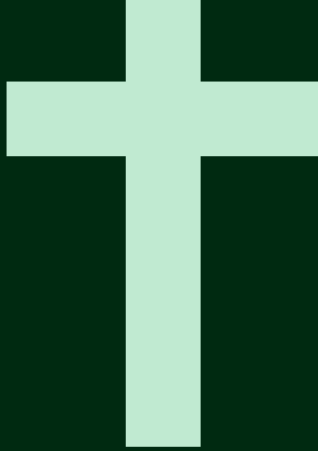

The New Testament in
the Buli language
(Ghana)

Buli: The New Testament in the Buli language (Ghana) (New
Testament)

The New Testament in the Buli language (Ghana)
Buli: The New Testament in the Buli language (Ghana) (New Testament)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buli (Ghana)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
24aad1ee-9f16-5a40-b094-5b16e513253a

Contents

Matiu	1
Maak	55
Luuk	89
Joon	146
Tuima	188
Aroom Demma	245
1 Korinti Demma	271
2 Korinti Demma	291
Galatia Demma	306
Efisos Demma	316
Filipai Demma	325
Kolose Demma	331
1 Tesalonika Demma	337
2 Tesalonika Demma	342
1 Timoti	345
2 Timoti	352
Titus	357
Failemon	360
Yiburu Demma	362
Jeemsi	383
1 Piita	389
2 Piita	396
1 Joon	400
2 Joon	406
3 Joon	407
Juud	408
Pa Sakka	410

Yeezu Wamaŋsana Wie Ate MATIU A NMARISI La

¹ Yeezu Kirisita kokpiensana ale nna. Wa kokpiensana meena po, ka naawa Deevide jam le wa kokpienje kpak. Abraham me jam le Deevide kokpienje kpak.

² Abraham yaa jam biak Aizik, ate Aizik biak Jakob ate Jakob biak Juda ale wa yuama. ³ Juda biak Perezi ale Zera, Tamara a jam ale ba mawa. Perezi a yaa jam biak Ayeziron, ate Ayeziron me a biak Aram. ⁴ Aram a yaa jam biak Aminadab, ate Aminadab me a biak Naason, ate Naason me a biak Salimon. ⁵ Salimon a yaa jam biak Boazi, Arayab a jam ale wa mawa. Boazi a yaa jam biak Obed, Arut a jam ale wa mawa. Obed me a biak Jese. ⁶ Jese a yaa jam biak naawa Deevide.

Deevide a yaa jam biak Solomon, wa mawa a liŋ jam ka Yuraya pok. ⁷ Solomon yaa jam biak Ariyoboam, ate Ariyoboam me a biak Abaija ate Abaija me a biak Asa. ⁸ Asa a yaa jam biak Jeyosafat, ate Jeyosafat me biak Joram ate Joram me a biak Yuzaya. ⁹ Yuzaya a yaa jam biak Jotam, ate Jotam me a biak Ayazi, ate Ayazi me a biak Ayezekaya. ¹⁰ Ayezekaya a yaa jam biak Manasa, ate Manasa me a biak Amon, ate Amon me a biak Josia. ¹¹ Josia a yaa jam biak Jekonaya ale wa yuama. Dila po ate nuruba a yaa jam yik Juuma a ta cheŋ teŋ kanyi, ate ba jam a wi ayen Babilon.

¹² Juuma ale ga paari Babilon teŋka la, ate Jekonaya a yaa jam biak Sealtiel ate Sealtiel me a biak Zerubabel. ¹³ Zerubabel

a yaa jam biak Abayud, ate Abayud me a biak Eliakim, ate Eliakim me a biak Azor. ¹⁴ Azor a yaa jam biak Zadok, ate Zadok me a biak Akimu, ate Akimu me a biak Elayud. ¹⁵ Elayud a yaa jam biak Eleaza, ate Eleaza me a biak Matan, ate Matan me a biak Jakob. ¹⁶ Jakob a yaa jam biak Josefi waai ate Mɛeri a jam yali la. Mɛeri a jam ka Yeezu waai ate ba jam a wi ayen Varibasidowa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la ma.

¹⁷ A nyini Abraham daaŋa po a ga paari Deevide daaŋa po, kokpiensana a jam ka pi ale bannaansi. A nyini Deevide daaŋa po a ga paari diipo ate ba yik ba a ta cheŋ Babilon teŋka la, kokpiensana a jam ka pi ale bannaansi me. A nman nyini diipo ate ba yik ba a ta cheŋ Babilon teŋka la a ga paari diipo ate ba biak Yeezu Kirisita la, kokpiensana a jam ka pi ale bannaansi me.

¹⁸ Ba le jam biak Yeezu Kirisita dii la ale nna. Yeezu mawa yoi jam ale Mɛeri. Mɛeri jam siak kama ayen wa yali nidoa wanyi ate ba jam a wi ayen Josefi. Alege diipo ate ba an diem jam yali chaab la, Naawen Chiika jam nye kama ate Mɛeri a deri ta puuk. ¹⁹ Josefi a jam ka nuru manj a kasim jam a yaali ayen wa a tom wie ŋaai ale ka wamaŋsa la. Wa an jam a yaali ayen wa pa Mɛeri a nyo chivie po nuruma nimbie. Dila nyiŋ la wa yaa jam a yaali ayen wa suk a zeri wa. ²⁰ Ase Josefi ale diem jam boro a poli wienja de la, da yeŋ po wa yaa nya Naawen sabiilowa goadaasima po. Sabiilowa yaa weeni wa ayen, “Fi Josefi waai ale ka naawa Deevide ŋaani biik la, kan te fi kpaziim a nagi ale Mɛeri fi yenni ta kulika, dii nyiŋ la ka

Naawen Chiika ale basi ate wa ta puuka. ²¹ Nipowa de Mæeri le biak ka nidɔabili. Ku a fe kama ayen fi te wa yue ayen Yeezu dii nyin la, ka wala le wa vari wa nuruma ba wabaatana po a basi.”

²² Nyaku de meena jam nyɛ kama ayen ku sak ayen dii ate Naawen biisiteerɔma po wanyiwa a jam nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po la a chim wensie. ²³ Wa jam nmarisi ayen, “Ka nipɔkbili dii ale kan diem seba nidɔa la, le wa yik puuk a biak nidɔabili, ate ba te wa yoi ayen Emanuel”, (yonni de kiri ale “Naawen a bo ale ti kama”).

²⁴ Josefi a yaa le yiti wa goomu jigini la, wa yaa deri nyɛ dii ate Naawen sabiilowa poom weeni wa la, ale ge yaa ta Mæeri a kuli wa yenni. ²⁵ Wa le jam ta Mæeri a kuli la, wa an jam goa ale wa nyaya, ale ge ate wa taam ga biak wa biika. Wa le jam biak la, Josefi yaa te biika yoi ayen Yeezu.

2

¹ Ba jam biak Yeezu ka Betilihem tɛnƙa ate ka bo Judia po la. Va nɔala po, naab waai ale jam soa tɛnƙa kala meena a nya la yue jam ale Ayerod. Da yɛn po ate nuru baai ale jam seba chinmarisa kie la, a yaa jam nyini kori nummu po ninɔnɔ a jam tɛnƙa kaai ate ba a wi ayen Jerusalem la. ² Ba le jam paari dula jigini la, ba yaa nya tɛnƙa kala nuruba ba gela a yaa bek ba ayen, “Ka be ate ba biak biik kaai le ka jam chim Juuma naawa la? Tama nya ka wa chinmarika kori nummu po ate ti yaa va ka a cheena ayen ti zuli wa.”

³ Naawa Ayerod ale wom ale nichamma a bek biika wie la, ku yaa deri a daani wa nna yegayega. Ku jam maari a daani Jerusalem demma meena me kama. ⁴ Ayerod yaa wi Juuma Puusika Yenni kpanɔa ale Juuma

Sinsanɔa sagrɔma meena ate ba jam jigi yɛn ate wa yaa bek ba ayen, “Ka be ate ba le biak waai ate Naawen jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la?”

⁵ Ba yaa weeni wa ayen, “Ka Naawen biisiteerɔma po wanyi ale jam nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen ba le biak wa ka Betilihem tɛnƙa kaai ale bo Judia po la. Wa pilim nmarisi ayen,

⁶ ‘Ba le biak nindeero Betilihem tɛnƙa po, ate wa a nya m nuruma Juuma zuk.

Ka dila ale soa ate Betilihem chim tɛnƙapɛn a gaam tɛn sii meena ale bo Judia po la.’ ”

⁷ Ayerod ale ga wom dii ate ba weeni la, wa yaa wi nicham baai ale nyini kori nummu po a jam la, ate ba dek ba nyiini jam wa jigi. Ba le jam la, wa yaa bek ba ayen, “Nama seba diipo ate ni piilim nya chinmarika la?” Ba yaa weeni wa ba le nya ka diipo la.

⁸ Wa le nman wom wienɔa de me la, wa yaa weeni ba ayen, “Ni chɛn Betilihem tɛnƙa po a ga kpesi gisi nya ase biika bo ka be. Ni dan nya wa, ni nman pilim jam weeni mu, ate mi me chɛn ga maa nya wa abe m zuli wa.”

⁹ Nichamma yaa yiti chɛn Betilihem tɛnƙa. Ba le jam bo siuku po a chɛn la, ba yaa nman nya chinmarika, kaai ale jam nyini kori nummu po la, ate ka de ba nin, a ta ba ga zaani juijui ate biika Yeezu a jam boro la zuk.

¹⁰ Ba le ga nya chinmarika ale ka za dula jigini la, ba sue yaa deri peenti nna yegayega. ¹¹ Ba yaa ga jo yenni po a nya biika ale

wa mawa Mæeri ate ba yaa kpi dunduna tɛnƙa dula jigini a te wa zula, ale ge yaa lagi ba foritana a yeeri ba tiirimu a te wa. Ba jam ta ka ligmɔnin, ale “ferankinsense” ate ku a nyɛ ase zaunƙunɔn la, ale “muur” kpa buui nyum ale masa

la. Ba le nye dila a ga nueri la, ba yaa cheŋ ayen ba vuusi.

¹² Ba le diem jam dua a vuusi la, Naawen yaa jam weeni ba, ba goadaasima po ayen, “Ni kan nman pilim cheŋ naawa Ayerod jigiya.” Nichamma ale yiti la, ba yaa va siuk yoŋ a taam kuli ba dek teŋka.

¹³ Ba le cheŋ ga nueri la, Josefi yaa nman nya Naawen sabiiloma po wanyi wa goadaasima po, ate wa weeni Josefi ayen, “Ayerod a gisi biika ayen wa ko kama. Yiti nna nwuli a ta biika ale ka mawa chali cheŋ teŋ kaai ate ba a wi ayen Ejipiti la. Ni dan ga paari dula jigini, ni kasim boro ate ku ga paari diipo meena ate mi ayen m weeni ni, ate ni nman pilim jam dela la.”

¹⁴ Sabiilowa ale weeni dila nueri la, Josefi yaa deri yiti yok diipo nna nwuli a ta biika ale ka mawa a chali cheŋ Ejipiti. ¹⁵ Ba noa batawa meena jam bo ka dula jigini a ta ga paari diipo ate Ayerod a kpi la. Ba jam nye dila kama, ayen Naawen biisiteeroma wanyiwa ale jam nmarisi dii Naawen gbanƙa po la a sum jam chim wensie. Wa jam nmarisi kama ayen Naawen weeni ayen, “M wi m biika kama a ta nyini Ejipiti po a nyini.”

¹⁶ Ayerod ale mini ayen nichamma paasi wa kama la, wa sui yaa jam kaasi nna yegayega, ate wa yaa wi wa sojima ate ba jam wa jigi, ate wa yaa tom ba ayen ba nyini cheŋ Betilihem teŋka ale teŋ sii meena ale gilim ka la a yik bisii meena ale ka nidɔabilisa an gaam bena naye la a ko. Wa lueri bisila kama dii nyiŋ la wa wom nichamma jigi kama ayen ba ale piilim nya chinmari ka la ku ka bena naye.

¹⁷ Sojima yaa le ko bisana a nueri la, dii ate Naawen biisiteerowa Jerimaya weeni la, a yaa

jam sum chim wensie. ¹⁸ Wa jam weeni kama ayen,

“Nuruba ale wom kaarik ale ka a kaari Arama teŋka.

Ti makpienƙa Arekel ale a kaari wa bisa nyiŋ. Ba meena a kpi kama. Waai karo a бага a nye ate wa sunni a yoŋi.”

¹⁹ Ayerod ale jam kpi la, Naawen sabiilo yaa nman pilim cheŋ Josefi jigi Ejipiti. ²⁰ A yaa weeni Josefi wa goadaasima po ayen, “Naawa ale a yaali ayen wa ko fi biika la, kpi kama. Yiti pa biika ale ka mawa a ta ba a nman pilim cheŋ Izirali.” ²¹ Dula jigini Josefi yaa yiti a ta ba nman pilim cheŋ ba teŋka.

²² Ba le ga paari Izirali la, ba yaa wom ayen Ayerod biika, waai ate ba jam a wi wa ayen Akilayasi la, ale nman de Judia naamu. Wienja de meena yaa jam basi ate Josefi kpaziim a nagi ale dula jigini boka, ate Naawen yaa nman biisi ale wa wa, goadaasima po ²³ ayen, wa cheŋ ga se wa yenni teŋ kaai ate ba a wi ayen Nazaret ate ka bo Galili la, po. Josefi ale ga nye dila la, dii ate Naawen biisiteeroma jam weeni dila po dila po la, yaa jam chim wensie. Ba jam weeni kama ayen, “Nuruba le jam wi Naawen biika ayen ka Nazaret deno.”

3

¹ Va nala po nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Joɔn. Da yeŋ, wa yaa yiti a cheŋ ga jo Judia goanni po a boro a sak nuruba Naawen wie ale a te ba soka me ale nyiam. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Ni meena basi ni wabaatana abe ni ge va Naawen siuku, dii nyiŋ la, Naawen naamu a moata kama.” ³ Naawen biisiteerowa waai ate ba jam a wi ayen Azaya la, a jam nmarisi Joɔn wie kama a nyo Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen,

“Nuru ale bo goanni po a mooli ayen,

‘Ni goms! Nyɔnɔwa siuku abe ni yuarisi ku.’”

⁴ Ba jam pa ka laalaakomi kobta a nye Jɔɔn gataɲa, wa jam pa ka chiakgbain me a bobi wa chiaka. Wa jam a nɔbi ka tintue ale a de siita me. ⁵ Nuruba yegayega yaa jam nyini Jerusalem tenka ale Judia tenɲa meena ale ten sii meena ale jam za gilim beli dii ate ba a wi ayen Jodan la noai la, a cheɲ Jɔɔn jigi ayen ba wom wa sinsaɲa. ⁶ Ba le ga wom wa wienɲa la, ba yaa deri siak ayen ba ka wabaata nyam ale basi ate Jɔɔn a ta ba a siɲ Jodan benni po a te ba soka.

⁷ Da yen ate, Jɔɔn yaa nya Juuma baai ate ba jam a wi ayen Farisiiba ale baai me ate ba jam a wi ba ayen Sajusiba la yegayega ale ba cheena wa jigi ayen wa te ba soka. Wa yaa weeni ba ayen, “Ni a nye ase ka wiiga la. Ka wana ale weeni ni ayen Naawen le jam ta supuurim ale ni abe wa te ni waalika ate ni yaa chali a sugi?”

⁸ Ni be basi ni wabaataɲa abe ni a nye wamaɲsa ate ku sak nuruba ayen ni sum tagri kama ni suni-ima po. ⁹ Ni kan a poli ayen ni le ka Abraham njaanbisa la, kula le бага a tagri ni wabaataɲa. Ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen dek бага kama a pa tintanaɲa de a nye ate nja a chim Abraham njaanbisa. ¹⁰ Nama a nye ase ka tiib sii ale kan a yoani la. Naawen poom saasi wa lakpienka a magsi kama ayen wa che ni a lonsi ten abe wa pisi ni a ta ga nyo bolim po. ¹¹ Mi, Jɔɔn, pa ka nyiam a te ni soka ate ku a sak nuruba ayen ni basi ni wabaataɲa kama. Nuru wanyi ale bo mi njaan cheena. Wa le jam pa Naawen Chiika ale bolim a te ni soka. Wala pagra kama a gaam mi. Mi posima kama ale m nin ji wa nuensaɲa. ¹² Wala le pa

ka doalaadi a fobi wa zaɲa. Wa dan fobi nueri, wa yaa le yalinɲa kama abe wa pa zabeenɲa a nyo wa bunni po ale ge vottaɲa a pa nyo bolim buui ate nuru waai an бага a kpimsi la po.”

¹³ Va nɲala po Yeezu a yaa basi Galili ale ge cheɲ Jodan benni po ayen Jɔɔn te wa soka nyiamu po.

¹⁴ Jɔɔn ale ga nya Yeezu la, wa yaa zeri ayen wa kan te wa soka ale ge weeni wa ayen, “Ku an magsi ayen fi jam mi jigi ate mi a te fu soka, alege ku a magsi kama ayen fi a te mi soka.”

¹⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi te mi soka, dii nyin la ku ka Naawen dek yaalika ayen fi nye dila.” Jɔɔn a yaa siak.

¹⁶ Jɔɔn ale te wa soka a nueri ate Yeezu a yaa nyini nyiamu sunsunɲa a jueli la, wa yaa deri nya wenna mazuk ale ku lagri ate wa nya Naawen Chiika a siɲ jam kali wa zuk ase nangbanɲa la. ¹⁷ Nuru baai ale jam za dula jigini la, a yaa wom lueluk ate ku nyini wenna mazuku po a weeni ayen, “Ka mi biik kaai ate m mariɲ la ale nna. M sui a peenti ale wa ka nna yegayega.”

4

¹ Da yen ate Naawen Chiika yaa jam de Yeezu ninɲa a ta wa cheɲ ga jo sagini po, dii nyin la ka Velinvendika ale jam a yaali ayen wa tu Yeezu dula jigini a nye wa nya. ² Yeezu ale jam bo sagini po la, wa an jam de nɲandiinta a ta ga paari daa pisinaansi, ate kom yaa jam ta wa nna yegayega. ³ Velinvendika yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, “Fi dan sum ka Naawen biik, be nye ate tintanaɲa de a chim boroboruk a te fu.”

⁴ Yeezu yaa tulisi ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanka po kama ayen, ‘Nurubiik an boro ka nɲandiinta nyini nyinɲa, alege wa boro ka wari dii meena ale a nyini

Naawen noai po a nyini la nyinj.’ ”

⁵ Velinvendika yaa nman ta Yeezu chenj tenj welenjka Jerusalem a ta wa ga jueli zaani Juuma Puusika Yenni zukparuku a, ⁶ yaa weeni wa ayen, “Fi dan sum ka Naawen dek biik, be nyini yenni de zuk a yok zi tenj ate m nya, dii nyinj la fi dek seba ayen ba nmarisi Naawen gbanjka po kama ayen,

‘Wa le weeni wa sabiiloma baai ale gilim fu la, ate ba pa ba nisimaŋa a yik fu a tara, ate fi dan ga moata tenjka abe fi kan pa fi nanŋaŋa a fobi tananŋa ate si torinj.’ ”

⁷ Yeezu yaa nman tulisi wa ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanjka po me kama ayen, ‘Ku a fe kama ayen fi kan nye fi nyonowa Naawen a nya.’ ”

⁸ Velinvendika yaa nman ta Yeezu chenj ga jueli guuk wonj zuk a yaa dak tenjka meena tenŋaŋa ale si nalimu a sak wa, ⁹ a yaa le ge weeni wa ayen, “Fi dan siak ayen fi kpi duna tenj mi ninj a te mu zula, m le basi ate fi soa nantaŋa de meena ate m dak a sak fu la.”

¹⁰ Yeezu yaa nman tulisi wa ayen, “Sitaana, basi mi abe fi chenj du m tenj. Ba nmarisi Naawen gbanjka po kama ayen, ‘A zuli fi nyonowa Naawen abe fi a puusi a te wala nyiini.’ ”

¹¹ Velinvendika ale wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa deri basi wa ale ge chenj. Naawen yaa tom sabiiloba ayen ba jam maari Yeezu.

¹² Da yenj ate nuruba yaa yik Joon a ta wa ga lik. Yeezu ale wom dii ate ba nye la, wa yaa yiti chenj ga jo Galili po. ¹³ Yeezu yaa ga va Nazaret tenjka po a gaam taam a ga bo Kapernaum tenjka, ate ka bo Zebulun ale Nafitali po a moata Galili mogi kpeeni noai la. ¹⁴ Yeezu jam chenj dula jigini kama

ayen dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a nmarisi Naawen gbanjka po dila po dila po la, a chim wensie. Wa jam nmarisi ka,

¹⁵ “Zebulun ale Nafitali wie ate si bo siuk kuui ale a chenj mogi kpeeni noai la. Si bo ka Jodan benni kauk kunjula la, Galili po. Nuru baai ale jam bo dula la a daa Juuba.

¹⁶ Nuru baai ale jam bo legi po la a yaa nya bolim kama.

Bolim a yaa jam baai ale jam moata kum jigi la kama.”

¹⁷ A nyini da njala po a ta a chenj, Yeezu nyiem a jam kasim a sak nuruma kama ayen, “Ni basi ni wabaatanŋa abe ni ge va Naawen wensie siuku. Naawen naamu a moata kama.”

¹⁸ Yeezu ale jam bo Galili mogi kpeeni noai a chenj la, wa yaa jam nya nuru ale wa suok ate ba a wi ba ayen Simon ale Andiru ale ba bo nyiamu po a yuk ba nmaasa dii la ba jam ka jum yigrisa. ¹⁹ Yeezu yaa zaani dula jigini a weeni ba ayen, “Ni jueli jam va mi njanj. Nama a kasim yik ka juma a ta jam paari jinla, alege yogyogla de mi a pa ka tuim paali a te ni. Ayen ni nye ate nuruba a jam va mi njanj.” ²⁰ Wa le weeni ba dila a ga nueri la, ba yaa deri pa ba nmaasanŋa a basi ale ge jueli a va wa njanj.

²¹ Wa le nman ga chenj maga dek la, wa yaa nman nya nuru ale wa suok ate ba jam a wi ba ayen Jeemsi ale Joon. Ba jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Zebedi la bisa. Ba le ba kowa a jam kala ka ba njaarunju po a gomsa ba nmaasanŋa a magsi. Yeezu yaa wi ba, ²² ate ba me deri basi ba kowa ale njaarunju ale ge yiti a chenj ga va wa njanj.

²³ Va njala po Yeezu kasim jam bo ka Galili po a nyeemu, ale a

jo ba tuka diinaŋa po a sak nura Naawen wamaŋsaŋa wie a weeni ba ayen, Naawen naamu a moata kama. Wa jam maari a tebi yuariba me kama juijui meena ate wa jam boro la. ²⁴ Yeezu wie yaa jam waan a tagli teŋ kaai ate ba jam a wi ayen Siriya la po meena. Kula a jam basi kama ate baai meena ale jam bo teŋ kala po la, a jam ta ba yuariba a jam wa jigi ayen wa tebi ba. Chichiribaata ale jam bo ba gela zuima po, ba gela a lo kpinkpinsa, ate mba me nisima ale ba naŋsa a jam kpi. Yeezu a jam tebi ba meena kama. ²⁵ Nuru boari yegayega a yaa jam nyini Galili teŋka ale Jerusalem ale Judia ale Dekapolis teŋsaŋa ale teŋ sii meena ale bo Jodan benni kuŋkuŋini la, meena a jam va Yeezu ŋaaj.

5

¹ Da yeŋ ate Yeezu yaa nya nuru boari nna yegayega ate wa yaa ta wa ŋaanviirima a ga jueli guuk kunyi zuk a kali du. Wa ŋaanviirima a yaa jam tigi a gilim wa, ² ate wa yaa piilim ba sakka. Yeezu yaa weeni ba ayen,

³ “Baai ale seba ayen ba an welema Naawen nimbie po la, a ta supeentik kama dii nyiŋ la, ba le de Naawen Naamu.

⁴ Baai ale a kum la, a ta supeentik kama dii nyiŋ la, Naawen le basi ate ba sue yok.

⁵ Baai me ale a zaab ba dek la, a ta supeentik kama dii nyiŋ la ba le nya ŋanta baai ate Naawen a puulim ayen wa le te ba la.

⁶ Baai me ale kasim ta ku nyiŋbiiri ba suniima po ayen ba a tom dii ate Naawen a yaali la, a ta supeentik kama dii nyiŋ la, Naawen le te ba ŋanta baai ate ba a yaali la.

⁷ Baai me ale kasim ta jirim ale nuruba la, a ta supeentik kama dii nyiŋ la, Naawen le ta jirim ale ba me.

⁸ Baai me suniima ale lagri ale Naawen la, a ta supeentik kama dii nyiŋ la, wa le basi ate bala a nya wa.

⁹ Baai me ale a maari nuruba ate ba ta noayen ale chaab la, a ta supeentik kama, dii nyiŋ la Naawen le wi ba ayen wa bisa.

¹⁰ Baai me ate nuruba a namsi ba nna yegayega ba ale a tom Naawen yaalika nyiŋ la, a ta supeentik kama, dii nyiŋ la, ba le de Naawen naamu.

¹¹ “Nuruba a dan a le ni, ale a namsi ni, ale a velimu a te ni, ni ale a va mi siuku la nyiŋ, ni basi ate ni sue a peenti.

¹² Siuk kula po ate nuruba a jam namsi Naawen biisiteeroma baai ale jam boro dila po dila po la, nna yegayega. Ni tutuna a dua wenŋmazuk kama ate Naawen ayen wa te ni. Ni be ta supeentik.

¹³ “Nama a nye ase ka yesa la nurubiik meena jigi. Ase yesa dan jogi si masim, nuru karo a бага nye ate si masimu a pilim a boro. Ku be dan nye dila, nuruba a nya si ase ka yekayaata la, ate ba a pa si yuk a basi ate nuruba a tabi si zuk a taam.

¹⁴ “Ni be a nye me ase ka bolim ate ba toati ate bu a nya teŋka meena zuk la. Yeri dii ate ba se zaani guuk zuk la, jaab an бага a lik di.” ¹⁵ Nuru waai a karo a toati wa bolim a pa chin vuk bu a zaani. Nuru wala pa bu a zaani ka jaab zuk, ate bu a nya doŋku po meena. ¹⁶ Siuk kula po me, ku a fe ate nama me dek a basi ate nuru meena a nya ni tuimmaŋsaŋa, ate ba бага a pak ti kowa Naawen waai ale bo wenŋmazuk la.

¹⁷ “Ni kan a poli ayen mi jam kama ayen m ko Moosis ale Naawen biisiteeroma Sinsaŋa a

basi. Mi an jam ayen m ko ŋa a basi, alege m jam kama ayen m basi ate nuruma a miŋ ba sinsaŋŋa wensie kiri. ¹⁸ Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai a kan бага a ko Sinsaŋŋa wafiik me la a basi, alege ate wenzuk ale teŋka meena a jam nueri. ¹⁹ Nuru waai a dan zeri Naawen Sinsak fiisaŋa dinyi vaka alege a sak nuruba ayen ba me a zeri, kula nyɔɔ le jam wari ka ŋaŋ Naawen naamu po. Nuru waai me a be dan va Naawen Sinsaŋŋa ale a sak nuruba ayen ba a va ŋa, wala le de ka niŋ Naawen naamu po. ²⁰ M be a weeni ni kama ayen ni siaka a dan kan gaam Juuma Sinsaŋŋa sagraɔma, ale Farisiima ni waai a kan jo Naawen naamu po.

²¹ “Ni wom ayen nuruba jam sak ni kokpiensaŋa dila po dila po ayen, ‘Kan ko nuru. Ase waai dan jam ko nuru, ba a yik wa kama a ta cheŋ boteka yenni’.” ²² Alege mi a weeni ni kama yɔgyɔgla de ayen nuru waai sui a dan puuri ale wa suok ba a yik wa kama a ta a cheŋ boteerɔwa jigi. Nuru waai me a dan weeni wa suok ayen wa ka kiriya, ba a yik wa kama a ta a cheŋ boteerɔma jigi. Nuru waai me a be dan weeni wa suok ayen wa ka beruk, Naawen a le pa kula nyɔɔwa a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. ²³ Ni nyiem dan a yaali ayen ni pa tiirim a te Naawen wa puusika yenni po, alege ni ŋman teeri ayen ni sue a puuri ale ni suaata wie nyiŋ, ²⁴ ni pa ni tiirimu a dueni puusika yenni po abe ni ga ate nama ale ni suaataŋa a biisi a niak chaab. Ni dan nye dila a nueri, ni yaa ŋman pilim cheŋ a ga pa ni tiirimu a te Naawen.

²⁵ “Nuru waai a dan ta ni a cheŋ boteka yenni, ni basi ate nama ale kula nyɔɔ a biisi a niak chaab siuku po. Ni dan kan nye dila ale ge ate ni paari ku jigini, wa le ta ni

kama a ga nyo boteerɔma wanyi nisima po ate boteerɔwa a pa ni a te soji ate wa ta ni a ga lik dɔk po. ²⁶ Mi ale a weeni ni ayen nama a le kasim a bo ka dula jigini ate ni ga tuni ni pamaŋa meena a nueri abe ba lagi ni.

²⁷ “Nama a wom ayen nuruba a sak ni kokpiensaŋa dila po dila po ayen ba kan nye kabonɔsa. ²⁸ Alege mi a weeni ni kama yɔgyɔgla de ayen nuru waai a dan nya nipɔk a yaali ayen wa goa ale wa, kula nyɔɔ a nye ka kabonɔ wa sunum po. ²⁹ Fi juga nummu a dan a nye ate fi a nye wabaata, yeeri bu a yuk basi. Fi dan jok fi nyiŋka kauk a zunchoŋ Naawen ale yuk fi nyiŋka meena a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. ³⁰ Fi juga nisaŋa me a dan a nye ate fi a nye wabaata, gebi si a yuk basi. Fi dan jok fi nisaŋa sinyi a zunchoŋ Naawen ale yuk fi nyiŋka meena a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po.

³¹ “Nuruba a ŋman sak ba me dila po dila po ayen nuru waai a dan zeri wa pɔk, ku a fe ate wa ŋmarisi gbaŋ ate ku sak nuruba ayen wa zeri wa kama. ³² Alege mi a weeni ni kama yɔgyɔgla de ayen nuru waai a dan zeri wa pɔk, alege daa ayen wa a yaali ka nidɔaba, ate wa yali nidɔa wa choa, ka wa dek ale basi ate wa powa a tom kabonɔsa tuima. Nuru waai me ale a faari wa la a nye ka kabonɔ.

³³ “Nama a wom ayen nuruba a sak ni kokpiensaŋa dila po dila po ayen ba dan puulim ayen ba nye wari ba kan basi di nyeka alege ku a fe ate ba nye dii ate ba puulim ale nyɔɔwa la. ³⁴ Alege mi a weeni ni yɔgyɔgla de ayen ni dan a puulim, ni kan pe. Ni kan pe wennmazuk yoi nyiŋŋa dii nyiŋ la Naawen boka jigi ale la. ³⁵ Ni be kan pe teŋzuk meena

yoi nyinga, dii nyin la ka Naawen nanɗa tabika jigi ale la. Ni be kan pe Jerusalem tenka yoi nyin me, dii nyin la ka nakpionku boka jigi ale la. ³⁶ Ni be kan pe ni zuima yoi nyinga, dii nyin la nama an baka a tagri zuyen ate ka a chim zupeelik yaase zusɔbliga. ³⁷ Ni dan nye wari ate ba bek, ni siak ayen ni nye kama, ni be dan kan nyeya weeni ayen ni an nyeya. Ni dan biisi a gaam nyaku de, ni wienja meena a nyini ka Velinvendika jigi.

³⁸ “Nama a wom ayen nuruba a sak ba dila po dila po ayen, ‘Nuru waai a dan yeeri fi num, fi me a yeeri wa me nummu. Nuru waai, a dan voori fi nyini, fi me a voori wa me nyini.’ ³⁹ Alege mi a weeni ni kama yogyogla de ayen nuru waai a dan nye ni a kaasi, nama me abe kan nman a nye wa dila degadega. Nuru waai a dan fɔbi fi juga tapiaka, fi basi ate wa fɔbi gala tapiaka. ⁴⁰ Nuru waai a dan ta fu a cheɗ boteka yenni fi garuk nyin, fi be nman a pa fi garuk kpion a gum du a te wa. ⁴¹ Nuru waai a dan daani fu ayen fi ji wa koalima a ta cheɗ meɗli dinyi, fi be ji a ta cheɗ meɗla naye a te wa. ⁴² Nuru waai a dan juisi ni jaab, ni pai a te wa. Nuru waai a dan a yaali ayen wa piem jaab ni piem a te wa.

⁴³ “Nama wom ayen nuruba a sak ni kokpiensaɗa dila po dila po ayen, ba a yaali ba dɔaba abe ba a kisi ba dachaasa. ⁴⁴ Alege mi a weeni ni kama yogyogla de ayen ni a yaali ni dachaasaɗa abe ni a tom tuimmanɗa a te ba. Ni a puusi a te Naawen ate wa a maari baai ale a namsi ni nna yegayega la. ⁴⁵ Nama a dan a nye dila, Naawen waai ale bo wennyamazuk la, a le basi ate ni chim wa bisa. Wa nye wenbinni ayen di a nyagsi nuru baata ale nuru manɗa zuk ale basi ate nmoruku a ni baai

ale a nye wabaata ale baai me ale a nye wamanɗa la zuk. ⁴⁶ Ni dan a yaali baai ale a yaali ni la nyiini, Naawen ayen wa nye ka se a pa wa tiirimu a te ni? Lampoo cheesiroma me a yaali baai ale a yaali ba la kama. ⁴⁷ Ni dan a puusi ni dɔaba nyiini, nama a nye ka boa a gaamu nuruba ale a nye dii la? Baai ale kan seba Naawen la a puusi ka dila. ⁴⁸ Ni a nye wamanɗa ase ni kowa Naawen waai ale bo wennyamazuk, ale a nye wamanɗa dii la.

6

¹ “Ni dan tom tuimmanɗa a te nuruba, ni kan a nye nja a lagri ate nuru meena a nya nja. Ni dan a nye dila, ni kan baka a tuesi tutuna njaai ate ni kowa Naawen waai ale bo wennyamazuk a yaali ayen wa te ni la.

² “Ni dan pai jaab a te nuru waai kan mooli a sak nuruba ase venta nyamma ale a nye dii ba tuka diinaɗa po ale yabaɗa po la. Ba a nye dila ayen ka nuruba a pak ba. Bala chaama poom tuesi ba tutuna kama. ³ Ni dan a maari nuru waai ni kan basi ate ni doa manɗa a poom seba ku noai po. ⁴ Ni dan a suk a nye dila, ni Kowa Naawen, waai ale a nya dii ate ni a nye la ale tuni ni.

⁵ “Ni dan puusi a te Naawen, ni kan a puusi ase venta nyamma ale a puusi dii la. Bala chaama a yaali ayen ba nyiem zaani ka ba tuka diinaɗa po yaase yabaɗa po a puusi ate nuruba a nya ba. Mi ale a weeni ni ayen ba poom tuesi ba tutunaɗa kama. ⁶ Alege ni dan a yaali ayen ni puusi a te Naawen, ni jo ni diinaɗa po ni dek ni nyiini abe ni lik ni tuaataɗa a puusi a te ni kowa Naawen, waai ate ni kan nya wa la. Ate ni Kowa, waai ale a nya ni la a te ni jaab buui ate ni a yaali la.

⁷ “Ni dan puusi a te wa, ni kan a biisi wie nna yegayega ate ɲa ka kiriya ase bogluk kaarisana ale a nye dii la. Ba a poli kama ayen biik yegayega ale basi ate ba bogtana a wom ba. ⁸ Ni abe kan a nye ase bala la. Ni Kowa Naawen a poom seba jaab buui ate ni a yaali wa jigi la kama ale ge ate ni a bek wa. ⁹ Ni be puusi a te Naawen ase nnala la.

‘Ti Ko Naawen, fi waai ale bo wennyamazuk la,

Basi ate fi yoi welenka a yiti ate fi nya zula.

¹⁰ Fi naamu abe jam, ate fi ale a yaali dii la, a nye tenzuk de, ase ku le ka dii wennyamazuk la.

¹¹ Te ti jinla de ɲandiin tii ate ti a yaali la.

¹² Vonj ti wabaata a te ti ase tama ale vonj a te chaab dii la.

¹³ Kan basi ate ti jo nyenyaka po, abe fi vari ti Velinvendika jigi a basi.’

¹⁴ “Ni dan vonj a te baai ale nye ni a kaasi la, ni Kowa Naawen, waai ale bo wennyamazuk la, a le vonj a te nama me. ¹⁵ Ni be dan kan vonj a te baai ale nye kaasi ni la, ni Kowa Naawen me a kan vonj a te ni.

¹⁶ “Ni dan boro a bobi noa, ni kan kaasi ni nimbeenja ase venta nyamma ale a nye dii la. Ba a kaasi ba nimbeenja kama ayen waai meena nya ba ale bobi noa la. Mi ale a weeni ni, ba poom nya ba tutunana kama dera. ¹⁷ Ni dan bobi noa, ni be puuri ni nimbeenja abe ni chaasi ni zuimana, ¹⁸ ate nuruba a kan baga a seba ayen ni bobi ka noa. Ni Kowa Naawen waai ale a nya dii meena ate ni a sugi a nye la, wa le te ni ni tutunana.

¹⁹ “Ni kan pa ɲanta yegayega a dueni tenzuk de, ate miari a de kaasi, yaase nyiam a sinj ba po a kaasi ba, yaase zueba a we a jo du

a zu ba. ²⁰ Alege ni pa ni ɲantana yegayega a dueni wennyamazuk. Miari ale nyiam a kan baga a kaasi ba dula jigini. Zueba me a kan baga a we jo dula jigini a zu ba. ²¹ Ni popola meena a bo ka juijui ate ni ɲantana yegayega a boro la.

²² “Nimbeenja a nye ase ka bolim la a te nyinka. Nimbeenja a dan nala nyinka an bo legi po.

²³ Alege ni nimbeenja a dan kan nala nyinka a bo ka legi po. Ase bolim buui ale bo ale ni la dan ka legi, legi dila bie kama yegayega.

²⁴ “Nuru yej an baga a tomu a te kpaga ɲaye, dii nyinj la ku a fe kama ate wa a yaali wanyi abe wa kisi nwala. Wa le ta siaka ale wanyiwa abe wa a zeri nwala noai. Siuk kula po me, ni kan baga a tomu a te Naawen abe ni ɲman yaali ligra a gum du.

²⁵ “Ku de nyinj mi a weeni ni ayen ni kan te ku a daani ni, ni le ni nye dii a nya ɲandiinta ale nyiam ate ni baga boro la, yaase gatta a jo la. Ni nyu-voona an gaam ɲandiinta ale gatta? ²⁶ Ni nya nuinsaana sii ale bo wennyamazuku a yiti la. Si kan kpa talita yaa si a che za a pa ɲa a nyo bua po. Ni Kowa Naawen waai ale bo wennyamazuk la ale a nya si zuk. Nama an gaam nuinsaana? ²⁷ Ni waai baga a nye ate wa bena a wonja a gum du wa yiila nyinjna?

²⁸ “Ka boa ate ku a daani ni gatta nyaka nyinjna? Ni nya wuutana puutana ale ka dii la. Ti kan tom tuima a baali gatta a te ti dega.

²⁹ Alege mi a weeni ni, ni teeri Juuma naawa waai ate ba jam a wi wa ayen Solomon la. Wa jam ka nuru waai ale jigs a gaam ba meena dila po dila po alege wa an jam a jo gatta ate ti nala a soa se wuutana de puutana la. ³⁰ Ka Naawen ale a te wuutana gatta. Ti kan kasim a boro a beni, dii nyinj la wenkarik a nyiem a dan

paari, bolim ale a de ti. Nama a gaam wuutaŋa kama Naawen nimbie po. Dila nyinj la, wa an бага a te nama gatta? Ni siaka an zuaya.

³¹ “Ni be kan a daani ni dega abe ni a weeni ayen, ‘Ti te nye ka se a nya ŋandiinta a de? Ti te nya nyiam ka be a nyu yaase ti te nya gatta ka be a jo?’ ³² Baai ale kan daa Juuba la a nyiem a kasim a yaali ka ŋantaŋa de chaama, alege ni Kowa waai ale bo wenŋmazuk la, a seba ayen nama a yaali ba kama. ³³ Ni basi ate ni ninj a bo ale Naawen naamu ale wa le a yaali ayen ni a tom dii a te wa la a gaam jaab buuri meena ate wa yaa te ni jaab buuri meena ate ni a yaali la. ³⁴ Nyaku de nyinj ni kan basi ate chum wie a daani ni. Daanŋa meena a ta wie kama ate ŋa a daani. Kan ŋman yaali daanika a gum dannu ale ta daani kaai la po.

7

¹ “Ni be kan a bo ni chaab buusa ate Naawen kan bo nama me buusa. ² Nama ale a bo ni chaab buusa dii la, Naawen me ale bo ni buusa ka dila degadega. Ni ale pai dii a nye, ale nuruba la, Naawen me ale pai dila degadega a nye ale ni. ³ Ka boa ale soa ate ni a nya yaata ni suaata nina po alege kan kpesi da tii ale bo ni dek ninanŋa po la? ⁴ Ka boa ale soa ate nama a weeni ni suaataŋa ayen, ‘Ni basi ate ti yeeri yaata ni ninanŋa po’, alege daata a bo nama dek ninanŋa po? ⁵ Nama a paasi ka ni dek. Ni be liŋ a yeeri da tii ale bo ni dek ninanŋa po la, ale ge ate ni бага a nya yeeri yaataŋa ni suaataŋa ninanŋa po.

⁶ “Ni kan a pa ŋan maŋsa a te baasa, dii nyinj la si le chiem a dom ni. Ni kan pa ni ŋanta baai ate ba nyaka a tua la a dueni die

niŋŋa, dii nyinj la ŋa le tabi ba zuk a kaasi.

⁷ “Ni dan puusi a bek Naawen ayen wa te ni jaab, wa le te ni. Ni dan a yaali jaab wa jigi, ni le nya. Ni dan wi wa wa tuoku noai, wa le siak abe wa lak a te ni. ⁸ Baai meena ale a puusi a bek Naawen ayen wa te ba ŋanta la, wa le te ba. Baai meena me ale a yaali ŋanta wa jigi la, ba le nya ba. Baai ale a wi wa wa tuoku noai la, wa le wom ba abe wa lak a te ba. ⁹ Nama baai ale ka koba la, kom a dan ta fi biik ate wa a yaali boroboruk, fi le pai tintain a te wa. ¹⁰ Wa dan a yaali jum fi le pai waab a te wa? ¹¹ Nama ka nuru baata, alege ni seba ŋan maŋsa a pa a te ni bisaŋa. Ni kowa Naawen, waai ale bo wenŋmazuk la, a бага a te baai ale a puusi a te wa la, ŋan maŋsa kama.

¹² “Ni a tom tuimmaŋsa a te ni suaataŋa ase nama ale a yaali ayen ba tom dii a te ni la. Moosis ale Naawen biisiteeroma Sinsanŋa kiri ale la.

¹³ “Ni va tuok kuui ale migla la a jo, dii nyinj la tuok kuui ale a jo bolim buui ale kan maari a kpinsi la jigini a lagri kama. Ate siuk kuui ale a cheŋ du la po chelim an tua. Nuruba yegayega abe le a va ku. ¹⁴ Alege siuk kuui ale a jo nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka jigini la po chelim tua kama. Nuruba maga ale nya siuk kula a va.

¹⁵ “Ni kpesi a nya venta biisiteeroma. Ba dan jam ni jigi, ba a nye ase ka piisa la, alege ba suniimaŋa po ba a nye ase ka piina la. ¹⁶ Ni le seba ba ale ka baai la ba tuima nyinj. Zaaunŋ an бага a yoani tuita, fetiib me an бага a yoani chaama. ¹⁷ Timanŋ a yoani ka yoana dek. Tibiok me a yoani ka yoan baata. ¹⁸ Timanŋ a kan yoani yoan baata. Tibiok me an бага a yoani yoana dega. ¹⁹ Ti

buui ale kan a yoani yoan manſa la, ba a che bu kama a yugi a basi bolim po ate bu a de. ²⁰ Dila la ni le seba venta biisiteerɔma ba tuimaŋa nyin.

²¹ “Ku daa waai meena ale a wi mi ayen, ‘Ti Nyɔnɔ’ la ale ba nya siuk a jo mi naamu po, alege ka baai nyiini ale a tom dii ate mi Kowa Naawen waai ale bo wɛnɛmazuk a yaali la, bala le ba jo wa naamu po. ²² Wa dan jam ayen wa bo tɛnka meena demma buusa, nuruba yegayega a le weeni wa ayen, ‘Ti Nyɔnɔ, tama a sak nuruba kama fi wamaŋsana wie fi yonni nyin. Ti be nman pa fi yonni nyin a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi. Ti be pa fi yonni nyin me a tom wakperikaliisa nna yegayega.’ ²³ Ba dan biisi a nueri, mi le weeni ba ayen, ‘Mi ze ni. Nama baai ale tom wabaata la, ni cheŋ du mi tɛŋ.’

²⁴ “Waai meena ale a wom mi wienɛ de ale a va ŋa la, bala a nyɛ ase ka yam nyɔnɔ waai ale se wa yeri a zaani pinjaalin zuk la. ²⁵ Dai yeŋ po ate nɛmoruk a yaa jam ni nna yegayega ate viok kpionku me a fɔbi wa yenni ate belanɛ a sueri a nyini, alege di an loya dii nyin la yenni nyɔnɔwa a se di ka pinjaalin zuk.

²⁶ “Waai meena ale a wom mi wienɛ de alege kan va ŋa la, bala a nyɛ se ka beruk kuui ale se ku yeri a zaani tambusun zuk la. ²⁷ Dai yeŋ po ate nɛmoruk a yaa jam ni nna yegayega ate va kpionku me a fɔbi wa yenni ate belanɛ a sueri a nyini, ate di yaa deri lo burummm.”

²⁸ Yeezu ale biisi wienɛ de meena a nueri la, ku yaa cha nuru bɔanni meena wa sinsanɛa nyin. ²⁹ Wa sak ba kama ale wa dek pagrim. Wa ale a sak ba dii la ale Juuma Sinsak sagraɔma sakka a jam daa wayenɛa.

8

¹ Yeezu ale jam nyini guuku zuk a sin la, nuru bɔari yegayega a yaa va wa. ² Gami dinyi a yaa yiti a cheŋ ga kpi duna tɛŋ wa nin a saalim wa ayen, “M Nyɔnɔ, be tebi m tuemu de a te mu ase fi nin a yaali.”

³ Yeezu a yaa teeri nisa a tiri wa ale weeni wa ayen, “M tebi fu kama, dii nyin la mi a yaali kama ayen fi nya nyinyɔgsa.” Wa ale weeni dila la, gamini tuemu a yaa deri basi wa ate wa nya nyinyɔgsa. ⁴ Yeezu a nman weeni wa ayen, “Kan weeni a sak waai ya, alege be cheŋ Juuma Puusika Yenni tomteerɔma wanyi jigi ate wa nya fu. Wa dan nya fu, be basi ate wa nyɛ kaabka a te fu ase ti kokpienka Moosis ale jam a sak ti dii dila po dila po la. Kula a le sak nuruba ayen fi tuemu a nueri kama.”

⁵ Yeezu ale ga paari Kapernaum tɛnka la, sojiba kpagi dinyi a yaa jam tu wa a saalim wa ayen wa maari wa. ⁶ Wa yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔnɔ, m tomteerɔwa ale bo yeri ate wa nanſa ale wa nisima kpi ate wa a nam nna yegayega.”

⁷ Yeezu yaa weeni wa ayen, “M le jam a nyɛ ate wa nya nyinyɔgsa.”

⁸ Sojima kpagini a yaa nman weeni wa ayen, “Aaya, m Nyɔnɔ. Mi daa nuru waai ale magsi ayen fi jam m yenni la. Juijui ate ti za nna, fi dek a weeni fi wannɛ ate m tomteerɔwa a nya nyinyɔgsa. ⁹ Mi me ta nuruba baai ale nman ta pagrim mi zuk la kama, ale ta sojiba a nya ba zuk me. M dan weeni wanyi ayen wa cheŋ, wa a cheŋ kama. M dan nman weeni wa choa ayen wa jam, wa a jam kama. M dan weeni m tomteerɔwa ayen wa tom tuini a te mu, wa a tomu kama.”

¹⁰ Wa ale weeni dii la, a yaa deri cha Yeezu nna yegayega. Wa yaa chiem weeni nuru boanni meena baai ale va wa la ayen, “Mi a weeni ni ka wensie, mi an nya nuru Izirali ate wa ta siaka ase nuruwa de la. ¹¹ Ni wom mi wienja de nalimnyiini. Dai yen po nuruba ale nyini konni ale yeninjaka genj a jam jo Naawen naamu po a de nandiinta ale Abraham, ale Aizik ale Jakob. ¹² Alege baai ale magsi ayen ba jo dula jigini la, Naawen ale yuk ba basi legini po, dula ba le kasim a kum kama ale a nobi nyina.” ¹³ Yeezu ale biisi nyaku de a nueri la, wa yaa nman cheemu sojima kpagini jigi a weeni wa ayen, “Kuli yeri. Fi ale ta siaka la nyinj, mi le nye a te fu.”

Wa tomteerowa a yaa deri nya nyinjogsa.

¹⁴ Yeezu a yaa chen ga jo Piita yenni po a yaa nya ale wa nanuba a wiagi. Wa nyinj ale jam tolinj ate wa doa dokku po. ¹⁵ Yeezu a yaa jo wa dokku po a tiri wa nisanja ate wa a deri nya nyinj yogsa. Wa yaa yiri yaali nyiam a te ba.

¹⁶ Wein ale jam a sinj la, tenjka demma a yaa ta yuariba ale baai ate chichiribaata a bo ba zuima po la a jam Yeezu jigi. Wa yaa pa wa wannu a yia chichiribaatanja nuruba zuima po a basi alege a tebi yuaroma meena. ¹⁷ Wa nye nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a nmarisi Naawen gbanjka po dila po dila po la a jam ka wensie. Wa jam a weeni ayen, “Wala dek le wa tuesi ti tuetanja meena.”

¹⁸ Yeezu ale nya nuru boanni ale ba gilim wa la, wa yaa weeni wa nman cheemu sojima kpagini jigi a weeni wa ayen, “Kuli yeri. Fi ale ta siaka la nyinj, mi le nye a te fu.”

kama ayen m va fu a chen juijui meena ate fi a chen la.”

²⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Suemkparita a bo ka vie po ale ge nuinsa me a bo tugta po alege mi Saalobiika a ka jigiya a duagi a goa.”

²¹ Yeezu nman cheemu sojima kpagini jigi a weeni wa ayen, “M Nyono, mi me a yaali kama ayen m va fu, alege basi ate m linj a ga pa m kowa a gu.”

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Jam a va mi yogyogla de, abe fi basi ate baai ale kpi la a gu ba dek kpeema.”

²³ Yeezu ale wa nman cheemu sojima kpagini jigi a weeni wa ayen, “Kuli yeri. Fi ale ta siaka la nyinj, mi le nye a te fu.”

²⁶ Yeezu yaa yiti a begi ba ayen, “Ka boa ate nama a chali yogsomoa? Ni siaka an soa diiya?” Wa yaa weeni vioku ayen ku basi alege weeni nyiamu me ayen bu bali. Vioku a deri basi ate nyiamu me a bali. Bu an nman a choa ale maga dek me.

²⁷ Ku yaa deri cha ba nna yegayega. Ba yaa begi chaab ayen, “Ka boan jaab nuru ale nna? Wa бага a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa noai.”

²⁸ Ba ale gaam a taam paari mogi kpeeni kauk kunjula la, ba yaa ga paari nuru baai ate ba a wi ba ayen Gergesimba la tenjka. Nuruba baye ale jam bo dula jigini a ta chichiribaata ba zuima po. Nuru waai an jam бага a nyiem a va siuk kula. Yeezu ale ga nyini

ɲaarunƙu po a siɲ teɲ la, nuruba bayewa a yaa deri nyini juijui ate ba a gu nuruba la, a jam tu wa. ²⁹ Ba wanyi a yaa kaari a bek wa ayen, “Fi Naawen biika, ka boa ate fi a yaali ti jigiya? Dai dii danni ate Naawen ayen wa jam a bo teɲka meena demma buusa la an diem a paariya. Fi liɲ a de ka niɲ jam ayen fi basi ate ti namu abe fi ge ate dai dila danni a paari?”

³⁰ Dula jigini die a yaa jam za guuk zuk a de. ³¹ Chichiribaatanja a yaa saalim Yeezu a weeni wa ayen, “Fi dan a yaali ayen fi yiaƙ ti ate ti nyini be basi ate ti nyini a ga jo deenja po.”

³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni be cheɲ dula jigini.” Ti yaa nyini nuruma jigi a ga jo deenja po ate deenja a chali a ga va guuku nakpiak a sali siɲ a lo mogi kpeeni po a kpi.

³³ Baai ale jam a nya deenja zuk la a yaa chali cheɲ ba teɲka a ga weeni baai ale bo dula la dii ale nye nuruma bayewa baai ate chichiribaatanja a jam bo ba zuimaɲa po la. ³⁴ Teɲ kala demma ale jam a wom dii ate ba weeni la, ba meena a yaa nyini ba yeenja po a jam tu Yeezu a saalim wa ayen wa basi ba teɲka.

9

¹ Yeezu a yaa ga jo ɲaarunƙu po a ɲman pilim a lo mogi kpeeni jueli cheɲ wa dek teɲka. ² Dula jigini ate nuru a boro ate wa nisima ale wa naɲsa a kpi. Nuruba a yaa pa wa dueni jaab zuk a ta jam Yeezu jigi. Yeezu a yaa le nya ba siaka ale wa ale soa dii la, wa yaa weeni nuru waai nisimaɲa ale wa naɲsana ale kpi la ayen, “M biiga, yik fi dek abe fi kan te ku a daani fu. M vonj fi wabaatanja a te fu kama.”

³ Juuma Sinsanɲa sagroma ba gela a jam bo dula jigini a yaa poli ba popola po ayen, “Wa ale a biisi

dii la a nye nna ase wa ka Naawen la.”

⁴ Yeezu a poom seba wa dek popola po ba ale a poli dii la kama a yaa bek ba ayen, “Ka boan popola baata ate nama a poli?”

⁵ Ase mi dan weeni nuruwa de ate wa nisima ale wa naɲsa a kpi la ayen m vonj wa wabaatanja a te wa a yaase wa yiti a cheɲ, ka kuna dek ale pagra? ⁶ Mi a yaali kama ayen ni seba ayen mi Saalobiika a ta siuk kama teɲzuk meena a бага vonj nuruba wabaata a te ba.” Wa yaa weeni nuru waai ale a wiak la ayen, “Yiti a zaani abe fi pai fi jaamu a cheɲ kuli fi yenni.”

⁷ Nuruwa a yaa deri yiti a zani a pa wa jaamu a cheɲ kuli.

⁸ Yɔgsum nna yegayega a yaa deri yik baai meena ale jam za dula la. Ba yaa te Naawen pimpauk, dii nyin la wa ale te Yeezu siuk ate wa бага a tom tuini de la.

⁹ Yeezu a yaa le basi dula jigini ale cheɲ la, wa yaa nya nuru ate ba a wi wa ayen Matiu. Wa jam kala ka lampoo dokku po a tuesi lampoo. Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Yiti a jam va mi.”

Wa yaa deri basi wa tuimaɲa ale ge yiti a ga va wa.

¹⁰ Yeezu ale wa ɲaariɲviriima a yaa cheɲ Matiu yenni ayen ba de ɲandiinta. Lampoo cheesiroba ale wabaata nyam nna yegayega a yaa jam gum wa ale wa ɲaariɲviriima po, ate ba meena a yaa kala a de ɲandiinta. ¹¹ Farisiiba ba gela a yaa nya ba ale ba a de ɲandiinta. Ba yaa bek wa ɲaariɲviriima ayen, “Ka boa ate ni sagroma ale wabaata nyam ale lampoo cheesiroba a de ɲandiinta ale chaaba?”

¹² Yeezu a yaa wom dii ate ba a bek la a yaa tulisi ba ayen, “Nuru baai ale ta nyinyɔgsa la, bala a kan cheɲ tiim nyono jigiya, alege ka yuariba nyiini. ¹³ Ba jam a ɲmarisi Naawen gbanƙa po dila

po dila po ayen wa weeni ayen, 'Nama ale ta jiiirim ale chaab dii la a peenti mi sui a gaam nama ale a ko dunsa a kaabi a te mi la kama.' Ni be cheŋ a ga gisi dii ate Naawen a weeni ni la kiri. Mi an jam ayen m wi ka nuru mansa, alege ka wabaata nyam."

¹⁴ Da yeŋ Joon waai ale jam a te nuruba soka la, ŋaanviirima a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, "Ka boa ate tama ale Farisiima ŋaanviirima a kasim a bobi noa alege fi ŋaanviirima a kan bobi?"

¹⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, "Ase nuru a dan faari nipok, wa doama sue a kaasi kama? Aawo, ŋa kan kaasi. Dai cheena kama ate nipokfiaka nyonowa a dan kan bo ale ba, ba yaa bobi noa."

¹⁶ Wa yaa ŋman weeni ba ayen, "Nuru a kan pa garuchiak paalik a lan garuk kpaga. Ba dan nye dila, garuku a kan beni ku le cheeri a gum du. ¹⁷ Ba kan pa dapagrik a su bunlok kpak po. Ba dan nye dila, bunlokku a pusi kama ate daamu a waan. Ba pai dapagrik a su ka bunlok paaluk pu."

¹⁸ Yeezu ale biisi a nueri la, Juuma po kpagi dinyi a yaa jam a kpi duna ten wa nin a weeni wa ayen, "Ka m lie ale deri kpi. Mi a saalim fu ayen fi jam a pa fi nisanja a tiri wa ate wa yiti kum po."

¹⁹ Yeezu yaa yiti va wa ate wa ŋaanviirima me a va cheŋ.

²⁰⁻²¹ Nipok wanyi a yaa jam bo dula a jam a wiagi bena pi ale naye. Wa jam a lo ka chiak. Wa yaa poli wa sunum po ayen, "M dan бага a paari wa garuku noanni a tiri, m le nya nyinyogsa." Wa yaa va Yeezu ŋaan a magi tiri wa garuku.

²² Yeezu a yaa virin ŋaan a nya wa ale weeni ayen, "M lie yik fi dek abe fi kan basi ate ku a daani fu. Fi ale ta siaka ale mi dii la a basi kama ate fi nya nyinyogsa."

Wa le weeni nyaku de la, nipowa yaa deri nya nyinyogsa.

²³ Yeezu ale ga paari Juuma kpagini yenni la, wa yaa nya yiyi-irisa ale ba kala dula jigini alege baai me a kum. ²⁴ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni meena a yiti nyini. Biika an kpiya, alege wa a goa kama." Ba ale wom dila la, ba yaa deri a la wa. ²⁵ Nuruma meena a yaa le nyini la, Yeezu a yaa jo biika dokku po a yik wa nisanja ate wa yiti. ²⁶ Dii ate Yeezu a nye la, a yaa deri waan ten sii meena ale gilim dula jigini la.

²⁷ Yeezu ale nyini dula jigini a nyini a cheŋ la, yeeba baye a yaa wom wa a yaa deri cheŋ va wa. Ba yaa kaari a wi wa a weeni ayen, "Naawa Deevide ŋaanbiika, ti a saalim fu ayen fi ta jiiirim ale ti."

²⁸ Yeezu ale ga jo dok la, yeema bayewa a yaa jam wa jigi. Yeezu yaa bek ba ayen, "Nama ta siaka ayen mi бага a tebi ni?" Ba yaa siagi.

²⁹ Dula jigini Yeezu a yaa tiri ba ninanja ale weeni ba ayen, "Basi ate ku nye ase ni siaka ale ka dii la." ³⁰ Ba ninanja a yaa deri lagri ate ba a nya. Yeezu a yaa kaam ba ayen, "Ku a fe kama ate ni kan weeni waai dii ale nye la."

³¹ Alege nuruba bayewa de a ta ga weeni ate ku tagli ten sii meena ale moata dula jigini la.

³² Ase nuruba bayewa ale jam a cheŋ la, nuruba ba gela a yaa jam ta nuru wa choa a jam Yeezu jigi. Chichiribiok ale jam bo wa zukku po ate wa an jam бага a biisi. ³³ Yeezu ale yik chichiribioku ate ku nyini nuruwa zukku po a nyini la, wa yaa deri a biisi. Ku yaa deri cha nuru baai meena ale za dula la. Ba yaa weeni chaab ayen, "Tama an diem a nya wanni de choa Izirali."

³⁴ Alege Farisiima a weeni ayen, "Ka chichiribaatanja kpagini ale te

wa pagrimu ate wa baga a yiak chichiribaata nuruba zuima po.”

³⁵ Va njala po Yeezu yaa kasim a nyiem tenkpiensaana ale tenkpansaana meena. Wa jam a sak nuruba Naawen naamu wie ba tuka diinana po, ale a tebi yuariba yegayega me. ³⁶ Wa ale ga nya njanboanni la, wa jiiirim yaa jam bo ale ba dii nyinj la ku jam a daani ba kama nna yegayega ate ba yaa yaali maarika. Ba jam a nye ase ka piisa ale kan ta naapeerik la. ³⁷ Wa yaa jam a weeni wa naanviirima ayen, “Ka cheka tuima ale boro nna yegayega, alege cheeroma an piisiya. ³⁸ Ni puusi a te Naawen waai ale ka cheka nyonowa la ate wa basi ate cheeroba yegayega a jam a che abe ba vaari a ta jo.”

10

¹ Yeezu a yaa wi wa naanviirima pi ale bayewa ate ba jam wa jigi, ate wa yaa pa wa pagrimu a te ba, ate ba nyini a chen a nyiem a yiak chichiribaata nuruba zuima po ale a puusi ate yuariba a nya nyinyogsa. ² Wa tuimtomdoma pi ale bayewa yue a jam ale Simon waai ate Yeezu a jam te wa yue paani ayen Piita la, ale wa yuawa Andiru ale Jeemsi ale wa me yuawa Jon, Zebedi bisana, ³ ale Filip ale Batolomiu ale Tomasi ale Matiu waai ale jam ka lampoo cheesirowa la, ale Jeemsi, Alfiyus biika, ale Tadiusi, ⁴ ale Simon ale jam a nye ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas Iskariot waai ale jam a ta Yeezu a ga bobri a sak la.

⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni dan basi dela ale ge chen, ni kan va Samaria tenšana po ale baai ale kan daa Juuba la tenka. ⁶ Ni nyiem Juuma ale bo tenj sii la nyiini. Ba a nye se ka piisa ale be nj siuk la. ⁷ Ni chen a ga sak ba ayen Naawen naamu a moata

kama. ⁸ Ni puusi a te yuaroma ale gamaņa ate ba nya nyinyogsa, abe ni nagi kpeeba kum po a yiti abe ni a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi. Pagrimu de ate mi a pa te ni la, ni an tuniya, nama me a pa te abe ni kan yaali tutuna. ⁹ Ni kan pa ligra a nyo ni fotana po. ¹⁰ Ni kan pa koalima yaase fotta ale garujuenta ale nuensa ale tachegsa. Ku a magsi kama ayen tuimtomdisa a de ba tuimana nyinj.

¹¹ “Ni dan ga paari tenj, ni jo ka po a gisi nuru waai ale wa te ni tia abe wa tuesi ni la. Ni dan nya nuru wala choa, ni be bo ale wa a ta ga paari dai dii dai ate ni a basi dula la. ¹² Ni dan ga jo yenni po, ni puusi ba abe ni weeni ba ayen Naawen ale te ba suyogini. ¹³ Ba dan te ni tia, Naawen a le te ba suyogini. Ba dan kan te ni tia, Naawen a kan te ba suyogini. ¹⁴ Tenj kaai nuruba a yaase yeri dii dem a dan kan te ni tia ale kan yaali ayen ba wom dii me ate ni tara ayen ni weeni ba la, ni kpaanti ni nansaņa paasuku a basi dula jigini, ate ku sak ayen ba me zeri ba kama. ¹⁵ Ni wom mi nalim nyiini. Naawen a dan jam ayen wa bo tenka meena demma buusa, wa le ta jiiirim ale nuru baai ale jam bo tenj sii ate ba a wi ayen Sodom ale Gomora la po a gaam ba.

¹⁶ “Ni wom mi nalimnyiini. Nama baai ate mi a tom la, a nye ase ka piisa ale bo piina sunsunj la. Dila nyinj la ku a fe kama ayen ni ta yam ase wiiga la abe ni yik ni dek ase nangbanja la. ¹⁷ Ni kpesi ni dek dii nyinj la nuruba a le yik ni ale pagrim a ta chen boteka yenni. Ba le miiri ni me ale fiņa ba tuka diinana po. ¹⁸ Ba le ta ni a chen a ga zaani nalima ale kpağaninj ate ba bo ni buusa mi nyinj. Ba dan nye ni dila ni yaa le nya siuk a biisi ale ba ale baai me ale kan

daa Juuba la Naawen wamaŋsaŋa wie. ¹⁹ Ba dan ta ni a jam boteka yenni po, ni kan basi ate dii ate ni ayen ni biisi la a daani ni. Ku dan jam paari ni biik, Naawen a le sagi ni ate ni biisi. ²⁰ Wie ŋaai ate ni ayen ni biisi la a kan chim nama dek wie, alege ŋa le nyini ka ni Kowa Naawen Chiika jigi.

²¹ “Nuruba a le jam yik ba suaata a te nuruba ba gela ate ba ko ba. Bisa koba a le jam a yik ba me a nye ba dila degadega. Bisa me a le jam nye ba koba ale ba maba dila me. ²² Waai meena a le kisi ni, dii nyiŋ la nama ale a va mi la. Nuru waai a dan ta suduŋni ale ninam ate ku beni, Naawen a le vari wa a basi. ²³ Ba dan a daani ni teŋ kaai po ni basi dula abe ni chali cheŋ teŋ yoŋ. Wensie ate mi a weeni ni, ni kan бага a tom ni tuimaŋa meena Izirali teŋsaŋa po a nueri ale ge ate mi Saalobiika a pilim jam.

²⁴ “Zamsiro waai an бага a seba a gaam wa sagro. Tomteero waai me an бага a chim nuru kpionŋ a gaam wa nyonŋ. ²⁵ Zamsiro a pii ka nyiŋ wa dek ayen wa magsi chaab ale wa sagro. Tomteero me a yaali kama ayen wa dan nya siuk wa ale wa nyonŋwa a magsi chaab. Nuruba a dan a wi mi ayen Beelzebu, chichiribaata meena kpagini, ba le wi nama wie ate ŋa gaam di.

²⁶ “Ni be kan a chali nuruba yogsumŋa. Wie ŋaai ale lik dua yogyogla de la ale jam nyini peelim, wie ŋaai meena ale chim wasusuga la ba le jam seba ŋa. ²⁷ Dila nyiŋ ku a fe kama ate ni a sak nuruba wie ŋaai ate mi a suk a sak ni la, a lagri. ²⁸ Ni kan a chali yogsum ale nuru baai ale a ko nuruba nyinlammu la, dii nyiŋ la ba an бага a ko ba chiisaŋa. Ku magsi kama ayen ni a chali Naawen waai ale бага a kaasi nuruba nyinŋa ale ba chiisa

bolim buui ale kan maari a kpimsi la po yogsum. ²⁹ Ni бага kama a pa ligbiri a da nuinsa siye yabaŋa po, alege si po bunyi a dan poom a lo teŋ, ni Kowa Naawen a seba ku po kama. ³⁰ Alege nama, Naawen a chiini ni zuisaŋa meena ni zuimaŋa po kama. ³¹ Nyaku de nyiŋ nama kan a chali yogsum ale dii ate nuruba ayen ba nye ni la. Ni gaam nuinsaŋa ka nna yegayega Naawen nimbie po.

³² “Waai meena ale a weeni a lagri nuruba nimbie po ayen ka mi ale soa ba la, mi me a le weeni dila degadega m Kowa Naawen waai ale bo wenŋmazuk la nimbie po. ³³ Waai meena ale kan weeni a lagri nuruba nimbie po ayen ka mi ale soa ba la, mi me a kan biisi m Kowa Naawen waai ale bo wenŋmazuk la nimbie po.

³⁴ “Ni kan a poli ayen mi sakka de a le basi ate nuruba a tigiŋ jam jigi yeŋ a boro ale suyogini. Ku le basi kama ate nuruba a poori chaab. ³⁵ Bisa a le ŋman tulim a ta chaab ale ba koba. Leeba me a le ŋman tulim a ta chaab ale ba maba. Sampooba me ale tulim ta chaab ale ba ŋnianpooba. ³⁶ Ku dan jam ase nnala la, ni le seba ayen nuru dek dokdem ale wa dachaasa.

³⁷ “Nuru waai ale a yaali wa ko a yaase wa ma a gaam mi la an magsi ayen wa va mi. Nuru waai me ale a yaali wa biik a yaase wa lie a gaam mi la an magsi ayen wa va mi. ³⁸ Nuru waai a ale kan gomsa a magsi ayen wa nya ninam a yaase wa kpi mi nyiŋ la an magsi ayen wa va mi. ³⁹ Nuru waai ale a yaali wa dek nyuvuri ale kan yaali ayen wa nya ninam la, kula nyonŋ a le jok wa nyuvunni. Nuru waai a dan jok wa nyuvuri mi nyiŋ, wa le ŋman nya di.

⁴⁰ “Nuru waai a dan te ni tia ale tuesi ni, kula nyonŋ a te ka mi me tia dila. Nuru waai me ale a te mi tia ale a tuesi mi la, wa te

ka Naawen waai ale tom mi la tia dila. ⁴¹ Nuru waai ale a te Naawen biisiteerowa tia, dii nyinj la wa le tom a te Naawen la, da yej po wa le nya ku tutuna. Nuru waai me ale a te nuru manj tia ayen wa le ka nuru manj la nyinj, da yej po wa le nya ku tutuna. ⁴² Ni wom mi nalimnyiini. Nuru waai a dan pa nyayogsik a te mi njaanviirima po wanyi, da yej po wa le tuesi ku tutuna.”

11

¹ Yeezu ale biisi ale wa njaanviirima pi ale bayewa a nueri la, wa yaa basi dula jigini ale ge chej tej sii ale moata dula la ayen wa sak ba Naawen wamanšana wie.

² Joon waai ale jam a te nuruba soka la, a diem a jam bo ka naawa Ayerod dokku kuui ate ba a lik nuruba la po. Joon ale wom dii ate Yeezu a jam a tom la, wa yaa tom wa njaanviirima po ba gela ate ba chej Yeezu jigi. ³ Ba ale ga paari wa jigi la, ba yaa bek wa ayen, “Ka fi ale nuru waai ate Joon a weeni ayen fi le jam la, yaa ti deema a limsi nuru yonjoo?”

⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni nman pilim chej a ga weeni Joon dii ate nama a wom ale a nya la. ⁵ Yeeba a nya, gbanisa me a бага a chej, gama me a nya nyinyogsa. Tukpara nyam a wom, ale nagi kpeeba kum po a yiti. M be sagi njanjagsa me Naawen wamanšana wie. ⁶ Nuru baai ale kan ta chichama ale mi la, sue a peenti kama.”

⁷ Ase Joon njaanviirima a yaa ale nman pilim a bo siuku po a chej la, Yeezu a yaa chiem a weeni nuru boanni Joon wie. Wa yaa weeni ba ayen, “Nama ale nyini a chej Joon jigi sagini po la, nama a jam a poli ayen ni le nya ka boa? Nama a poli ayen ni le nya ka chichama nyoo?” ⁸ Nama a

nyini chej ayen ni nya ka boa? Nama a chej dula ayen ni nya ka nuru waai ale jo garuk nalinsa la? Baai ale a jo garuk tila chaama la a bo ka nalima yie po. ⁹ Ni be weeni mu, ni nyini chej ayen ni nya ka boa? Naawen biisiteeroma yaa? Ni basi ate m weeni ni ayen ni nya ka waai ale gaam Naawen biisiteeroma meena la. ¹⁰ Ba nmarisi Joon wie Naawen gbanjka po kama dila po dila po ayen Naawen a weeni ayen, ‘Ka mi tomteerowa ale nna. M be le lij a tom wa fi ninj ate wa gomsu siuk a te fu.’ ¹¹ Wensie ate mi a weeni ni, Joon waai ale a te nuruba soka ale nyiam la a gaam nuru baai meena ale jam boro a ta nyini dila po dila po la kama, alege Naawen naamu po waai ale ka baanj la a nman zuak a gaam Joon kama. ¹² A ta nyini diipo ate Joon a piilim a sak nuruba la a ta jam paari jinla, pagrim nyam a kasim a yaali kama ayen ba kaasi Naawen naamu. ¹³ A ta nyini diipo ate Naawen a lij pa wa Sinsanja a te Moosis la ale Naawen biisiteeroma meena ale jam a sak nuruba dii la a ta jam paari Joon jamka me nuruma de meena a biisi Naawen naamu wie kama. ¹⁴ Ni dan siak a te dii ate ba nmarisi la, ni le minj ayen Joon ka Naawen biisiteerowa Elaja. Ba nmarisi Naawen gbanjka po ayen wa le nman pilim jam. ¹⁵ Ni lagri ni tuenja a wom dii ate m weeni a sak ni la.

¹⁶ “Yogyogla de, m le pai jinla demma a magsi chaab ale ka boa? Ba a nye se ka bisa ale tigi chaab a kala yaba po a wi ba doaba a weeni ba ayen, ¹⁷ ‘Tama a yi ka nipokfiak yiila, alege nama a kan gogi. Ti a yi kum yiila, alege ni sue a kan kaasi.’ ¹⁸ Joon ale jam bobi wa boanni la, waai meena a jam a weeni kama ayen chichiribiok ale bo wa zukku po. ¹⁹ Mi Saalo-biika ale jam, a de ale nuruba la,

waai meena a jam a weeni kama ayen, ‘Ni nya nuruwa de. Wa ka puuk nyɔnɔ ale a nyu daam me nna yegayega. Wa ka lampoo cheesiroba ale wabanyeerisa doa.’ Naawen a sak nuruba ka wa wensie siutaŋa tii ale ka togotoga la.”

²⁰ Yeezu a tom wakperikaliisa yegayega teŋ sii ale moata la po, alege teŋ sila demma an diem a jam basi ba wabaataŋa. Wa yaa toariŋ ba ayen, ²¹ “Nama Koraziin demma ku le jam tua kama ni jigi. Nama Beteseida demma, ku le jam tua kama nama me jigi. Ase mi a dan poom a tom wakperikaliisaŋa de ka Taaya ale Saidon teŋsaŋa po ase mi ale tom dii nama jigi la, baai ale jam bo dula dila po dila po la ate basi ba wabaataŋa kama. Ba te jo ka garuk tii ale a lu ba nyiŋsaŋa la abe ba nye tintuem a yuk ba zuimaŋa. Nyaku de te le sak nuruba kama ayen ba ŋman va ka Naawen siuku. ²² Wensie ate mi a weeni ni Naawen a dan jam ayen wa bo teŋzuk meena demma buusa wa le ta jiiirim ale Taaya ale Saidon demma a gaam nama kama. ²³ Nama Kapernaum demma, ni a yaali kama ayen ni pa ni dek jueli wenŋmazuk. Dai dila dannii a dan paari, ba le yuk ni basi bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. Ase mi dan poom a tom wakperikaliisaŋa de ka Sodom teŋka po dila po dila po, ase m le tom dii la, Naawen a kan bo ba buusa a kaasi ba. ²⁴ Wensie ate mi a weeni ni Naawen a dan jam ayen wa bo teŋzuk meena demma buusa wa le ta jiiirim ale Sodom demma a gaam ni.”

²⁵ Va ŋala po Yeezu a yaa puusi a te Naawen ayen, “M dek ko, fi waai ale ka wenŋmazuk ale teŋzuk meena nyɔnɔ. Wie ŋaai ate fi a zeri yam nyam sakka ale ge a pa suk ba la, fi pa ka ŋala a sak baai ale kan seba gbaŋ la. Mi a te fi jiam wienŋa de nyiŋ. ²⁶ M

Koa, fi ale yaali ayen ku nye dii la ale la.”

²⁷ Yeezu ale puusi a nueri la, wa yaa cheemu a weeni nuru boanni ayen, “M Kowa a pa jaab buuri meena a te mu kama. Nuru waai a ze Naawen biika ka wa kowa nyiini ale seba wa. Nuru waai me a ze kowa ka wa biika nyiini ale seba wa. M basi kama ate baai ate m lueri la seba wa me.

²⁸ “Nama meena baai ale ji jib kpeenta ale jiak la, ni jam mi jigi. Mi a le te ni vuusum. ²⁹ Mi sinsaŋa a nye se ka naabkpaama duok la. Ni pa ku a su ni ŋeeŋa po ate ni baga. Mi ka nuru waai ale seba m dek taka la. Ni dan basi ate mi a sak ni, ni le nya vuusum. ³⁰ Duok kuui ate mi a pai a te ni la, ku ta chenka an tua. Jib tii ate mi a pai a ji ni la an dobra.”

12

¹ Ba Vuusum Daana po dini Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa jam cheŋ va nuru talim po. Ba la cheŋ la, kom a yaa ta wa ŋaanviirima ate ba yaa wie “wiiti” ayen ba ŋobi. ² Farisiima ba gela ale nya dii ate ba a nye la, ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa ate fi ŋaanviirima a kaasi ti Vuusum Danni kisiku?”

³ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Nama an diem karim Naawen gbaŋka po a miŋ naawa Deevud wie a chak ya? ⁴ Dii po ate nuru waai ate ba a wi wa ayen Abiata ate wa jam ka Juuma Puusika Yenni tomteerɔma la, da yeŋ ate kom a yaa jam ta Deevud ale wa doama. Wa yaa jo Puusika Yenni po a pa boroboruk a we a ŋobi ale ge a wie a te wa doama ate ba me a ŋobi. Ba kan te nuru yoŋ a ŋobi boroboruku de ka Juuma Puusika Yenni tomteerɔwa nyiini ale a ŋobi ku. ⁵ Nama an karim dii ate Moosis a ŋmarisi Naawen gbaŋka po ayen Juuma Puusika Yenni tomteerɔma nyiini

ale a tom wa Puusika Yenni po Vuusum Danni la? Ba nyiem a kasim a a kaasi ti Vuusum Danni kisiku kama, alege nuru waai a kan nya ba kaasun̄ku. ⁶ Ni basi ate m weeni ni ayen nuru a bo dela a zuak gaam Juuma Puusika Yenni kama. ⁷ Ba n̄marisi Naawen gban̄ka po ayen wa weeni kama ayen, ‘Nama ale ta j̄irim ale chaab dii la a peenti mi sui a gaam nama ale a ko dun̄sa a kaabi a te mi la kama.’ Ni dan seba wien̄a de kiri, kuna maḡsi ayen nama a bu baai ale kan nye a kaasi la buusa. ⁸ Mi Saalobiika ale soa Vuusum Daan̄a me.”

⁹ Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge a chej̄ ga jo Juuma tuka d̄okku po. ¹⁰ Nuru wanyi ale jam bo dula ate wa nisa a kpi. Nuru baai ale jam bo dula la, a jam a limsi kama ayen ba nya se Yeezu le tebi nuruwa nisan̄a Vuusum Danni po yaase wa kan tebi ate ba бага a nya wari biisi.

¹¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “A se nama waai poosuk a dan lo vili po Vuusum Danni ni kan yeeri ku? ¹² Nurubiik a be gaam poosuk kama nna yegayega. Ka dila ale soa ate nuru a dan maari wa suok Vuusum Danni po, wa kan kaasi Vuusum Danni kisiku.” ¹³ Wa yaa weeni nuru waai nisan̄a ale kpi la ayen wa teeri si.

Wa yaa teeri si a deri nya nyinȳoḡsa. ¹⁴ Farisiima a yaa yiti dula jigini a nyini a yaa gisi siuk ayen ba ko Yeezu.

¹⁵ Yeezu ale wom dii ate ba a yaali ayen ba nye wa la, wa yaa basi dula jigini ale ge chej̄. Nuruba yegayega a jam va wa ate wa tebi ba tuetan̄a meena. ¹⁶ Wa ale tebi ba la, wa yaa weeni ba ayen ba kan weeni a sak nuru wa ale nye dii la. ¹⁷ Wa weeni ba nyaku de kama ayen dii ate Naawen biisiteer̄owa Azaya a n̄marisi dila po dila po la a chim

wensie. Wa n̄marisi kama ayen Naawen a weeni ayen,

¹⁸ “Ka mi tuimtomd̄owa waai ate mi a lueri a te m dek la, ale nna. Mi a yaali wa kama. M sui me a peenti ale wa nna yegayega.

M le pai m chiika a nyo wa sunum po ate wa sak baai ale kan daa Juuba la nyemagsika.

¹⁹ Wa daa sak ba nyaku de, wa kan yaali ayen wa ale ba a ta nampaga ale chaab a yaase wa a na ba yaban̄a po.

²⁰ Wa le maari nan̄jagsa baai ale nye a se wuuk tii ale wie la abe wa pa wa pagrimu a te nuru baai ale seba ba dek taka la, dii nyin̄ la bala a nye se ka bolim ate ba t̄oti a zaani la.

Wa kan basi nyaku de nyeka a se ka wa ta nyemagsika a jam ten̄zuk de.

²¹ Waai meena yiila ale bo ka wa jigi.”

²² Da n̄jala po nuruba ba gela a yaa ta nuru wanyi a jam Yeezu jigi. Wa jam ka gaaun̄ ale yi me, dii nyin̄ la chichiribiok ale jam bo wa zukku po. Yeezu a yaa tebi wa ate wa n̄man бага a biisi ale a nya.

²³ Ku yaa cha nuru boanni ate ba yaa bek chaab ayen, “Nuruwa de, ka naawa Deev̄id n̄aan̄biik yaa?”

²⁴ Farisiima ale wom dii ate nuruma a biisi ale chaab la, ba yaa weeni ba ayen, “Chichiribaatan̄a meena kpagini ate ba a wi ayen Beelzebu la ale a te wa pagrim ate wa бага a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

²⁵ Yeezu a jam seba dii ate Farisiima a poli la kama a yaa weeni ba ayen, “A se t̄er̄ kaai dem a dan poori ba dek ta chaab, ba dachaasa a kan va dila nyin̄ a ko ba? Ase yeri yen̄ po dem a dan tulim a ta chaab yeri dila a waan̄ kama. ²⁶ A se Sitaana ale wa tuimtomd̄oma a dan ta chaab,

wa naamu a kan beni ale ge a lo. ²⁷ Nama a weeni ayen Beelzebu ale kasim a pa wa pagrimu a te mi ate mi бага a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi. Ka wana ale a te nama n̄aan̄viirima pagrimu ate ba a yiak chichiribaata a basi. Ni dek n̄aan̄viirima ale a tom dii la a sak kama ayen dii ate nama a biisi mi wie la a daa wensie. ²⁸ Ka Naawen Chiika ale a te mi pagrim ate mi a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi. Nyaku de a sak ni kama ayen Naawen naamu a jam diiri ni kama.

²⁹ “Nuru karo a бага a jo pagro yeri po a zu wa n̄anta ka wa nin liŋ a yik wa a bobi alege pai n̄antaŋa.

³⁰ “Nuru waai a dan zeri mi n̄aan̄ zaanika, kula nyon̄o a kaasi ka mi ale a tom dii la. Nuru waai a dan kan a maari mi ate ti tigi a gum chaaba, kula nyon̄o a kati a waan̄ kama. ³¹ Wensie ate mi a weeni ni, Naawen бага kama a von̄a te nuruba ba wabaata meena ale ba ale a le wa dii la me. Alege nuruba a daa le Naawen Chiika, Naawen a kan бага a von̄ a te ba. ³² Nuruba a daa le mi Saalobiika Naawen ale бага a von̄ a te ba. Nuruba abe daa le Naawen Chiika, Naawen a kan бага a von̄ a te ba diipo diipo.”

³³ Yeezu a yaa n̄man weeni Farisiima ayen, “Timan̄ a yoani ka yoana maŋsa, alege tibiok a yoani ka yoana baata. Nuruba a бага a miŋ timan̄ ale tibiok ka si yoanaŋa nyiŋ. ³⁴ Nama a nyɛ se ka wiiga la. A se nama a daa tom wabaata ni le nyɛ ka se a biisi wamaŋsa? Wie n̄aai ate nama a biisi la a nyini ka ni dek puusa po. ³⁵ Nuru sunum a bo ka wa n̄anta zaanika jigi. Wamaŋsa a dan bo dula, wa a yeeri n̄a kama a biisi. Wabaata me a dan bo du, wa a yeeri n̄a me kama a biisi.

³⁶ “Wensie ate mi a weeni ni, Naawen a dan jam ayen wa bu tenzuk meena demma buusa, wa le bek waai meena wa ka ya tii ate ba biisi la. ³⁷ Naawen le pa ka wie n̄aai ate ni biisi la a bu ni buusa. Nama ale biisi n̄aai meena ate wa wom la le basi ate wa weeni ayen ni kaasi kama yaa se ni ze ku po.”

³⁸ Da n̄ala po Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima ba gela a yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, “Ti Sagro, tama a yaali kama ayen fi tom wakperikaliik ate ti nya.”

³⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama jinla demma a zeri Naawen ka nna yegayega ale a tom tuimbaata. Mi a kan siagi a tom wakperikaliik a te nama yogyogla de. Wakperikaliik sii ate nama le nya dai yen po la ale dii ate Naawen a tom a te wa biisiteerowa waai ate ba jam a wi wa ayen Jona la. ⁴⁰ Naawen a jam tom jum kpiem ate bu ga ne Jona. Wa jam a bo bu poni po ka daa n̄ata. Siuku la po me ba dan jam ko mi Saalobiika, nuruba le gu mu. Ba dan gu mu, daa n̄ata dann̄i m le yiti kum po. ⁴¹ Naawen a dan jam ayen wa bu tenzuk meena demma buusa baai ale bo ten̄ kaai ate ba a wi ayen Niineve la, le jam a yiti a biisi gaam ni. Jona a le jam sak ba Naawen wie dila po dila po la, ba jam a basi ba wabaatan̄a kama ale va wa. Mi waai ale bo dela ale ni la, a zuak gaam Jona kama nna yegayega. ⁴² Naawen a dan jam ayen wa bu tenzuk meena demma buusa, Siiba ten̄ka nipok naawa, le jam a yiti a biisi gaam ni. Wa nyini ka nna niŋniŋa a jam naawa Solomon jigi ayen wa wom wa yammu wien̄a. Mi waai ale bo dela ale ni la, a zuak gaam Solomon kama nna yegayega.”

⁴³ Yeezu a yaa n̄man weeni Farisiima ayen, “Chichiribiok a

dan nyini nuru zuk po a nyini, ku a cheŋ ka sagini po a ga nyeema a gisi vuusum jigi. Ku dan kan бага a nya jigi ya. ⁴⁴ Ku a weeni ka ku dek ayen, ‘Basi ate m ŋman a ga jo nuru waai zukku po ate m poom boro la.’ Ku dan ŋmani a ga jo dula jigini, ku yaa ale nya ayen ku jigini a gomsi magsi kama. ⁴⁵ Ku yaa ŋman nyini dula jigini a nyini a ga gisi a nya ku chichiribaata ti chaab tiyopoi a ta ŋmani ga jo nuruwa zukku po. Chichiribaata tiyopoi wa tuimbaataŋa a pagra a gaam m kula tuimaŋa kama chichiribiok kula a dan tom ku tuimaŋa a nueri, nuru wa la ale poom ka dii la a gaam wa daam wa kama. Ku le ku nyɛ dii ale jinla demma baai ale a tom wabaata la ale la.”

⁴⁶ Yeezu ale diem boro a biisi la, wa mawa ale wa suaataŋa a yaa jam za peelim a tom nuru ayen wa jo a wi wa. ⁴⁷ Wa yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, “Fi mawa ale fi suaataŋa a za peelim a yaali fu.”

⁴⁸ Nuruba yegayega ale jam kala a gilim Yeezu ate wa yaa bek ba ayen, “Ka wana ale mi ma? Be ka bana ale mi suaata?” ⁴⁹ Wa yaa dak ayen ba nya wa ŋaanviirima, ale weeni ba ayen, “Mi maba ale mi suaataŋa ale la. ⁵⁰ Baai meena ale a tom dii ate mi kowa a yaali la, bala ale mi suaata, ale mi toaba, ale mi maba.”

13

¹ Dai dila dannu Yeezu a yaa basi dula ale ŋmani a cheŋ mogi kpeeni noai a ga kala a sak nuruma Naawen wie. ² Nuru boari yegayega a yaa jam za a gilim wa. Ba ale jam a piisi la nyin ale soa ate wa yaa a yiti a ga jo ŋaarun po a sin nyiamu po a torisi a cheŋ nin maga dega, ale ge ate nuru boanni a yaa za nyiamu noai. ³ Wa yaa magsi wamagsima a sak ba wie nna yegayega a weeni ba ayen,

“Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini a cheŋ wa talim ayen wa yuk wa ŋanborinta ase muma la. ⁴ Wa ale jam boro a yuk la, beenja gela a lo siuku po ate nuinsa a jam pisi ŋa meena. ⁵ Beenja gela me a lo tintana po. Njala an jam бага a nyini nwuli, dii nyin la tantaŋa an jam soa dii ya dula jigini. ⁶ Kantuen ale jam a moak la, ŋa meena yaa jak dii nyin la ŋa ka nanŋa ate ŋa yaa a kpi. ⁷ Beenja gela me a lo munsa po a yaa nyini. Munsaŋa me a chim gerigi ŋa. ⁸ Beenja gela me a lo teŋ nalun po a nyini a biak nalimnyiini. Naa a ta bie pisita, ŋaai pisiyuebi, ŋaai me a ta kook.”

⁹ Yeezu yaa a ŋman weeni ba ayen, “Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalimnyiini.”

¹⁰ Yeezu ale jam kala wa dek wa nyiini la, wa ŋaanviirima a yaa jam a bek wa ayen, “Ka boa ale soa ate fi a daa sak nuruba, fi a pa wamagsima a sak ba?”

¹¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Naawen a pa wa naamu wienja a lagri sak ni kama alege wa an nyɛ nna la a te ba. ¹² Nuru waai a dan tara, Naawen ale gum du a te wa ate wa ta yegayega. Nuru waai a dan kan ta jaaboa, mak kaai ate wa ta la, Naawen ale tuesi. ¹³ Ka dila nyin ale soa ate mi a magsi wamagsima a sak nuruba la. Ba ta nina alege an бага a nya. Mi daa biisi ale ba, ba kan min mi ale a biisi dii la kiri ya. ¹⁴ Dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a ŋmarisi ba wie Naawen gbanja po dila po dila po la ka wensie. Wa ŋmarisi ayen Naawen a weeni ayen,

‘Nuruma de a wom ale a wom kama alege ba kan minji. Ba a nya ale a nya alege ba kan nya.

¹⁵ Dii nyin la ba popolaŋa a lik kama, ba tuenja me a kpari ate ba ninaŋa a yi.

Ba dan kan nye ka dila ba ninanja a ta nya kama, ate ba tueja a wom ate ba popolaja me a minj.

Ate ba basi ba wabaatana ate m vonj a te ba.’

¹⁶ “Nama a ta supeantik kama. Ni ninanja a baga nya ate ni baga a minj dii ate weeni la kiri. ¹⁷ Ni basi ate m weeni ni ayen Naawen biisiteeroma ale Naawen nuruma yegayega a yaali kama ayen ba nya wie naai ate nama a nya la nna yegayega, alege ba an baga a nya na. Ba a yaali ayen ba wom wie naai ate nama a wom la nna yegayega, alege ba an baga a wom na.

¹⁸ “Ni goori a wom mi ale a ayen m sak ni boridowa wamagsini la kiri. ¹⁹ Bie naai ale lo siuku po la a nye se ka Naawen Naamu po wamanjana naai ate nuruba a wom alege kan minj na kiri la. Sitaana a yaa jam nna nwuli a tuesi wamanjana ba suniimana po. ²⁰ Bie naai ale a lo tanaja po la a nye se ka baai ale a wom wamanjana ate ba sue a peenti la. ²¹ Alege wamanjana a kan sinj ba suniimana po ate ba a ta na a beni. Ninam a dan jam yik ba wamanjana vaka nyinj, ba yaa deri basi. ²² Bie naai ale a lo munsana jigini la a nye se ka baai ale a wom wamanjana, alege tenjuk meena ntanana yaalika ale ba ligrana yaalika yegayega ka, nala meena a kaasi ka wamanjana ate ba an baga a ta na a beni. ²³ Bie naai ale a lo tenj nalunju po la a nye se ka baai ale a wom wamanjana ate na a jo ba suniima po nalimnyiini ale baga a biak a ta bie pisita, naai pisiyuebi ate na gela me a ta bie kook la.”

²⁴ Yeezu yaa nman magsi wamagsima na chaab ale ba ayen, “Naawen Naamu a nye se ka nuru waai ale chej wa talim ayen wa bori wa njanborinta la. ²⁵ Dii

po ate nuru meena a goa la wa dachiak a yaa yiti yokku po a chej nuruwa talimu a ta wuu bie a ga bori bu po ale ge chej. ²⁶ Nantana ale nyini a chim a moata puusa yikka la, wuutana me a nyini a chimu. ²⁷ Da yej po talimu nyonowa tomteeroma a yaa jam a bek wa ayen, ‘Ti nyono, nan baai ate fi a pa ta ga a bori fi talimu po la, na daa nanmansa? Ka boa ale soa ate wuuta a nyini na po a soa di?’ ²⁸ Wa yaa weeni ba ayen, ‘Ka m dachiak ale bori wuutana na po.’ Ba yaa nman bek wa ayen, ‘Fi a yaali ayen ti ga voori wuutana a basi?’ ²⁹ Wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni basi ti, dii nyinj la ni dan ga ayen ni voori ti, nama a le maa voori ntanana me a basi. ³⁰ Ni basi ate ntanana ale wuutana a gum chaab a chim. Cheka danna a dan paari, m le basi ate cheeroma a che na meena abe ba yaa luk wuutana a ju abe ba ge ntanana dek a ta ga nyo m bunni po.’ ”

³¹ Yeezu yaa a nman magsi wamagsini ale ba ayen, “Naawen Naamu a nye se ka be dii ate ba a wi ayen ‘Mastad’ ate nuruba a pa di a bori ba talita po la. ³² Di ka bie meena po be fiik. Di dan nyini a chim, di a zuagi kama a gaam ti fiisana meena, ate nuinsa a jam a yogi si tugta bu zuk.”

³³ Yeezu a nman diem a magsi wamagsini di choa ale ba ayen, “Naawen Naamu a nye se ka nipok a nyiem ale pa dabinta a nyo boroboruk zom po ate ku fuusi a zuak dii la.”

³⁴ Yeezu a nyiem a dan boro a sak nuru boanni, wa nyiem a kasim a magsi ka wamagsima ale ba. Wa kan weeni wariya alege a kan magsi wa magsi. ³⁵ Wa a nye nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteerowa a nmarisi Naawen gbanka po dila po dila po la a chim wensie. Wa

ηmarisi ayen Naawen a weeni ayen,

“Mi dan boro a sak nuruba, m le magsi ka wamagsima ale ba. Mi ale nye tenzuk meena la, m pa ka wie nna yegayega a suk, alege m le pa ηa a sak ba a lagri.”

³⁶ Dula jigini Yeezu a yaa basi nuru boanni ale ge a ga jo yenni po. Wa ale ga jo yenni po la, wa ηaanviirima a yaa jam a weeni wa ayen, “Fi ale a magsi wuutaja ale ηanborintaja po wamagsini dii a sak ti la, tama a yaali kama ayen fi weeni di kiri a sak ti.”

³⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Waa ale bori ηanborintaja la a nye ase ka mi Saalobiika la.

³⁸ Talimu a magsi chaab ale ka tenzuk meena, ale ge ate ηanborintaja a magsi chaab ale nuru baai ate Naawen a soa la. Wuutaja me a magsi chaab ale ka nuru baai ate Sitaana a soa la.

³⁹ Dachiak kaai ale bori wuutaja la ale Sitaana. Cheka danni a magsi chaab ale ka tenzuk meena kpeglimka danni. Cheeroma me a magsi chaab ale ka Naawen sabiiloma. ⁴⁰ A se Cheeroma ale a tigi wuutaja a gum chaab a ju dii la, tenzuk meena kpeglimka danni me ale nye a se ka dila la.

⁴¹ Mi Saalobiika a le tom Naawen sabiiloma ate ba tigi baai ale a tom wabaata ale baai ale a sak nuruba wabaata tomka siuk la meena. ⁴² Sabiiloma a le pa ba a yuk basi bolim buui ale kan maara kpimsi la po ate ba bo dula a kaari abe ba ηobi ba nyinaja.

⁴³ Tuimmanja nyamma a za ba a nyagsi a se ka wenbinni la ba nyonowa Naamu po. Nama baai ale ta tue la, ni wom mi.

⁴⁴ “Naawen Naamu a nye se ka nuru waai ale tu a nya jaab ate wa silima. Wa sui yaa peenti nna yegayega ate wa chuili tanta a si alege a ga pa wa ηanta meena a da a jam da tenjala.”

⁴⁵ “Naawen naamu a nye se ka gerindo waai ale a gisi ayen wa da tintain ate ba a wi ayen ‘pearl’.

⁴⁶ Wa dan nya kpain dii diak ale pagra a gaam ηa meena la, wa yaa ga a pa wa ηanta meena a da. Wa le da a nueri la, wa yaa ηmani a cheη waai ale ta tintanni a da la jigi a ga da.

⁴⁷ “Naawen Naamu a nye se ka nuru waai ale a yuk ηmiak a basi beli kpeeni po a yik juma togotoga la. ⁴⁸ Nmiaka a dan sueri, jumyigrowa a yaa dari ka a ta jueli kunkonjini. Wa dan ta ηa a jueli, wa yaa kali ten a luk jum ηaai ate ba ηobi la a nyo chinni po ale ge a pa jum ηaai ate ba kan ηobi la a yuk a basi. ⁴⁹ Siuku la po me, tenzuk meena kpeglimka a dan jam paari, Naawen sabiiloma a le luk nuru manjana ale nuru baataja togotoga a zaani. ⁵⁰ Wa le pa wabaataja nyamma a ta ga a yuk basi bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. Dula jigini ba le kum nna yegayega abe ba a ηobi ba nyinaja.”

⁵¹ Yeezu ale a magsi wamagsi-manja de a nueri la, wa yaa bek nuruma ayen, “Nama a miη dii ate mi a biisi ale ni la kiri a chagi ya?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Mm, ti miη ya.”

⁵² Yeezu a ηman weeni ba ayen, “Juuma Sinsanηa sagroma waai a dan chim mi ηaanviiro Naawen Naamu po, wala a nye se ka yeri nyonowale yeri ba ηan paala ale wa ηan kpagsa wa dok po la.”

⁵³ Yeezu ale a sak nuruma de a nueri la, wa yaa basi dula jigini, ⁵⁴ alege a cheη wa dek tenka.

Da yen po wa yaa cheη a ga jo ba Juuma tuka dokku po a sak nuruma Naawen wie. Ku yaa jam a cha nuru baai ale jam a bo dula jigini la. Ba yaa bek chaab ayen, “Nuruwa de a nya yammu de ka be? Wa nye ka

se a tom wakperikaliisana nna? ⁵⁵ Daa wala ale chapentawa biika la? Daa Mæeri biika ale la? Da Jeemsi ale Josefi ale Judas ale Simon suok ale la? ⁵⁶ Wa toama an bo daa de la? Wa nyɛ ka se a seba nna?” ⁵⁷ Nuruma meena sue an jam masa ale wa, dii nyin la ba seba wa kiri meena kama.

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Waa meena a te Naawen biisiteerowa zula kama, alege ka wa dek tenka demma ale wa dok demma nyiini ale ka a te wa zula.” ⁵⁸ Wa an jam a tom wakperikaliisa yegayega dula jigini, dii nyin la ba jam ka siaka ale wa.

14

¹ Da nala po Galili demma naawa waai ate ba a wi wa ayen Ayerod la, a yaa wom Yeezu wie.

² Wa yaa wi wa kpanna a weeni ba ayen, “Joon waai ale jam a te nuruba soka ale nyiam la a yiti kum po kama. Ka dila ale soa ate wa бага a tom wakperikaliisana de.”

³ Ayerod a jam faari ka wa suoku waai ate ba a wi wa ayen Filip la powa. Wa yue a jam ale Ayerodias. ⁴ Joon a lin jam a weeni Ayerod kama ayen, “Fi ale nyɛ dii ale fi suoku powa la an nala.” Joon ale weeni dii la a basi kama ate Ayerodias a nyɛ ate Ayerod a tom wa nuruma ba gela ate ba ga yik Joon a lik dok po. ⁵ Ayerod a jam a yaali ayen wa ko wa kama, alege wa jam a chali Juuma yogsom, dii nyin la ba jam a poli kama ayen Joon a jam ka Naawen biisiteeroma po wanyi.

⁶ Ayerod biamu benni danni ale jam a paari la, wa yaa wi nuruba yegayega ayen ba jam a maa de wa biamu danni nandiintana. Ba ale jam a tigi chaab a boro a de la, Ayerodias leewa a yaa jo dok kuui ate ba jam kala a de la, a yaa gogi. Wa gogtana a jam a te Ayerod supeantik nna yegayega.

⁷ Wa yaa a pe a weeni wa ayen, “Jaab buui meena ate fi a yaali la, weeni mu ate m te fu.”

⁸ Nipokbinni a yaa nyini a chen wa mawa jigi a bek wa jaab buui ate wa ayen wa yaali naawa jigi la. Wa ale biisi ale wa mawa a nueri la, wa yaa nmani a chen Ayerod jigi a weeni wa ayen, “Mi a yaali kama ayen fi basi ate fi nuruma a ga gebi Joon zukku a ta jam te mu.”

⁹ Wa wienja a jam kaasi Ayerod sui nna yegayega, alege wa an jam бага a zeri ya, dii nyin la wa jam a pe kama ale nipokbinni nuruma meena nimbie po. Wa yaa weeni wa sojima ¹⁰ ayen ba chen juijui ate ba lik Joon la a ga gebi wa zukku a ta jam. ¹¹ Ba ale ga nyɛ dila a nueri la, ba yaa pa zukku a dueni taasi tanlan po a ta nmani a chen ga te nipokbinni. Wa yaa tuesi ku a ta ga te wa mawa. ¹² Joon njanviirima ale jam a wom dii ale nyɛ la, ba yaa chen a ga pa wa nyinka a ta ga gu. Ba yaa ga weeni Yeezu.

¹³ Yeezu ale ga wom dii ale nyɛ Joon la, wa yaa chen a ga jo njarun po a chen sagini po wa dek wa nyiini. A se wa ale jam a chen la, nuruba yegayega a yaa nya wa. Ba yaa basi ba tensana ale a yiti a de nin a chali a ga paari du ale ge ate wa yaa wari njan a jam. ¹⁴ Yeezu ale a nyini njarunku po a sin ten la, wa yaa nya nuru boari nna yegayega ale ba za a limsi wa. Wa jirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa tebi baai ale a yuagi la.

¹⁵ Wa ale wa njanviirima ale jam a bo dula jigini ate ku beni la, ba yaa jam a weeni wa ayen, “Nya ti meena a za ka sagi po ate wenni me a sin ti dela. Basi ate nuru boanni a chen tenkpanšana po a ga da nandiinta a de.”

¹⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “M kan yaali ayen m basi ate ba

chenj, alege nama dek a te ba nandiinta ate ba de.”

17 Ba yaa weeni wa ayen, “Tama a ta ka borobotta tinu ale juma naye dela jigini.”

18 Wa yaa weeni ba ayen, “Ni ta a jam te mu.” Ba yaa ga a ta jam. 19 Yeezu a yaa weeni ate nuruma meena a kali tenj dula jigini, ate wa yaa a pa borobottanja tinuwa ale juma naye yewa a zak wa zuk a nya wenyamazuk a puusi a te Naawen ayen wa niak ti. Wa ale puusi a ga nueri la, wa yaa wie boroboruku a pa te wa njanviirima ayen ba pa a chari nuruma, 20 ate ba meena a yaa njobi chak. Ba ale njobi a ga nueri la, Yeezu njanviirima a yaa pa busisa pi ale siye a pa nandiin tali nja a sueri si. 21 Baai ale jam a njobi boroboruku ale juma naye la nidama nyiini a jam ka tusa njanu.

22 Yeezu yaa weeni wa njanviirima ayen ba jo njanun ku po a taamu mogi kpeeni kauk kun kula njan nyin, abe ba ge ate wa banti nuru boanni ate ba kuli ba yeenja. 23 Wa ale banti ba a nueri la, wa yaa chenj a ga jueli guuk kunyi zuk ayen wa puusi a te Naawen. Tenka ale jam a sobri la, Yeezu dek wa nyiini ale jam bo dula. 24 Wa njanviirima a yaa jam bo njanun ku po nyiamu sunsun ate vioku a fobi ba njanun ku a basi kauk yonj.

25 Ku ale jam a paari vari kpa-diaka kumka po la, Yeezu a yaa nyini guuku zuk a sinj a chenj a ga sinj mogini po a za nyiamu zuk a chenj wa njanviirima jigini. 26 Ba meena ale nya wa ale wa za nyiamu zuk a chenj cheena ba jigini la, yosum a yaa deri yik ba nna yegayega. Ba yaa kaari nna yegayega, dii nyin la ba jam a poli ayen wa ka kok.

27 Yeezu a yaa deri kpabi a weeni ba ayen, “Ka mi. Ni yigi ni dek abe ni kan a chali yosum.”

28 Piita a yaa weeni wa ayen, “M Nyono, ku dan ka fi, be weeni mu ate m nyini njanun ku po a chenj nyiamu zuk a jam fi jigini.”

29 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Be nyini a jam.” Piita a yaa basi njanun ku ale nyini a chenj Yeezu jigini. 30 A se wa ale jam a chenj la, wa yaa nya ale vioku a jam a pagra kama nna yegayega. Yosum a ya deri yik wa ate wa yaa a sinj nyiamu tenj. Wa yaa kaari a weeni ayen, “M Nyono, yik mu.”

31 Yeezu a yaa deri teeri wa nisanja a yik wa ale a weeni wa ayen, “Ka boa ate fi ka siaka ale mi ale a chamu?”

32 Yeezu ale Piita a yaa chenj a ga jo njanun ku po. Ba ale ga jo ku po a nueri la, vioku a yaa deri basi. 33 Wa njanviirima baai ale jam a tali a bo njanun ku po la a yaa pak Yeezu ayen, “Wensie fi sum ka Naawen biik.”

34 Ba yaa jam a taam jueli mogi kpeeni kauk kun kula a ga paari tenj kaai ate ba a wi ayen Gensaret la. 35 Baai ale jam bo dula la, a yaa nya Yeezu a deri minj wa. Ba yaa deri tom ayen ba ta yuaroma a jam wa jigini. 36 Ba yaa saalim wa ayen wa basi ate yuaroma a tiri wa garuku boanni ate ba бага a nya nyinyosga. Baai meena ale jam a tiri wa garuku boanni la a nya nyinyosga kama.

15

1 Farisiima ale Juuma Sinsak sagroma ba gela a yaa nyini Jerusalem tenka a tigi chaab a jam Yeezu jigini a bek wa ayen, 2 “Ka boa ate fi njanviirima a zeri ti kokpiensanja sinsanja vaka? Ba kan nari ba nisamaja a magsi alege a de nandiinta.”

³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama a kasim a va ka ni dek kisitaŋa, alege a kan va Naawen sinsaŋa. ⁴ Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po ayen wa weeni ayen, ‘Nama a kasim a te ni koba ale ni maba zula.’ Waai a dan le wa ko a yaa se wa ma, ba ko kula nyɔŋɔ. ⁵ Nama a nyiem a kasim a sak nuruba ni kokpiensaŋa siuku ayen nuru waai a dan weeni wa ko ale wa ma ayen jaab buui ate wa a ayen wa pai a maari wa la ka Naawen ale soa. ⁶ Nama a kan basi ate nuru wala a maari ba. Ni daa nye dila, nama a va ka ni kokpiensaŋa siuku ale ge a kaasi Naawen sinsaŋa. ⁷ Nama ka venta nyam Naawen biisiteerowa Azaya ale ŋmarisi nama wie dii Naawen gbaŋka po la ka wensie. Wa ŋmarisi ayen,

⁸ ‘Naawen a weeni ayen, nuruma de a pa ka ba noa nyiini a zuli mi, alege ba suniimaŋa a ka mi jigi ya.

⁹ Ba nyiem a kasim a pa ka nuru-bisa kisita a sak nuruba ale a weeni ayen ti ka Naawen kisita. Ka dila ale soa ate ba puusaŋa a ka kiri mi jigi la.’”

¹⁰ Yeezu yaa ŋman wi nuru boanni ate ba jam wa jigi. Wa yaa weeni ba ayen, “Ni lagri ni tuenja a wom ate ni miŋ dii ate mi a yaali ayen m weeni a sak ni la. ¹¹ Nanta baai ale a jo ni noaŋa po la a kan te ni danŋa, alege ŋanta baai ale nyini ni noaŋa po a nyini la, ale a te ni danŋa.”

¹² Wa ŋaanviirima a yaa weeni wa ayen, “Fi ale a weeni dii la, Farisiima sue an peenti ya.”

¹³ Yeezu a yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, “Mi Kowa waai ale bo wenŋmazuk la a nye se ka kpaaro waai a nyiem ale kasim a bori wa ŋanta la. Da yeŋ po wa le weeni wa tomteeroma ayen ba ga a voori ŋanta baai meena ale

chim ŋan kayaata la a yuk basi. ¹⁴ Ni kan basi ate Farisiima ale a biisi dii la a daani ni. Ba a nye se ka yeeba ale a dari chaab dii la. Ba meena a le ga a lo ka goluk po.”

¹⁵ Piita a yaa weeni wa ayen, “Be weeni wamagsini de kiri a sak ti.”

¹⁶ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Nama me a ka yammɔa? ¹⁷ Nama a ze ayen ŋanta baai ale a va ni noaŋa po a jo ni puusaŋa po la me a va ka ni bitagifiisa me a nyiini? ¹⁸ Ni an miŋ ya? Ni noaŋa po biika a nyini ka ni suniimaŋa po a nyini ale a basi ate ni a ta danŋa. ¹⁹ Nanta baai ale bo nuru sunum po la ale a basi ate wa poli wabaata ale a tom kabonja ale nipok yaalik tuima ale a ko chaab ale a zu ale a velimu a te chaab ale a kaasi chaab yue. ²⁰ Tuimaŋa de meena ale a basi ate nuruba a ta danŋa. Nuruba a dan ka a nari ba nisima ale ge a de ŋandiinta a se Farisiima kisiku ale a va dii la, kula a kan basi a te ba a ta danŋa.”

²¹ Yeezu a yaa ŋman basi dula jigini ale ge a cheŋ Taaya ale Saidon tenjaŋa. ²² Nipok wanyi ale nyini Keenan a bo dula jigini. Wa yaa jam a saalim Yeezu ayen, “M Nyɔŋɔ, fi waai ale ka naawa Deevidee ŋaanbiik la, ta jiiirim ale mu, dii nyiŋ la chichiribiok ale bo m lie zuk po a daani wa.”

²³ Yeezu a yaa sina. Wa ŋaanviirima a yaa jam a weeni wa ayen, “Ti Nyɔŋɔ, ti a saalim fu ayen fi yia nipowa de ate wa ŋmani ti ŋaan, dii nyiŋ la wa va ti kama a nuemu.”

²⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Naawen ale tom mu ayen m cheŋ Juuma baai ale a nye a se piisa ale be la, nyiini jigi.”

²⁵ Nipowa ale wom dii ate wa a weeni la, wa yaa kpi dunduna tenje Yeezu niŋ a weeni wa ayen, “M Nyɔŋɔ, mi a saalim fu kama ayen fi maari mu.”

26 Yeezu yaa a weeni wa ayen, “Ku an magsi ayen ba pa bisaŋa nandiinta a te baasa.”

27 Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, dii ate fi weeni la ka wensie, alege baasaŋa a de ka ŋandiin tii ate bisaŋa a de ale a tali la.”

28 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ta siaka ale mi ka nna yegayega. M le nyɛ dii ate fi a yaali la a te fu.” Wa ale weeni dila la, nipowa lie wa a yaa deri nya nyinyɔgsa.

29 Yeezu a yaa ŋman basi dula jigini ale ge a ga bo Galili mogi kpeeni noai a nyiemu a yaa ga paari jigi a jueli a kala guuk kunyi zuk. 30 Wa le kala dula jigini la, nuru boari a yaa jam wa jigi ale ba yɔɔnyeensa. Yɔɔnyeensaŋa de jam ka gbanisa ale yeeba ale gbatta ale gaaŋta. Yeezu a yaa puusi ate ba nya nyinyɔgsa. 31 Nuru boanni meena ale nya ale gaaŋtaŋa a biisi ate gbaritaŋa me a yiti a zaani a бага a cheŋ, ate gbanisaŋa me nanŋaŋa a teenti ate yeema me ninanŋa a lagri ate ba a nya la, ku yaa cha ba nna yegayega. Ba yaa pak Izirali Naawenni ale a te wa zula wienŋa de meena nyinŋ.

32 Yeezu a yaa wi wa ŋaanviirima a weeni ba ayen, “M jiiirim a bo ale nuruma de meena kama, dii nyinŋ la ba kasim a bo ale mi kama daa ŋata, alege ba an diem a de ŋandiinta. M dan basi ayen ba kuli ale kommu, ba le viiri siuku ninŋ.”

33 Wa ŋaanviirima a yaa bek wa ayen, “Dela ka sagi po. Te ti nya ŋandiinta ka be ate ba paari nuruma de a soa nna?”

34 Yeezu a yaa bek ba ayen, “Ka borobotta ti dina ate ni tara?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka borobotta tiyopoi ale juma maga la ale boro.”

35 Wa yaa weeni nuru boanni meena ayen ba kali teŋ. 36 Wa yaa pa a borobottaŋa tiyopoi wa ale jumaŋa a puusi a te Naawen ayen wa niak ti, a yaa le ge a wie a te wa ŋaanviirima ayen ba pa a chari nuru boanni. Ba yaa pa a chari ba meena. 37 Ba meena a yaa ŋobi a chak a yaa le ge ate Yeezu ŋaanviirima a pa boroboruk tii ale tali la a sueri busisa siyopoi. 38 Nuru baai ale ŋobi boroboruku ale jumaŋa la, nidɔama meena nyiini a jam ka tusa ŋanaansi.

39 Nuruma ale de nueri la, Yeezu a yaa banti ba ayen ba kuli, ale ge ate wa ale wa ŋaanviirima a ga jo ŋaarunŋ po a cheŋ a ga paari teŋ kaai ate ba a wi ayen Magdala la.

16

1 Farisiiba ale Sajusiba ba gela a yaa jam Yeezu jigi ayen wa tom wakperikaliik a sak ba ate ba miŋ ayen wa pagrimu a sum nyini ka Naawen jigi. 2 Wa yaa weeni ba ayen, “Wenbinni a daa siŋ ate chinmaŋa a muni ni seba kama ayen ŋmoruk a kan ni. 3 Wenbinni a dan pusi a jueli ate chinmaŋa a sobri, ni seba kama ayen ŋmoruk a le ku ni. Ni dan poom seba ayen ŋmoruk le ni yaa se ku kan ni alege nama an бага a seba wie ŋaai a le ŋa nyɛ jinla la kiri ya.” 4 Yeezu a yaa ŋman weeni ba ayen, “Nama jinla demma a zeri Naawen ka nna yegayega ale a tom wabaata. Mi a kan siagi a tom wakperikaliik a te nama yɔgyɔgla de. Wakperikaliik kaai ate nama a le nya da yeŋ po la ale dii ate Naawen a tom ale wa biisiteerɔwa Jona dila po dila po la.”

Wa yaa basi ba ale ge cheŋ.

5 Ba ale bo ŋaarunŋku po a taamu mogi kpeeni kauk kunŋkula la, Yeezu ŋaanviirima a yaa banji ba ŋandiintaŋa a basi ŋaanŋ. 6 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni a

limsi abe ni kpesi ni dek ale Farisi-ima ale Sajusima dabintaŋa.”

⁷ Wa yaa ale weeni dila la, ba yaa bek chaab ayen, “Ka tama ale kan ta boroboruk la ale soa ate wa a weeni dila?”

⁸ Yeezu a yaa seba ayen ba an jam a minji ayen wa a sak ba ka Farisiima sinsanŋa wie. Ka dila nyin ale soa ate wa yaa a bek ba ayen, “Ka boa ate boroboruk kuui ate nama a banji la a daani ni ate nama a biisi ku wie? Nama a ka siaka ale mi nalimnyiini. ⁹ Nama an diem a minj ya? Nama a kan teeri dii po ate mi a pa borobotta tinuwa a wie a chari ate nuruba tusa ŋanuwa la? Ka busisa si dina ate ni pa a sueri?” ¹⁰ Wa yaa ŋman bek ba ayen, “Mi ale ŋman a pa borobotta tiyopoiwa a wie a chari ate nuruba tusa ŋanaansiwa la, ka busisa si dina ate ni pa a sueri?” ¹¹ Mi a poom a weeni ni kama ayen ni kpesi ni dek ale Farisiima ale Sajusima sinsanŋa. Mi a poom kan biisi ale ni ka boroboruk kuui ate ni banji basi ŋaan la wie.”

¹² Yeezu ŋaanviirima ale ga wom dii ate wa biisi la, ba yaa deri minj ayen wa a sak ba kama ayen ba kpesi ba dek ale Farisiima ale Sajusima sinsanŋa. Daa ayen wa jam a weeni ba kama ayen ba kpesi ba dek ale ba dabin tii ate ba pa a nyo ba boroboruku po la.

¹³ Ku ŋaan nyin Yeezu ale wa ŋaanviirima yaa cheŋ tenkpaŋ sii ale jam gilim Siizariya Filipai tenka la. Ba ale ga paari dula jigini la, wa yaa bek ba ayen, “Nuruba a weeni ayen mi Saalobiika ka wana?”

¹⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Ba gela a weeni ayen fi ka Joŋn waai ale jam a te nuruba soka ale nyiam la. Mba me a weeni ayen fi ka Naawen biisiteerowa Elaja, ale ge ate mba me a weeni ayen ka Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi wa ayen Jerimaya la, a yaa

se wa biisiteeroma po wanyi ale ŋman pilim jam.”

¹⁵ Wa yaa bek ba ayen, “Nama dek a weeni ayen mi ka wana?”

¹⁶ Simon Piita a yaa weeni wa ayen, “Fi ka Naawen waai ale boro la, biik. Fi be ŋman ka Varibasidowa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la.”

¹⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi Simon, Joŋn biika, Naawen a le basi ate fi sui a peenti nna yegayega. Nurubisa an sak fu wensie ŋaai ate fi biisi la, alege m Kowa waai ale bo wennyamazuk la, le sak fu. ¹⁸ Dila nyin ate mi a weeni fi Piita, baai ate Naawen a soa la a nye se ka yeri ate mi a boro a se la, ate fi a chim yenni nyubini. Sitaana ale wa chichirib-aatanja meena a kan бага a kaasi di diipo diipo meena wuu. ¹⁹ M le pa Naawen namu chaafiisaŋa a te fu. Ŋanta baai ate fi pa zaani tenzuk de ayen nuruba a va ba la, bala me a le zaani wennyamazuk. Ŋanta baai me ate fi a kan pa a zaani tenzuk de la, bala me a kan zaani dula jigini.”

²⁰ Wa ale a biisi ale Piita a nueri la, wa yaa weeni wa ŋaanviirima meena ayen ku a fe kama ate nama dek a kan weeni a sak nuru waai ya ayen ka mi ale Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam da yeŋ po la.

²¹ A nyini va ŋala po a ta a cheŋ, Yeezu a yaa weeni wa ŋaanviirima a lagri ayen, “Ku magsi kama ayen m cheŋ Jerusalem tenka. Dula jigini tenka kpaŋna ale Juuma Puusika Yenni kpaŋna ale Juuma Sinsak sagra ma meena a le basi ate mi a nam nna yegayega abe ba ge a ko mu, alege ku dan paari daa ŋata dai m le yiti kum po.”

²² Piita a yaa le a wom wa wienja la, wa yaa yik wa a ta wa a taam

nakpiak nyin a toarin wa ayen, “Naawen dek a le maari ate dila a kan jam fi jigi ya.”

²³ Yeezu a yaa virin a weeni Piita ayen, “Chej du mi ten di nyin la fi ta ka Sitaana popola. Fi a daani mu kama ale m tuima tomka. Fi la biisi dii la an nyini daa Naawen jigi ya, alege dii nyini ka nuruba jigi.”

²⁴ Yeezu a yaa nman weeni wa njanviirima ayen, “Nuru a daa yaali ayen wa va mi njan, basi ate wa lin a zeri wa dek yaalika, abe wa pa wa jabarimu a vi wa mankpalaŋa zuk a jam va mi. ²⁵ Nuru waai nina a dan muni wa dek yaalika nyin, kula nyon a le jam a lo. Nuru waai ale pa mi ale Naawen wamanŋaŋa a nyo wa dek yaalika nyin la, wala a le jam a tuesi Naawen nyuvuri paalini. ²⁶ Nuru waai a dan бага a nya tenzuk masimu meena, ka boa nyuenta ate wa a ayen wa nya? Wa kan бага tuesi Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Ka boa ate nuru ayen wa pa a gerimu a nya wa nyuvuriya? ²⁷ Mi Saalobiika a le nman pilim a jam ale Naawen pagrimu ale wa zulaŋa ale wa sabiiloma. M dan jam m le tuni waai meena a magi ba tuima le ka dii la. ²⁸ Ni basi ate m weeni ni ayen nuruba a bo dela jigini kama a kan kpi ase ka ba nya mi Saalobiika ale m cheena a se naab la.”

17

¹ Daa nayebe ale jam a taam la, Yeezu a yaa wi Piita ale Jeemsi ale wa suoku Jon a ta ba a jueli guuk kpion kunyi zuk a bo dula ba dek ba nyiini. ² Ba ale jam a bo dula la, Yeezu nimbidiaka a yaa tagri ba nin ale a nyagsi a se wenbinni la. Wa gataŋa me a tagri ale peenti ale a nyagsi nna yegayega. ³ Ba yaa nya Elaja ale Moosis a boro a biisi ale Yeezu. ⁴ Piita a yaa weeni

Yeezu ayen, “M Nyon, tama ale bo dela la a nala kama. Basi ate ti pili viita tita a te ni ate fi a soa kunyi, Moosis me a soa kunyi abe Elaja a soa kunyiwa.”

⁵ Piita ale diem boro a biisi la, chinma nyagsini a yaa deri jam a lik ba. Ba yaa a wom lueluk chinmanni po ate ku weeni ayen, “Ka mi biika ate mi a yaali la ale nna. Wa a nye ate m sui a peenti. Dila nyin la ni be wom wa.”

⁶ Yeezu njanviirima ale wom lueluku la, yogsum a yaa deri yik ba nna yegayega, ate ba nyinŋa a gok ate ba yaa lo ten a pa ba loga a vugi ten. ⁷ Yeezu a yaa jam ba jigi a tiri ba ale weeni ba ayen, “Ni yiti nmai abe ni kan te ni kpaziim a nagi.” ⁸ Ba ale yiti nmai a gisi nya la, ba an jam a nya waai ya, alege ka Yeezu nyiini ale jam za ba ten.

⁹ Ba ale nyini guuku zuk a sin la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Dii ate ni nya la, ni kan weeni a sak waai ya a se ka da dii danni ate mi Saalobiika a yiti kum po la.”

¹⁰ Ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa ale soa ate Juuma Sinsak sagroma a weeni ayen ka Elaja a le wa lin a jam?”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Ku ka wensie ate Elaja a lin a jam a gomsie jaab meena. ¹² Mi a weeni ni kama ayen Elaja a poom jam kama. Nuruba a jam ze ayen ka wa ale la ate ba yaa nye wa dii ate ba a yaali la. Ba abe le nye mi Saalobiika me ka dila degadega.”

¹³ Wa njanviirima ale wom dii ate wa biisi la, ba yaa deri min ayen wa a biisi ka Jon soka-teerowa wie.

¹⁴ Ba ale jam a biisi ale chaab a nueri la, ba yaa a jam paari wa njanviirima mbala ate nuru boari yegayega a za a gilim ba. Nuru wanyi a yaa jam a kpi dunduna ten Yeezu nin. ¹⁵ A yaa weeni wa ayen, “M Nyon, ta jirim ale m biika, dii nyin la kpinkpinsa

ale ta wa ale a daani wa nna yegayega. Wa nyiem a kasim a a lo ka botta po ale nyaata po a nye ayen wa ko wa dek. ¹⁶ M saalim ka fi njaanviirima ayen ba tebi wa, alege ba an бага a tebi wa.”

¹⁷ Yeezu a yaa weeni ayen, “Nama jinla demma a ka siaka ale mi ale kasim a nye a kaasi. Nama a yaali ayen mi a bo ale ni a paari ka dimpo abe ni minj mu? Mi ale yik m dek ale ni a paari ka dimpo? Ta biika a jam mi jigi denna.” ¹⁸ Ba yaa ta wa a jam Yeezu jigi, ate wa yaa weeni chichiribioku ayen ku nyini biika jigi a nyini. Wa ale weeni dila la, biika a yaa deri nya nyinyogsa.

¹⁹ Yeezu njaanviirima a yaa nya wa ba dek ba nyini a yaa bek wa ayen, “Ka boa ale soa ate tama an poom бага a yiaк chichiribioku ate ku nyini biika jigi ya?”

²⁰ Wa yaa weeni ba ayen, “Nama siaka an zuak ya. Ni basi ate m weeni ni ayen a se ni siaka a dan soa a se be dii ate ba a wi ayen ‘Mastad’ la, nama ate бага kama a weeni guuk kpijonku de ayen ku yiti dula jigini a chenj. Ku le sum a yiti. Ku dan ka dila, ni бага kama a nye jaab buuri meena. ²¹ Alege chichiribioku de choawa dan kan daa noai bobika ale puusa nalimnyiini, ni an бага a yiaк ate ku a nyini.”

²²⁻²³ Yeezu ale wa njaanviirima a yaa basi dula jigini ale ge chenj Galili. Ba ale ga paari dula la, wa yaa weeni ba ayen, “Nuruba a le jam a yik mi Saalobiika a nyo nuru baai ale ba ko mu la nisima po, alege daa natawa danni m le yiti kum po.” Wa njaanviirima ale wom wienja de la, ba sue a yaa kaasi nna yegayega.

²⁴ Yeezu ale wa njaanviirima ale ga paari Kapernaum tenka po la, Juuma Puusika Yenni lampoo cheesiroma a yaa jam Piita jigi a

bek wa ayen, “Fi sagrowa a tuni Juuma Puusika Yenni lampoowa?”

²⁵ Piita a yaa weeni ba ayen, “Mm, wa a tuni kama.”

Piita ale jo yenni po ayen wa weeni wa dii ale nye la, Yeezu a yaa de ninj a bek wa ayen, “Simon Piita, ka bana ale a tuni lampoo a te tenka kpanja? Ka nichamma yaa ka tenka demma? Fi a poli ka se?”

²⁶ Piita yaa weeni wa ayen, “Ka nichamma ale a tuni.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ku kiri ale tenka demma a kan tuni. ²⁷ Alege tama a kan yaali ayen ti daani nuruma de. Chenj mogi kpeeni a ga pa fi njmiaka a yuk a yik juma nyiamu po. Jum buui ate fi linja a yik la, fi le nya ligri bu noanni po dii ale a magsi mi ale fi Juuma Puusika Yenni lampoowa tutuna la.” Ta di a chenj a ga tuni a te lampoo cheesiroma.

18

¹ Da yenj po Yeezu njaanviirima a yaa jam wa jigi a bek wa ayen, “Ka wana ale kpagi Naawen Naamu po?”

² Yeezu a yaa yik biik wanyi a ta jam a zaani ba ninj, ³ a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni ayen a se ka ni pa ni dek a chim a se bisa la, kan daa di ni kan jo Naawen Naamu po. ⁴ Nuru waai ale yik wa dek ale a nye ase biik la ale a chim kpagi Naawen Naamu po. ⁵ Nuru waai ale a tuesi biika de mi vaka nyinj la, wala a tuesi ka mi dila.

⁶ “Nuru waai a dan nya biik ate wa ta siaka ale mi, alege ate wa paasi wa ayen wa va siuk kuui ale kan nala la, kula nyono a magsi ka ba pa miik a bobi niri a pa yik wa njiri a ta wa a ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po, kula ale zunchoja. ⁷ Nuruba ba gela a nyiem a kasim a yaali kama ayen ba a paasi nuruba ate ba a va tuim

kaasima siuk. Ku ale jam bie baai ale nye dila la jigi.

⁸ “Nuru waai a dan pa wa nisima a yaa se wa nantuok a tom wabiok, ku a fe ate wa gebi wa nisimaŋa a yaa se wa nantuoku a yuk basi. Nuru waai a dan ta ni yeŋ a yaa se naŋ yeŋ ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, kula ale zunchoŋa a gaam wa ale ta nisima siye a yaa se naŋsa siye alege a cheŋ a ga jo bolim buui ale kan maara kpimsi la po. ⁹ Nuru waai a dan pa wa num a tom wabiok, ku a fe ate wa yeeri bu a yuk basi. Nuru waai ale ta num bunyi ale ge a ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglim la, kula ale zunchoŋa a gaam wa le ta nina ŋaye ale ge a jo bolim buui ale kan maara kpimsi la po.

¹⁰ “Nama a kpesi ni dek abe ni ka a nya bisana de a se ba daa nuruba la. Ni basi ate m weeni ni ayen ba sabiiloma a bo ka m kowa Naawen waai ale bo wenna mazuk la, jigi. ¹¹ Mi Saalobiika a jam ayen m gisi ka baai ale be la a vari ba a basi.

¹² “Nuru waai a dan ta piisa kook ate kunyi a be, nama a poli ayen nuru wala a le nye ka se? Wa a basi ka njala guutaŋa zuima ale ge a gisi kunyiwa. ¹³ Mi a weeni ni kama ayen wa dan nya ku, wa sui ale peenti nna yegayega ku nyiŋ a gaamu njala meena. ¹⁴ Siuku la po ni Kowa Naawen waai ale bo wenna mazuk la, a kan yaali ayen bisana de po wanyi a be.

¹⁵ “Fi suok a dan nye fu a kaasi, cheŋ wa jigi a ga weeni wa ayen wa nye fu kaasi kama. Wa dan siak wa le kaasi la, fi ale wa ale ŋman niak chaab. ¹⁶ Wa dan zeri yik fi doa wanyi a yaa se baye ate ba chim fi seeroba a maa biisi fi ale fi suoku ale a ayen ni biisi dii la. ¹⁷ Wa dan ŋman zeri ba me ta ba a cheŋ ate ni ga a weeni a sak Yeezu ŋaanviirima ku meena. Wa

be dan ŋman zeri ba me, nama a kan ŋman ta wari ale wa a se nama ale kan ta wari ale lampoo cheesiroma ale baai ale kan da Kirisita bisa dii la.

¹⁸ “Wensie ate mi a weeni ni ayen ŋanta baai, ate nama a pa zaani teŋzuk de ayen nuruba a va ba la, bala me a le zaani wenna mazuk. ŋanta baai me ate nama a kan pa a zaani teŋzuk de la, bala me a kan zaani dula jigini.

¹⁹ “M be ŋman a weeni ni kama a gum du ayen nama baye a dan tu chaab a puusi a te Naawen wari nyiŋ ale ta siaka ni kowa Naawen waai ale bo wenna mazuk la, a le pa a te ni. ²⁰ Nuruba baye a yaa se nuruba bata a dan tu chaab mi yonni nyiŋ mi a le bo ale ba.”

²¹ Da yeŋ po ate Piita a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, “M Nyɔɔɔ, a se m suok a dan kasim a nye mu a kaasi ka bu dina ate mi ayen m vonj a te wa? Ku noai buyopoi yaa?”

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Daa buyopoi dekki, alege kasim a a vonj a te wa a ta a cheŋ. ²³ Basi ate m weeni ku kiri ale ka dii la a sak fu. Naawen naamu a nye se ka teŋ kaai naab la. Da yeŋ po ate wa yaa wi wa tomteeroma ayen wa bek ba a wom a se ba tuimaŋa ka se. ²⁴ Ba meena ale tigi chaab a jam la, wa yaa a wi wa tomteeroma po wanyi a ta nyini a zaani ba niŋ. Nuruwa de a jam a piem ka ligra nna yegayega naawa jigi, ²⁵ alege wa an jam a бага a tuni ŋa a te wa. Naawa ale ga wom nyaku de la, wa yaa weeni wa nuruma ayen ba ga koalim wa ŋanta baai meena ate wa ta la a da abe ba yik wa dek ale wa dok demma meena a ta ga da ate ba chim yom. Dila a le basi ate wa бага a nya wa ligraŋa meena. ²⁶ Tomteerowa ale wom dii ate naawa a weeni la, wa yaa deri a sak kpi dunduna teŋ wa niŋ a saalim

wa ayen, ‘M nyɔnɔ, yik fi sunni m le tuni fu ɲa meena.’²⁷ Naawa a yaa jam ta jirim nna yegayega ale wa a yaa voj wa pamini meena a te wa ale a weeni wa ayen wa a cheɲ.

²⁸ “Tomteerɔwa a yaa le basi naawa yenni ale cheɲ la, wa yaa ga tu naawa tomteerɔma po wanyi. Nuru waai ate wa tu la a jam a ta ka wa ligra nna maga dega. Wa ale ga paari nuruwa la, wa yaa deri bobi nuruwa a ɲmeeni ale a weeni wa ayen, ‘Tuni mu m ligraɲa meena.’²⁹ Wa pamini nyɔnɔwa a yaa kpi dunduna teɲ wa niɲ a saalim wa ayen, ‘Yik fi sunni m le tuni fu ɲa meena.’

³⁰ “Alege tomteerɔwa a zeri ale ta wa a ga lik dɔk po a ta ga paari dii po ate wa бага a tuni wa pamini meena la.³¹ Naawa tomteerɔma ba gela ale wom dii ale nye la, ku yaa daani ba nna yegayega ate ba yaa cheɲ naawa jigi a weeni wa ba ale wom dii la.³² Naawa ale wom la, wa yaa wi tomteerɔwa ate wa jam wa jigi ate wa yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka kiri ya. Fi ale jam saalim mi la, m voj fi pamini meena dii ate fi ta la kama a te fu.³³ M ta jirim ale fu kama. Fi me ate poom a ta jirim ale waai ale de fi pamini la kama.’³⁴ Naawa sui a yaa a jam a puuri nna yegayega ale wa tomteerɔwa ate wa yaa a basi ate wa nuruma a yik wa a ta ga lik dɔk po ale a te wa waalika a ta ga paari dii po ate wa tuni wa pamini meena a nueri la.”

³⁵ Yeezu biika ale mɔata kpeglimka la, wa yaa weeni baai meena ale a wom la ayen, “Mi Kowa Naawen ale bo wennmazuk la ale nye ni ka dila degadega ase ni a nin kan voj a te chaaba ale ni suniima meena.”

19

¹ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa basi Galili ale ɲman cheɲ Judia a taam Jodan beni kauk kuɲkula.² Nuru boari yegayega a yaa jam wa jigi ate wa tebi yɔɲnyeensaɲa meena dula jigini.

³ Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi ayen ba choa wa noai a nya a se wa ale biisi wari a kaasi ya. Ba yaa bek wa ayen, “Nuru waai a dan zeri wa pɔk, kula a kisi?”

⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba ɲmarisi Naawen gbanɲa po ayen, ‘Ku piilimka po ate Naawen a nye teɲzuk meena la, wa nye ka nidɔa ale nipɔk.’⁵ A yaa weeni ayen, ‘Ku nala kama ate nidɔa a basi wa ko ale wa ma ale ge a ga faari nipɔk ate ba noai bayewa a chim bunyi. Nama an diem a karim kula?’⁶ Ba ɲman daa nuruba baye, ba yaa ka nuru yeɲ. Dila nyiɲ la baai ate Naawen a basi ate ba chim nuru yeɲ la, ku an magsi ayen nuru a poori ba.”

⁷ Farisiima a yaa bek wa ayen, “Dii ate fi a weeni la ka wensie, alege ka boa ate Moosis a sak nuruba dila po dila po ayen nuru waai a dan zeri wa pɔk, kula nyɔnɔ a ɲmarisi gbanɲa ate ku sak nuruba ayen wa zeri wa powa kama?”

⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Moosis a te ni siuk ayen ni a nye dila kama dii nyiɲ la ni sakka a pagra kama. Alege ku jam daa dila a nyini diipo ate Naawen a nye teɲka la.⁹ Dila nyiɲ nuru waai pɔk a dan kan pa wa dek a te nidɔa voj wa, alege ate wa zeri wa powa ale faari nipɔk wa choa kula nyɔnɔwa a nye ka kabonɲ.”

¹⁰ Wa ɲaanviirima a yaa weeni wa ayen, “Ku dan ka dila nidɔa ale wa pɔk jigi, ku zunchoɲa kama ate nidɔaba meena a kali dakɔksa.”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Waai meena a kan бага a va mi sin-sanɲa de. Ka baai nyiini ate

Naawen a lueri la, a le ba va ŋa.
 12 Dila wie tɔgatɔga nyin ale soa ate nuruba a kan faari nipooba. Ba gela a kan faari dii la ba biak ba ka dila. Baai me a kan faari dii la ba je ba kama. Mba me a kan faari Naawen naamu nyin. Baai ale бага a va mi sinsanŋa de la, ni basi ate ba a va ŋa.”

13 Dula jigini nuruba ba gela a yaa pa ba bisa a ta a jam Yeezu jigi ayen wa pa wa nisanja a tiri ba abe wa puusi a te ba, alege wa ŋaanviirima a yaa tɔarin ba. 14 Yeezu a yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, “Ni te bisanja siuk ate ba jam mi jigi. Ni kan yiak ba. Nama a ze ayen ka bala ale soa Naawen naamu?”

15 Wa yaa pa wa nisanja a tiri ba a yaa le ge a cheŋ.

16 A se Yeezu ale jam bo siuku po a cheŋ la, nuru wanyi a yaa jam a bek wa ayen, “M Sagrɔ, ka boan jaab tuim man a le mi m tom ate m бага a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?”

17 Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a bek mu ŋan manja wie? Nuru waai an бага a chim nuru man ŋa ka Naawen nyiini. Fi daa yaali ayen fi nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, be va sinsanŋa.”

18 Nuruwa a yaa bek wa ayen, “Ka boan jaab sinsaga?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Juuma Sinsanŋa ale nna. Kan ko nuru, kan nye kabonja, kan zu, kan chim nye seero, 19 a zuli fi ma ale fi ko abe fi a yaali fi saalo choa ase fi dek la.”

20 Nuruwa a yaa weeni wa ayen, “Wienja de meena mi kasim a va ŋa kama. Mi abe ŋman nye ka boa a gum du?”

21 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi dan a yaali ayen fi kan ta kaasunja ate fi nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, cheŋ ga pai fi ŋanta meena a da a pa ligranja a

te niwomma abe fi jam a va mi. Fi dan nye dila fe le jam a nya ŋanta Naawen jigi.”

22 Wa ale wom dii ate Yeezu a weeni wa la, wa sui a yaa deri kaasi, dii nyin la wa jam ka jigsiro. Wa yaa deri cheem wa ŋanŋ te Yeezu a cheŋ.

23 Yeezu a yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, “Ku le pagra a te baai ale ka jigsiroba la a бага jo Naawen naamu po. 24 Ni yaala ate m ŋman weeni ni ayen ase laalaakomi a dan бага a va garupein vorub po a taamu a nyini ŋanta nyonɔ me a бага a jo Naawen naamu po kama.”

25 Ku yaa cha wa ŋaanviirima nna yegayega ate ba yaa weeni chaab ayen, “Ku dan ka dila, ka wana a le wa бага a jo Naawen naamu po?”

26 Yeezu a yaa nya ba a weeni ayen, “Dan ka nuruba nyiini jigi, ku kan бага a nye, alege dan ka Naawen jigi, wie meena a бага a nye kama.”

27 Dula jigini Piita a yaa weeni wa ayen, “Nya, tama basi ka ti ŋanta meena ale jam va fu. Tama ale nya ka boa ku nyinŋa?”

28 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, mi Saalobiika a dan ŋman jam ayen m soa tenzuk meena demma abe m bo ba buusa, nama ŋaanviiriba pi ale bayewa de a le jam a bo Izirali dokdemma pi ale bayewa buusa. 29 Nuru waai ale basi wa yeri ale wa suaata ale wa toaba ale wa koba ale wa maba ale wa bisa ale wa kadugsa mi nyin la, Naawen a le ŋman a pa wa ŋanta bala po wanyiwanyi kook kook a gum du a te wa abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka me a te wa. 30 Nuru baai yegayega ale bo nin yogyɔgla de la, le jam a taam ka ŋanŋ. Baai me ale bo ŋanŋ la a le jam a taam de nin.”

20

¹ Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Naawen naamu a nye ase ka talim nyono la. Saliuk yokyokwa wa yaa yiti a gisi nuruba ayen ba kpa wa talimu po a te wa. ² Wa yaa le nya ba la, wa yaa weeni ba ayen ba dan kpa ate wenni a sinj, wa le tuni ba dai dila dannu ligraṅa. Ba ale siak la, wa yaa ta ba a cheṅ wa talimu po. ³ Wenni ale jueli magla, wa yaa cheṅ yabaṅa po a ga nya nuruba ba gela ale ba za. ⁴ Wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni dan cheṅ ka mi talimu po a ga kpa a te mi nna m te a tuni ni ka dii ale a magsi la.’ Ba yaa siak a cheṅ. ⁵ Wenbinni ale ga jueli wenzuk sunsunj la, wa yaa nman basi ate kpaaroba ba gela a cheṅ wa talimu po a ga gum mbala po. ⁶ Wenbinni ale moata sinjka la, wa nman cheṅ yabaṅa po a ga nya nuruba ale ba za. Wa yaa bek ba ayen, ‘Ka boa ate nama a kasim a za denna dannu meena?’ ⁷ Ba yaa weeni wa ayen, ‘Nuru karo a te ti tuini ayen ti tomu.’ Wa yaa nman weeni ba ayen, ‘Nama me a cheṅ m talimu po a ga kpa.’ ⁸ “Wenbinni ale sinj la, talimu nyonowa a yaa cheṅ wa talimu po a ga weeni kpaaroma kpagini ayen, ‘Wi kpaaroma meena ate ba jam.’ Wa yaa pa ligraṅa a te kpagini ayen wa njoa a tuni ba, ale weeni wa ayen, ‘Piilim a tuni baai ale wari njaṅ a jam la abe fi ge a tuni baai ale linj a jam la njaṅ nyinj.’ ⁹ Dula jigini kpagini a yaa tuni baai ale poom jam ale wenni a moata sinjka la, dai dila dannu meena ligraṅa. ¹⁰ Kpagini ale boro a tuni baai ale a linj de ninj a jam la, ba yaa poli ayen ba ligraṅa a le gaam baai ale jam njaṅnyinj la ligraṅa kama, alege kpagini a tuni ba me ka dai dila dannu meena ligraṅa. ¹¹ Wa ale ga tuni ba ba ligraṅa a nueri la, ba yaa njuuni ale talimu nyonowa.

¹² Kpaaroma po wanyi a yaa jam a weeni wa ayen, ‘Nuru baai ate fi basi ate ba wari njaṅ a jam la, bala an kpa ate ku beniya. Tama a kpa kama ale kantuenjka ate wenni a ga sinj, alege ate fi a yaa tuni ba a soa se fi ale fi tuni tama dii la.’

¹³ “Talimu nyonowa a yaa weeni kpaarowa ayen, ‘M doa, goori a wom mi. Mi an gebi ni ligra a basiya, dii nyinj la mi ale nama a siak kama ayen m tuni ni dai yej dai tutuna. ¹⁴ Dila nyinj ni ta ni ligraṅa a kuli. M dek ale a yaali ayen m tuni baai ale wari njaṅ a jam la me dai yej dai tutuna. ¹⁵ M ka siuk a nye m dek ale a yaali dii la ale m ligraṅa? Mi ale tuni nuruma de ligraṅa a gaam dii ate ba kpa la, nyinj ale soa ate nama a de nyunni ale ba.’”

¹⁶ Yeezu biika ale moata kpeglimka la, wa yaa weeni ba ayen, “Baai ale bo njaṅ la, bala a le ba taam ninj, alege ate baai ale de ninj la me, a nman taam njaṅ.”

¹⁷ Yeezu ale wa njaṅviirima pi ale bayewa ale jam bo siuku po a cheṅ Jerusalem tenjka la, wa yaa weeni ba ba dek ba nyiini ayen, ¹⁸ “Ni nya, ti bo ka ti siuku po a cheṅ Jerusalem tenjka. Ti dan paari dula jigini, nuruba ale yik mi Saalobiika a ta mu a ga nyo Juuma Puusika Yenni kpaṅṅa ale Juuma Sinsak sagroma nisima po. Bala a le bo mi kummu buusa. ¹⁹ Abe ba ta mu a ga nyo baai ale kan daa Juuba la nisima po. Ba le nye mu a la, abe ba nak mu abe ba yaa ko mu, alege daa nata dai Naawen a le basi ate m yiti kum po.”

²⁰ Da nala po Zebedi powa a yaa jam Yeezu jigi ale wa bisa bayewa a yaa kpi duna tenj Yeezu ninj a saalim wa ayen wa nye wari a te wa.

²¹ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen m nye ka boa a te fu?”

Wa yaa weeni wa ayen, “Fi Naamu deka danni a dan paari, be pe ale mi ayen m bisaṅa bayewa le jam a kali fi teṅ ate wanyi a bo fi juga abe nwala me a bo fi gala.”

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Jaab buui ate fi a yaali la, fi ze dii ale bo ku ṅaṅ a cheena la. Ninam buui ate mi ayen m nam la, fi bisaṅa ale бага a maa namu?”

Wa bisaṅa a yaa weeni ayen, “Mm, ti le бага.”

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ninam buui ate mi ayen m nam la, nama me a le namu, alege m juṅṅa ale m galaṅa kalika jigini, Naawen ale wa lueri nuru baai a le ba kali du la la. Daa mi ale magsi ayen m lueri.”

²⁴ Wa ṅaṅviirima piwa ale wom la, ba sue a yaa puuri nna yegayega ale mbala bayewa.

²⁵ Yeezu a yaa tigi ba meena chaab a weeni ba ayen, “Ni seba ku le ka dii ale baai ale kan daa Juuba la. Baai ale a wi ba dek ayen nalima la, ba soa ka ba teṅka demma ale a sak ba pagrim. Ba kpaṅṅa me a sak ba pagrim kama.

²⁶ Ku ka siuk ate nama me a va kula. ²⁷ Nuru waai dan a yaali ayen wa chim nama naab ase ka wa a tom tuima ase tomteerɔ la a te nama. ²⁸ Mi saalobiika an jam ayen m gisi ka nuru baai ale a tomu a te ni la. M jam ayen m tomu a te ka teṅka meena demma abe m kpi a tuesi ba a basi.”

²⁹ Yeezu ale wa ṅaṅviirima ale a cheṅ Jeriko teṅka la, ate nuru boari yegayega a va wa. ³⁰ Ba ale jam a nyini teṅka po a nyini la, yeeba baye a yaa jam kala siuku nakpiak nyiṅ. Ba ale wom ayen Yeezu a va dula jigini a taam la, ba yaa kaari a wi wa ayen, “Ti Nyɔɔ, fi naawa Deevide ṅaṅbiika, ta jiiirim ale ti abe fi maari ti.”

³¹ Nuru boanni a yaa weeni ba ayen ba goori ba wanni, alege ba zeri ale a kaari nna yegayega a

gaam ba le poom a kaari dii la ale ṅman wi wa ayen, “Ti Nyɔɔ, fi naawa Deevide ṅaṅbiika, ta jiiirim ale ti abe fi maari ti.”

³² Yeezu a yaa zaani a wi ba ate ba jam wa jigi ate wa yaa bek ba ayen, “Nama a yaali ayen m nye ka boa a te ni?”

³³ Ba yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔ, tama a yaali kama ayen fi nye ate ti ninana a lagri a te ti ate ti бага a nya.”

³⁴ Yeezu jiiirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa pai wa nisaṅa a tiri ba ninana. Ba ninana a yaa deri lagri ate ba yaa deri va wa.

21

¹ Ba yaa jam paari teṅfiik kaai ate ba a wi ayen Betfaaji ale guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi Guuku ate ka jam moata Jerusalem teṅka la. Yeezu a yaa wi wa ṅaṅviirima po baye a ² weeni ba ayen, “Nama a lij de niṅ a cheṅ ga jo teṅfiika po. Ni dan deri ga jo dula, ni le nya boniṅ ale ka biik ate ba bobo a zaani. Ni foli si a ta jam. ³ Ni dan boro a foli si nuru a le bek ni ayen, ‘Ka boa ate nama a nye?’ Ni weeni wa ayen ka ni nyonowa ale a yaali si. Ni dan weeni dila, wa le te ni siuk ate ni foli si a ta jam.”

⁴ Yeezu a weeni ba nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteeroma wanyi wa a ṅmarisi Naawen gbanṅa po dila po dila po la a jam a chim wensie. Wa ṅmarisi ayen,

⁵ “Cheṅ a ga weeni teṅ kaai ate ba a wi ayen Zayon la demma ayen ni naawa waai ale seba wa dek yik la a le do bompaalik a jam ni jigi.”

⁶ Wa ṅaṅviirima bayewa a yaa de niṅ a cheṅ a ga nye dii ate Yeezu a weeni ba la. ⁷ Ba yaa ga foli bonika ale ka biika a ta si a jam Yeezu jigi. Ba le ta si a ga paari wa la, ba yaa yeeri ba gattana ti gela a pa vi bompaalika

chiaka zuk ate Yeezu a yaa jueli a kali. ⁸ Nuru bɔari yegayega a yaa jam gilim ba ate nuruba yegayega a pa ba gatta a pati a dueni siuku po ayen Yeezu a ta wa bonika a cheŋ va ti zuk a taam. Ba gela me a cheŋ siuku nakpiak a ga che tiisa vaata a pati a dueni siuku po. ⁹ Ba le jam a bo siuku po a cheŋ ate baai a jam de niŋka, ale baai me a jam de ŋaŋka la, meena a yaa zuli wa ale a kaari ayen, “Ti a pak fu. Fi waai ale ka naawa Deevud ŋaŋbiik la. Naawen a niak waai ale cheena nyonowa yonni nyin la. Ti a pak fu nalimnyiini.”

¹⁰ Yeezu ale ga jo Jerusalem tenka po la, tenka meena demma a yaa deri ta tugurik ale chaab. Ba meena a yaa jam a bek chaab ayen, “Ka wana ale nuruwa de?”

¹¹ Nuru bɔanni ba gela baai ale Yeezu ale va chaab a ga jo tenka po la, a yaa weeni ba ayen, “Nuruwa de ka Naawen biisiteerowa Yeezu. Wa nyini ka Nazaret tenkaai ale bo Galili la.”

¹² Yeezu a ga jo Juuma Puusika Yenni po ate nuruba a jam boro a gerim dula jigini. Wa yaa vi ba meena ate ba nyini dula a nyini, ale ge a zak nuru baai ale jam ta ligraŋa a tagri la teebulitaŋa a tulim kpib, ale tusi baai ale ta nangbaŋsaŋa a da la zukpaglisaŋa a lonsi. ¹³ Wa yaa bek ba ayen, “Nama a ze dii ate ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po la? Ba ŋmarisi ayen, ‘Mi Yenni de ka puusika yeri.’ Ba ŋmarisi nyaku de kama alege nama a pa di a chim zueba kalika jigi.”

¹⁴ Nuruba a yaa ta yeeba ale gbatta a jam Yeezu jigi ate wa tebi ba dula jigini. ¹⁵ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsak sagroma ale ga nya wakperikaliik sii ate wa tom la ale bisaŋa ale a pak wa dii la ale a weeni ayen, “Ti a pak fi naawa Deevud ŋaŋbiika la”, ba sue a yaa puuri ale Yeezu.

¹⁶ Ba yaa bek Yeezu ayen, “Fi kan wom ba le a weeni dii la?”

Yeezu yaa siak ale ge a bek ba ayen, “Nama an diem karim a wom dii ate ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po ayen, ‘Naawen a lueri ka bisa ale biluaata ayen ba a pak wa.’”

¹⁷ Yeezu a yaa basi ba ale ge a cheŋ nyini tenka po a cheŋ tenkaai ate ba a wi ayen Betani la po ga goa.

¹⁸ Vari ale ŋman a veenti la saliuk, ba yaa basi Betani tenka ale ge a ŋman a cheŋ Jerusalem tenka ate kom a yaa jam ta Yeezu. ¹⁹ Ba le jam bo siuku po a cheŋ la, wa yaa nya kinkaŋ ale ka za siuku nakpiak. Wa yaa cheŋ ka tenka ayen wa nya ase ka ta moota ya ate wa de, alege jaab a jam ka ka zuwa. Ka vaata nyiini ale jam boro. Yeezu a yaa weeni kinkaŋka ayen, “A nyini jinla danni a ta a cheŋ, nuru waai a kan ŋman a nya fi yoana a de.” Wa le ga weeni dila la, kinkaŋka vaataŋa meena a yaa deri jak ate ka kpi.

²⁰ Wa ŋaŋviirima ale nya nyaku de la, ku yaa chim wakperikaliik nna yegayega ba jigi. Ba yaa bek chaab ayen, “Kinkaŋka a nye ka se a deri kpi nna nwuli?”

²¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni ayen nama a dan ta siaka ale mi ale ka chichama, nama le baga a tom dii ate mi a nye ale kinkaŋka la kama. Ni baga weeni guuku de me dek ayen ku yiti a cheŋ a ga zaani mogi kpeeni po ate ku sum a nye dila. ²² Nama a dan ta siaka ale mi nalimnyiini ale a puusi a te Naawen ayen wa te ni jaab, wa a te ni kama.”

²³ Ba le ga paari Jerusalem tenka po la, ba yaa ŋman jo Juuma Puusika Yenni po. Yeezu ale jam boro a sak nuruma la, Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma kpaŋŋa a yaa jam wa jigi a bek wa

ayen, “Ka wana ale te fu pagrimu de ate fi a tom tuimaŋa de? Ka wana ale te fu siuk me ate fi a nyeemu jigi meena a tom tuimaŋa de?”

²⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi me ta wari ayen m bek ni. M dan bek ni ate ni baga a tulisi mu, m le weeni ni waai ale te mu pagrimu ate mi a tom tuimaŋa de meena la. ²⁵ Joon ale jam a te nuruma soka la, ka Naawen ale jam te wa pagrimu yaa ka nuruba?”

Wa le bek ba dila la, ba yaa ta nampaga ale chaab ayen, “Ti dan weeni ayen ka Naawen ale te wa pagrimu, wa le bek ti ayen, ka boa ate nama an siak a te wa?” ²⁶ Ba gela a weeni ayen, “Ti dan weeni ayen ka nuruba ale te wa pagrimu, nuru boanni sue a le puuri ale ti, dii nyinj la ba a wi Joon ayen ka Naawen biisiteero.” ²⁷ Ba yaa tulisi Yeezu ayen, “Tama ze.”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi me kan weeni ni waai ale te mu pagrimu ate mi a tom tuimaŋa de meena la.

²⁸ “Ni wom dii ate mi tara ayen m weeni a sak ni la. Nuru wanyi ale jam boro a ta wa bisa baye. Da yeŋ po wa yaa weeni wa be kpagini ayen, ‘Chenŋ a ga kpa m talimu po jinla.’ ²⁹ Wa biika a yaa weeni wa ayen, ‘Mi kan yaali ayen m chenji.’ Ku le nye maga dek la, wa yaa nman tagri wa popola a yaa chenŋ talimu. ³⁰ Ku an jam beniya ate kowa a yaa chenŋ baanŋa jigi a weeni wa me ayen wa chenŋ a ga kpa talimu po. Wala a yaa siak, alege wa an chenjiya.” ³¹ Dula jigini Yeezu a yaa bek Juuma ayen, “Bisaŋa de bayewa, ka ba wana dek ale tom dii ate ba kowa a yaali la?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka kpagini.”

Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, lampoo cheesiroma ale nipok baai

ale ka nidoa yaalisa la a le basi ba wabaatana abe ba de ni ninŋ a jo Naawen naamu po. ³² Joon Sokateerowa a jam kama ayen wa sak ni wensie siuku kuui ate nama ayen ni va la, alege ni jam ka siaka ale wa sinsanŋa. Lampoo cheesiroma ale nipok baai ale ka nidoa yaalisa la meena a jam ta siaka ale wa sinsanŋa kama. Nama dek a seba nyaku de kama, alege nama an jam a basi ni wabaatana tomka ale ge va wa.”

³³ Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni wamagsini di choa. Nuru wanyi ale jam boro a kpa wa talim fiik. Wa yaa che daata a ti a gilim bu meena a yaa gomsi bu puuka po meena a yaa yaali nuruba ayen ba a limsi bu abe ba a tom bu po. Wa le nye dila a nueri la, wa yaa nyeemu a chenŋ niŋniŋa. ³⁴ Wa talimu tiisaŋa yoanaŋa pisika po ale jam a paari la, wa yaa tom wa tomteeroma ba gela ayen ba chenŋ a ga tuesi yoanaŋa gela wa nuruma jigi a ta jam te wa. Ba yaa chenŋ ba jigi.

³⁵ “Ba le ga paari dula jigini la, nuruma yaa yik ba a nak ba wanyi ale a ko wanyi ale ge a pisi tana a yuk nwala me. ³⁶ Talimu nyonowa a yaa nman tom wa tomteeroma ba yega a gaam wa le poom a tom mbala dii la, alege nuruma a nman nye ba me ase mbala la degadega. ³⁷ Wa yaa le ga tali wa dek bipoosini la, talimu nyonowa a yaa weeni wa dek ayen, ‘M le tomu ka m dek biika, dii nyinj la wala a dan chenŋ dula jigini ba le te wa zula.’ Wa yaa tom wa ate wa chenŋ. ³⁸ Nuruma ale ga nya wa biika ale wa cheena la, ba yaa weeni chaab ayen, ‘Biika de kowa a dan jam kpi, wala a le wa tuesi wa kowa nantana meena. Ni basi ate ti ko wa, ate wa kowa a dan jam kpi abe tama a soa wa nantana meena.’ ³⁹ Biika ale ga

paari talimu po la, ba yaa yik wa a ko wa a yaa vuuri wa a ta nyini talimu po a nyini peelim.”

⁴⁰ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Nama a poli ayen talimu nyɔɔwa a dan wom nyaku de, ka boa ate wa ayen wa nye tomteeroma?”

⁴¹ Ba yaa weeni Yeezu ayen, “Wa le jam a yik ba kama a ko abe wa pa wa talimu a nman te nuruba ba chaab, ate wa tiisanja yoanaja pisika wein a dan paari, abe wa nya wa denni.”

⁴² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama an diem a karim Naawen gbanja po wienja a wom ale min ja kiri juijui ate ba weeni ayen, ‘Tintain dii ate seeroma a zeri ayen di daa tintain man la, dila ale di tulim chim tintain man a gaam ja meena. Naawen ale nye dila. Di ka wakperikaliik ti jigi.’ ”

⁴³ Yeezu ale biisi ga moata nuerika la, wa yaa weeni ba ayen, “Nuruwa talim fiika a nye ase ka Naawen naamu la. Naawen a le yiak ni ate ni nyini wa naamu po a nyini abe wa nman pa bu a te baai ale a tom tuimmanja la. ⁴⁴ Nuru waai a dan lo tintanni de zuk di a gebi wa ka nna gela gela. Tintanni abe dan lo nuru waai zuk di a piak wa ka nna se zom la.”

⁴⁵ Juuma Puusika Yenni kpanja ale Farisiima ale wom dii ate Yeezu a biisi la, ba yaa deri min ayen wa a biisi ka ba wie. ⁴⁶ Ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa, alege ba jam a chali ka nuru boanni yogsum. Nuru boanni a jam a poli kama ayen Yeezu a jam ka Naawen biisiteeroma po wanyi.

22

¹ Yeezu yaa nman magsi wa-magsini a sak nuru boanni ayen, ² “Naawen naamu a nye se ka naab waai biik ale faari nipok ate wa yaa gomsni ayen wa wi

nuruba ate ba jam wa yenni a de nandiinta abe ba gogi a te wa la. ³ Wa yaa tom wa tomteeroma ayen ba nyeemu a wi nuruba ate ba jam, alege ba an jam a yaali ayen ba jamu. ⁴ Wa yaa nman wi wa tomteeroma ba gela a weeni ba ayen, ‘Ni chej a ga weeni nuruma ayen, ti nyɔɔwa nandiin kpeentaja a gomsni nueri kama. Wa luk wa naakpeemaja ale pakpeemaja a ko a dik ayen wa te ni. Dila nyin ni pii nyin a jam.’ Wa le weeni ba a ga nueri la, wa yaa tom ba ate ba chej. ⁵ Alege nuru baai ate naawa a wi ayen ba jam la, nin a jam ka ale dii ate wa ta la. Ba wa wanyi a jam a chej ka wa talim. M wa me a chej yaba ayen wa gerim. ⁶ Baai ale jam a tali la, a yaa yik naawa tomteeroma a nak ko. ⁷ Naawa ale wom dii ate ba nye wa nuruma la, wa sui a yaa jam a puuri nna yegayega ate wa yaa tomu wa sojima ate ba chej nuruma tenka. Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa yik nuru baai ale ko naawa tomteeroma la a ko ale ju ba tenka meena ale bolim a kaasi. ⁸ Sojima ale jam bo siuku po a chej la, naawa a yaa nman wi tomteeroma paalisa ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, ‘Nandiin kpian tii ate mi a basi ate ba digi la a magsi deka kama, alege nuru baai ate mi a wi la, an magsi ti deka. ⁹ Ni nyini a chej sukpeentaja po a ga wi waai meena ate nama a nya ba dula jigini la a ta jam ate ba de nandiintaja.’ ¹⁰ Wa tomteeroma a yaa nyini a chej sukpeentaja po a wi waai meena ate ba nya dula la. Nuru manja ale nuru baata a yaa jam tigi chaab a sueri naawa yenni.

¹¹ “Ba meena ale jam tigi a nueri la, naawa a yaa jo juijui ate ba boro la ayen wa puusi ba. Wa le nyiem bo nuruma po a diak

waai meena nisima la, wa yaa ga nya nuru wanyi ale wa an jo garuk man̄sa. ¹² Naawa a yaa weeni wa ayen, ‘M doa, ka boa ale soa ate fi a jo kala dokku de po ale ge fi an jo garuk man̄sa?’ Wa le bek wa dila la, nuruwa a yaa jam kala a ka wari a tulisi. ¹³ Naawa a yaa chiem a weeni wa tomteeroma ayen, ‘Ni yik nuruwa de a bobi wa nan̄sana ale wa nisan̄a a gum chaab a ta wa a nyini a yuk basi legini po. Dula jigini wa le kum nna yegayega abe wa a n̄obi wa nyinan̄a.’”

¹⁴ Yeezu ale biisi a moata nuerika la, wa yaa weeni nuru boanni ayen, “Naawen a wi nuruba yegayega ayen ba jam wa jigi, alege wa lueri ka ba maga la.”

¹⁵ Farisiima a yaa basi wa ale nyini. Ba yaa zok ayen ba choa wa noai a nya ase wa le weeni wari a kaasi ya, ate ba nya siuk a ko wa. ¹⁶ Ba yaa tom ba n̄aanviirima ale Ayerod nuruma po ba gela wa jigi. Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Sagro, ti seba ayen fi ka wensie nyono. Fi nin̄ a ka dii meena ate nuruba a biisi fi wie la po. Fi kan chali yogsum ale wensie biisika ale waai meena ale nuru kpeenta me nimbie po. ¹⁷ Ti dan tuni ti lampoowa a te ti nakpionku Siiza, kula a nala yaa ku an nala? Ti tuni yaa ti kan tuni?”

¹⁸ Yeezu a poom seba ayen ba a yaali kama ayen ba choa wa noai nya, ate wa yaa weeni ba ayen, “Nama ka venta nyam. Ka boa ale soa ate ni a paasi mu? ¹⁹ Ni te mu ligra n̄aai ate ni pa a tuni lampoowa la dinyi ate m nya.”

Ba yaa ta dinyi a jam te wa. ²⁰ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ka wana zuk ale wa yoi ale dua ligni nyin̄a?”

²¹ Ba yaa weeni wa ayen, “Ka nakpionku Siiza zukku ale wa yonni ale dua di zuk.”

Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni be pa jaab buui meena ate Siiza a soa la a te wa, abe ni pa jaab buui meena me ate Naawen a soa la a te Naawen.”

²² Ba ale wom dila la, ku yaa cha ba nna yegayega, ate ba yaa basi wa ale ge cheŋ.

²³ Dula jigini Sajusima ba gela a yaa jam Yeezu jigi. Bala a jam ka siaka ayen nuruba a dan kpi, ba ale n̄man yiti kum po. ²⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Sagro, Moosis a sak ti Naawen gban̄ka po ayen, ‘Nuru waai a dan faari nipok ate ba an biagi ale chaaba alege ate wa chorowa a kpi, tama a basi kama ate wa yua a faari nipowa a biak bisa a te wa ate wa yonni a kan be.’ ²⁵ Nuruba bayopoi ale jam boro, ate ba meena a yaa chim ma yeŋ ale ko yeŋ bisa. Kpagini a yaa faari nipok. Wa le wa powa an jam a biak ale chaab a nyaya, ale ge ate nidoowa a kpi. Waai ale n̄man pa san̄ la a yaa faari wa moowa powa ale ge ba me an jam a biak a nyaya ale ge ate wa me a kpi. ²⁶ Ba meena bayopoiwa a faari nipok wala kama a taam tu. ²⁷ Nidoama bayopoiwa meena ale kpi la, ku an jam beniya ate nipowa me a yaa kpi. ²⁸ Yogyogla, da dii dai ate nuruba meena ayen ba yiti kum po la, nuruba bayopoiwa de meena ale faari nipowa de a nya la, ka ba wana ale wa soa wa?”

²⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni ze Naawen gban̄ka po wien̄a nalimnyiini. Ka dila ale soa ate ni be ni siuku ale diem ze Naawen pagrimu me la. ³⁰ Da dii dann̄i ate nuru meena a yiti kum po la, nipooba faarika a kan boro. Ba meena a le jam a nye ase ka Naawen sabiiloma baai ale bo wenn̄mazuk la. ³¹ Nama a dan kan ta siaka ayen nuruba a le yiti kum po, ku a sak kama ayen nama an karim Naawen gban̄ka

po wienja a miŋ ku kiri juijui ate Naawen a weeni ayen, ³² ‘Mi ka Naawen dii ate ni kokpiensanja Abraham ale Aizik ale Jakob a puusi a te la.’ Baai ale ka kpeeba la an baga a puusi a te Naawen ya, alege ka baai nyiini ale ka ŋanvuuta la.”

³³ Nuru boanni ale wom dii ate wa boro a sak ba la, ku yaa cha ba nna yegayega.

³⁴ Farisiima ale wom ayen Yeezu biika a masa gaamu Sajusima biika la, ba yaa a tigi chaab a jam Yeezu jigi. ³⁵ Ba wanyi, waai ale jam seba Juuma Sinsanja nalimnyiini la, a yaa jam ayen wa choa Yeezu noai a nya ale bega. ³⁶ Wa yaa bek wa ayen, “M Sagro, ka Juuma Sinsanja po di dina ale gaamu ŋa meena?”

³⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “‘A yaali Naawen ale fi sunum ale fi chiik ale fi popola meena.’ ³⁸ Sinsanja de ale gaamu ŋa meena. ³⁹ Sinsak ŋaai ale ŋman pa san la ale nna, ‘A yaali fi choa ase fi dek la.’ ⁴⁰ Sinsak ŋaai meena ate Naawen a weeni Moosis la ale Naawen biisiteeroma meena sinsanja a nyini ka sinsanja de ŋayewa po.”

⁴¹ Dai yeŋ po Farisiima ba gela a yaa ale ŋman tigi chaab a jam Yeezu jigi la, wa yaa bek ba ayen, ⁴² “Nama a weeni ayen Varibasidowa ka wana ŋaŋbiik la?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Wa ka naawa Deewid ŋaŋbiik.”

⁴³ Wa yaa ŋman bek ba ayen, “Ku dan ka dila, ka boa ale soa ate Naawen chiika a weeni Deewid ayen wa a wi Varibasidowa ayen wa nyonɔ? Ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po ayen Deewid a weeni ayen,

⁴⁴ ‘Mi Nyonowa Naawen a weeni mi Nyonowa ayen, kali mi juga geŋ ate ku jam a paari diipo ate mi ayen m basi

ate ni dachaasana a chim ni yom la.’

⁴⁵ Ase Deewid dek a dan a wi wa ayen ‘wa Nyonɔ’, wa nye ka se a ŋman baga a chim Deewid ŋaŋbiiga?”

⁴⁶ Nuru waai a jam karo a baga a tulisi Yeezu. A nyini da dila dannii a ta a chen, nuru waai an ŋman jam bek Yeezu bega.

23

¹ Yeezu a yaa ŋman sak nuru boanni ale wa ŋaŋviirima. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima nyiini ale ta siuk ayen ba a kasim a sak nama sinsak ŋaai ate Naawen a pa te Moosis la. ³ Bala dek me a kan va ba ale a sak ni dii la nalimnyiini. Ka dila ale soa ate ku chim fifiok ayen nama va dii ate ba a sak ni la, alege ni kan a va ba nyeka ale ka dii la. ⁴ Ba nyiem a gomsii ka jib dobrita a ta ti a jam dueni ayen nuruma a koati a ji, alege ba dek a kan maari a pa ba nisima a tiri a nya. ⁵ Ba kasim a nye ka wie nna yegayega ayen nuruba a nya ba. Ba nyiem gebi ka gbanja a ŋmarisi Naawen wienja a dueni du a pa bobi ba dienja ale ba nisana nyinj. Ba gattana zuesana me a wonja kama. ⁶ Ba dan tigi chaab ayen ba de ba dakpeeni ŋandiintana, a yaase ba jo ba tuka dokku po, ba a yaali kama ayen ba a kali zukpaglik sii ate ba kpanja a kali la zuk. ⁷ Ba nyiem a kasim a yaali kama ayen nuruba a puusi ba yabana po abe ba a zuli ba abe ba a wi ba ayen, ‘Sagroba’. ⁸ Ni kan ta kanjanta abe ni a yaali ayen nuruba a wi ni ayen, ‘Sagroba’. Nama meena ka suaata ale ta sagro wanyi dekki. ⁹ Ni kan a wi nuru waai ale bo tenzuk de la ayen ni ‘Koa’, dii nyinj la ni meena a ta ka ko yeŋ ate wa bo wenjmazuk. ¹⁰ Ni kan ta kanjanta abe ni a yaali nuruba ayen

ba a wi ni ayen ‘Ninjeeroba’. Mi waai ate nuruba a wi ayen Varibasidowa la nyiini ale nama meena ninjeero. ¹¹ Ni dan a yaali ayen ni gaam ni suaata, ku a fe kama ayen ni pa ni dek a chim ase ba tomteeroba la. ¹² Nuru waai a dan zak wa dek nmai, Naawen ale basi ate wa sin tɛɲ. Alege waai a dan yik wa dek tɛɲ tɛɲka, Naawen ale zak kula nyonowa nmai.

¹³ “Nama Juuma Sinsak sagrama ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Nama ale a sak nuruma dii la a nye ase nama a yik ka Naawen naamu nansiunƙu tuoku a ligi ba nimbie po la. Nama dek a kan yaali ayen ni jo du, ni be kan basi ate nuruba a jo du.

¹⁴ “Nama Juuma Sinsak sagrama ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Nama nyiem a ga a paasi ka pukoga a tuesi ba nanta ale ge a paasi waai meena a puusi puusa wonƙa a te Naawen. Dila nyin la, wa dan jam ayen wa bo ni buusa, ni waalika le zuak yegayega.

¹⁵ “Nama Juuma Sinsak sagrama ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velinvendisa. Nama nina a muni ka nna yegayega ayen ni nye ate nuruba a tagri a va nama Naawen puusika siuku. Ba dan a va nama nyeka ba yaa tom tuimbaata a nya waalika a gaam nama.

¹⁶ “Nama baai ale de nuruba nin a ta ba a chɛɲ ale kan nya siuku la, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama a sak kama ayen, ‘Nuru waai a dan wi Juuma Puusika Yenni yoi a pe nmoruk, ku daa wariya. Alege wa dan wi ligmoninƙa ale bo Juuma Puusika Yenni po la yoi a pe nmoruk, ku ka wakpeeni.’ ¹⁷ Nama bettana nna, ka ba wana ale gaam wa choa? Juuma Puusika Yenni yaa ligmoninƙa ale bo di po la? Ka

Juuma Puusika Yenni ale a basi ate ligmoninƙa a nala. ¹⁸ Ni be nman a sak me ayen, ‘Waai a dan wi Juuma Puusika Yenni jaab buui zuk ate ba a nye kaabka la yoi a pe nmoruk ku daa wariya. Alege waai a dan wi Naawen tiirimu buui ale bo wa puusika yenni po la yoi a pe, ku ka wari.’ ¹⁹ Ni ka betta ale nye ase yeeba la. Ka ba wana ale gaam wa choa? Tiirimu yaa jaab buui zuk ate tiirimu a dua la? Ka jaab buui zuk ate tiirimu a dua la ale a nye ate tiirimu a welema. ²⁰ Nuru waai a dan wi kaab teka jigini ale bo Juuma Puusika Yenni po la yoi a pe, wa maa pe ka tiirim buui ale dua ku zuk la yoi me nyin. ²¹ Nuru waai abe dan wi Juuma Puusika Yenni yoi a pe, wa maa pe Naawen waai ale bo di po la me yoi nyin. ²² Nuru waai a dan wi wennmazuk yoi a pe, wa maa pe ka Naawen zukpaglika, kaai ate wa a kali ka zuk la, yoi me nyin.

²³ “Nama Juuma Sinsak sagrama ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Ni a sak kama ayen nanta baai ate ni a pa a nyo jenta po la, ni a lueri ku noai piwa po bunyi a te Naawen. Alege nyemagsika ale jirim ale wensie ale nye wari yegayega la ni zeri. Wie nƙaai ale magsi ayen ni a nye la ale la ase ni a nin poom a nye nƙala. ²⁴ Ni a nye ase ka yeeba la. Nama nyiem zeri ka nanjiun neka alege ne laalaakomi.

²⁵ “Nama Juuma Sinsak sagrama ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Ku a nye ka nna ase ni ale a nari beerisa ale china nƙaɲ alege a basi puusana po dii la. Ni suni-imaƙa po a sueri ale ka butuom nyeka nyiini. ²⁶ Nama Farisiima a nye ase ka yeeba la. Ni lin sugri ni suniimaƙa po ate nuruba a sum seba ayen nama a tom ka

tuimmaṅsa.

²⁷ “Nama Juuma Sinsak sagraṃa ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velin-vendisā. Nama a nyɛ ase ka boosi tii nyiṅsa ale a nyagsi alege ti puusaṅa po a sueri ale koba nyiini ale dan me nna yegayega la. ²⁸ Siuk kula po ate nama a nyiem a paasi nuruba ayen nama a tom ka tuimmaṅsa, alege ni suniimaṅa po a sueri ale ka tuimbaata ale venta nyiini.

²⁹ “Nama Juuma Sinsak sagraṃa ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velin-vendisā. Nama a nyɛ ate Naawen biisiteeroma ale nuru maṅsa baai ale kpi dila po dila po la, boositaṅa a kasim a nyagsi. ³⁰ Ni nyiem a kasim a weeni chaab ayen ase tama a dan jam maa bo ka ti kokpiensaṅa teṅka po, tama ate an jam maa gum ba po a ko Naawen biisiteeroma. ³¹ Nama a siak kama ayen nama ka baai ale ko Naawen biisiteeroma la, ṅaṅbisa. ³² Ni kokpiensaṅa ale piilim dii la, ni kasim a tom nueri. ³³ Ni kokpiensaṅa a jam a nyɛ ase ka wiiga la. Dila nyiṅ la nama me a nyɛ ka dila. Naawen a dan jam ayen wa bo teṅzuk meena demma buusa, wa le weeni ayen nama a lo kama, ale a pa ni a nyo bolim buui ale kama maara kpimsi la po. Nama a poli ayen nama a le nyɛ ka se a chali be dula jigini? ³⁴ Mi a weeni ni kama ayen, mi a le tom biisiteeroba ale yam nyam ale sagraṃa ate ba jam ni jigi. Nama a le pa ba gela a yik ṅanbarinta nyiṅsa a ko ba, abe ni miiri ba gela ale fiṅsa ni tuka doḱku po abe ni yiak ba ate ba nyini ni teṅsaṅa po a nyini. ³⁵ Ni kokpiensaṅa a liṅ jam ko ka nuru wanyi waai ate ba a wi ayen Abil ate wa an jam a kaasi wari la. Ba jam a ko nuru maṅsa yegayega. Nuru

waai ate ba jam a ko kpeglim la a jam le Zakaria, Barakaya biika. Ba jam a ko wa a moata ka kaab teka jigini Juuma Puusika Yenni po. Naawen a le te ni waalika abe wa weeni ayen nama ale soa baai meena ale jam kan kaasi wari la, kummu. ³⁶ Wensie ate mi a weeni ni Naawen a le te Juuma baai ale diem boro jinla la waalika abe wa weeni ayen bala ale soa wienja de meena a nyɛ.”

³⁷ Dula jigini Yeezu a yaa weeni ayen, “Nama Jerusalem demma, ni nyiem a kasim a ko biisiteeroma baai ate Naawen a tom ba ni jigi la. Mi nyiem a kasim a yaali kama ayen m pobi ni meena a tara ase kpiak a ale a pobi ka bisa dii la, alege nama a kan siagi. ³⁸ Ku kan beni ate Juuma Puusika Yenni a kaasi. ³⁹ Mi a weeni nama kama yogyogla de ayen ni kan ṅman nya mi ase ka m ṅman pilim jamka danni. Da dila danni a dan paari, nama a le weeni ayen, ‘Ni basi ate ti a te waai ate Naawen a tom la pimpauk.’ ”

24

¹ Yeezu ale yiti Juuma Puusika Yenni po a nyini la, wa ṅaṅviirima a yaa wi wa ayen wa zaani a nya Juuma Puusika Yenni. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni a sak ni. Ku danni a cheena kama ate nuruba a jam a kaasi jaab buuri ale bo dela la. Ba kan basi tintain yeṅ me di choa zuwa.”

³ Yeezu ale wa ṅaṅviirima nyini a yaa cheṅ a ga jueli a kala Olivi Guuku zuk. Ba yaa bek wa ayen, “Ka boa a le ku nyɛ ate ku sak ti ayen fi jamka ale teṅka zuk meena kpeglimka danni a moata kama?”

⁴ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni kpesi ni deḱ ate waai a kan paasi ni. ⁵ Nuruba yegayega a le jam a pa mi yonni nyiṅ a wi ba

dek a weeni ayen ba ka Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la abe ba paasi nuruba yegayega. Ku a fe kama ayen nama a kan va ba. ⁶ Ni dan wom kpaliŋsa wie ate si gela a moata ale ge si gela me a bo ninŋiŋa, ni kan a chali yogsumoa. Kula a le sak ni ayen teŋka kpeglimka dannii a moata kama. ⁷ Teŋka meena demma ale ba nalima meena a le yiti a cheŋ a ga tu chaab kpaliŋsa po. Teŋka me a le choa nna yegayega ate kom a jam teŋka meena po. ⁸ Wienja de meena a nye ase ka nipok logi ale a dom alege ate wa a biak la.

⁹ “Nuruba a le yik ni a ta ni a ga nyo baai ale ba basi ate ni nya ninammu la nisima po ate ba ko ni. Waai meena a le kisi ni mi vaka nyin. ¹⁰ Va njala po nuruba yegayega baai ale jam a ta siaka ale mi la, a le njmani mi njan vaka. Ba le kisi chaab abe ba a bobri chaab a sak. ¹¹ Biisiteeroba yegayega baai ale kan seba Naawen la, a le jam a paasi nuruba yegayega. ¹² Nuruba yegayega a le jam a basi chaab yaalika, dii nyin la nuruba tuimbaata a le jam a waanji a tagli jigi meena. ¹³ Waai a dan pik a ga paari ku nueri ka, Naawen a le vari wa a basi. ¹⁴ Nuruba a le jam a pa Naawen wamanjana a sak nuruba Naawen namu wie. Waai meena ale bo teŋka zuk la le linj wom wa wamanjana wienja ale ge ate teŋka meena a kpeglim.

¹⁵ “Ni wom mi wienja de nalimnyini. Naawen biisiteero waai ate ba a wi wa ayen Daniel la, a jam njmarisi wabiok kuui ale ku jam a basi ate nuruba a namu la wie kama Naawen gbanja po dila po dila po. Nama a le nya ku ale ku za juijui ale kan magsi ayen ku zaani la.” (Nuru waai ale a karim wienja de la, abe minj chak.) ¹⁶ “Baai meena ale bo Judia teŋka po la, a

yiti a pii nyin a chali nna yegayega a ga suk guutaŋa po. ¹⁷ Baai ale bo ba gbirima zuima la a dan wom wabioku de wie, ba kan njman a yaali ayen ba sinj a jo ba diinaŋa po a pa ba njanta. ¹⁸ Baai me ale bo ba kadugsa po la a dan wom wannii de, ba me a kan njman jo ba diinaŋa po ayen ba pa njanta. ¹⁹ Da njala po ku le jam a pagra nna yegayega a te nipok puusa ale baai ale ta biluaata la. ²⁰ Ni a puusi a te Naawen ate kula kan jam a pagra a te nuruba njoota wenyaa yaase ba Vuusum Dannii. ²¹ Ku dan pari da njala ninam buui ate nuruba ale nam la ale gaam ninam meena ate nuruba, a nam a ta nyini diipo ate Naawen a nye teŋka la. Ninam bula choa a kan njman jam. ²² Naawen a poom yeeri ninam daŋa po nj gela a basi kama, dii nyin la baai ate wa lueri ayen ba jam a va wa la nyin. Wa dan kan yeeri ninammu daŋa gela a basiya, waai ate kan nyini ninammu po a nyini.

²³ “Da njala po nuru a le weeni ayen, ‘Nya, Varibasidowa bo ka dela.’ Wa choa me a le weeni ayen, ‘Varibasidowa bo ka dula.’ Ni kan a wom ba. ²⁴ Nuruba ba gela me a le yiti a paasi nuruba a weeni ayen ka ba ale Varibasidowa. Ba baai me a le jam a weeni ayen ba ka Naawen biisiteeroma. Ba le jam a tom wakperisa nna yegayega a paasi nuru baai ate Naawen a lueri ayen ba a va wa la, ase ba a nin бага. ²⁵ Ni wom mi wienja de nalimnyini. Mi a poom linj a weeni ni ba le cheena ayen ba nye ni dii la kama.

²⁶ “Va njala po nuru wanyi a le weeni ayen, ‘Ni nya, Varibasidowa a bo ka sagini po.’ Wa choa me a le weeni ni ayen, ‘Ni nya, Varibasidowa a suk a bo ka dewa.’ Nama a kan a wom ba. ²⁷ Mi Saalobiika njman jamka ale nye a

ase ka nyagsika la a nyini kori a taam siŋ yenij ate nuruba a nya.

²⁸ “Ni seba ayen duinsa ale a gilim kauk kuui la, jakpiuk ale doa dula.

²⁹ “Da ŋala po ninammu a dan jam nueri, wenbinni ale chirika a le chim ka legi ate chijmarisaŋa me meena a nyini wenjmazuk a lo teŋ. Nantaŋa de meena ale bo wenjmazuk a ta pagrim la, Naawen ale jam yik ba choa. ³⁰ Nuruba ale deri nya saalobiika chijmaana po ale wa cheena. Teŋka meena demma ale kum, dii nyinj la ba le nya mu ale m nyini chijmaana po a cheena ale m pagrimu ale m zulaŋa ale m nalimu nna yegayega. ³¹ Naawen sabiiloma po ba wanyi ale jam a pa damuniŋ a peeri nna yegayega. Wa dan nye dila, mi yaa a le tom sabiiloma ate ba waan a sueri teŋka meena a tigiŋa nuru baai ate Naawen a lueri la.

³² “Ni basi ate kinjan a sak ni wari kiri. Ni nyiem a dan nya ale ka boro a pusi vaata, ni seba ayen kpari wein a moata kama. ³³ Siuk kula po me, ni dan nya wienja de meena ale ŋa boro a nye, ni le seba ayen da ŋala a moata kama. ³⁴ Ni basi ate m weeni ni nyaku de ayen jinla demma a kan kpi ase ka wienja de meena a jam nye. ³⁵ Wenjmazuk ale teŋzuk meena a le jam a nueri da yeŋ po, alege mi wienja a kan taamu diipo diipo.

³⁶ “Nuru waai a ze mi Saalobiika ŋman jamka danni. Mi ale Naawen sabiiloma me dek a ze, alege ka m kowa Naawen nyiini ale seba. ³⁷ Mi ŋman jamka a le nye ase ka dii ale jam a nye ale nuru waai ate ba a wi wa ayen Nowa dila po dila po la. ³⁸ Ase Nowa ale jam boro a nye wa ŋaarun kpionku la, waai meena a jam boro a nye ka wa dek ale a yaali dii la. Ba jam kasim a de ŋandiinta ale a nyu ate nidɔaba

me a faari nipooba. Ba kasim a nye ka dila a ta ga paari diipo ate Nowa a jo wa ŋaarunku po alege ate nyiam a jam la. ³⁹ Ba jam a ze ayen Naawen a le basi ate nyiam jam a sueri teŋka meena a gbiti ba a ko. Mi Saalobiika jamka a le nye ase ka dai dila danni la. ⁴⁰ Dai dila dek danni nuruba baye a le bo ba kadugsa po a kpa, ate Naawen a pa wanyi a ta cheŋ abe wa ge wanyi wa. ⁴¹ Nipooba baye a le bo nanzuk po a num zom, ate wa pa wanyi abe wa ge wanyi wa.

⁴² “Ni kpesi ni dek abe ni a limsi, dii nyinj la ni ze dai dii danni ate ni nyonɔwa a cheena la. ⁴³ Ni basi ate m weeni ni ayen ase yeri nyonɔ a dan seba ayen zueba a le jam wa yeri, wa a le kasim a nya kama ate zuema a kan бага a jo zu. Wa kan goa ase ka wa nin yik ba. ⁴⁴ Diipo ate nama a kan ŋman a poli ayen mi Saalobiika a le jam la, dila po ale m cheena. Ka dila ale soa ayen ni kasim a gomsa a magsi a limsi la.

⁴⁵ “Ka nama wana dek ale wa chim wensie ale yam nyonɔ wienja de meena po? Ku a nye ase ka yeri nyonɔ waai ale lueri wa tomteerɔma po wanyi ayen wa chim kpagi mbala zuk abe wa a te ba ŋandiinta ate ba a de a yaa le ge a nyeemu la. ⁴⁶ Yenni nyonɔwa a dan nyini wa le cheŋ juijui la a jam a nya ale tomteerɔwa a nye dii ate wa weeni wa la, tomteerɔwa sui a le peenti. ⁴⁷ Wensie ate mi a weeni ni, yenni nyonɔwa a yaa le basi ate wa a nya wa yenni ŋantaŋa meena zuk a te wa. ⁴⁸ Alege tomteerɔwa waai ate yenni nyonɔwa a lueri la, a dan ka nyinjworuk nyonɔ, wa a weeni wa dek kama ayen wa nyonɔwa a kan jamu nwuli. ⁴⁹ Dila nyinj la wa yaa yik wa tomteerɔ chaama a nak kama alege a cheŋ a ga gum baai ale boro a de ŋandiinta ale a nyu

daata a bugi la jigi. ⁵⁰ Dai dii danni ate wa kan poli ayen wa nyonowa a cheena la, dai dila danni dek ate wa cheena. ⁵¹ Wa nyonowa a dan jam nya dii ate wa tom la, wa sui a le puuri nna yegayega ale wa, ate wa namsi wa abe wa pa wa a gum chaab ale velinendisana. Wa ale bo ka dula a kum abe wa gobi wa nyinana.

25

¹ “Mi a dan nman jam, Naawen naamu a le nye ase ka nipokbilisa piwa baai ale yiti a pa ba zeunja a ta chej ayen ba ga tu nipokfiaka nyonowa la. ² Ba piwa po ka banu ale jam ta yam, alege mbala banuwa me a jam chim betta. ³ Bettaja tinuwa a yaa pa ba zeunja alege ba an pa kpaam a magsi ase mbula a dan nueri abe ba pa nyoro la. ⁴ Alege yammu nyamma a ta kpaam a gum du a magsi ayen mbula a dan nueri abe ba pa nyoro. ⁵ Nipokfiaka nyonowa a yaa an jam nwuli, ate nipokbilisana a yaa doa a goa.

⁶ “Ku le jam paari goota sunsun la, nuru wanyi a yaa kaari ayen, ‘Nipokfiaka nyonowa a cheena. Ni yiti nwuli ate ni ga tu wa.’ ⁷ Nipokbilisana piwa a yaa deri yiti nna nwuli a virinji ayen ba nya ase ba zeunja a deema a de ya. ⁸ Bettaja nyamma zeunja kpaamu nyiini ale jam a nueri, ate ba yaa weeni yammu nyamma ayen ba nye ba kpaamu a te ba ate ba nyo ba zeunja po. ⁹ Yammu nyamma a yaa weeni ba ayen, ‘Tama kpaamu an soa diiya. Dila nyin, ni chej yeena po a ga da kpaam.’ ¹⁰ Bettaja a yaa chej ayen ba da ba kpaamu. Ba le cheji a ga nueri la, nipokfiaka nyonowa a yaa jam. Yammu nyamma baai ale poom ta ba kpaamu a magsi la, a yaa deri va nipokfiaka nyonowa a jo yenni

po ayen ba maa de nipokfiak nandiintana. Ba meena ale jo yenni po a nueri la, ba yaa yik nansiunku tuoku a lik.

¹¹ “Ku le ga nye maga dek la, bettana tinuwa a yaa le a nmani a jam a paari la ale tuoku a lik kama. Ba yaa za tuoku noai a nagi ale a wi ayen ba jam a lagri a te ba. ¹² Nipokfiaka nyonowa ale wom ba luelutana la, wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni goori ni wannu abe ni chej du. Mi a ze ni ale ka baai la.’ ”

¹³ Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa weeni wa naanviirima ayen, “Ni chiibi a limsi, dii nyin la ni ze diipo ate mi a cheena la.

¹⁴ “Mi a dan nman jam, Naawen naamu a le nye ase ka nuru waai ale gomsa a magsi ayen wa nyiem la. Wa le gomsa a nueri la, wa yaa wi wa tomteeroma batawa a yaa pai wa nantana meena a nyo ba nisima po ayen ba a nya ba zuk ate wa jam. ¹⁵ Wa yaa pa wa nantana a chari ba a va waai meena ale a tom wa tuma dii la. Wa yaa te nin nyonowa ligra tusa nanu, ale a te waai ale pa san la ligra tusa naye, ale ge a te butawa nyonowa ligra tusidi. Wa le chari ba a ga nueri la, wa yaa chej. ¹⁶ Tomteeroma waai ale tuesi ligra tusa nanuwa la, a pa na kama a gerim a nya ligra tusa nanu nyuenta. ¹⁷ Buyewa nyonowa me waai ale tuesi ligra tusa nayewa la, a pa na kama a gerimu a nya ligra tusa naye me nyuenta. ¹⁸ Alege tomteeroma waai ale tuesi ligra tusini la a pa wa nyonowa ligrana kama a tu ten a gu.

¹⁹ “Ku yaa ale ga beni ate ba nyonowa a nyini wa nyeerimu jigini a jam la ate wa yaa a wi ba ayen ba jam wa jigi. Ba le jam wa jigi la, wa yaa bek ba ayen wa a yaali kama ayen wa nya waai meena ale pa wa ligra a gerimu a

nya dii nyuenta la. ²⁰ Tomteerowa waai ale tuesi ligra tusa njanuwa la, a yaa cheŋ a nyini a taam zaani wa niŋ a weeni wa ayen, ‘M nyonɔ, fi daam pa ka ligra tusa njanu a te mi ate mi yaa pa ŋa a gerim a nya ligra tusa njanu nyuenta a nman gum du.’ ²¹ Wa nyonowa a yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka nuru man ale nye ate ku nala. Mi daam pa ka ligra maga dega a nyo fi nisima po alege fi a yaa бага a nye ate ŋa zuak a gum du. Yogyogla de mi a yaali kama ayen m pai ligra yegayega a nyo fi nisima po ate fi ale mi ta supeentik.’

²² “Tomteerowa waai ale tuesi ligra tusa ŋayewa la, me a yaa nyini a taam zaani wa niŋ a weeni ayen, ‘M nyonɔ, fi daam pa ka ligra tusa ŋaye a te mi ate mi yaa pa ŋa a gerimu a nya ligra tusa ŋaye nyuenta a nman gum du.’ ²³ Wa nyonowa a yaa weeni wa ayen, ‘Fi me ka nuru man ale nye ate ku nala. Mi daam pa ka ligra maga dega a nyo fi nisima po, alege fi a yaa бага a nye ate ŋa zuak a gum du. Yogyogla de mi a yaali kama ayen m pai ligra yegayega a nyo fi nisima po, ate fi ale mi ale ta supeentik.’

²⁴ “Tomteerowa waai ale tuesi ligra tusini la, me a yaa nyini a taam zaani wa niŋ a weeni ayen, ‘M nyonɔ, m seba ayen fi nyeka tua kama, dii nyiŋ la fi a che ka za ŋaai ate fi an bori la ale a vaari za ŋaai me ate fi an fobi la. ²⁵ Fi le pai ligraŋa a te mi la, mi daam a chalika yogsum a yaa ta ŋa a ga tu teŋ a gu. Nya, lig ŋaai ate fi daam a pa te mi la ale nna.’

²⁶ “Wa nyonowa ale wom dii ate wa weeni la, wa sui a yaa jam a puuri nna yegayega ale wa ate wa yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka nuru biok ale nyiŋworuk nyonɔ. Fi a poli kama ayen mi a che ka za ŋaai ate mi an bori la ale a vaari

za ŋaai me ate mi an fobi la. ²⁷ Ku magsi kama ayen fi daam ate pa m ligraŋa a te ka nuru waai ale wa pa ŋa a gerimu a nya nyuenta a gum du a te mu la. ²⁸ Tuesi ligraŋa wa jigi a pa ŋa a te m tomteeroma wanyi wa waai ale ta ligra tusa piwa la. ²⁹ Nuru waai ale a pii nyiŋ la, a le nya ŋanta a gum du, alege waai ale kan a pii nyiŋ la a kan nya jaaboa. ³⁰ Ni yik nyiŋworuk nyonowa de a ta wa a nyini peelim a yuk basi legini po. Dula jigini wa le kum nna yegayega, abe wa a ŋobi wa nyinaŋa.’

³¹ “Mi Saalobiika ale Naawen sabiiloma a dan jamu, m le jam a kala ka m naamu zukpaglika zuk a yaa soa teŋka meena. ³² Abe m wi waai meena ate ba tigi a jam m teŋ. Ba dan jam, m le poori ba buye ase naapeerik ale a poori wa piisa ale wa bua dii la. ³³ M le yik baai ale a nye ase piisa la a zaani m juga geŋ, abe m yik baai me ale a nye ase bua la a zaani m gala geŋ. ³⁴ Mi waai ale soa teŋzuk meena la, a le weeni baai ale bo m juga geŋ la ayen, ‘M Kowa Naawen a maari ni abe wa niak ni. Wa le jam a nye teŋzuk meena la, wa gomsika ŋanta a zaani a te ni. Ni be jam a tuesi ba yogyogla de. ³⁵ Kom ale jam a yik mi la, nama a te mu ŋandiinta ate m de. Nyanyuila me ale jam ta mu la, ni te mu nyiam ate m nyu. M le jam ka nichaano la, ni nye m tia ale a ta mu a jo ni yienja po. ³⁶ Mi ale jam kan ta gatta la, ni te mu gatta ate m jo. Mi ale jam a wiak la, ni nya m zuk. Ba le jam a yik mu a lik dok po la, ni jam a puusi mu.’

³⁷ “Baai ale ka tomdo manŋa ale za m juga geŋ la, ba wanyi a le weeni mu ayen, ‘M Nyonɔ, ka dimpo ate tama a nya fu ale kom a ta fu ate ti te fu ŋandiinta ate fi de? Ka dimpo me ate tama a nya

fu ale nyanyuila a ta fu ate ti te fu nyiam ate fi nyu? ³⁸ Ka dimpo ate tama a nya fu ale fi chim nichaano ate tama a nye fi tia ale a yik fu a ta jo ti yienja po? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi an jo gatta ate tama a te fu gatta ayen fi jo? ³⁹ Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi a wiak yaa ba yik fu a lik dok po ate tama a jam puusi fu? ⁴⁰ Mi a le weeni ba ayen, 'Wensie ate mi a weeni ni ayen dii meena ate nama a nye a te mi njaanviirima po baanika me dek la, ni nye a te ka mi dila.'

⁴¹ "Dula jigini m le chiem a weeni tuimbaata nyamma baai ale bo m gala gen la ayen, 'Nama baai ate Naawen a ka te ni la, ni chej du mi tenj a chej bolim buui ale kan maara kpimsi ate Naawen a gomsa a magsi a te Sitaana la ale wa sabiiloma la. ⁴² Kom ale jam ta mu la, nama an te mi nandiinta ayen m de. Nyanyuila ale jam a yik mu la, nama an te mi nyiam ayen m nyu. ⁴³ Mi le jam ka nichaano la, nama an te mi tia ale ta mu a jo ni yienja po. Mi le jam kan ta gatta a jo la, nama an te mi gatta ayen m jo. Mi le jam a wiak ale bo likka dok po me la, nama an jam ayen ni nya mi zuwa.'

⁴⁴ "Baai ale jam za m gala gen la, ba wanyi a le weeni mu ayen, 'M Nyɔɔɔ, ka dimpo ate tama a nya fu ale kom a yaase nyanyuila a ta fu? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi ka nichaano yaa fi ka gatta a jo? Ka dimpo ate tama a nya fu ale fi a wiak yaa ba yik fu a lik dok po, alege tama an maari fu?' ⁴⁵ M le nman a weeni ba ayen, 'Wensie ate mi a weeni ni ayen diipo meena ate nama an jam maari mi njaanviirima po baanika me dek la, nama an maari daa mi.' ⁴⁶ Naawen a le yik baai ale a tom tuimbaata la a nyo juujui ate ninam yegayega a boro ate ku

ka kpeglimka me la, alege tuimmanja nyamma ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka."

26

¹ Yeezu ale jam a sak wa njaanviirima wienja de meena a nueri la, wa yaa weeni ba ayen, ² "Tigi kpeeni dii ate Juuma a wi ayen Gaambasika Tigini la a tali ka daa naye ate di paari. Na dan jam paari, ba le yik mi Saalobiika a ta ga nyo baai a le ba pa mu a kpi jabarim nyinj ate m kpi la, nisima po."

³ Va njala po Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma kpanja a yaa tigi chaab Kayafas waai ale jam ka ba kpagi la yekpeeni po, ⁴ ayen ba poli a nya siuk ate ba va a suk yik Yeezu a ko. ⁵ Alege ba yaa nman weeni chaab ayen, "Ase ti dan a yik wa nuru boanni baai ale tigi chaab ayen ba de tigini de la sunsun, ba le jam a yiti ale noayen a nyiem a kaasi tuima tenka po."

⁶ Da yen po ate Yeezu a yaa jam bo nuru wanyi ate ba a jam a wi wa ayen, Simon la yenni po dii ale jam bo Betani tenka la a de nandiinta. Simon wala a jam ta ka gama tuem, alege ate bu yaa a nueri. ⁷ Nipok wanyi a yaa nyini peelim a ta kpa buui ate bu nyummu a masa nna yegayega la a jam jo Yeezu jigi a kpiiri bu a nyo wa zuk. ⁸ Yeezu njaanviirima ale ga nya nipowa ale nye dii la, ba sue yaa puuri ale wa. Ba yaa jam a poli ba suniima po ayen, "Ka boa ale soa ate nipowa de a pa kpaamu a yik kaasi nna la?" ⁹ Wa dan poom a pa bu a da ligra yegayega a pa nja a te niwomma, dila an zunchoja?"

¹⁰ Yeezu a yaa jam seba dii ate ba a poli la, a yaa weeni ba ayen, "Ka boa ate wa le a nye dii la a daani nama? Ni basi wa, dii nyinj la wa tom ka wamanj a te

mi. ¹¹ Niwoba a kasim a bo ale nama kama daa meena, alege mi a kan bo ale ni a ta a cheŋi. ¹² Nipowa de a kpiiri a nyo mi zuk a deri gomsɪ mi nyinƙa a magsi ka guka. ¹³ Wensie ate mi a weeni ni, juijui meena ate nuruba a sak Naawen wamaŋsaŋa la, ba le weeni nipowa de ale nyɛ dii a te mi la. Ba le kasim a teeri wa yoi diipo meena wuu.”

¹⁴ Da ŋala po Yeezu ŋaanyiirima pi ale bayewa po wanyiwa waai ate ba a wi wa ayen Judas Iskariot la, a jam a yiti a cheŋ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa jigi, ¹⁵ a weeni ba ayen, “Ase mi a dan бага a yik Yeezu a ta wa a jam a nyo ni nisima po, nama a le te mu ka boa?” Wa le bek ba dila la, ba yaa deri a chiini ligbie pisita a te wa dula jigini. ¹⁶ A nyini da ŋala po a ta a cheŋ, Judas a yaa nyiem a gisi ka siuk ayen wa ta Yeezu a ga bobri a sak.

¹⁷ Juuma Gaambasika Tigini yaa jam paari. Da ŋala po ba nyiem a kasim a ŋobi ka boroboruk kuui ate ba kan pa dabinta a nyoro la. Yeezu ŋaanyiirima a yaa jam wa jigi a bek wa ayen, “Ka be ate fi a yaali ayen ti ga gomsɪ Gaambasika Tigini ŋandiintana ate fi jam a de?”

¹⁸ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni cheŋ nuru wanyi jigi tenƙa po a ga weeni wa ayen, ‘Ti Sagrowa ale tom ti ayen ti jam a weeni fu ayen wa kummu danni a mɔata kama. Tama ale wa ale a yaali ayen ti de Gaambasika Tigini ŋandiintana fi yenni po.’ ”

¹⁹ Wa ŋaanyiirima a yaa cheŋ ga nyɛ dii ate wa weeni la a yaa dik ŋandiintana dula jigini.

²⁰ Wenni ale jam a siŋ la, Yeezu ale wa ŋaanyiirima pi ale bayewa a yaa tigi chaab a kala a de ŋandiintana. ²¹ Ba le jam boro a de la, wa yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, nama

po wanyi ale a yaali ayen wa ta mi a ga bobri a sak.”

²² Wa ŋaanyiirima ale wom dii ate wa weeni ba la, ba meena sue a yaa jam kaasi ate ba yaa bek wa wanyi wanyi ayen, “M Nyɔɔ, ka mi?”

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ale kala dela pa wa boroboruk a maari a siuk jentana ale mi dek la, a le wa ta mu a ga bobri a sak. ²⁴ Mi Saalobiika a le kpi ase ka dii ate ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po la. Ku le pagra a te waai a le wa ta mu a ga bobri a sak la. Ba dan jam kan biak wa, kula ate zunchoŋ kama.”

²⁵ Judas waai ale jam a yaali ayen wa ta Yeezu a ga bobri la a yaa bek wa ayen, “M Nyɔɔ, ka mi?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ka fi.”

²⁶ Ba le jam boro a de la, Yeezu yaa pa boroboruk a puusi a te Naawen ayen wa niak ku. Wa le puusi a te Naawen a nueri la, wa yaa we boroboruku a chari wa ŋaanyiirima ale weeni ba ayen, “Ka mi nyinƙa ale nna. Ni ŋoa a ŋobi.”

²⁷⁻²⁸ Wa yaa ŋman pai beerik ale daam a puusi a te Naawen ayen wa niak bu. Wa le puusi a te Naawen a nueri la, wa yaa pai a te ba ale weeni ba ayen, “Ka mi ziimu ale nna. Ni ŋoa a nyu. M le pa bu a te nuruba yegayega, ate Naawen a voj ba tuimbaatana a te ba. M dan nyɛ dila, ku le sak ayen wa ale wa nuruma a ta ka noayen ale chaab. ²⁹ Wensie ate mi a weeni ni, bu de ate mi a nyu la, m kan ŋman nyu ase ka m nin jo m kowa Naawen naamu po a ŋman nyu ale ni.”

³⁰ Ba le de ŋandiintana a nueri la, ba yaa yi yiili a pak Naawen ale ge a nyini dula jigini a cheŋ ga jueli Olivi Guuku zuk.

31 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanƙa po a weeni ayen, ‘Naawen a le jam a ko naapeerika, abe wa ge wa piisanja a basi ate nja chali a waan chaab.’ Yokku de nama meena a le chali a waan abe ni ge mi nyiini ³² Alege m dan yiti kum po, m le de ni nin a chenj Galili tenka po.”

33 Piita yaa weeni wa ayen, “Fi njaanviirima meena a dan basi fu, mi kan maara basi fu diipo.”

34 Yeezu yaa weeni wa ayen, “Basi ate m weeni fu, yokku de fi a le pagsi ku noai buta ayen fi ze mi, ale ge ate vari kpadiaka a kum.”

35 Piita yaa nman weeni wa ayen, “Mi kan weeni ayen m ze fu. Mi dan poom ayen m kpi ale fu, mi kan weeni dila.”

Wa njaanviirima meena me a weeni dila degadega.

36 Ba yaa jam paari jigi ate ba a wi ayen Getsemani, ate Yeezu a yaa weeni wa njaanviirima ayen, “Ni kali dela ate m chenj a ga puusi a te Naawen abe m jam.”

37 Wa le a chenj la, wa yaa basi ate Piita ale Jeemsi ale wa suoku Joon, Zebedi bisanja a va wa. Ku yaa jam kperi wa ate wa piilim boro a nya ninam nna yegayega ate wa sui me a yaa kaasi nna yegayega. ³⁸ Wa yaa weeni ba ayen, “M sui ale kaasi a gaam taam nna yegayega, ate ku a nye nna ase mi a yaali ayen kpi la. Ni be limsi mu dela ate m jam.”

39 Wa le nman chenj maga dega la, wa yaa kpi duna ten a puusi a te Naawen ayen, “M Koa, mi a saalim ayen ku dan ka fi popeentik, be yeeri namka de mi jigi a basi. Nye fi deka ale a yaali dii la, alege daa mi ale a yaali dii la.”

40 Wa le nman pilim a nyini wa puusika jigini a jam la, wa yaa nya wa njaanviirima batawa a doa goa. Wa yaa weeni Piita ayen, “Ka boa ate nama an бага a kali a limsi maga ale ge a goa?

41 Ni yiti a puusi a te Naawen ate Sitaana a kan paasi ni ate ni wa wa nɔaya. Ni suniima po nama a yaali ayen ni a nye mi yaaka, alege ni nyinjanja an pagra. Dila ale soa ate nama a goa la.”

42 Wa yaa nman pilim chenj wa puusika jigini a ga puusi a te Naawen ayen, “M Koa, ku dan kan ta nyeka alege ate fi a yaali ayen m nam be basi ate fi ale a yaali dii la a nye.” ⁴³ Wa yaa nman pilim a jam a paari ale wa njaanviirima a doa a goa, dii nyinj la goom ale jam ta ba nna yegayega.

44 Yeezu a yaa nman pilim chenj a ga puusi a te Naawen ase wa le poom a puusi dii la. ⁴⁵ Butawa po Yeezu yaa nman pilim a jam paari a bek ba ayen, “Ni diem a doa a goa kama? Wie meena a nueri kama. Di danni a paari ya ate ba ayen ba yik mi Saalobiika a nyo tuumbaata nyam nisima po. ⁴⁶ Ni yiri ate ti chenj. Nuru waai ale ta mu a ga bobri sak la ale la a cheena.”

47 Yeezu ale diem boro a biisi la, Judas waai ale jam ka wa njaanviirima po wanyi la, a yaa jam wa jigi ale nuru boari yegayega. Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma kpanja ale tom ba. Ba jam ta ka gebi kpeensa ale dua a jam ayen ba yik wa. ⁴⁸ Bumbobrowa a poom weeni ba kama ayen, “Ti dan ga paari ba, nuru waai ate mi a puusi ale a gbaari wa la, ka wala ale la. Ni yik wa ale pagrim.”

49 Nuru boanni ale jam a ga moata Yeezu la, Judas a yaa deri chenj a ga puusi ale gbaari wa a weeni wa ayen, “Mi Sagro, suyogini a bo ale fu.”

50 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “M doa, nye dii ate fi a poli ayen fi nye mu la.”

Baai ale jam va Judas la, a yaa yik wa ale pagrim. ⁵¹ Yeezu njaanviirima po wanyi a deri yeeri

wa gebi kpien a che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi turi a gebi lonsi tenj. ⁵² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Pa fi gebika a nman su ka fooku po. Nuru waai ale ta gebi kpien a che kpalinj po la, a dan kan a kpesi, ba le pa gebi kpien ka choa a ko wa. ⁵³ Nama a ze ayen mi бага kama a wi m kowa ayen wa tomu wa sabiiloma baai ale piisi nna yegayega la ate ba jam a maari mu? ⁵⁴ M dan nye dila, wie njaai ate ba nmarisi mi wie Naawen gbanjka po dila po dila po la a kan chim wensie.”

⁵⁵ Yeezu a yaa virinj a bek nuru boanni ayen, “Mi ka zue ate nama a ta gebi kpeensa ale dua a jam ayen ni yik mu? Daa meena mi a kasim bo ale ni Juuma Puusika Yenni po a sak ni kama, alege nama an jam a yik mu. ⁵⁶ Ba le nmarisi Naawen gbanjka po dii la a sum chim ka wensie jinla.”

Dula jigini wa njaanviirima meena a yiti a chali ale ge wa.

⁵⁷ Ba yaa ta Yeezu a chej Juuma Puusika Yenni kpagini waai ate ba a wi wa ayen Kayafas la jigi. Ba le jam a ga paari dula la, Juuma Sinsak sagrama ale Juuma kpanja a yaa jam tigi chaab.

⁵⁸ Piita a yaa magi va ba njaan a jam jo Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni dabiaka po a chej a ga kala ale kpagini limsidoma ayen wa nya dii ale di nye la.

⁵⁹ Juuma Puusika Yenni kpanja ale boteeroma meena a jam bo dula a gisi nuru ayen wa weeni a sak ba ayen wa nya Yeezu ale wa boro a tom wabiok ate ba бага a nya siuk a ko wa. ⁶⁰ Ba yaa gisi a kpeeri. Alege nuruba yegayega a diem nyini a jam za ba ninj ayen ba velim wie a te wa. Kula njaanjinj nuruba baye a yaa nyini a jam za ba ninj. ⁶¹ A weeni ayen, “Tama a wom ale Yeezu a weeni ayen wa бага a

kaasi Juuma Puusika Yenni, abe wa nman a se di daa njata po.”

⁶² Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yiti a chej a ga zaani ba meena sunsunj a yaa bek Yeezu ayen, “Fi ka wari a tulisi ale njaai meena ate ba a biisi a te fu la?” ⁶³ Alege Yeezu a yaa sina. Kpagi kpeeni a yaa nman weeni wa ayen, “Mi a yaali kama ayen fi pe Naawen waai ale boro la yonni nyinj abe fi weeni mu wensienja.” Wa yaa bek Yeezu ayen, “Fi ka Naawen biika waai ate ba a wi wa ayen Varibasidowa la?”

⁶⁴ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mm, mi ale la. Ni basi ate m weeni ni ayen da yenj po fi le nya mi Saalobiika ale m kala Naawen juga gen. Fi le nman nya mu ale m nyini Naawen jigi chinmaanja po a cheena.”

⁶⁵ Wa le weeni dila la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yik wa garuku a dari cheeri ale weeni ba ayen, “Ti kan nman a yaali seeroba. Ni meena a wom wa le pa wa dek a magsi chaab ale Naawen la. ⁶⁶ Nama a poli ka se, wa lo yaa wa an loya?”

Ba meena a yaa weeni ayen, “Wa lo kama. Ku magsi ba ko wa kama.”

⁶⁷ Nuruma ba gela a yaa chesi tintueta a basi wa nyinj ale a nak wa. ⁶⁸ A weeni ayen, “Fi a weeni ayen fi ale Varibasidowa. Be minj baai ale a nak fu la.”

⁶⁹ Ba le ta Yeezu a nye nyaku de meena la, Piita a diem bo ka yenni dabiaka po. Nipokbili wanyi a yaa jam boro. Wa jam ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni dogleema po wanyi. Wa yaa nya Piita a weeni wa ayen, “Daa fi ale poom va Galili tenjka denowa Yeezu la?”

⁷⁰ Wa yaa pagsi ale baai meena ale za dula la nimbie po ale weeni wa ayen, “Ka boa ate fi a begi mi dila? Mi ze fi ale a biisi dii la.” ⁷¹ Wa le weeni dila la, wa yaa yiti

a cheŋ a ga za nansiunƙu noai. Nipɔkbili wa choa a ŋman diem nya wa dula jigini ale wa za ate wa yaa weeni nuru baai ale za moata wa la ayen, “Nuruwa de ka Yeezu ŋaŋviirima po wanyi.”

⁷² Piita a yaa ŋman pagsi ayen, “M pe ya, mi ze nuruwa de.”

⁷³ Ku an jam beniya ate baai ale jam za moata wa la wanyi a yaa weeni wa ayen, “Fi ka ba wanyi, dii nyin la fi a biisi ase ka Galili deno la.”

⁷⁴ Piita a yaa weeni wa ayen, “M pe ya, ka wensie ate mi a biisi. Mi ze nuru waai wie ate fi a biisi la.”

Wa le weeni dila a ga nueri la, vari kpadiaka a yaa deri kum. ⁷⁵ Ate Piita a yaa teeri dii ate Yeezu a poom weeni wa ayen wa le pagsi ku noai buta ayen wa ze wa, ale ge ate vari kpadiaka a kum la. Wienja de meena a yaa nye ate Piita sui a kaasi ate wa yaa deri nyini a kum nna yegayega.

27

¹ Vanni ale veenti la, Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma kpaŋŋa meena a ŋman tigi chaab ayen ba poli ba le ba nye dii a ko Yeezu la. ² Ba le biisi le chaab a nueri la, ba yaa bobi wa nisimaŋa a ta wa cheŋ gominawa waai ate ba a wi wa ayen Paalot la jigi.

³ Judas waai ale jam ta Yeezu a ga bobri a sak la, ale nya ba le bo Yeezu buusaŋa dii la, wa sui a yaa jam kaasi, ate wa yaa ŋman pilim a cheŋ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma kpaŋŋa jigi ayen wa pa ba ligbeenja pisitawa a te ba. ⁴ Wa le ga paari dula la, wa yaa weeni ba ayen, “Naawen a nya mi kaasuŋku kama, dii nyin la mi a ta ka nuru waai ale kan seba wari noai po la, a jam bobri a sak nama. Yɔgyɔgla de nama me a yaa bo wa kum buusa.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Kula a daa tama ninja, alege ka fi dek ninj.”

⁵ Judas ale ga wom dii ate ba weeni la, wa yaa pa ligraŋa a yuk basi Juuma Puusika Yenni sunsun, ale ge a nyini a ga bobi miik a kpi.

⁶ Judas ale ga nyini la, Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa a yaa yiti a pisi ligraŋa ale weeni chaab ayen, “Ligraŋa de tama pa ŋa a da ka nuru nyuvuri. Ti Sinsaŋa a kan siagi ayen ti pa ŋa a maa gum Juuma Puusika Yenni ligraŋa po.”

⁷ Ba le nya chaab a nueri la, ba yaa pa ligraŋa a da teŋ kaai ate ba a wi ayen samonsa meka jigi la. Ba jam a yaali kama ayen ba pa dula jigini a chim nicham guka jigi. ⁸ Ka dila ale soa ate nuruba a deema a wi dula jigini ayen ziimu jigini la.

⁹⁻¹⁰ Naawen biisiteerɔwa waai ate ba a wi wa ayen Jerimaya la a jam a ŋmarisi nyaku de wie kama dila po dila po ayen, “Juuma a jam siak kama ayen ba pa ligbeenja pisitawa a da samonsaŋa meka jigini. Ba yaa pa ligraŋa a da teŋka ase Naawen ale poom a weeni ba dii la.” Dii ate Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa a tom la a basi kama ate Jerimaya wienja a chim wensie.

¹¹ Yeezu a yaa jam taam a zaani Paalot ninj. Paalot a yaa bek wa ayen, “Ka fi ale Juuma naawa la?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ka fi ale a weeni dila.” ¹² Alege Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma kpaŋŋa ale jam a ŋma wa la, wa an jam weeni wariya.

¹³ Paalot yaa bek wa ayen, “Fi kan wom ba ale a ŋma fu ale wie ŋaai meena la?”

¹⁴ Alege Yeezu an jam tulisi wayeŋ me la. Ku yaa jam cha Paalot nna yegayega ale wa ale kan a tulisi wari la.

¹⁵ Bena meena Juuma Gaambasika Tigini a nyiem a dan paari, gominawa Paalot a nyiem lak

nuru waai ate tenka demma a yaali ayen wa lak ate wa nyini likka dokku po a nyini la a basi kama. ¹⁶ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik. Nuruba a jam seba wa ka nna yegayega. ¹⁷ Paalot a yaa bek nuru baai meena ale tigi chaab la ayen, “Nama a yaali ayen m basi ka ba wana? Barabasi yaa Yeezu waai ate ba a wi ayen Varibasidowa la?” ¹⁸ Paalot jam seba ayen ka Juuma Puusika Yenni kpanja nyunni nyin ale soa ate ba yik Yeezu a ta jam wa jigi.

¹⁹ Paalot ale jam diem kala boteka dokku po la, wa powa a yaa tom weeni wa ayen, “Kan nye nuruwa de jaaba ale wa an kaasi wariya. Dii nyin la deemwa yokku mi goadaasim wa wari kama ate ku daani mi nna yegayega.”

²⁰ Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma kpanja a yaa weeni nuru boanni ayen ba saalim ate wa lak Barabasi a basi abe wa ge ate ba ko Yeezu. ²¹ Paalot a yaa bek nuru boanni ayen, “Nuruma de bayewa, nama a yaali ayen m basi ka ba wana?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Ti a yaali ayen fi basi ka Barabasi.”

²² Wa yaa nman bek ayen, “M be m nye Yeezu waai ate ba a wi ayen Varibasidowa la ka se?”

Ba meena yaa tulisi ayen, “Basi ate ba kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi.”

²³ Wa nman bek ba ayen, “Ka boan jaab wabiok ate wa nye?”

Ba yaa kaari nna yegayega ayen, “Basi ate ba kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi.”

²⁴ Paalot a yaa nya ayen wa an бага a nye wariya dii nyin la, ba nuemka ale ta kpalin a jam. Wa yaa pa nyiam a nari wa nisanja nuru boanni nin, ale weeni ba

ayen, “Mi nin maa ka nuruwa de kum po, ku bo ka nama dek jigi.”

²⁵ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, “Basi ate wa kummu nyin ninammu a jam tama ale ti bisanja jigi.”

²⁶ Paalot a yaa lak Barabasi a basi ale basi ate ba miiri Yeezu. Ba ale miiri wa nueri la, wa yaa pa wa te ayen ba ta wa ga kpi jabarimu nyin ate wa kpi.

²⁷ Paalot sojima a yaa yik Yeezu a ta jo ba gominawa yenni dabi-aka po ate ba meena a yaa gilim wa. ²⁸ Ba yaa yeeri wa gattanja ale pa garuk monun a jo wa. ²⁹ A pa munsa a yok zutok a pa vuk wa zukku ale pa tachek a nyo wa juga nisanja po. Ba yaa kpi duna wa nin a nye wa a la, ale a weeni ayen, “Juuma naawa kasim boro taam wuu.” ³⁰ Ba jam chesi tintueta a basi wa nyin ale pa duok a nak wa zukku. ³¹ Ba ale nye wa la a ga nueri la, ba yaa yeeri garuk monuku ale pa wa dek gattanja a jo wa a ta wa nyini chej ayen ba kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi.

³² Ba ale jam bo siuku po a chej la, ba yaa zik Simon ale wa cheena tenka po ate sojima a fe wa ate wa tuesi Yeezu jabarimu ji. Simon a jam ka ten kaai ate ba a wi ayen Sairini la deno. ³³ Ba yaa ga paari juijui ate ba a wi ayen Golgota la. Ku kiri ale zukoluku jigini. ³⁴ Ba yaa pa tiim a nyo daam po a lam nya ale pa te Yeezu ayen wa nyu alege wa an jam nyu ya.

³⁵ Ba yaa yik Yeezu a kpi wa jabarimu nyin, ale pa wa gattanja a chari chaab. Ba jam nak ka gban a nya waai ale magsi garuk kuui deka la. ³⁶ Ba ale nak gban ka wa gattanja nyin a nueri la, ba yaa kala a limsi ayen waai a kan vari wa a basi. ³⁷ Ba yaa pa tapagi a nmarisi di nyin ayen,

KA JUUMA NAAWA ALE NNA

a pa di kpi jabarimu zuk. ³⁸ Ba jam maa kpi ka zueba baye njanbarinta nyinj a gum Yeezu po, ate ba wanyi a bo wa juga, nwala me a bo wa gala.

³⁹ Nuru baai ale jam va dula a taam la a yaa zak zuk nya wa a mati ba noa ale a le wa ayen, ⁴⁰ “Fi weeni ayen fi le kaasi Juuma Puusika Yenni abe fi nman se di a nueri daa n̄ata po. Fi dan ka Naawen biik be nyini jabarimu zuk a siŋ a vari fi dek a basi.”

⁴¹ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsak sagr̄oma, ale Juuma kpaŋŋa me a jam a la wa ale a weeni ayen, ⁴² “Wa jam baga a vari nuruba a basi kama, alege wa an baga a vari wa dek a basi. Daa wa ale Juuma naawa? Wa dan nyini jabarimu zuk a siŋ ti yaa le ta siaka ale wa. ⁴³ Wa ta siaka kama ayen Naawen ale bo le wa ale weeni ayen wa ka Naawen biik. Ti be le nya ase Naawen ale vari wa a basi ya.”

⁴⁴ Zue baai ate ba jam kpi ba a gum Yeezu po la, me a le wa dila degadega.

⁴⁵ Wenni ale jam jueli a bo wenzuk sunsuŋ la, legi a yaa jam lik teŋ kala meena a ta ga paari wenbalini. ⁴⁶ Legini ale jam basi la, Yeezu a yaa kaari nna yegayega a weeni wa dek teŋka biika po ayen, “Eloi, eloi, lama sabagtani.” Ku kiri ale, “M Kowa Naawen, m Kowa Naawen, ka boa ate fi zeri mu?”

⁴⁷ Nuru baai ale jam za dula jigini la ba gela a wom dii ate wa weeni la kama. Ba yaa weeni ayen, “Wa a wi ka Naawen biisi-ter̄owa Elaja.” ⁴⁸ Ba po wanyi a yaa chali cheŋ ga pa sosok a lusi damiisiŋ po a pa yik duok woŋ nyinj a zak ta jueli Yeezu noai.

⁴⁹ Nuru mbala yaa weeni ayen, “Ni basi ate ti limsi a nya ase Elaja a le jam a yik wa a ta nyini jabarimu zuk a siŋ teŋ ya.”

⁵⁰ Yeezu a yaa nman kaari nna yegayega a yaa le ge a kpi.

⁵¹ Wa ale jam kpi la, garuk kpion kuui ate ba jam pa a kasi Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri ku n̄mazuk a ta siŋ paari ku teŋ. Naawen a jam basi kama ate teŋka a choa ate pinaŋa a na a mobi, ⁵² ate baai meena ale jam a va Naawen alege a kpi la boositana a lagri ate ba yiti kum po, ⁵³ alege basi boositana. Ku n̄aan nyinj ate Yeezu a yiti kum po la ba yaa jo Jerusalem teŋka po. Nuruba yegayega ale jam a nya ba.

⁵⁴ Sojima kpagini ale soji baai ale jam a limsi la ale nya teŋka choaka ale dii meena ale nye la ku yaa cha ba nna yegayega. Ba yaa weeni ayen, “Wensie, nuruwa de sum ka Naawen biik.”

⁵⁵ Nipok baai ale jam maari Yeezu Galili teŋka po la a jam za moata dula a nya dii meena ale nye la kama. ⁵⁶ Baai ale jam bo ba po la ale M̄eri Magdala ale M̄eri, Jeemsi ale Josefi mawa, ale Zebedi powa.

⁵⁷ Jigsiro wanyi ale jam nyini teŋ ate ba a wi ayen, Arimatia. Wa yoi a jam ale Josefi. Wa jam ka waai ale ta siaka ale Yeezu. ⁵⁸ Da dila dann̄i jun̄oi ate wa yaa cheŋ Paalot jigi a saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a ta cheŋ ga gu. Paalot a yaa siak ayen wa ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a ta ga gu. ⁵⁹ Josefi a yaa basi dula jigini alege cheŋ ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a yaa pa garuk paaluk a pili ka ⁶⁰ a ta ga dueni puŋ vorub paalik po. (Teŋ kala demma a jam a gu ba nuruma ka pina vie po). Wa yaa bilim tintain kpeeni a lik puŋku vorumu noanni. ⁶¹ M̄eri Magdala ale M̄eri nwala a jam kali ka dula a tuk vorumu nyinj.

⁶² Vari ale nman Veenti la, ba Vuusum Danni saliuku Juuma Puusika Yenni kpanna ale Farisiima a yaa cheŋ Paalot jigi a weeni wa ayen, ⁶³ “Ti deema teeri velin-vendika ale jam boro la wa weeni ayen, ‘M le yiti kum po ku daa n̄ata dai.’ ⁶⁴ Be basi ate ba ga a limsi vorumu ate ku paari daa n̄ata ate wa n̄aanviirima a kan magi yeeri wa abe ba weeni nuruma ayen wa yiti kum po. Dan kan daa di ventana de ale gaam wa le liŋ velim dii la.”

⁶⁵ Paalot a yaa siak ale basi ayen sojiba cheŋ a ga n̄masi a limsi vorumu.

⁶⁶ Ba yaa cheŋ ga daani tintanni ayen waai dan bilim di abe ba miŋ a yaa le basi ate sojima a limsi vorumu.

28

¹ Ba Vuusum Danni ale taam la, M̄eri Magdala ale M̄eri nwala a yaa cheŋ ba nya juijui ate ba gu Yeezu la. ² Tenka yaa jam choa nna yegayega, ate sabiilo a nyini wenna mazuk a siŋ bilim tintanni a dueni nakpiak a kali di zuk. ³ Sabiilowa a jam kasim a nyagsi kama ase wein ale a chagsi dii la. Wa gattana me a peenti nna yegayega. ⁴ Yogsom yaa yik baai ale a limsi vorumu la nna yegayega ate ba nyin̄sana a gok ate ba nye nna ase ba kpi la.

⁵ Sabiilowa a yaa weeni nipooma ayen, “Ni kan chali yogsom̄a, mi seba ayen ni a gisi ka Yeezu waai ate ba kpi wa jabarimu nyiŋ la. ⁶ Wa ka dela jigini, wa yiti kum po kama ase wa ale liŋ weeni ni dii la. Ni jam a nya juijui ate ba pa wa a dueni la. ⁷ Ni cheŋ nwuli a ga weeni wa n̄aanviirima ayen wa yiti kum po kama, wa be de ka niŋ a cheŋ Galili tenka. Ni le nya wa dula jigini. Ni teeri m le weeni ni dii la.”

⁸ Ba yaa basi dula jigini ale supeantik a ga weeni wa n̄aanviirima dii meena ate sabiilowa a weeni ba la.

⁹ Yeezu a yaa tu ba dula jigini a yaa weeni ba ayen, “Suyogini a bo ale ni.” Ba yaa domsi kali a puusi wa. ¹⁰ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni kan chali yogsom̄a abe ni ga weeni m suaatana ayen ba cheŋ Galili tenka a ga tu mu dula jigini.”

¹¹ Nipooma ale cheŋ a ga nueri la, sojima gela a yaa cheŋ tenka po a ga weeni Juuma Puusika Yenni kpanna dii meena ale nye la.

¹² Juuma Puusika Yenni kpanna a yaa tu chaab ale tenka kpanna ate ba pa ligra yegayega a te sojima ale weeni ba ayen, ¹³ “Ni weeni ayen nama a doa goa kama ate wa n̄aanviirima a jam zu pa wa. ¹⁴ Gominawa a dan poom wom ti le biisi a vari ni a basi.”

¹⁵ Sojima yaa tuesi ligrana ale weeni ate ku paari Juuma meena ayen Yeezu n̄aanviirima ale zu pa wa vorumu po.

¹⁶ Wa n̄aanviirima pi ale wanyiwa a yaa cheŋ a ga jueli guuk kunyi zuk Galili tenka po juijui ate Yeezu a weeni ba ayen ba cheŋ la. ¹⁷ Ba ale nya wa dula jigini la ba yaa puusi wa. Ba gela a jam diem ta ka chichama. ¹⁸ Yeezu a yaa forisi paari ba a weeni ba ayen, “Naawen a te mi pagrim kama wenna mazuk ale tenzuk meena. ¹⁹ Ni cheŋ ten̄sa meena a sak nuruba ate ba va mi, abe ni a te ba soka Kowa Naawen ale wa biika ale wa chiika pagrim nyiŋ. ²⁰ Ni sak ba ate ba va wie n̄aai meena ate mi a sak ni la. M le bo ale ni a ga paari tenka kpeglimka.”

Yeezu Wamaŋsana Wie Ate MAAK A N̄MARISI La

1-4 Dila po dila po Naawen jam weeni wa biisiteeroma wanyi ate ba a wi ayen Azaya la, ayen wa n̄marisi nyo Naawen gban̄ka po ayen,

“Wa le tom nuru ate wa de nin jam gomsu siuku a magsi a te waai ale wa jam la.”

Lueluk ale a kaari goanni po a weeni ayen,

‘ni gomsu Nyonowa siuku abe ni teenti ku.’”

Naawen biika ate ba a wi ayen Yeezu Kirisita la wamaŋsana wie ale nna. Ku be piilim kama a magsi chaab ale Azaya ale n̄marisi dii Naawen gban̄ka po la.

Ku n̄aan̄nyin̄ ate nuru wanyi ate ba a wi ayen Joon a yaa nyini goanni po a jam a sak nuruba Naawen wie ale a te ba soka ale a weeni ba ayen, “Ni meena basi ni wabaatana, abe ni va Naawen siuku. Ni dan tagri m le te ni soka ate Naawen a von̄ ni wabaatana a te ni.”⁵ Nuruba yegayega a yaa nyini ten̄kpien̄ka Jerusalem ale ten̄ sii meena ale gilim ka a bo Judia po la a jam Joon jigi. Ba ale wom wa sinsan̄na la, ba yaa tok ba tuimbatana meena a sak Naawen ale ge ate Joon yaa te ba soka beli dii ate ba a wi ayen Jodan la po.

⁶ Ba jam pa ka laalaakomi kobta a nye Joon garuku. Wa jam pa ka chiakgbain a bobi wa chiaka. Wa jam a n̄obi ka tintue ale a de siita me. ⁷ Wa jam a mooli kama ayen, “Nuru wanyi ale bo mi n̄aan̄ a cheena. Wa ta pagrim a gaam mi kama. Mi posima ale m nin chim yomo waai ale wa domsi a kali wa nin̄ a yeeri wa nuensana

a te wa. ⁸ Nyiam ate mi pa a so ni nyin̄sana, alege waai ale cheena la, a le pa ka Naawen Chiika a sueri ni suniimaŋa.”

⁹ Da n̄ala po Yeezu a jam nyini ten̄ kanyi ate ba a wi ayen Nazaret ate ka jam bo ten̄ kaai ate ba a wi ayen Galili la po. Wa yaa jam Joon jigi ayen Joon te wa soka Jodan benni po. ¹⁰ Joon ale te wa soka a nueri ate Yeezu a yaa nyini nyiamu sunsuŋ a jueli la, wa yaa deri nya wennaŋmazuku ale ku lagri ate wa nya Naawen Chiika a sin̄ jam kali wa zuk nna ase nangban̄ la, ¹¹ ate lueluk a yaa nyini wennaŋmazuku po a weeni Yeezu ayen, “Fi ale m be kaai ate m marin̄ la. M sui a peenti ale fu kama.”

¹² Dula jigini Naawen Chiika a yaa basi ate Yeezu a chen̄ ga jo goanni po juijui ate goadun̄sa a boro la. ¹³ Wa jam bo dula jigini ate ku paari ka da pisinaansi. Da n̄ala po Sitaana a yaa jam wa jigi a nye wa nya ayen wa siak a te wa, alege Sitaana an̄ jam baga a paasi wa. Naawen yaa tom sabiiloba ayen ba jam maa maari wa.

¹⁴ Da yen̄ po nuruba a yaa yik Joon a ta wa ga lik dok po. Ku n̄aan̄nyin̄ ate Yeezu a yaa jam Galili ten̄ka po a mooli Naawen wamaŋsana ayen, ¹⁵ “Da n̄aai ate Naawen dak ayen wa naamu le jam la, a moata kama. Ni basi ni tuimbatana abe ni ta siaka ale wa wamaŋsana.”

¹⁶ Yeezu ale va Galili mogi kpeeni noai a taam la, wa yaa nya nuru wanyi ale wa suok. Ba yue ale Simon ale Andiru, ate ba yaa za a yuk ba n̄maasana a basi nyiamu po. ¹⁷ Yeezu yaa wi ba ayen, “Ni jam va mi n̄aan̄. Nama daam ka jum yigrisa, alege jinla mi a te ni ka tuim paali ayen ni nye ate nuruba a jam va mu.”

18 Ba yaa ale wom dila la, ba yaa deri basi ba nmaasana ale va wa.

19 Wa ale ga chenj maga la, wa yaa nman nya nuruba baye ate ba a wi ba ayen Jeemsi ale Joon. Ba jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Zebedi la, bisa. Ba ale ba kowa ale wa tomteeroma ale jam kala ba naarunku po a gomsa ba nmaasana. 20 Yeezu a yaa wi ba, ate ba yaa basi ba kowa ale wa tomteeroma naarunku po ale chenj ga va wa.

21 Yeezu ale wa naanviirima yaa chenj ga jo tenj kaai ate ba a wi ayen Kapernaum la po. Juuma Vuusum Danni ale jam paari la, Yeezu yaa chenj ga jo ba tuka dokku po a boro a sak ba Naawen wie. 22 Nuruma ale wom wa sinsanja la, ku yaa cha ba, dii nyinj la wa sinsanja a kan neensi Juuma Sinsanja sagrama. Wa sakka a ta pagrim a gaam ba sinsanja kama.

23 Dula jigini nuru ale jam ta chichiribiok ate ku bo wa zukku po. Wa yaa jam jo ba tuka dokku po a kaari ayen, 24 “Yeezu Nazaret denowa, fi a yaali ka boa ti jigiya? Fi jam ayen fi kaasi ti kama? M seba ayen fi ka Naawen nuru welej.”

25 Yeezu a yaa weeni chichiribioku ayen, “Goori abe fi nyini wa zukku po a nyini.”

26 Chichiribioku a deri basi ate nuruwa nyinka a gok a yaa kaari a nyini wa jigi a nyini. 27 Ku yaa cha nuruma meena ale jam bo dula la, ate ba weeni ayen, “Ni nya nuruwa de ta pagrim a weeni chichiribaata ate ti a wom wa noai a nyini nuruba zuima po a nyini.” Ba ya bek chaab me ayen, “Ka boan jaab sinsak paala ale nna?”

28 Galili tenjka po nuruma yegayega a jam wom Yeezu ale tom dii la kama.

29 Yeezu a yaa basi tuka dokku ale ge chenj. Wa ale Jeemsi ale Joon a yaa chenj ga jo Simon ale

Andiru yenni po. 30 Yeezu ale jo yenni po la, ba yaa weeni wa ayen ka Simon nanuba ale a yuak. Wa nyinka jam tolinj ka nna yegayega ate wa jam dua wa dokku po. 31 Yeezu a yaa jo nipowa dokku po a yik wa nisana a zak ate wa yiri nmai. Wa ale nye dila la, wa nyinka a yaa deri yok ate wa yiri yaali nyiam a te ba.

32 Wein ale sinj la, tenjka po demma a pa ba yogyeeensa ale baai ate chichiribaata a jam bo ba zuima po la a ta ba jam Yeezu jigi. 33 Tenjka po demma meena a yaa tigi chaab a jam yeri dii po ate Yeezu a boro la. 34 Wa tebi nuruba yegayega baai ate nyintuila togatoga a jam ta ba la, ale a yia chichiribaata yegayega nuruba zuima po a basi. Yeezu an jam te chichiribaatana siuk ate ti weeni wariya, dii nyinj la ti poom seba wa ale ka waai la kama.

35 Saliuk yokyok ate vanni an diem a jam veenti la, Yeezu a yaa yiri a nyini tenjka po a chenj juijui ate nuru a karo la a puusi a te Naawen dula jigini. 36 Vanni ale veenti la, Simon ale wa vaanchaama yaa yiri a nya ale Yeezu a karo. Ba yaa nyini ayen ba gisi wa. 37 Ba ale nya wa la, ba yaa weeni wa ayen, “Nuru meena a nyeemu a gisi fu kama.”

38 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni te ti chenj tenj sii ale tali la ate m sak dula nuruma Naawen wie ate ba wom. Ka dila nyinj ate m jam.”

39 Wa yaa nyiem a gilim Galili tenjka a sak nuruba Naawen wienja ba tuka diinana po. Wa jam yia chichiribaata nuruba zuima po a basi me.

40 Gami dinyi a yaa jam Yeezu jigi a kpi duna tenj wa ninj a saalim wa ayen, “Fi dan siak, fi бага a tebi mu kama, ate mi a nya nyinyogsa.”

41 Yeezu a yaa ta jiiirim ale wa nna yegayega a yaa teeri wa nisaŋa a tiri wa ale weeni wa ayen, “M siaya. Ta nyinyoŋsa.” 42 Wa ale weeni dila la, nyiŋtuilaŋa yaa deri basi gamini ate wa nya nyinyoŋsa. 43-44 Yeezu a yaa weeni wa ale nin muna ayen, “Kan weeni sak nuru waaiya fi le nye dii a nya nyinyoŋsa la. Cheŋ Naawen Puusika Yenni tomteeroma wanyi jigi a pa fi dek a sak wa, abe fi nye kaabi kaai ale magsi ase Moosis ale sak ti dii dila po dila po la. Dila le sak nuruba ayen fi yaa ta nyinyoŋsa kama.”

45 Gamini yaa basi dula jigini. Wa an jam va Yeezu ale weeni wa dii la, alege wa jam goanti a nyeemu a weeni wa a meena kama Yeezu ale tebi wa dii la. Dila nyiŋ ate Yeezu an ŋman бага a nyini peelim a jam teŋka po wa yaaka. Wa yaa ga bo goanni po ate nuruba nyini teŋsa yegayega po a jam wa jigi.

2

1 Daa ale ŋman jam taam la, Yeezu a yaa basi dula ale ŋman cheŋ Kapernaum teŋka po a ga jo yeri dinyi po. Teŋka po demma a yaa wom ayen wa jam ya. 2 Nuruba yegayega yaa jam tigiŋ chaab yeri dii po ate wa boro la. Yenni meena a jam sueri kama ate nansiŋku noai a ka zaanika jigiya, ate Yeezu a yaa boro a sak ba Naawen wie. Nuru wanyi ale jam boro ate wa nisima ale wa naŋsa a jam kpi. 3 Wa yaa ale boro a sak nuruma la, nuruba banaansi a yaa pa nuru waai ate wa nisaŋa ale wa naŋsaŋa a kpi la, a dueni jaab zuk a ta wa a jam Yeezu jigi. 4 Ba an jam бага a vuri nuruma po a paari Yeezu, dii nyiŋ la nuruma a jam piisi kama. Ba jam pa nuruwa kama a ta jueli yenni zuk a vuri vorub

yenni sunsuŋ a yaa pa miisa a bobi jaamu a pa wa ta va vorumu po a siŋ dueni Yeezu niŋ. 5 Yeezu ale jam seba ayen ba ta siaka yegayega ale wa la, wa yaa weeni nuru waai ate wa nisaŋa ale wa naŋsaŋa a kpi la ayen, “M biiga, m voŋ fi wabaataŋa a te fu kama.”

6 Juuma Sinsaŋa sagroma ba gela ale jam maa kala dula jigini la, a yaa poli ba zuima po ayen, 7 “Nuruwa de ale a biisi dii la, ku nala? Wa ale a nye dii la ku ka leeta Naawen jigi. Ka Naawen dek wa nyiini ale a voŋ wabaata a te.”

8 Yeezu a poom seba wa dek popola po ba ale a poli dii la kama. Wa yaa bek ba ayen, “Ka boan jaab popola ate nama a poli ni zuima po? 9-11 Mi nin weeni nuruwa de ate wa nisimaŋa ale wa naŋsaŋa a kpi la, ayen Naawen voŋ wa wabaataŋa a te wa a yaase wa yiri a cheŋ, ka kuna dek ale pa-gra?” Wa ale ga bek dila la, wa yaa cheemu a weeni nuru waai ale a yuak la ayen, “Yiri a zaani ŋmai, abe fi pai fi jaamu ate fi a goa wa zuk la a cheŋ kuli fi yenni.” Yeezu a nye nna kama ate ku sak ayen ni seba ayen ka wa Saalobiika ale ta pagrim teŋzuk meena a бага a voŋ nuruba wabaata a te ba.

12 Nuruwa a yaa deri yiri a zaani ŋmai ale pa wa jaamu a cheŋ nyini. Ku yaa cha nuru baai meena ale jam za dula jigini la. Ba yaa pak Naawen a weeni ayen, “Tama an diem a nya nyaku de choa ase ka jinla nyiini.”

13 Yeezu yaa basi dula jigini ale ŋman pilim cheŋ Galili mogi kpeeni noai, ate nuru boari a yaa jam wa jigi ate wa boro a sak ba Naawen wie. 14 Wa ale sak ba a nueri la, wa yaa cheŋ ga zik nuru waai ate ba a wi ayen Livai, la. Wa jam ka nuru waai ate ba a wi wa ayen Alfiyus la biik. Wa jam kala ka lampoo cheesika dok po a tuesi lampoo. Yeezu yaa weeni wa

ayen, “Yiri a jam va mi njaan.” Wa yaa basi wa tuimaŋa ale yiri a ga va wa.

¹⁵ Yeezu ale wa njaanviirima a yaa cheŋ Livai yenni ayen ba de njaandiinta. Lampoo cheesiroba ale wabaata nyam yegayega a jam maa va Yeezu njaan ate ba gela me a yaa jam gum wa ale wa njaanviirima po, ate ba meena a kala a de njaandiinta. ¹⁶ Juuma Sinsaŋa sagraŋa baai ate ba a wi ayen Farisiiba la, ba gela a yaa nya ba ale ba a de njaandiinta. Ba yaa bek wa njaanviirima po wanyi ayen, “Ka boa ale a sak ate Yeezu a siak a te lampoo cheesiroba ale wabaata nyam a kali a le wa a de njaandiinta?”

¹⁷ Yeezu ale wom dila la, wa yaa weeni ba ayen, “Fi dan kan a yuagi fi kan cheŋ waai ale a tebi nuruba la jigiya, alege ka yuariba nyiini. Mi an jam ayen m wi ka nuru baai ale a poli ayen ba ka nuru maŋsa la, alege ka wabaata nyam ate m jam ayen m wi.”

¹⁸ Da yeŋ po Joon waai ale a te nuruba soka la njaanviirima ale Farisiima njaanviirima a yaa bobi noa. Nuruba ba gela a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, “Ka boa ate Joon njaanviirima ale Farisiima njaanviirima a bobi noa, alege fi njaanviirima a kan bobi?”

¹⁹ Yeezu a yaa magsi wa-magsini bek ba ayen, “Nipokfiaka nyonowa doama a бага a bobi noa? Aaya. Nipokfiaka nyonowa ale diem boro ale ba la, ba an бага a nye dila. Mi ale m njaanviirima abe ale ka dii la ale la. ²⁰ Alege ku cheena ate nuruba le yik wa a ta cheŋ, dila po wa ba yaa le bobi noa.”

²¹ Wa yaa nman magsi wa-magsini di choa ayen, “Ba kan pa garuchiak paalik a lan garuk kpa. Ba dan nye dila, garuku le cheeri a gum du, a yaase, ²² ba kan pa da paalik a su bunlok kpak

po. Ba dan nye dila, bunlokku a na kama ate daamu a waanji. Ku dan nye dila, nuruwa a jok wa bunlokku ale wa daamu meena kama. Da paalik a magsi ka bunlok paaluk suka.”

²³ Juuma Vuusum Daana po dinyi ate Yeezu ale wa njaanviirima a yaa va nuru wanyi talim po a taam. Ba ale a cheŋ la, wa njaanviirima a yaa wie “wiiti” zuima a njobi. ²⁴ Farisiima ba gela ale jam nya dila la, ba yaa bek Yeezu ayen, “Nya, ka boa ate fi njaanviirima a kaasi tama Vuusum Danni kisiku?”

²⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, “Nama an diem karim Naawen gbanƙa po a miŋ na waai ate ba a wi ayen Deevide la wie? Da njaai po ate nuru waai ate ba a wi ayen Abiata a jam chim Naawen Puusika Yenni kpaŋi kpeeni la, ate kom a yaa jam ta Deevide ale wa doama. ²⁶ Wa yaa ga jo Naawen Puusika Yenni po a pa boroboruk kuui ate nuruba a ta jam te Naawen la a we njobi ale ge a we a te wa doama ate ba me a njobi. Tama Sinsaŋa a weeni kama ayen nuru yoŋ an maara a njobi boroboruku de ka Naawen Puusika Yenni tomteeroma nyiini.

²⁷ “Naawen an lueri Vuusum Danni ayen ka di soa nuruba, wa nye ka nuruba ale ge lueri Vuusum Danni ayen di chim da maŋ a te ba. ²⁸ Dila nyiŋ la, mi Saalobiika ale soa Vuusum Daana me.”

3

¹ Yeezu a yaa nman cheŋ ga jo ba tuka dokku po. Nuru wanyi ale jam bo dula ate wa nisa kpi. ² Baai ale jam bo dula la, a yaa limsi ayen ba nya ase Yeezu le tebi yaase wa kan tebi nuruwa nisaŋa Vuusum Danni ate ba бага a weeni wa ayen wa kaasi. ³ Yeezu a yaa weeni nuru waai ate wa nisaŋa a kpi la ayen, “Yiri nmai

a jam de.”⁴ A yaa ale ge a weeni nuruma ayen, “Nama seba Juuma Sinsanŋa kama. Ku magsi ayen ni tom ka tuimmanŋa yaa tuimbaata ni Vuusum Danni? Ni te nuruba nyuvuri yaa ni ko ba?”

Ba yaa goori nna chorototo.⁵ Yeezu sui yaa puuri ale ba ate wa gisi nya ba ale su kaasun dii nyin la, ba tuenŋa a kpari kama ate ba ka siaka ale wa. Wa yaa weeni nuruwa ayen wa teeri wa nisana. Wa ale teeri si la, si yaa deri nya nyinyogsa.⁶ Farisiima a yaa yiri a nyini peelim. Ba ale na waai ate ba a wi ayen Ayerod la nuruma a yaa tigi chaab a poli siuk kuui ba le ba va a ko Yeezu la.

⁷ Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa nyini dula jigini a ŋman cheŋ mogi kpeeni noai. Nuruba yegayega a nyini Galili tenka po a cheŋ va wa ŋaan.⁸ Ba gela a nyini Jerusalem ale Judia tenŋa choa ate ba a wi ayen Idumia ale ten sii meena ale bo Jodan beli kpeeni ŋaan nyin la. Ba gela me a ŋman nyini tenŋa ate ba a wi ayen Taaya ale Saidon ale ten sii meena ale gilim dula jigini la.⁹ Yeezu yaa weeni wa ŋaanviirima ayen ba gisi ŋaarun a gomsu ku a zaani wa, dii nyin la nuruma a piisi ka nna yegayega a yaa a tusi wa. Nuruma de meena ale wom Yeezu ale a nye dii la ale soa ate ba jam wa jigi.¹⁰ Yeezu a tebi nuruba yegayega dula jigini. Ka dila ale soa ate ba a tusi chaab ayen ba paari a tiri wa nya la.¹¹ Baai ate chichiribaata a bo ba zuima po la ale nya wa la, ba yaa lo ten a kaari yegayega a weeni wa ayen, “Fi ka Naawen biik.”

¹² Nna nyiem a dan nye, Yeezu a nyiem a weeni chichiribaataŋa ka bunyi dekki ayen ti goori abe ti kan weeni sak nuruba wa ale ka waai la.

¹³⁻¹⁵ Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa cheŋ ga jueli guuk kunyi zuk. Wa ale jueli a nueri la, wa yaa wi nuru baai ate wa a yaali ayen ba jam wa jigi la. Wa yaa lueri nuruba pi ale baye a ta nyini nuru baai meena ate wa wi la po ayen ba jam va wa. Wa yaa weeni ba ayen, “M lueri ni kama ayen ni kasim bo ale mu. M le tom ni me ate ni nyini peelim a mooli Naawen wienŋa ate nuruba wom. M be le te ni pagrim ate ni baga a yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

¹⁶ Wa nuruma pi ale bayewa yue ale Simon waai ate Yeezu a te wa yue paali ayen Piita la,¹⁷ ale Jeemsi ale wa suoku Joŋn. Jeemsi ale Joŋn a jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Zebedi la bisa. Yeezu yaa ŋman te ba yue paali ayen Boanejisi. Di kiri ale nanpansa nuruba.¹⁸ Yeezu a yaa ŋman lueri Andiru ale Filip ale Batolomiu ale Matiu ale Tomasi ale Jeemsi waai ale jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Alfiyus la, biik. Wa ŋman lueri Tadiusi ale Simon waai ale jam a nye ayen Juuma a nya ba dek zuk la.¹⁹ Wa yaa ŋman lueri Judas Iskariot, nuru waai ale wa ta Yeezu a ga bobri a sak la. Wa yaa ale lueri ba a nueri la, ba meena a yaa va chaab a nyini guuku zuk a sin a cheŋ ga jo yeri dinyi po.

²⁰ Nuru boari yegayega a yaa ŋman tigi chaab a jam Yeezu jigi, ate wa ŋaanviirima an jam baga a nya siuk a de ŋandiinta.²¹ Yeezu doŋku demma ale wom dila la, ba yaa nyini ayen ba gisi a yik wa, dii nyin la nuruba ale jam a weeni ayen, “Wa zukku a tagri kama.”

²² Juuma Sinsanŋa sagrama ba gela a yaa nyini Jerusalem tenka po a jam weeni chaab ayen, “Chichiribaataŋa meena naawa ate ba a wi ayen Beelzebu la, ale bo wa nyinŋa po a kasim a te

wa pagrim ate wa бага a yiaк chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

²³ Yeezu a yaa wi Juuma Sin-sanŋa sagroma ate ba jam wa teŋ ate wa yaa magsi wamagsima a sak ba ale bek ba ayen, “Sitaana a nye ka se a бага yiaк wa dek tomteeroma a basi? ²⁴ Teŋ nuruba a dan a kpalim chaab, teŋ kala choa le kaasi kama. ²⁵ Yeri yeŋ dem a dan ta kpalin ale chaab, ba le waan ka chaab. ²⁶ Dila nyin la Sitaana ale wa tomteeroma a dan ta chaab, wa naamu a kan бага a zaani a beni.

²⁷ “Siuk kula po la waai abe dan kan yik pagrɔ a bobiya, wa le nye ka se a jo wa yenni po a zu wa nantaŋa?”

²⁸⁻²⁹ “Ni basi ate m weeni nyaku de a sak ni ayen, Naawen le von waai meena wabaata ale ba biisi kaasun a te ba kama. Alege wa kan von a te waai ale a le Naawen Chiika la, dii nyin la, wabioku de a boro kama taam wuu.” ³⁰ (Wa weeni ba wienja de kama, dii nyin la nuruma ba gela a weeni kama ayen, “Wa ta ka chichiribiok wa zukku po.”)

³¹ Ku njanjnyin ate Yeezu suaataŋa ale wa mawa a yaa jam a za peelim a wi wa. ³² Nuru boari ale jam za gilim wa a yaa weeni wa ayen, “Fi mawa ale fi suaataŋa a za peelim a yaali fu.”

³³ Wa yaa bek ba ayen, “Ka wana ale mi ma? Be ka bana ale mi suaata?” ³⁴ Wa yaa chiem a nya ba meena ale kala a gilim wa la a yaa weeni ba ayen, “Ni nya, ka mi maba ale mi suaata ale nama. ³⁵ Baai meena ale a tom dii ate Naawen a yaali la, bala ale mi maba, ale m toaba, ale m suaata.”

4

¹ Yeezu yaa nman jam Galili mogi kpeen noai a sak nuruma Naawen wie. Nuruma a jam piisi ka nna yegayega a za gilim wa

ate wa yaa yiri jo njaaruŋ po a kala. Njaaruŋku a jam bo ka nyiamu po ale ge ate nuruma a yaa za nyiamu noai. ² Wa yaa magsi wamagsima a sak ba wie nna yegayega ayen,

³ “Ni wom mi nalimnyiini. Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini boro a yuk njanborinta ase muma la. ⁴ Wa yaa ale boro a yuk la, bienja gela a yaa lo siuku nin ate nuinsa a deri jam pisi ŋa meena, ⁵ ŋa gela me a lo tintana po. Na yaa nyini nna nwuli, dii nyin la tantaŋa an jam soa diiya dula jigini. ⁶ Wentuenka ale jam nak ŋa la, ŋa yaa deri ko, dii nyin la ŋa nansaŋa an jam бага a sin paari nyiamoa. ⁷ ŋa gela me a lo munsa po a yaa nyini. Munsanja me a nyini a geri ŋa ate ŋa an jam бага a biaya. ⁸ ŋa gela me a lo teŋ nalun po a nyini a chim a biak a be nalimnyiini. Naai ta bie pisita. ŋa gela me pisiyuebi. ŋa gela me ta kook.”

⁹ Yeezu ale ga nueri wa wamagsini la, wa yaa nman weeni ba ayen, “Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalimnyiini.”

¹⁰ Wa ale jam kala wa dek wa nyiini la, baai ale jam a maa va wa ale wa njanviirima pi ale bayewa la, a yaa bek wa ayen, “Fi wamagsimana kie ale boa?” ¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Naawen basi kama ayen ni seba wa naamu wususunja, alege nuru yonta jigi m sinsanja a chim ka wamagsima, ate

¹² ‘Ba a nya ale a nya alege ba kan nya,

ba a wom ale a wom alege ba kan min ŋa,

dii nyin la, ba dan nya ale min ŋa, ba le tagri ba wabaata popolaŋa kama ate Naawen von a te ba.’ ”

¹³ Yeezu yaa bek ba ayen, “Nama an бага wamagsini de kiri a mini? Ni be dan kan бага

wamagsini de kiri a miɲi, ni yaa be le nye ka se a бага a miɲ ɲa chaaba? ¹⁴ Nuru waai ale nyini a boro a yuk wa ɲanborintaɲa la, ku a nye se ka Naawen wienɲa ate nuruba a sak la. ¹⁵ Be ɲaai ale lo siuku po la, a nye se ka baai ale a wom wa wienɲa, ale ge ate Sitaana a nyiem a deri jam a yeeri ɲa nwuli a ta nyini ba suniima po a nyini la. ¹⁶ Be ɲaai me ale lo tintanaɲa po la, a nye se ka baai ale a wom wa wienɲa ate ba sue a peenti, ¹⁷ ale ge ate Naawen wienɲa a kan jo ba suniimaɲa po nalimnyiini la. Ba yaa wa maga dega, alege ninam a dan yik ba, ba Naawen wienɲa vaka nyiɲ, ba nyiem a deri pa ɲa vaka a basi. ¹⁸ Be ɲaai me ale lo munsana po la, a nye se ka baai ale a wom Naawen wienɲa ¹⁹ alege tenka po wienɲa popolana ale ba ligra yaalika yegayega ale ba ɲanta yaalika, ɲala meena a de ka Naawen wienɲa ate waman an бага a nyini ɲa po a nyini. ²⁰ Be ɲaai me ale lo ten nalunku po la, a nye se ka baai ale a wom Naawen wienɲa ate ɲa jo ba suniima po nalimnyiini la. Ba a nye se ka ɲantaɲa ale nyini a yaa biak a be ate ɲa gela a ta bie pisita, ɲaai me pisiyuebi, ɲaai me bie kook dii la.”

²¹ Yeezu yaa bek ba ayen, “Nuru a dan toati wa bolimzeun wa a pa ka chin a vuk ku? Yaase wa a pa a zaani ka gaduok tenka? Aawo, wa a pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya dokku po meena. ²² Jaab buuri meena ale chim wasusugi la, a kan ɲman chim wasusugi nuruba jigiya. Dii meena ale ligi doa la, le nyini peelim ate nuruba nya. ²³ Dila nyiɲ, nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalimnyiini.”

²⁴ Wa ɲman pilim weeni ba ayen, “Ni kpesi a wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la.

Magsi kaai ate fi pa a magsi ɲanta a te nuru la, magsi kala degadega ate Naawen le pa magsi a te fi me, ate ku poom gaam taam. ²⁵ Nuru waai nisa po ale ta la, Naawen le ɲman te wa ɲanta yegayega a gum du, alege waai nisa po ale kan ta la, Naawen le ɲman tuesi jaab fiik kaai ate wa poom ta la kama.”

²⁶⁻²⁷ Yeezu a yaa ɲman weeni ba ayen, “Naawen Naamu ale a nye dii la ale nna. Nuru ale bori wa talim. Daa meena ate wa goa a yiri la, wa ze ɲantaɲa ale nye dii a nyini ale a chim la. ²⁸ Ka tenka ale a wuuk biena ate ɲa a nyini ale a chim ale ge a ta bie. Zabuli ale liɲ a chim, a pak a paari kinƙari, a yaa ga a biak ale ge ate biena a yaa ga kpeglim. ²⁹ Na yaa ale be a ga nueri la, nuruwa a yaa pa wa gebik a ta cheɲ wa talimu po a ga che dii nyiɲ la, ɲa cheka paari kama.”

³⁰ Yeezu a yaa ɲman bek ba ayen, “Ti le pa ka boa a magsi chaab ale Naawen Naamu? ³¹⁻³² Bu a nye ase ka nna la. Ase nuru ale pa ‘mastad’ bie a bori la. Biena a posima kama a gaam tenzuk bie meena po. Wa yaa pa ɲa a bori ate ɲa nyini chim tikpiensa a ta nanɲa ale yogsun nna yegayega ate nuinsa a kali si zuk a yok tugta.”

³³ Wamagsima ɲaai chaab ate Yeezu a jam magsi a sak nuruba la ale nna. Wa jam magsi ka ɲa chaab nna yegayega a gum du ayen baai ale ta Naawen yammu la a бага a miɲ chak. ³⁴ Wa an jam biisi wari dinyi la ale nuruba alege kan magsi wamagsini. Alege, wa ale wa ɲaanviirima a dan jam boro ba dek ba nyiini, wa nyiem a weeni wa wamagsimaɲa kie a sak ba kama.

³⁵ Dila danni junɔai Yeezu a yaa weeni wa ɲaanviirima ayen, “Ni te ti taam mogi kpeeni kauk

kun̄kula.” ³⁶ Wa n̄aan̄viirima yaa basi nuru boanni ale cheŋ ga jo Yeezu ale kali n̄aarun̄ kuui po la ayen ba cheŋ. Nuruba ba gela me a jo n̄aarunta a maa va ba n̄aan̄. ³⁷ Ba ale a cheŋ la, va kpion̄ a yaa jam a nak ba n̄aarun̄ku nna yegayega ate nyiamu me a yiri a jueli wein. Bu yaa jo ba n̄aarun̄ku po ate ku a nye ku sin̄ nyiamu teŋ. ³⁸ Yeezu a jam dua n̄aarun̄ku po ba n̄aan̄ a kpagli ka dafeeluk a goa. Wa n̄aan̄viirima a yaa nak wa a yiri a bek wa ayen, “Ti Nȳon̄o, fi nin̄ ka ale ti ni wari nyiamu po?”

³⁹ Wa yaa yiri wa goomu jigini a zaani n̄mai a yaa weeni vioku ayen ku basi abe nyiamu me a nye balaa. Vioku a yaa deri basi ate nyiamu me a baliŋ. Nyiamu an n̄man choaya ale maga dek me. ⁴⁰ Yeezu a yaa bek wa n̄aan̄viirima ayen, “Ka boa ate nama a chali yogsum̄o? Nama diem ka siaka?”

⁴¹ Ku yaa cha ba ate ba a bek chaab ayen, “Nuruwa de, ka wana ate wa бага a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa noaya?”

5

¹ Yeezu ale wa n̄aan̄viirima a yaa taam Galili mogi kpeeni kauk kun̄kula n̄aan̄ nyin̄ a ga paari nuru baai ate ba a wi ayen Gerasa la teŋka. ² Nuru wanyi a yaa jam bo teŋ kala po a ta chichiribiok wa zuk po. ³ Nuru waai jam karo a бага bobi wa. Ba jam pa ka choarima kpeema a bobi wa, alege wa бага a gebi n̄a. ⁴ Ba n̄man pa choarimaŋa ale kuta a bobi wa nan̄sa ale wa nisima a ga jiak, alege wa n̄man gebi n̄a me meena. Waai a jam karo a ta pagrim a бага a yik wa. ⁵ Wa jam bo ka ba ale a gu nuruba juijui la ale guata zuima a nyiem a cheŋ ale a kaari nna yegayega ale a pa tintain laasa a gebi wa nyin̄ka.

⁶⁻⁸ Yeezu ale nyini n̄aarun̄ku po a sin̄ la, nuruwa a jam za ka nuruma guka jigini ate ku jam yalima. Yeezu a yaa weeni chichiribioku ayen ku nyini nuruwa zukku po a nyini. Nuruwa ale nya Yeezu la, wa yaa chali a jam kpi duna teŋ wa nin̄, a yaa kaari nna yegayega a weeni wa ayen, “Fi Yeezu, Naawen kpeeni biika, fi a yaali ka boa mi jigiya? Chali Naawen yonni nyin̄ abe fi kan namsi mu.”

⁹ Yeezu yaa bek wa ayen “Fi yoi ale boa?”

Ku yaa weeni wa ayen, “Mi yoi ale ‘Anurub̄oari’, dii nyin̄ la ti piisi kama.” ¹⁰ Nuruwa a yaa saalim Yeezu nna yegayega ayen wa kan yiak chichiribaatan̄a dula jigini a basi.

¹¹ Die ale jam piisi nna yegayega a za guuk kun̄yi zuk dula jigini a de. N̄a jam paari ka tusa n̄aye. ¹² Chichiribaatan̄a a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate ti ga jo dieŋa de po. ¹³ Yeezu a yaa te ti siuk. Ti yaa basi nuruwa ale nyini a ga jo dieŋa po ate n̄a meena yaa chali nna nwuli a sin̄ ga lo mogi kpeeni nyiamu po a kpi.

¹⁴ Nuru baai ale jam a nya dieŋa zuk la, a yaa chali kuli ba yieŋa a ga weeni ba yieŋa demma ale baai meena ate ba jam a tu ba siuku nin̄ la, dii ale nye la. Teŋka demma a yaa nyini a cheŋ Yeezu jigi ayen ba nya dii ate baai ale a nya deŋa la a weeni ba la. ¹⁵ Ba yaa jam a nya nuru waai ate chichiribaatan̄a a jam bo wa zukku po la ale wa jo gatta a kala ale Yeezu. Wa an n̄man a yesimu. Yogsum̄ a yaa deri yik ba. ¹⁶ Nuru baai ale jam nya dii ale nye nuru wa jigi ale chichiribaatan̄a ale dieŋa la, a yaa weeni a sak nuruba meena ale jam bo dula jigini la.

¹⁷ Teŋka demma ale wom dii ate ba weeni la, ba yaa jam a saalim

Yeezu ayen wa nyini ba tenka po nyini.

¹⁸ Yeezu a yaa ale cheŋ ayen wa jo ŋaarunƙu po la, nuru waai ale jam ta chichiribaatanja la a jam saalim wa ayen wa basi ate wa maa va wa a cheŋ.

¹⁹ Yeezu an jam siaya, alege weeni wa ayen, “Kuli ga weeni fi yenni demma Nyɔɔwa ale ta jiiirim ale fu a maari fu dii la.”

²⁰ Nuruwa a yaa cheŋ ga weeni nuru baai ale jam bo tenja piwa po la dii ate Yeezu a nye a te wa la. Ku yaa cha baai meena ale jam a wom la.

²¹ Yeezu yaa ga jo ŋaarunƙu po a gaam taam mogi kpeeni kauk kunƙula. Wa ale cheŋ a ga paari dula jigini la, nuru boari yegayega a yaa tigi a gilim wa mogini noai. ²² Juuma tuka doƙku kpanja po wanyi ale jam maa bo nuru boanni po. Wa yoi a jam ale Jairus. Wa yaa ale ga nya Yeezu la, wa yaa jam wa niŋ ²³ a saalim wa nalimnyiini ayen, “M dek koa, m lie ale a yuak a moata kum, ate mi a saalim fu ayen fi jam a pa fi nisa a ji wa zuk ate wa nya nyinyogsa.”

²⁴ Yeezu a yaa va Jairus a cheŋ ate nuruba yegayega a yaa maa va wa a gilim wa.

²⁵ Nipok wanyi a yaa jam bo dula a jam a yuak bena pi ale naye. Wa tuemu a jam a nye ase wa a lo ka chiak la. Ku kasim jam a nye ka daa meena. ²⁶ Tiita nyam yegayega a jam tebi wa a kpeeri. Wa jam kaasi wa ligra meena, alege tuemu an jam a basi wa ale a diem a daani wa me nna yegayega a gum du. ²⁷⁻²⁸ Wa ale wom Yeezu wie la, wa yaa poli wa zuk po ayen, “M dan бага a paari wa garuku noanni a tiri, m le nya nyinyogsa.”

²⁹ Wa yaa cheŋ a ga jo nuru boanni po a ga tu Yeezu a yaa va wa ŋaan a tiri wa garuku noanni. Wa le tiri garuku la, wa tuemu

a deri basi wa, ate wa yaa miŋ ayen wa nya nyinyogsa kama dula jigini. ³⁰ Yeezu a yaa deri miŋ ayen ku nye wa jigi kama ase nuru ale tiri wa a yaa nya nyinyogsa la. Wa yaa cheemu ayen wa nya ase ka wana a yaa bek ayen, “Ka wana ale tiri mi garuku?”

³¹ Wa ŋaanviirima a yaa weeni ayen, “Fi kan nya nuruma ale piisi a gilim fu dii la, alege ate fi a bek ayen ka wana ale tiri fu?”

³² Yeezu a yaa diem gisi nya gilim ayen wa nya waai ale tiri wa la. ³³ Nipowa kpaziim a yaa nak ate wa nyinka a gok. Wa jam seba ayen Yeezu a tebi wa kama ate wa yaa kpi duna ten wa niŋ a weeni wa ale wensie meena tuemu wie. ³⁴ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “M lie, fi siaka a basi ate fi nya nyinyogsa kama. Kuli yeri ale sunum masik, dii nyin la fi tuemu a nueri kama.”

³⁵ Yeezu ale diem bo dula a biisi la, nuruba ba gela a yaa nyini Jairus yenni a jam wa jigi a weeni wa ayen, “Fi leewa a kpi kama. Kan ŋman a daani Sagrowa ayen wa jamu.”

³⁶ Yeezu ale wom dii ate ba weeni wa la, wa yaa weeni Jairus ayen, “Kan te ku a daani fu, alege kasim ta siaka.” ³⁷ Yeezu an jam a yaali ayen nuru waai a va ba a cheŋ, alege ka Piita ale Jeemsi ale wa suoku Joon nyiini. ³⁸ Ba ale ga paari nya ale ku a nye nglim Jairus yenni po ate nuruma a kumu ale a kaari nna yegayega la, ³⁹ Yeezu a yaa cheŋ ga jo yenni po a bek ba ayen, “Ka boa ate nama a kum ale a kaari dila? Biika an kpiya. Wa a goa kama.”

⁴⁰ Ba yaa deri a la wa wa nina po. Wa yaa yiaƙ ate ba meena a nyini peelim, ale ge a yik biika kowa ale wa mawa ale wa ŋaanviirima batawa a yaa ta ba jo biika goomu doƙku po. ⁴¹ Yeezu a yaa yik biika nisa a weeni wa

ayen, “Nipokbiliga, yiri.” Ba a weeni ale ba dek tenka biika ayen ka “Talita kumi.”

⁴² Nipokbinni a yaa deri a yiri zaani nmai a cheŋ. Biika jam ta ka bena pi ale naye. Ku yaa cha baai meena ale jam bo dula jigini la nna yegayega. ⁴³ Yeezu a yaa weeni ba ayen ba nye nandiinta a te wa ate wa de, ale ge kaam ba me ayen, “Ni kan basi ate nuru a wom dii ate mi nye la.”

6

¹ Yeezu yaa basi dula jigini ale ge cheŋ ten kaai ate wa lin jam boro la. Wa njanviirima me a yaa va wa a cheŋ. ² Ba ale diem bo dula jigini la, Juuma Vuusum Danni yaa paari ate ba cheŋ ga jo ba tuka dokku po ate, wa yaa sak nuruma Naawen wienja. Nuruba yegayega a jam bo dula jigini a wom Yeezu sinsanja ate ku yaa cha ba. Ba yaa bek chaab ayen, “Nuruwa de a nye ka se a seba nna? Ka boan jaab yam ale nna ate Naawen te wa? Wa nye ka se a tom wakperikaliisanja nna? ³ Daa wala ale chapentawa a bo dela la? Daa Mæri biika ale la? Daa wa suaata ale Jeemsi ale Josei ale Judas ale Simon la? Wa toama me an bo daa dela la?” Dila nyin ate Nazaret demma a jam zeri wa.

⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Waai meena a te Naawen biisiteerowa zula kama, alege ka wa dek tenka demma ale wa suaataja, ale wa yenni demma nyiini ale kan a te wa zula.”

⁵ Wa ale jam bo dula jigini la, wa an jam бага a nye wariya alege, wa jam pa ka wa nisa a ji yognyeensa ba gela zuima tebi ba.

⁶ Ku jam cha wa ka nna yegayega ale nuruma ale jam kan ta siaka la.

Ba yaa basi dula jigini ale ge cheŋ tenfiik sii ale jam bo dula la, a sak nuruba Naawen wienja.

⁷ Wa yaa wi wa njanviirima pi ale bayewa ate ba jam a tigi chaab wa jigi ayen wa tom ba baye baye. Wa yaa te ba pagrim ate ba бага a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi. ⁸⁻⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nama ale a cheŋ la, ni kan pa koalima a yaase nandiinta, a yaase fotta, a yaase ligra dek me. Ni kan pa gatta ti chaab a gum ga tii ate ni jo la po. Ni su nuensa abe ni pa tachegsa nyiini a nyo ni nisima po a ta cheŋ. ¹⁰ Ni dan cheŋ ga paari ten kanyi ate ba te ni dok ayen ni goa, ni kasim a goa dok kula po a ta ga paari diipo ate ni a basi ten kala la. ¹¹ Ni dan jam paari ten kanyi ate ten kala demma a dan kan te ni tia a yaase ba an wom dii ate ni ta ayen ni weeni a sak ba la, ni basi dula jigini abe ni kpaanti ni nansanja paasuku a basi dula ate ku sak ayen ni a kaam ba kama ba ale zeri Naawen wienja la nyin.”

¹² Yeezu a yaa ale sak ba a ga nueri la, ba yaa cheŋ ayen ba ga sak nuruma Naawen wienja, ate ba basi ba tuimbaataja abe ba nman va Naawen wensie siuku. ¹³ Ba jam a yiak chichiribaata nuruba zuima po yegayega a basi ale a pa kpaam a boori a nyo yuariba zuima zuk a tebi ba.

¹⁴ Naab Ayerod a jam wom Yeezu wie kama, dii nyin la waai meena a yaa jam a biisi ka Yeezu wie. Ba gela a jam a weeni ayen wa ka Jon waai ale a te nuruba soka la, ale yiri kum po. Ka dila nyin ale soa ate wa бага a tom wakperikaliisanja de.

¹⁵ Ba gela a pa wa chim ka Naawen biisiteerowa waai ale jam boro ate ba a wi ayen Elaja la.

Ba gela me a jam a weeni ayen, “Wa ka Naawen biisiteerowa waai ale a nye ase baai ate Naawen jam tom la.”

¹⁶ Naab Ayerod ale wom Yeezu wie la, wa yaa weeni wa dek ayen,

“Nuruwa de ka Joon waai ale jam a te nuruma soka la. Mi basi ate ba gebi wa zukku kama alege wa nman yiri kum po.”¹⁷⁻¹⁹ Ayerod a jam faari ka wa suoku waai ate ba a wi ayen Filip la, powa. Wa powa yoi a jam le Ayerodiasi. Joon a lin jam weeni Ayerod kama ayen, “Fi ale nye dii ale fi suoku powa la, an va Juuma Sinsanŋa yaalika.”

A nyini da nala po a ta a chen, Ayerodiasi a jam kisi Joon kama a yaa be a yaali ayen wa ko wa, alege wa an jam nya siuwa dii nyin la, Ayerod a jam yik wa a lik ka dok po.²⁰ Ayerod a jam a chali Joon ka yogsum ale a te wa zula me, dii nyin la wa seba ayen Joon ka nuru man ale nuru welen. Ka dila nyin ale soa ate Ayerod an jam siak ayen ba ko wa. Joon sinsanŋa a jam a daani Ayerod ka nna yegayega alege wa diem a yaali ayen wa wom dii ate wa ta la.

²¹ Ku njaninyin ate Ayerodiasi da sonku a yaa jam. Ayerod biamu danni ale jam paari la, wa yaa wi wa kpak kpeemana ale wa sojima kpanna ale nuru kpeentana baai meena ale jam bo Galili tenka po la ayen ba jam maa de wa biamu danni nandiintana.²² Ba ale jam tigi chaab a boro a de la, Ayerodiasi leewa a yaa jo dok kuui ate ba kala a de la po, a yaa gogi sak ba. Wa gogana a jam te Ayerod ale wa dama ka supeentik nna yegayega, ate Ayerod a yaa weeni wa ayen, “Fi ale a yaali jaab buui la, m le te fu.”²³ Wa yaa nman pe a weeni wa ayen, “Jaab buui meena ate fi a yaali la, weeni mu, ate m te fu. Fi dan a yaali m tenka naamu geli m le pa te fu.”

²⁴ Nipokbinni a yaa nyini a chen wa mawa jigi a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a yaali ayen m bek naawa jigiya?”

Wa mawa a yaa weeni wa ayen wa bek wa ate wa gebi Joon zukku a te wa.

²⁵ Wa yaa nman pilim a ga jo naawa jigi nna nwuli a weeni wa ayen, “Mi a yaali ayen fi gebi ka Joon zukku yogyogla de a pa dueni taasi tanlan po ate ba ta jam a te mu.”

²⁶ Wa ale weeni nna la, ku jam kaasi Ayerod popola ka nna yegayega, alege wa an jam baga a zeriya, dii nyin la wa jam pe kama wa dama nimbie po ayen wa le te wa jaab buui meena ate wa a juisi wa jigi la.²⁷ Wa yaa tom wa sojima po wanyi ayen wa gebi Joon zukku a ta jam. Sojiwa yaa chen juijui ate ba lik Joon la a yaa gebi wa zukku²⁸ a pa dueni taasi tanlan po a ta nmani a chen ga te nipokbinni. Wa yaa tuesi a ta ga te wa mawa.²⁹ Joon njanviirima ale jam wom dii ale nye la, ba yaa ga pa wa nyinka a ta ga gu pun vorub po.

³⁰ Yeezu tuimtomdama pi ale bayewa baai ate wa jam tom ba la, a yaa nman jam wa jigi a weeni wa dii meena ate ba tom ale dii meena ate ba sak nuruma la.³¹ Bala ale Yeezu an jam nya siuk a kali de nandiinta, dii nyin la nuruba yegayega a kasim a jam kama ale a kuli. Dila nyin la, wa yaa weeni ba ayen, “Ni jam ate ti chen jigi yon ti dek ti nyiini a ga vuusi maga.”³² Ba yaa basi dula jigini ale ge chen a ga jo njarun po ayen ba chen juijui ate nuru karo la.

³³ Ba ale jam a chen la, nuruba yegayega a yaa nya ba a deri min ba. Ba yaa nyini ba tensana po a chali va kunjonini a de ba nin a ga paari njarunku ale a chen juijui la.³⁴ Yeezu ale nyini njarunku po a sin la, wa yaa nya nuru bari nna yegayega ale ba za a limsi wa. Wa nya ba ase ba ka pa naai ale kan ta naapeerik la. Wa jirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa sak

ba wie nna yegayega dula jigini. ³⁵ Ba ale jam za dula jigini ate ku beni la, Yeezu naanviirima a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, “Nya ti bo ka sagi po dela jigini ate wenni me a siŋ ti. ³⁶ Basi ate nuruma a cheŋ teŋ sii ale moata la po a ga da nandiinta a de.”

³⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama dek a te ba nandiinta ate ba de.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ee, ti le nya ligra ka be ate ŋa paari a da nandiinta, ate ba de chagi?”

³⁸ Yeezu ŋman bek ba ayen, “Ka boan nandiinta ate ni tara? Ni cheŋ a ga gisi nya.”

Ba yaa cheŋ a ga nya ale ŋman pilim a jam weeni wa ayen, “Ti ta ka borobotta tinu ale juma ŋaye nyiini.”

³⁹⁻⁴⁰ Wa yaa weeni nuruma meena ate ba kali teŋ wuuku po, nuruba kook kook, ba gela me pisinu pisinu a ga nueri. ⁴¹ Di naanŋnyin ate Yeezu yaa pa borobotta tinuwa ale juma ŋayewa a yaa zak wa zuk nya wenŋmazuk a te Naawen jiam. Wa ale nye Naawen jiam a ga nueri la, wa yaa ŋmari borobottaŋa ale jumaŋa a te wa naanviirima ayen ba pa chari nuruma. ⁴² Waai meena a jam ŋobi chak kama. ⁴³ Ba ale ŋobi a ga nueri la, Yeezu naanviirima a yaa pa nandiin tii ale tali la a sueri busisa pi ale siye. ⁴⁴ Nidɔa baai ale jam de nandiintaŋa la a jam ka tusa ŋanu.

⁴⁵ Yeezu a yaa weeni wa naanviirima ayen ba cheŋ a ga jo naarunŋku po a taam mogi kpeeni kauk kunŋkula naanŋ nyin a ga paari teŋ kaai ate ba a wi ayen Beteseida la, abe ba ge ate wa banti nuru boanni ate ba kuli ba yienŋa. ⁴⁶ Wa ale banti ba a ga nueri la, wa yaa cheŋ a ga jueli guuk kunyi zuk ayen wa puusi a te Naawen. ⁴⁷ Junoai

ale jam paari la, Yeezu a jam za ka guuku zuk wa dek wa nyiini. Wa naanviirima a yaa jam kala naarunŋku po mogi kpeeni nyiamu sunsun. ⁴⁸ Wa yaa nya ale vioku a nak ba naarunŋku ate ba an бага a paari kunŋkoni. Ku ale jam paari ate vari kpadiaka a kum la, wa yaa nyini guuku zuk a siŋ a cheŋ nyiamu zuk a ga ba jigi a yaa be a yaali ayen wa gaam ba a taam. ⁴⁹ Ba meena ale nya wa ale wa a cheŋ nyiamu zuk la, ba yaa pa chim ayen, “Wa ka kok.” ⁵⁰ Ba kpaziim a nak ate ba kaari nna yegayega.

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ka mi. Ni kan chali yogsumɔa, ni basi ate ni nyinŋaŋa a pagra.” ⁵¹ Wa yaa jam jo naarunŋku po a gum ba po. Wa ale jo a ga nueri la, vioku a yaa deri zaani. Ku yaa cha ba nna yegayega. ⁵² Ku jam cha ba, dii nyin la, ba an jam min Yeezu ale nye dii a pa borobottaŋa a chari nuru boanni la kiriya. Ba popolaŋa a jam lik kama.

⁵³ Ba yaa ale gaam taam a ga paari kauk kunŋkula naanŋ nyin la, ba yaa jam paari teŋ kaai ate ba a wi ayen Genesaret la. Dula jigini ba yaa bobi ba naarunŋku a zaani. ⁵⁴ Yeezu ale nyini naarunŋku po a siŋ la, nuruba a yaa deri min wa, ⁵⁵ ate ba deri chali jo teŋka po meena ayen ba weeni a sak nuruba wa ale jam la. Juijui meena ate ba jam wom ayen wa boro la, ba yaa pa ba yuaroma a dueni ŋanta zuk a ta ga wa jigi ayen wa tebi ba. ⁵⁶ Yeezu a yaa nyiem gilim teŋkpienŋa ale teŋ fiisa ale teŋ kpaŋsa meena po. Nuruma ale ga wom ayen Yeezu cheena la, ba yaa chali kuli ba yienŋa a ta ba yuaroma a cheŋ yabaŋa po a saalim wa ayen wa basi ate ba tiri wa garuku noanni ate ba nya nyinyogsa. Baai meena ale tiri wa garuku la, a nya nyinyogsa kama.

7

¹ Farisiima ale Juuma Sinsan̄a sagrōma ba gela a yaa nyini Jerusalem ten̄ka a jam tigs̄i chaab a gilim Yeezu. ² Ba ale diem a jam bo wa jigi la, ba yaa nya ale wa n̄aan̄viirima a kaasi ba kisitāna kunyi, dii nyin̄ la ba an nari ba nisimāna ase Farisiima kisitāna ale a va dii la.

³ (Farisiima ale Juuma meena a nyiem kasim a va ka ba kokpiens̄ana kisuk kuui ale a sak ba ayen ba nyiem nari ba nisimāna abe ba de n̄andiinta la. ⁴ Ba dan nyini yaba a kuli, ba a de ka nin̄ a sugri ba dek ale ge a de n̄andiinta. Ba a va ka ba kokpiens̄ana kisitāna meena tii ale a sak ba ayen ba a nari ba sam̄onsa togatōga ale ba beerisa togatōga ale ba taasa togatōga la.)

⁵ Farisiima ale Juuma Sinsan̄a sagrōma yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa nyin̄ ate fi n̄aan̄viirima a zeri ti kokpiens̄ana nisima narika kisiku ale ge a de n̄andiinta?”

⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama ka venta nyam. Naawen biisiteerowa Azaya ale jam n̄marisi nama wie a nyo Naawen gban̄ka po dii la ka wensie. Wa n̄marisi ayen Naawen a weeni ayen,

‘Nuruma de a puusi mi ale ka ba noa nyiini,
alege ba suniimāna a ka mi jigiya.

⁷ Ba pa ka nurubiik kisita a sak nuruba ale a weeni ayen ti ka Naawen kisita.

Ka dila nyin̄ ale soa ate ba puusana chim kinla mi jigi la.’

⁸ “Nama a basi ka Naawen Sinsan̄a vaka ale a va ni kokpiens̄ana kisitāna.

⁹ “Nama pa ka ni dek yam a zeri Naawen Sinsan̄a vaka ayen ni nya siuk a va ni dek kisita sinsan̄a. ¹⁰ Moosis a jam n̄marisi

Naawen gban̄ka po ayen, ‘Ku a fe ate ni a zuli ni koba ale ni maba. Wa n̄man n̄marisi ayen waai ale a le wa ko a yaase wa ma la, ku a fe ate ba ko wa.’

¹¹⁻¹² Alege nama nyiem a kasim a sak nuruba ayen nuru waai a dan weeni wa ko ale wa ma ayen jaab buui ate wa pa maari ba la ka ‘koban’ jaab, ku magsi ka wa kan a maari ba. ‘Koban’ kiri ale jaab buui ate ba a te Naawen la. ¹³ Ase nama a dan a nye dila, ni a va ka ni dek sinsan̄a, ni a kaasi ka Naawen Sinsan̄a. Wie n̄a chaab nna degadega ate ni pa a sak nuruba ayen ba a va n̄a.”

¹⁴ Yeezu a yaa n̄man wi nuru boanni ate ba jam wa jigi ate wa weeni ba ayen, “Nama meena lak ni tuēna a wom abe ni min̄ chak. ¹⁵ N̄anta baai ale a jo ni puusa po la, a kan te ni dan̄ta, alege ka n̄anta baai ale a nyini ni noan̄a po a nyini la, ale a te ni dan̄ta. ¹⁶ Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom nalimnyini.”

¹⁷ Yeezu yaa ale basi nuru boanni ale ge chen̄ ga jo dok la, wa n̄aan̄viirima a yaa bek wa wa wamagsini kiri. ¹⁸ Yeezu a yaa tulisi ba ayen, “Nama an bage min̄ ayen n̄anta baai ale jo ni po la a kan te ni dan̄ta? Nama ze chak mi ale a weeni dii la? ¹⁹ Ba kan jo ni suniimāna po, ba a jo ka ni puusana po a yaa n̄man pilim a nyini.” (Yeezu a weeni ba wien̄a de ayen n̄a sak ba ate ba kan n̄man a ta kisita ale n̄andiinta.)

²⁰ Wa n̄man weeni ba ayen, “Wie n̄aai ale a nyini nuru sunum po a nyini la, ale a te wa dan̄ta.

²¹⁻²² Popola n̄aai ale bo nuruba suniima po la ale a basi ate ba a poli wabaata ale a basi ate ba a yaali nipooba ale nid̄caba, zueba, nuru kooroba, kabon̄ nyeerisa, butuom nyam, gaasa nyam, pim-paasima nyam, a tom tuim gben-tisa, a de nyuri ale chaab, ale a

le Naawen, kanjanta nyam, ale a tom betta tuima. ²³ Wabaatana de meena ale a nyini ba suniimana po a nyini la, ale a kaasi ba.”

²⁴ Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge cheŋ Taaya ale Saidon tenŋana po. Wa yaa cheŋ ga jo yeri dinyi po ayen wa suk wa dek ate waai a kan seba ayen wa bo dula, alege wa an jam бага a nya sukka jigiya. ²⁵⁻²⁶ Nipok wanyi ale jam boro a yaa wom Yeezu wie. Nipowa kowa ale wa mawa a jam daa Juuba. Ba biak wa ka juijui ate ba a wi ayen Fonisia ate ka bo Siriya tenka po la. Chichiribiok a yaa jam bo nipowa lie zuk po. Wa yaa wom Yeezu wari a yaa cheŋ wa jigi a ga kpi duna ten wa nin a saalim wa ayen wa yiaŋ chichiribioku ate ku nyini wa leewa zukku po a nyini. ²⁷ Yeezu a yaa tulisi nipowa ale wamagsini ayen, “Basi ate ba lin pa nandiinta a te bisa ate ba de chak. Ku an magsi ayen ba pa bisaŋa nandiintana a te baasa ate si de.”

²⁸ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M Nyono, dii ate fi a weeni la ka wensie, alege baasana a nyiem a de ka nandiin tii ate bisaŋa a de ale tali la.”

²⁹ Yeezu a yaa nman weeni wa ayen, “Fi ale tulisi mu dii la ale soa ate mi a weeni fu ayen kuli yeri ale chichiribioku a poom basi fi leewa kama.”

³⁰ Nipowa a yaa ale ga paari wa yenni la, wa yaa nya wa leewa ale wa dua wa goomu tiaka po. Chichiribioku a sum basi wa kama.

³¹ Yeezu a yaa basi Taaya tenka ale nman pilim a jam va Saidon tenka po a taam ga va Dekapolis wa po a taam cheŋ Galili mogi kpeeni. ³² Wa ale ga paari dula la, nuruba a yaa ta nuru ate wa tue a kpari ate wa an бага a biisi nalimnyiini me. Ba yaa ta wa a

jam Yeezu jigi a saalim wa ayen wa pa wa nisaŋa a vi wa nyinŋa ate wa nya nyinyogsa. ³³ Yeezu a yaa yik wa a ta nyini nuru boanni po a taam nakpiak a yaa pa wa nandubsa siye a su nuruwa tueŋa po, ale ge a chesi tintueta a pa tiri nuruwa gingelunŋu. ³⁴ Yeezu ale nye dila a nueri la, wa yaa zak a nya wenŋmazuk a yaa nusi a weeni nuruwa ayen, “Efata.” Ku kiri ale, “Lagri.”

³⁵ Wa tueŋa a deri a wom ate wa gingelunŋu me a labri ate wa yaa бага a biisi nalimnyiini. ³⁶ Yeezu a yaa weeni nuru baai ale ta wa a jam la bunyi dekki ayen ba kan weeni a sak waai dii ale nye la, alege ba zeri ale nmasi a jalisi wa a gum du ate nuruba yegayega a wom. ³⁷ Ku yaa cha waai meena ate ba a weeni chaab ayen, “Nuruwa de a nye wie meena ka nalimnyiini. Nya wa ale poom бага a nye dii a tebi nuru waai tueŋa ale ka a wom ate wa an бага a biisi nalimnyiini la.”

8

¹ Da ale nman jam taam la, nuru boari yegayega a nman tigiŋ chaab a gilim Yeezu. Ba ale jam kan nman ta nandiinta ayen ba de la, Yeezu a yaa wi wa nmanviirima ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, ² “M jiiirim a bo ale nuruma de, dii nyin la ba ale bo ale mu daa natawa de, alege ba ka nandiinta a de la. ³ M dan basi ate ba kuli ale kommu, ba le cha kama dii nyin la ba kan ta pagrim a cheŋ paari ba yienŋa. Ba gela a nyini ka ninŋina a jam.”

⁴ Wa nmanviirima a yaa weeni ayen dela ka sagi po. “Ti le nya nandiinta ka be dela jigini ate ti paari nuruma de a soa nna?”

⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ka boan nandiinta ate ni tara?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Ti ta ka borobotta tiyopoi.”

6 Wa yaa weeni nuru boanni meena ayen ba kali tenj. Ba yaa ale kali a nueri la, wa yaa pa borobottaŋa tiyopoiwa a yaa puusi a te Naawen ayen wa niak ŋandiintaŋa, a yaa ale ge a ŋmari te wa ŋaanviirima ayen ba pa chari nuru boanni. Ba yaa pa chari ba meena. 7 Wa ŋaanviirima me a jam ta juma maga dega ale ba. Yeezu a yaa tuesi ŋa a ŋman puusi a te Naawen ayen wa niak ŋa a yaa ale ge a pa te wa ŋaanviirima ate ba pa chari nuru boanni ŋmani. 8-9 Ba meena yaa ŋobi chak, ale ge ate Yeezu ŋaanviirima a pisi ŋandiin tii ale tali la a sueri busisa siyopoi. Baai ale jam de ŋandiintaŋa la, a jam ka nuruba tusa ŋanaansi. Ba ale nye dila a nueri la, wa yaa basi ate nuru boanni meena a kuli. 10 Wa ale wa ŋaanviirima deri jo ŋaarun po nwuli a cheŋ ga paari tenj kaai ate ba a wi ayen Dalimanuta la.

11 Farisiima ba gela a yaa jam Yeezu jigi a deri ta nampaga ale wa. Ba jam a yaali ayen ba yik wa kama. Ba yaa weeni wa ayen wa nye wakperikaliik ate ku sak ayen wa pagrimu a sum nyini ka Naawen jigi la. 12 Yeezu a yaa weeni ayen “Mm, ka boa ale soa ate jinla demma yaali ayen ba nya wakperikaliiga? Mi a weeni ni ka wensie, nama ale a yaali dii la, m kan te ate ni nya di.”

13 Wa yaa basi ba ale ŋman ga jo ŋaarunku po ayen wa gaam a taam mogi kpeeni kauk kunjula.

14 Ba ale jam boro a gomsii ayen ba cheŋ dula la, Yeezu ŋaanviirima a yaa ban ba ŋandiintaŋa a basi ŋaanj. Boroboruk kunyi dekki ate ba jam pa nyo ŋaarunku po. 15 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni a limsi abe ni a kpeeni ni dek ale Farisiima ale Naawa Ayerod dabintaŋa.”

16 Wa ale weeni dila la, ba yaa bek chaab ayen, “Ka tama ale kan ta ti boroboruku la ale soa ate wa a weeni dila?”

17 Yeezu a yaa seba dii ate ba jam a biisi la ate wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate ni a biisi ayen ni ka ŋandiinta? Nama an diem baga a mini? Ku a nye ase ni tuenja a diem kpari kama la. 18 Nama diem a nye ase ka nuru baai ate Naawen biisi ba wie wa gbanƙa po dila po dila po la. Ni ta nina kama alege ni kan nya. Ni be ta tue me kama, alege ni kan womu. 19 Nama baga a teeri diipo ate mi pa borobotta tinuwa a ŋmari chari nuruba tusa ŋanuwa la? Boroboruk talaŋa a jam sueri ka busisa si dina?”

Ba yaa ŋman weeni wa ayen, “Ti sueri ka busisa pi ale siye.”

20 Wa ŋman bek ba ayen, “Mi ale pa borobotta tiyopoiwa a ŋmari chari nuruba tusa ŋanaansiwa la, boroboruk talaŋa a sueri ka busisa si dina?”

Ba yaa ŋman weeni wa ayen, “Ti sueri ka busisa siyopoi.”

21 Wa yaa ŋman bek ba ayen, “Nama an diem a minya?”

22 Ba yaa jam paari tenj kaai ate ba a wi ayen Beteseida. Nuruba ba gela a yaa jam ta yio wanyi a jam Yeezu jigi a saalim wa ayen wa pa wa nisaŋa a tiri wa nyinƙa ate wa ninanja a lagri. 23 Yeezu a yaa yik nuruwa nisaŋa a ta wa a nyini tenƙa po a nyini a yaa chesi tintueta basi nuruwa ninanja po ale ge pa wa nisimaŋa me a vi nuruwa zuk ale bek wa ayen, “Fi baga a nya jaaba?”

24 Nuruwa a yaa lagi wa ninanja ayen wa nya, wa yaa weeni Yeezu ayen, “Mi a nya ka nuruba m ninj ase tiisa la ate ba nyiem a cheŋ.”

25 Yeezu a ŋman pilim pa wa nisimaŋa a tiri nuruwa ninanja, ate ŋa yaa lagri ate wa yaa nya nna cheri. 26 Yeezu a yaa weeni

wa ayen, “Kuli yeri, kan cheŋ teŋka po.”

²⁷ Ku ŋaŋnyin Yeezu ale wa ŋaŋviirima a yaa cheŋ teŋfiik sii ale jam gilim teŋ kaai ate ba a wi ayen Siizariya Filipai la. Ase ba ale jam bo siuku po a cheŋ la, wa yaa bek ba ayen, “Nuruba a weeni ayen mi ka wana?”

²⁸ Ba yaa weeni wa ayen, “Ba gela ayen fi ka Joŋn waai ale jam a te nuruma soka la, ba gela me ayen fi ka Elaja. Mbala me a weeni ayen fi ka Naawen biisi-teeroma po wanyi.”

²⁹ Wa yaa ŋman bek ba ayen, “Nama dek a weeni ayen mi ka wana?”

Piita a yaa weeni wa ayen, “Fi ale Kirisitawa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam vari nuruba a basi la.”

³⁰ Yeezu a yaa kaam ba ayen, “Ni kan weeni dila a sak waai ya.”

³¹ Dula jigini Yeezu a yaa pilim jam boro a sak ba ayen, “Nuruba le basi ate Mi Saalobiika a nam nna yegayega. Juuma kpaŋŋa ale Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsaŋŋa sagraoma ale zeri mu, abe ba basi ate nuruba ko mu alege daa ŋata a dan paari m le yiri kum po.” ³² Wa biisi dila a lagri kama ayen ba miŋ chak. Piita ale wom wa wienja la, wa yaa yik wa a ta wa taam nakpiak a toarin wa wa ale weeni dila la nyin. ³³ Yeezu a yaa gisi nya wa ŋaŋviirima meena ale ge a yaa toarin Piita ayen, “Cheŋ du mi nin, Sitaana nyonɔ. Fi ale a biisi dii la an nyini daa Naawen jigiya, alege di nyini ka nurubiik jigi.”

³⁴ Yeezu a yaa wi wa ŋaŋviirima ale nuru boanni ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, “Nuru a dan a yaali ayen wa va mi ŋaŋ, basi ate wa lij zeri wa dek yaalika abe wa gomsa wa dek a magasi kum abe wa jam wa mu. ³⁵ Nuru waai nina a dan muni

ayen wa vari wa dek nyuvuri a basi, kula nyonɔwa le jogi di kama, alege nuru waai a dan jogi wa nyuvuri wa le va mi la nyin ale wa siaka ale Naawen wamaŋŋa nyin, kula nyonɔwa le vari di a basi. ³⁶ Dila nyin la, ka boan jaab nyuenta ate nuru le nya ase wa nin nya teŋzuk meena masimu ale ge jogi wa nyuvuriya? ³⁷ Jaab karo ate kula nyonɔwa le pa tagri a nya wa nyuvunni ase wa nin jogi di. ³⁸ Yoŋyɔgla de, nama boro ale ka nuru baai ale ta gaasa ale a zeri Naawen siuku vaka la. Da yeŋ po, Mi Saalobiika, le ŋman pilim jam teŋzuk de ale m Kowa nyagsika ale sabiilo welensaŋa. Nuru baai ale va mi la po wanyi, abe dan a chali chivie ale mi vaka yoŋyɔgla de, mi me a dan jam m le zeri kula nyonɔwa.”

9

¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, nama baai ale bo dela la, gela a kan kpi ase ka ba nin nya Naawen naamu ale bu cheena ale pagrim.”

² Daa ŋayuebi ale jam taam la, Yeezu a yaa wi Piita ale Jeemsi ale Joŋn a ta ba jueli guuk kpion kunyi zuk ba dek ba nyiini. Ba ale jam bo dula jigini la, Yeezu a yaa deri tagri ba nin. ³ Wa gattana me a tagri ale peenti a nyagsi nna kpelimkpelim. Nuru waai a jam ka a бага a nye ate ti a peenti ale a nyagsi dila. ⁴ Ba yaa nya Elaja ale Moosis ale ba boro a biisi ale Yeezu. ⁵ Piita a yaa weeni Yeezu ayen, “Sagra, tama ale bo dela la ku nala kama. Basi ate ti pili viita tita a te ni ate fi soa kunyi abe Moosis a soa kunyi abe Elaja me a soa kunyiwa.” ⁶ Wa jam ze dii ate wa le weeni la, dii nyin la wa ale mbala a jam a chali ka yoŋsum yegayega.

⁷ Wein chinmari a yaa jam lik ba ate ba wom lueluk ale ku nyini

chijmanni po a weeni ba ayen, “Mi be kaai ate m sui a mariŋ la ale nna. Ni wom wa.” ⁸ Ba ale wom a nueri la, ba yaa gisi nya ale nuru karo, ka Yeezu nyiini ale jam bo dula jigini ale ba.

⁹ Ba ale basi guuku zuk a siŋ la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Dii ate ni poom nya la, ni kan weeni a sak waaiya, ase ka dai dii dai ate Mi Saalobiika a yiri kum po la.”

¹⁰ Ba yaa siak wa ale weeni dii la ale pa ŋa a nyo ba suniima po ale a bek chaab ayen, “Wa kummu po yirika kiri ale boa?”

¹¹ Ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa ate Juuma Sinsanŋa sagrōma a weeni ayen ka Naawen biisi-teerōwa Elaja le wa liŋ jam abe wa ge ate Kirisitawa a jamu?”

¹²⁻¹³ Wa yaa weeni ba ayen, “Ku ka wensie, Naawen gbanŋa sum weeni dila kama ayen Elaja le wa liŋ jam a gomsii jaab buuri meena. Joon waai ale jam a te nuruma soka la ale jam sum jam ate ku sak ayen Elaja ale la a jamu. Nuruba abe nye wa dii ate ba a yaali la kama. Nyaku de abe a sak kama ayen Naawen ale ŋmarisi dii wa gbanŋa po la ka wensie. Naawen gbanŋa abe weeni kama ayen dai dii dai ate Mi Saalobiika le jam la, nuruba le zeri mu a basi ate m namu nna yegayega.”

¹⁴ Ba ale jam biisi ale chaab a nueri la, ba yaa jam gum chaab ale wa ŋaanviirima mbala ate nuru boari yegayega a za gilim ba ate Juuma Sinsanŋa sagrōma ba gela a yaa ta nampaga ale ba.

¹⁵ Nuru boanni ale jam nya Yeezu la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa chali ga tu wa a puusi wa.

¹⁶ Yeezu a yaa bek wa ŋaanviirima ayen, “Ka boa ate nama ta nampaga ale sinsanŋa sagrōma?”

¹⁷ Nuru wanyi yaa jam bo nuru boanni po a weeni wa ayen, “Sagrō, chichiribiok ale bo m biik zuk po ate wa an бага a biisi, wa

be kan wom me. ¹⁸ Chichiribioku a dan ga yiri, ku nyiem a pa wa kama a kasim a fobi teŋ diipo meena ate tintupuuk a nyini wa boanni po a nyini ate wa a ŋobi wa nyinanŋa ate wa nyinŋa me a deri. M be ta wa jam ka fi jigi alege fi poom karo ate m yaa saalim fi ŋaanviirima ayen ba yiaŋ chichiribioku wa zukku po a basi alege ba an бага a nyeya.”

¹⁹ Yeezu a yaa chiem a weeni wa ŋaanviirima ayen, “Oo, nama ka siaka. Nama a yaali ayen mi bo ale ni a paari ka dimpo? Mi le ta suduŋni ale ni a paari ka dimpo?” Wa yaa ŋman weeni biika kowa ayen, “Ta biika jam dela.” ²⁰ Wa yaa ta wa a jam Yeezu jigi.

Chichiribioku ale ga nya Yeezu la, ku yaa deri yiri nna yegayega a pa biika a fobi teŋka ate wa yaa a bilim ate tintupuuk a nyini wa boanni po a nyini. ²¹ Yeezu a yaa bek biika kowa ayen, “Chichiribioku ale jo fi biika la, ka benanŋa dina?”

Wa kowa a yaa weeni Yeezu ayen, “Ku jo wa ka wa bifiiŋ po. ²² Dai po dai po ku a yuk wa kama a lonsi bolim po ale nyiam po ayen ku ko wa. Fi dan бага a maari ti, be maari ti.”

²³ Yeezu a yaa ŋman bek wa ayen, “Ka boa ate fi a begi ayen ase m nin бага? Wie meena a бага a nye kama a te nuru waai ale ta siaka la.”

²⁴ Biika kowa a yaa deri kaari a weeni ayen, “Mi ta siaka kama, alege m siaka an soa diiya. Maari mu ate m ta siaka a gum du.”

²⁵ Ba ale jam boro a biisi ale chaab la, nuru boari yegayega a yaa deri chali cheena Yeezu jigi. Wa ale nya ba la wa yaa deri weeni chichiribioku ayen, “Fi, chichiribiok kuui ale basi ate biika de an бага a biisi ale kan wom la, mi a biisi ale ka fi. Nyini

biika jigi a nyini abe fi kan nman a bo ale wa.”

²⁶ Chichiribioku a yaa deri kaari nna yegayega a yuk wa a lonsi ale ge yaa nyini biika nyin̄ka po a nyini, ale ge ate wa dua ase wa kpi la ate nuruba yegayega a jam a weeni ayen, “Wa kpi kama.”

²⁷ Yeezu a yaa yik wa nisan̄a a zak wa a zaani n̄mai.

²⁸ Yeezu ale wa n̄aan̄viirima ale cheŋ a ga jo dok po ba dek ba nyiini la, ba yaa bek wa ayen, “Ka boa ale soa ate tama an baga a yiaƙ chichiribioku ate ku a nyini biika jigiya?”

²⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Chichiribioku de choawa ni dan kan puusi a te Naawen nalin̄nyini, ni an baga a yiaƙ ate ku a nyini.”

³⁰ Yeezu ale wa n̄aan̄viirima yaa basi dula ale wa cheŋ taam Galili ten̄ka po. Ba yaa ale a cheŋ la, Yeezu a kan jam a yaali ayen nuru seba ba ale a cheŋ juijui la, ³¹ dii nyin̄ la wa a sak ka wa n̄aan̄viirima dii le cheena ayen di nȳe la. Wa yaa weeni ba ayen, “Nuruba le jam yik Mi Saalobiika, a ta ga nyo nuru baai ale ba ko mu la nisa po, alege daa n̄ata a dan paari, m le yiri kum po.”

³² Wa ale weeni dila la, ba an jam min̄ dii ate wa a biisi la kiriya, alege ba jam a chali ka ȳogsum ale wa beƙka.

³³ Ba yaa jam paari Kapernaum ten̄ka po a ga jo yeri po. Yeezu a yaa bek ba ayen, “Ti ale poom bo siuku po a cheena la, ka boan jaab nampaga ate nama poom a nagi?”

³⁴ Alege ba an weeni wa wariya, dii nyin̄ la ba ale poom bo siuku po la, ba ta ka nampaga ase ka ba wana ale wa chim kpagi a gaam ba meena. ³⁵ Yeezu a yaa kali ten̄ a wi wa n̄aan̄viirima pi ale bayewa ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni basi nin̄ dekka yaalika. Nuru waai ale a yaali

ayen wa chim nin̄ deero la, ku a fe ate wa pa wa dek a zaani n̄aan̄ abe wa chim ba meena tomteer̄o.”

³⁶ Wa yaa yik biik wanyi a ta jam zaani ba sunsun̄ a pa wa nisan̄a a gbaari wa ale weeni ba ayen,

³⁷ “Nuru waai ale a tuesi biik ase bisan̄a de wanyi mi nyin̄ la, ka mi ale la ate wa a tuesi. Nuru waai abe ale a tuesi mi la, wa kan tuesi ka mi nyiini alege wa a tuesi ka waai dek ale tom mu la me.”

³⁸ Da yen̄ ate Joon̄ a yaa weeni Yeezu ayen, “Saḡo, tama nya ka nuru wanyi ale wa pa fi yonni nyin̄ a yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po a basi, ate tama a yaa weeni wa ayen wa basi, dii nyin̄ la wa daa tama po wanyi.”

³⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni dan nman nya wa ase dila la, ni basi wa abe ni kan weeni wa ate wa basi. Nuru waai a dan pa mi yonni nyin̄ a baga a tom wakperikaliik kula nyon̄owa a kan nman baga a kpabi kaasi mi yonni. ⁴⁰ Nuru waai ale kan ta chaab ale ti la, kula nyon̄owa va ti kama. ⁴¹ Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai a dan nȳe nyiam fiifiiga a te ni, ni ale ka mi n̄aan̄viiriba la nyin̄, Naawen le tuni wa.

⁴² “Nuru waai abe dan nȳe ate bisan̄a de wanyi a jok wa siaka, ku le zunchoŋ kama a te kula nyon̄owa ase ba nin̄ pa ni kpeeni a bobi yik wa n̄iri a ta wa ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po ate wa kpi. ⁴³ Nuru waai nisima a dan a nȳe ayen wa jok wa siaka, kula nyon̄owa a gebi ni sila a basi, dii nyin̄ la, ku zunchoŋ kama ate kula nyon̄owa nya Naawen nyuvuri dii ale kan a kpeglim la ale ni yen̄ a gaam wa nin̄ ta nisima siye ale ge cheŋ ninam jigi, juijui ate bolim boro a kan maara kpi la. ⁴⁴ Nanzue n̄aai ale bo dula a de ba la a kan maari a kpi. Bolim buui me ale bo dula a de la a kan maari a kpimsi. ⁴⁵ Nuru waai nan̄ a dan a nȳe ayen wa jok wa siaka, kula

nyɔnɔwa a gebi nan̄ kala a basi, dii nyin̄ la, ku zunchoŋ kama ate kula nyɔnɔwa nya nyuvuri dila ale nan̄ yer̄ a gaam wa nin ta nan̄sa siye ale ge cheŋ ninam jigi. ⁴⁶ Nanzue ŋaai ale bo dula a de ba la a kan maari a kpi. Bolim buui me ale bo dula a de la a kan maari a kpimsi. ⁴⁷ Nuru waai me num a dan a nye ayen wa jok wa siaka, kula nyɔnɔwa a yeeri num bula a basi, dii nyin̄ la, ku zunchoŋ kama ate kula nyɔnɔwa jo Naawen Naamu po ale num bunyi a gaam wa nin ta nina ŋaye ale ge cheŋ ninam jigi. ⁴⁸ Nanzue ŋaai ale bo dula a de ba la a kan maari a kpi. Bolim buui me ale bo dula a de la a kan maari a kpimsi.

⁴⁹ “Ase dila po dila po ate ba jam pa yesa a nyo ŋanta baai ate ba pa a kaab Naawen, ayen ŋantaŋa chim ŋan welensa la, ku be le nye ka dila ate waai meena a va bolim po a nyini abe wa ge nya welensa. ⁵⁰ Yesa a masa kama. Yesaŋa masimu a dan jam nueri, ni le nye ka se a ŋman te si masimma? Ase yesa ale a te jenta masim dii la, ku a fe kama ate nama dek meena a ta nye magsika ale chaab ate ni boro ale masim.”

10

¹ Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge va Judia ten̄ka po a taam paari Jodan benni kauk kun̄kula. Nuru boari yegayega a yaa tigiŋ chaab a jam wa jigi ate wa yaa sak ba ase wa nyiem ale poom a sak ba dii la.

² Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi ayen ba choa wa noai a nya. Ba yaa bek wa ayen, “Ti Sinsaŋa a siak ayen nuru a basi wa powa?”

³ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Moosis a sak ni ka se?”

⁴ Ba yaa tulisi wa ayen, “Wa sak ti kama ayen nuru waai a dan a yaali ayen wa basi wa pɔk, ku a fe ate wa ŋmarisi gban̄ a te nipowa

ate ku a sak waai meena ayen wa basi wa kama.”

⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Moosis a sak ni kama, ayen ni a va siuk kula dii nyin̄ la, ni tue kan wom. ⁶⁻⁸ Alege ba ŋmarisi Naawen gban̄ka po ayen, ku piil-imka po ate Naawen a nye ten̄ka meena la, ‘Wa nye ŋanta meena ka jaab duok ale jaab sari, nidɔa ale nipɔk,’ a yaa weeni ayen, ‘Ku ka waman̄ ate nidɔa a basi wa ko ale wa ma, ale ge a ga faari nipɔk ate bala bayewa a chim bunyi, ba noa bayewa a ŋman daa nuruba baye, ba ka bunyi.’ ⁹ Dila nyin̄ la, baai ate Naawen a basi ba ate ba chim bunyi la, nuru kan poori ba.”

¹⁰ Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa ŋman ga jo yeri po ate ba bek wa dii ate wa poom weeni ba la kiri. ¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai a dan basi wa pɔk ale ge a ŋman faari wa choa, wa nye wa powa a kaasi kama. Wa nye ka kabon̄. ¹² Nipɔk waai me a dan basi wa chora ale ge a ga yali nidɔa wa chora, wa me a nye wa chorowa a kaasi kama. Wa nye ka kabon̄.”

¹³ Dula jigini nuruba gela a yaa pa bisa a ta ba jam Yeezu jigi ayen wa te ba niaka. Ba ale nye dila la, wa ŋaanviirima a yaa toarin̄ ba. ¹⁴ Yeezu ale ga nya dii ate ba nye la, wa sui a yaa jam a puuri nna yegayega ale wa ŋaanviirima ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni te bisaŋa siuk ate ba jam mi jigi. Ni kan yiaŋ ba, dii nyin̄ la bala chaab ale ba jo Naawen Naamu po. ¹⁵ Wensie ate mi a weeni ni, ayen nuru waai ale kan pa wa dek a chim biik ayen wa nya Naawen Naamu la, wala choa kan tabi nan̄ bu po.” ¹⁶ Yeezu a yaa pa bisaŋa wanyi wanyi a nyo wa nigoruk po a yaa pa wa nisaŋa a ji ba zuima a niak ba.

¹⁷ Yeezu ale basi dula jigini ale a cheŋ la, nuru wanyi a yaa chali

jam tu wa a kpi duna tɛŋ wa niŋ a bek wa ayen, “Sagrɔ manŋa, mi le nyɛ ka se ate m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?”

¹⁸ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a wi mu ayen nuru manŋa? Nuru waai karo a chim nuru man ase ka Naawen dek nyiini. ¹⁹ Fi poom seba Moosis Sinsanŋa kama, yaa boa? Naawen a weeni ayen kan ko nuru, kan nyɛ kabonŋa, kan zu, kan chim seero waai ale a velim la, kan a yaali degaamka. Ku a fe ate fi zuli fi ko ale fi ma.”

²⁰ Nuruwa yaa weeni wa ayen, “Sagrɔ, mi kasim va Sinsanŋa de meena kama a ta nyini m biik po a jam paari jinla.”

²¹ Yeezu yaa nya wa ate wa jirim dari wa ate wa weeni wa ayen, “Wa yeŋ dekki ale tali fi jigi. Chen a ga pa fi ntanta meena a da a tuesi ligran a te niwomma. Fi dan nyɛ dila ale ge jam va mi, fi le jigsi wennmazuk.” ²² Yeezu ale weeni wa dila la wa sui yaa deri kaasi ate wa yaa deri chen ale sukaasun dii nyin la wa jam ka ntanta nyonɔ a kan siak wa ntanta nyinŋa.

²³ Yeezu yaa gisi nya wa ntanviirima meena ale weeni ba ayen, “Ku tua kama ate ntanta nyam a бага a jo Naawen naamu po.”

²⁴ Wa ale weeni dila la ku yaa cha ba. Wa yaa ntan weeni ba ayen, “M bisa, ku sum tua kama ate saalo a бага jo Naawen naamu po. ²⁵ Ku ka moali ate laalaakomi a va garupein num po a nyini, a gaam jigsiro a nin wa jo Naawen naamu po.”

²⁶ Yeezu ale weeni ba dila la, ku yaa cha ba. Ba yaa weeni chaab ayen, “Ku be dan ka dila, ka wana le wa бага nya varibasika?”

²⁷ Yeezu a yaa nya ba a weeni ayen, “Ku tua kama nurubiik jigi, alege ku ka moali Naawen jigi, dii

nyin la Naawen бага wie meena a nyɛ kama.”

²⁸ Dula jigini Piita a yaa weeni wa ayen, “Nya, tama basi ka ti ntanta meena ale jam va fu.”

²⁹ Yeezu a yaa ntan weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai ale basi wa yeri ale wa ko ale wa ma ale wa suaata ale wa toaba ale wa bisa ale wa kadugsa, mi ale Naawen wamanŋa nyin la, ³⁰ wa le nya ntanta ale nuruba nna yegayega jinla a gaam baai meena ate wa basi la. Wa le ntan nya yie, ale maba ale suaata, ale toaba, ale bisa ale kadugsa, alege wa le nya ninam me nna yegayega abe chum diipo wa yaa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ³¹ Baai ale de niŋ la yega ale jam wari ntan ate baai ale wari ntan la jam de niŋ.”

³² Ba ale jam bo siuku po a chen Jerusalem tɛŋka la, Yeezu a yaa de ba niŋ ate ba a chen. Baai meena ale jam va wa la, a jam a chali ka yogsum. Wa yaa poori wa ntanviirima pi ale bayewa a weeni ba dii ate nuruba ayen ba nyɛ wa la. ³³ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni wom nalimnyiini. Ti dan paari Jerusalem, nuruba le jam yik Mi Saalobiika, a ta mu chen a ga nyo Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma Sinsanŋa sagroma nisima po. Ba le bo m kum buusa abe ba ta mu a ga nyo baai ale kan daa Juuba la nisima po. ³⁴ Ba le la mu abe ba chesi tintueta a basi m nyin, a nak mu abe ba yaa ko mu. Daa ntata a dan paari mi le yiri kum po.”

³⁵ Dula jigini Zebedi bisan a Jeemsi ale Jon, a yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, “Ti Sagrɔ, ti a yaali ayen ti saalim fu kama ate fi nyɛ wari a te ti.”

³⁶ Wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ate nama a yaali ayen mi nyɛ a te ni?”

³⁷ Ba yaa weeni wa ayen, “Fi dan jam chim naab a soa nuru meena zuk a nya, ti a yaali kama ayen fi basi ate ti wanyi a kali fi juga, wanyi me a kali fi gala.”

³⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen “Nama ze dii ate ni a bek la. Ninam buui ate mi ayen m nam la, nama le baga a maa nam bu?”

³⁹ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti le baga a maa nam.”

Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Wensie, ninam buui ate mi ayen m nam la, nama me le baga a nam kama. ⁴⁰ Alege mi ka siuk a lueri baai a le ba kali mi juga ale mi gala la. Ka Naawen le wa pa dula a te baai ate wa goms magi ba la.”

⁴¹ Wa njanviirima mbala piwa ale wom Jeemsi ale Joon ale bek Yeezu dii la, ba sue a yaa puuri nna yegayega ale ba. ⁴² Yeezu yaa wi ba ate ba jam tigi chaab wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, “Tenjuk de nalima ta pagrim ba nuruma zuk kama a nye ba ale a yaali dii la. Ba kpanja me ta pagrim ba zuk kama. ⁴³ Alege ku an magi ayen ku chim dila nama jigiya. Nuru waai a dan a yaali ayen wa chim nama kpagi, ku a fe ate wa chim ni meena tomteero. ⁴⁴ Nuru waai a dan a yaali ayen wa chim nama kpagi, ku a fe ate wa chim nama meena yomo. ⁴⁵ Mi Saalobiika, an jam ayen m gisi ka nuruba ate ba a tom a te mu. M jam ayen m tom a te ka tenjuk demma meena. M dan nye dila, m le zaani nuruba yegayega nanjkula po a kpi a te ba a vari ba a basi.”

⁴⁶ Ba yaa jam paari tenj kanyi ate ba a wi ayen Jeriko, ate nuruba yegayega a yaa tigi chaab a jam Yeezu jigi. Ba le jam a basi dula jigini ale a nyini la, ba yaa nya yio wanyi ale wa kala siuku noai a juisi. Wa yoi jam ale Baatimiusi. Ku kiri ale Timiusi biik. ⁴⁷ Wa ale wom ayen ka Yeezu Nazaret

denowa ale a taam la, wa yaa kaari a wi wa ayen, “Yeezu, fi waai ale ka naawa Deevideevid njanbiik la, ta jiiirim ale mu abe fi maari mu.”

⁴⁸ Nuruma yega a yaa weeni wa ayen wa goori wa wanni, alege wa zeri ale a kaari nna yegayega, a gaam wa ale poom a kaari dii la a nman weeni wa ayen, “Yeezu, fi waai ale ka naawa Deevideevid njanbiik la, ta jiiirim ale mu abe fi maari mu.”

⁴⁹ Yeezu a yaa zaani a weeni ba ayen ba wi wa ate wa yiri a jam wa jigi.

Ba yaa weeni wa ayen, “Te fi sui peenti abe fi yiri jam, dii nyinj la wa a wi fu kama.”

⁵⁰ Yiowa a yaa yeeri wa kasaauku a dueni, ale yiri a zaani nmai a chen ga Yeezu jigi.

⁵¹ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen mi nye ka boa a te fu?”

Wa yaa weeni wa ayen, “Sagro, mi a yaali ayen fi nye kama ate m ninanja a lagri a te mu.”

⁵² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Be chen. Fi ale ta siaka ale mu dii la a basi kama ate fi ninanja a lagri.”

Wa ninanja yaa deri lagri ate wa yaa va Yeezu a chen.

11

¹ Ba yaa jam paari tenfiik sii ate ba a wi ayen Betfaaji ale Betani ale guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi guuk la. Tenjana ale guuku a jam moata ka Jerusalem tenja. Yeezu a yaa wi wa njanviirima po baye a weeni ba ayen, ² “Ni chen a ga jo tenfiik kaai ale bo ni ninj la. Ni dan deri ga jo dula, ni le nya bompaalik ate ba bobo ka zaani. Nuru an diem a do ka nyaya. Ni foli ka a ta jam te mu. ³ Ni dan boro a foli ka, ate nuru bek ni dii nyinj ate ni a foli ka la, ni weeni wa ayen ka Nyonowa ale a yaali ka. Wa be dan nueri ale ka wa

le nman basi ate ba ta ka a jam nwuli.”

⁴ Ba yaa cheŋ a ga nya bompaalik ale ka bobi za yeri nansiunŋ noai ate ba yaa foli ka. ⁵ Nuru baai ale jam za dula jigini la, a yaa nya ba a bek ayen, “Ka boa ale soa ate nama a foli ka?”

⁶ Ba yaa weeni ba dii ate Yeezu a poom weeni ba la, ate nuruma a yaa basi ate ba foli ka a ta cheŋ ga te wa. ⁷ Ba yaa ta bompaalika a ga te Yeezu, a yaa yeeri ba gattaŋa a pa vi bompaalika chiaka zuk ate Yeezu a yaa juei a kali. ⁸ Nuruba yegayega a yaa jam pa ba gattaŋa a pati siuku niŋ ayen Yeezu a ta wa bonika a cheŋ va ti zuk a taam. Ba gela me a cheŋ siuku nakpiak a ga che tiisa vaata a ta jam pati siuku niŋ. ⁹ Ba ale jam bo siuku po a cheŋ la baai ale jam de niŋka la, ale baai me ale jam bo ŋaŋka la, meena a yaa zuli wa a kaari ayen, “Naawen vari ti a basi. Naawen niak waai ale cheena Nyɔnɔwa yonni nyiŋ la.

¹⁰ Naawen niak waai ale cheena ayen wa soa ti kokpienka Deevide naam buui ale cheena la.

Fi, Naawen waai ale bo wennmazuk la, a vari ti a basi.”

¹¹ Yeezu ale jam paari Jerusalem tenka la, wa yaa cheŋ ga jo Juuma Puusika Yenni po a nyiem a nya jaab buuri meena ale bo di po la a yaa ale ge a nman nyini. Yeezu ale wa ŋaŋviirima an jam bo dula jigini a beniya, dii nyiŋ la, wenni a jam a siŋ kama. Ba yaa basi dula jigini ale nman cheŋ Betani.

¹² Vari ale jam veenti la, ba yaa nman yiri a basi Betani ale nyini. Kom a yaa jam ta Yeezu. ¹³ Wa yaa nya kinkanŋ a za niŋniŋ ate vaata a lik ka. Wa yaa cheŋ ga paari ka ten ayen wa nya ase ka ta moota ya ate wa de, alege moota a jam ka ka zuwa. Ka jam ta ka vaata nyiini, dii nyiŋ la ku jam daa

moota wenya. ¹⁴ Yeezu a yaa ka te kinkanka ayen, “A nyini jinla danni a ta a cheŋ diipo meena wuu, nuru a kan nman nya fi moota a de.”

Wa ŋaŋviirima a yaa wom dii ate wa weeni la.

¹⁵ Ba ale nman jam paari Jerusalem tenka la, Yeezu a yaa nman ga jo Juuma Puusika Yenni po. Nuruba ale jam bo di po a gerimu ale chaab. Wa yaa yiak ba meena ate ba nyini dula jigini a nyini, a zak nuru baai ale jam ta ligraŋa a tagri la teebulitaŋa a tulim kpib, a tusi baai ale ta nangbansaŋa a da la zukpagliŋa me a lonsi. ¹⁶ Wa an jam siak ayen waai a nman ta jaab a wa Juuma Puusika Yenni po a taam nyini. ¹⁷ Ku ŋaŋnyinŋ wa yaa nman sak nuruma ale bek ba ayen, “Nama ze dii ate ba nmarisi Naawen gbanka po dila po dila po la? Ba nmarisi ayen Naawen a weeni ayen,

‘Mi yenni ka tenŋsa meena Puusika Yeri.’

Ba nmarisi nyaku de kama alege nama a pa di chim zueba sukka jigi.”

¹⁸ Yeezu ale ga weeni dila ate Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsaŋŋa sagraŋa a ga wom la, ba yaa jam a gisi siuk ayen ba ko wa. Alege yɔgsum ale jam yik ba ale Yeezu ate ba an jam бага a nya siuk a tiri wa. Dii nyiŋ la wa sinsaŋŋa a jam cha nuruma kama.

¹⁹ Junɔai ale jam paari la, Yeezu ale wa ŋaŋviirima a yaa basi Jerusalem tenka ale nyini a cheŋ.

²⁰ Vari ale nman veenti la, ba yaa va siuku a taam a yaa nya kinkanka ale ka kpi za. ²¹ Piita a yaa teeri Yeezu diem ale weeni dii la, a yaa weeni wa ayen, “Nya, kinkanŋ kaai ate fi diem a ka te ka la, ka meena a kpi kama.”

²² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni ta siaka ale Naawen. ²³ Wensie ate mi a weeni ni, waai ale ta siaka ale Naawen ale ka chichama ale sum siak ayen wa ale weeni dii la le nye la, a baga a weeni gu kpionku kama ayen ku voori dula jigini a ga lo mogi kpeeni po ate Naawen sum nye a te wa. ²⁴ Dila nyin ni dan puusi a te Naawen a juisi jaab, ni ta siaka ayen ni nya jaamu kama ate Naawen yaa pa a te ni. ²⁵ Diipo meena ni daa ni puusi a te Naawen ni de nin a von te baai ale nye ni a kaasi la, abe ni ge a puusi a te Naawen waai ale bo wenzmazuk la ate wa me a von te ni. ²⁶ Ni dan kan nye dila, Naawen abe kan von te nama me.”

²⁷ Ba yaa nman jam Jerusalem tenka po a ga jo Juuma Pusika Yenni po. Yeezu ale bo di po a nyiem la, Juuma Puusika Yenni kpanna ale Juuma Sinsanana sagroma ale tenka kpanna meena a yaa tigi chaab a jam wa jigi ²⁸ a yaa bek wa ayen, “Ka boan pagrim ate fi ta a tom wienja de? Ka wana ale te fu siuk ate fi a nyiem a tom wienja de?”

²⁹ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Mi me le bek ni wari. M dan bek ni ate ni siak a tulisi mu, mi me le weeni sak ni pagrim buui ate mi ta tom wienja de la.” ³⁰ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Joon ale jam a te nuruba soka la, ka Naawen ale jam te wa pagrimu yaa ka nurubiiga?”

³¹ Wa le bek ba dila la, ba yaa ta nampaga ale chaab ayen, “Ti dan weeni wa ayen ka Naawen ale te wa pagrimu, wa le bek ti ayen, ‘Be ka boa ale soa ate ti an siak a te wa?’ ³² Ti be an baga a weeni me ayen ka nurubiik ale te wa pagrimu dii nyin la, waai meena a seba wa ale jam ka Naawen biisiteero la kama.” (Ate ba yaa

chali yogsum). ³³ Ba yaa weeni Yeezu ayen, “Tama ze.”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi me a kan weeni ni pagrim buui ate mi ta a tom wienja de la.”

12

¹ Yeezu yaa magsi wamagsima a sak ba ayen, “Nuru wanyi ale jam boro a yaa kpa wa talim fiik, a vuk ti fiisa bu po ayen si a yoani. Wa yaa che daata a ti gilim bu meena ale ge gomsu jaab meena bu po a magsi. Wa ale nye dila a ga nueri la, wa yaa yaali nuruba ayen ba a limsi bu abe ba a tom bu po ale ge nyiem a chenj ten m na ninina. ² Wa talimu tiisanana yoanana gbesika ale jam paari la, wa yaa tom wa tomteero po wanyi ayen wa ga tuesi wa deka jigini a ta jam te wa. ³ Wa ale ga paari dula la, nuruma a yaa yik wa a nak ale mini wa yoanana ate wa pilim kuli niyaala. ⁴ Talimu nyonowa yaa nman tom tomteero wa choa ba jigi ate ba nman yik wa me a nak wa zukku, a pa wa a nyo chivie po. ⁵ Wa yaa nman pilim tom wa choa ba jigi ate ba ko wala. Ba jam a nye ka nuruba yega dila; a nak ba gela ale a ko ba gela me. ⁶ Waai nyiini ale jam tali ayen wa tom la ale wa dek biika, waai ate wa marij la. Wa yaa weeni wa dek ayen, ‘M dan tom m dek biika, ba le te wa zula.’ Wa yaa tom wa ate wa chenj ba jigi. ⁷ Alege nuruma ale nya wa biika la, ba yaa weeni chaab ayen, ‘Biika kowa a dan kpi, wala le wa soa wa nantana meena. Dila nyin ni basi ate ti ko wa ate wa kowa chum dan kan boro abe tama soa wa nantana.’ ⁸ Ba yaa yik wa a ko a vuuri wa a ta nyini talimu po a nyini peelim.

⁹ “Nama seba talimu nyonowa le wa nye ba dii la? Wa le jam ko ba kama abe wa nman pa wa talimu a te nuru yonta.” ¹⁰ Yeezu

ale magsi wamagsini a nueri la, wa yaa bek ba ayen, “Nama an diem a karim nyaku de Naawen gban̄ka po?”

“Tain dii ate seeroma a zeri ayen di an nala la,
tain dila dek ale tulim a chim tain mañ.

11 Naawen ale nye dila. Di ka wakperik ti jigi.’ ”

12 Yeezu ale weeni wien̄a de meena a ga nueri la, Juuma kpan̄ña yaa deri miñ ayen ka ba jigi ate wa pa wamagsini de a magsi dii nyin̄ la, ba zeri wa kama. Ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa, alege ba jam a chali nuru boanni yogsum, ate ba yaa jam basi wa ale ge cheñ.

13 Dula jigini Juuma kpan̄ña a yaa tom Farisiima gela ale naawa Ayerod nuruma gela ayen ba ga choa Yeezu noai a wom. 14 Ba yaa jam weeni wa ayen, “Sagro, ti seba ayen fi ka wensie nyon̄o. Fi nin̄ ka dii meena ate nuruba a poli la po. Nuruba kpan̄ta kan basi ate fi a tagri fi popola. Fi a sak Naawen wien̄a kama ale wensie. Ku magsi ayen ti tuni ti lampoowa a te nakpion̄ku Siiza, yaa ku an magsi ya? Ti a tuni yaa ti kan a tuni?”

15 Yeezu a poom seba ba kiri kama ate wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ate ni a yaali ayen ni choa m noai a wom? Ni ga ta ligbiri a jam te mu.”

16 Ba yaa ta ligbiri dinyi a jam te wa. Wa yaa bek ba ayen, “Ka wana zuk ale wa yoi ale dua ligni nyin̄ña?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka nakpion̄ku Siiza zuk ale wa yoi ale dua du.”

17 Wa yaa weeni ba ayen, “Dan ka dila, ni be pa nanta baai ate Siiza a soa la a te wa, abe ni pa nanta baai me ate Naawen a soa la a te Naawen.”

Ba ale wom dila la, ku yaa cha ba.

18 Dula jigini nuru baai ate ba a wi ayen Sajusiba la, ba gela a yaa jam Yeezu jigi. Ba jam a poli kama ayen nuruba dan kpi, ba an nman бага a yiri kum po. 19 Ba yaa weeni Yeezu ayen, “Moosis a nmarisi wa gban̄ka po kama ayen, ‘Nuru waai a dan faari nipok ate wa ale wa an biak a nyaya ale ge ate wa kpi, ti a basi kama ate wa yuawa a faari nipowa a biak bisa a te wa ate wa yonni a kan be.’ 20 Nuruba bayopoi ale jam boro a chim suaata ate ba suok kpagini a faari nipok ate ba an biaya ale ge ate wa kpi. 21 Waai ale pa san̄ la a yaa faari wa suoku powa, alege nipowa ale wa me an biak a nyaya ale ge ate wa me a kpi. Ba suok kuui ale pa san̄ butawa la me a nye dila degadega. 22 Ba meena bayopoiwa a jam faari nipowa kama a taam tu, alege ba waai an biak ale wa ale ge kpi ya. Ku n̄aan̄nyin̄ ate nipowa me a yaa kpi. 23 Yogyogla de ate nuruba bayopoiwa de meena a faari wa a nya la, dai dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ka ba wana dek chekki ale wa soa nipowa de?”

24 Yeezu yaa weeni ba ayen, “Nama an diem a miñ Naawen gban̄ka po wien̄a chagiya. Ka dila ale soa ate ni be siuku. Ni ze Naawen pagrimu me ale ka dii la. 25 Dai dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ba meena le tagri kama a nye ase Naawen sabiiloma, baai ale bo wennyamazuk la. Nidoa a kan nman faari nipowa. Nipok me abe kan nman yali chora. 26 Yogyogla de, a magsi chaab ale nuruba le ba yiri kum po la, nama an karim Moosis gban̄ka kauk kuui ale a biisi a magsi chaab ale ti fiika ate bolimu jam a nye nna ase bu a de bu la? Dula jigini ku nmarisi

kama ayen Naawen weeni Moosis kama ayen, ‘Wa ale Abraham ale Aizik ale Jakob Naawenni.’²⁷ Dila a sak kama ayen wa daa kpilima Naawenya, wa ka njanvuuta Naawen, dila nyin ni be siuku kama.”

²⁸ Yeezu ale Sajusima ale boro a biisi la, Juuma Sinsanña sagroma wanyi a yaa wom ba ale a biisi dii la. Wa ale wom ale Yeezu a tulisi ba magsi la, wa yaa jam bek Yeezu ayen, “Ka Naawen Sinsanña po njan dek ale chim sinsak kpeema a gaam njan meena?”

²⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Sinsanña de ale chim sinsak kpeema a gaam njan meena. ‘Izirali demma ni wom nalimnyiini. Tama Nyonowa Naawen ka dinyi dekki. ³⁰ A yaali wa ale fi sunum ale fi chiik ale fi popola ale fi pagrim meena.’ ³¹ Sinsak kpeema njaai ale pa a san la ale nna, ‘A yaali fi saalo choa ase fi dek la.’ Sinsanña njan karo a chim sinsak kpeema a gaam sinsanña de nyayewa.”

³² Juuma Sinsanña sagroma a yaa weeni wa ayen, “Sagro, fi wienja ka wensie. Naawen sum ka dinyi dekki. Naawen di choa a njan karo a gum wa po. ³³ Fi dan yaali wa ale fi sunum ale fi popola ale fi pagrim meena ale yaali fi saalo choa me ase fi dek la, dila ka wari kpeeni a gaam fi ale a ko dunsa ale pa nanta ba chaab a kaab a te wa la kama.”

³⁴ Nuruwa ale weeni dila la, Yeezu yaa seba ayen wa tulisi wa ka nalimnyiini ate wa yaa weeni wa ayen, “Ku tali ka magla ate fi jo Naawen naamu po.”

Yeezu ale biisi ale nuruwa a ga nueri la, wai njan jam karo a ta zupagruk ayen wa bek wa wariya.

³⁵ Da yey ate Yeezu a yaa jam boro a sak nuruma Juuma Puusika Yenni po. Wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate Juuma

Sinsanña sagroma a weeni ayen Kirisitawa, wai ate Naawen le tom ate wa jam la, ale chim ka naawa Deevide njan biiga?³⁶ Naawen Chiika jam basi kama ate Deevide weeni ayen,

‘Nyonowa Naawen weeni mi Nyonowa ayen,
kali m juga nyin a ta cheena diipo ate m le basi ate fi dachaasana a chim fi yom la.’

³⁷ Ase Deevide dek a dan a wi Kirisitawa ayen wa, ‘Nyon’, ku be zaani ka se ate wa njan baga a chim Deevide njanbiiga?”

Nuru boari nna yegayega ale jam boro a wom Yeezu sinsanña ale supeentik. ³⁸ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni kpesi ni dek ate Juuma Sinsanña sagroma a kan paasi ni. Ba a yaali kama ayen ba jo ba garuk wontana a bo yabana po a nyiem a chey ate nuruba a puusi ba abe ba a te ba zula me. ³⁹ Ba a yaali kama ayen ba nyiem a kali zukpaglik sii ate nuru kpeentana a kali la zuima ba tuka diinana po. Ba nyiem a dan boro a nye tigi ba a yaali kama ayen ba a kali zukpaglik sii ate ba kpanna a kali la zuk. ⁴⁰ Ba nyiem a ga a paasi ka pukoga a tuesi ba nanta ale ge a paasi wai meena a puusi puusa wonta a te Naawen. Wa dan jam ayen wa bo ba buusa, ba waalika le zuak yegayega.”

⁴¹ Yeezu a jam kala ka Juuma Puusika Yenni po a moata juijui ate nuruba ta ba ligra a jam a nyoro a te Naawen la, a yaa a nya. Ligra nyam yegayega ale jam maa bo Puusika Yenni po. Ba me yaa jam maa ta ligra nna yegayega a jam a nyoro. ⁴² Pukogi niwobo a yaa jam boro a ta wa ligbie nyaye a jam nyoro. Njan a magsi chaab ale ka kubook. ⁴³⁻⁴⁴ Yeezu yaa wi wa njanviirima ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni wom dii ate m tara ayen m

weeni a sak ni la. Ni nya pukogini de. Wa ligbie nayewa ate wa nyoro la, Naawen jigi wa tiirimu a gaam ligra nyamma de ligraña kama, dii nyin la, ba te ka ligra dii ale kan tua ale ba pa teka la, alege pukogini de a pa ka wa ligraña meena ate wa ta la a ta jam nyoro.”

13

¹ Yeezu yaa ale jam nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini la, wa ñaanviirima po wanyi a yaa weeni ayen, “Sagro, nya yenni ale nala dii la?”

² Yeezu a yaa tulisi ayen, “Ni nya yeri kpeeni de? Dai cheena ate ba le nak di meena a lonsi. Tain yen me la a kan ñman dua di choa zuwa.”

³ Ba yaa cheñ ga jueli Olivi Guuku zuk a kala dula jigini a nya Juuma Puusika Yenni. Piita ale Joon ale Jeemsi ale Andiru a yaa bek Yeezu ba dek ba nyiini ayen, ⁴ “Ka dimpo ate wienja de meena ayen ña nye? Ka boa a le ku nye ate ku sak ti ayen danni a moata?”

⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni. ⁶ Nuruba yegayega le jam pa ba dek a chim Kirisitawa. Ba le paasi nuruba yegayega ayen ba va ba. ⁷ Ni dan wom kpaliñsa wie ate si gela moata alege si gela me a bo niñña, ni kan a chali yogsumo. Ku a fe kama ayen nyaña de meena a nye, alege ku kan sak kama ayen tenka kpeglimka a moata kama. ⁸ Tenja le yiri a ta chaab. Tenka me le choa m na yegayega ate kom a jam tenka meena po. Ase nipok ale de nin a dom dii ale ge a biak la, ku a fe kama ayen wienja de meena me de nin nye ale ge ate tenka a jam kpeglim.

⁹⁻¹⁰ “Ni kpesi ni dek dii nyin la, nuruba a le jam yik ni ale pagrim a ta ni cheñ ba tuka diinaña

kpaña jigi ate ba bo ni buusa abe ba nak ni. Ni ale a va mi la nyin, ba le ta ni me a cheñ ga zaani nalima nin ate ba me bo ni buusa, ate ni nya siuk a mooli Naawen wamañsaña a sak ba. Ku a fe kama ayen nuru meena a lin wom Naawen wamañsaña ale ge ate tenka kpeglim. ¹¹ Ba dan ta ni a cheñ ga jo buusa boka dokku po, ni kan basi ate ni le ni biisi dii la a daani ni. Ni biisi dii meena ate Naawen le basi ate ni biisi la dii nyin la, ka Naawen Chiika le ka sak ni ate ni biisi daa nama dega. ¹² Kula danni a dan paari, suaata le yik chaab a te nuruba ate ba ko ba. Koba me ale nye ba bisa dila, ate bisa me a nye ba koba ale ba maba dila. ¹³ Waai meena le kisi ni kama ni ale a va mi la nyin. Alege waai a dan бага a chiib a zaani a tu ninammu de meena a ga nueri, Naawen le vari wa a basi.

¹⁴ “Da yen ni le nya jaab buui ate Naawen kisa la ale wa za juijui ale kan magsi ayen wa zaani la. Ni dan nya dila ku a fe kama ate nama baai meena ale bo Judia tenka po la a chali ga suk guutaña sunsun.” (Nuru waai le wa karim nyaku de la, a ñmasi min chak.) ¹⁵ “Waai a dan za wa gbon zuk wa kan ñman daani wa dek ayen wa sin a pa jaaboa. ¹⁶ Waai me ale bo wa kaduk po la, a kan ñman kuli yeri ayen wa pa wa garuwa. ¹⁷ Da ñala po ku le jam tua ka nna yegayega a te nipok puusa ale baai ale ta biluata la. ¹⁸ Ni a puusi a te Naawen ate nyaku de a kan jam nye yoiya. ¹⁹ A zaani diipo ate Naawen a nye tenka la a ta jam paari jinla, ninammu de le gaam ninam meena ate nuru biik a nam ale diem kala ayen wa nam la kama. ²⁰ Alege Naawen a yeeri ninammu daaña gela a basi kama, baai ate wa lueri ayen ba jam va wa la nyin. Wa dan kan yeeri ninammu daaña gela a

basiya, waai kan nyini ninammu po a nyini.

²¹ “Da nala po waai dan weeni ayen, ‘Ni nya, Kirisitawa ale nna,’ yaase ‘Ni nya, Kirisitawa ale la,’ ni kan wom wa. ²² Nuruba gela a le jam yiri a paasi nuruba ayen ba ale Kirisitawa. Ba baai me le jam a weeni ayen ba ka Naawen biisiteeroba. Ba le jam a tom wakperikaliisa nna yegayega a yaali ayen ba dan poom бага ba paasi baai ate Naawen a lueri ayen ba va wa la. ²³ Ni be kpesi ni dek, dii nyin la m n̄aam weeni wien̄a de meena kama ale n̄a an diem nyeya.

²⁴ “Alege ninammu daan̄a a dan jam taam, wenbinni ale chiika meena le chim ka legi. ²⁵ Chin̄marisan̄a le nyini wen̄mazuk a lo ate n̄anta baai meena ale bo wen̄mazuk a ta pagrim la me a choa. ²⁶ Dila po nuruba ale nya Mi Saalobiika, ale nyini chin̄maan̄a po a cheena ale pagrim ale zula ale nalim. ²⁷ Mi le tom sabiiloma ate ba jam ten̄ka meena po a tigiuru nuru baai ate Naawen a lueri ayen ba va wa la.

²⁸ “Ni zamsi wari a magsi chaab ale kin̄kan̄. Ni dan nya kin̄kan̄ ale ka pusi vaata, ni seba ayen wulum wein a paari kama. ²⁹ Ni be dan nya wien̄a de ale n̄a pi- ilim a nye, ni yaa be seba ayen jamka moata kama. ³⁰ Wien̄a de meena ale nye kama alege ate nuru baai ale boro la meena a kpi. ³¹ Wen̄mazuk ale ten̄ka meena le jam taam kama. Alege mi wien̄a a kan maara taamu.

³² “Alege nuru waai a ze Mi Saalobiika n̄man jamka daiya. Mi dek ale Naawen sabiiloma ale bo wen̄mazuk la an бага a min̄ di dann̄i, ka m kowa Naawen nyiini. ³³ Ni kpesi ni dek abe ni a limsi dii nyin̄ la, ni ze m jamka daiya. ³⁴ Ku a nye se ka nuru ale a goms̄i ayen wa nyiem a cheŋ saten̄ nin̄in̄

la. Wa yaa te wa tomteeroma meena tuima ale weeni waai ale a nya yenni zuk la ayen wa a limsi. ³⁵ Ba nyon̄owa a бага a jam jun̄oi gensa a yaase goota sunsun̄ a yaase kpadaasa kumsa po a yaase wenbinni ale a pusi diipo la kama. Ba waai ze wa le cheena diipo la. Siuk kula po me, nama waai a kan seba mi n̄man jamka dann̄i. Dila nyin̄ la, ni kpesi ni dek abe ³⁶ ni kan basi ate ni Nyon̄owa a jam diiri ni ale ni dua a goa. ³⁷ M kan weeni ka nama nyiini, mi a weeni ka waai meena. Ni kpesi ni dek abe ni a limsi.”

14

¹⁻² Ku jam tali ka daa n̄aye ate Juuma tigi kpeeni dii ate ba a wi ayen Juuma Gaambasika Tigini la, tigi dii ate ba a n̄obi boroboruk kuui ale kan ta dabinta la a paari. Juuma Puusika Yenni kpan̄a ale Juuma Sinsan̄a sagroma a yaa jam a gisi siuk ayen ba yik Yeezu a ko. Ba yaa weeni ayen, “Ti kan yik wa tigini po, kan daa di nuruma le nye kpalin̄ kpien̄.” Dula jigini ba yaa nye noayen̄ ba le ba nye dii ate ba suk yik wa la.

³ Yeezu yaa cheŋ Betani ten̄ka a ga jo Simon, waai ate gaman̄a tuemu a jam yik wa ale ge nueri la yenni po. Wa yaa jam kala a de n̄andiinta ate nipok wanyi a ta kpaam jam. Kpaamu nyummu a jam masa kama ate bu diak a paga. Nipowa yaa pa kpaamu a kpiiri basi Yeezu zukku zuk. ⁴⁻⁵ Nuru baai ale jam kala dula jigini la gela a yaa nya dii ate nipowa a nye la, ate ba sue a yaa a puuri ale wa. Ba yaa poli ba zuima po ayen, “Ka boa ate nipowa de a pa kpaamu a yik kaasi dila? Wa dan pa bu a da kama m na, wa te nya ligra ka m na yegayega a te niwomma. Kula a gaam dii ate wa nye la kama.” Ba yaa jam toarin̄ wa.

⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi wa. Ka boa ate ni a daani wa? Wa nye ka waman a te mu. ⁷ Niwomma a bo ale ni kama daa meena ate ni dan a yaali ni бага a maari ba. Alege mi a kan kasim bo ale ni. ⁸ Wa nye ka wa ale бага a nye dii meena la a te mu. Wa kpiiri kpa masika de mi nyinƙa kama a gomsɪ ka a magsi guka. ⁹ Wensie ate mi a weeni ni, juijui meena ate nuruba le sak Naawen wamanƙa la, ba le weeni nipowa de ale nye dii a te mu la kama a teeri wa wari.”

¹⁰ Dula jigini Yeezu naanviirima pi ale bayewa po wanyi, waai ate ba a wi ayen Judas Iskariot la a yaa cheɗ Juuma Puusika Yenni kpanna jigi a ga weeni ba ayen wa бага a maari ba kama ate ba a yik Yeezu. ¹¹ Ba ale ga wom dila la, ba sue a yaa peenti m na yegayega, ate ba weeni wa ayen wa dan бага a maari ba, ba le te wa ligra. Judas a yaa basi dula jigini ale a gisi siuk kuui wa le wa va ate ba бага a yik Yeezu la.

¹² Yeezu naanviirima yaa jam wa jigi tigi dii ate ba a nobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta la piilimka danni. Da dila me ale ba a ko Juuma Gaambasika Tigini piisaɗa. Ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka be ate fi a yaali ayen ti ga gomsɪ Juuma Gaambasika Tigini ndiintana ate ti de?”

¹³ Wa yaa weeni wa naanviirima po baye ayen, “Ni cheɗ a ga jo tenka po. Dula jigini ni le nya nidɗa a ji nyiam ale samonɗi. ¹⁴ Ni va wa a ga jo yeri dii po ate wa a jo la. Ni dan ga jo ni weeni yenni nyonowa ayen, ‘Ti Sagrowa ale tom ti ayen ti jam bek fu dok kuui po ate wa ale wa naanviirima ayen ba jam de ba Juuma Gaambasika Tigini ndiintana la.’ ¹⁵ Wa le dak dok kpion kunyi ate ba vaari ale gomsɪ ku meena po, ate ku bo na chaab

zuk la a sak ni. Ni yaa jo ku po, a gomsɪ jaab buuri meena a magsi ate ti kali a de.”

¹⁶ Ba yaa cheɗ ga jo tenka po a nya dii meena ate Yeezu a poom weeni ba la, ate ba yaa gomsɪ ba Juuma Gaambasika Tigini ndiintana dula jigini ale ge pilim nman a ga Yeezu jigi.

¹⁷ Junɗai ale jam paari la, Yeezu ale wa naanviirima pi ale bayewa a yaa jam kala a de. ¹⁸ Ba ale boro a de la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni meena ale kala a de ale mu la, ni po wanyi le wa ta mu a ga bobri sak m dachaasana.”

¹⁹ Wa naanviirima sue yaa kaasi ate ba bek wa wanyiwanyi ayen, “Ka mi? Ka mi?”

²⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ku le chim ka nama pi ale bayewa po wanyi, waai ale a nman boroboroku a siuk jentana ale mu la, a le wa ta mu a ga bobri sak. ²¹ Mi, Saalobiika, ale kpi ase ka ba ale nmarisi dii Naawen gbanƙa po la. Alege ku le pagra kama a te waai dek ale wa ta mu a ga bobri sak la. Ku zunchoɗ kama ale ba nin poom kan biak wa.”

²² Ba ale boro a de ndiintana la, Yeezu a yaa pa boroboruk a puusi a te Naawen a nye wa jiam, alege nman ku a chari wa naanviirima ale weeni ba ayen, “Ni nɗa nobi, mi nyinƙa ale m na.”

²³ Wa yaa nman pa beerik ale daam a puusi a te Naawen a nye wa jiam, alege pa te ba ate ba nyu. ²⁴ Wa yaa weeni ba ayen, “Ka mi nyinƙa ziimu ale nna. Buui ale a nyini nuruba yega nyin la, ayen ku sak ayen Naawen ale jam puulim ayen wa le nye dii a te nurubiik la, wa sum a nye kama. ²⁵ Wensie ate mi a weeni ni, m kan nman nyu daamu de ase ka dai dii danni ate m nman a nyu da paalimu Naawen naamu po la.”

²⁶ Ba yaa yi yiili ale ge a nyini ga jueli Olivi Guuku zuk.

²⁷ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni meena ale chali abe ni ge mu dii nyin la ba nmarisi Naawen gbanƙa po kama ayen, ‘Naawen le jam ko naapeerika, ate piisanja a yaa chali waan chaab.’ ²⁸ Alege m dan yiti kum po, m le de ni nin a cheŋ Galili tenka.”

²⁹ Piita yaa weeni wa ayen, “Mbala meena a dan poom basi fu, mi kan maa basi fu diipo diipo.”

³⁰ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Basi ate m weeni a sak fu ayen, yokku de fi le pagsi ku noai buta ayen fi ze mu, ale ge ate vari kpadiaka a kum a nye buye.”

³¹ Piita yaa pii nyin a nman weeni wa ayen, “Mi kan weeni diipo diipo ayen m ze fu. Mi dan poom ayen m kpi ale fu, mi kan weeni dila.”

Wa njaanviirima mbala meena me a yaa weeni dila degadega.

³² Ba yaa jam paari jigi ate ba a wi ayen Getsemani, ate Yeezu a yaa weeni wa njaanviirima ayen, “Ni kali dela ate m ga puusi a te Naawen abe m jam.” ³³ Wa ale a cheŋ la, wa yaa basi ate Piita ale Jeemsi ale Joon a va wa. Wa sui a yaa jam kaasi nna yegayega, ate ³⁴ wa weeni ba ayen, “M sui ale kaasi nna yegayega, ate ku a nye nna ase mi a yaali ayen m kpi kama la. Ni be limsi dela ate m jam, abe ni kan goa.”

³⁵ Wa ale ga cheŋ maga dek la, wa yaa kpi duna ten a puusi a te Naawen ayen dan ka dii wa yeeri ninam buui ate wa za wa nam la wa jigi a basi. ³⁶ Wa puusi a te Naawen kama ayen, “M Koa, fi baga a nye wari meena kama. Yeeri ninammu de m jigi a basi. Alege, nye fi dek ale a yaali dii la, daa mi ale a yaali dii la.”

³⁷ Wa yaa pilim jam a paari wa njaanviirima batawa ale ba dua a goa. Wa yaa weeni Piita ayen,

“Simon, ni a goa kama? Nama an baga nya ate ku a beni fiifiik ale ge kan goa? ³⁸ Ni a nya abe ni puusi a te Naawen ayen goom kan yik ni ate ni goa. Ni a yaali ayen ni nye dii ate m weeni ni la kama, alege ni an baga a nye dila ale ni dek pagrimoa. Ni a yaali ka maarika m jigi.”

³⁹ Wa yaa nman ga puusi a te Naawen a weeni wa ale poom a weeni dii la. ⁴⁰ Wa yaa nman jam wa njaanviirima jigi ale ba nman dua a goa, dii nyin la, goom ale jam ta ba nna yegayega, ate ba ze ba ale ba weeni wa dii la.

⁴¹ Wa ale nman jam ku noai butawa la, wa yaa weeni ayen, “Ni diem a goa kama? Ku magsiya. Di danni a paari ya. Ba le yik Mi, Saalobiika a nyo nuru baata nisima po yogyogla de. ⁴² Ni yiri ate ti cheŋ. Nuru waai ale ta mu a ga bobri sak la ale la a cheena.”

⁴³ Yeezu ale diem boro a biisi la, wa njaanviirima pi ale bayewa po wanyiwa Judas, a yaa jam wa jigi ale nuru boari. Juuma Puusika Yenni kpanna ale Juuma Sinsanna sagroma ale tenka kpanna ale tom ba. Ba jam ta ka gebi kpeensa ale dua a jam ayen ba yik wa. ⁴⁴ Bumbobrowa a poom weeni ba kama ayen, “Ti dan ga paari ba, nuru waai ate mi a puusi wa la, ka waai ate ni a yaali la ale la. Ni yik wa a ta cheŋ abe ni kan te wa be.”

⁴⁵ Ba ale ga paari Yeezu la, Judas a yaa deri ga wa jigi a wi wa ayen, “M Sagro,” a yaa ale ge a puusi wa. ⁴⁶ Judas ale nye dila la, nuruma a yaa deri yik Yeezu ale pagrim. ⁴⁷ Yeezu njaanviirima po wanyi a yaa deri yeeri wa gebi kpien a che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni tomteerowa turi a lonsi ten. ⁴⁸ Yeezu a yaa bek nuru boanni ayen, “Mi ka zue ate ni ta gebi kpeensa ale dua a jam ayen ni yik mu? ⁴⁹ Daa meena mi kasim

bo ale ni kama Juuma Puusika Yenni po a sak nuruba, alege ni an yik mu. Alege ku a fe kama ayen ba ale nmarisi Naawen gbanjka po dii dila po dila po la, a jam chim wensie.”

⁵⁰ Dula jigini Yeezu njanviirima meena a yaa chali ale ge wa.

⁵¹ Nidwa wanyi ale jam maa va Yeezu a yulum gatta peelik. Ba jam a yaali ayen ba yik wa kama, ⁵² ate wa foli gatiaka a basi a te ba ale ge a yiri chali ale chabola.

⁵³ Ba yaa ta Yeezu a chej Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni. Juuma Puusika Yenni kpanja ale tenka kpanja ale Juuma Sinsanja sagroma a yaa jam tigi chaab dula jigini, ayen ba bo Yeezu busa. ⁵⁴ Piita a yaa magi va ba njan a ga jo Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni dabiaka po a ga kala ale kpagini tomteeroma a njan bolim. ⁵⁵ Juuma Puusika Yenni kpanja ale boteeroma meena a yaa jam a bek nuruba ayen ba wom Yeezu wakaasun ba jigi ate ba nya siuk a ko wa. Alege ba an baga a nya wari ya. ⁵⁶ Nuruba yegayega a jam velim wie a te wa kama alege ba noanja jam daa bunyi.

⁵⁷ Ba gela a nyini a biisi venta wie ayen, ⁵⁸ “Tama wom ale wa a weeni ayen wa baga a kaasi Juuma Puusika Yenni dii ate nuruba a se la kama, abe wa njan se di daa nata po. Wa be kan pa nuruba ate ba se di.” ⁵⁹ Alege ba me wienja a jam daa noayen wie.

⁶⁰ Ba meena ale biisi a ga nueri la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yiri a zaani ba meena ninj a bek Yeezu ayen, “Fi ka wari a tulisi wienja de meena ate ba a biisi la po?”

⁶¹ Yeezu yaa sina. Wa yaa njan bek wa ayen, “Ka fi ale Naawen biika, Kirisitawa ate Naawen le tom la?”

⁶² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mm, mi ale la. Da yen ni le nya Mi, Saalobiika ale m kali Naawen kpeeni juga gen a nyini chinmaan po a cheena.”

⁶³ Wa ale weeni dila la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yik wa dek garuku a dari cheeri ayen ku sak ayen Yeezu ale weeni dii la a kabi wa kama ate wa yaa weeni boteeroma ayen, “Ti an njan a yaali seeroba. ⁶⁴ Ni meena a wom wa ale pa wa dek a magsi chaab ale Naawen la kama. Nama a poli ka se? Wa lo yaa wa an loya?”

Ba meena a yaa bo mini wa ayen ku a magsi kama ayen wa kpi.

⁶⁵ Boteeroma gela a yaa chesi tintueta a basi wa nyin ale pa garuk a bobi lik wa ninanja a nak wa ale a bek ayen, “Fi seba waai dek ale nak fu la?” Nuru baai me ale ga yik Yeezu la yaa fobi wa a gum du.

⁶⁶ Ba ale ta Yeezu a nye dila la, Piita a diem jam bo ka yenni dabiaka po. Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni dogleema wanyi a yaa nya wa. ⁶⁷ Wa ale nya Piita ale wa kala a njan bolimu la, wa yaa bek wa ayen, “Fi daa Yeezu Nazaret denowa njanviirima po wanyi?”

⁶⁸ Piita a yaa pagsi ayen, “Mi ze fi ale a weeni dii la.” Wa ale weeni dila la, wa yaa yiri a chej ga za nansiunku noai. Dila powa kpadiak a yaa deri kum.

⁶⁹ Nipokbinni ale njan nya wa ale wa za dula jigini la wa yaa weeni baai ale za dula la ayen, “Nuruwa de ka Yeezu njanviirima po wanyi.” ⁷⁰ Piita yaa njan pagsi ayen wa daa Yeezu njanviirima po wanyi.

Ku njanynin, nuru baai ale jam za moata wa la a yaa weeni wa ayen, “Fi ka ba a po wanyi, dii nyin la fi me nyini ka Galili tenka.”

⁷¹ Piita yaa pe ayen wa ze nuru waai ate ba a weeni wa wie la.

⁷² Wa ale pe la, vari kpadiaka a yaa deri kum a nye buye ate Piita a deri teeri dii ate Yeezu a poom weeni wa ayen, wa le pagsi ku noai buta ayen wa ze wa ale ge ate vari kpadiaka a kum a nye buye la. Wienja de meena a yaa nye ate Piita sui a kaasi nna yegayega ate wa yaa deri a kum.

15

¹ Vari ale veenti la, saliuik yokyokwa Juuma Puusika Yenni kpanja ale tenka kpanja ale Juuma Sinsanja sagroma ale bo-teroma a yaa nman kpabi tu chaab ayen ba zok ba le ba nye Yeezu dii la. Ba ale zok ale chaab a ga nueri la, ba yaa bobi wa nisimanya a ta wa chen tenka gominawa Paalot jigi. ² Ba ale ga paari la, Paalot a yaa bek Yeezu ayen, “Ka fi ale Juuma naawa la?”

Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Ka fi dek ale weeni dila.”

³ Juuma Puusika Yenni kpanja jam a chiini ka wie nna yegayega ayen Yeezu a nye kaasi. ⁴ Dila nyin Paalot yaa nman bek wa ayen, “Fi kan wom ba ale a chiini wienja nna yegayega a te fu la? Fi ka wariya a tulisi ba?”

⁵ Alege Yeezu a jam sina. Wa an jam weeni wariya. Ku yaa cha Paalot.

⁶ Bena meena ba Juuma Gaambasika Tigini a nyiem a dan paari, Gominawa Paalot a nyiem lak nuru waai ate tenka demma a yaali ayen wa lak ate wa nyini likka dokku po a nyini la a basi kama. ⁷ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik dii nyin la, wa jam maa nye ka noayen ale wa tenka demma ate ba nye kpalin ale baai ale a nya ba tenka zuk la. Ba ale jam boro a nye kpalin la, ba jam ko ka nuruba

gela. ⁸ Nuruba yegayega a yaa tigi chaab a jam Paalot jigi a saalim wa ayen wa nye dii ate wa nyiem poom a nye tigi danna la a te ba. ⁹ Wa yaa bek ba ayen, “Nama a yaali ayen m basi ka Juuma naawa?” ¹⁰ Paalot a jam seba ayen ka Juuma Puusika Yenni kpanja nyunni nyin ale soa ate ba yik Yeezu a ta jam wa jigi.

¹¹ Juuma Puusika Yenni kpanja a yaa weeni nuru boanni ayen ba a saalim ayen wa lak Barabasi a basi abe wa ge Yeezu. ¹² Paalot a yaa bek ba ayen, “Nuru waai ate nama wi ayen Juuma naab la, m nye wa se?”

¹³ Ba meena a yaa kaari nna yegayega ayen, “Ni ko wa.”

¹⁴ Paalot a yaa bek ba ayen, “Ka boan jaab wabiok ate wa tom?”

Ba yaa kaari a gaam dila a weeni ayen, “Ni ko wa.”

¹⁵ Paalot a jam a yaali kama ayen wa nye ate nuru boanni supeentik. Wa yaa lak Barabasi a basi, ale ge basi ate ba miiri Yeezu ale kpaasa ale ge pa wa a te, ayen ba ta wa ga ko.

¹⁶ Paalot sojima a yaa yik Yeezu a ta jo ba Gominawa yenni dabi-aka po a yaa wi ba soji chaama ate ba jam. ¹⁷ Ba yaa pa garuk monun a jo wa ale pa munsa a yok zutok a pa vuk wa zukku, ¹⁸ a yaa a puusi wa a weeni ayen, “Juuma naawa kasim boro taam wuu.” ¹⁹ Ba yaa pa duok, a nak wa zukku ale chesi tintueta a basi wa nyin ale kpi duna wa nin a potim a nye nna ase ba a te wa ka zula la. ²⁰ Ba ale nye wa la a ga nueri la, ba yaa yeeri garuk monuku ale pa wa dek gattana a jo wa a ta wa nyini chen ayen ba ko.

²¹ Ba ale jam bo siuku po a chen la, ba yaa zik Simon ale wa cheena tenka po ate sojima a fe wa ate wa tuesi Yeezu jabarimu ji. Simon a jam ka ten kaai ate ba a wi ayen

Sairini la deno. Wa jam ka nuru baai ate ba a wi ayen Alezanda ale Arufusi la ko. ²² Ba yaa ta Yeezu a ga paari juijui ate ba a wi ayen Golgota la. Ku kiri ale “Zukoluku Jigini.” ²³ Ba yaa pa tiim a nyo daam po ayen Yeezu nyu, alege wa an jam nyuya. ²⁴⁻²⁵ Wenbinni ale jam kan diem a jueli paari wenzuk sunsun la, ba yaa yik Yeezu a kpi wa jabarimu nyin. Ba yaa pa wa gattaŋa a chari chaab. Ba jam nak ka gbaŋ a nya waai ale magsi garuk kuui deka la. ²⁶ Ba yaa pa tapagi a ŋmarisi di nyin ayen,

KA JUUMA NAAWA ALE NNA

a pa di kpi jabarimu zuk. ²⁷ Ba jam maa kpi ka zueba baye ŋanbarinta nyin a gum Yeezu po, ate ba wanyi a bo wa juga, nwala me a bo wa gala. ²⁸ Ate ba le jam ŋmarisi dii Naawen gbaŋka po ayen, “Ba nye wa ase ka zue la a yaa jam chim wensie.”

²⁹ Nuru baai ale jam va dula a taam la a yaa zak zuk nya wa a mati ba noa ale a le wa ayen, “Mm, daa fi ale weeni ayen fi le kaasi Juuma Puusika Yenni abe fi ŋman se di a nueri daa ŋata po la? ³⁰ Nyini jabarimu zuk a sinj a vari fi dek a basi ate ti nya.”

³¹ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsaŋŋa sagra me a jam a la wa ale a weeni chaab ayen, “Wa jam baga a vari nuruba a basi kama, alege wa an baga a vari wa dek a basi. ³² Ka Juuma naawa, ale nna. Kirisitawa ate Naawen le tom ate wa jam la ale nna. Wa nyini jabarimu zuk a sinj ate ti yaa siak a te wa.”

Zuema bayewa baai ate ba jam kpi ba a gum Yeezu po la, me a le wa.

³³ Wenni ale jam jueli a bo wenzuk sunsun la, legi a yaa jam lik tenj kala meena a ta ga paari wenbalini. ³⁴ Legini ale jam basi la, Yeezu a yaa kaari nna yegayega

a weeni wa dek tenjka biika po ayen, “Eloi, eloi lema sabagtani.” Ku kiri ale, “M kowa Naawen, m kowa Naawen, ka boa ate fi zeri mu?”

³⁵ Nuru baai ale jam za dula jigini la ba gela wom dii ate wa weeni la. Ba yaa weeni chaab ayen, “Fi wom wa ale a wi Naawen biisiteerowa Elaja la?”

³⁶ Ba po wanyi a yaa chali cheŋ ga pa sosok a lusi da miisij po a pa yik do wonj nyin a zak ta jueli Yeezu noai. Wa ale diem a zak duoku ta la wa yaa chiem weeni baai ale jam za la ayen, “Ni basi ate ti limsi a nya ase Elaja a le jam a yik wa ta nyini jabarimu zuk a sinj tenj ya.”

³⁷ Yeezu a yaa ŋman kaari nna yegayega a yaa ale ge a kpi.

³⁸ Wa ale jam kpi la, garuk kpionj kuui ate ba jam pa a kasi Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri ku ŋmazuk a ta sinj paari ku tenj. ³⁹ Sojima kpagi dii ale jam za Yeezu jabarimu tenj la a jam nya wa ale kpi dii la kama. Wa yaa weeni wa dek ayen, “Wensie, nuruwa de sum ka Naawen biik.”

⁴⁰⁻⁴¹ Nipok baai ale jam maari Yeezu Galili tenjka po la, ba gela a jam za moata dula a nya dii ale nye la kama. Ba gela yue a jam ale Salomi ale Meeri Magdala ale Meeri, Jeemsi baanŋka ale Josesi mawa. Nipok baai ale jam va Yeezu a cheŋ Jerusalem tenjka po la, yegayega me a jam bo dula jigini kama.

⁴²⁻⁴³ Nuru wanyi ale jam nyini tenj ate ba a wi ayen, Arimatia. Wa yoi a jam ale Josefi. Wa jam ka Juuma boteeroma po wanyi ate nuruba a zuli wa nna yegayega. Wa jam kasim a limsi ka diipo ate Naawen ayen wa jam chim naab tenjuk de a nya tenjka meena la. Da dii ale pa a te ba Vuusum Danni la, ka da dii ate ba a gomsa ba dek nalimnyiini a limsi

Vuusum Danni la. Da dila dannii juncai ate wa yaa yiri ale popo pagrim a cheŋ Paalot jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri Yeezu nyinŋka jabarimu zuk a ta cheŋ ga gu. ⁴⁴ Paalot ale ga wom ayen Yeezu a kpi ka nna nwuli la, ku yaa deri cha wa nna yegayega. Wa yaa wi wa sojima kpagini a bek wa ayen, “Ka wensie wa sum kpi kama?” Kpagini a yaa tulisi wa ayen, “Mm, ka wensie wa sum kpi kama.” ⁴⁵ Dula jigini Paalot a yaa siak ayen Josefi ga yeeri Yeezu nyinŋka jabarimu zuk a ta ga gu. ⁴⁶ Josefi a yaa basi dula jigini ale ge cheŋ ga da garuk a yaa ga yeeri Yeezu nyinŋka jabarimu zuk a yaa pa garuku a pili ka a ta ga dueni puŋ vorub paalik po. Teŋ kala demma a jam a gu ba nuruma ka pina vie po. Wa ale nye dila a ga nueri la, wa yaa bilim tintain kpeeni a lik puŋku vorumu noanni. ⁴⁷ Mɛeri Magdala ale Josefi mawa Mɛeri, a jam nya ba ale gu Yeezu juijui la kama.

16

¹ Ba Vuusum Danni ale taam la, Mɛeri Magdala ale Jeemsi mawa Mɛeri ale Salomi a yaa ga da kpa masak ayen ba pa sa Yeezu nyinŋka. ² Laasidi dai, saliuuk yokyok ate wenni pusi magla la, ba yaa cheŋ juijui ate ba gu Yeezu la. ³ Ba ale jam a cheŋ la, ba yaa bek chaab ayen, “Ka wana dek ale wa bilim tintanni puŋku vorumu noai a basi a te ti?” ⁴ Ba ale ga paari la, ba yaa nya tintanni ale di bilim dua nakpiak ale ge puŋku vorumu noanni a basi. Tintanni a jam zuak kama ale dobra. ⁵ Nipooma a yaa ga jo Yeezu guka jigini a yaa nya nidoa wanyi ale wa kala ba juga geŋ a jo kasaauk peeluk ate yogsom a yaa jam yik ba nna yegayega.

⁶ Nidoawa a yaa weeni ba ayen, “Ni kan chali yogsomoa. M seba

ayen ni a gisi ka Yeezu Nazaret denowa waai ate ba kpi wa jabarimu nyinŋ la. Wa yiri kum po kama. Ni nya ba ale pa wa dueni juijui la nna. ⁷ Ni cheŋ ga weeni Piita ale Yeezu ŋaanviirima meena ayen, ‘Wa le de ba ninŋ a cheŋ Galili teŋka po kama ase wa daam ale weeni ba dii la. Ba dan cheŋ dula, ba le nya wa.’ ”

⁸ Nipooma a yaa basi dula jigini ale ge chali a cheŋ. Ba kpaziim a yaa jam a nak nna yegayega ate ba nyinŋa a gok. Ba an jam a weeni sak waaiya, dii nyinŋ la ba jam a chali ka yogsom.

⁹ Yeezu ale yiri kum po Laasidi dai saliuuk yokyok la wa liŋ pa wa dek a sak ka Mɛeri Magdala waai ate wa jam yiaŋ chichiribaata tiyopoiwa wa jigi a basi la. ¹⁰ Mɛeri a yaa jam cheŋ Yeezu ŋaanviirima jigi. Ba meena sue a jam kaasi ka nna yegayega ate ba a kum. ¹¹ Mɛeri a yaa weeni ba ayen Yeezu a yiri kum po kama ŋman ta nyuvuri ate wa dek a nya wa. Alege ba an jam siak ayen ku ka wensie.

¹² Ku ŋaanŋnyinŋ ate Yeezu a yaa jam tagri a pa wa dek a sak wa ŋaanviirima po bayewa, baai ale jam basi Jerusalem teŋka a cheŋ jigi yonŋ la. ¹³ Ba yaa pilim ŋmani a cheŋ wa ŋaanviirima mbala jigi a weeni ba ayen ba nya Yeezu kama, alege ba an jam siak ayen ku ka wensie.

¹⁴ Ku ale ŋman pilim ga nye maga la, Yeezu ŋaanviirima pi ale wanyiwa a yaa jam kala a de ba ŋandiinta ate Yeezu a yaa jam pa wa dek a sak ba. Wa yaa toariŋ ba ayen ba ka nuru baai ale kan ta siaka la. Ba tueŋa a kpari ka nna yegayega ate ba an бага siak ale baai ale jam weeni a sak ba ayen ba nya wa kama ale wa yiri kum po la. ¹⁵ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni nyini a cheŋ teŋka meena po a mooli Naawen wamaŋsaŋa a sak

waai meena. ¹⁶ Baai meena ale ba ta siaka ale mi, a tuesi soka, Naawen le vari ba ba wabaataŋa po a basi, alege baai meena ale kan ba ta siaka ale mi la, Naawen le jam bo mini ba kama. ¹⁷ Baai meena ale ta siaka ale mi la, le baga a nyɛ wie ate ku sak ayen Naawen ale sum tom ba. Ba le pa mi yonni nyin a yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po a basi. Ba le baga a biisi be paalisa me. ¹⁸ Ba dan yik wiiga yaase ba dan nyu choŋ, jaab kan nyɛ ba. Ba le baga me a pa ba nisima a vi yɔgnyeensa zuk ate ba a nya nyinyɔgsa.”

¹⁹ Nyɔnɔwa Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa yiri a jueli wenɲmazuk a ga kala Naawen juga geŋ. ²⁰ Wa ŋaanviirima a yaa nyini a cheŋ teŋka meena po a mooli Naawen wamaŋsaŋa a sak nuruba. Nyɔnɔwa a jam bo ale ba kama diipo meena ale a maari ba ate ba a tom tuimkperisa nna yegayega ayen ku sak ayen ba wienɲa ka wensie.

Yeezu Wamaŋsaŋa Wie Ate LUUK A ŊMARISI La

¹ Fi Teofilos waai ate mi Luuk a te fu zula nna yegayega la, ale a ŋmarisi gbaŋka de a te fu. Nuruba yegayega a pii nyin kama ayen ba ŋmarisi wie ŋaai meena ale nye tama sunsuŋ la. ² Wie ŋaai meena ate ba ŋmarisi la a nyini ka seero baai ale nya ŋa ta nyini ku piilimka po ale a sak nuruba ŋa wie la jigi. ³ Dila nyin la, mi ale lagi nina a ŋmasi zamsi wienja de a ta nyini ŋa piilimka po la nyin ale soa ate mi poli ayen ku nala kama ate m ŋmarisi ŋa meena ate ŋa va chaab a te ni. ⁴ Mi a ŋmarisi gbaŋka de a te fu kama ate fi бага a miŋ ayen wie ŋaai meena ate ba sak fu la a sum ka wensie.

⁵ Va ŋaai po ate Ayerod a jam chim Judia teŋka naab la, Juuma Puusika Yenni kpagi wanyi ale jam boro. Wa yoi jam le Zakaria. Wa jam nyini ka kpagi diinaŋa po kunyi ate Abaija soa la. Zakaria powa yoi jam ale Elizabet. Elizabet me jam ka Juuma Puusika Yenni tomteeroma po wanyi le. ⁶ Zakaria ale wa powa a jam ka nuru welensa ale a va Naawen sinsaŋŋa nalimnyiini. Ba jam ka wakaasuŋ Naawen jigi ya. ⁷ Wa ale wa powa meena a jam kpaŋ ka nna yegayega, alege ba jam ka biiga, dii nyin la wa powa Elizabet a jam ka kirik.

⁸ Da yeŋ ate ku jam paari Zakaria buuni po wanyi ayen wa jo Juuma Puusika Yenni po a nye kaabka la, ba yaa jam lueri ayen wa Zakaria jo nye kaabka. ⁹ Juuma Puusika Yenni tomteeroma a ta ka ba nyeka a va a tom ba tuimaŋa. Ba yaa

nak gbaŋ a lueri Zakaria ayen wa ju ŋanta baai nyum ale masa la kuŋkuŋku zuk a te Naawen. Wa yaa jo Juuma Puusika Yenni po. ¹⁰ Wa ale diem a jam bo di po la, nuru boanni baai ale jam ayen ba puusi Naawen la, a yaa tigi chaab nna yegayega a jam za dabiaka po a puusi.

¹¹ Zakaria ale jam boro pa ŋantaŋa a nyo bolimu po ayen ba de la, Naawen sabiiloma wanyi a yaa deri jam wa jigi a jam za kuŋkuŋku jigini juga geŋ. ¹² Zakaria ale nya wa la wa yaa deri a chali yogsum. ¹³ Alege sabiilowa a yaa weeni wa ayen, “Zakaria, kan chali yogsum, dii nyin la Naawen a wom fi puusaŋa kama. Wa be le basi ate fi powa a yik puuk a biak nidɔabili. Wa dan jam biak, te biika yonni ayen Joɔn. ¹⁴ Wa dan biak wa fi ale fi powa ale nuruba yegayega sue le peenti ka nna yegayega. ¹⁵ Naawen a le basi ate wa chim nuru kpion Naawen nimbie po abe wa kan a nyu daamɔa yaase dapagriga. Naawen Chiika ale sueri wa a nyini wa biam po. ¹⁶ Wa dan chim wa le basi ate Izirali demma yegayega a basi ba beemu suitaŋa abe ba ŋman va ba nyɔɔwa Naawen. ¹⁷ Joɔn ale de Nyɔɔwa niŋ ale pagrim ase Naawen biisi-teerowa Elaja ale jam pagra dii la. Wa le jam yik koba ale ba bisa ate ba niak chaab. Wa ale ta baai ale kan a va Naawen siuku la a jam welensa nyamma yammu siuku po. Wa ale gomsɔ Nyɔɔwa nuruma a magsi a te wa.”

¹⁸ Zakaria a yaa bek sabiilowa ayen, “Mi a le nye ka se a seba ayen fi ale biisi dii la ka wensie? Mi ale m powa a kpaŋ kama.”

¹⁹ Sabiilowa a yaa weeni wa ayen, “Mi ka Gabriel waai ale a zaani Naawen niŋ la. Wala abe le tom mu ayen m weeni fu wamaŋsaŋa de. ²⁰ Mi ale weeni

fu dii la a le jam chim ka wensie, diipo ale magsi la alege fi ka siaka ale mi ale weeni dii la. Dila nyin la fi le chim ka gaauŋ a ta ga paari wienja de meena nyeka dai.”

²¹ Dila po meena ale nuruma za ka dabiaka po a limsi ayen wa nyini. Ba yaa jam a weeni chaab ayen, “Ka boa ale soa ate wa a beni dokku po dila.” ²² Zakaria ale nyini yenni po a za nuru boanni meena nin la, wa an jam baga a biisi ate wa yaa pa wa nisimaŋa a magsi a sak ba. Nuruma ale nya Zakaria ate wa pa wa nisimaŋa a magsi wienja a sak ba la, ba yaa deri min ayen wa nya ka wari Juuma Puusika Yenni po nna ase wa goa daasim kama la.

²³ Zakaria tuimaŋa daaŋa ale nueri Juuma Puusika Yenni po la, wa yaa nman kuli wa yenni. ²⁴ Daa magla ale taam la, wa powa a yaa yik puuk a bo wa yenni po chiisa sinu ale kan nyeemu a ga jigiya. ²⁵ Dula jigini Elizabet yaa weeni ayen, “Yogyogla de Nyɔɔwa a bola maari mu kama. Wa yeeri mu m chivienja po a basi kama nuruba nimbie po.”

²⁶ Elizabet puuka ale nya chiisa siyuebi la, Naawen a yaa tom wa sabiilowa Gabriel ayen wa cheŋ teŋ kaai ate ba a wi ayen Nazaret ate ka bo Galili la po. ²⁷ Nipokbili wanyi ale jam bo dula ate ba a wi ayen Mɛeri. Wa jam siak kama ayen wa yali nidɔa wanyi ate ba a wi wa ayen Josefi. Josefi a jam ka naawa Deivid nɔanbiik. ²⁸ Sabiilowa a yaa jam weeni Mɛeri ayen, “Suyogini a bo le fu. Nyɔɔwa a bo ale fu kama ale niak fu me nna yegayega.”

²⁹ Mɛeri ale wom dii ate sabiilowa a weeni wa la, ku yaa daani wa nna yegayega ate wa poli wa wanni kiri ale ka dii la. ³⁰ Sabiilowa a yaa nman weeni wa ayen, “Mɛeri, kan basi ate

fi kpaziim a nagi, dii nyin la Naawen niak fu kama. ³¹ Wa weeni kama ayen fi le yik puuk a biak nidɔabili. Fi dan jam biak biika, wa yoi ale Yeezu. ³² Wa le jam chim ka nuru kpion nna yegayega. Ba le wi wa ayen ka Naawen Kpeeni biik. Ti Nyɔɔwa Naawen le bobi wa naam ase wa le jam bobi wa kokpienka Deivid naam buui dila po dila po dii la. ³³ Wa le jam soa wa kokpienka Jakob nɔanbisana meena a ta a cheŋ diipo meena wuu, ate wa naamu a kan maa kpeglim.”

³⁴ Mɛeri a yaa weeni sabiilowa ayen, “Mi a diem ze nidɔa. Ku be le nye ka se ate m yik puuga?”

³⁵ Sabiilowa yaa weeni wa ayen, “Naawen le pa ka wa Chiika a nyo fi po abe wa pa wa pagrimu me a lik fu. Biik kaai ate fi ayen fi biak la, nuruba le wi wa ayen ka welensa nyɔɔ ale Naawen biik me. ³⁶ Be teeri fi suoku Elizabet wari. Nuruba a weeni kama ayen wa ka kirik alege wa ale wa kpansaŋa meena wa ta ka puuk chiisa siyuebi ale nna. ³⁷ Wari karo ate Naawen an baga a nye.”

³⁸ Mɛeri yaa weeni ayen, “Naawen dek ale soa mu. Wa yaa be basi ate ku nye ase fi ale weeni dii la.” Sabiilowa yaa deri basi wa ale cheŋ.

³⁹ Mɛeri yaa deri gomsa a cheŋ nna nwuli nwuli a cheŋ teŋ kanyi ate ka bo guuta sunsuŋ Judia teŋka po. ⁴⁰ Wa le ga paari ku jigini la, wa yaa cheŋ ga jo Zakaria yenni po ayen wa puusi Elizabet. ⁴¹ Elizabet ale wom Mɛeri lueluku la, wa biika a yaa deri a labri ponni po. Naawen a yaa basi ate wa Chiika a sueri Elizabet sunummu. ⁴² Ate wa yaa weeni Mɛeri ale lueluk kpion ayen, “Naawen niak fu kama a gaam nipooba meena. Biik kaai ate fi le biak la, Naawen niak wa kama. ⁴³ Ka boa ale soa ate wa

kpeeni de a nye mi jigiya ate mi Nyɔnɔwa ma a cheena ayen wa puusi mu? ⁴⁴ Mi ale poom wom fi lueluku la, m biika a deri a labri kama ale supeentik. ⁴⁵ Fi ta supeentik kama, dii nyinj la fi ta siaka kama ayen dii ate ti Nyɔnɔwa Naawen weeni fu la a le sum nye kama.”

⁴⁶ Dula jigini Mɛeri yaa weeni ayen,

“Mi a pagi Naawen ale ka m sunum meena.

⁴⁷ Mi sui a peenti kama, ayen Naawen ka m varibasido,

⁴⁸ a teeri mi waai ale ka wa tomteeroma po nuru fiik la wari.

A ta nyini jinla dannii a ta a cheŋ waai meena le kasim a wi mi ayen ka supeentik nyɔnɔ,

⁴⁹ dii nyinj la Naawen kpeeni tom ka tuim kpeema a te mu.

Wa yonni abe welema kama.

⁵⁰ Wa kasim ta jirim kama ale baai meena ale a zuli wa la.

⁵¹ Wa jam pa ka wa pagrimu yegayegaka a yik kanjanta nyam ale ba wie nyeka popola meena a kaasi.

⁵² Wa yik nalim kpeema a yeeri ba naam po ale ge basi ate nuru baai ale kan ta zaana jigii la a nman taam de ba ninj.

⁵³ Wa be maari a te baai ate kom ta ba la nandiinta yegayega ale ge a basi ate baai ale jigii la a chim nanjagsa.

⁵⁴⁻⁵⁵ Wa maari tama wa tomteeroma Izirali demma a yaa teeri ta jirim ale Abraham ale wa nanjbisana taam wuu ase wa ale jam puulim ale ti kokpiensaŋa ayen wa le nye dila, a te ba la.”

⁵⁶ Mɛeri ale biisi nueri la wa yaa wari bo ale Elizabet a paari chiisa sita ale ge yaa nman kuli wa yenni.

⁵⁷ Elizabet biamu dannii ale jam paari la, wa yaa biak nidɔabili.

⁵⁸ Wa dokdemma ale wa vaan-chaama baai ale jam moata wa la, a yaa wom Naawen ale ta jirim yegayega ale wa dii la ate ba meena ale wa a yaa jam ta supeentik nna yegayega.

⁵⁹ Biika ale jam paari daa naaninj la nisomma yaa jam ba ale biak wa juijui la ayen ba gebi wa yoanni. Ba ale nye dila a ga nueri la, ba yaa weeni ayen biika me yoi ale Zakaria, ase wa kowa la. ⁶⁰ Alege biika mawa a yaa zeri ale weeni ba ayen, “Wa yonni ale Joɔn.”

⁶¹ Ba yaa weeni wa ayen, “Nama buuni po waai a karo a ta yoi dila.”

⁶² Ba yaa pa ba nisimana a magsi a biisi wie ale biika kowa a bek wa ayen, “Fi a yaali ayen fi te biika yonni ayen ka boa?”

⁶³ Zakaria yaa weeni ba ayen ba ga ta jaab a jam ate wa nmarisi. Ba ale ta jaamu a jam la, wa yaa nmarisi jaamu zuk ayen, “Wa yoi ale Joɔn.” Nyaku de yaa deri cha ba nna yegayega. ⁶⁴ Zakaria ale nmarisi a nueri la, wa yaa deri nman baga a biisi ate wa yaa te Naawen pimpauk. ⁶⁵ Ba vaan-chaama meena ale jam bo dula jigini a moata ba ate ba wom ale Zakaria a nman a biisi la, ba yaa jam a chali yogsum nna yegayega ate wapaani de wie a yaa tagli tenj sii ale jam bo guutaŋa sunsunj Judia tenka po la. ⁶⁶ Baai meena ale jam wom la, ku yaa cha ba ate ba yaa pa ku nyo ba suniima po a poli ku wie ale a bek chaab ayen, “Biika de ale chim ka nuru boan choa ase wa nin chimu?” Ba jam a bek wa nyaku de kama dii nyinj la, Nyɔnɔwa Naawen pagrimu a jam bo ale wa kama.

⁶⁷ Naawen Chiika a yaa jam sueri Joɔn kowa Zakaria ate wa biisi Naawen wienja. Wa yaa weeni ayen,

68 “Ti Nyɔnɔwa waai ale ka tama Izirali Naawenni la, a jam tama jigi kama a vari ti a basi. Ni be basi ate ti a pak wa nyaku de nyinj.

69 Wa te ti ka nuru kpionj waai ale ka naawa Deevideevid njanjanbiik la. Wa le chim ka ti varibasido.

70 Dila po dila po ate Naawen a weeni wa biisiteeroma baai ate wa lueri a te wa dek la, ayen ba njanjanisi wa gbanja po ayen,

71 wa puulim kama ayen wa le vari ti, ti dachaasa nisima po a basi ale baai ale kisi ti la nisima po a basi.

72 Wa njanjan weeni ayen wa le ta jirim ale ti kokpiensana abe wa kan banj wa ale ba ale nye noayen kaai ale chaab ayen ba kasim chim wa dek wa nyiini nuruba la.

73-74 Wa jam puulim ka nna pagrik pagriga a te ti kokpienka Abraham ayen wa Naawen le vari ti,

ti dachaasa nisima po a basi ate ti a va wa Naawen abe ti kan a chali yogsum.

75 Ate tama ale chim nuru welensa ale wayorisima nyam wa jigi ti boka meena po a ta a chej.

76 M biiga, nuruba le weeni ayen fi ka Naawen kpeeni biisiteero,

dii nyinj la fi le linj de ti Nyɔnɔwa ninj a gomsa wa siuku a magsi te wa,

77 abe fi weeni ayen Nyɔnɔwa le vonj wa nuruma tuimbaatana a te ba ate ba nya varibasika.

78-79 Ti Naawenni ka jirim yegayega nyɔnɔ. Tama, a nye ase ti bo ka legi po ate kum yaa pa bu yisunku a ligi ti la.

Naawen varibasika abe a nye ase ka vari ale boro a veenti a

yaa dak siuku a sak ti ayen ti бага a nya suyogini la.”

80 Zakaria biika, Jon yaa chim zuak a pagra ale wa nyinj ale wa chiik a yaa basi wa yenni ale ge chej jo sagini po a bo dula jigini a ta ga paari da dii dai dek ate wa nyini piilim boro a sak Izirali demma la.

2

1 Da nala po na kpionku Siiza Agustusi ale jam soa dula jigini meena a nya. Wa yaa jam a yaali ayen wa chiini a nya nuruba dii ale jam bo wa tenka Aroom ale tenj sii meena ate Aroom tenka soa la. 2 Chiinika de a jam ka piilim chiinika a magsi chaab ale diipo ate Kurinius a jam chim Siriya gomina la. 3 Waai meena yaa jam chej ba dek tensa ayen ba chiini ba.

4 Josefi yaa basi Nazaret tenka ate ka bo Galili tenka po la a yaa chej tenj kaai ate ba a wi ayen Betilihem ate ka bo Judia tenka po la. Ba jam a wi Betilihem ayen ka Deevideevid tenj. Josefi a jam chej dula jigini kama ayen ba maa chiini wa dii nyinj la wa jam ka naawa Deevideevid waai ate ba jam biak dula jigini dila po dila po la, njanjanbiik. 5 Meeri waai ale jam siak ayen wa yali wa la a jam ta ka wa poklari puuka ale ge va wa chej la. 6 Ba ale jam bo Betilihem tenka po la, wa biamu dannu a yaa paari, 7 tenj kala po, wa yaa biak wa poklari biamu nidoabili a yaa pa garuk a pili wa a dueni daka dii po ate ba pa dunsana nandiintana a nyoro ate si a njobi la, dii nyinj la nichamma dokku jam sueri kama ate ba a te ba zonj ayen ba goa.

8 Naapeerisa yaa jam bo goanni po a moata dula jigini a limsi ba piisa yok kula. 9 Naawen sabiilo a yaa jam pa wa dek a sak ba ate Naawen nyagsika a yaa deri nyagsi gilim ba meena

ate yogsum yaa deri yik ba nna yegayega. ¹⁰ Sabiilowa yaa weeni ba ayen, “Ni kan chali yogsumɔa. Nyɔnɔwa Naawen ale tom mu ayen m ta wamanɔsa ɲaai le ɲa nye ate nuru meena sui peenti nna yegayega la, a jam weeni a sak ni. ¹¹ Jinla yokku ba biak ka nidɔabili naawa Deevide tenka Betilihem po. Ba biak wa ayen wa chim ka nama ale waai meena Nyɔnɔ ale Varibasido. Wa ka Kirisitawa waai ate Naawen le tom ate wa jam la. ¹² Ni yiri cheɲ dula jigini a ga nya biika ate ba pa garuku a pili wa dueni dakanni po la. Ni dan nya biika, nyaku de le basi ate ni miɲ ayen dii ate mi a weeni ni la ka wensie.”

¹³ Sabiilowa ale biisi ga nueri la, sabiiloba yegayega a yaa deri nyini wennyamazuk a jam gum wa po ate ba meena a yaa yi yiili a pak Naawen ayen,

¹⁴ “Ni basi ate ti te Naawen waai ale bo wennyamazuk la, zula yegayega.

Wala ale a te baai ale bo tenzuk de ate wa sui peenti ale ba la suyogini.”

¹⁵ Sabiiloma ale yi ba yiini a nueri la, ba yaa nman yiri jueli wennyamazuk. Dula jigini naapeerisaɲa yaa weeni chaab ayen, “Ni basi ate ti cheɲ Betilihem tenka po a ga nya wa dii ate ti Nyɔnɔwa weeni sak ti la.”

¹⁶ Ba yaa deri yiri nye nwuli cheɲ ga nya Mɛeri ale Josefi ale biika ale wa dua dakari po.

¹⁷ Naapeerisaɲa ale nya biika la, ba yaa weeni Josefi ale Mɛeri dii ate sabiilowa weeni ba biika wie la. ¹⁸ Dii ate naapeerisaɲa weeni la, a yaa deri cha baai meena ale jam wom la. ¹⁹ Mɛeri yaa deri ta wienɲa de a teeri ɲa ale poli ɲa wie nna yegayega. ²⁰ Naapeerisaɲa yaa nman cheɲ ba piisaɲa jigini. Ba ale jam bo siuku po a cheɲ la, ba yaa jam a biisi a pak Naawen a te wa zula wie ɲaai ate ba wom

ale ge nya me la nyin. Wienɲa de a sum jam ka wa ɲaai meena ate Naawen sabiilowa a weeni sak ba la.

²¹ Biika ale jam paari da naanin la, ba yaa gebi wa yoanni ale ge a yaa wi wa yonni ayen Yeezu. Yonni de ate Naawen sabiilowa a te wa ale ge ate wa mawa yik puuka la.

²² Da dii danni ate Mɛeri ayen wa cheɲ a ga nye wa biamu welensa kaabka ase Moosis Sinsanɲa ale a weeni dii la, Josefi ale wa a yaa pa Yeezu ate ba cheɲ Jerusalem tenka po ayen ba pa biika a sak Naawen dula jigini. ²³ Ba jam nmarisi Naawen gbanɲa po kama dila po dila po ayen, “Kaliak a dan jam biak wa poklari biik, nidɔabili, ka Naawen ale soa nidɔabili dila.” ²⁴ Sinsanɲa me a sak kama ayen ku a fe kama me ayen ba ko nangbanɲa siye a nye nipowa biamu welensa kaabka, Josefi ale Mɛeri ale ba biika ale jam cheɲ ayen ba nye dii la ale la.

²⁵ Nuru wanyi ale jam bo Jerusalem ate ba a wi wa ayen Simeyon. Wa jam ka nuru man ale a va Naawen nalimnyiini ate Naawen Chiika jam bo ale wa. Wa jam a limsi ka da dii dai dek ate Naawen ayen wa tom waai le wa jam vari Izirali demma a basi la. ²⁶ Naawen Chiika ale jam puulim ale wa ayen wa kan kpi ase ka wa nin nya Kirisitawa waai ate Naawen dek a weeni ayen wa le tom da yeɲ ate wa jam la. ²⁷ Josefi ale Mɛeri ale biika Yeezu ale ga paari Jerusalem tenka po la, ba yaa cheɲ ga jo Juuma Puusika Yenni po ayen ba nye dii ate Naawen gbanɲa po a weeni la. Ba ale ga jo la, ba yaa nya Simeyonwa de ate Naawen Chiika a dari wa a ta jam dula jigini. ²⁸ Simeyon yaa tuesi biika nyo wa nisima po a pak Naawen a weeni ayen,

29 “M Nyɔɔɔ, jinla, fi nye dii ate fi puulim ayen fi le nye la kama.

Yɔgyɔgla de fi yaa le basi ate mi fi tomteerɔwa kpi ale suyɔgini,

30 dii nyinj la, mi dek nya waai le wa vari nuruba basi la kama.

31 Be ka fi ale gomsɔ wa a magsi ate nuru meena tɔgatɔga a yaa nya.

32 Wa le nye ase ka bolim ate ba tɔati zaani la. Wa le sak baai ale kan daa Izirali dem la ate ba a va fi wensie siuku abe wa zak Izirali demma baai ate fi lueri te fi dek ayen ba chim fi nuruba la zuima zaani.”

33 Biika kowa ale wa mawa ale wom dii ate Simeyon a biisi biika wie la, ku yaa cha ba nna yegayega. 34 Simeyon a yaa te ba niaka ale weeni biika mawa Mɛɛri ayen, “Ka Naawen ale tom biika de ayen wa jam basi ate Izirali demma yegayega a nya kaasun, abe wa basi ate ba yegayega me a nya varibasika. Naawen le tom wa ate wa dak wensie siuku a sak nuruba alege nuruba yegayega le zeri wa kama, 35 Abe ba tɔk ba wasusunna a lagri. Fi dek sunum po le kaasi ate fi nya ninam nna yegayega nna se ba pa ka gebi won a chubi fi sunum vuri la.”

36-37 Naawen biisiteerɔ ale jam boro ate ba a wi wa ayen Ana. Wa jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Fanuel la, le. Fanuel jam nyini ka nuru baai ate ba a wi ba ayen Ase la, buuni po. Ana ale jam yali wa chorowa la, ba jam bo ale chaab ka bena nyayopoi ale ge ate wa chorowa a kpi. Ale ge ate wa yaa chim pukogi a ta bena pinaanun ale nanaansi. Wa kasim a jam bo ka Juuma Puusika Yenni po ale kan nyini peelimɔa. Yok ale kantuej meena, wa jam kasim a zuli ka Naawen ale a bobi noai a puusi Naawen. 38 Josefi ale Mɛɛri

ale jam boro a biisi ale Simeyon la, Ana yaa jam gum ba po. Wa le nya biika la, wa yaa te Naawen jiam wa nyinj a yaa ale ge basi ba ale chej ga weeni Jerusalem demma baai meena ale jam a limsi ayen Naawen vari ba a basi la, biika wie.

39 Josefi ale Mɛɛri ale nye dii ate Naawen gbanƙa po a weeni ba a nueri la, ba yaa basi Jerusalem tenƙa ale pilim nmani chej ba dek tenƙa Nazaret ate ka bo Galili tenƙa po la. 40 Biika yaa chim a ta pagrim ale yam nna yegayega ate Naawen jam a niak wa.

41 Bena meena Juuma Gaambasika Tigini a dan paari, Yeezu kowa ale wa mawa nyiem a chej ka Jerusalem tenƙa a ga maari a de 42 Yeezu ale jam paari bena pi ale nyaye la, wa kowa ale wa mawa ale wa a yaa va chaab a chej ayen ba maa de ase ba kisiku ale a weeni dii la. 43 Ba tigini daanja ale jam nueri la, wa nyamma a yaa basi tenƙa ayen ba kuli. Ba ale jam a kuli la, ba jam ze ayen ba biika, Yeezu, a jam wari bo ka Jerusalem. 44 Ba jam a poli ayen wa maa bo ka nuruma po. Ba ale jam a chej ate wenni a sinj la, ba yaa nyiem bo ba mabisanja ale nuru baai ate ba seba la po a gisi wa. 45 Ba ale gisi wa nuruma po a kpeeri la, ba yaa nmani a chej Jerusalem tenƙa po ayen ba gisi wa boka jigi dula jigini. 46 Daa nata ale jam paari la, ba yaa nya wa ale wa bo Juuma Puusika Yenni po. Wa ale Juuma sagra ma ale jam kala ale chaab ate wa yaa a wom ba, ale a bek ba bega. 47 Ba me a jam a bek wa ka bega. Baai meena ale jam bo dula jigini la a wom wa ale a tulisi ba ale yam dii la kama. Ku yaa cha ba. 48 Wa nyamma ale ga nya wa la, ku yaa deri cha ba nna yegayega. Wa mawa a yaa bek wa ayen, “M biiga, ka boa ate fi nye tama dila.

Ku daani fi kowa ale mi kama nna yegayega ate ti a gisi fu.”

⁴⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Ka boa ate nama a nyiem a gisi mu? Nama ze ayen ku magsi kama ate m bo m kowa yenni po?” ⁵⁰ Alege wa nyamma an jam minj wa le weeni ba dii la kiriya.

⁵¹ Yeezu a yaa yiri ate wa ale ba a va chaab a nmani chej Nazaret tenka ate wa yaa siak ba noai dula jigini ase wa nyiem ale a nye dii la. Wa mawa yaa pa dii meena ale nye la a nyo wa sunum po ale ta na a teeri. ⁵² Yeezu yaa chim a pak a yaa ta yam a gum du ale a nye ate Naawen ale nuruba sue a peenti.

3

¹ Nakpionku Tiberiusi Siiza ale jam de wa naamu a paari bena pi ale nanu la, Pontios Paalot me jam chim ka Judia gomina, ate Ayerod me chim Galili Naab, ate wa suoku me Filip, a jam soa Ituriya ale Takonitisi tenšana a nya, ate Lisaniasi me a jam soa Abilene tenka me a nya. ² Anasi ale Kayafas ale jam chim Juuma Puusika Yenni kpagi kpeemaņa, dila powa, Zakaria biika Joon a jam bo ka sagini po. Naawen yaa biisi ale Zakaria biika Joon goanni po. ³ Joon a yaa nyiem a gilim tenj sii meena ale kali Jodan benni noai la a sak nuruba a weeni ba ayen, “Ni meena basi ni tuimbaataņa abe ni va Naawen siuku. Ni dan tagri, m le te ni soka ate Naawen a vonj ni tuimbaataņa a te ni.” ⁴ Ase Azaya Naawen biisiteerowa ale nmarisi Naawen gbanka po dii la ayen,

“Lueluk ale a kaari sagini po a weeni ayen, ‘Ni gomsii Nyonowa siuku abe ni teenti ku.

⁵ Ni sueri golaņa meena ate na magsi chaab. Kunkutimaņa

ale guutana meena a magsi chaab ale tenka.

Ni yuarisi siuk tii meena ale goalim la, siuk tii meena ale ta tintana la, ni gomsii ti ate ti soa ase chaab la,

⁶ ate nurubiik meena a yaa nya Naawen Varibasika.’”

⁷ Nuru boari a yaa nyini jam Joon jigi ayen wa te ba soka. Joon yaa weeni ba ayen, “Ni a nye ase ka waapiisa la. Ka wana ale weeni ni ayen ni бага a chali a nyini waali kaai ate Naawen za wa te ni la po?” ⁸ Ni be a tom tuim naai ale na sak ayen ni basi ni tuimbaataņa tomka kama la, abe ni kan a weeni ni deka ayen, ‘Abraham ka tama ko.’ Ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen бага pa tintanaņa de kama a nye ate na a chim Abraham naanbisa.

⁹ Ni nya liaka abe gomsii magsi ayen ka che tiimu kinni nanšana kama. Ti sii meena me ale kan a yoani yoan manša la, ka le gebi si kama a lonsi tenj, ate ba pa si a yuk basi bolim po.”

¹⁰ Nuruma a yaa bek Joon ayen, “Yogyogla de, ti be le nye ka se?”

¹¹ Wa yaa tulisi ba ayen, “Waai a dan ta gatta tiye, ku a fe kama ayen wa pa kunyi a te waai ale kan ta garuk la. Waai me abe ale ta nandiinta la, ku a fe kama ayen wa me nye wa nandiintaņa gela a te waai ale kan ta nandiinta a de la.”

¹² Lampoo cheesiroba ba gela ale maa jam ayen ba tuesi soka. Ba me yaa bek Joon ayen, “Ti Sagro, tama me abe ale nye ka se?”

¹³ Wa yaa tulisi ba me ayen, “Ku a fe kama ayen ni kan tuesi nuruba ligra a gaam ba ale weeni ni ayen ni tuesi dii la.”

¹⁴ Sojiba ba gela me a jam bek wa ayen, “Tama me abe ti nye ka se?”

Wa yaa tulisi ba me ayen, “Ku a fe kama ayen ni kan vari nuru

jaaboa, a yaase ni velim a te wa a tuesi wa jaaboa, ku a fe kama ate ni basi ate ni nina sueri ale ni tutunaja.”

¹⁵ Nuruma ale wom dila la, ku yaa deri cha ba ate ba deri ta yiila a poli ayen da dii dai Joon ka Kirisitawa waai ate Naawen le tom ate wa jam la. ¹⁶ Alege Joon yaa tulisi ba meena ayen, “Mi a te ni soka ale ka nyiam nyiini, alege nuru ale bo njan cheena. Wa ta pagrim gaam mi. Mi posima ale m nin chim waai ale wa domsi a kali wa nin a yeeri wa nuensaaja a te wa la. Nuru wala ale cheena la, wa le pa ka Naawen Chiika ale bolim a sueri ni suniimana. ¹⁷ Wa gomsu magsi kama ayen wa yali wa zaaja. Wa dan yali nueri, wa le tali zabeenja nyo wa bunni po abe wa yaa ju vottaaja ale bolim buui ale kan a kpimsi la.”

¹⁸ Joon jam magsi ka wie na chaab nna yegayega ase nna la, a sak nuruma Naawen wamaansaaja wie. ¹⁹ Alege da yen ate Joon toarija naab Ayerod nuruma nimbie po ayen ka boa ale soa ate wa faari wa suoku powa Ayerodiasu, ale maara tom tuimbaata ti chaab me a gum du. ²⁰ Dii ate Ayerod a nye ate di nmasi bie la ale wa ale yik Joon a lik la.

²¹ Nuruma meena ale jam boro a tuesi soka la, Yeezu a jam maa tuesi soka kama. Yeezu yaa boro a puusi Naawen ate wennyamazuku a deri lagri, ²² ate Naawen Chiika a sinja jam wa zuk ase nangbanja la, ate lueluk a yaa nyini wennyamazuku po a weeni Yeezu ayen, “Fi ale m dek biik. Mi a yaali fu ka nna yegayega. M sui peenti ale fu kama.”

²³ Yeezu a jam a nye ase ka bena pisita la alege yaa piilim wa sinsanja. Nuruba jam a poli kama ayen Yeezu kowa ale Josefi. Yeezu buuni po abe ale ka dii la ale nna:

Josefi kowa ale Ayeli. Ayeli kowa ale Matati.

²⁴ Matati kowa ale Livai. Livai kowa ale Meliki.

Meliki kowa ale Janai. Janai kowa ale Josefi.

Josefi kowa ale Matatiasi.

²⁵ Matatiasi kowa ale Amos. Amos kowa ale Nayum. Nayum kowa ale Ezli.

Ezli kowa ale Nagai. Nagai kowa ale Maat.

²⁶ Maat kowa ale Matatiasi. Matatiasi kowa ale Semein.

Semein kowa ale Josek. Josek kowa ale Joda.

Joda kowa ale Joanan. ²⁷ Joanan kowa ale Aresa.

Aresa kowa ale Zerubabel. Zerubabel kowa ale Sealtiel.

Sealtiel kowa ale Neri. Neri kowa ale Meliki.

²⁸ Meliki kowa ale Addi. Addi kowa ale Kosam.

Kosam kowa ale Elimadam. Elimadam kowa ale Eri.

Eri kowa ale Josua. ²⁹ Josua kowa ale Elieza.

Elieza kowa ale Jorim. Jorim kowa ale Matati.

Matati kowa ale Livai. Livai kowa ale Simeyon.

³⁰ Simeyon kowa ale Juda. Juda kowa ale Josefi.

Josefi kowa ale Jonam. Jonam kowa ale Eliakim.

Eliakim kowa ale Melea. ³¹ Melea kowa ale Mena.

Mena kowa ale Mataata. Mataata kowa ale Natan.

Natan kowa ale Deevud. Deevud kowa ale Jese.

³² Jese kowa ale Obed. Obed kowa ale Boazi.

Boazi kowa ale Salimon. Salimon kowa ale Naason.

Naason kowa ale Aminadab. ³³ Aminadab kowa ale Ademin.

Ademin kowa ale Arini. Arini kowa ale Ayeziron.

Ayeziron kowa ale Perezi. Perezi kowa ale Juda.

Juda kowa ale Jakob. ³⁴ Jakob kowa ale Aizik.

Aizik kowa ale Abraham. Abraham kowa ale Tera.

Tera kowa ale Nayo. Nayo kowa ale Serug.

³⁵ Serug kowa ale Areu. Areu kowa ale Peleg.

Peleg kowa ale Eba. Eba kowa ale Sela.

Sela kowa ale Kenan. ³⁶ Kenan kowa ale Afakasad.

Afakasad kowa ale Sem. Sem kowa ale Nowa.

Nowa kowa ale Lamek. Lamek kowa ale Metusela.

³⁷ Metusela kowa ale Enok. Enok kowa ale Jared.

Jared kowa ale Mayalale. Mayalale kowa ale Kenan.

Kenan kowa ale Enos. ³⁸ Enos kowa ale Seti.

Seti kowa ale Adam. Adam kowa ale Naawen.

4

¹ Yeezu yaa nyini Jodan benni jigini a nman jam ate Naawen Chiika a sueri wa sunummu a yaa ta wa cheŋ ga jo sagini po, ² juijui ate Sitaana jam pa da pisinaansi meena a nye wa nya la. Da pisi-naansi wa de meena wa an jam de jaabjaabɔa. Da nala meena ale jam taam la kom nna yegayega ale jam ta wa.

³ Wa ale jam bo sagini po an de jaabjaab la Velinwendika yaa weeni wa ayen, “Fi dan sum ka Naawen biik, be nye ate tintanni de a tagri chim boroboruk a te fu.”

⁴ Yeezu yaa tulisi ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanƙa po kama ayen, ‘Nurubiik an boro ka nɗandiinta nyiini nyiɗa.’ ”

⁵ Yeezu ale tulisi dila la, Velinwendika yaa zak wa a ta jueli nɗmazuk a deri sak wa tɗnzuk meena tɗnsaɗa ale soa dii la, ⁶ ale weeni wa ayen, “M le te fu pagrim ate fi soa tɗnzuk de meena ale jigsika meena. Naawen ale pa ku meena a nyo m nisima po. M бага kama pa a te waai dek ate mi a yaali la. ⁷ Fi dan siak a te mu zula, m le pa ku meena a te fu.”

⁸ Yeezu yaa nman tulisi ayen, “Ba nmarisi Naawen Gbanƙa po ayen, ‘Ku a fe kama ayen ni a te Nyɔnɔwa ni Naawenni nyiini zula abe ni a tom a te wala nyiini.’ ”

⁹ Velinwendika yaa nman ta wa a cheŋ Jerusalem tɗɗka a ta wa ga jueli kali Juuma Puusika Yenni zuk nna niɗniɗa a yaa weeni wa ayen, “Fi dan sum ka Naawen biik, nyini dula jigini a yok zi tɗɗ, ¹⁰ dii nyiɗ la, ba nmarisi Naawen Gbanƙa po ayen, ‘Naawen a le basi ate wa sabiiloma a nya fi zuk.’ ¹¹ Ba nman nmarisi ayen, ‘Sabiiloma le yik fu kama nalimnyiini ate fi zi ale ge tanaɗa kan te fu tuem.’ ”

¹² Alege Yeezu yaa tulisi Velinwendika ayen, “Ba nmarisi Naawen Gbanƙa po ayen, ‘Kan nye fi Nyɔnɔwa fi Naawenni a nya.’ ”

¹³ Velinwendika ale nye wa nya a nueri la, wa yaa basi Yeezu alege a limsi da dii dannii ale magsi la ate wa nman nye wa a nya.

¹⁴ Yeezu yaa basi dula jigini ale pilim nman cheŋ Galili tɗɗka ale Naawen Chiika pagrimu. Nuru meena tɗɗ kala po a jam wom Yeezu wie kama. ¹⁵ Wa jam nyiem cheŋ ba tuka diinaɗa po kama a sak nuruma ate ba meena jam a te wa pimpauk nna yegayega.

¹⁶ Wa yaa cheŋ wa dek tɗɗka Nazaret juijui ate wa chim la, a yaa ga jo ba tuka dɔkku po ba Vuusum Dannii ase wa nyiem ale poom a nye dii la. Wa yaa yiri zaani ayen wa karim Naawen gbanƙa. ¹⁷ Ba yaa pa ka geli juijui ate Azaya Naawen biisiteerɔwa nmarisi la a te wa ate wa lagri ka a nya juijui ate ku nmarisi ayen, ¹⁸ “Ti Nyɔnɔwa Chiika a bo ale mu kama,

dii nyiɗ la, wa lueri mu kama ayen m pa Naawen wa-manɗaɗa a sak baai ale ka njanjagsa la.

Wa tom mu me kama ayen m ga weeni niwomma, baai ate pagrɔba a yik ba kpaliŋ po a ta ba la ayen ba nya vuusum kama,

abe m weeni yeeba ayen Naawen nye kama ate ba ninanja lagri,

abe m weeni baai me ate nuruba basi ate ba a nam la ayen Naawen nye ate ba nya vuusum kama,

¹⁹ abe m weeni ayen diipo ate Naawen le ta varibasika jam te wa nuruma la a jam kama.”

²⁰ Yeezu ale karim nna a nueri la, wa yaa yik gbanƙa lik ale pa te nuru waai ale pa ka a te wa la ale ge kali teŋ, ate ba yaa kasim a nya wa nna ziim. ²¹ Yeezu yaa piilim biik a weeni ba ayen, “Jinla danni, nama dek abe ale wom Naawen Gbanƙa karuŋƙa de la, ku sum chim ka wensie.”

²² Waai meena ale wom wa wienɔ de la, ba yaa pak wa. Ku jam cha ba ka nna yegayega ale wie ŋaai ale jam nyini wa noai po a nyini la ate ba yaa bek chaab ayen, “Daa Josefi biika ale nna?”

²³ Alege Yeezu yaa tulisi ba ayen, “M seba chak kama ayen ni le weeni mu wamagsini de ayen, ‘Tiim nyɔɔ, tebi fi dek.’ Ni le weeni mu ayen ni wom dii meena ate m nye Kapernaum teŋka po la kama. Ku be magsi ka fi nye dila fi dek teŋka po.” ²⁴ Yeezu ale miŋ ba popolaŋa la, wa yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni nyaku de ayen nuru dan weeni ayen wa ka biisiteero, wa dek teŋ demma a kan yaali wa nyummɔa.

²⁵ “Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, diipo ate Naawen biisiteero wa Elaja jam boro la, pukoga yegayega ale jam bo Izirali teŋka. Dii po ate ŋmoruku an jam ni ate ku paari bena ŋata ale chiisa siyuebi la, kom kpiem ale jam bo teŋka meena po. ²⁶ Alege Naawen

an jam tom Elaja nya ba de waai jigiya. Wa jam tom wa ka pukogi dinyi jigi ate wa bo Zarefat teŋka po ate ka bo Saidon teŋka po la. ²⁷ Ni basi ate m ŋman weeni a sak ni ayen diipo ate Naawen biisiteero wa choawa Elaisa a jam boro la, gama nna yegayega ale jam bo Izirali teŋka po alege ba wanyi la an jam nya nyinyɔgsa, ka dinyi nyiini waai ate ba a wi ayen Naaman ate wa nyini Siriya teŋka la, ale jam nya nyinyɔgsa.”

²⁸ Waai meena tuka doƙku po ale wom wienɔ de meena la, ku yaa te ba supuurim nna yegayega, ²⁹ ate ba yaa dari wa a ta nyini teŋka po a nyini a yaa ta wa jueli guuk kuui zuk ate ba teŋka a jam za la. Ba jam poli kama ayen ba yuk wa ate wa nyini guuku zuk a siŋ lo teŋ, a kpi. ³⁰ Alege ku ŋaaniyin ate wa yaa va nuruma sunsun a nyini chen.

³¹ Wa jam chen ka Kapernaum teŋka ate ka bo Galili teŋka po me la. Ba Vuusum Danni ale jam paari la, wa yaa sak ba. ³² Wa sinsaŋa jam cha ba kama, dii nyiŋ la ŋa ta ka pagrim ŋa po. ³³ Nuru ale jam ta chichiribiok wa zukku po a maa bo tuka doƙku po, a yaa kaari nna yegayega a weeni ayen, ³⁴ “Yeezu Nazaret denowa, fi a yaali ka boa ti jigiya? Fi jam ayen fi kaasi ti kama? M seba fi ale ka waai la kama, fi ka Naawen nuru welenka.”

³⁵ Alege Yeezu weeni chichiribioku ayen, “Goori abe fi nyini wa zukku po a nyini.” Chichiribioku yaa deri chiak nuruwa a pa fobi teŋ waai meena niŋ alege ate ku nyini wa zukku po a nyini. Ku an jam te nuruwa tuem.

³⁶ Waai meena ale nya dila la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa bek chaab ayen, “Ka boan jaab sinsaga ale nna? Ni nya nuruwa de ale ta pagrim a

baga a weeni chichiribaata nuruba zuima po ate ti a nyini?"

³⁷ Baai meena ale jam kala a gilim Kapernaum tenka la, a jam wom Yeezu ale tom dii la kama.

³⁸ Yeezu yaa basi tuka dokku alege chej ga jo Simon yenni. Wa ale ga jo yenni po la, ba yaa weeni wa ayen ka Simon njanuba ale a yuak. Wa nyinika a jam tolinj ka nna yegayega. ³⁹ Yeezu yaa jo wa jigi a zaani wa ten a yaa weeni nyintuilana ale nin muna ayen na basi wa. Wa ale weeni dila la, nyintuilana a yaa basi wa ate wa yaa deri yiri yaali nyiam a te ba.

⁴⁰ Wein ale jam boro a sinj la, nuru baai ale jam ta nuruba ate tueta togatoga a jam ta ba la a yaa pa ba meena a ta jam Yeezu jigi ate wa pa wa nisanja a vi ba meena zuk ate ba meena yaa nya nyinyogsa. ⁴¹ Chichiribaata me a jam nyini ba yegayega zuima po a nyini a kaari a weeni ayen, "Yeezu, fi ka Naawen biik!"

Alege Yeezu jam weeni si kama ale nin muna ayen si nyini. Wa an jam te si siuk ayen si weeni wari ya dii nyinj la, chichiribaata a jam seba kama ayen wa ka Varibasidowa waai ate Naawen le tom ate wa jam la.

⁴² Vanni ale ga veenti la, wa yaa yiri chej juijui ate nuru karo la. Alege nuruma a diem gisi nya wa a jam wa jigi a lik wa tara, kan siak ayen wa basi ba, ⁴³ alege wa yaa weeni ba ayen, "Ku a fe kama ayen m chej tenja si chaab a ga sak Naawen wamanjanja wie ate ba me wom, dii nyinj la ka dila nyinj ate wa tom mu."

⁴⁴ Yeezu yaa nyiem gilim Juuma tenjanja meena tuka diinana po a sak Naawen wamanjanja.

5

¹ Dai yenj ate Yeezu jam za Gene-saret mogi kpeeni noai a sak nuru boari. Nuru boanni ale jam a

tusi chaab ayen ba wom Naawen wamanjanja la, ² Yeezu yaa nya ale naarunta tiye a za mogini noai. Jum yigrisa ale jam soa ti a yaa pa ti zaani alege ga boro a sugri ba nmaasanja. ³ Wa yaa jo kali naarun kuui po ate Simon soa la, a yaa weeni wa ayen wa dam ku ate ku sinj nyiamu po magla. Simon yaa dam ku ate ku sinj nyiamu po magla ate Yeezu yaa kali ku po alege a sak nuruma.

⁴ Wa ale biisi nueri la, wa yaa weeni Simon ayen ba dam ba naaruntana a sinj linjku po a yuk ba nmaasanja ale ba le yik juma.

⁵ Simon yaa tulisi wa ayen, "M Nyono, yokku meena tama kasim a yuk kama alege ti an yik jaab-jaaboa. Alege fi dan weeni dila, mi le yuk nya." ⁶ Ba yaa yuk basi nyiamu po a yik juma nna yegayega a gaam taam ate ba nmaasanja tali maga ate si cheeri. ⁷ Ba yaa kamsi wi ba vaanchaama ale bo naarun kunjula po la ayen ba jam a maa maari ba. Ba ale jam la, ba yaa maa chaab a vaari jumanja a sueri naarunta tiyewa ate ti jam tali maga ate ti sinj nyiamu tenj. ⁸ Simon Piita ale jam nya dii ale nye la, wa yaa kpi duna tenj Yeezu ninj a weeni wa ayen, "Basi mu m dek nyiini, m Nyono, dii nyinj la, mi ka tuimbaata nyono."

⁹⁻¹⁰ Wa weeni dila kama dii nyinj la, ku jam cha wa ale wa doama kama. Ku jam cha wa jum yigri chaama Zebedi bisanja kama, Jeemsi ale Jon. Alege Yeezu a weeni Simon ayen, "Kan chali yogsum, a ta nyini jinla a chej, mi a te fu ka tuim paali, ayen fi nye ate nuruba a jam wa mu."

¹¹ Ba ale dam ba naaruntana a jueli kunjkonjini la, ba yaa basi jaab meena ale ge va Yeezu.

¹² Tenj kanyi ate nuru jam ta gama tuem. Nuru wa ale nya Yeezu la, wa yaa kpi duna tenj

wa nin a saalim wa ayen, “M dek nyɔnɔ, fi dan siak, fi бага a tebi mu kama ate mi a nya nyinyɔgsa.”

¹³ Yeezu yaa teeri wa nisanja a tiri wa ale weeni ayen “M siak ya. Ta nyinyɔgsa.” Wa ale weeni dila la, tuemu yaa deri basi wa ate wa nya nyinyɔgsa. ¹⁴ Yeezu yaa weeni wa ale nin muna ayen, “Kan weeni a sak nuru waai ya, ku ale nye dii ate fi nya nyinyɔgsa la. Chen Juuma Puusika Yenni kpanja po wanyi jigi a pa fi dek a sak wa. Wa dan nya fu weeni wa ate wa nye kaabka a te fu ase Moosis ale sak ti dii dila po dila po la. Dila a le sak nuruba kama ayen yogyogla de fi yaa ta nyinyɔgsa.”

¹⁵ Alege waai meena jam wom Yeezu wie ka nna yegayega ate nuru boari a yaa jam wa jigi ayen ba wom wa sinsanja abe wa tebi ba tuetanja. ¹⁶ Alege Yeezu jam basi ba kama ale chen juijui ate nuru karo la ayen wa puusi Naawen.

¹⁷ Da yen ate Yeezu a jam boro a sak la, Farisiima ale Juuma Sinsanja sagrama a yaa jam ayen ba wom. Ba jam nyini ka tenfiisana meena ale bo Galili tenka po la. Ba gela me a jam nyini Judia ale Jerusalem tensana. Ti Nyɔnɔwa pagrimu abe jam bo ale Yeezu kama ate wa бага a tebi nuruba.

¹⁸ Wa ale jam boro a sak la, nuruba yaa jam ji nuru wanyi ale jaab. Wa nisa ale wa nansa ale jam kpi. Ba yaa pii nyin ayen ba ta wa jo a dueni Yeezu nin,

¹⁹ alege nuruma jam piisi ka nna yegayega ate ba an jam бага vuri ba po a paari Yeezu. Ba yaa pa nuruwa a ta jueli dokku zuk a vuri vorub gbonku sunsun a yaa pa miisa a bobi jaamu a pa wa ta va vorumu po a sin dueni Yeezu nin.

²⁰ Yeezu ale jam seba ayen ba ta siaka yegayega ale wa la, wa yaa weeni nuruwa ate wa nisanja ale

wa nansanja a kpi la ayen, “Nidɔa, Naawen von fi wabaatana te fu kama.”

²¹ Juuma Sinsanja sagrama ba gela ale Farisiima ale jam maa kala dula a wom Yeezu ale weeni dii la, a yaa a bek chaab ayen, “Nuruwa de ale a biisi dii la, ku nala? Wa ale a biisi dii la ku ka leeta Naawen jigi. Ka wana ale бага a von nuru wabaata a te wa, nin kan daa Naawen nyiini?”

²² Alege Yeezu a jam seba ba ale a poli dii la kama, ate wa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate ni ta bek nala chaab ni suniima po? ²³ Ni basi ate m bek ni wari ayen, ‘Ka ku kuna dek ale moali ate m weeni? Mi nin weeni nuruwa de ayen fi nya vonteka a yaase m weeni ayen yiti chen?’”

²⁴ Yeezu nye nna kama ayen ba seba ayen ka wa saalobiika ale ta pagrim tenzuk meena a бага a von nuruba wabaata a te ba. Wa yaa chiem weeni yɔgnyienka ayen, “Yiri zaani nmai, abe fi pa fi tiaka a chen kuli fi yenni.”

²⁵ Nuruwa yaa deri yiri zaani ba meena nin, a yaa pa wa tiaka a pak Naawen a kuli. ²⁶ Ku yaa cha waai meena ale za dula jigini la. Ba yaa pak Naawen ale a weeni ayen, “Jinla, tama nya wakperikaliisa.” Yɔgsum jam yik ba ka nna yegayega.

²⁷ Yeezu ale basi yenni ale a chen la, wa yaa nya lampoo cheesido wanyi ate ba a wi wa ayen Livai. Wa jam kala ka lampoo cheesika dok po a tuesi lampoo. Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiri a jam va mi njan.”

²⁸ Yeezu ale weeni dila la, Livai a yaa basi wa tuimana meena ale yiri va wa.

²⁹ Livai yaa ta Yeezu a kuli yeri a nye tigi kpeeni nna yegayega a te wa. Lampoo cheesiroba nna yegayega ale nuru ba chaab ale jam maa kala a de ale ba.

³⁰ Farisiima ale Juuma Sinsan̄a sagrōma ale nya ale ba kala a de la, ba yaa n̄uuni ale chaab a yaa bek Yeezu n̄aan̄viirima ayen, “Ka boa ate nama a gum chaab ale Lampoo cheesiroba ale wabaata nyam a kala a de ale a nyu?”

³¹ Yeezu ale wom dila la, wa yaa weeni ba ayen, “Daa nyinyōgsa nyam ale a yaali tiim nyōnō, ka yuariba nyiini. ³² Mi an jam ayen m wi ka nuru baai ale a poli ayen ba ka nuru welensa la, alege ka wabaata nyam ate mi jam ayen m wi ate ba basi ba tuimbaatan̄a tomka.”

³³ Ba yaa weeni Yeezu ayen, “Jōon Sokateerōwa n̄aan̄viirima a nyiem kasim a bobi ka noa ale a puusi Naawen me. Farisiima n̄aan̄viirima me a nyiem a bobi kama, alege, fi Yeezu, n̄aan̄viirima kan bobi noa ale ge goanti a de.”

³⁴ Yeezu yaa tulisi ba ale wamagsini ayen, “Nipōkfiaka nyōnōwa dōama a бага a bobi noa? Aaya! Nipōkfiaka nyōnōwa ale diem boro ale ba la, ba an бага a nyē dila. ³⁵ Alege ku cheena ate nuruba le yik wa a ta chen̄, dila powa, ba yaa le bobi noa.”

³⁶ Wa yaa n̄man magsi wamagsini di choa ayen, “Ba kan cheeri garuk paaluk garuchiak a lan̄ garuk kpaga. Ba dan nyē dila ba a kaasi garuk paaluku kama. Garuchiak paalika me abe kan magsi garuk kpakka.” ³⁷ Wa n̄man pilim a magsi di choa ayen, “Ba kan pa da paalik a su bunlōk kpak po. Ba dan nyē dila, bunlōkku a na kama ate daamu a waan̄i. Ku dan nyē dila, nuruwa a jok wa bunlōkku ale wa daamu meena kama. ³⁸ Dapaalik a magsika bunlōk paaluk suka.” ³⁹ Wa yaa n̄man weeni me ayen, “Nuru abe karo a nyu dakpaga ale n̄man a yaali dapaaliga, dii nyin̄ la, wa le weeni ayen ka da kpakka ale nala.”

6

¹ Juuma Vuusum Danni po dinyi ate Yeezu ale wa n̄aan̄viirima a yaa ga jo nuru wanyi talim po. Ba ale a chen̄ la, wa n̄aan̄viirima a yaa wie “wiiti” zuima a piak a n̄obi. ² Farisiima ba gela ale jam nya dila la, ba yaa bek ba ayen, “Nya, ka boa ate ni a kaasi tama Vuusum Danni kisiku?”

³ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Nama an diem karim Naawen gban̄ka po a wom kommu ale jam yik Deevide ale wa dōama ate ba nyē dii la? ⁴ Wa an jo daa Naawen Yenni po a pa boroboruk kuui ate nuruba ta jam te Naawen la a n̄mari n̄obi ale ge n̄mari te wa dōama ate ba me n̄obi? Nama ze ayen kan daa Juuma Puusika Yenni kpan̄a nyiini, nuru yon̄ kan maari a n̄obi boroboruk kula?”

⁵ Yeezu yaa n̄man weeni ba ayen, “Ka Mi Saalobiika ale soa Vuusum Daan̄a me.”

⁶ Vuusum Danni di choa ale n̄man jam paari la, Yeezu yaa ga jo ba tuka dōkku po a boro a sak. Nuru wanyi ale jam maa boro ate wa juga nisa kpi. ⁷ Juuma Sinsan̄a sagrōma ale Farisiima ale jam maa bo dula la, a yaa jam a limsi ayen ba nya ase Yeezu le tebi nuruwa yaase wa kan tebi. Ku ale jam ka ba Vuusum Danni ate wa dan tebi abe ba бага a nya siuk a tōarij wa. ⁸ Alege Yeezu jam min̄ ba ale a poli dii la kama ate wa yaa weeni nisim kpiitan̄a nyōnōwa ayen, “Jam zaani dela.” Nuruwa yaa yiri a ga zaani dula, ⁹ ate Yeezu yaa weeni nuruma ayen, “Mi a yaali ayen m bek ni ka wari ayen, Vuusum Danni a weeni ti kama ayen ti a tom tuimman̄sa a te nuruba yaa di a weeni ti kama ayen ti tom tuimbaata a te nuruba? Ku be a weeni ti kama me ayen ti te nuruba nyuvuri yaa ti ko ba?” ¹⁰ Yeezu bek ba

nyaŋa de meena ale gisi nya ba meena a yaa weeni nisim kpiitana nyɔnɔwa ayen, “Teeri fi nisaŋa” ate nuruwa yaa teeri wa nisaŋa a deri ta nyinyɔgsa.

¹¹ Alege ku yaa deri te Farisiima supuurim nna yegayega ate ba yaa zok ale chaab ba le ba nye Yeezu dii la.

¹² Da ŋala po da yeŋ ate Yeezu a ga jueli guuk kunyi zuk ayen wa puusi Naawen. Dila dannɩ wa jam puusi ka Naawen kantuenka ale yokku meena. ¹³ Vari ale veenti la, wa yaa wi wa ŋaanviirima a yaa lueri a ta nyini ba meena po nuruba pi ale baye a yaa te ba yoi ayen tuimtomdɔba. Tuimtomdɔma de jam ale: ¹⁴⁻¹⁶ Simon, (waai ate wa te wa yoi paali ayen Piita la), ale Andiru (waai ale ka Simon suok la), ale Jeemsi, ale Joɔn, ale Filip, ale Batolomiu, ale Matiu, ale Tomasi, ale Jeemsi (Alfiyus biika), ale Simon ale jam a nye ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas (Jeemsi biika), ale Judas Iskariot, waai le wa ta Yeezu a ga bobri sak la.

¹⁷ Yeezu ale ga nyini guuku zuk a siŋ ale wa ŋaanviirima la, wa yaa cheŋ ga zaani juijui ate tenka a dua magsi chaab la. Wa ŋaanviirima yegayega ale nuru bɔari me nna yegayega a jam nyini Judia tenka meena ale Jerusalem ale Taaya ale Saidon tenŋana ale kali nya kpeemu noai la. Ba meena jam jam kama ayen ba wom wa sinsaŋa abe wa tebi ba tuetana me. ¹⁸ Baai ale jam ta chichiribaata ba zuima po ate ti a daani ba la a jam maa nya nyinyɔgsa kama me. ¹⁹ Nuru bɔanni a yaa kasim jam a tusi chaab ayen ba tiri wa, dii nyin la, pagrim ale jam nyini wa jigi a jam a te ba meena nyinyɔgsa.

²⁰ Wa yaa zak wa zuk a nya wa ŋaanviirima ale deri piilim sakka ayen,

“Nama, mi ŋaanviirima, baai ale ka ŋanjagsa la ta supeentik kama, dii nyin la, nama le de Naawen Naamu.

²¹ Nama baai ate kom ta ni yɔgyɔgla la, ta supeentik kama, dii nyin la, ni chum le chak.

Nama baai ale a kum yɔgyɔgla la, ta supeentik kama, dii nyin la, ni chum le la.

²² Nama baai ate nuruba kisi ni la, ale a zeri ni ale a le ni ale a weeni ayen ni ka nuru baata la, nyaŋa de meena ni ale a va mi Saalobiika nyin, la ta supeentik kama.

²³ Ni a gok ale supeentik ba ale a nye ni dila la, dii nyin la, tutuna kpeema ale bo wennyamazuk a limsi ni. Daa nama nyiini ale piilim a nya dila, ba kokpiensaŋa a jam nye Naawen biisiteerɔma jigi ka dila degadega.

²⁴ Alege nama baai ale jigsi la ku ale bie ni jigi kama dii nyin la, nama poom deri nya ni masimu kama yɔgyɔgla.

²⁵ Nama baai ale chak yɔgyɔgla la, ku ale bie ni jigi dii nyin la, kom le yik ni chum diipo.

Nama baai me ale a la yɔgyɔgla la, ku ale bie ni jigi dii nyin la, ni le kum chum diipo.

²⁶ Nama baai ate nuru meena a te ni pimpauk la, ku ale bie ni jigi dii nyin la, ba kokpiensaŋa a jam biisi ka dila degadega a magsi chaab ale biisiteerɔ baai ale jam a velim dila po dila po ayen ba ka Naawen biisiteerɔba la.

²⁷ “Alege mi a biisi ale ka nama baai ale a wom la ayen ku a fe kama ayen ni ta yaalika ale ni dachaasa abe ni a tom tuimmanŋa a te baai ale kisi ni la ²⁸ abe ni a niak baai ale a ka a te ni la, abe ni a puusi Naawen a te baai ale a le ni la. ²⁹ Waai a dan fɔbi fi tapiak, virim ka choawa me a te wa ate

wa fɔbi. Waai me abe dan yeeri fi garigeli ale pagrim, yeeri garuk kuui me ate fi jo garigenni a vi ku zuk la a te wa. ³⁰ Waai a dan juisi ni jaab, ku a fe ate ni te wa. Waai abe dan pa ni jaab me ni kan bek wa ate wa te ni. ³¹ Ni nye ni chaab jigi ase nama me ale a yaali ayen nuru nye nama me jigi dii la.

³² “Ni dan ta yaalika ale baai ale ta yaalika ale ni la, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen tuimbaata nyam dek a ta yaalika kama ale baai ale ta yaalika ale ba la. ³³ Ni be dan a tom tuimmanɔsa a te baai me ale a tom tuimmanɔsa a te nama me la, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Boan nyinɔa, tuimbaata nyam a nye ka dila degadega me. ³⁴ Ni be dan te nuru maarika ale ge ta yiila ayen wa me a le te ni maarika, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Tuimbaata nyam me a te maarika ka tuimbaata nyam me ale a yiili ayen bala me le te ba maarika. ³⁵ Alege ku a fe kama ate ni ta yaalika ale ni dachaasa abe ni a tom tuimmanɔsa a te nuruba, abe ni kan a yiili ayen ba me le tom tuimmanɔsa a te nama me, abe ni a te nuruba maarika, abe ni ka a yiili ayen nuru bala me a le maari nama me. Ni dan nye nyanɔa de meena ni tutuna kpeema nɔaai ale bo nɔanɔ la, le zuak ka nna yegayega ate ku sak ayen ni ka Naawen kpeeni bisa, dii nyinɔ la, wa diem ta jiiirim kama ale baai ale kan a nye nuru jiam ase ba nin nye wari a te ba la. Wa ta jiiirim me kama ale gaasa nyam. ³⁶ Ni ta jiiirim ase ni kowa Naawen ale ta jiiirim dii la.

³⁷ “Ni dan a bo nuruba buusa, nama dek me le nya ka buusa boka. Dila nyinɔ la, ni kan a bo nuruba buusa. Ni vonɔ a te nuruba ate nama me nya vonɔteka. ³⁸ Ni te nuru jaab ate Naawen pa jaab a te nama me ate ku poom gaam taam

sueri a nyini. Dii nyinɔ la, fi le pa poli kaai a magsi jaab a te nuru la, poli kala degadega ate Naawen le pa magsi a te nama me.”

³⁹ Wa nman pilim magsi wa-magsini di choa ayen, “Yio an baga a dari yio. Ba dan nye dila, ba noa bayewa a lo ka goluk po. ⁴⁰ Nɔanɔviro an gaam wa kpagiya alege kpagini a dan sak wa nalimnyiini, wa a nye ase ka kpagini la.

⁴¹ “Ka boa ale soa ate fi a nya yiok kuui ale bo fi vaanchoa nummu po la alege fi an baga a nya duok kuui ale bo fi dek nummu po la? ⁴² Fi baga a nye ka se a weeni fi vaanchoa ayen, ‘M doa, basi ate m pa yiok fi nummu po a basi’, alege an baga nya duok kuui ale dua fi dek nummu po la? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen ni ka pimpaasiroba. De ninɔ a pa duok kuui ale bo fi dek nummu po la a basi ate fi baga nya nalimnyiini a pa yeri kuui ale bo fi vaanchoawa nummu po la a basi.”

⁴³ Yeezu yaa nman magsi ayen, “Tiib buui ale ta nyinɔɔgsa la, kan yoani yoan baata, ti buui me ale kan ta nyinɔɔgsa la, kan yoani yoan manɔa, ⁴⁴ dii nyinɔ la, ba a minɔ tiib ka bu yoana jigi boan nyinɔa moota a kan yoani zaauɔ zuwa yaase gaa kan yoani kang-begi zuwa. ⁴⁵ Nuru manɔ a tom ka tuimmanɔsa a ta a nyini wa sunum po a nyini. Nuru biok me a tom ka tuimbaata a ta a nyini wa sunum bioku po a nyini. Dii nyinɔ la, wa dii ale bo nuru sunum po la, ka dila degadega ate wa a biisi.

⁴⁶ “Ka boan nyinɔ ale soa ate ni a wi mu ayen, ‘Nyɔnɔ, Nyɔnɔ,’ alege ni kan nye dii ate mi a weeni ni la? ⁴⁷ Nuru waai a dan jam mi jigi a wom m wienɔa ale va nɔa m le weeni a sak ni wa ale ka nuru waai choa la. ⁴⁸ Wa a nye ase ka nuru ale boro a se wa yeri la. Wa tu ka goluk ate ku sinɔ

nna yegayega a yaa paari tintana a nyubi wa nyubini. Nmoruk ale ga ni a sueri tenka meena la, beli a yaa sueri a nyini ate nyiamu a chali ga a nak wa yenni alege bu an бага viti yenni a lonsiya, dii nyinj la, wa se di kama nalimnyiini ate di pagra. ⁴⁹ Alege m nman a weeni kama ayen nuru waai a dan wom m wienja ale ge kan va na, wala choa a nye ase ka nuru ale se wa yeri alege wa an nyubi nyubi la. Benni nyiamu ale mobi la, wa yenni a yaa deri lo paari ten nna bugibugi.”

7

¹ Yeezu ale biisi nueri la, wa yaa chen Kapernaum tenka. ² Aroom tenka demma sojima kpagi dinyi ale jam ta wa tomteerɔ. Kpagini jam a yaali wa ka nna yegayega. Wa tomteerɔwa a yaa jam a yuak a moata kum. ³ Kpagini ale wom Yeezu wie la, wa yaa tom Juuma kpage na gela ayen ba chen a ga wi Yeezu ate wa jam tebi wa tomteerɔwa. ⁴ Ba yaa jam Yeezu jigi a saalim wa a weeni wa dila, ale ge weeni wa me ayen, “Kpagini de ka waai ale magsi ayen fi maari wa la. ⁵ Wa a yaali ti nuruma ka nna yegayega ate wa yaa se tuka dok a te ti.”

⁶ Yeezu a yaa va ba a chen kpagini yenni. Wa ale jam tali maga ate wa paari yenni la, kpagini a yaa tom wa doaba ayen ba ga weeni wa ayen, “M dek nyɔɔ, kan daani fi dek ayen fi jam m yenni. Mi posima ale fi nin jam jo m yenni po. ⁷ Be ka dila ale soa ate m dek an jam fi jigiya. Biisi biik nyiini ale m tomteerɔwa a le nya nyinyɔgsa kama. ⁸ Mi me ka nuru waai ale a tom a te kpage na chaab la. Alege m ta sojiba kama baai me ate mi me a nya ba zuk la. M dan weeni ba wanyi ayen wa chen dela, wa a chen kama, m dan weeni wanyi me ayen wa jam

de, wa a jam kama, m dan weeni m tomteerɔwa ayen, ‘Nye nna,’ wa a nye kama.”

⁹ Wa ale weeni nyaɗa de meena a nueri ate Yeezu wom la, ku jam cha Yeezu ka nna yegayega ate wa virim weeni nuru boanni ale jam va wa la ayen, “Tenka meena ale dua, mi an diem nya siaka de choa. Izirali dek tenka po me mi an nya ka choa.”

¹⁰ Kpagini ale tom nuru baai la, a yaa pilim kuli kpagini yenni a ga a paari a nya ale tomteerɔwa a ta nyinyɔgsa kama.

¹¹ Ku naanyinj ate Yeezu chen ten kanyi ate ba a wi ayen Neen. Wa naanyivirima ale nuru boari nna yegayega ale jam maa va wa. ¹² Ba ale ga boro a moata noai dii ale a jo tenka po la, Yeezu yaa nya ale nuru wanyi a kpi ate ba ji a ta a nyini. Wa mawa biik meena a jam ale nuruwa. Wa mawa be jam ka pukogi. Nuru boari a yaa jam maa nyini tenka po a va wa. ¹³ Nyɔɔwa ale nya pukogini la, jiiirim yaa yik Nyɔɔwa ate wa weeni pukogini ayen, “Kan a kum”. ¹⁴ Yeezu yaa chen a ga tiri tiaka ate nuru baai ale ji kpiowa la, a yaa deri zaani. Yeezu yaa weeni kpiowa ayen, “M biiga, mi ale a weeni fu ayen fi yiri.” ¹⁵ Kpiowa yaa deri yiri a biisi ate Yeezu yaa pa wa a te wa mawa.

¹⁶ Yɔgsam yaa jam yik ba meena ate ba a te Naawen pimpauk ale a weeni ayen, “Biisiteerɔ kpionj ale pa wa dek a sak tama. Naawen abe ale jam ayen wa vari wa nuruma a basi.”

¹⁷ Wanni de ate Yeezu nye la, a yaa jam tagli Judia tenka meena ale ten sii meena ale jam kala a gilim ka la.

¹⁸ Joɔn naanyivirima ale wom wienja de meena la, ba yaa weeni sak wa. Wa yaa wi ba baye a tom ba ¹⁹ ayen ba chen Nyɔɔwa jigi

a ga bek wa ayen, “Ka fi ale waai ate Naawen weeni ayen wa le tom ate wa jam la, yaa ti a yiili nuru yonḡḡa?”

²⁰ Ba ale jam paari Yeezu la, ba yaa weeni ayen, “Joon Soka-teerowa ale tom ti fi jigi ayen ti bek fu ayen, ‘Ka fi ale waai ate Naawen weeni ayen wa le tom ate wa jam la, yaa ti a yiili nuru yonḡḡa?’ ”

²¹ Ba ale jam za a limsi dula jigini la, Yeezu jam tebi ka nuruba nna yegayega tueta ale yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi, ale lagi yeeba yegayega nina.

²² Wa yaa tulisi Joon nuruma ayen, “Ni pilim ḡman cheḡ ga weeni Joon dii ate nama nya ale wom me la. Ni nya baai nina daam ale ligi la, ba yaa a nya kama, baai daam ale ka gbatta ale gbanṣa la, ba yaa a yiri a cheḡ, baai daam ale ka gama, ba yaa ta nyinyogsa, baai daam ale ka tukpara nyam la, ba yaa a wom, kpeebe a yiri kum po, ḡanjagsaḡa a wom wamaḡsaḡa. ²³ Baai ale kan ta chichama ale mi la, ta supeentik kama.”

²⁴ Joon ḡaanviirima ale basi Yeezu ale a kuli la, Yeezu yaa deri piilim a biisi Joon wie ale nuru boanni, a bek ba ayen, “Nama ale jam nyini cheḡ sagini po la nama poli ayen ni nya ka boa? Nama a poli ayen ni nya ka nuru ate wa a nye ase wuuk ate viok a fugi la?”

²⁵ Nama nyini ayen ni nya ka nuru ate wa jo garuk nalinta? Aawo, nuru baai ale a jo garuk nalinta ale a de masim la, a bo ka nalima yie. ²⁶ Mi a bek ka nama ayen ni weeni a sak mu jaab buui dek ate nama nyini ayen ni nya la? Ni nyini ayen ni nya ka biisiteerḡ? Mm, ni nya wari kama di gaam biisiteerḡ. ²⁷ Ka waai ate ba ḡmarisi wa wie Naawen Gbanṣa po la ale nna ayen, Naawen weeni ayen, ‘Ni nya, mi a tom ka m nuru ayen wa de fi niḡ a gomsii siuku magsi a te

fu.’ ²⁸ Mi a weeni ni kama ayen Joon a gaam ka waai meena ate nipok a biak la. Alege waai ate ba a zaab Naawen naamu po la, a poom gaam Joon kama.”

²⁹ Nuruma meena a jam wom wa kama. Ba ale lampoo cheesiroma a jam siak kama a va wie ḡaai meena ate Naawen a yaali la ate Joon a te ba soka.

³⁰ Alege Farisiima ale Juuma Sinsanḡa sagroma a jam zeri Naawen ale a yaali ayen wa nye dii a te ba la kama ate ba yaa zeri ayen Joon kan te ba soka.

³¹ Yeezu yaa ḡman ayen, “Ka boan jaab ate mi le pa a magsi chaab ale jinla demma nna? Ba a nye ase ka boan la? ³² Ba a nye ase ka bimbaansa ale kala yaba peelim po a wi chaab a weeni ayen, ‘Tama peeri damunsaḡa kama alege fi kan gogi? Tama be ḡman yi ka kuuna yiila alege fi kan kumu?’ ³³ Siuk kula po Joon Sokateerowa ale jam jam la, wa jam bobi ka noai, a kan de ḡandiinta yaase wa nyu daam, ate ni jam a weeni ayen, ‘Wa ta ka chichiribiok wa zuk po.’ ³⁴ Ku ḡaanḡnyin ate mi Saalobiika me a jam a de ale a nyu la, ni jam weeni kama me ayen, ‘Mi бага a de ale a nyu, ka nna yegayega, ayen mi ka lampoo cheesiroba ale tuimbaata nyam doa.’ ³⁵ Alege ni basi ate m weeni a sak ni ayen, diipo meena yam nyam a nyiem dan nya Naawen yammu, ba a miḡ bu kama.”

³⁶ Farisii wanyi ale jam wi Yeezu ayen wa jam de ḡandiinta ale wa ate Yeezu yaa cheḡ ate ba kala a de. ³⁷ Teḡ kala po nipok ale jam boro. Wa jam ka waba nyeerik. Wa ale wom ayen Yeezu a bo Farisii wa yeri a de ḡandiinta la, wa yaa ta kpa buui nyum ale masa la jam Yeezu jigi, kpaamu jam sueri ka kpaam cheḡbili. ³⁸ Wa

yaa zaani Yeezu ten a kum ale pa wa ninyiamu a sugri Yeezu nanšana ale ge a yaa domsi kali ten a pa wa zuisana a duisi wa nanšana ate si ko, ale a puusi, a yaa pa kpaamu a kpiiri si zuk.³⁹ Farisiiwa ale nya dila la, wa yaa weeni wa dek wa popola po ayen, “Nuruwa de a daam dan sum ka Naawen biisiteero, wa te seba nipowa de ale ka waai choa a tiri wa la kama, dii nyin la, nipowa ka waba nyeerik.”

⁴⁰ Yeezu ale min nuruwa ale a poli nna la, wa yaa tulisi wa ayen Simon, “M ta ka wari ayen m weeni a sak fu.”

Simon me a yaa bek wa ayen, “Ka boan wari, sagro?”

⁴¹ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Nuru ale jam boro a yaa piem wa ligra a te nuruba baye. Nuruma de wanyi a jam piem ka daa kob-sinu tutuna, wanyi me piem daa pisinu tutuna.”⁴² Ba noa bayewa an nman jam бага a tuni nuruwa ligrana a te wa. Nuruwa yaa von te ba meena ale weeni ba ayen ba basi ba pamaņa tunika. Ka ba wana dek ale ta yaalika yegayega yogyogla de ale nuruwa de?”

⁴³ Simon yaa tulisi Yeezu ayen, “Mi a poli ayen ka waai ale ta nuruwa ligra yegayega alege wa von a te wa la, le wa ta yaalika nna yegayega ale wa.”

Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Fi biisi ka wensie”,⁴⁴ ale ge yaa virim nipowa jigi a bek Simon ayen, “Fi nya nipowa de? Mi ale jo fi yenni po alege fi an te mu nyiam ayen m nja sugri m nanšana alege nya wa de sugri ka mi nanšana ale wa ninyiam ale nman pa wa zuisana a duisi si ate si ko.”⁴⁵ Fi an te mi tia, alege diipo ate mi ga jo yenni de po la, wa an diem basi mi puusa.⁴⁶ Fi an pa kpaam a kpiiri m zuwa, alege wa pa ka kpa masak a kpiiri basi m nanšana zuk.⁴⁷ Wa ta yaalika

ka nna yegayega dii nyin la, wa nya von teka kama wa wabaatana nyin. Alege waai ale nya von teka magla la, a ta ka yaalika magla me.”

⁴⁸ Yeezu yaa weeni nipowa ayen, “Fi nya von teka kama.”

⁴⁹ Baai meena ale jam maa boro a de la, a yaa jam a bek chaab ayen, “Ka wana ale nna, a von nuruba wabaata a te ba?”

⁵⁰ Alege Yeezu yaa weeni nipowa ayen, “Fi siaka vari fu basi kama, chen ale suyogini.”

8

¹ Ku nannyin ate Yeezu yaa nyiem gilim a chen tenkpiensa ale tenfiisa a sak nuruba Naawen wamanšana wie a magsi chaab ale Naawen Naamu. Wa nanviirima pi ale bayewa a jam maa bo ale wa kama. ² Nipooba gela me baai ate wa jam yak chichiribaata ba zuima po a basi ale ba gela me baai ate wa jam tebi ba tueta la a jam maa va wa kama. Nipooma de jam ale Mæri waai ale jam nyini Magdala tenka ate Yeezu yak chichiribaata tiyopoi wa zukku po a basi la ale ³ Chuuza waai ale jam ka Naawa Ayerod tomteeroma kpagi la, powa Joana ale Suzana ale nipooba ba chaab nna yegayega. Nyaba de meena ale jam pa ba dek nanta a nya Yeezu ale wa nanviirima zuk.

⁴ Nuru bari nna yegayega a yaa nyini tensa togatoga a jam wa jigi ase wa ale va si po a taam la. Ba ale jam jam wa jigi a piisi nna yegayega la wa yaa piilim sakka ale wamagsini ayen,

⁵ “Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini boro a yuk nanbie, biena gela a yaa lo siuku nin ate nuruba a yaa tabi na zuk taam ate nuinsa a deri jam pisi na meena. ⁶ Na gela me a lo tintana po. Na ale nyini a chim la, na yaa jak a kpi dii nyin la, tantana an jam soa

dii dula jigini ate nyiam a duagi. ⁷ Na gela me a lo munsana po a yaa nyini a gum chaab ale munsana ate si gerigeri na. ⁸ Na gela me a lo tenj nalun po a nyini a chim biak a be bie kook dinyidinyi nyinj.”

Yeezu ale weeni wa wamagsini de a nueri la, wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ale ta tue a wom la, wa wom mi nalimnyiini.”

⁹ Wa naanviirima ale bek wa wamagsini de kiri la, ¹⁰ wa yaa tulisi ba ayen, “Naawen basi kama ate nama seba wa namu wasusunja alege nuruba gela jigi, na chim ka wamagsima nyiini ate ba a nya ale a nya alege ba kan minj, ba a wom ale a wom alege ba kan minj na.”

¹¹ Yeezu yaa weeni ayen wamagsini kiri ale m na: “Bienja ka Naawen wienja. ¹² Be naai ale lo siuku po la ka nuru baai ale wom Naawen wienja de la, ate Sitaana a yaa jam jo ba suniimana po a pa na ta nyini ate ba kan nya siuk a siak a te na ate ba a nya varibasika. ¹³ Be naai me ale lo tintanana po la, a nye se ka baai ale wom na ate ba sue peenti alege na kan jo ba suniimana po nalimnyiini la. Ba yaa va na maga dega, alege nyenyaka a dan jam ba jigi Naawen wienja vaka nyinj, ba nyiem deri pa na vaka a basi. ¹⁴ Be naai ale lo munsana po la, a nye ase ka baai ale wom na alege tenka po wienja popolana ale ba ligra yaalika yegayegaka ale ba nanyaalika, nala meena a de ka Naawen wienja ate waman an baga nyini na po a nyini. ¹⁵ Be naai ale lo tenj nalunku po la, a nye ase ka baai ale wom na ale ta na ba suniima po a va na nalimnyiini ale a zuli wa ale a tom tuimmanja la.”

¹⁶ Yeezu a yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, “Nuru karo a toati wa bolimzeun ale nman pa

jaab a lik ku a yaase wa pa ku a zaani gaduok tenka. Alege wa dan toati, wa a pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya ate baai ale a jo dokku po la a nya bolimu.

¹⁷ “Boan nyinjna, wari karo a suk ate di kan nyini peelim ate nuruba a nya, yaase wari karo a chim wasusugi ate di kan nyini peelim ate waai meena a seba.”

¹⁸ Yeezu yaa pa wanni de a biisi nueri a weeni ayen, “Be nman lak tue wom wa dii ate Naawen a weeni la. Dii nyinj la, waai ale seba Naawen maga dek la, Naawen le basi kama ate wa nman seba wa nna yegayega a gum du, alege waai me ale kan seba wa, alege a poli ayen wa seba wa la, Naawen le basi kama ate wa kan poom seba wa ale maga dek me la.”

¹⁹ Dula jigini, Yeezu suaataja ale wa mawa a yaa jam wa jigi alege, ba ale jam paari la, ba an baga a nya wa dii nyinj la, nuruma a jam piisi ka nna yegayega. ²⁰ Nuruma yaa weeni Yeezu ayen, “Fi mawa ale fi suaataja a za peelim a yaali ayen ba nya fu.”

²¹ Yeezu yaa weeni nuruma meena ayen, “Mi ma ale mi suaata ale baai ale wom Naawen wanni ale siak a te di la.”

²² Da yenj ate Yeezu ale wa naanviirima a yaa jo naarun po ate wa weeni ba ayen, “Ni te ti taam mogi kpeeni kauk kunjula.” Ba yaa siak ate ba a taam. ²³ Ba ale bo nyiamu po a chej la, goom a yaa deri yik Yeezu. Va kpionj a yaa yiri ale ba diem bo nyiamu po. Ba naarunku a yaa nye ase nyiamu a sueri ku la ate ba yaa poli ayen ba bo ka kum po. ²⁴ Ba yaa nak Yeezu a yiri a weeni wa ayen, “Ti Nyono, Ti Nyono, ti boro a kpi kama.”

Yeezu yaa yiri a weeni vioku ayen ku basi abe nyiamu a nye balaa. Vioku a yaa deri basi ate nyiamu me a baliinj. Ba waai an nman choaya ale maga dek me.

²⁵ Yeezu yaa bek wa n̄aanviirima ayen, “Ni siaka le?”

Ku yaa cha ba ate ba kpaziim a nak ate ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de, ka wana ate wa baga a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa n̄oaya?”

²⁶ Yeezu ale wa n̄aanviirima a yaa jam paari Gerasa t̄nka. T̄nka de bo ka Galili mogi kpeeni kori geñ. ²⁷ Wa ale ga nyini n̄aarun̄ku po a ga siñ t̄ñ la, Gerasa deno ate chichiribaata a jam bo wa zuk po a yaa jam Yeezu jigi. Ku jam beni ka nna yegayega. Wa an jam a jo gatta. Wa be jam bo daa yeri po, wa jam bo ka juijui ate ba a gu kpeeba la a goa boosit̄anja sunsun̄. ²⁸ Wa ale nya Yeezu la, wa yaa lo t̄ñ wa niñ a yaa kaari ate ku jueli nna yegayega ayen, “Fi a yaali ka boa m̄ jigiya, fi Yeezu Naawen kpeeni biika? Mi a saalim, kan namsi mu.” ²⁹ Wa weeni dila kama dii nyin̄ la, ka Yeezu ale na chichiribioku ayen ku nyini wa zukku po a nyini. Wa jam ka chichiribiok kuui ale kasim a jam a daani wa nna yegayega la. Ba jam yik wa kama a pa choarima a bobi wa nisa ale wa nan̄sa alege wa nyiem diem gebi n̄a ale ge ate chichiribioku a ta wa chen̄ ga bo sagini po.

³⁰ Yeezu yaa bek wa ayen, “Fi yoi ale boa?”

Wa yaa tulisi ayen, “Mi yoi ale Anuruboari.” Dii nyin̄ la, chichiribaat̄anja a jam piisi ka nna yegayega a jo wa. ³¹ chichiribaat̄anja a yaa saalim Yeezu ayen wa kan na ti ate ti chen̄ ninam jigiya.

³² Die ale jam piisi nna yegayega a za guuk kunyi zuk dula jigini a de. Chichiribaat̄anja a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate ti nyini a ga jo dien̄a po ate n̄a yaa chali siñ a ga lo mogi kpeeni nyiamu po a kpi. ³³ Chichiribaat̄anja meena yaa nyini nuruwa zukku po a ga jo

dien̄a ate n̄a meena chali siñ mogi kpeeni nyiamu po a kpi.

³⁴ Nuru baai ale jam a nya dien̄a zuk la ale nya dii ale nye la, ba yaa chali kuli ba yien̄a a ga weeni t̄nka po demma ale baai meena ale jam bo ba tatta po la. ³⁵ Nuruma yaa nyini chen̄ Yeezu jigi ayen ba nya dii ale nye la. Ba yaa nya nuru waai ate chichiribaat̄anja a poom ta wa la ale wa kala Yeezu t̄ñ a jo gatta. Wa an n̄man a yesimu. Ȳogsum a yaa deri yik ba. ³⁶ Baai ale nya dii meena ale nye la, a yaa weeni sak nuruba ba chaab ayen nuru waai ate chichiribaat̄anja a jam ta wa la a yaa ta ka nyinȳogsa. ³⁷ Gerasa demma meena, a yaa weeni Yeezu ayen wa nyini ba t̄nka po a nyini, dii nyin̄ la ȳogsum nna yegayega ale jam yik ba. Yeezu a yaa chen̄ ga jo n̄aarun̄ku po a pilim n̄mani.

³⁸ Nuru waai ate chichiribaat̄anja a ta wa la, a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate wa maa va wa a chen̄.

Yeezu yaa z̄eri ale weeni wa ayen. ³⁹ “Pilim kuli fi yenni a ga weeni sak waai meena Naawen ale nye dii a te fu la.”

Nuruwa yaa chen̄ ga jo t̄nka meena po a weeni Yeezu ale tom dii a te wa la.

⁴⁰ Yeezu n̄man pilim n̄mani mogini kauk kun̄kula juijui ate wa poom basi la. Nuru boari a yaa te wa tia, dii nyin̄ la, ba kasim jam a limsi wa kama. ⁴¹ Ku an jam bo la beniya alege ate nuru wanyi a yaa deri jam lo Yeezu nan̄sa t̄ñ a saalim wa ayen wa maa va wa ate ba kuli wa yenni. Nuruwa yoi jam ale Jairus. Wa jam ka ba tuka diin̄anja kunyi kpagi. ⁴² Wa jam ta ka wa le yeñ ate wa a yuak a moata kum. Nip̄okbinni a jam ka bena pi ale n̄aye.

Yeezu ale jam siak ate ba chen̄ la, nuruma jam piisi ka nna yegayega a yaa jam a tusi wa. ⁴³ Nip̄ok ale jam maa bo ba po

a yuak ate ku ga paari bena pi ale naye. Wa tuomu a jam a nye ase wa a lo ka chiak la. Wa jam pa wa nantaŋa meena tuesi ka tiita alege nuru a jam karo a бага tebi wa. ⁴⁴ Nuruma ale jam gilim Yeezu dila la, wa yaa va Yeezu ŋaanŋyiŋ a tiri wa garuku noanni. Wa ale tiri la, wa chiaka loka yaa deri basi wa. ⁴⁵ Yeezu yaa bek ayen, “Ka wana ale tiri mi la?”

Ba meena yaa pagsi ayen daa ba. Piita yaa weeni ayen, “Nyono, ka nuruma ale gilim fu dii la ale tusi fu.”

⁴⁶ Alege Yeezu tulisi wa ayen, “Ka nuru ale tiri mu dii nyiŋ la, m seba kama ayen pagrim ale nyini m jigi a nyini.” ⁴⁷ Nipowa ale miŋ ayen Yeezu miŋ kama la, wa yaa nyini ate wa nyiŋka a gok a lo Yeezu niŋ a weeni ate waai meena wom dii nyiŋ ale soa ate wa tiri Yeezu a deri nya nyiŋyogsa la. ⁴⁸ Yeezu yaa weeni wa ayen, “M lie fi siaka a basi kama ate fi nya nyiŋyogsa, be cheŋ ale suyogini.”

⁴⁹ Yeezu ale diem jam boro a biisi la, nidoa wanyi a yaa nyini Jairus yenni a jam weeni Jairus ayen, “Fi leewa kpi kama, kan ŋman daani Sagrowa.”

⁵⁰ Yeezu ale wom nna la, wa yaa weeni Jairus ayen, “Kan chali yogsum, ta siaka nyiini ale wa le nya nyiŋyogsa kama.”

⁵¹ Yeezu ale paari Jairus yenni la, wa an siak ate nuruba a maa va wa jo alege ka Piita ale Joon ale Jeemsi ale biika kowa ale wa mawa ale jam maa va jo.

⁵² Nuruma jam a kum kama ale a kaari alege Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni kan a kum boan nyiŋja, wa an kpiya, wa a goa kama.”

⁵³ Wa ale weeni ba dila la, ba yaa a la wa ale ge seba chak ayen nipokbinni kpi kama. ⁵⁴ Alege Yeezu a yaa zak nipokbinni nisa ale weeni wa ayen, “Biiga, yiri ŋmai.” ⁵⁵ Yeezu ale weeni dila

la, nipokbinni chiika a pilim jam ate wa deri yiri bunyi dekki. Yeezu yaa weeni ba ayen ba nye ŋandiinta a te wa ate wa de. ⁵⁶ Ku yaa cha wa nyamma alege Yeezu yaa kaam ba ayen ba kan weeni a sak waaiya dii meena ale nye la.

9

¹ Da yeŋ ate Yeezu a yaa wi wa ŋaanviirima pi ale bayewa ate ba jam jigi yeŋ ate wa te ba pagrim ayen ba бага a yiaŋ chichiribaata meena wuu nuruba zuima po a basi abe ba a tebi tueta. ² Wa yaa tom ba ayen ba ga sak nuruba Naawen Naamu wie abe ba a tebi nuruba. ³ Wa ŋman weeni ba ayen, “Nama ale a cheŋ la, ni kan pa jaabjaab ale ni. Ni kan pa tacheŋsa, a yaase fotta, a yaase ŋandiinta, yaase ligra, abe ni kan pa gatta ti chaab a gum ga tii ate ni jo la po. ⁴ Yeri dii meena wuu ate ni a jo la, ni goa dula ate ku ga paari diipo ate ni a yaali ayen ni basi teŋ kala la. ⁵ Ni dan jam paari teŋ kanyi ate teŋ kala demma a dan kan te ni tia, ni daa basi dula jigini ni kpaanti ni naŋsaŋa paasuku a basi dula ate ku sak ayen ni a kaam ba kama ba ale zeri Naawen wienja la nyiŋ.”

⁶ Yeezu ale ga biisi nueri la, ba yaa cheŋ teŋsaŋa meena a sak Naawen wamaŋsaŋa ale a tebi nuruba jigi meena.

⁷ Galili teŋka Naawa Ayerod a yaa jam wom wie ŋaai meena ale jam a nye la, alege wa an jam miŋ ŋa kiri ya, dii nyiŋ la, nuruba gela ale jam a weeni ayen ka Joon ale yiri kum po, ⁸ ba gela me a jam a weeni ayen ka Elaja ale ŋman pilim jam, ba gela me a jam a weeni ayen ka dila po dila po Naawen biisiteeroma wanyi ale yiti kum po. ⁹ Ayerod a yaa weeni ayen, “Mi gebi Joon zukku kama a basi alege ka wana ale la ate mi a wom wa wie?” Dila nyiŋ, Ayerod

a yaa jam kasim a yaali ayen wa nya Yeezu.

¹⁰ Baai ate Yeezu jam tom la a yaa pilim jam a weeni wa dii meena ate ba nye la. Wa yaa yik ba a ta taam nakpiak ba dek ba nyiini ate ba cheŋ teŋ kaai ate ba a wi ayen Beteseida la. ¹¹ Nuru boanni ale wom ba wari la, ba yaa saŋ va ba jam paari ba ate wa nye ba tia ale sak ba Naawen Naamu wie ale tebi baai me ale jam a yaali tebika la.

¹² Wenni ale jam boro a siŋ la, wa ŋaanviirima pi ale bayewa a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, “Basi ate nuruma cheŋ teŋfiisaŋa ale tattana ale gilim la a da ŋandiinta a de abe ba gisi goom jigi dii nyiŋ la, tama ale bo dela la, nuru ka dela jigini ayen wa nya ba zuwa.”

¹³ Alege Yeezu yaa weeni ba ayen, “Nama te ba ŋandiinta ate ba de.”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Tama ta ka borobotta tinu nyiini ale juma ŋaye. Fi a yaali ayen ti ga da ka ŋandiinta a te nuruma de meena?” ¹⁴ Dii nyiŋ la nuruma jam ka nidoaba tusa ŋanu.

Wa yaa weeni wa ŋaanviirima ayen ba weeni ba ate ba kali togatoga nuruba pisinu pisinu.

¹⁵ Wa ŋaanviirima a yaa nye dila. ¹⁶ Yeezu yaa pa borobotta tinuwa ale juma ŋayewa a yaa zak zuk a nya wennyamazuk a nye Naawen jiam ale ge a yik borobot-tana ale jumaŋa a ŋmari a pa te wa ŋaanviirima ayen ba chari nuruma. ¹⁷ Ba meena a jam de chak kama ale tali ate wa ŋaanviirima yaa cheesi ŋandiin tanaŋa sueri busisa pi ale siye.

¹⁸ Da yeŋ ate Yeezu a jam boro a puusi Naawen wa dek wa nyiini, wa ŋaanviirima nyiini ale jam maa bo dula jigini. Yeezu yaa bek ba ayen, “Nuruba a weeni ayen mi ka wana?”

¹⁹ Wa ŋaanviirima yaa tulisi wa ayen, “Ba gela a wi fu ayen ka Joon Sokateerowa, ba gela me a wi fu ayen ka Elaja a yaa ŋman pilim jamu. Mba me a weeni ayen fi ka dila po dila po Naawen biisiteeroma po wanyi waai ale yiri kum po la.”

²⁰ Wa yaa ŋman bek ba ayen, “Alege nama dek a weeni ayen mi ka wana?”

Piita yaa tulisi wa ayen, “Fi ale Varibasidowa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom ate wa jam la.”

²¹ Yeezu yaa kaam ba ale weeni ba ale nin muna ayen ba kan weeni nuru waai wanni de, ²² Wa yaa ŋman weeni ayen, “Nuruba le basi ate mi Saalobiika a nam nna yegayega ate nisomma ale Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma Sinsaŋa sagra ma a zeri mu abe ba basi ate nuruba ko mu alege daa ŋata a dan paari m le yiri kum po.”

²³ Wa yaa weeni ba meena ayen, “Nuru waai a dan a yaali ayen wa va mi, ku a fe kama ayen wa zeri wa dek yaalika abe wa gomsu wa dek daa meena a magsi kum abe wa jam va mu. ²⁴ Dii nyiŋ la, waai a dan kan gomsu wa dek a magsi kum alege goanti a yaali ayen wa boro wa dek nyiŋ, kula choa nyonowa, a jok wa nyuvunni kama. Waai abe dan jok wa nyuvuri wa ale va mi la nyiŋ kula nyonowa le vari wa nyuvunni a basi. ²⁵ Boan nyiŋŋa, ka boan jaab nyuenta ate nuru le nya ase wa nin nya teŋzuk de meena masimu ale ge jogi wa nyuvuri ya? ²⁶ Nuru waai abe dan a chali chivie nyaka ale mi ale m sinsaŋa, mi Saalobiika a dan ŋman pilim jam ale m zulaŋa ale Kowa zulaŋa ale wa sabiiloma zulaŋa mi me le chali chivie ale kula nyonowa. ²⁷ Alege mi a weeni ka wensie ayen nama baai ale za dela la, ni ba gela a

kan kpi abe ni ge nya Naawen Naamu.”

²⁸ Yeezu ale biisi wienja de, ate daa najopoi a jam taam la, wa yaa yik Piita ale Jeemsi ale Joon a ta ba jueli guuk kunyi zuk ayen ba puusi Naawen. ²⁹ Yeezu ale jam boro a puusi la, wa nimbidiaka a yaa deri tagri ate wa gattanja me a tagri a peenti a nyagsi nna yegayega. ³⁰ Nuruba baye a yaa deri za a biisi ale wa. Ba jam ka Moosis ale Elaja. ³¹ Ba me a jam a nyagsi ka nna yegayega. Ba jam boro a biisi ale Yeezu a magsi chaab ale ka wa ale wa chenj Jerusalem a ga kpi ate ku nueri a va Naawen popolana ale magsi dii la. ³² Goom nna yegayega ale jam yik Piita ale wa vaanachaama. Ba ale yiri goomu po la, ba yaa nya Yeezu nyagsika yegayegaka ale nidama bayewa ale ba za ale wa. ³³ Nidama bayewa ale jam boro a yaa ba basi Yeezu abe ba chenj la, Piita yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyono, tama ale bo dela dii la a nala kama. Basi ate ti viita tita a te ni ate fi soa kunyi abe Moosis soa kunyi abe Elaja me a soa kunyi.” (Piita jam ze dii ate wa a biisi la.)

³⁴ Piita ale jam boro a biisi dila la, chinjari yaa jam lik ba. Di ale jam lik ba la ate yogsum a yaa yik ba ate ³⁵ lueluk a yaa nyini chinjmanni po a weeni ayen, “Yeezu ale Mi Biik ate m lueri, ni be wom wa nalimnyini.”

³⁶ Lueluku ale ga biisi nueri la, ba yaa nya ale Yeezu a za wa dek wa nyiini. Va njala po ba an jam weeni sak nuru waaiya dii ate ba nya la.

³⁷ Vari ale veenti ate ba nyini guuku zuk a sinj la, nuru boari ale jam tu wa. ³⁸ Nuru a yaa nyini nuru boanni po a kaari a yaa weeni ayen, “M Sagro, mi a saalim fu kama ayen fi nya m biika, wala nyiini ale m biik. ³⁹ Chichiribiok

ale ta wa ate wa nyiem deri a kaari nna yegayega. Ku dan ga yiri, ku nyiem kasim chiak wa kama a fobi tenj ate tintupuuk a nyini wa noanni po a nyini. Ku kasim a nye ka dila a te wa mula ku kan maari a basi wa. ⁴⁰ M be poom saalim ka fi njanjvirima ayen ba yiak ku wa zukku po a basi alege ba an baga a nyeya.”

⁴¹ Yeezu yaa weeni ayen, “Nama jinla demma baai tue ale kpari ate ni ka siaka me la, nama a yaali ayen mi bo ale ni ate ku paari ase ka dimpo la? M be le ta sudunni ale ni ate ku ga paari ka dimpo?” Wa yaa weeni biika kowa ayen, “Ta fi biika a jam dela.”

⁴² Biika kowa ale jam ta wa cheena la, chichiribioku a yaa chiak biika a fobi tenj ate wa nyinja deri a gok. Alege Yeezu yaa weeni chichiribioku ale nin muna ale ge a tebi biika a yaa pa wa a te wa kowa. ⁴³ Ku yaa cha waai meena ate ba yaa nya Naawen pagrimu ale ka dii la.

Ba meena ale jam nya wakperikalisaña de meena ate wa nye la, Yeezu yaa weeni wa njanjvirima ayen, ⁴⁴ “Ni kan bagim wie njaai ate mi a yaali ayen m weeni ni la. Wienja de ale, ba le yik Mi Saalobiika kama a nyo nuruba nisa po.” ⁴⁵ Alege ba an jam minj wa ale biisi dii la kiriya. Ku jam ka wa susugi ba jigi ate ba kan baga a minj di kiriya. Alege yogsum ale jam ta ba ate ba an bek wa ale weeni dii la kiriya.

⁴⁶ Ku njanjnyinj ate wa njanjvirima a yaa ta nampaga ale chaab a bek chaab ase ka ba wana ale nuru kpionj ba meena po. ⁴⁷ Yeezu yaa minj ba ale ta popola njaai ba suniimanya po la, wa yaa yik biik wanyi a zaani wa tenj ⁴⁸ a yaa weeni ba ayen, “Nuru waai a dan zuli biik ase biika de la mi nyinj, wa zuli ka mi dila. Waai me abe ale a zuli mi la, a zuli ka

waai me ale tom mi ate m jam la, boan nyinga, waai ate nama a poli ayen wa daa nuru kpionj ni meena po la, ka wala dek ale nuru kpionj ni meena po.”

⁴⁹ Joon yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔɔɔ, tama nya ka nuru wanyi ate wa pa fi yonni nyinj a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi ate tama yaa weeni wa ayen wa basi, dii nyinj la, wa daa tama po.”

⁵⁰ Alege Yeezu yaa weeni wa ayen, “Wa kan weeni wa ayen wa basi dii nyinj la, nuru waai a dan kan a nye ayen fi basi dii ate fi a nye la, kula nyɔɔɔwa, a maari fu kama.”

⁵¹ Yeezu daanja ale jam moata ayen wa chej wenjmazuk la, wa yaa poli wa popola meena ayen wa a chej ka Jerusalem tenka.

⁵² Wa yaa tom nuruba ayen ba de ninj a chej Samaria tenka tenfiik kanyi po a ga gomsɔ magsi a limsi wa. ⁵³ Alege nuruma a jam zeri kama ayen wa kan jam ba tenka dii nyinj la, ba jam seba chak kama ayen Yeezu popola meena a bo ka wa Jerusalem chelimu po. ⁵⁴ Wa njaanviirima Jeemsi ale Joon ale nya ale nuruma a zeri wa la, ba yaa bek Yeezu ayen, “Ti Nyɔɔɔ, fi a yaali ayen ti basi ate bolim nyini wenjmazuk a jam de nuruma de?”

⁵⁵ Ba ale bek wa dila la, wa yaa chiem nya ba a weeni ba ale nin muna, ⁵⁶ ate ba basi tenj kala chelim ale ge chej tenfiik ka choa.

⁵⁷ Ba ale jam bo siuku po a chej la, nuru wanyi a yaa weeni Yeezu ayen “M le va fu a chej juijui meena ate fi a chej la.”

⁵⁸ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Goadunsa ta vie kama a jo, nuinsa me abe ta tugta kama me a jo, alege Mi Saalobiika potim ka m dek yeri a goa.”

⁵⁹ Yeezu yaa weeni nuru wa choa ayen, “Jam va mu.”

Alege nuru wala a yaa tulisi Yeezu ayen, “M Nyɔɔɔ, basi ate m lij chej a ga pa m kowa a gu abe m jam va fu,”

⁶⁰ Alege Yeezu yaa tulisi nuruwa me ayen, “Ku a fe kama ayen fi basi ate kpeema a pa ba dek kpeebe a gu, alege fi tuini ale fi chej ga biisi Naawen Naamu wie ate nuruba wom.”

⁶¹ Nuru wa choa me a njman weeni Yeezu ayen, “M Nyɔɔɔ, m le va fu kama alege, mi a saalim ayen fi basi ate m lij banti m yenni demma abe m jam va fu.”

⁶² Yeezu njman tulisi wa me ayen, “Waai a dan pa wa nisa a vi niigakunni zuk a kpa alege njman cheemu a nya njan, kula nyɔɔɔwa an magsi Naawen naamu po boka.”

10

¹ Ku njaninyinj ate Yeezu yaa njman lueri nuruba pisiyopoi a yaa tom ba baye ayen ba de ninj a chej tenjana meena po ale juijui meena ate wa dek weeni ayen wa le chej la. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Tenka a nye ase ka talim kpiem ate njandiinta a zuak nna yegayega bu po alege tuimtomdoma an piisi la. Ni yaa be juisi njandiintanja nyɔɔɔwa ate wa tom tuimtomdoba ate ba nye ate njandiintanja jo dok. ³ Ni yaa be a chej. Ni nya, mi a tom ni kama ayen ni nyini a chej ase pabisa ate ba pa basi piina sunsunj dii la. ⁴ Ni dan a chej, ni waai kan pa ligra foowa yaase foruwa, a yaase nuensa. Ni kan wari zaani siuk ayen ni puusi waai ya. ⁵ Yeri dii meena wuu ate ni a jo di po, ni nyiem lij puusi yenni demma a weeni ayen, ‘Naawen le ta niaka jam yenni de po.’ ⁶ Nuru waai abe dan bo yenni po ate wa a yaali ayen Naawen niak wa yenni, niak kaai ate nama a te wa la, le bo ale wa. Alege nuru a dan boro ate

wa kan yaali Naawen niak wa la niak kaai ate nama weeni ayen ka bo yenni po la le pilim nman jam ka ni dek jigi. ⁷ Ni dan bo yeri po, ni kasim bo dila po a de abe ni a nyu jaab buuri meena ate ba nye a te ni la dii nyin la, ku a fe kama ayen ba tuni tuimtomdowa wa tutunaja. M nman a weeni ni kama ayen ni kan a togli yie. ⁸ Ni dan chej ten po ate ba nye ni tia, ni de jaab buuri meena ate ba nye a te ni la. ⁹ Yognyeensa a dan bo tenka po ni tebi ba abe ni weeni ba ayen Naawen Naamu a moata ba kama. ¹⁰ Alege ni dan ga jo ten po ate ba an nye ni tia, ni taam ka su kpeentaja a zaani a weeni ayen, ¹¹ 'Ni tenka tintain tii dek ale man tama nantaatana la, tama kpaanti ka tila a basi ni nyin ate ku sak ayen ti a kaam ni kama, abe ni seba nyaku de ayen, "Naawen Naamu a moata ba kama." ' ¹² M be a weeni a sak ni kama ale wensie ayen da dii danni ate Naawen cheena ayen wa bo buusa a te waai meena la, ku le pagra ka nna yegayega a poom gaam ku ale jam pagra dii a te Sodom tenka la.

¹³ "Koraziin ale Beteseida tenjana a jok wein kama boan nyina, ase Taaya ale Saidon tenjana a daam dan nya, Ka Naawen ale nye wakperikaliik sii la ase nama Koraziin ale Beteseida demma ale nya na dii la, ba daam te basi ba tuimbaatana tomka kama dandana ale sui kaasun. ¹⁴ Alege, dai dii danni ate Naawen a le jam bo nuruba buusa la, ku kan pagra yegayega a te Taaya ale Saidon demma ase nama Koraziin ale Beteseida demma ate ku ale pagra dii yegayega a te ni la. ¹⁵ Alege nama Kapernaum demma a poli kama ayen ba ale zak ni zaani kama ate ni chej wengmazuk wa. Ni basi ate m weeni a sak ni ayen ku a fe kama

ate ni sin bolim buui ale kan maara kpimsi la po."

¹⁶ Yeezu yaa weeni wa njanviirima ayen, "Waai a dan wom nama, wa wom mi me kama, alege waai a dan zeri nama, wa zeri mi me kama. Waai abe ale a zeri mi la, a kan zeri ka mi nyiini, wa a zeri ka waai dek ale tom mi la."

¹⁷ Nuruba pisiyopoiwa ate Yeezu a jam tom ba ayen ba nyiem chej tenjana po la, a yaa nman pilim jam ale supeantik a weeni Yeezu ayen, "Ti Nyono, chichiribaata me dek a siak te ti kama fi yonni nyin."

¹⁸ Wa yaa tulisi ba ayen, "Mi nya Sitaana ale wa nyini wengmazuk nna ase wenni ale nyagsi la a jam lo. ¹⁹ Ni nya de m te ni ka pagrim ate ni бага a tabi wiiga ale nuenta zuima, ale dachiaka Sitaana ale wa pagrimu meena, alege nyana de meena po wariwari a kan daani ni. ²⁰ Alege mi a weeni kama ayen ni kan basi ate ni sui peenti nyiini ale chichiribaatana ale siak a te ni la, ni basi ate ni suena peenti ale ba ale nmarisi ni yuena wengmazuk po la."

²¹ Yeezu ale biisi dila a nueri la, Naawen Chiika a yaa deri te wa supeantik ate Yeezu yaa weeni ayen, "M Kowa, fi waai ale ka wengmazuk ale tenzuk Nyono la, mi a te fi jiam ale fi ale pa fi wienja a suk ale baai ale ta yam ale minchakka la jigi ale ge pa na a sak baai ale kan ta yam ale minchakka la. Mm, wensie m Kowa, nyaku de meena abe ka fi dek ale a yaali dii la ate fi nye."

²² Yeezu yaa nman weeni ayen, "Nanta meena, mi Kowa ale pa ba a te mi. Nuru waai abe ze mi wa Biika ale ka waai la, ka m kowa nyiini ale seba. Be ka wana ale seba mi Kowa? Ka mi wa Biika nyiini, ale baai ate mi, wa Biika a yaali ayen m dak wa a sak la."

²³ Wa yaa virim wa nyaanviirima nyiini jigi a weeni ba ayen, “Nama baai ale a nya wienja de ate ni a nya nna la, ta supeentik kama. ²⁴ Dii nyinj la, Naawen biisiteeroba yegayega ale nalima yegayega a jam a yaali kama ayen ba nya nama ale nya dii la, alege ba an jam nya ya. Ba jam a yaali kama me ayen ba wom nama ale wom dii la, alege ba an jam wom ya.”

²⁵ Sinsanña sagrōma po wanyi a yaa yiri zaani a bek Yeezu bega ayen wa nye wa a nya. Wa yaa jam bek Yeezu ayen, “M Sagrō, m le nye ka se ate m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?”

²⁶ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Ba nmarisi Sinsanña po ayen ka boan la? Na a weeni ayen ka boa?”

²⁷ Nuruwa yaa tulisi ayen ba nmarisi kama ayen, “Ku a fe kama ate fi yaali Nyōnōwa fi Naawenni ale fi sunum meena, ale fi chiik meena, ale fi pagrim meena ale fi popola meena, abe fi yaali fi saalo choa ase fi ale a yaali fi deki dii la.”

²⁸ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Fi tulisi mu a magsi kama, be nye nyaña de meena, ale fi le boro.”

²⁹ Alege Sinsanña sagrōwa ale jam a yaali ayen wa sak ayen wa ka wayōrisima nyōnō la, wa yaa bek Yeezu ayen, “Ka wana abe ale mi vaanchoa?”

³⁰ Yeezu yaa tulisi wa ale wamagsini ayen, “Nuru ale jam nyini Jerusalem tenka a siñ Jeriko tenka. Wa yaa ga jo zueba sunsun ate ba yeeri wa gattanja ale nak wa a moata koka a yaa basi wa ale ge chej. ³¹ Juuma Puusika Yenni kpanña po wanyi a yaa yiti va siuk kula me a chej. Wa ale jam nya ale nuruwa dua la, wa yaa logri va siuku nakpiak a taam. ³² Livai demma po wanyi me jam nyini va siuk kula degadega a chej. Wala me ale jam paari nya nuruwa la, wa me a logri va siuku nakpiak a

taam. ³³ Alege Samaria deno me a yaa nyini siuk kula degadega a chej a yaa jam paari nya nuruwa ate jirim a yaa yik wa ale nuruwa, ³⁴ ate wa yaa chej wa jigi a pa kpaam a sugri wa niranja, alege pa daam a kpiiri nyo na po a yaa bobi na. Wa ale nye dila a ga nueri la, wa yaa pa nuruwa a kali wa dek dunja zuk a ta wa chej yeri dinyi po a nya wa zuk nalimnyiini ate ³⁵ vanni ga veenti ate wa pa daa naye tutuna ligra a te yenni nyōnōwa alege weeni wa ayen, ‘Nmasi nya wa zuk. Fi ale a kaasi ligra a yaase nandiinta dii meena nuruwa nyinj la, m dan pilim nman jam m le tuni fu ku meena.’ ”

³⁶ Yeezu ale weeni wanni de a nueri la, wa yaa bek Sinsanña sagrōwa ayen, “Fi ale wom wanni de la, nuruma de batawa po ka ba wana ale nuru waai ate zuema nak la vaanchoa?”

³⁷ Sinsanña sagrōma yaa tulisi ayen, “Ka nuru waai ale nya wa a ta jirimu ale wa la.”

Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Be chej ga nye ase nuru wala ale nye dii la degadega.”

³⁸ Ku nyaanyninj ate Yeezu ale wa nyaanviirima a jam a chej la, ba yaa jam paari tenfiik kanyi po ate nipok wanyi a jam tuesi wa a ta jo wa yenni po. Nipowa yoi ale Maata. ³⁹ Wa suok me ale jam boro ale wa, wa me yoi ale Mēeri. Mēeri a yaa jam kala Nyōnōwa tenj a wom wa sinsanña, ⁴⁰ alege Maata popola meena jam bo ka dikka jigini. Wa sui an jam peenti ale Mēeri ale jam basi wa dek wa nyiini ate wa boro a dik la, ate wa yaa chej Yeezu jigi a ga bek wa ayen, “M Nyōnō, ku peenti fi sui kama ate fi nya mi dek m nyiini ale boro a dik nandiintanja la? Weeni m suoku ate wa jam maa maari mu.”

⁴¹ Alege Nyɔnɔwa yaa tulisi wa ayen, “Maata, Maata, ka boan ale soa ate fi basi ate wie yegayega a danni fu? ⁴² Fi ze ayen ka wa yeŋ nyiini ale magsi nyeka? Mɛɛri abe lueri ka wamaŋ kala. Nuru a kan бага a tuesi di wa jigi ya.”

11

¹ Da yeŋ po ate Yeezu a yaa jam cheŋ jigi dinyi a boro a puusi Naawen. Wa ale ga puusi nueri la, wa ŋaanviirima po wanyi a yaa weeni ayen, “M Nyɔnɔ, sak ti ate ti seba Naawen puusa ase Joɔn ale sak wa ŋaanviirima dii la.”

² Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni daa ni puusi, ni be puusi nna, ‘Tama Ko,

basi ate nuruba te fi yonni zula, di ale welema la nyiŋ.

Basi ate waai meena a va fi noai ase ba Naab la.

³ Te ti da yeŋ da yeŋ ŋandiinta,

⁴ Abe fi voŋ ti wabaatanja a te ti, dii nyiŋ la,

tama a voŋ a te baai ale a nyɛ wie a kaasi tama la kama.

Kan te ti a jo nyenyaka po.’ ”

⁵ Yeezu yaa ŋman weeni ba ale wamagsini ayen, “Ase nama po wanyi a nin ta doa ate fi yaa yiri goota sunsuŋ po a cheŋ wa jigi a weeni wa ayen, ‘M doa, m cheena ayen fi piem mu ka borobotta tita, ⁶ dii nyiŋ la, m doa ale nyiem jam m yenni yɔgyɔgla, alege m ka jaabjaab ayen m te wa ate m cheena fi jigi ayen fi maari mu.’

⁷ Ate wa yaa duak wa doƙku po a tulisi fu ayen, ‘Kan daani mu. Doƙku kpari kama yɔgyɔgla de. Mi ale m bisaŋa abe dua a goa kama. Mi an бага a yiri a te fi jaabɔa.’ ⁸ Ka nama wana dek doa le wa tulisi nna? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, wa dan poom kan бага a yiri a te fu boroboruku, fi ale ka wa doa la nyiŋ. Wa ale yiti a te fu jaab

meena ate fi a yaali la dii la, fi ale ka a chali chivie alege kasim a bek la.

⁹ “Ni be basi ate m weeni a sak ni ayen waai a dan a yaali jaab, wa bek Naawen ale wa le te wa, wa gisi me ale wa le nya, wa dan za doƙku noai a nak ba le lak te wa. ¹⁰ Boan nyiŋa, nuru waai abe ale a bek jaab wari la a nya kama, waai me abe ale a gisi jaab la a nya kama, waai me abe ale a nak doƙku noanni la, ku a lagri kama a te wa. ¹¹ Biik a dan juisi wa ko ayen wa te wa jum wa le pa waab a te wa? ¹² Yaase wa dan juisi kpajein wa le pa nuon a te wa? ¹³ Alege nama baai ale chim wabanyeerisa la a dan seba tiirim maŋsa ni bisa teka m be m ŋman weeni ka ti kowa ale bo wennmazuk la a nin yaa wa pa Naawen Chiika a te baai a ale a juisi wa la?”

¹⁴ Da yeŋ ate Yeezu yaa ŋman boro a yiak chichiribiok nuru wanyi zuk po a basi. Chichiribioku a jam ka gaauŋ a yaa nyɛ ate nuruwa chim gaauŋ me. Chichiribioku ale ga nyini la, nuruwa yaa ŋman бага a biisi ate ku deri cha nuru baai ale bo dula la. ¹⁵ Alege nuruma gela a yaa jam weeni ayen, “Ka chichiribaatanja naawa, Beelzebu ale te wa pagrimu ate wa бага a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

¹⁶ Ba gela a jam a yaali ayen ba nyɛ wa a nya, yaa weeni wa ayen wa be nyɛ wari ate ba nya ate ku sak ba ayen wa pagrimu a nyini ka wennmazuk. ¹⁷ Alege Yeezu ale jam miŋ ba popolaŋa ale ka dii la, wa yaa weeni ba ayen, “Teŋ kaai ale poori ka dek toƣatoƣa a kpalim chaab ale ka dek ka nyiini la, a kan beni, ka a tali ka guuta. Yie a dan a nyɛ kpaŋsa ale chaab ba a poori ka chaab. ¹⁸ Sitaana me abe ka dila degadega. Wa dan poori

wa dek a ta chaab ale wa dek, wa naamu ale nye ka se a baga a zaani? Nama weeni kama ayen ka chichiribaataŋa naawa, Beelzebu pagrim nyin ale soa ate m baga a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi. ¹⁹ Be dan ka wala pagrim ate mi baga a nye dila, ni basi ate m bek ni ayen nama dek nuruma abe nya ba pagrimu me ka be a baga a nye wa ŋala chaama? Bala abe le ba bo ni buusa ale ni le tulisi dii la. ²⁰ Ku be dan ka Naawen pagrim nyin ate mi baga a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi, ku be a sak kama ayen Naawen Naamu jam ni jigi kama.

²¹ “Nidɔa pagrɔ a dan gomsɔ wa dek a magsi a limsi wa yeri, wa jaab kan be. ²² Alege nidɔa pagrɔ wa choa waai ale ta pagrim gaam wa la, a dan jam tu chaab ale wa a nak wa yiak, wa le tuesi ŋanta baai meena ate nuruwa a pa gomsɔ wa dek la kama alege a pa wa ŋantaŋa a chari wa dɔaba.

²³ “Nuru waai abe ale kan va mi la, a kan yaali mi nyummɔa. Waai me abe ale kan basi ate mi ale wa a maa chaab a tigi ŋantaŋa a nyo jigi yey la, kula nyɔnɔwa abe ŋmasi kati a waan kama.

²⁴ “Chichiribiok a dan nyini nuru zuk po a ga nyini, ku yaa nyiem bo ka goanni po a cheŋ a gisi jigi ayen ku vuusi. Ku be dan kan nya jigi ayen ku vuusi, ku ŋman a weeni ka ku dek ayen, ‘M le ŋman pilim cheŋ ka yeri dii ate m basi la.’ ²⁵ Wa dan jam paari wa le nya ale ba vaari yenni po kama a gomsɔ di a magsi. ²⁶ Ku dan nya dila, ku pilim a ŋmani kama a ga a ta chichiribaata ti chaab tiyopoi tii ale ŋman chim chichiribaata dek nalimnyini a gaam ku dek la a jam. Ti meena yaa maa chaab a jo bo nuruwa zukku po. Nna abe basi kama yɔgla, ate nuru a ŋmasi

bie gaam wa ale poom lin ka dii la.”

²⁷ Yeezu ale biisi nna a nueri la, nipok wanyi ale jam maa bo nuru boanni po a yaa lagi wa lueluku biisi ate ku jueli wein ayen, “Yeezu, nipok waai ale biak fu ate fi ŋoosi wa a chim la ta wein kama.”

²⁸ Alege Yeezu yaa tulisi nipowa ayen, “Aawo, ka baai ale a wom Naawen Wannɔ ale va di la ale ta wein.”

²⁹ Nuruma a jam ŋmasi zuak ka nna yegayega a gilim Yeezu ate wa jam diem boro a sak ba. Wa yaa weeni ayen, “Jinla demma ka nuru baata, nya ba ale a bek mu ayen m nye wakperikaliik ate ku sak ayen m nyini ka Naawen jigi. Mi a weeni ni kama ayen ba kan nya wakperikaliik a ŋman gum dii ale nye Naawen biisiteerɔ waai ate ba a wi ayen Jona la jigi ya.

³⁰ Ase Jona ale jam chim wari dii a te teŋ kaai ate ba a wi ayen Niineve la, dila degadega ate mi Saalobiika a le chim wari a te jinla demma me. ³¹ Teŋ kanyi ale boro ate ba a wi ka ayen Siiba. Teŋka de naawa jam ka nipok. Dila powa ni dek kokpienka Solomon a jam ka waai ale ta yam nna yegayega, ate teŋzuk meena jam seba wa noai po la. Da yey ate Siiba Naawa de a yaa nyini wa teŋka a jam wa jigi ayen wa wom wa yammu sinsanŋa. Alege wa dii ale bo dela la a gaam Solomon kama. Ni be basi ate m weeni a sak ni ayen da dii danni ate Naawen le jam bo nuruba buusa la, Siiba Naawa de le yiri zaani kama a toariŋ jinla teŋka demma ale nin muna. ³² Buusa boka danni me a dan paari, Niineve demma me le yiri zaani kama a toariŋ ni dii nyin la, ba ale wom Jona sinsanŋa la, ba basi ba tuimbaataŋa tomka kama. Ni be basi ate m ŋman weeni a sak ni

ayen wa dii ale bo dela la, a gaam Jona kama.”

³³ Yeezu yaa nman magsi wamagsini ayen, “Nuru karo a toati bolimzeun a pa ku sugi a yaase wa pa jaab a lik ku. Wa pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya, ate baai ale a jo dokku po la a nya bolimu. ³⁴ Fi nummu abe a nye ase ka bolimzeun a soa fi nyinika meena. Fi nummu abe dan nala, fi nyinika meena a sueri ale ka bolimu nyagsika. Alege nummu a dan kaasi fi nyinika meena a sueri ale ka legi. ³⁵ Be kpesi fi dek ayen jaab buui ale bo fi po la ka welensa alege daa legiya. ³⁶ Fi nyinika meena abe dan sueri ale welensa ate ka juijui ka biem po, ka meena be le bo ka welensa po ase fi nyiem ale toati bolim ate fi a nya dii la.”

³⁷ Yeezu ale jam biisi a nueri la, Farisii wanyi a yaa weeni ayen ba kuli ate ba de nandiinta. Yeezu yaa siak ate ba jo kali ayen ba de, ³⁸ ate ku cha Farisii wa nna yegayega ate wa nya ale Yeezu a de alege an nari wa nisanja ase ba kisiku ale a sak dii la. ³⁹ Nyonowa a yaa weeni wa ale wamagsini ayen, “Nama Farisiima a nyiem sugri ka beerisanja ale taasanja njanja, alege ni puusanja po ka varuk popola ale gaasa nyiini ale sueri. ⁴⁰ Ni ka betta. Nama ze ayen Naawen ale nye jaab njanja la wa maa nye ka wa puuka po me? ⁴¹ Dila nyin la ni pa nanta baai ale bo beerisanja ale taasanja po la a te njanjaganja ate jaab meena a nala a te ni.

⁴² “Alege nama Farisiima a jok wein kama boan nyinja, ni a te Naawen ka jaab buui ate wa soa la a ta nyini ni tinan masisa ale tinan toasa ale tinanja si chaab a gum du alege, chiem ni njanja a te wensienja. Ni be ka yaalika me ale Naawen ya. Ku be a fe kama ayen ni te jam a yaali wensie

tuima kama abe ni ta yaalika me ale Naawen abe ni kan basi njala meena.

⁴³ “Nama Farisiima abe nman diem jok wein kama, dii nyin la, ni a yaali ka zukpaglik sii ate ba lueri a te nuru baai ale magsi zula teka la zuima kalika ni tuka diinanja po. Ni be a yaali kama me ayen nuruba a puusi ni a te ni zula yaba peelitanja po ate waai meena a nya ni. ⁴⁴ Ni be jok wein me kama dii nyin la, ni a nye ase ka boosita ale doa alege nuruba an baga a nya ti a yaase ba ze ayen ti ka boosita la.”

⁴⁵ Juuma Sinsanja sagroma po wanyi a yaa tulisi wa ayen, “M Sagro, fi ale biisi nna la, fi le tama me kama.”

⁴⁶ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Nama Sinsanja sagroma me jok wein kama dii nyin la, ni basi kama ate nuruba a ji jib tii ale gaam ale jika alege nama a kan poli ayen ni pa niyen a tabri ji ba. ⁴⁷ Boan nyinjanja, ni se ka boosi nalinsa a te Naawen biisiteeroma baai dek ate nama kokpiensanja a ko la. ⁴⁸ Dila nyin nama nyeka a sak kama ayen ni siak kama ale ni kokpiensanja ale nye dii la. Boan nyinjanja ka bala ale ko ba ate nama me yaa a se boositanja a teeri ba. ⁴⁹ Dila ale soa ate Naawen Yammu a weeni ayen, ‘M le tom biisiteeroba ale tuimtomdoba ate ba jam ba jigi. Ba be le ko biisiteeroma ale tuimtomdoma de ba gela abe ba basi ate ba gela a nya ninam.’ ⁵⁰ Ku be a fe kama ayen jinla demma a nya waalika ba ale ko biisiteeroma de meena la a ta nyini diipo ate ba nye tenka la, ⁵¹ a ta nyini Abil a ga paari Zakaria ate ba jam ko Juuma Puusika Yenni kunjukunju ale welensanja jigini sunsun la. Ka wensie, jinla demma ale nya waalika nyanja de meena nyin.

⁵² “M be nman a weeni ka nama Sinsanja sagroma ayen ni jogi

wein kama, boan nyinŋa ka nama ale ta sebika saafiika. Ni dek abe kan jo, alege ni kan siak ayen baai ale a yaali joka la a jo.”

⁵³ Yeezu ale ga basi dula jigini ale cheŋ la, Sinsanŋa sagroma ale Farisiima a jam a tɔariŋ wa kama nalimnyini a bek wa bega nna yegayega. ⁵⁴ a pii nyinŋ a nye ayen wa biisi kaasi ate ba nya siuk a bo wa buusa.

12

¹ Ase nuru boanni ale kasim jam de tusa diichoa jigi yeŋ a yaa tabi chaab zuk la, Yeezu a yaa de ninŋ a weeni wa ŋaanviirima ayen, “Ni kpesi ni dek ale Farisiima dabintanŋa, mi a weeni ka ba pimpaasimanŋa. ² Wari karo ayen di suk yogyogla a dua ate di kan maari a nyini peelim chum diipo. Wari dii meena me ale chim wasusugi la, ku a fe kama ayen di nyini peelim ate nuruba seba. ³ Dila nyinŋ la, fi dan biisi wari legi po, ku a fe kama ayen kantueŋ ba wom di. Wari dii me ate fi waasi dok po la, ku a fe kama ayen di jueli gborŋ ate nuruba wom.

⁴ “M doaba, ni kan a chali yogsum ale nurubiiga. Wa baga a ko ka fi nyinŋa alege ku ŋaannyinŋ wa an nman baga a nye fi wari di choa. ⁵ Ni basi ate m dak a sak ni waai ale magsi ayen ni a chali yogsum la. Wala ale Naawen, waai ale wa ko fu abe wa ta pagrim a nman pa fu a yuk basi bolim buui ale kan maari kpi la po. Wensie ate mi a weeni ayen ka wala ate ku a fe ayen ni chali wa yogsum.

⁶ “Ba kan yik nuin fiisa sinu a da ka ligbie naye? Alege Naawen kan banŋ bunyi la wari ya. ⁷ Naawen poom seba fi zukku zuisanŋa ale piisi soa dii la kama. Dila nyinŋ la, ni kan chali yogsum, boan nyinŋa, Naawen jigi nama gaam nuin fiisa diichoa kama.

⁸ “Nuru waai a dan nyini peelim nuruba ninŋ a weeni ayen wa va ka mi, Mi Saalobiika me a le nye ka dila degadega Naawen sabiiloma ninŋ. ⁹ Alege waai me a dan nyini peelim nuruba ninŋ a zeri mi, Mi Saalobiika me a le nyini ka peelim a zeri wa me Naawen sabiiloma ninŋ.

¹⁰ “Nuru waai a dan le Mi Saalobiika kula nyonowa a le nya vondeka kama, alege waai a dan le Naawen Chiika, kula nyonowa kan nya vondeka.

¹¹ “Nuruba dan yik fu a ta jam zaani tuka diinanŋa po a yaase nalima ninŋ a yaase kpaga ninŋ, ayen ba bek fu bega, kan basi ate ku daani fu ale fi le fi nye dii a biisi nyini la a yaase fi le fi biisi dii la, ¹² dii nyinŋ la, dila powa, Naawen Chiika a le sak fu fi le fi biisi dii la.”

¹³ Nuru a yaa nyini nuru boanni po a bek Yeezu ayen, “Sagro, weeni m suoku ate wa basi ate ti lueri ti kowa ale tali nanta baai a te ti la a chari chaab.”

¹⁴ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “M doa, ka wana ale te mi siuk ayen m bo nama buusa a yaase m lueri nanta a chari nama niyewa?” ¹⁵ Yeezu bek ba dila alege a yaa weeni nuru boanni meena ayen, “Ni kpesi ni dek ate ni kan chim nyanjaalik nyamma dii nyinŋ la, nyuvuri potim daa ni nin a nya nanta yegayega.”

¹⁶ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak ba ayen, “Jigsiro ale jam ta wa talim ate bu yaa ta nanta nna yegayega. ¹⁷ Wa yaa poli ayen, ‘M ka jigi a nyo m nantanŋa de meena du. M le nye ka se?’ ¹⁸ Wa yaa nman weeni wa dek ayen, ‘M le nye ka nna: M le nak ka m buanŋa a lonsi abe m se bu kpeema a pa m nantanŋa meena a nyoro. ¹⁹ M dan nye dila a nueri m yaa weeni m dek ayen, m dega, fi ta nandiinta ka nna yegayega a de

ate ku ga a paari bena yegayega. Kan a yiili, a de abe fi a nyu abe fi a nye fi yaaka.’²⁰ Alege Naawen yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka beruk, yokku de ku a fe kama ate fi kpi. Be ka wana a le wa soa fi n̄antaŋa de meena ate fi gomsɪ zaani la?’

²¹ “Ku be ale ka dii la ale la ale baai ale kasim pa n̄anta a zaani a jigsɪ la jigi alege Naawen nimbie po ba ka jaabɔa.”

²² Yeezu yaa weeni wa n̄aan̄viirima ayen, “Dila abe ale soa ate mi a weeni ni ayen ni kan a yiili ale ni nyuvoon̄a, ase ni le nya n̄andiinta ka be a de vuugi, a yaase gatta a jo lik ni nyin̄saŋa.

²³ Dii nyin̄ la, nyuvuri a gaam n̄andiinta kama, fi nyin̄ka me abe gaam gatta kama. ²⁴ Nama dek abe nya ten̄ka nuinsaŋa, si kan bori n̄anta yaase si a che n̄anta, si ka bua ayen si pa n̄anta a nyoro, alege nyaku de meena ka Naawen ale a te si n̄andiinta. Nama abe gaam nuinsa kama! ²⁵ Ni basi ate m bek ni wari, ka nuru wana dek ale kasim a yiili ale wa bena noai ate wa yiilika a basi ate bein yer la a lueri gum wa benaŋa po? ²⁶ Fi be dan kan бага a nye wa fiika de, ka boan ale soa ate fi a yiili nyaŋa de meena. ²⁷ Ni n̄man nya tiisaŋa ale wuutaŋa ale a nye ba puutaŋa la, ba kan tom a yaase ba a yok gatta, alege ni basi ate m weeni sak ni ayen Nakpion̄ku Solomon ale jam jigsɪ dii nna yegayega la, wa jam ka gatta ate ti nala a paari tiisaŋa ale wuutaŋa de puutaŋa. ²⁸ Alege Naawen abe dan a te ti ga tila chaab wuutaŋa de tii nyiem ale boro jinla alege chum ba n̄man pa ti nyo bolim po la, ku a fe kama ayen wa te nama me gatta. Ka boa ale soa ate nama siaka an soa diiya?

²⁹ “Dila nyin̄ ni kan kasim a yiili abe ni pa ni popola meena a basi ni ale ni de abe nyu jaab buui la jigiya. ³⁰ Dii nyin̄ la, ka baai

ale kan seba Naawen la ale kasim chali a vi n̄antaŋa de, alege nama kowa poom seba ayen nama me a yaali n̄antaŋa de kama. ³¹ Dila nyin̄ ni de nin̄ a pa ni popola meena a basi Naawen naamu po alege ate Naawen a yaa basi ate n̄antaŋa de meena me a jo ni nisa po.”

³² Yeezu yaa n̄man weeni ayen, “Nama baai ale kan piisi la ate mi a weeni ni ayen, ku an magsɪ ayen ni a chali yogsum, dii nyin̄ la, ni kowa poli kama ayen ku ka waman̄ nna yegayega ate wa pa wa naamu a te ni. ³³ Ni pa ni n̄anta baai ate ni ta la a da a pa ligran̄a a te n̄anjagsa. Ni yaali ligra fot tii ale kan maari a kaasi la, ate ni jigsɪka meena a bo wen̄mazuk juijui ate n̄anta kasim boro taam wuu ate zueba an бага zu la, a yaase n̄anta an бага de ba la. ³⁴ Dii nyin̄ la, ni jigsɪka ale bo juijui la, ni sunummu me a bo ka dula.

³⁵⁻³⁶ “Ni gomsɪ ni dek a limsi Mi Saalobiika jamka ase yom nyiem ale gomsɪ ba dek dii a limsi ate ba nyon̄owa ga nyini nipok faarika tigi po a jam la. Tomteeroma nyiem jo ka ba gattaŋa a toati ba kanaasaŋa ate ba nyon̄owa yaa dan jam a wi ba abe ba lagi dokku n̄oanni bunyi dekki ate wa yaa jo. ³⁷ Baai ate ba nyon̄o a jam a paari ale ba kan goa la, ta wein kama. Wensie, wa dan jam nya dila, wa le yeeri wa kasaauku a dueni ten̄ abe wa de nin̄ a yik ba kali ate ba de n̄andiinta ate wa dek a de nin̄ a poom nye n̄andiintaŋa a chari. ³⁸ Ba nyon̄owa a dan n̄man pilim jam a paari yok dii po ale ba kan goa, tomteerɔ bala ta wein kama. ³⁹ Alege yogyogla de ni basi ate m weeni a sak ni ayen, yenni nyon̄owa abe dan seba dii po ate zuewa a le jam wa yenni la, wa te kan goa ale ge basi ate ba a kaasi wa yenni a jo di po. ⁴⁰ Dila nyin̄ la,

mi a weeni ni kama ayen ku a fe kama ate nama me gomsini de a magsi dii nyin la, Mi Saalobiika a le jam ka diipo ate ni kan poli ayen m le jam la.”

⁴¹ Piita yaa bek Yeezu ayen, “M Nyɔnɔ, fi a weeni wamagsini de a sak ka tama nyiini yaa waai meena?”

⁴² Yeezu yaa weeni ayen, “Ku be a fe kama ayen ni meena chim yanta nyam ase tomteerɔ waai ale ka yam nyɔnɔ ate wa nyɔnɔwa yaa lueri wa ayen wa a nya wa yenni zuk nalimnyiini abe wa a nye nandiinta a te yom bimbala diipo meena ale magsi ayen wa nye a te ba la. ⁴³ Alege tomteerɔ waai ale nye nyaku de ate wa nyɔnɔwa nyiem a jam yeri a yaa nya la, ta wein kama. ⁴⁴ Wensie, ate mi a weeni fu ayen wa nyɔnɔwa a le pa wa ntanta meena a nyo ka wa nisa po ayen wa a nya. ⁴⁵ Alege tomteerɔwa a dan weeni ayen wa nyɔnɔwa goa a beni ka yegayega ale jamka, ate wa yaa yiri a nak wa yom bimbala, nidɔama ale nipooma meena a gum chaab alege a yaa nye nandiinta a de ale nyu daam buk, ⁴⁶ wa nyɔnɔwa ale nman pilim a jam ka da dii danni ate wa kan poli ayen wa le jam la. Wa nyɔnɔwa a dan jam paari, wa le te tomteerɔwa de ka waalika ase baai ale kan a va Naawen noai la po.

⁴⁷ “Tomteerɔ waai ale seba wa nyɔnɔwa ale a yaali ayen wa nye dii a te wa alege wa kan gomsini de a nye la, ale nya ka waalika ale nagta nna yegayega. ⁴⁸ Alege tomteerɔ waai ale kan seba wa nyɔnɔwa ale a yaali ayen wa nye dii a te wa alege wa nye wari dii ale magsi wa nya nagta la, wa le nya ka nagta nna magla. Nuru dan te fu yegayega, wa a poli ayen wa tuesi fi jigi ka yegayega me. Wa be dan te fu nna yegayega

gaam taam, wa poli ayen wa tuesi fi jigi ka nna yegayega me a gaam taam.”

⁴⁹ Yeezu yaa weeni ayen, “M jam ayen m cheeni ka bolim a basi tenzuk. M dek be a yaali kama ayen bu te toati ya. ⁵⁰ M ta ka ninam ayen m musu bu po ase nuru ale a musu nyiam po dii la. M sui abe kaasi kama ase ka m nin tuesi ninammu de a nueri. ⁵¹ Nama a poli ayen mi jam ayen m ta ka suyɔgini a jam tenzuk de? Aawo, ni basi ate m weeni a sak ni ayen m jam ayen m ta ka chaab poorika jam. ⁵² A ta nyini yɔgyɔgla a chen, nuruba banu a dan bo ba yeri po, ba le poori ka togatɔga ate nuruba bata a maa chaab a ta chaab ale nuruba baye. ⁵³ Ate ko ale ta chaab ale wa biik ate biika me a ta chaab ale ka kowa. Ate ma ale ta chaab ale wa lie ate lie wa me a ta chaab ale wa mawa. Ate njanipɔk ale ta chaab ale wa sampɔk ate sampowa me a ta chaab ale wa njanipowa.”

⁵⁴ Yeezu yaa nman weeni nuruma ayen, “Nama nyiem a dan ga nya chinmari ale di sobri ni deri a poli kama ayen ka nmoruk ale a yaali ku ni ate ku sum ni. ⁵⁵ Ni nyiem a dan ga nya ale viok a nyini yiseok genj a cheena, ni a poli kama ayen wulum wein a moata ate bu sum jam. ⁵⁶ Ni ka pimpaasiroba. Ni baga a nya tenka ale chinmaanja kama a baga a seba ku ale ka dii la. Be ka boa ale soa ate ni an baga minj wa njaai ale a nye yɔgyɔgla la?”

⁵⁷ “Ka boa ale soa ate ni an baga a poli wa dii ale magsi nyeka la? ⁵⁸ Nuru a dan poti ni a ta ni chen, ni biisi magsi chaab ate wa kan dari ni ale pagrim a ta chen nuru waai ale a biisi biisanja la jigiya. Wa dan nye dila biisanja nyɔnɔwa a le pa ni a nyo ka polisa nisa po ate ba me yaa pa ni a nyo likka dok po. ⁵⁹ M be le weeni ni ayen, ni be nya ba kan lagi ni ate ni

nyini ase ka ni nin tuni pamini meena a kan tali ale ligbiri me la.”

13

¹ Yeezu ale jam boro a biisi la, nuruba gela a yaa jam weeni a sak wa naawa Paalot ale ko Galili demma ba gela ba ale jam boro a nye kaabka a te Naawen dii la. ² Ba ale weeni sak wa dila la, wa yaa tulisi ba ayen, “Nama a poli ayen Galili demma de baai ale jam nam nna la, a chim ka tuimbaata nyam a gaam Galili demma mbala?” ³ Aawo, ni be dan kan basi ni tuimbaataŋa tomka, nama me le kpi ka bala ale kpi dii la. ⁴ Yaase ni basi ate m ŋman bek ni ayen, nama a poli ayen nuruba pi ale naaniŋka ate Jerusalem teŋka Sailom yeri kpien woŋku a jam lo ba zuk a ko ba la a chim ka tuimbaata nyam a gaam nuru baai meena ale bo Jerusalem teŋka po la? ⁵ Aawo, alege mi a weeni kama ayen ni dan kan basi ni tuimbaataŋa nama me le kpi kama.”

⁶ Yeezu yaa magsi wamagsini ayen, “Nuru ale jam ta kinŋan wa talim po. Nuruwa yaa yiri da yeŋ a yaali moota alege wa an nya jaaboa. ⁷ Wa yaa weeni waai ale a nya talimu zuk la, ayen, ‘Nya de, bena ŋata ale nna ate mi kasim a yaali moota kinŋanŋa de zuk alege kan nya jaaboa. Che bu lonsi, ale mi ze jaab bui nyiŋ ale soa ate bu a de teŋka ŋandiintanŋa la.’ ⁸ Wa yaa tulisi wa ayen, ‘M nyonɔ, basi ate bu zaani benni de ŋmani ate m tu gilim bu a nye bibaam a yuk gilim bu. ⁹ Bein a dan ŋman paari ate bu yoani, ku nala, alege bu dan kan yoani ya, fi yaa che lonsi.’ ”

¹⁰ Da yeŋ ba Vuusum Danni dinyi dai ate Yeezu jam boro a sak nuruba ba tuka diinaŋa kunyi po. ¹¹ Nipok wanyi a yaa jam maa boro ate chichiribiok a bo

wa zuk po a nye ate wa chim gbaruk a paari bena pi ale naaniŋ. Tuemu a jam nye kama ate wa gori an ŋman бага a teenti wa dek a zaani. ¹² Yeezu ale ga nya wa la, wa yaa wi nipowa ayen, “Nipowa, fi kan ŋman chim gbaruwa”, ¹³ a yaa pa wa nisaŋa a vi nipowa zuk ate wa yaa deri teenti wa dek bunyi dekki a yiri zaani ŋmai a te Naawen pimpauk.

¹⁴ Alege tuka dokku kpagini ale ga nya dila la, wa sui yaa puuri dii nyiŋ la, ku jam ka ba Vuusum Daanŋa po dinyi ate Yeezu nye dila. Tuka dokku kpagini a yaa weeni nuruma ayen, “Daa ŋayuebi ale boro ate ti pa ŋala a tom tuima. Nuru waai a dan a yaali ayen wa nya tebika wa jam daanŋa de po. Ku daa ti Vuusum Danni ate ba a nye dila!”

¹⁵ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Nama ka pimpaasiroba boan nyiŋŋa, nama wanyi wanyi a foli ni niiga ale ni bonsanŋa kama a nya ba zuk a ta a cheŋ ate ba a nyu nyiam ni Vuusum Danni. ¹⁶ Yogyogla, be ka Abraham ŋaanbiik ale nna ate Sitaana kasim ta wa kenken a ga paari bena pi ale naaniŋ. Ku be an magsi ayen mi me foli nipowa de ale bo Sitaana nisa po la Vuusum Danni?” ¹⁷ Yeezu tulisika de a jam pa wa dachaasaŋa nyo ka chivie po nna yegayega alege nuruma sue a jam peenti ka nna yegayega ale wakperikaliik sii ate Yeezu jam nye la.

¹⁸ Yeezu yaa bek ayen, “Naawen Naamu a nye ase ka boan la? M le pa ka boan jaab a magsi chaab ale bu? ¹⁹ Bu a nye ase ka nna la. Bu a nye ase ka be dii ate ba a wi ayen ‘mastad’ ate nuru yaa pa bori wa talim po la. Binni a yaa nyini a chim tiib ate nuinsa yaa jam a yok si tugta bu nanŋanŋa nyiŋ.”

²⁰ Yeezu nman bek ayen, “M be le nman pa ka boa a magsi chaab ale Naawen Naamu? ²¹ Bu a nye ase ka dabinta ate nipok a pa nyo taasi kpeeni ale boroboruk zom po ate bu piri nna yegayega a sueri di meena dii la.”

²² Yeezu yaa va tenkpiensana ale ten fiisana po a chen Jerusalem ale a sak nuruma. ²³ Nuru wanyi a yaa bek wa ayen, “M Nyɔɔɔ, nuru baai a le ba nya varibasika la an soa diiya?”

Yeezu yaa tulisi ba ayen, ²⁴ “Ni nye nyinbiiri ate ni va dok kuui nɔanni ale kan soa dii la a jo dii nyin la nuruba yegayega a le ba pii nyin ayen ba va dula jo alege ba kan бага. ²⁵ Yenni nyɔɔɔwa yaa dan yiri lik dokku nɔanni ni yaa weeni ayen, ‘M nyɔɔɔ lagi dokku nɔanni a te ti.’ Ni dan weeni dila, wa le tulisi ni ayen, ‘Mi ze ni ale nyini ka juijui la.’ ²⁶ Ate ni yaa weeni wa ayen, ‘Tama ale fi a de nandiinta ale chaab kama. Fi be sak nuruba tama tenka kama.’ ²⁷ Alege wa le nman tulisi ayen, ‘Mi ze ni le nyini ka juijui la. Nama gaasa nyamma, ni be mi nin!’ ²⁸ Ni ni a kum kama abe ni pa nisima a su noa po a dom ase ni nin nya Abraham ale Aizik ale Jakob ale Naawen biisiteeroma meena a bo Naawen Naamu po. Dila powa ale nama bo ka bu peelim. ²⁹ Nuruba ale nyini kori gen ale yeri nin gen ale yiseoku gen ale wiiluku gen a jam kali fi jigi, fi jigi tigi kpeeni po Naawen naamu po. ³⁰ Ate ba gela baai daam ale wari naan yogyogla la a yaa de nin ale ge ate ba gela me baai ale de nin yogyogla de la a yaa wari naan.”

³¹ Yeezu ale boro a biisi la, Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, “Ku a fe kama ayen fi basi dela jigini abe fi nyini a chen jigi yon dii nyin la,

Naawa Ayerod a yaali ayen wa ko fu kama.”

³² Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Ni ga weeni pimpaasima nyɔɔɔwa ayen m bo ka dela a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi ale a tebi ba gela me jinla ale chum ate vonun a dan paari abe m nueri m tuimana. ³³ Alege ku a fe kama ayen m bo m siuku po a chen jinla ale chum ale vonun dii nyin la, ku an magsi ayen Naawen biisiteerowa a kpi jigi jigiya, ka Jerusalem tenka po nyiini ate wa le kpi.”

³⁴ Yeezu yaa nman weeni ayen, “Oo, Jerusalem, Jerusalem, ten kaai demma ale a yuk Naawen biisiteeroma, baai ate wa tom ba ni jigi la ni yuk ale tana a ko. Ka bu dina ate mi kasim a yaali ayen m yik ni nuruma a pobi ni ase kpiak ale a pobi ka bisa dii la alege ni kasim a zeri? ³⁵ Dila nyin la, da yen cheena ate Juuma Puusika Yenni a kan nya nuru di po. Be ka wensie ate mi a weeni ni ayen ni kan nman nya mi alege ate di danni jam ate ni yaa weeni ayen, ‘Naawen le niak waai ale a jam ti Nyɔɔɔwa yonni nyin la.’ ”

14

¹ Vuusum Daana dinyi ale jam paari la, Yeezu yaa chen Farisii denowa wanyi yeri ayen wa de nandiinta. Nuruwa jam ka kpagi. Dila danni Farisiima ale Naawen Sinsanana sagraoma yaa kasim jam a nya Yeezu ase wa le nye wari ya. ² Nuru wanyi a yaa boro ate wa nisima ale wa nansa a jam fuusi nna yegayega a yaa za Yeezu nin ³ ate Yeezu yaa bek Sinsanana sagraoma ale Farisiima ayen, “Sinsanana a siak ate nuru a tebi yogyeeensa Vuusum Danni yaa na kan siagi?”

⁴ Alege ba an tulisi wariya. Yeezu yaa tebi nuruwa ate wa kuli. ⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ase

ni wanyi a nin ta biik yaase naab ate ba wanyi a yaa lo vilini po Vuusum Danni, ni kan yeeri biika, yaase naamu Vuusum Danni dila degadega a ta a nyini?”

⁶ Alege ba an jam baga a tulisi wa benja de me po.

⁷ Ba ale jam a kali ayen ba de la, Yeezu yaa nya ale nichamma ba gela a lueri jigi manjanja a kali. Yeezu ale nya dila la, wa yaa biisi magsi wamagsini ayen, ⁸ “Nuru a dan wi fu ayen fi jam maa de tigi nhandiinta, kan kali jigi manja. Dii nyin la, ku baga a nye kama ate nuru waai ale nman chim nuru kpion a gaam fi la a jam ayen wa maa de tigi nhandiintanja. ⁹ Ku dan nye dila, nuru waai ale wi fu ayen fi jam a maa de tigi nhandiintanja la, a le jam njanjnyin a weeni fu ayen fi yiri abe fi ge ate nuru waai ale nman gaam fu la a kali. Dila abe a ta ka chivie a jam fi jigi, dii nyin la, wa ale weeni fu ate fi sin ten la nyin. ¹⁰ Alege, nuru abe dan wi fu ase dila la, fi dan chen, ga kali juuji ale kan magsi fi kali la, ate waai ale wi fu la a yaa jam fi jigi a weeni fu ayen, ‘M doa, yiri jueli jam kali jigi manka de.’ Nna le ta zula a jam fi jigi ate waai meena nya. ¹¹ Dii nyin la, nuru waai ale pa wa dek a chim nuru kpion la, ba le zaab wa, alege nuru waai ale a zaab wa dek la, a le chim ka nuru kpion.”

¹² Yeezu yaa weeni Farisii waai ale wi wa ayen wa jam ate ba de la ayen, “Fi dan nye kantuen a yaase yok nhandiinta a poli ayen fi wi ate nuruba jam maa de, kan wi fi doaba yaase fi suaata yaase fi mabisa yaase fi kalimotido baai me ale jigs la, dii nyin la, bala meena waai a dan nye nhandiinta tigi, ase dila la ba pilim a wi fi me kama. Dila abe dan nye, ku a sak ase fi nya fi ale nye dii la tutuna kama. ¹³ Fi dan ta nhandiinta tigi,

wi njanjagsa, ¹⁴ ale gbatta, ale gbanja, ale yeeba ate fi nya niaka, dii nyin la, bala waai an baga nye wari ase dila la a tuni fu. Ka Naawen a le wa tuni fu dai dii danni ate wayorisima nyam le yiri kum po la.”

¹⁵ Nidama wanyi ale jam maa kala a de nhandiintanja la a yaa wom dii ate Yeezu a weeni la a yaa weeni wa ayen, “Baai a le ba kali a de Naawen Naamu tigi nhandiintanja la, ta wein kama.”

¹⁶ Yeezu me yaa tulisi wa ale wamagsini ayen, “Nuru ale jam nye wa nhandiinta tigi nna yegayega a yaa wi nuruba nna yegayega ayen ba jam de. ¹⁷ Ba ale ga dik nhandiintanja a nueri la, wa yaa tom wa tomteerowa ayen wa nyiem a weeni baai meena ate wa wi la ayen ba jam ale jaab meena a goms magsi kama. ¹⁸ Alege ba meena wanyi wanyi a yaa tulisi ayen ba kan nya siuk a jam. Waai ate tomteerowa a de nin ga weeni la, yaa weeni ayen, ‘M da ka ten ate ku a fe ayen m ga nya ka. Mi a saalim mi an baga a jam.’ ¹⁹ Wanyi me a jam weeni ayen, ‘M da ka m lalikpaansa bunu ate mi a chen ayen m ga pa si kpa nya. Mi a saalim mi an baga a jam.’ ²⁰ Wa choa me a jam weeni ayen, ‘M faari ka nipok, dila nyin mi an baga jam.’

²¹ “Tomteerowa a yaa nman kuli a ga weeni wa nyonowa nyanja de meena. Ku yaa puuri wa nyonowa sui nna yegayega ate wa weeni wa tomteerowa ayen, ‘Chali nyini tenka po su kpeentanja nin ale gugottanja po a wi njanjagsa ale gbatta ale yeeba ale gbanja ate ba jam.’ ²² Ku an bola beni ya ale ge ate tomteerowa a nyini a pilim jam weeni wa ayen, ‘M nyonow, m nye dii ate fi weeni mu ayen m nye la kama. Ba jam kama alege dokku an diem sueriya.’ ²³ Tomteerowa nyonowa

yaa nman weeni wa ayen, ‘Cherj jigi n̄aai meena ale kali gilim tenka po la a ga fe nuruba ate ba jam sueri m yenni. ²⁴ Mi ale a weeni ni ayen baai meena ate m liŋ wi la, ba wanyi me la noai a kan tiri mi n̄andiint̄aŋa de.’ ”

²⁵ Da yeŋ ate nuru b̄ari a yaa va Yeezu a cherj ate wa chiem a weeni ba meena ayen, ²⁶ “Nuru waai ale a jam mi jigi ayen wa chim m n̄aŋviiro la an baga a chim ase kula nȳon̄owa a nin ta yaalika ale mi a gaam wa ale a yaali wa ko, yaase wa ma, yaase wa p̄ok yaase wa bisa yaase wa suaata yaase wa t̄aba yaase wa dek me dii la. ²⁷ Waai a dan a yaali ayen wa va mi alege an goms̄i wa dek a magsi kumm̄a, kula nȳon̄owa an baga chim mi n̄aŋviiro.

²⁸ “Ase ni wanyi a dan a poli yeri kpien woŋ jueli wein seka, wa a kali ka zimm a poli wa a le wa pa jaab buui ale jaab buui a se ate yenni ga nueri la. Wa ale poli nya me ase wa ta ba yegayega ya. ²⁹ Kan daa di, wa dan nyubi nyubini alege wa an baga a se nueriya waai meena le nya wa ale nȳe dii la a la wa kama ³⁰ a weeni ayen, ‘Ni nya nuruwa de ale piilim wa yeri seka alege an baga a se nueri yie.’ ”

³¹ Yeezu nman pilim magsi di choa ayen, “Naab abe dan nyini peelim ale nuruba tusa pi ayen wa kpalim chaab ale naab wa choa waai ale ta nuruba tusa pisiye la, ku a fe kama ate wa kali ten zimm a poli a nya ase wa ta pagrim yegayega a baga tu chaab ale naab nwala ya. ³² Wa be dan nya ale wa an baga, wa a tom ka nuruba ate ba de niŋ a ga tu naab nwala siuku po a saalim wa ate ba nȳe magsi chaab alege ate naawa dek a diem bo siuku po niŋniŋ a cheena.” ³³ Yeezu yaa weeni ayen, “Dila

nyin la mi a weeni ni kama ayen ni wanyi me la an baga chim mi n̄aŋviiro ase ka wa nin yeeri wa nisa jaab buuri meena ate wa ta la po.

³⁴ “Yesa masa kama, alege si masimu a dan kan boro fi an nman baga nȳe ate si a masa. ³⁵ Si nman ka kiriya a magsi bibaam a yaase jaabjaab pa nyeka ba be yuk si a basi kama. Waai abe ale ta tue a wom mi ale a biisi dii la, ni basi ate wa wom.”

15

¹ Da yeŋ ate lampoo cheesiroba yegayega ale wabaata nyam bachaab a jam ayen ba wom Yeezu sinsan̄ŋa. ² Farisiima ale Juuma Sinsan̄ŋa sagroma a yaa maa chaab a n̄uuni a weeni ayen, “Nuruwa de a pa wa dek a gum chaab ale ka wabaata nyam ale a de ale ba me.” ³ Yeezu yaa weeni wamagsini a bek ba ayen,

⁴ “Ase ni wanyi a nin ta piisa kook ate kunyi be, wa a nȳe ka se? Wa le basi ka pa n̄an̄ŋala pineuk ale neoku sagini po alege yaa nyiem a gisi kuui ale be la ate wa nya ku. ⁵⁻⁶ Wa dan ga nya ku wa sui ale peenti yegayega ate wa a zak ku a vi n̄mankpala ta kuli. Wa dan ta kuli wa yaa wi baai ale kali m̄ata wa la ale wa doama a ta ba jam jigi yeŋ a weeni ba ayen, ‘M sui peenti ka nna yegayega dii nyin la, m nya pa kuui ale be la kama. Ni be basi ate ti meena sue peenti’ ⁷ Mi a weeni ni kama ayen ka supeentik kala degadega ale ka bo wennȳmazuk ase tuimbaata nȳon̄o wanyi a nin basi wa tuimbaatan̄a tomka. Wala nyin, supeentik yegayega bo wennȳmazuk kama ale waai ale tagri basi wabaata nyeka la a gaam supeentik kaai ate wa ta ale nuruba pineuk ale neok baai ale ka waȳorisima nyam la kama.”

⁸ Yeezu yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, “Ase nipok

wanyi a nin ta ligbie pi ate ligbinni dinyi a yaa be wa a nye ka se? Wa toati ka bolimzeun a vari dokku meena a gisi nalimnyiini ate wa ga nya di. ⁹ Wa dan ga nya di wa ale wi wa doama ale baai ale kali moata wa ate ba jam jigi yen a weeni ba ayen, 'M sui peenti yegayega dii nyin la, m nya m ligbie dii ale be la kama. Ni be basi ate ti sue peenti.' ¹⁰ Supeentik kala dega ate Naawen Sabiiloma a tara ase tuimbaata nyono wanyi a nin basi wa tuimbaata tomka."

¹¹ Yeezu yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, "Nuru ale boro a ta wa nidobabilisa baye. ¹² Wa bibaanka a yaa weeni wa ayen, 'M koa, nanta baai ate fi ale lueri a chari mi ale m suoku la, pa mi nantana a te mi yogyogla.' Nuruwa yaa siak a yaa chari ba wa nantana. ¹³ Daa magla ale ga taam la, bibaanka a yaa pa wa nantana meena a da a yaa yiri chej satej nna nininja. Dula jigini wa yaa nye nanbolini a kaasi wa ligrana meena. ¹⁴ Wa ale ga de wa nantana meena a nueri la, kom nna yegayega a yaa jam ten kala alege wa nman ka jaabjaaba. ¹⁵ Wa yaa chej ten kala nuru wanyi jigi ate nuru wala a yaa ta wa a chej wa talim ayen wa a nya die zuk. ¹⁶ Wa sui ate jam peenti kama yegayega ase wa nin nya siuk a maari a de deenja nandiintana, alege nuru an jam te wa jaabjaaba. ¹⁷ Alege ku naanyin ate wa yammu jam la, wa yaa weeni wa dek ayen, 'M kowa tomteeroma meena a ta nandiinta ka nna yegayega a gaam ba deka alege mi bo dela ayen m kpi ale kom. ¹⁸ M le yiri kama a kuli ga weeni m kowa ayen, M Koa, m tom ka wabiok Naawen ale fi jigi. ¹⁹ Ku an nman magsi fi ale wi mu ayen fi biiga, a nye mu ase fi tomteeroma po wanyi la.' ²⁰ Biika ale ga poli dila

la, wa yaa deri yiri a kuli wa kowa jigi.

"Wa ale jam bo siuku po a cheena yeri la, wa kowa a yaa nya wa. Jiirim a yaa yik wa kowa ate wa chali nyini a ga tu wa siuku nin a pa wa nisanja meena gbaari wa biika alege a yaa puusi wa. ²¹ Biika yaa weeni ayen, 'M koa, m tom ka wabiok Naawen ale fi jigi. Ku an nman magsi ayen fi wi mu ayen fi biiga.' ²² Alege wa kowa yaa na wi tomteeroma ayen ba nye nwuli a ta garuk kuui ale nala nna yegayega wa gattana meena po la a jam jo wa. Wa weeni ba ayen, 'Ni pa nifelinni a su wa nisanja abe ni pa nuensa a su wa. ²³ Ni ga yik naabiik kaai ale biigi la a ta jam ko. Ate ti nye nandiin kpeenta tigi ate ti nye supeentik ale chaab. ²⁴ Dii nyin la, m biika de a jam kpi kama, alege yogyogla de wa vua kama, wa jam be kama alege yogyogla de ti nya wa kama.' Ba yaa deri pilim ba nandiintana deka ale diinta.

²⁵ "Ba ale jam boro a nye nyanja de meena la, wa bikpagini a diem jam bo ka talim. Wa yaa ale jam nyini peelim a cheena a jam boro a moata yeri la, wa yaa wom yiilana ale gogtana. ²⁶ Wa ale jam paari la, wa yaa wi tomteeroma wanyi a bek wa ayen, 'Ka boan ale a nye?' Tomteerowa yaa tulisi wa ayen, ²⁷ 'Ka fi yuawa ale nman pilim jam ate fi kowa yaa ko naabiik kpien tanjanini, dii nyin la wa nya biika kama ale jaabjaab ka wa, wa ta nyinyogsa kama.'

²⁸ "Bikpagini ale wom nna la, wa sui a yaa a puuri nna yegayega ate wa zeri ayen wa kan nman a jo yenni. Wa kowa yaa nyini saalim wa ayen wa jo ²⁹ alege wa tulisi wa ayen, 'Nya de, benanja de meena wuu ate mi tom te fu nna ase yomo la, m be an zeri fi noai me. Ka boan jaab ate fi nye te mi? Ale buuk me la, fi an te mi ayen m

nye njandiinta tigi ale m doama. ³⁰ Alege fi biika de waai ale ta fi ntantaŋa a cheŋ ga yik kaasi nipok kaasunja zuk, a yaa dan pilim jam fi yiri yik naabiik kaai ale zuak nna yegayega la, a ko te wa!' ³¹ Wa kowa yaa tulisi wa ayen, 'M biiga, fi kasim bo ale mi ka daa meena, m be ale ta jaab buui meena la ka fi abe ale soa. ³² Alege ku magsi kama ayen ti boro a de ale a gok dii nyin la, fi yuawa a daam kpi kama alege yogyogla de wa vua kama, wa daam be kama alege yogyogla de ti nya wa kama.' "

16

¹ Yeezu yaa nman weeni wa-magsini ale wa njanviirima ayen, "Nuru ale jam boro a jigsii nna yegayega a yaa ta tomteero waai ale a nya wa ntantaŋa meena zuk la. Wa jam ka wa tomteeroma meena kpagi. Nuruba yaa bobri ale jigsiirowa ayen, nuruwa kaasi wa ligraŋa kama. ² Jigsiirowa yaa wi wa a bek wa ayen, 'Ka boan jaab wari ate mi a wom a magsi chaab ale fi dila? Pai m ntantaŋa meena ale fi ale nye ba dii ale dii la a te mu, dii nyin la, fi an nman бага a chim waai ale a nya m ntantaŋa meena zuk la.' ³ Tomteerowa yaa weeni wa dek ayen, 'M nyonowa a yaa wa yiak mu kama tuimaŋa po. M be le nye ka se nna? M be ka pagrim a kpa, chivie abe ta mu ase m nin nyiem a juisi. ⁴ Aaya, m seba m le m nye dii yogyogla de la, ate m dan jogi m tuimaŋa abe m ta doaba baai ale ba nye m tia ase m nin cheŋ ba yeŋa la.'

⁵ "Wa yaa wi nuru baai meena ale ta wa nyonowa pama la, ate ba jam wa nyonowa jigi a bek nin denowa ayen, 'Fi ta m nyonowa ka dina?' ⁶ Nuruwa yaa tulisi ayen, 'M ta ka kpaam pami samonsa kook.' Wa yaa weeni wa ayen, 'Pa

fi pamini gbanka nwuli a nmarisi ka po ayen fi ta ka kpaam pami samonsa pisinu.' ⁷ Wa nman pilim bek nuru wa choa dila degadega, ate nuruwa tulisi wa ayen, 'Mi ta ka "wiiti" pami busisa tusidi.' Wa nman pilim weeni wa me ayen, 'Wa nmarisi a nyo wa pamini gbanka po nwuli ayen wa ta ka "wiiti" busisa kobsa naanin pami.'

⁸ "Tomteerowa de nyonowa a yaa te wa pimpauk ale wa yammu tuimaŋa de ate wa бага tom ayen wa nya wa dek chum diipo la nyin. Ka wensie ate mi a weeni ayen jinla tenka demma a ta yam kama a seba tuima tomka a gaam nuru baai ale a va Naawen noai la."

⁹ Yeezu yaa nman biisi a cheŋ a weeni ayen, "Dila nyin, m be a weeni kama ayen ni pa tenjuk de jigsika a de doata ale nuruba ate jigsika a dan kan boro, abe ba nye ni tia wenjmazuk yeŋa po. ¹⁰ Nuru waai ale ta wensie wafiisa zuk la, a ta wensie kama me ale wakpeema. Waai me abe ale kan ta wensie wafiisa zuk la, a ka wensie me ale wakpeema. ¹¹ Naawen pa tenjuk de ntantaŋa ba gela a nyo ka ni nisima po. Ni be dan kan pa ba a tom tuima a magsi chaab ale wa ale weeni ayen ni pa ba a nye dii la, wa be le nye ka se a ta siaka ale ni ate wa pa wensie jigsika a te ni? ¹² Ni be dan kan ta wensie me ale jaab buui ale chim nuru jaab la, ka wana le wa pa jaab a te nama ate wa chim ni jaaboa.

¹³ "Tomteerowa waai abe karo a ta nuruba baye ate ba chim wa nyamma ate wa tom a te ba meena, dii nyin la, ku a fe kama ayen wa kisi ba wanyi a be wa a yaali ba wanyi yaase wa a zuli wanyi abe wa a le wanyiwa. Nuru an бага a pa wa dek a te Naawen ale nman pa wa dek a te ligra yaalika me."

14 Farisiima ale wom nyaña de meena la, ba yaa nye wa a la dii nyin la, ba ka nuru baai ale a yaali ligra nna yegayega la. ¹⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Nama ka baai ale a chim nuruba nimbie po ayen ba pa ni chim nuru manša alege ka Naawen nyiini ale seba ni suniimaña po ale ka dii la. Dii nyin la, wie njaai ate nurubiik a pa nja a chim wamanša la, nja ka njaai ate Naawen kisa la.

16 “Moosis Sinsanña ale Naawen biisiteeroma biisanja jam ta pagrim kama a ta jam paari diipo ate Jon Sokateerowa a jam boro la, alege a zaani dila powa, nuruba a kasim a wom Naawen wamanšana sinsanña a magsi chaab ale Naawen Naamu kama ate waai meena a fe ayen ba jo bu po. ¹⁷ Alege ku an tɔa ti wenyimazuk ale tenzuk a murin be, alege ku pagra kama ate Moosis Sinsanña po dinyi magla me la a murin be.

18 “Nuru waai a dan zeri wa pok alege faari wa choa, kula nyonowa a nye ka kabon. Nuru waai me abe ale a faari nipok waai ate ba zeri la, a nye ka kabon me.

19 “Jigsiro ale jam boro a kasim a jo garuk tii diak ale pagra nna yegayega la. Daa meena wa kasim jam a de ka masim. ²⁰⁻²¹ Jajak me ale jam boro. Wa yoi ale Lazarus. Nira ale kasim jam nye wa nyinka meena ate baasa kasim jam a leeli nja me. Wa kasim jam doa ka jigsirowa de yenni nansiunku. Wa sui a jam peenti ka nna yegayega ase wa nin nya siuk ate wa de nandiin tii ale jam a lo jigsirowa teebuluku ten la.

22 “Da yen ate jajakka de a yaa kpi ate Naawen sabiiloma yaa pa wa a ta jueli ga kali wenyimazuk Abraham ten. ²³ Da yen ate jigsirowa me yaa kpi ate ba gu wa, ate wa chen kpilun juijui ate wa nyinka a kasim jam a dom

nna yegayega ate wa zak zuk a nya Abraham ale wa yalima nna yegayega ate Lazarus me a yaa kala wa gauñ. ²⁴ Jigsirowa a yaa kaari a wi Abraham ayen, ‘M koa, ta jirim ale mu abe fi tom ate Lazarus pa wa nandummu a lusi nyiam po ate bu zi m gingelun ku nyin, dii nyin la, m nyinka meena ale a dom nna yegayega bolimu de po.’

25 “Alege Abraham yaa tulisi wa ayen, ‘M biiga, a teeri diipo ate fi jam vua la, fi jam ta ka njanmanšana meena alege Lazarus a jam soa njanbaatanja meena. Alege yogyogla de, wa boro a de ka masim dela jigini, alege ate fi ta nyindomma nalimnyiini. ²⁶ Daa dila nyiini, ale kaasiya, ka goluk ale limsa a dua tama ale fi sunsun, ate baai ale a yaali ayen ba nyini dela a jam fi jigi la, an бага a taamu, yaase waai me abe dan a yaali ayen wa nyini fi jigi a jam tama jigi wa an бага a taamu.’ ²⁷ Jigsirowa a yaa weeni ayen, ‘Ku be dan ka dila, mi a saalim kama m koa ayen fi tom Lazarus ate wa chen m kowa yenni ²⁸ juijui ate m ta suaata tinu la. Wa ga kaam ba ate bala me kan jam nyindomma jigini de.’

29 “Abraham yaa tulisi wa ayen, ‘Fi suaatanja a ta Moosis ale Naawen biisiteeroma sinsanña kama ate nja a kaam ba, ku be a fe kama ayen fi suaatanja abe lagi tue a wom nja ale a weeni ba dii la.’ ³⁰ Jigsirowa a yaa nman tulisi ayen, ‘M koa, aawo, alege nuru a dan yiri tama baai ale ka kpilima la po a chen ga weeni ba ku a fe kama ayen ba basi ba tuimbaatanja tomka.’ ³¹ Abraham nman tulisi wa ayen, ‘Ba dan kan a yaali ayen ba wom Moosis ale Naawen biisiteeroma sinsanña ale a weeni dii la, nuru a dan poom yiri kpilima po me a ga

weeni ba, ba kan diem a wom.’ ”

17

¹ Yeezu yaa weeni wa n̄aan̄viirima ayen, “Ku a fe kama ayen nuruba nyɛ ni nya ate ni tom wabaata. Alege waai ale wa nyɛ dila la, a jogi wein kama. ² Ku ate zunchoŋ kama a te kula nyɔɔ ase ba nin pa ni kpeeni a bobi yik wa ŋiri a ta wa ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po a gaam wa nin nyɛ ate bisaŋa de wanyi a tom wabiok. ³ Dila nyin la, ni kpesi ni dek ale wa dii meena ate ni a nyɛ la.

“Fi suok a dan nyɛ wabiok, t̄ariŋ wa ale nin muna ate wa dan basi wa wabaataŋa tomka fi von te wa. ⁴ Wa be dan nyɛ kaasi fu a paari ku noai buyopoi da yen ale ŋman weeni fu ku noai buyopoi ayen wa siak wa kaasun̄ku ku a fe kama ayen fi von te wa.”

⁵ Tuimtomdoma yaa weeni ba Nyɔɔwa ayen, “Nyɛ ate ti siaka a zuak a nyoro.”

⁶ Ate wa me yaa tulisi ba ayen, “Ni siaka a dan soa ase jabiri fiik la, ni бага weeni kin̄kan̄ka de kama ayen, ‘Voori fi dek a yiri ga zaani mogi kpeeni nyiamu po’, ate ka sum siak ni noa a yiri ga zaani du.

⁷ “Ase ni wanyi a nin ta tomteerɔ ate wa a kpa a yaase wa a kasi fi piisa. Wa nin ga nyini sagini a jam, fi deri a weeni wa ayen wa nyɛ nwuli a jam de wa ŋandiintaŋa? ⁸ Ni kan goanti weeni wa kama ayen, ‘Dik junoi ŋandiinta a te mu abe fi pa garuk nalun jo a limsi mu ate m de a nueri abe fi me yaa de fi ŋandiinta?’ ⁹ Nama a poli ayen ku a fe kama ate tomteerɔwa nyɔɔwa nyɛ wa jiam ale wa ale weeni wa ate wa nyɛ dii la? Aawo. ¹⁰ Ku be ka dila, nama me jigi.

Ni dan tom Naawen ale weeni ni ayen ni tom dii la a nueri, ni weeni ni dek ayen, “Tama ka tomteerɔba. Dila nyin la ku an magsi wa nyɛ ti jiam. Ti tom ka dii ale magsi ayen ti tom la.’ ”

¹¹ Yeezu ale jam bo siuku po a chen Jerusalem la, wa jam va ka Samaria ale Galili ten̄sa sunsun po a chen. ¹² Wa jam boro a jo ka ten̄fiik po a yaa ga zik gama pi ate ba za nna nin̄niŋa, ¹³ a kaari ate ku a jueli a weeni ayen, “Ti Nyɔɔ, Yeezu, ta jirim ale ti.”

¹⁴ Yeezu ale nya ba la, wa yaa weeni ba ayen, “Ni chen a ga pa ni dek a sak Juuma Puusika Yenni kpan̄ŋa.” Gamaŋa ale jam bo siuku po a chen Puusika Yenni kpan̄ŋa jigi la, ba yaa deri nya nyin̄yɔgsa. ¹⁵ Ba wanyi ale churi nya ale wa ta nyin̄yɔgsa la, wa yaa pilim ŋmani ale a pak Naawen ate ku a jueli nna yegayega ¹⁶ a yaa jam paari Yeezu a lo wa nan̄sa ten̄ a nyɛ wa jiam. Nuruwa a jam ka Samaria deno. ¹⁷ Yeezu yaa bek wa ayen, “Daa nuruba pi ale nya nyin̄yɔgsa la? Mbala neoku a bo ka be? ¹⁸ Ba wanyi me la an бага pilim ŋman jam a te Naawen pim̄pauwa ka nichaanowa de nyiini?” ¹⁹ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiri zaani a chen. Fi siaka ale basi ate fi nya nyin̄yɔgsa.”

²⁰ Farisiima ba gela yaa bek Yeezu ayen, “Ka dimpo ate Naawen Naamu a le jamu?”

Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Nama a poli kama ayen ni nya wie ate ku sak ayen Naawen Naamu a cheena, alege ni kan nya bu dila, ²¹ yaase nuru kan weeni ayen, ‘Nya de, bu bo ka dela’, yaase, ‘Bu bo ka dula.’ Boan nyin̄ŋa, Naawen Naamu a bo ka ni sunsun.”

²² Wa yaa weeni wa n̄aan̄viirima ayen, “Daa cheena kama ate ni le kasim a yaali ayen ni jogi nya dii po ate Mi Saalobiika le soa m naamu la, alege ni kan

nya. ²³ Nuruba abe le weeni ni ayen, ‘Ni nya dula, ni nya dela.’ Ba dan weeni dila, ni kan cheŋ, ni be kan va ba me. ²⁴ Ase ŋmoruk a nyiem ale a ni ate wenni a nyagsi taam dela a ŋman nyagsi taam dela, la Mi Saalobiika me danni a dan jam ku le nye ka dila degadega. ²⁵ Alege, ku a fe kama ayen wa de niŋ a nam nna yegayega ate jinla demma me abe le zeri wa. ²⁶ Ase ku ale jam ka dii Nowa vaanja po la, ku a le chim ka dila degadega Mi Saalobiika me daanja po. ²⁷ Diipo ate Nowa a jam boro la, nuruba jam a de ale a nyu kama. Nidɔama me a jam a faari nipooba, nidɔaba me a pa ba leeba a yalisi. Nuruba jam a nye ka dila a ta jam paari da dii danni ate Nowa yaa jo ŋaarunƙu po alege ate nyiamu a jam tagli teŋka a ko ba meena la. ²⁸ Ku jam nye ka dila degadega Loti daanja po. Dila powa, waai meena a kasim jam a de kama ale a nyu, ale a da diak me, ale a bori, ale se yie. ²⁹ Da dii danni ate Loti basi Sodom teŋka la, bolim ale tintain tuila ale jam nyini wennmazuk a jam ko ba meena. ³⁰ Ku le nye ka dila degadega da dii dai ate Mi Saalobiika ale pa m dek a sak nuruba la.

³¹ “Da dila danni, nuru waai a dan bo wa gboŋ zuk wa kan ŋman siŋ jo wa dɔkku po ayen wa pa wa ŋanta, dila degadega nuru waai me ale bo peelim wa talim po la, a kan ŋman pilim jam yeriya. ³² Ni teeri Loti powa wari! ³³ Nuru waai ale pii nyiŋ a nye ayen wa vari wa dek nyuvuri a basi la, ale jok di kama. Waai me abe ale a jok wa nyuvuri la, le vari di a basi kama. ³⁴ Basi ate m weeni a sak ni ayen da dila danni yokku, nuruba baye ale ba dua ta yeŋ po a goa, ate Naawen jam pa ba wanyi a ta cheŋ alege nwala a dueni. ³⁵ Nipooba baye

me ale maa chaab a boro a num zom ate Naawen jam pa ba wanyi a ta cheŋ ale ge nwala a zaani. ³⁶ Nuruba baye ale bo kaduk po a kpa ate Naawen jam pa ba wanyi a ta cheŋ alege nwala a zaani.”

³⁷ Wa ŋaanviirima yaa bek wa ayen, “Ti Nyɔɔ, ka be ate nyaŋa de a le nye?”

Wa yaa tulisi ba ayen, “Jakpiuk ale dua juijui la, duinsa a bo ka dula.”

18

¹ Yeezu yaa magsi wamagsini a sak wa ŋaanviirima Wa weeni wamagsini kama ayen di denŋi ba kpa ate ba kasim a puusi Naawen. ² Wamagsini ale, “Teŋ kanyi po nuru ale jam boro. Wa jam a biisi ka biisa. Wa jam kan chali yɔgsum ale Naawen, yaase nurubiiga. ³ Pukogi me ale jam bo teŋ kala po a yaa nyiem kasim a cheŋ nuruwa de jigi a saalim wa ayen wa maa maari wa ate wa nye buusa ale wa dachiak. ⁴ Ku jam beni ka nna yegayega alege wa jam zeri wa maarika kama. Alege ku ŋaanŋyiŋ wa weeni wa dek ayen, ‘M seba ayen m kan chali Naawen m be kan zuli nurubiik me ⁵ alege, pukogini de ale kasim a daani mu dii la, m le nya ku zuk ate wa nya wa ale a yaali dii la. M dan kan nye dila, wa a le kasim a jam kama ate m ga jiak.’ ”

⁶ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni wom venta nyɔɔwa de ale weeni dii la. ⁷ Ase nuruwa dan weeni dila, nama kan poli ayen Naawen le bo buusa a te wa dek nuruma baai ale a kaari yok ale kantueŋ ayen wa maari ba la? Wa le beni abe wa maari ba? ⁸ Basi ate m weeni a sak ni ayen wa le bo buusa a te ba ka nna nwuli. Alege Mi Saalobiika a dan ŋman pilim jam teŋzuk de m le nya siaka nuruba jigiya?”

⁹ Yeezu yaa ŋman jam magsi wamagsini di choa a te nuru baai

ale jam a poli ayen ba ka nuru man̄sa a kan pa waai meena a chim nuruba la. Wa yaa magsi wamagsini ayen, ¹⁰ “Nuruba baye ale jam boro a yaa jam jo Naawen Puusika Yenni po ayen ba puusi Naawen. Ba wanyi a jam ka Farisii, wanyi me a jam ka lampoo cheesido.

¹¹ “Farisii wa a yaa yiri zaani wa dek wa nyiini a yaa puusi Naawen ayen, ‘Naawen mi a nye fi jiam, boan nyin̄ja, m daa nuru baai chaab ale a vari la, yaase baai ale kan ta wensie la, yaase kabon̄ nyeeroba la. Mi a te fi jiam me ayen m daa lampoo cheesirowa ale za dula la. ¹² Daa ṅayopoi meena po mi a bobi ka noai daa ṅaye. M be a va kisi kuui ale a sak ti ayen jaab buui meena ate ti a nya la, ti poori ba tɔgatɔga ku noai pi a yaa lueri piwa po bunyi a te fi la kama.’

¹³ “Alege lampoo cheesirowa me a ga za nin̄niṅ wa tɔga a kan poom a yaali ayen wa zak zuk a nya wən̄mazuwa. Wa yaa yik nimbie a kaasi a weeni ayen, ‘Oo, Naawen ta jiiirim ale mu, dii nyin̄ la, m ka wabaata nyɔnɔ.’ ”

¹⁴ Yeezu yaa weeni ayen, “Basi ate m weeni a sak ni ayen daa Farisi-iwa alege ka lampoo cheesirowa de ate Naawen von̄ wa wabaatan̄ja a te wa, ale ge ate wa yaa kuli yeri. Ni basi ate m ṅman weeni a sak ni ayen nuru waai ale a pa wa dek a chim nuru kpion̄ la, ba le zaab wa alege waai ale a zaab wa dek la, a le chim ka nuru kpion̄.”

¹⁵ Nuru ba gela a yaa ta ba biluaata a jam Yeezu jigi ayen wa pa wa nisa a vi ba zuk. Wa ṅaan̄viirima ale nya dila la, ba yaa tɔarin̄ ba ayen ba kan nye dila, ¹⁶ alege Yeezu yaa wi ba ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni wa ṅaan̄viirima ayen, “Ni basi ate bisan̄ja jam mi jigi. Ni kan yiak ba, dii nyin̄ la, ka nuruba

ase bisan̄ja de chaab la ale soa Naawen Naamu. ¹⁷ Ni a teeri nyaku de ayen, waai a dan kan a nye wa dek ase bisan̄ja de wanyi la, wa kan nya Naawen Naamu.”

¹⁸ Da yen̄ ate kpagi dinyi a yaa bek Yeezu ayen, “Sagɔ man̄ja, m nin̄ nye se ale m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?”

¹⁹ Yeezu yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a wi mu ayen nuru man̄ja? Nuru karo a chim nuru man̄ja, ka Naawen nyiini. ²⁰ Fi dek a seba Naawen Sinsan̄ja kama, ṅa ale nna: ‘Kan nye kabon̄sa. Kan ko nuru. Kan zu. Kan chim seero waai ale a velim la. Zuli fi ko ale fi ma.’ ”

²¹ Nuruwa yaa tulisi ayen, “A ta nyini dii po ate mi jam ka biik la, mi kasim va ka Sinsan̄ja de meena a jam paari jinla.”

²² Yeezu ale wom nna la, wa yaa weeni nuruwa ayen, “Fi tali ka wayen̄ ate fi nye. Pa jaab meena ate fi ta la a da a pa ligran̄ja a te ṅanjagsa ate fi nya jigsika wən̄mazuk. Fi dan nye dila, fi yaa va mi.” ²³ Nuruwa ale wom nna la, wa sui a yaa deri a kaasi nna yegayega dii nyin̄ la, wa jam ka jigsiro nna yegayega.

²⁴ Yeezu ale nya ale wa sui kaasi la, wa yaa weeni ayen, “Ku tɔa kama ate jigsiroba de Naawen Naamu. ²⁵ Ase laalaakomi ale kan baga a va garupein̄ num po a nyini dii la, ku be pagra kama me nna yegayega ate jigsiro de Naawen Naamu.”

²⁶ Baai ale jam wom nna la a yaa bek ayen, “Be ka wana a le wa nya varibasika?”

²⁷ Alege Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Dii ate nurubiik an baga nye la, Naawen baga nye kama.”

²⁸ Piita yaa weeni wa ayen, “Nya, tama basi ti yeen̄ja kama ale jam va fu.”

²⁹ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Nuru waai a dan basi wa yeri

ale wa pɔk ale wa suaata ale wa ko ale wa ma, a yaase wa bisa Naawen Naamu nyin, ³⁰ Naawen ale te kula nyɔnɔwa nanta bala chaab nna yegayega gaam taam wa ale poom ta dii la, ale chum diipo ate wa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

³¹ Da yeŋ ate Yeezu yaa poori wa n̄aanviirima pi ale bayewa a ta nyini m bala po a yaa weeni ba ayen, “Ni nya, ti a cheŋ ka Jerusalem teŋka. Naawen biisi-teeroma ale n̄marisi dii meena a magsi chaab ale Mi Saalobiika la, ti dan ga a paari dula, ba ale n̄marisi dii meena la a le chim ka wensie. ³² Boan nyinŋa, ba le sum yik mu kama, a pa mu nyo nuru baai ale kan daa Juuba la nisima po ba a le la mu, a le mu, a chesi tintueta a basi m nyin ³³ ba a le miiri mu abe ba ko mu, alege daa n̄ata dai, m le yiri kum po.”

³⁴ Yeezu ale biisi nna la, wa n̄aanviirima an jam min ku kiriya. Dii nyin la Naawen an jam lak ku kiri a sak ba, ate ba an min wa ale a biisi dii la.

³⁵ Yeezu ale boro a mɔata Jeriko teŋka la, yio ale jam kala siuku nin a juisi. ³⁶ Wa ale wom ale nuru boanni a va wa teŋ a taam la, wa yaa bek ayen, “Ka boa ale la?”

³⁷ Nuruma yaa tulisi wa ayen, “Ka Yeezu Nazaret denowa ale a taam.”

³⁸ Yiowa yaa kaari a weeni ayen, “Yeezu, Naawa Deevide n̄aanbiika, ta jiirim ale mu.”

³⁹ Nuruma ale jam de nin ka la a yaa weeni wa ayen wa goori wa wannie alege wa zeri ale a kaari nna yegayega a gaam wa ale poom a kaari dii la a n̄man weeni ayen, “Naawa Deevide n̄aanbiika, ta jiirim ale mu.”

⁴⁰ Yeezu yaa zaani a weeni ayen ba ta nuruwa a jam wa jigi. Wa ale jam paari la, Yeezu yaa bek wa

ayen, ⁴¹ “Fi a yaali ayen m nye ka boa a te fu?”

Wa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, mi a yaali ayen fi nye kama ate m ninaŋa a lagri a te mu.”

⁴² Yeezu yaa weeni wa ayen, “Be lagri a nya. Fi siaka a basi kama ate fi nya nyinyɔgsa.”

⁴³ Yeezu ale weeni dila la, wa ninaŋa deri lagri ate wa a nya, ate wa yaa va Yeezu a te Naawen pimpauk. Nuru boanni ale nya nna la, ba meena yaa te Naawen pimpauk.

19

¹ Yeezu yaa ga jo Jeriko teŋka a va ka po a taam. ² Nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Zakiyos. Wa jam ka lampoo cheesiroba kpagi a jigsie nna yegayega. ³ Wa yaa jam a yaali ayen wa nya Yeezu alege wa an jam bage dii nyin la, wa jam gela kama ate nuru boanni a yaa jam lik wa. ⁴ Wa yaa chali de nin a ga jueli kinkan ayen wa nya wa dii nyin la Yeezu le jam va ka dula a taam. ⁵ Yeezu ale jam paari dula jigini la, wa yaa zak nya wa weeni wa ayen, “Zakiyos, nye nwuli a sin teŋ, dii nyin la, ku a fe kama ayen m goa fi yenni jinla.”

⁶ Zakiyos yaa kpabi sin a nye wa tia ale supeentik nalimnyiini. ⁷ Nuru baai ale jam nya dila la, ba yaa jam a n̄uuni a weeni ayen, “Wa jo ayen wa chim ka tuimbaata nyɔnɔwa de nichaano.”

⁸ Zakiyos yaa yiri zaani a weeni Nyɔnɔwa ayen, “Wom, m Nyɔnɔ, m le pa nanta baai meena ate mi ta la geli a te n̄anjagsa, abe m daam dan velim tuesie nuru jaab, m le tuni wa jaab wala degadega ku noai bunaansi.”

⁹ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Varibasika jam yenni de po jinla kama, wa ale maa ka Abraham n̄aanbisaŋa po wanyi la nyin. ¹⁰ Boan nyinŋa, Mi Saalobiika a

jam ayen m gisi ka baai ale be la ate m vari ba a basi.”

¹¹ Nuruma ale jam diem za a wom wienja de la, wa yaa magsi wamagsini, dii nyinj la wa jam moata Jerusalem tenka kama, ate ba jam a poli ayen Naawen Naamu a jam moata ka jamka nwuli. ¹² Wa yaa magsi wa wamagsini ayen, “Nuru kpionj ale jam boro, a yaa yiri da yenj a chej saten nna ninjina ayen ba bobi wa naam abe wa njan pilim jam. ¹³ Wa ale a yaali wa basi wa yenni abe wa chej la, wa yaa wi wa tomteeroma po pi a chari ba wanyiwanyi ligra a soa si chaab la ale ge weeni ba ayen, ‘Ni pa ligrana de a gerim ate m chej abe m pilim jam.’ ¹⁴ Wa tenka demma a jam kisi wa kama, ate ba yaa tom nuruba ate ba sanj wa njan a ga weeni ayen, ‘Ti kan yaali nuruwa de ayen wa chim ti naaba.’

¹⁵ “Ba yaa jam bobi nuruwa naamu ate wa pilim jam. Wa ale jam paari la, wa yaa wi wa tomteeroma ayen ba jam ate wa bek ba nya ase ba gerim a nya ka boan nyuenta. ¹⁶ Ba wanyi a yaa de ninj a jam weeni ayen, ‘Nyono, fi ligrana vi ka ku noai pi a gum du.’ ¹⁷ Nuruwa yaa weeni wa ayen, ‘Fi nye wamanj, tomteero. Fi ale ta wensie ale wafisa la nyinj ale soa ate mi a pa tenkpiensa pi a nyo fi nisima po ayen fi a nya si meena zuk.’ ¹⁸ Tomteero waai ale pa a sanj la a jam weeni wa ayen, ‘Nyono, fi ligrana vi ka ku noai bunu.’ ¹⁹ Wa yaa weeni tomteero wala me ayen, ‘Fi soa ka tenkpiensa sinu zuk a nya.’

²⁰ “Tomteero wanyi me a jam weeni wa ayen, ‘M nyono, fi ligrana ale nna. Mi pa di a bobi ka laki po a dueni fu. ²¹ Mi a chali fu kama, dii nyinj la, fi nyeka toa ka ma, fi a tuesi ka njanta baai ale kan daa fi njanta la nuruba jigi

ale a che njanta baai me ate fi an bori la.’ ²² Wa yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka tomteero kaasunj, m le pa ka fi dek biika a dak fi kaasunju a sak fu. Ka fi ale seba ayen mi nyeka toa, a tuesi njanta baai ale kan daa m njanta la nuruba jigi ale a che jaab buui ate mi an bori la. ²³ Be ka boa ale soa ate fi an pa m ligni a te nuru ate wa ta a tom ate diipo ate m le pilim jam la m nya nyuenta di po?’

²⁴ “Wa yaa weeni nuru baai ale jam za dula la ayen, ‘Ni tuesi ligbinni ale bo wa jigi la a te yomo waai ale ta ligbie piwa la.’ ²⁵ Ba yaa weeni wa ayen, ‘M nyono, wa an poom ta ka ligbie pi?’ ²⁶ Alege nuruwa yaa tulisi ba ayen, ‘Ase ba ale weeni dii ayen waai nisa po ale ta la, wala a le njan nya njanta ka nna yegayega a gum du, alege waai nisa po ale poom kan ta la, kula nyonowa ale poom ta dii magla la, wa a le jok bala me kama a gum du. ²⁷ Alege mi dachaasana, baai ale jam kan a yaali ayen mi chim ba Naab la, ta ba a jam dela a ko ba ate m nya.’”

²⁸ Yeezu ale magsi wamagsini de a nueri la, wa yaa de ninj a chej Jerusalem tenka. ²⁹ Wa ale jam boro a moata tenfiisana, Betfaaji ale Betani ate si moata Olivi Guuku la, Yeezu yaa tom wa njanviirima po baye ³⁰ a weeni ba ayen, “Ni chej tenfiik kaai ale bo ni ninj la. Ni dan ga jo ka po ni le nya boninj ate nuru waai an diem do ka ale ka bobi za. Ni foli ka a ta jam dela. ³¹ Nuru a dan bek ni jaab buui nyinj ale soa ate ni a foli ka la, ni weeni wa ayen, ‘Ka Nyonowa ale a yaali.’”

³² Ba yaa chej ga nya dii dek ate Yeezu weeni ba la. ³³ Ba ale jam boro a foli ka la, ka nyamma yaa bek ba ayen, “Ka boan nyinj ate ni a foli ka?”

³⁴ Njaanviirima yaa tulisi ba ayen, “Ti Nyɔnɔwa ale a yaali ka”, ³⁵ ate ba yaa ta bonika a cheŋ Yeezu jigi a yaa yeeri ba kasaautan̄a a vi ka zuk a gomsɩ magsi ate Yeezu do. ³⁶ Wa ale jam a cheŋ la, nuruba yaa pa ba kasaautan̄a a pati dueni ten̄ka siuku po.

³⁷ Wa ale jam boro a mɔata Jerusalem a yaa churinti nyini Olivi Guuku zuk a siŋ la, wa njaanviirima meena yegayega a piilim deri a te Naawen pimpauk ate ku a jueɩ nna yegayega, ale ba ale jam nya wakperikaliik pagri sii meena la. ³⁸ Ba yaa a pak Naawen a weeni ayen, “Naawen niak naab waai ale cheena Nyɔnɔwa yonni nyiŋ la.

Suyɔgini a bo Naawen jigi, ale nalim a bo wen̄mazuk.”

³⁹ Farisiima ba gela ale jam maa bo nuru bɔanni po la, a yaa weeni Yeezu ayen, “Ti Sagrɔ, weeni fi njaanviirima ate ba goori.”

⁴⁰ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Ni basi ate m weeni ayen ba dan poom goori me, tintanan̄a dek le yi yiila a pak Naawen ase bala la.”

⁴¹ Wa ale jam mɔata ten̄ka po ate wa ga nya ka la, wa deri a kum ka nyiŋ ⁴² a weeni ayen, “Ase ni dan poom seba ni le ni nyɛ dii ate suyɔgini a jam la ku te zunchoŋ kama alege ŋa meena a suk kama ni jigi. ⁴³ Di danni cheena kama, ate ni dachaasan̄a a jo gilim ni jigi meena a basi sunsuŋ. ⁴⁴ Ba ale kaasi ni ten̄ka abe ba ko ni ale ni bisan̄a meena. Ba kan basi tintain yeŋ me la ate di dua di choa zuwa. Nyan̄a de meena le nyɛ kama dii nyiŋ la, diipo ate Naawen jam ayen wa vari ni a basi la, ni jam zeri kama.”

⁴⁵ Yeezu yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po a yiaak baai ale jam bo di po a gerim la ⁴⁶ ale weeni

ba ayen, “Ba ŋmarisi Naawen gban̄ka po ayen Naawen a weeni ayen yenni a le chim ka puusika yeri. Alege nama goanti pa di chim ka zueba yeri.”

⁴⁷ Daa meena Yeezu a kasim jam a sak ka nuruba Juuma Puusika Yenni po. Juuma Puusika Yenni kpan̄ŋa ale Juuma Sinsan̄ŋa sagrɔma ale nisomma jam a yaali kama ayen ba ko wa ⁴⁸ alege ba an baga a jam nya siuwa, dii nyiŋ la, nuruma meena a kasim jam a wom ka wa sinsan̄ŋa. Ba kan jam a yaali ayen ba jogi ale wa yeŋ la womka.

20

¹ Da yeŋ ate Yeezu a jam bo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma Naawen waman̄san̄a. Juuma Puusika Yenni kpan̄ŋa ale Juuma Sinsan̄ŋa sagrɔma ale nisomma a yaa jam ² a bek wa ayen, “Ka wana ale te fi siuk ate fi a nyɛ wien̄a de? Ka wana ale te fu siuk wa?”

³ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Ni basi ate mi me bek ni wari. ⁴ Jɔɔn ale jam a te nuruba soka la, wa jam nya wa pagrimu ka Naawen jigi yaa nuru biik jigiya?”

⁵ Ba yaa deri a zok ale chaab, “Ti ti tulisi wa ayen ka boa? Ti be dan weeni ayen bu nyini ka Naawen jigi wa le bek ti ayen be ka boa ate ti jam ka siaka ale Jɔɔn wien̄a. ⁶ Alege ti dan weeni me ayen bu nyini ka nurubiik jigi, nuru bɔanni ale za dela la ba a le yuk ti kama ale tintana dii nyiŋ la, ba seba chak kama ayen Jɔɔn ka Naawen biisiteero.” ⁷ Ba yaa tulisi ayen, “Ti ze Jɔɔn pagrimu ale nyini juijui la.”

⁸ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Mi me abe kan weeni a sak ni jaab buui pagrim nyiŋ a te mi a nyɛ wien̄a de la.”

⁹ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak nuruma ayen, “Nuru wanyi

ale jam boro a yaa kpa wa talim fiik, a vuk tiisa. Wa yaa pa nuruba ayen ba a limsi bu ale ge yaa yiri nyiem a cheŋ teŋ ka choa a ga beni nna yegayega. ¹⁰ Wa talimu tiisanja yoanaja pisika ale jam paari la, wa yaa tom tomteerɔ ayen wa ga tuesi yoana ŋaai ate wa soa la wa nuruma jigi a ta jam te wa. Tomteerɔwa ale ga paari talimu po la, nuruma yaa yik wa a nak wa a yiaƙ wa ate wa cheŋ ale nisim kotta. ¹¹ Wa yaa ŋman tom tomteerɔ wa choa alege ba ŋman yik wa me a nak ate wa nya chivie nalimnyiini a yiaƙ wa ate wa cheŋ ale nisim kotta. ¹² Wa ŋman tom tomteerɔ wa choa a nye buta, ba ŋman yik wa me a nak a te wa tuom a yiaƙ wa ate wa nyini. ¹³ Talimu nyɔɔwa yaa bek wa dek ayen, ‘M le nye ka se nna m le tom ka m dek biika waai ate m mariŋ la ate wa cheŋ, da dii dai ba a le te wa zula.’ ¹⁴ Nuruma yaa ale ga nya nuruwa dek biika la, ba yaa weeni chaab ayen, ‘Talimu nyɔɔwa dek biika ale nna. Wa dan kpi, ka wala le soa wa ŋantaja. Basi ate ti ko wa ate wa ŋantaja meena a chim tama ŋanta.’ ¹⁵ Ba yaa yik wa a ta wa nyini talimu po a nyini a ko wa.”

Yeezu ale magsi wamagsini nna a nueri la, wa yaa bek ayen, “Talimu nyɔɔwa le nye nuruma de ka se?” ¹⁶ “Wa le jam ko ba kama abe wa pa talimu a nyo nuruba ba chaab nisima po.”

Nuruma ale wom nna la, ba yaa weeni ayen, “Ti a saalim Naawen ayen wa kan basi ate dila nye.”

¹⁷ Wa yaa nya ba ale weeni ayen, “Be ka boa ate ba ŋmarisi Naawen gbanƙa nna ayen, ‘Tintain dii ate seeroma a zeri ayen di an nala la, tintain dila degadega ale ŋman chim tintain maŋka ŋa meena po.’

¹⁸ Nuru waai abe dan lo tintanni de zuk, kula nyɔɔwa nyinƙa a le pasi ka meena meena, alege nuru waai ate tintanni de a lo wa zuk la, di a le num wala choa nyinƙa ase ka zom la.”

¹⁹ Juuma Sinsanƙa sagrɔma ale Juuma Puusika Yenni kpanƙa a yaa jam pii nyin ayen ba yik Yeezu dila powa, dii nyin la, ba jam miŋ kama ayen wa pa ka ba a magsi wamagsini. Alege ba an jam nya siuk a yik wa dii nyin la, yɔgsum ale jam ta ba ale nuruma. ²⁰ Ba yaa kasim jam a gisi siuk ayen ba yik wa. Ba yaa tom nuruba a weeni ba ayen ba pa ba dek a chim wensie nyam a ga bek Yeezu bega ate ba nya siuk a yik wa a te Gominawa waai ale ta pagrim la. ²¹ Nuruma de ale jam Yeezu jigi la, ba yaa weeni wa ayen, “Ti sagrɔ, tama seba ayen fi ale a biisi dii ale a sak nuruba dii la ka wensie. Tama seba me ayen fi ka waai ale kan a luk nuruba la, alege fi a sak ka wensie sinsanƙa ŋaai ale a sak nurubiik Naawen ale a yaali ayen wa boro dii la. ²² Be weeni nyaku de a sak ti, tama Sinsanƙa a siak ate ti tuni ti lampoowa a te naktionƙu Siiza yaa Sinsanƙa kan siagi?”

²³ Alege Yeezu poom seba ba yammu noai po kama ate wa yaa weeni ba ayen, ²⁴ “Ni sak mu ligbiri.” Ba yaa ta ligni jam ate wa yaa bek ba ayen. “Ka wana zuk ale wa yoi ale dua di nyinƙa?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Ka Siiza.”

²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ku be dan ka dila, ni be pa jaab buui meena ale magsi ayen ni pa te Siiza la, a te wa, abe ni pa jaab buui meena ale magsi ayen ni pa te Naawen la, a te wa.” ²⁶ Wa ale jam tulisi ba dii nna la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa goori nna chorototo. Ba an jam бага a yik wa nuruma nimbie po, wa ale tulisi ba dila la nyin.

²⁷ Dula jigini, Sajusiba ba gela a yaa jam Yeezu jigi, a bek wa bega. Sajusima meena jam a weeni kama ayen nuruba dan kpi, ba an nman baga a yiri kum po. Ba yaa bek Yeezu ayen, ²⁸ “Ti Sagro, Moosis ale nmarisi nyaku de a te ti a weeni ayen, ‘Nuru a dan faari wa pok ate ba an biak biik ale ge ate nuruwa a dan kpi, ku a fe kama ate wa suok a faari pukogini a biak bisa a te wa suoku waai ale kpi la.’ ²⁹ Yogyogla de, nuruba bayopoi ale jam boro a chim suaata ate ba so kpagini a faari nipok ate wa an biak ale wa nya ale ge kpi. ³⁰ Waai ale pa a san wa la me a yaa faari wa suoku powa alege nipowa ale wa me an biak a nya ya ale ge ate wa kpi. ³¹ Ba suok kuui ale pa a san butawa la, a nye kula me degadega. Ba meena bayopoiwa a faari nipok wala kama a taam tu alege ba waai ale wa an biak a nya ya ale ge kpi. ³² Ku naanyinj ate nipowa me a yaa kpi. ³³ Yogyogla de, ate nuruma bayopoiwa de meena a faari wa a nya la, da dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ka wana le wa soa nipowa de?”

³⁴ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Tenjuk de demma a faari ka nipooba, a pa ba leeba me a yalisi choroba, ³⁵ alege nuru baai ale magsi ba yiri kum po a yaa bo tenj kaai ale bo naanj cheena la, ba kan yali chaaba. ³⁶ Ba ba a nye ase ka Naawen Sabiloma la. Ba kan nman maari a kpi. Ba yaa ka Naawen bisa dii nyinj la, ba yiri kum po kama. ³⁷ Moosis dek abe weeni nyaku de ate ku lagri kama ayen nuru baai ale kpi la le yiri kum po kama boan nyinjna juijui ate wa nmarisi Naawen gbanjka po a magsi chaab ale juijui ate wa nya bolimu goanni po ate bu a nye nna ase bu a de ka ti fiik la wa weeni

ayen, ‘Nyonowa ka ti kokpiensanja Abraham Naawen, Aizik Naawen, ale Jakob Naawen.’ ³⁸ Ni poom seba kama ayen Naawen be daa kpilima Naawenya, alege wa ka nanvuuta Naawen, boan nyinjna, waai meena vua kama wa jigi.”

³⁹ Juuma Sinsanja sagroma ba gela a yaa weeni ayen, “Sagro, fi biisi ka nalimnyiini.” ⁴⁰ Dii nyinj la, ba nman ka siuk a bek wa bega na chaaba.

⁴¹ Alege Yeezu yaa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate ba a weeni ayen Kirisitawa waai ate Naawen a le tom wa ate wa jam la a le chim ka Naawa Deevide naanbiiga? ⁴² Wanni abe ale ka dii la ale Naawa Deevidek a weeni Naawen gbanjka Yilana dinyi po kama ayen,

‘Nyonowa Naawen weeni mi Nyonowa ayen,

kali mi juga genj

⁴³ ate ku jam paari diipo ate m le basi ate fi nya pagrim fi dachaasana zuk.’

⁴⁴ Ase Deevidek dan a wi Kirisitawa waai ate Naawen a le tom ate wa jam la, ayen wa Nyono, ku be zaani ka se a te Kirisita a baga a chim Naawa Deevide naanbiiga?”

⁴⁵ Nuruma meena jam a za a wom kama ate Yeezu yaa weeni wa naanviirima ayen, ⁴⁶ “Ni kpesi ni deka ale Juuma Sinsanja sagroma baai ale a yaali ayen ba jo ba kasaautana a nyiem a chej a yaali ayen waai a ta a puusi ba, yaba peelitana po la, baai ale a yaali me ayen ba kali zukpaglik sii ate ba lueri zaani tuka diinana po la. Ba ka nuru baai me ale a yaali ayen ba kali nuru kpeenta zukpaglisa zuima nandiin kpeenta tinna po la. ⁴⁷ Ba be ka baai me ale a yaali pukoga paasi deka la, ale baai me ale a puusi Naawen venta puusa wonja

la. Ba la chaab waalika le gaam taam ka nna yegayega.”

21

¹ Yeezu yaa jam kala Juuma Puusika Yenni po a moata juijui ate nuruba ta ba ligra a jam a nyoro a te Naawen la, a yaa nya ba. ² Wa yaa jam nya pukogi dinyi, wa jam ka jajak a yaa maa ta wa ligbie naye a jam ayen wa lonsi du. ³ Yeezu yaa weeni ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen, pukogi niwobowa de ale nyo ligri n̄aai du la, wa tiirimu a gaam mbala meena tiirintaŋa kama. ⁴ Dii nyin la, mbala te ka ligra dii ale kan toa ale ba pa teka la alege pukogi niwobowa de a pa ka wa ligraŋa meena ate wa ta la a ta jam nyoro.”

⁵ Yeezu n̄aanviirima ba gela a jam a weeni ka Juuma Puusika Yenni ale nala dii ale di tintain nalinsaŋa ale tiirim tii meena ate nuruba te Naawen ate ba n̄mirisi di la. Yeezu yaa weeni ayen, ⁶ “Dii meena ate ni a nya nna la, di dann i cheena ate nuruba jam nak di a lonsi. Ba kan basi tintain yen me la di choa zuwa.”

⁷ Ba yaa bek wa ayen, “Ka dimpo ate wien̄a de ayen n̄a nyɛ? Ka boa ale ku nyɛ ate ku sak ti ayen dann i a moata?”

⁸ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni. Nuruba yegayega le jam mi yonni nyin a pa ba dek a chim Kirisitawa waai ate Naawen a le tom la, a velim a weeni ayen di dann i abe paari kama. Ni kan va ba. ⁹ Ni dan wom tigurisa wie ale kpaga ale a nya baai zuk la, a nyɛ kpaliŋ ale ba kpaŋa ni kan a chali yɔgsum. Ku a fe kama ayen nyan̄a de meena a nyɛ alege ku kan sak kama ayen tɛŋka kpeglimka a le deri jam kama.”

¹⁰ Wa yaa n̄man weeni ba ayen, “Tɛŋsa gela dem ale ba nalima

meena a le yiri a chen̄ ga tu chaab kpaliŋ po. ¹¹ Tɛŋka me a le choa nna yegayega ate kom ale tue pagrisa jam jigi meena. Wakperikaliisa nna yegayega ale wie n̄aai ale n̄a te nuruba yɔgsum la le nyɛ wen̄mazuk chin̄maan̄a po. ¹² Alege wien̄a de a dan yaa n̄a nyɛ, ku a fe kama ayen nuruba ale ba yik ni ale pagrim a basi ate ni nam nna yegayega. Ba a le yik ni a ta ni chen̄ ba tuka diinaŋa kpaŋa jigi ate ba bo ni buusa a yaase ba ta ni a ga lik likka diina po a yaase ba a le ta ni a chen̄ ga zaani nalima ale kanbonnalima nin̄. Ni ale a va mi la nyin ale soa ate ba a le nyɛ ni dila. ¹³ Dila powa nyaku de a le te ni siuk ate ni бага weeni mi wie a sak ba. ¹⁴ Ba dan ta ni a ga jo buusa boka dokku po, ni kan basi ate ku a daani ni ale dii ate ni tara ayen ni biisi ale boteerowa la, ¹⁵ dii nyin la mi le weeni sak ni ni le ni weeni dii la. M be le te ni yam ate ni dachaasaŋa a kan ba a biisi gaam ni. ¹⁶ Ni dek koba ale ni maba ale ni suaata ale ni kobisa ale ni doaba a le yik ni ale pagrim a te ate ba ko ni ba gela. ¹⁷ Waai meena a le kisi ni kama mi nyin. ¹⁸ Alege zuik yen me la ni zuimaŋa po a kan be. ¹⁹ Dila nyin ni yik ni dek nalimnyini a siak a te ni ninam ate ni vari ni dek basi kama.

²⁰ “Ni dan ga nya ale sojiba a jam gilim Jerusalem tɛŋka, ni be seba ayen ka kaasika a moata kama. ²¹ Ni dan nya ale dila boro a nyɛ, nama baai ale bo Judia tɛŋka po la ni chali nna yegayega a ga suk guutaŋa sunsun̄. Baai ale bo tɛŋka dek po la, ba basi dula jigini. Baai me ale bo peelim la, ba kan chen̄ tɛŋka dek po. ²² Dii nyin la, ase ba ale n̄marisi dii Naawen gban̄ka po ayen da n̄ala po ka ‘Waalika Da’ la le sum chim ka wensie. ²³ Da n̄ala po, nipok baai ale ta puusa ale biluaata la jok wein kama. Dii nyin la, kaasun̄

nna yegayega a le ku jam tenka de, waalika nna yegayega me a le ka jam nuruma de jigi. ²⁴ Ba a le pa ka gebi wonja me a ko ba gela. Ba a le yik ba gela me a ta chej tenja yegayega. Nuru baai ale kan daa Juuba la, a le kaasi Jerusalem abe ba bo ka po paari ba danni ate ba ale basi.

²⁵ “Wakperikaliisa ale si a nye wenbinni ale chiika ale chinmarisaŋa jigi. Sukaasuŋ nna yegayega a le di jam tenzuk de nuruma meena jigi ate yogsum yik ba ale nya kpeemu ale a wuuri dii ate bu nyamiisaŋa me a nye dii la. ²⁶ Yogsum a le yik nuruba kama ate ba cha ase ba ale a limsi dii ale di nye tenzuk meena la, dii nyin la, chinmarisaŋa ale bo wenmazuk la, le tagri si suitaŋa kama. ²⁷ Nala meena ŋaanŋyin, ate Mi Saalobiika a yaa pa m dek a sak ate nuruba yaa nya mu ale m bo chinmari po a cheena ale pagrim ale nyagsika nna yegayega. ²⁸ Wienja de a dan piilim nyeka ni yiri zaani ŋmai abe, ni zak ni zuima ŋmai dii nyin la, ni varibasika danni moata kama.”

²⁹ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak ba ayen, “Ni nya kinkanj ale tiisaŋa meena. ³⁰ Ase ni dan ga nya si ale si pusi vaata, ni seba ayen wulum wein a moata kama. ³¹ Ni be dan nya wienja de me ale ŋa piilim boro a nye, ni yaa be seba ayen Naawen Naamu a moata kama.

³² “Wensie ate mi a weeni ni ayen jinla demma a kan kpi ase ka ba lij nya wienja de meena nyeka. ³³ Wenmazuk ale tenka meena a le jam kpeglim ka da yen. Alege mi wienja a kasim ta ka pagrim taam wuu.

³⁴ “Ni kpesi ni dek ate ni kan pa ni dek meena a te deka ale nyuka abe ni kan a daani ni dek ale nyeboka wie, kan daa di, Da dila danni a le jam diiri ni kama.

³⁵ Dii nyin la, da dila danni ale diiri waai meena kama ase baruk ate ba bari yik jaab la. ³⁶ Alege, m ŋman a weeni kama ayen ni kpesi ni dek daa meena, a puusi Naawen ayen ni a le ta pagrim ate ni бага nyini wienja de meena a le cheena ayen ŋa nye la po a nyini ate ni бага zaani Mi Saalobiika ninj.”

³⁷ Yeezu a jam pa ka da ŋala meena a kasim a sak nuruba Juuma Puusika Yenni po. Junjai nyiem a dan jam paari, wa a nyini kama a chej guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi guuk la. ³⁸ Saliuk yokyok foribi, nuruma meena a nyiem jam ka Juuma Puusika Yenni a wom wa sinsaŋa.

22

¹ Ku jam tali ka magla ate Juuma tigi kpeeni dii ate ba a wi ayen Juuma Gaambasika Tigini la danni a paari. Da dila danni ale ba piilim a ŋobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta ku po la. ² Ku ale jam boro a moata da kpeeni la, Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsaŋa sagroma a jam a gisi ka siuk ayen ba ko Yeezu, alege ba an бага dii nyin la ba jam a chali ka yogsum ale nuruma.

³ Sitaana a ya basi ate Yeezu ŋaanviirima pi ale bayewa po wanyi a siak te wa. Wa yoi ale Judas Iskariot. ⁴ Judas yaa chej Juuma Puusika Yenni kpanja ale Yenni limsidoma jigi a biisi ale ba wa a le wa nye dii a yik Yeezu a te ba la. ⁵ Ba sue a yaa jam peenti nna yegayega ate ba weeni ayen ba a le tuni wa ligra. ⁶ Judas me a yaa jam siak a deri piilim a gisi siuk kuui ate ba yik Yeezu diipo ate nuru boanni karo la.

⁷ Tigini danni piilimka ate ba a ŋobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta la, ba a pa ka pabisa a nye kaabka a gomsa a magsi ayen ba de Juuma Gaambasika

Tigini n̄andiintana. ⁸ Da dila dannī, Yeezu yaa tom Piita ale Joōn a weeni ba ayen, “Ni cheŋ a ga gomsī ti Gaambasika Tigini n̄andiintana ate ti de.”

⁹ Ba yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen ti cheŋ ka be a ga gomsī magsi?”

¹⁰ Wa yaa tulisi ba ayen, “Ni nya de, ni ale a cheŋ teŋka po la, nid̄oa ale wa ji nyiam ale samoniŋ a jam tuni. Ni maa va wa a ga jo yeri dii po ate wa ga a jo la. ¹¹ Ni dan ga jo, ni bek yenni nyōnōwa ayen, ‘Sagrōwa a weeni ayen, fi dak nichamma d̄ok kuui ate wa ale wa n̄aan̄viirima le jo kali de Gaambasika Tigini n̄andiintana la a sak ti?’ ¹² Wa le dak n̄mazuk d̄ok kpion̄ kunyi ate ba vari ale gomsī ku meena po a sak ni. Ni yaa jo ku po a gomsī jaab buuri meena a magsi ate ti kali a de.”

¹³ Ba yaa cheŋ ga jo teŋka po a nya dii meena ate Yeezu a poom weeni ba la, ate ba yaa gomsī ba Gaambasika Tigini n̄andiintana a magsi.

¹⁴ Ku ale jam paari diipo ate ba ayen ba de la, Yeezu ale wa tuimtomdōma a yaa maa chaab kali ayen ba de. ¹⁵ Wa yaa weeni ba ayen, “M poom kasim a yaali ka nna yegayega ayen m kali a de Gaambasika Tigini n̄andiintana de ale nama abe m ge a nam ¹⁶ dii nyiŋ la, m kan de deka de diipo diipo ase ka da dii dannī ate Naawen Naamu ale jam la ate ti yaa de ate deka de a sak ni ka wie la.”

¹⁷ Yeezu yaa pa beerik ale daam a puusi a te Naawen a nyē wa jiam ale ge a weeni ba ayen, “Ni n̄oa a chari chaaba, ¹⁸ dii nyiŋ la, m kan n̄man nyu daamu de ase ka Naawen Naamu a nin jam.”

¹⁹ Wa yaa n̄man pa boroboruk a puusi Naawen a nyē wa jiam, a yik ku a wie a te ba ale ge weeni ba ayen, “Ni n̄oa n̄obi, mi nyiŋka

ale nna ate m pa a te ni. Ni nyiem kasim a nyē nna ate ni a teeri m wari.” ²⁰ Dila degadega, ba ale ga de nueri la, wa yaa n̄man pa beerika ale daamu a weeni ba ayen, “Beerika de ale daamu a kpiiri basi a te ka nama ayen yōgyōgla de Naawen a va mi ziimu nyiŋ yaa basi ate wa dek ale nuruba a ta noayen paalik ale chaab.

²¹ “Alege nuru waai le wa ta mi a ga bobri a sak la, a maa kali ka dela ale mi a de. ²² Ka Naawen ale poli ku ayen Mi Saalobiika a kpi alege nuru waai dek a le wa ta Mi Saalobiika a ga bobri sak la, ku le bie wa jigi.”

²³ Wa n̄aan̄viirima yaa jam a bek ba dek ayen, “Ka tama wana a le wa nyē dila?”

²⁴ Wa n̄aan̄viirima a yaa jam a nak nampaga ale chaab a bek chaab ayen, “Ka tama po wana dek ate nuruba a poli ayen wa ka nuru kpion̄ a gaam ti meena?”

²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Teŋzuk de nalimana ta pagrim ka nna yegayega a gaamu ba nuru baai zuk ate ba a nya la. Nuruma ka wariwari a maari a biisi. Ba a wi ba nalimana ayen ka ba maaroba. ²⁶ Alege nama jigi ku be daa dila, ku a fe kama ayen waai ale chim nuru kpion̄ ni meena po la, a pa wa dek a chim ni meena baan̄, waai me abe ale chim ni niŋdeero la, ku a fe kama ayen wa chim ni tomteero. ²⁷ Basi ate m bek ni nyaku de ayen, nuruma de bayewa, ka ba wana ale gaam wa choa, waai ale kali teŋ a de n̄andiintana la yaa waai ale nyē n̄andiintana a te waai ale kali teŋka a de la? Daa waai ale kali teŋka a de la ale gaam waai ale a te wa la? Alege mi bo ni po ase ka nuru waai ale ka tomteero la.

²⁸ “Nama kasim bo ale mi ale m ninammu meena kama. ²⁹ Ase mi kowa ale pa wa naamu a nyo mi nisima po dii la, mi me ase

m kowa ale nye dii la, a te ni ka siuk ³⁰ ate ni a de abe ni a nyu m naamu po, abe ni kali zukpaglisa zuima a nya Izirali buuni pi ale buyewa meena zuk.

³¹ “Simon, Simon kpesi fi dek ale Sitaana a juisi ka siuk ayen wa nye ni meena a nya. Wa ale yeeri njan manɗaɗa njan baataɗa po, ase kparo ale yali votta a basi ale a ge njan bienɗa dii la. ³² Alege, mi puusi Naawen a te fi Simon kama ayen fi kan basi fi siaka. Fi dan tagri a siak mi noai ase ti ale poom a nye dii yogyogla la ku a fe kama ate fi nye ate fi suaataɗa a ta pagrim me.”

³³ Simon Piita yaa tulisi wa ayen, “M Nyɔɔɔ, mi gomsɩ magɩ kama ayen m maa va fu a cheɗ likka dok a yaase m kpi ale fu.”

³⁴ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Mi a le a weeni fi Piita ayen, fi ale pagɩ ku noai buta ayen fi ze mi, alege ate kpadiaka a kum.”

³⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, “Diipo ate mi jam tom ni ate ni cheɗ alege ka ligra fook, yaase fɔrok, yaase nuensa la, ni jam jogi jaabɔa?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Aawo, ti an jam jogi jaabjaabɔa.”

³⁶ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Alege yogyogla de ate mi a weeni ni ayen waai a dan ta ligra fook, yaase fɔrok ku a fe kama ayen wa pai. Waai abe dan kan ta gebi woɗ ku a fe kama me ayen wa pa wa kasaauk a da a yaa pa ligraɗa a da gebi kala choawa. ³⁷ Boan nyinɗa, ba ale nmarisi Naawen gbanɗa po dii ayen, ‘Ba jam pa wa a gum chaab ale ka zueba la’, ku a fe kama ayen dila chim wensie mi jigi. Dii nyinɗ la, ba ale nmarisi dii dila po dila po a magɩ chaab ale mi la, a boro a chim ka wensie.”

³⁸ Ba yaa tulisi wa ayen, “Ti Nyɔɔɔ, tama ta ka gebi sila chaab siye.”

Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Dila magɩ kama.”

³⁹ Yeezu ale wa njanviirima yaa basi dula jigini ale ge cheɗ Olivi Guuku ase wa nyiem ale a nye dii la. ⁴⁰ Wa ale jam paari dula jigini la, wa yaa weeni ba ayen, “Ni a puusi Naawen ate ni kan pa ni dek te nyenyaka.”

⁴¹ Wa yaa poori wa dek wa toɗa a taam nakpiak a kpi duna teɗ a puusi Naawen ayen, ⁴² “M koa, ku dan ka fi yaalika, yeeri ninammu de m jigi a basi, alege nye fi dek ale a yaali dii la, daa mi ale a yaali dii la.” ⁴³ Naawen sabiiloma wanyi a yaa jam wa jigi a te wa pagrim. ⁴⁴ Ase wa a le jam a yiili wa ninammu wie la, wa yaa njan puusi Naawen a gum du ate wulum a kasim jam a zi nna ase ka ziim ale a zi teɗ la.

⁴⁵ Wa ale ga puusi Naawen nueri la, wa yaa yiri nman pilim jam wa njanviirima jigi a jam a paari ale ba dua a goa dii nyinɗ la ba sue ale jam kaasi ⁴⁶ ate wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ate ni dua a goa? Ni yiri a puusi Naawen ate ni kan pa ni dek te nyenyaka.”

⁴⁷ Wa ale jam diem boro a biisi nna la, nuruba yegayega ale Judas waai ale jam ka wa njanviirima po pi ale bayewa la a yaa de ba ninɗ a cheena. Wa yaa forisi paari Yeezu a puusi wa. ⁴⁸ Alege Yeezu yaa weeni Judas ayen, “Judas, fi a dak Mi Saalobiika a sak ale ka puusa?”

⁴⁹ Yeezu njanviirima baai ale jam maa bo ale Yeezu ale ga nya dii ale di nye la, a yaa bek Yeezu ayen, “Nyɔɔɔ, ti pa ti gebik wonsaɗa a chubi ba?” ⁵⁰ Ba wanyi a yaa deri che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni tomteerɔma po wanyi juga turi.

⁵¹ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Dila magɩ kama”. Wa yaa tiri nuruwa tunni ate di deri nueri.

52 Yeezu yaa bek Juuma Puusika Yenni kpanɲa ale Yenni limsidoma ale nisomma baai meena ale jam nyini jam ayen ba yik wa la, ayen “Mi ka zue ate nama ta gebi wonɲa ale dua a jam ayen ni yik mu?” 53 Daa meena mi kasim bo ale nama kama Juuma Puusika Yenni po a sak nuruba alege nama an jam pa nisa a tiri mu, ka nama me danni ale nna, di be ka da dii me ate Sitaana ta siuk pa wa pagrimu a tom tuima la.”

54 Ba yaa yik wa a ta wa cheɲ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeni yenni. Piita yaa wari ɲaanɲ a cheɲ a vi. 55 Ba ale jam toati bolim yenni dabiaka po a maa chaab a kali la, Piita jam maa bo ba po kama. 56 Nipokbili wanyi ale jam boro. Wa jam ka pokdoklie. Nipokbinni de ale nya ale Piita kala bolimu nin la, wa yaa nya wa nna ziim, a weeni ayen, “Nuruwa de a poom bo ale wa kama.”

57 Piita yaa pagsi ayen, “Nipokbiliga, mi poom ze wa.”

58 Ku an bula beniya ale ge ate nuru wa choa a ɲman nya wa a weeni ayen, “Fi me ka ba po wanyi.”

Alege Piita ɲman weeni ayen, “Nidɔa, mi maa daa ba po.”

59 Ku ale ɲman ga beni maga dega la, nuru wa choa a ɲman weeni ale nin muna ayen, “Mi seba chak kama ayen nuruwa de a jam maa bo ale wa kama, dii nyin la, nuruwa de ka Galili tenka deno.”

60 Alege Piita ɲman weeni ayen, “Nidɔa, mi ze fi ale a biisi dii la.”

Wa ale diem boro a biisi dila la, kpadiaka yaa kum, ate Nyɔnowa yaa, virinɲ nya Piita 61 ate Piita yaa teeri Nyɔnowa ale poom weeni wa dii ayen, “Fi le pagsi kama ku noai buta ayen fi ze mu ale ge ate kpadiaka kum yokku de.” 62 Piita ale ga teeri dila la, wa yaa nyini peelim kum nna yegayega.

63 Nuru baai ale jam ta Yeezu la, a yaa nye wa a la ale a nak wa, 64 a yaa pa ɲanta a bobi lik wa ninanɲa me a yaa bek wa ayen, “Weeni a sak ti waai ale nak fu la.” 65 Ba jam biisi ka wie ɲa chaab nna yegayega a le wa.

66 Vari ale ga veenti la, nisomma a yaa jam tu chaab. Ba gela a jam ka Juuma Puusika Yenni kpanɲa, ba gela me Juuma Sinsanɲa sagroba. Nuru baai ale jam ta Yeezu la a yaa ta wa a cheɲ ba jigi ate ba yaa bek wa ayen, 67 “Fi ka Kirisitawa waai ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la, be weeni a sak ti.”

Alege wa yaa tulisi ba ayen, “M dan weeni a sak ni, ni kan ta siaka. 68 M be dan begi ni bega ni kan tulisi mu. 69 Alege a zaani jinla a ta a cheɲ, Mi Saalobiika a le kali ka Pagrowa Naawen juga geɲ.”

70 Ba meena a yaa ɲman begi wa ayen, “Fi abe ka Naawen biika?”

Yeezu ɲman tulisi ba ayen, “Nama ale weeni.”

71 Ba yaa bek chaab ayen, “Ka boan jaab wari ate ti ɲman a yaali ayen ti wom a magsi chaab ale nuruwa de dii nyin la, ti wom ku kama a ta nyini wa dek noai po ayen ti an velim ya.”

23

1 Nisomma meena yaa yiri ta Yeezu a cheɲ Gominawa Paalot jigi. 2 Juijui ate ba toarinɲ wa a weeni ayen, “Tama yik nuruwa de kama ale wa boro a paasi ti nuruma ayen ba kan a tuni ba lampoowa a te nakpionku Siiza. Wa maari a weeni me ayen wa dek ale Kirisitawa. Ku kiri ale wa ka naab.”

3 Gominawa Paalot a yaa bek wa ayen, “Ka fi ale Juuma naawa la?”

Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Fi ale weeni.”

4 Paalot yaa weeni Juuma Puusika Yenni kpanɲa ale nuru

boanni ayen, “Mi an nya nuruwa de wari dii ate wa kaasi la.”

⁵ Ba yaa nmasi a biisi nna yegayega ayen, “A zaani Galili tenka a jam paari Judia tenka a ta ga paari dela, wa kasim a sak nuruma kama ayen ba basi ate kaasun jam.”

⁶ Paalot ale wom nna la, wa yaa bek ayen, “Nuruwa de ka Galili deno?” ⁷ Paalot ale wom ayen Yeezu nyini ka juijui ate Naab Ayerod a jam a nya ka zuk la, wa yaa basi ate ba ta Yeezu a chen wala jigi. Dila po wa Naab Ayerod dek a jam bo ka Jerusalem tenka. ⁸ Naab Ayerod ale nya Yeezu la, ku yaa peenti wa sui nna yegayega boan nyin, wa kasim jam a yaali ka nna yegayega ayen wa nya wa dii nyin la, wa wom ka wa wari ate wa yaa jam a yiili ayen wa le nye wakperkaliik ate wa nya. ⁹ Naab Ayerod yaa bek wa bega nna yegayega alege Yeezu an jam tulisi wa. ¹⁰ Juuma Puusika Yenni kpanna ale Juuma Sinsanña sagroma a yaa za dula a tōarin Yeezu ale nin muna. ¹¹ Naab Ayerod ale wa sojima a yaa nye Yeezu a la ale a nye wa jigi nna ase wa daa nuru la. Ba ale nye dila la ba yaa pa kasaauk nalun jo Yeezu ate Naab Ayerod yaa weeni ate ba ta wa nman chen Paalot jigi. ¹² Da dila dannu Naab Ayerod ale Paalot a deri de doata ale chaab. Ba jam ka dachaasa alege ate nyaku de a nye.

¹³ Paalot yaa wi Juuma Puusika Yenni kpanna ale kpaga na chaab ale nuruma ¹⁴ a yaa weeni ba ayen, “Nama ale ta nuruwa de a jam mi jigi a weeni mi ayen wa a dak ka siuk kaasunja a sak nuruma. Yogyogla de nama dek a be nya mi ale bek wa benja meena alege mi an nya dii meena ate nama weeni ayen wa kaasi la. ¹⁵ Ayerod me a be an nya wa wakaasunjoa dii nyin la, ka

wala ale basi wa ate wa jam tama jigi. Nuruwa de an nye wariwari a magsi kummōa. ¹⁶ M be le basi kama ate m sojima miiri wa abe m basi wa ate wa chen.”

¹⁷ Bena meena ba Juuma Gaambasika Tigini a nyiem dan jam paari ku nyiem a fe kama ayen Gominawa Paalot lak nuru waai ate wa tenka demma a yaali ayen ba lak ate wa nyini likka dokku po a nyini la a basi.

¹⁸⁻¹⁹ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik dii nyin la, wa jam maa nye ka noai yen ale wa tenka demma a yaa nye kpalin ale baai ale a nya wa tenka zuk la ate wa ko nuruba ate ba yaa yik wa a lik. Nuruma yaa maa chaab a kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni ayen, “Ko wa abe fi yeeri Barabasi a basi te ti.”

²⁰ Paalot yaa nman biisi ale ba a yaali ayen wa yeeri Yeezu a basi. ²¹ Alege nuruma a nman kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni ayen, “Kpi wa jabarim nyin, kpi wa jabarim nyin.”

²² Dii ale a saari butawa la, Paalot yaa bek ba ayen, “Ka boa? Ka boan jaab wabiok ate wa nye? Mi an nya wa dii ate wa kaasi a magsi wa kpi la. M le basi kama ate m sojima miiri wa abe m basi wa.”

²³ Alege nuruma yaa nman kaari ate ku jueli nna yegayega a gaam dii ate ba poom kaari la a weeni ayen, ba kpi wa jabarim nyin ate wa kpi. Ba kaarika de a jam basi kama ate ba de. ²⁴ Paalot yaa siak bo buusa te ba ²⁵ a yaa lak Barabasi waai ale jam maa nye noayenka ale wa tenka demma a nye kpalinka a ko nuruba ate ba yik wa a lik la a te ba, Paalot yaa pa Yeezu a te wa sojima ayen ba nye wa dii ate ba a yaali la.

²⁶ Sojima a yaa ta Yeezu a chen a yaa ga zik nuru wanyi ale wa

cheena tenka po. Wa yoi ale Simon. Wa jam nyini ka Sairini. Sojima yaa yik wa a fe wa ate wa ji Yeezu jabarimu a va wa njan.

²⁷ Nuru boari nna yegayega ale jam va wa. Nipooba ale jam maa bo ba po, a yaa kum ale a kaari Yeezu nyin. ²⁸ Yeezu yaa virim nya ba a weeni ba ayen, “Jerusalem nipooba, ni kan a kum a te mi, ni a kum a te ni dek ale ni bisaŋa. ²⁹ Dii nyin la, daa le cheena ate nuruba ale weeni ayen, ‘Nipok baai ale kan ka bisa la, baai ale kan biak nya la, baai ate bisa an ŋoosi la a ta wein la.’ ³⁰ Dila powa ale nuruba a le weeni guuk kpeentaŋa ayen, ‘Ni lo ti zuk,’ abe ba weeni guuk fiisaŋa me ayen, ‘Ni lik ti.’ ³¹ Ni be wom wamagsini de, nipooba, ‘Ase duoku ale yogsa alege ba a nye nna la, ka boa a le di nye ase ku nin ko?’ ”

³² Tuim kaasima nyam baye a te ba jam maa ta ba ale Yeezu a cheŋ ayen ba kpi ba. ³³ Ba ale jam paari juijui ate ba a wi ayen “Zukoluku La”, ba yaa kpi wa jabarimu nyin. Tuim kaasima nyamma me bayewa ba kpi wanyi a zaani wa juga, wanyi me a zaani wa gala. ³⁴ Yeezu yaa weeni ayen, “M Koa, vonj te nuruma de dii nyin la, ba ze ba ale a nye dii la.”

Ba ale kpi wa la, ba yaa nak gban a lueri wa gattaŋa a chari chaab. ³⁵ Nuruma yaa za a nya wa, alege ba kpanŋa yaa nye wa a la a weeni ayen, “Wa vari nuru ba chaab a basi, basi ate wa vari wa dek a basi ase wa nin ka Varibasidowa, waai ate wa lueri la.”

³⁶ Sojima me a jam a nye wa a la a pa da miisinj a te wa a nye ase ba a te wa ka zula la. ³⁷ ale a weeni ayen, “Fi dan ka Juuma naab, be vari fi dek a basi.”

³⁸ Ba jam nmarisi ka jaab tapagi nyin ayen,

KA JUUMA NAAWA ALE NNA

a yaa pa di a manj wa jabarimu zuk.

³⁹ Tuim kaasimaŋa nyamma bayewa ate ba jam maa kpi ba a gum Yeezu po la, bala wanyi a yaa jam a le wa ayen, “Fi daa Varibasidowa? Be vari fi dek ale tama me a basi.”

⁴⁰ Alege wa vaanchoawa a yaa toarinj wa ayen, “Fi kan chali Naawen ya ale ba ale nye ti meena bunyi dii la? ⁴¹ Ba ale nye tama dii la, ku magsi kama dii nyin la, ka tama tuim kaasimaŋa tutuna ale nna ate ti boro a tuesi. Alege nuruwa de an kaasi wariya.” ⁴² Wa biisi dila ale ge a yaa weeni ayen, “Yeezu, fi dan jam ase naab la, teeri m wari.”

⁴³ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Wensie ate mi a weeni fu ayen jinla fi a le bo ale mu Naawen jigi.”

⁴⁴ Wenbinni ale ga jueli wenzuk sunsunj la, wenbinni a yaa sobri ate ku yaa deri nye nna birim ate legi a yaa lik tenj kala meena a ta dila a jam paari kantuenj ban buta, ⁴⁵ ate garuk kpionj kuui ate ba pa lik a kasi buye Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri poori buye. ⁴⁶ Yeezu yaa kaari nna yegayega ate ku jueli ayen, “M Koa, m pa m chiika a nyo fi nisima po”. Wa ale weeni dila la, wa yaa deri kpi.

⁴⁷ Sojima kpagini ale jam za dula a yaa nya dii ale nye la, wa yaa te Naawen pimpauk a weeni ayen, “Nuruwa de a sum jam ka wayorisima nyonon.”

⁴⁸ Nuru boari ale jam jam ayen ba nya dii le di nye la. Ba ale nya dii meena ale nye la ba yaa pilim nmani a kuli ale sukaasun. ⁴⁹ Baai meena ale jam seba Yeezu nalimnyiini a chak la, ale nipok baai me ale jam va wa a nyini Galili a jam la, bala meena a jam za ka ninŋina alege a nya.

⁵⁰⁻⁵¹ Nuru wanyi ale jam nyini Juuma tenj kanyi ate ba a wi ayen

Arimatia, wa yoi a jam ale Josefi, wa jam ka nuru man ale chim welensa nyɔnɔ. Wa jam maa ka nisomma, po wanyi. Alege wa an jam siak ale ba ale poli a nye Yeezu dii la. Wa kasim jam a limsi ka diipo ate Naawen a le jam soa nuruba la. ⁵² Josefi wa de ale jam cheŋ Paalot jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri kpiowa jabarimu zuk.

⁵³ Paalot yaa siak ate wa ga yeeri wa a ta nyini jabarimu zuk a siŋ, a yaa pa garupali peeluk a vili wa a ta wa ga gu puŋ vorub ate ba kerila po. Kpio an jam duak bu po a nya ya. ⁵⁴ Da dila dannika da dii ate ba a gomsika ba dek a limsi ba Vuusum Danni la. Vuusum Danni abe jam boro a piilim kama me.

⁵⁵ Nipok baai ale jam va Yeezu a nyini Galili teŋka a jam la a yaa jam va Josefi a cheŋ ga nya vorumu ate Yeezu dua bu po juijui la ⁵⁶ ale ge a yaa pilim ŋmani a ga gomsika kpa masisa.

Vuusum Danni a yaa ale jam paari la, ba vuusi kama ase ba sinsanŋa ale a sak ba dii la.

24

¹ Laasidi Dai saliuok yokyok wa ate nipooma yaa yiri ale ba kpa masisaŋa a cheŋ boosuku jigini. ² Ba yaa ga a paari a nya ale tintain dii ate ba pa lik boosuk ŋanni la ale di bilim ale ge boosuku ŋanni a basi. ³ ate ba yaa jo bu po alege ba an nya Nyɔnɔwa Yeezu nyiŋka. ⁴ Ba yaa za dula jigini ate ku cha ba. Nuruba baye a yaa jo garuk peeta ate ti a nyagsi nna kpelimkpelim a deri za ba teŋ. ⁵ Yɔgsum a yaa yik nipooma ate ba pa ba zuima a su teŋ ate nuruma yaa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate ni a gisi nuru waai ale vua la kpilima sunsuŋŋa?” ⁶ Wa ka dela, wa yiri kum po kama. Ni teeri wa ale jam weeni ni dii diipo ate ni jam bo

ale wa Galili teŋka po la. ⁷ Wa ale jam weeni ayen, ‘Mi Saalobiika ku a fe kama ate nuruba a yik mu a pa nyo tuimbaata nyam nisima po, ate ba kpi mu jabarim nyiŋ alege daa ŋata dai m le yiri kum po.’”

⁸ Nipooma yaa teeri wa wienŋa de ⁹ ate ba yaa pilim ŋmani a jam weeni nyaku de a sak wa ŋaanviirima pi ale wanyiwa ale nuru mbala meena. ¹⁰ Nipooma jam ale Mæri waai ale nyini Magdala la, ale Joana, ale Jeemsi mawa Mæri, nyaba de ale nipooba ba chaab baai ale jam bo ale ba la yaa weeni wienŋa de a sak tuimtomdoma. ¹¹ Alege tuimtomdoma jigi, wienŋa de a jam chim ka sunsuelima, dila nyiŋ, ba an jam siak ayen ku ka wensie. ¹² Piita yaa yiri chali cheŋ boosuku jigini a ga churi nya alege wa an nya jaabɔa, ka gatta nyiini. Ku yaa cha wa nna yegayega ate wa kuli. Wa jam a poli ka dii dek chekki ale nye la.

¹³ Da dila dannika degadega ate Yeezu ŋaanviirima baye a yaa jam a cheŋ teŋfiik ate ba a wi ka ayen Imayas, ka jam ka meela ŋayopoi ale Jerusalem teŋka. ¹⁴ Ba ale bo siuku po a cheŋ la, ba yaa a biisi ŋaai meena ale nye la. ¹⁵ Ba ale jam a biisi ŋa wie ale a magsi ŋa la, Yeezu dek a yaa forisi paari ba ate ba va chaab a cheŋ ¹⁶ alege jaab ale jam nye ate ba an jam бага a miŋ wa. ¹⁷ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ka boan jaab wari ate nama biisi a cheŋ la?”

Ba yaa za nna zimm ale sukaa-sunŋ. ¹⁸ Ba wanyi ate ba a wi ayen Kiliyopas, wala a yaa tulisi wa ayen, “Ka fi nyiini ale nichaano Jerusalem teŋka po a ze wa ŋaai ale bo ka po daanŋa de la?”

¹⁹ Wa yaa bek ba ayen, “Ka boan wie?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “A magsi chaab ale Yeezu Nazaret deno waai ale jam ka Naawen biisiteero ate wa wie ale wa biik a pagra Naawen jigi ale nuru meena jigi la. ²⁰ Ate tama Puusika Yenni kpanja ale tenka nisomma a yaa yik wa ayen ba bo buusa a ko wa. Ba yaa sum kpi wa jabarim nyinj. ²¹ Alege tama jam a yiili kama ayen ka wala le wa vari Izirali tenka a basi, daa dila nyiini, ku daa nata ale jinla ate nyaku de meena a nye la. ²² Daa dila nyiini me, tama buuni po, nipooba ale weeni wari ate di cha ti nna yegayega. Ba chenj ka wa boosuku jigini saliuk yokyokku de ²³ alege ba an nya wa nyinja. Ba yaa pilim jam a weeni ayen ba nya Naawen sabiiloba ate ba weeni ba ayen wa vua kama. ²⁴ Baai ale jam maa bo ale tama la ba gela a chenj boosuku jigini kama a ga nya nipooma ale poom lij weeni ba dii la degadega. Ba an nya wa.”

²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni ka betta! Ka boa ale soa ate ni an бага a ta siak ale Naawen biisiteeroma ale biisi dii la. ²⁶ Ku kan jam a fe kama ayen Kirisitawa ate Naawen a le tom ate wa jam la a nam ale wienja de abe wa ge nya wa zulaña?” ²⁷ Yeezu a yaa piilim deri a weeni wie naai meena ate ba nmarisi Naawen gbanja po a magsi chaab ale wa dek la kiri. Wa jam piilim ta nyini ka Moosis ale Naawen biisiteeroma meena a weeni na kie a sak ba.

²⁸ Ba yaa jam boro a moata tenfiik kaai ate ba a jam a chenj la. Yeezu yaa nye ase wa a taam ka ninj la. ²⁹ Alege ba yaa yik wa a weeni ayen, “Ti kuli ga goa dii nyinj la, wenni boro a sinj kama ate tenka boro a sobri.” Wa yaa siak va kuli. ³⁰ Ba ale boro a de la, wa yaa pa boroboruk a nye Naawen jiam a wie ku a yaa pa a te ba ³¹ ate ba nina a yaa deri lagri ate ba minj wa ate wa yaa deri murum be ba

nina po. ³² Ba yaa weeni chaab ayen, “Ti ale poom bo siuku po ate wa a biisi dii a magsi chaab ale ba ale nmarisi Naawen gbanja po dii la, an poom a te ti masim ti suniima po?”

³³ Ba yaa deri yiri bunyi a chenj Jerusalem tenka. Dula jigini, ba yaa ga nya wa naanviirima pi ale wanyiwa ale ba tigi chaab a kali jigi yenj ale baai meena ale jam a maa kali ale ba la ³⁴ ale ba kala a biisi ayen, “Ti Nyonowa a sum yiri kum po kama a pa wa dek a sak Simon.”

³⁵ Kiliyopas ale nwala yaa weeni a sak ba dii meena ale nye siuku po la ale wa ale wie boroboruku ate ba minj wa dii la.

³⁶ Ba ale jam boro a biisi nna la, Yeezu dek a deri jam za ba sunsunj a weeni ba ayen, “Ni boro ale suyogini.”

³⁷ Ate yogsum nna yegayega a jam yik ba ate ba poli ayen ba nya ka kok. ³⁸ Alege wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ale a daani ni? Ka boa ale soa ate ni ta chichama ni zuimana po? ³⁹ Ni nya m nisimana ale m nanjana ate ni minj ayen ka mi dek ale la. Ni tiri mu a nya ate ni seba ayen daa kowa dii nyinj la, kok ka nyinja ale koba ase ni ale nya mi ale ta dii la.”

⁴⁰ Wa ale weeni dila la, wa yaa pa wa nisaña ale wa nanjana a sak ba. ⁴¹ Ba an diem jam siak ayen ku ka wensie, dii nyinj la, supeantik ale jam bo ba jigi ate ku cha ba me. Yeezu yaa bek ba ayen, “Ni ta jaab dela a de?” ⁴² Ba yaa pa jum digima te wa ⁴³ ate wa njobi ate ba nya.

⁴⁴ Wa yaa weeni ba ayen, “Wienja de degadega ate mi jam weeni ni diipo ate mi jam diem bo ale ni la, ayen wie naai meena ale bo Naawen gbanja po ate Moosis nmarisi Sinsanja gbanja po la, ale Naawen biisiteeroma

gban̄saŋa ale gban̄ kanyiwa ate ba a wi ayen Yiila Gban̄ la po a magsi chaab ale mi la, ku a fe kama ayen ŋa chim wensie.”

⁴⁵ Wa yaa lagri ba popolaŋa ayen ba miŋ chak ba ale ŋmarisi dii Naawen Gban̄ka po la. ⁴⁶ Wa yaa weeni ba ayen, “Ba ŋmarisi ka po ayen, ku a fe kama ate Mi Varibasidowa ate Naawen le tom ate m jam la, a nam abe daa ŋata dai m yaa yiri kum po. ⁴⁷ Ku be a fe kama me ayen nuruba pa mi yonni nyiŋ a sak nuru meena teŋzuk de ayen ba basi ba tuimbaataŋa tomka ate Naawen von̄ te ba. Sinsaŋa de le piilim ka Jerusalem teŋka a ta a cheŋ teŋka meena. ⁴⁸ Nama dek be nya wien̄a de meena kama ale ni dek nina. ⁴⁹ Mi dek le basi ate m kowa ale puulim la a jam ni jigi. Alege, ku a fe kama ayen ni bo teŋka de po a limsi ate pagrim nyini wenna mazuk a jam ni jigi.”

⁵⁰ Wa yaa de ba niŋ ate ba nyini teŋka dek po a ta ba cheŋ ga paari Betani teŋka, ate wa yaa zak wa nisaŋa a te ba niaka. ⁵¹ Wa ale jam boro a te ba niaka la, Naawen yaa deri pa wa a ta jueli wenna mazuk. ⁵² Ba yaa pilim cheŋ Jerusalem ale supeentik nna yegayega ⁵³ a kasim jam bo Juuma Puusika Yenni po a pak Naawen.

Yeezu Wamaŋsaŋa Wie Ate JŌON A N̄MARISI La

¹ Piilimka po wenŋmazuk ale tenjuk meena a jam karo, alege Nyuvuri Wannu a poom a liŋ boro kama. Wannu nyiem kasim bo ale ka Naawen diipo meena. Wannu me ale Naawen dek a jam ka bunyi. ² A nyini ku piilimka po a ta a cheŋ, Wannu a nyiem kasim jam bo ale ka Naawen diipo meena. ³ Naawen ale basi ate wa nyɛ wenŋmazuk ale tenjuk meena ale ŋanta baai meena ale bo wenŋmazuk ale tenjuk la. Jaab buui meena ka Naawen ale basi ate wa nyɛ. ⁴ Nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, a bo ka Wannu jigi. Nyuvunni de ale ta bolim a jam tenjuk ayen nuru meena a nya. ⁵ Wa nyuvuri a nyɛ se ka bolim ate ba toati ate bu a nya legi po dii la. Legini an бага a kpimsi bolimu.

⁶ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Joon ate Naawen a tom wa. ⁷ Wa jam kama ayen wa sak nuruba bolimu wie, ate ba nya siuk a wom abe ba ta siaka. ⁸ Daa Joon a jam le bolimu, alege ka Naawen ale tom wa ayen wa jam a sak nuruba bolimu wie. ⁹ Wala a jam le bolim maŋka dek buui ale jam tenka meena po, ayen waai meena a бага a nya siuk a bo bu jigini.

¹⁰ Nyuvuri Wannu a jam bo ka tenka meena po. Naawen ale basi ate wa nyɛ ka ale jaab buuri meena ale bo ka zuk la, alege tenka meena demma a jam ze wa le ka waai la. ¹¹ Wa jam ka wa dek tenka demma, jigi alege ba zeri wa. ¹² Alege baai ale a tuesi wa ale ta siaka ale wa la, wa te ba ka siuk ate ba chim Naawen

bisa. ¹³ Nuruba a nyiem ale kasim a biak ba bisa dii la a kan basi ate ba a chim Naawen bisa. Ku jam daa nuruba dek yaalika nyin ale soa ate wa chim ba ko. Ku jam ka wa dek yaalika nyin ate wa chim ba ko.

¹⁴ Nyuvuri Wannu a jam chim ka nurubiik ate Naawen a pa wa niaka ale wa wensienja a te wa ate wa jam a boro ale ti. Wa nyiini ale wa Kowa Biik. Ate ti nya wa zulaŋa ale wa nalimu ate wa tuesi wa Kowa jigi la.

¹⁵ Joon a jam sak nuruba wa wie ale a kaari a weeni ayen, “Mi a weeni ni nuruwa de wie kama. Wa bo ka mi ŋaan a san cheena. Wa liŋ boro kama ale ge ate ba biak mi. Ka dila ale soa ate wa chim kpagi a gaam mi la.”

¹⁶ Wa niaka ale zuak la nyin ate wa бага a niak ti meena. Wa abe le kasim a niak ti kama diipo meena. ¹⁷ Naawen ale basi ate Moosis a pa wa Sinsaŋa a te nuruba alege ka Yeezu nyin ate Naawen a sak ti wa niaka ale wa wensienja. ¹⁸ Nuru waai an diem a nya Naawen ya, alege wa be yenka waai ale Naawen ale ka bunyi ale ŋman bo wa jigi la, wala a sak ti wa wie kama.

¹⁹ Dai yen po Juuma kpanŋa ale jam bo Jerusalem tenka la a yaa tom Juuma Puusika Yenni tomteeroma ale baai ate ba a wi ba ayen Livaiba la, ba gela ayen ba cheŋ a ga bek Joon ayen, “Ka fi ale Varibasiɔwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la?”

²⁰ Joon an jam a zeri ba tulisika alege weeni ba a lagri ayen, “Daa mi ale Varibasiɔwa.”

²¹ Ba yaa ŋman bek wa ayen, “Fi be ka wana? Fi ka Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi ayen Elaja la?”

Joon a yaa weeni ayen, “Mi daa wala.”

Ba yaa ŋman bek wa ayen, “Ka fi ale Naawen biisiteerowa waai

ate tama a poli ayen Naawen ale tom wa ti jigi la?"

Joon nman weeni ba ayen, "Aawo, daa mi."

²² Ba yaa weeni wa ayen, "Be weeni ti fi ale ka waai la. Kan daa di ate ti nman cheŋ baai ale tom ti la jigi, ba a yaali kama ayen ti weeni ba wari. Fi abe ka wana?"

²³ Joon a yaa weeni ba ayen, "Naawen biisiteerɔwa waai ate ba a wi ayen Azaya la a jam nmarisi Naawen gbanja po dila po dila po a weeni ayen Naawen a weeni ayen,

'Mi ka lueluk kuui ale a kaari sagini po a weeni ayen, teenti Nyɔnɔwa siuku a te wa jam.' "

²⁴ Juuma baai ale jam a tom Naawen Puusika Yenni tomteerɔma ale Livaiba Joon jigi la, a jam ka baai ate ba a wi ba ayen Farisiiba la. ²⁵ Baai ate ba tom la a yaa nman bek Joon ayen, "Kan daa fi ale Varibasidɔwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la a yaa se Elaja yaa Naawen biisiteerɔ nwala, ka boa ale soa ate fi a te nuruma soka ale nyiamɔa?"

²⁶ Joon a yaa weeni ba ayen, "Mi a te ka nuruba soka ale nyiam ayen m gomsɔ ba a magsi ate ba a limsi nuru waai a le cheena la. Wa dek a bo ti sunsuŋ dela kama jinla. Nama dek a ze nuru wala ale ka waai la. ²⁷ Wala a bo ka mi njaan a cheena. Mi posima ale m nin domsi a kali wa nin a yeeri wa nuensaŋa a te wa."

²⁸ Wienja de meena a nye ka Betani tenka po, Joon a jam a te nuruma soka ka Jodan benni kunƙon ndila.

²⁹ Vari ale veenti la Joon a yaa nya Yeezu ale wa cheena wa jigi, ate wa yaa weeni baai ale jam mɔata dula jigini la ayen, "Ni nya, nuruwa de a nye ase ka posuk ate Juuma a nyiem a kasim a pa a ko a te Naawen la. Wala ale a basi

ate Naawen a von tenka meena demma nye kaasunƙu. ³⁰ Ni teeri mi ale weeni wa wie dii ale ni la. Mi a lin weeni ni ayen nuru ale bo mi njaan a cheena. Wa poom lin a boro kama ale ge ate ba biak mi. Ka dila ale soa ate wa chim kpagi a gaam mi la. ³¹ Mi poom a lin ze wa le ka waai la, alege mi lin de ka wa nin a jam dela ayen m te nuruma soka ale nyiam ate m бага a pa wa a sak Izirali demma."

³² Dula jigini ate Joon a yaa nman weeni ba ayen, "Mi nya Naawen Chiika ale ka nyini wenna mazuk ase nangaŋ la a sin a jam kali Yeezu zuk. ³³ Mi a jam ze wa le ka waai la, alege Naawen waai ale tom mi ayen m jam a te nuruba soka la a lin a weeni mi kama ayen, waai ate nama a nya ale Naawen Chiika a jam a wari wa zuk la, wala a le wa sueri ni suniimaŋa ale Naawen Chiika. ³⁴ Mi nya wienja de meena kama. Wensie ate mi a weeni ni ayen wa sum ka Naawen Biik."

³⁵ Vari ale nman a veenti la, Joon ale wa njaanviirima baye a yaa nman jam bo dula jigini, ³⁶ ate Joon a yaa nya Yeezu ale wa cheŋ a taamu. Joon a yaa weeni ba ayen, "Ni nya nuruwa de, wa a nye ase ka Naawen Posuk la."

³⁷ Wa njaanviirima bayewa ale wom dii ate wa weeni la, ba yaa deri basi wa ale cheŋ ga va Yeezu. ³⁸ Ba le jam a vi Yeezu njaan la, wa yaa chiem a nya ba ale ba va wa njaan la ate wa yaa bek ba ayen, "Ka wana ate nama a gisi?"

Ba yaa weeni wa ayen, "Arabi, fi yenni bo ka be?" (Arabi kiri ale Sagrɔ.)

³⁹ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni va mu a jam nya." Ba yaa va wa a ga nya wa le bo juijui la. Ba jam a ga paari wa boka jigini ale wenni a gbelin kama ate ba yaa jam bo dula ate tenka a ga sobri.

40 Nuruma bayewa wanyi a jam ka Andiru, Simon Piita suok.
 41 Andiru ale jam a nman kuli yeri la, wa yaa deri a cheŋ Simon jigi a ga weeni wa ayen, “Tama jinla a nya Kirisitawa waai ale Varibasidowa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la kama.” 42 Wa yaa ta Simon a cheŋ Yeezu jigi.

Yeezu a yaa nya wa a weeni ayen, “Fi le Simon, Joon biika la. Mi a yaali ayen m te fu ka yue paali ayen Sifas dii ate nuruba ayen ba a wi fu la.” (Yue dila ale Piita ka bunyi, di kiri ale puŋ.)

43 Vari ale nman veenti la Yeezu a yaa cheŋ Galili. Wa yaa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Filip. Wa yaa weeni wa ayen, “Jam va mu.” 44 Filip a jam nyini ka teŋ kanyi ate ba a wi ayen Bete-seida. Andiru ale Piita me a jam nyini ka dula. 45 Filip me a yaa cheŋ ayen wa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Natani. Wa le ga nya wa la, wa yaa weeni wa ayen, “Moosis ale Naawen biisiteeroma a jam nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen Varibasidowa ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la, tama a nya wa kama. Wa ka Yeezu, Josefi biika, waai ale nyini Nazaret la.”

46 Natani a yaa bek Filip ayen, “Ti бага a nya maaka Nazaret teŋka po?”

Filip a yaa nman weeni wa ayen, “Jam a nya.”

47 Ba le jam a ga moata Yeezu la, wa yaa weeni baai ale jam bo ale wa la, ayen, “Ni nya Izirali denowa de waai ale cheena mi jigi la, wa ka wensie nyonɔ.”

48 Natani a yaa ga paari Yeezu a bek wa ayen, “Fi nye ka se a seba mi?”

Yeezu yaa weeni wa ayen, “Fi ale poom kala kinƙanƙa teŋ la, mi nya fu kama ale ge ate Filip a wi fu.”

49 Natani ale wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa weeni wa ayen, “M Sagro, fi sum ka Naawen biik. Fi ale Izirali Naawa.”

50 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ta siaka ale mi kama mi ale weeni ayen m nya ale fi kali kinƙanƙa teŋ la? Fi ale nya wakperikaliisa a gaam nyaku de.”

51 Dula jigini Yeezu a yaa cheemu a weeni baai ale jam za la ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen ni le nya wenzuk ale ku lagri ate Naawen sabiiloma a nyini wenna mazuk nna ase ba a siŋ Saalobiika zuk la ale nman pilim a juei.”

2

1 Daa naye ale jam taam la, nuru wanyi a yaa faari nipok teŋ kaai ate ba a wi ayen Kena ate ka bo Galili la po. Yeezu mawa a jam boro kama. 2 Ba yaa jam wi Yeezu ale wa nna viirima ayen ba jam nipokfiaka yenni. 3 Nipokfiaka nyonɔwa a jam te nuru baai ale jam la ka daam. Daamu yaa le nueri la, Yeezu mawa a yaa ga weeni wa ayen daamu a nueri kama.

4 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Kan weeni mu dii ate mi ayen m nye la, dii nyin la diipo ate mi a yaali ayen m nye wari la an diem a paari ya.”

5 Wa mawa ale wom wienja de la, wa yaa cheemu a weeni yenni tomteeroma ayen, “Wa dan weeni ayen ni nye wari, ni nye.”

6 Samonin kpeensa siyuebi ale jam bo yenni po. Samonin kanyi a jam a su ase ka bogtiba naanin nyiam la. Juuma a nyiem a dan boro a gomsa ayen ba de nandiinta, ba a nari nyiam a nyo samonsanja de po a sugri ba dek.

7 Yeezu a yaa weeni yenni tomteeroma ayen, “Ni nari nyiam a sueri samonsanja.” Ba yaa nari a sueri, 8 wa yaa weeni ba ayen,

“Ni nari bu a ta ga te waai ale ka kpagini a nya nichamma zuk la.” Ba yaa nari nyiamu a ta ga te wa. ⁹ Kpagini ale lam nya buui ale tagri a chim daamu a nya la, wa yaa ze bu le nyini ka juijui la, alege ka yenni tomteeroma baai ale nari a ta ga te wa la, nyiini ale seba bu le nyini juijui la. Kpagini a yaa wi nipok fiaka nyonowa a weeni wa ayen, ¹⁰ “Nuruba a dan wi ba doaba ayen ba jam ate ba de nandiinta, ba nyiem a linj a pa ka da masik a te ba ate ba nyu. Ba yaa dan nyu da masika a chak, yenni tomteeroma a nyiem a yaa pa ka da buui ale kan masa la a nman ta nyini a gum du ayen ba nyu. Alege fi tomteeroma a pa ka da masika a ta wari njanj a jam.”

¹¹ Yeezu a piilim tom ka wakperikaliika de Kena tenka ate ka bo Galili po la. Wakperikaliika de a jam sak ka wa njanjviirima ayen Naawen pagrimu a bo wa jigi kama. Dila nyinj ate ba yaa a jam ta siaka ale wa.

¹² Nipok fiaka diintanja ale jam a taam la, Yeezu ale wa mawa ale wa yuama ale wa njanjviirima a yaa basi dula jigini ale ge chen tenj kanyi ate ba a wi ayen Kapernaum a yaa bo dula daa maga.

¹³ Juuma Gaambasika Tigini a jam moata kama ate Yeezu ale wa njanjviirima a yaa chen Jerusalem tenka. ¹⁴ Ba yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po. Dula jigini wa yaa nya nuruba yegayega ate ba boro a ta niiga ale piisa ale nangbanja a da. Baai me ale jam ta ligra a tagri la a kala dula jigini. ¹⁵ Yeezu a yaa yaali miisa a melim chaab ase finj la a yiaik niiga ale piisana ale dunsa si chaab a ta nyini. Wa nman yik baai ale ta ligra a tagri la tebulitana a tulim kpib ate ba ligrana meena a waan tenj. ¹⁶ Wa le nye dila a nueri la, wa yaa weeni baai ale

ta nangbanjana a da la ayen, “Ni pa nantana de meena dela a ta nyini. Ka boa ate nama a nye wienja de meena ale pa m kowa yenni a chim yaba?”

¹⁷ Wa njanjviirima ale wom dii ate wa jam a biisi la, ba yaa teeri dii ate ba jam nmarisi Naawen gbanja po dila po dila po a weeni ayen, “Mi ale a yaali Naawen yenni dii la a le ku nye ate mi kpi.”

¹⁸ Juuma kpanja a yaa jam bek Yeezu ayen, “Ka wana deka ale te fi siuk ayen fi nyiem a tom tuimana de meena? Be tom wakperikaliik ate ku sak ti ayen fi ta siuk a tom dila.”

¹⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni be nak Juuma Puusika Yenni de a lonsi tenj ate mi a nman se di a nueri daa nanta po.”

²⁰ Ba yaa weeni wa ayen, “Tama nuruma a pa ka bena pisinaansi ale njayebi a se di. Tama a be dan nak di a lonsi, fi ale baga a pa daa nanta a nman se di a nueri?”

²¹ Alege Yeezu an jam biisi a magsi chaab ale ka Juuma Puusika Yenni dii ale bo Jerusalem tenka po la. Wa jam biisi a magsi chaab ale ka wa deka nyinka. ²² Yeezu ale jam a kpi ate Naawen a basi ate wa yiti kum po la, wa njanjviirima a yaa jam teeri dii ate wa weeni la. Ba yaa jam ta siaka ale Yeezu ale weeni ba dii la, ale ba le nmarisi wa wie Naawen gbanja po dii la ka wensie.

²³ Yeezu ale jam boro a de Juuma Gaambasika Tigini Jerusalem tenka po la, nuruba yegayega a jam nya wa wakperikaliik sii ate wa jam a tom la, a yaa ta siaka ale wa. ²⁴ Alege Yeezu an jam a pa wa deka a te ba, dii nyinj la wa jam seba ba le ka nuru baai la ka meena. ²⁵ Wa an jam a yaali ayen waai a sak wa ba le ka nuru baai la dii nyinj la wa seba ba popolana kama.

3

¹ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Nikodimusi. Wa jam ka Juuma kpanja po wanyi ale Farisiima po me wanyi. ² Yok kunyi po ate nuruwa de a yaa cheŋ Yeezu jigi a ga weeni wa ayen, “M Sagrɔ, tama seba fi ka sagrɔ waai ate Naawen a tom fu. Nuru an бага a tom tumkperikaliik sii ate fi a tom la ka Naawen a nin bo ale wa.”

³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Wensie ate mi a weeni fu ayen nuru an бага a jo Naawen naamu po, ka ba nin pilim biak wa.”

⁴ Nikodimusi a yaa bek wa ayen, “Ba ale nye ka se a pilim biak nuru waai ale chim ya? Wa an nman бага a jo wa mawa ponni po ate ba a biak wa buye.”

⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Wensie ate mi a weeni fu ayen nuru an бага a jo Naawen naamu po, ka ba nin biak wa ale nyiam ale pilim biak wa ale Naawen Chiika. ⁶ Nurubisa a biak bisa kama alege Naawen Chiika a te ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁷ Kan te ku cha fu dii nyin la mi ale a weeni ayen se ba nin pilim biak fu la. ⁸ Vioku a fuk a cheŋ ka juijui meena ate ku a yaali la, ate fi me a wom ku fukka, alege fi ze ku le nyini juijui la yaase ku ale a cheŋ juijui la. Ku abe ka dila ale waai meena ate Naawen Chiika a biak la.”

⁹ Nikodimusi a yaa bek wa ayen, “Nyaku de ale nye ka se a бага a nye?”

¹⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ka sagrɔ kpion a bo Izirali tenka alege an бага a min mi ale weeni fu dii la kiri ya? ¹¹ Wensie ate mi a weeni fu ayen ti a biisi ka wie njaai ate ti seba nja, la ale a weeni wie njaai ate ti nya nja la a sak alege ni waai a kan siagi. ¹² Ni ka siaka ale mi ase m nin weeni tenka de zuk wie, ni abe ni nye

ka se a ta siaka ale mi ase m nin weeni wennyamazuk wie. ¹³ Nuru karo a jueli wennyamazuwa ka Mi Saalobiika ale nyini wennyamazuk a jam tenzuk de.

¹⁴ “Ase Moosis ale jam pai kutuku a nye waamu a magim dua wonku nyin a zak zaani sagini po la, dila dek ate ba le yik mi Saalobiika a kpi jabarimu nyin a zak zaani. ¹⁵ Ate waai meena ale a ta siaka ale mi la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka. ¹⁶ Naawen a yaali tenka meena demma ka nna yegayega ate wa tom wa be yenka ba jigi, ate baai ale ta siaka ale wa la a kan kpi alege ba le nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ¹⁷ Naawen an tom wa biika ayen wa jam chim ka tenzuk meena demma buteero, alege wa jam chim ka ba varibasido.

¹⁸ “Baai ale ta siaka ale Naawen biika la, Naawen a kan bu ba buusa. Baai ale kan ta siaka ale wa biika la, Naawen a poom bu ba buusa kama, dii nyin la ba an ta siaka ale wa be yenka. ¹⁹ Naawen ale a poli ba jigi dii la ale nna. Wa biika a nye se ka bolim ate wa tom ate wa jam tenzuk meena la. Nuruba yegayega a lueri ka legini po boka alege a kan yaali ayen ba bo bolimu ale a nya juijui la, dii nyin la ba a tom ka wabaata. ²⁰ Ba seba ayen ba dan bo bolimu nyaka jigini a tom ba wabaatana, waai meena a le nya dii ate ba a nye la kama. Ka dila ale soa ate ba kan yaali ayen ba moata bolimu jigini. ²¹ Alege baai ale a tom dii ale ka wensie la, bala a kan chali bolimu jigini boka. Ba a tomu ba tuimana ate na a sak kama ayen ba a tom ka dii ate Naawen a yaali la.”

²² Ku de njaan nyin, Yeezu ale wa njaanviirima a yaa basi dula jigini ale ge cheŋ ten kanyi ate ka bo Judia. Ba ale wa a yaa jam bo dula daa maga dega a te nuruba soka ale nyiam. ²³ Joan me a jam

a te nuruba soka ale nyiam teŋ kanyi po ate ba a wi ayen Enon, ka an yalima ale Salim teŋka, dii nyin la nyiamu a jam zuak kama dula jigini. Nuruba a yaa jam a cheŋ wa jigi ate wa a te ba soka ale nyiam. ²⁴ Ku de ŋaan nyin ale ba yik Joon a ligi la.

²⁵ Dai yeŋ po ate Juuma po ba wanyi a yaa jam Joon ŋaanviirima jigi a ta nampaga ale ba soka teka nyin. ²⁶ Ba yaa jam Joon jigi a weeni wa ayen, “Ti Sagro, fi бага a teeri nuru waai ale poom a bo ale ti Jordan benni kauk kunjula ale dii ate fi poom a weeni wa wie a sak ti la? Yogyogla de wa yaa te ka nuruba soka ale nyiam ate waai meena a cheŋ wa jigi.”

²⁷ Joon a yaa weeni ba ayen, “Nuru an бага a lueri wari wa dega, ka Naawen a nin te wa. ²⁸ Nama teeri ayen mi a poom weeni ni ayen daa mi ale Varib-asiɔwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la. Naawen a tom mi ate mi de ka wa nin a jam ayen m gomsɔ wa siuku a magsi a te wa. ²⁹ Nuru waai a dan faari nipok, ka wala dek ale soa wa. Mi a nye ase ka nipok fiaka nyɔɔwa doa la. Mi sui a peenti kama ayen mi a mɔata wa ale a wom wa lueluku. Nuruma a dan a basi mi ale ge a cheŋ Yeezu jigi ayen wa te ba soka ale nyiam, kula a peenti mi sui ka nna yegayega a gaam ku le poom ka dii la. ³⁰ Ku magsi kama ayen wala a jueli ŋmai abe mi a bo teŋ.”

³¹ Waai ale nyini wenŋmazuk la a gaam waai meena kama. Waai ale nyini teŋzuk de la, ka teŋzuk de nuru ale a biisi teŋzuk de wie, alege waai ale nyini wenŋmazuk la a gaam waai meena kama. ³² Wa a weeni ka wie ŋaai ate wa nya ale wom la alege waai a ka siaka ale ŋa. ³³ Alege waai ale ta siaka ale wa wienja la a sak kama ayen Naawen ka wensie nyɔɔ. ³⁴ Waai ate Naawen tom la

a biisi ka Naawen wienja, dii nyin la Naawen a basi ate wa Chiika a bo ale wa kama. ³⁵ Naawen a yaali wa biika kama ate wa pai jaab buuri meena pagrim a te wa. ³⁶ Baai meena ale ta siaka ale wa biika la a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. Baai meena me ale kan ta siaka ale wa ale kan va wa noai la, a kan nya nyuvuri dila, alege Naawen ale waali ba.

4

¹⁻² Farisiima a yaa jam wom ayen nuruba yegayega a jam va Yeezu ŋaan ale a basi ate wa a te ba soka ale nyiam a gaam Joon. Daa Yeezu dek ale jam a te nuruma soka, alege ka wa ŋaanviirima. ³ Yeezu ale jam a miŋ ayen Farisiima a wom kama la, wa ale wa ŋaanviirima a yaa basi Judia ale ŋmani a cheŋ Galili. ⁴ Yeezu a yaa poli ayen ba le va ka siuk kuui ale a va Samaria la a cheŋ Galili.

⁵ Ba yaa jam paari Samaria teŋ kanyi ate ba a wi ayen Saika. Saika ale talim buui ate Juuma kokpienka Jakob a pa te wa biika Josefi dila po dila po la an jam yalima ale chaaba. ⁶ Vili dii ate Jakob a jam tu la a bo ka dula jigini. Yeezu ale jiak la wa yaa kali vilini teŋ a vuusi. Wenbinni a jam jueli ka wenzuk sunsuŋ.

⁷⁻⁸ Wa ŋaanviirima a yaa basi wa ale ge cheŋ teŋka po ayen ba da ŋandiinta a ta jam. Yeezu ale diem kala a vuusi la, Samaria nipok wanyi a yaa jam ayen wa ŋari nyiam vilini po. Yeezu a yaa weeni wa ayen wa nye nyiamu a te wa ate wa nyu.

⁹ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “Fi ka Juu alege mi a chim Samaria teŋka nipok. Ka boa ale soa ate fi a juisi nyiam mi jigi ya?” (Juuma a kan pai tama beerisa a nyu nyiamɔa, ba abe kan de tama china po.)

¹⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ase fi dan seba Naawen tiirimu kama ale waai ale a juisi nyiamu fi jigi la, fi ate le juisi nyiam wa jigi ate wa te fu nya buui ale a te nyuvuri la.”

¹¹ Nipowa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, fi ka jaŋarimɔa alege vilini me a limsa. Fi ayen fi nya, nya bula ka be a te mi? ¹² Tama kokpienka, Jakob, ale tu vilini de dila po dila po, ayen wa ale wa dok demma ale wa duŋsaŋa a nya nyiam a nyu di po. Fi a be zuak a gaam ti kokpienka Jakob kama?”

¹³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Baai meena ale a nyu nyiam vilini de po la, nyanyuila ale ŋman a yik ba. ¹⁴ Baai meena ale a nyu nya buui ate mi a te ba la, nyanyuila a kan ŋman yik ba diipo diipo. Mi ale m te nya buui la ale kasim a buli kama a te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

¹⁵ Nipowa a yaa le ga wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa weeni wa ayen, “M nyɔɔɔ, be te mu fi nyiamu de ate nyanyuila a kan ŋman yik mu ate m ŋman jam dela a ŋari nyiamɔa.”

¹⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Cheŋ a ga wi fi chorowa ate ni jam.”

¹⁷ Wa yaa weeni wa ayen, “Mi ka chora.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ale weeni dii la ka wensie. ¹⁸ Fi yali nidɔaba a paari ka ku noai bunu nidɔa waai ate fi boro ale wa jinla la wala ka fi nɔŋ. Fi ale weeni mu dii la ka wensie.”

¹⁹ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M nyɔɔɔ, fi ale a biisi dii la a basi kama ate m miŋ ayen fi ka Naawen biisiteerɔma po wanyi. ²⁰ Nya guuk kpionku de kuui ale za dela la. Ti kokpienŋa a puusi a te Naawen ka kula zuk alege nama Juuma a weeni ti ayen

ka Jerusalem tenka ale Naawen puusi teka jigi.”

²¹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ku danni a cheena ate nuruba a kan ŋman puusi a te Naawen guuku de zuk yaase Jerusalem tenka po. ²² Nama Samaria demma, ni sum ze waai dek ate ni puusi a te la. Tama Juuma a seba waai dek ate ti puusi a te la kama. Dii nyin la, wala ale basi ate Juuma po wanyi a vari tenka meena demma ba tuimbaataŋa po a basi. ²³ Ku danni a cheena kama ate baai ale a puusi a te Naawen ale wensie la a jam puusi dila, dii nyin la wa Chiika a bo ka ba suniimaŋa po. Ti Kowa Naawen ale a yaali ayen nuruba a puusi a te wa dii la ale la. ²⁴ Naawen ka Chiik, ka dila ale soa ate wa nuruba an бага a puusi a te wa, ase ka kula nyɔɔɔwa a nin linj ta wa Chiika wa sunum po ate ka maari wa.”

²⁵ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M seba ayen Varibasidɔwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la a le jam. Wa dan jam, wa le sak ti wie meena.”

²⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi ka wala waai ale a biisi ale fu la.”

²⁷ Wa le a diem boro a biisi la, wa ŋaariirima a yaa deri ŋman jam. Ba le nya Yeezu ale nipowa a za a biisi la, ku yaa deri cha ba nna yegayega, alege ba waai an jam a begi wa ayen ka boa ate wa a biisi ale wa yaa se jaab buui wari ate ba a biisi la.

²⁸ Dula jigini nipowa a yaa basi wa nyiamu liika ale ŋmani a cheŋ tenka po a ga weeni nuruma ale bo dula jigini la ayen, ²⁹ “Ni jam a nya nuru ale weeni mi wie ŋaai ate mi nye la. Wala ale бага a chim Varibasidɔwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la?” ³⁰ Ba le wom dii ate wa weeni la, ba yaa deri nyini a cheŋ Yeezu jigi.

³¹ Ase nipowa ale jam bo siuku po a kuli la, Yeezu njaanviirima a yaa saalim wa ayen, “Ti Sagrɔ, ti a saalim fu ayen fi nɔa nandiintana a de.”

³² Wa yaa weeni ba ayen, “Nama a ze nandiin tii ate mi a tara ayen m de la.”

³³ Wa njaanviirima a yaa bek chaab ayen, “Ka nuru yaa be le ta nandiinta a jam a te wa ale ge tama a ze ya?”

³⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi dan va Naawen waai ale tom mu la yaalika ale a tom tuimaɲa njaai ate wa pa te mu la a nueri, kula a nye a se ka nandiintana tii ate m nyiem a kasim a de la. ³⁵ Juuma kpanɲa a nyiem a kasim a weeni ayen ku dan paari chiisa sinaansi po, ti le che ti nantana, alege mi a weeni ni kama ayen, ni dek a pa ni nina a nya kadugsana. Nantana a za magsi ka cheka yɔgyɔgla de. ³⁶ Nuru waai ale a che nantana la a tuesi tutuna kama. Wa ale a tigi njanbeɲa la a nye ase ka nuruba la, ate nuru bala a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Dila nyin boridowa ale cheerowa sue ale peenti ale chaab.”

³⁷ Yeezu a yaa nman weeni wa njaanviirima ayen, “Juuma kpanɲa a nyiem ale kasim a weeni dii ayen nuru wanyi ale a bori ate wanyi me a che la, ka wensie. ³⁸ Ku a nye ase ka mi ale tom ni ayen ni cheɲ a ga che nanta Naawen kaduka po. Nuru yonta ale bori ba ale cheɲ ale ge ate nama ayen ni nya ba tuimaɲa nyuenta.”

³⁹ Samaria tenka nipowa ale ga weeni wa tenka demma ayen ba jam a nya nuru waai ale weeni wie njaai meena ate wa nye la, ba yegayega a yaa jam ta siaka ale Yeezu. ⁴⁰ Ba yaa jam wa jigi a saalim wa ayen wa jam a bo ale

ba. Yeezu a yaa siak a wari ba jigi daa naye.

⁴¹ Wa le jam bo ale ba la, wa yaa sak ba Naawen wie ate ba yegayega a ta siaka ale wa a gum baai ale poom a ta siaka la po.

⁴² Ba yaa weeni nipowa ayen, “Tama an ta siaka ale wa ka fi ale weeni ti dii la nyiini nyinɲa, alege ka wa sakka nyin ale soa ate ti ta siaka ale wa. Ti seba ayen ka Naawen ale sum a tom wa ayen wa jam a vari tenzuk meena demma ba tuimbaata po a basi.”

⁴³ Daa magla ale jam taam la, Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge cheɲ Galili. ⁴⁴ Wa dek a poom weeni kama ayen Naawen biisi-teerɔ dek tenka demma a kan te wa zula. ⁴⁵ Ba ale paari Galili la nuruma a jam te wa tia kama dii nyin la ba cheɲ ga de Gaambasika Tigini Jerusalem kama ale nya wie njaai meena ate wa tom la.

⁴⁶ Yeezu a yaa nman cheɲ Kena tenka ate ka bo Galili la. Ka dula jigini ate wa nye ate nyiamu a tagri a chim daamu la. Kpaga dinyi a yaa jam bo dula jigini ate wa biik a yaa bo Kapernaum tenka po a wiak. ⁴⁷ Wa le wom ayen Yeezu a basi Judia ale nman jam Galili la, wa yaa jam Yeezu jigi ayen wa saalim wa ate ba va chaab a cheɲ Kapernaum tenka ate wa tebi wa biika waai ale moata kum la. ⁴⁸ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Nuruba a kan ta siaka ale mi a se ka mi a lin tom wakperikaliisa ate ba nya.”

⁴⁹ Kpagini a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, fi dan kan va mu a kuli nwuli, m biika a le kpi.”

⁵⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Kuli yeri a ga nya fi biika ale wa ta nyinyɔgsa kama.”

Kpagini a yaa deri siak ale Yeezu ale weeni dii la a yaa le ge a kuli. ⁵¹ Wa le jam bo siuku po a kuli la, wa tomteerɔma ba gela a yaa tu wa siuku nin a weeni

wa ayen, “Fi biika a ta nyinyogsa kama.”

⁵² Wa yaa bek ba ayen, “Ka dimpo ate wa nya nyinyogsana?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka deemwa wein gbelini ate wa yuamu a basi wa.” ⁵³ Biika kowa a yaa deri teeri ayen ka diipo ate Yeezu a weeni wa ayen wa biika a nya nyinyogsa kama la. Wa yaa ga paari yeri a nya ale dii ate wa tomteeroma a weeni wa la sum ka wensie. Wa le wa dokdemma meena a yaa ta siaka ale Yeezu dii ate wa nye la nyin.

⁵⁴ Yeezu ale nyini Judia a jam Galili la wa tebi kpagini biika a gum wa wakperikaliisana po a nye ka buye.

5

¹ Daa magla ale jam a taam la, Yeezu a yaa nman chej Jerusalem tenka ayen wa maa de Juuma tigi dinyi. ² Beli fiik ale jam bo dula a moata tenka nansuintana kunyi ate ba a wi ayen piisa nansiun. Juuma a wi dula jigini ale ba dek tenka biika ayen ka Betezata. Kusunta tinu ale jam gilim benni noanni. ³ Yuariba yegayega ale jam dua kusun tila po. Ba gela a jam ka yeeba, ba gela me a chim gbanisa, ba gela me nanisa ale ba nisima a kpi a yaa dua a limsi nyiamu choaka. ⁴ Naawen sabiilo a nyiem ale jam a sin nyiam po a pun. Wa dan pun jueli waai ale de nin a sin nyiamu po la a nya nyinyogsa kama. ⁵ Nuru wanyi a yaa maa boro ate yuamu a ta wa paari bena pisita ale naanin. ⁶ Yeezu a yaa nya wa ale wa dua, wa yaa deri seba ayen tuemu a yik wa ate ku beni kama ate wa yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen fi nya nyinyogsa?”

⁷ Yuarowa a yaa weeni wa ayen, “M nyono, nyiamu a nyiem a dan choa, m ka nuru ate wa pa mu a ta ga a nyo bu po nwuli. M nyiem a

dan pii nyin a yaali ayen m forisi a paari bu, nuru yonj a nyiem ale a de nin a paari du ale a ge mu.”

⁸ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiti a zaani abe fi kpamsi fi tiaka a chej.” ⁹ Nuruwa a yaa deri nya nyinyogsa a yiti zaani ale kpamsi wa tiaka a chej.

Dai dii dannu ate nyaku de a nye la a jam ka Juuma Vuusum Dai. ¹⁰ Juuma kpanna ba gela a yaa nya Yeezu ale tebi nuruwa dii la a yaa weeni wa ayen, “Ku a kisi kama ate fi ji fi tiaka tama Vuusum Danni po.”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ale tebi mu la ale weeni mu ayen m pai tiaka a chej.”

¹² Ba yaa bek wa ayen, “Ka wana ale weeni fu ayen fi nye ku de?”

¹³ Nuru waai ale nya nyinyogsana la a jam ze Yeezu ale ka waai la, dii nyin la nuru boari ale jam bo dula ate Yeezu a moali nyini.

¹⁴ Ku njan nyin Yeezu a yaa nman nya wa Juuma Puusika Yenni po a weeni wa ayen, “Yogyogla de fi yaa ta nyinyogsa kama. Be kan nman a tom tuimbaata. Fi dan nman tom tuimbaata, fi le nam a gaam ku le jam ka dii la.”

¹⁵ Yeezu ale ga weeni wa nyaku de a nueri la, nuruwa a yaa deri nyini a chej a ga weeni Juuma kpanna ayen ka Yeezu ale tebi wa. ¹⁶ Ba le ga wom ayen ka Yeezu ale jam tebi nuruwa ba Vuusum Danni la, ba yaa deri a daani Yeezu nna yegayega. ¹⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “M Kowa Naawen a kasim a tom wa tuimana kama diipo meena. Mi me a tom ase ka wala la.”

¹⁸ Yeezu ale ga weeni ayen ka Naawen ale wa Kowa la, ku jam a nye ase wa ale wa ka bunyi la. Wa wienja de meena ale wa le kaasi ba Vuusum Danni dii la a jam basi

kama ate ba nina a jam muni ate ba a yaali ayen ba ko wa.

¹⁹ Dula jigini Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen mi waai ale ka Naawen biik la an baga a nyɛ mi dek nyin wari ya. Dii meena ate m Kowa a tom la, mi me a tom ka dila degadega. ²⁰ Wa a yaali mu ale a sak mu dii meena ate wa dek a tom la. M Kowa Naawen ale sak mu wa kpeema ate m tom ate ŋa zuak a gaam nyaku de ate ku cha ni. ²¹ Ase wa ale basi ate kpeebe a yiti kum po la. Mi waai ale ka wa biik la, mi me ale te baai ate mi a yaali la nyuvuri. ²² Wa kan bo nuruba ba tuimbaata buusa. Wa pa dila a nyo ka mi nisima po. ²³ Ate waai meena a te mu zula ase ba ale a te m Kowa dii la. Waai ale kan a te mi zula la, a kan te mi Kowa Naawen waai ale tom mi la me zula.

²⁴ “Ni wom dii ate mi tara ayen m weeni ni la nalimnyiini. Baai meena ale a wom mi sakka de ale ta siaka ale Naawen waai ale tom mi la, wa le nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Naawen a kan bu wa buusa dii nyin la ba poom nya nyuvuri kama. ²⁵ Wensie ate mi a weeni ni ayen ku dannii a cheena, di be poom a pa a kama ate baai ale a nyɛ ase kpeebe la ale wom Naawen Biika lueluk a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ²⁶ Ase m Kowa ale basi ate nuruba a boro la, wa te mu pagrim kama ate mi me a basi ate nuruba a boro. ²⁷ Wa te mu siuk kama ayen m bo nuruba buusa dii nyin la mi ka Saalobiik. ²⁸ Ni kan basi ate mi ale a weeni ni dii la a cha ni. Ku dannii a cheena kama ate baai meena ale kpi la a wom mi lueluku a yiti kum po. ²⁹ Baai meena ale tom tuimmaŋsa la, m Kowa ale basi ate ba yiti kum po abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Baai meena me ale tom tuimbaata la,

wa le yiti ba kum po abe wa te ba waalika.

³⁰ “Mi an baga a tom mi dek wari ya. Mi a bo buusa ase ka Naawen ale weeni mu dii la. Dila m boteka ka wensie. M kan yaali ayen m va m dek yaalika, alege ka waai ale tom mu la yaalika ate mi a va.

³¹ “Dan ka mi nyiini ale weeni ni mi ale ka waai la, nama ate a weeni kama ayen m wienja a daa wensie. ³²⁻³³ Alege Joan waai ale jam a te nuruba soka la a za ka mi ŋaan, dii nyin la ŋaai meena ate wa a sak nuruma mi wie la, ka wensie. Nama dek a tom nuruba ate ba cheŋ wa jigi ate wa biisi mi wie kama. ³⁴ Mi nin ka ale dii ate nuruba a biisi mi wie la, alege mi a weeni ni kama ayen ni a teeri dii ate Joan a weeni mi wie la ate ku maari ni ate ni nya varibasika. ³⁵ Joan a jam a nyɛ ase ka zeun ate ba toati ate ku a nyagsi ate wa ale biisi dii la a peenti ni sue. ³⁶ Joan a sak nuruba mi wie, alege wie gela ale boro a sak nuruba mi wie a gaam Joan ale a sak ni dii la. Tuimkperikaliik sii ate mi Kowa a tom mi ayen m jam a tom la, ŋala ale a sak nuruba ayen ka wa ale waai ale tom mu la. ³⁷ Nama an diem a wom wa lueluwa a yaase ni nya wa, alege wa a kasim a sak nama mi wie kama. ³⁸ Wa tom mi ka nama jigi, alege ni ka siaka ale mi. Ka dila ale soa ate wa sinsaŋŋa a ka ni suniimaŋa po la. ³⁹ Nama a kasim a karim Naawen gbanja kama daa meena dii nyin la nama a poli kama ayen ka karimka a le basi ate ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Alege wa gbanja a diem a sak nama ka mi wie, ⁴⁰ alege nama a kan yaali ayen ni jam mi jigi ya ate ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka.

⁴¹ “Mi kan yaali ayen nuruba a pak mu, ⁴² alege mi seba ni ale ka nuru baai la nalimnyiini, a seba

me ayen ni kan yaali Naawen ya. ⁴³ M Kowa Naawen ale tom mu ayen m jam a zaani wa narjula po, alege nama an tuesi mu. Alege nuru waai a dan jam wa dek nyinj, ni a tuesi wa kama. ⁴⁴ Nama a yaali chaab zula teka alege ni kan yaali zula njaai ate Naawen ale бага a te ni la. Ni be ni nye ka se a ta siaka ale mi? ⁴⁵ Nama a kan poli ayen mi a le ta biisigaamka ale ni m Kowa ninja. Nama a ta ka popola Moosis jigi ale wa le a sak ni dii la. Wala ale waai a le wa biisi a gaam ni la. ⁴⁶ Ase ni dan jam ta siaka ale Moosis kama, ni te ta siaka ale mi kama dii nyinj la wala ale njarisi mi wie. ⁴⁷ Ni be ale kan ta siaka ale Moosis ale njarisi dii la, ni le nye ka se a ta siaka ale mi?"

6

¹ Ku de njaan nyinj, Yeezu ale wa njaanviirima a yaa basi dula jigini ale ge a nmani a taam Galili mogi kpeeni kunjoni. Mogini de yue di choa a jam le Tiberiasi mogi. ² Ba le jam a chen la, nuru boari a yaa va ba, dii nyinj la ba nya Yeezu ale jam a tom wakperikaliik sii ale yuaroma tebika la. ³ Yeezu ale wa njaanviirima ale ga paari dula jigini la, ba yaa a ga jueli a kala guuk kunyi zuk. ⁴ Juuma Gaambasika Tigini a jam moata kama. ⁵ Yeezu a yaa cheemu a nya nuru boanni ale ba cheena ate wa yaa bek Filip ayen, "Ti ti nya nandiinta ka be a te nuru boanni nna ate ba de?" ⁶ Wa dek a jam seba dii ate wa ayen wa nye la kama, alege wa jam a yaali kama ayen wa nye Filip a nya.

⁷ Filip a yaa weeni wa ayen, "Ti dan kan pai ligra a gaam njaai ate ti ta la a da nandiinta ku kan paari a de ba ale maga dek me."

⁸ Filip ale ga weeni nyaku de a nueri la, Andiru, Simon Piita yuawa, a yaa weeni Yeezu ayen, ⁹ "Nidoabili wanyi ale bo dela a

ta borobotta tinu ale juma naye, alege nantaña de a kan paari nuruma de meena."

¹⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni basi ate nuru boanni a kali tenj." Wuuk yegayega ale jam bo dula jigini. Nuruma a yaa kali tenj. Ba nidoama nyiini a jam ka tusa njanu. ¹¹ Yeezu a yaa pa borobottaña ale jumaña a puusi a te Naawen ayen wa niak ti ale ge a pa chari nuruma ate ba njobi. Ba ale chari a te waai meena a ga nueri la, ba meena a yaa njobi chak. ¹² Yeezu a yaa weeni wa njaanviirima ayen, "Ni chenj a ga pisi nandiin talaña ate bala a kan kaasi." ¹³ Ba yaa pisi nandiin tii ate nuru boanni a de ale tali la a sueri busa pi ale siye.

¹⁴ Nuruma ale nya wakperikaliik kaai ate Yeezu a tom te ba la, ba yaa weeni chaab ayen, "Nuruwa de a sum ka biisiteero waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa sinj jam tenjuk de la." ¹⁵ Yeezu ale ga wom dii ate ba jam a biisi ale chaab la, wa yaa yiti dula jigini a chenj a nyini guuku zuk a sinj tenj a chenj a jo guutana po wa dek wa nyiini. Wa jam seba ayen ba nina ale muni ayen ba yik wa ale pagrim a bobi ba naab.

¹⁶ Wenni ale jam a sinj la, wa njaanviirima a yaa nman chenj mogi kpeeni noai, ¹⁷ a ga jo njaaruñ po ayen ba taam kunjoni ndila a ga paari Kapernaum tenka. Tenka ale jam a sobri la, Yeezu an diem a jam ba jigi ya. ¹⁸ Va kpionj a yaa deri a yiti a fobi ba njaaruñku ale a nye ate nyiamu a choa nna yegayega. ¹⁹ Wa njaanviirima ale damu ba njaaruñku a chenj ga paari meela nata yaase nanaansi la, ba yaa nya Yeezu ale wa bo nyiamu zuk a chenj cheena ba jigi. Ba le ga nya wa la, yogsum a yaa deri yik ba. ²⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ka mi. Ni kan chali yogsumoa."

21 Wa le ga paari ba njaarunƙu la, ba meena sue a yaa peenti ate ba weeni wa ayen wa jo ba njaarunƙu po. Yeezu ale ga jo a gum ba po la, ba yaa deri paari kunƙonjini kauk kuui ate ba a chen la.

22-23 Vari ale veenti la, nuru boanni baai ale jam a wari njaan la a jam min kama ayen ka njaarun yen ale boro. Ba jam seba me ayen Yeezu an va ale wa njaanviirima alege ba chen kama ale ge wa. Njaarun yon tii ale nyini Tiberiasi a yaa jam dula jigini kauk kuui ate Yeezu a puusi a te Naawen jiam alege ate ba nobi boroboruku la. 24 Nuru boanni a yaa le gisi Yeezu a jiaƙ la, ba yaa ga jo njaaruntaƙa po a va a chen Kapernaum tenka ayen ba nya wa.

25 Nuruma ale ga nya Yeezu la, ba yaa bek wa ayen, “Ti Sagro, fi jam dela ka dimpo?”

26 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen nandiin tii ate mi diem a te ni ate ni de a chak la ale basi ate ni a gisi mu. Ni kan gisi mu ka m tuimkperikaliisana minka nyinna. 27 Ni kan basi ate ni yam meena, a bo ale nandiin tii a le ti jam a kaasi la, alege ni basi ate ni yam meena a bo ale nandiin tii ale a te nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Naawen waai ale ka mi ko la a za ka mi njaan ayen mi ka wa biik. Ka dila ale soa ate mi a бага a pa nyuvuri dila a te ni.”

28 Ba yaa bek wa ayen, “Tama ayen ti nye ka se ate ku peenti Naawen sui ya?”

29 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni dan a yaali ayen ni nye ate Naawen sui a peenti, ni ta siaka ale mi waai ate wa tom ni jigi la.”

30 Ba yaa weeni wa ayen, “Boan wakperikaliik ate fi ale tom ate ti nya abe ti ge a ta siaka ale fu? 31 Fi seba ayen ti kokpiensaƙa a jam de ka nandiinta ate ba wi ayen ‘maana’ la sagini po ase ba ale

nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, ‘Moosis a jam a nya ka nandiinta chinmaana po a te wa nuruma ayen ba de’ ”.

32 Yeezu a nman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen Moosis an jam a nya nandiintaƙa ka chinmaana po a te ni kokpiensaƙa, alege ka mi Kowa Naawen ale pa te ba. 33 Nandiin tii ate Naawen a te la a nye se ka waai ale nyini wenmazuk a jam ayen wa te tenka demma nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

34 Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Nyono, fi kasim a te ti nandiintaƙa de.”

35 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a nye se ka nandiin tii ale a te nyuvuri la. Baai ale a jam mi jigi la, kom a kan nman a yik ba diipo diipo. Baai me ale ta siaka ale mi la, nyanyuila a kan nman a yik ba diipo diipo. 36 Mi poom a lin a weeni ayen ni nya mu kama alege ni diem a ka siaka ale mu.

37 Baai ate m Kowa a pa te mu la, a le jam m jigi ate m tuesi ba. Mi kan zeri baai meena a le ba jam mi jigi la diipo diipo. 38 Dii nyin la mi an nyini wenmazuk a jam ayen m tom ka mi dek ale a yaali dii la alege ka waai ale tom mu la ale a yaali dii la. 39 Waai ale tom mu la yaalika ale nna. Baai ate wa pa te mu la, m le nya ba zuk ate ba kan be. Wa ale basi ate ba yiti kum po abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. 40 M Kowa me yaalika ale ka dii la ale nna. Baai meena ale ta siaka ale mu la, wa ale te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Wa ale basi ate ba yiti kum po kpeglimka dannii.”

41 Nuruma ale ga wom Yeezu ale a biisi dii ayen wa ale nyuvuri nandiintaƙa tii ate Naawen a tom ate wa nyini wenmazuk la, ba yaa njuuni. 42 Ba yaa weeni chaab

ayen, “Nuruwa de ka Yeezu, Josefi biika, yaa da di? Ti seba wa kowa ale wa mawa kama. Ka boa ale soa ate wa a weeni ayen wa nyini ka wenɓmazuk po a jamu?”

⁴³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ni ɓunika. ⁴⁴ Nuru waai an бага a jam mi jigiya ase ka m Kowa waai ale tom mu la, dek a nin dari wa a ta jam mi jigi, ate m basi ate wa yiti kum po kpeglimka dannu ate wa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁴⁵ Naawen biisiteeroma ɓmarisi Naawen gbanɓa po dila po dila po ayen, ‘Naawen a le jam a sak nuruba meena.’ Baai meena ale a wom dii ate m Kowa a weeni la ale a va wa sinsaɓɓa la, wa le dari ba a ta jam mi jigi. ⁴⁶ Nuru waai an diem a nya mi Kowa. Mi waai ate wa tom ni jigi la, nyiini ale nya wa. ⁴⁷ Wensie ate mi a weeni ni ayen baai meena ale ta siaka ale mi la a poom tuesi wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. ⁴⁸ Mi ale ɓandiin tii ale a te nyuvuri la. ⁴⁹ Ni kokpiensaɓa a jam de ka ɓandiin tii ate ba a wi ayen ‘maana’ la sagini po dila po dila po ale ge ba kpi, ⁵⁰ alege baai meena ale a de nyuvuri ɓandiin tii ale nyini wenɓmazuk la, bala a kan kpi. ⁵¹ Mi ale nyuvuri ɓandiin tii ale nyini wenɓmazuk a jam la. Baai meena ale a de ɓandiintaɓa de la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ɓandiin tii ate mi ayen m pa te ba la ale m nyiɓka, ate tenka demma a бага a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

⁵² Nuruma ale ga wom dii ate Yeezu a weeni la, ba yaa ta nampaga nna yegayega ale chaab wa le a weeni dii la nyiɓ ayen, “Nuruwa de ale nye ka se a pa wa nyiɓka a te ti ate ti ɓobi?”

⁵³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen ni a dan kan ɓobi Mi Saalobiika

nyiɓka ale nyu m ziimu, Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a kan бага a bo ni suniimaɓa po. ⁵⁴ Baai meena ale a ɓobi mi nyiɓka ale a nyu m ziimu la a poom tuesi wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. M dan jam ayen m bo tenzuk meena demma buusa, m le nak ba kum po a yiti. ⁵⁵ Mi nyiɓka ale ɓandiin maɓsaɓa dek ale m ziimu me ale chim nyu maɓka. ⁵⁶ Baai meena ale a ɓobi mi nyiɓka ale a nyu m ziimu la a bo ale mi kama ale ge mi me a bo ale ba. ⁵⁷ M Kowa waai ale ka nyuvuri nyonowa la, ale tom mu ni jigi. Wala nyiɓ ale soa ate mi a boro. Siuk kula po me baai meena ale a ɓobi mi la, ale boro mi nyiɓ. ⁵⁸ Nyuvuri ɓandiintaɓa ale ɓandiin tii ate Moosis a jam pa te ni kokpiensaɓa ate ba de dila po dila po ale ge a kpi la, daa wayeɓɓa. Naawen ale tom wa nyuvuri ɓandiintaɓa ate ti nyini wenɓmazuk a jam, ate baai meena a le ba de ti la, a tuesi nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

⁵⁹ Yeezu a jam bo ka Juuma tuka dokku kuui ale bo Kapernaum tenka po la, a sak wienɓa de meena.

⁶⁰ Yeezu ɓaanviirima yegayega ale jam wom dii ate wa sak la, a yaa weeni chaab ayen, “Wa sinsaɓɓa a pagra kama. Waai an бага ɓa a va.”

⁶¹ Yeezu ale jam a miɓ ayen ba boro a zu wa ɓaaj la, wa yaa bek ba ayen, “Mi sinsaɓɓa ayen ɓa nye kama ate ni pa mi ɓaaj vaka a basi? ⁶² Ase ni dan nya mi Saalobiika ale m ɓmani a jueli wenɓmazuk po, ni ale poli ka se? ⁶³ Waai ale a te nyuvuri la ale Naawen Chiika alege nurubiik pagrim an бага a nye ku de. Mi ale biisi wie ɓaai ate ni la ale a basi ate Naawen Chiika a jam ni jigi. ⁶⁴ Alege ni gela a ka siaka

ale mi ale a sagi dii la.” (Yeezu ale piilim a sak wa n̄aan̄viirima la, wa jam seba baai ale ba kan ta siaka ale wa la kama ale waai a le wa ta wa a ga bobri a sak la.)
 65 Dula jigini Yeezu a yaa n̄man weeni ba ayen, “Ka dila ale soa ate mi a liŋ sak ni ayen nuru waai an бага a jam mi jigi ase ka M Kowa a nin dari wa a ta jam mi jigi la.”

66 Wa n̄aan̄viirima ale ga wom dila la, ba yegayega a yaa deri basi wa n̄aan̄ vaka. 67 Yeezu ale ga nya ba le nye dii la, wa deri chiem wa n̄aan̄viirima pi ale bayewa jigi a bek ba ayen, “Nama me ayen ni basi mi kama?”

68 Simon Piita a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, ka wana jigi ate ti a yaali ayen ti chen̄j? Fi ale waai ale ta Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la sinsan̄ŋa a sak ti. 69 Tama abe ta siaka ale n̄a kama ale seba ayen ka fi ale Naawen nuru welen̄ka.”

70 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a lueri ni ka nuruba pi ale baye ayen ni chim mi n̄aan̄viiriba, alege ni po wanyi ka Sitaana nuru.” 71 Wa jam a biisi ka waai ate ba a wi wa ayen Judas, Simon Iskariot biika la, wie. Yeezu a jam seba ayen wa le bobri wa a sak.

7

1 Nyaku de n̄aan̄ nyin̄, Yeezu a yaa nyiem a gilim Galili ten̄ka. Wa jam seba ayen Juuma kpan̄ŋa baai ale jam bo Judia ten̄ka po la a gisi ka siuk ayen ba ko wa. Ka dila ale soa ate wa kan jam a yaali ayen wa n̄mani a chen̄ dula jigini. 2 Juuma tigi dii ate ba a wi ayen Kusun̄ta Tigi la, a jam moata kama. 3 Wa suaatan̄a a yaa jam a weeni wa ayen, “Basi dula jigini abe fi chen̄ Judia ten̄ka po, ate fi n̄aan̄viirima baai ale bo dula la me a nya fi tuimkperikaliisan̄a sii ate fi a tom la.” 4 Ba n̄man weeni wa ayen, “Nuru a kan suk

wie n̄aai ate wa a tom la ase wa ale a yaali ayen ba seba wa. Fi abe le a tom wien̄a de la, basi ate ten̄ka meena a seba fu.” 5 Yeezu suaatan̄a an jam a ta siaka ale wa.

6 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ku an diem a magsi ayen mi chen̄ dula yɔgyɔgla de, alege nama a бага a chen̄ diipo meena ate ni a yaali la kama. 7 Ten̄ka meena demma an kisi nama alege ba kisi mi kama, dii nyin̄ la mi kasim a weeni ba kama ba ale a tom tuimbaata la, alege ba an kisi nama. 8 Nama a chen̄ Jerusalem a ga de tigrini, dii nyin̄ la ku an magsi ayen mi a chen̄ dula jigini yɔgyɔgla de.” 9 Yeezu ale weeni nyaku de la, wa yaa wari a bo Galili ten̄ka po.

10 Wa suaatan̄a ale jam a basi wa ale chen̄ tigrini la, Yeezu me a yaa magi va ba n̄aan̄ a chen̄. 11 Juuma kpan̄ŋa baai ale jam a tigi chaab a bo Jerusalem ten̄ka la a jam a gisi ka Yeezu ale a bek chaab wa boka jigi.

12 Nuruba yegayega a yaa jam a waasi a biisi wa wie. Ba gela a jam a weeni ayen wa ka nuru man̄, alege baai me a weeni ayen wa a paasi ka nuruba. 13 Ba meena a jam a chali ka ba kpan̄ŋa yɔgsum. Ka dila ale soa ate ba an jam a biisi wa wie ate ku a jueli la.

14 Tigrini daan̄a ale jam a chalisi a soa se chaab la, Yeezu a yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po a boro a sak nuruma. 15 Wa sinsan̄ŋa a yaa cha Juuma kpan̄ŋa baai ale jam bo dula la. Ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a ka sagrɔ ate wa sak wa ale nye ka se a seba wien̄a de meena a sagi tama?”

16 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi sinsan̄ŋa ka Naawen ale tom mi la wie, n̄a daa mi dek wie. 17 Baai meena ale a yaali ayen ba va Naawen yaalika la, a le min̄ ase mi sinsan̄ŋa a nyini ka Naawen

jigi yaa mi dek. ¹⁸ Nuru waai ale a biisi wa dek wie la a yaali kama ayen nuruba a te wa zula. Nuru waai ale a yaali ayen wa a te waai ale tom wa la zula la, wala ka wensie nyono. Venta a ka wa jigiya. ¹⁹ Moosis ale te ni Naawen Sinsan̄na, wa an te ni? Alege ni waai a kan zuli ŋa. Ka boa ale soa ate ni a yaali ayen ni ko mu?”

²⁰ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, “Fi a yesim kama. Ka wana ale a yaali ayen wa ko fu?”

²¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi tom ka wakperikaliik kanyi ni Vuusum Danni ate ku cha ni nna yegayega. ²² Moosis a sak ni kama ayen ni a gebi ni bisan̄a yuaŋa alege ka ni kokpien̄san̄a ale a piilim ku, ate nama a gebi biik yuari Vuusum Danni po. ²³ Nama abe dan nye dila Vuusum Danni po alege an nye kaasi Moosis Sinsan̄na ka boa ale soa ate nama sue a puuri ale mi m le tebi nuruwa Vuusum Danni la? ²⁴ Ni kan a bo nuruba buusa ale ba peelim tuima ale ka dii la, alege ni a bo ba wensie buusa.”

²⁵ Nuru baai ale jam bo Jerusalem ten̄ka po la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Daa nuruwa de ate kpan̄na a yaali ayen ba ko la? ²⁶ Ni be nya, wa le la a za peelimu po a sak nuruma alege ti kpan̄na a kan yaali ayen ba nye wa wariya. Ba бага a seba ayen wa sum ka Varibasid̄owa waai ate Naawen ayen wa le tom la? ²⁷ Varibasid̄owa a dan jam, waai a kan seba wa ale nyini juijui la. Alege tama meena seba nuruwa de ale nyini juijui la kama.”

²⁸ Yeezu ale diem a jam bo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma la, wa yaa weeni ate ku jueli ayen, “Nama a seba mi ale nyini juijui la? Mi an jam daa m dek nyin̄na. Waai ale tom mu la ka wensie nyono. Ni abe ze wa,

²⁹ alege mi ale seba wa. Mi ale wa a jam bo ka jigi yen̄ ale ge ate wa tom mi ni jigi.”

³⁰ Nuruma gela ale wom dii ate wa weeni la, ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa alege nuru an pa nisa a tiri wa dii la wa yikka dann̄i an diem a paari ya. ³¹ Nuru boanni po yegayega a jam ta siaka ale wa, a yaa weeni chaab ayen, “Ase Varibasid̄owa a dan poom jam, wa le бага a tom wakperikaliisa a gaam nuruwa de?”

³² Farisiima ale wom nuru boanni ale a waasi Yeezu wie dii la, ba le Juuma Puusika Yenni kpan̄na a yaa wi chaab a biisi alege a tom ba dek nuruba ayen ba ga yik Yeezu. ³³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi le bo ale ni daa maga dega abe m ge a ŋman cheŋ waai ale tom mu la jigi. ³⁴ Ni le nyiem a gisi mi boka jigi, alege ni kan ŋman nya mu dii nyin̄ la ni kan бага a cheŋ juijui ate mi a cheŋ la.”

³⁵ Juuma kpan̄na a yaa bek chaab ayen, “Wa ti an a yaali ayen wa cheŋ ka Girik ten̄san̄a ate tama nuruma a maa boro la a sak Girik demma yaa? ³⁶ Wa weeni ti ayen ti le nyiem a gisi wa boka jigi, alege ti kan ŋman nya wa. Wa ŋman weeni ti me ayen ti kan бага a cheŋ juijui ate wa a cheŋ la. Nyaku de kiri ale boa?”

³⁷ Juuma tigini dai dii dai dek ale jam a kpeglim la ale nin muna dai. Dai dila dann̄i Yeezu a yaa yiti a zaani nuru boanni nin̄ a weeni ate ku jueli ayen, “Baai meena ate nyanyuila a ta ba la, a jam mi jigi ate m te ba nyiam ate ba nyu. ³⁸ Ba ŋmarisi Naawen gban̄ka po dila po dila po ayen, ‘Nyiam a le nyini baai ale ta siaka ale mi la suniima po a kasim a chali a nyini.’ ” ³⁹ Yeezu ale biisi ale ba dii nyiamu jigi la, a magsi chaab ale ka Naawen Chiika. Naawen

an diem a pa wa Chiika a te baai ale ta siaka ale Yeezu la, dii nyin la Yeezu an diem a yiti a jueli Naawen jigi ya.

⁴⁰ Nuru boanni ale wom dii ate Yeezu a weeni la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a sum le biisiteerowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la.”

⁴¹ Ba gela me a weeni ayen, “Ka wala ale Varibasidowa ate Naawen a weeni ayen wa le tom la.” Mbala me a weeni ayen, “Varibasidowa an baga a chim Galili deno. ⁴² Ba nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, ‘Varibasidowa ale chim ka Naawa Deewid nƙaanbiik. Ba le biak wa ka Betilhem, teƙ kaai ate Deewid nyini la.’ ” ⁴³ Nyaku de meena a yaa jam basi ate nuru boanni a poori chaab nna toƙatoƙa. ⁴⁴ Ba gela a jam a yaali kama ayen ba yik wa, alege nuru waai an jam a tiri wa.

⁴⁵ Nuru baai ate Juuma Puusika Yenni kpanƙa ale Farisiima a jam tom ba ayen ba ga yik Yeezu la, a nman pilim a cheƙ ale ka niyaala. Baai ale tom ba la a yaa bek ba ayen, “Ka boa ate ni an yik wa a ta jam ya?”

⁴⁶ Nuruma a yaa weeni ba ayen, “Nuruwa de biika, tama an diem a maa wom ka choa.”

⁴⁷ Farisiima a yaa weeni ba ayen, “Wa sum a maa paasi nama me kama? ⁴⁸ Nama diem a wom ale kpanƙa yaase Farisiima wanyi a ta siaka ale wa. ⁴⁹ Nuru boanni baai ale za a wom wa sinsanƙa la, a ze Moosis Sinsanƙa, dila nyin la Naawen ale waali ba.”

⁵⁰ Nikodimusi waai ale jam a lin biisi ale Yeezu la a jam maa ka Farisiima po wanyi. Wa yaa weeni wa vaanchaama ayen, ⁵¹ “Tama Sinsanƙa a sak ti kama ayen ti dan kan de nin a bo nuru buusa a wom wa dek noai po ti an baga a weeni ayen wa biisi lo ya.”

⁵² Ba yaa bek wa ayen, “Fi me a nyini ka Galili teƙka? Be nya Naawen gbanƙa po ate fi min ayen biisiteero an nyini Galili teƙka.”

⁵³ Ba meena a yaa yiti a waan chaab a kuli ba yeeƙa.

8

¹ Yeezu me a yaa basi dula jigini ale ge a cheƙ ga jueli Olivi Guuku zuk. ² Vari ale veenti la saliuƙ wa yaa nman sinƙ a cheƙ ga jo Juuma Puusika Yenni po. Nuru boari a yaa nman tigi a gilim wa ate wa yaa kala a sak ba. ³ Wa le jam boro a sak ba la, Juuma Sinsanƙa sagroma ale Farisiima a yaa yik nipok wanyi a ta jam zaani ba meena nin. Ba jam yik nipowa de ale wa boro a nye ka kabon. ⁴ Baai ale ta wa a jam la a yaa weeni Yeezu ayen, “Ti Sagro, tama nya wa kama ale wa boro a goa ale nidoa. ⁵ Ti Sinsanƙa po, Moosis a sak ti kama ayen ti dan nya nipok ale wa boro a nye dila, ti pisi tintana a yuk wa a ko. Fi a poli nyaku de ka se?” ⁶ Ba bek wa dila kama ayen ba nye wa a nya ate wa dan tulisi be abe ba weeni ayen wa kaasi ya. Alege Yeezu an jam a tulisi ba a yaa le ge a koori teƙ a pa wa nandub a nmarisi teƙ.

⁷ Ba le diem za a bek wa la, wa yaa yiti nya ba ale weeni ayen, “Nuru waai dek ale seba ayen wa an diem a maa tom tuimbiok a nya la, wala dek abe linƙ a pai tintain a yuk nipowa.” ⁸ Wa le weeni dila la, wa yaa nman koori teƙ a nmarisi. ⁹ Ba le wom wa wienƙa la, ba yaa waan chaab wanyi wanyi, nankpagsanƙa a de nin ate mbala a pa san. Ba yaa jam a tali ka Yeezu ale nipowa nyiini dula jigini. ¹⁰ Yeezu a yaa nman yiti nmai a nya nipowa ale bek wa ayen, “Ba bo ka be? Nuru waai a karo ayen wa bo mini fu?”

¹¹ Nipowa a yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyono, waai karo.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi me a kan bo mini fu. Be cheŋ a kuli abe fi kan ŋman a tom tuimbaata.”

¹² Va ŋala po Yeezu a yaa ŋman boro a sak nuru boanni ayen, “Mi a nye se ka bolim ate ba toati la a te tenzruk meena demma. Baai meena ale a va mi la a kan ŋman a cheŋi legi po. Mi a le de ba nin ase bolim la a dak siuku a sak ba abe m te ba Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

¹³ Farisiima a yaa wom wa le biisi dii la a yaa weeni wa ayen, “Fi a biisi a pak ka fi dek, dila abe kan sak wari ya.”

¹⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a biisi a pak ka m dek alege ku ka wensie dii nyin la m seba m le nyini juijui la kama ale a ŋman seba m le a cheŋ juijui la me. Nama ze mi ale nyini juijui la yaase m le a cheŋ juijui la me. ¹⁵ Nama a kasim a bo nuruba buusa ka ba peelim tuima ale ka dii la, alege mi kan bo waai buusa.

¹⁶ Ase mi dan poom a bo nuru waai buusa, m buusaŋa ka wensie, dii nyin la daa mi nyini ale a bo buusaŋa, m Kowa Naawen waai ale tom mu la a bo ale mu kama. ¹⁷ Ba ŋmarisi ni sinsanŋa po kama ayen nuruba baye a dan siaka a ta noayer ŋale chaab wari nyin, ba wannu ka wensie. ¹⁸ Mi a biisi a pak ka m dek, m Kowa waai ale tom mu la me a biisi a pak ka mi.”

¹⁹ Ba yaa bek wa ayen, “Fi kowa bo ka be?”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni ze mi yaase m Kowa, ni dan seba mi ni seba m Kowa me kama.”

²⁰ Yeezu a jam kala ka Juuma Puusika Yenni po a moata juijui ate nuruma a nyiem a pa ba ligraŋa a ta jam a nyoro a te Naawen la a sak nuru boanni wienŋa de meena. Nuru waai an jam a yik wa dii nyin la wa yikka dannu an diem a jam paari ya.

²¹ Yeezu a ŋman weeni ba ayen, “Mi a gomsu kama ayen m cheŋ jigi. M daa cheŋ, ni kan baga a va mu a cheŋi. Nama a le nyiem a gisi mu, alege ni le kpi ale ni tuimbaataŋa.”

²² Juuma kpanŋa ale ga wom dii ate wa biisi la, ba yaa weeni chaab ayen, “Wa a weeni ka tama ayen ti kan baga a va wa a cheŋ wa ale a cheŋ juijui la. Ku de be a sak kama ayen wa a yaali ayen wa ko ka wa dek ya?”

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama ka tenzruk de nuruba, alege mi nyini ka wenzmazuk, nama nyini ka tenzruk de alege mi an nyini tenzruk de. ²⁴ Dila ale soa ate mi a weeni ayen ni le kpi ale ni tuimbaataŋa la. Ni le kpi ale ni tuimbaataŋa ase ni a nin kan ta siaka ale mi le weeni ayen mi ka waai la.”

²⁵ Ba yaa bek wa ayen, “Fi ka wana?”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi poom a lin weeni ni mi ale ka waai la kama. ²⁶ M ta ka wie yegayega ayen m weeni ayen ni kaasi ya. Waai ale tom mu la ka wensie nyono, mi me a sak tenzruk de nuruma ka dii nyini ate m wom m Kowa jigi la.”

²⁷ Juuma kpanŋa an diem a jam min ayen Yeezu a jam a sak ba ka wa Kowa Naawen wie. ²⁸ Wa yaa ŋman weeni ba ayen, “Ni dan jam yik mi Saalobiika a kpi jabarimu nyin, ni le min mi ale a weeni ayen mi ka waai la, ate ni seba ayen mi a kan nye wari ale m dek pagrimoa. Alege mi a biisi ka m Kowa ale sak mu dii la. ²⁹ Waai ale tom mu la dek a bo ale mu kama wa an basi mu m dek m nyini dii nyin la m kasim a tom ka dii ale a peenti wa sui la.”

³⁰ Yeezu ale biisi a nueri la, baai ale jam a wom wa la, yegayega a yaa jam ta siaka ale wa.

³¹ Dula jigini Yeezu a yaa nman weeni baai ale jam ta siaka ale wa la ayen, “Ni dan va mi wensie sinsanja de, ni le chim mi njaanviirimaŋsa. ³² Ni le miŋ wensienja ate wensienja a vari ni a basi.”

³³ Ba yaa weeni wa ayen, “Tama ka ti kokpienka Abraham njaanbisa, alege ti an diem a chim nuruba yom a nya ya. Fi ale a weeni ti dii ayen fi wensienja a le vari ti yomtiri po a basi la kiri ale boa?”

³⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen waai dek ale a tom tuimbaata la a chim ka tuimbaata yomo. ³⁵ Nuru yomo a ka siuk ale wa jaaboa, alege nuru dek biik a ta siuk ale wa njanta meena kama. ³⁶ Mi, Naawen Biika, a dan vari fu a basi fi sum a nya varibasika kama. ³⁷ Mi seba ayen ni ka Abraham njaanbisa, alege ni a yaali ayen ni ko mu, dii nyin la ni kan yaali ayen ni wom m sinsanja. ³⁸ Mi a biisi ka mi ale nya dii m kowa jigi la alege nama a biisi ni kowa ale weeni dii la.”

³⁹ Ba yaa weeni wa ayen, “Ka Abraham ale tama ko.”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Abraham a dan sum ka nama ko, ku te a fe kama ayen ni va wa wamaŋsaŋa. ⁴⁰ Nama ba gela a yaali kama ayen ni ko mu, dii nyin la mi ale a sak ni wensie wie njaai ate Naawen a sak mu la. Abraham an jam бага a nye wari ase nyaku de la. ⁴¹ Nama a dan a nye dila, ku a nye ase ni a va ka ko yon nanjala po la.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Naawen nyiini ale tama Ko.”

⁴² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ase Naawen a dan sum ka nama Ko, nama a te a yaali mi kama, dii nyin la mi nyini ka wa jigi. Mi an jam denna ka m dek nyinja, alege ka Naawen ale tom mu. ⁴³ Nama an бага a wom mi sinsanja, dii

nyin la ni zeri nja womka kama. ⁴⁴ Ni ka ni kowa Velinvendika bisa ate ni a yaali ayen ni a va wa yaalika. A nyini piilimka po wa ka nuru koorik. Wa an maa va wensie siuwa dii nyin la wensie ka wa jigi ya. Wa daa velim wa a nye dila kama dii la venta a piilim ka wa jigi ale chim venta naab. ⁴⁵ Mi a sak ni ka dii ale ka wensie la, alege nama a kan ta siaka ale mi ale a weeni ni dii la. ⁴⁶ Nama waai a ka dela a бага a sak mu wa dii ate mi a nye kaasi la. Ase mi a dan kasim a sak ni ka wensie, ka boa abe le soa ate nama a kan ta siaka ale dii ate mi a sak ni la? ⁴⁷ Baai ale ka Naawen bisa la a nyiem a kasim a wom wa ale a weeni ba dii la kama. Nama ale kan a yaali ayen ni wom Naawen wienja dii la a sak kama ayen ni daa wa bisa.”

⁴⁸ Dula jigini Juuma kpanja a yaa weeni Yeezu ayen, “Tama ale weeni ayen fi ka Samaria deno ate chichiribiok a bo fi zukku po la, daa wensie ate ti a weeni?”

⁴⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Chichiribiok a ka mi zukku po. Mi a te m Kowa zula kama, alege nama a kan te mi zula. ⁵⁰ Mi a kan yaali zula a te m dega, alege ka m Kowa ale a yaali ayen nuruba a te mu zula, wa abe ni wa bo baai ale zeri mu la buusa. ⁵¹ Wensie ate mi a weeni ni, waai ale a va mi sinsanja la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

⁵² Juuma kpanja a yaa weeni wa ayen, “Yogyogla de ti sum seba kama ayen chichiribiok ale bo fi zukku po, ti kokpienka Abraham ale Naawen biisiteeroma meena a kpi ka dila po dila po. Alege fi a weeni ti ayen baai meena ale a va fi sinsanja la a kan maa kpi. ⁵³ Ti kokpienka Abraham kpi kama. Fi a poli ayen fi zuak a gaam wa kama. Naawen biisiteeroma me a kpi, fi ti an a poli ayen fi ka wana?”

⁵⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ase mi a dan yaali ka zula a te

m dek zula njala a kan ta kiri ya. Waai ale a te mi zula la ale m Kowa waai dek ate nama a wi ayen ni Naawen la. ⁵⁵ Nama a ze wa, alege mi a seba wa kama. Mi a dan weeni ayen m ze wa, m ka velinwendik ase nama la. M seba wa kama ale a va wa sinsanja. ⁵⁶ Nama kokpienka Abraham ale jam a nya mu ale m cheena tenzuk de la, wa sui a jam peenti kama nna yegayega.”

⁵⁷ Juuma kpanja a yaa weeni wa ayen, “Fi an diem a paari bena pisinu ale nye ka se a seba Abraham?”

⁵⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni wom dii ate mi a yaali ayen m weeni a sak ni la nalimnyiini. Mi poom a jam lin boro kama ale ge ate ba biak Abraham.”

⁵⁹ Juuma kpanja ale ga wom nyaku de la, ba yaa pisi tintana ayen ba yuk wa, alege Yeezu a yaa suk a taam nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini.

9

¹ Dai yenj ate Yeezu a yaa nyiem a chej a ga zik nidja wanyi ate ba jam a biak wa ale yiisa. ² Yeezu njanviiirima a yaa bek wa ayen, “Ti Sagro, ka boa ale soa ate ba biak wa ale yiisaja? Ka wa dek tuimbaata nyinj yaa ka wa nyamma tuimbaata nyinj ale soa ate wa yi?”

³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wa yiisaja a ka wari a nye ale wa dek tuimbaata yaase wa nyamma tuimbaata. Wa yi kama ayen ku sak nuruba Naawen pagrimu a le bu tom dii la. ⁴ Yogyogla ate ku ka kantuenj la ti le tom ka waai ale tom mu la tuimaja. Tenka abe za ka sobi kama ate waai a kan njman baga a tom tuima. ⁵ Mi ale diem bo tenzuk de la, mi a nye ase ka bolim ate ba toati a zaani ate bu a nyagsi a te tenka meena demma la.”

⁶ Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa chesi tintueta a basi tenj a pa wa nandummu a yik tintuetaja ale tanta ja a dam chaab a pa sa nuruwa ninanja. ⁷ A yaa weeni wa ayen, “Chej a ga puuri fi ninanja beli fiik kaai ate ba a wi ayen Sailom la nyiamu po.” Sailom kiri ale juijui ate mi a tom fu la. Nuruwa a yaa chej a ga puuri wa ninanja ate nj deri lagri ate wa a nya.

⁸ Wa ale kuli yeri la, nuru baai yeenja ale za moata wa yenni ale baai ale jam a nya wa ale wa nyiem a juisi la, a yaa bek chaab ayen, “Daa nuruwa de a nyiem ale kasim a kala denna a juisi la?”

⁹ Ba gela a weeni ayen, “Ka wa ale la.” Mbala me a weeni ayen, “Daa wa ale la, alege wa a neensi wa kama.”

Nuruwa dek a yaa weeni ba ayen, “Ka mi ale la.”

¹⁰ Ba yaa bek wa ayen, “Fi ninanja a nye ka se a lagri?”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ate ba a wi wa ayen Yeezu la, ale tu mu a yaa chesi tintueta a dam ale tanta a pa sa mi ninanja ale ge a weeni ayen m chej a ga puuri nj Sailom beli fiika nyiamu po. Mi ale chej a ga puuri nj la nj yaa deri a nya.”

¹² Ba yaa njman bek wa ayen, “Wa bo ka be?”

Wa yaa weeni ba ayen, “M ze.”

¹³ Ba yaa yik nuru waai ale jam a yi la a ta wa a chej Farisiima jigi. ¹⁴ Dai dii dannu dek ate Yeezu a pa tanta ja a sa nuruwa ninanja ate nj lagri la, a jam ka Juuma Vuusum Dai. ¹⁵ Farisiima a yaa bek wa ayen, “Fi ninanja a nye ka se a lagri?”

Wa yaa weeni ba ayen, “Wa pa ka tanta a sa mi ninanja. Mi ale chej a ga puuri nj la, nj yaa deri a nya.”

¹⁶ Farisiima ale wom dii ate wa weeni la, ba gela a weeni chaab

ayen, “Waai ale nye dila la an бага a nyini Naawen jigi ya, dii nyin la wa nye ku ka ti Vuusumu Danni.”

Mbala me a weeni chaab ayen, “Ase nuruwa de a dan ka tuimbaata nyɔɔ, wa ti an wa nye se a tom tuimkperikaliika de?” Ate ba ta noa togatoga.

¹⁷ Ba yaa nman begi nuruwa ayen, “Nuru waai ate fi a weeni ayen wa lagi fi ninaɔa la, fi ti an a poli ayen wa ka wana?”

Wa yaa weeni ba ayen, “Wa ka Naawen biisiteero.”

¹⁸ Farisiima a kan jam a siagi ayen nuruwa de a lin a yi kama ale ge nman a nya. Ba yaa wi wa nyamma. ¹⁹ A bek ba ayen, “Ka nama biik ale nna? Ase nama a dan biak wa ale yiisa, wa nye ka se a nman бага a nya?”

²⁰ Ba yaa weeni ba ayen, “Wa ka tama biik ate ti biak wa ale yiisaɔa. ²¹ Alege tama an бага a minji wa le nye dii a nya la yaase waai ale lagi wa ninaɔa a te wa la. Nama dek a bek wa, wa ninaɔa ale nye dii a lagi la, dii nyin la wa pak kama ale ta yam a бага a weeni a sak ni.”

²² Nuruwa nyamma a jam a chali ka yɔgsum ale Farisiima ate ba yaa tulisi ba dila. Farisiima a jam lin weeni kama ayen nuru waai a dan weeni ayen wa ta siaka ayen Yeezu ale Varibasidowa ate Naawen ayen wa le tom wa la, ba ale yeeri kula nyɔɔ ba tuka dokku po. ²³ Ka dila nyin ate wa nyamma a weeni ayen ba begi wa dek ale wa pak kama ale ta yam a бага a weeni ba dii ale nye la.

²⁴ Farisiima a yaa nman wi nuru waai ale jam a yi la a weeni wa ayen, “Tama a seba kama ayen nuru waai ale lagi fi ninaɔa la ka wabanyeerik. Yɔgyɔgla de be pe Naawen ayen fi le weeni wensie nyiini a sak ti.”

²⁵ Nuruwa a yaa weeni ba ayen, “Mi ze ase wa ka wabanyeerik yaa

wa daa wabanyeeriga. Wa yen ate mi a seba, mi jam yi kama, alege yɔgyɔgla de m nman pilim a nya.”

²⁶ Ba yaa nman begi wa ayen, “Fi ninaɔa a nye ka se a lagri?”

²⁷ Wa nman weeni ba ayen, “Mi poom a lin weeni ni kama, alege ni an wom ya. Nama a yaali ayen m weeni ate ni nman wom kama? Dai dii dai nama me dek a yaali kama ayen ni chim wa nɔanviiriba.”

²⁸ Ba le wom dila la, ba yaa deri a toarin wa ayen, “Fi ka wala nɔanviirima po wanyi, alege tama ka Moosis nɔanviiriba. ²⁹ Tama seba ayen Naawen a jam a biisi ale Moosis kama dila po dila po, alege nuru waai ale lagi fi ninaɔa la, tama ze wa le nyini juijui la.”

³⁰ Nuruwa a yaa weeni ba ayen, “Nyaku de ka wakperikaliik mi jigi, nama a ze wa ale nyini juijui la alege wa lagi mi ninaɔa. ³¹ Ti seba kama ayen Naawen a kan wom wabaata nyamma. Wa a wom ka baai ale a te wa zula ale a tom wa yaalika la. ³² A nyini diipo ate Naawen a nye tenzuk meena la a ta jam paari jinla, nuru waai an diem a lagi nuru ate ba biak wa ale yiisa, nina. ³³ Nuruwa de a dan kan nyini Naawen jigiya wa ti an kan бага a nye wari ya.”

³⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Fi nyamma a biak fu kama ate fi pak ale tuimbaata. Fi a poli ayen fi ale ta zupagruk a бага a sak tama?” Ba yaa yiak ate wa nyini ba tuka dokku po a nyini.

³⁵ Yeezu ale wom dii ale nye la, wa yaa gisi a yik nuru waai ate wa tebi la a bek wa ayen, “Fi ta siaka ale Saalobiika?”

³⁶ Nuruwa a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔ, weeni a sak mu wa le ka waai la ate m ta siaka ale wa.”

³⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi poom nya wa kama, waai ale a biisi ale fu la wala ale la.”

³⁸ Nuruwa a yaa domsi kali Yeezu niŋ a weeni ayen, “M Nyɔnɔ, m ta siaka ale fu.”

³⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi jam tɛŋka de zuk kama ayen m basi ate baai nina ale kan lagri la, a lagri abe baai nina ale lagri la a yi.”

⁴⁰ Farisiima baai ale jam mɔata dula jigini la ba gela a yaa wom wa le weeni dii la. Ba yaa weeni wa ayen, “Fi a yaali ayen fi weeni ka tama ayen tama nina an lagi la?”

⁴¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ase nama ninanɔ a dan yi kama, mi ate kan weeni ayen ni nye a kaasi, alege nama ale a weeni ayen ni ninanɔ a lagri alege ŋa an lagri la, ale soa ate mi a weeni ayen ni nye kaasi la.”

10

¹ Da ŋala po Yeezu a yaa magsi wamagsini ayen, “Wensie ate mi a weeni ni. Nuru waai a dan jo piisa zonɔ po alege an va zonku nɔanni a jo ya, kula nyɔnɔ ka zue. ² Nuru waai ale kasim a va zonku nɔanni a jo la, wala ale naapeerika dek. ³ Zonku nɔanni limsidowa a nyiem ale kasim a lak ku nɔanni a te naapeerika ate wa jo a wi wa piisanɔa yuenɔa ate ŋa a va wa a nyini, dii nyin la ŋa seba wa lueluku kama. ⁴ Ŋa meena a yaa dan nyini, wa nyiem a yaa de ka ŋa niŋ ate ŋa a vi wa, dii nyin la ŋa seba wa kama. ⁵ Ŋa nyiem a kasim a va ka naapeerika nyiini. Nuru yonɔ a dan de ŋa niŋ, ŋa a chali kama a waanɔ chaab, dii nyin la ŋa ze wa.”

⁶ Yeezu ale magsi wamagsini a nueri la, baai ale jam a wom wa la an jam miŋ di kiri ya.

⁷ Nyaku de nyin, Yeezu a yaa ŋman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni. Mi a nye se ka piisanɔa zonku nɔanni la. ⁸ Nuru baai ale linɔ jam ale ge mi la a

nye se ka zueba la, ate piisanɔa an miŋ ba luelutanɔa. ⁹ Mi a nye se ka piisanɔa zonku nɔanni la, baai meena ale basi ate mi a vari ba ba tuimbaata po a basi la, a nye se ka piisa ale kasim a jo ŋa zonku po ale a ŋman a nyini a de wuuk dii la. ¹⁰ Zue a nyiem jam kama ayen wa zu, abe wa ko, abe wa kaasi, alege mi a jam kama ayen ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Di ka nyuvuri manɔ kaai ate Naawen a pa a te ni.

¹¹ “Mi ale naapeerik manka waai ale gomsɔ a magsi a yaali ayen m kpi piisanɔa nyin la. ¹² Ase ba dan pa nuru ayen wa a nya piisanɔa zuk, abe ba a tuni wa, wa kan nya ŋa nalimnyini. Piuk a dan jam a jo ŋa po ayen ku yik ŋa, naapeerik kaai ate ba pai ate wa a nya ŋa zuk la, a chali kama, ale a ge ŋa, dii nyin la daa wa dek ale soa ŋa. ¹³ Ba ale a tuni wa ate wa a nya ŋa la nyin ale soa ate wa kan zaani a vari ŋa a basi. ¹⁴ Mi ale naapeerik manka. M seba ŋa kama ate ŋa me a seba mu. ¹⁵ Siuk kula po me, mi seba m Kowa kama ate m Kowa me a seba mu. Mi a potim gomsɔ magsi kama ale m dek yaalika ayen m kpi a te m piisanɔa. ¹⁶ Mi a soa piisa ŋa chaab kama, alege ate ŋa bo jigi yonɔ. Ku a fe ate m chenɔ dula jigini ate ŋa wom mi lueluku ate ŋa бага a va mu. Ŋa le jam a gum chaab ale nɔala ate ŋa meena a chim pa yena abe naapeerik yen nyiini a nya ŋa zuk.

¹⁷ “M Kowa a yaali mu, dii nyin la m le kasim a gomsɔ a magsi ayen m kpi la. M dan jam kpi, m le yiti kum po. ¹⁸ Nuru karo a бага a ko mu ase ka mi dek a nin siak ate ba ko mu. M ta siuk a siak alege ta siuk a zeri alege m Kowa ale weeni ayen m nye dila.”

¹⁹ Farisiima ale ga wom Yeezu ale weeni dii la, ba yaa ta nam-paga ale chaab. ²⁰ Ba yegayega

a yaa weeni ayen, “Nuruwa de chichiribiok ale bo wa zukku po. Wa a yesim kama. Ka boa ate ni a wom wa?”

²¹ Mbala me a weeni ayen, “Ase chichiribiok a dan bo nuruwa de zuk po, wa kan baga a biisi nna la. Chichiribiok an baga a nye ate yeeba nina a lagri.”

²² Noota wein a dan jam paari, Juuma a nyiem a kasim a de ka tigi a teeri dai dii dai ate ba pai ba puusika yenni a nyo Naawen dek nisima po dila po dila po la. ²³ Da n̄ala sunsun, Yeezu a yaa cheŋ va Juuma Puusika Yenni kusun̄ kuui ate ba a wi ayen Naawa Solomon Kusun̄ku la. ²⁴ Yeezu a yaa jam a cheŋ ate Juuma ba gela a yaa ga tu wa a deri gilim wa a zaani ba sunsun a bek wa ayen, “Ku ale paari ka dimpo ate fi ale weeni ti fi ale ka waai la? Be weeni ti wensie, ka fi ale varibasid̄wa ate Naawen ayen wa ale tom la?”

²⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi poom a liŋ a weeni ni mi ale ka waai la kama, alege nama a ka siaka ale dii ate mi a weeni la. Tuim n̄aai ate mi a tom m Kowa pagrimu nyin̄ la, ale a sak ni ayen dii ate mi a weeni ni la ka wensie. ²⁶ Alege ni ka siaka ale mi, dii la ni a nye ka nna ase ni daa mi piisa la. ²⁷ Mi seba m piisaŋa kama ate n̄a me a seba m lueluku ale a va mu, ²⁸ ate mi a pai nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te n̄a, ate Naawen a kan n̄man a te n̄a waalika abe wa basi n̄a ate n̄a kan ta kiriya. Nuru waai an baga a fe a vari n̄a mi jigiya. ²⁹ Mi Kowa waai ale pagra a gaam jaab buuri meena la, ale pa n̄a a nyo mi nisima po. Wala dek me abe kan basi ate waai a fe vari n̄a mi jigiya. ³⁰ Mi ale m Kowa ka bunyi.”

³¹ Nuruma ale n̄man wom dii ate wa a weeni la, ba yaa pisi tintana ayen ba yuk wa. ³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi Kowa a

basi kama ate mi tom tuimman̄sa nna yegayega ate nama a nya. Be ka nyan̄a de di din dek nyin̄ ate nama a yaali ayen ni yuk mu a ko?”

³³ Nuruma a yaa weeni wa ayen, “Tama a kan yaali ayen ti ko fu fi tuimman̄sa nyin̄n̄a, alege fi me ka nurubiik ale ge fi pa fi dek a magsi chaab ale Naawen. Ka dila ale soa ate ti a yaali ayen ti ko fu la.”

³⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba n̄marisi Naawen gban̄ka po kama ayen nama ale mi ka bunyi.

³⁵ Ti seba ayen wa gban̄ka po wien̄a ka wensie diipo meena. Naawen weeni ayen baai ate wa pai wa wien̄a a te ba la ale wa ka bunyi. ³⁶ Mi Kowa ale lueri mi a tom mu ate m jam ten̄zuk de. Dila nyin̄ la mi a dan weeni ayen mi ka wa biik, ka boa ale soa ate nama a weeni ayen m le wa? ³⁷ Ni be kan ta siaka ale mu ase m nin̄ kan a tom dii ate m Kowa a yaali la. ³⁸ Alege m dan a tom ka m Kowa ale a yaali dii la, ni dan poom kan ta siak ale mu, ni ti an ta siaka ale m tuimman̄a ate ni seba a chak ayen m kowa a bo ale mu kama, ate mi me a bo ale m Kowa.”

³⁹ Juuma kpan̄n̄a a jam a yaali ayen ba yik Yeezu kama, alege wa baga a va ba po a taam nyini.

⁴⁰ Wa le ga nyini la, wa yaa cheŋ a taam Jodan benni kun̄k̄on̄ini juijui ate Joan a jam a te nuruba soka la a bo dula. ⁴¹ Nuruba yegayega a yaa jam wa jigi a weeni chaab ayen, “Joan an jam tom wakperikaliisa, alege wie n̄aai meena ate wa biisi nuruwa de wie la, ka wensie,” ⁴² ate nuruba yega deri ta siaka ale Yeezu dula jigini.

11

¹⁻² Nuru wanyi ale jam bo Betani ten̄ka ate ba a wi ayen Lazarus. Wa jam ta ka t̄aba baye, ba yue ale M̄eri ale Maata. Ba me a jam bo ka Betani ten̄ka. Ba wanyi

wa Mæri ale waai ale jam pa kpa buui ate bu nyummu a masa la, a kpiiri a basi nyɔnɔwa nanɔsanja nyinj ale ge a yik wa zukku zuisanja a bili si la. Lazarus a yaa jam a yuak. ³ Wa toama a yaa tom weeni Yeezu ayen, “Ti Nyɔnɔ, fi dek doawa Lazarus ale a wiak.”

⁴ Yeezu ale wom la, wa yaa weeni ayen, “Lazarus yuamu a dan poom ko wa, daa ku kpeglimka ale la. Ku nye dila kama ayen nuruba a te Naawen ale wa biika zula nna yegayega.”

⁵ Yeezu a jam a yaali Maata ale wa suoku ale Lazarus ka nna yegayega, ⁶ alege wa ale wom Lazarus yuamu la wa yaa jam bo juujui ate wa boro la daa naye. ⁷ Daa naye wa ale jam a taam la, wa yaa weeni wa njanviirima ayen, “Ni basi ate ti nman chen Judia tenka.”

⁸ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Sagro, dula jigini ate nuruma a jam a yaali ayen ba yuk fu ale tintanaja la. Ku an diem beni ya ate fi a yaali ayen ti nman chen dula?”

⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wenbinni a dan pusi a ga sin, dann meena ale soa dii la ale la, yaa daa di? Mi a nye se ka bolim la a te tenzuk demma meena. Waai ale a chen kantuen la, a kan nagi nan a lo, dii la wa ale a nya la nyinj. ¹⁰ Alege wa dan a chen yok wa a nak ka nan a lo dii nyinj la wa kan nya.” ¹¹ Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Ti doawa Lazarus a goa kama. M le chen a ga nagi wa a yiti.”

¹² Wa njanviirima a yaa weeni wa ayen, “Ti Nyɔnɔ, wa be dan a goa kama, wa le nya nyinjɔgsa.”

¹³ Ba jam a poli ayen Lazarus a sum doa a goa kama, alege ba jam ze ayen Yeezu ale weeni dii la kiri ale wa kpi kama. ¹⁴ Yeezu a yaa biisi ku meena a lagri a sak ba ayen, “Lazarus a kpi kama.

¹⁵ Nama nyinj mi sui a peenti kama ale mi ale kan bo dula jigini ale wa la, kula ale basi ate ni ta siaka ale mu. Ni te ti chen wa jigli.”

¹⁶ Yeezu njanviirima po wanyiwa Tomasi ate ba a wi wa me ayen yibika la a yaa weeni wa njanviiro chaama ayen, “Ni basi ate ti va ti sagro wa chen, ate tama ale wa meena a maa chaab a kpi.”

¹⁷ Yeezu ale wa njanviirima ale ga paari Betani tenka la, baai ale jam bo dula la a yaa weeni wa ayen ba le gu Lazarus la jinla a ta ka daa nanaansi. ¹⁸ Betani tenka ale Jerusalem tenka an jam yalima ale chaaba. ¹⁹ Nyaku de nyinj ate Judia demma yegayega a jam dula jigini ayen ba puusi Maata ale Mæri ba suoku kummu nyinj.

²⁰ Maata ale ga wom ayen Yeezu a bo siuk a cheena la, wa yaa deri yiti a nyini ayen wa ga tu wa. Mæri ale jam a wari kala yenni po. ²¹ Maata a yaa ga tu Yeezu a weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, fi dan poom bo dela, m suoku ate an kpiya. ²² M seba ayen jaab buuri meena ate fi a bek Naawen jigi la, wa le nye te fu.”

²³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi suoku a le yiti kum po.”

²⁴ Maata a yaa weeni wa ayen, “M seba ayen tenka meena kpeglimka a dan jam paari, wa le yiti kum po.”

²⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi ale waai ale бага a nak nuruba kum po a yiti ale nman a basi ate ba a nya nyuvuri la. Nuru waai a dan ta siaka ale mi ale ge kpi, m le basi ate wa yiti a nya nyuvuri. ²⁶ Waai ale bo bo kaai choa ate Naawen a yaali la ale ta siaka ale mi la a kan kpi alege wa ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Fi ta siaka ale nyaku de?”

27 Wa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, m ta siaka. M be nman ta siaka ayen fi ale Varibasidɔwa, Naawen biika waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la.”

28 Maata ale biisi a ga nueri la, wa yaa nman jo yenni po a ga wi Mɛeri a ta taam nakpiak ba dek ba nyiini a weeni wa ayen, “Sagrowa a jam kama ale a yaali ayen wa nya fu.” 29 Mɛeri a yaa deri yiti a cheŋ Yeezu jigi. 30 Yeezu an diem a jam jo teŋka po. Wa diem a jam za ka juijui ate Maata a tu wa la. 31 Nuru baai ale jam ayen ba puusi Mɛeri la, ale ga nya wa le yiti nna nwuli a nyini la, ba me a yaa yiti va wa, dii nyin la ba a poli ayen wa a cheŋ ka juijui ate ba gu wa toawa la ayen wa kum.

32 Mɛeri a yaa cheŋ a ga tu Yeezu a domsi kali wa nin a weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, fi dan poom bo dela, m suoku ate an kpiya.”

33 Yeezu ale ga nya ale Mɛeri ale nuru baai ale jam va wa la, a kum la, ku yaa daani wa sui nna yegayega. 34 Wa yaa bek ba ayen, “Ka be ate ni gu wa?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Nyɔnɔ, jam a nya.”

35 Yeezu me yaa kum. 36 Nuruma ale jam nya wa kumsaŋa la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Wensie wa sum a yaali wa ka nna yegayega.”

37 Alege ba gela weeni ayen, “Daa nuruwa de ale jam a lagri nuruwa ninaŋa la, ku be nye ka se ate wa an tebi Lazarus ale ge basi ate wa kpi?”

38 Lazarus ale jam a kpi la, ba jam a pa wa kama a nyo puŋ vorub po a yaa pai tintain a ligi vorumu noanni. Yeezu ale ga paari puŋku vorumu la, ba jirim a yaa dari wa. 39 Ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni lagi tintain a basi nakpiak.”

Maata, Lazarus toawa, yaa deri weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, ti le gu wa la ka daa nanaansi jinla. Nna po de wa a nyun kama.”

40 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi an poom a lin a weeni fu ayen fi dan ta siaka ale mi, fi le nya Naawen pagrimu ale ka dii la?” 41 Ba yaa bilim tintaini vorumu noai a basi ate Yeezu a yaa zak wa zukku a nya wennmazuk ale weeni ayen, “M Koa, mi a te fi jiam fi le kasim a wom mu la. 42 Mi dek a seba ayen fi a wom mu kama, alege mi a biisi ale fu kama ate baai ale za dela ale mu la a nya ate ba бага a ta siaka ale mu ayen ka fi ale sum tom mu.” 43 Wa ale weeni dila la, wa yaa deri kaari a wi ayen, “Lazarus, yiti a nyini peelim.” 44 Wa yaa deri yiti a nyini peelim. Wa jam a yiti a nyini ale ka garuk guŋku ate ku vili a gilim wa nisaŋa ale wa nimbidiaka ale wa nansaŋa meena. Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni foli garuku abe ni ge wa ate wa cheŋ.”

45 Nuru baai ale jam ayen ba puusi Mɛeri ale Maata la, yega a jam nya dii ate Yeezu a tom la kama a yaa ta siaka ale wa. 46 Mbala me gela a chali cheŋ Farisiima jigi a ga weeni ba dii ale nye la. 47 Farisiima ale ga wom ba le a weeni dii la, ba yaa wi Juuma Puusika Yenni kpaŋa ayen ba jam ate ba tigi chaab a poli ba le ba nye dii la. Ba yaa le jam la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a tom ka tuimkperikaliisa nna yegayega. 48 Ku a fe kama ate ti nye nuruwa de wari. Ti dan basi ayen wa a tom wa le ta dii la, waai meena a le va wa kama. Ba dan va wa dila Aroom demma baai ale soa ti la, a le jam a kaasi ti Juuma Puusika Yenni abe ba ko ti meena.”

49 Juuma Puusika Yenni kpaŋi kpeeni Kayafas a yaa weeni ba

ayen, “Nama waai a ka yammɔa. ⁵⁰ Nama a ze ayen ni dan basi ate nuruwa de a kpi te ti meena ku ale zunchoŋ ale ti meena ale kpi ya.” ⁵¹ Wa le jam a weeni dii la an nyini daa wa dek jigiya. Dii nyin la wa jam ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni, wa jam a nye se ka Naawen biisiteerɔma po wanyi ale jam a weeni ayen Yeezu a le kpi a te Juuma. ⁵² Daa dila nyiini alege Yeezu a dan kpi, Naawen nuruma baai meena ale waan a bo tenka meena zuk la, a le jam a tigiŋ chaab a chim bunyi.

⁵³ A nyini dai dila dannɔ a cheŋ ba jam a gisi ka siuk ayen ba ko Yeezu. ⁵⁴ Yeezu ale ga wom dii ate ba a yaali ayen ba nye la, wa an nman a nyiem Judia tenka po. Wa ale wa njanjagisa a yaa basi dula jigini ale cheŋ ga bo tenka kaai ate ba a wi ayen Efraim ate ka moata goanni la.

⁵⁵ Juuma Gaambasika Tigini ale jam moata la, nuruba yegayega a yaa basi ba tenka ale ge a cheŋ Jerusalem tenka ayen ba liŋ gomsɔ kisita wie abe ba ge ate daana a paari. ⁵⁶ Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa nyiem a gisi Yeezu. Nuruma de ba gela a yaa tigiŋ chaab Juuma Puusika Yenni po a weeni chaab ayen, “Nama a poli ayen wa le jam a maa de tigiŋ yaa wa kan jamu?” ⁵⁷ Farisiima ale Juuma Puusika Yenni kpanna a weeni kama ate ku paari waai meena ayen waai a dan seba Yeezu boka jigi, kula nyonɔ a jam a weeni ba ate ba cheŋ a ga yik wa.

12

¹ Ku le jam tali daa nɔayuebi ate Juuma Gaambasika Tigini a paari la, Yeezu a yaa nman cheŋ Betani tenka. Lazarus waai ate Yeezu a jam nak wa a yiti kumu po la yenni. ² Lazarus toama a jam nye ka nandiinta ayen ba de

ate Yeezu ale Lazarus a yaa jam kala ale chaab ate Maata a yaa ta nandiintaŋ a jam te ba. ³ Mɛeri yaa ta kpaam ate bu nyum a masa ate bu ligraŋa me a pagra nna yegayega a nyo kpaam cheŋbili po. Ba le jam boro a de la, wa yaa ta bu a jam a pa bu meena a kpiiri a basi Yeezu nanŋaŋa nyin a yaa le ge a yigi wa zukku zuisaŋa a bili si. Yenni meena a jam a sueri ale ka kpaamu nyummu. ⁴ Yeezu njanjagisa po wanyi waai ate ba a wi ayen Judas Iskariot la, a yaa jam bo dula. Wala jam le waai a le wa ta Yeezu a ga bobri sak la. Wa le ga nya dii ate Mɛeri a nye la, wa yaa weeni ba ayen, ⁵ “Ase nipowa de a dan poom a pa kpaamu de a da, wa te le nya ligra yega a pa te njanjagisaŋa.” ⁶ Judas nin a jam karo ale njanjagisa maarika, dii nyin la wa jam ka zue. Wala ale jam a nya Yeezu njanjagisa ligraŋa zuk ale a pa nja gela a maari wa dek.

⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Basi wa abe fi kan a daani wa. Wa liŋ a de ka nin a kpiiri kpaamu de a nyo mi nyinka a gomsɔ mu a magsi m guka. ⁸ Njanjagisa a kasim bo ale ni kama, alege mi a kan bo ale ni a beni.”

⁹ Nuruba yega ale jam wom ayen Yeezu a bo Betani tenka la, ba yaa cheŋ ayen ba nya wa. Ba jam a yaali kama ayen ba nya Lazarus waai ate Yeezu a nak wa kum po a yiti la me. ¹⁰ Juuma Puusika Yenni kpanna ale jam a gisi siuk ayen ba ko Yeezu la, a jam a yaali ayen ba ko Lazarus kama me. ¹¹ Dii nyin la Juuma ba yega a jam a basi ba kpage ale ge a ta ka siaka ale Yeezu wa ale nagi Lazarus a yiti kumu po la.

¹² Vari ale veenti la nuru boanni ale jam ayen ba maa de Gaambasika Tigini la, a yaa wom ayen Yeezu a cheena Jerusalem. ¹³ Ba yaa nɔasi kpinkparuk vaata a tu

wa ale a kaari a weeni ayen, “Ti a pak Naawen! Naawen a niak waai ale cheena Nyɔɔwa yonni nyin la! Naawen a niak Izirali naawa.”

¹⁴ Yeezu yaa yaali bonin a doa ase ba ale nmarisi Naawen gban̄ka po ayen,

¹⁵ “Nama Jerusalem demma ni kan chali yɔgsumɔa, ni naawa ale la a doa bombiik a cheena ni jigi.”

¹⁶ Yeezu n̄aan̄viirima an jam a min̄ nyaku de kiri ya alege, ka wa le jam a kpi a n̄man yiti kum po a jueli wennyamazuk la, ale basi ate ba yaa teeri dii ate ba jam a n̄marisi la kiri.

¹⁷ Nuru baai ale jam boro a nya Yeezu ale nagi Lazarus ate wa yiti kum po la, ale weeni dii ale nye la a sak nuruma. ¹⁸ Ka dila ale soa ate nuruba yegayega a jam nyini a tu Yeezu la. Ba jam wom kama ayen wa ale tom wakperikaliika de. ¹⁹ Farisiima yaa weeni chaab ayen, “Wa a yaali ayen wa gaam ti kama. Ni nya nuruma de meena ale soa dii a va wa la.”

²⁰ Va n̄ala po me nuruba gela ate ba a wi ayen Girik ale jam ayen ba maa de Gaambasika Tigini. ²¹ Ba yaa jam Yeezu n̄aan̄viirima wanyi ate ba a wi ayen Filip la jigi. Wa jam nyini ka Beteseida ate ka bo Galili ten̄ka la. Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Nyɔɔ, ti a yaali kama ayen ti nya Yeezu.”

²² Filip a yaa ga weeni Andiru ate ba noai bayewa a yaa va chaab a ga weeni Yeezu. ²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ku dann̄i a paari kama ate Saalobiika ale nya zula ale nalim yegayega. ²⁴ Wensie ate mi a weeni ni. Fi dan ka pai biri a bori ya di ka di dek di nyiini alege fi dan bori, di a poak kama alege a nyini a be a nya bie yegayega. ²⁵ Nuru baai nin̄ ale kan karo ale ba dek nyuvoor̄a la, Naawen a le pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Nuru

baai me nin̄ ale boro ale ba dek nyuvoor̄a la ale jok n̄a. ²⁶ Baai ale a yaali ayen ba tom a te mi la a jam a va mi ate ba a bo juijui meena ate mi a boro la. Ba dan nye dila, m kowa a le te ba zula.”

²⁷ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa weeni ba ayen, “M sui a kasim kaasi kama. Yɔgyɔgla de mi ze m nin̄ weeni dii la. M weeni ayen m Koa yeeri mu a ta nyini ninammu de po yaa. Alege mi ale jam dii nyin̄ la ale la ayen m jo ninammu de po.” ²⁸ Dula jigini wa yaa puusi a te Naawen ayen, “M Koa, basi ate nuruba a te fu zula.”

Wa le weeni dila a ga nueri la, ba yaa deri a wom lueluk wennyamazuk a weeni ayen, “Mi poom a lin̄ basi ate nuruba a te mi zula kama ale ge m le n̄man a basi ate ba nye dila dek.”

²⁹ Nuru boanni baai ale jam za dula jigini la a yaa wom lueluku ate ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Ku a nye ase ka wein ale a kum la.” Mbala me a weeni ayen, “Ka Naawen sabiilo ale a biisi ale wa.”

³⁰⁻³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wie n̄aai ate ni a wom la daa mi nyin̄n̄a, alege ka nama nyin̄ ate Naawen a biisi. Dai dii dann̄i ate Naawen a yaali ayen wa bo ten̄zuk meena demma buusa abe wa nak Sitaana waai ale soa ba la, a yiak la, a moata kama. Ba dan yik mi a kpi jabarimu nyin̄, m le basi ate nuruba yegayega a jam m jigi.” ³³ (Wa ale weeni ku de la a jam a sak ka wa le wa nam dii a kpi la.)

³⁴ Nuru boanni yaa weeni wa ayen, “Ba n̄marisi Naawen gban̄ka po ayen Varibasid̄owa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la, a le boro kama diipo meena wuu. Ka boa ale soa ate fi a weeni tama ayen nuruba a le yik Saalobiika a kpi jabarim nyin̄ ate wa kpi? Saalobiika de ka wana?”

³⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a nye ase ka bolim ate ba tɔati ate m bo ale ni la. Ni be kasim a cheŋ ale bu diem a nya ate legini a kan paari ni. Waai ale a cheŋ legi po la a ze wa ale a cheŋ juijui la. ³⁶ Ni be a ta siaka ale mi waai ale a nye ase bolim la ale m diem bo ale ni, ate ni chim m bisa.”

Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa cheŋ a ga suk. ³⁷ Yeezu a jam tom ka wakperikaliisa nna yegayega nuruma meena nimbie, alege ba yegayega a jam ka siaka ale wa. ³⁸ Ka dila ale soa ate dii ate Naawen biisiteero Azaya a jam ŋmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po la, a chim wensie la. Wa ŋmarisi ayen, “M Nyɔnɔ, ka wana ale ta siaka ale wie ŋaai ate tama sak la? Nyɔnɔwa a sak wa pagrimu ale ka wana?”

³⁹ Azaya a ŋman ŋmarisi baai ale jam kan ta siaka ale Yeezu la wie ayen,

⁴⁰ “Naawen ale ligi ba ninanƙa ale ba popolanƙa me ate ba ninanƙa a kan nya, ate ba popolanƙa me a kan miŋi, ate ba kan baga a tagri, ate m vonj ba tuimbaatanƙa a te ba.”

⁴¹ Azaya ale jam nya Yeezu zulanƙa ale wa nalimu la ale soa ate wa ŋmarisi nyaku de la.

⁴² Juuma kpanƙa yega a jam ta siaka ale Yeezu kama, alege ba an jam a biisi wa wie a lagri, dii nyin la Farisiima ale yiak ba ba tuka diinanƙa po. ⁴³ Juuma kpanƙa a yaali kama ayen nuruba a te ba zula a gaam ba le a yaali ayen Naawen a te ba zula dii la.

⁴⁴ Dula jigini Yeezu a yaa basi ate wa lueluku a jueli a weeni nuru boanni ayen, “Nuru waai ale ta siaka ale mi la, a ta siaka ale Naawen waai ale tom mu la me kama. ⁴⁵ Nuru waai ale nya mi la, a nya Naawen waai ale tom mu

la me kama. ⁴⁶ Mi a jam tenƙa de zuk meena kama ase bolim la ayen baai meena ale ta siaka ale mi la a kan ŋman bo legi po. ⁴⁷ Mi a kan bo baai meena ale a wom mi wienƙa ale kan va ŋa la buusa. Mi an jam ayen m bo ka tenƙa meena demma buusa, alege m jam ayen m vari ba ka ba tuimbaatanƙa po a basi. ⁴⁸ Tenƙuk meena kpeglimka a dan jam paari, wie ŋaai ate mi a biisi la a le bo nuru baai meena ale a zeri mi ale m wienƙa la buusa. ⁴⁹ Mi ale a sak nama wie ŋaai la an nyini daa mi dek jigiya, alege m Kowa waai ale tom mu la ale te mu wienƙa ayen m sak ni. ⁵⁰ Wie ŋaai meena ate wa pa te mu la mi pa ŋa a sak ni kama. Wa wienƙa a te ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

13

¹ Ku jam tali ka dai yen ate Gaambasika Tigini a paari. Yeezu a jam seba ayen wa yikka dannɪ a moata kama ate wa basi tenƙuk de abe wa ŋmani a cheŋ wa kowa jigi. Wa jam kasim a yaali baai ale bo tenƙa po ate wa soa la kama a ga paari wa kum.

² Wenni ale jam a sinj ate tenƙa a sobi la, Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa jam boro a de yok ŋandiinta. Velinvendika a poom basi ate Judas Iskariot, Simon biika a ta ka popola ayen wa bobri Yeezu a sak. ³ Yeezu a jam seba ayen wa kowa waai ale tom wa ate wa jam tenƙuk de la, ale pa jaab buuri meena pagrim a te wa. Wa be jam a seba me ayen wa nyini ka Naawen jigi a jam, alege ŋman pilim a cheŋ Naawen jigi. ⁴ Ba le diem boro a de la, Yeezu a yaa yiti ŋmai a yeeri wa garuk kuui ate wa jo a basi ŋmai la a dueni tenj ale ge a pai papa a bobi wa chiaka. ⁵ Wa yaa ŋari nyiam a nyo chin kpien po a pa ta nyiem a sugri wa ŋaanviirima

naŋsaŋa a gilim ale a bili si ale papawa. ⁶ Wa ale sugri a ga paari Simon Piita la Piita a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, fi ayen fi sugri mi naŋsaŋa kama?”

⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ze dii ate mi a nye a te fu yɔgyɔgla de la kiriya, alege ku dan ga nye maga, fi le miŋ di kiri.”

⁸ Piita yaa weeni wa ayen, “Mi a kan basi ate fi a sugri mi naŋsaŋa diipo diipo.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi dan kan basi ate mi a sugri si, fi kan ŋman a maa chim mi ŋaŋviirima po wanyi.”

⁹ Simon Piita a yaa deri kpabi tulisi wa ayen, “Ku be dan ka dila, be kan sugri m naŋsaŋa nyiini, maa sugri m nisimaŋa ale m zukku meena me.”

¹⁰ Yeezu a ŋman weeni wa ayen, “Fi dan so fi nyiŋka a be, ka nala kama, alege fi dan ŋman cheŋ a ga jigi, fi naŋsaŋa a dan kama. Si le dan la, fi yaa sugri ka fi naŋsaŋa nyiini.” Wa le biisi ale Piita a nueri la, wa yaa ŋman chiem wa ŋaŋviirima jigi a weeni ba ayen, “Yɔgyɔgla de ni suniima meena a nala kama, alege ka ni po wanyi sunum ale danj.” ¹¹ Yeezu a poom seba waai dek a le wa ta wa a ga bobri a sak la kama, dila ale soa ate wa weeni dila la.

¹² Yeezu ale sugri ba naŋsaŋa a nueri la, wa yaa pa wa garuku a ŋman jo ale pilim cheŋ wa kalika jigini a weeni ba ayen, “Ni miŋ dii ate m nye a te ni la kiri ya?”

¹³ Nama a kasim a wi mi ayen ka ni sagra ale ni nyɔɔɔ. Kula a magsi kama, dii nyiŋ la mi sum ka ni sagra ale ni nyɔɔɔ. ¹⁴ Mi waai ale ka ni nyɔɔɔ ale ni sagra la, ale sugri ni naŋsaŋa. Nama dek me a sugri chaab naŋsa. ¹⁵ Mi a nye ka magsa a sagi ni ayen ni a va. ¹⁶ Wensie ate mi a weeni ni. Yomo a kan zuagi a gaam wa nyɔɔɔ. Tomteero me an бага a

zuagi a gaam waai ale tom wa la. ¹⁷ Yɔgyɔgla de ate ni seba wensieŋa la ni sue a le peenti ase ni nin a nye dila.

¹⁸ “Mi ale a biisi dii ale ni la, daa ni meena ate mi a weeni, alege ka baai nyiini ate m lueri a te m dek la. Ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po ayen, ‘Waai a le wa ta mu a ga bobri a sak la, wala ate mi ale wa a de ŋandiintaŋa ale chaab.’ Ba le ŋmarisi wienƙa de dii la, a le jam a chim ka wensie. ¹⁹ Dila nyiŋ la, m liŋ a weeni ni kama, ayen ku dan jam boro a nye, ni ta siaka ale mi ale weeni ayen m ka waai la. ²⁰ Wensie ate mi a weeni ni. Baai meena ale a te waai ate mi a tom la, tia la, a te ka mi tia dila. Baai meena ale a te mi tia me la, ba a te ka waai ale tom mu la tia dila.”

²¹ Yeezu ale biisi a nueri la, ku yaa daani wa, wa sunum po nna yegayega. Wa yaa weeni wa ŋaŋviirima ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, ni po wanyi a le wa ta mu a ga bobri sak.”

²² Ba yaa deri gisi a nya chaab ale a poli le ka waai dek la. ²³ Waai ate Yeezu a jam a yaali ba po nna yegayega la a jam kala kama a moata wa. ²⁴ Simon Piita a yaa magsi a weeni wa ayen wa bek Yeezu a miŋ waai dek a le wa nye wa dila la.

²⁵ Waai ate Yeezu a jam a yaali nna yegayega la, a yaa forisi paari a bek wa ayen, “M Nyɔɔɔ, ka wana dega?”

²⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Waai ate mi a pa boroboruku a siuk jentaŋa a te wa la, wa le la.” Wa yaa deri pa boroboruk a siuk jentaŋa a te Judas Iskariot, Simon biika. ²⁷ Judas ale ga tuesi boroboruku la, Sitaana a yaa deri a jam jo wa popola po ate ŋa tagri. Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Cheŋ nwuli a ga nye dii ate fi ta la.” ²⁸ Baai ale jam a tigi ale wa a boro a de ŋandiintaŋa la, an jam

a miŋ wa le weeni dii la kiriya. ²⁹ Judas a jam ale waai ale a nya ba ligraŋa zuk la. Dila nyiŋ la, ba jam a poli kama ayen Yeezu a tom wa kama ayen wa cheŋ a ga da ŋanta a magsi tigini, yaase wa te niwomma ligra.

³⁰ Judas ale ga tuesi boroboruku la, wa yaa deri yiti a nyini a cheŋ. Ku jam ka yok ate wa nyini la.

³¹⁻³² Judas a yaa le cheŋ a ga nueri la, Yeezu a yaa weeni wa ŋaanyiirima mbala ayen, “Nuruba yegayega a le ba te Naawen pimpauk dii ate nuruba ayen ba nye mi la nyiŋ. Diipo ate Naawen ayen wa pa wa zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka a te mi Saalobiika la a moata kama. Ku kan beni ate wa nye ku. ³³ M bisa, mi a kan bo ale ni ate ku beni. M dan cheŋ, ni le nyiem a gisi m boka jigi. Ni teeri diipo ate m weeni Juuma kpanŋa ayen ba kan baga a va mu a cheŋ juijui ate mi a cheŋ la. Ni kan baga a cheŋ juijui ate mi a cheŋ la. ³⁴ Sinsak paali ate mi a yaali ayen ni va. Ni a yaali chaab nalimnyiini. Mi ale yaali ni a soa dii la ni a yaali chaab dila. ³⁵ Ni daa yaali chaab dila, waai meena a le seba ayen ni ka mi ŋaanyiiriba.”

³⁶ Simon Piita a yaa bek wa ayen, “M Nyɔnɔ, fi a cheŋ ka be?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi kan baga a va mu a cheŋ yogyogla de, alege ku dan ga nye maga, fi le baga a va mu.”

³⁷ Piita a ŋman bek wa ayen, “M Nyɔnɔ, ka boa ale soa ate mi an baga a va fu yogyogla de? Mi a gomsa a magsi kama ayen m kpi fi nyiŋ.”

³⁸ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Fi sum gomsa a magsi ayen fi kpi mi nyiŋŋa? Wensie ate mi a weeni fu. Fi le weeni nuruba ku noai buta yokku de ayen fi ze mi abe varikpadiaka a kum.”

14

¹ Dula jigini Yeezu a yaa weeni wa ŋaanyiirima ayen, “Ni kan basi ate wari a daani ni, ni suni-ima po. Ni ta siaka ale Naawen abe ni ta siaka ale mi. ² Mi Kowa boka jigini a ta ka diina nna boari boari ya. Mi abe pilim a cheŋ ku jigini kama, ayen m gomsa jigi a te ni. Ase ku dan kan daa dila, m te kan weeni ni. ³ M dan gomsa ŋa a nueri, m le ŋman jam a ta ni a cheŋ ku jigini ate nama ale mi a maa chaab a bo jigi yeŋ. ⁴ Ni seba mi ale a cheŋ juijui la kama ale siuk kuui ale a cheŋ ku jigini la.”

⁵ Tomasi a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, tama a diem ze juijui dek ate fi a cheŋ la. Ti be ti nye ka se a seba siuk kuui ale a cheŋ dula jigini la?”

⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi ale siuk kuui ale a cheŋ dula la ale ŋman chim wensie ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la nyɔnɔ. Nuru waai an baga a cheŋ mi Kowa jigiya ase ka wa nin va mi jigi. ⁷ Nama ale seba mi ale ka waai yogyogla de la, kula le basi ate ni seba m Kowa ale ka waai la me. A nyini jinla a ta a cheŋ ni yaa nya wa kama ale seba wa.”

⁸ Filip a jam diem ze wa le a biisi dii la kiriya. Wa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, tama ale a yaali dii nyiini la ale fi basi ate ti nya fi Kowa.”

⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Tama a bo le chaab ate ku beni kama alege fi a ze mi? Waai meena ale nya mi la, a nya m Kowa kama. Ka boa ale soa ate fi weeni ayen m dak m kowa a sak ni? ¹⁰ Fi ka siaka ayen mi a bo ale m Kowa ate m Kowa me a bo ale mu? Mi ale sagi ni wie ŋaai meena la an nyini daa mi dek jigi ya. M Kowa waai ale bo ale mu la, ale a tom wa tuimaŋa.” ¹¹ Yeezu a yaa cheemu a weeni wa ŋaanyiirima meena ayen, “Ni ta siaka ayen m Kowa a bo ale mu

kama ate mi me a bo ale wa. Be dan kan daa di ni be ta siaka ale m tuimkperikaliik sii ate ni nya ale maa tom la nyin. ¹² Wensie ate mi a weeni ni, baai ale ta siaka ale mi la a le ba a tom dii ate mi a tom la. Bala dek a le tom tuimkperikaliisa a gaam dii ate mi a tom la, dii nyin la mi a le nmani a cheŋ m Kowa jigi la. ¹³ Ni dan juisi jaab buuri meena mi yonni nyin m le nye a te ni ate nuruba a va mi nyin a nya Naawen zulaŋa. ¹⁴ Ni basi ate m nman a weeni ni, jaab buuri meena ate ni a juisi ayen mi a nye a te ni mi yonni nyin la, m le nye.

¹⁵ “Ni dan a yaali mu, ni le va dii ate mi a weeni ni la. ¹⁶ Mi le saalim m Kowa ate wa te ni Maarō wa choa ate wa kasim a bo ale ni. ¹⁷ Wa ka Chiik kaai ale wa sak Naawen ale ka waai la. Tenjuk demma a kan siak ayen wa ka ba Maarō, dii nyin la ba kan nya wa, ba be ze wa. Alege nama seba wa kama, dii nyin la wa bo ale ni kama.

¹⁸ “M kan basi ni, ni dek ni nyiini. M le nman jam ni jigi. ¹⁹ Dai dii danni ate tenjuk de meena demma a kan nman nya mu la a moata kama, alege nama a le nman nya mu kama. Mi abe nin kasim a boro la nama me ale kasim boro. ²⁰ Dai dila danni a dan pari, ni le seba ayen mi bo ale ka m Kowa ate nama a bo ale mi ale ge ate mi me a bo ale nama.

²¹ “Baai ale a wom mi wienja ale a va ŋa la a sak kama ayen ba a yaali mu. Mi me a le pa m dek a sak ba abe mi a yaali ba. Ba le a yaali mu la nyin, m Kowa me a le yaali ba.”

²² Nuru wanyi ale jam bo dula jigini ate ba a wi wa ayen Judas, alege wa daa Judas Iskariot waai ale ta Yeezu a ga bobri sak la. Wa yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔnɔ, fi le nye ka se a pa fi dek a sak tama nyiini alege daa tenka meena demma?”

²³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Baai ale a yaali mi la a va ka m sinsaŋŋa. Bala me ate m Kowa a yaali ate mi ale wa a jam bo ba suniimaŋa po. ²⁴ Baai ale kan a yaali mi la a kan va m sinsaŋŋa. Mi ale a sak ni dii la an nyini daa mi dek jigiya, alege ka m Kowa waai ale tom mu la jigi.

²⁵ “Mi ale diem bo ale ni la, ale soa ate mi a weeni ni wienja de. ²⁶ M Kowa a le tom Maarōwa waai ale ka Naawen Chiika la ate ka jam mi yonni nyin a sak ni abe wa teeri ni dii meena ate mi a weeni ni la.

²⁷ “Mi a le basi ate ni ta suyogini ase mi dek jigi ale ka dii la. Suyogini dii ate mi ayen m te ni la ka di toga ale tenka meena demma suyogini. Ni kan a yiili abe ni a chali yogsumoa. ²⁸ Mi poom a liŋ weeni ni kama ayen m le cheŋ m Kowa jigi abe m nman pilim jam. Ase ni dan sum a yaali mu, ni sue a le peenti, ale m ale a cheŋ m Kowa jigi la dii la m Kowa a zuak kama a gaam mi. ²⁹ Mi a weeni ni wienja de kama abe ŋa ge a jam nye, ate ŋa dan jam a nye abe ni ta siaka ale mu. ³⁰ Mi kan yaali ayen m biisi wa boari ale ni, dii nyin la Sitaana waai ale soa tenjuk de meena demma la, a cheena kama. Wa ka pagrim mi zuwa. ³¹ Alege tenka meena demma a le seba ayen mi a yaali m Kowa kama, dila me abe ni soa ate mi a tom wa dii meena ate wa a weeni mu la.

“Ni basi ate ti yiti a cheŋ jigi yonŋ.”

15

¹ Yeezu yaa nman weeni ba ayen, “Mi a nye se ka tiib la. Mi Kowa me a nye se ka nuru waai ale a nya tiimu zuk la. ² Wa nyiem a kasim a gebi nanj sii ale kan a yoani la a basi kama ale a gebi sii ale a yoani la a magsi chaab ate si a yoani yoana yega. ³ Naawen a

poom liŋ sugri ni suniimaŋa kama ale wie ŋaai ate mi a sagi ni la. ⁴ Ni be kasim a bo ale mi ate mi me a bo ale ni. Nan a kan baga yoani yoana ka dega, ka nanƙa a nin bo kinni nyiŋ ale ka baga a yoani. Siuk kula po ni dan kan bo ale mi ni kan baga a nye wariya.

⁵ “Mi ale kinni alege nama a chim nanŋaŋa. Waai ale bo ale mi ate mi me a bo ale wa la ale yoani yoana yega. Ni kan baga a nye wariya ase mi nin kan bo ale ni. ⁶ Waai ale kan bo ale mi la m Kowa a le gebi wa a basi ase tiib nanŋa la, nan sila a dan ko ba tigi si kama a nyo bolim po a ju. ⁷ Ni dan bo ale mi ate m wienŋa a bo ale ni, ni dan juisi jaab buui ate ni a yaali la Naawen a le te ni. ⁸ Ni dan a yoani yoana kula a le sak ayen ni ka mi ŋaari viiriba ate m Kowa a nya zula. ⁹ Mi a yaali ni ase ka m Kowa ale a yaali mu dii la. Ni kasim a ta yaalika ale mu. ¹⁰ Ni dan tom a va mi yaalika m le kasim a yaali ni ase mi ale a tom a va m Kowa yaalika ate wa yaali mu dii la.

¹¹ “Mi a weeni ni wienŋa de kama ayen ni ta supeentik kaai ate mi ta la. ¹² Sinsak paali ate mi a yaali ayen ni va di. Ni a yaali chaab ase mi ale yaali ni dii la. ¹³ Nuru waai a dan zaani wa doaba nanƙula po a kpi a te ba, yaali kaai ate wa ta ale wa doama la a gaam jaab buuri meena kama. ¹⁴ Ni dan a va dii ate mi a sak ni la, ni ka mi doaba. ¹⁵ Wie ŋaai meena ate m Kowa a weeni mu la, ŋala ale mi a pa weeni ale ni. Ka dila ale soa ate mi a weeni ayen ni ka m doaba la. Mi a kan yaali ayen m ŋman weeni ayen ni ka mi tuimtomdo, dii nyiŋ la tuimtomdo a ze wa nyonɔ ale ta dii la. ¹⁶ Daa nama ale lueri mi ayen m chim ni nyonɔ, alege ka mi ale lueri nama ayen ni a tom tuimmaŋa ŋaai ale kan a kaasi

la a te mu. Ni dan tom ŋa dila ni le baga a pa mi yonni nyiŋ a juisi ŋanta baai ate ni a yaali la m Kowa jigi ate wa te ni. ¹⁷ Wa dii ate mi a chiib a weeni ni la ale ni kasim a yaali chaab nalimnyiini.

¹⁸ “Ase tenƙa meena demma a dan kisi ni mi ŋaari vaka nyiŋ, ni be teeri ayen ka mi ate ba jam a liŋ kisa. ¹⁹ Ase nama ale tenƙa meena demma a dan jam bo ka jigi yey ale chaab, ba te a yaali ni kama, alege ka mi ale lueri ni ate nama ale ba an bo ale chaab la ale soa ate ba kisi ni. ²⁰ Ni teeri dii ate m weeni ni ayen yomma an baga a zuak a gaam wa nyonɔ la. Ba jam a daani mi ka nna yegayega. Dila dek dek ate ba a yaali ayen ba daani nama me la. Ba dan wom mi sinsanŋa kama, ba te le wom nama sinsanŋa me. ²¹ Ba le daani ni dii nyiŋ la ba ze waai ale tom mi la. Ba le ŋman a daani ni, ni ale a va mi la nyiŋ. ²² M jam kama ayen m weeni ba ate ba basi ba wabaataŋa siuku vaka, alege ba zeri. Dila nyiŋ Naawen a dan bo ba buusa ayen ba lo ya, ba an ŋman baga a weeni wari ale wa. ²³ Waai ale kisi mi la, a kisi m Kowa me kama. ²⁴ Mi tom ka tuimkperikaliik sii ate waai an baga a tom la, ba nimbie po. Dila nyiŋ Naawen a le weeni ba ayen ba nye kaasiya. Ba dek a nya ŋaai meena ate mi a nye la kama ale ba nimbie alege ba diem kisi mi ale m Kowa. ²⁵ Ba kisi mu nna la kama ayen dii ate ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po la a chim wensie. Ba ŋmarisi ayen, ‘ba kisi mu kama kinla nyiŋ.’

²⁶ “Mi poom a liŋ weeni ni kama ayen Maarowa waai ale ka Naawen Chiika la ale pai Naawen wensie wienŋa a sak ni, wa abe le nyini ka m Kowa jigi. M le tom wa ate wa nyini m Kowa jigi a jam a biisi mi wie. ²⁷ Ate nama me a baga a biisi mi wie dii nyiŋ la ni bo ale mu kama a nyini piilimka.

16

¹ “Mi a weeni nama wienja de kama, ate ni kan jok siaka ale mi. ² Juuma a le yiaƙ ni ba tuka diinaƙa po a basi. Ku danni me dek a le jam a paari ate baai a le ba ko ni la a poli ayen ba a tom ka dii ate Naawen a yaali la. ³ Ba le nyɛ ni nyanja de meena, dii nyinj la ba ze mi yaase m Kowa. ⁴ Mi a weeni ni wienja de kama ate da njala, a dan paari ate ba boro a nyɛ ni dila abe ni teeri mi ale weeni ni dii la.

“Mi an weeni ni wienja de piil-imka po, dii la m le jam bo ale ni la. ⁵ Yogyɔgla de m nmani a cheɲ ka waai ale tom mu la jigi, alege ni waai a karo ayen wa bek mi m le a cheɲ juijui la. ⁶ Mi ale weeni ni wienja de meena la a nyɛ kama ate ni sui a kaasi nna yegayega. ⁷ Alege wensie ate mi a weeni ni, ku ale zunchoɲ ni jigi ase m nin cheɲ m Kowa jigi, dii nyinj la m dan kan cheɲ ya, Maarowa a kan jam ni jigi ya. Alege m dan cheɲ m le tom wa ate wa jam a maari ni. ⁸ Wa dan jam, wa le basi ate teɲzuk de meena demma a miɲ ba le ta popola kaasima ale tuimbaata dii la, ale ba le ta popola kaasima ale Naawen buusaɲa dii la. ⁹ Ba ta popola kaasima ale tuimbaata dii la ba ka siaka ale mi. ¹⁰ Ba ta popola kaasima ale wayɔrisima dii la mi a cheɲ ka m Kowa jigi ate ni kan nman nya mu. ¹¹ Ba ta popola kaasima ale Naawen buusaɲa dii la Naawen a poom bo Sitaana waai ale soa teɲka demma meena la buusa kama.

¹² “Mi ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak ni a gum du, alege ɲa zuak kama a gaam ni womka. ¹³ Naawen Chiika kaai ale ka wensie nyɔɔ la, a le jam a bo ni suniimaɲa po, ka le de ni niɲ a sak ni wensie siuku. Ka le ka sak ni dii la a kan nyini daa ka dek jigi

ya. Wie ɲaai ate mi ale m Kowa a weeni ka la, njala a le ka pai a sak ni. Ka le sak ni me wie ɲaai ale diem cheena ayen ɲa nyɛ la wie. ¹⁴ Ka le te mi zula yegayega, dii nyinj la ka le wom mi wienja ɲaai ate mi a weeni ka la abe ka pai a sak ni. ¹⁵ Jaab buuri meena ate m Kowa a ta la ka mi ale soa. Ka dila ale soa ate mi a weeni ni ayen Naawen Chiika a le wom dii ate mi a weeni ka la abe ka pai a sak ni.

¹⁶ “Mi a kan bo ale ni a beni abe m ge a cheɲ m Kowa jigi ya. Mi a dan cheɲ wa jigi ku kan beni ate ni nman nya mu.”

¹⁷ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa ɲaanviirima ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Wa a weeni ka tama ayen wa kan bo ale ti a beni abe wa ge a cheɲ wa kowa jigi ya. Wa nman a weeni ti kama ayen wa dan cheɲ ku kan beni ate ti nman nya wa. Nyaku de meena ate wa biisi la, kiri ale boa? ¹⁸ Tama ze dii ate wa a weeni ayen wa kan beni la kiri ya.”

¹⁹ Yeezu a jam seba kama ayen ba a yaali ayen ba bek wa kama. Wa yaa weeni ba ayen, “Ku kan beni ate ni kan nman nya mu, ku be kan beni ate ni nman nya mu. Ka ku de ate ni a bek chaaba? ²⁰ Wensie ate mi a weeni ni ayen mi dan basi ni, teɲka meena demma sue a le peenti nna yegayega, alege nama dek suenja a le kaasi kama nna yegayega. Ni sukaasimaɲa ale tulim a chim supeentik. ²¹ Nipok a dan boro a dom wa puuk, wa sui a nyiem kaasi kama. Wa dan jam biak a ga nueri, wa yaa bagim wa sukaa-sunƙu kama, ale ta supeentik wa biika nyinj. ²² Nama sue a kaasi kama yogyɔgla de, alege m dan nman nya ni, ni suenja a peenti kama nna yegayega. Nuru karo a бага a tuesi supeentika de ni jigi ya.

23 “Dai dila dannu a dan jam paari ni kan begi mu jaaboa. Wensie ate mi a weeni ni ayen ni a le baga a pa mi yonni nyinj a juisi jaab buuri meena ate nama a yaali la m Kowa jigi ate wa te ni. 24 A ta nyini dila po a jam paari jinla dannu, nama an diem a juisi wa jaaboa mi yonni nyinjja. Ni be juisi wa ate wa te ni ate ni suenja a peenti a gaam taam.

25 “Wie njaai ate mi a kasim a weeni ni la, ka wamagsima ate ni an baga nja kiri a minj, alege ku dannu a cheena kama ayen m sak ni m Kowa wie a lagri ate ku kan nman tua a te ni. 26 Dai dila dannu a dan paari, ni kan nman nya mi ayen mi a basi ate m Kowa a te ni njanta baai ate ni a yaali la. Nama dek a baga kama a puusi a te wa mi yonni nyinj ate wa a te ni. 27 Mi Kowa a le te ni jaab buui ate ni a yaali la, dii nyinj la wa a yaali ni ka nna yegayega. Nama a yaali mu kama ale ta siaka ayen m nyini ka m Kowa Naawen jigi. 28 Mi a nyini ka wa jigi a jam tenjuk de. Yogyogla de mi a basi tenjuk kama ayen m nmani a chenj wa jigi.”

29 Wa njaanviirima ale ga wom dii ate wa a weeni la, ba yaa weeni wa ayen, “Yogyogla de tama a yaa minj fi ale a weeni dii la kiri kama. Ku an nman tua a te ti. 30 Ti seba ayen fi seba wie meena kama. Ku daa nuru nman bek fu bega. Ku de a basi kama ate tama a ta siaka ayen fi nyini ka Naawen jigi.”

31 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni sum ta siaka ale mu yogyogla de? 32 Ni wom mi nalimnyini. Ku kan beni ate nama meena ale chali a kuli ni yeenja abe ni ge basi mi nyiini, alege m Kowa a kan basi mu, dii nyinj la wa bo ale mu kama. 33 Mi a weeni ni wienja de kama ate ni dan bo ale mi ni ta suyogini. Tenjka demma ale namsi

ni alege ni ta sunum pagrik mi nak de Naawen dachaasa kama.”

17

1 Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa zak wa zuk a nya wennmazuk a weeni ayen, “M Koa, m kummu dannu a moata kama. Sak nuruba fi zulaŋa ale fi nalim buui ate fi pa te mi la, ate mi a te fu zula. 2 Fi te mu pagrim kama nurubiik meena zuk ayen m baga a pai nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te baai meena ate fi a te mu la. 3 Fi ka wanyi dekki ale wensie nyonon. Nuru waai a dan seba fi ale mi waai ate fi tom la, wala nyiini ale ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. 4 Tuim njaai ate fi pa te mu ayen m tom la a basi ate tenjka meena demma a nya fi zulaŋa ale fi nalimu kama. Yogyogla de mi a be nueri tuimaŋa kama. 5 M Koa, te mu zula fi dek nimbie po, zula njaai ate mi ale fi a jam ta alege ate fi nye tenjka la.

6 “Nuru baai ate fi lueri ba tenjka po a te mi la, mi a basi ate ba seba fu kama. Fi ale soa ba a yaa pa ba a te mi. Ba be va fi noai kama. 7 Yogyogla de ba yaa seba ayen jaab buuri meena ate mi ta la a nyini ka fi jigi. 8 Wie njaai ate fi a weeni mu la, m pa nja kama a sak ba, ate ba ta siaka ayen ka fi ale tom mu ba jigi.

9 “M kan puusi a te ka tenjka meena demma, alege mi a puusi a te ka baai ale ta siaka ale mi la. Fi ale soa ba ale lueri ba a te mi. 10 Mi nuruba meena ka fi nuruba. Fi nuruba me meena ka mi nuruba. Ba ale va mi dii la a sak ka nuruba ayen mi ta zula ka nna yegayega. 11 Yogyogla de mi cheena ka fi jigi, m kan nman bo tenjuk de, alege bala dek ba nyiini a le ba bo tenjuk de. M Ko Welenja a nya ba zuk nalimnyini ale fi pagrimu ate ba chim bunyi ase mi ale fi ale ka bunyi dii la. 12 Ase mi ale diem a jam bo ale ba

dii la, mi pa ka fi pagrimu a nya ba zuk. Mi a nya ba zuk kama ate ba wanyi an be ya, alege ka waai ale yeeri wa dek ayen ba ale nmarisi wa wie dii Naawen gbanjka po dila po dila po la a jam chim wensie. ¹³ Yogyogla de mi cheena ka fi jigi. Ka dila ale soa ate mi a puusi a te fu ba nyin ayen ba sue a peenti ase mi sunni ale ka dii la. ¹⁴ Wie njaai meena ate fi weeni mu la m pa na kama a sak ba. Tenka meena demma a kisi ba kama, dii nyin la ba daa bunyi ase mi ale tenka meena demma me ale kan daa bunyi dii la. ¹⁵ Mi a kan puusi a te fu ayen ka fi yeeri ba tenka po a basi, alege mi a yaali kama ayen fi lik ba a tanla ate Velinvendika a kan paari ba. ¹⁶ Ba le tenzuk de demma a daa bunyi ase mi ale tenka meena demma ale kan daa bunyi dii la. ¹⁷ Fi wie njaai ate mi a pa sak ba la ka wensie. Be pa ba ate ba chim fi nuruba ate ba va fi wensienja. ¹⁸ Mi ale a tom ba ayen ba chen a ga sak tenka meena demma fi wie ase fi ale tom mi me ayen m jam a sak ba dii la. ¹⁹ Ba nyin mi pai m dek a te fu ayen ba бага a pai ba dek a te fu.

²⁰ “Mi kan puusi a te ka mi njaanviirima dek ba nyiini, alege ka baai meena a le ba ta siaka ale mi ba sinsanja nyin la. ²¹ Be maari ba ate ba ta noai yen ale chaab. M Koa, fi ale mi ka bunyi. Maari ba ate ba ta noai yen ate tenzuk de meena demma a ta siaka ayen ka fi ale tom mi ba jigi. ²² Fi zulaña ale fi nalimu ate fi a pa te mi la, mi a pai a te ba kama ate ba бага a ta noai yen ale chaab ase tama la. ²³ Mi a bo ale ba kama ate fi a bo ale mi ayen ba ta noai yen ate tenka meena demma a seba ayen fi ale tom mi alege a yaali ba ase fi ale a yaali mi dii la.

²⁴ “M Koa, fi ale pai m njaanviirima a te mu. Mi a yaali kama ayen ba bo ale mu juijui ate

mi a chen la ate ba nya zula njaai ale nalim buui ate fi a te mi la, dii la fi a yaali mi kama piilimka po alege a nye tenka. ²⁵ M Ko waai ale ka tuimmanja nyon la, tenka meena demma a ze fu, alege mi a seba fu kama ate m njaanviirima me a seba ale ka fi ale tom mu ba jigi la. ²⁶ Mi sak ba fi ale ka waai la kama. M le kasim a sak ba ate yaali kaai fi ta ale mi la bo ba jigi ate mi me a бага a bo ale ba.”

18

¹ Yeezu ale jam a puusi a te wa Kowa a nueri la, wa le wa njaanviirima a yaa basi dula jigini ale ge lo beli fiik kaai ate ba a wi ayen, Kidron la a jueli a ga jo jigi ate ba vuk tiisa. ² Judas waai ale jam a yaali ayen wa ta Yeezu a ga bobri a sak la, a jam seba dula jigini kama, dii nyin la wa ale Yeezu ale wa njaanviirima meena a nyiem a kasim a chen ka ku jigini. ³ Juuma Puusika Yenni kpanja ale Farisiima a yaa tigi sojiba ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la jigi yen ate Judas a yaa de ba nin a ta ba chen juijui ate ba vuk tiisanja la ayen ba yik Yeezu. Ba jam a pa ka ba gebi wonja ale ba kanaasa ale do wonja. ⁴ Yeezu a jam seba dii a le cheena ayen di nye la kama a yaa chen ayen wa tu ba. Wa le tu ba la, wa yaa bek ba ayen, “Nama a gisi ka wana?”

⁵ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti a gisi ka Yeezu Nazaret denowa.”

Wa yaa weeni ba ayen, “Ka mi ale la.”

Judas waai ale ta wa a ga bobri a sak la, a jam maa za dula kama ale ba. ⁶ Yeezu ale weeni ayen ka wa ate ba a gisi la, ba yaa tori njaan nyin a lo ten. ⁷ Yeezu a yaa nman bek ba ayen, “Nama a gisi ka wana?”

Ba nman diem weeni wa ayen, “Ti a gisi ka Yeezu Nazaret denowa.”

⁸ Wa yaa nman weeni ba ayen, “Mi poom a liŋ weeni ni kama ayen ka mi ale la. Dan ka mi ate ni a yaali ayen ni yik, ni be basi ate m njaanviirima cheŋ abe ni yik mi nyiini.” ⁹ Wa weeni nyaku de kama ayen wa ale poom liŋ weeni wa Kowa dii ayen wa kan yaali ayen wa jok nuru baai ate wa lueri a te wa la, po wanyi la a chim wensie.

¹⁰ Dula jigini Simon Piita a yaa deri yeeri gebi wonj a che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi juga tunni a lonsi teŋ. Yomo wala yue a jam le Malakusi. ¹¹ Yeezu a yaa weeni Piita ayen, “Pa fi gebika a nman su ka jigini, fi a poli kama ayen mi kan nam ninam buui ate m Kowa a weeni ayen m jam a namu la.”

¹² Yeezu ale biisi a ga nueri la, sojima ale ba kpagini ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la, a yaa yik Yeezu a bobo wa nisaŋa, ¹³ a ta wa a cheŋ nuru waai ate ba a wi wa ayen Anasi la yenni. Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yue a jam le Kayafas. Anasi a jam ka wa chichambiik. ¹⁴ Kayafas a jam le nuru waai ale liŋ a weeni Juuma ayen ku a magsi kama ate nuru yeŋ a zaani ba meena nanŋkula po a kpi a te ba la.

¹⁵ Anasi a jam seba Yeezu njaanviirima po wanyi kama. Wa ale Piita a yaa jam va nuru boanni njaan a cheŋ juijui ate ba jam ta Yeezu a cheŋ la. Ba le ga paari Anasi yenni la, njaanviiro wala a yaa taam jo dabiaka po, ¹⁶ alege Piita yaa jam wari nansiunŋku noai. Ku an jam a beniya ate Yeezu njaanviiro waai ate Anasi a jam seba la a yaa nman nyini dabiaka po a cheŋ nansiunŋku noai a saalim nipokbinni waai ale jam

a limsi nansiunŋku la ale ta Piita a jo dabiaka po. ¹⁷ Nipokbinni a yaa bek Piita ayen, “Fi daa nuru wala njaanviirima po wanyi?”

Piita a yaa weeni wa ayen, “Aawo, mi daa ba po wanyi.”

¹⁸ Yenni tuimtomdoma ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la, a yaa jam yaali kaala a cheeni bolim dabiaka sunsuŋ a za gilim a njuunji, dii nyinj la, njoota ale jam boro. Piita me yaa cheŋ ga gum ba po.

¹⁹ Ba le jam ta Yeezu a ga jo yenni po la, Anasi a yaa bek wa ku le ka dii wa sinsanŋa ale wa njaanviirima jigi la. ²⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi nyiem a kasim a sak nuruma ba tuka dinanŋa ale Naawen Puusika Yenni po juijui ate ba a tigi chaab la kama. Mi an suk a biisi wariya. ²¹ Fi kan a begi mi, alege a begi baai ate mi a sak la, dii nyinj la bala dek a seba mi ale weeni ba dii la kama.”

²² Wa le ga weeni dila la, baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la wanyi a yaa deri fobi Yeezu ale weeni wa ayen, “Ka boan jaab ale soa ate fi a biisi dila ale kpagini?”

²³ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Ase mi dan biisi ka wari a kaasi, fi a weeni ka nuruma de meena di ale ka dii la, alege m dan nye magsi kama, be ka boa ale soa ate fi a fobi mu?”

²⁴ Yeezu nisaŋa a diem a bobo kama. Anasi ale biisi ale wa nueri la, wa yaa basi ate ba ta Yeezu cheŋ Kayafas waai ale jam ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la jigi.

²⁵ Piita a jam diem bo ka dabiaka po a njuunji bolimu. Baai ale jam za ale wa la po wanyi a yaa bek wa ayen, “Fi daa nuru wala njaanviirima po wanyi?”

Wa yaa pagsi ayen, “Aawo, mi daa ba po wanyi.”

26 Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi a jam ka nuru waai ate Piita a jam a gebi wa tunni la suok. Wa yaa weeni Piita ayen, “Daa fi ale nuru wala ate mi a poom nya ni juijui ate ba vuk tiisanja la?”

27 Piita nman pagsi ayen, “Aawo, daa mi.” Wa ale ga weeni dila la, vari kpadiaka a yaa deri kum.

28 Vari ale veenti la saliuok yokyok foribi ate Kayafas a basi ate sojima yaa ta Yeezu chej gominawa yenni. Ba ale chej la Juuma a jam wari za ka peelim dii nyin la ba an jam a yaali ayen ba dan ba dek ate ba kan бага a de Gaambasika Tigini ndiintanja.

29 Gominawa yoi jam ale Paalot. Wa yaa nyini dabiaka po a begi Juuma ayen, “Ka boan jaab wari ate nama a ta ayen wa kaasi ya?”

30 Ba yaa weeni wa ayen, “Ase wa dan kan nye ka wari a kaasi ya, tama te kan ta wa a jam dela.”

31 Paalot a yaa weeni ba ayen, “Ni be ta wa a chej ga bo wa dii ate ni nyiem a bo ni nuruma, buusa la.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Nama Aroom demma a kan siak ate ti a bo nuruba kum buusa.” 32 Juuma ale jam a yaali ayen Paalot yik Yeezu a kpi jabarimu nyin ate wa kpi la, a jam basi kama ate dii ate Yeezu a weeni wa njanviirima la, a chim wensie.

33 Paalot a yaa nmani jo boteka yenni po a yaa weeni wa sojima ate ba ga ta Yeezu a jam ate wa yaa weeni wa ayen, “Ka fi ale Juuma Naawa?”

34 Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka fi dek ale a bek wannu de yaa ka nuruba ale weeni fu ayen fi bek mu?”

35 Paalot a yaa weeni wa ayen, “Fi a poli ayen mi ka Juu? Ka fi dek nuruba ale Juuma Puusika Yenni kparnja, a ta fu a jam nyo

mi nisa po. Ka boan jaab wabiok ate fi tomu?”

36 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi naamu a ka tenzuk de. Ase bu dan bo ka tenzuk de, mi nuruma a te nye ka kpalin a vari mi Juuma kparnja jigi a basi. M be nman a weeni fu kama ayen mi naamu a ka tenzuk de.”

37 Paalot a yaa bek wa ayen, “Fi be sum ka naaba?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ale weeni ayen m ka naab. Ba biak mu ka tenzuk de ayen m sak nuruba wensie wie. Baai ale a yaali ayen ba chim wensie nyam la ale a wom mi sinsanja.”

38 Paalot a yaa bek wa ayen, “Ka boa ale wensie?”

Wa yaa nman nyini peelim a weeni Juuma ayen, “Mi an бага a nya wabiok kuui ate nuruwa de a tom a magsi kum la. 39 Ni Gaambasika Tigini daanja a nyiem a dan jam paari bena meena, mi nyiem a lak ka nuru baai ate mi yik a lik la po wanyi a basi. Nama a yaali ayen m basi waai ale ka Juuma naab la?”

40 Ba meena a yaa kaari ate ku jueli ayen, “Tama a kan yaali wa. Ti a yaali ka Barabasi.” (Barabasi a jam ka zue.)

19

1 Paalot ale wom dii ate nuruma a weeni la, wa yaa basi ate sojima a miiri wa. 2 Ba le miiri wa la, ba yaa yaali munsa a yok zutok ate ka a nye ase naab zutok la a vuk wa zukku ale ge pa garuk monuj a jo wa, 3 a yaa fobi wa ale a puusi wa ayen, “Juuma Naawa, ti a puusi fu.”

4 Ba le jam a nye dila la, Paalot a yaa nman nyini Juuma jigi dabiaka po a weeni ba ayen, “M le nman ta wa a nyini a sak ni, ate ni seba ayen mi an nya wa kaasun wa jigiya.” 5 Wa le ga weeni nyaku de la, sojima yaa deri ta Yeezu

a nyini zaani nuru boanni nin. Wa diem a jam jo ka wa garuk monunƙu ale wa munsu zutoka. Paalot a yaa weeni nuru boanni ayen, “Ni nya, nuruwa ale nna.”

⁶ Juuma Puusika Yenni kpanƙa ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la ale nya Yeezu la, ba yaa kaari ate ba luelutana a jueli a weeni Paalot ayen, “Ko wa! Ko wa!”

Paalot a yaa weeni ba ayen, “Mi an nya wa kaasun ale nuruwa de. Ni ta wa cheƙ ga kpi jabarimu nyin ate wa kpi.”

⁷ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, “Tama sinsanƙa a sak ti kama ayen ku a magsi kama ate nuruwa de a kpi, dii nyin la wa pa ka wa dek a chim Naawen Biik.”

⁸ Paalot ale wom dii ate ba weeni la, yogsum a yaa yik wa nna yegayega. ⁹ Wa yaa nman cheƙ ga jo boteka yenni po, a yaa bek Yeezu ayen, “Fi nyini ka be?”

Alege Yeezu an tulisi ya. ¹⁰ Paalot a yaa nman bek wa ayen, “Fi ka wari a weeni? Mi ta pagrim kama a бага a vari fu a basi ale nman бага a weeni ayen ba ta fu a cheƙ a ga kpi jabarimu nyin ate fi kpi.”

¹¹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ase Naawen a dan kan te fu pagrimu de, fi an бага a nye mi wariya. Ka dila ale soa ate mi a dan kpi, nuru waai ale pa mu a nyo fi nisa po la, wala kaasunƙu a gaam fi kaasunƙu la.”

¹² Paalot ale wom Yeezu wienƙa la, wa yaa deri a nye wa popola bunyi ayen wa vari wa a basi. Nuru boanni ale jam a min dii ate wa a yaali ayen wa nye la, ba yaa nman kaari ate ku jueli nna yegayega ayen, “Fi dan basi ate nuruwa de a cheƙ, fi kan wa ti nakpionƙu waai ate ba a wi wa ayen Siiza la noaya. Ase nuru waai me a dan pa wa dek a

chim naab, wa me a kan va Siiza noaya.”

¹³ Paalot ale wom dii ate ba weeni la, wa yaa nman basi ate wa sojima a ta Yeezu a de wa nin a cheƙ ga jueli kunƙunƙu zuk. Juuma a jam a wi dula jigini ale ba dek tenƙa biika ayen ka Gabata. Paalot a yaa kali boteka zukpaglika zuk. ¹⁴ Paalot ale jam a ga jo a kali diipo la ale wenbinni a jam bo ka wein zuk sunsun. Da dila dannu me ate Juuma a boro a gomsu ba Gaambasika Tigini daana. Paalot a yaa weeni nuru boanni ayen, “Ni nya, ni naawa ale nna.”

¹⁵ Ba yaa nman kaari ayen, “Ko wa! Ko wa! Basi ate ba kpi wa jabarimu nyin!”

Paalot a yaa weeni ba ayen, “Nama a yaali ayen m basi ate ba ta ni naawa a ga kpi ka jabarimu nyin?”

Juuma Puusika Yenni kpanƙa baai ale jam bo nuru boanni po la, a yaa kaari ayen, “Na waai nyiini ate ti ta la ale Siiza.”

¹⁶ Paalot a yaa jam weeni wa sojima ayen ba ta Yeezu a cheƙ a ga kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi.

Ba yaa deri yik wa. ¹⁷ Ba jam pai ka jabarim a te Yeezu ayen wa ji ate ba cheƙ juijui ate Juuma a wi ale ba dek tenƙa biika ayen, “Golgota” la. Dula jigini kiri a jam le zukoluku jigini. ¹⁸ Ba le ga paari ku jigini la, ba yaa pa wa a kpi jabarimu nyin. Ba jam maa ta ka nuruba baye a jam kpi nmanbarinta nyin dula jigini a gum Yeezu po, ate wanyi a bo wa gala nwala me a bo wa juga. ¹⁹ Paalot a yaa jam weeni wa sojima ayen ba nmarisi dii ate Yeezu a nye la a pa man wa jabarimu nyin. Dii ate ba jam nmarisi la ale,

*YEEZU NAZARET DENOWA,
ALE JUUMA NAAWA*

20 Ba le jam kpi Yeezu juijui la an yalima ale Jerusalem tenka. Juuma yegayega a yaa jam nyini ba tenka a cheŋ ayen ba nya jaab buui ale jam a nyɛ la. Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa nya sojima ale ŋmarisi dii a pa maŋ la. Ba jam pa ka biisa buta a ŋmarisi, si jam ka Juuma ale Girik demma ale Aroom demma biisaŋa. 21 Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa yaa ŋmani a cheŋ Paalot jigi a ga weeni wa ayen, “Ku an magsi ayen fi poom weeni fi sojima ate ba ŋmarisi ayen wa ka Juuma Naaba. Fi te weeni ba ate ba poom a ŋmarisi ayen, wa weeni kama ayen wa ka Juuma Naab.”

22 Paalot a yaa weeni ba ayen, “Dii ate mi basi ate ba ŋmarisi la, ale la.”

23 Sojima ale jam kpi Yeezu jabarimu nyin a nueri la ba yaa pai gattaŋa a poori bunaansi ate waai meena a pai bunyi. Ba jam pai wa garuk kuui ate ba an baali ku alege yok ku la me. 24 Ba yaa weeni chaab ayen, “Ni kan basi ate ti cheeri ku, alege ni basi ate ti nak gbaŋ a nya waai dek ale wa de garuku la.” Sojima ale ga nyɛ dila la, dii ate ba jam ŋmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po la a yaa chim wensie. Ba ŋmarisi ayen, “Ba pai mi gattaŋa a chari chaab, alege a pai m garuk wonku kuui ate m jo a basi ten la, a nak gbaŋ ayen ba nya waai dek ale wa de la.”

Sojima ale jam nyɛ dii la ale la.

25 Yeezu mawa, ale wa mawa suoku, ale Kolopase powa Mɛeri ale Mɛeri Magdala ale jam za a moata Yeezu. 26 Yeezu yaa nya wa mawa ale wa za moata wa ŋaanviro waai ate wa jam a yaali nna yegayega la. Wa yaa weeni wa mawa ayen, “M ma, wa ka fi biik.”

27 Yeezu yaa ŋman weeni wa ŋaanviro waai ate wa a yaali nna

yegayega la ayen, “Wa ka fi ma.” A nyini da dila dann, a ta a cheŋ wa ŋaanviiriwa a yaa jam kasim a nya wa mawa zuk kama.

28 Yeezu ale weeni dila la, wa yaa deri seba ayen wa tuimaŋa tenzuk de a nueri kama, ate wa yaa weeni ayen, “Nyanyuila ale ta mu.” Wa weeni wienŋa de kama ate dii ate ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po la a chim wensie.

29 Daam ale jam bo chin po a za dula, nuru baai ale jam za dula jigini la wanyi a yaa yaali sosok a pa lusi daamu po a pa yik duok won nyin a zak ta jueli Yeezu jigi ayen wa nyu. 30 Yeezu a yaa nyu ale a weeni ayen, “Ku nueri kama.”

Wa le weeni dila a ga nueri la, wa yaa deri chigsi wa zukku ten a kpi.

31 Juuma a kan jam a yaali ayen Yeezu ale nuruba bayewa a bo dula jigini, dii nyin la ba tigini daaŋa ale cheena la nyin. Ba tigini daaŋa po dinyi a jam ka ba Vuusum Dai. Ba gela yaa cheŋ Paalot jigi a ga weeni wa ayen ba a saalim wa kama ayen wa basi ate wa sojima a cheŋ ga we ba nanŋaŋa ate ba kpi nwuli abe ba yeeri ba ate ba nyini ŋanbarintaŋa zuima a sin. 32 Wa yaa siak ate ba cheŋ. Ba le ga la, ba yaa lin we nuru baai bayewa ate ba kpi a gum Yeezu po dula jigini la nanŋaŋa. 33 Ba le ga ayen ba we Yeezu nanŋaŋa la, ba yaa nya ale wa kpi kama ate ba yaa pa wa nanŋaŋa weka a basi. 34 Sojima wanyi a yaa pa wa gbaluku a chubi wa gaunku a pusi ate ziim ale nyiam a nyini du a nyini. 35 Ka mi dek, Joon, ale nya ale m nina. Ka dila ale soa ate mi ale ŋmarisi dii la ka wensie la. Mi a weeni ni kama ayen ni ta siaka ale ku. 36 Sojiwa ale ga nyɛ dila la, ba le jam a ŋmarisi dii

Naawen gbanƙa po dila po dila po la a chim ka wensie. Ba nmarisi ayen, “Kobi yen me la an jam we wa nyinƙa po.”³⁷ Ba nman nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, “Nuruba a le nya nuru waai ate ba pa gbaluk a boro a chubi wa la.”

³⁸ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Josefi ate wa jam nyini ten kanyi ate ba a wi ayen Arimatia. Wa jam ka Yeezu njanviiroma po wanyi, alege wa yaa jam a suk wa dek Juuma kpanna nyin. Wa yaa jam chen Paalot jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa sojima a ga yeeri Yeezu ate wa nyini jabarimu zuk a sin ten ate wa ta ga gu. Paalot a yaa jam te wa siuk.³⁹ Nikodimusi waai ale jam lin chen Yeezu jigi yokku la, a jam maa bo dula kama a yaa ta wa kpaam, bu nyummu a jam masa kama.⁴⁰ Josefi ale Nikodimusi a yaa jam pa kpaamu a sa Yeezu nyinƙa ale ge a pa guka garupali a vili wa. Juuma ale a gu ba nuruba dii la ale la.⁴¹ Juijui ate ba kpi Yeezu jabarimu nyin la, ba jam vuk ka tiisa. Dula jigini pun vorub ale jam boro ate ba an diem a gu nuru du a nya ya.⁴² Ba jam a yaali ayen ba ta Yeezu a ga gu ka vorub bula po, dii nyin la Juuma Gaambasika daanja a jam paari kama a nueri.

20

¹ Laasidi dai saliuk yokyok, ate Mæri Magdala a yaa yiti a chen juijui ate ba gu Yeezu la. Wa le ga paari la, wa yaa nya ale tintain dii ate ba pa lik vorumu nœanni la a jam bilim kama a basi nakpiak.² Wa yaa nmani chali chen Simon Piita ale Yeezu njanviiro waai ate wa jam a yaali wa nna yegayega la jigi a yaa weeni ba ayen, “Nuruba ale yeeri ti Nyonowa vorumu po. Mi be ze ba le ta wa a chen juijui la.”

³ Piita ale Yeezu njanviiro nwala a yaa deri yiti a chali chen dula jigini.⁴ Yeezu njanviiro waai ate wa jam a yaali wa nna yegayega la, a lin de Piita nin kama a chali a paari vorumu jigini.⁵ Wa le churi nya la, ka guka garuku kuui ate ba jam pa vili Yeezu nyinƙa la ale jam doa vorumu po alege wa an jo du.⁶ Simon Piita a yaa jam a fobi taam a ga jo vorumu po a nya ale ka guka garuku ale doa du.⁷ Wa nman nya garuk kuui ate ba jam pa bobi Yeezu zukku la ale ku doa ku toga, garuk kula ale guka garuku an jam a doa ale chaaba.⁸ Yeezu njanviiro waai ale lin a paari dula la a yaa jo a gum Piita po. Wa yaa gisi a nya jaab buuri meena a yaa le ge a ta siaka ayen wa yiti kum po kama.⁹ Ba an diem a jam minji dii ate ba nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen, “Ku a fe kama ate wa yiti kum po la.”¹⁰ Ba yaa basi dula ale ge a kuli.

¹¹ Mæri Magdala a jam za ka peelim a kum. Wa me a yaa churi ayen wa nya bu po.¹² Wa le churi la, wa yaa nya Naawen sabiiloba baye ale ba jo garuk peelita a bo vorumu po. Ba jam kala ka juijui ate ba jam pa Yeezu a dueni la ate wanyi a kala wa zukku duaka jigini ale ge nwala me a kala wa nansana jigini.¹³ Sabiiloma a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a kumu?”

Wa yaa weeni ba ayen, “Nuruba ale pai m Nyonowa a ta chen, ate m ze ba le ta wa a ga dueni juijui la.”

¹⁴ Wa le a weeni nyaku de la, wa yaa chiem a nya Yeezu ale wa za wa nan, alege wa an jam a min wa.¹⁵ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a kumu? Fi a gisi ka wana?”

Mæri a jam a poli ayen ka waai ale a limsi tiisanja la ale la a yaa

weeni wa ayen, “Dan ka fi ale yeeri m nyɔɔwa, weeni mu juijui ate fi ta wa ga dueni la ate m ga pa wa.”

16 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mæeri.”

Ate wa yaa chiem wa jigi a weeni ale wa dek tɛŋka biika ayen, “Araboni.” Ku kiri ale, “M Sagrɔ.”

17 Yeezu a nman weeni wa ayen, “Kan tiri mu, dii nyin la mi an diem a cheŋ m Kowa jigi ya. Cheŋ m nãanviirima jigi a ga weeni ba ayen ku kan beni m le nman cheŋ waai ale ka mi Koa ale ba koa, waai ale ka mi Naawen ale ba Naawen la jigi.”

18 Dula jigini Mæeri a yaa cheŋ nãanviirima jigi a ga weeni ba ayen wa nya ba Nyɔɔwa kama ale dii meena ate wa weeni a sak wa ayen wa weeni ba la.

19 Laasidi dai junɔai yok, Yeezu nãanviirima a jam tigi ka chaab a bo yeri dini po ale lik tuaatana meena, dii nyin la ba jam a chali ka Juuma kpanɲa yɔgsum. Ba le jam a kala la, Yeezu a deri jam jo za ba sunsun a yaa weeni ba ayen, “Naawen a te ni suyɔgini.” 20 Wa yaa lagri wa nitalana po a sak ba ale a nman cheemu wa gaŋku me ayen ba nya. Ba yaa deri jam seba ayen ka ba Nyɔɔwa ale la ate ba suniima a yaa peenti nna yegayega. 21 Yeezu yaa nman weeni ba ayen, “Naawen ale te ni suyɔgini. Mi Kowa ale tom mi ate m jam tɛnzuk de siuk kula po me ate mi a tom nama yɔgyɔgla de ayen ni cheŋ tɛŋka meena demma jigi.” 22 Wa le weeni ba dila a ga nueri la, wa yaa vuusi a basi ba nyin ale weeni ayen, “Ni nɔa Naawen Chiika.” 23 Ni dan von nuruba wabaata a te ba, Naawen ale von te ba alege ni dan kan von nuruba wabaata a te ba, Naawen a kan von te ba.

24 Yeezu ale jam wa nãanviirima jigi la, ba po wanyu wa waai ate ba a wi wa ayen Tomasi yibika la, a jam ka ba po. 25 Tomasi a yaa le nman jam juijui ate Yeezu nãanviirima a jam tigi chaab la, ba yaa weeni wa ayen, “Tama nya ti Nyɔɔwa kama.”

Tomasi yaa weeni ba ayen, “Mi a kan бага a siagi ka mi a nin nya wa nitalana po juijui ate ba pa peemaŋa a kpi la abe m pa m nisaŋa a su wa gaŋku vurika jigini a nya.”

26 Daa nãayopoi ale jam taam la, Yeezu nãanviirima ale Tomasi a nman jam a tigi chaab yenni po ale lik tuata meena. Yeezu a yaa nman jam zaani ba sunsun a weeni ba ayen, “Naawen a le te ni suyɔgini.” 27 Wa yaa weeni Tomasi ayen, “Pa fi nisaŋa a tiri mi nitalana a nya juijui ate ba pa peemaŋa a kpi la abe fi pa fi nisaŋa a su m gaŋku po a nya. Basi fi chichamaŋa abe fi ta siaka ale mi.”

28 Tomasi yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔ ale m Naawen.”

29 Yeezu a weeni wa ayen, “Fi ale a nya mi la ate fi ta siaka ale mi. Baai a le kan nya mi ale ta siaka ale mi la, sue ale peenti.”

30 Nãanviirima nimbie Yeezu a tom ka wakperkaliisa gela nna yegayega ate nãan nmarisi gbanka de po. 31 Alege nãa de a nmarisi kama gbanka de po ayen ni ta siaka ayen Yeezu ale varibasidowa, Naawen biika ate ni siaka nyin ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

21

1 Ku le ga nye maga la, Yeezu a yaa nman tu wa nãanviirima Galili mogi kpeeni noai. Mogini yoi di choa ale Tiberiasi. Dii a yaa le nye la ale nna. 2 Wa nãanviirima baai ale jam a tigi dula jigini la, ale Simon Piita ale

Tomasi yibika ale Natani waai ale nyini Kena ate ka bo Galili tenka po la, ale Zebedi bisanja ale mba baye. ³ Simon Piita a yaa weeni ba ayen, “Mi a cheŋ kama ayen m yik juma.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Tama me a yaali kama ayen ti va fu a cheŋ.” Ba yaa deri a ga jo ŋaarun po a cheŋ. Yok kula ba an jam nya juma a yigi ya. ⁴ Vari ale veenti la saliuk ba yaa nya Yeezu ale wa za nyiamu noai, alege ba an jam бага a miŋ wa. ⁵ Ba le diem a bo niŋ a cheena Yeezu jigi la wa yaa wi a bek ba ayen, “M bisa, ni an nya juma a yigi ya?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ti an yigi jaaboa.”

⁶ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni pa ni ŋmiaka a yuk basi ŋaarunku juga geŋ ate ni nya juma a yik dula jigini.” Ba le ga nye dii ate wa weeni ba la, ba yaa deri yik juma nna yegayega ate ba an ŋman бага a dari ba ŋmiaka ate ka a jo ŋaarunku po.

⁷ Yeezu ŋaanviiriwa waai ate wa jam a yaali nna yegayega la ale ga nya dii ale nye la, wa yaa weeni Piita ayen, “Nuru waai ale za ti niŋ la, ka ti Nyonowa ale la.” Simon Piita ale ga wom wa le weeni dii la, wa yaa pa wa tuimana garuku a jo lik wa dek a yaa yok zi nyiamu po ayen wa ga tu Yeezu.

⁸ Naarunku a diem jam yalima ase ka nantuok noai kobsita la ale ge ate Piita a yok zi la. Yeezu ŋaanviirima baai ale diem a jam bo ŋaarunku po la a yaa dari ba ŋmiaka a ta paari nyiamu noai. ⁹ Ba le ga nyini ŋaarunku po a siŋ ten la, ba yaa nya Yeezu ale wa kala a se juma kaala bolim zuk ale pa boroboruk me a dueni wa ten.

¹⁰ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni ga lueri jumaŋa gela a ta jam.”

¹¹ Simon Piita a yaa de ba niŋ a ga yik ŋmiaka a dari ka a ta jueli

kunƙonini, a yaa yeeri jumaŋa. Na meena a jam ka juma kook ale pisinu ale nata. Na jam a piisi kama nna yegayega alege ba ŋmiaka an jam a cheeri ya. ¹² Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni jam a kali ate ti ŋobi.” Ba wanyi me an jam a begi wa le ka waai la, dii nyiŋ la ba meena a jam seba ayen wa ka ba nyonowa. ¹³ Yeezu a yaa pa jumaŋa ale boroboruku a chari ba meena.

¹⁴ Wa le yiti kum po diipo la, wa ale wa ŋaanviirima tu chaab nna la a nye ka ku noai buta.

¹⁵ Ba le ga de a nueri la, Yeezu yaa weeni Simon Piita ayen, “Fi Simon, Joon biiga, fi a yaali mi a gaamu mbala?”

Piita yaa weeni wa ayen, “M Nyonow, fi seba ayen mi a yaali fu kama.”

Yeezu yaa weeni wa ayen, “Be a nya baai ale a va mu la zuk ase naapeerik ale a nya wa pabisa zuk dii la.” ¹⁶ Yeezu a ŋman bek wa ayen, “Fi Simon, Joon biiga, fi a yaali mu?”

Piita yaa weeni wa ayen, “M Nyonow, fi seba ayen mi a yaali fu kama.”

Yeezu yaa weeni wa ayen, “Be a nya baai ale a va mu la zuk ase naapeerik ale a nya piisa zuk dii la.” ¹⁷ Yeezu a ŋman pilim bek wa ku noai butawa ayen, “Fi Simon, Joon biiga, fi a yaali mu?”

Piita ale ga wom Yeezu ale bek wa dii ku noai butawa la, wa sui a yaa deri kaasi ate wa yaa weeni wa ayen, “M Nyonow, fi seba wie meena kama. Fi seba ayen mi a yaali fu kama.”

Yeezu yaa ŋman weeni wa ayen, “Be a nya baai ale a va mu la zuk ase naapeerik ale a nya wa piisa zuk dii la. ¹⁸ Wensie ate mi a weeni fu. Ase fi ale diem a jam ka paalik la, fi nyiem a gomsu ka fi dek a cheŋ fi le a yaali juijui meena la. Fi dan jam a kpagimu, fi ale zaani kama

ate nuruba a bobi fu a ta cheŋ juijui ate fi kan yaali la.”¹⁹ Yeezu a weeni nyaku de ayen ku sak Piita ka wa le wa kpi siuk kuui po a te Naawen zula dii la. Wa le biisi nyaku de a ga nueri la, wa yaa weeni Piita ayen, “Jam va mu.”

²⁰ Piita yaa cheemu a nya Yeezu ŋaŋviiriwa waai ate wa a yaali nna yegayega la ale wa bo ba ŋaŋ a vi. Wala a jam le waai ale jam kala a moata Yeezu Gaambasika Tigini danni ale bek wa ayen, “Ka wana a le wa ta wa a ga bobri a sak la?”²¹ Piita ale ga nya wa ale wa a vi ba ŋaŋ la, wa yaa bek Yeezu ayen, “M Nyɔɔɔ, ku cheena ayen ku nyɛ nuruwa de jigi me ka se?”

²² Yeezu yaa weeni wa ayen, “Mi a dan a yaali ayen wa boro ate m pilim jam paari wa, fi niŋ karo, fi dek a ti an jam va mu.”

²³ Yeezu ale biisi dii ale wa ŋaŋviiro nwala la, ku yaa deri a tagli wa ŋaŋviirima mbala meena jigi ayen waai ate Yeezu a yaali nna yegayega la, a kan ŋman maa kpi diipo diipo. Yeezu an jam a weeni ayen wa kan maa kpi, alege wa weeni ka Piita ayen wa dan a yaali ayen wa boro ate wa pilim a jam paari wa, wa niŋ karo.

²⁴ Ka mi Joon waai ale ŋmarisi gbaŋka de la ale Yeezu a yaali nna yegayega la. Wie ŋaai meena ale nyɛ ate mi a ŋmarisi a nyo gbaŋka de po la, mi a nya ŋa kama ale m dek nimbie. Ti meena abe seba ayen wienja de ka wensie.

²⁵ Yeezu a tom ka tuima nna yegayega a gum mi ale ŋmarisi dii gbaŋka de po la. Mi a poli ayen ŋa meena a dan ŋmarisi a nyo gbaŋsa po dok a kan bo teŋka zuk a paari a dueni si du.

YEEZU TUIMTOMDOMA TUIMANA GBANKA

1-2 Teofilos, m poom liŋ ŋmarisi te fu a weeni Yeezu ale jam bo ale ti a piilim wa tuimana dii ale sak nuruba me alege a yaa cheŋ wenŋmazuk la. Wa yaa weeni wa tuimtomdo baai ate wa lueri a te wa dek la, ale pa Naawen Chiika pagrimu a sak ba ba le ba a tom dii la. ³ Wa ale kpi la, ŋaanŋ nyinŋ ku ale jam paari daa pisinaansi la, wa yaa pa wa dek a sak ba ate ku paari dii choa ayen ku sak ba ayen wa vua kama. Wa yaa sak ba Naawen naamu wie. ⁴ Wa ale jam boro ale ba la, Yeezu a yaa ŋman weeni ba ale nin muna ayen, “Ni kan ŋman basi Jerusalem abe ni cheŋ teŋ ka choa. Ni limsi ate ni nya m Kowa tiirim buui ate wa puulim ayen wa le pa a te ni la. Nama dek abe baga teeri ayen m poom weeni nyaku de a sak ni kama. ⁵ Joon a pa ka nyiam a so nuruba, alege ku kan beni ate Naawen pa wa chiika ase soka la a sueri ni suniimana.”

⁶ Da yeŋ ate Yeezu ale wa tuimtomdoma a jam kala ale chaab ate ba yaa a bek wa ayen, “Ti Nyono, yogyogla de fi le basi ate Juuma a soa ba dega?”

⁷ Yeezu a weeni ba ayen, “Mi Kowa ale dak da ŋaai ate wie ayen ŋa nye la, ni waai ninŋ a karo. ⁸ Naawen a le pa wa chiika a sueri ni suniimana ate ka basi ate ni ta pagrim yegayega ate ni cheŋ Jerusalem ale Judia ale Samaria ale teŋka meena nuruma jigi a sak ba mi wie.” ⁹ Yeezu ale biisi a nueri la, Naawen a yaa pa wa a ta jueli wenŋmazuk. Ba yaa za a nya wa ale a jueli la, ate chiŋmari a jam lik wa ta jueli ate ba an ŋman nya wa.

¹⁰ Ba ale za a nya la, nuruba baye a deri jam a za ba nin. Ba jam jo ka garuk peeta, ¹¹ a yaa weeni ba ayen, “Nama Galili demma, ka boa ate ni diem za a nya chiŋmanni po? Ase nama ale nya Naawen ate wa pa Yeezuwa de a ta jueli wenŋmazuk dii la, da yeŋ po wa le ŋman sinŋ tenzuk de ka dila degadega.”

¹² Tuimtomdoma yaa nyini guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi Guuk la zuk a sinŋ a cheŋ Jerusalem teŋka. Ku jam yalima ase ka meeli geli la ale Jerusalem. ¹³ Ba ale jam paari la, ba yaa ga jueli ŋmazuk doŋku po ate ba poom boro la. Ba jam ka Piita, ale Joon, ale Jeemsi, ale Andiru, ale Filip, ale Tomasi, ale Batolomiu, ale Matiu, ale Jeemsi (Alfiyus biika), ale Simon waai ale jam a nye ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas (Jeemsi biika). ¹⁴ Nyaba de meena, ale nipooma ale Yeezu mawa Meeri ale Yeezu suaataŋa a kasim jam wari ka Naawen puusika ale popola yena.

¹⁵ Da yeŋ ate baai meena ale ta siaka ale Yeezu la, a yaa jam jigi yeŋ ayen ba nye tuka. Ba jam paari ka nuruba kook ale pisiye. Piita yaa yiri zaani a piilim biik ayen, ¹⁶ “M suaata ku a fe kama ayen Naawen Chiika ale weeni Deevide ayen wa ŋmarisi dii a nyo Naawen gbanka po la, a chim wensie. Deevide a jam ŋmarisi magsi chaab ale ka Judas. Wa jam ka Judas, a dak Yeezu a sak nuru boanni ate ba yik wa. ¹⁷ Wa jam ka tama po wanyi a jam a tom dii ate Yeezu lueri wa ayen wa me a tom la.”

¹⁸ (Ligi ŋaai ate ba jam tuni wa ale ge ate wa tom wabioku de la, Judas jam pa ŋa a da ka talim. Ku ŋaanŋnyinŋ ate wa lo ate wa puuka meena a na di sunsunŋka po ate wa nyuaataŋa meena a yaa nyini peelim. ¹⁹ Waai meena Jerusalem

tenka po a jam wom wanni de kama ate ba yaa jam a wi talim bula tenka ayen Akeldama. Ku kiri ale Zimmu tenka.)

²⁰ “Boan nyinḡa, ba ḡmarisi Naawen gbanḡa po gbanḡ kanyi ate ba a wi ayen yiila gbanḡ la ayen, ‘Basi ate wa yenni a chim yeri korok.

Basi ate nuru kan bo di po.’

Ba ḡmarisi me ayen,

‘Basi ate nuru yoḡ a tagri wa a tom wa tuimaḡa.’

²¹ “Dila nyinḡ la, nuru waai ale maa va tama diipo meena wuu ate Nyonḡwa a jam a nyiem ale tama la, ²² a piilim a ta nyini diipo ate Jon Sokateerḡwa a jam boro la a ta jam paari jinla dannī ate Naawen yaa jam ta wa a cheḡ la, ku a fe kama ayen nuru wala choa a maa bo ale ti a chim waai le wa weeni sak nuruba a magsi chaab ale Nyonḡwa ale yiri kum po la.”

²³ Ba yaa lueri nuruba baye ayen ba yaa lueri bala po wanyi. Nuruma de jam ale Josefi. Wa jam ta ka yue ḡaye me, ate ba wi ayen Baasabas yaase Jasitus. Wa choawa yoi me ale Matayas. ²⁴ Ba yaa puusi Naawen ayen, “Nyonḡ, fi seba nuru meena sunum po ale ka dii la kama. Be sak ti nuruma de bayewa po, fi ale lueri ka waai ²⁵ ayen wa tagri tuimtomdḡ wa Judas tuim ḡaai ate wa basi ale cheḡ juijui ate wa nyini la a tom.”

²⁶ Ba yaa nak gbanḡ ayen ba lueri nuru wala ate gbanḡa a yaa lueri Matayas ate ba yaa pa wa a gum tuimtomdḡba pi ale wanyiwa po.

2

¹ Juuma dakpeeni dannī ate ba a wi ayen Pentekos ale jam paari la, Yeezu ḡaanviirima meena a yaa tigi chaab jigi yeḡ. ² Ba ale jam bo jigi yeḡ la, ba yaa wom chiok ase ḡmoruk viok la a deri nyini wenḡmazuk a jam sueri yenni juijui meena ate ba jam kala la. ³ Ba

yaa nya bolimḡiak a siḡ jam kala ba zuimaḡa zuk toḡatḡa a nye ase ḡingelunḡa la. ⁴ Ate Naawen Chiika a jam sueri ba suniimaḡa a te ba pagrim ate ba deri a biisi bisii ale kan daa ba dek tenḡsaḡa biisa la.

⁵ Juuma yegayega baai nina ale muni ale wensiuku vaka la a poom jam nyini tenka meena po a jam Jerusalem tenka po kama.

⁶ Ba ale wom dii ale nye la, nuru boanni yegayega a yaa tigi chaab ate ku yaa cha ba nna yegayega, dii nyinḡ la ba wom ba ale a biisi ale ba dek tenḡsaḡa biisa la. ⁷ Ku jam ka wakperikaliik ba jigi ate ba yaa weeni chaab ayen, “Nuru baai ale a biisi nna la, daa Galili demma? ⁸ Ku nye ka se ate tama baga a wom ba ale a biisi ti wanyi wanyi tenḡsaḡa biisaḡa? ⁹ Tama ka Patiya dem, ale Miidi dem, ale Iilam dem, ale Mesopotamiya dem, ale Judia dem, ale Kapadosia dem, ale Pontus dem, ale Asia dem, ¹⁰ ale Firijiya dem, ale Pamfiliya dem. ale Ejipiti dem, ale Libia demma baai ale kala moata Sairini la. Ti ba gela ka Juuba, ti ba gela daa Juuba a va Juuma wensiuku la a yaa chim nicham a nyini Aroom tenka la. ¹¹ Tama ba gela ka Kariti dem ale Arab dem. Tama a biisi ka biisa toḡatḡa, alege tama a wom ba ale a biisi ale ti dek tenḡsaḡa biisaḡa a magsi chaab ale Naawen tuimkperisaḡa wie ale ka dii la kama.” ¹² Ku jam ka wakperikaliik ba meena jigi ate ba jam tuim a yaa a weeni chaab ayen, “Ka nyaku de kiri ale boa?”

¹³ Alege mbala me a yaa nye Yeezu ḡaanviirima a la ale a weeni chaab ayen, “Nuruma de a nyu ka daam a yib.”

¹⁴ Alege Piita yaa ale za ale mbala pi ale wanyiwa la yaa weeni ale lueluk kpion ayen, “Nama Juuma ale baai meena ale bo Jerusalem tenka la, ni meena

a lagri ni tueŋa a wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la.

¹⁵ Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, ni a poli kama ayen nuruma de a nyu ka daam a yib, alege ku daa wensie. Nama kan nya ku ale diem ka saliuk banj m neok wa?

¹⁶ Naawen biisiteerɔwa Joel jam ŋmarisi Naawen gbanjka po ayen Naawen a weeni ayen,

¹⁷ ‘Teŋka meena kpeglimka a dan mɔata, m le nye ka nna.

M le kpiiri Naawen Chiika a nyo nuru meena suniima po.

Ni nidɔabilisa ale ni nipɔkibilisa le biisi Naawen wienja ase ba ka Naawen biisiteerɔba la, ni bipaaluku me le nya wie ase ba goa a daasim kama la,

ni nisomma me le goa goad-aasima.

¹⁸ Wensie, m le poom basi me ate ka jam nuru baai ale a tom a te mu la jigi, nidɔaba ale nipooba.

M le basi ate m Chiika jam ba jigi ate ba chim m biisiteerɔba a yaa weeni mi ale a biisi dii la a sak nuruba.

¹⁹ M le nye wakperikaliisa wennmazuk ale teŋzuk de ate nuruba nya.

Ba a le nya ziim, ale bolim ale nyuisa nna kpito,

²⁰ wenbinni le sobri, ate chiika tagri a muni nna ase ziim la.

Nyaŋa de meena a le nye kama alege ate Nyɔnɔwa Dakpeeni a yaa jam.

²¹ Dila powa waai abe ale a wi Nyɔnɔwa yonni la, le nya varibasika.’

²² ‘Izirali demma, ni lagi tue a wom wienja de. Naawen lueri Yeezu Nazaret denowa kama. Wa be va ka wala nyin a nye wakpeema ale wakperikaliisa ayen ku sak ni ayen ka wa ale lueri wa. Wa abe nye wienja de ka nama nimbie po. Ni be seba nyaku de a chak kama

nalimnyiini. ²³ Yeezuwa de ate nama a yik a te tuimbaata nyam ayen ba ko wa. Ni be ale nye dii la, ka Naawen ale poli ku ayen ku nye dila. ²⁴ Alege Naawen a vari wa kama kum po a basi a yaa nak wa a yiri kum po dii nyin la wa jam daa waai ate kum a бага yik wa a tara. ²⁵ Boan nyinŋa, ti kokpienka Deevide a ŋmarisi Naawen gbanjka po kama a magsi chaab ale wa ayen,

‘Mi kasim jam a nya Nyɔnɔwa kama ale wa bo ale mu.

Wa kasim mɔata mu kama ate yɔgsum kan yik mu.

²⁶ Dila nyin m sui a jam peenti kama ate m biika meena po supeen-tik a kasim boro.

M seba ayen m le kpi kama alege mi a vuusi kama ale yiila,

²⁷ boan nyinŋa, fi kan zeri mu a basi ate m cheŋ kpilunŋɔa, yaase fi basi ate fi welensa nuruwa a puak vorumu po.

²⁸ Fi sak mu nyeboka siuku kama. M le bo ale fu dii la a basi kama ate m sui peenti yegayega.’ ”

²⁹ Piita yaa ŋman biisi ayen, “M suaata, ni basi ate m biisi lak a sak ni ayen ni kokpienka Deevide a kpi kama ate ba gu wa. Wa boosuku abe diem boro kama a jam paari jinla. ³⁰ Wa jam ka Naawen biisiteerɔma wanyi a seba Naawen ale puulim dii ale wa la. Naawen jam puulim kama ayen wa le nye ate Deevide ŋaariŋbisana po wanyi a chim naab ase Deevide dek ale jam ka naab dii la. ³¹ Deevide abe jam nya Naawen ale jam ayen wa nye dii la kama, ate wa yaa biisi a magsi chaab ale waai ate wa lueri la le wa kpi abe wa yiri kum po la, Deevide yaa biisi ayen,

‘Naawen an jam yuk wa a basi kpilunŋɔa.

Wa be an jam puak vorumu po me.’

32 Naawen abe nak Yeezuwa de a yiri kum po kama. Tama abe nya wannu de kama a yaa weeni a sak ni. 33 Naawen zak wa kama a kali wa dek juga genj ate wa yaa tuesi Naawen Chiika wa Kowa Naawen jigi ase wa ale jam puulim dii ayen wa a le pa Naawen Chiika a te wa la. Ni be ale a nya ale a wom dii yogyogla de la, ka wa tiirimu ate Yeezu a pa kpiiri sueri tama.

34 Boan nyirija Deevud dek an jueli wennyimazuwa, alege weeni ti Naawen Gbanja po ayen, 'Nyɔnɔwa a weeni mi Nyɔnɔwa ayen,

Kali dela, mi juga genj

35 ate ku ga paari diipo ate m le basi
ate fi dachaasana a chim fi yom la.'

36 "Nama Izirali demma ku a fe kama ayen ni seba a chak ayen ka Yeezuwa de ate ni yik wa a kpi jabarimu nyin la ate Naawen basi ate wa chim Nyɔnɔ ale waai ate wa lueri la."

37 Nuruma ale jam wom Piita biika de meena a nueri la, yɔgsum yaa yik ba nalimnyiini, ate ba yaa bek Piita ale tuimtomdo mbala, ayen, "Ti suaata, ti be ti nye ka se?"

38 Piita yaa tulisi ba ayen, "Ni meena basi ni tuimbaatana tomka abe ni tuesi soka Yeezu Kirisita yoi nyin ate wa voj ni wabaatana a te ni ate ni yaa nya Naawen tiirimu buui ale ka Naawen Chiika la. 39 Dii nyin la, Naawen jam puulim kama ayen wa ale pa tiirimu de a te nama ale ni bisa ale baai me ale yalima la ale waai meena ate Nyɔnɔwa tama Naawenni a wi ba a te wa dek la."

40 Piita jam biisi ka wa boari nna yegayega ale denji ba kpa a weeni ayen, "Ni vari ni dek a ta nyini ninam buui ale cheena nyeka tuem nyamma jigi la." 41 Nuruba yegayega a jam siak a te wa ale biisi dii la kama ate ba yaa tuesi

soka. Waai meena ale jam ta siaka a maa gum ba po da dila dannu la, a jam paari ka nuruba tusa nana.

42 Ba kasim jam pa ka ba dek a te tuimtomdoma sinsanana, ba an jam poori chaab ale ba popola ale ba nanta ba nyeboka meena po, ba jam pa ba dek meena a te Nyɔnɔwa nandiintana deka. Ba jam pa ba dek me a te ka Naawen puusa.

43 Yɔgsum nna yegayega ale jam yik waai meena. Naawen a jam va ka tuimtomdoma nyin a nye wakperikaliisa nna yegayega ale nye wie me naai ale a sak ba ayen wa bo ale ba kama la. 44 Baai meena ale ta siaka a va wensiuku la, a kasim jam boro ale ka chaab ba popola ale ba tuima jigi a pa ba nantana a maari chaab 45 a pa ba nantana a da a pa ligrana a chari chaab a magi ale ba wanyi wanyi ale sum a yaali dii la. 46 Daa meena ba kasim a nye ka tuka ale popola yena Juuma Puusika Yenni po. Ba maa chaab me ba yeeja po a de ba nandiintana ale supeentik ale chaab 47 ale a pak Naawen, ale ta supeentik ale nuruba meena. Daa meena Nyɔnɔwa a ta ka nuru baai ale a nya varibasika la jam a gum ba po.

3

1 Da yenj ate Piita ale Joon a yaa yiri wenbalini (ban buta) a chej Juuma Puusika Yenni ayen ba puusi Naawen. Diipo ate tenj kala nuruba ga a puusi Naawen la ale la. 2 Juuma Puusika Yenni a jam ta ka noa boari. Noanni dinyi yoi ale Nalim noai. Nuru ale jam chim gbaruk a ta nyini wa biamu dannu ate ba yaa kasim ta wa daa meena a jam a dueni Puusika Yenni noanni ate ba a wi ayen Nalim Noai la. Ba yaa nyiem ta wa jam ayen wa a juisi nuru baai ale a jo Juuma Puusika Yenni po la. 3 Wa ale jam nya Piita ale

Joon ale ba cheena ayen ba jo la, wa yaa juisi ba ayen ba te wa jaab. ⁴ Ba yaa nya wa nina po nna ziim, ate Piita yaa weeni wa ayen, “Nya tama.” ⁵ Wa yaa kasim a nya ale a yiili ayen wa ale nya ka jaab ba jigi. ⁶ Alege Piita yaa weeni wa ayen, “Mi ka ligra, alege m le te fu ka mi ale ta jaab buui la. Yeezu Kirisita Nazaret denowa yonni nyinj ate mi a weeni fu ayen fi yiri zaani chej.” ⁷ Piita yaa yik wa juga nisaŋa a maa maari wa ate wa yiri. Nuruwa nanŋaŋa a le kunaŋa a deri ta pagrim nna nwuli ⁸ ate wa yok jueli wein a jam zi a yaa va ba a maa bo Juuma Puusika Yenni po a chej ale yok a zi a pak Naawen ⁹ ate nuruma meena a nya wa ale a chej ale a pak Naawen la ¹⁰ ate ba yaa miŋ ayen wa ka waai ale a kali Nalim Nɔanni a juisi la. Ku yaa chim wakperikaliik nna yegayega a te ba.

¹¹ Piita ale Joon a yaa pilim jam bo ka Yenni po juijui ate ba a wi ayen Solomon Posuk la. Nuruwa ale jam bobi Piita ale Joon nna kenkenj a ta la, ku yaa cha nuruma meena ate ba yaa chali chej Piita ale Joon jigi. ¹² Piita ale nya nuruma la wa yaa weeni ba ayen, “Izirali demma, ka boa ale soa ate ni basi ate wannu de a cha ni? Be ka boan me ale soa ate ni a nya ti dila? Nama poli ayen ku ka tama dek pagrim nyinj yaase ti dek wein siuk tuima nyinj ale soa ate tama nyɛ ate nuruwa de a бага a chej?” ¹³ Aawo, ku ka Abraham ale Aizik ale Jakob ale ti kokpiensaŋa Naawenni ale te zula wa tomteerowa Yeezu. Alege nama ale yik wa a te Gominawa Paalot a yaa zeri wa wa niŋ. Paalot jam poom a yaali ayen wa vari wa a basi kama alege nama zeri. ¹⁴ Yeezu a jam ka welensa ale wayorisima nyɔɔ, alege nama zeri wa kama alege weeni Paalot

ayen wa yeeri nuru koorowa a te ni. ¹⁵ Nama be ko ka nyuvuri teerowa. Naawen abe nak wa yiri kum po kama. Tama be nya wannu de kama a yaa weeni a sak ni. ¹⁶ Ku be poom ka wala yonni pagrim nyinj ale siaka wa yonni nyinj ate nuruwa de ate ni seba wa la a nya nyinjɔgsa ate ni a nya wa ate wa ta pagrim. Ni ale a nya dii nna la, ku ka siaka Yeezu yonni nyinj ate nuruwa a tara a yaa nya nyinjɔgsa nalimnyiini nama meena nimbie po.

¹⁷ “Yɔgyɔgla de m suaata, m seba ayen nama ale ni kpanŋa ale nyɛ Yeezu dii la, ni ze kama, ate ni nyɛ. ¹⁸ Alege, nama ale nyɛ dii la, ku ka Naawen ale pa te wa biisiteeroma meena dila po dila powa a yaa weeni ayen, ku a fe kama ate waai ate wa lueri la a nam. Ku sum jam chim ka wensie. ¹⁹ Dila nyinj ni be tagri a basi ni tuimbaataŋa ate Naawen a vorj a te ni. Ni dan nyɛ dila supeentik ale nyini Nyɔɔwa jigi a jam ni jigi ²⁰ ate wa basi ate Yeezu waai ale ka Kirisitawa ate wa poom lueri wa a te ni la a yaa jam ni jigi. ²¹ Wa ale kasim bo ka wennmazuk ate ku ga paari diipo ate wa le jam nyɛ wie meena a magsi ase Naawen ale jam pa wa biisiteerɔ welensaŋa a biisi dii dila po dila po la. ²² Boan nyinjŋa, Moosis a weeni kama ayen, ‘Nyɔɔwa fi Naawenni a le tom ate biisiteerɔ jam ase mi la. Biisiteerowa de a chim ka ni dek nuru. Ku be a fe kama ayen ni siak a va wari meena ate wa a weeni ni ayen ni nyɛ la. ²³ Nuru waai abe ale kan a va dii ate biisiteerowa de a weeni la, ku a fe kama ayen Naawen poori wa nuruma po a kaasi wa.’ ²⁴ Biisiteeroma baai meena ale biisi a ta nyini Samuel la, ale baai me ale pa saŋ wa la, bala meena a biisi magsi chaab ale ka wie ŋaai ale nyɛ daaŋa de

la. ²⁵ Nama be ka biisiteeroma de bisa. Naawen abe ale jam nye noayenka dila po dila po ale ni kokpienŋa la, nama abe maa ta noayen kala me kama ase wa ale jam weeni Abraham ayen, ‘M le va ka fi naanbisaŋa nyin a niak waai meena tenzuk.’ ²⁶ Dila nyin ate Naawen lueri wa yomowa de nin tom wa nama jigi ayen wa te ni niaka. Niaka de ale wa a le nye ate nama waai meena a basi wa gaasa suitaŋa vaka.”

4

¹ Ba ale jam boro a biisi ale nuruma la, Juuma Puusika Yenni kpaŋa ale Juuma Puusika Yenni limsidoma kpagini ale nuru baai ate ba a wi ayen Sajusi la, a yaa maa chaab a jam ba jigi ² ale supuurim dii nyin la Piita ale Joon a jam a sak nuruma kama ayen Yeezu a yiri kum po kama. Dila abe a sak kama ayen baai ale kpi la a le yiri kum po kama. ³ Dila nyin ba yaa yik Piita ale Joon a lik ate vari veenti dii nyin la, ku jam poom deri ka juncai. ⁴ Alege baai yegayega ale wom ba sinsaŋa la, a jam siak a te ŋa kama ate ba meena a gum chaab paari nidaba tusa ŋanu.

⁵ Vari ale veenti la, Juuma nali-maŋa ale nisomma ale Juuma Sinsaŋa sagra ma a jam tigi chaab Jerusalem tenka. ⁶ Ba jam tu chaab ale ka Anasi waai ale ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la, ale nuru baai ate ba a wi ayen Kayafas ale Joon ale Alezanda la ale baai meena ale ka Anasi dokdemma po la. ⁷ Ba yaa yik tumtomdoma a zaani ba nin a bek ba ayen, “Ka boan jaab pagrim nyin a yaase ka wana yoi nyin ate nama nye nna?”

⁸ Naawen Chiika abe ale jam sueri Piita la, wa yaa tulisi ba ayen, “Nuruma kpage ale nisomma, ⁹ Nama a dan a bek tama

jinla a magsi chaab ale waman kaai ate ti nye a te gbaruku la ale jaab buui nyin ate nuruwa de a nya nyinyogsa la, ¹⁰ ku a fe kama ayen nama meena ale Izirali tenka demma meena a seba ayen ka Yeezu Kirisita Nazaret denowa waai ate ni yik kpi jabarimu nyin ate Naawen nak wa yiri kum po la, wala yonni nyin ate nuruwa de ale za ni nin la a nya nyinyogsa. ¹¹ Ba ale ŋmarisi dii Naawen gbaŋka po la ka wensie a magsi chaab ale Yeezu ayen, ‘Tintain dii ate seeroma a zeri la a chim ka tintain man ŋa meena po.’

¹² Varibasika a va ka wala nyiini nyin a jam. Nuru ka tenzuk de ate Naawen a te ti ate kula nyonowa a бага vari ti a basi. Ka wala nyiini.”

¹³ Ba ale jam nya ale Piita ale Joon a ta pagrim a бага biisi nna alege ba an zamsi gbaŋ a paari nin la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa min ayen ba jam boro ale ka Yeezu. ¹⁴ Alege ba jam ka wari a weeni, dii nyin la, nuru waai ate ba tebi la a jam za ale ka Piita ale Joon. ¹⁵ Ba yaa weeni ba ayen ba nyini kpaŋa dokku po a nyini peelim. Piita ale Joon ale ga nyini la, kpaŋa yaa deri piilim a biisi ale chaab ayen, ¹⁶ “Ti бага a nye nuruma de ka se? Wakperikaliika de ate ba nye nna ate waai meena Jerusalem tenka po a nya la? Ti be an бага a nak nampaga me ale di me. ¹⁷ Ti be dan a yaali ayen wanni de a kan ŋman tagli jigi meena, ni basi ate ti kaam ba ayen ba kan ŋman pa Yeezu yonni nyinŋa a biisi wari ale waaiya.”

¹⁸ Ba yaa wi Piita ale Joon a kaam ba ayen ba kan ŋman pai Yeezu yonni nyin a biisi a yaase ba sak waaiya. ¹⁹ Alege Piita ale Joon a yaa tulisi ba ayen, “Nama dek a be weeni nyaku de ase ka ku kuna dek ale magsi Naawen jigi ase ka ti

zuli nama yaa ti zuli Naawen ya?
²⁰ Boan nyiŋŋa, tama an бага basi dii ate tama dek a nya ale wom la biiga.” ²¹ Kpaŋŋa a yaa ŋman kaam ba ale nin muna a gum du a yaa basi ba ate ba cheŋ, dii nyiŋ la ku jam pagra kama ate ba nya siuk a te ba waalika, boan nyiŋŋa, nuruma meena a kasim jam a te ka Naawen pimpauk ale dii ale nye la. ²² Dii nyiŋ la, nuru waai ate wakperikaliika de a jam nye wa jigi ate wa nya nyiŋyogsa la, a jam gaam bena pisinaansi kama.

²³ Ba ale jam pa Piita ale Joŋn a basi la, ba yaa pilim ŋman cheŋ ba Kirisita bisa vaanchaama jigi a weeni a sak ba Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale nisomma ale weeni ba dii la. ²⁴ Ba ale wom la, ba yaa maa chaab a puusi Naawen ayen, “Ti Nyɔŋɔ, fi waai ale nye wenyamazuk ale teŋ ale nyakpeemu ale ŋanta baai meena ale bo ba po, ate fi soa ba la, ²⁵ fi va Naawen Chiika nyiŋ a pa biisi ale ti kokpienka Deevit waai ale ka fi tomteero la ate wa yaa weeni ayen,

‘Ka boa ale soa ate nuru baai ale kan daa Juuba la sue a puuri nna yegayega?’

Ka boa ale soa ate nuruma ta popola kayaata?’

²⁶ Teŋka meena nalimaŋa gomsii ba dek a magsi ka kpalin.

Nindeeroma de meena abe nye ka tuka ayen ba nye kpalin ale Nyɔŋɔwa Naawen ale Kirisitawa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la.’

²⁷ Ku be sum ka wensie, Naawa Ayerod ale Gominawa Pontios Paalot a nye tuka kama teŋka de po ale Izirali dem ale baai ale kan daa Izirali dem la a maa chaab a zok ayen ba nye Yeezu waai ale ka tomteero welenka ate fi nye wa ate wa chim Kirisitawa la wari. ²⁸ Ba tu ka chaab ayen ba nye wannii de, alege ba ŋman ze ayen

ka fi dek ale fi pagrim popola ayen di la nye. ²⁹ Yɔgyɔgla de, Nyɔŋɔ, nya ba ale a nyigsi ti dii ale popola ŋaai ayen ba nye ti jigi la. Be basi ate tama fi tomteero a ta pagrim a biisi fi wamanŋa abe ti kan a chali yogsum. ³⁰ Pa fi pagrimu a tebi nuruba, abe fi te siuk ate ti pa fi tomteero welenka Yeezu yonni a nye wakperikaliisa ate nuruba nya.”

³¹ Ba ale jam puusi a nueri la, juijui ate ba jam kala la, a yaa jam a choa. Naawen Chiika a jam sueri ba meena sunimaŋa kama ate ba yaa deri piilim a biisi Naawen wamanŋa ale nyiŋpagra.

³² Baai meena ale jam ta siaka ale Yeezu la, a jam ta ka noai yen ale popola yena. Ba waai jam karo a weeni ayen wa ŋanta baai ate wa ta la ka wa dek wa nyiini ŋanta, alege ba meena a pa ba ŋantaŋa a chari ka chaab. ³³ Tuimtomdoma a yaa jam a sak kama ale pagrim ayen ba nya Yeezu ale yiri kum po la kama. Naawen a jam niak ba kama nna yegayega. ³⁴ Nuru a jam ka ba po a nam a yaali jaaboa. Baai meena ale jam soa teŋsa ale yie la, a pa da kama, a ta ligranŋa ³⁵ a jam a te tuimtomdoma. Ligranŋa de ba yaa pa kama a chari ba meena a magsi chaab ale ba wanyiwanyii ale sum a yaali ligra dii la.

³⁶ Nuru wanyi ale jam boro. Wa yoi ale Josefi. Wa jam ka Livaai deno ate ba biak wa teŋ kaai ate ba a wi ayen Saipurus la. Tuimtomdoma a jam te wa ka yoi ayen Banabas. Di kiri ale nuru waai ale a denŋi nuruba kpa la. ³⁷ Nuruwa de waai ale jam ka ba po la, a yaa jam pa wa teŋ a da a yaa ta ligranŋa a jam te tuimtomdoma.

5

¹ Alege nuru ale jam boro. Wa

yoi ale Ananaiyas. Wa powa yoi ale Safira. Ba yaa maa chaab a pa ba nanta a da. ² Ba yaa maa chaab a poori ligraṅa ṅa gela a ta ba dek ale ge ṅjala a te tuimtomdōma.

³ Ba ale ta ligraṅa a jam tuimtomdōma jigi la, Piita yaa bek wa ayen, “Ananaiyas, ka boa ale soa ate fi basi ate Sitaana paasi fu ate fi velim ale Naawen Chiika alege a yaa tali teṅka ligraṅa gela? ⁴ Diipo ate fi an diem pa ka a da la, daa fi ale jam soa ka? Fi be ale pa ka me a da la, ligraṅa me daa fi ale soa? Be ka boa ale soa ate fi poli a nyɛ wannu de? Nya de, fi an velim ale daa nurubiiga, fi velim ale ka Naawen.”

⁵ Ananaiyas ale wom nna la, wa yaa deri lo teṅ a kpi ate yogsum nna yegayega a yaa yik baai meena ale jam wom nyaku de la. ⁶ Nidōa paaluk baai ale jam bo dula la a yaa pa garupali a vili wa nyinṅka a ji wa ta nyini cheṅ a ga gu.

⁷ Ku ale ga beni maga dek la, wa powa a yaa jam jo. Wa jam ze dii ale nyɛ la. ⁸ Piita a yaa weeni wa ayen, “Weeni a sak mu, fi ale fi chorowa ale pa ni teṅka da la, ka ligraṅa meena ale la ate nama a ta jam?”

Nipowa yaa tulisi Piita ayen, “Mm, ṅa meena ale la.”

⁹ Piita yaa bek wa ayen, “Be ka boa ale soa ate fi ale fi chorowa a maa chaab ayen ni nyɛ Nyonowa Naawen Chiika a nya? Nya de, nidōa baai ale ta fi chorowa a ga gu la, a ṅman cheena kama dōkku noai yogyōgla de. Ba be a le ji fi me kama a ta nyini ga gu.”

¹⁰ Wa yaa deri lo Piita naṅsa teṅ a kpi. Nidōa paaluku a yaa jam jo a nya ale wa kpiya ate ba yaa ji wa a ta nyini a ga gu wa chorowa teṅ.

¹¹ Yogsum nna yegayega a yaa jam yik Kirisita bisana meena ale baai meena me ale jam wom wienṅa de la.

¹² Tuimtomdōma kasim jam a nyɛ ka wakperikaliisa nna yegayega nuruma po. Baai ale ta siaka la, a kasim jam a nyɛ tuka ale chaab ka Solomon Posuku jigini Juuma Puusika Yenni po.

¹³ Nuru waai ale jam kan daa ba po la a jam a chali ka yogsum ayen wa pa wa dek a gum ba po. Alege nuruma a kasim jam a te ba ka pimpauk nna yegayega. ¹⁴ Nuru bōari nna yegayega nidōaba ale nipooba baai ale jam ta siaka ale Nyonowa la a kasim jam a gum ba po. ¹⁵ Tuimtomdōma ale jam a nyɛ dii la a basi kama ate nuruba ji yogyeeensa ale gaduaata ale taasa a ta ba nyini suitana niṅsa ayen Piita a dan va a taam abe wa yisunṅku a jogi va ba zuk a taam. ¹⁶ Nuru bōari nna yegayega a jam nyini teṅ sii ale kala gilim Jerusalem teṅka la a ta nuru baai ale a yuak a yaase chichiribaata a bo ba zuima po la a jam. Ba meena jam nya nyinyogsa kama.

¹⁷ Alege Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni ale wa vaanchaama meena Sajusi demma a yaa jam a de nyuri ale tuimtomdōma. ¹⁸ Dila nyinṅ la, ba yaa yik tuimtomdōma a lik dōk kuui po ate ba a lik waai meena ku po la. ¹⁹ Yok kuui ate ba lik ba la, Naawen sabiilo a yaa jam lak likka diinana noana a ta tuimtomdōma a nyini a yaa weeni ba ayen, ²⁰ “Ni cheṅ a ga jo zaani Juuma Puusika Yenni po a weeni nuruma nyuvuri paalini de kiri ale ka dii la.” ²¹ Tuimtomdōma yaa siak wa noanni a yaa yiri sal-iuk yokyok a ga jo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma.

Dila powa Juuma Puusika Yenni kpanṅa kpagi kpeeni ale wa vaanchaama yaa wi Juuma nisomma meena ate ba jam jigi yeṅ a nyɛ tuka. Ba yaa tom nuruba ayen ba cheṅ likka diinana a ga ta tuimtomdōma a jam ba niṅ. ²² Alege nuruma baai ate ba tom ayen ba

ga ta ba a jam la a yaa cheŋ ga a paari alege tuimtomdoma ka likka dokku po ate ba pilim nman jam a weeni a sak ba ayen, ²³ “Tama ale ga a paari likka dokku la ku jam lik kama nalimnyiini ate baai ale za a limsi la a diem za a limsi. Alege tama ale ga lagi dokku noanni la, tama an nya nuru du.” ²⁴ Juuma Puusika Yenni limsidoma kpagini ale Juuma Puusika Yenni kpanja ale ga wom dila la, ba yaa tuim ate ba a poli jaab buui ate wanni de le ta jam la. ²⁵ Nuru wanyi a yaa jam jo ba jigi a weeni ba ayen, “Ni wom de, nuru baai ate ni yik a lik la, a za Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma.” ²⁶ Puusika Yenni limsidoma kpagini ale wa nuruma a yaa maa chaab a cheŋ a ga ta tuimtomdoma a nman jam. Ba an jam nye pagrim a yik ba dii nyinj la ba jam a chali ka yogsom ayen nuruma nin zaan yuk ba ale tintana.

²⁷ Ba yaa ta tuimtomdoma a jam zaani kpanja nin ate Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa bek ba ayen, ²⁸ “Tama an weeni ni ale nin muna ayen, ni kan pa Yeezu yonni nyinj a sak nuruba? Alege nama dek abe nya ni ale kasim a pa ni sinsanja a sueri Jerusalem tenka po dii la. Ni be a yaali kama ayen ni weeni ayen ka tama ale soa ate wa kpi?”

²⁹ Piita ale tuimtomdo mbala a yaa tulisi ayen, “Ku a fe kama ayen ti siak a te Naawen noai a gaam nurubiik noai. ³⁰ Ni ale yik Yeezu a kpi jabarimu nyinj a ko wa la, tama ale ti koma Naawenni a nak wa a yiri kum po kama. ³¹ Naawen zak wa kama a kali wa dek juga ase Nindeero ale Varibasido la ayen ku te Izirali demma siuk ate ba basi ba wabaatana tomka ate ba nya wabaatana vonteka. ³² Naawen Chiika waai ate Naawen a pa a te baai ale a

zuli wa noai la, ale a weeni wienja de. Tama abe maa nya wienja de kama ate ti weeni a sak nuruba.”

³³ Kpanja ale wom nna la, ku yaa puuri ba sue nalimnyiini ate ba jam a yaali ayen ba ko ba. ³⁴ Alege kpanja po wanyi a jam ka Farisii. Wa yoi ale Gamaliil. Wa jam ka Juuma Sinsanja sagro. Waai meena a kasim jam a te wa zula ka nna yegayega. Wala a yaa yiri zaani kpanja po a weeni ayen ba ta tuimtomdoma a nyini peelim ate ku nye maga dega. ³⁵ Wa yaa weeni tuka demma ayen, “Izirali demma, ni kpesi ni dek ale ni ale ni nye dii nuruma de jigi la. ³⁶ Nama dek baga teeri ayen nuru waai ate ba a wi ayen Teudasi la a jam pa wa dek a sak kama ayen wa ka nuru kpion nna yegayega ate nuruba yaa jam paari nidɔaba kobsinaansi a pa ba dek a te wa. Alege Aroom demma ko wa kama ate wa njaanviirima meena a jam waan chaab ate wa wanni me a be. ³⁷ Dila njaannyinj ate Judas Galili denowa me a jam jam diipo ate ba jam boro a chiini nuruma la. Wa ale jam jam la, nuru boari ale jam va wa me. Alege ba ko wa me kama ate wa nuruma meena a waan chaab. ³⁸ Dila nyinj ate mi a weeni ni ayen ni kan nye nuruma de wariya. Ni basi ba ba dek ba nyiini. Boan nyinja, ba ale poli dii ale a nye ba nyeka la, ku dan nyini ka nurubiik dek popola jigi, ku a le murum be kama, ³⁹ alege ku dan nyini ka Naawen jigi, ni an baga ale nak a yiak ba. Ni be kpesi ni dek ate ni kan kpalim chaab ale Naawen ya.”

Gamaliil ale weeni dila a ga nueri la, ba yaa deri pa wa sinsanja, ⁴⁰ a yaa wi ate tuimtomdoma jo ate ba nak ba ale weeni ba ale nin muna ayen ba kan pa Yeezu yonni nyinj a biisi wariya, alege basi ba ate ba cheŋ.

41 Tuimtomdōma ale jam basi ba la, ba sue a jam peenti kama dii nyinj la, ka Naawen ale pa ba a chim nuru baai ale magsi ayen ba nam a nya chivie Yeezu yonni nyinj la. 42 Daa meena Juuma Puusika Yenni po ale nuruba yie po ba kasim jam bo ka ŋa po a sak nuruba ayen Yeezu ka Kirisitawa (waaŋi ate Naawen a weeni ayen wa a le tom ate wa jam la).

6

1 Va ŋala po ate Yeezu ŋaanviirima a yaa jam piisi a gum du la, kpaliŋ a yaa jam yiri ba sunsun, Juuma baai ale jam a biisi Giriki demma biika la, ale baai me ale jam a biisi Juuma biika la. Baai ale jam a biisi Giriki biika la, a jam a ŋuuni kama ayen ba pukorŋa a kan jam maari a nya ligi ŋaai ate nuruba jam pa a chari daa meena la. 2 Tuimtomdōma pi ale bayewa a yaa wi ŋaanviirima meena ate ba jam jigi yenj ate ba weeni ba ayen, “Ku an magsi ayen ti basi Naawen wamaŋsaŋa sakka abe ti ta ligra tuima. 3 Dila nyinj m suaata, ni lueri nuruba bayopoi baai dek ate nama a seba ayen Naawen Chiika ale yam, sueri ba kama la, ate tama yaa pa ligra tuimaŋa de a nyo ba nisima po. 4 Abe tama dek a pa ti dek a te Naawen puusa ale wa wamaŋsaŋa sinsaga ase ti ale kasim a nye dii la.”

5 Ba meena sue a yaa kasim jam peenti kama ale tuimtomdōma ale weeni dii nna la. Ba yaa lueri Sitiven waaŋi ale jam ta siaka nalimnyiini la ale ta Naawen Chiika me la. Baai ale pa saŋ la ale: Filip, ale Porokorus, ale Nikano, ale Timon, ale Paminas, ale Nikolasi. Wa jam nyini ka Antiok a yaa tagri wa dek dila po dila po maa va Juuma wensiuku alege wa daa Juu. 6 Ba yaa pa ba a sak tuimtomdōma ate ba puusi

Naawen a te ba a pa ba nisima a vi ba zuk.

7 Naawen wanni a yaa kasim jam a tagli Jerusalem meena ate ŋaanviirima ale bo dula la a jam piisi a gum du. Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa yegayega me a jam ta siaka ale sinsaŋŋa kama.

8 Sitiven abe jam ka waaŋi ate Naawen a te wa niaka nna yegayega ate pagrim a sueri wa la. Wa jam tom ka wakperikalisa nna yegayega nuruma sunsun.

9 Alege tuka dok kunyi po nuruba ale jam boro a te ba dek yue ayen Anmandaayom. Juuma ale jam maa nyini Sairini ale Alezandiria ale Silisiya, ale Asia tenŋaŋa la a yaa jam maa bo ba po. Nya ba de meena a yaa jam maa chaab a ta nampaga ale Sitiven. 10 Alege Naawen Chiika a jam te Sitiven ka yam ate wa dan jam biisi wari, ba an бага a tulisi wa. 11 Ba yaa biisi ale noamasim ale nuruma ayen ba weeni ayen ba wom ale wa a le Moosis ale Naawen. 12 Ba ale nye nna la, ku yaa te nuruma ale nisomma ale Juuma Sinsaŋŋa sagraŋa nyinjagra ate ba yik Sitiven ale pagrim a ta wa a chenj tuka kpaŋŋa jigi. 13 Ba yaa ta nuruba ba gela a jam jo ayen ba velim a te wa a weeni ayen, “Nuruwa de a kasim a le ti Juuma Puusika Yeri Welenka ale Moosis Sinsaŋŋa kama. 14 Tama wom kama ale wa weeni me ayen Yeezuwa de a le daasi Juuma Puusika Yenni a lonsi abe wa tagri kisi tii meena ate Moosis a te ti la.” 15 Baai meena ale kali kpaŋŋa tuka dokku po la, a yaa kasim jam a nya Sitiven nna zii, a yaa nya ale wa nimbidiaka a nyagsi nna ase Naawen sabiilo nimbidiak la.

7

1 Juuma Puusika Yenni kpaŋi kpeeni yaa bek Sitiven ayen, “Nuruma ale a weeni dii la ka wensie?”

² Sitiven yaa tulisi wa ale biik ayen, “M suaata ale m koba, ni lak tue a wom mi ale ta dii ayen m biisi la. Naawen waai ate ku magsi ayen nuruba a zuli wa la, a jam pa wa dek a sak ti kowa Abraham kama. Dila powa, Abraham diem jam bo ka Mesopotamiya tenka. Wa an diem jam cheŋ Yaran Naawen yaa jam jam wa jigi Mesopotamiya tenka po ³ a weeni wa ayen, ‘Basi fi tenka ale fi dokdemma abe fi cheŋ ten kaai ate mi ayen m dak a sak fu la.’

⁴ “Abraham yaa basi Kaldiya tenka ale ge cheŋ a ga bo Yaran tenka. Abraham kowa ale ga kpi la, Naawen yaa weeni Abraham ayen wa jam tenka de ate ni boro yogyogla nna la. ⁵ Dila powa Naawen an jam te Abraham tenka de juijuiya ayen Abraham dek abe soa dela ale fiifik me la. Alege Naawen jam puulim kama ayen wa a le pa ka a te wa ate wa ale wa ŋaŋbisa meena a soa ka. Diipo ate Naawen weeni Abraham nna la, wa jam diem ka biiga. ⁶ Naawen ale weeni wa dii la ale nna ayen, ‘Fi ŋaŋbisaŋa a le cheŋ ka saten a ga chim nicham ate ba deri pa ba a chim yom dula jigini. Ten kala demma le basi ate ba nam ate ku ga paari bena kobsinaansi. ⁷ Alege ten kala ate ba tom a te la, mi le bo ka buusa. Dila ŋaŋnyin ba a le basi ten kala abe ba nyini a jam dela jigini a te mi zula.’ ⁸ Naawen yaa weeni Abraham ayen wa gebi wa yoanni ate ku sak ayen wa ale Abraham a yaa ta ka noai yen ale chaab. Abraham a yaa biak Aizik a gebi wa me yoanni wa biam da naanin dai. Aizik me yaa biak Jakob ate Jakob me a yaa chim wa bisa pi ale bayewa ko. (Bisaŋa de ale se Izirali yezuima pi ale ŋayewa.)

⁹ “Jakob bisaŋa yaa a de nyuri ale ba suoku Josefi a deri yik wa a da ate wa chim yomo Ejipiti

tenka. Alege Naawen a jam bo ale wa kama ¹⁰ a maa maari a vari wa a basi nalimnyiini ale dii meena wuu ale a daani wa la. Josefi ale din jam a zaani Ejipiti nakpionku nin la, Naawen yaa te wa nye man ale yam ate ku peenti Ejipiti naawa poi ate wa deri nye Josefi ate wa chim Ejipiti ale wa Yenni Gomina a nya tenka ale wa Yenni zuk. ¹¹ Kom a yaa jam jam Ejipiti ale Keenan tenŋaŋa ate ninam nna yegayega a yaa jam. Ti kokpienŋaŋa an jam baga a nya ŋandiinta. ¹² Jakob ale wom ayen ŋandiinta a bo Ejipiti tenka la, wa yaa tom wa bisaŋa ti koma ayen ba cheŋ dula jigini. Ba piilim chelim ale la. ¹³ Ba ale ŋman pilim cheŋ dii a nye buye la, Josefi a yaa basi ate wa suaataŋa a min wa, ate Naawa a yaa seba Josefi dokdemma. ¹⁴ Josefi yaa te tuntomin wa kowa Jakob a weeni wa ayen wa ale wa dokdemma meena nuruba pisiyopoi ale banuwa a jam Ejipiti tenka a maa boro ale wa. ¹⁵ Jakob a yaa koalim cheŋ Ejipiti tenka a bo dula a yaa kpi ate ti kokpienŋaŋa me kpi ¹⁶ ate ba yaa pa ba a ta jam tenka de juijui ate ba a wi ayen Sikiim la a gu ba. Ba jam gu ba ka vorub buui po ate ba gu Abraham la. Abraham dek ale jam da vorumu ale ligra Ayaamo bisaŋa jigi Sikiim tenka po.

¹⁷ “Alege Naawen ale jam puulim dii ale Abraham la a jam moata kama. Ti nuruma a yaa ŋmasi jam a piisi a gum du Ejipiti tenka po. ¹⁸ Naawa ale jam kpi la ku ŋaŋnyin ate naab wa choa a yaa ŋman jam soa Ejipiti tenka a nya. Dila po wa Josefi a jam poom kpi kama ate ku beni. Napaalika de jam ze Josefi. ¹⁹ Wala a jam ta ka gaasa nna yegayega ale ti kokpienŋaŋa a fe ba ayen ba pa ba biluaataŋa a ta nyini peelim a dueni ate ba kpi. ²⁰ Dila powa

ale ba jam biak Moosis. Wa jam nala ka nna yegayega. Wa jam bo ka wa kowa yenni ate ba a nya wa zuk ate ku ga paari chiisa sita. ²¹ Ba ale jam maa pa wa a dueni peelim ayen wa kpi la, naawa le ale jam pa wa ate wa chim wa dek biik a yaa a nya wa zuk. ²² Ba jam sak wa kama Ejipiti demma Yammu meena ale ka dii la ate wa yaa chim nuru kperikaliik wie po ale wa biik po.

²³ “Moosis ale chim paari bena pisinaansi la, ku yaa jam wa popola po ayen wa chen ga nya wa suaataŋa Izirali bisana. ²⁴ Wa yaa nya ale Ejipiti deno wanyi ale wa a nye Izirali deno wanyi gaasa nna yegayega. Moosis yaa ga ayen wa maari wa suoku Izirali denowa. Wa yaa nye dila a deri ko Ejipiti denowa. ²⁵ Wa jam poli kama ayen wa dek nuruma le miŋ ayen Naawen le pa ka wa a vari ba a basi, alege ba an jam minya. ²⁶ Vari ale veenti la Moosis yaa nya ale Izirali demma baye a ta chaab ate wa yaa pii nyiŋ ayen wa gaari ba. Wa yaa weeni ba ayen, ‘Nidoaba, ni wom de, ni ka suaata, ka boa ale soa ate ni a kpaliŋ chaaba.’ ²⁷ Alege nuru waai ale jam a namsi wa choawa la a yaa tusi Moosis ate wa taam nakpiak ale ge bek Moosis ayen, ‘Ka wana ale ti an bobi fi naam ate fi a biisi tama biisa?’ ²⁸ Fi a yaali ayen fi ko mi me kama ase deemwa ate fi ko Ejipiti denowa dii la?’ ²⁹ Moosis ale wom nna la, wa yaa basi Ejipiti teŋka ale yiri chali chen a ga bo Midian teŋka. Dula jigini wa yaa biak bisa baye.

³⁰ “Bena pisinaansi ale ga taam la, Naawen sabiilo a yaa jam Moosis jigi sagini po guuk kuui ate ba a wi ayen Sinaai Guuk la teŋ. Sabiilowa a jam a pa wa dek a sak Moosis bolimu po ate Moosis yaa nya bolimu ale bu a nye nna ase bu a de tiib la. ³¹ Moosis ale

jam nya dila la, ku yaa cha wa ate wa yaa forisi paari ayen wa ŋmasi nya chak. Wa yaa jam wom Nyonowa lueluk ale ku a weeni ayen, ³² ‘Mi ka fi kokpiensana Naawen, Abraham ale Aizik ale Jakob Naawen.’ Yogsom yaa yik Moosis ate wa nyiŋka a gok ate wa an ŋman jam бага a pa wa nina viriŋ a nya bu. ³³ Ti Nyonowa yaa weeni wa ayen, ‘Yeri fi nuensana, dii nyiŋ la, fi ale za juijui la, ka welensa teŋ. ³⁴ M nya m nuruma ale bo Ejipiti teŋka a nam dii nna yegayega la kama. M be wom ba funfobla me kama ate m siŋ jam ayen m vari ba a basi. Gomsu fi dek yogyogla de ate m tom ate fi chen Ejipiti.’

³⁵ “Moosiswa de ate ba jam zeri wa ale a bek wa ayen, ‘Ka wana ale ti an bobi fi naam ate fi a biisi tama biisa?’ Ka Naawen dek ale tom wa ba jigi. Wa jam basi ate ka Sabiilowa waai ale jam jam wa jigi tiimu ale a de la po la a maa maari wa ayen wa soa ba a nya ba zuk abe wa chim ba varibasido? ³⁶ Wa sum jam de nuruma niŋ kama a ta ba a nyini Ejipiti teŋka po a nyini a nye wakperikaliisa ale wie ŋaai ale a sak ayen Naawen bo ale wa kama Ejipiti teŋka po ale mogi kpeeni dii ate ba a wi ayen Nyamonuŋ la po, ale sagini po ate ku ga paari bena pisinaansi. ³⁷ Moosiswa de abe ale weeni Izirali demma ayen, ‘Naawen a le tom ka wa biisiteero ase mi la ate wa nyini ni po.’ ³⁸ Moosiswa de abe ka waai ale jam bo Izirali demma po diipo ate ba jam tigi chaama sagini po la. Wa jam boro kama diipo ate Naawen sabiilowa a jam biisi ale wa Sinaai Guuku zuk la. Wa be tuesi Naawen tuntomiŋ kaai ale a te ti nyuvuri la kama yaa pa ka a te ti.

³⁹ “Alege ti kokpiensana a zeri wa noai kama. Ba tusi wa a basi ka nakpiak ale a yiili ba suniima

po ayen ba dan baga abe ba pilim cheŋ Ejipti teŋka. ⁴⁰ Ba yaa weeni Moosis suoku Aaron ayen, ‘Nye bogluk tii a le ti de ti niŋ la a te ti. Moosiswa de waai ale ta ti nyini Ejipti teŋka po a nyini la, ti ze jaab buui ale nye wa la.’

⁴¹ Ka dila powa ate ba nye bogluk ate ku a neensi naabiik ate ba yaa a kaab ku, a nye ŋandiinta tige a te ku zula, jaab buui ate ba nye ale ba dek nisima la. ⁴² Dila nyiŋ Naawen yaa pa wa ŋaŋ a te ba a pa ba basi ayen ba a zuli chiŋmarisaŋa ase ba ale ŋmarisi dii Naawen biisiteeroma gbaŋka po kaai ale bo Naawen gbaŋka po dii la ayen,

‘Izirali demma, diipo ate ni jam bo sagini po ate ku ga paari bena pisinaansi la, daa mi ate ni jam kaab duŋsaŋa a te la.

⁴³ Ni jam pa ka bogluk kuui ate ba a wi ayen Molok la viuku a ji.

Ni jam maa pa ka ni chiŋmarika bogluku ate ba a wi ayen Arifan la jameemu a ji a ta cheŋ me.

Bala meena ka bogluta ate ni nye a yaa te ti zula.

Dila nyiŋ m le basi ate nuruba a ta ni cheŋ gaam Babilon teŋka a be.’

⁴⁴ “Ti kokpiensaŋa ale jam bo sagini po la, ba jam ta ka viuk kuui ate ba pa garuku a nye ku ate ba baga kpiti ku a a ta a cheŋ jigi meena ate ba a yaali la. Naawen Sinsaŋa piika ate wa jam ŋmarisi ŋa la a jam bo ka viuku de po. Ba jam nye viuku kama ase Naawen ale weeni Moosis ale sak wa me ayen ba nye ku dii la. ⁴⁵ Ku ŋaŋnyin ate ti kokpiensaŋa a tuesi ku ba koma jigi la, a jam ji ku kama diipo ate ba jam va Josua ate ba jam tuesi teŋ sii ate Naawen a jam yiaŋ ka nuruma alege ate ba a

cheŋ la. Ba jam ta Viuku ka dila teŋ sila po ate ku ga paari diipo ate Deevide jam la. ⁴⁶ Naawen sui jam peenti ale wa kama ate wa bek Naawen ayen wa basi ate wa se yeri a te wa Naawen waai ale ka wa kokpiensaŋa Jakob Naawen la. ⁴⁷ Alege Naawen jam basi kama ate Deevide biika Solomon a se yenni a te Naawen.

⁴⁸ “Alege ni basi ate m weeni a sak ni ayen wienja de meena wuu po Naawen kpeeni ka daa yie po ŋaai ate nurubisa a pa ba nisima se la, ase Naawen biisiteerowa ale weeni dii ayen Naawen weeni ayen,

⁴⁹ ‘Wenŋmazuk ale mi zukpaglik kpeenka,

teŋzuk de abe ale juijui ate m pa m naŋsaŋa a tabi ka zuk a vuusi la.

Ka boan jaab yeri ate nama ale se a te mi?

Ka be ate mi a le boro?

⁵⁰ Daa mi dek ale nye nyaba de meena?”

⁵¹ Sitiven yaa ŋman biisi a cheŋ a weeni ayen, “Ni ka tukpara nyam. Ni a nye ase ni daa Naawen nuruba la. Ni nyiem kasim a zeri Naawen Chiika kama. Ase ni kokpiensaŋa ale nye dii la, nama me a nye ka dila degadega. ⁵² Naawen biisiteeroma wanyi me la a jam boro ate ni koma an basi ate wa nama? Ba jam maa ko ba baai me ale jam mooli sak ayen Wayorisima Nyɔɔɔ a cheena la. Wayorisima Nyɔɔɔwa de abe ale nama bobri sak ate ba yik wa a ko la. ⁵³ Nama abe ale jam tuesi Naawen Sinsaŋa. Naawen sabiiloma dek abe ale jam pa ŋa a te ni. Alege ni an siak a te ŋa.”

⁵⁴ Kpaŋa ale wom Sitiven ale a biisi dii la, ku yaa te ba supu-urim nna yegayega ate ba ŋobi nyina. ⁵⁵ Alege Sitiven sunummu ale poom jam sueri ale Naawen Chiika la wa yaa zak zuk a nya wenŋmazuk a yaa nya Naawen

nyagsika a yaa nya me ale Yeezu za Naawen juga geŋ. ⁵⁶ Sitiven yaa weeni ayen, “Ni nya de, mi nya kama ale wennmazuk a lagi ate Saalobiika a za Naawen juga geŋ.”

⁵⁷ Kpaŋŋa a yaa kaari nna yegayega a weeni ayen ba kan ŋman a yaali ayen ba wom wa. Ba yaa chali cheŋ wa jigi ⁵⁸ a yik wa a ta nyini teŋka po a nyini a yaa pa tintana a yuk wa ayen ba ko. Seeroma me a yeeri ba kasaautana a dueni bipaalik kanyi ate ba a wi ayen Sool naŋsa teŋ ayen wa a nya. ⁵⁹ Ba ale jam a yuk wa la, Sitiven a kasim jam a wi ka Nyono ayen, “M Nyono Yeezu, ŋoa m chiika.” ⁶⁰ Wa yaa kpi duna teŋ a weeni ate ku jueli ayen, “M Nyono, kan teeri wabioku de ate fi bek ba.” Wa ale weeni nna la, wa yaa deri kpi.

8

¹ Sool a jam maa ka baai ale siak ayen ba ko Sitiven la po wanyi.

Da dii danni ate ba ko Sitiven la, Kirisita bisana ale a tu chaab Jerusalem teŋka la a deri pilim ninam nna yegayega nyaka. Baai ale ta siaka ale Yeezu la, a yaa jam waan chaab Judia ale Samaria teŋsana meena po. Ka tuimtomdoma nyiini ale jam kan waan chaaba. ² Nuru baai ale ŋmasi jam yaali Naawen siuku nna yegayega la, ale jam ta Sitiven a ga gu ale a kaari nna yegayega.

³ Alege Sool a jam diem pii ka nyin a nyiem gilim a cheŋ yeeŋa dinyi dinyi a basi ate Kirisita bisana ale a tu chaab la a nam a dari ba meena nidoaba ale nipooba a yuk basi likka diinana po.

⁴ Baai meena ale ta siaka ate ba waan jigi meena la, a yaa jam nyiem a cheŋ jigi meena a sak Naawen wamaŋsana. ⁵ Filip jam cheŋ ka Samaria teŋkpienka dek

po a sak nuruba. Varibasidowa ate Naawen weeni ayen wa le basi ate wa jam la wie. ⁶ Nuru boanni ale jam nya wakperikaliik sii ate Filip nye la, ba yaa ŋmasi lagi ba tuerŋa nalimnyiini a wom wa sinsaŋŋa. ⁷ Wie ŋaai ale jam nye la gela ale, nuruba yegayega baai ale jam ta chichiribaata ba zuima po la, a kaari ate ti a nyini, ale baai naŋsa ale ba nisima ale jam kpi la, a jam nya nyinyogsa kama. ⁸ Dila nyin la, supeentik nna yegayega a jam bo teŋ kala po kama.

⁹ Nuru wanyi ale jam bo teŋ kala po. Wa yoi jam ale Simon. Wa jam ka tiita nyono. Wa jam pa ka tiita a nye wakperikaliisa nna yegayega ate ŋa cha Samaria demma. Wa jam pa wa dek a chim ka nuru kpion. ¹⁰ Waai meena nuru kpeenta ale nuru fiisa teŋ kala po a jam a wom wa ka nna yegayega a weeni ayen, “Nuruwa de ta ka Naawen pagrim kpiem buui ate ti a wi wa ayen Pagrim kpion la.” ¹¹ Ba jam a wom wa kama nalimnyiini dii nyin la, wa wakperikaliisana a jam cha ba beni ka nna yegayega. ¹² Alege ba ale jam wom Filip sinsaŋŋa a magsi chaab ale Naawen Naamu ale Yeezu Kirisita pagrimu wie la, ba meena nidoaba ale nipooba a jam tuesi ka soka. ¹³ Simon dek a jam maa ta siaka kama. Ba ale jam te wa soka a ga nueri la, wa yaa jam maa boro ale Filip ate ku kasim jam a cha wa ate wa nya Naawen ale pa wa nye wakperikaliisa ale wie ŋaai ale a sak ayen Naawen bo ale wa kama la.

¹⁴ Tuimtomdoma ale jam bo Jerusalem la a yaa wom ayen Samaria demma a tuesi Naawen Wanni kama la, ba yaa tom Piita ale Joon ayen ba cheŋ ba jigi. ¹⁵ Ba ale jam cheŋ a ga paari la, ba yaa puusi Naawen a te baai ale ta siaka la ayen ba tuesi

Naawen Chiika. ¹⁶ Dii nyin la, Naawen Chiika an diem jam sin ba waai zuwa. Ba jam tuesi ka soka nyiini Nyɔɔwa Yeezu yonni nyin. ¹⁷ Piita ale Joɔn a yaa pa ba nisimaɗa a vi ba zuk ate Naawen yaa te ba Naawen Chiika.

¹⁸ Simon ale nya ayen tuimtomdoma a pa ba nisima a vi ba zuk ate ba tuesi Naawen Chiika la, wa yaa pa ligra ayen wa te Piita ale Joɔn, ¹⁹ a weeni ba ayen, “Ni te mi me pagrimu de choawa ate mi me a dan pa m nisimaɗa a vi nuru zuk, abe wa me a tuesi Naawen Chiika.”

²⁰ Alege Piita a yaa tulisi wa ayen, “Fi ale fi ligraɗa meena maa chaab a kpi, boan nyinɗa, fi a poli kama ayen fi baga a da Naawen tiirimu ale ka ligra! ²¹ Fi nin a maa ka ti tuimaɗa po dii nyin la, fi sunummu a ka nyemagsika ale Naawenya. ²² Dila nyin, ku a fe kama ayen fi tagri fi popola baataɗa de abe fi puusi ate Nyɔɔwa a von a te fu fi ale poli wannu de choawa la nyin. ²³ Dii nyin la, m nya kama ale fi sunummu a kasim sueri ale ka nyuri ate ku basi ate fi an baga a chala be fi wabaataɗa jigiyaa.”

²⁴ Simon a yaa weeni Piita ale Joɔn ayen, “Mi a saalim, ni puusi a te Nyɔɔwa a te mu ate wienɗa de meena ate ni biisi la a kan jam mi jigiyaa.”

²⁵ Piita ale Joɔn ale biisi soa se ba ale seba Yeezu a soa dii la, ale maa sak ba Naawen wamaɗsaɗa a ga nueri la, ba yaa pilim nman cheɗ Jerusalem tenka. Ba ale jam bo siuku po a cheɗ la, ba jam sak Naawen wamaɗsaɗa Samaria tenfisaɗa yegayega po kama.

²⁶ Nyɔɔwa sabiilo a yaa weeni Filip ayen, “Gomsu fi deka a yiri cheɗ a va yenin gala nyin a va siuk kuui ale dua Jerusalem ale Gaza tenka sunsun la.” (Ku ka siuk kuui ale va sagini po a cheɗ

la.) ²⁷⁻²⁸ Filip a yaa yiri a cheɗ. Wa ale jam bo siuku po a cheɗ la, wa yaa ga tu Itoopiya tenka kpagi kpien dinyi. Wa me a jam bo ka siuku po a kuli. Wa jam a nya ka Itoopiya tenka nipok Naawa ligraɗa zuk. Kpaga kpeeni de jam cheɗ ka Jerusalem tenka ayen wa puusi Naawen a yaa puusi nueri a kuli. Wa jam kala ka jaab po ate wusuma dari ta a cheɗ. Wa ale kala wa jaamu po a cheɗ la, wa jam a karim ka Naawen biisiteerowa Azaya ale nmarisi dii Naawen gbanka po la. ²⁹ Naawen Chiika a yaa weeni Filip ayen, “Yiri a ga pa fi deka gum chaab ale nuruwa.” ³⁰ Filip a yiri a chali cheɗ wa jigi a yaa wom ale wa a karim ka Naawen biisiteerowa Azaya gbanka. Filip a yaa bek wa ayen, “Fi min a chak dii ate fi a karim la?”

³¹ Kpagini a yaa tulisi wa ayen, “Mi a le nye ka se a min chak ase nuru a nin kan weeni ku kiri a sak mu?” Wa yaa wi Filip ate wa jueli a maa kali jaamu po ale wa. ³² Nuruwa ale jam a karim dii la ale nna,

“Ase posuk ate ba ta a cheɗ ayen ba ko la,
ase pabiik ate ba a gebi ka kobtaɗa a basi alege ka kan kaari la,
wa an jam weeni wariya.

³³ Wa jam nya chivie alege ba jam mini wa wensienɗa kama.
Nuru karo ale baga a biisi wari a sak wa njanbisaɗa, dii nyin la, wa nyuvunni tenzuk de a kpeglim kama.”

³⁴ Kpagini a yaa bek Filip ayen, “Weeni a sak mu ka wana ate biisiteerowa a biisi wa wari nna? Ka wa deka yaa ka nuru yonɗa?”

³⁵ Filip a yaa deri pa karimka de a piilim biik a weeni Naawen wamaɗsaɗa a magsi chaab ale Yeezu.

³⁶ Ba ale jam va chaab a cheɗ siuku po la, ba yaa jam paari jigi

ate nyiam a dua ate kpagini a yaa weeni Filip ayen, “Nyiam ale nna. Ka boan ale wa kasi ate fi kan te mu soka?” ³⁷ Filip a yaa weeni wa ayen, “Fi ale nya soka ase fi nin siak ale fi sunum meena.” Kpagini yaa tulisi wa ayen, “Mm, m siak ya ale m sunum meena ayen Yeezu Kirisita ka Naawen biik.”

³⁸ Kpagini yaa nye ate jaamu a zaani, ate wa ale Filip a yaa maa chaab a sin nyiamu po ate Filip a te wa soka. ³⁹ Ba ale nyini nyiamu po a jueli la, Naawen Chiika a yaa deri ta Filip a cheŋ ale ge kpagini nyiini. Kpagini an ŋman nya wa, alege a yaa cheŋ wa chelimu ale supeentik. ⁴⁰ Filip a yaa deri nya ale wa dek a bo ka teŋ kaai ate ba a wi ayen Azotus la. Wa nyini teŋ kala a cheŋ Siizariya teŋka. Wa ale jam bo siuku po a cheŋ la, wa jam a sak Naawen wamaŋsaŋa ka teŋsaŋa meena.

9

¹ Nyaŋa de meena ale jam a nye la, alege Sool a kasim jam diem boro a nyigsi Nyonowa ŋaŋviirima kama ayen wa a le ko ba. Wa yaa jam cheŋ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni jigi ² a bek wa ayen wa ŋmarisi gbaŋsa a te wa ate wa ta ga te Damasikus teŋka tuka diinaŋa demma, ate gbaŋsaŋa te wa siuk ate wa dan nya waai ale wa ka Nyonowa siuku nuru, nidɔa yaase nipok, abe wa yik kula nyonowa a bobi a ta cheŋ Jerusalem teŋka.

³ Sool yaa ale bo siuku po a cheŋ ate wa jam moata Damasikus teŋka la, wenŋmazuk a yaa nyagsi nna yegayega a gilim wa. ⁴ Sool yaa lo teŋ a wom ale lueluk a weeni wa ayen, “Sool, Sool, ka boa ale soa ate fi a namsi mu nna?”

⁵ Alege Sool a yaa weeni wa ayen, “Ka wana, m Nyonɔ?”

Ate lueluku a yaa tulisi wa ayen, “Ka mi Yeezu ate fi a namsi, ⁶ alege

yiri a jo teŋka po ale fi le wom dii ale magsi ayen fi nye la.”

⁷ Nidɔa baai ale jam maa va wa a cheŋ la a jam wom ka lueluku alege ba an nya nuru. Ba be an ŋman jam baga a biisi. ⁸ Sool ale ga yiri ŋmazuk la, wa ninanŋa yaa ligi ate wa an ŋman baga a nya. Ba yaa yik wa nisima a ta wa cheŋ Damasikus teŋka. ⁹ Ku jam paari ka daa ŋata alege wa an diem a nya. Wa be an jam de ŋandiinta a yaase wa nyu nyiam.

¹⁰ Yeezu ŋaŋviirima po wanyi ale bo Damasikus teŋka. Wa yue jam ale Ananaiyas. Nyonowa a yaa jam jam wa jigi nna se wa goa daasim kama la a yaa weeni wa ayen, “Ananaiyas.”

Ate wa yaa tulisi ayen, “M Nyonɔ, nya mi ale nna.”

¹¹ Nyonowa a yaa weeni wa ayen, “Yiri a cheŋ siuk kuui ate ba a wi ayen Suyorosuŋ la. Fi dan ga paari Judas yenni, bek ayen fi a yaali ka nuru waai ate ba a wi ayen Sool ate wa nyini Taasus teŋka la. Wa boro a puusi ka Naawen. ¹² Wa seba kama ayen fi cheena dii nyin la, wa jam nya nuru nna ase wa goa daasim kama la, ale wa cheena wa jigi. Nuruwa yoi ale Ananaiyas. Wa jam nya wa kama ate wa jam pa wa nisima a vi wa zuk ayen wa ninanŋa ŋman lagri.”

¹³ Ananaiyas a yaa tulisi Nyonowa ayen, “M Nyonɔ, mi wom ka nuruba yegayega jigi nuruwa de ale basi ate fi nuruma a nam yegayega dii Jerusalem teŋka po la. ¹⁴ Wa be tuesi ka pagrim Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa jigi a jam Damasikus teŋka po ayen wa yik waai ale a wi fi ayen wa Nyonɔ la.”

¹⁵ Nyonowa a yaa weeni Ananaiyas ayen, “Cheŋ, dii nyin la m potim lueri wa kama ayen wa chim mi tomteerɔ a weeni mi yonni a sak nuru baai ale kan daa

Izirali demma la, ale ba nalim kpeema me, ale Izirali demma dek. ¹⁶ Mi dek abe a le sak wa ninam buui ate wa a le nam mi yonni nyinj la.”

¹⁷ Ananaiyas yaa chen ga jo yenni a pa wa nisimanya a vi Sool zuk a weeni wa ayen, “M suok, Sool, Nyɔnɔwa Yeezu dek waai ale pa wa dek a sak fu siuk kuui po dek ate fi va a jam dela la ale tom mu fi jigi ayen m weeni fu ayen fi ninanya a nman lagri abe Naawen Chiika a sueri fi sunummu.” ¹⁸ Wa ale ga weeni nueri la, nanta nna ase jum pagta la a yaa nyini Sool ninanya po a nyini lo ate dula jigini wa yaa nman бага a nya. Wa yaa yiri zaani a tuesi soka. ¹⁹ Wa ale ga de nandiinta la, wa pagrimu a yaa nman pilim jam.

Sool yaa jam goa da maga dega Damasikus tenka po ale njanviirima. ²⁰ Wa yaa deri chen ga jo Juuma tuka diinanya po a deri piilim a sak nuruma Yeezu wie a weeni ba ayen, “Yeezu ka Naawen Biik.”

²¹ Baai meena ale jam wom wa sinsanɔa la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba a bek chaab ayen, “Ee, daa nuru waai ale jam bo Jerusalem tenka a basi ate baai meena ale a wi Yeezu ayen ba Nyɔnɔ la a namu? Wa be jam dela daa dila nyinj ayen wa yik ba a ta chen Juuma Puusika Yenni kpanɔa jigiya?”

²² Alege Sool a yaa nmasi jam ta ka pagrim nna yegayega a sak wa sinsanɔa ale a biisi a nak nampaga nna yegayega ate ku yaa tuim Juuma baai ale jam bo Damasikus tenka po la. Ba bula nman jam ka wari a weeni. Wa jam a nye wienɔa de kama ayen ku sak ayen Yeezu sum ka Kirisitawa ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la.

²³ Daa yegayega ale ga taam la, Juuma a yaa jam jigi yen a

nye tuka a poli ayen ba ko Sool. ²⁴ Alege wa jam wom ba ale poli ayen ba nye wa dii la kama. Daa meena yok ale kantuenɔ ba kasim jam za ka tenka po tuaatana noa a limsi ayen ba dan nya wa abe ba ko wa. ²⁵ Alege da yen yok po ate Sool njanviirima a yaa pa wa a nyo busik po a ta wa va siaka tokparuku ate wa sin chen.

²⁶ Sool ale jam chen Jerusalem tenka la, wa jam pii nyinj a yaali ayen wa maa pa wa dek a gum Yeezu njanviirima po. Alege ba an jam poli ayen wa maa ka Yeezu njanviiro. Yɔgsum a yaa jam yik ba. ²⁷ Alege nuru waai ate ba a wi ayen Banabas la yaa maari wa a ta wa jam Yeezu tuimtomdoma jigi. Banabas yaa weeni sak ba Sool ale jam bo siuku po a chen Damasikus ate wa nya Nyɔnɔwa ate wa biisi ale wa dii la. Wa nman weeni sak ba Sool ale jam nyini peelim dii Damasikus tenka po a pa Yeezu yonni nyinj a sak nuruba ale kan chali yɔgsum la. ²⁸ Ba yaa siak ate Sool a maa boro ale ba Jerusalem tenka po a nyini peelim a sak nuruba Nyɔnɔwa yonni nyinj ale kan chali yɔgsum. ²⁹ Wa jam a biisi kama ale a nak nampaga ale baai ale ka Juuma a wom Girik demma biika la. Ba yaa jam pii nyinj a yaali ayen ba ko wa. ³⁰ Wa Kirisita bisa suaatana ale ga seba la, ba yaa ta wa chen Siizariya tenka, a yaa zaani dula jigini a basi wa ate wa a chen Taasus tenka.

³¹ Kirisita bisaɔa ale a tu chaab meena a jam bo Judia tenka meena po la, ale Galili tenka meena po la, ale Samaria tenka meena po la a yaa jam boro ale ka masim. Ba siaka jam ta ka pagrim a kasim jam a chim nna yegayega a gum du ate ba va Nyɔnɔwa siuku ale a chali wa. Naawen Chiika abe jam a maari ba kama

ate ba jam piisi a gum du.

³² Piita kasim jam nyeemu a cheŋ ka Kirisita bisana ale a tu chaab la jigi, jigi meena. Da yeŋ ate wa yaa cheŋ Lida teŋka, ayen wa puusi Naawen Nuruma. ³³ Dula jigini wa yaa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Aniiyas la. Wa jam gbariŋ kama an бага a cheŋ ate wa kasim jam dua tiak po ate ku ga paari bena naaniŋ. ³⁴ Piita yaa wi wa ayen, “Aniiyas”, a weeni wa ayen, “Yeezu Kirisita a basi kama ate fi nya nyiŋyogsa. Yiri ŋmai a kpamsi fi tiaka.” Aniiyas a yaa deri yiri nna bunyi dekki. ³⁵ Nuru baai meena ale bo Lida ale Saaron teŋsaŋa ale nya wa la, ba me yaa deri tagri a maa va Nyɔɔwa.

³⁶ Nipɔk ale jam bo Jopa teŋka. Wa maa ka waai ale ta siaka ale Yeezu la. Wa yoi ale Tabita. Ba jam a wi wa ale Giriki demma biika ayen ka Dookas. Ku kiri ale yisik. Wa kasim jam a yaali tuimmanŋsa tomka ale a maari ŋanjagsa me. ³⁷ Va ŋala po nyiŋtuila a yaa yik wa ate wa kpi. Ba ale jam so wa nyiŋka nueri la, ba yaa jam pa wa a ta jueli dueni ŋmazuk dɔk po. ³⁸ Lida teŋka abe ale jam poom mɔata Jopa la, ŋaaniirima ale wom ale Piita bo Lida la, ba yaa tom nidoaba baye wa jigi a saalim wa a weeni ayen, “Ti a saalim, nye nwuli a jam dela.” ³⁹ Ba ale ga weeni Piita dila la, wa me a yaa yiri a maa va ba a cheŋ. Wa ale jam la, ba yaa ta wa jueli ŋmazuk dɔkku po. Pukonŋa meena a yaa jam gilim wa a kaari ale a sak Piita garuk tii meena ate Dookas a jam nye ti diipo ate wa jam vua la.

⁴⁰ Piita yaa yiaak ate ba meena nyini peelim ale ge a kpi duna teŋ a puusi Naawen ale ge a virim Dookas jigi a weeni wa ayen, “Tabita, yiri ŋmai.” Tabita yaa lagi wa ninana. Wa ale ga nya Piita la,

wa yaa yiri kali ŋmai. ⁴¹ Piita yaa forisi paari wa a maa maari wa ate wa yiri zaani ŋmai. Piita yaa wi baai ale ta siaka ale Yeezu la, ale pukonŋa a yaa pa wa javuuk a te ba. ⁴² Waai meena Jopa teŋka po a jam wom wanni de kama ate nuruba yegayega a yaa jam siak a te Nyɔɔwa. ⁴³ Piita jam goa Jopa kama da boari ale nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Simon. Wa jam ka gbanzaba.

10

¹ Nuru ale jam bo Siizariya teŋka. Wa yoi jam ale Koniilos. Wa jam ka Aroom sojima beŋ kanyi kpanŋa po wanyi. Beŋ kala yoi jam ale, “Italiya beŋka.” ² Wa jam a yaali ka Naawen siuku wie nna yegayega. Wa ale wa dɔkdemma meena a kasim jam a chali Naawen kama ale a te ŋanjagsa tiirinta nalimnyiini, ale a puusi Naawen daa meena. ³ Da yeŋ ate wenbalini a ta chiem kantueŋ ban buta la, ate ku yaa nye wa jigi nna ase wa goa daasim kama la, ate wa yaa nya Naawen sabiilo chak nalimnyiini. Sabiilowa yaa weeni wa ayen, “Koniilos.”

⁴ Ate Koniilos a yaa nya sabiilowa ale yogsum a yaa bek Sabiilowa ayen, “Mi a saalim ka boa M Nyɔɔ?”

Sabiilowa a yaa weeni wa ayen, “Fi puusaŋa ale fi tiirintaŋa ate fi a te ŋanjagsaŋa la, a basi kama ate Naawen ta fu wari. ⁵ Yogyogla de, be tom nidoaba ate ba cheŋ Jopa a ga ta nuru wanyi ate ba a wi ayen Simon Piita a ta wa jam. ⁶ Wa a goa ale ka gbanzaba wanyi ate ba a wi ayen Simon. Wa yenni za ka nyakpeemu noai.”

⁷ Sabiilowa ale ga biisi ale wa a nueri ale cheŋ la, Koniilos a yaa wi wa tomteeroma po baye ale soji wanyi waai ale kasim jam a yaali Naawen siuku wie me la. Wa

jam ka waai ale kasim jam moata wa nalimnyini a tom a te wa la. ⁸ Koniilos yaa weeni dii meena ale nye la a sak ba ale ge a tom ba ayen ba cheŋ Jopa.

⁹ Vari ale ga veenti ate ba bo siuku po a cheŋ a yaa jam boro a moata teŋ kaai ate ba a cheŋ la, Piita yaa jam jueli gboŋ zuk kantueŋ sunsuŋ ayen wa puusi Naawen. ¹⁰ Kom a yaa jam yik wa ate wa yaa jam a yaali nandiinta ayen wa de. Ba ale jam diem boro a dik nandiintanŋa la, ku yaa nye wa jigi nna ase wa goa daasim la, ¹¹ ate wa nya ale wennyamazuk a lagri ate jaab ase gatta kpienŋ la ate jaab a yik ka noa bunaansiwa meena a yaa sinŋ cheena teŋ. ¹² Goadunsa meena kanyikanyi ale nanta baai meena ale a cheŋ ba loga nyinŋa la wanyiwanyi, ale nuinsa meena bunyibunyi ale jam bo ka po. ¹³ Lueluk a yaa weeni Piita ayen, “Piita, yiri nmai, ko jaab buui dek ate fi a yaali la a de.”

¹⁴ Alege Piita yaa tulisi ayen, “Aawo, m Nyono, dii nyinŋ la, mi an diem maa de jaab buui ale ka tama kisuk jaab la.”

¹⁵ Lueluku a nman pilim jam wa jigi a nye buye a weeni wa ayen, “Naawen ale weeni jaab buui ayen wa ka jawelenŋ la, ku a fe kama ayen fi kan weeni ayen jaab wala ka fi kisuk jaabɔa.” ¹⁶ Nyaku de a jam nye ka buta ale ge ate gatiaka a yaa nman yiri jueli wennyamazuk.

¹⁷ Piita ale jam boro a poli wanni de kiri ale ka dii la, nuru baai ate Koniilos a jam tom ba la a yaa bek Simon Yenni jigi a jam za tuoku noai ¹⁸ a yaa wi a bek ayen, “Simon waai ate ba a wi ayen Piita me la bo dela?”

¹⁹ Piita a jam diem boro a poli ka wanni kiri ale ka dii la ate Naawen Chiika a yaa weeni wa ayen, “Wom de, nidɔaba bata ale bo dela jigini a gisi fu. ²⁰ Yiri sinŋ

teŋ a va ba a cheŋ. Kan basi ate ku daani fu dii nyinŋ la, ka mi ale tom ba fi jigi.” ²¹ Piita a yaa yiri sinŋ ba jigi a weeni ba ayen, “Ka mi ale nuru waai ate ni a gisi la. Ka boa ate ni jam?”

²² Ba yaa tulisi wa ayen, “Ka soji kpagini Koniilos ale tom ti. Wa ka nuru waai ale ka nuru manŋ a chali Naawen nalimnyini ate Juuma meena a zuli wa nna yegayega la. Naawen sabiilo ale weeni wa ayen wa tom wi fu ayen fi jam ate wa wom dii ate fi ta ayen fi weeni sak wa la.” ²³ Piita yaa wi ba ate ba jo goa yok kula.

Vari ale ga veenti la wa yaa maa va ba a cheŋ. Jopa demma ba gela baai ale ta siaka maara la a jam maa va ba a cheŋ. ²⁴ Da dii ale pa a sanŋ la, ba yaa cheŋ paari Siizariya tenka, juijui ate Koniilos ale wa mabisa ale wa doa baai ate wa jam wi ba ayen ba jam la. Ba meena a jam kala a limsi Piita kama. ²⁵ Piita ale jam paari Koniilos Yenni ayen wa jo la, Koniilos a yaa ale ga nya wa la, wa yaa kpi duna teŋ Piita ninŋ, a puusi wa. ²⁶ Alege Piita yaa zak wa a zaani a weeni wa ayen, “Yiri nmai, dii nyinŋ la, mi me ka nurubiik ase fi la.” ²⁷ Ba jam a biisi kama ale chaab ale ge a jo yenni po. Ba ale ga jo nueri la, Piita yaa nya ale nuruba yegayega a yaa tigi chaab a kala. ²⁸ Piita yaa weeni ba ayen, “Nama dek seba ayen Juuma wensiuku Sinsanŋa a kan basi ate Juu a cheŋ waai ale kan daa Juu la yeri a yaase wa pa wa dek a gum chaab ale ba. Alege Naawen sak mu kama ayen m kan weeni ayen nuru waai karo a welema a yaase wa ta danŋa. ²⁹ Dila nyinŋ fi ale tom a wi mu la, mi an zeriya. Yogyogla, be ka boan nyinŋ ate fi tom wi mu?”

³⁰ Koniilos a yaa tulisi wa ayen, “Ku daa nanaansi ale jinla ate wanni de a nye. Da yeŋ po

wenbalini (a magsi chaab ale ban buta) ate mi jam boro a puusi Naawen m yenni po. Nuru a yaa deri jam za mi ninj. Wa jam jo ka garuk peelita ate ti a nyagsi nna kpelimkpelim. ³¹ Wa yaa weeni mi ayen, 'Koniilos, Naawen wom fi puusana kama. Wa be teeri fi tiirintana ate fi a te nanjagsa la kama. ³² Tom nuru ate wa chej Jopa tenka a ga wi nuru wanyi Simon waai ate ba a wi wa ayen Piita me la. Wa bo ka Simon gbanzabawa yenni. Wa yenni moata ka nyakpeemu noai.' ³³ Dila nyinj ate m tom wi fu nna nwuli ate fi zuli mu a jam. Yogyogla de ti meena abe kala ka Naawen ninj, ayen ti wom Nyonowa ale weeni fu dii ayen fi weeni a sak ti la."

³⁴ Piita yaa piilim biik a weeni ayen, "Yogyogla de m seba ayen ku ka wensie ayen Naawen kan lugi nuruba a yaali ba gela ale kan yaali ba gela. ³⁵ Waai a dan a chali wa ale a tom dii ale nala a te wa, nuru wala choa dan poom nyini juijui meena, Naawen a yaali wa kama. ³⁶ Nama seba tuntominj kaai ate Naawen ta chej Izirali demma jigi a mooli sak nuruma wa wamanšana la. Wamanšana tuntomika ta ka suyogini a va Yeezu Kirisita waai ale ka waai meena Nyono la jigi a jam. ³⁷⁻³⁸ Nama seba ayen ka Jon Sokateerowa ale de ninj a jam sak nuruba soka teka wie ale ge ate wannu de a nye. Ni be seba Yeezu Nazaret denowa de waai ale pa wannu de a piilim sak Galili tenka a ta jam paari Judia tenka la kama. Nama seba me ayen Naawen ale te wa Chiika ale pagrim nalimnyiini dii la kama. Ni seba me wa ale jam nyeemu a tom wamanšana tuimana ale a tebi waai meena ate Sitaana ta ba la, dii nyinj la, Naawen jam boro ale wa kama. ³⁹ Mi ale m vaanchaama abe nya wienja de

meena ate wa nye Juuma tenka ale Jerusalem dek ate ti weeni a sak ni. Nuruba ale yik wa a kpi jabarim nyinj a ko wa. ⁴⁰⁻⁴¹ Alege ku daa nata dai ate Naawen nak wa yiri kum po a yaa basi ate wa pa wa dek a sak tama baai nyiini ate Naawen a poom lueri ti ayen ti weeni dii ate tama nya la a sak nuruba chaab. Naawen an basi ate wa pa wa dek a sak waai meena, alege ka tama nyiini ate ti de nandiinta ale nyu ale wa diipo ate wa yiri kum po nueri la. ⁴² Wa yaa weeni ti ale nin muna ayen ti pa Naawen wamanšana a sak nuruba abe ti weeni a sak ba ayen wa ka waai ate Naawen lueri wa ayen wa bo buusa a te kpeeba ale nanvuuta la. ⁴³ Naawen bisiteeroma meena a biisi wa wari kama a weeni ayen waai a dan ta siak ale wa, kula nyonowa le va wa yonni pagrim nyinj a nya wa wabaatana vonteka."

⁴⁴ Piita ale diem jam boro a biisi la, Naawen Chiika a yaa sinj jam jo baai meena ale jam a wom wa biika la suniima po. ⁴⁵ Juuma baai ale jam ta siaka a yaa jam maa va Piita a nyini Jopa tenka a jam la, ku yaa jam cha ba ate ba nya ale Naawen te baai ale kan daa Juuma la Naawen Chiika me. ⁴⁶ Dii nyinj la, ba jam wom kama ale ba a biisi be chanja a pak Naawen ale wa ale nye naai meena la.

Piita yaa nman biisi a weeni ayen, ⁴⁷ "Nuruma de me a tuesi Naawen Chiika kama ase tama me ale jam tuesi dii la. Nuru karo abe le weeni ayen ba kan tuesi soka ale nyiamoa." ⁴⁸ Wa yaa weeni ayen ba tuesi soka Yeezu Kirisita yonni nyinj. Piita ale ga biisi nueri ayen wa kuli la, ba yaa saalim wa ayen wa goa ale ba daa maga abe wa kuli.

11

¹ Tuimtomdoma ale nuruba ba chaama ale ta siaka ate ba bo ju-

dia tenka meena po la, a yaa jam wom ayen nuru baai ale kan daa Juuba la me a siak a te Naawen Wanni kama. ² Piita ale nman pilim cheŋ Jerusalem tenka la, Juu baai ale a yaali ayen baai ale kan da Juuba la a gebi ba yuaŋa abe ba gum ba po la a yaa jam a toarin wa a weeni ayen, ³ “Ka boa ale soa ate fi cheŋ nuru baai ale kan daa Juuba la jigi a de nandiinta ale ba?” ⁴ Piita yaa piilim a togi dii meena ale nye la ayen,

⁵ “Mi ale jam boro a puusi Naawen Jopa tenka po la, ku yaa nye mi jigi nna ase goadaasima la, ate mi yaa nya jaab nna ase gatta kpien la ate jaab a yaa yik ka noa bunaansiwa meena a yaa sin cheena ten a jam zaani a moata mi. ⁶ Mi yaa nmasi nya jaamu po nalimnyiini a yaa nya ale yeri dunsa ale goadunsa ale nanta baai meena ale a cheŋ ba loga nyinŋa, ale nuinsa. ⁷ Mi yaa wom ale lueluk a weeni mi ayen, ‘Piita, yiri nmai. Ko a de.’ ⁸ Mi yaa tulisi ayen, ‘M Nyono, aawo, dii nyin la, ba ale biam mi la, mi an diem maa de jaab buui ale ka tama kisuk jaab la.’ ⁹ Alege lueluku a nyini wenŋmazuk a nman weeni mi a nye buye ayen, ‘Naawen ale weeni jaab buui ayen wa ka jawelen la, ku a fe kama ayen fi kan weeni ayen jaab wala ka fi kisuk jaaboa.’ ¹⁰ Nyaku de a jam nye ka buta ale ge ate gatiaka a yaa nman yiri jueli wenŋmazuk. ¹¹ Diipo ate jaamu a yiri a jueli la, nidoaba bata a yaa deri nyini Siizariya tenka a jam yeri dii po ate mi jam boro la a weeni mu ayen ba nyonowa ale bo Siizariya la ale tom ba mi jigi. ¹² Naawen Chiika a yaa weeni mi ayen m yiri a cheŋ abe m kan basi ate ku daani mu. M suaataŋa bayuebiwa de abe maa va ka mi a nyini Jopa a jam ate ti meena a yaa jo Koniilos

yenni po. ¹³ Wa yaa weeni a sak ti wa ale nya Naawen Sabiilo wa yenni po ate wa weeni wa ayen, ‘Tom nuru ate wa cheŋ Jopa tenka a ga wi nuru wanyi ate ba a wi Simon waai ate ba a wi ayen Piita me la. ¹⁴ Wa ale biisi wie ale fu ate fi ale fi dokdemma meena a dan ta siaka ale ŋa, ni le nya varibasika.’ ¹⁵ Mi Piita ale jam piilim boro a biisi ale ba la, Naawen Chiika a deri sin jam ba suniima po ase wa ale pilim jam tama jigi dii la. ¹⁶ Ate mi yaa teeri Nyonowa ale jam weeni dii la ayen, ‘Joon Sokateerowa a pa ka nyiam a te ni soka alege yogyogla de mi a le te ni soka kama ale Naawen Chiika.’ ¹⁷ Naawen abe jam pa ka tiirim bula a te ba ase wa ale jam pa bula degadega a te tama diipo ate tama a jam siak a te Nyonowa Yeezu Kirisita la. Naawen abe dan nye dila, mi ka wana ate mi бага a weeni Naawen ayen wa kan nye dila?”

¹⁸ Ba ale ga wom nna la, ba yaa basi ba nampaga nakka ale ge a te Naawen pimpauk a weeni ayen, “Naawen a be poom te baai me ale kan daa Juuma la siuk kama ayen ba basi ba tuimbaataŋa tomka ate ba nya nyuvuri paalik.”

¹⁹ Diipo ate ba jam ko Sitiven ate ninam a jam jam baai ale ta siaka la jigi la ba jam chali waan ja chaab. Dila powa, ba gela a jam chali cheŋ Fonisia ale Saipurus ale Antiok tenŋa a yaa nyiem a sak Juuma nyiini Naawen wamanŋa. ²⁰ Ba gela me a jam ka nidoaba a nyini Saipurus ale Sairini tenŋa a cheŋ Antiok tenka. Ba ale ga paari dula la, ba yaa sak baai ale kan daa Juuba la me. Ba jam sak ba ka Naawen wamanŋa a magsi chaab ale Nyonowa Yeezu. ²¹ Nyonowa pagrimu a jam bo ale ba kama ate nuru boari nna yegayega a jam ta siaka ale sinsanŋa a yaa tagri ba

dek a va Nyɔnɔwa.

²² Kirisita bisanja ale a tu chaab a bo Jerusalem tenka a yaa ale ga wom nna la, ba yaa tom Banabas ayen wa cheŋ Antiok tenka a ga nya. ²³⁻²⁴ Banabas a jam ka nuru maŋ a ta siaka nalimnyiini. Naawen Chiika me abe jam sueri wa sunummu kama nalimnyiini. Banabas ale ga paari Antiok a nya ale Naawen a niak ba dii la ku yaa te wa supeentik ate wa yaa deŋsi ba kpa a weeni ba ayen, ba pii nyin a ta siaka ale ba suniima meena ale Nyɔnɔwa. Nuruba yegayega a yaa kasim jam ta siaka ale Nyɔnɔwa a gum mbala po.

²⁵ Banabas a yaa cheŋ Taasus tenka ayen wa gisi Soɔl. ²⁶ Wa ale ga nya wa la, wa yaa yik wa a ta cheŋ Antiok. Ba noai bayewa a jam bo ka dula ale Kirisita bisanja ale a tu chaab la ate ku ga paari bein. Ba jam a sak ka nuru boari nna yegayega ben dila po. Ku jam ka Antiok tenka de po ate nuruba piilim te baai ale ta siaka ale Yeezu la, yoi ayen Kirisita Bisa.

²⁷ Dila powa, Naawen biisiteeroba ba gela a yaa jam nyini Jerusalem tenka a cheŋ Antiok tenka. ²⁸ Biisiteeroma de wanyi yoi a jam ale Agabus. Wala a yaa yiri zaani ale Naawen Chiika pagrimu a weeni ayen kom pagrik ale za bu jam tenzuk de meena. Kommu a sum jam jam kama diipo ate Nakpionku Kilodiyus a jam boro la. ²⁹ Njanviirima a yaa jam maa chaab a poli waai meena wanyi wanyi ale baga te ligra dii ate ba pa ŋa a maari ba sua tintila baai me ale ta siaka a bo Judia tenka po la. ³⁰ Ba yaa cheesi ba ligraŋa a pa ŋa a te Banabas ale Soɔl ate ba ta ŋa a ga te Kirisita bisanja ale a tu chaab la nisomma dula jigini.

12

¹ Dila powa, Naab Ayerod a deri

jam piilim kama a basi ate Kirisita bisanja ale a tu chaab la ba gela a nya ninam nna yegayega. ² Wa jam basi kama ate ba yik Joɔn suoku Jeemsi a pa gebi kpien a togri wa. ³ Wa ale ga nya ale wannu de a te Juuma popeentik la, wa yaa ŋman yik Piita. Ba yik wa a magsi chaab ale ka dii po ate Juuma a ta ba tigi kpeeni dii po ate ba kan ŋobi boroboruk kuui ale ta dabinta la. ⁴ Ba ale jam yik Piita la, ba deri jam ta wa a ga lik kama, a yaa yaali sojiba pi ale bayuebi ate ba a limsi wa. Wa poori ba ka togatoga bunaansi. Naawa Ayerod jam nye dila a poli kama ayen Juuma Gaambasika Tigini a dan taam abe wa ta wa nyini peelim ate ba bo wa buusa ate waai meena nya. ⁵ Ba yaa ta Piita a ga lik. Wa ale jam bo likka doƙku po la, Kirisita bisanja ale a tu chaab la a yaa jam puusi Naawen nalimnyiini a te wa.

⁶ Yok kuui ate Ayerod jam a poli ayen vari a dan veenti abe wa lagri Piita a ta nyini a te nuruma la, Piita jam doa ka limsidoma baye sunsuŋ a goa. Ba jam pa ka choarima kpeema a bobi wa. Limsidoba me ale jam za likka doƙku noai. ⁷ Nyɔnɔwa sabiilo a yaa deri jam za dula ate ku yaa nyagsi nna yegayega likka doƙku po, a choa Piita kpinkpaluk a yaa weeni wa ayen, “Nye nwuli, yiri.” Wa ale ga weeni dila la, choarimaŋa yaa deri nyini Piita nisima po a gebi lo. ⁸ Sabiilowa yaa ŋman weeni ayen, “Pa fi gattaŋa a jo abe fi su fi neunsana.” Piita yaa nye dila ate Sabiilowa a ŋman weeni ayen, “Pa fi kasaaaku a jo abe fi jam va mu.” ⁹ Piita yaa va wa nyini likka doƙku po a nyini alege ze ayen sabiilowa ale nye dii la a sum ka wensie. Piita jam a poli kama ayen da dii dai wa a goa a daasim kama. ¹⁰ Sabiilowa ale

Piita a yaa jam va chaab a cheŋ a jam gaam niŋka limsidoma a ŋman jam gaam baai ale pa saŋ la, a yaa ga paari noa dii ate ba pa kutaŋa a nye ate fi gaam ku abe fi yaa deri a jo teŋka po la. Ba ale jam a paari tuok kula la, ku yaa deri lagi ku dek ate ba taam nyini a va chaab a cheŋ siuku po. Ba ale cheŋ maga la, Sabiilowa a yaa deri basi Piita wa dek wa nyiini ale ge cheŋ be.

¹¹ Piita yaa deri miŋ dii ale nye wa jigi la ate wa yaa weeni ayen, “Yogyogla de m seba ayen ka Nyonowa ale tom wa sabiilowa ate wa jam vari mu Ayerod nisima po ale Juuma ale jam a poli dii la nisima po a basi.”

¹² Wa ale miŋ nna la, wa yaa cheŋ Mæeri yenni. Mæeri a jam ka Joon ma. Joon yoi di choa a jam ale Maak. Piita ale jam a paari Mæeri yenni la, nuru boari nna yegayega ale jam tu chaab dula a boro a puusi Naawen. ¹³ Piita ale ga a nak doŋku noanni la, pokdoŋkie wa yue jam ale Aroda, a yaa jam tulisi Piita. ¹⁴ Wa ale ga wom lueluku a yaa miŋ ayen ka Piita la, ku yaa deri te wa supeantik nna yegayega ate wa an ŋman poom lagi doŋku noanni alege deri chali a ga weeni ayen, “Ka Piita ale jam za peelim.”

¹⁵ Ba yaa tulisi wa ayen, “Fi a yesiŋ kama?” Alege wa ŋman ŋmasi weeni ba ayen, “Mi a biisi ka wensie.” Ba ŋman tulisi wa ayen, “Ka wa chiika.”

¹⁶ Ba ale jam a biisi dila la, Piita a diem a nak doŋku noanni kama. Ba ale lagi nya wa la, ku yaa deri cha ba. ¹⁷ Wa yaa yuk nisa ayen ba goori ale ge yaa weeni a sak ba Nyonowa ale nye dii ate wa nyini likka doŋku po a nyini la. Wa yaa weeni ba ayen ba weeni nyaku de a sak Jeemsi ale mbala meena ale ta siaka la. Wa ale biisi nna a ga

nueri la, wa deri basi ba ale ge nyini cheŋ jigi yoŋ.

¹⁸ Vari ale veenti la, ku yaa nye nna ŋaglim sojima sunsuŋ ate ba a begi chaab jaab buui ale nye Piita la. ¹⁹ Ayerod a yaa weeni ba ayen ba nyiem gisi yik wa a ta jam. Ba jam gisi ka nalimnyiini alege ba an nya wa. Wa yaa wi sojima a bek ba alege a yaa weeni sojiba ba chaab ayen ba ta ba a ga ko.

Ku ŋaanyiyiŋ Ayerod yaa basi Judia teŋka ale ge cheŋ Siizariya a goa dula maga dega.

²⁰ Ayerod sui ale jam a puuri nna yegayega ale Taaya ale Saidon demma. Da yeŋ, ba yaa nye noai yeŋ a cheŋ ayen ba nya wa. Ba jam de ka niŋ a nya nuru waai ale jam soa Naawa yenni meena a nya la. Wa yoi ale Balastus. Ba yaa jam nya wa ayen wa maa maari ba ate ba nya Naawa. Wa yaa siak te ba siuk. Ba yaa jo Naawa jigi a saalim wa ayen wa basi ate masim ale nyemagsika a jam ba sunsuŋ ate ku basi ate ba ŋman a nya ba ŋandiintaŋa ase wa nyeem ale poom a nye dii la.

²¹ Da yeŋ ate Ayerod a potim lueri dai a yaa pa wa naam gataŋa a jo, a yaa kali wa zukpaglika zuk a piilim biik a biisi ale ba. ²² Nuruma yaa kaari ate ku jueli nna yegayega ayen, “Daa nuru ale a biisi, ka wein.” ²³ Nyonowa sabiilowa a yaa deri fobi wa lonsi dii nyiŋ la, wa an zuli Naawen ya. Nanzue ale jam de wa ate wa yaa kpi.

²⁴ Nyana de meena ale jam a nye la, Naawen wamaŋsaŋa a kasim jam tagli ka jigi meena ate nuruba jam piisi a gum du.

²⁵ Banabas ale Sool a yaa jam tom ba tuimaŋa a nueri kama Jerusalem teŋka po ale pilim ŋman Antiok. Ba jam ta ka Joon waai ate ba maara wi wa ayen Maak la a jam.

13

¹ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab Antiok teŋka po la, a jam ta ka Naawen biisiteerɔba ba gela ale sagroba ba gela ba po. Ba yue jam ale Banabas ale Simon (waai me ate ba jam a wi ayen Asoblik la) ale Lusiyas Sairini denowa, ale Manayen (waai ale jam bo ale Naawa Ayerod waai ale jam ka Galili naab la) ale Soɔl. ² Da yer ate ba yaa boro a puusi Naawen a bobi ba noa, ate Naawen Chiika a yaa weeni ba ayen, “Ni poori Banabas ale Soɔl a te mu ate ba tom tuim dii ate mi wi ba ayen ba tom la.”

³ Ba yaa maa chaab a bobi noa a puusi Naawen a pa ba nisima a vi ba zuk ale ge a yaa tom ba ayen ba a cheŋ.

⁴ Dila nyin, Naawen Chiika a yaa tom Banabas ale Soɔl ate ba cheŋ Seliusiya teŋka a yaa zaani dula a juei ŋaarun a cheŋ Saipurur teŋka ⁵ a yaa ga sin cheŋ Salamisi teŋka. Ba jam cheŋ ga jo Juuma tuka diinaŋa po a sak ba Naawen wanni. Joɔn Maak ale jam maa boro ale ba a maari ba ale ba tuimaŋa.

⁶ Ba yaa ŋman jam basi dula jigini ale cheŋ Pafos teŋka. Teŋ kala po ba yaa jam nya sampoporik. Wa yoi ale Baayeezu. Wa jam ka Juu. Wa jam a paasi ka nuruba ayen wa ka Naawen biisiteerɔ. ⁷ Wa jam boro ale ka teŋka kpagini ate ba a wi wa ayen Saajus Pɔɔlus la. Pɔɔlus jam tagri ka Aroom kpaŋa zuk a nya Saipurur teŋka. Wa jam ka yam nyɔɔ nna yegayega. Wa yaa wi Banabas ale Soɔl ayen ba jam weeni Naawen wanni a sak wa. ⁸ Alege sampoporika Elimas (wa yoi di choa a jam ale la ale Giriki teŋka biika) a kasim jam a zeri ba kama ayen Gominawa kan nya siuk a ta siaka ale Naawen wamaŋa. ⁹ Naawen Chiika yaa sueri Soɔl

(waai yoi di choa ale Pɔɔl la.) ate wa yaa nya sampoporika nimbie po nna zii ¹⁰ a weeni ayen, “Fi ka Velinvendika biik. Fi ka wamaŋsa meena dachiak. Fi kasim sueri ale pimpaasima ale gaasa meena ate fi kasim pii nyin a nye ayen Nyɔɔwa wensienja wienja a chim venta. ¹¹ Yɔgyɔgla de, nya de, Nyɔɔwa nisimaŋa a sin fi zuk kama. Fi le yi ate ku beni maga dega.”

Pɔɔl ale ga biisi dila a nueri la, ku yaa nye Elimas nina po nna ase legi la, ate wa yaa cheŋ a gilim a gisi ayen wa nya nuru ate wa yik wa nisima a ta wa a kuli. ¹² Gominawa ale ga nya dila la, wa yaa ta siaka yɔgla. Ku jam cha wa ka nna yegayega ate wa wom sinsaŋa de chaab a magsi chaab ale Nyɔɔwa.

¹³ Pɔɔl ale wa vaanchaama a yaa nyini Pafos a juei ŋaarun a cheŋ Periga teŋka kaai ale bo Pamfiliya teŋka po la. Alege Joɔn Maak a jam pa ba a basi ka Pamfiliya ale ge pilim ŋmani Jerusalem. ¹⁴ Ba yaa basi Periga teŋka ale ge cheŋ Antiok teŋka kaai ale bo Pisidiya teŋka po la. Juuma Vuusum Danni ale jam paari la, Pɔɔl ale Banabas yaa jo ba tuka diinaŋa po a kala. ¹⁵ Nuru wanyi ale ga karim ba Moosis Sinsaŋa gbaŋsaŋa po wienja ŋa gela ale Naawen biisiteerɔma ale ŋmarisi dii Naawen Gbaŋka po a nueri la, ba tuka diinaŋa kpaŋa a yaa tom tuntomin Pɔɔl ale Banabas jigi a weeni ba ayen, “Ti suaata, ti a yaali kama ayen ni dan ta wari ayen ni weeni a denŋi ti kpa ni be weeni a sak ti.” ¹⁶ Pɔɔl yaa yiri zaani a zak wa nisima a puusi ba a yaa piilim biik ayen,

“Izirali demma ale baai ale kan daa Izirali demma alege a chali Naawen la, nama meena lagi tue a wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. ¹⁷ Tama Izirali

demma de Naawenni ale lueri ti kokpiensaŋa. Dii po ate ba jam chim nicham Ejipiti tenka po la, Naawen jam basi ba kama ate ba chim nuru kpeenta. Naawen jam pa ka wa pagrimu a nye ate ba nyini Ejipiti tenka po a nyini. ¹⁸ Wa kasim jam dunj wa sui sagini po ale ba kama ate ku ga paari bena pisinaansi. ¹⁹ Wa jam kaasi ka Keenan satensa siyopoi ale ge a yaa basi ate wa dek nuruma a soa tenj sila. ²⁰ Nyaŋa de meena abe pa paari ka bena kobsinaansi ale pisinu ate Naawen a yaa jam te ba kpage ayen ba a nya tenŋa zuk.

“Ba jam a nya si zuk ka dila ate ku ga paari dii po ate Naawen biisiteero waai ate ba a wi ayen Samuel la a ga jam. ²¹ Izirali demma ale ga juisi ayen Naawen te ba naab la, Naawen yaa pa a nuru waai ate ba a wi ayen Sool la ayen wa chim ba naab ate ku ga paari bena pisinaansi. Sool jam ka kisi biik. Kisi jam nyini ka Benjamin buuni po. ²² Ku ŋaŋnyinj Naawen yeeri wa ale ge zak Deivid a zaani ayen wa chim ba naab. Naawen ale biisi dii a magsi chaab ale Deivid la ale nna ayen, ‘Mi nya kama ale ka Jese biika Deivid ale chim nuru waai ate mi sunummu a bo ale wa la. Wa ka nuru waai a le wa tom dii ate mi a yaali la nalimnyiini.’ ”

²³ Pool yaa ŋman biisi a cheŋ a weeni ayen, “Ase Naawen ale jam puulim dii a magsi chaab ale varibasidowa la, ku jam ka Deivid wa de ŋaŋbiika Yeezu ate Naawen a pa wa ayen wa chim Izirali demma varibasido. ²⁴ Joon ale lij jam de ninj a sak Izirali demma meena ayen ba tagri a basi ba wabaatana tomka abe ba tuesi soka ale ge ate Yeezu a yaa jam piilim wa tuimaŋa. ²⁵ Joon ale jam moata wa me tuimaŋa tom kpeglimka la, wa yaa bek nuruma ayen, ‘Nama dek a ta a poli ayen

mi ka wana? Mi daa nuru waai ate ni a limsi la. Aawo, ni be nya wa bo ka mi ŋaŋ a cheena. Mi posima kama ale m nin chim yomo waai le wa domsi a kali wa ninj a yeeri wa nuensaŋa a te wa la.’ ”

²⁶ Pool yaa ŋman biisi a cheŋ ayen, “M suaata, Abraham ŋaŋbisa, ale nama baai ale kan daa Izirali demma a chali Naawen la, ka tama meena jigi ale varibasidowa tuntominj ka de a jam. ²⁷ Boan nyinj, nuru baai ale bo Jerusalem tenka ale ba nindeeroma la, a jam ze ayen Yeezu ka varibasidowa. Ba be an jam minj Naawen biisiteeroma wienja Naawen Gbanka po ate ba jam a karim Vuusum Daanja meena la a chak ya. Dila nyinj la, ba nindeeroma yaa bo buusa mini wa ayen ba ko wa. Ba ale nye dila la, ba jam ze ayen ba poom a nye dila a magsi chaab ale ka biisiteeroma ale poom weeni dii la ate ku chim wensie. ²⁸ Ba an jam poom бага a nya wa dii ate wa kaasi a magsi ba ko wa la, alege ba diem jam saalim Gominawa Paalot kama ayen wa basi ate wa nuruma ko wa. Wa yaa siak ate ba ko wa. ²⁹ Ba ale ga nye wa wienja de meena a magsi chaab ale dii ale ŋmarisi Naawen gbanka a nueri la, nuruba yaa yeeri wa jabarimu nyinj a ta sinj tenj a ta wa a ga dueni punj vorub po. ³⁰ Alege Naawen a nak wa kama a nyini kpilima po a yiri ³¹ ate wa yaa jam pa wa dek a sak baai ale jam wa ale wa a nyini Galili tenka a cheŋ Jerusalem la. Wa jam pa wa dek a sak ba dila ate ku paari ka daa dii choa. Bala abe ale nya nyaŋa de la ale soa ate ba weeni a sak Izirali demma. ³²⁻³³ Tama abe bo dela ayen ka ti sak ni Naawen wamaŋsaŋa ayen Naawen ale puulim dii ale ti kokpiensaŋa la, wa a nye kama. Yogyogla de, tama baai abe ale ka

ba n̄aan̄bisa la, wa be nye a te ti kama, boan nyiŋa, wa zak Yeezu a zaani kama, ase ba ale n̄marisi yi dii ale saa buyewa Yiila Gban̄ka po la ayen,

‘Fi ka m biik,

Jinla m sum chim ka fi ko.’

³⁴ Naawen abe ale weeni dii a magsi chaab ale wa ayen wa le nak wa a yiri kum po ate wa kan puak vorumu po la ale nna ayen, ‘Niak kaai ale welema ate m pu-

ulim

ale Deevide ate ku a fe ayen ku nye la, m le pa a te fu.’

³⁵ Ase Deevide ale weeni jigi di choa Naawen Gban̄ka po dii ayen, ‘Fi Naawen kan basi ate fi nuru welen̄ka a puak vorumu po.’ ”

³⁶ P̄ool yaa n̄man biisi a chen̄ a weeni ayen, “Dii po ate Deevide a vua la wa tom tuim n̄gai ate Naawen a yaali la kama ale ge a kpi ate ba gu wa ale wa kokpiensan̄a ate wa puak.

³⁷ Alege waai ate Naawen a nak wa a yiri kum po la an puak vorumu po. ³⁸⁻³⁹ Ni meena, m

suaata, ku a fe kama ayen ni seba a chak ayen wa dii ate mi mooli a sak ni la ale wabaata von̄ teka. Wabaata von̄ teka de abe va ka Yeezu jigi a jam. Ku be a fe kama me ayen ni seba ayen waai ale ta siaka ale wa la, a nyini wa wabaatan̄a po a nyini kama, wabaata tii ate Moosis Sin̄san̄an̄a an jam бага a vari ni ni wabaatan̄a po a basi la. ⁴⁰ Dila nyiŋ la, ni kpesi seba ate Naawen biisiteer̄oma ale biisi dii la, a kan nye ni jigiya. ⁴¹ Ba ale weeni dii la ale nna.

‘Ni wom de, nama baai ale a le Naawen ale biisi dii la,

ku le cha ni ate ni chen̄ be a yaa kpi.

Boan nyiŋa, mi ale a nye dii jinla la,

ka wa dii ate nuru a dan poom togi di kiri a sak ni,

ni kan diem a ta siaka la.’ ”

⁴² P̄ool ale Banabas ale ga sak nueri a nyini tuka d̄okku po a nyini la, nuruma yaa weeni ba ayen ba n̄man pilim jam n̄aan̄nyiŋ Vuusum Danni a n̄man sak ba wien̄a de gum du.

⁴³ Nuruma ale ga basi tuka d̄okku la, Juuma yegayega ale baai ale kan daa Juuba a maa chim Juuma wensiuku vaaroba la, yaa maa chaab a va ka P̄ool ale Banabas. Tuimtomd̄oma a yaa biisi a den̄si ba kpa ayen ba kasim boro ale Naawen niaka.

⁴⁴ Juuma Vuusum Danni ale n̄man jam paari la, waai meena ale bo ba ten̄ka po la, a yaa jam ayen ba wom Nȳon̄owa wanni.

⁴⁵ Juuma ale ga nya ale nuruma piisi a soa dii la, ba suniiman̄a yaa deri sueri ale nyuri ate ba yaa a weeni ayen P̄ool ale a biisi dii la ka venta. Ba yaa jam a le wa me. ⁴⁶ Alege P̄ool ale Banabas a

yaa nyini peelim a biisi ale kan chali ȳogsum a weeni ayen, “Ku a fe kama ayen nama Juuma a liŋ wom Naawen wanni. Alege ni zeri di kama ale a poli, ayen ku an poom magsi ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Tama abe le basi ni abe ti chen̄ baai ale kan daa Juuba la jigi. ⁴⁷ Dii nyiŋ la, Nȳon̄owa ale weeni ti dii la ale nna ayen,

‘M goms̄i ni a magsi kama ayen ni sak baai ale kan daa Juuba la wensien̄a ase nuru waai ale ta bolim a jam legi po la.

Ayen m ta varibasika a jam nuru meena jigi ten̄zuk de meena.’ ”

⁴⁸ Baai ale kan daa Juuba ale wom nna la, ku yaa te ba supeentik ate ba a te Nȳon̄owa pimpauk wa waman̄san̄a nyiŋ. Nuru baai ate Naawen lueri ba ayen ba nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a yaa ta siaka ale P̄ool ale Banabas ale sak ba dii la.

⁴⁹ Ate Nyɔnɔwa wanni a yaa tagli tɛŋ kala meena. ⁵⁰ Alege Juuma a yaa paasi nipɔk baai ale kasim jam a yaali wensiuku vaka wie ate nuruba a te ba zula nna yegayega me la, ale kpage kpeemaŋa ale a nya tɛŋka zuk la ayen ba basi ate Pɔɔl ale Banabas nya ninam. Ba yaa yiaƙ ba ate ba nyini ba tɛŋka po a nyini. ⁵¹ Pɔɔl ale Banabas yaa kpaanti ba naŋsaŋa tantaŋa a basi ba tɛŋka po ayen ku sak ayen ba a kaam ba kama. Ba nyɛ dila ale ge a yaa cheŋ Ikoonium tɛŋka. ⁵² Supeentik ale Naawen Chiika a yaa jam sueri Yeezu ŋaanviirima nalimnyiini Antiok tɛŋka po.

14

¹ Pɔɔl ale Banabas ale jam paari Ikoonium tɛŋka la, ba yaa ŋman jo Juuma tuka diinaŋa po a biisi nalimnyiini ate nuruba yegayega, Juuma ale baai ale kan daa Juuba la yaa jam ta siaka ale ba sinsaŋa. ² Alege Juuma baai ale jam a zeri ayen ba kan ta siaka ale Yeezu la a yaa jam a choa baai ale kan daa Juuba la, noa a weeni ayen Kirisita bisaŋa daa nuru maŋsa. ³ Tuimtomdoma a jam goa dula beni ka nalimnyiini a yaa nyini peelim a sak Nyɔnɔwa wie kan chali yɔgsum. Nyɔnɔwa abe jam te ba ka pagrim ate ba бага a nyɛ wakperikaliisa ayen ku sak ayen ba sinsaŋa a magsi chaab ale ka wa ale a yaali ba wa niaka nyiŋ dii la. ⁴ Tɛŋka po demma a yaa jam poori ka chaab buye, ba bunyi a va Juuma, ba bunyi me a va tuimtomdoma.

⁵ Juuma ale baai ale kan daa Juuba la ba gela ale ba kpaŋa a yaa maa chaab a nyɛ noai yeŋ ayen ba nyɛ ate tuimtomdoma nam abe ba yuk ba ale tintana a ko. ⁶ Tuimtomdoma ale ga wom la, ba yaa chali cheŋ Lisitira ale Daabe ale tɛŋ fi sii meena ale bo

si po la. Lisitira ale Daabe abe jam bo ka Likaaniya tɛŋka. ⁷ Jigi ŋala meena ate ba chali cheŋ la, ba jam sak Naawen wamaŋsaŋa kama.

⁸ Nuru ale jam bo Lisitira tɛŋka po a chim gbaruk a nyini wa biam po. Ba ale biak wa wa an ma cheŋ nyaya. ⁹ Wa yaa jam kala a wom Pɔɔl ale a biisi dii la. Pɔɔl a yaa nya wa nna zii, a yaa miŋ ayen nuruwa ta siaka kama a magsi wa nya nyinyɔgsa. ¹⁰ Pɔɔl yaa weeni wa ate ku jueli ayen, “Yiri zaani fi naŋsaŋa zuk.” Nuruwa yaa yok jueli wein a jam zi a yaa deri cheŋ a gilim. ¹¹ Nuru boanni ale nya dii ate Pɔɔl nyɛ la, ba yaa deri a na ate ku a jueli wein a weeni ale Likaaniya biika ayen, “Yɔgyɔgla de, boglutaŋa a yaa labri chim ka nuruba a siŋ jam tama jigi.” ¹² Ba yaa te Banabas yonni magsi chaab ale ba bogluku ayen Zeeyus. Ba jam te Pɔɔl me yue magsi chaab ale ba bogluk kpierŋku ayen Yemas dii la wa jam ale biisirowa. ¹³ Waai ale a kaab Zeeyus la a yaa ta lalisa ale tiisa puuta a ta jam kaabka yenni doƙku noanni ayen wa ale nuru boanni a nyɛ kaabka a te tuimtomdoma, kaabka yenni de a za ka juijui ale kan bo tɛŋka po la.

¹⁴ Pɔɔl ale Banabas ale wom ba ale a yaali ayen ba nyɛ dii la, ba yaa yik ba gattaŋa a cheeri ayen ku sak ba ayen ba ale nyɛ dii la ka wabiok. Ba noa bayewa yaa a chali jo nuru boanni sunsuŋ a deri piilim a na ate ku a jueli a weeni ayen, ¹⁵ “Nidoaba, ka boa ate ni a nyɛ dila? Tama dek ka nurubisa ase nama me la. Tama bo dela kama ayen ti mooli Naawen wamaŋsaŋa a sak ni ate ni tagri a basi ŋankayaataŋa de chaab abe ni va Naawen dii ale vua a nyɛ wenzuk ale tɛŋ ale nyaataŋa ale ŋanta baai meena ale bo ba po la. ¹⁶ Dila po dila powa, Naawen jam basi kama ate

waai meena a va ba dek ale a yaali siuk kuui la. ¹⁷ Alege wa va ka wie nna yegayega nyin a nye ayen ku sak nuruba ayen wa vua kama. Wienja de ale wa a te ni nyiam ate bu nyini wenzuk a jam diipo ale magsi la, wa a basi ate ni njanborintanja a nye a niak diipo meena ale magsi la, wa a te ni nhandiinta ate ni de a chak, ale a basi ate ni suniimaña a sueri ale supeentik.” ¹⁸ Tuimtomdoma ale jam poom a biisi wienja de meena la, ba jam nam ka nna yegayega ate nuruma a basi kaab kaai ate ba jam ayen ba kaab a te ba la.

¹⁹ Juuma ba gela ale jam nyini Antiok ate ka bo Pisidiya ale Ikoonium tenšana la a jam. Bala ale jam nye ate nuru boanni a va ba Juuma ale a yaali dii la. Ba yaa yik Pool a pa tintana a yuk wa a vuuri a ta nyini tenka po a nyini. Ba ale jam nye wa dila la ba jam a poli ayen wa kpi kama. ²⁰ Alege Yeezu njanjviirima ale jam gilim wa. Dila njanjnyin ate wa yaa yiri a nman ga jo tenka po. Vari ale veenti la, wa ale Banabas a yaa chej Daabe tenka.

²¹ Dula jigini, Pool ale Banabas a jam sak Naawen wamanšana a nya njanjviiriba ka nna yegayega. Ba yaa pilim nmani Lisitira ale Ikoonium, a zaani dula a chej Antiok ate ka bo Pisidiya po la. ²² Jigaña de meena, ba kasim jam a denši ka njanjviirima kpa, a weeni ba ayen ba kasim ta siaka ale Yeezu. Ba jam maa sak ba ayen, “Ku a fe kama ayen ti nya ninam yegayega abe ti ge jo Naawen Naamu po.” ²³ Pool ale Banabas ale Kirisita bisanja ale a tu chaab la a yaa maa chaab a bobinoa a puusi Naawen a yaa lueri kpa a ta nyini Kirisita bisanja ale a tu chaab toga toga la po. Pool ale Banabas a yaa pa ba nyo Nyonowa waai ate ba ta siaka ale wa nalimnyiini la nisima po.

²⁴ Ba yaa jam va Pisidiya tenka po a taam chej Pamfiliya tenka. ²⁵ Dula jigini ba jam sak Naawen wamanšana Periga me po ale ge a chej Ataliya tenka. ²⁶ Ba yaa zaani dula a jueli njarun a pilim nman Antiok juijui ate Kirisita bisanja ale a tu chaab la a lin pa ba a nyo Naawen nisima po ayen wa maari ba ate ba бага tom wa tuimaña njaai ate ba yaa tom nueri nna la.

²⁷ Ba ale jam paari Antiok la, ba yaa tigi Kirisita bisanja ale a tu chaab la meena a nyo jigi yen a weeni sak Naawen ale pa ba a tom dii meena la. Ba weeni a sak ba wa ale lagi siuk ate baai ale kan daa Juuba la a maa ta siaka. ²⁸ Pool ale Banabas a jam goa dula jigini kama ale njanjviirima meena ate ku beni nna yegayega.

15

¹ Nuruba ale jam nyini Judia a jam Antiok tenka a deri piilim a sak baai ale ta siaka ale Yeezu la sinsaga ayen, “Nuru karo a бага nya varibasika ase ka kula nyonowa a nin gebi wa yoanni ase Moosis Sinsanña ale a sak dii la.”

² Dila nyin la Pool ale Banabas a yaa jam ta nampaga nna yegayega ale ba. Baai ale ta siaka la a yaa lueri Pool ale Banabas ale baai ale ta siaka la gela a bo Antiok la ayen ba chej Jerusalem a ga nya tuimtomdoma ale kpanña wannide zuk.

³ Kirisita bisanja ale a tu chaab la a yaa basi ba siuku po ayen ba chej. Ba ale jam va Fonisia ale Samaria tenšana po a chej la, ba yaa va ba Kirisita be chaama ale bo dula la jigi, a yaa weeni sak ba ayen nuru baai ale kan daa Juuba la a tagri va Naawen. Wa paaliña de ate ba weeni a sak ba la yaa ta masim ale supeentik a jam ba meena jigi. ⁴ Ba ale jam paari Jerusalem la, Kirisita bisanja

ale a tu chaab la ale ba kpan̄ṅa ale tuimtomdōma a jam maa chaab a nyɛ ba tia kama ate ba weeni a sak ba meena Naawen ale pa ba a tom tuima dii la. ⁵ Ba ale ga weeni nna a nueri la, baai ale ta siaka la gela baai ale ka Farisiima po nuruba la, a yaa yiri zaani ḡmai a weeni ayen, “Ku a fe kama ayen baai ale kan daa Juuba la a gebi ba yuana. Ku a fe kama me ayen, ba kaam ba ayen ba a zuli Moosis Sinsan̄ṅa ale a weeni dii la.”

⁶ Tuimtomdōma ale kpan̄ṅa a yaa tu chaab ayen ba biisi wannī de. ⁷ Ba ale nak nampaga di nyin̄ ate ku beni la, Piita yaa zaani a biisi ayen, “M suaata, nama dek seba ayen a ta nyini dila po dila po, Naawen ale jam lueri mi a ta nyini nama po a nyini ayen m ga sak baai ale kan daa Juuba la, Naawen waman̄san̄ṅa ate ba wom abe ba ta siaka ale ṅa. ⁸ Naawen waai abe ale seba nurubiik meena popola ale ka dii la, a te Naawen Chiika baai ale kan daa Juuba la kama ase wa ale te tama me dii la ayen ku sak ayen wa ta yaalika ale ba kama ase wa ale ta yaalika ale tama me dii la. ⁹ Naawen nyɛ ba jigi kama ase wa ale a nyɛ, tama jigi dii me la. Siuk kula po, wa va ka ba siaka ale wa a yaa sugri ba wabaatana ba suniima po a basi. ¹⁰ Yɔgyɔgla de, ka boa ale soa ate nama a yaali ayen ni pa jib kpeemu de buui ate ti kokpien̄san̄ṅa a yaase tama dek an бага ji bu la ayen ṅaan̄viirima ji? Ni dan a nyɛ nna, ni a nyɛ ka Naawen a nya. ¹¹ Alege tama seba a chak kama ayen tama ale va ti Nyɔnɔwa Yeezu niaka nyin̄ a nya varibasika ase bala me a le nya dii la.”

¹² Ba meena tuka po a kasim jam goori ka nna chorototo, ale a wom Pɔɔl ale Banabas ale jam a weeni Naawen ale pa ba a tom wakperikaliisa ale baai ale kan

daa Juuba po dii la. ¹³ Pɔɔl ale Banabas ale ga biisi nueri la, Jeemsi yaa tulisi ayen, “M suaata, ni meena lagi tue a wom mi. ¹⁴ Ni wom Simon Piita ale togri Naawen ale lin̄ nyɛ dii a sak baai ale kan daa Juuba la a yaa piilim lueri ba po ba gela a soa ba la. ¹⁵ Ase Naawen biisiteerōma ale ḡmarisi Naawen Gban̄ka po a weeni a magsi chaab ale nyaku de la. Ba ḡmarisi weeni ayen Nyɔnɔwa a weeni:

¹⁶ ‘Nyaku de ṅaan̄nyin̄, m le pilim jam a nyɛ ate Deevīd yenni ale lo la a ḡman zaani.

M le ḡman pilim se di juijui ale lo la,

abe m nyɛ ate di ḡman pagra.

¹⁷ Ate nurubiik meena a jam mi jigi.

Baai meena ale kan daa Juuba ate mi wi ba ayen m nuruba la, bala meena ale jam mi jigi.

¹⁸ Nyɔnɔwa ale weeni nyaṅa de meena a ta nyini dila po dila po.’ ”

¹⁹ Jeemsi yaa ḡman biisi a chen̄ a weeni ayen, “Dila nyin̄ mi a poli kama ayen ti kan a daani baai ale kan daa Juuba a yaa tagri a va Naawen la. ²⁰ Ku magsi ka ti ḡmarisi gban̄ a te ba a weeni ba ayen, ba kan a de bogluta ṅandiinta dii nyin̄ la, ṅandiin̄ tila an welema. Ti weeni ba me ayen ba kan bobi nipɔk baai ale kan daa ba pooba la a goa, abe ba kan a ṅobi jaab buui ate ba an togri la lammōa abe ba kan a de ziim. ²¹ Baai ale kan daa Juuba la, le deri siak nyaṅa de kama, boan nyin̄ṅa ba seba kama ayen Juuma baai ale bo juijui meena ale ba la, ba sak Moosis Sinsan̄ṅa de kama ate ku beni yegayega. Ba be wom ale karim ṅa kama ba tuka diin̄ṅa po ba Vuusum Daana meena po.”

²² Tuimtomdoma ale kpanja ale Kirisita bisaña ale a tu chaab la a yaa maa chaab a poli ayen ku nala kama ate ba lueri nuruba a ta nyini ba po a tom ba ale Pool ale Banabas ate ba cheñ Antiok. Ba yaa lueri nuruba baye baai ale ta siaka la a te ba zula nalimnyiini la. Nuruba bayewa ale Judas (waai me ate ba a wi wa ayen Baasabas la) ale Silas. Ba yaa tom ba ayen ba ta gbanja a cheñ. ²³ Ba ale jam nmarisi gbanja a weeni dii la ale nna ayen,

“Tama ni suaataña tuimtomdoma ale kpanja a maa chaab a puusi ti suaataña baai ale potim kan daa Juuba a nyini biam po ate ba bo Antiok ale Siriya ale Silisiya tenjaña la.

²⁴ “Tama wom ayen nuruba gela ale nyini tama po a jam biisi wie ate na daani ni ale nye ate ni popola kaasi. Ti a weeni a sak ni kama ayen ni nya nuru bala an tuesi sinsanja tama jigi ayen ba jam biisi dila. ²⁵ Dila nyin ate tama meena a nye tuka a yaa poli ate ti yaa siak a lueri nuru ba gela ayen ba va Pool ale Banabas ti sua tii ate ti marin la a jam ni jigi. ²⁶ Pool ale Banabas ka nuru baai ale pa ba nyuvoa a da ti Nyonowa Yeezu Kirisita nyin la. ²⁷ Dila nyin ate ti yaa tom Judas ale Silas ni jigi. Ba ale poom weeni a sak ni dii meena wuu ate ti nmarisi gbanja de po la.

²⁸ “Naawen Chiika ale tama a maa chaab a siak kama ayen ti kan pa jib bu choa a ji ni. Ti ta ka wienja de nyiini ayen ti weeni a sak ni. Ku a fe kama ayen ni va na. ²⁹ Wienja de ale, Ni kan a de bogluta nandiinta, ni kan a de ziim, ni kan a nobi jaab buui ate ba an togri la lammaa, ni kan a bobi nipok baai ale kan daa ni pooba la a goa. Ku a le nala kama ase ni a le kan a nye

wienja de.

“Ni boro nalimnyiini.”

³⁰ Ba ale nmarisi gbanja nna a ga nueri la, ba yaa tom Pool ale Banabas ale ba vaanchama ayen ba ta ka cheñ Antiok. Ba ale ga paari la, ba yaa tigi baai ale ta siaka la ate ba jam jigi yen a yaa te ba gbanja. ³¹ Ba ale ga karim ka a nueri la, gbanja wienja a yaa ta supeantik a jam ba jigi. ³² Judas ale Silas dek abe jam ka Naawen biisiteeroba. Ba yaa bo ale ba a denji ba kpa ayen ba nya pagrim. ³³ Ba ale ga daliñ maga dega la, Antiok demma yaa te Judas ale Silas siuk ale suyogini ate ba pilim cheñ baai ale tom ba la jigi. ³⁴ Alege Silas jam nya kama ayen ku nala kama ate wa wari dula.

³⁵ Alege Pool ale Banabas a jam wari ka Antiok a gum chaab ale nuruba chaab ate ba maa chaab a yaa sak nuruma Nyonowa wanni.

³⁶ Ku ale ga beni maga dega la, Pool a yaa weeni Banabas ayen, “Basi ate ti pilim nmani cheñ jigi naai meena ate ti sak Nyonowa wanni la a ga nya ase Kirisita bisaña a nye ka se.” ³⁷ Banabas a jam a yaali kama ayen Jon Maak a maa va ba a cheñ. ³⁸ Alege Pool an jam poli ayen ku magsi ayen Jon Maak a maa va cheñ dii nyin la wa an jam maa boro ale ba ate ku ga paari ba tuini kpeglimka. Wa jam zaani ka Pamfiliya tenka a basi ba. ³⁹ Nampaga a yaa deri jam ba sunsunj ate ba poori chaab togatoga. Banabas a yaa yik Maak ate ba jueli naarun a cheñ Saipurur tenka ⁴⁰ ale ge ate Pool me a lueri Silas ate baai ale ta siaka a yaa pa ba nyo Naawen nisima po ayen wa nya ba zuk ale wa niaka, ⁴¹ ate ba cheñ Siriya ale Silisiya tenjaña a ga a denji Kirisita bisaña ale a tu chaab la kpa dula a te ba pagrim.

16

¹ Pɔɔl yaa nyini Siriya ale Silisiya tenɔsaŋa a cheŋ Daabe ale Lisitira. Kirisita bisana wanyi ale jam bo Lisitira. Wa yoi jam ale Timoti. Wa mawa jam ka Juu a ta siaka ale Nyɔnɔwa. Alege Timoti kowa jam ka Giriki deno. ² Kirisita bisana meena ale jam bo Lisitira ale Ikoonium la, a kasim jam a pak Timoti kama. ³ Pɔɔl a yaa jam a yaali ayen wa maa va a cheŋ. Pɔɔl yaa gebi wa yoanni dii nyin la, Juuma meena ale jam bo dula jigini meena la, a jam seba ayen Timoti kowa ka Giriki deno. ⁴ Ba ale jam va tenɔsaŋa po a taam la, ba jam weeni sinsaŋa meena ŋaai ate tuimtomdoma ale kpanŋa meena Jerusalem tenka a sak baai ale ta siaka la kama. Ba weeni ba me ayen ba chiib a va sinsaŋa. ⁵ Kirisita bisana ale a tu chaab la siaka a yaa ŋmasi pagra a gum du ate ba jam a piisi daa meena a gum du.

⁶ Ba yaa jam cheŋ a va Firijiya ale Galatia tenɔsaŋa dii nyin la, Naawen Chiika an jam te ba siuk ate ba sak Naawen wamaŋsaŋa Asia tenka po. ⁷ Ba ale jam paari Misiya tenbanni la, ba jam poli kama ayen ba cheŋ Bitiniya tenka alege Yeezu jam tom ka Naawen Chiika ayen wa weeni ba ayen ba kan cheŋ. ⁸ Ba yaa va Misiya tenka a taam sin Torowas tenka. ⁹ Ku yaa nye Pɔɔl jigi yokku ase wa goa daasim kama la ate wa nya Masidoniya deno a za wa ten a saalim wa a weeni ayen, “Taam jam Masidoniya dela a maa maari ti.” ¹⁰ Wa ale ga nya nna la ase goadaasima la, ti yaa yiri a gomsu ayen ti cheŋ Masidoniya a poli weeni ti dek ayen Naawen weeni ti ayen ti cheŋ ka dula a ga sak ba wa wamaŋsaŋa.

¹¹ Ti yaa jueli ŋaarun a zaani Torowas a gaam taam cheŋ Samotiras. Vari ale veenti la, ti

yaa ŋman cheŋ Niyapolis. ¹² Ti yaa zaani dula a basi ŋaarunku ale ge cheŋ Filipai, ka Masidoniya tenɔsaŋa po ten kpien la. Aroom demma ale ba kpaga ale jam bo tenka de po a nya ba zuk. Ti jam bo ten kala ate ku beni magla. ¹³ Juuma Vuusum Danni ate ti yaa basi tenka po alege cheŋ sin benni noai juijui ate ti jam a poli ayen ti le nya jigi ale Juuma a tigi chaab a boro a nye Naawen puusa la. Ti yaa jam kala a biisi ale nipok baai ale jam tigi chaab a kala dula la. ¹⁴ Ti ale jam boro a biisi la, nipok wanyi ate ba a wi wa ayen Liidiya ale jam a wom dii ate ti jam a biisi la. Wa jam nyini ka Tayatira. Wa jam ta ka garuk sobta a gerim. Wa jam ka waai ale a te Naawen zula nna yegayega la. Dila nyin la, Nyɔnɔwa yaa lagri wa popolaŋa ate wa a wom Pɔɔl ale jam a weeni dii la. ¹⁵ Wa ale wa dokdemma ale ga tuesi soka a nueri la, wa yaa wi tama a weeni ayen, “Nama a dan sum siak kama ayen mi ta siaka ale Nyɔnɔwa, ni be jam mi yenni a goa.” Wa jam weeni dila ate ku yik tama kama ate ti va wa a cheŋ.

¹⁶ Da yeŋ ate ti jam a cheŋ juijui ate Juuma a tigi chaab a puusi Naawen la, ate nipokbili wanyi, wa jam ka yomo a yaa tu ti siuku nin. Chichiribaata ale jam ta wa ate wa baga a weeni chum dii po wie. Baai ale jam soa nipokbili yomowa de la, ba basi kama ate wa yaa a porisi a nya ligra nna yegayega a te ba. ¹⁷ Wa yaa jam kaari a wi Pɔɔl ale tama a weeni ayen, “Nuruma de ka Naawen kpeeni tomteeroba. Ba a mooli a sak ni ka ni ale ni nye dii ate ni nya varibasika la.” ¹⁸ Wa jam nye nnala ate ku paari ka daa dii choa ate ku yaa puuri Pɔɔl sui nna yegayega ate dai dila danni Pɔɔl yaa virim a weeni chichiribioku ale bo wa zukku po la ayen, “Yeezu Kirisita yonni nyin

ate mi a weeni fu ayen fi nyini wa zuk po a nyini.” Chichiribioku a yaa deri basi wa dula jigini nna nwuli.

¹⁹ Nipokbilika nyamma ale ga miñ ale ba an ñman бага a nya ligra la, ba yaa yik Pool ale Silas a vuuri ba a ta ba cheñ kpañña jigi yaba peelimu po. ²⁰ Ba yaa ta ba jam Aroom tenka kpañña jigi a weeni ba ayen, “Nuruma de ka Juuba. Ba be a daani ka ti tenka demma. ²¹ Ba a sak ka sinsak ñaai ale kan a va tama Aroom demma sinsañña la. Ku be a fe kama ayen ti kan nye dii ate ba a weeni ti la.” ²² Nuru boanni a yaa maa gum ba po a yaa tu chaab ale Pool ale Silas.

Ate kpañña a yaa yik Pool ale Silas gattaña a dari cheeri ale weeni ayen ba miiri ba. ²³ Ba ale miiri ba nna yegayega la, ba yaa ta ba a ga lik ale ge weeni likka dokku limsidowa ayen wa ñmasi lik ba nalimnyini. ²⁴ Limsidowa ale ga wom nna la, wa yaa ta ba taam niñniñ dokku a lik a yaa pa duok kpionñ ate ba keru vie, ku dobra nna yegayega a pa ba nañsaña a su du.

²⁵ Alege goota po sunsunñ ale ga paari la, Pool ale Silas a yaa jam boro a puusi Naawen ale a yi yiila a pak Naawen. Baai ate ba jam maa yik ba a lik la, a yaa jam a wom Pool ale Silas ale a nye dii la. ²⁶ Tenka a yaa deri choa nna yegayega ate likka yenni me a choa ate ku an bola beniya ate diinaña noaña a deri lagri, ate choroma ñaai ate ba pa bobi ligrima la a yaa deri gebi me. ²⁷ Likka yenni limsidowa a yaa yiri ga a nya ale likka yenni noaña a lagriya. Wa yaa yeeri gebi wonñ ayen wa ko wa dek dii nyinñ la, wa jam a poli kama ayen nuruma a nyini chali be kama. ²⁸ Wa ale jam boro a ayen wa nye dila la, Pool yaa nya a kaari ate ku jueli

nna yegayega a weeni wa ayen, “Kan te fi dek tuem, ti meena bo ka dela.”

²⁹ Limsidowa yaa wi ayen ba ta bolim a jam a yaa chali jo yenni po ate yogsum yik wa ate wa nyinñka yaa a gok nna pampam ate wa yaa lo Pool ale Silas niññ ³⁰ a yaa ta Pool ale Silas a nyini peelim ate wa yaa weeni ba ayen, “M koba, ku a fe ayen m nye ka se ate m nya varibasika?”

³¹ Ba yaa tulisi wa ayen, “Ta siaka ale Nyonñ Yeezu, ale fi le nya varibasika, fi ale fi dokdemma meena.” ³² Ba yaa sak wa ale baai meena ale bo wa yenni po la Nyonñowa wanni. ³³ Dila powa degadega yok kula ate nuruwa a yaa yik ba a sugri ba niraña ate ba deri te wa ale wa dokdemma soka. ³⁴ Wa yaa ta ba jo wa dokku a nye ñandiinta a te ba. Wa dokdemma meena sue a yaa jam peenti nna yegayega dii nyinñ la, ba ta siaka ale Naawen kama.

³⁵ Vari ale ga veenti la, Aroom tenka kpañña a yaa tom limsidoba ale tuntominñ ka de ayen, “Ni basi ate nuru bala cheñ.”

³⁶ Limsidowa yaa weeni Pool ayen, “Aroom tenka kpañña a tom weeni kama ayen m lagi fi ale Silas a basi. Dila nyinñ yogyogla de, ni nyini cheñ ale suyogini.”

³⁷ Alege Pool yaa tulisi ba ayen, “Ba an nya ale ti kaasi wari ya, alege ba nak ti ate waai meena a nya. Tama ka Aroom dem. Ba nak ti a yaa ta ti ga yuk basi likka dokku po. Alege yogyogla de, ate ba yaa a yaali ayen ba basi ti ate nuru kan seba ku noai po? Aawo, dila kan tom! Ku a fe kama ate Aroom kpañña dek a jam dela jigini a lagi ti a basi.”

³⁸ Limsidoma a yaa ga weeni ate Aroom tenka kpañña wom. Ba ale ga wom ayen Pool ale Silas ka Aroom demma la, yogsum yaa yik ba ³⁹ ate ba cheñ a ga weeni

ba ayen ba kaasi ale ge yaa lagi ba ate ba nyini a yaa saalim ba ayen ba basi tenka po. ⁴⁰ Pool ale Silas a yaa basi likka dokku ale ge cheŋ Liidiya yenni. Dula jigini, ba yaa tu chaab ale Kirisita bisinsila a yaa biisi wie a denŋi ba kpa ale ge yaa basi ba ale cheŋ.

17

¹ Pool ale Silas a yaa nman va Amfipolise ale Apoloniya tenŋaŋa a taam cheŋ Tesalonika tenka. Juuma tuka yeri dinyi ale jam za Tesalonika po. ² Ase Pool nyiem ale a nye dii la, wa yaa cheŋ ga jo tuka yenni po. Wa jam bo ka dula ate ku paari Juuma Vuusum Danni ku noa buta a jo ba tuka yenni po a pa Naawen Gbanŋa a biisi a daliŋ ale ba a ³ togi Gbanŋa wienŋa kie a sak ba ayen ku sak ba ayen ku jam a fe kama ayen Kirisitawa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom ate wa jam la a nam ate ba yik wa a ko ale ge ate wa nman yiri kum po. Pool yaa weeni ayen, “Kirisitawa de ate Naawen puulim ayen wa le tom ate wa jam la, ale Yeezu. Be ka wala wie ate mi ta jam ayen m biisi a sak ni.” ⁴ Juuma ale wom nna la ba gela a yaa sum siak ayen Pool ale a biisi dii la ka wensie a yaa pa ba dek a gum chaab ale Pool ale Silas. Giriki demma me yegayega baai ale a chali Naawen la, ale nipooba ba gela baai ale chim nuru kpeenta la bala meena jam siak kama a maa va Pool ale Silas.

⁵ Alege Juuma a yaa jam a de nyuri ale Pool ale Silas. Juuma yaa yik tenka po nuru baai ale kan a yaali tuima ale a yaali kpalinŋa a bo tenka po siuk kpeentaŋa niŋsa a nyiem a cheŋ la a nyo jigi yen ate ba yaa maa chaab a nye ate supuurim a jam waai meena jigi tenka po ate ba a nuemu nna yegayega. Nuruma yaa nye dila a

chali cheŋ nuru wanyi ate ba a wi ayen Jeesin la yeri po. Ba jam a poli ayen ba a gisi ka Pool ale Silas dila ate ba dan nya ba abe ba yik ba a ta nyini peelim a te nuruma. ⁶ Alege ba ale jam nye dila ale ge ba an nya ba la, ba yaa yik Jeesin dek ale Kirisita bisanŋa gela a vuuri a ta ba jam tenka kpanŋa jigi a yaa a nuemu ate ku a jueli a weeni ayen, “Nuruma de a ta ka daanika a jam jigi meena. Yogyogla de, ba ale nna a jam tama tenka po ⁷ ate Jeesin a yaa basi ate ba bo wa yenni po. Ba meena a kaasi ka Aroom tenka nakpionku Siiza sinsanŋa. Ba a weeni kama ayen nakpionku choa ale boro. Wa yoi ale Yeezu.” ⁸ Tenka po kpanŋa ale nuruma ale wom nna la, ku yaa ta popola togotoga nna yegayega a jam ba jigi. ⁹ Kpanŋa yaa basi ate Jeesin ale mbala a tuni ligi nŋaai ale magsi ba tuni la, abe ba basi ba ate ba yaa cheŋ.

¹⁰ Ten ale jam sobri la, Kirisita bisanŋa a yaa basi ate Pool ale Silas a cheŋ Beria tenka. Ba ale jam paari dula la, ba yaa ga jo Juuma Tuka Yenni po. ¹¹ Tenka la demma a jam a zunchon Tesalonika demma de ale Naawen wamanŋanŋa womka kama. Ba kasim jam lagi ba tue meena nalimnyiini kama a wom wamanŋanŋa. Daa meena ba a karim ale a zamsi Naawen gbanŋa wienŋa kama ayen ba nya ase Pool ale a biisi dii la ka wensie ya. ¹² Juuma yegayega a jam ta siaka kama ale wamanŋanŋa. Girik tenka nipooma yegayega baai ale chim nuru kpeenta la ale Giriki demma nidoama a jam maa ta siaka kama. ¹³ Alege Juuma baai ale jam bo Tesalonika ale wom ayen Pool sak Naawen wanni Beria tenka me po la, ba yaa nman jam dula me a yik nuruba a nyo jigi yen a paasi ba ayen ba ta daanika a jamu. ¹⁴ Kuna bula beniya ale ge

ate Beria demma Kirisita bisanja a basi ate Pool a cheŋ nya kpeema kuŋkuŋini, alege Silas ale Timoti a yaa wari Beria. ¹⁵ Nuru baai ale jam ta Pool a cheŋ ayen ba basi la, a jam ta wa a cheŋ paari ka Atens ale ge pilim ŋmani Beria. Pool jam te ba ka tuntomiŋ ayen ba weeni Silas ale Timoti ayen ba dan nya siuk yogyogla de ba jam wa jigi.

¹⁶ Pool ale jam bo Atens teŋka a limsi Timoti ale Silas la, wa yaa jam nya ale bogluta a kasim jam sueri teŋka de po meena. Nyaku de a yaa jam te wa supuurim nna yegayega. ¹⁷ Daa meena wa kasim jam a daliŋ kama ale Juuma ale baai ale kan daa Juuba ale a chali Naawen la ba tuka yenni po. Daa meena me wa jam maara a daliŋ kama ale nuru baai meena ale bo yaba peelitaŋa po la. ¹⁸ Sagrɔba ale jam boro. Ba jam ka togatoga buye. Ba bunyi wa yoi a jam ale Epikuriyos demma. Bunyiwa me yoi a jam ale Sitooyik demma. Epikuriyos demma ale Sitooyikma sagrɔma me a jam maa nak nampaga kama ale Pool. Ba gela a jam bek wa ayen, “Nuruwa de a ti an za a nak ka boan jaab guŋgoŋ dila?”

Ba gela me weeni ayen, “Ku a nye ase wa a biisi ka teŋsa si chaab bogluta wie la.” Ba weeni dila kama dii nyiŋ la, Pool a yaa biisi a magsi chaab ale ka Yeezu ale kpi ale ŋman yiri kum po dii la. ¹⁹ Dila nyiŋ la, ba yaa weeni Pool ayen wa jam sagrɔma kpaŋŋa tuka jigini ate ba a wi ayen Ariyapagus la a jam siak wiik. Wa yaa siak a jam ate ba yaa bek wa ayen, “Pool, tama a yaali kama ayen fi weeni a sak ti sinsak paali ŋaai ate fi a sak la kiri. ²⁰ Ti ale wom ale wie ŋaai ate fi a weeni la gela ka wachansa ti tue po la ate ti a yaali ayen fi weeni ŋa kiri a sak ti.” ²¹ Ba

jam bek Pool nna kama dii nyiŋ la Atens demma ale nicham baai ale maa bo teŋka po dula la a nyiem kasim a yaali ayen ka ba a weeni chaab abe ba a wom me wa paala ale popola paala wie. Ba nyiem ŋman ka wari wari a nye a gum nna po.

²² Pool yaa yiri zaani Ariyapagus nuruma niŋ a weeni ba ayen, “M nya kama ale nama Atens demma a yaali Naawen wie ka nna yegayega. ²³ Dii nyiŋ la, mi ale kasim va teŋka po a taam la, mi nya jigi ŋaai meena ate ni a kaab la ale bogluta ate ni se zaani a ŋmarisi kunyi nyiŋ ayen, ‘Naawen dii ate ti ze la.’ Ni be basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen dii ate ni a te di zula alege ni ze di la, ka Naawen dila ate yogyogla de mi a biisi di wari a sak ni. ²⁴ Wa ka Naawen waai ale nye teŋka meena ale jaab buuri meena ale bo ka po la. Wa ka waai ale ka wennyamazuk ale teŋzuk Nyɔɔ la. Wa be an bo daa yeri ŋaai ate nurubisa se la po. ²⁵ Yaase ku be kan fe kama ayen Naawen pa nurubiik ate wa nye wari a te wa. Dii nyiŋ la ka wala dek ale a te nyuvuri jaab buuri meena. Be ka wala me ale a te nurubiik meena jaab buuri meena me. ²⁶ Wa liŋ nye ka nuru yeŋ, a yaa va nuru wala nyiŋ a nye nuru boari togatoga teŋzuk de meena. Ka wa dek me abe ale poli diipo ate teŋsa togatogaka teŋzuk de ale boro a beni la. Wala dek me abe ale daani teŋbanana a te teŋsa togatogaka teŋzuk de. ²⁷ Naawen nye nyaŋa de meena kama ayen ku basi ate nurubiik nyiem a gisi wa ate da dii dai ba бага a nya wa. Alege, ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen moata ti ka nna farafara ²⁸ ase nuru wanyi ale weeni dii ayen,

‘Ka wala ale basi ate ti vua a nyiem a cheŋ ale boro.’

Ku a nye ase ka ni dek nuruma ale nmarisi dii ayen,

‘Tama me ka wa bisa la.’

²⁹ Tama a be dan ka Naawen bisa, ku a fe kama ayen ti kan a poli ayen wa a neensi ka kuta a yaase tintana ate nurubiik a pa wa dek yam a peesi ba la. ³⁰ Diipo ate nurubiik a jam ze Naawen la, wa an jam te nurubiik waalika ase ku ale magsi ayen wa te ba dii la. Alege yogyogla de, wa yaa a weeni nurubiik meena jigi meena kama ayen ba tagri basi ba wabaata tuimaja tomka. ³¹ Boan nyinja, wa dak ka dai ayen dai dila dannii abe wa pa nuru wanyi ate wa lueri ayen wa va wala nyin a bo tenzuk de meena wensie buusa. Nuru wala abe ale wa nak a yiri kum po ayen ku basi ate nuru meena seba chak nalimnyiini ku le sum nye kama.”

³² Nuruma ale wom ale Pool a biisi magsi chaab ale yiri kum po wie la, ba gela a yaa jam nye wa a la. Ba gela me a weeni ayen, “Ti nman a yaali kama ayen fi biisi nyaku de wie ate ti wom.”

³³ Pool a yaa basi tuka jigini ale chej. ³⁴ Nuru ba gela ale jam maa gum wa po a ta siaka ale Yeezu. Nuruma de po wanyi yoi ale Daanisios. Wa jam maa ka Ariyapagus kpanja po dini. Nipok me ale jam maa ta siaka. Wa me yoi ale Damaris. Nuruba ba chaab me a jam maa ta siaka a gum du.

18

¹ Pool ale ga biisi ale Ariyapagus kpanja tuka a nueri la, ku njanjnyin ate wa yaa basi Atens ale chej Korinti. ² Dula jigini wa yaa nya Juu wanyi, ate ba a wi ayen Akiila. Ba biak wa ka Pontus tenka. Wa ale wa pok ale jam nyini Italiya tenka jam daanja de. Wa powa yoi ale Pisisila. Ba jam nyini ten kala jam kama dii nyin

la, Nakpionku Kilodiyus ale jam te wada ayen Juuma meena basi Aroom tenka. Pool yaa chej ayen wa nya Akiila ale wa powa. ³ Wa jam a goa ale ka bala ale a tom ale ba dii nyin la Pool jam a baali ka dunsa gbanja a da ase Akiila ale wa powa ale jam a nye dii la. ⁴ Juuma Vuusum Daanja meena wa nyiem jam ta ka biik ba tuka yenni po ale Juuma ale baai ale kan daa Juuba la a biisi ale a poli ayen wa dan baga abe wa nye ate ba ta siaka ayen wa ale a biisi dii la ka wensie.

⁵ Silas ale Timoti ale nyini Masi-doniya a jam la, ba jam a paari ale Pool yaa kasim jam pa ka daanja meena wa boka po a kasim a sak Juuma Naawen wamanjana a biisi ate ku a lagri ayen Yeezu ale Kirisitawa waai ate Naawen weeni ayen wa le tom ate wa jam la. ⁶ Nuruma ale jam a weeni ale a biisi wa a kaasi ayen ba kan yaali wa ale a weeni dii la, Pool me yaa kpaanti wa gattanja paasuku ayen ku sak ba ayen wa a kaam ba kama a weeni ayen, “Ni dan be nama dek ale soa dila. Ku daa mi ninja a zaani yogyogla de a ta a chej m le chej ka nuru baai ale kan daa Juuba la jigi.” ⁷ Pool yaa basi ba ale chej nuru wanyi waai ale kan daa Juu la yeri. Wa yoi ale Titus Jasitus. Wa jam ka waai ale a chali Naawen nna yegayega la. Wa yenni jam za moata ka Juuma tuka yenni. ⁸ Nuru waai ale jam chim tuka yenni kpagi la yoi ale Kirisipus. Wala ale wa dokdemma meena a jam ta siaka kama ale Nyonowa. Nuruba yegayega me Korinti tenka a jam maa wom wamanjana kama a yaa ta siaka a tuesi soka.

⁹⁻¹⁰ Yok kunyi ate ku yaa nye Pool jigi ase wa goa daasim kama la ate wa nya Nyonowa ate wa weeni ayen, “Kan chali yogsum, boan nyinja, mi bo ale fu, kama.

Nuru karo a baga a te fi tuomoa. Kan sina, a biisi boan nyinga, mi ta ka nuruba yegayega tenka de po, baai ale a limsi ayen ba wom mi wanni.” ¹¹ Pool jam bo dula jigini ate ku paari ka bein ale geli a sak nuruma Naawen wanni.

¹² Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Galiyo, ate Aroom tenka a jam lueri wa ate wa chim Gomina a tagri Aroom tenka zuk a ga bo Korinti tenka a nya Akaaya tenka zuk. Diipo ate nuruwa de a jam chim Akaaya Gominawa la, dila powa ate Juuma a jam maa chaab a yik Pool ale pagrim a ta wa chej dok kuui ate Aroom demma a biisi biisana la. ¹³ Ba jam a weeni kama ayen, “Nuruwa de Pool, a kasim pii ka nying a paasi nuruma ayen ba a te Naawen zula naai ale kan a va sinsanja ale a sak dii la.”

¹⁴ Pool ale deri lagi noai ayen wa biisi a vari wa dek basi la, Galiyo yaa weeni Juuma ayen, “Ku daam dan ka wari dii ale ka wabiok a yaase wakaasuj ate wa nye, ku te nala kama ate m ta chichiiba ale nama Juuma nna, ¹⁵ alege ku ka wa dii ale ka nampaga wari a magsi chaab ale wie naai ate ni pa a biisi la, ale nuruba yue la, ale sinsak naai ate nama nyiini a va la, ku a fe kama ayen ni dek abe biisi a magsi chaab. Mi kan chim wienja de chaab boteero.” ¹⁶ Galiyo weeni dila ale ge yiak ba ate ba nyini biisa dokku po a nyini. ¹⁷ Ba meena yaa yik Sositenisi waai ale jam ka tuka dokku kpagini la a zaani biisana dokku nin a nak. Alege dila an jam daani Galiyo ale magla me.

¹⁸ Pool jam bo Korinti tenka ale Kirisita bisana ate ku beni ka nna yegayega. Da yej wa ale Pirisila ale wa chorowa Akiila a yaa banti ba ale ge jueli naaruj a chej Siriya. Ba ale jam zaani Kenkeriya ayen wa jueli

naarujku a chej la, Pool jam poni wa zukku kama, dii nying la wa pe kama a magsi chaab ale dila. ¹⁹ Ba ale jam paari Efisos tenka la, wa yaa basi Pirisila ale Akiila dula jigini. Pool yaa biisi biik ale Juuma ba tuka yenni po. ²⁰ Ba yaa weeni wa ayen wa goa magla ale ba alege Pool zeri ²¹ alege weeni ba ayen, “Ku dan ka Naawen yaa-lika m le pilim nman jam ni jigi.” Pool weeni dila ale jueli naaruj a zaani Efisos a chej.

²² Wa ale jam paari Siizariya la, wa yaa chej Jerusalem a ga puusi Kirisita bisana ale a tu chaab dula jigini la ale ge a yaa chej Antiok. ²³ Wa ale beni maga dula jigini la, wa yaa basi dula, ale va Galatia ale Firijiya tensana po a densi Kirisita bisana kpa.

²⁴ Juu wanyi ate ba a wi ayen Apolos ate ba biak wa Alezandiria la, a yaa jam Efisos. Wa jam ka waai ale baga a biisi nna yegayega ale seba Naawen Gbanja wienja nna yegayega me la. ²⁵ Nuruba ale poom lin jam sak wa Nyonowa siuku wienja nna yegayega ate wa a biisi ale a sak ale nin muna a va siuku nalimnyiini wensie naai ale a magsi chaab ale Yeezu la. Alege soka kaai nyiini ate wa jam seba la ale soka kaai ate Joon te la. ²⁶ Wa yaa piilim a deri a biisi nyana de meena ba tuka yenni po ale kan chali yogsum. Alege Pirisila ale Akiila ale wom biika la, ba yaa yik wa a tugi Naawen siuku meena wienja ate na lagri a te wa nalimnyiini. ²⁷ Apolos yaa poli ayen wa jueli naaruj a chej Akaaya tenka. Kirisita bisana ale jam bo Efisos la a yaa densi wa kpai a nmarisi gbanj a te Akaaya Kirisita bisana a saalim ba ayen ba tuesi wa nalimnyiini. Wa ale jam paari du la, wa jam maa maari nna yegayega baai meena ale va Naawen niaka nying a chim Kirisita bisa la. ²⁸ Boan nyinga,

wa kasim jam nak ka nampaga ale pagrim a biisi yiaƙ Juuma. Ba nyini ka peelim a nak nampaŋa ale chaab dila ate Apolos a yaa biisi a ta nyini Naawen Gbanƙa wienja po ate ku lagri ayen ku sak ba ayen Yeezu ka Kirisita waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom ate wa jam la.

19

¹ Apolos ale jam bo Korinti la, Pɔɔl yaa cheŋ va Galatia ale Fir-ijiya teŋsaŋa sunsuŋ po a taam nyini cheŋ Efisos. Dula jigini, wa yaa nya ŋaanviiriba ba gela ² a yaa bek ba ayen, “Diipo ate nama chim Kirisita bisa la, nama tuesi Naawen Chiika?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Tama an poom wom ayen Naawen Chiik boro.”

³ Pɔɔl yaa bek ba ayen, “Ku be dan ka dila nama abe tuesi ka boan soka?”

Ba yaa tulisi Pɔɔl ayen, “Ka Jɔɔn soka ate tama tuesi.”

⁴ Pɔɔl yaa tulisi ayen, “Soka kaai ate Jɔɔn te la, wa te ka baai ale basi ba wabaataŋa tomka la. Wa jam te ba kama ale ge weeni Izirali demma ayen ba be pa ba dek a te waai ale bo ŋaan a cheena la. Kula nyɔɔwa ale Yeezu.”

⁵ Ba ale wom nna la, ba yaa tuesi soka Nyɔɔwa Yeezu yonni nyin.

⁶ Pɔɔl yaa pa nisima a vi ba zuk ate Naawen Chiika yaa sin jam ba zuk ate ba deri jam biisi be sii ale kan daa ba dek biisa la a yaa weeni Nyɔɔwa ale weeni ba ayen ba weeni dii la. ⁷ Baai ale jam nyɛ nna la, a jam a nyɛ ase ka nuruba pi ale baye la.

⁸ Chiisa sita meena Pɔɔl kasim jam a jo ka Juuma tuka yenni po a biisi wie ale nuruma. Pɔɔl a kasim pii nyin a biisi ale ba ayen ba miŋ chak Naawen Naamu wie ale ka dii la. ⁹ Alege ba gela tue a jam kpari ka nna yegayega ate ba jam kan yaali ayen ba ta siaka,

ate ba jam a biisi be bulorisa nuruma meena nin a magsi chaab ale Nyɔɔwa siuku. Dila nyin la, Pɔɔl yaa yik ŋaanviirima ate ba maa chaab a basi ba ale cheŋ. Daa meena Tiranus yenni po Pɔɔl jam a biisi ka biik ale nuruba dok kpion kuui po ate nuruba kali a sak nuruba la. ¹⁰ Wa kasim jam a nyɛ ka dila ate ku ga paari a yaase ku gaam bena ŋaye ate nuru baai meena ale jam bo Asia teŋka po la (Juuma ale baai ale kan daa Juuba) a jam wom Nyɔɔwa wanni.

¹¹ Naawen a jam pa Pɔɔl a tom wakperikaliisa gaam wakperikaliisa ale ka dii la kama. ¹² Wa lakima ale tuima ga tii ate wa jam ta la, nuru a dan pa ŋanta bala wanyi a ta ga yɔɔnyien jigi kula nyɔɔwa nyintuilana a yaase wa chichiribaataŋa a basi wa kama. ¹³ Juuma baai me ale jam boro a nyiem a gilim a yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po a basi la, ba me a jam pii ka nyin pa Nyɔɔwa Yeezu yonni nyin a nyɛ dila. Ba yaa weeni chichiribaataŋa ayen, “Yeezu waai ate Pɔɔl a sak wa wienja la, yonni nyin ate mi a weeni fu ayen fi nyini nuruwa zuk po a nyini.” ¹⁴ Baai ale jam a nyɛ nna la ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni wanyi bisa. Ba jam ka bisa bayopoi. Ba kowa yoi jam ale Sikiiva.

¹⁵ Chichiribioku yaa weeni ba ayen, “Mi seba Yeezu kama, m be seba Pɔɔl me kama. Alege nama, ka bana?”

¹⁶ Nuruwa yaa deri yiri a tu chaab ale ba meena a nak ba yiaƙ. Ba meena yaa yiri chali ale nira ale chabola a basi nuruwa yenni. ¹⁷ Juuma meena ale baai ale kan daa Juuba ate ba meena bo Efisos la a jam wom nyaku de kama ate yɔɔsum yaa jam yik ba meena ate Nyɔɔwa Yeezu yonni a jam nya zula nna yegayega. ¹⁸ Baai ale chim Kirisita bisa yɔɔyɔgla de

la bala yegayega a yaa jam nyini peelim a siak ale a weeni wie ŋaai ate ba jam nyɛ la. ¹⁹ Ba yegayega baai ale jam ka sampoporisa a yaase tiita nyam la, a jam ta ba gban sii ate ba a nya si po a tom ba tuimaŋa la a jam jigi yeŋ waai meena nimbie po a ju ba a basi. Ba jam maa pa gbanŋaŋa ligra meena a gum du kama, ŋa dan cheesi gum chaab ŋa a paari ka ligbie tusa pisinu. ²⁰ Siuk kula po ate Nyɔŋowa wanni a kasim jam a tagli tɛŋka meena ale pagrim.

²¹ Wienja de meena ale ga nyɛ la ŋaannyiŋ ate Pɔɔl yaa poli wa zuk po ayen wa le va ka Masidoniya ale Akaaya ŋaannyiŋ a taam cheŋ Jerusalem. Wa yaa weeni wa dek ayen, “M dan cheŋ dula, ku a fe kama ayen m basi dula abe m cheŋ Aroom tɛŋka.” ²² Dila nyiŋ wa yaa tom baai ale maara a maa wa la po baye, Timoti ale Erasitus ayen ba cheŋ Masidoniya ale ge ate wa dek a diem wari Asia tɛŋka ate ku beni maga.

²³ Ku jam ka nna po de ate daani kpierŋ a jam jam Efisos tɛŋka Nyɔŋowa Siuku wienja nyiŋ. ²⁴ Nuru ale jam boro ate ba a wi wa ayen Dimetirus. Wa jam pa ka kuta tii ale a nyagsi la, a nyɛ ŋanta a da. Wa jam a nyɛ ka bogluk kuui ate ba a wi ayen Atimis la yenni a da. Wa tuimaŋa de a jam basi kama ate baai ale a nyɛ ŋanta bala a da la a jam nya tuima. ²⁵ Wa yaa jam wi nuruma de chaab ale baai ale a tom ale ba la ate ba jam jigi yeŋ ate ba nyɛ tuka. Wa yaa piilim wa biik ayen, “M dɔaba, nama dek seba ayen ti jigsika meena a nyini ka tuini de po. ²⁶ Nama dek abe nya kama ale wom nuruwa de Pɔɔl ale a nyɛ dii la. Wa a weeni kama ayen bogluk tii ate nuruba pa ba nisima nyɛ la, a ka pagrim fifiik me la. Wa a biisi dila a paasi nuruba yegayega kama. Efisos ale

Asia tɛŋka meena po ba siak wa ale a biisi dii la kama. ²⁷ Mi abe a chali ka yɔgsum ayen ti tuimaŋa de a le nya ka yoi kaasun. Daa dila nyiini, mi a chali yɔgsum me ayen bogluk kpierŋku Atimis yenni kan ta kiri ya. Bogluku dek me le jogi yue, ku kan ŋman nya zula. Waai meena Asia tɛŋka po ale tɛŋka meena ale doa a ga saari la abe a te zula bogluku de kama.”

²⁸ Nuru boanni ale ga wom wienja de la, ku yaa puuri ba sue ate ba yaa deri a kaari a weeni ate ku a jueli wein a tulisi chaab ayen, “Efisos bogluku Atimis ka boglu kpierŋ.” ²⁹ Nuemu ka de a yaa jam deri basi ate Efisos tɛŋka po meena a nyɛ nna ŋaglim. Nuru boanni de a yaa maa chaab a yik Masidoniya demma bayewa ate ba a wi ba ayen Gayus ale Arisitaakus la. Ba jam va ka Pɔɔl a cheŋ ate ba yaa yik bala ba noai bayewa a ta ba chali cheŋ juijui ate tɛŋka nuruma a nyiem tigi chaab a nyɛ tuka la. ³⁰ Pɔɔl dek a jam a yaali kama ayen wa zaani nuru boanni niŋ a biisi alege Kirisita bisanja an jam siak ate wa nyɛ dila. ³¹ Tɛŋka meena kpanŋa ba gela baai ale jam ka Pɔɔl dɔaba la, ba me a jam maa te Pɔɔl tuntomiŋ a saalim wa ayen wa kan pa nan a tabi tuka jigini. ³² Nyana de meena ale jam a nyɛ la, ale nuru baai meena ale boro a nyɛ tuka la, a jam a na ka chaab, ba gela a weeni wa yeŋ, ba gela me a na a weeni wa di choa, dii nyiŋ la, ba yegayega jam poom ze ba ale jam ayen ba nyɛ tuka ale dii nyiŋ la. ³³ Juuma a yaa weeni Alezanda ate wa taam niŋ ate nuru boanni ba gela yaa kaari ate ku jueli a yaa weeni a sak wa wa a le wa weeni dii la. Alezanda yaa zak nisima ayen ba goori ate wa biisi a tuesi Juuma basi. ³⁴ Alege ba ale ga miŋ ayen wa ka Juu la, ba meena yaa kasim a nuem a na

ale noa yeyj ate ku a jueli a weeni ayen, “Efisos bogluku, Atimis ka boglu kpionj.” Ba kasim jam a weeni ka nna ate ku ga beni nna yegayega.

³⁵ Ku njaanjinj ate tenka kpanja dinyi waai ale ta pagrim a nya nuru boari zuk la a yaa yuk nisima ate nuru boanni a goori. Wa yaa weeni ba ayen, “M mabisa, Efisos demma waai meena seba kama ayen ka Efisos tenka ale a nya boglu kpionjku Atimis yenni zuk. Ku maara nya ka tintain welenj kaai ale nyini wenjmazuk a jam lo la zuk.

³⁶ “Nuru abe karo a nak nampaga ayen nyaŋa de daa wensie. Dila nyinj la, ku a fe kama ayen ni goori abe ni kan tom wari dii ate ni ze di kiri alege a tom di la. ³⁷ Ni ale ta nuruma de a jam dela nna, ba be an zu jaabjaaboa Atimis yenni po, a yaase ba le ku. ³⁸ Dimetirus ale wa nuruma abe dan ta wari a magsi chaab ale nuru waai, ti be ta Aroom tenka kpanja kama, dok kuui ate ba a biisi biisaŋa la, abe kasim lagri za kama daa meena ate waai a dan ta wa biik ayen wa biisi, wa a chej ka dula. ³⁹ Alege ku dan ka wari dii ate ni nman ta bega ŋa chaab la, ku a fe kama ayen ti biisi nyaku de ti tuka dai ate ti yaa biisi di a nueri. ⁴⁰ Boan nyinja, wari dii ale nye jinla la, ku njaanjinj mi a chali ka yogsum ayen Aroom demma a le toarinj ti kama ayen dii ale nye jinla la, ka nuem kayiok. Ti be ka wari a weeni dii nyinj ale soa ate nuemka de a jam la.” ⁴¹ Kpagini ale ga biisi nna meena a nueri la, wa yaa weeni ba ayen ba kuli.

20

¹ Nuem ka de ale ga nueri la, Pool yaa wi Kirisita bisaŋa ate ba jam jigi yeyj ate wa yaa biisi maga dega a denji ba kpa ale

ge a banti ba ale a chej Masi-doniya. ² Wa yaa nyiem gilim Masidoniya tenjaŋa meena a biisi biisa nna yegayega denji ba kpa. Wa nye dila ale ge yaa chej Akaaya. ³ Dula jigini, wa jam goa ka chiisa sita. Wa ale jam boro a gomsu ayen wa jueli njaaruŋ a chej Siriya tenka la wa yaa minj ayen Juuma a jam a poli ka popola baata nyeka ayen ba tu chaab ale wa. Wa yaa tagri wa popolaŋa ayen wa nman pilim nmani va Masidoniya a taam chej Siriya yogla. ⁴ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Purosi. Wa nyini ka Beria tenka. Wa biik yoi jam ale Sopaata. Biika de ale jam maa va Pool a chej. Baai me ale jam maa va wa a chej la, ale Arisitaakus ale Sekundus. Bala nyini ka Tesalonika. Mbala jam ale Gayus, wa nyini ka Daabe tenka, ale Tikikus ale Torofimus. Bala me nyini ka Asia tenka. Timoti me a jam maa va wa chej. ⁵⁻⁶ Bala de ka ninj a chej Torowas ayen ba limsi tama. Juuma jam de ka ba tigi kprien dii ate ba kan njobi boroboruk kuui ale ta dabinta la a nueri ale ge ate ti yaa zaani Filipai a jueli njaaruŋ. Ku daa njanu dai ate ti yaa paari Torowas nye tuka ale chaab. Ti yaa jam bo ka Torowas tenka po ate ku ga paari daa njayopoi.

⁷ Asibi dai junoi ate ti jam jigi yeyj ayen ti de Nyonowa nandiinta. Pool yaa jam biisi wie ale nuruma ate ku ta dila ga paari goota sunsuŋ, dii nyinj la vari a dan ga veenti, wa a yaali ayen wa basi tenj kala kama. ⁸ Kanaasa yegayega ate ba jam toati zaani njmazuk gbonjku dokku po ate tama jam kala la. ⁹ Nidoa bili wanyi ale jam maa kala dokku tokparuku zuk dii po ate Pool jam a boro a biisi la. Nuruwa de yoi ale Yutikus. Goom yaa jam yik wa ate wa goa a banj wa dek a yaa

nyini gboŋ kuui ale saa butawa la siaka zuk a jam lo teŋ. Ba ale jam zak wa ayen wa yiri la, ba ga a nya ale wa kpi kama. ¹⁰ Pɔɔl yaa siŋ teŋ a ga duok wa zuk a gbaari wa ale ge weeni ayen, “Ni kan basi ate ku daani ni, wa vua kama.” ¹¹ Pɔɔl yaa ŋman jueli gboŋku zuk ate wa ale ŋaanyirima mbala a maa chaab a de Nyɔnɔwa ŋandiintana. Wa ale ga biisi ale ba ate ku beni nna yegayega ate wein binni a poom mɔata pusi ka la, wa yaa basi ba ale cheŋ jigi yon. ¹² Ba yaa ta nidɔa binni a kuli yeri ale supeantik. Wa an jam kpi ya.

¹³ Ti yaa cheŋ ga jo ŋaarunƙu po a cheŋ Asos teŋka. Pɔɔl jam nye wa popola kama ayen ti basi ate wa dek wa siuk a cheŋ Asos ate ti yaa jam pa wa dula jigini ate ti cheŋ. ¹⁴ Wa yaa ale jam paari tama Asos teŋka la, ti yaa pa wa a nyo ŋaarunƙu po a cheŋ Mitiliini. ¹⁵ Ti yaa jueli ŋaarunƙu a cheŋ dila veenti vari a yaa va Kiyos teŋka a taam a paari Samos teŋka. Vari ale ga veenti la, ti yaa paari Militus. ¹⁶ Ti jam gaam Efisos kama dii nyin la wa kan jam a yaali ayen wa beni Asia teŋka. Dii nyin ate wa jam a kpabi la, wa jam a yaali kama ayen wa paari Jerusalem ate wa dan бага abe wa paari Juuma dai kpien dii ate ba a wi ayen Pentekos la.

¹⁷ Pɔɔl yaa zaani Militus a tom tuntominj a te Efisos a weeni Efisos Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpaŋŋa ayen ba tu wa Militus. ¹⁸ Ba ale jam tu wa la, wa yaa weeni ba ayen, “Nama seba mi boka ale ka dii la kama a zaani da dii danni ate mi jam Asia teŋka meena po dela la. ¹⁹ Nama dek seba ayen m jam zaabi m dek ka nna yegayega, m kasim a kum ka ninyiam a tom m tuimaŋa ase yomo la a te Nyɔnɔwa. Diipo

ate m jam a tom dila la, ninam nna yegayega ale jam m jigi dii nyin la Juuma ale jam a nye mu gaasa. ²⁰ Nama dek abe seba me ayen diipo ate m jam nyini peelim ale maa jo ni yeeŋa po a sak ni la, mi an zeri ni sakka wa dii a le di te ni maarika la. ²¹ M jam weeni ale nin muna Juuma ale baai ale kan daa Juuma la, ayen ku a fe kama ayen ba basi ba wabaatana tomka abe ba va Naawen a pa ba dek a te Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita. ²² Yɔgyɔgla de ka Naawen Chiika ale weeni mu ayen m cheŋ Jerusalem ate m siak alege m ze dii ale di nye mu dula la. ²³ Alege m seba kama ayen Naawen Chiika ale kaam mu ayen m seba ale jigi meena ate mi a cheŋ la, ba a le yik mu a lik, daanika me le jam m jigi. ²⁴ Alege mi dek nyuvunni, mi kan nya di ase di ka jaab mi jigi la. Mi a yaali kama ayen m tom tuin dii ate Nyɔnɔwa Yeezu a te mu la a nueri. Tuini de ale m weeni a sak nuruba Naawen wamaŋsaŋa a magsi chaab ale wamaŋ sii ate wa nye a te nuruba niaka nyin la.

²⁵ “M nyiem nama meena po kama a sak Naawen Naamu wie. Yɔgyɔgla de, m be seba kama ayen ni wanyi la kan ŋman nya mu. ²⁶ Dila nyin la, mi a weeni ni kama ale nin muna jinla danni dek ayen ni wanyi abe dan be kula daa mi nin ale la. ²⁷ Dii nyin la, mi an tali wariwariya a magsi chaab ale Naawen ale a poli ayen wa nye dii la. ²⁸ Dila nyin la, ni be ŋmasi a nya ni dek ale nuru baai ate Naawen Chiika a pa te ni la zuk nalimnyiini. Naawen pa ka wa dek biika ziimu a da Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la. Ni be a nya ba zuk ase naapeerik ale a nya wa piisa zuk dii la. ²⁹ M seba a chak kama ayen mi dan basi ni ale cheŋ, nuruba ale ba jam jo ni sunsun po. Ba a nye ase ka piina

ale jo piisa sunsun a kaasi na dii la. ³⁰ Di danni cheena ate nuruba nyini ni dek po a nyini a velim a paasi ni ate nyaku de basi ate Kirisita bisana a basi ba siuku abe ba maa va ba. ³¹ Dila nyin la, ni be kpesi ni dek abe ni a teeri dii po yok ale kantuen ate m kasim jam a kum ale a kaam ni wanyiwanyi ate ku ga paari bena nata la.

³² “Yogyogla de, m pa ni meena a nyo Naawen nisima po ayen wa nya ni zuk. Mi a salim ni me ayen ni va Naawen wamanšana naai ale a biisi a magi chaab me ale wa wamanj sii ate wa nye a te ti niaka nyin la. Naawen wamanšana de abe baga basi ate ni siaka a pagra a gum du kama. Di nman baga basi kama me ate niak kaai ate wa le pa te wa nuruma meena la le jam nama jigi. ³³ Mi kan jam a yaali nuruba ligra a yaase ba gatta. ³⁴ Nama dek abe seba ayen mi pa ka m dek nisimana de a tom tuima a nya jaab meena ate mi ale vaanchaama a jam a yaali la. ³⁵ M be weeni ni kama ale sak ni me wienja de meena po ayen ni dan a tom nalimnyini ase mi ale a tom dii la, ku a fe kama ayen ti a maari niwoba abe ni a teeri wienja de ate Nyonowa Yeezu dek a weeni ayen, ‘Nuru a dan pa nanta a te nuruba chaab, kula nyonowa ta wein kama a gaam waai ale a tuesi nanta.’ ”

³⁶ Pool ale ga biisi wa biika a nueri la, wa yaa kpi duna ten ale ba a puusi Naawen. ³⁷ Ba ale ga puusi Naawen nueri ale ge ayen ba banti Pool la, ba meena a kasim jam a kum kama a yaa gbaari wa a banti wa. ³⁸ Dii ale potim jam kaasi ba sue la ale Pool ale weeni ba dii ayen ba kan nman nya wa diipo diipo la. Ba yaa bani wa a ta chej naarunju jigini ayen wa jueli chej.

21

¹ Ti ale ga banti ba nueri la, ti yaa jueli naarunju a chej yorr a yaa jam paari Kosi tenka. Vari ale veenti la, ti yaa paari Aroodisi tenka a zaani dula a taam paari Pataara tenka. ² Dula jigini, ti yaa nya naarun ale ku a chej Foniaa tenka. Ti yaa jueli naarun kula a maa va chej. ³ Naarunju yaa le paari jigi ate ti jam baga nya Saipurus tenka la, a yaa dam va ten kala yenin a juga gen a yaa ga paari Siriya tenka. Ti ale jam paari Taaya la, ti yaa sin dii nyin la ka dula jigini ate naarunju nyamma a jam a yaali ayen ba yeeri ba koalimana. ⁴ Dula jigini, ti yaa gisi nya Kirisita bisa a yaa goa ale ba ate ku ga paari daa nayopoi. Naawen Chiika a yaa basi ate ba weeni Pool ayen wa kan chej Jerusalem. ⁵ Ti ale jam boro ale ba ate ti danni jam paari ayen ti basi ba la, ti yaa banti ba ale nman lo ti chelimu po. Ti ale jam banti ba ale ge a yaa ayen ti chej la, ba meena ale ba pooba ale ba bisa ale jam ta ti a nyini tenka po a ta ti jam paari nyakpeemu noai. Dula jigini ti meena a yaa maa chaab a kpi duna ten a puusi Naawen ⁶ ale ge a yaa banti chaab ate tama me jueli naarunju a chej ale ge ate ba yaa nman a kuli.

⁷ Ti yaa nman lo ti chelimu po a zaani Taaya a jueli naarunju a chej Tolomayas tenka. Dula jigini ti yaa puusi Kirisita bisana ale ge goa da yen. ⁸ Vari ale ga veenti la, ti yaa basi dula ale nman a chej a ga paari Siizariya. Dula jigini, ti yaa jam boro ale Filip waai ale ka Naawen wienja moolidowa la. Wa jam ka bayopoiwa po wanyi baai ate Kirisita bisana a lueri ayen ba a nya ligrana zuk la. ⁹ Filip jam ta ka leeba banaansi. Ba waai an jam yali nyaya. Ba jam ka Naawen biisiteeroba. ¹⁰ Ti ale jam

a goa dula ate ku ga beni maga la, Naawen biisiteero wanyi a yaa jam nyini Judia a jam tama jigi. Wa yoi ale Agabus. ¹¹ Wa yaa jam paari a pa Pool chiakgbanni a bobi wa dek nan̄sa ale wa nisima ale weeni tama ayen, “Naawen Chiika ale weeni dii la, ale nna, ayen, Juuma Jerusalem ten̄ka po a le yik ka di nyon̄owa a bobi ase nna la a yaa pa wa a te baai ale kan daa Juuba la.”

¹² Ti ale wom nna la, tama ale mbala ale jam maa bo dula la, a yaa maa chaab a saalim Pool ayen wa kan cheŋ Jerusalem. ¹³ Alege wa yaa tulisi ayen, “Ka boa ate nama a nye dila, a nye ate m popola a kaasi? Mi poom gomsu magsi kama ayen ba kan bobi mu bobika nyiini Jerusalem, alege m poom gomsu magsi kama ayen m kpi dula jigini Nyon̄owa Yeezu yonni nyin̄.”

¹⁴ Ti an jam бага fe wa ate wa wariya. Ti yaa pa dila basi ale weeni wa ayen, “Ti a saalim Nyon̄owa ayen ku meena abe nye magsi ale wa dek ale a yaali dii la.”

¹⁵ Ti le jam goa dula jigini ate ku beni maga la, ti yaa n̄man gomsu ti koalimaŋa a magsi a yiri cheŋ Jerusalem. ¹⁶ Yeezu n̄aanviirima baai ale jam nyini Siizariya la bala ba gela a yaa ta ti cheŋ nuru waai yenni ate ti jam a poli ayen ti goa la. Nuruwa yoi ale Minaason. Wa nyini ka Saipur̄us. A ta nyini diipo ate Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la a piilim boro la ale nuruwa a chim ka Kirisita biik.

¹⁷ Ti ale jam paari Jerusalem la, ti suaataŋa Kirisita bisaŋa a jam nye ti tia ka nalimnyiiini ale supeentik. ¹⁸ Vari ale veenti la Pool yaa maa va ti a cheŋ ayen wa nya Jeemsi. Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la Kpan̄ŋa meena a jam maa boro kama. ¹⁹ Pool yaa puusi ba ale ge a t̄gi wari meena dinyi dinyi a sak ba Naawen ale va wa

tuimaŋa nyin̄ a tom dii a te baai ale kan daa Juuba jigi la. ²⁰ Ba ale wom wa a nueri la, ba meena yaa te Naawen pimpauk. Ba yaa weeni ayen, “Ti suowa, fi nya Juuma ale piisi dii chim Kirisita bisa la kama. Fi dek be nya ba ale kasim a yaali ale nin muna dii ayen nuruba a va sinsan̄ŋa la kama. ²¹ Nuruba weeni ba kama ayen ka fi ale a sak Juuma meena baai ale bo ten̄ sii ale kan daa Juuba ten̄sa la, ayen ba kan a va Moosis Sinsan̄ŋa abe ba kan a gebi ba bisaŋa yuaŋa yaase ba kan a va Juuma kisitaŋa. ²² Yogyogla de ti a le nye ka se? Ku a fe kama ayen ba wom ayen fi jam ya. ²³ Tama ale a yaali ayen fi nye dii la ale nna. Nuruba banaansi ale bo dela jigini a puulim ale Naawen. ²⁴ Maa va ba a pa fi dek a gum ba po a cheŋ a ga nye ba a le ba nye dii ate ba welema Naawen jigi la. Tuni pami dii meena ate ba a le tuni abe ba nya welensaŋa de la. Fi dan nye dila ba a le nya siuk a yaa poni ba zuimaŋa yogla. Siuk kula po, nuruba yaa le seba ayen wie n̄aai meena ate nuruba weeni a magsi chaab ale fi la, wensie fifiik la a ka ba biika po, alege ba le nya ayen fi dek fi boka po, fi a va ka Moosis Sinsan̄ŋa ale a weeni dii la. ²⁵ Alege baai ale kan daa Juuba a yaa chim Kirisita bisa la, gban̄ kaai ate tama n̄marisi ayen fi ta ga te ba la, ti weeni ba kama ayen, ba kan a de bogluta n̄andiinta, ba kan a de ziim ba a kan n̄obi jaab buui ate ba an togri la lamm̄a, abe ba kan a bobi nip̄ok baai ale kan daa ba pooba la a goa.”

²⁶ Vari ale veenti la, Pool yaa de nuruma nin̄ ate ba cheŋ a ga nye dii ale dii ale di basi ate ba chim nuru welensa la. Pool yaa jo Juuma Puusika Yenni po a weeni ku a le pa daa dii ate welensa nyaka t̄gini de a nueri abe ku ge ate ba yaa nya siuk ate ba nye

kaabka a te ba wanyi wanyi la.

²⁷ Ku jam pa ka daa ñayopoi ate welensa nyaka tigin de a taam. Alege ku ale jam tali maga ate ña nueri la, Juuma ba gela baai ale jam nyini Asia la a yaa nya Pɔɔl Juuma Puusika Yenni po. Ba yaa choa nuru boanni meena a yik Pɔɔl ale pagrim, ²⁸ a yaa nuem ate ku a jueli nna yegayega a weeni ayen, “Izirali demma, ni maari. Ka nuruwa de ale a nyiem jigi meena a sak waai meena ayen Izirali demma ale Moosis Sinsanña ale Juuma Puusika Yenni de bala meena ka nuru kayaata ale sinsak kayaata ale Juuma Puusika Yenni ka yeri kayiok. Yogyogla, wa be ñman ta ka nuru baai ale kan daa Juuba la a jam jo Juuma Puusika Yenni de po a tanjim jigi welenka de.” ²⁹ Ba jam weeni nna kama dii nyin la, ba jam nya ale Torofimus waai ale nyini Efisos la ale wa va ka Pɔɔl a nyiem a nyiemu tenka po ate ba yaa deri poli ayen da dii dai Pɔɔl a ta wa jam jo ka Juuma Puusika Yenni po.

³⁰ Ku yaa kasim deri jam a nye nna ñaglim tenka meena po ate nuru meena a yaa maa chaab a chali jam Juuma Puusika Yenni po a dari Pɔɔl ale pagrim a ta nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini, a yaa deri ligi Yenni diinana noana meena. ³¹ Nuru boanni ale jam a yaali ayen ba ko Pɔɔl la, tuntomin yaa jam paari Aroom tenka sojima kpagi kpeeni ayen wa nya Jerusalem tenka meena demma boro a nye ka kpalin nna ñaglim. ³² Kpagi kpeeni yaa deri yik kpagi fiisana ba gela ale sojiba ate ba yaa chali sin nuru boanni jigi. Nuru boanni ale nya wa ale sojima la, ba yaa basi Pɔɔl nagta. ³³ Kpagi kpeeni yaa taam chej Pɔɔl jigi a yik wa ale pagrim a yaa weeni ayen sojima pa choarima ñaye a bobi wa. Wa yaa bek

ayen, “Ka be deno ale nna? Wa nye ka se?” ³⁴ Nuru boanni a yaa deri a nuem ate ku a jueli. Ba gela a nuem a weeni wari di choa, ba gela me a nuem a weeni di choa. Juuma yaa nye nna ñaglim yegayega ate kpagi kpeeni an jam baga min wari dii ate Pɔɔl nye la. Wa yaa weeni wa sojima ayen ba ta Pɔɔl chej juujui ate sojima boro la. ³⁵ Ba ale jam ta wa a jueli dokku tiilana la, nuru boanni sue a yaa ñman ñmasi jam a puuri nna yegayega. Dila nyin ku yaa jam fe sojima ate ba koati Pɔɔl a ji. ³⁶ Nuru boanni a kasim jam a vi wa kama ale a kaari a weeni ayen, “Ko wa.”

³⁷ Sojima ale jam tali maga ate ba ta wa jo yenni po la, Pɔɔl yaa weeni kpagi kpeeni ayen, “Mi a saalim, m weeni wari a sak fu?”

Kpagini yaa bek wa ayen, “Ee, fi a wom ka Giriki? ³⁸ Be dan ka dila, fi daa Ejipiti denowa waai dila powa ale jam nye kpalin ka ale gomintiwa a yaa de kpalin nyeeroba tusa ñanaansiwa nin a ta ba nyini chej sagini po la?”

³⁹ Pɔɔl yaa tulisi wa ayen, “Aaya, mi daa wala, mi ka Juu. Ba biak mu ka Taasus tenka kaai ale bo Silisiya po la. M be nyini ka ten kpier kaai yoi ale yiri nna yegayega. Mi a saalim ayen fi te mu siuk ate m biisi ale nuruma.”

⁴⁰ Kpagi kpeeni yaa te wa siuk ate Pɔɔl yaa zaani tiini zuk a zak nisima ayen nuruma goori ate wa biisi. Ba ale ga goori la, Pɔɔl yaa pa Juuma biika ate ba a wi ka ayen Yiburu la a biisi ale ba.

22

¹ Pɔɔl yaa piilim wa biika ayen, “M suaata ale m koba, ni lak tue wom mi ale za ni nin ayen m biisi a vari m dek a basi dii la.” ² Ba ale wom ale wa a biisi ale ba dek biika Yiburu la, ba yaa ñmasi goori nna chorototo ale ge ate Pɔɔl a biisi a chej a weeni ayen,

³ “Mi ka Juu. Ba biak mu ka Taasus tenka kaai ale bo Silisiya po la. Alege mi chim ka Jerusalem dela a yaa chim sagro waai ate ba a wi ayen Gamaliil la sukuuri biik. M zamsi ka ku ale a fe dii ayen mi a zuli nalimnyiini abe mi a va nalimnyiini Juuma Sinsanŋa ŋaai ate ti kokpiensanŋa a sak ti la. Mi be jam pa m dek kama nalimnyiini a te Naawen ase nama meena baai ale bo dela jinla a pa ni dek nalimnyiini a te wa dii la. ⁴ Mi namsi baai ale a va Yeezu la ka nna yegayega a poom jam a bobi ba gela nidɔaba ale nipooba ta ba ga a lik, ale a ko ba gela me. ⁵ Ni dan bek Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni ale kpanŋa meena, ba a le siak ayen mi ale a biisi dii la ka wensie. M jam tuesi gbanŋa ba jigi ate ba ŋmarisi a te ti mabisa Juuma me baai ale bo Damasikus tenka la ayen mi cheŋ dula a ga yik baai ale a va Yeezu la a pa choroma bobi ba a ta jam Jerusalem ate ba nya waalika.

⁶ “Ase mi ale jam bo siuku po a cheŋ a yaa jam moata Damasikus tenka la, wenbinni jam bo ka wein zuk sunsuŋ ate wenŋmazuk a yaa deri nyagsi nna yegayega a gilim mu. ⁷ Mi yaa lo ten a wom ate lueluk a weeni mi ayen, ‘Soɔl, Soɔl, ka boa ate fi a namsi mu nna?’ ⁸ Ate mi yaa bek wa ayen, ‘Ka wana, mi Nyɔnɔ?’ Lueluku yaa tulisi ayen, ‘Ka mi, Yeezu, Nazaret denowa ate fi a namsi dila.’ ⁹ Nidɔa baai ale jam maa va mi a cheŋ la, a jam nya nyagsika kama alege ba an jam wom lueluku ale jam a biisi dii ale mi la. ¹⁰ Mi yaa bek ayen, ‘Mi le nye ka se m Nyɔnɔ?’ ate Nyɔnɔwa yaa weeni ayen, ‘Yiri cheŋ Damasikus. Dula jigini fi le wom Naawen ale a poli ayen fi nye dii a te wa la.’ ¹¹ Nyagsi kaai ale jam nyagsi la, a jam basi kama ate m deri yi. M vaanchaama baai ale

jam maa va mu la, a yaa yik m nisima a ta mu cheŋ Damasikus yɔgla.

¹² “Nuru ale jam bo Damasikus. Wa yoi ale Ananaiyas. Wa jam ka waai ale a yaali wensiuk wie vaka nna yegayega la. Wa jam a zuli Juuma Sinsanŋa kama. Juuma meena ale jam bo dula la a jam a te wa zula ka nna yegayega. ¹³ Wala yaa jam mi jigi a zaani m ten a yaa weeni mu ayen, ‘M suok Soɔl, lagi fi ninanŋa.’ Wa ale ga weeni dila la, mi yaa deri lagri ŋa a yaa nya wa ¹⁴ ate wa deri weeni mi ayen, ‘Ti kokpiensanŋa Naawenni ale lueri fu ayen fi seba wa ale a yaali dii la, abe fi nya wayɔrisima Tomteerowa, abe fi wom wa dek lueluku. ¹⁵ Boan nyinŋa, fi ale chim wa seero a weeni waai meena fi ale nya ale wom dii la. ¹⁶ Fi be ŋman a limsi ka boa jaab yɔgyɔgla de? Yiri, a tuesi soka abe fi puusi a wi wa yonni ate wa sugri fi wabaatanŋa a basi.’”

¹⁷ Pool yaa ŋman biisi a cheŋ a weeni ayen, “Mi yaa pilim ŋman cheŋ Jerusalem. Da yeŋ ate mi yaa jam Juuma Puusika Yenni po a puusi Naawen. Diipo ate mi jam boro a puusi la, ku yaa nye mi jigi nna ase goadaasima la ¹⁸ ate mi nya Nyɔnɔwa ate wa yaa weeni mi ayen, ‘Nye nwuli basi Jerusalem yɔgyɔgla de dii nyinŋ fi ale a biisi dii a magsi chaab ale mi la.’ ¹⁹ Mi yaa weeni ayen, ‘M Nyɔnɔwa, ba seba chak kama ayen ka mi ale cheŋ tama tuka yeenŋa po a yik baai ale ta siaka ale fi la a nak ale a lik ba me. ²⁰ Ba ale jam yik Sitiven a ko ayen wa ale jam a sak nuruba fi wienŋa nyinŋ la, ka mi dek abe ale jam maa boro a siak ayen ba ko wa. Be ka mi ale jam a nya baai ale ko wa la kasaautanŋa zuk.’ ²¹ Nyɔnɔwa yaa weeni mi ayen, ‘Cheŋ boan nyinŋa

m le basi ate fi cheŋ nna niŋniŋa baai ale kan daa Juuma la jigi.’ ”

²² Nuruma jam goori kama a wom wa ale biisi dii la, ale ge wa ale ga weeni Nyɔɔwa nna la, wa yaa weeni wa ayen, wa cheŋ nuru baai ale kan daa Juuba jigi la, ba yaa kaari nna yegayega ate ku jueli wein a weeni ayen, “Ku an magsi ayen nuruwa de choa a poom maa bo teŋzuk de, ni ko wa.” ²³ Ba yaa jam a kaari a yik ba gattaŋa a kpaanti ale ŋari tintanta a yuk a basi wenzuk. ²⁴ Aroom sojima kpagi kpeeni a yaa weeni wa nuruma ayen ba ta Pɔɔl a ga jo sojima yenni po, a miiri wa ate wa weeni a sak ba jaab buui nyiŋ ale soa ate Juuma a kaari ayen ba kan yaali wa la. ²⁵ Ba ale yik wa a bobo zaani ayen ba miiri wa la, Pɔɔl yaa bek soji kpagi dii ale jam za dula la ayen, “Ku va Aroom teŋka sinsaŋŋa ate ni yik nuru waai ale ka Aroom deno la ayen ni miiri alege kan ta wa a cheŋ biisa doƙku a weeni wari dii ate nuruwa kaasi la?”

²⁶ Soji kpagini ale wom nna la, wa yaa ga bek Sojima kpagi kpeeni ayen, “Fi a nyɛ ka boan dila? Fi ze ayen nuruwa de ka Aroom deno?”

²⁷ Kpagi kpeeni yaa cheŋ Pɔɔl jigi a ga bek wa ayen, “Weeni a sak mu, fi ka Aroom deno?”

Pɔɔl me yaa tulisi ayen, “Mm”.

²⁸ Kpagi kpeeni yaa weeni ayen, “Mi tuni ka ligra nna yegayega ale ge a chim Aroom deno.”

Pɔɔl yaa tulisi ayen, “Alege a nyini mi biam po mi ka Aroom deno.”

²⁹ Nuru baai ale jam gomsɪ ayen ba miiri Pɔɔl la ale wom nna la, a yaa pilim ŋmani ŋaŋ ale ge basi Pɔɔl. Yɔgsum yaa yik kpagi kpeeni dii nyiŋ la wa ale jam miŋ ayen Pɔɔl ka Aroom deno alege wa bobo wa ayen ba miiri wa la.

³⁰ Wa jam a yaali kama ayen wa seba a chak dii nyiŋ ale soa ate Juuma a toariŋ Pɔɔl la. Dila nyiŋ vari ale ga veenti la, wa yaa foli Pɔɔl choarimaŋa ale ge a wi Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma teŋka kpaŋŋa ayen ba nye tuka. Wa yaa ta Pɔɔl a cheŋ ga zaani ba niŋ.

23

¹ Pɔɔl yaa a nya nuruma po nna zii a yaa weeni ba ayen, “M mabisa, Izirali demma, mi popolaŋa po mi seba chak kama nalimnyiini ayen a zaani diipo ate mi kasim boro a jam paari jinla la, Naawen jigi mi ka wariya.”

² Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni Ananaiyas yaa weeni baai ale jam za moata Pɔɔl la ayen, ba fobi wa noanni. ³ Pɔɔl yaa weeni Ananaiyas ayen, “Naawen me a le fobi fi me kama. Fi ka pimpaasido. Fi kala ka dula a pa Juuma Sinsaŋŋa a bu mi buusa alege fi ze ayen fi a kaasi ka Juuma Sinsaŋŋa ale fi ale a weeni ayen ba fobi mi noanni la?”

⁴ Nuru baai ale jam za moata Pɔɔl la a yaa weeni wa ayen, “Fi a le ka Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni waai dek ate Naawen soa la?”

⁵ Pɔɔl yaa tulisi ba ayen, “M mabisa, mi poom ze ayen wa ka Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni. Dii nyiŋ la, Naawen Gbaŋka a weeni ayen, ‘Ku a fe kama ayen nuru waai kan biisi kpagi dii ale a nya ba zuk la a kaasi.’ ”

⁶ Pɔɔl ale ga nya ale nuruma ba gela ka Sajusiba la, ba gela me Farisiiba la, wa yaa biisi ate ku jueli nna yegayega a weeni kpaŋŋa ayen, “M mabisa, mi ka Farisii, mi be ka Farisii biik. M be za dela kama ayen ba bo mu buusa boan nyiŋŋa, mi ta yiila

kama ayen baai ale kpi la le nman yiri kum po kama a ta nyuvuri.”

⁷ Wa ale weeni dila a magsi chaab ale kpeeba le ba nman yiri a vua la, Farisiima ale Sajusima a yaa deri piilim ta chaab ate dila yaa nye ate ba poori chaab. ⁸ (Boan nyinŋa Sajusima a weeni kama ayen nuruba a kan nman yiri kum po a vua, ba a weeni kama me ayen Naawen Sabiiloba ale chichirisa karo. Alege Farisiima ta siaka kama ayen nuruba le yiri kum po kama, Naawen sabiiloba ale chichirisa boro kama.) ⁹ Nuemka yaa jam a jueli nna yegayega ate Juuma Sinsanŋa sagroma ba gela baai ale jam maa ka Farisiima nuruba la a yaa yiri a weeni ale pagrim ayen, “Tama an nya wari dii ate nuruwa de kaasi la. Da dii dai ku ka wensie ayen chichirik a yaase Naawen sabiilo ale sum jam biisi ale wa.”

¹⁰ Nampanŋa a jam pagra ka nna yegayega ate sojima kpagi kpeeni a jam a chali yogsum ayen ba nin zaan yik Pool a dari pasi. Wa yaa weeni wa sojima ayen ba sinj nuru boanni po a vari Pool ba jigi a ta jam a nyo yenni po.

¹¹ Yok kula dek ate Nyonowa jam zaani Pool tenj a weeni wa ayen, “Pool kan a chali yogsum. Fi weeni m wie kama a sak nuruba Jerusalem tenka po. Ku boa fe kama me ayen fi nye dila degadega Aroom tenka.”

¹² Vari ale ga veenti la, Juuma ba gela yaa nye tuka ayen ba ko Pool. Ba yaa jam pe ayen ba waai kan de nandiinta a yaase ba nyu nyiam ase ba nin ko Pool nueri abe ba de yaase ba nyu. ¹³ Nuru baai ale jam maa chaab a poli nna la, a jam gaam pisinaansi kama. ¹⁴ Ba yaa maa chaab a cheŋ Juuma Yenni kpanŋa ale nisomma jigi a ga weeni ba ayen, “Tama maa ka chaab a pe ale nin muna

ayen ti kan de jaaboa ase ti nin ko Pool. ¹⁵ Yogyogla de, ni ale kpanŋa meena abe tom weeni Aroom sojima kpagi kpeeni ayen wa ta Pool jam. Paasi wa ayen ni a yaali kama ayen ni nmasi wom chak dii dek ale boro a magsi chaab ale wa la. Alege tama ale le poom gomsi magsi kama ate ti ko wa ale ge ate wa poom nya siuk a paari dela jigini.”

¹⁶ Alege ba ale jam a biisi nna meena la, Pool toa biik, a yaa jam wom ba ale a biisi dii meena a magsi chaab ale Pool la, ate wa yaa cheŋ yeri dii po ate ba lik Pool la a weeni sak wa. ¹⁷ Pool yaa wi soji kpanŋa wanyi a weeni wa ayen, “Ta nidobinni nna a cheŋ ni kpagi kpeeni jigi ale wa ta ka wari ayen wa weeni a sak kpagini.” ¹⁸ Soji kpagini yaa ta wa cheŋ kpagi kpeeni jigi a weeni wa ayen, “Pool waai ate ti yik a lik la ale weeni ayen m ta nidobinni de a jam fi jigi ale wa ta ka wari ayen wa weeni a sak fu.”

¹⁹ Kpagi kpeeni dek yaa yik nidobinni nisima a ta wa a taam nakpiak a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi tara ayen fi weeni a sak mu?”

²⁰ Nidobinni yaa weeni wa ayen, “Juuma kpanŋa a maa chaab a siak kama ayen ba bek fu ate fi dan siak abe fi ta Pool a cheŋ kpagi kpeemaŋa jigi chum. Ba be ale paasi fu kama ase kpagi kpeemaŋa ale sum a yaali wa ayen ba nmasi wom dii dek chekki ale boro a magsi chaab ale wa la. ²¹ Alege ba dan weeni dila, kan wom ba, dii nyin la, nuruba ale gaam pisinaansi a suk siuk a limsi ayen wa dan jam a paari abe ba ko wa. Ba pe kama ayen ba kan de a yaase ba nyu ase ka ba nin ko wa. Yogyogla de ba be gomsi ba dek a magsi kama a yaa a limsi ayen ba wom fi ale ta dii ayen fi

weeni a magsi chaab ale wanni de la.”

²² Kpagi kpeeni yaa weeni nidoabinni ayen, “Kan weeni a sak nuru ayen fi weeni wanni de a sak mi.” Kpagini yaa weeni dila ale ge basi ate nidoabinni kuli.

²³ Soji kpagini yaa wi wa soji kpanja baye a weeni ba ayen, “Gomsi sojiba kobsiye a magsi ate ba chej Siizariya. Gomsi wusum dueriba pisiyopoi ale ba wusuma ale nuruba kobsiye baai ale a kpalim ale gbalita la ate bala meena a gum chaab ale sojiba kobsiyewa ate ku dan nak yok ban neok abe fi ta ba chej. ²⁴ Ni ta wusuma jam ate Pool do. Ni ta wa paari du ale nyinyogsa a ga te Gominawa Feliksi.” ²⁵ Kpagini yaa weeni dila ale ge yaa nmarisi gban ayen ba ta ga te Gominawa. Wa ale nmarisi gbanja a weeni dii la ale nna ayen,

²⁶ “Mi, Kilodiyus Lisiyas ale a nmarisi gbanja de a te fi Feliksi waai ale ka Gomina a nya ti meena zuk la.

“Mi a puusi fu nalimnyiini.

²⁷ “Juuma a yik nuruwa de, Pool kama ale pagrim ayen ba ko. M be wom kama ayen wa ka Aroom deno ate mi yaa chej wa jigi ale sojima ayen m vari wa a basi. ²⁸ Mi abe jam a yaali kama ayen m minj wa dii ate wa kaasi la ate ba a toarinj wa la. Dila nyinj ate mi yaa ta wa chej ba kpagi kpeemaña jigi.

²⁹ “M be nya kama ale wa an nye wa dii ale magsi ba ko wa a yaase ba ta wa ga lik la. Ka ba dek Sinsarja vaka nyinj ale soa ate ba a toarinj wa.

³⁰ “Mi ale wom ale ba a poli kama ayen ba a paasi mi ayen ba a ko wa la, m yaa deri weeni m sojima ayen ba ta wa jam fi jigi. M be weeni baai ale a toarinj wa la kama ayen ba

ta benja meena jam bek wa fi ninj.”

³¹ Sojima yaa nye ba kpagini ale weeni ba dii la. Ba yaa yik Pool yok kula a chej dila tee a ga paari Antipatirisi. ³² Vari ale veenti la, soji baai ale jam a chej nanja la, a yaa pilim nmani Jerusalem ale ge basi soji baai ale jam do wusuma la ate ba a chej ale wa. ³³ Ba yaa ta Pool chej Siizariya a ga paari, pa gbanja a te Gominawa a yaa pa Pool a nyo wa nisima po. ³⁴ Gomina yaa karim gbanja ale ge yaa bek Pool ayen, “Fi nyini ka tenj boa?” Gominawa ale minj ayen Pool nyini ka Silisiya la, wa yaa weeni Pool ayen ³⁵ “Mi le wom dii ate fi ta la ase baai ale a toarinj fu la a nin jam.” Gominawa yaa weeni sojiba ayen ba basi Pool yenni po abe ba nya wa zuk nalimnyiini. Yeri kpeeni de jam ka Naawa Ayerod ale se di.

24

¹ Daa njanu ale jam taam la, Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni Ananaiyas ale tenka nisomma ba gela a yaa va chaab a chej Siizariya. Ba jam ta ka Tetuulos chej ayen wa biisi te ba. Ba yaa jam Gominawa Feliksi jigi a jam zaani wa ninj a weeni dii nyinj ale soa ate ba a toarinj Pool la. ² Ba yaa wi ate Pool jo ate Tetuulos yaa deri pilim a toarinj wa ayen,

“Feliksi, fi yam buui ate fi pa a nya ti zuk la a basi kama ate ti boro ale suyogini a ta nyini dila po dila po. Ti be seba kama me ayen ka fi yammu nyinj ate tagrika kasim a jam ti tenka po ate ti boro ale suyogini. ³ Dii po meena wuu ale jiga meena wuu ti kasim a nye ka fi jiam nalimnyiini. ⁴ M be kan yaali ayen m beni fu, alege mi a saalim fu ayen fi le te ti zula a lagi tue a wom ti bigelika de ate ti tara ayen ti biisi la. ⁵ Tama nya kama ale nuruwa de ka nuru biok a ta

daanika a jam ti tenka po. Wa a denji ka Juuma ale bo tenzuk de meena la kpa ayen ba nye kpaliŋ ale Aroom demma. Wa be ka nuru baai ate ba a wi ayen Nazarinba la kpagi. ⁶ Wa kasim jam pii ka nyiŋ a nye ayen wa tanjim Juuma Puusika Yenni ate tama yaa yik wa. Tama yaa poli ayen ti yik wa a bo buusa a magsi chaab ale tama sinsanŋa. ⁷ Alege Lisiyas sojima kpagi kpeeni a yaa jam tuesi wa ale pagrim tama jigi. ⁸ Dila la Lisiyas yaa weeni ayen baai ale a toariŋ wa la a jam fi niŋ a weeni ba ale ta dii la. Fi dek abe dan bek nuruwa de Pɔɔl, fi dek abe le nya wie ŋaai meena wuu ale soa ate ti a toariŋ wa la.” ⁹ Juuma yaa jam pa ba dek a gum ba po ate ba meena maa chaab a toariŋ wa a weeni ayen dii meena ate ba a weeni la ka wensie.

¹⁰ Gominawa yaa te Pɔɔl siuk ayen wa biisi. Pɔɔl yaa piilim ayen,

“M seba ayen fi chim boteero tenka de ate ku beni ka nna yegayega. Dila nyiŋ la, ku te mu supeentik ate m zaani fi niŋ a biisi vari m dek a basi. ¹¹ Yogyogla de ase fi dek a dan bek nuruba wienja de fi le wom ayen ka ku da pi ale ŋaye nyiini ale jinla ate mi daam yiri a chen Jerusalem ayen m puusi Naawen. ¹² Diipo ate mi jam jo Juuma Puusika Yenni po la, a yaase ba tuka diinaŋa po la, a yaase tenka po la, Juuma an nya ale mi a nak nampaga ale nuru a yaase m nye wari dii ale basi ate nuruba tigsii chaab jigi yen la. ¹³ Ba be an бага ale sak fu ayen wienja de meena ate ba a toariŋ mi la ka wensie. ¹⁴ Alege mi a weeni nyaku de a sak fu kama ayen mi a va ka Kirisita bisanja siuk kuui ate nuruma de a weeni ayen ku ka venta la, a puusi ti kokpienjanja Naawenni. M be maa ta siaka kama ale Juuma

Sinsanŋa ale a weeni dii meena la kama. Naawen biisiteeroma me ale ŋmarisi ba gbanjanja a weeni ŋaai meena la, m ta siaka kama me ale ŋa. ¹⁵ Mi be ta yiila kama ase nuruma de dek ale ta yiila dii la ayen, waai meena, nuru manja ale nuru baata le yiri kum po kama. ¹⁶ Dila nyiŋ la, mi nyiem kasim a pii ka nyiŋ m boka meena po ale m popola po ayen Naawen ale nuru biik kan nya wari m jigi ate ba бага biisi gaam mu.

¹⁷ “Mi ale ga basi Jerusalem ate ku beni maga la, m jam chen kama ayen m te m Kirisita bisa vaanchaama ligra abe m te Naawen tiirim. ¹⁸ Diipo ate mi jam bo Juuma Puusika Yenni po a nye dila la ate Juuma yaa nya mi du. Dila powa ale mi nye welenja nyeka tuini a nueri kama. Dila powa me, nuru bɔari a yaase daanika a jam karo. ¹⁹ Alege Juuma ba gela ale jam nyini Asia tenka a jam maa boro. Ku a fe kama ayen bala dek a dan ta wari ayen ba toariŋ mu di nyiŋ ba be jam zaani fi niŋ a weeni wa dii ate mi nye kaasi la. ²⁰ Yaase fi basi ate nuruma ale za dela la a weeni sak fu diipo ate mi jam zaani kpagi kpeemaŋa niŋ ate ba nya mu la m nin nye wari kaasi. ²¹ Kan daa ka wari dinyi dekki ate mi jam weeni dila powa ayen, ‘Jinla ate mi za nama niŋ ate ni a bek mu benja de mi ale weeni ayen baai ale kpi la a le yiri kum po kama a ŋman vua la nyiŋ.’ ”

²² Alege Feliksi ale jam seba Nyɔnɔwa Yeezu siuku wienja nalimnyiini dii la, a yaa dak da yon ayen ba biisi biika ale ge a weeni ba ayen, “Sojima kpagi kpeeni Lisiyas a dan jam, abe m yaa poli nya dii ate m le weeni la.” ²³ Feliksi yaa weeni soji waai ale a nya Pɔɔl zuk la ayen wa ŋmasi nya Pɔɔl zuk nalimnyiini abe wa basi wa nna fasiyaa yenni po, abe

wa basi me ate wa doama a te wa jaab buuri meena ate wa a yaali la.

²⁴ Feliksi powa yue jam ale Durusila. Wa jam ka Juu. Daa maga ale ga taam la, Feliksi yaa jam ale wa. Feliksi yaa tom ayen ba ta Pool jam. Pool ale ga jam la, Feliksi yaa lagi tue a wom Pool ale a togi ku kiri ale ka dii ate nuru weeni ayen wa pa wa dek a te Yeezu Kirisita la. ²⁵ Alege Pool ale biisi paari ninj a yaa boro a biisi wie a magsi chaab ale nye manj, ale fi dek taka wie ale da dii dannii ate Naawen a le bo buusa ale waai meena la, nyaŋa de a yaa basi ate yogsom yik Feliksi ate wa yaa weeni Pool ayen, “Fi baga cheŋ yogyogla de kama. M le nman wi fu ate fi jam ase m nin nya siuk.”

²⁶ Feliksi ale jam weeni dila la, wa jam a poli me kama ayen da dii dai Pool ale te wa ligra. Dila nyinj wa yaa kasim jam a tom a wi Pool maga maga a dalinj ale wa.

²⁷ Alege bena naye ale taam la, Gomina wa choa a yaa jam tagri Feliksi zuk. Gominawa de yoi a jam ale Poosiyos Fesitos. Dila powa Feliksi a jam a yaali kama ayen wa nye wari ate Juuma supeentik. Dila nyinj, wa yaa basi ate Pool bo sojima nisima po.

25

¹ Fesitos ale ga de wa Gomina naamu a yaa soa tenka la, ku daa nata dai ate wa basi Siizariya ale ge cheŋ Jerusalem. ² Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma kpanŋa a yaa jam wa jigi a weeni wa wie njaai meena ate Pool kaasi la. Ba meena jam maa chaab a saalim Fesitos ayen, ³ wa maa maari ba ate ba ta Pool a jam Jerusalem. Ba jam weeni dila kama a poli ayen ba le basi kama ate nuruba suk siuku ninj ate wa dan jam a taam abe ba ko wa. ⁴ Fesitos yaa tulisi ba ayen, “Ba yik

Pool a lik ka Siizariya. Mi dek abe le cheŋ dula ka yogyogla de. ⁵ Ni basi ate ni kpanŋa a va mu cheŋ Siizariya ate ni ga toariŋ wa dula jigini.”

⁶ Fesitos a nman goa ale ba da naaniŋ a yaase da pi a gum du ale ge a yaa cheŋ Siizariya. Wa ale ga paari Siizariya ate vari veenti la, wa yaa jo biisaŋa dokku po a kali wa zukpalika zuk a yaa weeni wa sojima ayen ba ta Pool jam. ⁷ Pool ale ga jam la, Juuma baai ale jam maa nyini Jerusalem a jam la, a yaa jam za gilim Pool a weeni ayen wa a kaasi ka wie nna yegayega alege ba an jam baga sak ayen njaai ate ba a weeni a magsi chaab ale Pool la ka wensie. ⁸ Pool me yaa biisi ayen wa vari wa dek a basi a yaa weeni ayen, “Mi an kaasi Juuma Sinsaŋa a yaase Juuma Puusika Yenni a yaase m biisi Aroom tenka Nakpionku a kaasi.”

⁹ Alege Fesitos ale jam a yaali ayen wa nye wari ate Juuma supeentik la, wa yaa bek Pool ayen, “Fi a le siak a cheŋ Jerusalem ate m bek fu a wom ba ale a biisi njaai meena nna a te fu la?”

¹⁰ Pool yaa tulisi ayen, “Mi za ka waai ale tagri Aroom tenka Nakpionku la ninj, ale wa dek buusa boka dokku po juijui ale magsi ayen wa bo mu buusa la. Fi dek abe seba chak kama ayen mi an nye Juuma wari a kaasi ya. ¹¹ M be dan kaasi ka wari ate dila nyinj ku magsi ayen m kpi, m kan weeni ayen m kan kpi. Alege wensie abe dan kan boro ale ba ale a toariŋ mu la, nuru karo a baga pa mi a nyo ba nisima po. Mi a yaali kama ayen ti cheŋ Aroom tenka Nakpionku jigi ate wala bo mu buusa.”

¹² Fesitos yaa nya chaab ale wa nuruma baai ale bo ale wa a sak wa a magsi chaab ale wa tuimana la a nueri ale ge a weeni Pool ayen,

“Fi weeni kama ayen fi yaali ayen fi chen̄ ka Nakpion̄ku jigi, be ka wala jigi ate fi le chen̄.”

¹³ Ku ale ga beni maga la, Naab Agiripa ale wa toa ate ba a wi ayen Beniis a yaa chen̄ Siizariya ayen ba puusi Fesitos abe ba nye wa tia. ¹⁴ Ba ale bo dula ate ku paari dabori la, Fesitos ya togi Pool wanni kiri a sak Naab Agiripa. Wa yaa piilim tokka ayen, “Nuru ale bo dela ate Feliksi jam yik wa a lik a basi wa dela. ¹⁵ Mi ale chen̄ Jerusalem la, Juuma Puusika Yenni kpan̄ja ale ten̄ka kpan̄ja ale jam a toarin̄ nuruwa de ayen wa nye wie kaasi ate ba yaa jam mi jigi ayen m bo wa buusa. ¹⁶ Mi me yaa tulisi ba ayen tama Aroom demma sinsan̄ja a weeni kama ayen nuru waāi ate nuru a toarin̄ wa ayen wa kaasi wari la, bala bayewa a tu chaab a nya chaab ate waāi ate ba a toarin̄ wa la a biisi vari wa dek a basi ale ge ate ti yaa bo ba buusa. ¹⁷ Ba ale ga jam dela la, mi an bula beniya ale ge ka dai dila dann̄i dek a veenti vari ate mi kali biisa dokku po a weeni ate ba ta nuruwa a jam biisa dokku po. ¹⁸ Wa dachaasana ale ga yiri zaani ayen ba biisi la, ba an poom biisi wakaasima naai ate mi jam a poli ayen ba ale biisi a magsi chaab ale wa la. ¹⁹ Ba ale jam a biisi dii meena la ale nampaga nakka a magsi chaab ale ba dek wensiuk vakka wie ale nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Yeezu ate wa kpi alege Pool a weeni ayen wa vua kama la. ²⁰ Mi an jam poli m le m nye dii a wom wensie a magsi chaab ale biisana de la. Dila nyin̄j ate mi yaa weeni Pool ayen wa dan siak abe wa chen̄ Jerusalem ten̄ka ate m bo wa buusa a magsi chaab ale wien̄ja de. ²¹ Alege Pool a jam weeni kama ayen wa a yaali kama ayen wa wari dela ate Nakpion̄ku a poli nya wa a le wa nye wanni de dii la. Dila nyin̄j ate mi yaa weeni ayen

ba limsi wa nalimnyiini ate m yaa tom ate wa chen̄ Nakpion̄ku jigi.”

²² Agiripa yaa weeni Fesitos ayen, “Mi a yaali kama ayen mi dek a wom nuruwa de biik.”

Fesitos me yaa tulisi wa ayen, “Chum fi be le wom wa.”

²³ Vari ale ga veenti la, Agiripa ale Beniis a yaa va chaab a jam ate nuruba nna yegayega a vi ba naan̄ a te ba zula. Bala meena a yaa va chaab ale sojima kpagi kpeemāja ale ten̄ka nisom kpeemāja a yaa maa chaab ba meena a ga jo dok̄ kpion̄ kuui ate nuru boari a jo ku po a nye tuka la. Fesitos yaa weeni ate ba ta Pool a jo jam. ²⁴ Fesitos yaa weeni ayen, “Naab Agiripa ale baai meena ale bo dela jigini ale ti la, ni meena nya nuruwa de waāi ate Juuma baai ale bo dela ale Jerusalem ten̄ka la a yaa maa chaab a ta wa wie a jam mi jigi, a kaari a weeni ayen, ku an poom nman magsi ayen nuruwa de a nman bo ten̄zuk de diipo diipo. ²⁵ Alege mi abe nya kama ale wari karo a magsi nuruwa de kpi kumu de la. Alege wa dek ale weeni ayen wa a yaali ayen wa chen̄ Nakpion̄ku jigi la, ate mi yaa poli ayen m basi ate wa chen̄ Aroom. ²⁶ Alege mi potim ka wari ayen m nmarisi a magsi chaab ale wa a te Nakpion̄ku. Dila nyin̄j ate m ta wa jam nama meena jigi a potim jam fi jigi Naab Agiripa ayen fi dan bek wa wanni a wom, abe mi yaa ta wari a nmarisi. ²⁷ Boan nyin̄ja, mi jigi, yam ka ku po ate m tom ligro ale ge kan weeni ate ku a lagri dii dek chekki ate nuruba a weeni ayen wa kaasi la.”

26

¹ Agiripa yaa weeni Pool ayen, “Fi ta siuk kama a biisi a te fi dek.” Pool yaa zak wa nisima a puusi Naawa a yaa deri piilim ayen wa biisi a vari wa dek a basi. Wa yaa piilim ayen,

² “Naab Agiripa, mi a poli ayen mi ta ka wein ate jinla mi zaani fi nin ayen mi biisi a vari m dek a basi ale Juuma ale a toarinj mu ayen mi kaasi la. ³ Fi dek abe seba Juuma kisitanja ale ba benja a magsi chaab ale ba wensiuku vaka a chak kama. Dila nyinj ate mi a saalim fu ayen fi wom mi ale sudunji.

⁴ “Juuma meena seba mi boka ale ka dii la kama a ta nyini m bifiek po a ta pa a diipo ate mi jam bo m dek tenka ate ku njaanjinj ate mi bo Jerusalem tenka la. ⁵ Juuma wensiuk kunyi vaka ale pagra nna yegayega. Ku ka tama Juuma wensiuk ate ti a wi ku ayen Farisii. Juuma meena abe seba chak ate ku bein ka nna yegayega ase ba dan a yaali ayen ba biisi wensienja, mi chim ka Farisii m boka po meena a magsi chaab ale Farisii demma nye boka sinsanja ale ka dii la. ⁶ Yogyogla de m be za ka dela ayen ni bo mu buusa dii nyinj la, mi ta yiila kama ale Naawen ale jam puulim dii ale ti kokpiensanja ayen wa le tom varibasido ate wa jam vari ba a basi la. ⁷ Wa dii dek chekki ate ti nuruma yeri zuima pi ale njayewa a yiili ayen ba nya ase ba ale kasim a te Naawen zula yok ale kantuej dii la. Oo, Naaba be ka yiilana de choawa ate mi ta la ate Juuma a toarinj mi. ⁸ Be ka boa abe ale soa ate nama baai ale za dela la an бага ta siaka ayen Naawen бага nak kpilima a yiri kum po kama?

⁹ “Mi dek abe jam poli kama ayen m nye dii meena wuu ate m бага nye la ate ku kaasi Yeezu Nazaret denowa yoi. ¹⁰ M be ale jam nye dii Jerusalem tenka la ale la. M jam tuesi ka siuk Juuma Puusika Yenni kpanja jigi a yaa yik Kirisita bisanja yegayega a lik. Daa likka nyiini aleje, ti ale jam poli ayen ti ko ba la ka mi me abe

ale jam siak ayen ba ko ba. ¹¹ Daa dila nyiini, mi jam te ba waalika ti tuka diinaja po ate ku paari ka diichoa, a kasim a nye dila ayen ba le Yeezu. M sunni kasim njmasi jam a de ka nna yegayega ale ba ate mi nyiem poom jam chej saten yonsa juijui ate ba boro la a te ba waalika.

¹² “Ku jam ka dila nyinj ate mi tuesi pagrim ale wada Juuma Puusika Yenni kpanja jigi a chej Damasikus tenka la. ¹³ Ku jam ka siuk kula po ate mi jam a chej la, wenzuk sunsun, Oo Naaba ate mi nya ale ku nyagsi nna kpeglimka a peenti gaam wenbinni a yaa nyini wenna mazuk a sinj jam gilim mi ale nuru baai meena ale jam va mi ate ti a chej la. ¹⁴ Ate ti meena a yaa lo tenj ate mi wom ale lueluk a weeni mi ale Juuma biika ate ba a wi ayen Yiburu la ayen, ‘Sool, Sool, ka boa ate fi a namsi mu nna? Fi a namsi ka fi dek dila.’ ¹⁵ Mi yaa bek ayen, ‘Fi ka wana Nyonow?’ Ate Nyonowa yaa tulisi ayen, ‘Ka mi Yeezu ate fi a namsi. ¹⁶ Aleje, yiri zaani njmai. M pa m dek a sak fu kama yogyogla de ayen ku sak ayen m lueri fu kama ale tom fu me ayen fi chim m tomteoro. Ku a fe kama ayen fi weeni a sak nuruba chaab dii ate fi nya a magsi chaab ale mi jinla la ale m le m sak fu dii chum diipo la. ¹⁷ M le vari fi dek nuruma Juuma nisima po a basi ale baai me ale kan daa Juuba ate mi le tom fu ba jigi la nisima po me a basi. ¹⁸ M dan tom fu, mi le basi ate fi lagri ba ninanja ate ba tagri nyini legini po a nyini jam peelim nin. Ba ale tagri nyini Sitaana nisima po a nyini a jam Naawen nisima po ate ba ta siaka ale mu ate ba nya wabaatanja vonteka ate ba yaa maa bo nuru baai ate Naawen lueri la po.’

¹⁹ “Dila nyinj la, Naab Agiripa, mi a be an zeri dii ale nyini

wenɲmazuk a jam ate mi nya di ase m goa daasim kama la. ²⁰ Mi yaa piilim Damasikus ale Jerusalem tenɲa po ale ge yaa paari Judia tenɲa meena ale baai me ale kan daa Juuba la, a sak ba ayen ku a fe kama ate ba basi ba wabaataɲa tomka abe ba pa ba dek a te Naawen abe ba a tom tuim ɲaai ale a sak ayen ba tagri kama la. ²¹ Ku be jam ka sinsanɲa de nyin ate Juuma a jam yik mi diipo ate mi jam bo Juuma Puusika Yenni po la a pii nyin ayen ba ko mu. ²² Alege zaani dila powa a jam paari jinla, ka Naawen ale jam a maari mi. Ka dila nyin ate mi za dela ayen m biisi wensie a sak waai meena, nuru fik yaase nuru kpionɲ. Mi ale a biisi dii la ale dila degadega ate Naawen biisiteeroma ale Moosis a jam weeni ayen ku le nye la. ²³ Bala jam weeni ayen ku a fe kama ate Kirisitawa waai ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la, a nam. Wa be ale ka waai ale wa chim nuru waai ale wa de nin tenɲuk de a yiri kum po la. Wa dan yiri wa le sak wa dek nuruma Juuma ale baai ale kan daa Juuba la ayen ba baga a nya varibasika kama. Varibasika de abe a nye ase ka nuru ale nyini legi po a yaa jo kantuen peelim po la.”

²⁴ Pɔol ale jam a biisi nna ayen wa vari wa dek a basi la, Fesitos yaa na wa a weeni ayen, “Pɔol, fi a yesim kama. Fi gbanɲa zamsika yegayegaka a basi kama ate fi a yesim.”

²⁵ Pɔol yaa tulisi wa ayen, “M koa, mi kan yesimu. Wie ɲaai ate mi a biisi la ka wensie ale yam. ²⁶ Mi baga a nyini ka peelim a biisi ale fi Naab Agiripa dii nyin la fi dek seba wienɲa de noai po kama. M seba chak kama ayen fi ɲmasi kpesi wienɲa de dinyidinyi kama, dii nyin la, wannɲi de an sugi nye

ka gugoruk po. ²⁷ Naab Agiripa, fi ta siaka ale Naawen biisiteeroma ale a biisi dii la? M seba ayen fi ta siaka kama.”

²⁸ Agiripa yaa bek Pɔol ayen, “Ku an diem bula beniya ale ge fi a poli ayen fi nye kama ate mi chim Kirisita biik, yaa boa?”

²⁹ Pɔol yaa tulisi wa ayen, “Ku beni yaa ku an beniya, mi a puusi a te ka Naawen ayen fi ale baai meena ale kali dela jigini a wom mi jinla dannɲi la, nama ale chim ase mi ale ka nuru waai jinla la. Alege m kan poli ayen ni le ta choroma ase mi ale ta dii la.”

³⁰ Naawa ale Gominawa ale Beniis ale mbala meena a yaa yiri zaani ayen ba nyini. ³¹ Ba ale ga nyini nueri la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa an nye wari a magsi wa kpi a yaase ba yik wa a ligi.” ³² Agiripa yaa weeni Fesitos ayen, “Nuruwa de a poom magsi ka ti basi wa ase wa nin poom kan weeni ayen wa a yaali ayen ka wa chenɲ Nakpionku jigiya.”

27

¹ Gominawa ale jam poli ayen ti jueli ɲaarunɲ a chenɲ Italiya la, ba yaa pa Pɔol ale ligriba ba chaab a nyo Juliyos nisima po. Juliyos jam ka Aroom tenɲa sojima benɲ kanyi kpagi. Wa jam ka Nakpionku benɲanɲa kpanɲa po dinyi. ² Ti jam zaani ka Siizariya tenɲa a jueli ɲaarunɲ. Ku jam nyini ka Adiramitiyom. ɲaarunɲu a jam gomsɲi magsi ayen ku chenɲ ka jiga ɲaai meena ate ɲaarunta a zaani Asia tenɲa la. Nuru ale jam maa va ti a chenɲ, wa yue ale Arisitaakus wa jam ka Tesalonika deno. ³ Vari ale veenti la, ate ti yaa paari Saidon. Juliyos a jam ta zula ale Pɔol ate wa yaa siak ayen Pɔol ga nya wa doama ate ba te wa jaab buui ate wa a yaali la. ⁴ Ti yaa zaani Saidon a chenɲ alege vioku a jam a fobi ti kama a ta ti a ɲmani ɲaanɲnyin

ate ti yaa dam ti njaarunƙu a va Saipurus tenƙa juijui ate vioku an jam pagra la. ⁵ Ti yaa pa Silisiya ale Pamfiliya tenƙa a basi a juga geƙ ale ge yaa taam jam tenƙa kaai ate ba a wi ayen Mira ate ka bo Lisia po la. ⁶ Dula jigini ate soji kpagini a yaa nya njaarunƙu ale ku nyini Alezandiria a taam a cheƙ Italiya. Wa yaa pa ti nyo ku po ate ti maa cheƙ.

⁷ Njaarunƙu kula po, ti kasim jam a cheƙ ka nna maglamagla ate daana jam paari dabori nna yegayega ate ti nam nna yegayega ale ge yaa paari Kinides tenƙa. Ka an jam yalima ale ti. Vioku a jam pagra ka nna yegayega ate ti an nman jam baga a va siuk kuui ate ti jam va la, ate ti yaa nmerin va Kariti tenƙa juijui ate vioku an jam pagra la a yaa jam va jigi di choa ate ba a wi ayen Salomoni. ⁸ Guuku de jam wona kama a siƙ nyiamu po. A zaani dula a yaa cheƙ a moata nyakpeemu kunƙonjini a nam ka dila a yaa jam paari jigi ate njaarunta a zaani ate vioku a daa fuk wariwari a kan daani ti la. Dula jigini an jam yalima ale Lasia tenƙa.

⁹ Ti jam beni ka nna yegayega ate ku ga paari diipo ate ku pagra ale ti chelimu nmani la. Dii me la, dai dii danni ate ba a nye Juuma tigi dii a magsi chaab ale wabaatana vondeka la a jam poom taam kama. Dila njanjin, vioku a nmasi pagra kama. Pɔɔl yaa te ba sinsanƙa de ayen, ¹⁰ “M doaba, mi nya kama ale ti chelimu a zaani dela a cheƙ a kan nala. Koalimana ale njaarunƙu le kaasi kama, kum me abe le jam ti jigi.” ¹¹ Alege soji kpagini a jam ka siaka ale Pɔɔl ale weeni nna la. Njaarunƙu damdowa ale ku nyonowa ale jam weeni dii la ale jam basi ate Soji kpagini a siak te ba. ¹² Ba jam weeni ayen juijui ate ba jam za la, an jam nala a magsi

ba wari dula noota wenni. Dila nyin la, nuruma yegayega a jam a yaali kama ayen ku dan siak a nye ba dam a cheƙ ate ba ga paari Foniksi tenƙa ate ba wari dula noota wenni a vuusi. Foniksi bo ka Kariti tenƙa juijui ate njaarunta a nyiem zaani a vuusi la. Jigini de a tuk ka yenin geƙ.

¹³ Viok a yaa nyini yenin a gala geƙ a fuk nna balibali ate ba yaa poli ayen nyaku de ale deri basi kama ate ba nye ba ale poom a yaali dii ayen ba cheƙ la. Ba yaa pa kutuk kpionƙ kuui ate ba nyiem pa a yik njaarunƙu a zaani la a yeeri ku a ta nyini nyiamu po a jueli. Ba yaa jam cheƙ va kunƙonjini noai nna farafara a moata Kariti tenƙa la. ¹⁴ Alege ku an bula beniya ate viok kpionƙ a yaa nyini a gala geƙ korinummu po a yaa nyini kunƙonjini a jam ¹⁵ a fobi njaarunƙu. Ku be ale jam pagra nna yegayega ate ti an jam baga dam ti njaarunƙu a va ku po a taam la, ti yaa basi ate ku ji njaarunƙu a ta a cheƙ. ¹⁶ Ti ale jam paari tenƙa fiik kanyi ate ba a wi ayen Koda ate nyiam a gilim ka la gaun nyin ate vioku an jam pagra la. Dula jigini, ti yaa nam nna yegayega ale ge baga a yaa yik njaarunƙu njaarunƙu fiika a zaani. ¹⁷ Ba yaa dari ate ku jueli njaarunƙu kpionƙu zuk. Ba ale nye dila a ga nueri la, ba yaa pa mi pagrisa a bobi kenken a gilim njaarunƙu kpionƙu. Yogsum ale jam ta ba ayen dai dii dai ba njaarunƙu a nin zaan a chali ga feri tintain tii ale vi chaab a jueli dua nyiamu tenƙa a moata Libia nyiamu kunƙonjini noai la. Dila nyin, ba yaa jam a cheƙ magamaga ale basi ate vioku a yaa tusi njaarunƙu a ta a cheƙ. ¹⁸ Va kpionƙu kasim jam a fobi ka dila tee ate nyamiisana a yiri a jueli wein nna yegayega a jam a lo. Vari ale ga veenti la, ba yaa piilim

a koalim nantana naarunƙu po a yuk a basi nyiamu po. ¹⁹ Daa natawa danni ba yaa pa nisima a pa nanta baai ate ti ta a nye ate naarunƙu a zaani ale a cheɗ la gela yegayega me a yuk basi nyiamu po. ²⁰ Daaɗa a jam piisi ka nna yegayega alege ti an jam baga a pa numbiri tu wenbinni a yaase chinmarisa. Vioku me abe kasim jam a fobi ka dila nna yegayega. Ti nman jam ka yiila ayen ti a le vuugi.

²¹ Ba ale ga cheɗ ate ku beni alege ba an de nandiinta la, Pɔɔl yaa yiri zaani ba niɗ a weeni ba ayen, “Nidɔaba, ku poom magsi ka ni ti wom mi ate ti kan poom nman zaani Kariti a dam cheɗ. Nnapode ti ti poom kan nya kaa-sunƙu de ale nantana de ate ti jogi la. ²² Alege yogyogla de, ni yik ni dek. Ni wanyi me a kan kpi. Ka naarunƙu nyiini ale ku kaasi. ²³ Mi baga a biisi nna kama boan nyinɗa, Naawen dii ale soa mi ate mi a te wa zula la, wala sabiilo deemwa yokku ale jam mi jigi ²⁴ a weeni mi ayen, ‘Pɔɔl, kan chali yogsum, ku a fe kama ate fi zaani Nakpionƙu niɗ. Naawen abe tulisi fi puusana kama ayen nuruma de wanyi me la a kan kpi.’”

²⁵ Pɔɔl yaa weeni nuruma ayen, “Dila nyin la, nidɔaba, ni yik ni dek boan nyinɗa, m ta siaka ale Naawen kama ayen wa ale weeni mi dii la, dila degadega le ku nye. ²⁶ Alege ku a fe kama ayen vioku a ta ti cheɗ paari teɗ kanyi ate nyiam dua gilim ka la.”

²⁷ Ti kasim jam bo ka nyakpeem buui po ate ba wi ayen Adariya la po a va vioku ate ku fobi ti a ta a cheɗ la. Ku jam ka yok kuui ale saa yogta pi ale tinaansiwa la goota po sunsun ate baai ale a tom naarunƙu po la, a yaa poli ayen ti boro a moata teɗ yogla. ²⁸ Dila

nyin la, ba yaa pa miik a bobi jaab dobruk nyin a yaa basi ate ku sin nyiamu po a nya ale ku limsa ka nna yegayega. Ku ale ga nye maga dek la, ba yaa nman magsi nya ate ku nman limsa yegayega. ²⁹ Ba jam a chali ka yogsum ayen dai dii dai ti naarunƙu a le nak ka tintain kpeema n̄aai ale bo nyiamu po la. Dila nyin la, ba foli kuta dobrita tinaansi naarunƙu n̄aan a basi ate ti zula ayen naarunƙu a kan nman baga cheɗ. Ba nye dila ale ge yaa a puusi Naawen ayen vanni a ventii. ³⁰ Baai ale a tom naarunƙu po la, a jam pii ka nyin ayen ba chali be. Ba yaa foli naarunƙu fiika a basi nyiamu po ale ge yaa velim ayen ba boro a foli ka kuta dobrita ti chaab naarunƙu niɗ. ³¹ Alege Pɔɔl yaa weeni soji kpagini ale sojima ayen, “Naarunƙu tuimtomdoma de a dan kan bo naarunƙu po, ni kan vuugi.” ³² Sojima yaa gebi mi sii ale yik naarunƙu fiika a ta la ate ku cheɗ ku dek ku nyiini jakorok

³³ Vari a yaa jam moata ka veentika ate Pɔɔl yaa weeni ba ale nin muna ayen ku a fe kama ayen ba de nandiinta yogla. Pɔɔl yaa nman pilim weeni ba ayen, “Da pi ale nanaansi ale jinla ate ni kasim a limsi a jam paari yogyogla de alege ni an diem de jaabaa. ³⁴ Dila nyin ate mi a weeni ni ayen ni de nandiinta. Ku a fe kama ayen ni de ate ni vuuk. Naawen weeni mi kama ayen ni zuimana zuisana ale kanyi la a kan be.” ³⁵ Pɔɔl ale ga weeni nna a nueri la, wa yaa pa boroboruk puusi a te Naawen a nye wa jiam ba meena niɗ, a yaa we boroboruku a piilim n̄obika. ³⁶ Ba yaa yik ba dek ate ba meena wanyi wanyi a yaa de nandiinta. ³⁷ Baai meena ale jam bo naarunƙu po la a jam ka nuruba kobsiye ale pisiyopoi, ale bayuebi. ³⁸ Waai meena ale de

chak nalimnyiini la, ba yaa koalim “wiitiwa” meena a yuk a basi nyiamu po ale ge ayen njaarun̄ku a valima magla.

³⁹ Vari ale veenti la, njaarun̄ku tuintomdoma a yaa jam nya kun̄kōn̄ini dinyi alege ba an jam miñ ale ka juijui kun̄kōn̄ini la. Ba jam nya ka nyakpeemu gugoruk kunyi ale tintambusun̄ a dua jueli magla ate ba yaa poli ayen ba dan бага abe ba dam njaarun̄ku a zaani dula. ⁴⁰ Ba yaa gebi kuta tii ale jam yik njaarun̄ku a zaani la miisaña a yaa basi ate ti a cheñ nyiamu po. Diipo ate ba boro a gebi kutaña de miisaña la, ba jam maa foli dakpien tii ale bobi mañ njaarun̄ku njaan̄ka ate nuruba pa a dam ku la ayen ba yaa pa tila a dam ku. Ba yaa zak garuk kuui ale bobi yiga njaarun̄ku niñka la ale ge ayen vioku fuk ku a basi niñ. Ba yaa nye dila a deri a cheñ kun̄kōn̄ini. ⁴¹ Alege njaarun̄ku a yaa nak kun̄kutinni ate ku niñka yaa feri kun̄kutinni an nman бага cheñ. Ku ale nye dila la, nyamiisaña me a kasim jam a fobi ku njaan̄ka ate ku a we nna bunabuna a lo nyiamu po.

⁴² Sojima yaa nye ba popola po ayen ba ko ligrima meena ate ba waai a kan nya siuk a puñ nyiamu a chali be. ⁴³ Alege sojima kpagini a kan jam a yaali ayen wa ko Pool. Wa yaa weeni ba ayen ba kan nye dila. Wa jam weeni ba kama ayen waai meena ale бага a de nyiam la, ba yok a zi nyiamu po a yaa de jueli kun̄kōn̄ini ⁴⁴ ale ge ate mbala meena a yaa yik njaarun̄ku daatana a yaase ku nanta baai ale kasi a lo la a jueli. Ti meena ale jam nye dii a vuuk a paari kun̄kōn̄ini la ale la.

28

¹ Ti ale jam paari kun̄kōn̄ini nalimnyiini la, teñ kala demma jam

weeni a sak ti kama ayen teñ kala yoi ale Malita. ² Teñ kala demma a jam tuesi ti kama a te ti zula nna yegayega. Nmoruk a yaa deri jam a ni ate njoata boro ate ba yaa jam cheem bolim a te ti. ³ Pool yaa tigi daata ayen wa nyo bolimu po. Wa ale pa boro a nyoro la, bolim wulumu yaa nye ate waab a yaa nyini ti po a chali nyini a meli wa nisa a dom wa. ⁴ Teñ kala demma ale nya ale waamu meli Pool nisimaña la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de ku a fe kama ayen wa ka nuru koorik. Wa бага nyini nyakpeemu po a nyini kama alege tama bogluku a kan nya ase ku magsi ayen wa vuugi la.” ⁵ Alege waamu ale meli Pool nisimaña la, wa yaa misi si ate waamu lo bolimu po alege wariwari an nye wa. ⁶ Nuruma yaa jam a limsi ale a poli ayen ba nya ale wa nyin̄ka fuusiya yaase wa deri kpi dua. Alege ba ale jam a limsi ale a poli ate ku beni alege wari an nye wa la, ba yaa tagri ba popolana ale ge weeni ayen, “Wa ka bogluk.”

⁷ Teñka naawa yoi a jam ale Pubiliyosi. Naawa de kadugsa ale jam dua moata ti juijui ate ti jam kala la. Wa yaa jam nye ti tia. Daa n̄ata meena ti kasim jam bo ka wala yenni ate wa a nya ti zuk nalimnyiini. ⁸ Njoata ale chaaruk ale jam ta wa kowa ate wa jam dua dok po. Pool yaa jo ayen wa nya wa a pa wa nisima a vi wa zuk a puusi Naawen te wa ate wa nya nyinyogsa. ⁹ Wann̄i de ale ga nye la, yogneensa meena ale jam bo teñ kala la, a jam jam kama a nya nyinyogsa. ¹⁰ Ba jam te ti ka tiirinta nna yegayega. Ti ale jam pa njaarun̄ ku choa ayen ti basi ba abe ti nman a cheñ la, ba jam pa nanta baai ate ti jam a yaali ale nin muna la, a nyo ku po a te ti a magsi ti chelimu.

11 Ti jam goa Malita ka chisa sita ale ge yaa cheŋ Aroom. Njaarunƙu de ate ti jam jueli la yoi ale “Yibisa Boglutaŋa”. Ku jam ka Alezandiria njaarunƙu. (Ku be jam ka ŋoota wein ate ku jam wari Malita ayen ŋootaŋa taamu.)¹² Ti yaa jam paari Sirakusi teŋka goa dula da ŋata.¹³ A zaani dula a ŋman a cheŋ a jam paari teŋ ka choa ate ba a wi ayen Arigiyum. Vari ale ga veenti la, viok yaa nyini yenin a gala geŋ a fuk. Daa ŋaye dai ate ti yaa ŋman paari Putiyooli teŋka.¹⁴ Dula jigini ate ti jam nya Kirisita bisa ate ba weeni ti ayen ti dan a yaali ti goa daa ŋayopoi ale ba. Ti yaa siak a goa daa ŋayopoiwa ale ba ale ge yaa yiri cheŋ Aroom.¹⁵ Ti Kirisita bisa suaataŋa ale bo Aroom, ale wom ayen ti cheena la, ba yaa nyini cheŋ paari Apiyas Yabaŋa ale Vuusum Yie Natawa la, a jam tu ti. Pɔɔl ale ga nya ba ale ba cheena la, ku yaa te wa nyin pagra ate wa te Naawen jiam.

16 Ti ale ga paari Aroom la, teŋka kpaŋŋa jam basi ka soji ate wa a nya Pɔɔl zuk. Ba jam basi kama ate sojiwa ale wa boro ba dek ba nyiini. Ba an jam lik wa a gum chaab ale ligriba mbala.

17 Daa ŋata ale jam taam la, Pɔɔl yaa wi Juuma kpaŋŋa Aroom teŋka po ate ba jam ayen wa nye tuka ale ba. Ba ale jam tigi chaab jigi yeŋ la, Pɔɔl yaa weeni ba ayen, “M mabisa mi an kaasi tama nuruma wariya a yaase kisitaŋa tii ate ti tuesi ti kokpiensaŋa jigi la, alege ba yik mu a lik ka Jerusalem teŋka a yaa pa mu nyo Aroom demma nisima po.¹⁸ Ate Aroom demma yaa bek mu bega ale ge a poli ayen ba basi mu, dii nyin la ba nya kama ale mi an kaasi wari a magsi ba ko mu.¹⁹ Alege Juuma ale ga wom Aroom demma ale biisi nna la, ba yaa zeri ate ku

yaa fe mi ate mi weeni ayen mi a yaali ayen m paari ka Nakpionƙu jigi ate wa wom m le ta dii la. Alege mi jam ka chaab ale m dek nuruma ayen ba kaasi wari ya ate m toarin ba Nakpionƙu ninŋa.²⁰ Dila nyin ate mi wi ni ayen m nya ni abe m weeni a sak ni. Mi be ta choarini de kama dii nyin la mi ta yiila ŋaai me ate Izirali demma meena me a ta la.”

²¹ Ba yaa tulisi wa ayen, “Tama an tuesi gbaŋ ate ka nyini Judia a biisi fi wariya. Ti mabisaŋa wanyi me la abe an nyini dula a jam weeni fi wari a sak ti a yaase wa biisi wabiok a magsi chaab ale fi.²² Alege tama a yaali kama ayen ti wom fi me popola ale ka dii la, dii nyin la, jigi meena nuruba kasim a weeni kama ayen ba kan yaali nuru baai ate fi maa bo ba po la.”

²³ Ba yaa daga dai yon ayen ba ŋman nye tuka ale Pɔɔl. Dila danni ale jam paari la, ba yaa piisi nna yegayega a tigi chaab juijui ate Pɔɔl a goa la. A ta nyini saliuk a jam paari junɔai Pɔɔl kasim jam a biisi a magsi chaab ale ka Naawen Naamu wie. Wa kasim jam pii ka nyin a biisi a ta a nyini Moosis Sinsaŋa gbaŋka po ale Naawen biisiteeroma ale ŋmarisi Naawen gbaŋka po ayen ku sak ayen wa ale a biisi dii la ka wensie a magsi chaab ale Yeezu.²⁴ Ba gela a jam siak kama ayen wa ale a biisi dii la ka wensie. Ba gela me an jam siak ya. Ba ale jam a nak nampaŋŋa nna la, ba yaa waan chaab. Ba ale diem kan jam waan chaab dii la,²⁵ Pɔɔl yaa weeni wa dinyi ayen, “Naawen Chiika ale jam basi ate Naawen biisiteerowa Azaya a biisi dii a te ni kokpiensaŋa la sum ka wensie.²⁶ Naawen Chiika ale jam biisi dii a te wa ayen wa weeni a sak ni la ale nna ayen,
‘Cheŋ ga weeni sak nuruma nna ayen:

Nama le wom, a wom alege ni kan
minj chagi.

Nama le nya, a nya alege ni
kan minj chagi.

²⁷ Dii nyinj la, nuruma de zeri
kama ayen ba kan yaali minj
chakka,

ba lik ba tuenja kama,
a lik ba ninaja me,

kan daa dila ba ninaja ate nya ya,
ba tuenja me ate wom ya,
ba popola po me, ba ate minj
chak,

ate ba tagri a basi ba wabaatana,
ate m te ba nyinjyogsa.’ ”

²⁸ Pɔɔl yaa biisi kpeglim a weeni
ba ayen, “Dila nyinj la, mi a yaali
kama ayen ni seba ayen Naawen
basi kama ate Varibasika wann
de a chej baai ale kan daa Juuba
la jigi. Ba be le wom di abe ba
tuesi di me.” ²⁹ Pɔɔl ale weeni
nna nueri la, Juuma yaa nak nam-
paga ale chaab a yaa waan chaab.

³⁰ Pɔɔl jam bo dula ka bena njaye.
Wa jam bo ka yeri dinyi po a tuni
ale ge a goa di po. Waai meena
nyiem dan jam wa yenni, wa a nyɛ
kula nyɔnɔwa tia ka nalimnyiini.

³¹ Wa nyiem jam nyini ka peelim
a kan chali yɔgsum a sak nuruba
Naawen Naamu wie ale a sak ba
me Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita wie.
Nuru an jam nyɛ ate wa an бага
sak wienja de.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te AROOM DEMMA La

¹ Mi Pool waai ale ka Yeezu Kirisita tomteerɔ la ale a nmarisi gbanƙa de. Naawen dek ale lueri mu a potim wi mu ayen m chim wa tuimtomɔ abe m weeni wa wamaɗsaɗa a sak nuruba.

² Wamaɗsaɗa de ka n̄aai ate wa puulim a biisi n̄a dila po dila po ate wa biisiteeroma a nmarisi nyo Naawen gbanƙa po la. ³ Wamaɗsaɗa a biisi ka wa biika waai ale ka ti Nyɔnɔ la wie. Nurubiik jigi, wa jam ka Deevɔd n̄aanbiik. ⁴ Naawen Chiika jigi, wa ka Naawen biik. Naawen be jam nak wa a yiri kum po kama ayen ku sak ti ayen, wa ka wa Naawen dek Biik a ta pagrim. ⁵ Yeezu Kirisita nyin̄ ate Naawen a te mu siuku de ate m chim wa tuimtomɔ ayen m baga a weeni wa wie a sak ten̄sa meena nuruba ate ba ta siaka ale wa abe ba a siak wa noai. ⁶ Naawen wi nama me kama ayen Yeezu Kirisita soa ni.

⁷ Mi a puusi nama meena baai ate Naawen ta yaalika ale ni a lueri ni a te wa dek Aroom ten̄ka po la.

Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe wa te ni suyoɗini.

⁸ Mi a yaali ayen m va ka Yeezu Kirisita nyin̄ a nye Naawen jiam a te ni meena, dii nyin̄ la, jigi meena nuruba a biisi ni wie kama ni ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la. ⁹ Naawen waai ate m tom a te ale m sunum meena a sak nuruba wa biika wamaɗsaɗa wie la, ka wala ale mi seero ate mi kasim a puusi a te nama daa meena. M maara puusi me ayen, ¹⁰ ku dan ka wa yaalika wa le te mu siuk ate m jam ni jigi yoɗyoɗla. ¹¹ Mi a yaali ka nna yegayega ayen m

nya ni ate m te ni maari kaai ale a nyini Naawen Chiika jigi la ate ni ta pagrim. ¹² M jamka le maari ka ti meena. Dii nyin̄ la, mi ale ta siaka dii ale Naawen la, ku le maari ka nama. Nama me abe le ta siaka dii ale wa la a le maari ka mi me.

¹³ M suaata, mi a yaali ayen m weeni a sak ni kama ayen m kasim a yaali ayen m jam ni jigi kama, alege mi an baga a jam ya. Mi a yaali ayen ka m dan jam m nye ate nuruba ni po a pa ba dek a te Naawen ase m le nye dii ale ni vaanchaab baai meena ale kan daa Juuba la. ¹⁴ Boan nyin̄n̄a, mi ta ka tuima ayen m tom a te nuru meena. Baai ale ka Girik dem la ale nuru baai ale kan daa Girik dem la. Baai me ale seba gban̄ ale baai ale kan seba gban̄ la. ¹⁵ Dila ale soa ate m pii nyin̄ a yaali ayen m sak nama me baai ale bo Aroom ten̄ka po la Naawen wamaɗsaɗa.

¹⁶ Mi a kan chali chivie ale Naawen wamaɗsaɗa. Naawen pa wa pagrimu a nyo n̄a po kama. Dila ale soa ate Naawen baga a vari baai meena ale ta siaka ale n̄a la a basi me ba tuimbaata po. Varibasika de a lin̄ a cheɗ ka baai ale ka Juuba la jigi ale ge a cheɗ baai me ale kan daa Juuba la jigi. ¹⁷ Dii nyin̄ la, Naawen wamaɗsaɗa a dagi a sak ti kama siuk kuui ate Naawen a nye ate ti a chim wayorisima nyam wa nin̄ la. Wann̄i de abe ka siaka nyiini a ta nyini di piilimka po a ta ga paari di kpeglimka. Ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen, “Nuru waai abe ale ta siaka a chim wayorisima nyɔnɔ Naawen nin̄ la, wala a nya nyuvuri kama.”

¹⁸ Nuruba ale boro a ta gaasa nna yegayega a kan siak ayen wensien̄a a nyini peelim. Naawen abe a sak ti kama ayen wa sui ale a puuri ale baai ale kan a wa wa siuku la ale ba gaasa tuimaɗa.

19 Nanta ba gela boro kama a sak nuruba ate ba baga a seba Naawen wie. Nuruma de abe seba ntanta de kama. Dii nyin la, ka Naawen dek abe ale nye ate ntanta de a nyini peelim ate ti ba a nya ba. Dila nyin ale soa ate Naawen ale namsi ba. 20 A ta nyini diipo ate Naawen nye wenzuk ale ten la, a ta jam paari jinla, nanta baai meena ate wa nye basi wenzuk ale tenzuk de la a maa chaab a sak nurubiik kama Naawen ale ka dii la. Ba seba ayen wa pagrimu a kasim boro ka dila taam wuu. Wa be sum ka Naawen. Nuru abe an baga a nya wa pagrimu de ale wa ale sum ka Naawen dii la, alege nuruba baga a seba wienja de meena kama. Dila nyin la, bala chaab a ka siuk ale biisi a vari ba dek a basi ale ba ale nye dii la. 21 Ba jam seba Naawen kama, alege ba an jam a siak ayen ba a nye wa jiam yaase ba a te wa zula. Ba popolanta ka betta popola, na daa popola yuarisima. 22 Ba a poli ayen ba ka yam nyam, alege ba chim ka betta, 23 a yaa zuli nanta baai ale a neensi nuruba ale nuinsa ale dunsa ale nanta baai meena ale a chej ba loga nyinsa la, alege kan zuli Naawen waai ale kasim boro taam wuu la.

24 Ba ale a nye dila la ale soa ate Naawen yaa pa ba basi ayen ba va ba dek sue po ale marij dii la ate ba yaa pa ba dek nyinsanja a tom danta tuim naai ale kan magsi ba pa ba nyinsanja a tom la ale chaab. 25 Naawen pa ba basi kama dii nyin la, ba zeri wa wensienja kama ale ge tuesi venta a yaa a kaab nanta baai ate wa nye la ale ge basi Naawen dek, waai ale magsi ayen nuruba kasim a te wa pimpauk taam wuu la. Ku be nye dila.

26 Boan nyinja, Naawen pa ba basi kama ayen ba va ba dek sue po ale marij dii le di basi ate ba

nya chivie la. Ba nipooma me dek a kan yaali ayen ba a goa ale nidoaba. Ba a yaali ayen ka ba a bobi nipooba ba chaab a goa. 27 Nidoama me kan yaali ayen ba a goa ale nipooba. Ba kasim a yaali kama ale ba yam meena ayen ba a bobi nidoaba ba chaab a goa. Nidoama de ale a nye nna la a magsi ka chivie yik ba alege ba kan chali chivie. Nyaku de abe basi kama ate waali kaai ale magsi ba nya la a jam ba jigi.

28 Ba jam a poli kama ayen ku an magsi ate ba ta wensie popola mansa a magsi chaab ale Naawen ya. Naawen yaa pa ba basi ate ba ta popola kaasima ate ba a tom tuim naai ale kan magsi ba a tom la. 29 Ba suniimanta kasim sueri ale ka gaasa meena wuu, ate ba a yaali chaab nanta ale a kisi chaab ale a de nyuri ale chaab ale a ko nuruba ale a nye kpaliinsa ale chaab ale a paasi chaab ale a poli kaasun nyiini a te nuruba ale a zu chaab naan 30 ale a kaasi chaab yue ale kisi Naawen me. Ba ka nuru leerisa me ale kanjanta nyam ale a yaali yue a te ba dek ale a gisi ayen ba nya su paalita ate ba a tom tuimbaata. Ba kan wom ba koba ale ba maba noa. 31 Ba be ka betta me. Ba dan puulim ayen ba nye wari, ba kan nye. Ba poom ka yaalika ba suniima po. Ba ka jiiirim ale waaiya. 32 Ba be seba ayen Naawen weeni kama ayen ku magsi ka nuru baai meena ale a tom nna la, kpi, alege ba diem a tom ka dila ale poom a weeni me ayen baai ale a tom tuim nala chaab la, a tom ka tuimmanja.

2

1 Dila nyin la, ni wanyi ka siuk ate fi suok a dan nye wari a kaasi, fi bo wa buusa. Fi dan nye dila, fi ta ka kaasun a jam fi dek jigi dii nyin la, wie naai ate fi ayen wa

nyɛ a kaasi la, fi dek a tom ka njala degadega. ² Tama abe seba kama ayen ku sum magsi ka Naawen ta kaasun a jam baai meena ale a tom dila la jigi. ³ Alege fi dan bo baai ale a nyɛ nyanja de la buusa alege fi dek a tom nja, fi a poli ayen fi le baga chali be ate Naawen kan nya fu a bo buusa? ⁴ Yaa fi zeri Naawen nyeman kaai ale sudun dii ale wa ale nman ta chichiiba ale fi dii la kama, fi a poli kama ayen wa a le kasim a nyɛ ka dila a ta a cheɲ. Fi ze ayen Naawen nyeman ka fi jigi a sak fu kama ayen fi basi fi tuimbaatanja tomka?

⁵ Ni tue kan wom. Ni sue be kan kaasi ale ni tuimbaatanja. Ni a tom tuimbaata kama alege jaab-jaab kan daani ni, alege Naawen supuurimu ale wa wensie busanjan danni a dan paari ate wa ayen wa bo wensie buusa ale ni, wa sui le puuri ka nna yegayega ale ni ate wa te ni waalika. ⁶ Da dila danni, Naawen le tuni waai meena a magsi chaab ale ka ti wanyiwanyi ale tom dii la. ⁷ Baai meena ale ta chichiiba a tom tuimmanja a gisi zula ale nalim ale nyuvuri Naawen jigi la, wa le te ba ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁸ Alege baai ale a yaali ba dek nyaka nwulinwuli ale a zeri wensie siuku vaka ale kasim a tom tuimbaata daa meena la, Naawen le basi kama ate wa supuurimu a jam ba zuk. ⁹ Ninam ale kumsa nna yegayega le jam baai meena ale a tom tuimbaata la jigi. Juuma le ba lij nya ninammu de ale kumsanja de ale ge ate baai me ale kan daa Juuba la a nya ninammu de ale kumsanja de dila degadega. ¹⁰ Baai meena ale a tom tuimmanja la le nya zula ale nalim a boro ale suyogini. Baai ale ka Juuba la le ba lij nya zulanja de ale nalimu de ale suyogini de ale ge ate baai me ale kan daa Juuba la, me a nya. ¹¹ Boan nyinjan,

Naawen ta ka nyeyen Juuma ale baai me ale kan daa Juuba la jigi.

¹² Baai ale kan daa Juuba la, a jam ka Moosis Sinsanjan ate ba jam a tom tuimbaata. Ba an jam ta Moosis Sinsanjan. Ba be le kpi kama alege Naawen a kan pa wa Sinsanjan a bo ba buusa. Alege Juuma a jam ta Moosis Sinsanjan alege ba jam a tom ka tuimbaata. Ba me be le kpi kama ate Naawen pa wa Sinsanjan a bo ba buusa. ¹³ Nuruba dan wom ka wa Sinsanjan nyiini ale kan va nja, ba kaasunju a diem bo ale ba kama, alege baai ale wom nja a yaa va nja la, wa kan nman nya ba kaasunju. ¹⁴ Baai ale kan daa Juuba la, bala an nya Moosis Sinsanjan alege ba suniimanja a dan basi ate ba a tom Sinsanjan ale a weeni dii ayen ba va la, ba dek suniima ale a te ba Sinsanjan. ¹⁵ Ba nyeka a sak kama ayen Naawen nmarisi wa Sinsanjan a nyo ka ba suniima po. Ba popolanja me ale a bo ba buusa a weeni a sak ba ase ba kaasi yaa ba an kaasiya. ¹⁶ Da di danni ate Naawen le bo ba buusa la, le nyɛ ka dila. Wa le pa nuru meena wasusunjan a ta nja nyini peelim nin ate Yeezu Kirisita bo ba buusa. Naawen wamanjanja ate mi a sak nuruba ale a sak ti dii la ale la.

¹⁷ Nama baai ate mi a biisi ale ni la, a wi ni dek ayen ka Juuba. Ni kasim a poli kama a weeni ni dek ayen, “Tama ta Moosis Sinsanjan kama. Dila nyin la, Naawen a vari ti a basi kama.” Ni a nak ka kuusa ale ni ale ka dii ale Naawen la. ¹⁸ Nama dek abe seba Naawen ale a yaali ayen ni a tom tuimmanja dii la kama, dii nyin la ni zamsi Sinsanjan po ayen fi lueri dii ale nala la a tom. ¹⁹ Fi seba chak kama ayen, fi baga a chim nuru waai ale cheɲ be Naawen siuku po la kpagi ya. Fi a nyɛ ase ka bolim la a te baai ale bo legini po la? ²⁰ Fi a weeni ayen fi baga nuru

baai ale ka betta ale bipaaluk a sak kama? Fi be seba fi puuk po a chak ayen, fi ale ta Naawen Sinsan̄a la, fi ta yam meena ale wensie meena kama? ²¹ Nyāa de meena abe dan ka wensie ale fi waai ale a sak nuruba la, ka boa ate fi kan sak fi dega? Ti a sak nuruba a weeni ayen, “Kan zu”, alege fi dek a zu? ²² Fi a sak nuruba a weeni ayen, “Kan nyɛ kabon̄sa”. Alege me le bek fu ayen fi dek a nyɛ yaa fi kan nyɛ? Fi kisi bogta kama alege mi a le begi fu ayen, “Fi dek a zu n̄anta a ta nyini welensa jigi a nyini yaa fi kan zu a ta a nyini? ²³ Fi ta zupagruk kama ale Naawen Sinsan̄a, alege a kaasi n̄a. Kaasika de a basi ate Naawen a nya chivie a yaa wa kan nya.” ²⁴ Ba be n̄marisi Naawen gban̄ka po kama ayen “Baai ale kan daa Juuba la, a kaasi Naawen yoi kama nama Juuma nyin̄.”

²⁵ Nama Juuma dan gebi ni yoan̄a ale a va Moosis Sinsan̄a, ni yoan̄a gebika ta kiri kama. Alege ni dan a kaasi wa Sinsan̄a ni a nyɛ ase ni an gebi ni yoan̄a kama la. ²⁶ Nuruba abe dan kan gebi ba yoa ale ge a va dii ate Moosis Sinsan̄a a weeni ayen nuruba a nyɛ la, Naawen le nya ba ase ba gebi ba yoan̄a kama la. ²⁷ Nama ta Moosis Sinsan̄a kama ate n̄a n̄marisi dua. Ni be a gebi ni yoan̄a me kama. Alege Sinsan̄a ate ni ta la ale ni ale a gebi ni yoan̄a la, ni kan diem a va Moosis Sinsan̄a ale a weeni dii la. Alege baai ale kan gebi ba yoan̄a la, bala gela a va Moosis Sinsan̄a ale a weeni dii la kama alege ba ka n̄a. Ba be ale a nyɛ nna la a basi kama ate ba biisi a gaam nama Juuma. ²⁸ Basi ate m bek ni ber̄n̄a de ayen, ka wana dek ale potim ka Juu? Ka waai ale gebi wa yoari la ale Juu? Nuru peelim nyeka nyiini a kan sak kama ayen nuru wala a sum ale Juu. Ku be daa fi nin

gebi fi yoari ale a sak ayen fi sum ka Juu. ²⁹ Alege waai ale sum ka Juu la ale waai ale va Sinsan̄a a ta nyini wa sunum po la. Ku kiri me ale fi an gebi ka fi yoanni nyiini ayen ku sak ayen fi sum ka Juu alege ku kiri ale, fi pa ka fi sunummu a te Naawen. Gebika abe ka gebi kaai ate Naawen Chiika a gebi fi sunummu la, daa fi nyin̄ka wariya. Nuruwa de choa abe kan nya pimpauk nuruba jigi, alege ka Naawen pimpauk nyiini ate wa a nya.

3

¹ Ku nyuenta abe ale boa ase fi nin ka Juu? Fi gaam waai ale kan daa Juu la kama? Ka boan nyuenta ate ba a nya ku po ale ba ale gebi ba yoan̄a la? ² Juuma ta nyuenta kama wie yegayega po a gaam baai ale kan daa Juuba la. Ni basi ate m līn̄ weeni a sak ni ayen Naawen jam pa wa wien̄a ka a nyo ka Juuma nisima po. ³ Alege ni basi ate m bek ni ayen ase Juuma gela a daam dan kan ta wensie ale Naawen, nyaku de a sak kama ayen Naawen me a kan ta wensie? ⁴ Aaya, waai meena abe dan poom ka velin̄vendik, Naawen kasim ka wensie nyɔ̄n̄o. Ase ba ale n̄marisi wa gban̄ka po ayen,

“Ba le weeni kama ayen wa wien̄a ka wensie.
Ba dan jam bo wa buusa, ba le bo te wa kama.”

⁵ Ase ti tuimbaata a dan basi ate nuruba a nya Naawen welensān̄a, ku be ka wabiok wa ase Naawen a nin te ti waalika ti tuimbaatan̄a nyin̄n̄a? Mi a biisi kama ase nuru ale a biisi dii la. ⁶ Aaya, Naawen a dan kan daa wensie Naawen ya, wa le nyɛ ka se a bo ten̄ka demma buusa?

⁷ Nuru abe n̄man baga a weeni kama ayen, “Mi ale kan ta wensie la a basi kama ate nuruba a nya Naawen wensien̄a a yaa a te wa

zula dila nyin̄a? Ku be dan ka dila, Naawen nyɛ ka se a бага a bo buusa a mini mi tuimbaata nyɔ̄nɔwa?”⁸ Ku be dan ka dila me, ka boa ale soa ate ni kan kasim a tom tuimbaata ate wamaɲsa nyini ɲa po a nyini? Nuruba gela a tɔarin̄ mi kama a weeni ayen ka mi ale a weeni wanni de choawa. Tɔarin̄ka de abe ka leeta a te mu. Naawen abe dan bo buusa, ku magsi ka wa bo mini ba.

⁹ Dila nyin̄ la, tama baai ale ka Juuba la, tama chim ka nuru welensa a gaam baai ale kan daa Juuba la? Aaya. M poom weeni a sak ni kama ayen biem ale soa baai ale ka Juuba la, ale baai ale kan daa Juuba la meena. ¹⁰ Ba ɲmarisi Naawen gban̄ka po ayen, “Nuru yɛɲ bola karo a chim wayɔ̄risima nyɔ̄nɔ,

¹¹ Nuru karo me a ta yammɔa.

Nuru karo a yaali ayen wa zuli Naawen ya.

¹² Waai meena cheɲ wensie siuku po a be kama ale chim nuru kayaata me.

Nuru yɛɲ bola karo a tom tuimmaɲsa.

¹³ Ba noaɲa a biisi ka wa kaasima wie nyiini.

Na sueri ale ka venta nyiini.

Ba biika ka leeta nna ase ka waapiisa domka la.

¹⁴ Ba biik po ka kikaasa nyiini nna yegayega.

¹⁵ Ba kan bola a beni ale ge a ko nuru.

¹⁶ Juijui meena ate ba a cheɲ la, ba a basi ka kaasun̄ ale ninam ku jigini.

¹⁷ Ba ze siuk kuui ate suyɔ̄gini a boro la.

¹⁸ Ba be kan te Naawen zula me.”

¹⁹ Ti seba ayen Juuma pe kama ayen ba le va Moosis Sinsaɲɲa ale a weeni dii meena la. Dila nyin̄ la, Sinsaɲɲa ale a weeni dii meena la a cheɲ ka bala jigi. Naawen nyɛ ku ka dila ayen waai meena

a nya wa dek kaasun̄ku. Nuru be kan ta wari a weeni wanni de po. ²⁰ Dila nyin̄ la, nuru dan va Naawen Sinsaɲɲa ale a weeni dii la, dila kan basi ate wa a chim wayɔ̄risima nyɔ̄nɔ Naawen jigiya. Alege Naawen Sinsaɲɲa weeni a sak ti kama biem ale ka dii la.

²¹ Alege yɔ̄gyɔ̄gla de Naawen a pa sak wa le wa nyɛ dii ate nuruba a chim wayɔ̄risima nyam la kama. Moosis Sinsaɲɲa ale Naawen biisiteerɔma a biisi dila wari kama, alege ku ka wari a nyɛ ale Moosis Sinsaɲɲa. ²² Alege ka waai meena ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ate wa a nyɛ ate nuru wala choa a chim wayɔ̄risima nyɔ̄nɔ wa Naawen jigi. Boan nyin̄ɲa, lukka karo ale Juu ale waai ale kan daa Juu la. ²³ Nurubiik meena abe tom kaasi kama, a yaa yalima ale Naawen zulaɲa.

²⁴ Alege Naawen tiirim niaka nyin̄ ate ti chim wayɔ̄risima nyam Yeezu Kirisita nyin̄. ²⁵⁻²⁶ Naawen basi kama ate Yeezu kpi tama wabaataɲa nyin̄ ayen ti dan ta siaka ale wa, ti le nya von̄teka. Naawen nyɛ nna kama ayen ku sak nuruba ayen wa, Naawen, ka wayɔ̄risima nyɔ̄nɔ. Diipo ate Yeezu an diem jam kpi la, Naawen jam ta chichiiba kama a yik wa dek an namsi nuruba ba wabaata nyin̄ɲa. Alege yɔ̄gyɔ̄gla de, Yeezu kummu nyin̄ ate Naawen yaa nya nurubiik wabaataɲa zuk ayen ku sak ayen Naawen ka wayɔ̄risima nyɔ̄nɔ. Ku be a sak kama ayen wa ka wayɔ̄risima nyɔ̄nɔ ate baai meena ale ta siaka ale Yeezu la, wa basi kama ate ba chim wayɔ̄risima nyam.

²⁷ Be ka boan nyin̄ ate ni a nak kuusa? Kuusa nakka karo. Be ka boan ale soa ate kuusa nakka karo? Ku ka Moosis Sinsaɲɲa ale a weeni ti ayen ti nyɛ dii la nyin̄ɲa? Aaya. Ku ka siaka ale Yeezu nyin̄. ²⁸ Boan nyin̄ɲa, ti yaa бага a weeni kama ale seba chak

me ayen ku daa Moosis Sinsanḡa vaka nyinḡ ale soa ate nuru a chim wayōrisima nyōnō, alege ka wa siaka nyiini ale Naawen ale бага a nye ate kula nyōnōwa a chim wayōrisima nyōnō. ²⁹ Ti бага a weeni ayen Naawen ka Juuma nyiini Naawen ya? Aaya. Wa ka baai ale kan daa Juuba la me Naawen. ³⁰ Dii nyinḡ la, Naawen ka Naawen yerḡ dekki. Naawen va ka boan nyinḡ a nye ate Juu a chim wayōrisima nyōnō? Ka wa siaka nyinḡ. Wa be va ka boan nyinḡ me a nye ate waai ale kan daa Juu la a chim wayōrisima nyōnō? Ka wa me siaka nyinḡ. ³¹ Nyaku de be a sak kama ayen tama siaka a nye kama ate Moosis Sinsanḡa ka kiriya? Aaya. Ku a sak kama ayen wensie bo ḡa po kama.

4

¹ Ku be dan ka dila, ti ta ka boan wari ayen ti weeni a magsi chaab ale ti kokpienḡa Abraham? ² Naawen daam a dan nya ka Abraham tuimmanḡanḡa nyiini a yaa weeni ayen wa ka wayōrisima nyōnō, ḡala nyinḡ, Abraham daam ate te wa dek ka pimpauk. Alege wa an jam бага a zaani Naawen ninḡ a pak wa dega. ³ Boan nyinḡḡa, ba ḡmarisi wa wie kama Naawen gbanḡa po ayen, “Abraham jam ta siaka kama ale Naawen. Dila ale soa ate Naawen jam nye ate wa chim wayōrisima nyōnō.” Nyaku de ka tiirim, ku daa wari ate wa nye. ⁴ Nuru dan pa nuru ayen wa tom a te wa ale ge ate wa tuni wa, nuruwa a tuni wa kama tutuna ḡaai ate wa a tuni wa la. Tutunaḡa de daa tiirimōa. ⁵ Siuk kula po, waai a dan pa wa tuimmanḡanḡa a ta jam Naawen jiggi ayen ḡala nyinḡ Naawen nye ate wa chim wayōrisima nyōnō, Naawen kan nye dila ase tutuna la a te wa. Ku ka tiirim. Siuk kuui nyiini ate Naawen a nye ate

nuru a chim wayōrisima nyōnō la ale siaka nyiini ale wa. Dii nyinḡ la, wa ka waai ale a nye ate wabaata nyam a chim wayōrisima nyam ba siaka ale wa nyinḡ la. ⁶ Ti kokpienḡa Deevide ale jam weeni dii la kiri ale la me ayen nuru waai ate Naawen a kan nya wa tuima alege a nye ate wa a chim wayōrisima nyōnō la, kula nyōnōwa sui abe le peenti ka nna yegayega. ⁷ Wa ale weeni dii Naawen gbanḡa po la ale nna ayen,

“Nuru baai ate Naawen a vonḡ ba wabaatanḡa a te ba la, ba sue le peenti kama.

Wa a duisi ba wabaatanḡa a basi kama.

⁸ Nuru waai ate Naawen a kan ta wa wabaatanḡa la, a ta supeentik kama.”

⁹ Be ka baai ale a gebi ba yoanḡa la nyiini ale ta supeentiga? Yaa baai me ale kan a gebi la ta supeentik kama? Aaya. Ba meena ta supeentik kama. M poom linḡ weeni sak ni kama a ta nyini Naawen gbanḡa po a magsi chaab ale Abraham ale ta siaka dii ale Naawen la. Ka siaka de nyinḡ ale soa ate Naawen nye ate wa chim wayōrisima nyōnō. ¹⁰ Ka dimpo ate Naawen wi Abraham ayen wa yaa ka wayōrisima nyōnō? Ka diipo ate wa gebi wa yoanni la yaa ka diipo ate wa an diem gebi la? Naawen jam nye ate wa chim wayōrisima nyōnō ale ge jiggi ate wa gebi wa yoanni. ¹¹ Gebika de abe jam a sak kama ayen ka wa siaka ale Naawen nyinḡ ale soa ate wa wi wa ayen wayōrisima nyōnō ale ge ate wa yaa gebi wa yoanni. Dila abe ale soa ate baai meena ale ta siaka ale Naawen alege an gebi ba yoanḡa, ate Naawen nye ate ba chim wayōrisima nyam la, a бага a wi Abraham ayen ba ko. ¹² Baai me ale gebi ba yoanḡa la a wi Abraham ayen ba ko ase

ba a nin ta siaka ale Naawen ase Abraham la, alege ate wa yaa gebi wa yoanni la.

¹³ Naawen jam puulim kama ayen Abraham ale wa ñaajibisaña le jam soa ka teñka meena. Ku be jam daa Abraham ale jam va Moosis Sinsaña la nyiñña. Ku jam ka Abraham ale ta siaka ale Naawen ate wa nye ate wa chim wayorisima nyɔɔ la nyiñ ale soa ate wa jam puulim dila. ¹⁴ Ku be dan ka nuru baai ale a va Moosis Sinsaña la le ba soa teñka, nurubiik siaka ale Naawen ka kiri ya ate Naawen puulim ka a chim kinla nyiñ. ¹⁵ Naawen ta supuurim kama ale baai ale kan a va wa sinsaña la. Wa be le te ba ka waalika. Sinsaña abe dan kan karo, nuruba ate an бага le zeri ña.

¹⁶ Ka boan ale soa ate Naawen le nye ate ti chim wayorisima nyam ti siaka nyiñña? Dii nyiñ ale soa ate wa le nye dila la ale wa ale puulim ayen wa le niak ti wa niaka nyiñ la. Dii abe le pa a sañ la ale, pumpuulimaña de le sum chim ka wensie a te Abraham ñaajibisaña meena baai ale ta siaka ase Abraham dek la. Baai ale va Sinsaña ale baai ale kan va ña la. Dii nyiñ la, Abraham ka tama meena ko ¹⁷ ase ba ale ñmarisi Naawen gbanƙa po dii ayen Naawen weeni Abraham ayen, “Ka mi ale nye ate fi chim nuru boari ko.” Dila nyiñ la, Naawen jigi, wa ka tama ko. Abraham dek abe jam ta siaka kama ale Naawenni de waai ale a nak kpilima a yiri kum po a te ba vum la. Wa be ka waai ale a basi ate jaab buui ale kan boro la a boro. ¹⁸ Ase Naawen ale weeni Abraham ayen wa le basi ate wa biak biik a yaa ta ñaajibisa yegayega la, Abraham jam ta siaka ale yiila Naawen jigi kama alege ku an poom jam magsi ayen wa ta siaka ale yiila dila po. Alege ku sum

jam chim ka wensie ate Abraham chim nuru boari ko ase ba ale ñmarisi Naawen gbanƙa po dii ayen Naawen weeni Abraham ayen wa bisaña le piisi ase ka chijmarisaña la. ¹⁹ Dila powa, Abraham jam boro a moata ka bena kook, alege wa powa Saara an diem jam biaya. Abraham jam poli wa dek jigi kama a yaa weeni wa dek ayen, “Mi poom moata ka kum. M powa me a kan biagi”, alege Abraham siaka ale Naawen an diem jam baliñya. ²⁰ Wa jam ka chichama ale Naawen ya. Wa siaka jam te wa ka pagrim ate wa a te Naawen zula. ²¹ Wa jam seba chak kama ayen Naawen бага a nye wa ale puulim ayen wa nye dii la kama. ²² Wa siaka nyiñ ale soa ate Naawen nye ate wa chim wayorisima nyɔɔ. ²³ Ba ale ñmarisi dii Naawen gbanƙa po ayen m nye ate Abraham chim wayorisima nyɔɔ la, ba an ñmarisi kama a te wa dek wa nyiini alege, ²⁴⁻²⁵ ka tama me nyiñ ate ba ñmarisi dila. Naawen basi kama ate Yeezu kpi tama wabaataña nyiñ. Wa be nak wa kama a yiti kum po ate ti yaa chim wayorisima nyam. Dila nyiñ la, ti be dan ta siaka ale Naawen waai ale nak wa yiri kum po la, Naawen le nye ate tama me chim ka wayorisima nyam.

5

¹ Dila nyiñ la, ku ka ti siaka nyiñ ale soa ate Naawen бага nye ate ti chim wayorisima nyam. Dila abe le soa ate tama va Yeezu Kirisita nyiñ ate tama ale Naawen a yaa ta noayer ale masim ale chaab. ² Ti siaka ale Yeezu Kirisita nyiñ me abe le soa ate ti бага a nya Naawen niaka nyeka ate wa ta ale ti la. Wa te ti ka yiila ale supeentik ayen da yey po Naawen ale tama le jam maa chaab a ta Naawen zulaña. ³ Daa ti ale maa

chaab ale wa a ta wa zulaŋa la ale basi ate ti sue peenti, alege nuruba dan poom basi ate ti a nam, ti sue le peenti kama. Dii nyinj la, tama seba ayen ninammu de a basi kama ate ti a ta chichiiba ninammu po. ⁴ Ti sudunmanja a basi kama ate ti a chim wensie nyam. Nyaku de abe a te ti ka yiila ŋaai ate m poom weeni la. Yiilaŋa de abe daa kinla nyinjŋa. ⁵ Naawen pa wa Chiika nyo ka ti suniima po nalimnyiini. Chiika abe ale Naawen tiirim ate wa pa te tama. Wa be va ka Chiika de nyinj a pa wa yaalika a sueri ti suniimanja. Dila ale soa ate yiila ŋaai ate ti ta la daa kinla nyinjŋa.

⁶ Dila po, dila po, ti an jam ta pagrim a maari ti dega. Alege ka da dii dai ate Naawen lueri la ate Yeezu yaa zaani tama tuimbaata nyamma nanjkula po a kpi te ti. ⁷ Nuru dan chim nuru man, da dii dai nuru wa choa a бага a siak kama ayen wa zaani wa nanjkula po a kpi te kula nyonowa. Alege ku pagra kama ate nuru nye dila. ⁸ Alege tama baai me ale ka wabaata nyam la, Yeezu Kirisita zaani ka tama nanjkula po a kpi te ti. Nyaku de abe a sak ka Naawen ale ta yaalika nalimnyiini ale ti dii la. ⁹ Wa kummu nyinj abe ale soa ate Naawen бага a nye ate ti a chim wayorisima nyam. Ase Naawen dan бага a nye ate tama a chim wayorisima nyam Yeezu kumu nyinj, be ka boa le ku kasi ate wa kan vari ti waali kaai ate wa le te ti la po a basi Yeezu nyinjŋa? ¹⁰ Ti jam ka Naawen dachaasa, alege yogyogla de, wa va ka wa biika kummu nyinj a nye ate ti ŋman chim wa doaba. Wa biika abe dan бага a nye nyaku de, ka boa le ku kasi ate yogyogla de wa ale vua la wa an бага a te varibasika? ¹¹ Daa ku meena abe ale dila. Wa dii ale ŋman gum du la ale, Naawen basi kama ate

ti sue peenti nna yegayega ale wa ale va ti nyonowa Yeezu Kirisita nyinj a nye dii a te ti la. Yogyogla de be ka Yeezu Kirisita ale nye ate tama chim Naawen doaba.

¹² Nuru yenj ale jam bo tenjuk de dila po dila po. Wa yoi jam ale Adam. Biem va ka nuru yenka de jigi a jam tenjuk de meena. Biemu de abe ale soa ate kum jam nurubiik meena jigi. Dila be ale soa ate baai meena ale va wa ŋaaj la a kpi. Boan nyinjŋa, ti meena tom ka biem. ¹³ Biem linj jam boro kama ale ge ku ŋaajnyinj ate Naawen yaa pa wa Sinsanŋa a te ba. Wa sinsanŋa ale kan diem jam boro diipo la, wa an jam a chiini wabaata. ¹⁴ Alege a ta nyini diipo ate Adam boro la, a ta jam paari diipo ate Naawen jam pa wa sinsanŋa a te Moosis la, nuruba jam a kpi kama. Baai me ale jam poom kan zeri Naawen noai ase Adam ale nye dii la, ba me jam a kpi kama.

Alege Naawen jam poli kama ayen Adam nyeka a sak ti wari a magsi chaab ale waai le ayen wa jam la. ¹⁵ Naawen tiirimu ale Adam ale zeri wa noai dii la a daa bunyi. Ase se la? Nuru yenj ale zeri Naawen noai la nyinj ale soa ate nuru boari kpi. Alege Naawen niaka a gaam ka nna yegayega. Wa tiirim buui ate wa pa te nuru boari la, wa va ka nuru yenka Yeezu Kirisita niaka nyinj a te wa tiirimu nuru boanni. ¹⁶ Adam ale jam tom biemu la, ka boan ale nye ya? Be ka boan jaab ale nye ase Naawen ale va wa niaka nyinj a te ti wa tiirimu la? Be nya, Adam zeri Naawen noai kama ate Naawen a bo ba buusa. Naawen be ale va wa niaka nyinj a te ti wa tiirimu la, wa yaa weeni ayen nurubiik yaa a chim wayorisima nyonow Yeezu nyinj. ¹⁷ Nuru yenka ale zeri Naawen la nyinj ale soa ate kum a jam. Alege nuru yenka

Yeezu Kirisita ale nye dii a te nurubiik la a zuak gaam taam kama. Baai meena abe ale a tuesi wa niaka yegayega ka de ale wa ale nye ate nuruba a chim wayorisima nyam la, ka wa tiirim ale la ate wa pa te ba. Bala abe le va ka Yeezu Kirisita nyin a ta nyuvuri. Ba le chim ka nalima me.

¹⁸ Siuk kula po, nuru yenka ale zeri Naawen noai ate dila basi ate Naawen a bo ba buusa, siuk kula po degadega ate nuru yen waai ale siak a te Naawen noanni la a basi ate waai meena a бага a chim wayorisima nyam a nya varibasika ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ¹⁹ Nuru yen ale jam zeri Naawen noai vaka la, dila basi kama ate nuru boari chim tuimbaata nyam wala nyin. Nuru yen me ale jam va Naawen noai la dila basi kama ate Naawen nye ate nuru boari chim wayorisima nyam.

²⁰ Naawen te wa sinsanja Juuma kama ayen ba seba ayen ba ale kasim jam a nye wie njaai la ba a zeri ka wa noai. Alege nurubiik biemu ale nmasi chim a gum du la, Naawen niaka me a nmasi chim a gum du kama. ²¹ Dila nyin la, biem ale va ka kum nyin a soa nurubiik la, Naawen niaka me a va ka wayorisima nyin a soa nurubiik dii nyin la, ka wa niaka nyin ale soa ate ti chim wayorisima nyam. Dila abe basi kama ate ti yaa va Yeezu Kirisita ti Nyonowa nyin a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

6

¹ Ku be dan ka dila, ti le weeni ka boa? Ku magsi ayen ti kasim a tom tuimbaata taam wuu ate Naawen kasim ta wa niaka ale ti a gum du? ² Aawo. Dii nyin la, biem jigi, ti kpi kama. Dila nyin la, ku an magsi ayen ti nman a nye ase biem jigi ti vua kama la. ³ Mi a yaali kama ayen ni seba ayen ba

ale te ti soka ayen tama ale Yeezu Kirisita chim bunyi la, ku a nye ase tama ale wa maa chaab a kpi kama la. ⁴ Ba ale te ti soka la, ku a nye ase ba gu tama ale wa a gum ka chaab la. Alege Naawen ti kowa a nak Yeezu a yiri kum po kama ale pagrim. Tama me abe yiri kum po kama ayen tama me ta nyuvuri paali. Ti nman ka ti nye kpakka.

⁵ Ti be dan siak ayen tama ale wa maa chaab kpi kama, ti бага a siak kama me ayen Naawen le nak ti kama a yiri kum po ase wa ale nak wa a yiri kum po dii la. ⁶ Tama be seba kama ayen ti nye kpakka a maa chaab a kpi kama ale Yeezu wa jabarimu nyin ayen pagrim buui ale soa ate ti nye kpakka de a tom biem tuima la a yaa kaasi ate ti kan nman chim biem yomma. ⁷ Tama dek abe seba ayen nuru yomo dan kpi, wa nyonowa an nman бага a fe wa. Siuk kula po, tama nye kpakka abe kpi kama. Biem an nman бага a fe ti. ⁸ Tama ale Yeezu abe ale maa chaab kpi la, ti ta siaka kama ayen wa ale vua la, tama me vua kama. ⁹ Naawen ale nak Yeezu yiri kum po. Tama me abe seba kama ayen Yeezu abe kan nman kpi. Kum be nman ka pagrim wa zuwa. ¹⁰ Wa kpi ka bunyi dekki. Wa be kpi kama ayen biem kan nman ta pagrim. Yogyogla de, wa vua kama ate Naawen soa wa. ¹¹ Siuk kula po, ni ta ku ni zuima po ayen biem jigi, ni kpi kama. Naawen jigi me, ni vua kama Yeezu Kirisita nyin.

¹² Ni kan basi ate biem soa ni, bu le nye kama ate ni a nye ni nyinsanja ale a yaali waba tii la. ¹³ Ni be kan pa ni nyinsanja juijuiya a te biem wa ate bu nye ate nyinka kabta a tom tuimbaata. Alege, ku a fe kama ayen ni pa ni dek a te Naawen ase nuru baai ale nyini kum po a nyini vum po dii

la, a yaa pa ni dek a te Naawen ate wa pa ni a tom wayorisima tuima. ¹⁴ Boan nyiŋŋa, biem a kan ŋman chim ni nyɔŋɔ a soa ni dii nyiŋ la, ni an boro ka Moosis Sinsanŋa ale a weeni ni ayen ni a nye dii la nyiŋŋa, alege, ni boro ka Naawen ale va wa niaka nyiŋ a nye jaab buui a te ni la nyiŋ.

¹⁵ Ku be dan ka wensie ayen ti an boro ka Moosis Sinsanŋa ale a weeni ti ayen ti nye dii la, ku be nala kama ate ti kasim a tom tuimbaata ale ge a poli ayen ti boro ka Naawen niaka nyiŋŋa? Aaya. ¹⁶ Nama ze ayen fi dan pa fi dek a te nuru ayen fi a siak wa noai, fi a chim ka kula nyɔŋɔwa yomo? Nama be dan pa ni dek a te biem tuima ni a chim ka biem yom. Dila be a basi ate ni a kpi kama. Alege ni dan pa ni dek a te Naawen a va wa noai, ni a chim ka wa yom ate dila basi ate ni chim wayorisima nyam. ¹⁷ Ni jam ka biem yom, alege yogyɔgla de, mi a nye Naawen jiam nalimnyiini boan nyiŋŋa, ni siak kama ale ni suniima meena a te wensie sinsak ŋaai ate ni nya la. ¹⁸ Naawen vari ni kama biem nisa po a basi ale ge ate ni yaa chim yom a tom wa manŋa. ¹⁹ Ku pagra kama ate ni miŋ wienŋa de kiri a chak. Dila ale soa ate m pa yomowa ale wa nyɔŋɔwa a magsi a sak ni la. Ni nya de, dila po dila po, ni jam pa ka ni dek meena ase yom la a te tuimbaata ale gaasa tuima. Siuk kula po degadega, ku a fe kama yogyɔgla de ayen ni pa ni dek meena ase yom la a te wayorisima tuima ate ni sum chim Naawen wensie nuruba.

²⁰ Ni ale jam ka biem yom la, wayorisima an jam soa ni. ²¹ Ku be ale jam ka dii ni jigi la, be ka boan jaab nyuenta ate ni jam nya? Ni jam nya ka chivie nyiini. Wienŋa de ŋaai abe ale basi ate ni yaa ta chivie la, wa ŋala abe le

ŋa basi ate ni kpi ase ni nin diem a tom ŋa. ²² Alege yogyɔgla de, Naawen vari ni a ta nyini biem po a nyini kama. Ni ka wala yom yɔgla. Ni nyuentaŋa abe ale boa? Nyuentaŋa ale, ni yaa sum chim ka wa yom baai ale welema la. Ni be le nya ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ²³ Boan nyiŋŋa, biem tutuna ale kum a te nuruba. Alege Naawen tiirimu ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka ate wa pa di a va Yeezu Kirisita ti Nyɔŋɔwa nyiŋ a te nuruba la.

7

¹ M suaata, nama baai ale seba sinsanŋa la, ni basi ate m bek ni wannu de ayen, nuru waai ale kpi la sinsanŋa a diem soa wa kama? Aaya. Ŋa an ŋman soa wa. ² Sinsanŋa a weeni kama ayen nipok dan yali chora, ku a fe kama ayen wa ale wa chorowa a boro ale chaab. Alege wa chorowa dan kpi wa yaa ta siuk kama a yali chora wa choa. ³ Wa chorowa dan boro ale ge ate wa ŋman goa ale nidɔa wa choa, nuruba le wi wa ayen wa ka kabon nyeerik. Wa chorowa be dan kpi, sinsanŋa ŋman ka pagrim wa jigiya. Wa dan yali chora wa choa, wa daa kabon nyeeriga. ⁴ M suaata, ase nipowa chorowa ale kpi ate wa ta siuk a yali nidɔa wa choa la, dila degadega me Sinsanŋa jigi, ni yaa kpi kama ate ni yaa gum chaab ale ka Yeezu. Sinsanŋa an ŋman soa ni. Yogyɔgla de, Yeezu Kirisita waai ate Naawen nak wa yiri kum po la, ale soa ti. Naawen nye dila kama ayen ti a tom tuimmanŋa a te wa. ⁵ Diipo ate ti jam boro a va ti dek siuku la, Sinsanŋa kasim jam basi kama ate ti nyiŋsanŋa kabta togatɔgaka ale a yaali dii la a jam bo ti nyiŋsanŋa po ayen ti a tom tuim ŋaai le ŋa basi ate ti kpi la. ⁶ Alege yogyɔgla de, Moosis Sinsanŋa ŋaai ale jam yik ti a tara

nna kenken la, an nman soa ti. Dii nyin la, Sinsan̄a jigi tama kpi kama. Na an nman soa ti. Dila nyin la, yogyogla de, ti kan nman a va Sinsan̄a su kpakka ale a weeni ti dii la a tom a te Naawen ya, alege ti a va ka Naawen Chiika su paaluku ale a weeni dii la a tom a te Naawen.

⁷ Ku be dan ka dila ti be le weeni ka boa? Ti бага a weeni ayen Moosis Sinsan̄a an nala? Aaya. Alege Moosis Sinsan̄a a daam dan kan jam ya, m daam ate an бага a miñ ayen m jam a tom ka wabaata. Basi ate m pa m dek a magsi ayen, Sinsan̄a a daam dan kan sak mu ayen m kan a yaali m vaanchoa jaaboa, m te an бага a miñ dila. ⁸ Biem a yaa be va ka sinsak n̄aai nyin ate m weeni la a nya siuk a basi ate n̄an yaalik popola meena togatoga a yaa jam mi jigi. Boan nyin̄a, sinsan̄a a daam dan kan karo biem a nye ase ka jakpiuk la. ⁹ Diipo ate mi jam ze sinsan̄a wensien̄a chak la, dila powa m vua kama. Alege sinsan̄a ale jam jam la ate biem yaa yiri vua, ¹⁰ ate mi yaa kpi. Sinsan̄a degadega n̄aai ale ayen n̄a le te mu vum la n̄ala degadega abe ale ta kum a jam mi jigi. ¹¹ Boan nyin̄a, biem va ka sinsak n̄ala nyin̄ a nya siuk a paasi mi a yaa ko.

¹² Dila nyin̄ la, Sinsan̄a meena welema kama. Na dinyi dinyi a welema kama ale chim wayorisima ale nman chim waman̄ me a te nuruba. ¹³ Nyaku de abe a sak kama ayen wa dii ale chim waman̄ la ta ka kum a jam mi jigi ya? Aaya. Ku ka biem nyiini ale nye dila. Bu pa ka jaab man̄ka a nye ate kum jam mi jigi ayen ku sak ayen biem a sum ka biem. Siuk kula po, biem abe va ka sinsan̄a po gela ayen n̄a sak ayen biem a sum ka biem nalimnyiini.

¹⁴ Ti seba ayen Sinsan̄a va kama ale Naawen Chiika ale a yaali dii la, alege mi kasim va ka m dek nyin̄ka ale a yaali dii la. Mi ka biem yomo. ¹⁵ Mi ze mi dek ale a tom dii la. Boan nyin̄a, mi an бага a nye wa dii ate mi a yaali ayen m nye la, alege m goanti a nye ka wa dii ate mi kisa a kan yaali di nyeka la. ¹⁶ Dila nyin̄ la, yogyogla de, m be dan a nye dii ate m kan yaali ayen m nye la, m siak kama ayen Sinsan̄a ka waman̄sa. ¹⁷ Dila nyin̄ la, ku a sak ase daa mi ale nye wa dila la, alege ka biem buui ale bo m po la ale a nye dila. ¹⁸ Boan nyin̄a, mi seba kama ayen waman̄ ka mi nyin̄ka po. Boan nyin̄a, m kasim a yaali kama ayen mi a tom waman̄sa alege mi an бага a nye. ¹⁹ Mi kan nye waman̄ kaai ate mi a yaali ayen m nye la, m goanti a nye ka wabiok kuui ate mi kan yaali ayen m nye la. ²⁰ M be dan a tom dii ate m kan yaali ayen m tom la, ku a sak ase daa mi ale a tom dila la, alege ka biem buui ale bo m nyin̄ka po la ale a tom dila.

²¹ Dila nyin̄ la, ku a nye ase nyeka de a yaa ale a tom tuima mi nyin̄ka po la. Mi dan a yaali ayen m nye waman̄, wabiok nyiini ate mi a nye. ²² Mi popola po, ku a te mu ka popeantik ayen mi a tom sinsan̄a ale a weeni dii la. ²³ Alege m nya ale ka nye ka choa ale boro a tom m nyin̄ka po. Nyeka de ka biem nye kaai ale a nye kpalin̄ ale nye kaai ate mi popolan̄a a yaali la, a yaa basi ate m chim n̄a yomo. ²⁴ Oo, ka boan jaab chivie ale a de mu nna! Ka wana ale wa vari mu a ta nyini nyin̄ka de ale basi ate mi a kpi la po? ²⁵ M va Yeezu Kirisita ti Nyon̄owa nyin̄ a nye Naawen jiam.

Ku abe ale ka dii la ale la. Mi dek jigi, m popola po, mi a tom sinsan̄a ale a weeni dii la kama,

alege mi nyinƙa a tom ka biem sinsanƙa ale a weeni dii la.

8

¹ Yɔgyɔgla de, baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la, Naawen a kan te ba waalika, ² boan nyinƙa, biem ale kum nyeka a daam yik ti a lik kama. Alege yɔgyɔgla de, Naawen Chiika nyeka vari ti basi kama. Naawen Chiika de va ka Yeezu Kirisita nyinƙa a te mu vum. ³ Naawen nyɛ dii ate Sinsanƙa an jam baga a nyɛ la kama. Na an jam baga a nyɛ dila dii nyinƙa la, tama dek nyinƙa ale a yaali dii la a basi kama ate ka wobsa. Naawen tom ka wa dek biika ate wa siƙ jam tenzuk de a neensi nurubiik a yaa nyɛ ate biem nman ka pagrimɔa. ⁴ Naawen nyɛ dila kama ayen tama baai ale a va Naawen Chiika ale a yaali dii la, a kan a va tama nurubiik nyeka ale a yaali dii la, alege ka ti a va wayɔrisima wienƙa ate Sinsanƙa a weeni ayen ti nyɛ la. ⁵ Baai ale a va ba dek nurubiik nyeka ale a yaali dii la, a pa ba popola meena a te ka popola nala chaab. Baai me ale a va Naawen Chiika nyeka la, pa ba popola meena a te ka Naawen Chiika wie. ⁶ Waai abe dan basi ate nurubiik nyeka yaalika a soa wa popola meena, dila ku ta wa a cheƙ ka kum po. Waai me abe dan basi ate Naawen Chiika a soa wa popola meena, dila a ta ka vum ale masim a jam wa jigi. ⁷ Boan nyinƙa, waai abe dan basi ate wa dek nurubiik nyeka yaalika a soa wa, wala choa ka Naawen dachiak. Wa kan va sinsanƙa ale a weeni dii la. Wa be an poom baga me le va nƙa ale a weeni wa dii la. ⁸ Baai ale a va ba dek nurubiik nyeka yaalika ale a weeni ba dii la, an baga a nyɛ ate Naawen sui a peenti.

⁹ Alege nama kan va daa nurubiik nyeka yaalika ale a weeni dii la. Nama va ka Naawen Chiika

ale a weeni ni dii la, ase ku dan sum ka wensie ayen wa bo ni suniima po. Waai ale kan ta Kirisitawa Chiika la, Kirisitawa an soa wa. ¹⁰ Alege Kirisitawa a dan bo fi sunum po, nyinƙa kpi kama biem nyinƙa, alege fi chiika vua kama wayɔrisima nyinƙa. ¹¹ Ase Naawen waai ale nak Yeezu a yiri kum po la, Naawen Chiika a dan bo ni suniima po, Naawen me le va ka wa Chiika waai ale bo ti suniima po la nyinƙa a te ni tenzuk de nyinƙa vum.

¹² Dila nyinƙa la, m suaata, nyaku de a sak kama ayen ku ka fifiok, alege ku daa ayen ti va ti dek nurubiik nyeka ale a yaali dii la. ¹³ Dii nyinƙa la, ni dan a va dila, ni le kpi kama. Alege ni dan pa Naawen Chiika pagrimu a ko ni dek nurubiik nyeka yaalika, ni le vuuk kama. ¹⁴ Baai ate Naawen Chiika de ba niƙa a sak ba la, ka Naawen bisa. ¹⁵ Boan nyinƙa, Naawen Chiika waai ate ni jam tuesi la, jam daa waai ale a basi ate ni nman a chim yom ate yɔgsum a yik ni la, alege wa jam ka waai ale a nyɛ ate ni a chim Naawen bisa ate Naawen Chiika pagrim nyinƙa ate ti baga a kaari a wi Naawen, ayen ti ko. ¹⁶ Diipo meena, ate ti a wi Naawen ayen ti ko la, ku ka Naawen Chiika ale a weeni ti ti suniima po ayen ti ka wa bisa. ¹⁷ Ti be dan ka wa bisa, da yɛƙ po, ti be le jam soa nanta baai meena ate wa puulim ayen wa le pa te ti la kama. Tama ale Yeezu Kirisita abe le jam maa ka chaab a soa nanta baai ate wa puulim ayen wa le pa te wa la. Yɔgyɔgla de, tama abe dan maara a nam Yeezu Kirisita ninammu, da yɛƙ po, tama ale wa le maa chaab a nya wa zulaƙa.

¹⁸ Mi a poli ayen nam kaai ate tama a nam yɔgyɔgla de la, ti an baga pa ka a magsi chaab ale Naawen zula nƙa le nƙa nyini

peelim da yeŋ ate ti nya ŋa la. ¹⁹ Ŋanta meena ate Naawen nye la, a kasim pii ka nyin a limsi ayen Naawen pa wa bisaŋa a ta nyini peelim a sak ba. ²⁰ Dii nyin la, Naawen jam basi kama ayen ŋanta meena ate wa nye la boka kan ta kiriya. Be daa ŋantaŋa dek potim nyeka a yaase ba dek yaalika ate ku nye dila, alege ka Naawen yaalika ate wa basi ayen ba chim dila. Alege yiilaŋa de a jam diem jam boro kama ²¹ ayen, ŋantaŋa dek da yeŋ po le soa ka ba dek nna fasiyaa ate ŋanta baai ale a basi ate ŋanta a poak la a kan ŋman soa ba. Ba le soa ka ba dek a yaa nya zula ŋaii ate Naawen le pa te wa bisaŋa la. Soa m dekka de ate Naawen bisaŋa le nya. ²² Boan nyinŋa, ti seba kama ayen a zaani dila po dila po a ta jam paari jinla, ŋanta meena ate Naawen nye la a ŋusi kama ase nipok a nyiem ale boro a biak a ŋusi dii la. ²³ Daa bala nyiini ale a ŋusi dila, tama dek baai ale ta Naawen Chiika kaai ale ka Naawen tiirintaŋa bunyi a lin jam tama jigi ayen ku sak ayen tiirin ti chaab a bo ŋaŋ a cheena la, tama me a ŋusi kama ti puusa po ase ti ale a limsi ayen Naawen pa ti a chim wa bisa a yaa vari ti ti wanyi wanyi nyinŋa a basi ate ti soa ti dek nna fasiyaa la. ²⁴ Boan nyinŋa, ti ale jam nya varibasika la ate ti yaa ta yiilaŋa de. Alege ni basi ate m weeni ayen ti be dan a yiili ale jaab buui ate ti ta ti nisima po la, yiila ŋala chaab abe sum daa yiila. Dii nyin la, ka wana ale a yiili ayen wa le nya jaab ate wa dan ga nya jaamu wa nisima po abe wa ŋman a yiili? ²⁵ Alege tama a dan ta yiila ayen ti le nya jaab buui ate ti ka la, ti a limsi kama ale chichiiba ayen ti le nya.

²⁶ Naawen Chiika me a maari ti kama ale ti wobsumu meena. Boan nyinŋa, ti ze ti le ti puusi

Naawen ka dii ate ku magsi la. Naawen Chiika dek ale tagri tama zuk a ŋusi a biisi a saalim dii ale Naawen la, nuru karo a бага a lak noai a weeni. ²⁷ Naawen waai abe ale seba nurubiik sunum po ale ka dii la, ale seba Naawen Chiika popola ale ka dii la. Dii nyin la, Naawen Chiika ale tagri Naawen nuruma zuk a saalim wa a magsi chaab ale wa dek, Naawen ale a yaali dii la a te wa nuruma.

²⁸ Tama be seba kama ayen baai ale ta yaalika ale Naawen ate wa wi ba a magsi chaab ale wa dek popolaŋa ale ka dii la, wie meena ale a nye ba jigi la wa a basi kama ate ŋa a ta wamaŋa a jam. ²⁹ Dii nyin la, Naawen poom lin jam seba ba kama a ta nyini ku piilimka po baai ale baai ate wa lueri ayen ba ta nye kaai choa ate wa biika ta la. Wa nye dila la kama ayen biika ta suaata nna yegayega a yaa chim ba so kpagi. ³⁰ Baai meena ate wa lueri la, wa wi ba kama me. Baai meena me ate wa wi la wa nye kama ate ba chim wayorisima nyam. Baai me ate wa nye ate ba chim wayorisima nyam la, ka zula ate wa te ba.

³¹ Ti be le weeni ka boan wari a magsi chaab ale nyaku de? Naawen abe dan za tama ŋaŋ, ka wana le бага a nye ti wariya? ³² Naawen abe ale kan zeri wa dek biika nyin alege wa lak ka poi a pa wa a te tama meena la, ku a fe kama me ayen ti be seba chak ayen wa be dan бага a nye wannu de, wa kan mini ti jaab buui meena ate wa ta la. ³³ Nuru boro le tɔariŋ nuru baai ate Naawen lueri la ayen ba kaasi wariya? Aaya. Ka Naawen ale weeni ayen ba ka wayorisima nyam. ³⁴ Nuru be boro a бага a ta biisigaamka ale ba? Aaya. Yeezu Kirisita waai ale kpi a yiri kum po a yaa kala zula jigini Naawen

tɛŋ la, tagri ka tama zuk a saalim wa a te ti. ³⁵ Ka boa ale baga a nyɛ ate Yeezu Kirisita yaalika a basi tama? Ka daani ka yaa ninaamɔa, ya nuruba a nin basi ate ti nya ninam ti siaka nyinɲa yaa kummɔa yaa janɲa yaa nyigsika yaase kummɔa? ³⁶ Ase ba ale ŋmarisi Naawen gbanɲa po ayen, “Fi nyin ate tama kasim bo kum nisima po daa meena yok ale kantuenj.

Ba ta tama a nyɛ ase ka piisa ate ba ayen ba ko ŋa la.”

³⁷ Alege nyaɲa de meena ale a nyɛ ti jigi la, Yeezu Kirisita waai ale ta yaalika ale ti la, maari ti kama ate ti nak kpaliŋka a de nna chaalima. ³⁸ Dii nyin la, mi seba chak kama ayen kum yaase vum yaase sabiiloba yaase tɛnzuk de nalima yaase jinla wie yaase chum wie ³⁹ yaase jaab wennmazuk a yaase kpilun tɛŋ yaase jaab ka Naawen ale nyɛ ŋanta baai meena la po a baga a nyɛ ate yaali kaai ate Naawen va ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita nyin a tara ale tama la a basi ti.

9

¹ Yeezu Kirisita ale soa mu. Dila nyin la m kan velimu. M popolaɲa ŋaai ate Naawen Chiika soa la me a weeni mu kama ayen m le a biisi dii la ka wensie ase, ² m nin weeni ayen m sui kaasi ka nna yegayega ate ku a nyɛ nna ase nyinɲomma ate m tara ate ŋa kan basi mu la. ³ Dii nyin ale soa ate m sunni kaasi la ale m dek nuruma baai ale ka m dek mabisa la nyin. Bala nyin ate mi a poli ayen ase Naawen daam ate ka te ka mi a poori mi ale Yeezu Kirisita a zaani toɲatɔga. ⁴ Ba ka Izirali dem baai ate Naawen yeri te wa dek la. Poli nya Naawen ale nyɛ dii a te Izirali demma la. Wa te ba ka siuk ayen ba chim wa bisa, wa pa wa dek a sak ba, wa ale ba a maa chaab

puulim nyɛ ka noayɛŋ, wa pa wa Sinsanɲa te ba, wa sak ba wensie siuku ate ba le va a puusi wa la, ba nya Naawen ale puulim ayen wa nyɛ dii a te ba la kama. ⁵ Bala ale soa ti kokpienɲana. Nurubiik biam jigi ka bala ale biak Yeezu Kirisita. Naawen waai ale soa ŋanta meena la a kasim a nya pimpauk taam wuu. Ku be nyɛ dila.

⁶ M be kan weeni kama ayen Naawen ale pe ayen wa le nyɛ dii la wa an nyeya. Wa nyɛ kama. Dii nyin la, ba meena ka Izirali dem alege daa ba meena ale chim Naawen bisa. ⁷ Ba meena ka Abraham ŋaɲɲibisa alege daa ba meena ale chim Naawen bisa. Boan nyinɲa, Naawen weeni Abraham kama ayen, “Ka Aizik ŋaɲɲibisaɲa le ba chim fi bisa.” ⁸ Nyaku de abe a sak kama ayen daa nidɔa ale nipɔk ale biak be sii la ale basi ate ku a sak waai ale waai ale ka Naawen bisa la. Alege ka be sii ate Naawen puulim ale Abraham ate ba biak ba la ale sum chim wensie bisa. ⁹ Boan nyinɲa, Naawen ale puulim ale Abraham weeni dii la ale nna ayen, “Ben dii ale cheena nna po de, m le pilim ŋman jam ate Saara yaa biak nidɔabili.”

¹⁰ Be daa ku meena ale nna. Dii nyin la, Aribeka nidɔabilisaɲa bayewa a jam ka ti kokpienɲa Aizik bisa. ¹¹⁻¹² Alege diipo ate Aribeka an diem jam biak yibisaɲa de la, ale diipo ate bisaɲa an diem jam tom wamanɲ a yaase wabiok la, Naawen jam weeni kama ayen, “Bikpagini le tom a te baanɲa.” Nyaku de a sak kama ayen Naawen kasim a a nyɛ ka dii ate wa poom poli dila po dila po ayen wa le nyɛ la a chenɲ. Ku jam daa wari ate bisaɲa nyɛ, ku jam ka Naawen ale jam a yaali dii la ate wa lueri nyɛ ¹³ ase wa ale weeni wa gbanɲa po dii ayen, “Mi

ta yaalika ale Jakob kama alege kisi Iiso.”

¹⁴ Ti be le weeni ayen ka boa? Ti baga a weeni ayen Naawen a kan nye wamaṅsa? Aawo. ¹⁵ Dii nyiṅ la wa weeni Moosis ayen, “Mi le ta jiiirim ale ka waai ate mi a yaali ayen m ta jiiirim ale wa la. Mi ale tom wamaṅsa a te baai ate mi a yaali ayen m tom a te ba la.” ¹⁶ Nyaku de abe a sak kama ayen Naawen dan lueri nuru, ku daa nuruwa dek yaalika yaase wa nyeka alege ku meena a magsi chaab ale ka Naawen ale ta jiiirim dii la.

¹⁷ Ba ḡmarisi Naawen gbanḡa po ayen Naawen weeni Ejipiti Naawa ayen, “Mi ale basi ate fi chim naab ayen m potim nye wie fi jigi ate ku a sak m pagrimu ale soa dii la abe m nye ate waai meena teṅzuk de wom m yonni.” ¹⁸ Dila nyiṅ la, m baga a weeni kama ayen Naawen dan a yaali ayen wa ta jiiirim ale nuru waai, wa a ta kama, wa be dan a yaali ayen wa nye ate nuru ta tukpari a kan maari a wom sinsaga wa a nye kama ate nuru a chim dila.

¹⁹ Ni le bek mu ayen, “Ku be dan ka dila, Naawen be nye ka se baga a nya kaasunḡ nuru jigiya? Be ka wana me ale baga a zeri Naawen ale a yaali ayen dii nye la?” ²⁰ Mi me abe le bek ni ayen, ka boan siuk ate fi nurubiik me a tara ate fi le baga bek Naawen dila? Samoniṅ ka siuk a bek ka meero ayen, “Ka boa ate fi me mu nna?” ²¹ Nama dek abe seba chak kama ayen samoniṅ meero a baga kama pa yakka a me wa ale a yaali jaab buui la. Wa baga kama a pa yak yenḡ kala a me samonḡsa siye a pa kanyi a tom tigi kpeema tuima, ale pa kanyiwa a tom daa meena tuima.

²² Naawen abe ale ka dii la ale la. Wa jam a yaali kama ayen wa sak nuruba wa supuurimu ale

wa pagrimu ale ka dii la. Alege wa yik ka wa dek ale chichiiba nalinmyiini ale baai ate wa sunni a puuri a magsi wa te kaasi ba. ²³ Wa ta chichiiba ale ba kama ayen ku sak zula ḡaai ale zuak nna yegayega dii ate wa le pa te baai ate wa le ta jiiirim ale ba la. Wa gomsi ba kama dila po dila po a magsi ayen ba nya zula ḡala.

²⁴ Nuru baai ate mi a weeni ayen wa gomsi ba a magsi la ale nama ale mi baai ate wa wi la. Wa an wi ti a ta nyini ka Juuma nyiini po alege wa wi ka baai me ale kan daa Juuba la. ²⁵ Dii nyiṅ la wa weeni ta nyini Ayozeza gbanḡa po ayen,

“Nuru baai ale jam kan daa mi nuruba la,
mi le wi ba ayen, ‘m nuruba.’
Teṅ kaai ate mi jam ka yaalika ale ka la,
mi ale ayen, ‘mi a yaali ka.’

²⁶ Juuji dek ate nuruba weeni ba ayen, ‘Ba daa mi nuruba la’,
dula jigini dek ate nuruba le wi ba ayen ba ka Naawen waai ale vua la bisa.”

²⁷ Azaya me weeni ka dila degadega a magsi chaab ale Izirali ayen, “Izirali demma a dan poom piisi ase beli kpeeni noai tambusunḡ la, ka ba magla le ba nya varibasika ²⁸ boan nyiṅḡa, Nyonowa Naawen le bo teṅzuk de meena ka buusa pagrisa nna nwulinwuli.” ²⁹ Ku a nye ase ka Azaya ale poom liṅ weeni dii me la ayen, “Ase Nyonowa Naawen kpeeni a dan kan basi ḡaṅḡbisa a te ti, wa daam ate kaasi te kama a basi ase wa ale nye Sodom ale Gomora teṅsaṅa dii la.”

³⁰ Ti be le weeni ayen ka boa? Ti baga a weeni kama ayen baai ale kan daa Juuba la, an jam pii nyiṅ ba dek ayen ba chim wayorisima nyam, alege ka ba siaka nyiṅ ate ba chim wayorisima nyam. ³¹ Alege Izirali

demma pii nyin kama ayen ba nye sinsanŋa ale a weeni dii la ate ba chim wayorisima nyam, alege ba an бага a va sinsanŋa ale a weeni dii la ate ba chim wayorisima nyamma. ³² Be ka boan nyin ale soa ate ba an бага a va ŋa? Dii nyin la, ba jam pii ka nyin ba dek a nye alege ka siaka. Ba goanti jam va ka tuimmanŋa tomka nyini nyin alege daa siaka. Ba a garin ka tintain dii ate Naawen pa dueni siuku nin la. ³³ Tain dii ate Naawen gbanŋa a biisi di wari ayen,

“Ni wom de, mi pa ka tintain a dueni Zayon tenka demma po ayen nuruba nak ba nanŋa a lo.

Alege waai a dan ta siaka ale nuru waai ate ba a wi ayen Tanni la, m kan maa basi ate ku nyonowa nya chivie dii po dii po.”

10

¹ M suaata, mi dek ale a yaali dii nalimnyiini ate ku chim m puusa a ta nyini m sunum po meena ate mi a puusi Naawen la ale, Izirali demma ate nya varibasika.

² M бага a weeni a chak kama ayen, ba kasim a yaali Naawen vaka kama ale ninmuna alege ba an diem min ku kiri a chak ba le ba nye dii a va wa la. ³ Ba an diem min siuk kuui ale a nye ate nuruba a chim wayorisima nyam m jigi la. Dila nyin la, ba yaa pii nyin ba dek ayen ba nye ate ba chim wayorisima nyam.

Dila abe basi kama ate ba yaa zeri Naawen siuk kuui le ku basi ate ba chim wayorisima nyam la. ⁴ Alege yogyogla de, Yeezu Kirisita nye kama ate Moosis Sinsanŋa kpeglim ayen waai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la, a chim ka wayorisima nyonɔ.

⁵ Moosis ale ŋmarisi dii a magsi chaab ale waai ale a va Sinsanŋa

ayen wa chim wayorisima nyonɔ la ale nna ayen, “Nuru dan a va Naawen Sinsanŋa ale a weeni dii la, Sinsanŋa a basi kama ate wa a nya vum.” ⁶ Naawen gbanŋa ale a weeni dii ayen nuru siaka ale Naawen ale a basi ate wa a chim wayorisima nyonɔ la ale nna ayen, “Kan bek fi dek ayen ka wana le wa juei wennyamazuk ta Yeezu Kirisita sin? ⁷ Yaase kan bek fi dek ayen ka wana le wa sin kpilun ta Yeezu Kirisita a juei jamu?” ⁸ Ku ale a weeni dii la ale nna ayen, “Naawen tuntomika kaai ate tama weeni sak ni la a moata ni ka nna farafara, a bo ni noa po ale ni suniima po.”

Ka siaka de sinsanŋa ate tama mooli a sak ayen, ⁹ fi dan lak fi noai a weeni ayen, “Yeezu ka Nyonɔ”, a ta siaka fi sunum po ayen Naawen nak wa a yiri kum po fi le nya varibasika kama. ¹⁰ Dii nyin la, ku ka nuru a nin ta siaka wa sunum po ate Naawen a nye ate wa a chim wayorisima nyonɔ. Nuru abe nin lak wa noai a weeni wa kaasun ate wa nya varibasika. ¹¹ Ba ŋmarisi Naawen gbanŋa po me ayen, “Waai ale ta siaka ale Yeezu la, wa kan basi ate nuru wala nya chivie.” ¹² Ka waai meena, fi ka Juu yoo fi daa Juu yoo, Nyonowa Yeezu ka waai meena Nyonɔ. Waai abe ale a wi wa ayen wa vari wa basi la, wa a nye kama ale pa wa niaka a gum du nalimnyiini. ¹³ Boan nyinŋa, ba ŋmarisi Naawen gbanŋa po ayen, “Waai ale a wi Nyonowa ayen wa vari wa basi la, le nya varibasika kama.”

¹⁴ Nuruba abe le nye ka se a бага wi wa ayen wa vari ba basi ase ba nin kan ta siaka ale wa? Ba be le nye ka se ta siaka ale waai ate ba an wom wa wie la? Ba be le nye ka se me wom ase nuru a nin kan karo ayen wa mooli a sak ba? ¹⁵ Nuruba be le nye

ka se a бага mooli sak nuruba ase ba nin kan tom ba ayen ba mooli sagi? Ase Azaya ale nmarisi dii Naawen gban̄ka po ayen, “Ku nala ka nna yegayega ale baai ale ta wamaṅsaṅa cheena ayen ba weeni sak ti la.” ¹⁶ Alege daa waai meena ale siak a te Naawen wamaṅsaṅa. Ase Azaya ale nman weeni dii ayen, “M Nyɔɔɔ, Juuma an piisi siak a te fi wien̄a ate fi pa nyo ti nisima po ayen ti sak ba la.” ¹⁷ Dila nyin̄ la, ka nuruba a nin ta Naawen wamaṅsaṅa a jam mooli sak nuruba ale nuruba wom n̄a a yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita.

¹⁸ Ni basi ate m bek ni wari ayen, ku sum ka wensie ayen Juuma an wom Naawen ale weeni dii la? Aaya. Ba wom wa ale weeni dii la kama, boan nyin̄n̄a, ba nmarisi Naawen gban̄ka po ayen,

“Tuimtomdoma tuntomika tagli ka jigi meena. Ten̄ka meena a wom ba luelutana kama.”

¹⁹ Ni be basi ate m nman bek ni ayen Juuma an min̄ wien̄a de chagiya? Ni wom Moosis ale weeni ti Naawen ale weeni dii la ayen,

“M le nye ate ni a de nyuri ale nuru baai ate m lueri ba a ta nyini ten̄sa togatoga la.

Mi le basi ate ni sue a puuri ale nuru baai ate nama a wi ba ayen betta la.”

²⁰ Ni wom Azaya ale jam ta zupa-gruk me a weeni ti Naawen ale weeni dii la ayen,

“Nuru baai ale kan jam a gisi mi Naawen la, ba nya mu kama,

ba an begi mi bega, mi pa m dek a sak ba kama.”

²¹ Alege mi wom Naawen ale weeni dii a magsi chaab ale Izirali demma la ayen,

“M teeri ka m nisima a ta nyini saliuk a jam paari jun̄oi a wi ba ayen ba jam m jigi.

Alege ba zeri, dii nyin̄ la ba tuen̄a a kpari kama.”

11

¹ M be yaa m bek ni kama ayen, Naawen abe zeri wa dek nuruma kama? Aawo, mi dek ka Izirali deno. M ka ti kokpien̄ka Abraham n̄aan̄biik. M be ka Benjamin me dokdemma po wanyi. ² Naawen an zeri wa dek nuruma baai ate wa poom seba ba a ta nyini ku piilimka po la. Nama ze ba ale nmarisi dii Naawen gban̄ka po a magsi chaab ale Naawen biisi-teerowa Elaja la? Ba nmarisi ayen wa jam a fobli kama ale Naawen a weeni ayen, ³ “M Nyɔɔɔ, Izirali demma ko fi biisiteeroma kama ale ge yik juijui meena ate tama a kaab a te fu la a kaasi. Ka mi nyiini ale tali ate ba a yaali ayen ba ko mu.” ⁴ Wa ale jam a fobli dila ale Naawen la, wa jam tulisi wa kama ayen, “Mi tali ka nuruba tusa n̄ayopoi a ta m dek. Nuruma de kan kaab venta bogluku ate ba a wi ayen Baal la.” ⁵ Jinla dann̄i ku be ka dila degadega. Nuruba maga be tali kama. Naawen be va ka wa niaka nyin̄ a lueri ba. ⁶ Ku be dan ka wa niaka nyin̄ ate wa lueri ba, ku be da ba tuimman̄sa nyin̄ ku be sak kama ayen wa niaka nman daa wensie niaka.

⁷ Ku be ka se yogyogla nna? Jaab buui ate Izirali demma jam a gisi la, ba an nyaya. Ka nuru baai ate Naawen jam lueri ate ba an soa dii la, ale nya jaab wala. Naawen nye kama ate mbala chim tukpara nyam ate ba an бага a wom wa ale a weeni ba dii la. ⁸ Ase ba ale nmarisi Naawen gban̄ka po dii la, ka wensie ayen, “Naawen nye kama ate ba an бага a poli a ta min̄chakka wie po. A ta nyini dila powa a jam paari jinla, Naawen basi kama ate ba an бага a nya wa ale a nye dii la, ba be an бага a wom dii ate wa a weeni la.”

⁹ Ba n̄marisi me ayen ti kokpien̄ka Deevide me weeni Naawen ayen, “Basi ate ba n̄andiinta tin̄ja a tagri chim baruk a yaase n̄miak a yik ba, abe fi basi me ate n̄a chim n̄anta ate ba garij a lo, abe fi basi me ate n̄a chim waalika a te ba.

¹⁰ Abe fi basi ate ba ninan̄ja yi ate ba kan bage a nya, abe fi basi ate ba kasim a nam taam wuu.”

¹¹ Ni be basi ate m n̄man bek ni ayen, ba be ale a garij la, ba lo paari ka t̄ej bugibugi ate ba an n̄man bage a yiri n̄maiya? Aawo. Ba garijka a goanti basi kama ate varibasika jam baai ale kan daa Izirali dem la jigi ayen ku nye ate Izirali demma a de nyuri ale ba. ¹² Izirali demma garijka abe basi kama ate niaka nalimnyini a jam baai meena ale kan daa Izirali dem la jigi. Ku be dan ka dila, niaka a yaa be le soa ka se ase Izirali demma a nin va nalimnyini Naawen popolan̄ja ale ka dii la?

¹³ Yogyogla de mi a biisi ale ka nama baai ale kan daa Izirali dem la. Mi nyini ka peelim ta kanjanta ale Naawen ale lueri mu ayen m chim wa tuimtomdo a sak ni la, ¹⁴ ate m dek nuruma, chum da dii dai le de nyuri ale ni ate Naawen yaa bage vari ba gela ba tuimbaatan̄ja po a basi. ¹⁵ Dii nyin̄ la, Naawen ale jam pa ba zaani nakpiak la, wa ale baai ale kan daa Izirali dem la a yaa niak ka chaab. Nama dek a yaa be poli nya ase wa nin tuesi Izirali demma, ku le nye ka se? Ku le nye ase ka kpilima ale yiri kum po a jo vum po la.

¹⁶ Ni basi ate m weeni sak ni ayen waai dan pa jaab meena pu fifiik ga a te Naawen, jaab wala meena abe welema kama. Tiib me t̄ej nan̄san̄ja a dan welema, tiimu meena welema kama.

¹⁷ Ti buui ate ba a wi ayen olivi la, Naawen we bu n̄mazuku nan̄san̄ja si gela a lonsi ka kama. Olivi yiok nan̄san̄ja ate wa le pa man̄ du. Nama baai ale kan daa Izirali dem la abe a nye ase ka olivi yioku la a yaa maari a de masim buui ale nyini Izirali demma jigi la ase olivi yioku ale a de olivi mbula masimu la. ¹⁸ Dila nyin̄ la ni kan a nak kuusa ase nama gaam Izirali demma kama la. Ku a fe kama ate ni teeri ayen daa tiimu nan̄san̄ja ale ji tiimu kinni a ta za alege ka bu kinni ale ji bu nan̄san̄ja a za.

¹⁹ Alege ni bage a weeni kama ayen, “Naawen we nan̄san̄ja kama ale ge siuk ayen wa tom mi dula.”

²⁰ Ni be dan weeni dila, ku sum ka wensie. Izirali demma ni jam kan ta siaka la ale soa ate wa nye dila. Nama ale ta siaka la ale soa ate mi nya jigi nan̄ka nyin̄ ate ni an we olivi man̄ka nyin̄ a loya. Dila nyin̄ la, ni kan basi ate nyaku de a basi ate ni deri ta kanjanta popola. Ni basi ate ni kpaziim a nak. ²¹ Boan nyin̄ja, Naawen daam abe dan kan zeri ayen wa kan we Izirali demma baai ale ka n̄mazuk nan̄ sii a poom lin̄ boro la, nama a poli ayen wa le basi nama me weka?

²² Nyaku de abe a sak ti kama ayen ti a nya Naawen ale ta zula ale ninpagra dii la. Wa ta ninpagra ale ka baai ale lo la alege ta zula ale nama ase ni nyeka a nin kasim va a magsi chaab ale wa zulan̄ja ate wa ta ale ni la. Alege ni dan kan a nye dila, Naawen le che nama me a basi kama. ²³ Mbala me abe dan kan piilim ta siaka ale Naawen ya, wa le n̄man pilim pa ba a tom man̄ tiimu kama boan nyin̄ja, Naawen ta pagrim a nye dila kama.

²⁴ Nama be a nye ase ka nan̄ kaai ate Naawen che olivi yiok nyin̄ a yaa pa ka tom man̄ olivi tiimu buui ate ba potim bori la

nyinj. Nan̄ka be an nyini daa tiimu nyinj̄a ku be an bola tua ate Naawen pa nan̄san̄a de sii ate wa we la a n̄man tom man̄ ti buui nyinj̄ ate si nyini la.

²⁵ Wasusugi ale boro, m suaata ate mi a yaali ayen nama me seba. Ku be le basi kama ate ni kan poli ayen ni ta yamm̄ōa. Wasusugi dii ate mi a yaali ayen m weeni la ale nna: Naawen ale nȳe ate Izirali demma ba gela a ta tukpara. Ku be le kasim ka dila ate ku ga paari diipo ate nuru baai ale kan daa Izirali dem la a nin paari nuruba dii ale magsi la a jam Naawen jigi. ²⁶ Izirali demma meena abe le ba va dii nyinj̄ nya varibasika la ale la ase Naawen gban̄ka ale weeni dii ayen,

“Varibasid̄owa le nyini ka Zayon ten̄ka.

M dan jam, m le nȳe ate Jakob n̄aan̄bisana gaasana meena be.

²⁷ Mi ale ba le maa ka chaab a nȳe noayen̄ ase m nin dui si ba wabaatan̄a a basi.”

²⁸ Naawen waman̄san̄a jigi, Izirali demma ka Naawen dachaasa ayen nama nya nyuenta dila nyinj̄. Naawen luerika jigi, ba ka wa dōaba wa ale jam puulim dii ale ba kokpien̄san̄a la nyinj̄. ²⁹ Dii nyinj̄ la, Naawen kan maari a tagri wa popolan̄a dii po, dii po ale wa ale lueri waai la a yaase wa ale a niak waai la. ³⁰ Nama z̄eri Naawen noai kama a ta nyini dila po dila po. Alege yogyogla de, Izirali demma ale z̄eri Naawen noai la nyinj̄ ale soa ate wa ta jirim ale ni.

³¹ Siuk kula po, yogyogla de Izirali demma me z̄eri Naawen noai kama ayen jirim buui ate wa ta ale ni la a basi ate ba me nya jirim wa jigi. ³² Boan nyinj̄a, Naawen weeni kama ale ninmuna ayen Nurubiik meena, Izirali dem ale baai ale kan daa Izirali dem la z̄eri wa noai kama ate wa lik ba

a basi ba biemu po. Wa nȳe dila kama ayen wa бага ta jirim ale nurubiik meena.

³³ Naawen jigi ka nna yegayega ale yam ale sebika. Ka wana le бага a min̄ wa popolan̄a ale ka dii la? Ka wana le бага a min̄ dii nyinj̄ ale soa ate wa a nȳe dii meena ate wa a poli ayen wa nȳe la? ³⁴ Ase Naawen gban̄ka ale weeni dii ayen,

“Ka wana ale seba Nȳon̄owa popola?

Ka wana le бага a sak wa?

³⁵ Ka wana ale diem бага a weeni ayen Nȳon̄owa ta wa pamiya?”

³⁶ Boan nyinj̄a, ka wa Naawen ale nȳe n̄anta meena ten̄zuk de. N̄anta meena abe kasim boro ka wa pagrimu nyinj̄. Ba boro kama ayen ba a te wa masim. Ku a fe kama ayen ti a te Naawen pimpauk diipo meena wuu. Ku be a nȳe dila.

12

¹ Dila nyinj̄ la, m suaata, Naawen ale ta jirim ale ti la nyinj̄ ate mi a saalim ni ayen, ni pa ni dek meena ni ale diem vua la nȳe kaabka ase ni kpi kama la a te Naawen. Ni vummu a yaa bo ka Naawen nisima po ayen ni a tom tuima ale ni popo meena a te wa. Kaabka de a te Naawen ka supeentik. Wensie zulan̄a de choawa ate ku a fe ayen ni a te wa la. ² Ni kan basi ate ten̄zuk de wīn̄a fe ni ate ni va n̄a ale a weeni dii la. Ni basi ate Naawen te ni popola paala ate ni tagri nalimnȳiini. Dila dan nȳe, ni le бага a seba Naawen ale a yaali dii la. Wa dek yaalika de ka yaali kaai ale nala a te wa supeentik la. Ka ka yaali kaai me ale magsi nalimnȳiini la.

³ Naawen ale te mi tiirim buui la nyinj̄ ale soa ate mi a weeni ni meena ayen ni kan nya ni dek ase nama gaam ni ale ka dii la.

Alege ku a fe kama ayen ni a poli ale yam abe ni wanyiwanyi a bo ni dek buusa a magsi chaab ale Naawen ale te ni siaka ate ka soa dii la. ⁴ Nuruubiik nyinj ta ka kabta togatoga nna yegayega. Kabtana meena kunyi kunyi a tom ka tuima togatoga. ⁵ Siuk kula po, tama me piisi kama alege ti meena a nye ase ka nyinj yey ale Kirisita la. Ti ka wanyiwanyi alege ti meena soa ka chaab. ⁶ Dila nyinj la, tama abe pa ti tiirinta togatogaka ate Naawen va wa niaka nyinj a te ti la a tom tuima. Ti tiirimu dan ka ti chim Naawen biisiteeroba a weeni wa tuntomika, ti a weeni a magsi chaab ale ti siaka ale soa dii la. ⁷ Be dan ka ti chim tomteeroba, ti tom a te. Be dan ka ti chim sagroba, ti a sak. ⁸ Be dan ka ti a te nuruba nyinbiiri ba tuima po ale ba nyeboka po, ti a nye dila, be dan ka wa te wa vaanchoa jaab, ku a fe kama ate wa nye dila ale wa sunum meena, be dan ka wa chim nindeero, ku a fe kama ayen wa a tom wa tuimanya nalimnyiini, be dan ka wa ta jiiirim ale nuruba, wa a nye dila ale supeentik.

⁹ Ku a fe kama ate ni ta wensie yaalika ale nuruba. Kisi wa dii ale kan daa waman la, abe ni njmasi yik wa dii ale ka waman la. ¹⁰ Ni ta yaalika ale chaab, yaali kaai choa ale magsi ayen Kirisita suaata ta ale chaab la, abe ni kan a limsi ayen ni vaanchoa a linj te ni zula, ni de ninj a te wa zula. ¹¹ Ni kan ta nyinjworuk ale Nyonowa vaka. Tom a te wa ale ninmuna nalimnyiini. ¹² Yiila njai ate ni ta la ni, basi ate nj kasim a te ni supeentik. Nyenyaka dan jam ni jigi ni ta chichiiba. Ni kasim a puusi Naawen daa meena. ¹³ Ni suaatana Kirisita bisana wanyi a dan a yaali jaab ate nama tara, ni maa maaari wa. Nuru waai a dan nyeem jam ni yeyja, ni tuesi wa nalimnyiini.

¹⁴ Ni be niak baai ale a namsi ni

la, ni ale ka Kirisita bisa la nyinj. Ni kan ka te ba. ¹⁵ Baai sue dan peenti ni basi ate nama me sui peenti ale ba. Baai me sue ale kaasi la ni basi ate nama me sui kaasi ale ba. ¹⁶ Ni ta noayey ale chaab wie meena po. Ni kan ta kanjanta ale nuruba. Ni siak ate ni pa ni dek a gum chaab ale nuru baai ate nuruba a poli ayen ba daa nuruba la. Ni kan poli a te ni dek ayen nama ka yanta nyamma.

¹⁷ Nuru dan nye ni kaasi, nama me kan pa kaasunj a tuni wa. Alege ni pii nyinj ate ni a tom wie njai nyiini ate nuruba seba ayen nj ka wamanja la. ¹⁸ Ni be pii nyinj meena ate ni boro ale masim ale waai meena. ¹⁹ M dek doaba, ni kan weeni ni dek ayen, nuruwa de ale nye ate tama a nam dii nna la tama me le nye wari a tuni wa. Ni pa ku meena basi ate Naawen pa wa supuurimu nye wari tuni kula nyonowa, ase Naawen ale weeni dii wa gbanja po ayen, "Ku ka mi wari ate m nye wari tuni baai ale a tom biem tuima la." ²⁰ Kom a dan ta fi dachiak te wa njandiinta, nyanyuila a dan ta wa, te wa nyiam. Dii nyinj la, fi dan nye nyanja de a te wa, fi pa wa nyo ka chivie po. ²¹ Ni kan basi ate wabaata nya siuk a nak ni yiagi, ni basi ate wamanja nak wabaata yiaak basi.

13

¹ Ku a fe kama ayen waai meena siak baai ale ka tenka kpaga la noa, dii nyinj la, Naawen dan kan te siuwa, nuru karo a baga a chim kpagiya. Dila nyinj la, kpagi njai ale boro yogyogla de nna la, ka Naawen ale pa ba basi du. ² Waai abe dan zeri kpanja de noa, kula nyonowa a zeri ka bala baai ate Naawen lueri zaan du la noa. Ku be a fe kama ayen nuru wala choa nya waalika. ³ Dii nyinj la, nuru baai ale kan daa

tuim kaasima nyam la a kan chali yogsum ale kpaga. Ka baai ale ka tuim kaasima nyam la ale a chali yogsum ale kpaga. Siuk kula po, ni a yaali ayen ni kan a chali baai ale ka kpaga a ta pagrim la? Ni be dan a yaali ayen ni kan a chali ba ni be a tom tuimmanja ate ba te ni pimpauk. ⁴ Dii nyin la, ba ka Naawen tomteeroba a tom ayen nalim jam ni jigi. Alege ni dan nye wari kaasi, ni basi ate yogsum yik ni boan nyinja, ku daa kinla nyinja ate ba ta ba pagrimu. Ba ka Naawen tomteeroba a tagri Naawen zuk a te baai ale a tom tuim kaasima la waalika dii nyin la, kaasunku a te Naawen ka supuurim. ⁵ Dila nyin la, ku a fe kama ayen ni a zuli kpanja noa. Ku daa Naawen supuurim waalika nyiini nyinja, alege ku ka wa dii ate nama dek popola a weeni ni me la.

⁶ Dila nyin ale soa ate ni a tuni lampoo, dii nyin la, kpanja ka Naawen tomteeroba a tom ba tuimmanja. ⁷ Dila nyin la, ni dan ta waai pami ni tuni wa. Ni dan ta ka lampoo pami ni tuni. Te nuru baai ale magsi ni te ba zula la.

⁸ Kan ta waai pamiya. Pami dii nyiini ate ku a fe ayen ni ta la ale, ni ta yaalika ale chaab. Nuru waai ale ta yaalika ale wa vaanchoa la, a va Moosis Sinsanja ale a weeni dii la kama nalimnyiini. ⁹ Ni teeri Moosis Sinsanja ale a weeni dii la ayen, “Kan nye kabonja, kan ko nuru, kan zu, kan yaali fi vaanchoa jaaboa”, alege sinsanja de ale na chaama meena a gum chaab a bo ka wa yer po. Wann de ale, “Fi yaali fi vaanchoa ase fi ale a yaali fi dek dii la.” ¹⁰ Nuru waai ale ta yaalika ale wa vaanchoa la, a kan nye wa a kaasi. Dila nyin la, waai a dan ta yaalika wa va Sinsanja meena kama.

¹¹ Ni a nye wienja de meena dii nyin la, nama dek seba ku ale ka

dii yogyogla de la kama. Vanni veenti kama ate ku a fe ayen ni yiri ni goomu po yogyogla de a zaani nmai. Dii nyin la, diipo ate ti le nya varibasika la a poom moata kama a gaam diipo ate ti lin jam ta siaka la. ¹² Ku a nye ase yokku a boro a taam kama ale ge ayen vari veenti la. Ni basi ate ti basi legi po tuimmanja tomka abe ti goms ti dek ale tuimmanja tomka ate ti nak legi po tuimmanja a yia basi. ¹³ Ni basi ate ti boka a magsi ate ku a sak nuruba ayen ti ka daa legi po. Ti kan a nyu daata bugi a yibi, ti kan chim nipok yaalisa, yaase danja tuim, ti kan a nye kpaliinsa, abe ti kan a de nyuri ale nuruba. ¹⁴ Ni basi ate Nyonowa Yeezu Kirisita nyeboka choawa a soa ni nalimnyiini abe ni kan nye wa dii le di basi ate ni dek suniima yaalika nya masim la.

14

¹ Nama po wanyi siaka a dan kan pagra yegayega, ni kan a nak nampaga ale wa dii ale nala ale dii ale kan nala a magsi nyeka la. Ni basi ate nuru wala choa a maa gum ni po. ² Waai boro kama a бага a weeni ayen wa ta siaka a бага a de jaab meena. Alege waai me siaka ale kan pagra la, a de ka jenvaata nyiini. Wa kan njobi lam. ³ Nuru waai abe ale бага a de jaab meena la, ku an magsi ayen wa nya wala choa nueri. Waai me abe ale a de jenvaata nyiini alege kan de jaab meena la, ku an magsi ayen wa me biisi nwala jigi ase wa a bo wa ka buusa la. Boan nyinja, Naawen tuesi kula nyonowa kama. ⁴ Siuk karo ate ni бага a bo nuru tomteerowa buusa. Ku ka tomteerowa nyonowa ale ta siuk a weeni ayen wa tomteerowa ale tom dii la ku nala a yaase ku an nala. Wa be le бага a tom nueri kama nalimnyiini, dii nyin la, Nyonowa Yeezu бага a

nye kama ate wa a tom a nueri nalimnyiini.

⁵ Nuru le weeni ayen danni de a yaase danni de a chim da marj a gaam daanja meena kama. Wa choa me le weeni ayen daanja meena ka bunyi. Ku a fe kama ayen waai meena a seba chak wa popola po ayen wa dii ate wa a nye la ka wamarj. ⁶ Waai abe dan pa da yerj a chim da kpeeni, wa tanla wa danni ate ku te Nyɔɔɔwa zula. Waai me abe ale a de jaab meena la, wa a nye dila me ate ku a ta zula a jam Nyɔɔɔwa jigi, dii nyinj la, wa dan yaa wa de wa nyiem a te Naawen jiam jaab buui ate wa a de la. Waai me abe ale a zeri ayen wa kan de ɲandiin tintila a yaase ntila la, wa zeri a ta ka zula a jam Naawen jigi. Wa be a a pak Nyɔɔɔwa kama. ⁷ Ti wanyi me la an boro ka ti dek nyinjja. Ti wanyi me la abe kan kpi ka ti dek nyinjja. ⁸ Ti dan vua, ti vua kama a zuli Nyɔɔɔwa, ti be dan kpi me ka Nyɔɔɔwa ate ti a zuli. Dii nyinj la, ti vua yoo ti an vua yoo, ka wala ale soa ti. ⁹ Dila nyinj ale soa ate Yeezu Kirisita kpi a ɲman yiri kum po a vua la ayen wa chim ɲanvuuta ale kpilima Nyɔɔɔ. ¹⁰ Be ka boa ale soa ate nama baai ale a de jenvaata nyiini la a bo ni suaataja baai ale a de jaab meena la buusa? Yaase be ka boa ale soa ate nama baai ale a de jaab meena la a nya ni suaataja baai ale a de jenvaata nyiini la, a yeri? Ti meena le zaani ka Naawen ninj ate wa bo ti buusa. ¹¹ Ase ba ale ɲmarisi Naawen gbanja po ayen,

“Nyɔɔɔwa weeni ayen, ase mi ale ka Naawen dii ale vua la.

Ni basi ate m weeni sak ni ayen, da yerj waai meena le kpi ka duna terj a weeni ate waai meena wom ayen mi ka Naawen.”

¹² Dila nyinj la, ti meena ti wanyi

wanyi le zaani ka Naawen ninj a weeni sak wa wie ɲaai meena ate ti nye la ale dii nyinj ale soa ate ti nye ɲa la.

¹³ Dila nyinj la, ku a fe kama ayen ti basi chaab buusa boka. Alege ku ale magsi ayen ti ta popola ɲaai chaama la, ale nna: Ti kan nye wa dii le di basi ate ti Kirisita biik choa a tom tuimbaata la. ¹⁴ Mi popolaɲa ale Yeezu ale ka bunyi dii la a basi kama ate m seba chak nalimnyiini ayen jadiim meena wa dek a chim ka jaab welenj. Alege waai dan poli ayen ba an welema, ba an sum welema a te wa. ¹⁵ Ni dan a de jaab ate ku a te ni Kirisita biik choa daanika, ni ale a nye dii la kan sak ayen ni ta yaalika ale wa. Kan basi ate ɲandiin tii ate fi a de la, a kaasi nuru waai ate Kirisita kpi te la siaka. ¹⁶ Kan basi ate jaab buui ate ni a poli ayen wa nala la a nya yue kaasunja. ¹⁷ Boan nyinjja, ku daa ni ale a de jaab buui la, yaase ni ale a nyu jaab buui la ale Naawen Naamu wie. Alege bu ka wayɔrisima nyeka, masim boka ale supeantik. Nyanja de meena abe a nyini ka Naawen Chiika jigi. ¹⁸ Waai abe ale va siuku de po a tom a te Yeezu Kirisita la, ku a basi kama ate Naawen ale nuruba sue a peenti ale wa. ¹⁹ Dila nyinj la, ku a fe kama ayen ti nyiem kasim ta ku ti popola po ate ti a nye wie ɲaai le ɲa ta masim a jam la, abe ti a te chaab nyinjbiiri wie po. ²⁰ Ni kan va ɲandiinta nyinjja a kaasi Naawen ale a nye dii la. Ti baga a de ɲandiinta meena kama alege ku an magsi ayen nuru de jaab buui le wa basi ate wa Kirisita biik choa tom wabiok la. ²¹ Ku a magsi kama ayen ti kan a ɲobi lanta yaase ti a nyu daam wa, yaase ti nye wa dii le di basi ate nuru waai me ale ta siaka la a tom wabiowa. ²² Siak kaai ate fi ta magsi chaab ale wienja de la, basi ate ka bo ka fi dek ale Naawen

sunsun po. Supeentik bo ka waai ale weeni wa dek ayen wa an nya kaasunɔa ale wa dii ate wa poli ayen di nala a magsi wa nye di la. ²³ Alege waai dan ta chichama a magsi chaab ale jaab buui ate wa a de la, Naawen le weeni wa kama ayen wa kaasi ya, dii nyin la, ku daa wa siaka ale te wa siuk ayen wa nye dila. Boan nyinɔa, wa dii meena ate nuru a nye alege ku kan nyini wa siaka jigi la, wa dila abe ka wabiok ate wa a nye.

15

¹ Tama baai siaka ale pagra la, ku magsi ka ti wa baai siaka ale kan pagra la maglamagla abe ti kan a nye wie ɔaai le basi ate tama dek sue a peenti la. ² Ku magsi ka ti wanyiwanyi a nye ate ti Kirisita bisa chaama sui a peenti ate ku ta maarika jam ba jigi a zak ba a zaani. ³ Boan nyinɔa, Yeezu Kirisita an jam a yaali ayen wa te wa dek supeentiga ase ba ale ɔmarisi Naawen gbanɔa po ate ku magsi chaab ale Yeezu Kirisita dii la ayen, “Le tii ate nuruba a le fu la, a jam jam ka mi jigi.” ⁴ Boan nyinɔa, ba ale ɔmarisi wie ɔaai meena Naawen gbanɔa po dila po dila po la, ba ɔmarisi kama ayen ɔa sak ti ayen ti ta yiila. Be ka chichiiba ale Naawen gbanɔa wienɔa ale a te ti nyinbiiri ate ti baga a ta yiilaɔa de. ⁵ Naawen waai ale a te nuruba chichiiba ale a te ba nyinbiiri me wie po la, le basi ate nama baai ale a va Yeezu Kirisita la a boro ale noayen ale chaab a tomsi a nye wa nyeka ⁶ ate ni meena pa noayen a te Naawen waai ale ka ti Nyonowa Yeezu Kirisita Naawen ale wa ko la pimpauk.

⁷ Dila nyin la, ase Yeezu Kirisita ale tuesi nama me dii la, nama me ni wanyi wanyi a tuesi chaab ate ku ta pimpauk a jam Naawen jigi. ⁸ Boan nyinɔa, ni basi ate m weeni

sak ni ayen Yeezu Kirisita a chim ka Juuma tomteerɔ ayen ku sak ba ayen Naawen wensienɔa ale wa ale jam puulim dii dila po dila po wa ale ba kokpienɔa la, a sum jam chim ka wensie, ⁹ abe ku basi me ate baai ale kan daa Juuba la a te Naawen pimpauk wa jirimu nyin ase ti ale karim Naawen gbanɔa po dii ayen,

“M le maa bo ka nuru baai ale kan daa Juuba la po a te fi jiam, a yi yiila a pak fi yonni.”

¹⁰ Ti ɔman pilim karim ka po ayen,

“Nama baai ale kan daa Juuba la, ni gum chaab ale nuru baai ate Naawen lueri la ate ni meena maa chaab ta supeentik.”

¹¹ Ti ɔman pilim karim ka po ayen,

“Nama baai ale kan daa Juuba la ni pak Nyonowa.

Waai meena tenzuk de, ni te wa pimpauk.”

¹² Naawen biisiteerɔwa Azaya me ɔmarisi Naawen gbanɔa po ayen, “Jese ɔaanbiik le jam.

Naawen le zak wa zaani ate wa soa nuru baai ale kan daa Juuba la.

Bala me abe le ta yiila wa jigi kama.”

¹³ Naawen waai nyin ate ni ta yiila la, le va ni siaka ale wa nyin a basi ate ni boro ale supeentik nalimnyiini ale masim ate yiila ɔaai ate ni ta wa jigi la, le va Naawen Chiika pagrimu nyin a chim a nyoro.

¹⁴ Mi dek abe seba chak kama, m suaata, ayen nama dek ka tummanɔa tomka nyiini. Ni be ta sebika nalimnyiini kama a baga a te chaab sinsaga. ¹⁵ Alege gbanɔa de m nyini ka peelim a weeni ni wie ɔa gela nna ase mi a teeri ni ɔa wie kama ɔmani la. Dii nyin la, ka Naawen ale te mu zula ɔaai ate mi an magsi ayen wa te mu ¹⁶ ate m chim Yeezu Kirisita tomteerɔ a

tom a te nuru baai ale kan daa Juuba la. Ku a nye ase m ka Naawen Puusika Yenni kpanja la a yaa a sak nuru baai ale kan daa Juuba la Naawen wamanšana ate Naawen Chiika nye ate ba welema ate m yaa pa ba ase kaab ka la a te Naawen ate wa yaa siak a tuesi ba. ¹⁷ Be ka Yeezu Kirisita ale mi ale chim bunyiwa la nyin ate mi ta kanjanta ale m le tom dii te Naawen la. ¹⁸ M be nyini ka peelim a biisi wa njaai nyiini ate Yeezu Kirisita pa mi tom la. Wa pa ka mi nye ate baai ale kan daa Juuba la yegayega yaa siak va Naawen noai. Wa pa ka biik ale wie nyeka a te mi ate dila nye. ¹⁹ Wa basi kama me ate m nye wakperikaliik pagrisa ayen ku sak ayen m pagrimu nyini ka wala jigi. Be ka Naawen Chiika pagrimu nyin ate nyaña de meena nye. Dila nyin la, zaani Jerusalem a nyiem a jam paari Iirikum tenka, mi sak Naawen wamanšana meena a magsi chaab ale Yeezu Kirisita ate na tagli ka jigi meena. ²⁰ Mi kasim pii ka nyin a poli ayen m sak Naawen wamanšana juijui ate nuru an diem wom Yeezu Kirisita wie la. Boan nyinña, mi kan yaali ayen m deri zaani juijui ate nuru wa choa lin tom la a yaa deri piilim tom a cheñ. ²¹ Ase ba ale nmarisi Naawen gbanka po ayen,

“Baai ate nuruba an weeni wa wari a sak ba la,
ba le nya wa abe ba minj wa chak.”

²² Mi ale boro a tom tuini de la nyin ale soa ate mi an baga a jam ni jigi ya. ²³ M poom kasim pii ka nyin ayen m jam alege nye kpeeri. Alege yogyogla de ate jigi a nman ka jigini de po ate mi a tom la, ale m ale kasim a yaali nna yegayega ate ku paari bena dii choa ayen m jam nya ni la, ²⁴ mi a poli ayen m le jam yogyogla

de. Mi a yaali kama ayen m dan a cheñ Supeeni tenka m mobi a nya ni abe mi a taam. M dan goa ale ni maga dega ate ku masa, ni maa maari mu ate m baga cheñ dula. ²⁵ Yogyogla de m bo siuku po a cheñ ka Jerusalem ayen m te Kirisita Tigini Demma ale bo dula la tiirim. ²⁶ Boan nyinña, Kirisita Tigini Demma baai ale bo Masidoniya ale Akaaya la a poli kama nya ale ku nala ate ba yaa maa chaab a cheesi tiirim ayen m ta ga te Kirisita Tigini Demma baai ale ka niwoba a bo Jerusalem la. ²⁷ Ka ba dek ale poli ayen ba nye dila. Alege ku dan ka ku wensienja jigini, ku be a nye ase ka pami ate ku a fe ayen ba tuni ba la. Nuru baai abe ale kan daa Juuba la, a nin maa nya Naawen Chiika boka po wienja ate Naawen a te Juuma la, ku a fe kama me ayen baai ale kan daa Juuba a maari baai ale ka Juuba. ²⁸ Tuini de ate mi tara ayen m te ba ligrana la, m dan te ba a ga nueri, m le mobi nya ni diipo ate mi a taam Supeeni la. ²⁹ M dan jam ni jigi, m seba chak kama ayen m le jam ale ka niaka nna yegayega a nyini Yeezu Kirisita jigi.

³⁰ Mi a saalim ni m suaata ti Nyonowa Yeezu Kirisita nyin ale yaali kaai ate Naawen Chiika a te la nyin ayen, ni maa je m jiaka a te mu ale wenpuusika. ³¹ Ni a puusi ayen baai ale bo Judia tenka ate ba ka siaka ale Yeezu la ayen ba kan nye wabiok m jigiya. Ni maa a puusi me ayen tuin dii ate m le tom te Jerusalem tenka Kirisita bisana la, ba le tuesi di nalimnyiini ale supeantik. ³² Ate Naawen dan maari abe m jam ni jigi ale supeantik nalimnyiini a goa ale ni a nya masim. ³³ Naawen waai ale a basi ate nuruba a boro ale suyogini la le boro ale ni meena. Ku be a nye dila.

16

¹ Mi a yaali ayen m weeni a sak ni ka Fiibi ale ka waai la. Wa ka ti tɔa Yeezu yonni nyinj. Wa ka Kenkeriya Kirisita Tigini Demma maaro. ² Ni ŋmasi yik wa a ta nalimnyiini ale ka Nyɔnɔwa ale soa wa. Ku ale magsi ayen Kirisita Tigini Demma a nyɛ dii la ale nna. Ni a te wa maari kaai meena wuu ate wa a yaali ni jigi la. Boan nyinjɔa, wa me dek maa maari nuruba ka nna yegayega. Wa maa maari mi me kama.

³ Mi a puusi Pirisila ale Akiila. Bala ale mi ale jam maa chaab a tom a te Yeezu Kirisita. ⁴ Ba poom kasim jam gomsɔ ka ba dek a magsi ayen ba tagri mi zuk a kpi. Mi a nyɛ ba jiam. Daa mi nyiini ale a nyɛ ba jiamɔa. Kirisita bisanja baai meena ale kan daa Juuba la me a nyɛ ba jiam. ⁵ Puusi Kirisita Tigini Demma baai ale a nyɛ tuka ba yenni po la.

Puusi m dek doa manka Epanetus. Ka wala ale de ninj a ta siaka ale Yeezu Kirisita Asia po. ⁶ Puusi Mɛeri, waai ale jam a tom nna yegayega a te ni la. ⁷ Puusi m Juu chaama Andironikus ale Juniya baai ale jam maa bo likka dokku po ale mu la. Tuimtomɔma seba ba kama nalimnyiini. Ba de ninj a chim Kirisita bisa kama ale ge mi.

⁸ Puusi Ampilyatus waai ate m ta yaalika ale wa la, dii nyinj la wa ka Kirisita biik. ⁹ Puusi Yurubanus waai ate ti jam a tom Kirisita tuimaŋa ale chaab la. Mi a puusi m dek doa manka Sitakus. ¹⁰ Puusi Apeles waai ale sum va Yeezu Kirisita la. Puusi Arisitobulus dokdemma a te mu. ¹¹ Puusi Ayerodiyen m Juu choawa. Mi a puusi baai ale chim Kirisita bisa a bo Naasisus yenni po la.

¹² Puusi nipooma de, Turufina ale Turufosa baai ale a tom nna yegayega a te Nyɔnɔwa la. Mi a puusi ti dek tɔawa Perisis waai me ale jam a tom tuima nna yegayega

a te Nyɔnɔwa la. ¹³ Puusi Arufusi waai ale kan ta choa ale wa ale a tom dii a te Nyɔnɔwa la. Puusi wa mawa waai ale a nyɛ mi jigi ase m ka wa dek biik la. ¹⁴ Puusi Asinkiritus ale Filegon ale Yemes ale Paturobasi ale Yemas ale Kirisita bisanja ale boro ale ba la. ¹⁵ Puusi Filologus ale Juliya ale Neriyas ale wa tɔawa ale Olimpas ale Kirisita be sii meena ale boro ale ba la.

¹⁶ Ni puusi chaab nalimnyiini. Kirisita Tinjɔa meena demma dela jigini a puusi ni.

¹⁷ Mi a yaali ayen m weeni ni m suaata ayen, ni kpesi ni dek a ŋmasi a nya ate ni nya nuru baai ale a nyɛ ate nuru bɔari a poori chaab tɔgatɔga ale a basi ba siaka la. Nuru bala chaab me a sak ka sinsak ŋaai ale kan a va sinsak ŋaai ate nama poom zamsi la. Ni kan pa ni dek a gum ba po. ¹⁸ Dii nyinj la, nuru bala chaab a kan tom a te ka Yeezu Kirisita ti Nyɔnɔwa, alege ba a tom ka tuim ŋaai ate ba le nya deka ku po la. Ba pa ka noakpaam a biisi a paasi nuru baai ale poom kan maa seba wie noai po la. ¹⁹ Waai meena seba kama ayen ni siak a te ka Naawen wamaŋsana ale a biisi dii la. Nyaku de abe basi kama ate m sui peenti ale ni. Mi a yaali kama me ayen ni ta yam ale wie ŋaai ale nala la, alege ni kan poom maa seba wie ŋaai ale ka wabaata la, noai po. ²⁰ Naawen waai ale a basi ate nuruba a boro ale suyɔgini la, le kaasi Sitaana pagrimu yɔgyɔgla de ate ni va wa zuk a taam.

Ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni.

²¹ Timoti, waai ale mi ale a tom ale chaab la, a puusi ni. Lusiyas ale Jesin ale Sosipeeta m Juu chaama a puusi ni.

²² Mi Tetiyas waai me ale ka Kirisita biik ate Pool yik ŋmarisi gbanika de la a puusi ni.

²³ Gayus, a puusi ni. Mi Pool a goa ka wala yenni. Kirisita Tigini Demma abe a nyε tuka ka wala yenni. Erasitus waai ale a nya tenka ligraŋa zuk la a puusi ni. Ti suoku Kuwaritos me a puusi ni.

²⁴ Ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni meena. Ku be nyε dila.

²⁵⁻²⁶ Ku a fe kama ayen ti te Naawen pimpauk boan nyinŋa, wa a te ni ka pagrim, ase mi ale nuruba ba chaab sinsaŋŋa po ate ti nyiem a sak nuruba Yeezu Kirisita wie ayen wa te ti pagrim dii la. Sinsaŋŋa de a liŋ jam suk kama. Alege yɔgyɔgla de, ŋa nyini ka peelim. Naawen ale jam basi ate ŋa suk beni nna yegayega. Alege yɔgyɔgla de wa, waai ale boro taam wuu la, weeni ka nuruba ayen ba tɔk lagri wa biisiteeroma ale ŋmarisi dii la kiri. Wa basi kama ayen tenzuk de meena a seba ŋa ate ba ta siaka ale Yeezu abe ba va wa noai.

²⁷ Naawen waai nyiini ale ka yam nyɔnɔ wie meena po la, ku a fe kama ayen a ta va Yeezu Kirisita nyin, ti a te wa pimpauk daa meena wuu. Ku be nyε dila.

Gban̄ Kaai Ate Pɔɔl A Liŋ A Nmarisi A Te KORINTI DEMMA La

¹ Gban̄ka de a nyini ka mi Pɔɔl waai ate Naawen a wi mu ale wa dek yaalika ayen m chim Yeezu Kirisita tuiptomdo la, ale m Kirisita biik choawa Sositenisi jigi.

² M nmarisi a te ka nama baai ale ta siaka ale Naawen a bo Korinti ten̄ka la, ate Naawen a gaari ni ayen ni chim wa nuru welensa la, ale baai ale a tu chaab jigi meena a puusi a wi Yeezu Kirisita waai ale ka nama ale tama meena nyɔnɔ la yonni la.

³ Mi a puusi a te Naawen kama ayen wa niak ni a be wa te ni suyɔgini.

⁴ M be kasim a te Naawen waai ate mi va la jiam kama a te ni, dii nyin̄ la, wa le va Yeezu Kirisita nyin̄ a niak ni la. ⁵ Nama ale Yeezu ale ka bunyi la, Naawen basi kama ate ni jigsi ale nanta meena, a gum chaab ale biik ale sebika. ⁶ Yeezu Kirisita wien̄a ate ba sak ni la, ni ta siaka ale n̄a kama nna pagri pagriga, ⁷ dila nyin̄ ni an jok niaka ale magdek me, ase ni ale a limsi da dii dai ate Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale sak wa pagrimu ale ka dii la. ⁸ Wa be le basi ate ni siaka a pagra a ta ga paari kpeglimka, ate wa kan bo a mini ni dai dii dai ate wa le bu ten̄ka demma meena buusa la. ⁹ Ti seba chak kama ayen Naawen ale nyɛ dii meena ate wa weeni ayen wa ale nyɛ la. Wala abe le wu ti ayen ti chim bunyi ale wa Biika Yeezu Kirisita waai ale ka ti nyɔnɔ la.

¹⁰ Mi a yaali ayen m weeni m Kirisita be chaama, Yeezu yonni nyin̄, ayen ni ta noai yen̄ ate ni ka poori chaaba. Ni gum chaab ale popola yena, ¹¹ dii la Kolo yenni

dem ale lagri weeni sak mu, ayen ni kasim ta ka nampaga ale chaab. ¹² M be ale a weeni dii la ale nna, ni kasim a biisi ka fi noai, fi noai. Ba gela ayen ba va ka Pɔɔl, ba gela ayen ba va ka Apolos, ba gela ayen ba va ka Piita, ba gela me ayen ba va ka Kirisita. ¹³ Ku be a dan ka dila, daa Kirisita nyiini nman ni nama nyɔnɔ ate mi va. Ni a nyɛ nna ase Kirisita ma a piisi kama daa wanyi la. Ba an kpi daa mi Pɔɔl jabarimu zuk ni wabaatan̄a nyin̄a. Ba be an te ni soka ase ka mi n̄aan̄viiriba la.

¹⁴ Mi a nyɛ Naawen jiam kama m le kan te ni waai soka la, alege ka Kirisipus ale Gayus ate mi a te ba soka. ¹⁵ Dila nyin̄ ni waai a kan baga a weeni ayen ba te ni soka ase ka mi n̄aan̄viiriba la. ¹⁶ M le ban̄i, m te Setefanas ale wa dokdemma soka me, alege mi an baga a teeri waai ate m te wa soka. ¹⁷ Yeezu Kirisita an tom mu ayen mi a te ka nuruba soka. Wa tom mu kama ayen m mooli wa waman̄san̄a a te nuruba, abe m kan mooli n̄a a va nurubiik yammɔa ate Yeezu Kummu jabarimu zuk a chim kinla.

¹⁸ Baai meena abe ale be Naawen siuku la, a poli kama ayen Kirisita kummu jabarimu zuk wien̄a ka kinla, alege tama baai ale nya varibasika la, n̄a ka Naawen pagrim ti jigi. ¹⁹ Ba jam nmarisi Naawen gban̄ka po weeni ayen,

“Naawen ale basi ate baai ale a weeni ayen ba ka yam nyam la, yammu a chim kinla,

abe wa sak me ayen nurubiik yammu ale min̄ka meena ka kiriya.”

²⁰ Dila nyin̄ la, ten̄ka de yam nyamma, ale gban̄ sebirima, ale nampaga nagrisa a ka waman̄a a weeni a magsi chaab ale Naawen pagrimu ale wa yammu. Naawen

abe a sak kama ayen tenka de demma yammu ka betta yam.

²¹ Naawen abe ka yam nyɔɔ, ate wa yaa basi ayen nuruba a kan baga a pa ba dek yam a seba wa. Wa nye dila kama ayen wie ŋaai ate tama a mooli ate nuruba a weeni ayen betta wie la, wa va ŋala a vari baai ale ta siaka la a basi. ²² Juuma abe a yaali ka wakperikaliisa nya ka. Baai ale kan daa Juuba la a yaali yam. ²³ Alege tama a mooli ka Kirisita kummu jabarimu zuk wie. Wienja de chim ka leeta Juuma jigi alege chim kinla baai ale kan daa Juuba la jigi. ²⁴ Baai ate Naawen a wi ayen ba chim wa nuruba la, a mooli ka Kirisita wie, dii la wa ka waai ale a sak Naawen pagrimu ale wa yammu ale ka dii la ²⁵ Wari dii ate nuruba a poli ayen di ka betta Naawen jigi la, di gaam nurubiik yam kama. Di me ate nuruba a poli ayen di ka wobsum Naawen jigi la, di pagra a gaam nurubiik pagrim kama.

²⁶ M suaata, ni teeri ni le jam ka nuru baai chaab alege ate Naawen a wi ni la. Nurubiik popola po ka ni maga ale jam ti yam yaase pagrim a yaase ba ta wie ya. ²⁷ Naawen a potim lueri ka baai ate tenka demma a pa a chim betta la ayen wa sak yam nyamma ayen ba sum ka yamma. Wa be ŋman lueri ka baai ate tenka demma a nya ba ase niwoba la ayen wa sak pagroma ayen ba sum ka pagrim. ²⁸ Baai me ate tenka demma an pa ba a chim nuruba dek la, Naawen a lueri ka bala, ayen wa sak baai ate tenka demma a poli ayen ba ka nuruba dek la ayen ba sum daa nuruba dek. ²⁹ Ate dila nyin nuru kan baga a nak sunum Naawen jigi ya. ³⁰ Naawen a basi kama ate ti chim bunyi ale Yeezu Kirisita. Kirisita nyin ate Naawen a basi

ate ti ta yam, ale yuarisi a magsi ale wa dek, ale basi ate ti chim wa nuruba, ale vari ti ti wabaata po a basi. ³¹ Ba be jam ŋmarisi Naawen gbanƙa po kama ayen, “Waai a dan a yaali sunum nakka, wa a nak wa ale nyɔɔwa ale ka dii ale chaab la nyin.”

2

¹ M suaata, mi ale jam ni jigi ayen m mooli Naawen wensie wie ŋaai ate yɔgyɔgla de ti yaa seba la, mi an biisi wie ŋaai ale pagra ale ni min ka. ² M be ale jam bo ale ni la, mi a poli kama ayen m kan sak wayon a gaam Yeezu Kirisita wie ale wa kummu jabarimu zuk wa. ³ M nyinƙa kasim jam a gok nna ase m yɔgsa ale wobsa kama a. ⁴ Naawen wienja ate m sak ale mooli la, mi an pa nurubiik yam ayen m paasi yik ni, alege m biika a sak ka Naawen Chiika pagrimu ale ka dii la. ⁵ Dila nyin la, daa nurubiik yam ale basi ate ni ta siaka ale Yeezu, alege ka Naawen pagrim nyin.

⁶ Ti be a mooli ka yam wie a te baai ale a min Chiika wensie wienja la. Alege daa tenzuk de yamma yaase baai ale ta kpanƙa tenzuk de la. Ba za ba jam a jok ba pagrimu kama. ⁷ Yammu de ate ti a sak la, ka Naawen yam susugi dii ate wa pa suk ale nurubiik la, alege Naawen poli ayen wa ale pa sak ti alege a nye tenka meena. ⁸ Tenzuk de kpanƙa waai a ze yammu de. Ba dan seba kama, ba a ti an kpi Yeezu waai ale ta Naawen zulaŋa la jabarimu nyin ŋa. ⁹ Ba jam ŋmarisi Naawen gbanƙa po kama dila po dila po ayen,

“Dii ate nuruba an nya la, ba abe an wom la,
ba abe an poli ayen di ale baga a nye la,

dila dek ate Naawen a gomsii a magsi baai ale a yaali wa la.”

¹⁰ Naawen yaa abe va ka wa Chiika jigi a pa wa susugini de a sak ti. Dii la Chiika a seba wari meena kama ale Naawen popola po meena. ¹¹ Nuru waai an baga a seba wa choa popola, alege ka nuru wala dek Chiika ale seba. Ku be ka dila ate waai an baga seba Naawen popola, ka Naawen Chiika nyiini ale seba wa popola. ¹² Ti abe a miñ tiirim tii ale nyini Naawen jigi la kama, dii nyinj la, wa an te ti Velinvendika chiiga, alege wa te ti ka wa dek chiika.

¹³ Dila nyinj la wie ñaai ate tama a biisi la, daa nurubiik yam wie, alege ka wie ñaai ate Chiika a sak ti la, ate ti a weeni ña kiri a te baai ate Chiika a bo ale ba la. ¹⁴ Nuru waai ate Chiika an bo ale wa la an baga a tuesi tiirim tii ale a nyiini Naawen Chiika jigi la. Nuru wala choa an baga a miñ ña, dii la ña ka betta wa jigi. Be ka Chiika nyinj ate waai baga a miñ ña kie. ¹⁵ Waai me ate Naawen Chiika a bo ale wa la, a baga a miñ wari meena kiri kama, alege nuru waai an baga a bo wa buusa. ¹⁶ Ase ba ale ñmarisi Naawen gbanjka po dila po, dila po la ayen, “Ka wana ale seba Naawen popola?”

Ka wana abe le wa baga a sak wa?”

Be ka tama ale baga a miñ Kirisita ale a poli dii la.

3

¹ M suaata, mi jigi togni, m kan baga a sak ni ase baai ate Naawen Chiika a bo ale ba la. Alege m le sak ni ase ka baai ale ta tenjka de wie popola la. Ni a nye nna ase ni ka baai ale diem piilim a bo wein siuku po la. ² M jam a te ni ka biisim ayen ni a nyu, dii la, ni an jam baga a de ñandiinta, ni be an poom diem baga a dek. ³ Nama

ale a de nyuri ale chaab ale a nak nam paga ale chaab la a sak kama ayen ni nyeka a nye ase ka baai ale kan daa Kirisita bisa la. ⁴ Ni ba gela ayen ni a va ka Pool, ba gela ayen ba a va ka Apolos. Ni nyeka a nye nna ase ka baai ale kan daa Kirisita bisa la.

⁵ Dila la mi ale Apolos ka bana? Tama ka Naawen tomteeroba, baai nyinj ate nama a ta siaka ale Yeezu. Nyonowa ale te tama wanyi, wanyi tuim ñaai la ate ti a tom. ⁶ Mi tuimaña ate mi a tom dula la a nye ase m bori ka ñanta la, ate Apolos tuimaña a nye ase wa a zanti ka ñantaña la, alege ka Naawen ale basi ate ba a chim. ⁷ Be daa waai ale bori la yaase waai ale zanti la ale wariya, alege ka Naawen, dii nyinj la wa ale basi ate ñantaña a chim. ⁸ Waai ale bori la ale waai ale zanti la ka bunyi, alege Naawen ale tuni ba a magsi chaab ale ka ba ale tom dii la. ⁹ Tama meena ka baai ale gum chaab a tom a te Naawen, ni abe a nye ase ka kaduk la, ate Naawen a tom du, ale a nye me ase yeri la ate Naawen a se.

¹⁰ Yam buui ate Naawen a te mi la, ate mi baga a tom ase seero man la, a se nyubini ate nuru yonj a yaa se nyubini zuk. Alege waai meena a kpesi wa ale a se dii la. ¹¹ Dila nyinj Naawen abe poom a te ti Yeezu Kirisita kama ase nyubi la, ate nuru kan ñma se nyubi di choa. ¹² Nyubini de zuk nuru baai tuima a za ña a nye ase ka ligmoninj ale kpana ale tintana ñaai ale a nyagsi ate bolim a kan baga a de la, ba gela tuima a za ña a nye ase daata, ale wuuta ale kinka ate bolim a baga a de la. ¹³ Ba ale nya waai meena tuima nalim ka dai dii dai ate Yeezu a za wa lak a sak la. Dai dila dannni wa le basi ate ka bolim a chamsi waai meena tuima, a sak ña nalim ale ka dii la. ¹⁴ Naawen ale tuni waai ate wa tuimaña bolimu an baga a

de kaasi la. ¹⁵ Alege waai tuima ate bolimu a de a kaasi la a kan nya tutuna, alege bolimu a kan de wa dega ate ku a nye nna ase ba vari wa bolimu po a basi la.

¹⁶ Ni a nye ase ka dok ate Naawen a soa la, ate wa chiika a boro la. ¹⁷ Dila nyin waai abe dan kaasi dok kuui ate Naawen a soa la, Naawen ale kaasi wa. Naawen nyiini ale soa wa dokku, nama abe le wa dokku.

¹⁸ Waai abe kan paasi wa dega, nuru a dan bo ni po a poli ayen wa ta yam ten ka de zuk, wa be chim beruk ate wa baga a ta yam. ¹⁹ Dii ate tenzuk demma a pa a chim yam la ka betta Naawen jigi, ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, “Naawen a pa ka yam nyam nyeka a yik ba”. ²⁰ Ba nman pilim nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, “Nyono wa a seba ayen yam nyamma popolana ka kiriya.” ²¹ Dila nyin waai a kan a kuulimu, nuruba ale a tom dii ya. Ku meena a te ka nama nyuenta. ²²⁻²³ Pool ale a Apolos a le a Piita a tom a te ka nama. Tenzuk de yaase nyuvunni de yaase kum yaase yogyogla de yaase chum po, ni an magsi ayen ni chim na de yomma, ka nama ale soa na de meena ate Yeezu me a soa nama ate Naawen me a soa Yeezu.

4

¹ Ni meena abe a nya tama ase Yeezu tomteeroba la, ate ta siuk a mooli Naawen wensie naai ale kan jam nyini peelim la. ² Dii ale magsi ayen tomteeroba a ta la ale wa ta siaka ale wa nyonowa tuima jigi. ³ Alege mi jigi, mi nin ka ale ni nin a bo mi buusa yaase waai a nin bo m buusa. Mi dekan poom a bo m dekan buusa. ⁴ Mi dekan ze wa kaasun kuui ate m tom, alege kula a kan sak ayen m sum ze. Nyonowa ale waai ale wa a bo m buusa. ⁵ Dila nyin ni be kan bo

waai buusa alege ate ku danni a paari. Nyonowa a dan jam wa ale wa bo buusana, abe wa lak wa susugi naai meena ale bo nuruba popola po ale ba suniima po la a sak ate waai meena a yaa nya pimpauk kuui ale magsi ayen wa nya la.

⁶ M suaata, nama nyin ate m pa mi dekan ale Apolos a magsi ayen ni baga a min dii ate ba nmarisi Naawen gbanƙa po la. Ni be kan pa zula a te nuru m wa ale kan pa m wa a chim jaaboa. ⁷ Ka wana ale basi ate fi gaam fi chaaba? Daa Naawen ale te fi jaab buuri meena ate fi ta la? Dila la, fi ale nye ka se a kuulim ase fi ale ta jaab buuri meena la daa Naawen ale te fu la?

⁸ Ni be poom a deri jigsi kama a ta yegayega a de? Ni poom a deri chim ka nalima alege tama? Mi a yaali ayen ni dan chim ka nalima nna ate ti de naamu ale ni. ⁹ Mi abe a poli kama ayen Naawen a te ti ka tomteeroba tuini ase nuru baai ate ba bo buusa a mini ba ayen ba ko ba la, ate nurubiik meena tenka po ale sabiiloma a nya ti. ¹⁰ Kirisita abe le soa ti la nyin tama a nye ase ka betta la, alege nama a chim yam nyam Kirisita nyin. Tama wobsa kama alege nama a pagra. Ba a zuli ni kama alege kan zuli tama. ¹¹ Yogyogla de nna, kom ale nyanyuila ale kasim ta ti, ti gataja a cheeri, te ka yeri a goa, nuruba a nak ti me, ¹² ti abe a tom ka nna yegayega ayen ti baga a nya a de. Nuruba a dan ka te ti, tama a niak ba kama. Ba dan a namsi ti ti a chiibi kama. ¹³ Ba a dan biisi ti a kaasi, ti a tulisi ba ale ka wamanja. Ti yaa nye ka nna se yaata la a ta jam paai yogyogla de.

¹⁴ M kan nmarisi gbanƙa de ayen m pa ni nyo ka chivie po, alege ka m basi ate ni min ase m dekan bisa a te mu a yaali la. ¹⁵ Ni be a dan poom a ta sinsak sagroba tusidi, ni ka da ko bori ya. Mi

chim ka ni ko Yeezu Kirisita nyin m le mooli Naawen wannu ate ni a ti ni nya varibasika la. ¹⁶ Mi a saalim ni, ni a nya mi nyeka a va. ¹⁷ Ku de nyin ate mi a tom Timoti waa ale a nye ase m biik la ni jigi. Wa ka waa ale ate m marin wa. Wa ale teeri sak ni mi nyeka ale Yeezu ale ka dii la. Dila a te ma a sak Kirisita bisa ale tigi bo jigi meena la.

¹⁸ Ni ba gela a ta ka kanjanta dii nyin la, ni a poli kama ayen m kan jam ni jigi ya. ¹⁹ Dan ka Nyɔɔwa yaalika m ni jam ni jigi ate бага a seba ase ka kanjanta nyamma de pagrim nyin yaase ka noai po biik. ²⁰ Ba a nya Naawen Naamu ka nuruba nyeka po da ba biik po. ²¹ M dan cheena ni jigi, m jam ale fin ya m jam a sak jirim ale yaalika?

5

¹ Yɔgyɔgla de m wom kama ayen nipok yaalik tuima ale bo le sunsun a bie nna yegayega ate baai ale kan daa Kirisita bisa la a kan nye. Ba weeni mu kama ayen nuru ale a goa ale wa ma njanchoa. ² Dila nyin la ni ni nye ka se a ta kanjanta, ni magsi ni a kum wannu de nyin kama, abe ni yeeri nuru waa ale nye wannu de choa la ni sunsun. ³⁻⁴ M yalima ale ni kama alege m popola po ku a nye ase m bo ale ni kama la, ku be le a nye ase m bo ale ni la, Nyɔɔwa Yeezu Kirisita yoi nyin mi poom a bo waa ale tom wa bioku de la buusa kama. Ni abe le a tu chaab ate m popola po ku a nye ase mu a tu ale ni la ate ti Nyɔɔwa Yeezu pagrim a bo ale ti la, ⁵ ni basi wa a te Sitaana a kaasi wa nyinka ate Nyɔɔwa a dan pilim jam abe wa vari wa chiika a basi.

⁶ Ni kunkuulimanya an nala. Ni seba ayen dabinta magdega ale a basi ate boroboruk a fuusi. ⁷ Dila la ni be yeeri ni wabaatana ale

a nye ase dabin kpagsa la a basi ate ni chim nuru welensa. Ate ni yaa be a nye ase boroboruk ate ba an pa dabinta a nyoro la. Ni abe ale ka dii la ale la, dii nyin la Yeezu ti Gaambasika pabiika a kpi kama a te ti. ⁸ Ni be basi ate ti de Gaambasika Tigini ale welensa ale wensie, ku la a nye ase ka boroboruk ate ba an pa dabinta a nyoro la. Ni kan te ti ta wabaata ale gaasa, ku la a nye ase ka boroboruk ate ba pa dabinta a nyoro la.

⁹ Gban kaai ate m nmarisi a te ni la, m weeni ayen ni kan pai ni dek a gum nidɔa yaalisa ale nipok yaalisa po. ¹⁰ M kan weeni ka baai ale kan daa Kirisita bisa a chim nidɔa yaalisa ale nipok yaalisa la, yaase wa a yaali nuruba nanta la, yaase zueba la, yaase ba a kaab bogta la. Ni dan kan pai ni dek a gum ba po, se ni yeeri ni dek tenka zuk. ¹¹ Mi a weeni kama ayen ni kan pai ni dek a gum waa ale a wi wa dek ayen Kirisita biik alege chim nidɔa yaalik yaase nipok yaalik, yaase wa a yaali nuruba nanta, yaase wa a kaab bogta, yaase wa a velim a te nuruba, yaase wa chim da bugrik, yaase zue. Ni kan poom kali a de nandiinta ale nuru wala choa.

¹²⁻¹³ Ku da mi tuini ayen m bo baai ale kan daa Kirisita bisa la buusa. Naawen ale wa bo ba buusa. Alege nama a kan bo ni ale baai ale gum chaab la buusa? Ase ba ale nmarisi Naawen gban ka po dii la, "Ni yeeri nuru bioku ni sunsun".

6

¹ Ase ni waa a dan ta biik ale wa Kirisita biik choa, ku a magsi ayen ni ta cheɔ boteero baai ale kan da Kirisita bisa la jigi, alege kan basi ate Naawen nuru welensa a biisi biika a niak chaaba? ² Ni seba kama ayen Kirisita bisa ale ba bo tenka demma meena buusa. Ni

be dan a bo tenjka demma meena buusa, ni baga a biisi wa fiisa a niak chaab kama. ³ Ni nman seba kama ayen tama Kirisita bisa ale ti bo sabiiloma buusa. Dila nyin la ti baga a biisi wa fiisa a niak chaab kama. ⁴ Nuruba ni po a dan ta biika de choa ale chaab, ni a yaali ayen ni basi ate ka nuru baai ate Kirisita bisanja a kan zuli ba la a biisi biika ate ba niak chaaba? ⁵ Ku magsi chivie ale ta ni kama, yam nyonɔ a ka ni sunsuɔ ate Kirisita bisa a dan ta wari ale chaab abe wa yik ba a niak chaaba? ⁶ Kirisita biik a kan ta wa choa a cheɲ boteerɔ baai ale kan da Kirisita bisa la jigi ate ba a bo ba buusa.

⁷ Ni be ale ta chaab a cheɲ boteerɔ baai ale kan da Kirisita bisa jigi la a sak kama ayen ni kan nye ase Kirisita bisa la. Ku ale zunchoɲ ase ni a nin basi ate nuru yonta a nye ni a kaasi. Ku ale zunchoɲ ni a nin basi ate nuru yonta a vari ni nanta. ⁸ Alege ni goanti nye ka chaab a kaasi ale a vari chaab nanta. ⁹⁻¹⁰ Ni be seba ayen gaasa nyam a kan maari de Naawen naamu. Ni be seba ku de chak, ayen nidɔa yaalisa ale nipɔk yaalisa yaase baai ale a kaab bogta, yaase kabon nyeerisa, yaase nidɔa baai ale a goa ale chaab, yaase zueba, yaase butuem nyam, yaase dabugirisa yaase baai ale velim a te nuruba, yaase baai ale a vari nuruba nanta, ba de waai a kan maari a de Naawen naamu. ¹¹ Ni ba gela a be jam a nye ka wienja de. Alege Naawen a sugri ni wabaatanja ate ni yaa chim nuru welensa, ale chim wayɔrisima nyam Nyonɔ Yeezu Kirisita nyin ale Naawen Chiika nyin.

¹² Nuru waai a baga a weeni kama, ayen, “Wa baga a nye wari meena ate wa yaali la kama.” Alege daa wari meena ale a maari.

Nuru baga a weeni kama ayen mi baga a nye wari meena ate mi a yaali la kama, alege mi a kan siak ate jaab buui a basi ate mi a chim wa yomma. ¹³ Nuru waai me ale weeni ayen, nandiinta ale soa poi, ate poi me a soa nandiinta. Alege Naawen ale jam kaasi ba la meena. Ku an magsi ayen waai a pa wa nyinika a tom nidɔa yaalik ale nipɔk yaalik tuima alege ka wa pai a tom a te Nyonɔwa dii la Nyonɔwa ale soa nyinika. ¹⁴ Naawen ale basi ate Nyonɔwa Yeezu a yiti kum po, wa be le basi ate tama me yiti kum po ale wa pagrimu.

¹⁵ Nama ze ayen ni nyinjanja ale Kirisita nyinika ka bunyi? Mi a kan basi ate mi nyin ka ate Yeezu soa la ale nidɔa yaalik nyin a chim bunyi. Kula a kan baga a nye. ¹⁶ Ni be sum seba ayen waai ale a goa ale nidɔa yaalik la, ka bunyi ale wa. Ase ba ale nmarisi dii Naawen gbanjka po la, “Bala ba yeri wa yaa chim ka bunyi.” ¹⁷ Nuru waai ale Nyonɔwa ale a chim bunyi la, ka bunyi ale Chiika.

¹⁸ Ni basi wa nidɔa yaalik ale nipɔk yaalik tuima. Wabiok meena ate nuru a tom la a ka wari a nye ale wa nyinika, alege nidɔa yaalik ale nipɔk yaalik tuima, fi a tom a kaasi ka fi dek nyinika. ¹⁹ Ni abe seba me ayen ni nyinjanja a nye ase ka dok a te Naawen Chiika la, waai ate Naawen a te ate wa bo ale ni. Nama abe m soa ni dega ka Naawen ale soa ni. ²⁰ Naawen a da ni kama a tuni. Ni abe pai ni nyinjanja a tom a te Naawen pimpauk.

7

¹ Yogyogla de mi a yaali ayen m biisi ka wie njaai ate ni nmarisi a te mu la wie.

Ku nala kama ase nuru a nin kan ta wari a nye ale nipooba.

² Alege nidɔa yaalik ale nipɔk yaalik tuimaɲa yegayega ale boro la nyiɲ nuru meena a ta wa dek pɔk, abe nipɔk meena a ta wa dek chora. ³ Nidɔa meena abe nye wa ale magsi ayen wa nye dii ase chora la, abe nipɔk meena me a nye wa ale magsi ayen wa nye dii ase nipɔk la ate ku niak ba meena. ⁴ Nipowa an soa wa nyiɲka alege ka wa chorowa, chorowa me an soa wa nyiɲka alege ka wa powa. ⁵ Ni abe kan gaari chaaba, nin ka ni a nin nye noai yen ayen ni gaari chaab a puusi a te Naawen, alege kula njaan nyiɲ ni nman gum chaab ate Sitaana a kan ta nye nyaka a jam ni jigi ya, ase ni a nin kan baga a chiibi ale chaab goomɔa.

⁶ Mi a kan fe ni kama alege ka sinsaga ate mi a sak ni. ⁷ Dan ka mi nyiini mi a ta weeni ayen ni meena a nye ase ka mi la, alege Naawen a te waai meena ka tiirim, m wa wa tiirim, m wa me wa tiirim.

⁸ Yɔgyɔgla de mi a yaali ayen weeni baai ale kan nman ta pooba ale baai ale kan nman ta choroba la ayen ku nala kama ale ba ale deri boro dila ase mi la. ⁹ Alege waai a dan kan baga a chiibi, wa abe faari nipɔk yaase wa yali chora, kula ale zunchoɲ a gaam koarisa ale a de fu.

¹⁰ M ta ka sinsaga, nja abe daa mi dek sinsaga ayen m te baai ale ta pooba ale choroba la, ayen nipɔk a kan basi wa chora, ¹¹ alege wa abe dan basi wa chorowa, wa abe kan yali, yaase wa nmani wa chorowa jigi, abe nuru waai a kan yiaƙ wa powa.

¹² M ta ka sinsaga me, nja da Nyɔɔɔwa sinsaga ayen m te ni, ayen Kirisita biik kaai pɔk a dan kan daa Kirisita biiga alege ate nipowa a siak ayen wa a bo ale wa, wa kan yiaƙ wa. ¹³ Nipɔk waai me a dan ta chora ate wa daa

Kirisita biiga alege ate nidɔawa a siak ayen wa a bo ale wa, wa kan basi wa. ¹⁴ Dii la chorowa waai ale kan daa Kirisita biik la a mɔata Naawen kama wa ale bo ale wa powa la nyiɲ, powa me waai ale kan daa Kirisita biik la a mɔata Naawen kama wa ale bo ale wa chorowa la nyiɲ. Dan ka daa di bisaɲa a kan chim be welensa, alege ku ale ka dii la ba ka be welensa. ¹⁵ Alege ba waai dek ale kan daa Kirisita biik la a daa yaali ayen wa basi m wala, wa baga a basi kama. Ku de po chorowa yaase powa baga a lueri kama, Naawen a wi ni kama ayen ni boro ale suyɔgini. ¹⁶ Nama ze ayen powa nyiɲ wa chorowa ale baga a nya varibasika, yaase chorowa nyiɲ wa powa ale baga a nya varibasika.

¹⁷ Nuru meena abe boro a magsi chaab ale Naawen ale te wa tiirim buui la, ale wa ale jam ka dii alege ate Naawen a wi wa la. Juijui meena ate Kirisita bisa a tu la mi ale a sak ba dii la ale la. ¹⁸ Nuru waai a dan gebi wa yoari alege a chim Kirisita biik wa kan weeni ayen wa duiɔi a basi, waai abe dan kan gebi ya wa kan weeni ayen wa gebi. ¹⁹ Nuru a gebi wa yoari yaase wa an gebi ya ku daa wari ya, dii ale nye wari yegayega la ale fi a zuli Naawen sinsaɲa. ²⁰ Waai meena abe ale jam ka dii alege ate Naawen a wi fu la, be kan tagri. ²¹ Fi jam ka yomma alege ate Naawen a wi fu la? Kan te ate ku a daani fu. Fi abe dan baga a nya siuk a kan nma chim yomma be pai siuk kula a tom. ²² Waai ale ka yomma ate Nyɔɔɔwa a wi wa la a nman daa yomma, siuk kula po waai me ale kan daa yomma ate Nyɔɔɔwa a wi wa la a yaa chim ka Nyɔɔɔwa yomma. ²³ Naawen a da ni kama a tuni, dila nyiɲ la ni nman daa nurubisa yomma. ²⁴ M suaata, waai meena a be wa Naawen ase wa le jam ka dii alege

ate wa wi wa la.

²⁵ M ka sinsaga a nyini Nyɔnɔwa jigi a magsi chaab ale gban kaai ate ni nmarisi a te mu baai ale kan ta nipooba la wari ya, alege mi a yaali ayen m weeni ni ale m dek popola. M be ka waai ate Nyɔnɔwa a ta jirim ale mu ale mariŋ mu.

²⁶ Ti dan nya ku ya le kasim tua dii nna yegayega la, mi a poli ayen nuru a dan deri boro dila ku le zunchoŋa. ²⁷ Fi ta nipowa? Be kan yiaƙ wa. Yaa fi ka nipowa? Be kan nman faari. ²⁸ Alege fi dan faari nipɔƙ, fi an nye wabiowa, nipɔƙ waai me ale kan yali la a dan yali wa an nye wabiowa. Alege baai ale ta nipooba yaa choroba la a ta ka daani ka nna yegayega. Mi abe a yaali ayen m kasi ni ka daani ka de po.

²⁹ M suaata, mi a weeni ni ku de kama dii nyin la ti yaa le bo da njaai po la an soa dii ya. A ta nyini yɔgyɔgla de a cheŋ baai ale ta nipooba abe boro nna se ba an poom faari nipooba la. ³⁰ Baai ale a kum la abe a nye nna se niniga a ka ba la. Baai ale a la la abe a nye nna se ba sue an peenti la. Baai ale a da nanta la abe a nye nna se nantaŋa daa ba ale sum soa la. ³¹ Baai me abe le ta tenƙa de zuk nanta la abe a nye nna se ba ka jaab la. Ale tenƙa de ase ka, ale ka dii yɔgyɔgla de nna, a za ka taam kama.

³² M kan yaali ayen ku de a daani ni. Nuru waai ale kan ta nipɔƙ la nin a bo ka Nyɔnɔwa tuimaŋa jigi, dii nyin la wa a yaali ayen wa a nye ate ka Nyɔnɔwa sui a peenti. ³³ Alege nuru waai ale ta nipɔƙ la nin a bo ka tenƙa de zuk wie jigi, dii nyin la wa a yaali ayen wa a nye ate ka wa powa sui a peenti, ³⁴ ale ta popola buye. Nipɔƙ waai yaase nipɔƙbili dii ale kan yali la nin a bo ka Nyɔnɔwa tuimaŋa jigi, dii nyin la wa a pai

wa dek meena a te Naawen kama, alege nipɔƙ waai ale yali la nin bo ka tenƙa de zuk wie jigi, dii nyin wa a yaali ayen wa a nye ate ka wa chorowa sui a peenti.

³⁵ Mi a yaali ayen m maari ni kama, dila ale soa ate mi a weeni wienƙa de. Mi a kan yaali ayen m fe ni kama ale wienƙa de, alege mi a yaali ayen ni va ka Nyɔnɔwa nalimnyini abe ni pa ni dek meena a te wa.

³⁶ Baai ale ta nonƙa a gomsɪ ayen ba yali chaab ale nman poli ayen ba basi chaab la, ka nidoawa a daa nye wa ase wa koarisa pagra la ate wa nma a poli ayen wa faari wa wa abe faari. Wabiok a ka ku de po. ³⁷ Alege nuru waai ate ba kan fe wa alege ate ka wa dek popola po a weeni ayen wa kan faari wa la, wa abe kan faari nipɔƙ binni. ³⁸ Dila la waai ale faari la a nyeka wa man alege waai ale kan faari la a nye gaam.

³⁹ Nipɔƙ waai ale yali la a ka siuk a nma yali ase wa chora ale tolim boro la, alege wa chorowa a dan kpi wa ta siuk kama a yali ase nidoawa a nin ka Kirisita biik. ⁴⁰ Mi jigi wa ta supeentik kama ase wa a nin kan yali ya. Mi ale a ta popola njaai la ale la, mi abe a poli ayen ka Naawen Chiika ale a sak mu.

8

¹ Ni ale nmarisi gban kaai a te mu la ni biisi nandiin tii ate ba pai a kaab bogta la wie. Ku be ka wensie ase ni ale a weeni ayen ti meena a ta yam kama la, yam bula choa a basi kama ate nuru a ta kanjanta alege, ka ti ale a yaali chaab dii la ale a basi ate ti a chim ale chiika pagrimu. ² Nuru waai abe ale a poli ayen wa seba wie la a ze jaabɔa ase wa dek ale a poli dii la. ³ Alege Naawen a seba ka nuru waai ale a yaali wa la.

⁴ Dila la ni ale bek ase nandiin tii ate ba pai a kaab bogta la,

ni бага a de ya la, ti meena seba ayen bogluk dek da jaab waai ale vua alege tama seba ayen ka Naawen yey dekki ale boro. ⁵ Bogta abe dan poom bo wenyimazuk yaase tenzuk de ate “bogta” ale “tanbana” a piisi a boro, ⁶ alege ka Naawen yey dekki ale boro, wala abe le tama ko. Wala abe ale jaab meena nyeero, wala nyin abe le tama boro. Yeezu Kirisita nyiini abe ale tama Nyono ate wa lala nyin ate Naawen a nye jaab meena. Wa lala nyin abe le tama boro.

⁷ Alege daa waai meena ale seba wensienja de. Nuruba gela a malim bogta ka nna yegayega, a ta jam pari jinla ba dan de ndiin tila chaab, ba a poli ayen bogluku ale soa ndiintanja. Ate ba popolana a yaa daani ba. Ba nyiem ya poli ayen ba ka nuru dantisa. ⁸ Nandiinta deka a kan basi ate ti a chim nuruba dek Naawen jigiya, ti abe dan kan de ya ti kan chim nuru kayaata.

⁹ Ni be kpesi ni dek ate baai siaka ale pagra la nyeka a kan basi ate baai siaka ale kan pagra la a tom wabaata. ¹⁰ Ase nuru waai popola ale a daani wa ale wienja de chaab la, a dan nya fi waai popola ale ka a daani fu ale bogta nanta deka la ale fi boro a de bogta ndiinta ku kan te wa nyinbiiri ate wa maari a de? ¹¹ Dila fi sebika de nyin a бага a kaasi fi suoku waai siaka ale kan pagra la kama. Alege Yeezu Kirisita a kpi ka wa la la nyin me. ¹² Waai abe dan nye kaasi wa Kirisita biik choa, a kaasi wa popola me, wa nye kaasi ka Yeezu Kirisita dila. ¹³ Dila la mi a dan de bogta ndiinta ate m suok a va dila nyin a nye a kaasi Nyonowa, mi kan nma a de bogta ndiinta, dii nyin la mi a kan yaali ayen wa a nye wabiok wa.

9

¹ Mi a nya varibasika kama, mi a nman daa wabaata yomma. Mi ka Yeezu tuimtomdo. Ni abe seba ayen Nyonowa Yeezu a pai wa dek a sak mi kama. Mi abe le mooli Naawen wienja a sak ni ate ni nya varibasika. ² Nuruba a dan poom a weeni ayen mi a daa Yeezu tuimtomdo alege nama ale siak ayen mi ka wa tuimtomdo, ni ale ka Kirisita bisa la nyin.

³ Mi ale ta dii a weeni baai ale a weeni ayen mi daa Yeezu tuimtomdo la ale nna. ⁴ Ku ta siuk kama ate ba a te mu ndiinta m tuimtomdo ase Yeezu tuimtomdo la nyin. ⁵ Mi me a ta siuk a yaali nipok a ta wa nyeem ase Yeezu tuimtomdoba mbala, ale ti Nyonowa Yeezu saatanja ale Piita ale ta ba pooma a nyeem dii la. ⁶ Daa mi ale Banabas ale magsi ayen ti tom ti dek a de. ⁷ Soji waai karo a tuni wa deka. Nuru waai me abe le a kpa la a de ka wa kpanni nanta. Naapeerik kaai ale a kasi niiga la a ta siuk a de na biisim kama.

⁸ Ku an magsi mi a va nurubiik popola, dii nyin la ba nmarisi ku Naawen gbanka po kama. ⁹ Ku be nmarisi a bo Moosis Sinsanjan po kama ayen, “Ni dan yik niiga a boro a fobi za ni kan bobi na noanja.” Naawen nin abe bo ale ka niiga? ¹⁰ Daa tama nyin ate wa weeni dila? Wa abe nmarisi a te ka tama. Nuru waai abe le a kpa ale waai ale a che la a ta yiila kama ayen ba ale nya ba kpanni nanta. ¹¹ Ti abe bori ka nan manja ni suniimaja po. Tama abe dan weeni ayen ni a te ti nanta ale ka tama me nyuenta ale la, ku gaam ni te ka kama. ¹² Nuruba ba chaab dan ta siuk a yiili nanta ni jigi, tama a ta siuk a gaam dila kama.

Tama a ta siuk kama a yiili nanta ni jigi alege tama an nye di, ti chiibi wie meena kama ayen ti

kan nye wari ate di kaasi nuruba ate ba kan бага a mooli Naawen wienja. ¹³ Ni seba ayen baai ale a tom Naawen yenni po la a nya ba nđandiintaŋa ka dula. Baai me ale nye kaabka a te Naawen la a nya ba charuku ka dula. ¹⁴ Siuk kula po, Nyonowa a sak kama ayen baai ale a mooli Naawen wienja la ba a tuni ba ba tuimaŋa nyinj.

¹⁵ Alege mi an pai siuk ku de a yiili nanta ni jigi yaase mi a nmarisi gbanƙa de a pai siuk ku de a te mi dega. M dan kpi a zunchoŋ m le a nye kude. Mi a kan te nuru pai ku de nyinj a valim mi. ¹⁶ M ka siuk a nak sunum mi ale a mooli Naawen wienja la nyinj ŋa. Ka Naawen ale weeni ayen mu a tom. Ku abe le bie m jigi ka nna yegayega ase m nin kan mooli wa wienja. ¹⁷ Ase dan kan mi dek ale lueri tuini a tom m ta siuk kama ayen ba a tuni mu. Alege ku ka fifiok ayen m tom dii nyinj la Naawen ale te mu tuini de. ¹⁸ Boan tutuna abe le mi a nya? M tutunaŋa meena ale m бага a mooli Naawen wienja abe m kan weeni ayen ba tuni mu m tuimaŋa nyinj ŋa. M daa nye ku de m kan pai siuk kuui meena ate mi deri ta la ayen m ka waai ale a mooli Naawen wienja la.

¹⁹ Mi a daa nuru waai yomma alege mi a pai m dek kama a chim waai meena yomma ayen m бага a mooli Naawen wienja ate nuruba yegayega a nya varibasika. ²⁰ Mi a dan boro a mooli Naawen wienja a te Juuma, mi a nye m dek ase ka Juu la, ate ba бага a nya varibasika. Ku daa fifiowa ayen m va Moosis Sinsaŋa, alege m dan boro a mooli a te baai ale a va Moosis Sinsaŋa la, mi a nye m dek ase m ka waai ale a va Moosis Sinsaŋa la, ate ba бага a nya varibasika. ²¹ M dan boro a mooli a te baai ale kan daa Juuba la, mi a nye m dek ka nna ase m da Juu la

ate ba бага a nya varibasika. Ku de a kan sak kama ayen m kan va Naawen sinsaŋa, mi a va Yeezu sinsaŋa kama. ²² Mi dan boro me a mooli Naawen wienja a te baai siaka ale kan pagra ale Yeezu la, mi a nye m dek ka dila ate ba бага a nya varibasika. Baai meena ate mi a mooli Naawen wienja a te ba la nyeka ale ka dii la, mi a nye ka dila ate nuruba a бага a nya varibasika.

²³ Wienja de meena mi a nye ka Naawen wienja nyinj ayen m бага a nya niaun ku po. ²⁴ Nuru baai ale a chali la meena a chali kama alege wanyi ale a tuesi deerowa jamu. Ni abe basi ate ni wensiuku po boka a nala ase chalaŋa ale ka dii la ate nama me a tuesi jaab dila nyinj. ²⁵ Nuru waai ale a yaali ayen wa maa chali chala la a siak sinsak pagra kama ayen wa бага a chali de a tuesi jaab buui ate ba pa a te deerowa la, jabula abe kan benni ale kaasika, alege tama ale ti tuesi jaab buui la ka kaasi ka. ²⁶ Dila ale soa ate mi a kasim a chali yorr ayen m nueri la. Dila me ale soa ate mi a kan chubi a basiro la. ²⁷ Mi a nak m nyinjka kama ayen ka girigi ate m бага a yik ka nmapi, ate m dan mooli Naawen wienja a te nuruba abe ku njaan nyinj Naawen kan zeri mi dega.

10

¹ M suaata, ni teeri dii ale jam a nye ti kokpiensaŋa ale jam va Moosis la. Chinmari ale jam a lik ba ate ba meena a lo beli kpeeni a jueli nalimnyiini. ² Ti abe dan nman ti weeni me ba ale jam a lo benni a jueli ale Moosis la a nye ase ba jam a tuesi ka soka ale Moosis la. ³⁻⁴ Ba meena a jam de ka wenzuk nđandiinta ale nyu nyiam pun kuui ate Naawen a jam te ba la po. Pun kula abe jam ka Yeezu dek. ⁵ Alege dila

meena Naawen sui an jam peenti ale ba. Ba meena a jam kpi wari ka goanni po.

⁶ Ku de meena abe le ku kaam ti ate ti ka yaali njan baai ale kan daa njan marŋa, ⁷ yaase ti a kaab bogta ase ba ale jam a nye dii la. Ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po dii la, “Nuruma a jam kali ale ka chaab a de ale a nyu daata ale yiti a boro a gok.” ⁸ Ti be kan ti ta nipok yaalik tuima ase ba ale jam ka dii la ate da yeŋ po Naawen a ko nuruba tusa pisiye ale nja ta dii la. ⁹ Ti be kan nye Nyɔnɔwa a nya ase ba gela ale jam a nye dii ate Nyɔnɔwa a jam basi ate wiinja a dom ba a ko la. ¹⁰ Ti be kan a fobli ase ba ale jam a fobli dii ate Naawen a basi ate sabiilowa a ko ba la.

¹¹ Wienja de meena abe nye kama ayen nja sak ti, nuruba abe nmarisi kama me ayen nja a kaam ti. Yogyogla de ate ti boro la tenƙa a yaa moata ka kpeglimka.

¹² Nuru waai abe le a poli ayen wa siaka a pagra la, a kpesi wa dek ate wa kan lo. ¹³ Nyenya kaai meena ate ni a tu la, me dek a jam nuruba jigi kama. Alege a magsi chaab ale Naawen ale puulim la, wa kan basi ate nyenya kaai ate ni kan baga a pik la a jam ni jigiya. Diipo ate ni a tu nyenyaka la, wa ale te ni pagrim ate ni baga a pik, abe wa te siuk ate ni nyini nyenyaka po a nyini.

¹⁴ Dila nyinj, m doaba, ni kan ta wari a nye ale bogta kaab ka. ¹⁵ Mi a seba ayen ni ka baai ale ta yam a miŋ wie la ale soa ate mi a biisi a te ni. Daa mi abe le a weeni la nyinja alege nama dek poli ku po a nya. ¹⁶ Nyɔnɔwa nandiintaŋa ate ti nyiem a pai beerik ka a te Naawen jiam la, ti dan nyu ku a nye ase ti maari ka chaab a nyu wa ziimu la. Boroboruku ate ti yik a nmari la ti dan njobi, ku a nye ase ti maari ka chaab a

njobi wa nyinka la. ¹⁷ Dii nyinj la boroboruku ka kunyi, ta meena abe dan poom piisi dii dii ya ti ka bunyi ase nyinj yeŋ la, dii la ti meena a njobi ka boroboruk yeŋ.

¹⁸ Ni abe nya Izirali demma ate baai a jam maari chaab a de njan baai ate ba pa kaab te Naawen la ka bunyi. ¹⁹ Mi abe a weeni kama ayen bogluk yaase nandiin tii ate ba pa kaab bogluk la daa nanta dega? ²⁰ Aaya, mi a weeni kama ayen njan baai ate ba pa a kaab bogta la, ba kaab a te ka chichirisa daa Naawen. Mi abe kan yaali ayen nama ale chichirisa a ta wari a nye ale chaaba. ²¹ Ku an magsi ni a nyu Nyɔnɔwa beerik po ale nman nyu chichirisa beerik po, ni an magsi ni kali a de Nyɔnɔwa nandiinta ale nman kali a de chichirisa nandiinta. ²² Yaa ti a yaali ayen ti basi ate Nyɔnɔwa a ta ka nyuri ya? Ti abe seba kama ayen ti an pagra a gaam wa.

²³ Nuruba a weeni kama, ayen ti baga a nye dii meena kama. Ku ka wensie, alege daa wienja meena ale nala. Ti baga a nye dii meena kama, alege daa wienja meena ale a maari ti. ²⁴ Nuru waai abe ka a nye dii ale di niak wa dek wa nyiini la, alege dii ale di niak wa chaab la.

²⁵ Ni baga a da nandiin tii meena ale bo yaba la kama a de ale kan begi. Nandiin tila chaab deka an magsi ku a daani ni popola. ²⁶ Ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po dii ayen, “Tenƙa ale jaab buuri meena ale bo ka po la ka Nyɔnɔwa ale soa”.

²⁷ Ase baai ale kan daa Kirisita bisa la a dan wi fu ayen fi jam de nandiinta ale ba, nandiin tii ba pa a zaani fi nin la kan begi, popola daani ka nyinj. ²⁸ Alege waai a dan weeni fu ayen nandiintaŋa de ba pa kaab ka bogta, kan de nandiin ti la nuru waai ale weeni fu la ale wa popola daani ka nyinj, ²⁹ daa

fi dek popola alege nwala popola nyinj.

Ase nuru waai ale bek ayen ka boa ale soa ate mi ale ta siuk a nye dii la waai siaka ale kan pagra la a бага a kasi mi ate mi a kan nye. ³⁰ Nuru waai abe ka siuk a bo a mini mi nandiin tii ate mi a te Naawen jiam ti nyinj la.

³¹ Dila la, wa dii meena ate fi a nye, fi a de yaase fi a nyu, be a nye ate ku te Naawen zula. ³² Ni kan basi ate ni nyeka a basi ate Juuba yaase baai ale kan daa Juuba la yaase Kirisita bisaṅa a tom wabiok wa. ³³ Ni abe a nye ase mi ale a nye dii la. Mi a nye kama ayen waai meena sui a peenti, m be kan poli ka dii ale a niak mi la, alege dii ale a niak nuruba ba chaab la, ate ba бага a nya varibasika.

11

¹ Ni abe a tomsi mi ale a nye dii la, ase mi ale a tomsi Yeezu Kirisita dii la.

² Mi a pak ni kama, dii nyinj la ni ale kasim a teeri m wie la ale a va sinsak ṅaai ate m sak ni la. ³ Alege mi a yaali kama ayen ni minj ayen Yeezu Kirisita a ta pagrim kama nuru meena zuk, ate chora a ta pagrim wa po zuk, ate Naawen a ta pagrim Yeezu Kirisita zuk. ⁴ Dila nidṅa waai a dan boro a puusi yaase wa a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te nuru bori sunsunj ale vuk zutok, ku a te Yeezu Kirisita ka chivie. ⁵ Nipok waai me a dan boro a puusi yaase wa a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, nuru boari sunsunj alege an bobi bobik ku a te wa chorowa ka chivie, wa ale nipok waai ale chiiri wa zuk la ka bunyi. ⁶ Nipowa abe dan kan bobi zuk bobiga, wa бага a che wa zuisaṅa kama. Ku abe ale ka chivie ate nipok a che wa zuisa yaase wa chiiri si la, wa kasim pa

bobik a bobi wa zukku. ⁷ Nidṅa an magsi wa bobi wa zuwa dii nyinj la Naawen a nye wa ase ka wa dek la ate wa a sak Naawen zulaṅa. Alege nipok a sak ka nidṅa zulaṅa, ⁸ Daa nipok nyipik kobi ate Naawen a pa nye nidṅa, alege ka nidṅa nyipik kobi ate Naawen a pa nye nipok. ⁹ Yaase Naawen a nye nidṅa ka nipok nyinjṅa, alege wa nye nipok ka nidṅa nyinj. ¹⁰ Dila ale soa ate nipok a magsi ayen wa pa bobik a bobi wa zukku ate ku sak ayen wa ta siuk a puusi ale a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, ate sabiiloma a nya ayen wa ta siuk.

¹¹ Ase ti ale ka Kirisita bisaṅa la nipok a ta tuilim kama nidṅa jigi ate nidṅa me a ta tuilim nipok jigi. ¹² Naawen abe le pa nidṅa nyipik kobi a nye nipok la, ku ka dila ate nipok a yaa biak nidṅa. Naawen abe le nye jaab buuri meena a basi tenka zuk.

¹³ Nama dek a poli nya ase ku magsi ayen nipok a puusi a te Naawen nuru boari sunsunj ate jaab an lik wa zukku. ¹⁴ Naawen nyeka de a sak kama ayen nidṅa a dan ta zuwoṅsa ku ta ka chivie, ¹⁵ alege nipok jigi ku ka nalim. Naawen a te wa zuwoṅsaṅa kama ayen si a lik wa zukku. ¹⁶ Alege waai a dan ka a siak mi ale weeni dii la, mi ale ta dii ayen m weeni la ale tama yaase Naawen nuruma tigsiku a ṅman ka kisuk ku choa a magsi chaab ale Naawen puusika.

¹⁷ Yogyogla de ate mi a yaali ayen m weeni dii la, m kan ṅman pak ni, dii nyinj la ni ale a tu chaab la a kan niak ni alege a kaasi ni kama. ¹⁸ Nuruba abe weeni mu kama ayen ni a poori ka chaab a tu. Mi abe seba ayen wensie a bo ku po kama. ¹⁹ Ku abe daa chichama, poori ka a bo ni sunsunj kama ayen ku basi ate ba seba baai ale sum a ta siaka la. ²⁰ Ni a dan tu chaab nandiin tii ate ni

a de la daa Nyɔnɔwa ɲandiinta. ²¹ Ni a dan boro a yaali ayen ni de, m ba ale deri a kpabi a de ate nyu ale kan limsi m ba, ate baai a chak alege baai kom a ta ba. ²² Ni abe ta ni dek yeri kama a de ale a nyu. Ni kisi Naawen nuruma kama? Baai ale kan ta jaab la, ni a yaali ayen ni basi ate ka chivie a yik ba? M le weeni ni ayen ka boa? M kan pak ni.

²³ Sinsak ɲaai ate mi a sak ni nna ka Nyɔnɔwa sinsaga, ayen yok kuui ate Judas a bobri a pa Yeezu da la, yok kula dek ate Yeezu Kirisita a yaa pa boroboruk, ²⁴ a te Naawen jiam alege yik ku ɲmari a yaa weeni, “Mi nyiŋka ale nna ate mi a pa kaab a te ni. Ni be kasim a nyɛ nna wa a teeri m wari.” ²⁵ Ba ale nueri junaɪ ɲandiinta la, Yeezu Kirisita a yaa pa beerik, a yaa weeni ayen, beerik ka de a sak ka Naawen ale nyɛ noayen paalika ale ni la. Ku la abe nyɛ ka mi ziimu nyiŋ. Diipo meena ni dan boro a nyu, ni be a teeri m wari.

²⁶ Ku de kiri abe le diipo meena ni dan boro a ɲobi boroboruku de ale a nyu beerika de po, ni kasim a moli Nyɔnɔwa kumu wie ate wa taam ga jam. ²⁷ Ku be ale ka dii la nuru waai a dan ɲobi Nyɔnɔwa boroboruku ale nyu wa beerika po ale biem ku kan te Nyɔnɔwa zula. Dila wa be nyɛ ka wabiok a kaasi Nyɔnɔwa nyiŋka ale wa ziimu. ²⁸ Dila nyiŋ la waai meena nyiem be kpesi nya wa dek a magsi abe wa ge ɲobi boroboruku abe wa nyu beerika po. ²⁹ Ate waai a dan kan miŋ Nyɔnɔwa nyiŋka kiriya ale ɲobi boroboruku, a nyu beerika po wa ta ka buusa boka a jam wa dek jigi. ³⁰ Dila nyiŋ abe le ni ba yega a wiak ale wobsa ate yega me va dila nyiŋ a kpi. ³¹ Ti nyiem abe dan de niŋ a kpesi ti dek a magsi Naawen a kan bo ti buusa.

³² Alege Nyɔnɔwa a bo ti buusa kama ale a namsi ti ate kula kan basi ate wa kaasi tɛɲka meena a maa gum ti du.

³³ Dila la, m suaata, ni nyiem a dan tu chaab ayen ni de Nyɔnɔwa ɲandiintaŋa, ni be limsi chaab. ³⁴ Kom abe dan ta waai wa de yeri abe wa ge jam. Ate ni ale tu chaab a nyɛ dii la, Naawen kan bo ni buusa. M dan jam ni jigi, wa yoanaŋa buuni m ni nyɛ ɲa a magsi.

12

¹ M suaata, wɔgyɔgla de mi a yaali ayen m weeni tiirin tii ale a nyini Naawen Chiika jigi la wie. M be a yaali kama ayen ni seba wensienja meena a magsi chaab ale tiirintaŋa de. ² Nama abe ze ayen ni ale jam kan ta siaka ale Naawen la, ni jam be siuku kama ale ni ale a kaab bogta ate ti ka nyuvuri la. ³ Mi a yaali ayen ni seba ayen nuru waai ate Naawen Chiika a bo ale wa la an бага a ka te Yeezu. Nuru waai abe m бага a weeni ayen Yeezu ka Nyɔnɔ, ka Naawen Chiika a nin te wa siuk.

⁴ Chiika tiirintaŋa ka nna tɔgatɔga, alege ka chiik yeŋka ale a te. ⁵ Suita tɔgatɔga ate nuruba a tom ba tuimaŋa alege ka Nyɔnɔ yeŋka la ate ba tom a te wa. ⁶ Seba ka ka tɔgatɔga ate nuruba a tom a te Nyɔnɔwa alege ka Nyɔnɔwa ale a te seba kala waai meena ate ba a tom a te wa. ⁷ Naawen abe basi kama ate wari a bo nuru meena wanyiwanyi jigi a sak ayen Chiika a bo ale kula nyɔnɔ kama ayen wa a maari Kirisita bisaŋa meena. ⁸ Naawen Chiika a te waai yam kama ate wa dan biisi biik abe yam bo ka po. Chiik yeŋka me a te waai sebika ate wa dan biisi biik abe ka chim sebika biik. ⁹ Chiik yeŋ kala me ale te waai siaka nna yegayega ale a te waai me pagrim ate wa бага a puusi ate wɔgnyeensa a nya nyiŋyɔgsa.

¹⁰ Chiika a te waai me pagrim ate wa dan puusi wakperikaliisa a nye, a basi ate waai a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, a basi ate waai me a biisi a gaari tiirin tii ale nyini Naawen jigi ale tii ale kan nyini wa jigi la. A basi ate waai me a бага a biisi bichan, a basi ate waai me a бага a biisi dii ate ba weeni la kiri. ¹¹ Alege ka chiik yen kala dek ale a tom dila meena, ka ale a yaali dii la. Ka a te waai meena tiirimu ka togatoga.

¹² Yeezu Kirisita a nye ase ka nurubiik nyin ale ka dii la alege ta kabta togatoga. Ka ta ka kabta togatoga alege be ka nyin yen ka la. ¹³ Ku be ka dila tama jigi, ti ka Juuba yoo, ti daa Juuba yoo, yom yaase daa yom yoo ti maa chaab tuesi ka so yen ale chiik yenka. Naawen abe basi ate ka chiik kala a bo ti suniimansa po.

¹⁴ Dii la nyinka dek daa kauk yeonjona alege ka kabta yegayega. ¹⁵ Ase nantuoku dan weeni ayen ku ale kan daa nisa la nyin, ku maa daa nyinka po, kula a kan basi ate ku kan maara chim nyinka po. ¹⁶ Ase tunni a dan weeni, ayen, di ale kan daa num la, di maa daa nyinka po, kula a kan basi ate di kan maara chim nyinka po. ¹⁷ Ase nyinka meena daam dan ka num, bu le nye ka se a womu? Ka daam abe dan ka tui, di nye ka se a wom nyunmowa? ¹⁸ Ku abe le ka dii la, Naawen a nye nyinka kama ate ka ta kabta togatoga ase wa dek ale a yaali dii la. ¹⁹ Dila la, nyin abe ti karo ase ka a nin ka kauk yeon nyini. ²⁰ Ku abe le ka dii la, kabtana a piisi kama alege ka nyin yenka la.

²¹ Dila la nyin la, nummu a kan бага a weeni nisanja, ayen bu kan yaali si. Yaase zukku a бага a weeni nansanja ayen ku kan yaali si. ²² Nyinka kab tii ate tama a poli ayen kab tila a wobsa la a dan

kan karo ti kan бага a nye wari ya. ²³ Kab tii me ate ti a poli ayen kab tila a ka tuilim la, ti a nmasi a nya kab tila kama nalimnyiini, ale kab tii me ale kan nala nina po, ti kpesi a nya kab tila kama nalimnyiini. ²⁴ Kab tila me, kab tii ale nala la a kan yaali. Naawen dek abe le nye nyinka dii la, wa nye kama ayen tama ale a poli ayen kab tii ka tuilim la a nya zula. ²⁵ Naawen abe nye ku de kama ayen nyinka kabta togatoga a kan poori chaaba alege nye magsi a boro. ²⁶ Ase nyin kauk kunyi a daa nam, kaab yontana me a maara nam kama. Kauk kunyi a dan nya zula kaab yontana me maara nya ka masim.

²⁷ Ni meena abe a nye ase ka Yeezu nyinka la, ni meena wanyi-wanyi abe ka wa nyinka kabta. ²⁸ Kirisita bisanja po Naawen a te waai meena wa tomka jigi kama. Wa piilim ale ka tuimtomdoba, a pa sanj baai ale a mooli Naawen wannu la, butawa baai ale a sak Naawen wannu la. A yaa pa sanj baai ale a tom wakperikaliisa la, a pa sanj baai ale ta pagrim a puusi ate yognyeensa a nya nyinyogsa, yaase ba a maari nuruba, yaase ba a sak tuima ale na tom dii la, yaase ba a biisi bichan. ²⁹ Ba meena abe daa tomteeroba yaase baai ale a mooli Naawen wie la yaase sagroba. Daa waai meena ale ta pagrim a бага a tom wakperikaliisa. ³⁰ yaase ba a puusi ate yognyeensa a nya nyinyogsa yaase ba a biisi be chansa yaase ba biisi dii ate ba weeni la kiriya. ³¹ Ni be a pii nyin ate ni nya tiirim tii ale ta tuilim la.

M be le sak ni sumanka dek ni ale ni nye dii la.

13

¹ Mi a dan poom бага a biisi tenjuk de ale wenjuzuk biisanja meena ale kan yaali nuruba ku

a nye ase m biisi a nuem kama nna ase loni la yaase gunḡonj la. ² M be dan poom бага me a mooli Naawen wanni nalimnyini, ale seba, a бага a miḡ Naawen wa wasusunḡa meena, ale ta siaka yegayega a бага a weeni guuta ayen ti voori a yiri ga duak jigi yonḡ, alege ka yaalika ale nuruba m ka kiriya. ³ M dan pai m ḡanta meena a chari nuruba ale basi ate ba ju mu ale bolim alege ka yaalika ale nuruba ku kan maari mu.

⁴ Ase fi dan a yaali nuruba fi a yik fi sui kama ale ba, ale a ta jiiḡim ale ba, fi dan a yaali nuruba fi kan ta nyuri nyeka, yaase fi a kuulimu yaase fi ta kanjanta, ⁵ fi dan a yaali nuruba fi kan ta tukpariya yaase butuemwa yaase supuurimḡa, fi dan a yaali nuruba fi kan kasim a teeri ba ale nye fu kaasi dii ya. ⁶ Nuru baai ale ta yaalika la a kan ta supeentik ase nuruba a nin tom kaasi alege ba a ta supeentik ale ka nuruba nye masika. ⁷ Yaalika a basi ate ti a chiibi wari meena kama a basi me ate wie a dan poom a daani ti ti diem ta siaka, a basi a te ti yiila a bo ale Naawen ale a dunḡ ti sue wari meena po.

⁸ Ku be le ka dii la, yaalika a kan kpegli. Ba dan poom a mooli Naawen wanni di kan benni, a biisi be chanḡa ku le kpeglim, ba ale seba nna yegayega alege seba kala ale taam. ⁹⁻¹⁰ Ti diem a ze wari meena. Ti ale a mooli Naawen wanni la an diem nueri ya. Alege dii ale chim wamanḡ la da dii dai ale jam, ate dii ale kan daa wamanḡ la a murinḡ be.

¹¹ Diipo ate mi a jam ka biik la, mi jam ta ka binbain biik ale binbain popola alege yḡgyḡla de ate mi a pak la, mi yaa basi binbain nyeka kama. ¹² Dii ate ti a nya yḡgyḡla de nna a nye ase ka nyaasunḡ po ate ti a nya la. Ti be kan nya a chagi. Alege ku le jam

diipo ate ti seba Naawen chak abe ti miḡ wie meena.

¹³ Ku abe le ka dii nna, wie ḡata ale tali. Wa ḡala abe le siaka, ale yiila, ale yaalika alege wie ḡa de ḡata wa dii ale taam la ale yaalika.

14

¹ Yaalika ka tiirim kpiem, alege mi an ḡma a biisi bu la wie. Alege ku nala a magsi kama ayen ni ta Chiika tiirintanḡa. Tiirintanḡa de po buui ale nye wari nna yegayega ale buui ate fi бага a mooli Naawen biika la. ² Nuru waai ale a biisi bichanḡ la, a kan biisi a te nuruba, wa biisi a te ka Naawen, dii nyinḡ la waai kan miḡ ka kiriya. Ka wensie wa susuga ate wa va Naawen Chiika pagrim nyinḡ a biisi. ³ Alege waai ale a mooli Naawen biika la a biisi a te ka nuruba ale a maari ba, ale a te ba nyinḡbiiri ale a te ba suyḡgini. ⁴ Nuru waai abe le a biisi bichanḡ ka la a maari ka wa dek, alege waai ale a mooli Naawen biik a te nuruma la a maari ka Kirisita bisanḡa meena.

⁵ Mi a yaali ayen ni meena ate a biisi ka be chanḡa ale m ḡman goanti a yaali ayen ni ta ka tiirim buui ate ni бага a mooli Naawen biika la. Dii la waai ale a mooli Naawen biika la a gaam waai ale a biisi be chanḡa la kama. Be nin ka waai a nin weeni dii ate wa biisi la kiri ate ku maari Kirisita bisanḡa meena. ⁶ M suaata, mi abe dan jam ni jigi a biisi bichanḡ a te ni, ni kan nya nyuenta ku po. Ka Naawen a nin pa wari a sak mu ayen m weeni ni yaase wa pa sebika a te mu ayen m pa sak ni yaase biik a nyini wa jigi ayen m biisi a te ni yaase sinsaga ate m sak ni.

⁷ Ase paampuunḡ yaase kpanunḡ nna, nuruba dan ka a peeri yaase ba a nak nalimnyini, baai ale a wom la ale nye ka se a seba ba ale a keru yi dii la. ⁸ Nuru waai abe le

a peeri damuniŋ a wi nuruba ate ba a cheŋ kpaliŋ po la a dan kan peeri a wi nalimnyiini ka wana ale wa gomsɪ a magsi kpaliŋ ka? ⁹ Ku abe ka dila degadega, nuruba a kan miŋ fi ale a biisi dii la kiriya ase fi ale a biisi bichan̄ ŋa. Dila fi a biisi a basi ka vioku po. ¹⁰ Biisa toŋatoŋa ale piisi a bo tenzuk de alege si meena a ta kiri kama. ¹¹ Alege nuru a daa biisi be kaai ate mi kan womu, nuru wa ka nichaano mi jigi, mi me a chim nichaano wa jigi. ¹² Nama dek abe le kasim a yaali Naawen Chiika tiirintan̄a la, ni abe nye nyin̄biiri meena ate pa tiirin̄ tii ale ti maari Kirisita bisan̄a la a tom.

¹³ Nuru waai ale a biisi bichan̄ la abe a puusi a te Naawen ate wa te wa tiirim buui ate wa ale baga a biisi wa ale weeni dii la kiri. ¹⁴ Ase m dan a puusi a biisi bichan̄ m chiika me a puusi kama alege ku kan maari m popolan̄a. ¹⁵ Ku abe dan ka dila, mi m nye ka se? Mi ale kasim a puusi ale ka m chiika ale m popolan̄a, abe mu a yi yiila me ale m chiika ale m popolan̄a. ¹⁶ Ase waai a dan boro a puusi a te Naawen jiam ale chiika nyiini nuru waai a dan maa bo tuka po wa ale nye ka se a weeni ayen, “Ku be nye dila”? Siuk karo a te wa baga a miŋ wa ale a weeni dii la. ¹⁷ Naawen jiamu te ka a dan poom magsi, nuru m wala a kan bola a nya maarika.

¹⁸ Mi a nye Naawen jiam kama dii la mi a biisi be chan̄ka a gaam ni meena kama. ¹⁹ Alege Kirisita bisa tigsun̄ ku po mi a dan biisi wie ŋanu a sak nuruba ate ba miŋ a zunchoŋ m le biisi be chan̄ka wie tusidi.

²⁰ M suaata ni kan ta binbain popola, ni a poli ase baai ale pak la. Alege biem jigi ni a nye ase biluata la ate ba ze biem deema la. ²¹ Ba ŋmarisi Naawen gban̄ka po ayen, Naawen a weeni ayen,

“M le basi ate nuru baai ale a biisi be chan̄sa la
ate ba biisi a te m nuruma.
M le basi ate nicham pa ba noa a biisi a te ba,
alege m nuruma a kan womu.”

²² Dila la tiirim buui ate fi baga a biisi bichan̄ ka la a sak ka pagrim waai ale kan daa Kirisita biik la jigi, alege tiirim buui ate fi baga a chogsi a biisi Naawen biik a te la a sak ka pagrim Kirisita bisan̄a jigi.

²³ Kirisita bisan̄a abe dan tu ate waai meena a biisi bichan̄ ate Kirisita be sii ate ba an diem a sak ba la yaase baai ale kan daa Kirisita bisa la a jam jo, ba kan weeni ayen ni meena ka yesinsa?

²⁴ Alege waai meena a dan chogsi a biisi Naawen biika a te ate waai ale kan daa Kirisita biik la yaase Kirisita biik kaai ate ba an diem sak wa la a jam jo a wom ba ale a biisi dii la wa le siak wa tom kaasika. Wie ŋaai ate wa a wom la ale bo wa buusa, ²⁵ wa susuga popolan̄a meena ale lak a sak, ate wa koori ten̄ zuli Naawen a siak wa kaasun̄ ku abe wa weeni ayen, “Wensie Naawen a bo ni sunsun̄ dela kama.”

²⁶ M suaata mi ale a weeni dii la kiri ale nna, ase ni dan tu chaab ayen ni puusi Naawen, nuru ale ta yiili a yi ate wa choa a sak ate wa choa a biisi Naawen ale lak dii a sak wa la ate wa choa a biisi bichan̄ ate wa choa a biisi bichan̄ ka kiri a sak nuruma. Ni abe a nye wari meena ate ku a maari Kirisita bisan̄a ate ba siika a pagra. ²⁷ Ase nuru waai a dan poom ayen wa biisi bichan̄, ba chim nuruba baye yaase bata, ba kan gaam dila, ate m wa a dan biisi nueri abe nwala me a ŋman biisi ate nuru wa choa a biisi dii ate ba weeni la kiri. ²⁸ Alege waai a dan kan boro a biisi ku kiri ya, nuru waai ale a biisi bichan̄ ka la abe goori abe wa a biisi wa popo a te wa dek ale Naawen.

²⁹ Naawen a dan te nuruba baye yaase bata biik, ba abe biisi ate mbala kpesi be kaai ate ba a biisi la a nya. ³⁰ Alege nuru waai a dan kali tuka po ate Naawen a te wa biik, waai ale liŋ boro a biisi la abe basi ate nwala a biisi. ³¹ Ni meena a tuesi biik Naawen jigi a biisi wanyi wanyi ate waai meena a baga a zamsi a nya nyinbiiri. ³² Nuru waai ale baga a tuesi biik Naawen jigi a biisi la abe kpesi yik wa tiirimu nalimnyiini. ³³ Dii nyin la Naawen a kan yaali butinka tuima alege wa yaali ka noayen ale suyogini.

Wie ŋaai abe le a nye Naawen nuruma tuka po la ale la. ³⁴ Nipooma a nyiem abe a nye dikki. Ba an magsi ba a biisi a magsi chaab ale Juuma Sinsanŋa ale weeni dii la, ayen nipooma kan chim niŋ deeroba. ³⁵ Ba a dan a yaali ayen ba bek a miŋ wari kiri, ba bek ba choroma ba yeŋa Kirisita bisa a dan tu ate nipok a biisi wa a te ka wa dek chivie.

³⁶ Yaa Naawen wanni a nyini ka nama jigiya? Yaa di jam ka nama nyiini jigiya? ³⁷ Nuru waai abe daa poli ayen wa ka Naawen tomteero yaase wa ta Chiika tiirimu, wa abe miŋ seba ayen mi ale ŋmarisi dii a te ni la a nyini ka Nyonowa jigi. ³⁸ Nuru waai ale a yaali ayen wa zeri ku de la abe zeri ate wa nam ku nyin.

³⁹ Dila la, m suaata, ni basi ate ni suniima a bo Naawen biika tuesi biik alege ni kan zeri be chanŋa biiga ⁴⁰ Ni be nye wari meena a va abe le nye a magsi.

15

¹ M suaata, mi a yaali ayen m teeri ni wa paali maŋsa ŋaai ate mi a mooli a te ni ate ni siak la a nye ase ka nyubi ate ni za di zuk ale siaka la. ² Naawen wanni ale la ate mi a mooli a te ni. Ni dan kasim ta siaka ale di, di ale vari

ni a basi alege ni dan kan sum ta siaka ni kan nya varibasika.

³ Ba a sak mi ka wa dii ale chim wari dek a gaam wie meena la ate mi me a pa sak ni. Wa dila ale Yeezu Kirisita a kpi kama ti wabaatanja nyin, ase ba ale jam ŋmarisi Naawen gbanŋa po dii la. ⁴ Wa abe le kpi la, ba gu wa kama ate ku daanŋa ta danni wa yiti kum po ase ba ale jam ŋmarisi Naawen gbanŋa po dii la. ⁵ Wa abe le yiti kum po la wa pa wa dek kama a sak Piita a ŋman pa wa dek a sak wa ŋaanviirima pi ale bayewa. ⁶ Wa a ŋman pilim pa wa dek a sak wa ŋaanviirima ba chaab kobsinu. Ba gela a diem boro kama alege ba gela a kpi. ⁷ Wa ŋman pilim pa wa dek me a sak Jeemsi, ku ŋaan nyin a ŋman pa a sak tuimtomdoma meena

⁸ Ku kpeglimka meena wa yaa pa wa dek a sak mi. Alege mi abe ka waai ate ba biak mu diipo ale kan magsi ba biak mu la. ⁹ Dii la mi ka wa tuimtomdoma po ŋaan deno. Mi an poom magsi ayen ba a wi mu ayen tuimtomdo, dii nyin la m namsi Naawen nuruma ka yegayega. ¹⁰ Alege jinla mi ale ka nuru waai choa nna, ka Naawen niaka nyin. Naawen ale te mu tiirim buui la mi an yik kaasi ya. Mi abe tom kama a gaam Yeezu tuimtomdo mbala, alege daa mi dek nyinŋa ka Naawen niaka nyin ate m baga a tom. ¹¹ Dila la dan ka mi ale mooli yaase tuimtomdo mbala ale mooli, wa dii ate ti meena a mooli la ale la, dila abe le ni ta siaka ale di.

¹² Yogyogla de ate nuruba a mooli ayen Yeezu Kirisita a yiti kum po la, ni ba gela a weeni kama ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po. ¹³ Ku la abe dan ka wensie, ku a sak kama ayen Yeezu Kirisita an yiti kum po. ¹⁴ Yeezu Kirisita abe dan kan yiti kum po, wa dii ate tama a mooli la ale

nama siaka ale Yeezu ate ka kiri ya. ¹⁵ Tama ale weeni dii ti mooli ka po la a sak kama ayen ku ka ku tɔga ale Naawen ale tom dii la, dii nyin la tama weeni ayen wa basi ate Yeezu Kirisita a yiti kum po, alege ku be dan kan wensie ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po, Naawen abe m basi ate Yeezu yiti kum po. ¹⁶ Dii la baai ale kpi la dan ka a yiti kum po dan ka di Yeezu Kirisita abe m yiti kum po. ¹⁷ Naawen a dan kan basi ate Yeezu Kirisita a yiti kum po, ni siaka ale wa ka kinla, ate ku a sak ase ni bo ka ni wabaatana po la. ¹⁸ Ku abe nma a sak me ayen baai ale ta siaka ale Yeezu alege kpi la meena a bo ka ninam po. ¹⁹ Tama ale ta yiili naai ale Yeezu Kirisita la dan ka wa te ti tenka de zuk nyuvunni nyiini, ti ka niniga nyam a gaam waai meena tenka zuk.

²⁰ Alege ku ka wensie ayen Naawen a basi ate Yeezu a yiti kum po kama ate ku a sak ayen baai ale ta siaka ale wa alege kpi la, wa le basi ate ba yiti kum po. ²¹ Nuru yen nyin abe le soa ate nuruba a kpi la, wanyi me nyin ale soa ate nuruba a yiti kum po. ²² Baai meena ale Adam ale ka bunyi la a kpi kama, dila nyin me ate baai meena ale a chim bunyi ale Yeezu la wa basi ate ba yiti kum po. ²³ Alege Naawen ale basi ate waai meena a yiti kum po a magsi chaab ale wa ale yaali ku dii la. Naawen a basi ate ka Yeezu a de nin a yiti. Yeezu yaa dan nman jam, baai ale jam ta siaka ale wa la yaa yiti. ²⁴ Ku naan nyin ate tenka yaa kpeglim. Yeezu yaa le nak a nya pagrim chichiri sii ale ta pagrim la zuk ate wa yaa pa naamu a te wa kowa Naawen. ²⁵ Yeezu ale kasim a de wa naamu kama ate Naawen a ga nak yiaak wa dachaasa meena ate Yeezu tabi ba zuk. ²⁶ Dachiak kaai ate Naawen za wa nak yiaak a kpeglim

la ale kum. ²⁷ Naawen gbanja po ku weeni ayen, “Naawen a basi kama ate Yeezu a nya pagrim nanta meena zuk ale tabi zuk.” Ku be weeni a lagri kama, da ayen Naawen dek a maa gum du kama. Naawen dek ka waai ale wa basi ate Yeezu tabi nanta meena zuk. ²⁸ Alege Naawen a dan pa jaab buuri meena ate Yeezu a nya, Yeezu, Naawen biika yaa le pa wa dek a te Naawen waai ale pa jaab buuri meena a te wa la, ate Naawen a yaa a nya jaab buuri meena zuk.

²⁹ Ni be te ti poli nya baai ate ba yik ba ate ba zaani baai ale kpi la nanjula po a te ba soka la. Ku abe dan ka wensie ase nuruba ale a weeni ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po la, ka boa abe le soa ate ba a te nuru bala soka a magsi kpeema? ³⁰ Ka boan jaab ale soa ate tama a chali a jo biem po, ³¹ a tu kum daana meena? Kanjan tii ate mi ta ni nyin la ale basi ate mi a weeni ku de. Be ka Yeezu Kirisita me nyin ate m ta kanjanta. ³² Ase baai ale kpi la a dan ka a yiti kum po, mi ale tu chaab ale goai dunsana Efisos tenka po la, ka boan jaab nyuenta ate m nya ku po. Be dan ka dila ase ba ale weeni dii la ayen, “Ti a de abe ti a nyu ale ti baga a kpi chum kama.”

³³ Ni abe kan te nuruba a paasi ni. Ni dan pa ni dek a man nuru kaasanta ba ale kaasi ni. ³⁴ Ni te ate ni popola a nman jam abe ni basi wabaata nye ka. Ku magsi chivie ta ni kama ni ale kan seba Naawen la nyin.

³⁵ Nuru waai ale bek ayen, baai ale kpi la ale nye ka se a yiti kum po. Ba dan yiti ka boan nyinsa chaab ate ba le tara? ³⁶ Betta bega ale la. Ase fi dan bori biri ten, di kan deri a nyini viowa, se di poak abe di yaa nyini. ³⁷ Jaab buui ate fi a bori la ka biri, da dii dai “wiiti” biri yaase jaab yon biri, ku

da ayen ka kinni ale vioku meena. ³⁸ Naawen ale a te be dii ate ba bori la kiri dii choa ate wa a yaali la, wa a te kama a magsi chaab ale ka be dii choa la.

³⁹ Nanvuuta ale bo tenzuk de la nyiinsa a daa nyin yensa, nurubisa nyiinsa ka si toga, dinsa nyiinsa si toga, nuinsa nyiinsa si toga ate juma me nyiinsa si toga.

⁴⁰ Wennmazuk ale tenzuk nanta meena a ta nyinsa ka ma. Wennmazuk nanta nyiinsa nalimu ka bu toga ale tenzuk nanta nyinsa nalimu. ⁴¹ Wenbinni a ta di me dek nalim kama, Chiika a ta ka dek nalim, chinmarisa me a ta si dek nalim. Chinmarisa nalimu a poom diem ka togatoga.

⁴² Ku ale ku nye dii baai ale kpi ale ge ate Naawen a basi ate ba yiri kum po la jigi ale nna. Ase biri ate ba a bori a ti di a poak alege a nyini la, Kirisita biika nyin ka me ba a dan gu ka, ka a poak kama alege yitika a dan paari ka yaa chim ka paalik, wa an nma kpi ate ka a poagi. ⁴³ Ase ba dan gu wa, nyinka a nye ase ka jaab ale lorima le wobsa dii la. Wa abe dan yiti kum po ka nala ale pagra kama. ⁴⁴ Yogyogla de ate ti ta nyin sii la a za si jam tagri a chim chiika po nyinsa. Dila la nyin lam a boro ate Chiika po me nyin a boro. ⁴⁵ Naawen ale jam lin nye nuru waai ate ba a wi ayen Adam la. Wa jam te wa ka nyuvuri alege Adam waai ale kpeglim la dek ale a te nuruba nyuvuri. ⁴⁶ Nuru waai ale jam ale nyinlammu la ale de nin ate waai ale jam ale chiika la a tagri. ⁴⁷ Adam waai abe le de nin la, Naawen nye wa ka tenzuk de alege Adam waai ale pa san la a nyini ka wennmazuk. ⁴⁸ Tenka zuk demma a nye ase ka nuru waai ate Naawen a nye wa tenzuk de la, baai me ale

ba bo wennmazuk la a nye ase ka waai ale nyini wennmazuk la. ⁴⁹ Yogyogla de ti a nye ase ka nuru waai ate Naawen a nye wa tenzuk de la alege ta cheena ti le nye ase ka nuru waai ale nyiini wennmazuk la.

⁵⁰ M suaata, mi ale a yaali ayen ni seba dii la ale tama ale ti nyinsa de a kan baga a nya Naawen Naamu. Ti ta ka nyin sii ate dan kpi si poak la.

⁵¹⁻⁵² M le weeni wa dii ale kan nyini peelim la ate ni wom. Ti meena a kan deri kpi alege ti dan wom damuni ale ka peeri wennmazuk ti nyiinsa ale deri tagri ka nna yilibi. Ba dan peeri damuni ka Kirisita be sii ale kpi la ale yiti kum po. Ba abe dan yiti ba kan nman kpi. Tama baai ale diem bo tenzuk de la nyiinsa ale deri tagri. ⁵³ Dila la jaab buui ale a poak la ale tagri a chim jaab buui ale ka a poak la, ate jaab buui ale a kpi la ale tagri a chim jaab buui ale ka a kpi la. ⁵⁴ Dila la ku de a dan nye, ate jaab buui ale a poak la a tagri a chim jaab buui ale ka a poak la, dii ate ba a nmarisi Naawen gban ka po la ale chim wensie. Ba nmarisi Naawen gban ka po a weeni ayen, "Kum pagrim a yaa taam kama."

⁵⁵ "Bu pagrimu a bo ka be?"

Bu pagrimu a bo ka be a koani nuruba?"

⁵⁶ Kum a nya bu pagrimu a nyini ka wabaata jigi ate wabaata a nya ti pagrimu Juuma Sinsan nja jigi.

⁵⁷ Alege ti a nye Naawen jiam Yeezu Kirisita nyin ate wa a te ti pagrim la.

⁵⁸ Dila nyin m suaata, ni chiib a zaani nalimnyini. Ni kasim a tom Nyonowa tuimana ale ninmuna, ni ale tolim seba ayen dii meena ate ni tom a te Nyonowa la daa kinla nyin la.

16

¹ Yɔgyɔgla de mi a yaali ayen m weeni ka ni ale nmarisi gbanƙa a weeni ligraŋa ate ni a cheesi la wari. M le weeni Galatia Kirisita bisaŋa ayen ba nye dii la nama me a nye dila degadega. ² Laasidi dai meena waai meena a gaari ligra a magsi wa pagrim ale ka dii la a dueni ate m dan jam abe ni kan nman weeni ayen ni cheesi ligra. ³ M be dan jam m le nmarisi gbanƙa a te nuru baai ate nama a mariŋ ba a lueri la ate ba ta ni tiirimu a cheŋ Jerusalem tenƙa. ⁴ M be dan nman nya ale ku magsi ayen dek cheŋ abe ba va mu a cheŋ.

⁵ Mi a poli ayen m va ka Masi-doniya. M dan va, dula abe m deri jam ni jigi. ⁶ M dan jam ni jigi m le goa a beni maga. M le bo ale ni nɔota wein meena ate ni baga a maari mu ate m nman baga a cheŋ juijui meena ate mi a yaali ayen m nya ni ale ka m nimbie abe mu a taam mu. Mi a yaali kama ayen m goa ale ni a beni maga ase Nyɔnɔ a nin te siuk.

⁸ Mi a yaali ayen m bo Efisos tenƙa a ga paari ka Da Pisinu Tigini. ⁹ Naawen a lak ka siuk a te m boro a tom tuima dek dela jigi alege nuruba a kisi mu a kan siagi.

¹⁰ Timoti a dan jam ni jigi ni tuesi wa nalimnyiini ate ku nye wa masim ale wa a tom a te ka Nyɔnɔwa ase mi la. ¹¹ Ni waai a kan pa wa a chim jaab valina, ni maari wa ate wa jam m jigi nalimnyiini. Mi a limsi wa kama ale m tomteero chaama.

¹² Mi a kasim a te ti suoku Apolos nyinbiiri kama ayen wa jam ni jigi alege wa an yaali ayen wa jam yɔgyɔgla de. Wa dan nya siuk wa ale jam.

¹³ Ni kpesi a nya abe le chiib a zaani ale siaka abe le chim nuru baai ale toa abe le ta siak kaai

ale pagra. ¹⁴ Ni a tom ni tuimaŋa meena ale yaalika.

¹⁵ Ni seba Setefanas ale wa dokdemma ka baai ale lin de nin tagri a chim Kirisita bisa Akaaya tenƙa po. Ba ka baai ale tagri Kirisita bisa zuk a kasim a tom Naawen tuimaŋa. Mi a saalim ni, m suaata. ¹⁶ Ni a zuli nuruma de chaab, ale waai meena ale a tom ale ba la.

¹⁷ Mi sui a peenti ka nna yegayega ale Setefanas ale Fortunatuse ale Akaikus, dii nyin la ba tagri ka nama zuk a cheena ¹⁸ ate ku basi ate m popola a yok. Ni a wom nuruma de noai.

¹⁹ Kirisita bisaŋa meena ale a tu togatoga a bo Asia meena la a puusi ni. Akiila ale Pirisila ale Kirisita be sii ale a tu ba yenni po la a puusi ni nalimnyiini. ²⁰ Ni Kirisita be chaama ale bo dela la a puusi ni.

Ni meena nyiem a dan yiti ni a puusi chaab.

²¹ Mi Pɔɔl, ale a nmarisi pu-usaŋa de ale m dek nisa.

²² Nuru waai ale ka a yaali Naawen la, kikaasa ale bo kula nyɔnɔwa zuk.

Ti Nyɔnɔ, be pilim jam.

²³ Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

²⁴ Mi a yaali baai meena ale va Yeezu Kirisita la ka nna yegayega.

Gban̄ Kaai Ate Pɔɔl A N̄marisi A Saa Siyewa A Te KORINTI DEMMA La

¹ Mi Pɔɔl, ka waai ate Naawen a lueri ayen m chim wa tuimtomdo la. Ti suoku ate ba a wi ayen Timoti la a puusi ni.

Mi Pɔɔl, ale a n̄marisi gban̄ka de a te nama Kirisita bisaŋa ale a tu chaab teŋ kaai ba a wi ayen Korinti la, ale baai meena ale ka Naawen nuruba ate ba bo nuru baai ate ba a wi ayen Girik la teŋka la.

² Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔɔɔ Yeezu Kirisita le wa niak ni abe wa nye ate ni boro ale suyɔgini.

³ Ni basi ate ti pak Naawen waai ale ka ti Nyɔɔɔwa Yeezu Kirisita Ko la. Wa ka jirim Ko waai ate maarika meena a nyini wa jigi.

⁴ Wa kasim a a maari ti kama daanika meena po, ate ti baga a maari ti suaata daani ka meena po. Ti be pai ka maari kaai ate tama dek a nya Naawen jigi la a maari ba. ⁵ Tama abe le maa tuesi Kirisita ninammu a nam la ti be le va wa nyin a nya Naawen maarika yegayega wa kama. ⁶ Tama a dan a nam, ka nama maarika ale ni varibasika nyin. Ti be dan nya maarika nama me a nya maarika kama ale pagrim ate ni baga a chiib ale ninam buui choawa ate tama me a chiibi la. ⁷ Ti seba chak kama ayen ni le n̄masi chiibi ate ni kan lo. Tama me be seba ayen nama ale tama ninammu ka bunyi. Ti maarika me ka bunyi.

⁸ M suaata, mi a yaali kama ayen m teeri ni ate ni seba daani kaai ate ti nya Asia la. Va n̄ala po, tama ninammu a jam gaam kama nna yegayega. Ti jam poom poli ayen ti le kpi kama. ⁹ Ku jam a nye a se ba bo ka tama kum buusa la. Naawen ale basi ate wienja de

a nye ti jigi, ayen wa sak ti ayen ti ka a poli ayen ti baga ti dek a nya kama. Alege wa a yaali kama ayen ti a nya wa waai ale a nak nuruba a yiti kum po la. ¹⁰ Va n̄ala po Naawen a jam vari ti kum po a basi kama. Ti ta yiila kama ayen wa le n̄man vari ti a basi kama. ¹¹ Ni be le a puusi nna yegayega a te ti la, Naawen ale tulisi ni puusaŋa abe wa niak ti, ate nama a te wa jiam tama nyin.

¹² Ti ta kanjanta kama dii la tama dek popola po ti seba chak kama ayen ti boka teŋzuk dek, ale tama ale ni ale ka dii la ka Naawen ale maari ti ate ti ta sunum welensa ale popola maŋsa. Ku de be ka Naawen niaka nyin daa nurubiik yammaa. ¹³ M le a n̄marisi a te ni dii la, mi a poli ayen m le a weeni dii la, an pagra ate ni kan baga min. ¹⁴ Ni diem ze mu a chak ya, alege mi a yaali kama ayen ni seba mu nalimnyini, ate ni ta kanjanta m nyin ase ti Nyɔɔɔwa Yeezu a nin pilim jam.

¹⁵⁻¹⁶ Wienja de nyin, ate m jam yaali ayen m gaam ni a taam teŋ kaai ate ba a wi ayen Masidoniya la abe m pilim n̄man jam a nya ni ate ni maari mu ate m baga cheŋ teŋ kaai ate ba a wi ayen Judia la. M daam dan nye dila, m te jam baga a maari ni ka buye. ¹⁷ M le lin jam a yaali ayen m jam ni jigi ale ge ku n̄aan̄nyin an jam yaali jamka la, nna a sak kama ayen m ka nuru waai ale kasim a a tagri m popola la? M ta ka kanjanta ate m weeni ayen m le lin jam ni jigi ale ge n̄man weeni ayen m kan jam?

¹⁸ Naawen ale mi seero ayen m daa nuru wala choa. Mi ka nuru waai ale wensie nyɔɔɔ la. ¹⁹ Mi ale Timoti ale nuru waai ate ba a wi ayen Silas ate ti jam bo ale ni la, ti jam sak ni ka Yeezu Kirisita waai ale ka Naawen biik la wie. Wa kan puulim ale ka wa noai nyini

ayen wa le te ni nanta. Wa a tom wa tuimaña meena ale ka popola yena. ²⁰ Naawen a jam tom Yeezu kama ayen wa basi ate puulim kaai ate Naawen a jam puulim ku piilim ka po a te nuruba la a chim wensie. Ti a te Naawen jiam ale a te wa zula me wienja de nyinj. ²¹ Naawen dek ale lueri tama ale nama meena ale ti seba chak ayen ti ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la ti le Kirisita ale ka bunyi la nyinj. ²² A yaa nmarisi ti nyinjsa ayen wa dek ale soa ti. Wa me pai wa Chiika a nyo ti suniima po kama ate ku sak ayen wa le nye wienja de meena a te ti.

²³ Naawen ale mi seero a seba dii ale bo m sunum po la. Mi an nman pilim jam ayen m nya ni, dii nyinj la, m dan poom jam, ni te jam wom ka m biik pagrika. ²⁴ Tama kan yaali ayen ti jam sak ni a gum ni ale ta siaka ale Yeezu Kirisita dii la. Ni poom ta siaka ale wa ka nalimnyiini. Ti a yaali ayen ti maari ni kama ate ni sue peenti.

2

¹ M kan yaali ayen m biisi bipagrik ate ku nye ate ni sue nman kaasi. Dila ale soa ate mi an jam ni jigi ya. ² M daam dan poom jam ni jigi ate ni sue kaasi, ka wana ale wa boro a nye ate mi sui a peenti? Ka nama baai ate mi a nye ate ni suenja a kaasi la. ³ Dila ale soa ate m jam nmarisi gbanƙa a te ni. Dila me be ale soa ate mi an nman pilim jam ayen m nya ni, dii nyinj la, nama baai ale ni jam nye ate m sui peenti la, ni te jam nye kama ate di kaasi. Mi dek seba m sunum po ayen wie njaai ale bo m sunum po la, nja a nye ate nama me sue a peenti kama. ⁴ M le jam nmarisi gbanƙa a te ni dii po la, m sui ale jam kaasi nna yegayega ni nyinj. M sunni a jam kaasi ka nna yegayega ate m ninyiam a zi m popo. Ni kan te ni sue kaasi, ku de a sak ka mi yaalika ale ni.

⁵⁻⁶ Ni a teeri nuru waai wie ate m jam nmarisi m gbanƙa po la, ale wa le basi ni dii la. Wa basi kama ate ni sue kaasi a se wa le nye ate mi sunni a kaasi dii la. M gbanƙa wienja a gum ni supuurimu po kama. Va njala po ni ba gela a jam waali ku nyonowa kama. Ni be nye dila a nueri ya. ⁷ Ni vonj a te wa abe ni a te wa nyinbiiri ate wa supuurimu a kan te ate wa a basi ni. ⁸ Mi a saalim ni kama ayen ni weeni wa ayen ni a yaali wa kama nna yegayega. ⁹ Dila ale soa ate m jam nmarisi gbanƙa a te ni. M jam a yaali ayen m seba ase ni a va m noai wie meena po ya. M jam a yaali ayen m nye ni a nya kama. ¹⁰ Ni dan vonj a te nuru, mi me vonj a te wa kama. Mi a nye dila kama dii nyinj la, mi a yaali ayen m maari ni kama. Ku a nye se Kirisita a nya m le a nye dii la kama. ¹¹ Ti seba Sitaana ale kasim a a tom dii la. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni va siuku dila ate wa kan baga a nak ni a yiagi.

¹² M le jam paari tenj kaai ate ba a wi ayen Torowas la, ti Nyonowa a jam te mu ka siuk nalimnyiini ayen m sak nuruba Kirisita wamañsana. ¹³ Alege ku jam daani mu yegayega m le jam kan baga a nya suoku Titus la. Dila ale soa ate mi an jam bo ale Torowas demma a beni ya ale ge cheñ tenj kaai ate ba a wi ayen Masidoniya la.

¹⁴ Ni basi ate ti a te Naawen jam. Wa basi kama ate tama ale Kirisita a chim bunyi. Wa soa ti kama yogyogla. Wa kasim a basi ti kama ate ti a nyeem a sak nuruba ate ba nya siuk a seba Kirisita. ¹⁵ Ti le a sak nuruma dii la a peenti ka Naawen sui nna yegayega. Baai ale a wom wa wamañsana a magsi chaab ale Yeezu la, Naawen a vari ba tuimbaata po kama a basi ate ba a va wa. Baai ale a zeri wa wamañsana

womka la, Naawen le nya ba kaa-sunƙu ate wa basi ba ate ba kan ta kiri ya. ¹⁶ Jigi meena ate ti ga a paari la, ti a nyun ka nna biokbiokwa baai ate Naawen le basi ate ba kan ta kiri la nyue po. Alege ti a nyun ka nna masimasiga baai ale nya varibasika la nyue po. Ka wana dek ale pagrɔ ate wa tom tuimaɗa de a te Naawen ya? ¹⁷ Nuruba yegayega ale a sak nuruba Naawen wamaɗsaɗa wie ale ba noa po nyiini, ayen ba nya nyuenta a te ba dek. Tama kan nye se nuru bala la chaaba. Naawen a tom ti kama ayen ti a sak nuruba wa wie ale popola yena. Ku a nye se Naawen a nya ti kama la.

3

¹ Tama nman a sak ti dek nama niɗa? Ti a yaali ka gbanɗa nama jigi ayen ti seba ni wamaɗsa yaase nama a yaali gbanɗa tama jigi ayen ni seba tama wamaɗsa. ² Nama dek a nye se ka gbanɗa a nmarisi ti suniimaɗa nyin ate waai meena a karim la. ³ Naawen waai ale vua la, a pai wa chiika a nyo ka mi sunum po. Dila ale soa ate ni a nye se Kirisita gbanɗa kaai ate ti nmarisi la. Naawen ale nye dii la a basi kama ate ni gaam wa le jam nmarisi wa sinsaɗɗa a dueni tintain paglagsa zuk la.

⁴ Ka Yeezu Kirisita nyin ate ti ta siaka ale Naawen. Dila ale soa ate ti a weeni nna a sak ni. ⁵ Tama an baga pai ti dek pagrim a tom a te Naawen ya. Wa a pai ka wa pagrimu a te ti ayen ti a tom tuima a te wa. ⁶ Wa a maari ti kama ate ti a weeni a sak nuruba wa ale ba ale nman nye noai yeɗ ale chaab dii ate wa a yaali ayen wa Chiika a jam bo ba suniima po la. Naawen ale a nye dii la a zuak ka yegayega a gaam wa le pai wa sinsaɗɗa nnaai ate wa jam pai a te Moosis dila po, dila po la. Va nɗala po ate nuruba an jam va wa

sinsaɗɗa a ga paari ku kpeglimka la, ba jam kpi kama. Naawen Chiika a dan bo ba suniima po, ba le ta ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

⁷ Naawen a le jam pai wa Sinsaɗɗa a te Moosis dila po, dila po la, Naawen a jam nmarisi nja a dueni ka tintain paglagsa nyin. Moosis ale jam nya Naawen zulaɗa ale wa nalimu yegayegaka la, Moosis nimbidiaka me a yaa jam a nyagsi ka nna yegayega. Moosis ale pilim nman chen Izirali demma jigi la, wa ninaɗa ale jam nyagsi dii la a jam boro a basi kama, alege an diem basi meena ate nuruma an jam baga a nya nja. Naawen a jam pai wa zulaɗa ale wa nalimu yegayega a vi ka wa sinsaɗɗa zuk, nnaai ale a nye ate nuruba a kpi, ⁸ alege Naawen a pai wa zulaɗa ale wa nalimu yegayegaka a nyo wa Chiika po waaai ale a basi ate nuruba a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁹ Wa sinsaɗɗa nnaai ale a nye ate Naawen a nya nuruba kaasunɗa a te Naawen zula kama. Alege wa Chiika waaai ale a basi ate nuruba a chim wayorisima nyam Naawen jigi la, ale soa Naawen zulaɗa ale wa nalimu gaam wa sinsaɗɗa ale soa dii la. ¹⁰ Zula nnaai ale wa nalim buui ate Naawen a pai te wa Chiika la ale basi ate zula nnaai ale nalim buui ate wa jam pai te wa sinsaɗɗa dila po, dila po la a taam. ¹¹ Naawen sinsaɗɗa nnaai ale soa wa zulaɗa ale wa nalimu yegayegaka an jam beni ya. Wa Chiika a boro kama taam wuu. Dila ale soa ate wa zulaɗa ale wa nalimu yegayegaka a gaam Naawen sinsaɗɗa zula ale nja nalimu yegayegaka.

¹² Wienja de nyin ale soa ate tama ta suniima pagrisa a sak nuruba Naawen ale nye dii a te ti la. ¹³ Tama kan nye a se Moosis waaai ale jam pai garuk a lik wa

nimbidiaka ayen Izirali demma a kan бага a nya Naawen nalimu ale bu le a a basi wa nimbidiaka dii la. ¹⁴ Dila la ba popolaŋa a jam lik kama. A ta jam paari jinla ba popolaŋa a nye se ka garuk ale lik ŋa la ase ba nin boro a karim sinsaŋa. Alege waai ale a siak Kirisita la garuku a zagri kama. ¹⁵ Alege jinla ba dan a karim Moosis Sinsaŋa garuku a diem a lik ba popolaŋa kama. ¹⁶ Alege garuku a бага a zagri kama ase Naawen gbaŋka ale weeni Moosis wie dii la, ayen, “Wa le jam pilim a ŋmari Nyɔɔwa jigi la wa garuku a jam zagri kama.” ¹⁷ Yɔgyɔgla de nyɔɔwa dela abe le Chiika, Chiika abe le a bo juijui meena la varibasika a boro kama. ¹⁸ Tama meena abe a nyagsi kama a sak Nyɔɔwa jigi, wala abe le Chiika a tagri ti ate ti a neensi wa ale a sak wa zulaŋa ale zuak dii la.

4

¹ Naawen waai ale ta jiiirim ale ti la, a lueri ti kama ayen ti a sak nuruba wienja de. Ti kan pai ŋaan a te tuim ŋaai ate wa pai a te ti la. ² Tama kan sugi a tom tuimbaata ate ti nya chivie. Ti kan a paasi nuruba, ale a pai ti dek singsa a gum chaab ale Naawen ale sak ti dii la. Ti kasim a sak nuruba peelim niŋ wa wensienja ayen waai meena a siak ba suniima po ayen ti ka Naawen ŋaanviiriba. ³ Nuru boari a kan wom Naawen wamaŋsaŋa ŋaai ate tama pai a sak ba la. Naawen le jam nya ba kaasunku kama abe wa basi ate ba kan ta kiri ya. ⁴ Ba an бага a ta siaka ale wa wamaŋsaŋa. Ku a nye se ka kantuenj ale nak nuruba suniima po la, alege Sitaana waai ale soa tenzuk nuruma la, ale kaasi ba popola. Yeezu Kirisita ale Naawen wamaŋsaŋa. Wa sunummu a nye se ka Naawen sunum la. Naawen a chari wa zulaŋa ale wa nalimu

yegayegaka ale wa. ⁵ Tama kan sak nuruba ka ti dek wie. Ti a sak ba ka Yeezu Kirisita wie, waai ale ka ti Nyɔɔ la. Wala nyinj ate ti chim ni tomteeroba. ⁶ Naawen ale jam nye tenjka dila po, dila po la, wa jam weeni kama ayen, “Basi ate legini a chim kantuenj.” Wa biika Yeezu Kirisita a pai Naawen zulaŋa ale wa nalimu a sak ti kama. Nna a nye se ka danni kantuenjka a nya ti suniimaŋa po.

⁷ Alege Naawen nye tama baai ale ta kantuenjka de yegayega la, ate ti a nye se ka yak samonsa la. Wa nye ti dila kama ayen wa бага a sak nuruba ayen wa pagrimu yegayegaka de an nyini ka tama jigi. Bu nyini ka wa dek jigi. ⁸ Ti a nam ka yegayega daa meena, alege ti бага a siak ate ti ninammu kama. Ti ze siuk kuui ate ti a va la, alege dila kan daani ti. ⁹ Dachaasa ale gisi ti, alege Naawen a kan yaali ayen ti lo ba nisima po. Nuruba dek me a nak ti kama a lonsi, alege ba kan ko ti. ¹⁰ Yeezu a jam nam ka tama nyinj. Dila ale soa ate ti gomsa ti dek daa meena a kpi wa nyinj. Wa ale a nya ti zuk dii la a sak nuruba kama ayen wa bo ka ti suniima po. ¹¹ Daa meena ti kasim bo ka kum nisima po Yeezu nyinj, ayen ku sak nuruba ate ba seba ayen wa vuusumu buui ale bo ti suniima po la ale a nya ti zuk. ¹² Ti le bo kum nisima po nna daa meena la, nama me be bo Naawen Chiika bui ale kan ta kpeglimka ate bu bo ni suniima po la nyinj.

¹³ Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po ayen, “M jam biisi ale Naawen kama, dii nyinj la, m jam ta siaka ale wa kama.” Wa Naawen Chiika ale basi ate ti ta siaka ale wa, ayen ti a sak nuruba wa wie. ¹⁴ Tama seba ayen Naawen waai ale nak ti Nyɔɔwa Yeezu kum po a yiti la, a le nak tama me a yiti kum po a se Yeezu la, abe wa basi ate tama ale nama a tigi chaab a zaani wa

nin. ¹⁵ Ti a nam nna ka Yeezu njanviirima nyin. Naawen niaka abe le a paari nuruba yegayega ba puusi a te wa zula ale jiam.

¹⁶ Wienja de nyin ale soa ate ti kan jok nyinbiiri. Ti nyinsanja a boro a kpani kama, alege daa meena Naawen a gum wa nyuvuri dii ate wa pai a te ti la kama. ¹⁷ Ninam buui ate ti a nam yogyogla la, bu kan beni. Bu dan ga nueri, Naawen le pai wa nalin kpionku buui ale kan ta kpeglimka la a te ti. Wa nalin kpionku de a gaam ka ti le a nam yegayega dii yogyogla la. ¹⁸ Ti nin ka ale tenjuk de njanta baai le kan a beni la. Ti nin bo ka njanta baai ate Naawen le pai te ti dai yen la. Nantanja de a le kasim boro kama taam wuu.

5

¹ Ti nyinsanja a nye se ka viita ate nuruba a ti zaani la. Ti dan jam kaasi, Naawen le pai ti kama a ta cherj wa wenjmazuk a ga te ti nyinpaalisa sii ate wa dek a nye la. Ti le ta nyinsanja de kama taam wuu. ² Yogyogla de tama a kum ale a yaali ka nna yegayega ayen Naawen pai ti a ta cherj wenjmazuk a ga te ti nyinpaalisa dula. ³ Wa dan nye dila, ti chiisaja a kan jogi nyinsa. ⁴ Yogyogla de nyin sii ale a nye se viita la, ale basi ate ti a nya ninammu. Ti kan yaali ayen ti basi ti yogyogla de nyinsanja nwuli, alege ti kasim a yaali kama ayen Naawen le pai nyinpaalisaja a te ti ate ti zaani si nanakula po. Wa dan nye dila, yogyogla de nyinsanja le si jam kpi la, ale si chim wa nyinpaalisaja la. Si ta ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁵ Naawen ale nye ti ayen ti tuesi wa nyinpaalisaja. Wa pai wa Chiika a te ti kama ayen Chiika a lij chim wa tutuna njaai ate wa le tuni ti la, ate ku sak ayen wa le sum tuni ti kama.

⁶ Dila ale soa ate ti sue kasim peenti la. Tama seba ayen ti le diem vua yogyogla la, ti an diem бага a zaani ti Nyonowa ninja. ⁷ Ti kan nya ale ti dek nina Naawen le wa tom dii la, ale ge ti ta siaka kama ale wa a le weeni dii la, ayen ku le sum chim wensie. ⁸ Ti sue peenti kama nalimnyiini. Tama kan chali yogsum ale kum. Ti dan poom kpi, ti le moata ti Nyonowa kama. ⁹ Ti dan bo dula a yaa se ti moata wa wenjmazuk, ku a fe kama ayen ti nina muni ate ti a nye ate Naawen sui a peenti. ¹⁰ Ti dan kpi, ti meena le cherj ga zaani ka Yeezu Kirisita ninj ate wa bo ti buusa. Ti le tom tuimansa a yaa se tuimbaata ale ti yogyogla de nyinsanja la, wa le tuni ti kama nja nyin.

¹¹ Ti le a chali ti Nyonowa la nyin, ale soa ate mi a yaali ayen m sak ni ayen ti a tom Naawen tuimaja ale ka wensie. Wa dek seba ayen ti a tom wa tuimaja ale ka wensie. M seba ayen nama me le nye ka dila. ¹² Ti an njman a yaali ka yue a te ti dega. Ti a te ni ka siuk ayen ni ta kanjanta tama nyin, ate ni бага a biisi sak baai ale a nya nuruba peelim tuima alege kan nya ba suniima po la. ¹³ Ti daa biisi nna, ni ba gela a poli ayen ti a yesin kama yaa? Ti daa yesin kama, ti a yaali ayen ti a te zuli ka Naawen di nyin. Ni ba gela a poli ayen ti ta nyinyogsa? Ti dan ta nyinyogsa, ku ka nama nyin. ¹⁴ Yeezu Kirisita marij ti ka nna yegayega. Tama seba ayen wa zaani ka nuru meena nanakula po a kpi ba nyin. Wa le marij ti dila la nyin, ale soa ate ti nina muni ale wa tuimaja tomka. ¹⁵ Wa kpi ka dila, ayen baai ale ta wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a kan njman va ba dek yaalika, alege ba le va ka waai ale kpi ale ge yiti kum po bala nyin la.

¹⁶ Dila ale soa ate tama an

ɲman a bo nuruba buusa a se tenjuk nuruma la. Ti jam a bo Yeezu Kirisita buusa ka dila, alege yogyogla de, ti an ɲman a bo wa buusa. ¹⁷ Nuruba a dan tagri ba popola a va Yeezu Kirisita, Naawen a tagri ba popola kama ale ge a nye ba ate ba chim nuru paalisa. Ba popola kpagsaɲa a ɲman karo dii po, dii po. ¹⁸ Naawen nye wienja de meena a te ka tama. Yeezu Kirisita kumu nyiɲ ale soa ate Naawen a ɲman a yaali ayen wa nye noai yeɲ ale tama. Naawen ɲman a yaali kama ayen ti a weeni wa wie a sak nuruba, ate wa ale bala me a ɲman nye noai yeɲ. ¹⁹ Yeezu Kirisita kumu nyiɲ ale soa ate Naawen a nya siuk a basi ayen wa ale nuru meena a ɲman nye noai yeɲ, ate wa kan ɲman a teeri ba tuimbaataɲa. Wa wamaɲsaɲa de ate wa pai a nyo tama nisima po ayen ti a sak nuruba.

²⁰ Yeezu Kirisita ale tom tama ni jigi, ayen Naawen бага a biisi wie a sak ni. Ti a saalim ni kama Yeezu Kirisita nyiɲ, ayen nama ale Naawen a nye noai yeɲ a nueri. ²¹ Yeezu Kirisita ale jam bo tenjuk la, wa an jam tom tuimbaata ale fifiik me, alege tama tuimbaata nyiɲ ate tama ale wa a chim bunyi ayen ti бага a nya Naawen welensaɲa.

6

¹ Tama ale maari chaab a tom Naawen tuimaɲa ale a saalim ni ayen ni pai Naawen ale maari ni dii la a tom tuima a te wa. ² Ba ɲmarisi wa gbanƙa po dila po, dila po ayen,

“Dii po ale magsi ayen mi a wom ni a sak jiiɲim ale ni la, mi wom ni kama.

Ku dannɪ ale paari ayen m vari ni a basi la, m maari ni kama.”

Ni be wom, dii po ale magsi ni siak Naawen la ale nna, jinla ale da

dii dai ate ku magsi ayen ni nya varibasika.

³ Ti kan yaali ayen waai a nya ti tuimaɲa ate ti a kpesi ti dek ayen ti kan nye wari wari ate ku kaasi nuruba suita. ⁴ Ti tuimaɲa meena a kasim a sak nuruba kama ayen ti ka Naawen tomteeroba. Ba a nye kama ate ti a nam nna yegayega, alege ti siaka a te ti ninam kama ale chichiiba. ⁵ Daa meena ba kasim a a nak ti kama ale ge a yik ti a lik diina po. Nuruba me a jam nyini sateɲsa togatoga a tu chaab a nye noai yeɲ a yaa a tom tuim kaasima tama nyiɲ. Daa meena ti kasim a tom kama ate ti ga jiak, an poom ɲman a yaali ɲandiinta a yaa se ti duak a goa. ⁶ Ti ka welensa nyam, ti be seba Naawen nalimnyiini ale ta chichiiba me ale nuruba, ale ge seba ti dek yikka, ti be ta Naawen Chiika ti suniima po kama, ti be ta yaalika nalimnyiini ale ti vaanchaab, ⁷ ale maari sak nuruba ale Naawen pagrimu wa wensie wienja. Wienja de meena a sak nuruba kama ayen ti ka wa tomteeroba. Ti ta ka welensa ase kpaliɲ jaab la ayen ti бага a kpalim vari ti dek a basi. ⁸ Nuruba a te ti zula ale a basi ate ti a nya chivie. Ba a pak ti kama ale ge a le ti me. Ti a biisi ka wensie ale ge ba a weeni ayen ti ka velin-vendisa. ⁹ Ti daa nuru kpeenta alege waai meena seba ti noai po kama. Ti a nye se ka kpeeɲa la, alege ti ta nyuvuri kama. Ba a nye kama ate ti a nya ninam, alege ba an diem ko ti. ¹⁰ Ti sue kasim kaasi kama, ale ge ɲa peenti kama yegayega. Tama ka ɲanjagsa ale ge ti a maari nuruba ate ba a jigsi. Nuruba a poli kama ayen tama ka jaabjaaboa, alege, tama dek seba ayen ti soa ka ɲanta meena.

¹¹ Nama Korinti demma, wari-wari an tali ya ate ɲman weeni sak ni gbanƙa de po. Ti lak ti suniima meena a te ni. ¹² Daa tama ale kan lak ti suniima a te

nama alege ka nama ale kan lak ni suniima a te tama. ¹³ Yogyogla de ti a yaali ayen ti biisi ale ni kama a se ni ka bimbaansa la. Ni sak ase ni a yaali ti kama me a se tama ale a yaali ni dii la. Nama me lak ni suniima a te tama me.

¹⁴ Nama ale baai ale kan ta siaka ale Naawen la, ni kan a tigi chaab a tom tuima ale ba. Tuimbaata ale tuimansa kan gum chaaba. Legi ale kantuen me a kan gum chaaba. ¹⁵ Yeezu ale Sitaana a бага a nye noai yeja? Nuru baai ale ta siaka ale Naawen la, ale nuru baai ale kan ta siaka ale wa la, a бага a nye noai yeja?

¹⁶ Tama ka Naawen waai ale boro la yeri. Ti be dan ka dila, tama ale bogluta ale nye ka se boro ale chaaba? Ba nmarisi Naawen gbanka po ayen Naawen weeni ayen,

“Mi ale m nuruma ale boro ka dila a ta a chej,
ale ge ate m chim ba Naawen ate ba me a chim m nuruba.”

¹⁷ Naawen be nman weeni ayen,
“Ni poori ni dek a ta nyini baai ale a kaab bogluta la po, ate ni kan maa tiri ba ntanta.

Ni daa nye dila, mi dek ale tuesi ni.

¹⁸ M le chim ni ko,
ale ge ate nama me chim m bisa.

Mi, Naawen, waai ale soa ntanta meena pagrim la, ale a weeni nna.”

7

¹ M dek doaba, wienja de ka Naawen pumpuulima ate wa jam puulim ale ti. Ni basi ate ti yeeri ti dek wa njaai ale a basi ate ti a chim nuru dantisa la, abe ti chim nuru welensa a te Naawen zula.

² Ni lak ni suniima a te ti. Ti an jam tom tuimbaata a te nuru waai ya. Ti be an jam yaali degaamka a yaa se ti jam paasi nuru waai ya. ³ Ti kan weeni nna a sak ni ayen ka ti nya ni

kaasunja. Ti poom weeni a sak ni ti ni a yaali ni nna yegayega la. Ti dan poom kpi a yaa se ti vua, ti le diem ta ni ka ti suniima po. ⁴ Ti ta siaka ale ni ka nna yegayega dii nyin la ti ta kanjanta kama ni nyin. Ni a denji ka ti kpa ti ninammu po, ate ti sue a peenti daa meena.

⁵ Ti le jam paari Masidoniya tenka la, ti an jam nya vuusum. Jigi meena ate ti jam chej la, ti kasim jama a nya ka daanika ale kpalijsa ale kpazinagsuk. ⁶ Alege Naawen waai ale a te nyinbiiri baai ale a nam la, ale jam tom Titus la ayen wa jam denji ti kpa.

⁷ Ti sue a jam peenti kama ale ti le jam nya wa ale wom wa wapaalijsa ale ni le jam denji wa kpai dii la. Wa weeni ti ayen ni a yaali ayen ni nya ti ka nna yegayega. Wa weeni sak ti me ayen ni sue a kaasi kama, ale ku le jam daani ni dii la. Wa weeni sak ti me ni ninj ale bo le ti dii la. Ku de basi kama ate m sui a nmasi peenti nna yegayega.

⁸ M le lij jam nmarisi gban kaai a te ni la, ni sui a jam kaasi ka nna yegayega, alege m le jam wom ayen ni sue a jam kaasi beni la, dila a nman jam peenti m sui kama. ⁹ Alege yogyogla de mi sui ale peenti la, daa m le nye ate ni sue kaasi la nyin nja alege ka ni suenja kaasika ale basi ate ni tagri ni nyeka la. Naawen dek abe le pai ni suenja kaasika a tagri ni. Dila la mi an kaasi wariya. ¹⁰ Ni suenja ale kaasi dii la a nye kama ate ni basi ni tuimbaata tuima nja ale tagri ni nyeka. Ti dan nye dila, dai yej wa le бага vari ti nalimnyiini ti tuimbaata po a basi. Dila daa wari dii ate tama le yaali ayen ti zeri la. Nuru waai ale kan a yaali ayen Naawen kaasi wa sui la, dai yej, Naawen le jam nya nuru wala choa kaasunju abe wa basi wa ate wa kan ta kiri ya. ¹¹ Ni

le basi ate Naawen a kaasi ni sue la nyinj ale soa ate ni a yaali ayen ni sak ayen dii meena ate ni a nye la ka wamanɔsa. Ni sue abe kasim a puuri kama alege ate ku cha ni nna yegayega ate ni kasim a yaali ayen wie a nye a magsi. Ni chiib a sak kama ayen wannu de ni nye magsi kama.

¹² Ti an jam n̄mari gban̄ka ayen ti le ka waai ale tom wabioku la, yaase waai ate wa nye wa kaasi la. Ti jam n̄marisi kama me ayen Naawen sak ni le diem ta yaalika ale tama dii la. ¹³ Ni te ti nyinjbiiri ka nna yegayega ale weeni ti ni le te wa nyinjbiiri dii la, ti sue a jam peenti kama a gaam n̄a le poom liɲ peenti dii la. ¹⁴ Titus ale jam basi dula ayen wa cheena nama jigi la, ti jam weeni kama ayen ti ta ka kanjanta ni nyinj. Nin jam basi ate ti nya chivie. Ti kasim jam a biisi ka wensie wie ale ni. Ti le jam weeni Titus dii me la, a jam ka wensie. ¹⁵ Wa a teeri ka ni le jam tuesi wa dii ale jam pai ni dek a te wa ale ge gomsu ni dek ayen ni va wa noai la. Yɔgyɔgla de wa a yaali ni kama dila nyinj a gum du. ¹⁶ M sui peenti ka nalimnyini ate m ta siaka ale ni nna.

8

¹ M suaata, ti a yaali ayen ka ni seba Naawen ale a niak baai ale bo Masidoniya ten̄ka po a va Yeezu la. ² Ba jam nya ninam yegayega, alege ninammu de po, ba sue diem peenti kama nalimnyini. Ba ka n̄anjagsa nalimnyini alege ba pai ka ba n̄anfisaɲa ba gela a te nuruba. ³ Mi ka ba seero. Ba jam pai ba n̄antaɲa a te ka ba vaan̄chaab a poom gaam ku le magsi dii te ka la. Ba jam te ale ka ba dek yaalika. ⁴ Ba jam saalim ti kama ayen ti tuesi ba tiirintaɲa ate ti бага maari Naawen nuruma baai ale bo niɲniɲ la. ⁵ Ba tiirintaɲa a jam

zuak gaam tama le jam a poli dii la kama. Ba liɲ jam pai ka ba dek a te ti Nyɔnɔwa ale ge pai ba dek a te tama me a va Naawen ale a yaali dii la. ⁶ Dila ale soa ate ti a saalim Titus waai ale poom deri piilim a tuesi ni tiirintaɲa la, ayen wa maa maari ni ate ni cheesi tiirintaɲa meena a te wa. M seba ayen ni le nye nna kama, dii nyinj la, ni a yaali ayen ni maari ni vaan̄chaab ka yegayega. ⁷ Ni be jigsu kama ale n̄anta baai meena ate ni ta la. Bala le ni siaka ale ni ale seba biik la, ale ni ale ta yam la, ale ni ale a maari nuruba la, ale ni ale a yaali tama dii la. Ti a yaali kama ayen ni a te yegayega.

⁸ M kan yaali ayen m weeni sak ni ku le magsi ni le nye dii la, alege m poom weeni sak ni ayen baai ale bo Masidoniya ten̄ka po la, nina a jam muni kama ale ba vaan̄chaab maarika nna yegayega. Ma yaali ayen m nye ni a nya kama a se ni ta yaalika ale ni vaan̄chaab a se bala ale a yaali nama dii la ya. ⁹ Nama seba ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale jam niak ti dii ale jam a maari ti nna yegayega la. Wa jam chim ka jajak tama nyinj ayen ti tuesi wa n̄antaɲa.

¹⁰ M dek popola ale m yaalika ate maa weeni wien̄a de a sak ni. Diimwa, ni nina a jam muni kama ate ni jam piilim ni n̄antaɲa Titus pai te ka. Yɔgyɔgla de, ni tom dii ate ni piilim la a nueri. Nama le liɲ jam piilim poli dila nyeka. ¹¹ Ni tom dii ate ni piilim ayen ni tom la a nueri. Ni jam piilim di ale ka nin muni. Ni be diem basi ate ni nina muni ate ni tom ni le бага dii a tom la a nueri. ¹² Ni dan kasim a yaali nna yegayega ayen ni pai ni n̄antaɲa a te nuruba, Naawen le tuesi ni tiirimu. Wa niɲ karo ale n̄anta baai ate nin бага a te la. Wa niɲ boro ale ka ni le бага n̄anta baai a te la.

¹³ M kan yaali ayen m nye ate ku tɔa, a yaa se m nye me ate ku chim moli a te baai ate ni a maari la. ¹⁴ Yɔgyɔgla de, ni ta ka ŋan bori. Dila ale soa ate ku nala ayen ni pai ni ŋantaŋa ba gela a maari baai ale a yaali ba la. Ba dan ta ŋanta piisi ate nama me a yaali, ba le maari ni kama. Ku dan nye nna, ni ni ta soa ase chaab la. ¹⁵ Ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po a weeni Naawen ale jam nye dii a pai ŋandiinta a te wa nuruma dii po ate ba jam bo sagini po la, nuru waai ale nya yegayega la a ŋmasi nya gaam taam ya, nuru waai me ale nya magi dek la an posim wa.

¹⁶ Ti a pak Naawen ayen Titus a jam pii ka nyiŋ ayen wa maari ni a se tama ale jam pii nyiŋ dii ayen ti maari ni la. ¹⁷ Mi le weeni Titus ayen wa ŋman pilim jam puusi ni la, wa sui a jam peenti kama. Wa jam a yaali ka nna yegayega ayen wa ŋman pilim jam ni jigi. Wa an jam poom a yaali ayen m weeni dila ale wa. ¹⁸ Ti a tom ka ti suoku wanyi ayen wa va wa a jam ni jigi. Yeezu ŋaanyiirima meena a te ti suoku dila ka zula yegayega, dii nyiŋ la, wa sak nuruba yegayega Naawen wamaŋsaŋa. ¹⁹ Ba lueri wa kama ayen wa ale tama a pai ni tiirintaŋa a ta cheŋ ga te Yeezu ŋaanyiirima baai ale bo teŋ kaai ate ba a wi ayen Judia la. Nna le te ti Nyɔnowa ka zula, ate ku sak nuruba ayen ti a yaali ayen ti maari ba kama.

²⁰ Ti kan yaali ayen ti nye wari ate waai a fobli ayen tama an pai tiirimu a nye wamaŋa. ²¹ Ti a yaali ayen ti nye ka wari dii ale magsi ti Nyɔnowa ale nuruba niŋ la.

²² Ti a tom ka nuru wa choa, waai ale saa baye la, ate ba jam ni jigi. Wa va ale Titus ale ti suok kunƙula a cheŋ. Ti nye wa nya kama dii choa ate ti yaa seba

ayen wa pii ka nyiŋ a yaali ayen wa maa maari ti ale ti tuimaŋa. Wa seba ayen m seba ni chak kama nalimnyiini. Dila ale soa ate wa pii nyiŋ a yaali ayen wa gum chaab ale mbala a jam maa maari ni nalimnyiini. ²³ Titus ka waai ale a tom ale mi ate mi ale wa a maari nama meena. Kirisita bisaŋa ale a tu chaab jiga toƣatoƣa la ale tom mbala bayewa. Ba be a te Kirisita ka zula. ²⁴ Ba dan jam ni jigi, ni tuesi ba abe ni basi ate ba seba ayen ni a yaali ba kama. Ni dan nye dila, Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la ale tom ba la, ale siak ayen ni sum ka ba nuru baai ate ba ta kanjanta ba nyiŋ la.

9

¹ Kuna magsi m ŋman ŋmarisi gbanƙa te ni a weeni ni le ni a maari Naawen nuruma dii la. ² M seba ni ale a yaali ayen ni maari ba dii la. M weeni Yeezu ŋaanyiirima baai ale bo Masidoniya teŋka po la, ayen ba suaataŋa nama baai ale bo teŋ kaai ate ba a wi ayen Akaaya po la, a piilim ba cheesika ka diimwa. Ba le jam wom ale ni pii nyiŋ a yaali nna nyeka la, ba gela me a maa chaab a cheesi. ³ Yɔgyɔgla de, maa tom ti suaataŋa de ni jigi kama ayen ti kunƙuulimaŋa a kan chim kinla. Alege ba ale ba jamka ale ni gomsɩ ayen ni maari. ⁴ Mi ale Masidoniya demma ba gela a dan jam nya ale nin nye wariwari ya, ti le ta siaka ale ni dii la ale tagri chim ka chivie. Nama me le nya ka chivie nna yegayega. ⁵ Mi abe poli kama ayen ku magsi ka ti suaataŋa de mi niŋ a jam ni jigi a tuesi tiirim buui ate ni puulim la. M dan ga jam ale ni gomsɩ magsi a te ku sak ayen ba an fe ni kama alege ka ni dek yaalika.

⁶ Nama meena seba ayen kpaaro a dan bori magla, wa a che ka magla, alege wa dan bori

yegayega wa a che ka yegayega. ⁷ Waai meena a te a magsi chaab ale wa dek popola. Wa kan te wa tiirimu a se ku ka fi fiok ayen wa te la. Wa be kan te abe wa nman pilim a nma wa dega. Naawen a yaali ka baai ale a te ale supeentik la. ⁸ Ni dan a nye dila, Naawen le nman te ni kama a gum du ate ku zuak gaam ate ni kasim ta yegayega ni dek a be ni a te nuruba me. ⁹ Ba nmarisi Naawen gbanƙa po dila po, di la po a weeni ayen,

“Naawen a te nanjagsana nanta ale ka wa dek yaalika.

Wa tuim mansana tuimana ale kasim boro kama taam wuu.”

¹⁰ Naawen ale a pai nanbeenja a te kpaaroma ayen ba bori na ate ba nya nandiinta. Dila degadega ate wa le pai wa nanta a te ni a gum du ate ni baga a maari ni vaanchaab. ¹¹ Wa kasim a yaali kama ayen ni pai ni nanboanni po baai ate wa te ni la a maari ni vaanchaab. Tama a dan pai ni tiirintana a te baai ale a yaali ni la, ba le pak Naawen kama nama nyin. ¹² Ni a maari ba kama ba ninam yegayegaka po ale ge ate ba me, a te Naawen pimpauk yegayega. ¹³ Ni dan a maari nna yegayega, ni a sak nuruba ayen nama a va ka Naawen wamansana naai ale a biisi Yeezu Kirisita wie nalimnyiini la. Ba le te Naawen zula yegayega, dii nyin la, ni a maari ba kama ale nuru meena yegayega. ¹⁴ Ba le ta yaalika ale ni abe ba puusi te Naawen nama nyin, dii nyin la wa niaka yegayega ate wa pai sak ni la. ¹⁵ Naawen a pai wa biika a te ti kama. Wensie, nya ku de a gaam ka nanta meena. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni basi ate ti a te wa jiam.

10

¹ Ni ba gela a weeni chaab kama ayen mi dan bo ale ni m seba m dek yik kama, alege m dan yalima ale ni, mi a nmarisi ka wa pagrisa a te ni. Yeezu Kirisita a yaali kama ayen m seba m dek yik ale ni. Dila ale soa ate mi, Pool, a saalim ni yogyogla ayen, ² M dan jam ni jigi, ni kan ni fe mu ayen mi a biisi ka wa pagrisa a sak ni. M dan jam tu chaab ale baai ale a weeni ayen ti a va ka ti dek nan yaalik la, m le biisi ka wa pagrisa a sak ba. ³ Ku ka wensie ayen ti bo ka tenzuk, alege ti kan va ti dek nan yaalik a se tenzuk nuruma ale a va ba dek nan yaalik dii la. ⁴⁻⁵ Nanta baai ate tama a pai a nye ti kpalinƙa la daa tenzuk nanta alege ka Naawen ale a te nanta bala, bala abe le wa pagrimu ate ti pai a kaasi nan pagrisa meena. Ti pai kama a kaasi nampaga ale kanjanta nyeka meena ale a kasi nuruba ate ba kan seba Naawen la. Alege a yik ba popolana ate ba a zuli Yeezu Kirisita. ⁶ Ti a poli kama ayen ti dan jam ni jigi, nama meena le kasim a va ka Yeezu Kirisita nalimnyiini. Ti dan jam nya ale ba gela a kan va wa nalimnyiini, ti le waali ba kama.

⁷ Ni ba gela a nya ka ti nimbidaasa po nyiini, alege kan nya ti suniima po. Ni ba gela a poli ayen ka Yeezu Kirisita ale soa ni? Ni be maari poli ayen wa soa tama me a se ka wa le soa nama me dii la. ⁸ Ti Nyonowa ale pai wa pagrimu a te ti ayen ti a maari ni abe ti kan a te ni waalika. Ti dan poom ta kanjanta ku de nyin chivie a kan yik ti. ⁹ Ti kan yaali ayen ku nye ase ti a nyigsi ni kama ale ti gbanƙana la. ¹⁰ Nuru waai ale weeni ayen m dan yalima ale ni m gbanƙana a sueri ale ka wa pagrisa alege m dan bo ale ni m ka wariya m abe kan biisi wa pagrisa. ¹¹ Nuru baai ale a

weeni nna la, mi a yaali kama ayen ba seba ayen m dan jam ni jigi, m le pai ka m gbanṣaṅa po wa pagriṣaṅa a biisi sak ni.

¹² Tama kan pai ti deka a magsi chaab ale baai ale a poli ayen ba ka nuru kpeenta la. Nuruma de ka betta. Ba dueni ka ba deka sinsaga a yaa pai ba deka a magsi chaab ale ba sinsaṅa alege pai ṅa a bo ba deka buusa. ¹³ Tama kunkuulimaṅa a kan ṅmasi gaam a taamu. Ti a kuulim ka Naawen ale te ti tuim ṅaai ayen ti tom la nyiṅ. Ku de be maa gum ka nama ale nya varibasika ti tuimaṅa nyiṅ la. ¹⁴ Ti be kan kuulim gaam a taam dula ti poom biisi Yeezu Kirisita wie a sak ni kama. ¹⁵ Tama kan kuulim nuruba tuima nyiṅṅa ase ka tama ale tom la. Alege tama yiilaṅa ale, ni le ta siaka ale wa ate nama ale tama tuimaṅa a piisi a gum du. ¹⁶ Nama meena dan a va dila, tama ale nama le baga a tu chaab a mooli sak satenṅ sii ale moata nama la Naawen wamaṅsaṅa. Ti dan nyɛ dila, waai a kan baga weeni ayen ti a yaali kama ayen ti nya nyuenta nuruba tuima nyiṅ.

¹⁷ Ba ṅmarisi Naawen gbanṅka po dila po, dila po ayen, “Ni kan a yaali yue a te ni deka ni tuima nyiṅa. Ni a yaali yue ale ti Nyɔṅɔwa ale nyɛ dii la.” ¹⁸ Ni dan poom weeni ayen nama ka nuru maṅsa ku ka kiri ya, ka Nyɔṅɔwa a nin weeni ayen ni ka nuru maṅsa.

11

¹ Yogyɔgla de, mi a yaali ayen m ṅmarisi ka m deka wie gbanṅka de po. Ni ba gela a poli kama ayen m biika ka kiri ya. Ni be ta chichiiba nna magla ale mu. ² Mi a yaali ni ka nna yegayega a se Naawen ale a yaali ni dii la. Ni a nyɛ se ka nipɔkbili ale kan diem nidoa la ate m puulim ayen m pai wa a te nuru yen nyiini, wala abe le

Yeezu Kirisita. ³ Alege yogyɔgla de mi a chali ka yogsum Sitaana ale paasi yik ni popola ase wa le jam paasi liv dii la, a chali yogsum me ni ale tagri ni popolaṅa a basi Yeezu Kirisita va ka. ⁴ Tama a biisi ka Yeezu wie a sak ni ate ni ta siaka ale ti biika ale tuesi Naawen Chiika. Alege ni basi kama ate nuruba gela a biisi biik a te ni. Ni be gomsɔ ni deka kama a siak ba biika ale tuesi chiik yonṅ.

⁵ Ni a poli kama ayen sagromɔ de a gaam mi kama. Mi be kan siak a te ni. ⁶ Ku ka wensie ayen mi an baga a biisi nalimnyiini nuruba niṅa, alege m kan kpeeri yam. Daa meena mi a nyɛ kama ate ku sak ni ayen nyaku de ka wensie.

⁷ M le linṅ jam bo ale ni ate m jam sak ni Naawen wamaṅsaṅa la, mi an jam yaali tutuna ku nyiṅa. Mi yik m deka kama nama nyiṅ ayen ni chim nuru kpeenta. Dila an jam magsi ya? ⁸ Ni basi ate m weeni a sak ni ku ale jam ka dii la. Mi ale jam bo ale ni la, nuru baai ale jam bo niṅniṅ la, ba gela a jam pai tiirinta a te mi, ate ku a nyɛ nna se mi a zu ba kama a tom a te nama la. ⁹ Dai yenṅ po ate mi ligra a yaa nueri, alege mi an jam begi ni ayen ni maari mu. M suaataṅa baai ale bo Masidoniya tenṅka po la, a jam pai ṅanta baai meena ate mi jam a yaali la, a ta jam te mu. M jam kpesi ka m deka ayen m kan jam a yaali ayen ni a nya m zuwa. Ku le chim ka nna chum dii po me. ¹⁰ Mi a weeni ni ka wensie, dii nyiṅ la Yeezu Kirisita a bo ka m sunum po. Baai meena ale bo Akaaya la, le wom ayen daa nama ale a nya mi zuwa. ¹¹ Nama a poli ayen m kan yaali ni kama ale soa ate m yaa m nyɛ nna ya? Naawen seba ayen mi a yaali ni ka nna yegayega.

¹² M kan tagri m ni a nyɛ dii nna la, ate sagromɔ de a nya siuk a weeni ayen ba tuimaṅa ale

tama tuimaṅa ka bunyi. ¹³ Ba daa Naawen wensie tuiṁtomdoḅa. Ba ka velinvendis, dii nyiṅ la ba a paasi ni kama ayen ba sinsaṅṅa ale tama sinsaṅṅa ka bunyi. Ba tagri ka ba dek ayen ni poli ayen Yeezu Kirisita ale tom ba ni jigi. ¹⁴ Sitaana me a бага a tagri wa dek kama, ate nuruba poli ayen wa ka Naawen sabiiloma baai ale a nyagsi la wanyi. ¹⁵ Sitaana a be dan бага a nye dila, kuna tɔa ate wa tomteeroma a tagri ba dek, ate ni a poli ayen ba ka Naawen tomteeroba. Naawen a dan jam ayen wa bo ba buusa, wa le nya ba kaasunḅu kama abe wa basi ate ba kan ta kiri ya.

¹⁶ M poom ḅmarisi a weeni ayen ni ba gela a poli kama ayen yam ka m biika po. M be ḅman diem a saalim ni kama ayen ni ta chichiiba ale mu. Yɔgyɔgla de, ni basi ate mi me a yaali yue magla a te m dek. ¹⁷ Ti Nyonowa an jam sak ti ayen ti a yaali yue a te ti dega. Ka betta nyiini ale a nye dila. ¹⁸ Sagroma de a va ka ba dek ḅan yaalik ale a yaali yue me a te ba dek. Dila ale soa ate mi me a yaali yue a te m dek. ¹⁹ Ni a poli kama ayen ni ta ka yam nna yegayega, alege ni kan beni ale a wom betta sinsaṅṅa de. ²⁰ Ni basi kama ate nuruma de a nye ni se yom la, ale a nye a de ale a zu ni ale a fobi ni. ²¹ Mi a chali chivie kama ale m le weeni ayen ti wobsa ale dila nyeka.

Ba daa kuulim mi me бага a kuulim kama alege ku la ka betta. ²² Ba ka Juuba? Mi me ka Juu. Ba ka Izirali demma? Mi me ka Izirali deno. Ba ka nuru waai ate ba a wi ayen Abraham la, ḅaanḅisa? Mi me ka ba wanyi po. ²³ Ba a weeni nama kama ayen ba ka Yeezu Kirisita Tomteeroba? Ni le poli kama ayen mi a yesim kama, alege mi a yaali ayen m weeni ni kama ayen mi ka wa tomteerɔ naliṁnyiini a gaam ba meena. Mi

tom tuima ka nna yegayega a te wa. Nuruba a jam yik mi a lik ate ku paari ka dii choa, ale pai fiṅsa a miiri mu. M be jam tali ka maga ate m kpi. M gaam ba kama yegayega ale wienḅa de meena. ²⁴ Juuma a jam pai fiṅsa a miiri mi ka pisita ale neok. Ba nye nna a paari ka ku noai bunu. ²⁵ Nuruba me a jam pai doa a nak mu ka buta. Nuruba me a jam pai tintana a yuk mu. Ba jam nye nna ka bunyi. M be jam jo ḅaarunta po me ate viok kpionḅ jam fuk a yaa chiak ti a ta jueli pina zuima ate ḅaaruntaṅa a yaa kaasi. Nya ku de a saa ka buta. Dan di dai, ate mi jam wari nyakpeemu po yok ale kantuenḅ meena. ²⁶ Mi le kasim jam cheṅ jiga tɔgatɔga la, m jam cheṅ jigi baata ka nna yegayega. Mi jam lo bela a jueli kama. Bela ḅaai nyaata ale jam sueri ḅa a waanḅ tenka meena. Nuruba a jam daani mu naliṁnyiini ayen ba zu m ḅantaṅa ale pagrim. Juuma ale baai ale kan daa Juuma la, a basi kama ate mi nya ninam nna yegayega. Baai dek me ate mi jam poli ayen ba ka m doaba la, a jam basi mi kama. Mi cheṅ satenḅ sii ale jigi ḅaai ale nya tii ate yɔgsum yegayega a boro la kama. ²⁷ M jam tom ka nna yegayega a ga gaam taam, ale ge jam basi m goom me ate ku paari diichoa. Nyanyuila ale kom a jam yik mu me. M be jam ka gatta me a piisi ya. Daa meena m jam ka vuusum jigiya m be ka ḅandiinta me. ²⁸ Wie ḅa chaab a boro kama ate mi an weeni a sak ni. Mi le kasim jam a yaali dii yegayega la ale, Yeezu ḅaanḅiirima le va wa naliṁnyiini. ²⁹ Waai a dan ka a va wa naliṁnyiini, ku a daani mu kama. Waai a daa tom tuimbaata, m sui ale kasim a kaasi ale nuru bala chaab.

³⁰ Mi dan poom a kuulim, mi a kuulim wa ḅaai ale a sak ayen

mi wobsa la nyinj. ³¹ Naawen waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu ko la, a seba kama ayen m daa velinwendika. Ni basi ate ti a te wa pimpauk taam wuu. ³² Mi le jam bo satɛŋ kaai ate ba a wi ayen Damasikus la, demma gominawa ate wa jam tom a te Aretas la, a jam tom wa sojima kama a weeni ba ayen ba zaani juijui meena ate nuruba a va a jo ale a nyini tɛŋka po a nyini la, ate ba baga nya mu a yik mu. ³³ Alege m dɔama a jam maari mu. Ba jam pai mu kama a nyo busik po a yaa pai miik a bobi busika a yaa basi ate m kali ka po ate ba zagri ka a ta va siaka ate ba se gilim tɛŋka la ate m siŋ tɛŋ. Mi le ga siŋ tɛŋ nueri la, m jam chali be kama, ate gominawa an nman jam nya mu a yik ya.

12

¹ Ku magsi ka m le kuulim alege kunkuulimaŋa ka maarika. Alege m le weeni Nyɔnɔwa ale pai wie ŋaai meena a sak mu la. ² Bena pi ale nanaansi ale ga taam la, Naawen a jam lueri nuru wanyi a ta jueli ga jo wɛnɛmazuk ku po. M ze a se dila sum nyɛ kama yaase ku jam a nyɛ se ka Naawen ale pai a sak wa la. Naawen nyiini ale jam seba dila. ³ Ni basi ate m nman weeni ni ayen Naawen ale jam lueri wa a yaa pai wa a ta jueli a ga jo wa jigi nalunku po. Wala nyiini ale seba a se ku sum jam nyɛ kama yaa, ku jam nyɛ se ka Naawen ale pai a sak wa la. ⁴ Wa ale jam ga jo dula la, wa jam wom ka wie, ŋaai ale chim wakperikaliisa ate wa an baga a weeni. ⁵ Ku magsi ka m ti a kuulim nuruwa de nyinj, alege daa m dek nyinjɛ. M din bula a yaali kama ayen m weeni m wobsa dii la. ⁶ M dan weeni ni le ka dii la, ni kan ni a weeni ayen yam ka m ni a biisi dii la po. Mi a weeni ni ka wensie. M kan

yaali ayen nuruba seba ayen m ka nuru kpion a gaam ba, dii nyinj la Naawen ale nyɛ dii a te mu la. Mi a yaali kama ayen ba bo mi buusa m tuimaŋa ale wienɛ nyinj.

⁷ Naawen an jam a yaali ayen m ta kanjanta wa le basi ate m wom bikperikaliika la nyinjɛ. Dila ale soa ate wa yaa pai tuem a te mu ate m nyinjka a kasim a dom daa meena. Ku a nyɛ ka Sitaana ale a nak mu la. ⁸ Mi jam salim ti Nyɔnɔwa ka buta wannɛ de nyinj ayen wa nyɛ ate tuemu basi mu. ⁹ Alege wa weeni mu ayen, “Mi niaka ale a magsi fu. Dii po ate fi wobsa la, mi pagrimu zuak kama nna yegayega a bo fi jigi.” Dila la mi sui peenti kama ale m nin ta kanjanta m wobsumu nyinj. Dila nyinj m seba kama ayen Yeezu Kirisita pagrimu a lik mu kama. ¹⁰ Nuruba a dan basi ate mi a nya ninam, ale ge a daani mu nna yegayega, Yeezu Kirisita nyinj, alege m ka m dek pagrim la, m sui peenti kama.

¹¹ Ni daani mu kama dila ale soa ate mi a nmarisi nna ase m ka beruk la a te ni. Ka boan nyinj ate ni ba gela a kan te mu zula? M dek pagrimu ka pagrim kayiok, alege m kan va sagraɔma de baai ale a velim ate ni a poli ayen ba ka tuimtomdɔba a gaam mi la. ¹² M le jam bo dula ale ni la, ni jam ka chichama a se mi ka Naawen wensie tuimtomdɔ. Wa jam a maari mu kama ate mi a tom tuim kperikaliisa nna yegayega ale chichiiba a te ni. ¹³ Mi nyɛ ni kaasi kama alege an nyɛ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo jigi ŋa chaab la, kaasi ya. M dan poom nyɛ wari ka m le kan weeni ayen ni maari mu la. Ku be dan kan dila ni voj a te mu.

¹⁴ M dan jam ni jigi ku yaa nyɛ ka m nantuok noai buta. M dan jam tu ni, m kan yaali ayen ni pai jaab a te mu. Mi a yaali ka ni

dek daa ni ligra. Ni a nye se ka m bisa la. Bimbaansa kan nya ba nyam zuwa, alege ka ba nyamma ale a nya ba zuk. ¹⁵ M gomsika ale supeentik ayen m kaasi jaab buui meena ale m ta la ale dek me meena ate m бага a maari ni. Mi a yaali nama kama, alege nama a kan yaali mi.

¹⁶ Nama dek seba chak kama ayen dii po ate m jam bo ale ni la, mi an nya nama ayen ni Maari mu. Nuru waai ale ayen mi a velim kama ale a paasi ni. ¹⁷ M vari ka ni nanta ale ni tom baai ni jigi la. ¹⁸ M jam saalim Titus kama ayen wa jam ni jigi. Wa le jam siak la, m jam tom ka wala ale ti suoku wanyi ni jigi. Titus jam vari ni nanta kama? Nama ze ayen Titus ale mi suniimaɗa ale a poli dii la ka bunyi?

¹⁹ Nama a poli kama ayen tama a yaali ka yue gbanɗa de po? Dila daa wensie Naawen ale soa ti ate ti nmarisi wie njaai ate Yeezu Kirisita a jam pai a te ti la. M dek doaba, ti tuimaɗa meena le maari ni kama. ²⁰ Mi a poli kama ayen m dan jam ni jigi, ni kan ni a nye dii ate mi a yaali ayen ni a nye la. Nama me a kan yaali mi ale a nye dii la. Mi a poli kama ayen ni ale kasim a nak ka nampaga ale chaab ale a de nyuri ale chaab ale a ta sue ale chaab, ale a ta butuem, ale a le chaab, ale a bobri, ale a ta kanjanta ale a zeri ni kpanɗa noa. ²¹ Mi a poli kama ayen m dan jam ni jigi, Naawen le basi ate m yik m dek ni nin. M sui le kaasi kama, dii nyin la ni yegayega a kan yaali ayen ni basi ni kabonɗa tuimaɗa ale ni nipokyaalik ale nidɗayaalik tuimaɗa, ale ni tuim dantisaɗa yegayega ka abe ba.

13

¹ M yaa cheena ni jigi nna a nyeka buta. Ni a teeri dii ate ba nmarisi Naawen Gbanɗa po dila

po, dila po ayen, “Fi dan a yaali ayen fi biisi gaam nuru waai, ku a fe kama ayen fi ta nuruba baye a yaa se nuruba bata ate ba chim fi seeroba.” ² Dii po ate m jam ni jigi a nye buyewa la, m jam kaam nama baai ale a tom tuimbaata la kama. Alege yogyogla de ate m yalima ale ni la, m diem a kaam ni kama ale waai meena me. M boro a gomsika kama ayen m jam te ni waalika yegayega. ³ M dan jam ni jigi ni le seba nalimnyiini ayen Yeezu Kirisita a va mi nyin biisi a te ni. Dila la m dan jam te ni waalika ni ale seba ayen mi an wobsa alege ka Yeezu Kirisita ale a sak wa pagrimu ni sunsun. ⁴ Ba le jam yik wa a kpi jabarimu nyin ayen wa kpi la, wa jam ka pagrim. Alege yogyogla de wa nman vua kama, dii nyin la Naawen pagrimu nyin ate wa nak wa a yiti kum po. Tama ale wa ale ka bunyi la nyin ate ti wobsa, alege tama ale nama ale ka bunyi la ti le maa chaab a nya pagrim buui ale basi ate wa vua la.

⁵ Ni a nye ni dek a nya a se ni ta siaka ale Yeezu Kirisita nalimnyiini ya. Nama seba ayen wa bo ka ni suniimaɗa po, ni be dan kan ta wa suniima po ni be an tagri ya. ⁶ Mi seba kama, ayen nama me dek seba kama ayen wa bo ti suniimaɗa po. ⁷ Ti a puusi a te ka Naawen ayen ni ka a tom dii ale kan nala la, daa ti sak ayen ti бага wamaɗsa kasim a nye alege ni a tom a magsi ase tama a nin poom nye wie a kpeeri. ⁸ Ti kan бага a nye wari a kaasi Naawen wensienɗa alege ti a nye a magsi chaab ale ka wa wensienɗa. ⁹ Nama a dan poom pagra alege tama a wobsa, ti sue peenti kama dila nyin. Ti be a puusi kama ayen ni chiib za ale pagrim. ¹⁰ M ni kan bo ale ni la ale soa ale m nmarisi gbanɗa de a te ni ayen ni tagri, ate m dan jam abe m kan te ni

waalika ale Nyɔnɔwa pagrimu ate wa a te mu la. Wa pai pagrimu de a te mu kama ayen m maari ni daa ayen m kaasi ni.

¹¹ Ti suaata, yogyɔgla de, ti a yaali ayen ti ηmarisi ti gbanƙa a kpeglimka dela. M weeni ni kama ayen ni gomsɪ wie ηaai ale kan yuarisi la a magsi. Ni ta noai yeŋ ale chaab, abe ni boro ale suyɔgini. Naawen waai ale a yaali ni la ale a basi ate ni a boro ale suyɔgini la, le maari ni ate ni nye wienɔ de.

¹² Ni a puusi chaab nalimnyiini a te ti.

¹³ Naawen nuruma meena a puusi ni.

¹⁴ Naawen waai ale yaali ni la, ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita waai ale a niak la, ale Naawen Chiika waai ale a nye ate ni a ta noai yeŋ ale chaab la, a bo ale ni meena.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te GALATIA DEMMA La

¹ Mi Pool ka tuimtomdo a nmarisi gbanƙa de a te ni. Daa nuruba ale lueri mi ayen m chim tuimtomdo alege ka Yeezu Kirisita ale ti Kowa Naawen waai ale nak wa kum po a yiti la, ale maa chaab a lueri mu. ² Mi ale m Kirisita bisa suaata tii meena ale bo dela la a maa chaab a puusi Kirisita bisaƙa ale a tu chaab toƙatoƙa a bo Galatia.

³ Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe ba te ni suyogini.

⁴ Yeezu Kirisita a jam va ka ti Kowa Naawen yaalika a yaa kpi tama nyin ayen wa vari ti tenka biemu po a basi. ⁵ Ni basi ate ti a te Naawen waai ale ta zula yegayega taam wuu la, pimpauk dila nyin. Ku be nye dila.

⁶ Ni basi ate ku cha mu ka nna yegayega dii nyin la, ku an bula beniya alege ate ni zeri Naawen ya, waai ale va Yeezu Kirisita ni-aunƙu nyin a wi ni ayen ni jam va wa la. Ni nye dila kama alege yaa deri tagri ni popolaƙa a yaa nman va sisaga na chaab. ⁷ Nuruba ba gela tagri Naawen wamaƙsana njaai ale a biisi Yeezu Kirisita wie la kama ale ge a kasim a daani ni. Ni basi ate m sum weeni a sak ni ayen Naawen sinsanƙa ka bunyi nyiini, wamaƙsana de chaab a nman ka jigiya. ⁸ Ku daam dan poom ka Naawen sabiloma ale nyini wenmazuk a sin, a yaase tama dek daam dan poom jam sak ni tuntominƙa kaai ale kan a nye ase Naawen wamaƙsana ate tama a lin jam sak ni la, waai a dan nye dila, Naawen le waali kula nyɔnɔwa kama. ⁹ M poom lin weeni ni nyaku de kama. Yogyogla de m le weeni ni ayen

waai a dan sak ni wie njaai ale kan a nye ase Naawen wamaƙsana ate nama a jam wom ale siak ayen ka wensie la, Naawen le waali kula nyɔnɔwa kama.

¹⁰ Nama a poli ayen mi a yaali ayen m nye ate ka nuruba te mu pimpauwa? Aaya, mi a yaali ayen m peenti ka Naawen nyiini sui. M daam dan a yaali ayen m peenti ka nuruba sue, m te kan bage chim Yeezu Kirisita tomteero.

¹¹ M suaata, mi a yaali ayen m weeni sak ni kama ayen Naawen wamaƙsana ate m lin jam sak ni la, na an nyini daa nurubiik jigi ya. ¹² M be an tuesi na daa nuru jigi, ka Yeezu Kirisita dek ale jam a pa na a sak mu.

¹³ Nama dek seba ayen dii po, ate mi jam va Juuma siuku la, m jam te Yeezu njanviirima waalika ka nna yegayega. M jam ka jirim ale ba. M jam a yaali kama ayen m kaasi ba meena. ¹⁴ Mi jam va Juuma siuku nalimnyiini kama a poom gaam m vaanchaama. Mi nina jam muna ka nna yegayega me ayen m va ti kokpiensana siuku.

¹⁵ Alege Naawen jam va ka ni-aunƙu nyin lueri mi ayen m chim wa tomteero. Wa lueri mi kama ale ba an diem poom biak mu. Dii po ate wa sui yaa jam peenti la, ¹⁶ wa yaa basi ayen m seba wa biika Yeezu, ate mi a sak baai ale kan daa Juuba la wa wamaƙsana. Mi an jam bek daa waai ya ayen kula nyɔnɔwa sak mu m le m nye dii la, ¹⁷ m be an jam cheƙ Jerusalem tenka me ayen m ga baai ale lin chim tuimtomdoba ale ge mi la. Alege mi deri jam cheƙ ka Arabia tenka ale ge yaa pilim nmani Damasikus tenka. ¹⁸ Bena njata ale taam la, ate m yaa jam cheƙ Jerusalem ayen m nya Piita. M jam goa ale wa ka da pi ale njanu. ¹⁹ Mi an jam nya tuimtomdama waaiya, ku jam ka Jemsi nyiini

ate m nya. Jeemsi ale Nyɔno Yeezu jam ka suaata.

²⁰ Wie ŋaai meena ate mi ŋmarisi nyo gbanƙa de po la, ka wensie. Naawen seba m kan velim.

²¹ Mi ale jam basi Jerusalem la, m jam nyeem gilim Siriya ale Silisiya teŋsaŋa ka meena. ²² Dila powa, Judia Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la a diem jam ze mi. ²³ Ba jam wom ka nuruba ale ti an jam a biisi mi wie. Ba jam weeni kama ayen, ka mi ale jam a te ba waalika la alege, mi dek yogyogla ale la a yaa ŋman a sak nuruba ayen ba ta siaka ale Yeezu Kirisita. Sinsaŋa de abe ale wa jam piilim a nye ayen wa kaasi ŋa la. ²⁴ Ba ale jam wom dila la, ba yaa jam a te Naawen pimpauk mi nyiŋ.

2

¹ Mi ale jam liŋ cheŋ Jerusalem bena pi ale ŋanaansi ale taam la, mi jam pilim ŋman cheŋ Jerusalem kama. M jam va ka Banabas ale Titus a cheŋ. ² Naawen dek ale jam weeni sak mu ayen m cheŋ dula. Tama ale Yeezu ŋaŋviirima ale jam bo dula la, kpaŋŋa nyiini ale jam tu chaab ate mi weeni sak ba m le sak baai ale kan daa Juuba la Naawen wamaŋsaŋa. M jam kan yaali ayen ba poli ayen tuim ŋaai ate m jam a tom a te Naawen la ka tuim kayaata. ³ Titus waai ale jam maa va mi la, a jam ka Girik deno, alege ba an fe wa ayen wa gebi wa yoani ate ku sak ayen wa sum ka Juu. ⁴ Nuruba ba gela baai ale jam a weeni ayen ba ka Yeezu ŋaŋviiriba la, a jam a yaali kama ayen wa gebi wa yoani, alege ba jam a velim kama ayen ba ka Yeezu ŋaŋviiriba. Ba jam suk kama a maa jo tama po ayen ba nya ti le ti nye dii a ta noai yeŋ ale Yeezu ate ti chim bunyi la. Ba jam a yaali kama ayen ba nye ate tama

chim ase yom la. ⁵ Alege tama ale jam a yaali ayen ti nye ate Naawen wamaŋsaŋa wensieŋa a boro a te ni la, ti an jam bula siak a te ba ale fiifiik me la.

⁶ Alege baai ale jam a poli ayen ba ka kpaŋa la, ba an jam nya wari dii dek chekki ale ka venta a bo Naawen wamaŋsaŋa ate mi jam sak la po. Ba an weeni wari dii ale ka di toga a chim wapaali la a sak mi. Ba ka kpaŋa yaa ba daa kpaŋa mi an nya wari dii ale ka di toga wanni de po la. Dii nyiŋ la, Naawen an va daa nuru peelim nyeka a bo wa buusa. ⁷ Alege kpaŋa de nya kama ale Naawen pa tuini de a te mi ayen mi a sak nuru baai ale kan daa Juuba la wa wamaŋsaŋa, ase wa ale basi ate Piita a sak Juuma wamaŋsaŋa de la. ⁸ Dii nyiŋ la, Naawen jam pa wa pagrimu a te mi kama ayen m chim wa tuimtomdo a sak nuru baai ale kan daa Juuba la ase wa ale basi ate Piita me a sak baai ale ka Juuba la. ⁹ Jeemsi ale Piita ale Joon baai ate mi jam a poli ayen bala ale kpaŋa la, a jam miŋ kama ayen ka Naawen ale pa tuini de a te mi. Dila nyiŋ, ba yaa jam diak Banabas ale mi nisima ayen ku sak ayen ti meena a tom ka tuin yeŋka. Ti meena yaa jam siak ayen Banabas ale mi a maa chaab boro ale nuru baai ale kan daa Juuba la a tom ti tuimaja abe ba me bo ale Juuma a tom ale ba me. ¹⁰ Jeemsi ale Piita ale Joon ale jam weeni wari dii ate mi potim a yaali ayen m nye la ale, ayen ti a teeri ŋanjagsaŋa ale maa boro ale ba Jerusalem teŋka la.

¹¹ Daa maga ale taam la, ate Piita yaa jam Antiok. Dula jigini, mi jam toariŋ wa kama wa Kirisita bisa chaama niŋ dii nyiŋ la, wa sum jam kaasi kama. Wa jam nye ka dii ale kan nala la nuruma niŋ. ¹² Piita deri poom jam de ŋandiintaŋa kama ale baai ale

kan daa Juuba la alege ate nuru baai ale jam bo ale Jeemsi la, a yaa jam a paari. Nuruma ale jam a paari la, Piita yaa deri basi deka ale nuruma dii nyin la, wa jam a chali ka yogsum ale baai ale jam maa siak ayen baai ale kan daa Juuba la a gebi ba yuana la. ¹³ Kirisita bisana baai ale jam ka Juuba la, bala me yaa deri maa pa ba deka gum chaab ale Piita a nye ase Piita. Yogsum ale jam ta ba ale soa ate ba jam a nye dila. Banabas, waai ale ka wa deka la, a jam maa va ba yogsum nyeka kama a yaa pa wa deka gum ba po. ¹⁴ Mi ale nya ale ba kan va Naawen wamanšana ale a sak ti wensie naai la, mi yaa weeni Piita ba meena nin ayen, “Fi Piita, ka Juu alege fi boka ale fi nyeka a nye ase ka baai ale kan daa Juuba la. Ka boa ale soa ate fi a yaali ayen fi fe nuru baai ale kan daa Juuba la? Ka boa me abe ale soa ate fi pii nyin a nye ayen fi fe baai ale kan daa Juuba la ayen ba basi ate ba nyeka a nye ase baai ale ka Juuba la nyeka?”

¹⁵ Wensie, tama deka potim ka Juuba. Ti daa baai ale kan daa Juuba ate ba a wi ba ayen wabanyeerisa la. ¹⁶ Alege tama seba kama ayen ka siaka nyiini ale Yeezu Kirisita ale basi ate nuru a chim wayorisima nyonɔ Naawen jigi. Ku daa ayen ka fi ale a nye tama Juuma Sinsanɔa ale a weeni dii la nyiini. Tama me abe sum siak kama a te Yeezu Kirisita ayen ku basi ate ti chim wayorisima nyam Naawen jigi ti siaka nyin. Ku daa ayen ti a nye a va ka Sinsanɔa ale a weeni dii la, dii nyin la, waai karo a chim wayorisima nyonɔ Naawen jigi Sinsanɔa vaka nyiini nyina. ¹⁷ Ku be dan ka wensie ayen tama baai ale a gisi siuk kuui ale ku basi ate ti chim wayorisima nyam Naawen jigi ase tama ale Yeezu

Kirisita a nin ka bunyi la, ti diem a nya ti deka ase ka wabanyeerisa ase baai ale kan daa Juuba ale ka dii la. Nyaku de be a sak kama ayen ka Yeezu ale soa ate tama a tom wabaata? Aaya, siuk karo ate Yeezu nye dila. ¹⁸ Ase mi a dan weeni ayen sinsanɔa a kan basi ate ti a chim wayorisima nyamma, ka boa ale soa ate mi nman a va Sinsanɔa. Mi a dan nye dila mi a nye a kaasi ka Sinsanɔa. ¹⁹ Sinsak nala degadega abe ale nman basi ate mi seba ayen mi kpi kama dii nyin la, m le kan va na ale a weeni dii la nyin. Dila nyin abe ale soa ate mi nman ka siaka ale na. Dila abe basi kama ate m boro a te Naawen. Dii po ate nuruba yik Yeezu Kirisita kpi jabarim nyin la, ku a nye a ase ba jam maa kpi mi me kama ate ti yaa maa chaab kpi la. ²⁰ Dila abe ale soa ate mi deka an nman vua m deka nyin la. Nyuvuri dii ate mi ta tenjuk de yogyogla la, ka Yeezu Kirisita vummu ale bo m po. M vua kama dii nyin la, m ta siaka ale Naawen Biika waai ale ta yaalika ale mi a yaa jogi wa nyuvunni mi nyin la kama. ²¹ M zeri kama ayen mi kan nman a weeni ayen mi kan yaali Naawen niaunku. Alege waai a dan poli ayen ka sinsanɔa nyin ale soa ate wa chim wayorisima nyonɔ, dila a sak kama ayen Yeezu Kirisita kpi ka kinla nyin.

3

¹ Nama Galatia demma ka betta. Ka wana ale pa wa pagrim a te nama ayen ni basi Naawen wensiuku vaka? Tama an nyini peelim a sak ni Yeezu ale kpi wa jabarimu nyin dii la? Nama be an jam siak kama ayen ti wienɔa ka wensie? ² Mi a yaali ayen m bek ni ka wayen dekki. Naawen ale jam pa wa Chiika a te ni la, ni jam бага va Moosis Sinsanɔa a nueri nalimnyiini, yaase ni jam wom

wa wamaṅsaṅa ale ge ta siaka ale ṅa? ³ Ni ka betta yegayega. Ni liṅ va ka Naawen Chiika pagrimu, alege yogyogla ni a yaali kama ayen ni pa ni dek pagrim a ga nueri. ⁴ Wakperikaliik tanjanja nna yegayega ale nye ni jigi. Nama dek abe a poli ayen ṅa nye ka kayiok nyiṅa? Ni kan basi ate ṅa chim wakayaata a te ni. ⁵ Naawen ale jam pa wa Chiika tom wakperikaliisa a te ni la, wa jam nye dila ayen ka ku sak ayen ka ni ale a va Moosis Sinsanṅa nalimnyiini la nyiṅa? Aaya, ku ka ni ale wom wa wamaṅsaṅa ale ta siaka ale ṅa la nyiṅ.

⁶ Ba ṅmarisi Naawen gbanṅa a magsi chaab ale Juuma kokpienka waai ate ba jam a wi ayen Abraham la. Ba ṅmarisi weeni ayen, “Wa jam ta siaka ale Naawen kama. Dila ale soa ate Naawen an ṅman jam nya wa kaasunṅu.” ⁷ Dila nyiṅ, ku a fe kama ayen ni miṅ chak baai ale ta siaka ale Naawen la, bala ale sum ka Abraham ṅaanbisa. ⁸ Ba jam ṅmarisi Naawen Gbanṅa po ayen chum dii po ku le jam chim ka nuruba siaka ale wa nyiṅ ale ku basi ate Naawen nya baai ale kan daa Juuba la ayen ba ka wayorisima nyam. Gbanṅa de po ba ṅman pilim ṅmarisi ayen Naawen jam weeni Abraham ayen, “Ka fi nyiṅ ate m le nye wamaṅsa nalimnyiini a te nurubiik meena ale bo tenzuk de la.” ⁹ Dila nyiṅ la, ase Abraham ale jam ta siaka dii a nya niaka la, siuk kula po me, Naawen a niak waai meena ale ta siaka ale wa la kama ase Abraham la.

¹⁰ Alege nuru baai meena ale a va Moosis Sinsanṅa nyiini ate wa pa te Juuma la ale ge a poli ayen ṅa le ṅa basi ate ba chim wayorisima nyam Naawen niṅ la, Naawen buusaṅa a cheena ba zuk kama. Dii nyiṅ la, ba a ṅmarisi Naawen Gbanṅa po ayen,

“Waai meena ale kan a nye sinsanṅa ale a weeni dii meena la, Naawen buusaṅa a cheena bala zuk kama.” ¹¹ Alege yogyogla de ti yaa seba kama ayen nuru karo a kasim va sinsanṅa a chim wayorisima nyonṅ Naawen jigi dii nyiṅ la, ba ṅmarisi wa Gbanṅa po ayen, “Nuru waai ale ta siaka ale Naawen nyiini la, wala choa a le wa ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.” ¹² Alege wanni ale ka dii la, sinsanṅa ka wari a nye ale waai a nin ta siaka ale Naawen ya. Alege ku goanti a nye ase ka ba ale ṅmarisi Naawen Gbanṅa po dii ayen, “Waai ale a nye sinsanṅa ale weeni dii la, ale a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

¹³ Moosis sinsanṅa a weeni kama ayen, “Waai ate ba yik wa a kpi maṅ tiib nyiṅ la, Naawen ale waali kula nyonṅwa kama.” Alege Yeezu Kirisita a tuesi waalika de a nam te ti ale vari ti basi waalika de ate Moosis Sinsanṅa ta a jam ti jigi la. ¹⁴ Yeezu Kirisita be nye dila kama ayen baai ale kan daa Juuba la a maa nya niak kaai ate Naawen puulim ayen wa le nye te Abraham la ayen ti siaka nyiṅ ti le nya Naawen Chiika ate Naawen puulim ayen wa le te la.

¹⁵ M suaata ni basi ate m pa tenzuk de wari a magsi nyaku ate ni miṅ ku kiri chak. Ase nuruba baye a nin nye noayen a magsi chaab ale wari, nuru karo ale бага kaasi ba noayenka de nyeka a yaase wa pa wari di choa a gum noa yenka de nyeka po. Dii nyiṅ la, ba ale maa chaab a nye dii la ba nye nueri kama. ¹⁶ Siuk kula po, ku be ka dila ale Naawen ale jam nye noayen kaai ale Abraham la. Dila po, dila po Naawen jam nye pumpuulima ale Abraham ale wa ṅaanbisaṅa. Naawen Gbanṅa be kan weeni a sak ti kama ayen Naawen nye puulimka de a magsi chaab ale ka ṅaanbiik boariya. Ku

ka ñaanbiyen. Biyenka de abe ale Yeezu Kirisita. ¹⁷ Mi ale a weeni dii la kiri ale nna ayen, dila po dila po ate Naawen jam nye noayenka de ale ka Abraham. Bena kob-sinaansi ale pisita ale jam taam ale ge ate Naawen yaa te Juuma wa sinsanña. Sinsanña de abe ñman ka pagrim a baga a kaasi noayenka de ate Naawen nye ale Abraham la. ¹⁸ Boan nyiña, ku daam dan ka Sinsanña nyiñ ale soa ate Naawen te Abraham tiirim bula, ku yaa be te sak kama ayen ñman daa wa ale puulim la nyiñ ale soa ate wa nye dila a te wa. Alege ku ale ka dii la tama seba chak kama ayen, ku ka Naawen pumpuulimaña ate wa jam puulim ale Abraham la nyiñ ale soa ate Naawen lagi poi te wa tiirimu dila.

¹⁹ Ku be dan ka dila, Sinsanña kiri abe le boa? Sinsanña a gum du kama ayen ña sak wakaasima ale ka dii la, abe ña boro a ta ga paari diipo ate Abraham ñaanbiika ale jam la. Be ka ñaanbiik kala ate Naawen nye pumpuulimaña a te la. Naawen jam pa sinsanña a nyo ka wa sabiiloma nisima po ayen nuru a yaa be chim Naawen ale nurubiik sanyigmɔa. ²⁰ Alege ku an poom magsi ayen sanyigmɔa bo ti sunsuña dii nyiñ la, yigma a bo ka nuruba baye sunsuñ alege ka nuru yen ale boro, Naawen ka wanyi dekki.

²¹ Nyaku de abe a sak kama ayen Moosis Sinsanña an va ale Naawen ale puulim dii ale Abraham la? Aaya, ku daa di. Ase sinsanña a daam dan boro a baga a te nurubiik nyuvuri, ña te baga a nye kama me ate nurubiik a chim wayɔrisima nyɔɔ Naawen jigi ase ba ale a zuli sinsanña. Alege sinsanña ñala chaab karo. ²² Alege Naawen Gbanja weeni sak ti kama ayen waai meena

tenzuk de a kasim a yaali ka biem tuima tomka. Nyaku de yaa be a sak kama ayen, ku ka siaka ale a basi ate ti a nya tiirim buui ate Naawen pa a te ti la, baai me abe ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ale ta bu.

²³ Dii po ate siuku an diem jam lagi ayen nuruba ta siaka ale Yeezu la, ku jam a nye ase Moosis Sinsanña a liñ jam yik ti kama a lik ase ligrɔba la ate ku ñaanyniñ Naawen yaa jam lagi siuku ate ti yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita. ²⁴ Dila nyiñ la, Sinsanña ale jam soa ti a ga paari dii po ate Yeezu jam la, ayen siaka ale wa ale ku basi ate tama yaa chim wayɔrisima nyam Naawen jigi. ²⁵ Yɔgyɔgla ate ti ta siaka ale Yeezu Kirisita la, sinsanña an ñman soa ti.

²⁶ Ku a fe ayen ni teeri ayen, nama meena baai ale chim bunyi ale Yeezu Kirisita la, ni ka Naawen bisa ni ale ta siaka la nyiñ. ²⁷ Yɔgyɔgla de ate nama tuesi soka la, nama ale Yeezu Kirisita ka bunyi. Dila nyiñ, ni yaa be a nye ase Yeezu Kirisita ale ka dii la. ²⁸ Dila nyiñ la, fi ka Juu yoo, fi daa Juu yoo, ni daa tɔgatɔga. Fi ka yomo yoo fi daa yomo yoo, ni daa tɔgatɔga. Fi ka nidɔa yoo, fi ka nipɔk yoo, ni meena ka bunyi. Dii nyiñ la, nama meena ka bunyi ale Yeezu Kirisita. ²⁹ Yeezu Kirisita abe dan soa ni, ni be ka Abraham ñaan bisa. Ni be le nya Naawen ale puulim ayen wa te Abraham jaab buui la kama.

4

¹ Ni basi ate m ñman tɔgi wanni de a sak ni. Ku a nye se ka biik ale ka soa ka ko ñanta ase ka kowa a nin kpi la. Biika ale ka biik dii po la, nuruba a nye wa ase wa ka yomo la. Alege, ka wala dek le wa jam soa wa kowa ñantaña meena. ² Dii po ate biika diem ka biik la,

wa kowa ale a nya ka zuk, a tom wa wie a te wa, ate ku ga paari dii po ate wa kowa a yaali la. ³ Ku be ka dila tama me jigi. Ti jam ka chichiri pagri sii ale soa tenka a nya la yom, alege ate ti jam pagra ale Yeezu Kirisita. ⁴ Alege da dii danni ate Naawen dek dak ate di jam la, wa yaa tom wa biyenka ayen wa jam tenzuk de. Nipok ale jam biak wa. Wa be va Sinsak njaai meena ate Naawen jam pa te Juuma la kama nalimnyiini. ⁵ Wa jam a nye dila kama dii nyin la, wa jam a yaali kama ayen wa vari baai meena ate Sinsanra soa la a basi. Wa dan nye dila, ti meena yaa le chim Naawen bisa.

⁶ Dii ale a sak ayen ni ka wa bisa la ale, Naawen basi kama ate wa Biika Chiika jo ti suniima po. Chiika de abe ale basi ate ti wanyiwanyi kaari a wi Naawen ayen, "M dek koa." ⁷ Dila nyin la, ni nman daa yom, ni ka Naawen bisa. Ni be ale ka wa bisa la, Naawen le pa jaab buuri meena ate wa tara ayen wa pa te wa bisana la a te ni kama.

⁸ Dii po ate ni diem jam ze Naawen la, ni jam ka bogluk tii ale kan ta pagrim ase Naawen la yom. ⁹ Alege yogyogla de ate ni seba Naawen la, a yaase ni basi ate m weeni ku nna ayen, Naawen ale tolin weeni ayen wa seba ayen ni ka wa bisa la, be ka boa ale nman soa ate nama nman a va chichiri sii ale soa tenka a nya la? Si be ka pagrim. Ni dan nman nye dila, ni le nman chim ka si yom. ¹⁰ Be ka boa ale soa me ate ni potim a zuli da na gela, a yaa se chiisa si gela, a yaase wenkarisa ale yoi a yaase bena na gela? ¹¹ Nyanja de ate ni a nye la, basi kama ate yogsum ta mu ale ni. Nyaku de a sak kama ayen wie njaai meena ate mi a nye ayen ku maari ni la ka kinla nyin yaa boa?

¹² M suaata, mi a saalim ni kama

ayen, ni a nye ase mi la, ase mi ale a nye ase nama dii la. Ni an nye mu wari a kaasi ya. ¹³ Ni бага a teeri dii po ate m lin jam sak ni Naawen wienja la? Dii nyin ate m jam a goa ale ni la ale, dila powa m jam ka nyinyogsa. ¹⁴ Alege m бага a weeni kama ayen, m nyintuilana jam daani ni kama alege, ni jam tagri mi zuk kama a nya ninam m tuemu nyin. Ni an jam zeri mu a yaase ni pa mu chim nuru kayiowa. Alege ni tuesi mu kama nalimnyiini ase ni tuesi ka Naawen sabiilo la. Wensie, ni tuesi mi nna ase ni tuesi ka Yeezu Kirisita dek la. ¹⁵ Ni sue jam peenti ka nna yegayega mi nyin. Alege ka boa ale nman nye? Mi dek a бага a weeni kama ayen ku dan poom siak a nye kama ni ti yeeri ni nana a te mu kama. ¹⁶ Mi ale weeni ni wensienja la, ku basi kama ate mi yaa chim ni dachiaga?

¹⁷ Nuru bala chaab ale a sagi ni la a nye ni jigi ase ba a yaali ni kama la, alege popola njaai ate ba ta magsi chaab ale ni la, ka popola baata. Dii meena ate ba a yaali ayen ba nye la ale, ba poori mi ale nama togatoga, ate ku basi ate mi ta ba popola nalimnyiini ase ba ale ta nama popola nalimnyiini dii la. ¹⁸ Ku nala kama ate nuruba ta chaab popola nalimnyiini ase ba popolana a nin ka popola mansa. Nyaku de ate mi a weeni nna abe sum ka wensie dii po meena wuu. Mi dek poom a yaali kama ale nin muna ni ale ta mi popola dii po meena la, ase m boro ale ni yaa m karo ale ni. ¹⁹ M dek bisa, ku a nye mi jigi ase ka nipok ale boro a biak dii la. Mi kasim a nam ka dila te ku paari dii po ate m nya ale ni ta nye kaai choa ate Yeezu ta la. ²⁰ M dan бага kama ate m boro ale ni ate m seba m le nye ni dii la. M bula ze m le m weeni ni ka dii la.

²¹ Nama baai ale a weeni ayen Sinsan̄a ale soa nama la, ni basi ate m bek ni ayen, nama an diem wom Sinsak ɲala ale a weeni ni dii la? Ni goori wom ɲa ale a weeni dii la ayen, ²² Ba ɲmarisi Naawen Gban̄ka po ayen, Abraham jam ta ka nidɔabilisa baye. Wa jam biak wanyiwa ale ka wa powa Saara yomo wa. A biak wanyi wa me ale Saara. Wala jam daa yomo. Nipɔk yomowa yue jam ale Aga. ²³ Aga jam biak wa biika kama alege ku an jam va daa Naawen ale puulim ale Abraham dii la. Saara jam biak wa biika a ta va ka Naawen ale jam puulim dii ale Abraham la.

²⁴ Wann̄i de abe a sak ti ka wakpeeni dii ale ka wensie. Di kiri ale, nipooma de Aga ale Saara a ta ka noa buye ate Naawen jam nye. Nipɔk yomowa Aga tagri ka noayen̄ kaai ate Naawen jam nye ale Moosis guuk kuui zuk ate ba a wi ayen Sinaai guuk kpion̄ku la zuk. Ni teeri ayen nipowa de bisan̄a meena ka yom. ²⁵ Ase Aga ale tagri noayen̄ka de ate Naawen nye Sinaai Guuku zuk ate ku bo Arabia ten̄ka la, jinla dann̄i wa yaa be ɲman tagri ka Jerusalem ten̄ka ale bo ten̄zuk de la. Dii nyin̄ la, ten̄zuk de Jerusalem̄a ale ka bisan̄a chim ka yom. ²⁶ Alege Jerusalem waai ale bo wenn̄mazuk la, a daa yomo. Wa ka ti ma. ²⁷ Dii nyin̄ la, ba ɲmarisi Naawen Gban̄ka po ayen, “Nipowa, fi waai ale kan maa biak la, basi ate fi popeantik.

Fi waai ale kan maa biak biik nam nya la, kaari ale popeantik ate ku jueli wein, dii nyin̄ la, nipɔk waai ate wa chorowa jam zeri la, wala le nya bisa nna yegayega a gaam nipɔk waai ale boro ale wa chorowa la.”

²⁸ Yɔgyɔgla de, m suaata, ku ka Naawen ale sum puulim dii dila po dila powa ale Abraham la ale

basi ate nama sum chim Naawen bisa. Pumpuuliman̄a de me abe ale basi ate Saara biak Aizik te Abraham. ²⁹ Dila powa, Aga ale jam biak wa biika alege ka jam daa Naawen pumpuulima biik la, biika jam a namsi be kinkala waai ate ka mawa va Naawena Chiika pagrimu nyin̄ biak ka la kama. Ku be din diem ka dila ale jinla me. ³⁰ Ase ba ale ɲmarisi Naawen Gban̄ka po ayen, “Yiak nipɔk yomowa de ale wa biika ate ba nyini. Dii nyin̄ la, nipɔk yomowa biika a kan nya ka kowa jaabjaaboa. Ka nipɔk waai ale kan daa yomo la biika le ka nya ɲanta”. ³¹ Dila nyin̄, m suaata, nyaku de a sak kama ayen, ti daa nipɔk yomowa bisa. Ti ka nipɔk waai ale kan daa yomo la bisa.

5

¹ Ni soa ka ni dek yɔgla. Dii nyin̄ la, Yeezu Kirisita yeeri ti kama a ta nyini yomma po a nyini. Dila nyin̄ ni be ɲmasi yik ni dek ate ni kan ɲman chim yom.

² Ni lagi tue a wom m biika. Mi, Pɔol ale a weeni ni ayen ni dan basi ate ba gebi ni yuana, ku a sak se Yeezu Kirisita ale nye dii a te ni la ka ka kiriya. ³ M ɲman pilim a kaam ni kama ayen waai a dan basi ate ba gebi wa yuari, ku a sak ase Juuma wensiuku sinsan̄a soa wa kama nalimnyiini la. ⁴ Nama baai ale a poli ayen Naawen pa ni chim wayɔrisima nyam ni ale a va sinsak ɲaai ate wa pa te Juuma la, ni seba ayen, ni a zeri ka Yeezu Kirisita dila. Waman̄ kaai ate Yeezu Kirisita nye te ni la, abe ɲman daa waman̄ a te ni. ⁵ Alege tama baai ale poom kan pa yua gebika chim wari la, tama ta yiila kama ayen Naawen Chiika pagrim nyin̄ ti le chim ka wayɔrisima nyam Naawen jigi. Dii nyin̄ la, ti ta siaka ale Yeezu Kirisita kama. ⁶ Ase waai ale Yeezu Kirisita a dan chim bunyi, kula nyɔnɔwa gebi

yuari yaa wa an gebiya, ba daa togatoga ale chaaba. Ba ka bunyi. Wari dii nyiini ale ka wamanj la ale, ti ta siaka ale Yeezu Kirisita kama ale ta yaalika ale chaab me ate ku sum a sak ayen ti ta yaalika ale Yeezu kama.

⁷ Ku piilimka po ni jam a va Naawen siuku ka nalimnyiini. Alege yogyogla de ni basi kama ate sagrama de baai ale a velim la a jam nye ate ni basi wa wensie siuku yaka. ⁸ Ku daa Naawen waai ale wi ni ayen ni chim wa nuruba la ale nye dila. ⁹ Nuru le magsi kama ayen, fi dan pa dabinta a nyo boroboruk zom po, ku a fe ayen ku fuusi kama. ¹⁰ Alege tama ale ti Nyonowa ale ka bunyi la, m ta siaka kama nalimnyiini ayen ni popolaŋa ale mi popolaŋa ka bunyi. M be seba chak kama me ayen baai ale a daani ni la, Naawen le te ba waalika kama.

¹¹ M suaata, mi seba kama ayen nuruba diem a weeni kama ayen mi a sak nuruba ayen waai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ku a fe kama ayen kula nyonowa gebi wa yoani. M dan jam a sak nuruba ka dila nna, ba ate kan nman jam a namsi mu ase ba ale a nye dii nna la. M dan a weeni nuruba ayen ku a fe kama ayen waai meena gebi wa yuari, ku la a sak kama ayen wie njaai meena ate mi a sak a magsi chaab ale Yeezu ale kpi jabarimu nyin la wie, dila ate basi kama ate waai si kan puuri ale mu. ¹² Alege baai ale a daani ni ale dila la, ni basi ate ba dan poom a yaali ba yeeri ba dek ni po.

¹³ M suaata, Naawen wi ni kama ayen ni kan nman chim Moosis Sinsanŋa yomma. Ni be ale nman kan daa yom la, ku a fe ayen ni kan poli ayen ni nye wari dii meena ate ni a yaali la. Ni basi ate yaalika bo ni sunsuŋ ate ni a tom a te chaab. ¹⁴ Boan nyinŋa,

sinsanŋa meena a gum chaab ka Sinsak yenj. Sinsak yenka de ale, “Yaali fi vaanchoa ase fi ale a yaali fi dek dii la.” ¹⁵ Alege ni daa nye chaab ase ni ka goaduŋsa la, a kpalim chaab a te chaab tueta, ni kpesi ate ni kan kaasi chaab meena meena.

¹⁶ Dila nyin la ni lagi tue wom m le a weeni ni dii ayen ni basi ate Naawen Chiika de ni nin wie meena po ate ku kan nye ase ni a tom ka ni dek nyanjaalik tuima la. ¹⁷ Nurubiik nyinŋa ale a yaali dii la a kan va chaab ale Naawen Chiika ale a yaali wie njaai la. Naawen Chiika ale a yaali wie njaai la a kan va chaab ale nurubiik nyanjaalika siuku. Nantaŋa de bayewa yaalika ka dachaasa ale chaab. Dila nyin la waai ka siuk a nye dii ate wa dek a yaali la. ¹⁸ Naawen Chiika abe dan de ni nin wie meena po, ku a sak se sinsanŋa nman karo a soa ni la.

¹⁹ Nama dek seba nurubiik dek popola a ta nyini wa sunum po ale ka dii la kama. Na an bula sugiya. Wie njaai ate nurubiik popola a basi ate wa a nye la ale, nipokyaalik ale nidɔyaaalik, danta tuima, kabonŋsa tuima, ²⁰ bogluta kaabka, sakpaŋni tuima, kisi chaab tuima, kpaliŋsa, nyuri deka, supuurim, degaamka, poori chaab. ²¹ nyanuerin, daam bukka, kanjanta ale wienja de chaab meena. Mi a yaali ayen m nman kaam ni kama ase m le poom lin kaam ni dii la, ayen, baai meena ale a tom nyanja de chaab la a kan maa nya Naawen Naamu.

²² Alege Naawen Chiika ale a nye ate nuruba a ta wie njaai la ale yaalika, popeantik, suyogini, chichiiba, zula teka, wamanŋa tuima, wensie, ²³ zaab m dek, ale yik m dek. Sinsanŋa karo a weeni ayen nuru kan nye wienja de. ²⁴ Nuru baai ale ka Kirisita bisa la a basi wie njaai meena ale

ka wabaata ate ba jam a nye la kama. Ku a nye se ba pa wienja de meena a nak kpi ka Yeezu Kirisita jabarimu nyinj la. ²⁵ Be ka Naawen Chiika ale te ti nyuvuri. Ni be basi ate wa soa ti ale wie meena wuu ate ti a nye la. ²⁶ Ni kan basi ate ti ta kanjanta, abe ti a nye ate chaab sue a puuri yaase ti a yaali chaab njanta.

6

¹ M suaata, ni wanyi a dan nya nuru ale wa boro a tom wabiok, nama baai ale ta Naawen Chiika ni suniima po la, ku a fe kama ayen ni maari wa ate wa pilim njmani siuk nalunju po. Fi dan a yaali ayen fi nye dila, be zaab fi dek wa ninj, abe fi kpesi fi dek ate jaab kan paasi fu ate fi me tom wabiowa. ² Wie njaa ale a daani ni wanyi wanyi la, ni maa chaab nya nj zuk. ³ Nuru waai a dan poli ayen wa ka nuru kpionj alege wa daa jaabjaaboa, kula nyonowa a paasi ka wa dek. ⁴ Ni basi ate ni wanyiwanyi a magi wa dek tuima a nya. Nj dan nala wa basi ate sui peenti ale wa dek ale a nye dii la. Alege ku kan sak kama ayen wa tom gaam ka wa choa. ⁵ Basi ate waai meena ji wa dek jib.

⁶ Basi ate waai ale a zamsj Naawen wienja la, a pa njanmanj sii meena ate wa ta la a chari chaab ale waai ale a sak wa wienja de meena la.

⁷ Ni kan a paasi ni dega dii nyinj la, nuru karo a бага a nye Naawen a la. Boan nyinja, nuru ale a bori jaab buui la wa a che ka wala. ⁸ Waai abe ale nye wari wa dek nyinjka po masim nyiini nyinj la, dila tutunanja ale kum. Alege waai ale a nye wari Naawen Chiika nyinj la, wa le nya ka nyuvuri dii ale kan ta kpegluka ate Naawen Chiika a te la. ⁹ Dila nyinj la ni kan basi ate jianta yik ni ale wamanjsa tomka. Boan nyinja, ti dan kan

jiaya, a ta cheena ku kpeglimka po ti le nya dii le di nye la. ¹⁰ Dila nyinj ate mi a weeni ni ayen dii po meena wuu ti dan ga nya siuk ni basi ate ti a nye manj waai meena jigi ale baai dek ate tama ale ba maa chaab a ta siaka ale Yeezu Kirisita la.

¹¹ Ni nya mi dek njmarisika ale soa dii nna kpeenta kpeenta ate m njmarisi ale m dek nisa la. ¹² Nuru baai ale kasim a fe ayen ni gebi ni yuana la, ale nuru baai ale a yaali ayen ba a nak kuusa ba peelim tuima nyinj la. Ba a nye dila kama ayen nuruba kan nya siuk a te ba waalika ba ale a sak nuruba ayen Yeezu Kirisita kpi jabarimu nyinj la. ¹³ Ku be ka nuru bala dek dek ale a gebi yua alege ba dek kan va Juuma wensiuku sinsanja ale a weeni dii la. Ba bula a yaali kama ayen ba gebi ni yuana ate ku te ba kanjanta, ni ale siak ayen ni nye dila la nyinj. ¹⁴ Alege mi, togni ka wari ate m le nak kuusidi di nyinja, alege ka kum buui ate ti Nyonowa Yeezu Kirisita kpi jabarimu nyinj la nyiini ate mi le nak kuusidi. Wa kummu de me nyinj ate tenjuk de njantanja a njman ka kiri te mi. Ku a nye ase ba maa pa ba kpi ka jabarimu nyinj ale Yeezu Kirisita la. Mi me dek jigi ku a nye se mi maa kpi ka jabarimu nyinj ale tenjuk de njantanja la. ¹⁵ Nuru gebi wa yuari yoo, wa an gebi yoo. Ku daa wariya. Wamanjka meena ale, Naawen ale nye ate ti chim nuru paalisa la. ¹⁶ Baai meena ale va nyuvuri paalika de wienja la, bala baai me ale ka Naawen wensie nuruba la Naawen ta jirim ale ba abe ba boro ale suyogini.

¹⁷ Dii ate mi a yaali ayen m weeni kpeglim la ale, m kan yaali ayen waai a njman daani mu, dii nyinj la, lanj tii ale doa m nyinjka la a sak kama ayen mi ka Yeezu Kirisita tomteero.

18 M suaata, mi a saalim kama
ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le
niak ni meena. Ku be nyε dila.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te EFISOS DEMMA La

¹ Mi Pool waai ate Naawen va wa dek yaalika a lueri mu ayen m chim Yeezu Kirisita tuimtomdo la, ale a nmarisi gbanƙa de a te nama baai ale ka Naawen nuruba a bo teŋ kaai ate ba a wi ayen Efisos po la. Nama me a va Yeezu Kirisita ka nalimnyini.

² Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe ba te ni suyogini.

³ Naawen waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ko la, a pa wa tiirimu meena buui ate wa ta wenɲmazuk po la a te ti kama, dii nyiŋ la, tama ale Yeezu Kirisita ka bunyi. Ni be basi ate ti te wa jiam nna yegayega wa le nye dii a te ti la. ⁴ Wa liŋ lueri ti a te wa dek kama, tama ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la, yaa ale ge nye teŋzuk meena, ayen ti chim nuru welensa baai ale kan nman ta kaasun Naawen nimbie po la. ⁵ Naawen le jam a yaali ti dii la, ale soa ate wa pa wa dek yaalika va njala po a basi ate ti chim wa bisa Yeezu Kirisita yonni nyiŋ. Nyaku de abe jam ka wa dek yaalika ale wa popola ate wa nye dila. ⁶ Ni basi ate ti a te wa pimpauk, wa ale niak ti nna yegayega la nyiŋ, ale pa wa dek be yeŋka a te ti tiirim la nyiŋ. ⁷ Yeezu Kirisita a kpi te ti kama ayen wa baga a vari ti a basi abe wa von ti wabaatanja a te ti. Nya Naawen ale maari ti dii nna yegayega, ⁸ a gaam jaab buuri meena la. Wa poli kama dila po dila po ale wa dek yam, ⁹ ayen wa le pa ka Yeezu Kirisita a tom wa tuimaŋa a nueri. Naawen jam va ka wa yaalika a sak ti wa wienja de njaai ale jam a sugi la.

¹⁰ Wa le jam a poli dii la meena a dan jam nueri, wa le cheesi nanta baai meena ate wa nye ate ba bo wenɲmazuk ale teŋzuk de la, nyo jigi yeŋ, ate Yeezu Kirisita yaa chim ba meena naab, ¹¹ Naawen nyeem a va ka wa yaalika a tom wie meena. Wa be liŋ lueri ka tama a te wa dek a yaa le ge nye teŋzuk meena ayen tama ale Yeezu Kirisita a jam chim bunyi. ¹² Ni basi ate tama baai ale liŋ ta yiila Yeezu Kirisita jigi la, a pagi Naawen waai ale ta zula la nna yegayega. ¹³ A se nuruba ale jam boro a sak ni Naawen wamanjanja njaai ale ta wensie la, wienja, ni wom ba sinsanja kama ate Naawen yaa vari ni ni wabaatanja po a basi ate ni yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita. Ka dila nyiŋ ale soa ate Naawen a pa wa Chiika ate wa puulim ayen wa te ni la a te ni ate ku sak ayen wa soa ni kama. ¹⁴ Ti be ale ta Naawen Chiika la nyiŋ ale soa ate ti seba chak ayen ti nya Naawen ale jam liŋ puulim ayen wa le nye dii te ti la, wa le sum nye kama. Ti nman seba me kama ayen Naawen le basi kama ate ti soa ti dek meena meena. Ni be basi ate ti te wa pimpauk.

¹⁵ Dila nyiŋ la, M a wom nama ale ta siaka ale ti Nyɔnɔwa Yeezu ale ni ale ta yaalika ale Naawen nuruma meena dii la kama. ¹⁶⁻¹⁷ Mi kasim a a te ka Naawen jiam ale a puusi a te ni, ayen wa waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ko a ta zula nna yegayega la, a pa wa Chiika a te ni ate wa te ni yam abe wa pa Naawen a sak ni, ate ni baga a seba wa nalimnyini. ¹⁸ M be nman a puusi a te wa kama ayen wa basi ate ni popola a lagri ate ni nya wa bolimu ate ni nya wa ale wi ni ayen ni ta yiili njaai la abe ni seba ayen nanta baai ate wa puulim ayen wa pa te wa nuruma la a zuak kama nna

yegayega. ¹⁹ M be ḡman a pu-usi a te wa kama ayen ni seba wa pagrimu yegayegaka ate wa pa te tama baai ale ta siaka ale wa la. Pagrimu de ale pagrim kpionku, ²⁰ ate wa pa nak Yeezu Kirisita kum po a yiti ale basi wa ate wa jueli a kali wa juga nisa geḡ wenḡmazuk po la. ²¹ Yeezu Kirisita bo ka dula jigini yogyogla de a nya wenḡmazuk chichiri pagrisaḡa ale jaab buuri meena ale ta pagrim ale bo wenḡmazuk po ale teḡzuk de meena ale teḡ kaai meena ale bo ḡaḡ cheena la zuk. ²² Naawen pa jaab buuri meena nyo ka Kirisitawa nisima po. Wa ḡman pa me a te ka Kirisita bisaḡa ale a tu chaab la meena ayen wa chim ba wie meena niḡdeero kpionḡ. ²³ Kirisita bisaḡa ale a tu chaab la meena a nye se ka wa nyiḡka la, wa be kasim sueri nyaka de po kama ase wa ale kasim sueri teḡzuk de meena dii la.

2

¹ Dila po dila po ni kan jam a zuli Naawen ya. Ni jam a nye se ka kpeebe la, ni wabaataḡa ale ni ale kan jam zuli Naawen nueri la nyiḡ. ² Dila powa, ni kasim jam va ka teḡzuk de meena demma wabaataḡa siuku ale chichiribaataḡa naawa. Wala ale soa teḡzuk de demma baai ale kan a zuli Naawen la meena zuk a nya ba. ³ Wensie, ti meena a jam a va ka siuk kula, dii nyiḡ la, popola baata tii ale jam bo ti zuimaḡa po la ale ti deksa ḡan yaalika ale jam basi ate ti nyeem a tom tuimbaata. Naawen sui ale jam a puuri ale ti ate wa jam yaali ayen wa te ti waalika a se wa ale ayen wa te teḡzuk de demma baai ale kan a zuli wa waalika dii la.

⁴ Alege Naawen a yaali ti ka nna yegayega ale ta jiirim me ale ti a gaam taam, ⁵ sak si Naawen

jam nya ti ka nna se kpeebe la ti ale kan a zuli Naawen la nyiḡ. Alege wa jam vari ti ti wabaataḡa po a basi kama ale nak ti kum po a yiti ase wa le jam nak Yeezu Kirisita yiti kum po la. Nyaku de be ka Naawen niaka nyiḡ ate ti nya varibasika. ⁶ Wa nak Yeezu Kirisita a yiti kum po kama ayen wa ḡman pilim jueli wenḡmazuku po. Ku a nye se tama ale wa a poom a deri kala ale chaab kama dula jigini la, dii nyiḡ la tama ale wa ka bunyi.

⁷ Naawen a nye wienḡa de meena a te ti kama ayen ku sak baai meena ale bo wenḡmazuku po ale baai ale bo teḡzuk de la, ayen wa ta yaalika ale ti kama nna yegayega a gaam taam a yaa le tom wa biika Yeezu Kirisita ayen wa jam maari ti. Wa le sak ba dii la a le boro kama a ta a cheḡ dii po meena wuu. ⁸⁻⁹ Naawen niaunḡku nyiḡ ale soa ate ni nya varibasika ni siaka nyiḡ. Nama an jam baga a nye nyaku de ni dega, alege dii ate wa nye a te ni la a jam ka wa dek tiirim. Ka dila ale soa ate ni ka siuk a baga a ta kanjanta ku nyiḡ la. ¹⁰ Naawen abe ale nye ate ti chim ti ale ka dii yogyogla de la. Tama ale Yeezu Kirisita abe ale ka bunyi la, wa nye kama ayen ti a tom tuimmaḡsa a te wa. Wa be poom gomsu tuimaḡa de a magsi kama a te ti.

¹¹ Nuruba a biak ni ka baai ale kan daa Juuba la ate Juuma a wi ni ayen ni ka nuru baai ale kan gebi ni yuaḡa la po, alege a wi ba dek ayen ba ka baai ale gebi la po. Ni be poli ni ale jam ka dii dila po dila po la a nya. ¹² Dila powa, ni jam ze Yeezu Kirisita wie. Ni jam ka nicham, dii nyiḡ la, ni jam maa daa nuru baai ate Naawen lueri te wa dek la po. Ba an jam a maara a chiini nama a nyo baai ale Naawen ale nye noai yenka ale chaab la po. A se nama ale jam boro dii la, ni jam ze Naawen

ya. Ni be jam ka yiila wa jigi me. ¹³ Alege yogyogla de, nama baai ale jam kan moata wa la, yaa moata wa kama Yeezu Kirisita kumu nyin. ¹⁴ Juuma ale baai ale jam kan daa Juuba la a jam ka wari a nye ale chaaba. Ku jam a nye a se ka siak ale kasi ba a poori ba a basi ate ba chim dachaasa ale chaab la. Yeezu Kirisita ale kpi a te ti la, a nye se ka wala ale nak siaka a lonsi ate Juuma ale baai ale kan daa Juuba la a yaa ta noai yen ale chaab. ¹⁵ Wa yaa nman yik Sinsak n̄aai ate Naawen a te ba la me a tagri, ayen wa baga nye ate Juuma ale baai ale kan daa Juuba la a chim bunyi a te wa dek. Wa dan nye dila, ba kan nman ta dachaani ale chaaba, ba le boro ale ka suyogini. ¹⁶ Yeezu Kirisita ale jam kpi jabarimu nyin la, wa jam tigi ba kama; a ta jam jigi yen a basi ate ba ale Naawen a yaa ta noai yen ale chaab. Dila basi kama me ate ba dachaani ale chaab a nman karo. ¹⁷ Yeezu Kirisita ale jam tenjuk de la, wa jam sak nuruba kama Naawen waman̄sana n̄aai ale basi ate ba a boro ale suyogini ale chaab la. Wa jam sak baai ale kan daa Juuba a ze Naawen la, ale baai ale ka Juuba a seba Naawen la. ¹⁸ Ku be ka Yeezu Kirisita ale kpi a te ti la nyin ate Naawen pa wa chiik yenka dekiwa a te tama meena, Juuba ale baai ale kan daa Juuba la. Nyaku de abe te ti ka siuk ayen ti baga a jam ti Kowa Naawen jigi.

¹⁹ Dila nyin la, nama baai ale kan Juuba la, ni nman daa nicham, dii nyin la nama ale Naawen nuruma a yaa tigi ka chaab a chim bunyi Naawen jigi. ²⁰ Naawen nuruma a nye se ka wa yeri ate wa boro a se la. Wa tomteeroma ale wa biisiteeroma baai ale lin jam sak ni la, bala a nye ase wa diināna nyubīna la. Yeezu Kirisita me a ba a nye se ka tintain

ate Naawen pa dueni wa yenni gugoruku po la. Naawen a yaa be pa ka nama a se wa yenni siaka. ²¹ Be ka Yeezu Kirisita ale yik yenni meena a tara nna kenken a yaa nye a te di a chim Naawen puusika yeri welen a te Nyonowa Naawen. ²² Naawen Chiika ale basi ate nama a gum baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la po ayen ni meena a chim yeri dii ate Naawen ayen wa boro la.

3

¹ Wien̄a de nyin ale soa ate mi a puusi Naawen a te ni. Nuruba yik mi a lik kama, dii nyin la mi ale jam a sak nama baai ale kan daa Juuba la ayen ni a va Yeezu Kirisita la nyin. ² Ni seba kama ayen ka Naawen jirim nyin ale soa ate wa pa tuini de a nyo mi nisima po ayen di maari ni. Ku a fe ate ni seba. ³ Naawen a lin pa ka wa le jam a poli dii la a suk, ale ge yaa nman pa di a sak mi. Mi be poom a lin nmarisi nyaku de kama a te ni. ⁴ Nama be dan nman karim gban̄ kaai ate mi nmarisi a te ni la, ni le baga a min̄ dii ale soa ate mi seba Yeezu Kirisita wie n̄aai ale suk la, kiri kama. ⁵ A ta nyini dila po dila po a ga paari daana de po, Naawen an sak nuru waai wasusun̄a de kiri ya, alege yogyogla de wa basi ate wa Chiika sak wa biisiteeroma ale wa tuimtomdoma baai ate wa lueri a te wa dek la. ⁶ Ni basi ate m sak ni n̄a kiri. Baai ale kan daa Juuba la a dan ta siaka ale Naawen waman̄sana, bala ale Juuma a le maa chaab chari tiirim buui ate Naawen a pe ayen wa le te Juuma la. Baai ale kan daa Juuba la ale Yeezu Kirisita ka bunyi. Dila nyin la, ba le nya nanta baai meena ate Naawen pe ayen wa le te baai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la.

7 Naawen pa wa pagrimu te mi kama ayen m chim wa tuimtomdo abe maa sak nuruba wa wamaŋsaŋa wie. Wa kasim a maari mu ka nna yegayega. Wa le nye dii la ka wa tiirimu ale la ate wa potim pa te mu. 8 Mi jigi ku a nye se mi ka wa nuruma meena po baaj la, alege wa lueri mi kama ayen m ga sak baai ale kan daa Juuba la wa wamaŋsaŋa wie. Naawen wamaŋsaŋa a sak ti ka Yeezu Kirisita wamaŋsaŋa yegayegaka ŋaai ale kan ta ppeglimka la wie. 9-10 Naawen be ŋman lueri mi kama ayen mi a sak nuru meena wa wasusugini siuku ale a va dii la. Wa le jam piilim nye jaab buuri meena la, wa lij jam pa ŋa suk kama dila powa meena. Dii nyinj ale soa ate wa nye dila a yaa le ge ŋman pilim ta ŋa nyini peelim yogyogla de la ale, ayen ku sak Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la ale chichiri pagrisaŋa ale ŋanta baai meena ale ta pagrim a bo wennyamazuk po la a miŋ wa yammu ale ka togotoga dii la, 11 Naawen nye nyaku de a ta va ka wa ale poli dii la. Be ka ti Nyonowa Yeezu Kirisita nyinj ale soa ate wa nya wa popolaŋa de kiri. 12 Dila nyinj la, ti ta siaka ale Yeezu kama, tama ale wa ale ka bunyi la, ti ta popo pagrim kama a бага cheŋ ga a zaani Naawen niŋ. 13 Mi bo dela jigini a namu ka nama nyinj, alege m kan yaali ayen ni suniima kaasi dila nyinja. Mi ninammu de le basi ate ni nya ku nyuenta.

14 Dila nyinj la, mi a kpi duna teŋ a puusi Naawen ti Kowa a te ni kama. 15 Ŋanta meena ale bo wennyamazuk ale teŋzuk de la ka wala ale a te ba yue. 16 Naawen a ta zula ale nalim ka nna yegayega. Ka dila ale soa ate maa saalim wa ayen wa basi ate wa Chiika a lueri wa pagrimu a nyo ni suniima po,

17 Ate Kirisita jam bo ŋa po dii nyinj la ni ta siaka ale wa kama. Wa pagrimu a dan bo ni suniimaŋa po nalimnyiini, nama le ta yaalika ale wa abe ni ta yaalika me ale chaab a gum du, 18 ate nama ale Naawen nuruma бага seba Yeezu Kirisita ale a yaali ti dii nna yegayega la. 19 Maa yaali kama ayen ni sum seba Yeezu Kirisita ale a yaali ti dii la. Ti an бага a miŋ wa yaalika kiri a nueri meena meena, alege maa yaali kama ayen wa yaalika a sueri ni meena, ate ni jam chim nuru maŋsa ase Naawen dek ale ka dii la.

20 Naawen pagrim buui ale bo ti suniimaŋa po la a бага kama a nye ate ti a tom tuima a te wa a gaam tama ale a poli ayen ti bek wa ate wa maari ti dii la. 21 Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la ale Yeezu Kirisita waai ale ka ba niŋdeero la, le kasim a te Naawen zula dii po meena wuu. Ku be le nye dila.

4

1 Mi waai ate ba yik mu a lik ti Nyonowa ŋaan vaka nyinj la, ale a saalim ni ayen ni a va wa a magsi dii ale magsi ayen ni a va wa la. Naawen ale wi ni ayen ni a va wa dila. 2 Ni kasim a zaab ni dek nuruba niŋ, abe ni seba ni dek taka, abe ni ta chichiiba dii po meena. Ni a maari chaab, ate nuruba seba ayen ni ta yaalika ale chaab kama. 3 Naawen Chiika ale basi ate ni ta noai yeŋ ale chaab, ale ŋman basi ate ni boro ale suyugini ale chaab me. Ni nyeem be kasim pii nyinj ate ni a nye dila ale chaab. 4 Naawen Chiika ka kanyi dekki. Baai meena me ale ta siaka ale Yeezu la ka nuru yeŋ. Naawen be lueri ni kama me ayen ni ta yiila wa jigi, yiila ŋaai ale chim yiili yena la. 5 Ti Nyonowa ka wanyi dekki, ale tama ale ta siaka ale wa dii la me ka bunyi.

Ba le pa nyiam a te ni soka dii la me ka bunyi. ⁶ Naawen, waai ale ka wanyi dekki la, ka nurubiik meena ko. Wa be ka waai meena Nyɔnɔ. Wa bo ale waai meena kama a pa ba meena a tom tuima.

⁷ Ti wanyiwanyi potim tuesi tiirim kama a magsi chaab ale Kirisitawa ale te dii la. ⁸ Ba nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, “Wa ale jam a jueli wennmazuk la,

wa a de ka baai ate ba jam yik ba ale wa lik la niɲ a ta ba yiti jueli wennmazuk niɲniɲa.

Wa nman te nurubiik meena ka tiirinta.”

⁹ Nama a poli ba le nmarisi ayen, “Yeezu yiti jueli wennmazuk niɲniɲ”, la kiri ale boa? Ku kiri ale wa liɲ nyini ka dula jigini a siɲ jam tenzuk de a yaa kpi ate ba gu wa. ¹⁰ Dila nyinɲ, waai abe ale siɲ tenzuk de la, ka wala degadega abe ale nman jueli wennmazuk niɲniɲka, a gaam taam dula jigini ayen wa sueri tenzuk de meena.

¹¹ Be ka wala ale pa tiirimu a te nuru biik meena a yaa basi ate ba gela tuimtomɔɔba, ba gela Naawen biisiteerɔɔba, ba gela baai ale a mooli Naawen wamanɲanɲa wie la, ba gela Kirisita bisanɲa ale a tu chaab la kpanɲa, ba gela me sagraɔba. ¹² Wa nye nyaku de kama ayen wa gomsɲi baai meena ate Naawen soa la a magsi ate ba a tom Kirisita bisa tuima. Ate ku basi ate Kirisita bisanɲa baai ale bo jigi yeɲ ase wa nyinɲka la ta pagrim nalimnyiiini. ¹³ Ase ti dan ta siaka ale Naawen biika a gum du yegayega a jam seba wa nalimnyiiini, ti meena le ta noai yeɲ ale chaab kama. Ase ti dan a va dila, ti le chim Kirisita bisii ale pagi magsi ale ta yam yegayega la abe ti nman chim ase Yeezu Kirisita ale kasim ka nuru man meena meena dii la. ¹⁴ Dila abe dan nye, ti kan nman a nye ase

bisa la ale ti siaka ale wa. Nuru bala a nye se ka njarunta ale bo nyiam po ate vioku chiak ti a ta a ga niɲ ale njan la. Sagraɔba baai ale kan seba Naawen la, a nyeem kasim a paasi ba kama ale a yaali me ayen ba nye ate ba nyini Naawen wensie siuku po a nyini. Sagraɔma de nina a nyeem ale kasim muni ale tuimbaata meena tomka ale a paasi nuruba ba chaab ate ba a gum ba po a tom nja. ¹⁵ Alege, ku a fe ate ti chim nuru pagrisa, ate sagraɔma de a kan nman baga a daani ti. Yeezu Kirisita ale ti niɲdeero. Ni basi ate ti nyeem a biisi wensie abe ti a yaali chaab, ate ti chim ase wa dek la. ¹⁶ Ti a nye se ka wa nyinɲka la. Wala ale waai ale yik ti a tom chaab ase kunanɲa ale yik nyinɲka a tom chaab dii la. Nyinɲka kabtanɲa meena abe dan a tom dii ale magsi la ale yaalika, ka a chim kama a ta pagrim.

¹⁷ Ti Nyɔnɔwa yonni nyinɲ, ate m pa a kaam ni ayen, ku a fe ayen ni kan ate ni boka nye ase baai ale kan seba Naawen la boka. Ba ale a poli dii la ka kiri ya, ¹⁸ ba ka popola manɲa me. Ba tue kpari ka nna yegayega ate ba an baga a miɲ Naawen ya. Dila nyinɲ ale soa ate wa an baga a pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. ¹⁹ Ba kasim a tom ka danɲa tuima alege kan chali chivie ale nja. Ba kasim a tom ka wabaata tuima. Ba kasim a yaali ayen ba a tom ka njala chaab dii po meena.

²⁰ Baai ale sak ni ayen ni a va Yeezu Kirisita la, an sak ni ayen ni a tom ka njala. ²¹ Ba le sak ni wa wie la, ba weeni ni wa wensienɲa wie kama, ate nama wom ale ta siaka ale nja a va wa. ²² Yogyɔgla de ni pa ni nye kpak ka a basi, dii nyinɲ la kala ale a basi ate ni a va ni dek pimpaasima yaalika ale pa ni a zaani siuk kuui po ale ta ni a cheɲ kaasunɲ jigi la. ²³ Ku a fe ate

ni basi ate Naawen tagri ni popola meena abe wa nye ate na chim popola paala. ²⁴ Ni nye paalik kaai ate Naawen pa te ni la, le basi ate ni chim ase wa dek la. Naawen ka wensie de welensa nyonɔ.

²⁵ Ku a nye se ni meena a chim ka Yeezu Kirisita nyinɔka la. Dila nyinɔ la, ni kan nman a velim a te chaaba, alege ku a fe ate ni kasim a biisi wensie ale ni vaanchaab. ²⁶ Ni sue dan a puuri ale waai, ni kan basi ate supuurim bula kasim bo ni suniima po ate wein ga sinɔ. ²⁷ Ni kan te Velinvendika siuwa ayen wa a nye ate ni a tom tuimbaata. ²⁸ Ni dan ka zueba, ni be basi ni zummu, abe ni a de ni dek nyinɔ wulum nanta. Ni dan a nye dila, ni le bage pa nanta bala a maara a maari niwomma. ²⁹ Ni kan a biisi biem wie a te chaaba, alege ni basi ate dii meena ate nama a biisi la a ta maarika ale nyinɔbiiri, ate ku maari baai ale a wom ni la. ³⁰ Ni kan daani Naawen Chiika. Boan nyinɔna, Naawen Chiika ate Naawen te ni la, ku a sak kama ayen wa soa ni kama a ta ga paari dii po ate Naawen ayen wa jam tuesi ni a basi la. ³¹ Ni be pa ni supuurimu ale ni popo soblomu a basi. Ni basi nuemka ale nuruba leeta. Ni kan kisi chaaba. ³² Ni dan basi nala, ni be chim nuru baai ale seba ba dek taka la abe ni ta jiiirim ale chaab. Yeezu Kirisita kumu nyinɔ, ale soa ate Naawen a vonɔ ni wabaatanɔa a te ni. Dila nyinɔ la, nama me be kasim vonɔa a te chaab.

5

¹ Yogyogla de nama ka Naawen dek bisa baai ate wa yaali nna yegayega la. Dila nyinɔ la ni be pii nyinɔ nna yegayega ate ni a tomsi wa. ² Yeezu Kirisita ale kpi te ti dii la a nye se ka Juuma ale jam a pa nan masisa ale dunɔa a kaabi a te Naawen la. Yeezu Kirisita nye ate ka Naawen sui yaa peenti a sak ti

ayen wa a yaali ti kama. Ni basi ate ni yaalika a chim ni ninɔ wari ase Kirisitawa yaalika ale tama ale de ninɔ dii la.

³ Yogyogla de ni ka Naawen nuruba. Kula a be kan nman a magsi ayen ni a biisi nipok yaalik ale danɔa tuima ale butuem wie ale chaaba. ⁴ Ku be kan nman a magsi me ayen ni a biisi noai biem a yaase betta biik a diini, alege ku magsi ka ni nyeem kasim a a te Naawen jiam. ⁵ Ni seba nalimnyini kama ayen baai meena ale ka nipok yaalisa ale tuim danɔisa nyam ale butueta nyam la a kan bage a jo Naawen ale wa biika Yeezu Kirisita naamu po. Butueta nyam a nye se ka nuru baai ale a kaabi bogluta a la ase ba nin yaali ba nantanɔa a gaam Naawen.

⁶ Ni kan a wom betta nyam wie nnaai ale na paasi ni la. Naawen sui ale puuri ale bala chaab. Wa le jam te ba ka waalika dai yen po, dii nyinɔ la, ba kan zuli wa. ⁷ Dila nyinɔ la, ni kan te ni ninɔ bo ale baai ale a biisi be sila chaama la po. ⁸ Ase nama ale jam kan seba Naawen dii po la, ni bo ka legi po, alege yogyogla de nama ka Nyonowa nuruba, ni yaa bo ka dannii kantuenɔka po. Ka dila ale soa ate ku a fe ayen ni bo dannii kantuenɔka po la. ⁹ Boan nyinɔna, nuru bala chaab a kasim a tom ka tuimmanɔa a te Naawen. Ba be chim ka nuru manɔa me. Ba chim ka nuru baai me ale a biisi wensie la. ¹⁰ Ni be pii nyinɔ ate ni a tom tuim nnaai ale a nye ate ti nyonowa sui a peenti la. ¹¹⁻¹² Ni kan ta wari a nye ale wie nnaai ale ka kiri ate nuruba a tom la. Dii nyinɔ la, ka nuru baai ale bo legini po la ale a tom nala. Alege, ni ta bala chaab nyini legini po a nyini dannii kantuenɔka po. Ku ka chivie ate nuru weeni ba ale sugi a nye nnaai la. ¹³ Ni dan nye ba dila, ku a nye a se ba tuimanɔa a yaa nyini

ka kantuenka po ate waai meena бага а nya ња la. ¹⁴ Boan nyiņa wenbinni а dan ga pusi legini а kan њman а boro. Dila ale soa ate nuru wanyi weeni ayen, “Nama baai ale doa а goa la, ni yiti kum po, ate Kirisita а nyagsi ni zuk.”

¹⁵ Dila nyiņ, ni be kpesi ni dek ale ni boka po ale ka dii ale nuruba la. Ni kan boro ase betta la, alege ni ti an boro ase yam nyam la. ¹⁶ Vaаņa de po nuruba yegayega ale а tom tuimbaata. Alege nama, ni а gisi siuk tii po ate ni ayen ni kasim а а tom tuimmaņa la. ¹⁷ Ni kan а nye se ni ka betta la, alege ni а gisi dii ate Naawen а yaali ayen ni а tomu а te wa la.

¹⁸ Ni kan pa ni dek а te daamа ate bu kaasi ni, alege ni pa ni dek meena а te Naawen Chiika. ¹⁹ Ni kasim а yi yi њaai ate Naawen Chiika а te ni ayen ni а yi la abe ni а te Naawen pimpauk ni suniima po. ²⁰ Ti kowa Naawen а tom tuima ka nna yegayega а te ti. Dila nyiņ la, ni kasim а te ti Kowa Naawen jiam ti Nyonowa Yeezu Kirisita yonni nyiņ.

²¹ Ni basi ate ni popolaņa meena а chim popola yena, ate ni бага а te Yeezu Kirisita zula.

²² Nama baai ale ka pooba la, ni siak а te ni choroba ase ni ale а siak а te Naawen dii la. ²³ Boan nyiņa, chorowa ta pagrim kama wa powa zuk ase Yeezu Kirisita ale ta pagrim Kirisita bisanja ale а tu chaab la meena zuk dii la. Bala а nye se ka wa nyiņka la ate wa yaa vari ba ba tuimbaatanja po а basi. ²⁴ Dila nyiņ la, ku а fe kama ayen Kirisita bisanja ale а tu chaab la а siak а te Yeezu Kirisita. Siuk kula po me, pooba me а siak meena а te ba choroba.

²⁵ Nama baai ale ka choroba la, ku а fe kama ate ni ta yaalika ale ni pooma ase Yeezu Kirisita ale а yaali baai meena ale а va wa la.

Wa kpi kama а te ba ate ku sak ba wa yaalika ale soa dii ba jigi la. ²⁶ Yeezu Kirisita nye nyaku de ayen ku sak ayen wa pa Kirisita bisanja ale а tu chaab la а te ka Naawen, wa be pa ka Naawen wanni а biisi yaa pa ba te Naawen la. Wa be liņ pa ka nyiam а sugri ba ale ge nye dila. ²⁷ Yeezu Kirisita а nye wienja de kama, ayen wa бага Kirisita bisanja ale а tu chaab la meena ale ba nalimu ale ba welensanja ale ba ale chim nuru manja la а te wa dek, ate wa kan њman nya ba kaasunku. ²⁸ Ku а fe kama ate choroba ta yaalika ale ba pooba ase ba nidoama ale а yaali ba dek dii la. Wa dan ta yaalika ale wa powa, ku а nye se wa а yaali wa dek me kama la. ²⁹ Waai an kisi wa dek nyiņa, wa а nya ka zuk ale а te ka њandiinta kama. Yeezu Kirisita me abe а nya Kirisita bisanja ale а tu chaab la zuk ka dila. ³⁰ Wa а ta yaalika ale ba ka nna yegayega, dii nyiņ la ti а nye se ka wa nyiņka la. ³¹ Ase ba ale њmarisi Naawen gbanja po dila po dila po dii ayen, “Dila nyiņ la, ku а fe kama ate nidoa basi wa ko ale wa ma abe wa ge ate wa ale wa powa а chim nuru yej.” ³² Wa susugi ale bo њmarisika de po. Mi be ale seba ku kiri ale dii la ale, Nipok ale wa chora ale ba chim bunyi dii la, а sak ti kama ayen Yeezu Kirisita ale Kirisita bisanja ale а tu chaab la meena me ka bunyi. ³³ Ku be ka dila nama me jigi ayen, ku а fe kama ate choroba а yaali ba pooba а se ba ale а yaali ba dek dii la abe, pooba me а te ba choroma zula.

6

¹ Nama baai ale ka bisa la, ku а fe kama ate ni а zuli ni koba ale ni maba du la ku ka wa man а magsi ayen ni а nye. ² Naawen а jam pa wa sinsanņa pi wa а te Moosis kama dila po dila po. Sinsanņa po

dinyi a weeni ayen, “Nama a te ni koba ale ni maba zula.” Sinsaŋa de a jam le dii ate Naawen a liŋ pa peka a maa gum du la. ³ Wa peka a jam weeni kama ayen, “Ni daa te ni nyamma zula, ni le nya nyinyogsa abe ni boro ate ku beni teŋka zuk.”

⁴ Nama baai ale ka koba ale maba la, ni kan pa nyeka tuemoa a nya ni bisaŋa zuk, dii nyiŋ la ni dan a nye dila, ba sue le ŋa puuri ale ni. Alege, ni a nya ba zuk abe ni a sak ba, abe ni a kaam ba ase Nyɔnɔwa ale sak ti dii la.

⁵ Nama baai ale ka yom la, ku a fe ate ni a te baai ale soa ni la zula nna yegayega abe ni a va ba noa ale ni popo meena ase ni a va ka Yeezu Kirisita la. ⁶ Yom ba gela a kasim a tom ka nna yegayega ba nyamma nimbie po, alege ba dan ga basi ba ale cheŋ, ba kan ŋman a tomu. Ku a fe kama ayen ba kan a nye dila. Ni be seba ayen ka Yeezu Kirisita ale soa ni yogyogla de. Dila nyiŋ la ni kasim pii nyiŋ a tom dii ate wa a yaali la a te wa. ⁷ Ni a tom ni tuimaŋa ale supeentik, dii nyiŋ la ni kan tom a te daa nurubisa nyiini, alege ka Nyɔnɔwa maara. ⁸ Ni be seba ayen ni dan poom ka yom yaase ni daa yomma alege ni a tom tuimmaŋa a te wa, wa le tuni ni ni tuimaŋa nyiŋ.

⁹ Nama baai me ale ka yom nyam la, ni a poli ayen nama ale ni yomma meena a ta ka nyɔnɔ wanyi waai ale bo wenɔmazuk la. Dila nyiŋ la, ku a fe ate ni a nya ba zuk nalimnyiini abe ni kan a nyigsi ba. Buusa boka jigi, Naawen daa waai ale a yaali nuruba ba gela ale a basi ba gela la.

¹⁰ Dii nyiŋ la nama ale ti Nyɔnɔwa ale ka bunyi la, ni бага kama a tuesi wa pagrimu yegayegaka gela. ¹¹ Ni dan kasim a a nya pagrim buui ate Naawen

pa a te ni la jigi, Velinvendika a kan бага a paasi ni dii po dii po. ¹² Boan nyiŋa, ti kan yaali Naawen pagrimu ayen ti a kpalim ale ka nuruba, alege ti a yaali ayen ti a kpalim ale ka chichiri pagrisaŋa ale pagritaŋa togotoga ale a tom tuim kasim a a bo wenɔmazuk la. ¹³ Dila nyiŋ, ni kpesi yik Naawen pagrimu a tanla nalimnyiini, ate dabioku a dan jam abe ni бага a nak de dachiaka meena meena.

¹⁴ Dila nyiŋ, ni gomsu ni dek kenken ale wensie ase chiakgbain ale bobi ni chaasa la, abe ni basi ate welensa lik ni kuusa, ¹⁵ abe ni kasim gomsu magsi ate ni pa Naawen wanni ase nuensa la ate a sak nuruba Naawen wamaŋsaŋa wie. Ni dan sak ba ate ba wom ŋa, Naawen a le te ba suyogini. ¹⁶ Diipo meena wuu, ni basi ate ni siaka a chim ase naab gbain la ate ni pa lik ni dek ate Sitaana dan toŋ wa pieŋa abe ŋa kan nye ni wariya. ¹⁷ Abe ni pa ni varibasika ate ni nya la, a chim zuchiak, abe Naawen wanni me a chim gebi kpieŋ kaai ate Naawen Chiika a te ni la. Njala a le basi ate ni nak a de ni dachaasaŋa. ¹⁸ Ni kasim a puusi a te Naawen wienŋa de nyiŋ, ate wa бага a maari ni. Ni basi ate wa Chiika a sak ni dii ate ni ayen ni puusi a te wa la. Ni kpesi ni dek nalimnyiini abe ni ta suduŋni nna yegayega, abe ni a puusi a te wa ate wa maari wa nuruma meena. ¹⁹ Ni be ŋman a puusi Naawen a te mi me, ate wa te mu popo pagrim ate maa sak nuruba yegayega wa wamaŋsaŋa wie. Naawen jam pa wa wamaŋsaŋa a suk kama a ta jam paari jinla, ate wa yaa yeeri ŋa a ta nyini peelim yogla. ²⁰ Nuruba ale yik mi a lik Naawen wamaŋsaŋa de nyiŋ alege m za ka Yeezu nanjula po. Ku be magsi kama ayen maa sak baai meena ale bo dela jigini la Naawen wamaŋsaŋa wie meena abe m kan

peri dinyi me la yaase m chali yɔgsum.

²¹ M seba nama ale a yaali ayen ni wom mi ale a tom dii la kama. Ka dila nyin ale soa ate mi a tom Tikikus ni jigi. Wa ka ti vaanchaama po wanyi waai ate ti ta yaalika ale wa ate wa a tom ti nyɔɔwa tuimaɲa me nalimnyiini la. Ka wala le wa weeni sak ni mi me ale a tom ate ku a cheɲ dii la.

²² Ka dila ale soa ate mi a tom wa ni jigi ayen wa weeni ni tama ale a tom dii la ate ku te ni nyinbiiri ate nama me a tom ni tuimaɲa a cheɲ.

²³ Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita le basi ate ni meena ale ni vaanchaama meena ate ni ta siaka ale ba nalimnyiini, a boro ale suyɔgini abe ni ta yaalika ale siaka ale chaab nna yegayega. ²⁴ Naawen niaunku le boro ale baai meena ale ta yaalika ale ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita la, yaali kaai ale kan ta kpeglimka la.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te FILIPAI DEMMA La

¹ Mi Pool, ale a nmarisi gbanƙa de a te ni. Mi ale nuru waai ate ba a wi ayen Timoti la ate ti chim Yeezu Kirisita tomteeroba la a puusi nama ale ni kpanja ale ni maarima baai meena ale ka Naawen nuruba a bo Filipai tenka la.

² Ti Kowa Naawen ale ti Nyonowa Yeezu Kirisita le niak ni abe ba te ni suyogini.

³ Mi kasim a poli ni wie kama ale a puusi Naawen a te ni. ⁴ Mi dan boro a puusi a te ni, mi sui a nyeem a kasim a peenti ka nna yegayega. ⁵ Dii nyin la, a ta nyini dii po ate nama a wom Naawen wamanƙaƙa wie la, ni nyeem a kasim jam a maari mu kama ate maa weeni nuruba wa wie. ⁶ M seba ayen Yeezu Kirisita a dan pilim jam, Naawen a yaa le nueri tuim njaai ate wa poom a lin boro a tom ni jigi la. ⁷ Ku nala kama ate mi kasim ta ni wie m sunum po nnala, dii nyin la mi ta yaalika kama ale ni nalimnyiini. Ba dan yik mu a ta ga lik a yaase mi ale za Naawen wamanƙaƙa njan a sak nuruba ayen na ka wensie la, Naawen a kasim a maari mi ale nama me kama. ⁸ Naawen ka mi seero ayen mi a biisi ka wensie, ase m nin weeni ayen yaali kaai ate m ta ale ni la a nyini ka Yeezu Kirisita sunum po.

⁹ Dila nyin la a zaani dii po ate tama wom ni la, ti kasim a puusi Naawen a te ni kama ayen yaali kaai ate ni ta ale chaab la, le kasim zuak yegayega. Daa dila nyiini abe ni seba ka me a nmasi zuek wie meena po, ¹⁰ ate ni nyeem a бага a lueri wa wensie siuku abe ni a va ku. Ni daa nye dila ate Kirisitawa a nman

pilim jam, ni le бага a tu wa ale welensa ale kan ta kaasunja wa jigi ya. ¹¹ Yeezu Kirisita a le maari ni ate ni chim nuru manja nna yegayega. Nuruba a le nya nama tuima ale ka dii la a yaali ayen ba a pak abe ba a te Naawen zula.

¹² M suaata, maa yaali kama ayen m weeni a sak ni ayen ba le yik mi a lik dii la a basi kama ate Naawen wamanƙaƙa a tagli nuruba yegayega jigi. ¹³ Siiza sojima ale a limsi mi la ale baai meena ale bo dela la a seba kama ayen ba yik mi a lik ka mi ale a va Yeezu Kirisita la nyin. ¹⁴ Nyaku de nyin, Yeezu njanviirima ba yega a jam ta sunum pagrik ayen ba a sak nuruba Naawen wamanƙaƙa wie.

¹⁵ Nuruba ba gela baai ale ta nyuri ale mi la, a sak nuruba kama Yeezu Kirisita wie, alege baai me ale kan ta nyuri ale mi la a sak nuruba wa wie a maari mi. ¹⁶ Baai ale a maari mu la a yaali mu kama ale seba ayen ka Naawen ale pa mi a zaani dela jigini ayen m za wa wamanƙaƙa wienja njan. ¹⁷ Baai me ale ta nyuri ale mi la, a sak nuruma Yeezu Kirisita wie ale ka ba noa po wie nyiini. Ba ka butueta nyam ale a yaali ayen ba nye ate m nmasi a nam yegayega a gum m ninammu de po likka dokku de po.

¹⁸ Alege dila a kan kaasi. Ba gela a sak nuruba Yeezu Kirisita wie kama ale ba popo meena, alege ba gela me a sak ba wa wie ale ba noa po wie nyiini. Ku peenti mi sui kama, dii nyin la nuruma de meena buyewa a basi kama ate nuruba wom Yeezu Kirisita wie. ¹⁹ Ku be nman peenti m sui dii nyin la, mi seba kama ayen ba le jam a yeeri mi likka dokku de po a basi boan nyina nama puusana ale Yeezu Kirisita Naawen Chiika maarika le basi kama ate ba yeeri mu. ²⁰ M le potim a yaali dii ale m sunum meena ale ta yiila ale

di la ale m kan tom m tuima a kpeeri dii po dii po. Mi a yaali kama dii po meena wuu ayen ale yogyogla de, m kasim ta nyinbiiri nna yegayega a tom ate ku ta zula a jam Kirisita jigi dii meena wuu m kpi yoo mi an kpi yoo. ²¹ Boan nyiŋa, m boka kiri ale boa? M boka kiri ale m kasim a va Yeezu Kirisita nalimnyiini, dii nyiŋ la m dan kpi m le bo ale wa. Kula a zunchoŋa kama. ²² Alege mi ze kuui dek ate mi yaa m lueri la, ase m nin diem ta nyuvuri, a бага a tom tuimmaŋsa yegayega a te wa a gum du yaa, m nin kpi. ²³ Wienja de ŋayewa a daani mu kama nna yegayega m sunum po. M kasim a a yaali kama ayen m kpi a ga bo ale Yeezu Kirisita. Kula a zunchoŋa m teŋzuk de boka kama, ²⁴ alege ku ka wamaŋ nalimnyiini ate m boro ale ni a zunchoŋa gaam m nin kpi. ²⁵ M seba ayen ku a magsi kama ate m bo ale ni ate m бага a maari ni ate ni ta siaka nalimnyiini ale Yeezu abe ni sue a peenti nna yegayega. ²⁶ M be dan jam ayen m ŋman bo ale ni, nama a le zak m zuk a zaani abe ni a te Yeezu Kirisita pimpauk mi nyiŋ.

²⁷ Yogyogla de, wamaŋka ale, ni basi ate ni boka a va ale Kirisitawa sinsaŋŋa ale a weeni dii la ate m dan poom a jam ni jigi nwuli a yaa se m beni ale ni wie womka, m le seba ayen ni ta noai yeŋ kama ale chaab ale kpesi za magsi me. M le ŋman seba me ayen ni nina a muni ka nna yegayega ayen ni a sak nuruba Naawen wamaŋsaŋa ŋaai ale basi ate ba a ta siaka ale wa la. ²⁸ Ni kan pooma a chali ni dachaasaŋa yogsum ale maga dek me la. Nyaku de a le sak ba ayen Naawen dek a le jam dai yeŋ po a nya ba kaasunku abe wa nye ate ba kan ta kiri ya. Ku le sak nama me ayen wa le jam a vari ni ni tuimbaataŋa po a kasim

basi kama meena meena. ²⁹ Boan nyiŋa, Naawen an basi kama ate ni ta siaka nyiini ale Yeezu Kirisita alege wa basi kama me ate ni a nam wa nyiŋ. ³⁰ Yogyogla de ni gum mi po ate ti nye kpaliŋka, kpaliŋ kaai ate nama a wom ale mi a kpalim la. Be ka kala ale la ate me diem a kpalim.

2

¹ Yeezu Kirisita waai ate nama a va la a le basi ate ni pagra ale wa yaalika ale nama le ka dii la a le te ni suduŋni. Naawen Chiika ale basi ate ni ta noai yeŋ ale chaab, wa le maari ni ate ni a yaali chaab abe ni ta jirim me ale chaab. ² Maa saalim ni kama ayen ni basi ate ni popola meena a chim bunyi abe ni kasim a a yaali chaab nna yegayega. Ni dan a nye nyaku de, ni a basi kama ate mi sui a kasim a a peenti nna meena meena. ³ Ni kan chim bu tueta nyamma abe ni kan a nak kuusa a poli ayen nama zuak gaam ni chaaba, alege nama dek a ti an seba ni dek yik ka. ⁴ Ni kan a poli ni dek ŋanta nyiini wie, alege ni a poli ni vaanchaab ale ba ŋanta jigi wie. ⁵ Ku a fe ate ni ta popola ŋaai chaab ate Yeezu Kirisita jam ta la:

⁶ Wa jam ka Naawen alege wa kan jam a yaali ayen wa ta pagrim a soa ase wa le jam ka dii la ate ba chim bunyi.

⁷ Wa jam pa wa le ka dii la kama a basi ŋaaj ale ge a chim tomteero ase nuru biik la. ⁸ Wa jam ka nuru waai ale seba wa dek yikka la ale a zuli Naawen noai a kpi jabarimu nyiŋ.

⁹ Dila nyiŋ ale soa ate Naawen a zak wa a zaani niŋ ale te wa yue dii ale zuak a gaam yue meena la, ¹⁰ ate baai meena ate Naawen a nye ate ba bo wenyamazuk ale teŋzuk meena la ayen ba meena jam kpi dunduna teŋ wa niŋ a te wa zula.

11 Ba meena a le nyini peelim weeni ayen, Yeezu Kirisita ale ba Nyɔnɔ. Ba dan nyɛ dila, ku le te wa Kowa Naawen zula.

12 Dila nyin la, m dek doaba, ase mi ale jam bo ale ni la, ni a zuli mi noai, alege yogyɔgla de ate mi nman karo ale ni la, ku magsi ka ni deema a zuli mi noai nalimnyiini. Ni pii nyin nalimnyiini a tom wa tuimaɲa ale kpazinagsuk ate wa vari ni ni tuimbaatanja po a basi. 13 Naawen abe ale kasim bo ni suniimaɲa po a tom la, wa a yaali kama ayen ni a tom wienja de njaai ale a te wa supeentik la. Wa be a te ni pagrimu me kama ate ni tom dii ate wa a yaali ayen ni tom la.

14 Ni a tom wa tuimaɲa abe ni ka a njuuni ale ni vaanchaaba a yaa se ni ta nampaga ale chaaba. 15 Dila ale basi kama ate ni welema ni suniima po abe ni kan ta kaasun Naawen nimbie po, dii nyin la ni ka wa bisa. Baai ale ka tuim kaasima nyam a kasim a tom tuimbaata nna yegayega la, a boro a gilim ni kama. Ni basi ate ni tuimmaɲsana a nyagsi ba sunsun a se chinmarisana ale a nyagsi dii la. 16 A sak ba ayen Naawen a yaali kama ayen wa pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Ni daa nyɛ dila ate Yeezu Kirisita a nman jam, ni le zak mi zuk a zaani. Dii nyin la, tuim njaai meena ate mi a tom a te ni la, a kan chim kayiowa.

17 Mi a dan poom kpi nama siaka nyin, ku a nyɛ ka nna ase m pa m dek a kaab te ka Naawen la. Ku be dan ka dila mi ale nama meena ta ka supeentik. 18 Siuk kula po ku a fe kama ate nama jam gum mi po ate ti maa chaab a ta supeentik.

19 Ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita dan te siuk, ku kan beni ale ge ate m tom Timoti ni jigi ate wa dan nman pilim jam mi jigi, abe wa ta

ni wie a jam paali a sak mu, ate ku te mu nyinbiiri. 20 Wala nyiini ale bo ale mi dela ate wa nin a maa bo ale ni a gum mi po. 21 Baai ale tali bo dela ale mi la, nin a bo ale ka ba dek wie po, alege ba nin ka ale Yeezu Kirisita wienja. 22 Alege ni meena seba Timoti ale ka nuru manj la kama. Ni be nman seba me mi ale wa ale a maa chaab a tom dii nna ase biik ale ka ko la a sak nuruba Naawen wamaɲsana wie. 23 Dila nyin la, m dan ga seba wie a le nja nyɛ dii ni jigi la, m kan beni ale ge tom wa ni jigi ya. 24 M ta siaka ale Nyɔnɔwa kama ayen ku kan beni alege ate mi dek a бага jam ni jigi ya.

25 Maa poli ayen ku magsi kama ate m tom ti vaanchaaba wanyiwa ate ba a wi wa ayen Epaforodaitus la, ate wa jam ni jigi. Wala ate nama jam lin tom wa ayen wa jam a maari mu la. Wa le jam la, wa kasim a pii ka nyin nna yegayega ate mi ale wa a boro a tom nalimnyiini ale chaab dela jigini. 26 Wa kasim a yaali kama nna yegayega ayen wa nman jam ni jigi a nya ni. Ku jam kasim a daani wa kama wa popola po nama ale wom ayen wa jam ka nyinyɔgsa la. 27 Ku ka wensie ayen wa ale jam kan ka nyinyɔgsa la, ku jam tali ka maga dega ate wa kpi, alege Naawen jam ta jirim ale wa kama ate wa nman nya nyinyɔgsa. Naawen a jam ta jirim ale mi me kama, dii nyin la wa dan jam kpi kama mi sui te kaasi ka nna yegayega, wie njaai ale gilim mu a daani mu la po. 28 Ka dila nyin ale soa te maa yaali ayen m tom wa ate wa jam ni jigi yogyɔgla de la. Wa dan jam ate ni nya wa ni sue a le peenti abe mi me dek sukaasun ku a be. 29 Wa be dan jam ni jigi ate ni nya wa, ni tuesi wa nalimnyiini ale masim, dii nyin la ti Nyɔnɔwa nyin. Ni a te nuru baai meena ale a nyɛ a

se wala la zula, ³⁰ dii nyin la wa, pa ka wa nyuvuri da a tali maga ate wa kpi Yeezu Kirisita tuimaŋa nyin ayen ku te mu maari kaai ate nama dek an baga a te mi la.

3

¹ M suaata, ni basi ate ni sue a peenti ti Nyɔnɔwa nyin. Mi lin ŋmarisi weeni ni ka wari alege maa yaali ayen m ŋman ŋmarisi ka dila degadega, ku be kan daani mi, dii nyin la, ku le maari ni kama ate ni kan lo. ² Ni kpesi ni dek ale baai ale gebi ba yuaŋa ale a tom tuimbaata ale ge ba a yaali ayen ba gebi nama me yuaŋa la. ³ Ba ale a gebi ba yuaŋa dii la a kan va ku siuku ale ka dii la. Naawen a kan yaali ayen tama a gebi ti dek dila, dii nyin la wa pa ka wa Chiika a nyo ti suniimaŋa po, ate ti baga a zuli wa ale wensie. Yɔgyɔgla de ka Yeezu Kirisita ale soa ti. Dila nyin la ti ŋman ka wari ale nuruba ale a tom ba tuima dii ale ba dek zupuuta la. ⁴ Ase ku dan ka wensie ayen, nyaŋa de nyeka ka wamaŋsa nalimnyiini, mi dek ate ta siaka ale ŋa kama a gaam waai meena. ⁵ Mi nyini ka Izirali buuni po, Benjamin dokku biik, dila la m kowa ka Juu. A se ba le jam a biak mi ate mi a nya daa ŋayopoi la, ale ba gebi mi yoani. Mi yaa le jam a chim la, ate mi yaa a chim nuru baai ate ba a wi ba ayen Farisiiba la po wanyi. Nuru bala a jam ka baai ale jam a va Juuma kisuktanŋa nalimnyiini la. ⁶ Nuru waai an diem a jam baga a weeni ayen mi diem a jam nye Juuma wari dinyi me la a kaasi ya. Dila nyin la, mi jam chim ka wayɔrisima nyɔnɔ wienŋa de po. Mi nina jam kasim muni kama ate mi daani baai ale a va Yeezu la. ⁷ Dila powa mi jam a poli kama ayen mi le nya nyuenta wienŋa de meena po kama alege yɔgyɔgla de ate mi a

yaali ayen m seba Yeezu Kirisita la, m seba ayen ŋala meena a chim ka wakayaata mi jigi. ⁸⁻⁹ La wensie ate mi a weeni ayen jaab buuri meena ate mi ta la, mi an pa ba chim ŋanta dii nyin la, m dan seba ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita, kula a gaam ŋantaŋa de meena kama nna yegayega. Ka Yeezu sebika nyin ale soa ate maa yaali ayen m va wa nyin a jogi jaab meena la. Dila nyin la, mi nya wari meena ase ka kinla la alege a yaali ayen mi ale wa a kasim a chim bunyi. Mi yaa ka wayɔrisima nyɔnɔ Naawen nin m le ta siaka ale Yeezu Kirisita la nyin. Ku be daa wari ate m nye nyinŋa yaase Juuma kisuktanŋa vaka nyinŋa. Yɔgyɔgla alege ta siaka ale Yeezu Kirisita la nyin ate Naawen weeni ayen mi ka wayɔrisima nyɔnɔ. ¹⁰⁻¹¹ M be ŋman a yaali kama ayen m seba Yeezu Kirisita dek nyiini nalimnyiini abe m ta pagrim buui ate Naawen a pa nak wa a yiti kum po la. M be ŋman a yaali me ayen m namu a kpi a se Yeezu la, ate Naawen a nak mi me a yiti kumu po ate m ga bo ale wa.

¹² Mi kan weeni kama ayen mi poom deri nya wienŋa de meena ate mi a poli ayen m nya la kama. M be kan weeni kama ayen deri ka nuru welenŋ alege, m chali a de ka nin ayen nya ŋantaŋa de, dii nyin la ka dila nyin ate Yeezu Kirisita dek a yik mu a nyo wa nisima po. ¹³ M suaata, mi an deema a poli ayen m soa ŋantaŋa de, alege m pa m sunum meena a basi ka jaab wanyi jigi. Mi pa ŋaan nyin wienŋa a basi ka ŋaan, alege a pa m nina ale m popola meena a basi ka wa dii ale bo nin la po. ¹⁴ Mi popola a bo ka nin ayen m nya wannide, be ka Naawen wiik Yeezu nyin ayen m nya nyuvuri dii ale bo wenna mazuk la.

¹⁵ Tama baai ale paari Naawen siuku po la a magsi ayen ti ta ka popolana de chaab. Alege baai a dan ta popola yoana Naawen ale basi ate ni minj. ¹⁶ Wakpeeni meena ale, ni basi ate ti meena a va Yeezu a se ti a ale poom a va wa dii a ta jam paari jinla la.

¹⁷ M suaata, ku a fe ate ni a tomsi mi ale a va Yeezu Kirisita njaan dii la. Ti le jam bo ale chaab la, ti jam sak ni wa wie kama nalimnyiini. Ka dila ale soa ayen ni a tomsi mi dila. ¹⁸ Mi poom weeni nama wienja de a paari ka ku noa di choa ayen nuruba yegayega a zeri Yeezu Kirisita jabarimu wie sinsanja kama. Yogyogla de, m be nman a weeni nyaku de a sak ni kama ale sukaasun. ¹⁹ Naawen a za ayen wa kaasi bala chaama kama, dii nyin la ba nyinka koarisaŋa a chim ka ba bogluta. Ba ale magsi ayen ba a chali chivie ale wie njaai la ba ta ka kanjanta ale na. Ba a poli ka tenjuk de wie nyiini. ²⁰ Tama ale ba a daa bunyi, dii nyin la tama ka Naawen dek wenjmazuk po nuruba. Ti a limsi ka ti Nyonowa Yeezu Kirisita waai ale vari ti ti tuimbaatanja po a basi la ale nyinbiiri ayen wa basi dula jigini abe wa nman pilim jam ti jigi ate ti tu wa. ²¹ Wa dan jam, wa le tagri ti nyinŋana sii ale kan ta pagrim la a nye si ate si a nye a se wa dek nyinka kaai ale ta pagrim ale nalim yegayega la. Wa pagrimu de me a le basi ate wa tigi jaab buuri meena a ta jam wa jigi a soa ba.

4

¹ M suaata, mi kasim ta yaalika ale ni ka nna yegayega. Nama ka nuru baai ale a zak mi zuk a zaani la. Ni a nye ate m sui a peenti me. M dek suaata, mi a yaali kama ayen m weeni a sak ni dii ate nama ayen ni a va ti

nyonowa abe ni kpesi yik wa a ta nalimnyiini la.

² Mi a saalim ti toama Yuodia ale Sintiki ale a va Nyonowa la ayen ba ta noai yenj ale chaab. ³ Mi ale fi abe ale maa chaab a tom ale chaab la, mi a saalim ayen fi a maari nipooma de, dii nyin la, mi ale bala ale maa chaab me a naam ase ti ale sak nuruba Naawen wienja la. Kelement me ale baai meena ale va tama njaan la, a nye ka dila degadega. Naawen be nmarisi ba yuenja a nyo njanvuuta yue gbanka po kama.

⁴ Nama baai ate ti Nyonowa soa ni la, ni basi ate ni suniimaŋa a kasim peenti nna yegayega ti nyonowa nyin. M be nman a weeni ni kama ayen ni basi ate na peenti nna yegayega.

⁵ Ku kan beni ate Nyonowa nman pilim jam. Dila nyin ku a fe ate ni seba ni dek taka ale nuruba. ⁶ Ni kan basi ate wie a daani ni, alege ni puusaŋa meena po ni a te Naawen jiam ate wa pa nanta baai meena ate nama a yaali la a te ni. ⁷ Ni dan a nye dila, Naawen le basi ate suyogini dii ate nuru biik an бага minj bu kiri a chak la a jam ni suniima po. Nama baai ate Yeezu Kirisita soa la, a dan ta suyogini de, wabiok an бага a jam ni jigi ya.

⁸ M suaata, ni basi ate m pa dii meena ate mi a nmarisi la a gum chaab a weeni a sak ni. Ni pa ni popola kasim basi wie njaai ale ka wensie ale ta zula ale a magsi ale welema ale nala njaai me ale a peenti nuruba puusa ate ba a weeni ayen na nala la. Ku be a fe kama me ayen ni kasim a poli wie njaai ate fi dan tom na abe na ta pimpauk jam ayen na ka wamaŋa la. ⁹ A se mi ale jam bo ale ni dii po la, ni wom mi sinsanja kama ale nya m tuimaŋa me ale jam ka dii la. Ni ba a poli mi sinsanja wie abe ni a tom

ni tuimaŋa a se dila la. Ni be a tom dila, ate Naawen waai ale a te suyogini la, le boro ale ni.

¹⁰ Ti Nyɔnɔwa waai ale bo ale mu la, a basi kama ate m supeentik nna yegayega, dii nyin la ni nman sak mu kama ayen ni popola a diem bo ale mu kama. Ni jam a lij maari mu kama ate ku beni, alege ate yogyogla de ni yaa nman nya siuk ayen ni maari mu. ¹¹ Mi kan weeni nama kama ayen ka nanta ale posim mu. Ku dan poom ka dii mi jigi, mi a poli kama ayen nanta baai ate mi a diem ta la a zuak kama a te mu. ¹² M seba m dek yikka kama ase nyeboka a nin baasa. M be seba m dek yikka kama ase nyeboka a nin pagra me. Juijui meena ate mi boro la m seba kom taka kama ale chakta me taka. ¹³ Yeezu Kirisita a pa ka wa pagrimu a te mu, ate m бага a tu wienja de meena.

¹⁴ Alege ku nala ka nna yegayega ale ni ale maari mu daani kaai po ate m boro la. ¹⁵ Nama Filipai demma, ni seba nalimnyiini kama ayen dii po ate mi lij sak nuru baai le jam bo ten kaai ate ba a wi ayen Masidoniya po la, Naawen wamaŋsaŋa wie alege basi dula la nama nyiini ale maari mu siuku po. Nama me ale nya maarika mi jigi. ¹⁶ Mi ale jam bo Tesalonika po la, ni tom tiirim nanta a te mi kama a paari dii choa. ¹⁷ Mi kan potim a a yaali ka ni tiirimu alege maa yaali ka Naawen le wa te ni nyuen tii a magsi chaab ale ni tiirimu ate ni te mi la. ¹⁸ Ni tiirim buui ate ni pa te Epafrodaitus ate wa ta jam a te mi la, a deri gaam mi ale a yaali dii la kama. Nama ale nyɛ dii la a basi kama ate Naawen sui a kasim a peenti nna yegayega. Kula a nyɛ se ka Juuma ale yik duŋsaŋa a kaabi a te Naawen la. ¹⁹ Nama dek seba ayen Naawen ta nanta ka nna yegayega gaam taam. A se ni daa yaali jaab, wa le lueri ba po

a ta va Yeezu Kirisita yonni nyin a pa maari ni. ²⁰ Naawen waai ale ka ti ko la, a ta zuli kama yegayega a ta a cheŋ dii po meena wuu. Ku be nyɛ dila.

²¹ Maa puusi Naawen nuruma baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la. Ti suaataŋa baai ale bo ale mi dela jigini la, me a puusi ni. ²² Naawen nuruma baai me ale bo tenka de po la, a puusi ni ale baai meena ale a tom nakpionku Siiza yenni po la, me a puusi ni. ²³ M be nman a saalim ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te KOLOSE DEMMA La

1-2 Mi Pool waai ate Naawen a lueri mu ayen m chim wa tumtomdo la ale Timoti te meena suoku ale maa chaab a nmarisi gbanƙa de a te nama baai ale ka Naawen nuruba bo Kolose tenƙa po la. Nama baai ale chim bunyi ale Kirisitawa la ka tama suaata.

Mi a saalim kama ayen Naawen te Kowa le niak ni abe wa basi ate ni boro ale suyogini.

3 Daa meena ate ti nyiem a puusi Naawen la ti a nye ti Nyonowa Yeezu Kirisita Kowa Naawen jiam kama. Ti nyiem dan boro a puusi Naawen, ti maari a puusi a te nama me kama. 4 Boan nyinɗa, ti wom ni siaka ale Yeezu Kirisita ale soa dii la kama ale ni yaalika ale Naawen nuruma ale soa dii me la kama. 5 Naawen tuntominɗ manƙa ale liɗ jam jam ni jigi diipo la ni jam wom yiila nɗaai ate nɗa jam pa te ni la kama. Dila nyinɗ la ka ni siaka nyinɗ ale soa ate ni a limsi jaab buui ate ni le nya la. Jabula abe bo ka wennyamazuk. Jaabjaab abe kan kaasi wa. 6 Ase diipo ate ni liɗ wom Naawen niaka wie ate ni sum seba ayen ku sum ka wensie la, a zaani dila powa a jam paari jinla, Naawen tuntominɗ manƙa a kasim ta ka wamanɗa nyiini a jam tenɗuk de meena ase tuntominɗ manƙa ale kasim a nye dii a te nama a ta nyini da dii dannu ate ni liɗ wom ka la. 7 Ni be wom Naawen niaunƙu wie kama ti tomteero choawa jigi. Wa ka waai abe ale sum ka Kirisitawa tomteero manɗ a yaa tagri tama zuk a tom la. 8 Wa be weeni a sak ti me Naawen Chiika ale basi ate ni ta yaalika ale chaab dii la.

9 Dila nyinɗ la, a ta nyini diipo ate tama wom ni wie la, tama kasim

a puusi Naawen a te ni ka dila. Ti a juisi Naawen kama ayen wa le basi ate ni sum ta minchakka ale wa dek yaalika ale ka dii la. Abe wa sueri ni ale yam buui ale minchak kaai ate Naawen Chiika a te ni la. 10 Dila abe dan nye, ni le baga a boro a kasim a nye dii meena ate Nyonowa a yaali ate ku a te wa popeantik la. Ni nyeboka po, ni le kasim a nye ka wamanɗa nna yegayega togatoga ate ni a chim abe ni seba ayen ni sum seba Naawen kama. 11-12 Ti a saalim wa kama ayen wa le pa wa pagrim kpeemu a te ni ate ni baga zaani wie meena po ale chichiiba nalimnyiini. Abe ni kasim a te Naawen ti Kowa jiam ale popeantik dii nyinɗ la, ka wala ale basi ayen ni nya siuk a maa nya nanta baai ate Naawen nuruma le nya la. Nuruma de abe bo ka Naawen naamu po juijui ate legi karo la. 13 Naawen vari ti kama a ta nyini legini po a ta ti nalimnyiini a ga jo wa naam buui ate wa dek biika a soa la. 14 Biika de nyinɗ abe le soa ate wa vari ti basi, ale vonɗ ti wabaatanɗa a te ti.

15 Yeezu Kirisita waai ate ti a nya ale ti nina la alege an baga a nya Naawen ale ti nina la, a neensi ka Naawen degadega waai ate ti an baga a nya wa la. Ka wala ate Naawen a te wa kpanɗa jaab buuri meena po, ate wa zuak gaam ba meena. 16 Dii nyinɗ la, Naawen wa ka wala nyinɗ a nye jaab meena tenɗuk de ale wennyamazuk, nɗan baai ate ti baga a nya ale nɗan baai ate ti an baga nya. Nyaba de meena gum chaab ale ka chichirisa pagrisanɗa ale pagrata togatoga. Naawen wa ka Yeezu Kirisita a nye wienɗa de meena. Wa be nye ba te ka wala. 17 Kirisitawa de a liɗ boro kama alege ate Naawen nye jaab meena. Jaab meena

abe nye ka noayen ale wa a yaa boro ba toga ba toga. ¹⁸ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la be ale Yeezu Kirisita nyin ka ate wa dek yaa chim ba kpagi a yaa ta ba vummu. Wala ale a nye ase Naawen bikpagi la ate wa nak wa a yiti kum po la. Wa nye dila kama ayen wa de jaab buuri meena nin. ¹⁹ Ku be jam ka Naawen dek popola ayen wa biika a yaa be ta wa dek Naawen nyeka ale ka dii meena la.

²⁰ Biika de nyin abe ale soa ate Naawen yaa poli me a ta tenka meena wa dek. Naawen va ka biika de kummu nyin jabarimu zuk la, a basi ate nyemagsika ale nuru biik a yaa boro. Wa va ka wa kummu me nyin a nman pilim soa jaab buuri meena tenzuk ale wenmazuk.

²¹ Dila po dila po, ni an jam moata Naawen ya ate dila jam basi ate ni chim Naawen dachaasa dii nyin la, ni jam a tom ka wabaata ale ta popola baata me.

²² Alege yogyogla de, wa biika kummu nyin ate Naawen yaa de doata ale ni ayen ku basi ate ni chim nuru welensa wa nin. ²³ Ni dan nye dila, ku a fe kama ayen, ni nmasi yik ni siaka nalimnyiini a nmasi zaani nalimnyiini abe ni ta yiila n̄aai ate ni tara a ta nyini diipo ate ni wom Naawen tuntomika la. Ku be ka Naawen tuntomin manka de nyin ale soa ate mi Pool yaa chim tomteero. Tenka meena abe ale doa a ga saari la, a wom tuntomin manka de kama.

²⁴ Yogyogla de, mi poi be peenti ka nna yegayega ale ninam buui ate mi a nam a te ni la. Dii nyin la, ka mi ninammu nyin a le bu basi ate ni бага nueri Yeezu Kirisita ninam buui ate wa nam te Kirisita bisaŋa ale a tu chaab. ²⁵ Be ka Naawen abe ale basi ate ni chim Kirisita bisaŋa ale a tu

chaab la tomteero ayen mi tom tuini de ate di ta wamanŋa jam te ni. Tuini de ate mi ayen m tom la abe ale m mooli meena a sak nuruba Naawen tuntomika ale ka dii la. ²⁶ Tuntomin manka de abe jam chim ka wasusugi dila po, dila po ate wa nye nurubiik jigi. Alege yogyogla de, wa yaa be basi kama ate di nyini peelim a sak wa nuruma. ²⁷ Wasusugi masika de ate Naawen a yaali ayen wa pa sak wa nuruma meena la ale la ate wa yaa poli ayen wa pa te ba. Wasusugini de abe ale ayen ni seba ayen Kirisitawa bo ale ni kama. Dila abe a sak kama ayen ni le maa nya Naawen zulaŋa kama. ²⁸ Dila nyin ti be a sak waai meena ka Kirisitawa wie. Yam buui meena wuu ate tama ta la, ti pa ka bula a kaam ale a sak ba ayen ti dan бага abe ti ta ba wanyiwanyi ate ba chim baai siaka ale pagra ate ba chim bunyi ale Kirisitawa la a jam Naawen jigi. ²⁹ M le nye dii ate m бага nye nyaku de la ale, m kasim a tom kama ale a nam a pa pagrim kpiem buui ate Kirisitawa a te mu la a tom.

2

¹ Ni basi ate m weeni sak ni mi ale tom nna yegayega a te nama ale nuru baai me ale bo Laodisia la ale baai meena ale kan seba mi dek la. ² Mi a weeni nyaku de a sak ni kama ayen ku denŋi ba kpa ate ba jam jigi yen ale yaalika. Dila dan nye, wensie minchakka le basi ate ni sum seba nyaku de chak nalimnyiini. Nyaku de abe dan nye, ba le seba Naawen wasusugini ale ka dii la. Wasusugini de abe ale Kirisitawa dek. ³ Wala ale saafiik kaai ale бага a lagi Naawen Yammu ale wa seba chakka ale sugi juijui la ate ti a nya.

⁴ M be a weeni ni kama yogla ayen, ni kan basi ate waai a бага

pa wie ŋaai ale kan daa wensie la a paasi ni. Ŋa dan poom a nye ase wamaŋsa la, ni kan siagi. ⁵ Alege boan nyinŋa, m karo ale ni, alege m boro ale ni kama Naawen Chiika nyinŋ. M sui be peenti ka nna yegayega ate m nya ni kasim chiib zaani nalimnyiini dii ale ni siaka ale Kirisitawa la.

⁶ Ase ni ale siak a te Yeezu Kirisita ayen wa ka ni Nyono la, ni be kasim chim bunyi ale wa. ⁷ Ni basi ate ni nina muni ale wa, ni pa ni nyeboka meena a te wa, abe ni basi ate ni siaka ale wa a pagra ase ba ale jam sak ni dii la. Ni abe kasim a te wa jiam me.

⁸ Ni be kpesi ni deka ate waai a kan pa nuru biik pimpaasima yammu buui ale nyini nuruba jigi ale tenzuk ale wennyamazuk chichirisa jigi la ate ni chim yom. Ni pa yam buui nyiini ale nyini Kirisitawa jigi la. ⁹ Wie ŋaai meena ale ta wari a nye ale Naawen la, a bo ka Kirisitawa ale wa ale ka nurubiik la jigi. ¹⁰ Ni be ta nyuvuri kama nalimnyiini ni le chim bunyiwa ale wa la nyinŋ. Wa ta pagrim ka nna yegayega a gaam chichirisa meena ale pagra la.

¹¹ Nama ale Kirisitawa ale ka bunyi la, ku a nye ase nama gebi ni yuaŋa kama la. Daa ayen ka nuru bisa ale a gebi ba yuaŋa dii la, alege ka Kirisitawa deka ale gebi ni yuaŋa. Gebika de a sak kama ayen Kirisitawa vari ni a ta nyini beemu de buui ale ka tama deka biem la po a basi. ¹² Boan nyinŋa, diipo ate ni tuesi soka la, ku a nye ase ba maa gu nama me ale Yeezu Kirisita kama la. Ku be ŋman a nye ase ni ŋman maa yiti kum po kama ale Yeezu Kirisita la. Be ka ni siaka ale Naawen pagrimu ale soa dii la ate wa nak wa yiti kum po la. ¹³ Dila po dila po, ni ale jam kan ta siak la, ku jam a nye ase ni kpi kama la ni wabaataŋa nyinŋ ale ni ale jam kan daa Juuba a ta

Moosis Sinsanŋa la nyinŋ. Alege yogyogla de, Naawen yaa ta ni jam ka Kirisita jigi a te ni vum. Naawen vonj ti meena wabaataŋa a te ti kama. ¹⁴ Ti waba tii meena ale ŋmarisi doa ale ŋa sinsanŋa meena la, Kirisitawa ko ŋa meena a basi kama a pa ŋa kpi manj Kirisitawa kummu jabarimu nyinŋ. ¹⁵ Jabarimu de zuk ale Kirisitawa basi ate chichirisa pagrim ale kpaŋa pagrimu a chim koa yaase kinla nyinŋ, a yaa basi ate waai meena nya ba chivie a sak ase wa ale ta pagrim.

¹⁶ Dila nyinŋ, ni kan basi ate nuru a te sinsanŋa a magsi chaab ale jaab buui ate ni le de yaase ni nyu, yaase da ŋaai ale welema ale ŋaai ale kan welema yaase chipaalika Tigini yaase wari a magsi chaaba ale Vuusum Danni. ¹⁷ Nyana de meena ka chum da dii dai wie yisinta. Wensie wienja bo ka Kirisitawa jigi. ¹⁸ Ni kan basi ate nuru waai nya ni nueri a weni ayen wa ta pagrim a baga a nya wie ase goadaasima la alege nama kan nya ŋa. Ni kan basi me ate waai ale a velim ayen wa a zaab wa deka kama la, ale waai me ale a fe ayen nuruba a puusi Naawen sabiiloma la, ni kan basi ate nuru wala choa a nya ni nueri ale wienja de chaaba. Boan nyinŋa, nuru wala choa a kasim sueri ale ka kanjanta ale wa deka popola. ¹⁹ Wala choa abe pa Kirisitawa waai ale soa nyinŋka meena a nya la a basi kama. Kirisitawa ale soa Kirisita bisaŋa ale a nye ase wa nyinŋka la meena a nya ate ka a chim nalimnyiini ale ka kuaŋa ale kobaŋa ate ŋa a chim ase Naawen ale a yaali ayen nyinŋka a chim dii la.

²⁰ Nama ale Kirisitawa a maa chaab kpi kama. Dila nyinŋ la, chichiri sii meena ale soa tenzuk de ale wennyamazuk de meena an ŋman soa ni. Be ka boan ale ŋman soa ate ni boka a nye ase

baai ate Kirisitawa an soa tenka de zuk la? Ka boa le soa ate ni diem siak a te sinsak nyaai chaab ale a weeni ayen, ²¹ “Kan ta jaamu de” yaase “Kan lam jaamu de a nya” yaase “Kan tiri jaamu de yaase nwala”? ²² Sinsanña de chaab a biisi a magsi chaab ale ka jaab buuri meena wuu ate fi dan ga pa wa tom tuini, wa nman ka kiri dii la. Njala meena ka nuru biik dek ale dueni wa sinsanña a sak na. ²³ Sinsanña njala chaab a nye ase ka ba yam buui ate ba tara a fe ayen nuruba a puusi Naawen sabiiloba abe ba a paasi ba dek ayen ba a zaab ka ba dek. Sinsanña njala maari a basi kama ate nuruba a namsi ba nyinisa nalimnyiini. Na an baga a nye ate fi a fe fi nyinika ate fi kan tom wabiowa.

3

¹ Ni yiti kum po kama ale Yeezu Kirisita. Dila nyin la, ni basi ate ni popola bo ale nanta baai nyiini ale bo wenmzak la. Dula jigini ale Kirisitawa kala Naawen jigi juga gej. ² Dila nyin ku a fe kama ayen ni pa ni popola meena a basi dula jigini, ni kan pa na a basi tenzuk de. ³ Dii nyin la, nama ale Kirisitawa a maa ka chaab a kpi ate ni nyuwoona a yaa bo wa jigi Naawen jigi. ⁴ Ni vummu dek abe ale Kirisitawa. Wa be dan pilim nman jam, nama me le pilim nman jam kama ale wa a maa nya zula nyaai ate wa me le nya la.

⁵ Yogyogla de, ku be a fe kama ayen ni basi ate tenzuk de wie nyaai ale bo ni nyinjanja po a soa ni la, a kpi. Wie njala chaama ate mi a weeni la ale, nipok yonta bobigoom, danja tuima, nipok yaalik, wabaata yaalika nyeka wie ale butuom. Butuom nyam a nye ase ka bogluta kaabka la ase ba nin yaali ba nantana a gaam Naawen. ⁶ Wienja de chaab nyin

ate Naawen le ta supuurim ale baai meena ale kan a zuli wa noai la. ⁷ Dila po dila powa, nama dek kasim jam va ka nyaña de chaab a ate na jam soa ni.

⁸ Alege yogyogla de, ku a fe kama ayen ni pa nyaña de meena a basi. Wie njala chaab ase, supuurim, chaab kisika venta biisa, ale bibuloarisa meena wuu a kan nyini ni noa po a nyini. ⁹ Ni kan a velim a te chaaba dii nyin la, ni yuk ni nyekpakka a basi kama ¹⁰ ale ge yaa pa nyepaalik a tara. Nyin paalika de ate Naawen nye la, ale wa kasim ta a nye daa meena ate ka kan kpanjimu. Wa a nye dila kama ate ka a neensi wa dek ayen wa basi ate ni seba wa nalimnyiini a chak. ¹¹ Dila nyin la, waai ale kan daa Juu ale waai me ale ka Juu, ku daa togatoga, waai ale gebi wa yuari ale waai ale kan gebiya, ba ka bunyi, nicham ale baai ale bo goai po ale yom, ale baai ale kan daa yom, bala meena Kirisitawa soa kama. Wa be bo ale ba meena kama.

¹² Ni ka Naawen nuruba. Wa ta yaalika ale ni kama a yaa lueri ni a te wa dek. Dila nyin, ku a fe kama ayen ni pa jirim ale zula ale zaab m dek ale nmamnmam nyeka ale chichiiba ase gatta la a jo. ¹³ Ni ta jirim ale sudunni ale vondeka ale chaab diipo meena wuu ase ni wanyi a nin nye wari a kaasi wa choa. Ku a fe kama ayen ni a vonj a te chaab ase Nyonowa ale vonj a te ni dii la. ¹⁴ Nyanja de meena zuk, ni pa yaalika a vi du. Dii nyin la, yaalika ale a yik wie meena a niak chaab. ¹⁵ Suyogini dii ate Kirisitawa a te ni la, dila ale di maari ni ale wie nyaai meena ate ni ta a poli ayen ni nye la. Boan nyinña, ka suyogini de choawa ate Naawen wi ni a pa nyo jigi yey ayen ni a nye ase ni ka nyin yey la. Abe ni a nye Wein jiam. ¹⁶ Ku a fe kama ayen Kirisitawa

tuntomika ale ka masimu meena a bo ni suniima. Ni pa yam a sak chaab abe ni a kaam chaab. Ni pai Naawen wannu a yi yiila, ni a yi yi njaai ale a pak Yeezu la ale yi njaai ate Naawen Chiika a te ni ale ni suniima a nye Naawen jiam.

¹⁷ Wie meena ate ni a nye yaase ni a biisi, ni pa Nyɔɔɔwa Yeezu yonni a nye ase ni ale pa wa yonni a nye Naawen ti Kowa jiam dii la.

¹⁸ Pooba, ku a fe kama ayen, ase Kirisita bisa la, ni a te ni choroma zula nalimnyiini.

¹⁹ Choroba, nama me ku a fe kama ayen ni a yaali ni pooma abe ni kan biisi ba a kaasi.

²⁰ Bisa, ku ka Kirisita bisa tuini ate ni kasim a zuli ni nyamma, dii nyinj la, dila a te Naawen ka popeantik.

²¹ Nyamma, ni kan a nye ate ni bisaɲa sue a puuri. Ni dan a nye dila ba a jok ka nyinjbiiri wie nyeka po.

²² Yomma, nama me a te baai ale soa ni la zula wie meena po. Ku daa ka ba ale a nya ni ase ni nin boro a tom tuini ayen ba ale a nya ni la abe ni tom ate ba yaali ni, alege ni a tom ale ni suniima meena dii nyinj la, ni ale a te Nyɔɔɔwa zula la nyinj. ²³ Dii meena ate ni a tom la, ni a tom ale ni suniima meena ase ni a tom a te ka Nyɔɔɔwa la alege daa nuruba. ²⁴ Ni a teeri Nyɔɔɔwa a le wa pa tutuna njaai a te wa nuruma la, nala degadega ate wa le pa te nama me. Dii nyinj la, Kirisitawa sum ale ni Nyɔɔɔwa ate ni tom a te. ²⁵ Wakaasima nyeero meena, le nya wa tutuna kama a magsi chaab ale wie njaai meena ate wa nye la. Dii nyinj la, Naawen pa ka buusa yena a bo waai meena.

4

¹ Yomma nyamma, ku a fe kama ayen ni ta nyemagsika ale wensie dii meena ate ni a nye ni yomma jigi la. Nama me abe a

teeri ayen ni ta Nyɔɔɔ me kama wenyamazuk.

² M nman diem weeni a sak ni kama ayen, ni kan basi Naawen puusika, abe ni kpesi ni dek ale ni puusaɲa, a nye Naawen jiam.

³ Ni maa puusi a te tama me ayen Naawen le te ti siuk nalun ate ti baga a sak nuruba we tuntomika kaai ale a biisi a magsi chaab ale Kirisitawa waai me ale chim wasusugi a te nuruba la. Boan nyinjɲa, ka sinsanɲa de nyinj abe ale soa ate mi bo likka dok nna la. ⁴ Ni maa puusi a te mu ayen Naawen maari ate m mooli wa wannu ate ku nmasi lagri a sak ba. Dii nyinj la, ku magsi ka m nye dila.

⁵ Dii meena wuu ate ni a nye ale baai ale kan daa Kirisita bisa jigi la, ni a nye ale yam. Ni dan ga nya siuk diipo meena, ni nyiem a kpabi nwulinwuli ate ni nye wari dii ate ni a yaali ayen ni nye la.

⁶ Ni basi ate ni biik masa, abe ni seba ni nyiem ale ni a tulisi nuruba dii la.

⁷ Ti dek suoku Tikikus, waai, ale ta wensie tuima meena po a maa tom a te Nyɔɔɔwa la, wala le weeni ni dii meena ale boro la magsi chaab ale mi ⁸ ka dila ale soa ate mi a tom wa ni jigi ayen wa weeni a sak ni tama me ale bo dela a nye dii la ate ku te ni popeantik. ⁹ Ti dek suok manka Onesimos waai ale ka nama po wanyi a ta siaka nna yegayega la a maa va Tikikus cheena kama. Bala ale maa chaab a weeni ni dii meena ale a nye dela la.

¹⁰ Arisitaakus waai ale bo likka dok ale mi la, a puusi ni. Banabas suoku Maak me a puusi ni. (Mi a poli ayen m poom lij weeni ni ayen dai dii dai Maak a dan jam ni jigi, ni tuesi wa nalimnyiini.) ¹¹ Josua waai yoi di choawa ale Jasitus la, a puusi ni. Nuruma de batawa, Arisitaakus, Maak, ale Josua nyiini ale Juuba a va Kirisitawa siuku a maari a

tom Naawen naamu tuimaɗa. Ba be kasim a maari mu ka nna yegayega.

¹² Nuru wanyi ale ɗman chim ni po wanyi wa yoi ale Epafiras. Wa ka Yeezu Kirisita tomteerɔ po wanyi. Wa kasim a puusi Naawen daa meena a te ni kama, ayen wa maari ni ate ni ɗmasi zaani nalimnyiini ale ni siaka a chim Kirisita bisa baai ale pak ale ba siaka a sum chim Kirisita bisa a tom Naawen ale a yaali dii la.

¹³ Mi dek pa nina maa nya wa tuimaɗa ate wa tom nalimnyiini dii Laodisia ale Erapolis tenɗaɗa po la kama. ¹⁴ Ti doɗtawa Luuk ale Diimas ma chaab a puusi ni.

¹⁵ Puusi ti suaataɗa ale bo Laodisia la, nalimnyiini a te mu. Mi a puusi Nimfa ale Kirisita bisaɗa ale a nye tuka wa yenni po la nalimnyiini. ¹⁶ Ni dan karim gbaɗka nueri, ni pii nyinɗ ate ni basi ate Kirisita bisaɗa ale bo Laodisia la maa wom ka wienɗa. Fi dan nye dila me, tuesi gbaɗ kaai ate Laodisia demma me le te fu la a karim. ¹⁷ Abe fi weeni Akipus me ayen mi weeni wa ayen, “Seba chak ate fi nueri tuin dii ate Nyonɔwa te fu ayen fi tom la a nueri.”

¹⁸ Ni a teeri choarimaɗa ate ba pa bobi mu la wie. Mi Pɔɔl dek ale pa m nisima a ɗmarisi wienɗa de ayen, Pɔɔl a puusi ni.

M be ɗman a saalim ayen te Naawen niaka a bo ale ni.

Gban Kaai Ate Pɔɔl A Linj A Nmarisi A Te TESALONIKA DEMMA La

¹ Mi, Pɔɔl, ale Silas ale Timoti ale a nmarisi gbanƙa de a puusi nama baai ale a va Yeezu njaan Tesalonika tenƙa po la. Ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale ti Kowa Naawen ale soa ni.

Bala ale ba a niak ni abe ba basi ate ni boro ale suyɔgini.

² Ti a te ti Kowa Naawen jiam ale a puusi a te wa kama daa meena nama nyin, ³ ale a weeni a sak wa ni ale a tom wa tuimaɗa ale nin muna dii la, dii nyin la, ni ta ka siaka ale yaalika ale wa nna yegayega. Ni ta yiila kama me ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale a va wa. Yiilaɗa de abe basi kama ate ni va wa ale chichiiba. ⁴ Ti suaata, ti seba ayen Naawen a yaali ni kama, ate wa lueri ni a te wa dek dii nyin la, ⁵ ti ale linj a sak ni Naawen wamaɗsaɗa la, ku jam daa tama dek noa po wie nyiini ate ti weeni sak ni. Naawen Chiika ale pa pagrim a nyo ɗa po. Dila ale soa ate ni wanyi me la a jam ka chichama ale ɗa. Ni jam nya ti ale boro ale ni dii la kama nama nyin, ⁶ ate ni tomsi tama ale ti Nyɔnɔwa. Nuruba jam basi kama ate ni jam a nam nna yegayega dii nyin la, ni ale jam siak a te Naawen wamaɗsaɗa la. Alege Naawen Chiika a jam basi ate ni sue a peenti ka yegayega. ⁷ Dila abe ale soa ayen nama ale a va Yeezu dii la, ku magsi ka baai ale jam bo tenj sii ate ba a wi ayen Masidoniya ale Akaaya ate ba ta siaka ale Yeezu la, a va nama ale a va wa dii la. ⁸ Ni ale jam ta Yeezu wamaɗsaɗa a cheɗ ga weeni sak ba wa wie la, baai meena ale jam bo dula jigini ale jigi meena la, a

wom ni wie kama ni ale jam siak a te Naawen dii la. Ti be kan nman a yaali ayen ti weeni ni wari a sak nuruba ⁹ dii nyin la, ba dek a weeni sak ti kama ayen ti ale jam ni jigi la, ni jam tuesi ti kama ale wom ti wienja ale basi bogta kaabka ale a va Naawen waai ale ka wensie nyonɔ ale kasim boro taam wuu la, ¹⁰ ale a tom wa tuimaɗa ale a limsi wa biika Yeezu waai le wa basi wenɗmazuk abe wa nman pilim jam tenjuk la. Ka Naawen ale jam nye ate wa yiri kum po. Wa ka waai ale a vari ti a basi Naawen le za wa te nuruba waalika la po.

2

¹⁻² Ti suaata nama dek seba ayen dii po ate ti jam cheɗ tenj kaai ate ba a wi ayen Filipai la, tenƙa de nuruma a jam a nye ti ka biem ale ge jam a le ti me. Ti ale jam Tesalonika tenƙa po la, ni nuruma me a jam nye ti ka dila degadega alege Naawen jam denji ka ti kpa ate ti jam бага a sak ni wa wamaɗsaɗa. Nama dek abe seba kama ayen ti an jam sak ni ka kinla nyinɗa. ³ Wamaɗsaɗa njaai ate tama a jam saalim ni ayen ni wom ɗa la, ɗa meena a jam ka wensie. Ti popolaɗa me a jam ka popola maɗsa. Ti be kan jam a yaali ayen ti paasi ni kama. ⁴ Alege ti jam a biisi ka wie njaai ate Naawen a jam a yaali ayen ti biisi la, dii nyin la, wa dek seba ti chak kama ate wa yaa te ti siuk ayen ti a sak nuruba wa wamaɗsaɗa. Dila nyin la ti kan yaali ayen ti biisi ate nuruba supeentik alege ti a yaali ayen ka Naawen supeentik. Wala dek ale seba ti popola ale ka dii la. ⁵ Nama dek seba ti ale jam sak ni dii la kama. Ti an jam a biisi ka ti noa po nyiini a paasi ni ayen ni yaali ti. Tama kan paasi nuruba ayen ti nya nanta. Naawen ale ti seero

wienja de po. ⁶ Ti an jam a yaali pimpauk ni jigi ya, yaase nuruba ba chaab jigiya. ⁷ Ti dan jam a yaali ayen ti nye pagrim ni jigi a nya njanta, ti te jam baga a nye dila kama, dii nyinj la, ti ka Kirisita tuimtomdoba. Alege ti ale jam bo ale ni la, ti jam a nya ka ti dek zuk ale jaab buuri meena ale ge jam ta ni ale jirim ase nipok ale a nya wa bisa zuk ale jirim dii la. ⁸ Dii nyinj la, ti jam marij ni ka nna yegayega. Ku jam daa Naawen wamaŋsaŋa nyiini ate ti jam a yaali ayen ti pa sak ni. Ti jam poom a yaali me ayen ka ti pa ti dek nyuvoonja a te ni. Ni jam bo ti suniima po ka nna yegayega. ⁹ Ti suaata, ni baga a teeri ti ale jam a tom yok ale kantuenj dii ate ti ga jiaak la, ti jam a nye dila ayen ka ti jam baga a sak ni Naawen wamaŋsaŋa ate ti kan jam daani ni ale njandiinta yaase jaabjaaboa.

¹⁰ Nama ale Naawen ale tama seeroba ayen, ti ale jam boro ale ni la, ti an jam nye ni wari wariya ayen ni baga nya ti kaasunja. ¹¹ Ti jam a nya ni zuk kama wanyiwanyi ase bimbaansa koba ale a nya ba bisa zuk dii la. ¹² Ti jam te ni ka nyinjbiiri ale denji ni kpa ale maa weeni ayen ni a tom tuim njaa le ja peenti Naawen sui la. Wa wi ni kama ayen ni jam jo wa naamu ale wa nyagsika yegayegaka po.

¹³ Daa meena tama me a nye ka Naawen jiam dii nyinj la, ti ale jam ni jigi a weeni Naawen wamaŋsaŋa a sak ni la, ni jam wom ja kama ale siak ayen ja daa nuruba wie, ja ka Naawen dek wie. Ku be sum chim ka wensie ayen ja ka Naawen dek wie. Wa be pa wa wienja a te ka nama baai ale ta siaka ale wa la ayen ja a tom ni nyeboka meena po. ¹⁴⁻¹⁵ Ti suaata, wie njaa ale nye Naawen ale Yeezu Kirisita njaanviirima jigi baai ale bo tenj

kaai ate ba a wi ayen Judia la, njala degadega ale nye nama me jigi dula. Nama dek nuruba ale jam daani ni nna yegayega ase Juuma ale jam daani Yeezu njaanviirima Judia tenjka po la. Juuma linj jam ko ka Naawen biisiteeroma ale ge yaa ko ti Nyonowa Yeezu. Ba gela jam basi kama ate ti nya ninam nna yegayega ale vi ti a yiaak ti a basi. Nuruma de an peenti Naawen suiya. Ba ka nuru meena dachaasa ¹⁶ dii nyinj la, tama jam a yaali kama ayen ti sak baai ale kan daa Juuma la Naawen wamaŋsaŋa ate Naawen vari ba ba tuimbaataja po a basi, alege Juuma a jam pii ka nyinj a kasim a daani ti ayen ti basi ti sinsanja. Ba ale a zeri nna la, ba njmasi a tom ka tuimbaata yegayega a gum ba ale linj tom tuim ba tii la po. Alege yogyogla, Naawen me sui ale a puuri ale ba.

¹⁷ Ku ale jam a fe ayen ti basi chaab togatoga la, ti sue a jam kaasi ka nna yegayega. Ku be beni maga kama alege ti an diem baga a njman nya chaaba. Alege ti diem a poli ni wie kama. Ni kasim bo ka ti suniima po, ate ti yaa pii nyinj yegayega ayen ti njman jam a nya ni. ¹⁸ Ku jam daa bunyi ate mi Pocol, a jam pii nyinj ayen m njman jam nya ni, ku jam paari ka dii choa alege, ka Sitaana ale jam lik siuk ate ti an jam baga a jamya. ¹⁹⁻²⁰ Ku meena wuu ka nama nyinj, daa nuru yonta nyinjja ate ti a yaali ayen ti jamu. Ti ta yiila kama ayen ti Nyonowa dan njman pilim jam ti le ta ka kanjanta, ale supeentik abe ti a kuulim ayen ti ka nak deeroba ti Nyonowa Yeezu ninj nama nyinj.

3

¹ Dila powa ti jam limsi kama a jiaak alege ti an jam wom ni wariya. Dila nyinj la, ti dek jam poom gomsika kama ayen ti wari tenj

kaai ate ba a wi ayen Atens la, ²ale ge yaa tom ti suoku Timoti ayen wa jam ni jigi. Mi ale wa maa chaab a tom ka Naawen tuimaŋa ale a weeni a sak nuruba Naawen wamaŋsaŋa ŋaai ale a biisi Yeezu Kirisita wie la. Ti tom Timoti ayen ka wa jam deŋsi ni kpa abe wa a maari ni ate ni ta siaka nalimnyii ni ale Yeezu, abe ³ni kan pa ni ŋaŋj a te Naawen siuku vaka nuruba ale a daani ni la nyiŋŋa. Nama dek seba ayen ku a fe kama ayen baai ale a va Naawen siuku la a nam. ⁴Tama ale jam bo ale ni la, ti liŋ jam weeni ni kama ayen Naawen le te nuruba siuk ate ba basi ate ni nya ninam. Dila sum nye kama ase ti ale poom jam a weeni ni dii la. ⁵Ku ale jam a daani mi nna yegayega nama nyiŋ la, m jam tom ka Timoti ayen wa jam nya ase ni ka se, ase ni diem ta siaka ale Yeezu yaase ni ka. M jam ze ku ale ka dii la, ase da dii dai Velinvendika a nye ni a nya ate ni va wa noai ale ge basi ate ti tuimaŋa de meena kaasi ale ka kiriya.

⁶Timoti be jam ni jigi kama ale ŋman pilim jam tama jigi. Wa ale ta wapaali ŋaai a jam weeni sak ti la, ŋa masa te ti kama. Wa jam weeni sak ti ni ale ta siaka ale Yeezu dii ale a yaali nuruba me la. Wa weeni sak ti ni ale diem a teeri ti wie dii ale a yaali me ayen ni nya ti ase tama ale a yaali ayen ti nya nama me dii la. ⁷Ti suaata, ti diem bo ka daanika ale ninam po, alege ni ale ta siaka dii la a te ti ka nyiŋbiiri ate tama me a tom. ⁸Ni ale ŋmasi zaani ale ni siaka ale ti Nyɔŋɔwa nalimnyii ni dii la te ti ka nyiŋpagra ale nyuvuri. ⁹Yɔgyɔgla de ti ze ti le ti nye Naawen jiam dii la, dii nyiŋ la ti dan biisi ni wari ale wa, ti sue a kasim a peenti kama daa meena. ¹⁰Yok ale kantueŋ meena ti a puusi a te ka Naawen ale ti suniima meena

ayen wa maari ate ti ŋman jam nya ni, ate ti ŋman sak ni a gum du ase ti ale liŋ jam sak ni Yeezu vaka dii la.

¹¹Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔŋɔwa Yeezu a dan te ti siuk ti le jam ni jigi. ¹²Ti Nyɔŋɔwa le maari ni ate ni ta yaalika a zuak nna yegayega ale chaab ale nuru meena ase tama ale a yaali nama dii la. ¹³Ni dan a yaali chaab dila, ti Nyɔŋɔwa Yeezu le maari ni ate wa ale wa sabiiloma meena a dan jam, ni le baga a zaani ti Kowa Naawen niŋ ale sunum welensa, ate wa kan nya kaasun ni jigiya.

4

¹Ti suaata, tama jam sak ni ni le ni nye dii a va Naawen ate wa sui peenti la kama. Ni be kasim va ka dila. Alege ti a saalim ni ti Nyɔŋɔwa Yeezu yoi nyiŋ ayen ni kasim ŋman a va wa dila nalimnyii ni a gum du. ²⁻³Nama baga teeri ti ale jam pa ti Nyɔŋɔwa Yeezu pagrimu a sak ni dii la? Nama dek seba Naawen ale a yaali dii la kama. Wa a yaali kama ayen ni pa ni dek meena nalimnyii ni a te wa abe ni basi nipooba yaalika ale nidɔaba yaalika. ⁴Ku a fe kama ayen nama nidɔama a seba nye magsi kaai ate ni le nye a ta nipɔk ate ni nyeka a peenti Naawen sui abe ka peenti nuruba sue me la. ⁵Ni kan a yaali nipooba kinla nyiŋŋa ase baai ale kan seba Naawen la. ⁶M le a weeni dii a magsi chaab ale nidɔa ale wa a nye nipɔk jigi dii la, waai kan nye wari a kaasi Kirisita biik choa suiya, a yaase wa nya wa nueri. Dii nyiŋ la, ase ti ale poom a liŋ weeni ni dii la, ayen waai dan kan a nye nipɔk a magsi a yaase wa a nye wie a kaasi wa Kirisita biik choa sui, Naawen le jam te bala chaab ka waalika. ⁷Naawen an lueri ti ayen ka ti a tom tuimbaataŋa de chaaba, ale ge wa lueri ti kama ayen ti chim

nuru welensa. ⁸ Dila nyin la, waai ale a zeri ti sinsan̄a de la, wa kan zeri ka nuruba ale a sak dii la, alege wa a zeri ka Naawen waai ale pa wa Chiika a te ni la.

⁹ Ku an magsi ayen m n̄man n̄marisi te ni a weeni ni le ni nye dii a ta yaalika ale chaab la, dii nyin la, Naawen a lin̄ jam sak ni nna kama. ¹⁰ Ti seba ayen ni a yaali Yeezu n̄aan̄viirima baai meena ale bo Masidoniya ten̄ka po la, alege ti a saalim ni kama ayen ni a nye dila nalimnyiini a gum du, ¹¹ abe ni nye ni popola ate ni boro nna chim. Ni kan pa ni dek a nyo ni vaanchaab wie po. Ni a de ni dek nyin wulum n̄andiinta me ase ti ale lin̄ jam sak ni dii la. ¹² Ni dan a va nyeka de, baai ale kan ta siaka ale Yeezu la, le te ni zula, ate ni kan n̄man a nya nuruba ayen ba te ni n̄anta.

¹³ Ti suaata, ti a yaali ayen ka ni seba ku wensien̄a a magsi chaab ale baai ale kpi la, ate ni popola a kan kaasi ase baai ale kan ta yiila Yeezu jigi la. ¹⁴ Tama abe ta yiila kama boan nyin̄a, ti ale ta siaka ayen Yeezu kpi kama ale n̄man yiri kum po la. Dila degadega ate Naawen le nye ate baai ale ta siaka ale Yeezu alege kpi la, a yiri kum po ate ba maa chaab a boro ale Yeezu.

¹⁵ Ti a sak ni ka ti Nyon̄owa ale sak ti dii la. Da yen̄ po, ti Nyon̄owa le n̄man pilim jam. Wa dan jam, tama baai, ale vua la, ku a fe kama ayen ti kan de baai ale kpi la nin̄a. ¹⁶ Da dila dann̄i, nuruba le wom ti Nyon̄owa lueluku ale Naawen sabiiloma kpagini lueluku ale Naawen damunika peerika ate ti Nyon̄owa dek nyini wen̄mazuk a sin̄ cheena ate baai ale jam ta siaka ale wa alege kpi la, a yiri kum po. ¹⁷ Wa yaa le deri tigi tama baai ale tali a vua la, ate tama yaa yiri a jueli chin̄maan̄a po a tu ti Nyon̄owa dula. Ti le

kasim bo ka wa jigi taam wuu. ¹⁸ Ni a weeni waman̄san̄a de a sak chaab ate ku te ni nyin̄biiri.

5

¹ Ti suaata, ku an magsi ayen ti n̄marisi a weeni ni diipo ate wien̄a de meena le nye la, ² dii nyin̄ la, nama dek seba chak kama ayen dai dii ate ti Nyon̄owa le n̄man pilim jam la, ku le nye ase ka zue ale a jam yok dii la. ³ Da dila dann̄i nuruba le weeni ayen nyin̄yogsa ale jaab buuri meena a magsi kama, ate ba kan chali yogsum ale jaabjaab̄a alege, kaasun̄ le deri jam cha ba kama nna yegayega. Dann̄i le deri jam kama ase nip̄ok puuk nyon̄o ale kan seba diipo ate puuka le dom la. Ba wanyi me la a kan nyini kaasun̄ku de po a nyini. ⁴ Alege nama ti suaatan̄a a seba Yeezu a le wa n̄man pilim jam la kama, dila ale soa ate ku kan cha ni ase zue jamka ale a cha ni dii la. ⁵⁻⁶ Dii nyin̄ la, tama meena ka daa legi po, ti bo ka kantuen̄ po. Dila nyin̄ la, ku an magsi ayen ti dua a goa ase baai ale kan seba Yeezu ate ba dua a goa dii la. Ni basi ate ti yiri wenzuk a zaani abe ti kan a diini. ⁷ Dii nyin̄ la, tama meena ka legi po, ti bo ka kantuen̄ po. Nuru baai ale a goa la, a goa ka yok, baai me ale a nyu daam a buk la, a nyu a buk ka yok. ⁸ Alege tama ka nuru baai ale a tom ti tuiman̄a kantuen̄ la. Dila nyin̄ la, ni basi ate ti yik ti dek. Ase soji ale a goms̄i wa dek a cher̄ kpalin̄ po dii la, ku a fe kama ayen ti goms̄i ti dek ale siaka nalimnyiini ale yaalika, abe ti ta yiila ayen Naawen le vari ti a basi. ⁹ Naawen an lueri ti ayen ka wa bu buusa a mini ti, alege wa lueri ti kama ayen wa vari ti nalimnyiini ti tuimbaata po a basi. Wa va ka ti Nyon̄owa Yeezu Kirisita nyin̄ ayen wa nye dila a te ti. ¹⁰ Yeezu kpi ka tama

nyin, ayen wa dan nman pilim jam, tama meena baai ale diem vua la, yaase baai ale kpi la, tama ale bala meena le ta ka nyuvuri a bo ale wa. ¹¹ Nnala nyin ni be a te chaab nyinbiiri abe ni a maari chaab ate ni siaka a pagra ase ni ale a nye dii pooma la.

¹² Ti suaata, ti a saalim ni ayen ni a zuli nuru baai ate ti Nyonowa a lueri ayen ba chim ni kpaga a tom nalimnyiini a te ni abe ba a kaam ni la. ¹³ Ni a te ba zula yegayega abe ni a yaali ba tuimaŋa ate ba a tom la nyin. Ni ta noayerŋ ale chaab me.

¹⁴ Ti suaata, ti a weeni ni kama ayen ni kaam nyinworuk nyamma, abe ni a te baai ale a chali yogsum la nyinbiiri, abe ni a maari baai siaka ale kan soa dii la, abe ni ta chichiiba ale nuru meena. ¹⁵ Ni wanyi me la kan tom tuimbaata a tuni tuimbaata. Ni pii nyin ate ni kasim a tom tuimmanŋa nyiini a te chaab ale nuru meena.

¹⁶ Ni ta supeentik daa meena, ¹⁷ abe ni a puusi a te Naawen daa meena, ¹⁸ abe ni a te Naawen jiam wari buuri meena ale a nye ni la. Dii nyin la Naawen a pa nama ale Yeezu a gum ka chaab, dila abe ale soa ate Naawen a yaali ayen ni a nye dila.

¹⁹ Ni kan a kasi Naawen Chiika tuimaŋa. ²⁰ Ase da dii a boro kama ate Naawen le pa nuru wanyi a biisi ale ni. Dila abe dan nye, ni kan deri a zeri nuruwa ale biisi dii la. ²¹ Ni poli ŋa nya ase ŋa sum nyini ka Naawen jigi ya. Ni nmasi va ŋaai ale ka wensie la, ²² abe ni zeri ŋaai ale a basi ate ni a tom tuimbaata meena wuu la.

²³ Mi a puusi a te ka Naawen waai ale a basi ate ti a boro ale suyogini la, ayen wa le basi ate ni chim nuru welensa nalimnyiini wie meena po, abe wa nya ni chiisaŋa ale ni nyinŋaŋa zuk ate ni kan ta kaasunŋa diipo ate ti

Nyonowa Yeezu Kirisita a nman pilim cheena la. ²⁴ Naawen waai ale wi ni ayen ni jam wa jigi la, le nye dii ate mi a juisi wa la a te ni dii nyin la, wa ka wensie nyonow.

²⁵ Ti suaata, ni a puusi Naawen a te ti meena,

²⁶ abe ni puusi ti suaataŋa meena nalimnyiini.

²⁷ Mi, Pool ta ka ti Nyonowa pagrimu ate mi a weeni ni ayen ni karim gbanŋa de a sak Yeezu nŋaanviirima meena baai ale bo duŋa la.

²⁸ Ti Nyonowa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni.

Gbanj Kaai Ate Pɔɔl A Nmarisi A Saa Siyewa A Te TESALONIKA DEMMA La

¹ Mi, Pɔɔl ale Silas ale Timoti ale a nmarisi gbanjka de a pu-usi nama baai ale a va Yeezu Tesalonika tenjka po la. Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale soa ni. ² Bala ale ba a niak ni abe ba basi ate ni boro ale suyɔgini.

³ Ti suaata, daa meena ku a fe kama ayen ti a te Naawen jiam ni nyin. Ku be magsi kama ayen ti a nye dila, dii nyin la ni siaka a kasim a zuak ka nna yegayega ate ni yaalika ale chaab me a zuak nna yegayega. ⁴ Dila ale soa ate ti a weeni Yeezu njanviirima jigi meena ate ti a cheɲ la ayen ti ta kanjanta ale ni kama. Dii nyin la nuruba nye kama ate ni a nya ninam nna yegayega alege ni diem yik ni dek kama a ta siaka nalimnyiini ale Naawen.

⁵ Wienja de meena a sak kama ayen Naawen buusanja ka wensie buusa. Ni be ale yik ni dek nalimnyiini ni ninammu po dii la, Naawen le weeni kama ayen ni yaa magsi wa naam buui nyin ate nuruba basi ate ni a nam la po joka kama. ⁶⁻⁷ Naawen wensie buusanja ale nna. Ti Nyɔnɔwa Yeezu le nyini wenjmazuk Naawen jigi a siɲ a pa wa dek a sak nuruba. Dila po wa Naawen yaa le basi ate ni namka ale tama namka a nueri ate ti nya vuusum. Wa le pa waalika a te nuru baai ale jam soa ate ni a namu la. Wa ale wa sabiilo pagroma ale maa chaab ⁸ a jam ale bolimnjiak. Nyaku de a dan nye Naawen yaa le basi ate baai ale a zeri Naawen ale kan va wa wamanjanja njaai ale a biisi

ti Nyɔnɔwa Yeezu wie la, a nya waalika. ⁹ Naawen le yeeri ba wa boka jigini ale wa zuli pagrika jigini ate ba nya ninam buui ale kan ta kpeglimka la. ¹⁰ Wienja de le nye ka da dii dannii ate ti Nyɔnɔwa ayen wa njan pilim jam la. Baai meena ate wa lueri ate ba ta siaka ale wa la, le te wa ka zula nna yegayega abe ba nya wa ase nuru kperikaliik la. Nama me le jam bo ka ba po a te wa zula dii nyin la, ni ta siaka ale Naawen wamanja njaai ate ti jam sak ni la kama.

¹¹ Dila ale soa ate daa meena ti a puusi Naawen ayen wa gomsi ni a magsi nye bo kaai choa ate wa wi ni ayen ni boro la. Ti a puusi me a te wa kama ayen wa le pa wa pagrimu a nye ate ni popola njaai ate ni a poli ayen ni chim nuru manja la, ale ni siaka kaai ale a basi ate ni a tom tuimmanja la meena a nmasi chim wensie nalimnyiini. ¹² Siuk kula po ti Nyɔnɔwa Yeezu yoi le nya zula nama nyin ate nama me a nya zula wa nyin. Nyaku de a le nye kama dii nyin la, ti Naawenni ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita a ta jiiirim ale ni kama.

2

¹ Mi a yaali ayen m njan weeni yɔgyɔgla a sak ni ka diipo ate ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le njan pilim jam ate tama ale wa a tu chaab la wie. Ti suaata, ti a saalim ni, ² ayen nuruba a dan weeni ayen ti Nyɔnɔwa pilim jamka dannii a paari kama ni kan basi ate ku deri daani ni ni popola po yaase ni sue. Nuru bala chaab a dan weeni ni ayen ka Naawen ale weeni ba ayen ba weeni ni dila, a yaase ba sak ni dila a yaase ba karim ka gbanj ate ka weeni ayen ka tama ale nmarisi ka ayen Nyɔnɔwa pilim jamka dannii a paari kama, ni kan wom

ba biiga. ³ Nuruba a dan poom a nye diidiya ni kan basi ate ba бага paasi ni. Ku wensienja jigini ale, da dila danni a kan de nin a jamu. Ka nuruba yegayega a le ba liŋ zeri Naawen vaka ate Gaasa Nyɔnɔwa me waai ate ku a fe ayen wa cheŋ bolim buui ale kan maari a kpimsi po la, a nyini peelim. ⁴ Gaasa Nyɔnɔwa de a le jam weeni kama ayen ŋanta baai meena ate nuru a puusi a te la, ka ŋan kayaata, abe wa weeni me ayen wa ka waai ale gaam ba meena la. Wa le poom a maa jo Naawen Puusika Yenni po a kali a weeni ayen wa ka Naawen.

⁵ Ni бага a teeri diipo ate m jam boro ale ni la? M jam weeni ni wienja de meena kama. ⁶ Alege jaab ale boro a nye ate wienja de an diem nyeya. Nama dek seba jaamu de kama. Da dii ate Naawen a lueri la a dan paari, wa le pa wa dek a sak. ⁷ Nuruba a deri poom boro a tom ka tuimbaata, alege nuruba yegayega a ze ku kiri ya. Dii ale chien ayen di nye la, a kan nye yegayega yɔgyɔgla ase ka jaab buui ale a kasi di nyeka yegayega la a nin cheŋ ⁸ ale ge ate Gaasa Nyɔnɔwa a yaa nya siuk a nyini. Alege ti Nyɔnɔwa Yeezu a dan ŋman pilim jam, wa le ko wa ale wa nɔanni po vuusumu. Wa nyagsika ale kaasi wa me. ⁹ Gaasa Nyɔnɔwa a le liŋ pa ka Sitaana pagrimu a tom pimpaasima wakperikaliisa nna yegayega, ¹⁰ abe wa pa pimpaasima meena a paasi baai ate Naawen seba ayen ba le kpi la, dii nyin la ba ale ba va wensie siuku ate ba nya varibasika la ba zeri kama. ¹¹ Dila ale soa ate Naawen le basi ate ba popolaŋa a tagri ate ba ta siaka ale venta wie. Wa le nye dila kama ate ¹² baai meena ale zeri wensienja ale ge ate ba sue a peenti ale tuimbaata tom ka la, wa le bo mini ba ate ba kpi.

¹³ Ti suaata, ku a magsi ti a nye Naawen jiam kama daa meena Nyɔnɔwa ale a yaali ni la nyin. Naawen de nin a lueri ka nama a yaa basi ate wa chiika pagrimu a vari ni basi ale basi ate ni chim nuru welensa ni siaka ale wensie nyin. ¹⁴ Ti ale jam sak ni Naawen wamaŋsaŋa la, wa jam wi ni kama ayen ni nya varibasika de ate da yey ni ta ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita zulaŋa. ¹⁵ Ti suaata, dila nyin la, ni ŋmasi za gingin abe ni va wensie sinsak ŋaai ate ti jam bo ale ni a sak ni ale noa a yaase ku ŋaŋnyin ate ti ŋmarisi gbaŋ a sak ni la.

¹⁶⁻¹⁷ Ti Kowa Naawen a yaali ti kama ale kasim a te ti nyinbiiri taam wuu ale basi me ate ti ta yiila nalimnyiini wa niaka nyin. Ti a saalim kama ayen wa ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le denŋi ni kpa abe ba te ni pagrim ate ni kasim a tom abe ni a biisi wamaŋsa nyiini.

3

¹ Wie ŋaai ate mi a biisi a kpeglim la ale nna. Ti suaata ti a saalim kama ayen ni a puusi Naawen a te ti ate ti бага a nye ate ti Nyɔnɔwa wamaŋsaŋa a tagli jigi meena, ate nuruba a ta siaka ale ŋa abe ba te ŋa zula me ase nama ale a nye dii la. ² Ni a puusi Naawen me ayen wa vari ti a ta nyini nuru baai ale a tom tuimbaata la nisa po, dii nyin la, nuruba yegayega a ka siaka ale wamaŋsaŋa.

³ Alege ti Nyɔnɔwa ka wensie nyɔnɔ. Wa le pa wa pagrimu a te ni abe wa vari ni Velinwendika jigi a basi. ⁴ Nyɔnɔwa abe basi kama ate tama seba chak ayen ni a tomka dii ate ti weeni ni la, ni abe le kasim a tom ka dila.

⁵ Nyɔnɔwa ale basi ate ni min wa yaalika ale chichiibaŋa ate wa te ni la nalimnyiini.

⁶ Ti suaata, ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita yonni nyin ate ti a weeni ni wienja de meena. Ni kan pa ni deka a gum chaab ale baai ale ta nyinworuk, ale kan va sinsak njaai ate ti sak ni la. ⁷ Nama deka seba kama nalimnyiini ayen ku magsi ka ni a tom dii ate ti jam bo ale ni a tom la. Ti jam ka nyinworuwa. ⁸ Ti jam a tom ka nna yegayega yok ale kantuej meena, ayen ti de ti deka nyin wulumjanta. Ti an jam a yaali ayen ni a nam tama nyinja. Dila ale soa ate ti nyiem tuni nandiin tii meena ate ni jam a te ti la. ⁹ Ku jam magsi kama ayen ni soa ti noai nandiinta, alege ti an jam nye dila, ti jam a de ka ti deka wulum janta ate ku sak ni le ni nye dii a tomsi tama la. ¹⁰ Ti ale jam boro ale ni la ti jam weeni ni kama me ayen waai a dan kan a yaali tuima tomka, wa kan a de nandiinta.

¹¹ Boa nyinja, ti wom ayen ni ba gela ka nyinworuk nyam a pa ni deka a nyo nuruba wie po. ¹² Ti a weeni ba kama ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita yoi nyin ayen ba basi ate ba nina muni ate ba a de ba deka wulum janta abe ba a tom ba tuimaja chim.

¹³ Ti suaata, ni kan jia ale tuimansa tomka. ¹⁴ Nuru a dan bo ni po ate wa kan yaali ayen wa va dii ate ti nmarisi gbanja de po la, ni nmasi nya wa chak. Ni kan basi ate wa maa gum ni po, dila le basi ate wa nya chivie. ¹⁵ Ni kan nye wa jigi ase wa ka ni dachiak la, alege ni pii nyin ate ni tagri wa popola ate wa va ni siuku ase wa ka ni suok la.

¹⁶ Ti a saalim ti Nyɔnɔwa waai ale ka suyogini nyonɔ la, ayen wa le bo ale ni meena ate ni kasim boro ale masim wie meena po.

¹⁷ Mi, Pɔɔl a puusi ni. Mi deka ale a nmarisi wienja de ale m yonni a kpeglim. M gbanjana meena mi a nye ka dila.

¹⁸ M be nman a saalim ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

Gban Kaai Ate Pɔɔl A Lin A Nmarisi A Te TIMOTI La

¹ Mi, Pɔɔl ale a nmarisi gbanƙa de. Baai ale lueri mu ayen m chim tuimtomdo la, ale, Naawen waai ale ka ti varibasido la ale Yeezu Kirisita waai ate ti ta yiila wa jigi la. Bala ale maa chaab a lueri mu.

² Mi a nmarisi gbanƙa de a te ka fi, Timoti m biika waai ate mi a sak fu ate fi ta siaka ale Yeezu Kirisita la. Naawen ti Kowa ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale niak fu abe ba ta jirim ale fu abe ba basi ate fi boro ale suyogini.

³ Mi a yaali ayen ka fi wari Efisos tenƙa juijui ate fi boro yogyogla de la. M daam poom weeni fu ka dila dii po ate m jam a cheɲ Masidoniya tenƙa la. Dii nyin la, fi dek seba ayen nuruba ba gela ale bo dula jigini a sak venta wie. Weeni ba ayen ba basi dii ate ba a sak la. ⁴Weeni ba ayen ba pa sunsuelimaɲa ale ba daa meena kokpienɲa wie sinsaɲa a basi, dii nyin la, ba sinsaɲa a nyɛ ate ka nuruba a nak nampaga ale chaab daa meena. Ba ale a nyɛ dii la, a kan basi ate nuruba a tom ale siaka Naawen ale te ba dii ayen ba tom la.

⁵ Mi a weeni fu nna kama ayen nuruba ta sunum welensa ale popola maɲsa ale Naawen abe ba ta wensie siaka ale wa. Dii nyin la, nyaku de meena a basi ate ba a ta ka yaalika. ⁶Nuruba ba gela a basi nyaku de meena kama alege daa meena a kasim a nak nampaga kayaata. ⁷Bala chaab a yaali kama ayen nuruba a jam ba jigi a bek ba Naawen sinsaɲa wie ate ba yaa sak ba. Alege, ba dek ze wie ɲaai ate ba a biisi ale seba chakka la kiriya.

⁸ Ti seba ayen Juuma Sinsaɲa nala kama, ase nuruba a nin pa ɲa a tom ɲa ale a weeni dii la.

⁹ Naawen an pa wa sinsaɲa a te ka baai ate wa nyɛ ate ba chim wayɔrisima nyam la. Wa pa ɲa a te ka nuru baai ale kan a va ɲa ale a zeri Naawen noai la baai ale kan a yaali Naawen wie womka la, ale baai ale kan daa welensa nyam la ale baai ale a ko nuruba ale maara a ko ba dek koba ale ba maba, ¹⁰ba a bobi nipooba a goa ale a yaali nidɔaba bobi goom, a yik nuruba a ta cheɲ ga a da a nyeem a biisi venta wie, ale a pe a velim ale a tom tuim ɲaai meena ale kan a va wensie siuku sinsaɲa la.

¹¹ Wensie sinsaɲa a bo ka Naawen wamaɲsaɲa po, ate Naawen a pa te mi ayen m mooli Naawen dii ale a ta zula ale a niak nuruba la wie.

¹² Mi a te Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita jiam, dii nyin la, wa jam seba mu a chak kama ate wa yaa lueri mu ayen m chim wa tomteero. Wa pa wa pagrimu me a te mu ayen mi a tom wa tuimaɲa. ¹³Dila po mi jam a kaasi ka wa yue, ale a le wa ale a daani wa yegayega. M jam ka siaka ale wa. Dila ale soa ate m jam ze m ale jam a nyɛ dii la. Alege Naawen a jam ta jirim ale mu, ¹⁴ale a maari mu yegayega wa niaka nyin ayen m siak a te wa ate ku nyɛ ate m ta yaalika ale nuruba. Siaka de ale yaalika de abe nyini ka Yeezu Kirisita jigi, dii nyin la, tama ale wa a yaa ka bunyi.

¹⁵ Ka wensie ale magsi me ayen nuruba siak a te nyaku de ayen Yeezu Kirisita a jam tenzok de meena ayen wa vari ka nuruba ba tuimbaata po a basi ate ba va Naawen. Mi dek jam a tom ka tuimbaata a gaam nuru meena ¹⁶alege, yogyogla de Naawen a yaa ta jirim ale mu kama. Ka boan nyin ate wa nyɛ dila mi

tuimbaata naaboa jigi ya? Wa nye kama ayen Yeezu Kirisita ale ta chichiiba nalimnyiini ale mi dii la, ku le sak ka baai a le ba jam ta siaka ale wa la ayen wa le nye ka dila degadega ba jigi ate ba me nya wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ¹⁷ Basi ate ti a pak Naawen daa meena abe ti a te wa zula. Wa ka ti Naab waai ale kasim boro dii po meena wuu la. Wa ka wanyi dekki. Nuru an baga a nya wa. Ku be nye dila.

¹⁸ M biik Timoti, m nman a weeni fu kama dii ate m lij weeni fu ayen fi nye la, m be pa a nyo ka fi nisima po. Fi baga teeri dii po ate Naawen biisiteeroma a biisi fi wie la? M be a weeni fu kama ayen fi pa ba wienja ate ba biisi magsi chaab ale fu la ate na te fu pagrim ate fi a tom tuimaña nalimnyiini a te Naawen. ¹⁹ Abe fi siak te wa nalimnyiini a va wa ale popola manja. Nuruba ba gela an va wa ale popola manja ate ba pa njaan a te na ate ba siaka a deri kaasi. ²⁰ Nuruba bayewa Yimenyus ale Alezanda a jam maa ka ba po. Mi ale pa ba a nyo Sitaana nisima po ayen ba zamsi yam ate ba kan a le Naawen ya.

2

¹⁻² Yogyogla de mi a yaali kama ayen ni a nye Naawen jiam abe ni a salim wa a puusi a te waai meena ale nalima ale baai meena ale a nya ti zuk la. Puusi Naawen ayen wa maari ba ate ti meena a boro ale suyogini abe ti a va Naawen nalimnyiini abe ti a zuli wa. ³ Ti dan nye nna meena ku a peenti Naawen ti Varibasidowa sui kama. ⁴ Wa a yaali ayen ka waai meena ate nya varibasika ba tuimbaata po ate ba jam wa wa a seba wa wensienja. ⁵ Dii nyinj la Naawen ka dinyi. Nuru yenj abe a le baga ta Naawen ale

nuru biik a jam jigi yenj ate ba a niak chaab. Nuru yenja de abe ka Yeezu Kirisita. ⁶ Wa zaani ka nuruba meena nanjula po a kpi a te ba ayen wa vari ba ba tuimbaata meena po a basi. Da dii dannii ate Naawen le weeni varibasika de wie a sak nuruba la a paari kama ate wa yaa weeni a sak ba. ⁷ Dila ale soa ate wa lueri mi ayen m chim wa tuimtomdo a ga sak nuru baai ale kan daa Juuba la. Ayen m ga a sak ba ate ba ta siaka ale wa abe ba seba wa wensienja. Wie njaai ate mi a biisi la ka wensie. Mi daa velinvendika.

⁸ Dila nyinj ate mi a yaali ayen jigi meena nidoama ale va Naawen nalimnyiini la, a puusi Naawen. Ba kan ta supuurim ale nampaga nakka ale chaaba. ⁹ Mi a yaali me ayen nipooma a kan a jo gatta ase nidoayaalisa la, alege ba a jo ba gataja ale yam. Ba kan pa ligra yegayega a da njanta a bobi ba zuk zuisanja, abe ba kan a su ni felima njaai diak ale pagra la, abe ba kan a jo garuk tii diak ale pagra la. ¹⁰ Alege ku nala kama ate ba basi ate tuimmanja a tagri ba nalimu yaalika koalimaña. Dii nyinj la, ba a va ka Naawen. ¹¹ Ku a fe kama ate nipooba a seba ba dek yikka nalimnyiini abe ba nye nna chim a wom sinsanja. ¹² Mi kan siak ayen nipooba a sak nidoaba yaase, ba ta pagrim nidoaba zuwa. Ba a nye chim. ¹³ Dii nyinj la Naawen a lij nye ka Adam ale ge ku njaanyinj a nman nye iiv. ¹⁴ Sitaana an jam paasi Adam, ka nipowa ate wa jam paasi ate wa kaasi Naawen sinsanja. ¹⁵ Alege nipok a dan boro a biak bisa, Naawen a nya wa zuk kama ase wa nin kasim ta siaka ale wa ale ta yaalika ale sunum welenj ale seba nyemagsika.

3

¹ Ka wensie ate nuruba weeni

ayen nuru a dan poli wa sunum po ayen wa a tom Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpagi tuima, ku be ka wa nalunj ate wa a yaali. ² Ku a fe ate wa chim nuru manj waai ate nuruba kan nya wa wakaasunj la, abe wa ta nipok yenj nyiini, abe wa a nye chim chim abe wa a yik wa dek, wa chim yam nyonɔ, abe wa siak ate nichaanoba a jam wa yeri, abe wa baga a sak nuruba me. ³ Ku a fe ayen wa kan chim danyuirik ale kpalinj nyeero, abe wa kan a yaali ligra ale wa popola meena ku a fe ayen wa seba wa dek yikka daa meena, abe wa chim suyogini nyonɔ. ⁴ Abe wa baga a nya wa dokdemma zuk nalimnyiini ate wa bisaŋa a siak wa noai abe ba a zuli wa. ⁵ Nuru a dan kan baga a nya wa dokdemma zuwa, wa le nye ka se a nya baai ale a va Yeezu Kirisita la? ⁶ Waai me ale chim Kirisita biik ate kuna diem beni la, kan chim Kirisita bisa kpagiya. Wa dan deri chim kpagi nwuli, wa a ta ka kanjanta ate Naawen a bo mini wa ase Velinvendika la. ⁷ Ku a fe kama me ayen ni lueri nuru waai ale a nya zula nuru baai ale kan a va Yeezu Kirisita la jigiya. Kan daa di, chum dii po wa le nya chivie ate wa pa wa dek a nyo Velinvendika baruku po.

⁸ Siuk kula po, ku a fe me ate Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la maaroma a tom ba tuimaŋa ale ninmuna. Ba kan chim noa buye buye nyamma. Ku a fe kama me ayen ba kan chim danyuirisa, abe ba kan va venta suita a nya nyuenta. ⁹ Alege ku a fe ayen ba a ta popola yena ale wensie ŋaai ale jam suk ate Naawen a yaa nye ate ŋa nyini peelim la. ¹⁰ Kirisita bisaŋa a linj zamsi ba a nya, ate ba dan kan ta wariya ba yaa chim ba maaroba. ¹¹ Siuk kula po ku a fe kama me ayen ba poma nyeka a nala, ba kan chim bumbobriba,

ba yik ba dek nalimnyiini abe ba ta wensie wie meena po. ¹² Ku a fe ate maaro a ta nipok yenj nyiini abe ba a nya ba dokdemma zuk nalimnyiini. ¹³ Baai ale a tom a te nalimnyiini la, le nya zula ate ba kan a chali yogsum ale nuruba biisi te ka, ba siaka ale Yeezu Kirisita ale ka dii la.

¹⁴⁻¹⁵ Mi a poli ayen ku kan beni ate m jam fi jigiya. Alege m dan beni, gbanƙa de a le sak fu Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la ale ba nye dii a boro ale chaab la. Naawen waai ale boro la, ale soa ba. Bala ale yik Naawen wensienj a tara. ¹⁶ Wensie ŋaai ale jam suk ate Naawen a yaa nye ate ŋa nyini peelim la, tama abe siaka kama ayen wensienj de ka wa kpeeni:

Yeezu Kirisita a jam chim ka nuru biik ate Naawen Chiika a sak nuruba ayen Yeezu ka wensie nyonɔ. Wa pa wa de a sak Naawen sabiiloma ate ba nya wa ate Naawen yaa a nye ate wa yiti kum po a jueli wennyamazuk Naawen jigi. Wa ŋaanyviirima a biisi wa wamaŋsaŋa ate ŋa tagli tenƙa meena ate nuruba a ta siaka ale wa.

4

¹ Naawen Chiika a nyini ka peelim a weeni ayen chum dii po, nuruba ale basi ba siaka, abe ba wom chichirisa venta wie abe ba va chichiribaata sinsaŋa.

² Sinsaŋa de chaab pimpaasima nyam ale velim ate ŋa tagli jigi meena. Ba popolaŋa a kpi kama, nna ase ba a pa kutuk tuiluk a ji ba zuimaŋa la. ³ Ba le sak nuruba ayen ku an nala ate ba a faari nipooba, yaase nipooba a yali nidoaba a yaase ku a kisi kama ate nuru a de ŋandiin ti gela. Alege ba ze ka Naawen ale nye ŋandiin tila a magsi deka ase baai ale ta siaka ale Yeezu a yaa seba ku wensienj jigini la, a nin nye Naawen jiam abe ba ge a de. ⁴ Nanta meena

ate Naawen a nye la, a nala kama. Dila nyin la, fi dan nya jaab ate fi yaa nye Naawen jiam jaamu nyin, kan chali yogsum, tanla. ⁵ Ti dan nye dila, Naawen wannu ale tama puusaŋa le basi kama ate jaab wala chim jawelen a te ti.

⁶ Fi dan pa wensie sinsanŋa de a sak fi suaataŋa Kirisita bisaŋa fi le chim ka Yeezu Kirisita tomteerɔ manj. Wie ŋaai ate fi va ŋa ale siak a te wensienŋa sinsanŋa me la, ŋala meena le basi kama ate fi siaka a chim a gum du. ⁷ Kan gum chaab ale baai ale a sak sunsuelim ŋaai ale kan magsi chaab ale Naawen ate ba pa a sak nuruba la. Ba sunsuelimaŋa ka sunsuelim kayaata. Pii nyin fi dek a zamsi Naawen wensie sinsanŋa ate ŋa bo fi sunum po ate fi boka a nye ase Naawen la. ⁸ Fi dan pa fi nyinŋa a tom tuima ayen ka pagra, dila ale nala, alege Naawen wannu a dan bo fi sunum po dila a gaam taam ka yegayega, dii nyin la, fi le nya nyuenta yogyogla ale chum dii po. ⁹ Ka wensie ate nuruba weeni nyaku de, ku be magsi ka nuruba siak nalimnyini ayen ku ka wensie. ¹⁰ Ti a tom ti tuimaŋa yegayega a te ka Naawen waai ale sum boro la. Dii nyin la, ti ta yiila wa jigi kama. Wa ka waai meena varibasido alege wa potim a a vari ka baai ale ta siaka ale wa la a basi.

¹¹ A weeni abe fi a sak nuruba wienŋa de. ¹² Basi ate fi boka po ale fi biik po, ale fi tuim nalinsa po, ale fi yaalika ale fi siaka, ale fi welensa, a sak Yeezu ŋaanviirima ba le ba nye dii a va Naawen la. Fi diem ka bipaaluk alege fi daa nye dila nuru kan nya siuk a pa fi chim biiga. ¹³ Basi ate fi nina muni ate fi a karim Naawen gbanŋa ate waai meena a wom. Saalim ba ate ba va Naawen siuku. Pa ka me a sak nuruma Naawen wie ate m jam. ¹⁴ Kan ban tiirim buui

ate Naawen a pa a te fu dii po ate Naawen biisiteeroma a biisi Naawen pagrim nyin ate Kirisita bisa kpanŋa a yaa pa ba nisaŋa a vi fu zuk la. ¹⁵ Basi ate tuimaŋa de a bo fi sunum po ate fi va ŋa, ate nuruba meena a nya fi ale a tom tuimmaŋsa dii a gum du la. ¹⁶ Kpesi fi dek fi boka jigi ale fi ale a sak nuruma dii la. Fi dan va wienŋa de nalimnyini, da yen Naawen le jam vari fi dek ale baai ale wom fi noai la tuimbaata po a basi.

5

¹ Kan biisi jakpak a kaasi, alege biisi ale wa ase wa ka fi ko la. A biisi ale nidɔabilisaŋa ase ba ka fi suaata la, ² ale nipok kpagsaŋa ase ba ka fi maba la, ale nipokbilisaŋa ase ba ka fi tɔaba la, ale welensa.

³ A te zula pukogi ŋaai ale kan ta nuru ate wa a nya ba zuk la. ⁴ Pukogi dii ale ta bisa a yaase wa bisa bisa la, ba a nya wa zuk ate ku tuni ba nyamma ale nye dii a te ba la. Ba dan nye dila, ku le peenti Naawen sui. ⁵ Pukogi dii ale sum ka pukogi ale ka nuru ate wa a nya wa zuk la, ta yiila Naawen jigi kama a yaa a puusi wa yok ale kantuenŋ a nya wa maarika. ⁶ Alege pukogi dii ale kasim wa wa dek sunum yaalika suite la, a poom kpi kama ale vua. ⁷ Pa sinsanŋa de a sak fi nuruma ate waai kan pa yue kaasunŋ a te ba. ⁸ Nuru waai a dan kan a nya wa nuruba zuwa, baai ale ŋmasi ka wa dokdem la, ku a sak ase wa basi wa siaka kama la. Wa poom chim nuru biok a gaam waai ale kan seba Naawen la kama.

⁹⁻¹⁰ Kan pa pukogi dii ale kan pai bena pisiyuebi a maa gum pukonŋa po, ka waai ale paari bena pisiyuebi. Dii ale gum du la, waai ale yali bunyi dekki, abe wa chim nipok waai ate waai meena a seba wa tuimmaŋsa noai po

la, abe wa chim waai ale jam a nya wa bisa zuk nalimnyiini la, abe wa siak ate nichaanoba a jam wa yenni la, wa tom a te wa Kirisita bisa vaanchaab abe wa kan ta kanjanta wa chim waai ale a maari baai ale a nam la, wa chim waai ale a poli tuimmanṣa nyiini wa sunum po la. Kirisita bisaṅa a nya pukogi wala choa zuk.

¹¹ Pukogi dii a dan kan paari bena pisiyuebi, kan ḡmarisi wa yonni a nyo gbanṅa po dii nyin la, da dii dai wa a yaali kama ayen wa yali chora paalik. Wa kan ḡman ta ku wa sunum po ayen wa a tom ka Yeezu tuima. ¹² Wa dan nye dila wa le kaasi wa pumpuulim ḡaai ate wa pulim ayen wa a tom Yeezu tuima nyiini la. Dila le basi kama ate Naawen jam weeni wa ayen wa nye kaasi. ¹³ Wala choa me a zamsi ka nyinworuk ale a togli nuruba yie a pa wa dek a nyo ba wie po ale a bobri, ale a biisi wa ḡaai ale kan magsi wa a biisi ḡa wie la. ¹⁴ Mi a yaali ayen pukogi ḡaai ale diem ka nipok paalisa la, a yali choroba a biak bisa a nya ba dokdemma zuk ate ti dachaasṅa kan nya siuk a biisi gaam ti. ¹⁵ Boan nyinṅa, pukogi paalisṅa ba gela a deri basi Naawen siuku kama ale a va Sitaana. ¹⁶ Nipok waai a dan ka Yeezu ḡaanviiro ate wa ta pukoga wa dokdemma po ku a fe ayen wa a nya ba zuk. Wa kan basi ate Kirisita bisaṅa a ji jimmu de. Ka pukogi ḡaai ale kan ta nuruba la, ate Kirisita bisaṅa a nya ba zuk.

¹⁷ Kirisita bisaṅa ale a tu chaab la kpanṅa ḡaai ale a nya ba nuruma zuk nalimnyiini la, ale baai dek ale a sak Naawen wienṅa nalimnyiini la, ku a fe ate bala a nya tutuna nna yegayega. ¹⁸ Boan nyinṅa ba ḡmarisi Naawen gbanṅa po ayen, “Kan bobi ni a buui ate fi

yik ayen bu fobi wiiti la noai ya.” Ba ḡman pilim ḡmarisi ayen, “Ku a fe kama ayen tomteero a tuesi wa tutunaṅa.” ¹⁹ Nuru waai a dan a yaali ayen wa toarinṅ Kirisita bisaṅa ale a tu chaab la kpagini, basi ate wa pa nuru wanyi a yaase baye baai dek nina ale maa nya kpagini kaasunṅku la ate fi wom ba le ba weeni dii la. ²⁰ Baai ale a tom tuimbaata la, pii nyin ate fi biisi ba a kaasi nuruma nin ate yogsum yik waai meena.

²¹ Naawen ale Yeezu Kirisita ale Naawen sabiloma baai ate wa lueri la meena ale mi seeroba ate m za a weeni fu ayen fi va mi sinsanṅa de, ate fi kan a yaali nuruba gela abe fi a zeri ba gela. ²² Kan kpabi pa fi nisa a vi nuruba zuk ayen ba chim ti Nyonowa tomteeroba dii nyin la, ti dan nye dila ate ku ḡaannyin ate ba a tom tuimbaata, fi me maa bo ba tuimbaatanṅa po kama. Dila nyin yik fi dek daa meena ale sunum welenṅ.

²³ Kan fi a nyu nyiam nyiini, a nyu daam magla fi ponni ale kasim a daani fu la nyinṅ. Fi dan nye dila, ku le maari fu.

²⁴⁻²⁵ Nuruba gela a kan sugi a tom ba tuimbaatanṅa. Ate Naawen ale bo ba buusa. Ba gela me a sugi a tom ba tuimbaatanṅa kama ate ti ze ḡa noai po. Alege ku ḡaannyin ḡa le nyini peelim. Ba gela me tuimmanṣanṅa a sugi kama, alege ku ḡaannyin ḡa le nyini peelim.

6

¹ Ku a fe ayen baai ale ka yom la, a te ba nyamma zula nalimnyiini ate nuru kan бага a kaasi Naawen yue a weeni ayen ti sinsanṅa ka sinsak kayaata. ² Ba nyamma a dan ka Yeezu ḡaanviiriba, ku a fe ayen ba kan weeni ayen ba nyamma ale ka Kirisita bisa la nyinṅa ba kan te ba zula. Alege ba a tom a te ba nalimnyiini

yegayega dii nyin la, baai ale a nya nyuenta ba tuimaŋa po la ka ba Kirisita bisa chaab baai ate ba ta yaalika ale ba la.

A sak fi nuruma wienja de, abe fi a saalim ba ate ba va ŋa. ³ Baai meena ale a zeri ayen ba siak a te ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita wensie wienja ŋaai ate ti a va nalimnyiini alege a pa ba dek sinsaŋa a sak nuruba la, ⁴ ba ta ka kanjanta alege ba ze jaabɔa. Daa meena ba a yaali ka nampaga yegayega nakka, a yaali ayen ba a nye kpaliŋsa wie zuk, ate bala dek ale baai ale a wom ba wienja la yaa a de nyuri ale a waan chaab ale a kaasi chaab yue. Ba me ta ka chichama baata ale chaab. ⁵ Bala meena popolaŋa a kan ŋman a tom. Wensienja abe ŋman ka ba jigiya. Daa meena ba a kpaliŋ ka chaab ale a poli ayen ba dan va Naawen siuku ba le chim ka ligra nyam.

⁶ Ku ka wensie ayen fi dan va Naawen siuku ate fi sui peenti ale ŋanta baai ate fi ta la, fi jigsi kama. ⁷ Dii nyin la, ba ale biak ti la, ti an jam ta jaab a jam tenzuk de. Ti be dan kpi, ti an diem бага le pa jaab a ta cheŋ. ⁸ Dila nyin la, ti dan ta ŋandiinta a de ale gatta a jo dila magsi ti kama. ⁹ Alege baai ale a yaali ayen ba chim jigsiroba la, Sitaana le jam a paasi ba abe wa bari ba ba betta tuimaŋa po ale ba tuimbaata yaalika ate ba jam kaasi nna yegayega. ¹⁰ Dii nyin la, tuimbaata meena togatoga piilimka a nyini ka ligra yaalika yegayega jigi a jam. Nuruba gela a ta ku ba suniima po ka nna yegayega ayen ba ti nya ligra. Dila ale soa ate ba a basi Naawen siuku ate ba suniima a kaasi nna yegayega la.

¹¹ Alege fi Timoti, waai ale va Naawen la, kan a tom tuimbaataŋa de ate m poom weeni fu la. Basi ate fi nina muni

ale tuimmaŋsa tomka abe fi a va Naawen nalimnyiini. Ta siaka ale wa abe fi ta yaalika ale nuru meena, yik fi dek. A nam fi nina mmu. ¹² Dii po ate fi jam nyini peelim a zaani seeroba yegayega nin a pa fi dek a te Naawen la, wa pa ka wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te fu. Nmasi yik ka nalimnyiini dii nyin la, ka dila nyin ate wa wi fu. Be basi ate fi nina muni ale fi siaka ale wa ase nuru nina ale muni tigurik po dii la. ¹³ M za ka Naawen nin waai ale te ŋanta meena nyuvuri la, ale Yeezu Kirisita waai ale nyini peelim a biisi wensienja ale Gominawa Pontios Paalot la nin, ¹⁴ a weeni fu ayen, fi va dii ate m sak fu la. Ta sunum welenj, ate waai kan бага a kaasi fi yue ale ge ate ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita a ŋman pilim jam. ¹⁵ Naawen ka Naawen kpian waai ale soa ŋanta meena ale chim nalima meena Naab la, wa le tom ate wa ŋman pilim jam dii po meena wuu ate Naawen dek a yaali la. ¹⁶ Naawen nyiini ale boro dii po meena wuu ale bo wa jigini juijui ale a nyagsi a gaam wenbinni la. Nuru an бага jo ku jigini. Nuru an diem nya Naawen ya, yaase wa бага a nya wa. Wa pagrimu ale wa zulaŋa a boro ka dii po meena wuu. Ku be nye dila.

¹⁷ A sak nuru baai ale ta ŋanta yegayega la ayen ba kan a yaali yue ba ŋantaŋa nyinja. Ba kan ta yiila ba ŋantaŋa nyinja, a poli ayen ba a le kasim a nya ka masim ba nyinja. Da dii dai ba le jam a kaasi kama. Alege weeni ba ayen ba ta yiila Naawen jigi waai ale a te ŋanta meena ate ti sue a peenti la. ¹⁸ ŋanta yegayega nyamma de weeni ba ayen, ba jigsi me ale tuimmaŋsa tom ka abe ba a yaali ayen ba pa ba ŋantaŋa a chari nuruba ba chaab. ¹⁹ Ba dan a nye dila, chum dii po Naawen le te ba

tiirinta a magsi chaab ale ba ale nye dii la ate ba nmasi yik nya wa nyuvuri man kaai ate wa le pa a te ba la.

²⁰ Timoti, a nya wie naai meena ate m pa a nyo fi nisima po la zuk. Kan pa fi dek a gum chaab ale nuru baai ale a weeni ayen ba a sak ka nuruba ba le ba nye dii a seba Naawen la. Ba sinsanɲa ka sinsak kayaata. Daa meena ba a nak ka ba dek betta nampaga kayaata ale a biisi wa bulorisa.

²¹ Dii nyin la, nuruba gela a jam va ba kama ale ge basi Naawen wensie siuku vaka.

Naawen niaka le bo ale ni meena.

Gban Kaai Ate Pɔɔl A Nmarisi A Saa Siyewa A Te TIMOTI La

¹ Mi Pɔɔl, ale a nmarisi gbanƙa de. Naawen ale lueri mu ayen mi chim Yeezu Kirisita tuimtomɔ. Yeezu tom mi kama ayen m cheɗ a ga weeni nuruba Naawen ale puulim ayen wa le te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la ase ba a nin ta siaka. Nyuvunni de ate tama ta la ka bunyi ale Yeezu Kirisita.

² Mi a nmarisi gbanƙa de a te ka fi Timoti m dek biika Yeezu Kirisita yue nyiɗ. Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita le niak fu abe ba ta jirim ale fu abe ba basi ate fi boro ale suyɔgini.

³ Mi a te Naawen waai ate mi a tom a te ale popola maɗsa ase ti kokpiɗsaɗa ale jam a tom dii la jiam daa meena fi nyiɗ. Yok ale kantueɗ m dan boro a puusi a te fu mi a nye Naawen ka jiam fi nyiɗ. ⁴ Mi a teeri dii po ate fi jam a kum la kama. M be nman pilim a yaali ka nna yegayega ayen m nya fu, ate m supeentik yegayega. ⁵ M seba ayen fi makpiɗka Loyis ale fi mawa Yunis ta siaka yegayega kama ale Yeezu. Mi a teeri ayen fi me ta wensie siaka kama ale wa ase bala la. ⁶ Dila ale soa ate mi a yaali ayen fi teeri dii po ate m jam pa m nisaɗa a vi fi zuk la, Naawen ale jam pa wa tiirimu a te fu. Yɔgyɔgla m be nman a weeni fu kama ayen fi pa fi tiirimu a tom tuima. ⁷ Dii nyiɗ la, chiik kaai ate Naawen a jam pa a te ti la, a kan basi ate ti a chali yɔgsum ale sunum baasinsa, alege wa a basi kama ate ti a ta pagrim, ate ti a yaali nuruba abe ti a yik ti dek. ⁸ Kan chali yɔgsum ayen fi

weeni a sak nuruba ti Nyɔɔwa Kirisita wie. Kan chali chivie me ale mi nuruba jigiya, dii nyiɗ la, ba le jam yik mi a lik dɔk po Kirisita nyiɗ la. Ku nala kama ate fi me maara a nam Naawen wamaɗsaɗa nyiɗ ate Naawen a yaa pa wa pagrimu a te fu fi ninammu po. ⁹ Naawen wi ti kama ayen ti chim wa nuru welensa ate wa vari ti ti tuimbaata po a basi ate ti va wa. Daa tama dek tuima nyiɗ ate wa nye dila. Alege, ku jam ka wa dek yaalika a ta nyini dii po ate wa an diem nye nanta meena tenzuk dela ayen wa va Yeezu Kirisita nyiɗ a niak ti. ¹⁰ Yɔgyɔgla de, niaka de ate wa a niak ti la, wa yaa basi kama ate ka va ti Varibasidɔwa Yeezu Kirisita nyiɗ ate ka nyini peelim ate ti nya ka. Kirisita a jam nya pagrim kama kum zuk. Bu nman ka pagrimɔa. Wa pa Naawen wamaɗsaɗa a sak ti ka wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

¹¹ Naawen ale lueri mi ayen m chim wa tuimtomɔ a cheɗ ga sak nuruba wa wamaɗsaɗa. ¹² Tuimaɗa de nyiɗ abe ale soa ate mi a nam la. Alege m sunummu a diem pagra kama ate mi a sak, dii nyiɗ la, m seba waai ate m ta siaka ale wa la kama. M be seba ayen wa бага nya dii ate m pa nyo wa nisa po la zuk kama a ta ga paari dai dii dai ate wa le nman pilim a jam la. ¹³ Mi ale jam bo ale fu la, m jam sak fu Naawen wensieɗa wienɗa ayen fu va nɗa. Yɔgyɔgla de nmasi yik m wensie sinsaɗa de nalimnyiini, ale siaka, ale yaalika, nyaɗa de nɗayewa ate Yeezu Kirisita a te ti la. ¹⁴ Naawen Chiika waai ale bo ti suniima po la ale pa wensie sinsaɗa a nyo ti nisima po. Be nmasi yik nɗa nalimnyiini.

¹⁵ Fi dek seba ayen baai meena ale bo Asia tenka po ale mi la a basi mi kama. Nuruba bayewa

me dek ate ba a wi ayen Figelus ale Yemogenes la a maa bo ka ba po. ¹⁶ Onesiforus ale denji mi kpai a paari dii choa. Dila nyin la, ti Nyɔnɔwa le ta jirim ale wa ale wa dokdemma. Wa an jam chali chivie ale mi ba le jam yik mi a lik dok po la nyin. ¹⁷ Wa le jam a paari Aroom tenka la, wa jam deri nyeema a gisi ka kauk kuui ate m boro la, ate wa yaa jam a nya mu. ¹⁸ Fi me seba chak wa le jam maari mi yegayega dii Efisos tenka la. Nyɔnɔwa le ta jirim ale wa dai dii danni ate wa le nman pilim a jam la.

2

¹ M biiga, ku ka Naawen niaka nyin ate tama ale Yeezu Kirisita a chim bunyi. Dila nyin la, be ta pagrim. ² Sinsak n̄aai ate mi a pa sak fu nuru boari sunsuɔ la ba wom kama. Fi me pa sinsak n̄ala degadega a sak nuru baai ale ka wensie nyam ate ba me бага a pa n̄a a sak ba vaanchaab ate ku tagli a chen.

³ Tiesi fi ninammu ase soji waai ale a tom wa tuimaɔa nalimnyiini la, dii nyin la, fi ka Yeezu Kirisita soji. ⁴ Soji a dan boro a tom wa sojiba tuimaɔa, wa kan tom ka tuim n̄aai ate nuru waai ale kan daa soji a tom la. Wa nyeem a yaali kama ayen wa tuimaɔa a te wa soji kpagini supeentik. ⁵ Yaase nuru ale nuruba ba chaab a dan a chali chala ate wa a yaali ayen wa chali de, ku a fe kama ayen wa va chalaɔa sinsaɔa. ⁶ Yaase kpaaro waai ale a tom nalimnyiini wa talim po la, wala ale soa bie n̄aai ale lin a abe la ale ge ate cheka a yaa paari. ⁷ A poli m le a weeni fu nna la. M seba chak kama ayen nyɔnɔwa le wa a maari fu ate fu min m wien̄a a chak.

⁸ A teeri Yeezu Kirisita waai ale jam ka Deevide n̄aanbiik la wie ayen wa yiri kum po kama.

Wamaɔsaɔa de ate mi kasim a weeni a sak nuruba dii po meena ate mi a sak nuruba la. ⁹ Naawen wamaɔsaɔa nyin ate ba yik mi a pa choroma a bobi mu ayen m nam ase tuim kaasima nyɔnɔ la. Alege ba an бага a bobi wa wann. ¹⁰ Dila ale soa ate m ta sunum pagrik ale m ninammu, ayen nuru baai ate Naawen a lueri la a nya varibasika. Varibasika de a basi kama ate bala ale tama meena ale Yeezu Kirisita a chim bunyi ate ti yaa a nya zula n̄aai ale kan ta kpeglimka la. ¹¹ Ba weeni ka wensie ayen,

“Ku dan ka wensie ayen tama kpi kama ale wa, ku be sum ka wensie me, ti be a le yiti kum po ale wa kama me a yaa vaa ale wa.

¹² Ti dan siak a te ti ninammu ale ti suniima meena, dai yen tama ale wa le chim nalima. Ti be dan pagsi ayen ti ze wa, wa me le pagsi ayen wa ze ti.

¹³ Tama dan kan daa wensie nyamma, wa kasim ka wensie nyɔnɔ dii po meena. Wa kan maari a chim noa buye buye nyɔnɔ.”

¹⁴ Teeri fi nuruma wien̄a de meena abe fi kaam ba ale nin muna Naawen nin ayen ba kan a nak nampaga kayaata ale wamaɔa a kan nyini nampaga kayaataɔa de chaab po a nyini, n̄a goanti a kaasi ka nuru baai ale a wom la popola. ¹⁵ Pii nyin a tom Naawen tuimaɔa nalimnyiini, ate wa pak fu ate fi kan chim tomteero waai le wa nya chivie la, alege waai ale a sak wensie wamaɔsaɔa ate ku a magsi la. ¹⁶ Ase mi ale poom weeni fu dii la, kan pa fi dek a gum chaab ale baai ale a biisi betta biisa ale chaab la, dii nyin la baai ale a biisi dila la, a yiak ka nuruba ate ba kan va Naawen ya. ¹⁷ Ba ale kasim a biisi dii la, ku a nye ase ka naworuk ale bo nuru nyin a de wa la. Yimeniyus ale

Filitus a maa ka ba po. ¹⁸ Nuruba bayewa de a basi Naawen wensie siuku kama ate nuruba ba gela me baai ale ta siaka ale Kirisita va ka la a basi wa va ka, dii nyinj la ba a sak kama ayen dii po ate nuruba le yiri kum po la, taam kama. ¹⁹ Alege nyubi dii ate Naawen a nyubi la, di pagra ka nna yegayega, a kan choa. Wa nmarisi dueni di nyinj ayen, “Nyɔnɔwa seba baai ate wa soa la, kama.” Wa nmarisi dueni di nyinj me kama ayen, “Baai meena ale a weeni ayen Nyɔnɔwa a soa ba la, ku a fe kama ayen ba basi ba tuimbaata tuimaɲa abe ba va wa.”

²⁰ Taasa ale nanta toɲatoɲa yegayega ale bo yeri po la, ba pa ka nanta baai ale a nyagsi a nye, n̄a gela ba pa ligmoninj a nye, gela ba pa daata a nye, gela ba pa yak a me. Ba gela ba pa zaani magi ka nicham nanta nye teka, ba gela ba de daa meena pa tomka. ²¹ Waai a dan kan ta dan̄ta ale tuimbaatan̄a de meena ate m lin̄ weeni la, ase taasan̄a nyɔnɔwa ale pa taasi maɲsan̄a a nye nicham nanta la, Naawen me abe le pa nuru wala choa me a tom ka tuimmaɲsa meena.

²² Dila nyinj la, kan va fi dek ale a yaali nanta baai ase bimbaansa ale a yaali nanta baai la, alege ta ku fi sunum po ate fi a tom tuimmaɲsa yegayega a te wa, abe fi ta siaka ale yaalika, abe fi boro ale suyogini ale baai ale a wi Nyɔnɔwa ale sunum welensa a yaali maarika la. ²³ Ka a tu chaab ale nuru betta baai ale kasim a nak nampaga ale nanta baai ate ba kan min̄ a chak la. Fi seba ayen ba nampaɲna nakka a ta ba chiem ka kpalin̄ jigi. ²⁴ Ku a fe ayen ti Nyɔnɔwa tomteerɔ kan a nye kpalin̄a. Ku a fe ate wa a te nuruba zula, abe wa chim sagrɔ maɲ waai ale ta sudun̄ni la. ²⁵ Nuruba a dan a zeri wa

sinsan̄na alege wa a yaali ayen wa sak ba, ku a fe ayen wa yik wa dek. Da dii dai, Naawen le te ba siuk ate ba tulim a va wa abe ba seba wa wensien̄a. ²⁶ Ba dan nye dila, ba le baga a pilim a jam nya yam ate ba baga chali be Velinvendika jigi waai ale jam bari yik ba a tara la ate ba yaa va Naawen noai.

3

¹ A teeri fi dek ayen ten̄ka a dan moata kpeglimka, ku le tua kama nuruba jigi. ² Nuruba le jam chim butuom nyam, ligi yaalisa, a yaali yoi nna yegayega, kanjanta nyam, abe ba a le nuruba, abe ba a zeri ba koba ale ba maba noa, nuru a dan nye wari a te ba ba sue kan peenti, ba kan yaali Naawen wie womka, ³ ba ze ba dek nuru me, ba kan ta jirimɔa ba le chim ka nuru baai ale a kaasi nuruba yue la, ba an baga ba dek a yik ale maga dek me la wie po, ba ale chim ka gben̄ma wie yegayega po, ba kisi wamaɲsa tuima kama, ⁴ ba ale pa ba vaan̄chaab a da wie po, ba ale kasim a nye wie a basi du alege kan poli buye, ba a poli kama me ayen ba ka nuru kpeenta, ba ale yaali ba dek masim wie a gaam Naawen wie. ⁵ Ba ale puusi Naawen ale ka ba noa nyiini alege a zeri wa wensie pagrimu. Yeeri fi dek nuru bala chaab po.

⁶ Ba gela a sugi kama a jo yie po a paasi nipooba, baai ale ta sunum baasinsa ate ba dek tuimbaata a daani ba la, ate ba dek n̄an yaalik me a dari ba a ta a chen̄ jigi meena la. ⁷ Nipooma de chaab a ny-eem kasim yaali sinsaga womka alege ba an baga wensien̄a a min̄ a chagi. ⁸ Dila po, dila powa, Janes ale Jamberes a jam zeri ti kokpien̄ka Moosis ale jam nye dii la kama. Sagrɔma de baai ale ka venta nyam ate mi a biisi ba wari la, a nye ase ka nuruma

de bayewa la. Sagroma de abe a zeri wensienja kama dii nyin la, ba popolaŋa chim ka popola baata. Ba siaka me a daa wensie siaka. ⁹ Waai meena a nya Janes ale Jamberes ale ka betta dii la kama. Ase waai meena ale nya ba bettaŋa dii la ku kan beni ale ge ate dila degadega a nye nidɔa baai ate m poom lin a biisi ba wie la jigi ya.

¹⁰ Alege fi seba chak kama mi ale jam a sak nuruba la, ale mi ale jam boro dii la, ale mi ale a poli a yaali ayen m nye dii la. Fi me seba mi, ale kasim ta siaka dii ale Naawen ale mi ale ta suduŋni dii la, ale m ale ta yaalika me dii la, mi ale siak a te m ninammu dii la, ¹¹ nuruba ale nye ate mi nam dii me la, ale m dek ninammu me la. Fi me seba m dachaasaŋa ale jam daani mu yegayega dii Antiok ale Ikoonium ale Lisitira tenŋaŋa po la. Alege Nyɔnɔwa ŋman pilim jam a yeeri mu m ninammu de meena po a ta nyini. ¹² Nuru baai ale a yaali ayen ba pa ba dek a te Yeezu Kirisita a yaa va Naawen la, nuruba basi ate ba nya ka ninam. ¹³ Alege pimpaasiroba baai ale a tom tuimbaata la, le jam tom tuimbaata a gum du. Ba a paasi ka ba dek ale nuruba. ¹⁴ Alege fi Timoti a va Naawen wensie siuku kama. Fi seba baai ale jam ka fi sagroba la kama kasim ta siaka yegayega. ¹⁵ Fi me seba welensa wienja Gbanŋaŋa kama a ta nyini fi be fiik po, sii ale a sak ayen nuru waai a dan ta siaka ale Yeezu Kirisita ku la nyɔnɔwa le nya varibasika kama la. ¹⁶ Naawen dek ale pa wa yam a te nuruba ale sak ba ate ba ŋmarisi welensa wienja Gbanŋaŋa de. Si abe nala kama a magsi wensie sinsaga, ale a kaam nuruba, ale a sak nuruba ba wie kaasima po, ale a sak ba ba le ba nye dii a ta nye bo kaai ale nala la. ¹⁷ Nyaku de meena a

basi kama ate Naawen tomteero a gomsɔ wa dek a magsi tuimmanja meena tomka.

4

¹⁻² Yeezu Kirisita le bo ŋanvuuta ale kpilima buusa. Wa abe le jam kama a chim Naab. Wala ale Naawen ale mi seeroba ate mi a kaam fu ale nin muna ayen fi a sak nuruba Naawen wamanŋaŋa ale nin muna dii po meena wuu. Ku dan poom masa a yaase ku tua, basi ate ba seba chak ase dii po meena ba nin kaasi wari, abe fi a kaam ba ale nin muna, abe fi a denŋi ba kpa wie po, abe fi a sak ba ale suduŋni nalimnyiini.

³ Dii nyin la, di dannɔ a cheena kama ate nuruba a kan lagi tue a wom Naawen wensie sinsaŋa, ba le jam wa ka ba dek yaalika, abe ba a tu chaab ale sagro baai ale ba jam a sak ba dii ate ba poom gomsɔ a kala a yaali ayen ba wom la. ⁴ Ba le jam basi Naawen wensie sinsaŋa kama abe ba a yaali ayen ba a wom sunsuelima. ⁵ Alege fi, kpesi fi dek wie meena po. A nam fi ninammu abe fi a sak nuruba Naawen wamanŋaŋa, abe fi a teeri ayen fi ka Naawen wienja moolido ate fi a tom fi tuimaŋa meena nalimnyiini a te Naawen?

⁶ Alege mi dii po ate nuruba le ko mu Naawen wamanŋaŋa nyin la a moata kama. ⁷ M be je jiaka a nueri kama. M be chali chalaŋa a nueri kama me. Alege a diem ta siaka ale Naawen. ⁸ Ti Nyɔnɔwa a dan ŋman pilim jam ayen wa bo wensie buusa a te ti, wa le pa ka chali de ka tiirimu a te mu, daa mi nyiini alege baai meena ale a yaali wa ale a limsi ayen wa ŋman pilim jam la.

⁹ Pii nyin fi dek a jam nwuli. ¹⁰ Dii nyin la, Diimas waai ale a yaali tenzuk de ŋanta nna yegayega la a basi mi kama alege cheŋ Tesalonika tenka. Keresens

me cheŋ ka Galatia teŋka. Titus me cheŋ ka Damatiya teŋka¹¹⁻¹² Mi me tom ka Tikikus ate wa cheŋ Efiŋos teŋka. Ka Luuk nyiini ale bo dela ale mu. Fi dan cheena, fi ta Maak a jam dii nyiŋ la, wa бага маари му але м туимаŋа кама. ¹³ Fi dan cheena fi pa m garuk juenku ate m jam pa basi Torowas teŋka po Kaapus jigi la a ta jam te mu. Tuesi, ku ale m gbanŋaŋa me ale gbanŋaŋa dek ate ba ŋmarisi si la a ta jam te mu.

¹⁴ Chiok kuridowa Alezanda a jam daani mu nalimnyiini. Ti Nyɔnɔwa ale tuni wa a magsi chaab ale wa ale nye dii la. ¹⁵ Kpesi fi dek ale wa dii nyiŋ la, tama ale jam bo dula la wa kasim jam a zeri ti sinsaŋŋa kama ale pagrim. ¹⁶ Dii po ate mi jam liŋ bo biisaŋa dɔkku po a biisi ayen m vari m dek a basi la, nuru nuru an jam zaani mi ŋaana. Waai meena jam chali be kama ale basi mi dek m nyiini. Mi a saalim Naawen ayen wa kan teeri ba ale nye mu dii la. ¹⁷ Alege ka Nyɔnɔwa ale jam zaani m ŋaanŋ a pa wa pagrimu a te mu, ate m jam бага а бииси Naawen wamaŋaŋa a sak baai ale kan daa Juuma la. Ti Nyɔnɔwa me a jam maa yeeri mu a ta nyini ate ba an бага а ко му. ¹⁸ Ti Nyɔnɔwa me le yeeri mu a ta nyini tuim ba tii ate nuruba a poli ayen ba nye mu la, ate m jo wa naamu po buui ale bo wennaŋmazuk la. Wa le nya zula ŋaai ale kan ta kpeglimka la. Ku be nye dila.

¹⁹ Mi a puusi Pirisila ale Aki-ila. M maara puusi Onesiforus dɔk demma. ²⁰ Erasitus a wari ka Korinti teŋka. Alege m basi Torofimus ka Militus teŋka po. Dii nyiŋ la, wa jam ka nyiŋyɔgsa.

²¹ Pii nyiŋ ate fi dek jam alege ate ŋoota wein paari. Yubulus, Pudens, Linus, Kilodiya, ale

Kirisita bisana meena ale bo dela la a puusi fu.

²² Ti Nyɔnɔwa a bo ale fu. Naawen niaka le bo ale ni meena.

Ɔool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te TITUS La

¹ Mi Ɔool, waai ale ka Naawen tomteero ale Yeezu Kirisita tuimtomdo la, ale a nmarisi gbanƙa de.

Naawen ale lueri mu ale ge tom mu me ayen m denſi baai ate wa lueri ba ayen ba va wa nalimnyiini la kpa, abe m sak ba ate ba seba wensie n̄aai le n̄a basi ate ba va Naawen la. ² Wensie sinsan̄a de nyin ba ta yiila kama ayen wa le jam pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Naawen waai ale kan a velim la a lin jam puulim kama dila po dila po ayen wa le pa wa nyuvuri paalika a te ba. ³ Di dannii ale jam paari la, wa va ka wa waman̄san̄a nyin ate di nyini peelim ate nuruba min di, ate wa yaa weeni nuruba ayen, ba pa wa waman̄san̄a a sak. Mi Ɔool abe maa ka nuru bala po wanyi a yaa va Naawen ti Varibasidowa noai a pa wie n̄aai ate wa pa nyo mi nisima po la a mooli a sak nuruba.

⁴ Mi ale a nmarisi gbanƙa de a te fi m biika Titus waai ale ta siaka nalimnyiini ale Naawen ase mi ale ta dii la.

Kowa Naawen ale Yeezu Kirisita ti Varibasidowa le niak fu, abe wa basi ate fi boro ale suyogini.

⁵ Mi ale jam basi fu Kariti ten̄ka po la, fi jam wari dula kama ayen fi nye dii ale magsi fi nye la abe fi lueri kpaga Kirisita bisan̄a ale a tu chaab la ten̄san̄a meena a te ba. A teeri m le jam weeni dii a sak fu. ⁶ Ku a fe kama ayen nuru waai ate ni a lueri ayen wa chim kpagi la a kan ta kaasun̄a nuruba jigiyi, abe wa ta nipok yen nyiini, abe wa bisan̄a me a ta siaka ale Naawen ale nye kaai le ka basi ate nuruba a kan nya

siuk a weeni ayen ba ka nanbolta a yaase tukpari nyam la. ⁷ Ku a fe ayen Kirisita bisa kpagi a kan ta kaasun̄ nuruba jigiyi dii nyin la, wa a nya ka Naawen tuima zuk. Ku a fe kama me ayen wa kan chim kanjanta nyon̄o a yase wa sui a kpabi a puuri ale nuruba, abe wa kan chim danyuiriga, abe wa kan a nye kpaliŋsa a nak nuruba, abe wa kan kasim a yaali ayen wa chim ligra nyon̄o. ⁸ Alege, ku a fe me ayen wa siak ate nuruba a jam wa yenni abe wa a yaali tuimman̄sa tomka nalimnyiini. Ku a fe kama me ayen wa chim yam nyon̄o, abe wa chim nuru man̄ nalimnyiini wie meena po, abe wa chim welensa nyon̄o, abe wa seba wa dek yikka. ⁹ Ku a fe kama ayen wa n̄masi yik Naawen wensie waman̄san̄a n̄aai ate wa sagrama a lin sak wa la. Wa dan yik n̄a nalimnyiini, wa le бага a pa wensie sinsan̄a de a den̄si nuruba ba gela kpa, abe baai me ale a zeri n̄a la wa dak ba kaasun̄ku a sak ba.

¹⁰ Nuruma yegayega a kan siak a te Kirisita bisa kpaga noa. Ba pa ka ba wakayaatan̄a a paasi ba suaata. Nuru baai dek ale a sak ayen ku a fe kama ate Kirisita bisan̄a a va Juuma sinsan̄a la, ¹¹ basi ate ba goori ba wannii dii nyin la, ba a sak ka sinsak n̄aai ate ku a fe ayen ba kan sak la. Sinsan̄a de abe a nye kama ate daanika a jam nuruba dokdem meena jigi. Ba a sak kama me ayen ba nya ligra ba sinsan̄a nyin alege ba kan chali chivie ale siuku de choawa ate ba va a nya ba ligran̄a la. ¹²⁻¹³ Ba dek sampoporisan̄a po wanyi dila po dila po ale jam bo Kariti ten̄ka po la, a weeni ayen, “Kariti demma a kasim ka velinvendisa, gaasa nyam, goadun̄sa, puusa nyam ale nyinwotta nyam.” Wa wien̄a de abe ka wensie. Ku a fe kama ayen

fi toariŋ ba ale nin muna ate ba yik Naawen wensienja nalimnyiini. ¹⁴ Ku a fe ate ba kan a wom Juuma sunsuelimaŋa, yaase sinsak ŋaai ate nuru baai ale a zeri wensienja la a sak la. ¹⁵ Naawen ale sugri baai suniimaŋa la, ka kisita wie. Alege baai ale kan ta siaka ale wa ate wa an sugri ba suniimaŋa la, bala jigi, kisita boro kama dii nyiŋ la, ba popolaŋa ale ba suniimaŋa a daŋ kama. ¹⁶ Nuru bala chaab a weeni kama ayen ba seba Naawen, alege ba tuimaŋa a kan sak ayen ba seba wa. Ba a zeri wa noai kama. Ba ale a tom dii me la, Naawen kan yaali. Ba an бага a tom tuimmaŋsa.

2

¹ Alege fi Titus ku a fe kama ayen fi pa Naawen wensie sinsaŋa a sak nuruba. ² A sak nisomma ayen ba a nye nna chim chim. Ku a fe kama ayen ba chim yam nyam, abe ba seba ba dek yikka. A sak ba ate ba ta siaka nalimnyiini ale Yeezu, abe ba ta yaalika ale nuruba, abe ba a siak a te ba ninammu. ³ Siuk kula po, sak nipok kpagsaŋa ayen ku a fe ate ba chim nipok welensa ba tuima meena po. Ku a fe ayen ba kan a biisi wie ŋaai ale a kaasi nuru yoi la, ba kan pa ba dek a te daam nyuka. Ba a sak sinsak maŋsa, ⁴ abe ba a sak nipok kalaasaŋa ate ba ta yaalika ale ba choroma ale ba bisaja. ⁵ A sak ba me ate ba seba ba dek yikka ale welensa, abe ba chim nipok baai ale seba dok po tuima nalimnyiini ale ge a wom ba choroba noa la, ate ku kan basi ate waai nya siuk a pa yokaasuŋ a te Naawen wamaŋsaŋa.

⁶ Siuk kula po me, ku a fe ayen fi a sak bipaaluku ate ba seba ba dek yikka. ⁷ Wie meena po, ku a

fe kama ayen fi dek a tom tuimmaŋsa ate nuruba a yaa tomsi fu. A sak ba ale nin muna ale wensie sinsaŋa. ⁸ Sak ba sinsak ŋaai le ŋa basi ate nuru kan бага a nya siuk a biisi a gaam fu la. Fi dan a biisi wienja de, ale wensie, chivie le yik ti dachaasaŋa kama ate ba kan nya siuk a biisi tama wari ya.

⁹ Ku a fe kama ayen fi sak tomteeroma ate ba a zuli ba nyamma noa wie meena po ate ku te ba nyamma supeantik ale jaab buuri meena ate ba a nye la. Ku a fe kama me ayen ba kan a tulisi ba nyamma noa po filim filim, ¹⁰ Yaase ba a zu ba ŋanta. Ku a fe kama ayen ba lagi ba suniima meena ale ba popola meena wie meena po daa meena a tom a te ba nyamma, ate Naawen ti Varibasidowa sinsaŋa a nya yomaŋ.

¹¹ Dii nyiŋ la, Naawen a nye ka wari a te ti wa niaka nyiŋ ayen nurubiik meena a nya varibasika. Yogyogla de, wa be nyini ka peelim a pa wannu de a sak ti. ¹² Wa dii ate wa nye te ti wa niaka nyiŋ la, wa dila a yaa be ale a sak ti ayen ku a fe kama ayen ti kan pa ti suniima ale ti popola meena a basi tenzuk de ŋanyaalik jigiya. Kan a nye wie ŋaai ale kan a va siuku la. Di maari a sak ti kama ayen ti seba ti dek yikka, abe ti chim nuru welensa ale wensie nyam, abe ti a tom tuim ŋaai le ŋa peenti Naawen sui tenzuk de meena la. ¹³ Ku a fe kama ayen ti a nye dila abe ti ta yiila ale supeantik a limsi da dii ate Yeezu Kirisita le ŋman pilim jam tenzuk de ale wa zulaŋa ale wa pagrimu yegayegaka la. Wa ka ti Naawen kpeeni ale ti Varibasido. ¹⁴ Wa jam kpi kama ayen wa vari ti ti tuimbaataŋa po a basi abe wa sugri ti suniimaŋa, abe wa soa ti ate ti chim wa dek nuruba, abe ti nina muni ale tuimmaŋsa tomka.

¹⁵ A sak nuruba wienja de. Pa

Naawen pagrim buui ate wa te fu la a denji baai ale a wom fi sinsanŋa la kpa, abe fi pii nyin a kaam baai ale a tom tuima a kaasi la ate ba tagri. Pa Naawen pagrimu nyin a weeni ba ate nuru waai kan бага a nya fu nueri.

3

¹ Teeri fi nuruma ayen ba pa ba suniima a te ba tenka nalimana, ale ba tenka kpanja abe ba a va ba noa, abe ba gomsu ba dek a tom tuimmanja. ² Weeni ba ayen ku a fe kama ate ba kan a kaasi nuruba yue, ba kan a nye kpaliŋsa, ba ta noamasim ale nuru meena, abe ba seba ba dek yikka me.

³ Diipo ate ti jam ze Naawen la, ti jam ka betta. Ti an jam a va wa noaya. Ti jam a paasi ka ti dek. Daa meena ti kasim jam pa ka ti dek a te ŋan yaalik ayen ti sue peenti. Ti kasim jam a tom ka tuimbaata ti suaata jigi ale maari a de nyuri ale ba. Nuruba yegayega a jam kisi ti kama. Tama me abe jam kisi ba kama. ⁴ Alege Naawen ti Varibasidowa a pa wa jirimu ale wa yaalika a sak ti kama ⁵ a yaa vari ti ti tuimbaataŋa po a basi. Wa an jam nye dila ka tama dek tuimmanja nyinŋa, alege ka wa jirimu nyin ate wa nye dila. Ka Naawen Chiika ale sugri ti suniimaŋa a yaa te ti biam paalik ale nyuvuri paalik. ⁶ Naawen va ka Yeezu Kirisita ti Varibasidowa nyin a sueri ti suniimaŋa ale Naawen Chiika nna yegayega. ⁷ Naawen niaka nyin ate Naawen Chiika a nye ate ti chim welensa nyam Naawen jigi, a yaa basi ate ti ta yiila ayen ti le nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁸ Nyaku de ate m weeni la abe ka wensie ate nuruba weeni.

Mi a yaali kama ayen daa meena fi a sak nuruma wienja de nalimnyiini ate bala baai ale ta siaka ale Naawen la, nina muni

ate ba a tom tuimmanja ŋaai ale nala a te nuruba la. ⁹ Alege kan a nak betta nampaga, abe fi kan a wom baai ale a sak ba kokpienja yue wie la. Kan a nye kpaliŋsa ale nuruba Juuma Sinsanŋa nyinŋa, dii nyin la, nyaŋa de meena kan niak nuru ale maga dek me la, ŋa ka wakayaata. ¹⁰ Nuru dan a yaali ayen wa poori baai ale a va Yeezu la, kaam nuru wala choa ase buye la. Wa dan kan wom fi kaamka, fi ale wala choa kan ta wari a nye ale chaaba. ¹¹ Fi dek seba ayen nuru wala choa ka popola baata nyonɔ. Wa tuimbaataŋa abe a sak waai meena wa ale ka nuru waai choa la kama.

¹² M le tom Atemas yaase Tikikus fi jigi. Ba wanyi a dan jam fi jigi fi me pii nyin ate fi jam m jigi Nikopolis tenka po. Mi a yaali ayen m goa ka dula ate ŋoota wein ga taam. ¹³ Fi dek pii nyin a maari Zenas waai ale a biisi kooti biisaŋa la, abe fi maa maari Apolos ate ba noai bayewa a бага gomsu ba chelimu. Pa jaab buuri meena ate ba a yaali la a te ba. ¹⁴ Sak ti nuruma ayen ba basi ate ba nina muni ale tuimmanja tomka, ate ba бага a maari baai ale sum a yaali maarika la. Ba kan chim nuru kayaata.

¹⁵ Baai meena ale bo ale mi la, a puusi fu. Puusi baai ale a va Yeezu ale ta yaalika ale tama me la, a te ti.

Naawen niaka le bo ale ni meena.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te FAILEMON La

¹ Mi Pool, waai ate ba yik lik Yeezu Kirisita nyin la ale ti suoku Timoti ale maa chaab a nmarisi gbanƙa de a te ti doawa ale ti tomteero choawa, Faillemon, ² ale Kirisita bisaƙa ale a tu chaab fi yenni po la, ale ti toawa Afia ale ti soji choawa Akipus.

³ Naawen ti Kowa ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le te ni niaka ate ni boro ale suyɔgini.

⁴ M dek suok Faillemon, diipo meena m nyiem dan boro a puusi Naawen, mi a teeri fi wari kama ale a te m Naawen jiam. ⁵ Dii nyin la, m wom fi ale ta yaalika soa dii ale Naawen nuruma meena la kama. M wom fi siaka ale Nyɔnɔwa Yeezu ale soa dii me la kama. ⁶ Mi a puusi Naawen kama ayen fi pii nyin ate fi nye ate nuruba me a maa ta siaka ase fi la. Nyaku de a dan nye, ku le basi ate fi sum min chak waman sii meena wuu ale a nye ti jigi Yeezu Kirisita ale tama ale ka bunyi nyin la. ⁷ Fi yaalika ate fi ta la, m dek suowa, a ta ka masim nna yegayega ale nyinbiiri a jam m jigi. Fi nye kama ate Naawen nuruma meena sue peenti.

⁸ Dila nyin la, m бага nyini peelim kama a fe fu ase fi suok Kirisitawa nyin la ayen fi nye wari dii ale magsi fi nye la. ⁹ Alege m le ta yaalika ale fu la nyin m kan yaali ayen m fe fu, mi a yaali kama ayen m saalim fu. Mi ka Pool, m be ka nisomo alege yogyogla de ba yik mu a lik kama Yeezu Kirisita nyin ¹⁰ M be tagri ka Onesimos waai ale ka m biik Yeezu Kirisita yonni nyin la. Mi ale diem bo likka dok nna la m chim ka wa ko Yeezu yonni nyin. ¹¹ Dila po,

dila po, wa jam ka tuntuini a te fu, alege yogyogla de, wa ta tuilim kama mi ale fi jigi.

¹² M basi wa kama ale m sunum meena ayen wa pilim jam fi jigi.

¹³ Mi a yaali kama ayen m le diem bo likka dok la, wa diem maa boro ale mu Naawen wamanƙaƙa tomka nyin ate wa tagri fi zuk a maari mu. ¹⁴ Alege, m kan fe fu kama ayen fi nye wannu de, alege mi a yaali kama ayen fi siak ale fi dek yaalika ate m kan nye wari ase ka fi a nin siak ayen m nye.

¹⁵ Ku бага a nye kama ate Onesimos ale kan bo fi jigi ate ku beni maga dek la, ate fi a yaali ayen wa pilim jam fi jigi a boro taam wuu. ¹⁶ Alege, mi a yaali ayen m weeni a sak fu kama ayen fi nya wa nman daa yomo wala choawa, wa yaa gaam yomo kama. Wa yaa ka sunum po suok Yeezu Kirisita yonni nyin. Wa potim bo ka mi sunum po, alege mi a poli ayen yogyogla de wa le poom bo fi sunum po kama a gaam wa ale bo mi sunum po dii ase yomo ale m suok Nyɔnɔwa yonni nyin la.

¹⁷ Dila nyin la, fi dan pa mi chim ka fi Kirisita biik choa be basi ate wa nman pilim jam fi jigi ase mi a nin jam fi yenni ate fi basi ate mi a jo dii la. ¹⁸ Wa dan kaasi ka fi wari yaase wa ta ka fi pami, basi ate mi tuni dila. ¹⁹ Jigini de gbanƙa po, mi dek ale pa m nisima a nmarisi a weeni ayen, mi Pool le tuni fu. (Ku an poom magsi ayen m nman teeri fu nyaku de ayen, fi dek ale kali la, fi ta ka mi pamiya.)

²⁰ Dila nyin, m suowa, mi a saalim kama ayen ti Nyɔnɔwa nyin fi nye wannu de a te mu. Ase m Kirisita biik choa la, basi ate m po peenti.

²¹ M sebi chak kama ayen m le nmarisi gbanƙa de a weeni fu dii la, fi le nye ka dila te mu m poom a poli ayen fi le nye gaam dila a te mu kama. ²² M be le nman a yaali ayen fi nye dii a te mu la

ale, fi yaali dok te mu, dii nyin
la, mi a poli ayen Naawen le tulisi
ni meena puusaŋa kama ate m
ŋman pilim jam ni jigi.

²³ Epafiras, waai ate ba maa yik
wa a lik Yeezu Kirisita nyin la,
a puusi ni. ²⁴ M tomdo chaama
me Maak, Arisitaakus, Diimas ale
Luuk a puusi fu.

²⁵ M be ŋman a saalim ayen ti
Nyɔɔwa Yeezu Kirisita niaka a
bo ale ni meena.

YIBURU DEMMA Gban̄ka

¹ Dila po dila po Naawen jam pa ka wa biisiteeroma a va suite nna to gatoga a jam a biisi ale tama Juuma kokpiensaŋa. Wa jam a biisi ale ba ka nna yegayega ate ku ga paari diichoa. ² Alege jinla danni, wa yaa pa ka wa Biika a biisi ale ti. Biika de dek ate Naawen lueri ayen wa soa jaab buuri meena ale bo wenna mazuk ale tenzuk de la. Wa ka waai me ate Naawen basi ate wa nye wenna mazuk ale tenzuk la. ³ Wa ta ka Naawen nyagsi kaai ale a nyagsi nna kpe-limkpelim la. Wa a neensi ka Naawen me nna yegayega. Ti dan nya wa, ti seba Naawen me ale ka dii la kama. Biika dan biisi, wa Biika ta pagrim ka nna yegayega. Be ka wa Biika nyiini ale soa ate jaab buuri meena wenna mazuk ale tenzuk de a boro. Wa ale kpi a duisi ti wabaatanja a basi ate ti chim wayorisima nyam la, wa yaa jueli kali ka Naawen, waai ale ta pagrim a gaam jaab buuri meena la juga geŋ. Juga geŋka de ka zula jigi. Naawen Biika ka nuru kpionj.

⁴ Nyaku de abe a sak kama ayen Biika ale chim nuru kpionj a gaam sabiiloma a soa dii la, a soa ase ka Naawen ale te wa yonni ate di zuak gaam ba yueŋa dii la. ⁵ Dii abe ale a sak ayen nyaku de a sum ka wensie la ale, Naawen an diem weeni wa sabiiloma waaiya ayen, “Fi ka m Biiga,

jinla mi ka fi Ko.”

Wa ale weeni nna la ba nmarisi nyo Naawen Gban̄ka po kama. Naawen nman pilim weeni wa Biika wie ayen,

“Mi le chim wa Ko,
wa me be le chim m Biik.”

Naawen an jam weeni nyaku de a magsi chaab ale wa

sabiiloma wanyi me la. ⁶ Ba nmarisi Naawen gban̄ka po me ayen, Naawen ale lij biak wa nidoabinni a basi tenzuk de la, wa weeni ayen,

“Ku a fe kama ayen Naawen sabiiloma meena a te Biika zula.”

⁷ Naawen ale weeni dii a magsi chaab ale sabiiloma la ale nna ayen,

“Wa nye wa sabiiloma kama ate ba a nye ase viok ale bolimnjak la.”

⁸ Alege wa ale nman biisi wa Biika wari dii la ale nna ayen,

“Naawen, fi le soa fi naamu ka dila taam wuu.

Fi a nya fi nuruma zuk kama ale wensie.

⁹ Fi a yaali ka wari dii ale ka wensie la. Fi kisi wadii ale ka wa kaasunja kama.

Dila ale soa ate Naawen, fi Naawenni lueri fu a te fu zula,

a yaa te fu supeentik nna yegayega a gaam fi chaama.”

¹⁰ Naawen weeni wa Biika me nyaku de ayen Naawen weeni wa ayen,

“Ka fi, Nyono, ale nye tenka a ta nyini ku piilimka po.

Be ka fi dek nisima ate fi pa nye wenna mazuk ale jaab buuri meena ale bo ku po la.

¹¹ Bala meena ale tenzuk de meena le murin be kama. Alege fi kasim boro kama taam wuu.

Ba le kaasi kama ase garuk la.

¹² Ase nuru ale a yeeri wa garuk kpak a yuk a basi ale ge a pa garuk paaluk a jo la.

Siuk kula po, nanta bala meena le tagri ka dila.

Alege fi kasim boro ka dila kan maari a tagri.

Fi le kasim boro ka dila taam wuu.”

¹³ Ka dimpo ate Naawen diem weeni wa sabiiloma wanyi ayen,

“Kali mi juga genj ate ku ga paari diipo
ate m le basi ate fi dachaasaja
chim fi yomma.”

¹⁴ Naawen sabiiloma ka wa tom-teeroba. Waai an бага a nya ba ale nina. Naawen tom ba kama ayen ba jam maari baai le ba nya varibasika la.

2

¹ Nyaṅa de meena ate m biisi ṅa wie la nyin ale soa ate ku a fe ayen ti ṅmasi lagi tue a wom ṅaai meena ate ti wom la, ate ti kan basi ṅa vaka abe ti cherj be.

² Naawen ale jam tom wa sabiiloma ayen ba weeni nuruba ate ba nye dii la, nuruma siak kama ayen ka Naawen dek ale sum weeni. Diipo meena ba nyiem dan kan va ṅa ale a weeni dii la, wa nyiem te ba ka waali kaai ale magsi la. ³ Ku be dan ka dila, ate Naawen a te ti varibasika a soa nna yegayega, ti le nye ka se ate ti kan nya waalika ase ti nin zeri ka? Be ka Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita dek, daa sabiiloba, ale lij weeni nyaku de ate nuruba wom; baai abe ale wom ṅa wa jigi la, ku ṅaan nyin ate bala weeni sak tama.

⁴ Naawen me abe nye ka wie a gum ba sinsanṅa po ayen ku sak ayen ku ka wensie. Wa maa nye ka wakperikaliisa nna yegayega, ale wakinkagla tɔgatɔga. Wa maa pa ka Naawen Chiika tiirintanja a chari a magsi chaab ale wa dek ale a yaali dii la. Waai ale a dak varibasika siuku a sak ti la.

⁵ Teṅ kaai ale bo ṅaan chiem chum diipo ate ti a biisi ka wari nna la, Naawen an jam pa ka a te ka sabiiloba ayen ba a nya ka zuwa. Wa pa ka te ka wa Biika. ⁶ Ase ba ale ṅmarisi Naawen Gbanṅa kauk kunyi po ayen,

“Naawen, mi an бага a poli, a magsi chaab ale nurubiik yenj la,

dii ale fe fu ate fi ta wa popola fi zuk po la, yaase fi nya wa zuk la.

⁷ Ka fi ale nye nurubiik ate wa ṅman posima maga dega a gaam sabiiloma.

Posimka de abe an beni gaam taamya. Ka fi ale basi ate wa a nye ase naab la, ate nuruba a te wa pimpauk ale zula.

⁸ Ka fi ale pa jaab buuri meena a nyo wa nisima po ayen wa soa a nya.”

Yɔgyɔgla de wa be ale nye dila la, wa an weeni ayen ṅanta ba gela a kan zuli wa nɔaya. Ku be ale ka dii yɔgyɔgla de la, ti an бага a nya waaiya ale wa soa ṅanta meena zuk a nya la. ⁹ Alege ti nya ka Yeezu nyiini ale soa ṅanta meena a nya. Naawen nye kama ate wa posima maga dega a gaam sabiiloma alege ku an beni gaam taamya. Dila powa, nuruba le jam basi ate wa nam a kpi ayen Naawen niaun nyin wa tagri waai meena zuk a kpi te ba. Yɔgyɔgla de ti be a nya wa ase wa ka naab la, ate nuruba yaa te wa pimpauk ale zula. ¹⁰ Be ka boan nyin ate wa namu? Naawen ale nye ṅanta meena. Wala me abe ale basi ate jaab buuri a boro. Naawen va ka varibasika de nyin a nye ate nuruba yegayega a chim wa bisa a maa nya wa zulaṅa. Wa be ale nye nna la nyin ale soa ate ku jam ayen Yeezu kpi. Dila nyin la, ku jam magsi ayen ka Yeezu nam dii nyin la, ka wala ale a dak varibasika siuku a sak nuruba. Wa ninammu abe gomsu wa magsi kama ayen wa chim tama varibasido.

¹¹ Be ka wala ale a poori nuruba ale biem tɔgatɔga. Bala ale wa abe ka ko yenj. Dila abe ale soa ate yɔgsum a yaase chivie ka Yeezu ate wa wi ba ayen wa suaata. ¹² Ase ba ale ṅmarisi

Naawen Gbanjka po ayen Yeezu weeni ayen,

“Mi le weeni m suaataŋa fi ale nye dii la.

Mi le te fu pimpauk ba tuka po.”

¹³ Yeezu weeni me ayen, “Mi le ta siaka ale Naawen.” Wa maa weeni me ayen, “Mi bo ka dela ale bisii ate Naawen pa te mu la.”

¹⁴ Bisaŋa de ale ka nurubisa la nyinŋ ale soa ate Yeezu dek me a chim nurubiik ase bala la a maari a tom nurubiik ale a tom dii la. Wa nye dila kama ayen wa бага kpi ate wa yaa nye ate Velinvendika pagrimu nueri dii nyinŋ la, Velinvendika ta ka pagrim a nye ate nuruba a kpi. ¹⁵ Yeezu be dan nye ate Velinvendika ŋman ka pagrimoa, wa yaa le бага vari nuruba yogsum po a basi. Ba nyuvuri meena po, ba kasim jam chim ka yom ale kasim jam a chali yogsum ale ba le ba kpi ate dii nye ba jigi la. ¹⁶ Waai meena abe бага a nya kama ayen ka nurubiik ate wa a maari, daa Naawen sabi-loba. Maarika de potim a cheŋ ka Abraham ŋaanbisaŋa jigi. ¹⁷ Ku be ale nye dii ate wa jam бага nye dila la, ale, ku jam a fe kama ayen wa a nye wari meena ase wa suaataŋa la ate wa бага yaa tom a te Naawen ase Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la. Kpagi dii ale ta jiiŋim ale wa suaataŋa la, abe wa ta wensie ale Naawen a ta va wa ale weeni wa ayen wa nye dii la. Wa tuini ate wa chim kpagi kpeeni ayen wa tom la ale, wa tom a te Naawen ate wa duisi nuruma wabaataŋa a basi. Wabaataŋa de ale soa ate nuruma yalima ale Naawen. ¹⁸ Yogyogla de, wa yaa be бага a maari ba kama diipo meena ate Sitaana a ta nyenyaka a jam ba jigi la. Boan nyinŋa, wa dek jam nya nyenyaka kama ale ninam.

3

¹ M be ale weeni ni dii meena a magsi chaab ale Yeezu la, m suaata, Naawen be maa wi nama me kama ayen ni chim wa tomteeroba. Ni be poli Yeezu wari ale ninmuna. Wa ka waai ate Naawen tom ayen wa jam chim siak kaai ate tama ta la ale sinsak ŋaai ate ti a sak nuruba la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni.

² Naawen ale jam lueri wa ayen wa a tom wa tuimaŋa a te wa. Wa jam ta wensie ale Naawen ka nna yegayega ase Moosis ale jam ta wensie ale wa tuimaŋa ale Naawen yenni demma dii la.

³ Nuru waai abe ale se yeri la, a nya zula kama a gaam yenni dek. Siuk kula po, nyaku de a sak kama ayen, seerowa abe ale a nya zula a gaam yenni dek la, Yeezu me ale a nya zula a soa dii la a gaam Moosis zulaŋa nyaka ale soa dii la kama. ⁴ Nama dek seba ayen yeri meena ale boro la, ka nuru ale se di. Alege ka Naawen ale nye jaab buuri meena. ⁵ Moosis abe ale jam ka tomteerob Naawen yenni po la, wa jam ta ka wensie ale wa tuimaŋa. Wa jam biisi kama a kaam nuruma ayen ba wom wie ŋaai ate Naawen le nyini peelim a weeni ŋa chum diipo la. ⁶ Ase Moosis ale jam ka tomteerob waai ale ta wensie la, Yeezu Kirisita me abe ka Naawen Biik a ta wensie a yaa soa Naawen yenni a nya di zuk. Ti be dan kasim a biisi ale ninmuna ale kan chali yogsum me a magsi chaab ale ti siaka, ale maa ta yiila me ale supeentik, tama Kirisita bisaŋa be chim ka Naawen yeri. Naawen gomsii ka vuusum jigi te wa bisaŋa.

⁷ Ku be magsi kama ale a fe ayen ti ta chichiiba ale ti siaka ase Naawen Chiika ale weeni dii ate ba ŋmarisi nyo Naawen Gbanjka po ayen,

“Jinla ni dan wom Naawen ale a biisi dii ale ni la,

- 8 Ni kan ta tukpari nyeka ase ni kokpiensanja ale jam ta dii ate ba zeri Naawen la.
Da dii danni ate ba jam bo sagini po la, ba jam ka dila a yaa nye wa nya
- 9 ase Naawen dek ale weeni dii ayen,
ba nya mi ale nye dii te ba bena pisinaansiwa meena po la kama alege,
dula jigini, ba diem a nye mi a nya.
- 10 Dila nyin ate m sui yaa jam puuri ale bala ate m yaa weeni ayen,
ba kasim a yaali ka bogluta a gum mi po,
ba be kan min mi ale nye dii la kiriya.
- 11 M sui ale jam a puuri ate m yaa pe ale ninmuna ayen,
Diipo diipo, m kan basi ate ba jo vuusum jigini ate m goms magi la.”
- 12 Dila nyin la, m suaata, ni kpesi ni dek po ate ni wanyi me la kan ta sunum buui ale sueri ale biem la, ate dila basi ate wa kan ta siaka alege goanti a nye ate wa virin njan a te Naawen waai ale vua la. 13 Ni ale diem ta siuk yogyogla de la, ni a densi chaab kpa ate ni wanyi me la a kan basi ate biem nya siuk a paasi wa, ate wa ta tukpari nyeka. 14 Boan nyin, tama ale nuruba ba chaab a maa chaab ta ti deka jigini kama ale Yeezu ale nye dii la ase ti nin kasim ta siaka dila a ga paari diipo ate ti le kpi la. Ku kiri ale, ti nmasi yik ti siaka nalimnyiini a seba chak nalimnyiini me ase diipo ate ti lin jam ta siaka la.
- 15 M be nman a weeni ka ba ale nmarisi Naawen Gbanƙa po dii la, ayen,
“Jinla ni dan wom Naawen ale a biisi dii ale ni la,
ni kan ta tukpari nyeka ase ni kokpiensanja

ale jam ta dii ate ba zeri Naawen la.”

- 16 Ka tama kokpiensanja bana dek ale wom Naawen ale a biisi dii la alege zeri wa? Ku jam ka baai meena ate Moosis de ba nin a ta ba nyini Ejipiti tenka po a nyini la. 17 Be ka bana dek ale te Naawen supuurim bena pisinaansiwa po meena la? Ku jam ka baai ale tom wabaata a yaa kpi sagini po la. 18 Wa be ale jam pe ale ninmuna ayen diipo diipo wa kan basi ate ba jo vuusum jigini ate wa goms magi la, ku be jam ka bana ate wa jam a biisi ba wie la? Ka baai nyiini ale jam zeri wa nanni la. 19 Ti be nya kama yogla ayen, ka ba ale kan jam pa Naawen ale weeni dii la chim wensie la ale soa ate ba an бага a jo vuusum jigini ate wa goms magi la.

4

- 1 Yogyogla de, Naawen be pe kama ayen ti бага jo vuusum jigini ate wa goms magi la kama. Alege ku a fe kama, ayen ni kpesi ni dek nalimnyiini ate Naawen dan nya ni, wa kan nya ate ni wanyi me la, a nye dula jigini joka a kpeeri. 2 Boan nyin, tama me maa wom Naawen wamanƙa kama ase ti kokpiensanja ale jam wom na wie dii la. Alege, ba ale kan jam tuesi na ale siaka la nyin ale soa ate ba an jam nya nyuenta ku po. 3 Tama baai abe ale ta siaka la a jo vuusum jigini de ate Naawen pe ayen wa le te la kama, ase wa ale weeni dii ayen,
“M sui ale jam a puuri ate m yaa pe ale ninmuna ayen,
m kan basi ate ba jo vuusum jigini ate m goms magi la.”
Wa jam nye ka tenka ale wennmazuk ale nanta meena ale bo ba po la ku piilimka po a nueri ale ge yaa biisi dila. 4 Boan nyin, Naawen Gbanƙa po kauk kunyi, ku a weeni ti kama a magi

chaab ale dai dii ale a saa daa
 ñayopoiwa la ayen,

“Naawen ale ga tom ate ku paari
 daa ñayuebi la, da dii ale a
 saa daa ñayopoiwa la, wa
 jam basi wa tuimaña tomka
 kama ale ge vuusi.”

⁵ Ni be ñman poli nya Naawen ale
 jam pe ale ninmuna dii la. Wa pe
 kama ayen,

“Diipo diipo m kan basi ate nu-
 ruma de jo vuusum jigini
 ate m gomsì magsi la.”

⁶ Alege baai ale lij jam wom
 Naawen wamañsaña la, a jam zeri
 ña kama. Dila abe jam basi kama
 ate ba an jam baga jo bu po.

⁷ Naawen weeni sak nuruba kama
 ayen da dii dannì dek ate ku a fe
 ayen nuruba ta siaka ale wa la ale
 “Jinla”. Ti kokpiensaña ale jam
 zeri wa ate bena yegayega taam la,
 ñala ñaanyinj ate Naawen va ti
 kokpienka Deevìd jigi, weeni wie
 ñaai meena ate m poom lij weeni
 ni ayen wa weeni ayen,

“Jinla, ni dan wom Naawen ale a
 biisi dii ale ni la,
 ni kan ta tukpari nyeka.”

⁸ Ti kokpiensaña nindeerowa
 Josua, a jam de ka ba ninj a ta
 ba chej tej kaai ate Naawen pe
 ayen wa le te ba la. Alege, Josua
 an jam baga te ba vuusum dula
 jigini. Wa daam dan baga te
 ba vuusum, Naawen ti an jam
 biisi ku ñaanyinj a magsi chaab
 ale vuusum wari ayen ba le nya
 bu da yonj. ⁹ Nyaku de a sak
 kama ayen Naawen ale jam pe
 dii la a diem ta pagrim kama a
 boro ate Naawen nuruma baga a
 nya vuusum ase Naawen ale jam
 vuusi dii daa ñayopoiwa dannì
 la. ¹⁰ Dila nyinj la, waai abe dan
 nya vuusum buui ate Naawen jam
 pe la, kula nyonowa abe a basi
 wa dek tuimaña tomka kama ase
 Naawen me ale jam basi wa tu-
 imaña tomka dii la ale ge a vuusi.

¹¹ Ni be basi ate ti pii nyinj ate

ti nya vuusum bula ate ti wanyì
 me la kan zeri Naawen noai ase ti
 kokpiensaña ale jam zeri wa noai
 dii a yaa kpi la.

¹² Boan nyinña, dii meena ate
 Naawen a biisi ale ti la a boro
 kama ale ta pagrim nna yegayega,
 a ta noai nna yegayega a gaam
 gebi kaai ale ta noai a baga gebi
 a sinj a paari kobi la. Ase gebi kaai
 ale ta noai a baga gebi a sinj a paari
 kobi la, Naawen me abe dan biisi
 wari, wa baga a minj ti popolaña
 ale ti yaalika ale ka dii ti popo la
 kama, popola ñaai ate ti ta la, ale
 ti suniimaña ale sum a yaali dii
 la. ¹³ Jaabjaab ka tenzuk de a baga
 a suk Naawen jigiya. Jaab meena
 ate wa nye la, wa a nya ba kama.
 Ba an sugiya. Be ka wala jigi ate
 ku a fe ayen da yerj waai meena
 weeni sak wa dii ale dii meena ate
 wa tom tenzuk de la.

¹⁴ Ku be dan ka dila, ni be basi
 ate ti ñmasi yik nalimnyiini ti ale
 a weeni ayen ti ta siaka ale dii
 la. Ti baga a nye dila kama dii
 nyinj la, ti ta ka Juuma Puusika
 Yenni kpagi kpeeni. Wa bo ka
 wennyamazuk Naawen jigi. Kpagi
 kpeeni de ka Naawen Biika Yeezu.
¹⁵ Ti kpagi kpeeni de abe daa waai
 ale kan ta jiiirim ale ti wobsumu
 la. Wa ka waai dek abe ale nya
 nyenyaka wie meena po ase tama
 me ale a nya nyenyaka dii la,
 alege wa an nye wabiowa. ¹⁶ Dila
 nyinj la, ni basi ate ti forisi paari
 Naawen dek abe ti seba chak ayen
 wa niaunju nyinj wa le tuesi ti, ate
 wa ta jiiirim ale ti a maari ti wa
 niaunju nyinj diipo meena wuu
 ate ti a yaali maarika la.

5

¹ Juuma Puusika Yenni kpagi
 kpeeni ka nurubiik me ase tama
 la. Alege ka Naawen ale lueri
 wa ayen wa tagri nuruma zuk a
 tom dii ate ku a fe ayen ba tom
 ate ku ta supeentik a jam Naawen

jigi la. Kpagini tuimaŋa ale, wa pa tiirinta a te Naawen abe wa a nye kaabka nuruma wabaata nyin. ² Kpagini dek abe ale ta kaasun la, wa baga a ta jirim kama ale baai ale kan seba wie noai po ate ba nye ŋa a kaasi la. ³ Wa be ale ta kaasun wa dek me la, ale soa ate ku a fe me ayen wa nye kaabka me a te wa dek wabaataŋa ase wa ale a nye a te nuruba dii la. ⁴ Nuru waai abe ale chim Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la a nya zula kama. Nuru abe karo a baga a lueri wa dek a chim kpagi kpeeni ayen wa nya zula. Ka Naawen ale jam lueri Aaron ayen wala de nin a chim kpagi kpeeni. Baai me abe ale pa san a tagri wa zuk la, ka Naawen me ale te ba siuk ate ba nye dila.

⁵ Dila abe ale soa ate Yeezu Kirisita me an jam pa wa dek a chim kpagi kpeeni ayen wa nya zula. Ku jam ka Naawen ale te wa siuk ase ba ale ŋmarisi Naawen Gbanƙa po dii ayen Naawen weeni wa ayen,

“Fi ka m Biik.

Jinla, mi ka fi Ko.”

⁶ Naawen ŋman weeni jigi di choa wa Gbanƙa po ayen,

“Fi kasim ka kpagi kpeeni,
ase Melekizedek ale jam ka dii
la, taam wuu.”

⁷ Va ŋaai po ate Yeezu jam bo tenzuk de la, wa jam puusi kama a saalim Naawen waai nyiini ale baga vari wa kum po a basi la. Wa jam a puusi ale a saalim ate ku a nyini ka peelim nna yegayega. Naawen be jam wom wa puusaŋa kama, dii nyin la, wa jam a yaali ayen wa nye ale ka supeentik dii ate Naawen a yaali la. ⁸ Wa jam ka Naawen Biik, alege wa va ka wa ninammu nyin a zamsi Naawen noai zulika. ⁹ Wa ale ga gomsa wa dek a magsi nuruba varibasika la, wa yaa deri chim baai meena ale a zuli wa noai

la varibasido a vari ba a basi taam wuu. ¹⁰ Naawen yaa weeni wa ayen wa ka kaabdoma kpagi kpeeni, ase Melekizedek ale jam ka kpagi kpeeni dii la taam wuu.

¹¹ Wie yegayega ale boro a magsi ti biisi a magsi chaab ale wannu de alege, ku pagra ka nna yegayega ate ti togi di kiri, dii nyin la, nama chim ka nuru baai ale kan baga wie min a chak nwulinwuli la. ¹² M ale a weeni dii la ale, yogyogla de, ku magsi ka ni te chim sagroba a sak nuruba, ba chaab alege, ni goanti a yaali ayen ka nuru yon te ŋman diem a sak ni wachaalinsaŋa a magsi chaab ale Naawen wamaŋsaŋa. Nama diem a nye ase ni ka bisa la baai ale pak magsi ba a de ŋandiinta alege ba basi dila ale ŋman diem a yaali ayen ba ŋoosi ba maba la. ¹³ Nuru baai abe ale a nye ase dila la, a diem a nye ase ba a ŋoosi kama la, bala chaab a nye ase ba ka biluaata la. Ba ze wa dii ale nala ale dii ale kan nala la a gaari. ¹⁴ Nankpagsa a de ka ŋandiinta. Ba kan ŋoosi ba maba. Ba a de ka ŋandiinta, dii nyin la, ba dek nye wie nya kama a yaa zamsi dii ale nala ale dii ale kan nala la.

6

¹⁻² Dila nyin la, ku a fe kama ayen ti kan diem chim bisa a kasim a zamsi wie ŋaai ale a de ninƙa a magsi chaab ale Yeezu la magamaga. A yaase ti kan a nye ase seero waai ale kasim a se nyubi yenƙa magamaga la. Sak ase boan la? Sak ase wa kasim ta ka sinsak yenaŋa ate wa a sak ayen nuruba basi ba tuimbaataŋa. A yaase ba a sak nuruba ayen ba ta siaka ale Naawen ate wa vari ba a basi. A yaase ba a sak kama a magsi chaab ale soka ale piisi soa dii meena wuu la, a yaase nisima nuruba zuima pa vika a te ba niaka, ale kum po yirika wie ale Naawen le wa bo

nuruba buusa taam wuu dii la. Ku magsi ka ti basi nyaña de meena sakka ale womka abe ti siak chim a nyoro ate ti zamsi wie ña chaab a gum du. ³ Ti be le nye ka dila ase Naawen nin te siuk.

⁴ Ku an bola siak a nye ase baai ale ta siaka ale Yeezu ale ninmuna la a nin zeri Yeezu meena meena ate ba ñman бага basi tuimbaata tomka, ale ge ayen ba ñman pilim va Yeezu. Mi a biisi ka baai ale miñ Naawen wensie sinsañña la, a nya varibasi kaai ate Naawen a te nuruba la, a nya nyuvuri paali dii ate Naawen Chiika a te nuruba la, ⁵ ale maa nya me Naawen wannu ale chim wamañ dii la, ale wakperikaliik sii ate Naawen sak ti la. ⁶ Ba be dan nya nyaña de meena alege potim nyini peelim zeri Yeezu Kirisita, ba le nye ka se a ñman бага pilim ñman va wa? Ba ale a nye dii la, a nye ase ba ñman a ko ka Naawen Biika jabarimu nyiñ la. Nyaku de abe a lagi wa a sak ka nuruba ate ba nya wa a nye wa a la.

⁷ Nuru ale kpa wa talim la ñmoruk dan ni wa a bori kama. Nantaña dan gomsu magsi Naawen a niak talim bula kama. ⁸ Alege dan ka munsa ale wuuta, ate talimu nye bu ka kiriya. Naawen be gomsu magsi kama ayen wa ka te teñ kala choawa. Nuru baai abe ale a nye ase teñ kala choa la, ku magsi ka ba ju bala chaab ale bolim.

⁹ Alege, m dek doaba, ti dan poom a biisi nyaku de, ti seba chak kama ayen nama kan basi ni siaka. Nama sum a nye ase ka teñ kaai ale kan daa munsa ale wuuta teñ la. Ni be le nya varibasika kama. ¹⁰ Ni jam a tom ale diem a tom kama me a te Kirisita bisa ba chaab. Naawen nyiñ, ni jam sak ni yaalika ale ba kama. Naawen a yaali wensie ka nna yegayega. Dila nyiñ la, wa kan pa ñaññ te tuimaña ate ni tom la. ¹¹ Ase

ni ale tom ale ninmuna a te ni Kirisita bisa chaama la, dila nyiñ ti a yaali kama ayen ni wanyiwanyi abe seba chak nalimnyiini ayen ni le nya wie ñaai meena ate wa sak ni ate ni ta yiila ayen ña le nye la kama, ni be kasim ta yiila ayen ña le sum nye kama a ta ga paari kpeglimka. ¹² Ti kan yaali ayen ni chim nyiñworuk nyamma. Ti a yaali kama ayen ni a nye ase baai ale ta siaka ale chichiiba a yaa nya jaab buuri ate Naawen pe ayen ba le nya la.

¹³ Naawen dan pe ayen wa le nye wari, ta siaka ayen wa le nye kama. Boan nyiñña, Naawen ale jam pe dii ale ti kokpienka Abraham la, wa jam ka gum du kama ayen peka pagra ate wa nye wa ale pe ayen wa nye dii la. Nama dek abe seba kama ayen fi dan pe ku a fe kama ayen fi wi jaab waai a yaase nuru waai ale gaam fu la yoi a pe. Jaab abe ale kan boro a ñman gaam Naawen la, wa wi ka wa dek yoi a ka. ¹⁴ Dii ate wa jam pe ale Abraham la ale, “Abraham, m seba chak kama ayen mi le te fu niaka ale ñaññbisa nna yegayega.” ¹⁵ Abraham yaa jam ta ka chichiiba a limsi ate wa ga nya dii ate Naawen pe ale wa la. ¹⁶ Nuru a wi ka jaab waai a yaase nuru waai ale gaam wa la yoi a ka ate ku sak nuruba ayen wa a biisi ka wensie ate nampaga kan ñman boro. ¹⁷ Dila nyiñ la, Naawen ale jam pe dii ale Abraham la, Naawen jam wi ka wa dek yoi a ka gum peka po. Dii nyiñ la, wa jam a yaali ayen wa sak ka baai le ba tuesi ñaññ nyiñ wa ale pe ayen wa nye dii la. Wa be kan tagri wa ale poli ayen wa nye dii la. ¹⁸ Nyaku de abe a sak kama ayen dila powa, Naawen nye ka wie ñaye ñaai ate wa kan tagri ña la. Tama be seba chak kama ayen Naawen daa velinvendo. Tama be chali cheñ Naawen jigi kama ayen

wa vari ti basi. Yogyogla de, ti yaa be бага a teeri wie ηayewa ate wa nye te ti la kama ate dila basi ate ti a denſi chaab kpa abe ti ta yiila nalimnyiini ale Naawen ale pe dii ale ti la. ¹⁹ Naawen abe te ti yiilaŋa de kama, ayen ti pa ti popola meena a nyo ηa po, ate ηa a maari ti wie po. Yiilaŋa de abe a basi kama ate tama me a jo dok kuui dek ale bo yenni po ate Naawen boro la Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem jam jo ka dula. ²⁰ Tama kpagi kpeeni Yeezu tagri ka tama zuk a liŋ jo dula jigini. Wa be kasim chim ka kpagi kpeeni, ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu.

7

¹ Melekizedekwa de jam ka Salem naab ale ηman chim Naawen kpeeni kaabdo. Abraham ale jam nye tugurika a nak nalima ηanaansiwa a de ale ge yaa nyini dula a cheena yeri la, Melekizedek yaa jam tu wa siuku niŋ a te wa niaka. ²⁻³ Abraham ale jam nak tugurika de la, wa jam tuesi ka ηanta nalimaŋa jigi. Wa jam tigiŋi ηantaŋa de meena a nyo ka jigi yeŋ a yaa poori ba pi pi ba beŋ ba beŋ. A yaa lueri beŋka kanyi wa bensa piika meena po a te Melekizedek. Nyaku de abe a sak kama ayen wa gaam Abraham kama? Mm, wa gaam Abraham kama. Melekizedek kiri ale Wayorisima Nyono Naab. Wa yoi di choawa ale Salem naab. Ku kiri me ale, waai ale a nye ate nuruba a boro ale masim la. Buyewa po, dii nyiŋ ale soa ate wa gaam Abraham la ale, ti dan nya Naawen Gbanƙa po, ka kan weeni a sak ti Melekizedek kowa a yaase wa mawa ale ka waai la. Ka be kan weeni a sak ti ase wa ta kokpienŋa yaa wa ka. Ka be kan weeni a sak ti ba ale biak wa diipo a yaase wa ale kpi diipo la. Alege

wa ale a nye ase Naawen Biika la, wa ka Puusika Yenni kpagi kpeeni taam wuu.

⁴ Nama yaa be nya wa ale jam ka nuru kpion dii la. Ti kokpienƙa Abraham waai me ale jam ka nuru kpion la, a jam lueri wa bensanƙa kanyi kama a te Melekizedek. ⁵ Juuma Sinsanƙa a weeni tama Izirali demma baai ale ka Abraham ηaanƙbisa la kama ayen ku a fe kama ayen ti ηanta baai meena ate ti ta la, ti poori ba pipi ba beŋ ba beŋ. Ti dan nye dila ti yaa lueri jayenƙayen a ta nyini ηanta pipiwa po a te ti kobisanƙa baai ale ka Livai dokdem a chim Juuma Puusika Yenni tomteeroma la. Bala maa ka Abraham ηaanƙbisa. ⁶ Melekizedek dek abe jam maa daa Livai ηaanƙbiiga alege Abraham jam maa pa wa ηantaŋa kama a te Melekizedek. Wa yaa te Abraham waai ate Naawen jam pe ale wa la niaka. ⁷ Waai meena be seba kama ayen dan ka niaka teka, ka kpagi ale a te waai ale kan daa kpagi la niaka daa waai ale kan daa kpagi la ale a te kpagi niaka. ⁸ Juuma Puusika Yenni tomteeroma baai ale jam a tuesi piika po bunyiwa la ka nuru baai ale a kpi. Alege Melekizedek me jam a tuesi wa ηantaŋa kama ase tomteeroma la. Alege Naawen Gbanƙa weeni ti kama ayen wa diem boro kama. ⁹⁻¹⁰ Ti kokpienƙa Abraham ale jam tuni wa ηantaŋa a te Melekizedek la, ku jam a nye ase Livai a jam bo Abraham, nyinƙa po kama la. Dila abe a sak kama ayen Abraham ale tuni Melekizedek la, Livai ale wa ηaanƙbisanƙa me tuni kama alege ku ηaanƙ nyiŋ, ka bala ale jam tuesi ηantaŋa wanyi wanyiwa pi piika po Juuma jigi.

¹¹ Ku nyini ka Livai buuni po ate Naawen Sinsanƙa paari Izirali demma. Alege, ase tomteeroma baai ale nyini Livai ale

wa nyaanbiika Aaron po la, a daam dan бага a nye ate nuruma a welema, ba daam ate nye kama. Alege ba ale jam kan бага a nye dila la, ate ku yaa jam a fe ayen, tomteero wa choa ase Melekizedek la a jam. ¹² Boan nyinnya tomteero wa choa dan jam ku a fe kama ayen sinsanña me tagri. ¹³ Mi a biisi nna a magsi chaab ale ka ti Nyonowa Yeezu Kirisita. Wa jam nyini ka kobirin yon po. Wa nuruma an maa poom chim kaabdoaba a nyaya. ¹⁴ Boan nyinnya, ti seba chak kama ayen ti Nyonowa jam ka Juda kobirinni po deno. Moosis abe ale jam biisi Puusika Yenni tomteeroma wie la, wa an jam biisi Juda wariya.

¹⁵ Ni basi, ate m nmasi togi ate ku lagri ayen, Yeezu Kirisita jam ayen wa chim ka Puusika Yenni tomteero choa ase Melekizedek la. Wala be ale tagri ka tomteero kpagsanña meena zuk. ¹⁶ Tomteero kpagsanña de abe jam a va ka sinsanña ale a weeni ba ayen ba nye dii ale dii la a yaa a tom a te nuruma. Sinsanña dan weeni ayen ba nye nna ba a nye ka dila. Alege Yeezu chim ka tomteero waai ale a tom a te nuruma ale pagrim a nyini wa nyuvunni dii ale kan maari a kpeglim diipo diipo la. ¹⁷ Ba nmarisi wa wie Naawen gbanka po ayen, “Fi kasim ka kaabdoma kpagi kpien choa ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu.” ¹⁸ Dila nyin, ti бага a weeni kama ayen, wari dii ate Naawen jam weeni nuruba dila po dila po ayen ba nye la, dila yaa taam ka nakpiak yogyogla de, dii nyin la, di an nman бага a maari nuruba. Di be nman ka kiriya. ¹⁹ Moosis Sinsanña abe an diem nye ate waai welema. Dii ale a saa buyewa la ale, Naawen basi ate ti ta ka yiili paala naai ale gaam wakpakka la, a yaa tagri wakpakka de zuk ayen ku basi ate

ti forisi paari wa.

²⁰ Dii ale nman gum du la ale, Naawen kikaasanña. ²¹ Diipo ate mbala wanyiwanyi jam a piilim chim Puusika Yenni tomteeroma kpagi la, kikaasanña jam karo. Alege diipo ate Naawen jam boro a biisi ale Yeezu la, wa jam ka kama a weeni ayen,

“Nyonowa Naawen ka kama ayen, ‘Fi ka kaabdo taam wuu.’

Wa be ale weeni dii la, wa kan nman tagri wa popolanña.”

²² Kikaasanña nyin abe ale soa ate Yeezu dek a sum chim wa dii ale sak ti ayen Naawen ale pe dii ale tama la, a gaam wa ale jam pe dii ale ti kokpiensanña la kama.

²³ Wari dii me abe le nman boro la ale: Puusika Yenni tomteeroma ale jam a tagri chaab la, jam piisi kama. Dii nyin la, ba wanyi a dan jam kpi, wa nman karo ayen wa tom wa tuimanña. ²⁴ Alege Yeezu kasim boro ka dila taam wuu a chim Puusika Yenni tomteero. Nuru be karo diipo diipo ayen wa tagri wa zuwa. ²⁵ Yeezu kasim vua kama taam wuu. Dila nyin la, a zaani jinla a ta a chej diipo meena wuu, wa бага kama a vari waai ale waai ale a va wa nyin a jam Naawen jigi la a basi.

²⁶ Nyanna de meena nyin ale soa ate Yeezu chim Puusika Yenni kpagi kpeeni dii ale magsi la. Dii nyin la, wa бага a maari ti kama. Wa welema kama. Wari karo ate Naawen бага a nya wa jigi a weeni ayen wa ta kaasunña, a yaase wabiowa. Wa ka wari a nye ale biem buui ate wabaata nyamma a tom la. Yogyogla de, Naawen be zak wa kama a ta jueli kali wa dek ten. ²⁷ Wa daa kaabdoma kpagi kpeeni ase mbala la. Dii nyin la, ku an magsi ayen wa a nye kaabka daa meena a de nin a te wa dek wabaata nyinnya, ale nuruba ba chaab me wabaata nyinnya ase Puusika Yenni kpagi

kpeema mbala ale jam a nye dii la. Yeezu nye wa kaabka ka bunyi dekki, ka an nman бага diipo diipo a tulim buye. Wa ale nye dii a nye dila la ale, wa ale pa wa dek a nyo nuruba nisima po ayen ba ko wa ate ku chim kaabka la. ²⁸ Naawen ale te Moosis Sinsanŋa la a sak kama ayen nuru waai dek ate Naawen a lueri ayen wa chim Puusika Yenni kpagi kpeeni la ka kaasun nyɔɔ. Alege, ŋa ale sak nna la, dila ŋaanniyin ate Naawen yaa ka weeni wa Biika ayen wala chim Puusika Yenni kpagi kpeeni taam wuu. Biik kala a yaa be ale magsi nalimnyiini ate wa tom tuin dila.

8

¹ Wari dii dek chekki ate mi a yaali ayen m weeni la ale nna. Ti sum ta ka Puusika Yenni kpagi kpeeni, waai ale sum ta nye kaai meena ate mi a weeni la. Wa nueri wa tuimaŋa kama ale ge yogyogla de a yaa kala Naawen, waai ale ta pagrim gaam jaab buuri meena wuu la juga geŋ juijui ale ka zula jigi la. ² Wa bo ka Naawen boka viuku po kuui po ate ba a wi ayen Welensa Jigi la. Ku sum ka viuk dek, dii nyin la, ka Naawen dek ale ti ku, daa nuruba.

³ Ku potim ka Puusika Yenni kpagi kpeeni tuini meena ayen wa pa tiirinta a te Naawen. Wa maa pa duŋsa a nye kaabka a te wa. Dila nyin la, ku a fe kama ayen Puusika Yenni kpagi kpeeni de me ate lin biisi wa wari la, a pa jaab a nye kaabka a te Naawen.

⁴ Yogyogla de, ni be nya, wa daam dan bo ka tenzuk de, wa ti an nya siuk chim tomteeroma kpagiya dii nyin la, tomteeroma boro kama a nye Juuma Sinsanŋa ale a weeni dii la a pa tiirinta a nye kaabka. Puusika Yenni tomteeroma de abe maa daa bala po wanyi me la. ⁵ Ba a tom ka Naawen Yeri dii ale bo tenzuk de la po. Ti be a nya yenni

de kama ase di sum ka yemaŋ ate ti бага a nya di ale nina la. Ni be basi ate m weeni ku wensienja a sak ni ayen yenni de ka yeri dii ale bo wenŋmazuk la yisun. Ti seba nyaku de kama dii nyin la, ba nmarisi Naawen Gbanŋa po ayen, diipo ate Moosis jam boro a gomsɪ ayen wa ti Naawen viuku la, Naawen jam weeni wa kama ayen, “Moosis, be kpesi fi dek nalimnyiini ate fi ti viuku ate ku a nye ase vi kuui choa ate m sak fu diipo ate fi jam bo guuk kpionku zuk la.” ⁶ Alege wannɪ ale ka dii yogyogla nna, la, Yeezu tuesi ka kaabdo tuima ŋaai ale chim tuimmaŋsa a gaam bala tuimaŋa la. Ku gaam ase ka wa ale nye ate Naawen ale wa nuruma a ta noayen ale chaab a gaam ku ale poom lin ka dii la.

⁷ Dila nyin la, noayenka ate ba de nin nye la a dan kan ta kaasun di po, ku ti an poom nman magsi ayen ba nman nye noayen saa buye. ⁸ Alege Naawen nya kaasun wa nuruma jigi kama ate wa yaa weeni ayen,

“Dai cheena kama ate m le pilim nye noayen ale Izirali ale Juda demma.

Nyaku de abe nman ka nye paalik.

⁹ Nyaku de abe kan nye ase noayen kaai ate m jam nye ale ba kokpiensaŋa diipo ate mi jam yik ba nisima a ta ba nyini Ejipiti tenka po a nyini la.

Ba jam ka wensie ale noayen kaai ate m jam nye ale ba la.

Dila abe ale jam soa ate mi an poom lagi tue wom la.

¹⁰ Noayen kaai ate mi le nye ale ba da ŋaai le cheena la ale, mi le pa m sinsanŋa a nyo ka ba zuima po,

abe m nmarisi ŋa nyo ba suniima po, ate m chim ba Naawen,

abe ba me chim mi nuruba.

¹¹ Ba wanyi me la a kan poom weeni wa tenjka deno yaase wa weeni wa suowa ayen, basi ate m sak fu, Nyɔnɔwa Naawen ale ka waai la,

dii nyinj la, waai meena a zaani bifik a ta ga paari jakpak le seba mi ale ka waai la kama.

¹² Dii nyinj la, m le vonj ba wakaasimana te ba kama.

M be kan nman teeri ba wabaatana.”

¹³ Naawen abe ale a biisi noayen paalika ate wa nye la, ku a sak ase wa a nya ase nkala yaa ka noayen kpak la. Jaab waai abe ale chim jaab kpak a yaa cheeri la, ba pa wa yuk a basi kama.

9

¹ Naawen ale wa nuruma abe ale jam nye noayenka la, wa jam dueni ka sinsaga ayen ba va njala ale a weeni dii la a te wa zula a puusi wa. Boan nyinjna, ba jam ti ka viuk tenjuk de a te wa zula a puusi wa. ² Ba jam pa ka gatiak wonj a labi viuku ponni po buye. Dok kuui ale de ninjka la, yoi jam ale “Welensa Jigini.” Jaab buui ate ba toati bolim a zaani wa zuk la, ale teebuluk ale jaab buui ate ba pa boroboruk a zaani ku zuk pa a te Naawen la, ale jam za dok kula po. ³ Dok kuui ale jam pa sanj la yoi ale “Welensa Yegayegaka Jigini.” ⁴ Dokku de po ka daata dakari, dii ate ba pa ligmonij a magi ku nyinj taam tu la ale boro. Ba a pa ka njanta ate ba nyum masa nna yegayega a dueni di zuk a ju. Jaab waai me ale jam maa bo dokku po la ale Daka dii ate ba a wi ayen Noayenka Dakanni la. Ba jam pa ka ligmonij a manj ku nyinjka meena taam tu. Dakanni po, ba jam pa ka lenj, kaai ate ba pa ligmonij a nye ka la a zaani du. Nandiin tii ate ba a wi ayen “maana” la ale jam bo ka po. Jaab

waai me ale maa bo Dakanni po la ale Aaron tacheikka. Vaata ale jam pusi ka zuk. Tintain paglagsa njai njayewa ate Moosis sinsanjna a jam njmarisi dua nj nyinj la ale jam maa bo di po. ⁵ Njanta ale jam ta kinjanja a yaa koa dakanni zuk. Njantana de a jam a teeri nuruma kama ayen Naawen bo ka dula. Njantana kinjanja jam lagri lik ka juijui ate Naawen jam ta jiiim ale nuruma la. Alege, yogyogla de ku an diem a magsi ayen m togi wie meena kie a lagri.

⁶ Ba ale gonsi nyanja de meena a magsi ayen dii ale dii nye la ale nna. Daa meena, Juuma Puusika Yenni tomteeroma a jo ka Welensa Jigini a tom ba tuimana. ⁷ Ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni nyiini ale a jo Welensa Yegayegaka Jigini bunyi dekki bein po a nye kaabka. Wa tagri ka nuruma zuk a yaa pa ziim a nye kaabka a te Naawen, wa dek wakaasimana nyinj ale wie njai ate nuruma nye kaasi alege ze la. ⁸ Nyanja de meena po Naawen Chiika a sak kama ayen siuk kuui ale a jo Welensa Yegayegaka Jigini la an diem lagiya. Boan nyinjna Welensa Jigini a diem za kama. ⁹ Nyaku de abe a sak ti ka wari jinla dannii. Ku kiri ale, tiirin tii ale duj sii meena ate nuruba pa a nye kaabka a te Naawen la, njanta bala an бага a basi ate waai ale a te Naawen jaamu la a ta sunum welenja, ¹⁰ dii nyinj la, ku meena ka njandiinta ale soka wie. Nj ka nyinjka po nyiini sinsaga. Nj be boro ka dila a ta ga a paari diipo nyiini ate Naawen a basi ate nj a tagri la.

¹¹ Alege Yeezu ale jam chim Puusika Yenni kpagi kpeeni a soa njanmanj sii meena ale poom bo dela la. Wa yaa be va ka viuku po a taam paari Welensa Yegayegaka Jigini. Viuk kula abe welema kama gaam Moosis ale ti viuk kuui

la. Daa nurubiik ale ti viuk kula ase Moosis viuku la. Ku be poom ka tenzuk de me. ¹² Wa be ale vari ti basi kama. Varibasika de abe boro ka dila taam wuu. Wa jo Welensa Yegayegaka Jigini ka bunyi dekki, wa be an va daa bua ale niiga ziita nyin jo dula. Alege wa va ka wa dek ziimu nyin jo du. ¹³ Ba nyiem pa ka bua ale niiga ziita ale naasari dii ate ba ko a ju ate bu de chim buntuem la a nye misi nuru waai ale tanjim wa dek la nyinka ayen wa nman welema. ¹⁴ Ku be dan ka dila, nama dek abe poli nya ase Yeezu ziimu le nye ate nuru welema a soa ase ka se la? Yeezu waai abe ale kan ta kaasun la, be va Naawen Chiika, waai ale boro taam wuu la pagrim nyin, a pa wa dek a nye kaab welen te Naawen. Dila a te ni ka siuk ate ni a tom a te Naawen waai ale vua la.

¹⁵ Dila nyin la, Yeezu Kirisita ka waai ale ka tama ale Naawen yigma la. Wala ale nye ate tama ale Naawen a nman nye noayen paalik, ate baai ate Naawen wi ba la a yaa nya wa ale pe ayen wa le te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Nyaku de abe sum ka wensie dii nyin la, kum ale ko a yaa vari nuruba ba wakaasima po a basi, wie naai ate ba jam nye kaasi diipo ate ba lin jam ta noayenka ale Naawen la.

¹⁶ Nuru abe dan weeni wa ale a yaali ayen ba pa wa nantana a nye dii ale dii ase wa nin kpi la, ku a fe kama ayen ba be seba chak ayen wa kpi kama abe ba yaa pa wa nantana a nye wa ale weeni dii la. ¹⁷ Boan nyinna, wa ale weeni dii la, wa dan kan kpiya, wa ale biisi dii la ka pagrimoa, ase ka wa nin kpi. ¹⁸ Dila abe a sak kama dii nyin ale soa ate ninka noayenka nyeka a jam a fe ate ba a ko dunsa ayen noayenka nyeka ta pagrim la. ¹⁹ Boan nyinna, Moosis ale jam mooli Naawen Sinsanja meena

a sak nuruma la, dila naanynin ate wa yaa jam pa niiga ale bua ziita ale nyiam a gum chaab, a yaa pa pakobta tii ate ba muni la, ale tiib buui ate ba a wi ayen "hiisop" la nmazuk nan, a yaa pa bala bayewa a lusi ziimu ale nyiamu po a pa a misi Sinsanja Gbanja ale nuruma ale ge a weeni ayen, ²⁰ "Ziim buui ale a te noayen kaai ate Naawen weeni ti ayen ti siak di noai la pagrimu ale nna." ²¹ Moosis ale nye dila nueri la, wa yaa nman pa ziimu ale nyiamu ale nantana a misi viuku ale nanta baai meena ate ba pa a nye puusanja la nyin. ²² Wensie, Juuma Sinsanja abe ale a weeni dii la ale nna ayen, ka ziim ale a lo ten ate jaab meena a chim jawelen. Ziim abe dan kan lo tenka, wabaata vondeka karo.

²³ Viuku ale nanta baai ate Moosis pa ziimu a misi ba nyin la, ka nanta baai ale bo wenzmazuk la, yisinta. M be weeni ni kama ayen ka dunsa ziita ale a lo ten ate ba a welema. Alege, nanta baai ale bo wenzmazuk la, ku a fe kama ayen kaab kaai ale gaam ziim tila la a nye ate ba welema. ²⁴ Boan nyinna, Yeezu Kirisita an jo daa Welensa Yegayegaka Jigi dii ate nurubiik dek se la. Welensa Yegayegaka Jigi dila ka jigi dii ate ti an бага a nya la, yisun. Wa jo ka wenzmazuk dek juujui yogyogla de ate wa yaa tagri tama zuk a pa wa dek a sak Naawen la. ²⁵ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem ta ka dunsa ziim a jo Welensa Yegayegaka Jigini bena meena. Alege Yeezu Kirisita an nye dila magamaga. ²⁶ Wa dan jam pa wa dek te ate ku paari ka diichoa nnapode, wa daam te nam a paari ka diichoa a zaani diipo ate Naawen nye tenka la. Alege, ku ale ka dii yogyogla nna, ate wie meena tuak kpeglimka la, ale

wa yaa pa wa dek a sak bunyi dekki ayen wa pa wa dek a nye kaabka ate biem kan nman boro. ²⁷ Ku a fe kama ayen nurubiik a kpi bunyi dekki. Wa kan kpi buye. Wa dan ga kpi, Naawen le bo wa buusa kama. ²⁸ Nurubiik abe ale a kpi ka bunyi dekki la, Yeezu Kirisita me abe kpi ka bunyi dekki a nye kaabka ayen wa duisi nuru boari wabaata basi. Wa be le nman pilim jam kama. Wa dan pilim jam, wa kan nman duisi ka nuruba wabaata a basi, alege wa le vari ka baai ale a limsi wa jamka la a basi.

10

¹ Juuma Sinsanña abe ka wie njaai le sum na nye la, yisinta, daa na dega. Sinsanña de a sak kama ayen ku a fe kama ayen nuruba a jam Naawen jigi daa meena, ale bena meena a nye kaabka. Alege kaabka de meena ale kan baga a nye ate nuruba a welema la, Sinsanña, njaai ale va ka kaabka de meena a tom la, an baga a nye dila me. ² Na dan baga a nye ka dila nna, nuruma ate ale a nye kaab kaai la, ba te basi kama. Dila nyinj la, nuruma a dan kaab dila a yaa deri welema, ba te kan nman baga ale seba ayen wabaata boro. ³ Ku be ale ka dii la, bena meena kaabka de a teeri nuruma ka ba wabaatanja wie. ⁴ Boan nyinjna, niiga ale bua ziita an baga duisi wabaata a basi.

⁵ Dila nyinj ale, soa ate Yeezu Kirisita ale jam jam tenzuk de la, wa weeni Naawen ayen,

“Fi kan yaali ayen ba a ko nanta a te fu a yaase ba pa tiirinta a te fu.

Alege fi gomsa ka nyinj a te mu.

⁶ Ku kan te fu supeentiga ale ba ale a ko dunsa a ju si kunjun tii zuk ate ba a kaab fu la.

Ku kan te fu supeentik me ale kaab kaai ate ba a nye

ayen ka duisi ba wabaatanja a basi la.

⁷ Be nya mi ale nna, ‘Naawen, ayen m tom fi ale a yaali dii la,

ase ba ale poom nmarisi mi wie Sinsanña Gbanja po dii la.’ ”

⁸ Wa lij weeni kama ayen, “Ku kan te Naawen supeentik ale ba kaabka ale ba tiirintanja ale ba ale a ko nanta baai ju a te wa la, ale kaab kaai ate ba a nye ayen ka duisi ba wabaatanja a basi la.” Nyanja de meena ba be va ka Juuma Sinsanña ale a weeni dii la a nye. ⁹ Wa yaa nman weeni ayen, “Be nya mi ale nna, Naawen ayen m tom fi ale a yaali dii la.”

Dila nyinj la, Naawen yuk kaab kpagsanja a basi kama alege pa Yeezu Kirisita kaabka zaani kaab sila nanjula po. ¹⁰ Yeezu Kirisita ale jam tom Naawen ale a yaali dii la, ale soa ate tama meena a yaa va wa ale pa wa dek nyinjka a nye kaabka bunyi dekki la nyinj a yaa welema.

¹¹ Juuma Puusika Yenni tomteeroma meena a tom kaabka tumana ka daa meena. Ba be a nye kaab kala degadega a paari ka diichoa. Alege Kaabka de kan duisi wabaata a basi. ¹² Yeezu Kirisita be nye kaabka ka bunyi dekki wabaata nyinj. Kaabka de abe kasim ta pagrim a boro ka dila taam wuu. Wa ale ga nye dila nueri la, wa yaa kali Naawen juga genj, zula jigini. ¹³ Dula jigini, wa yaa limsi ka da dii dai ate wa dachaasana le chim wa yom la. ¹⁴ Wa ale nye kaabka bunyi dekki dila la, a basi kama ate nuru baai ate Naawen soa la, a kan maa ta kaasun diipo taam wuu.

¹⁵ Naawen Chiika dek abe siak kama ayen nyaku de a sum ka wensie ale Naawen ale weeni dii ayen,

¹⁶ “Noayen kaai ate mi le nye ale ba da njaai le cheena la,

ale mi le pa m sinsan̄ṅa a nyo ka
ba suniima po,
abe m ṅmarisi ṅa ba zuima
po.”

17 Wa ṅman weeni gum du
ayen, “M abe kan ṅman teeri ba
wabaatan̄a ale ba wakaasiman̄a
diipo diipo.” 18 Dila nyin̄ la, ba
wabaatan̄a a dan nya von̄teka, ku
an poom ṅman magsi ayen ba nyē
kaabka a duisi ba wabaatan̄a a
basi.

19 Dila nyin̄ la, m suaata Yeezu
ziimu ale lo teṅ ate wa kpi la
nyin̄ abe ale soa ate ti бага a
jo “Welensa Yegayegaka Jigini” ale
ge kan chali yogsum. 20 Gatta
kpieṅ kaai ate ba jam pa lik doḱku
noanni la a yaa lagi kama ate ti
va ka siuk kuui ale vua la a jo
dula. Yeezu abe pa ka wa dek
nyin̄ka tagri jigi dila a te tama.
21 Ti be ta ka Puusika Yenni kpagi
kpeeni nna yegayega ate wa a
nya Naawen Yenni zuk. 22 Ni be
basi ate ti forisi paari Naawen ale
sunum yuarisima ale siak kaai ate
ti seba chak ayen ti ale ta siaka ale
jaab waai la sum ka wensie. Ti
forisi paari wa ale suniima ṅaai
ate Yeezu sugri ate popola kan
ṅman a daani ti la. Ti forisi paari
wa ale nyin̄ sii ate ba pa nya buui
ale kan ta dan̄ta a so si la. 23 Ni
basi ate ti ṅmasi yik nalimnyii
ti yiila ṅaai ate ti ta la, dii nyin̄
la, ti бага a ta siaka kama ayen
Naawen ale pe ayen wa nyē dii
la wa le nyē kama. 24 Ni basi ate
ti ta chaab wie, a maari chaab
ate ku basi ate ti ta yaalika ale
nuruba a tom tuimman̄sa. 25 Ni
kan basi ate ti basi chaab tuka ase
nuruba ba gela ale kasim a nyē
dii la. Alege ni basi ate ti a deṅsi
chaab kpa nalimnyii a gum du,
ase ni ale nya ale da dii dann̄i
ate ti Nyon̄owa le jam la a moata
kama la.

26 Dii nyin̄ la, kaab ka choa
a ṅman karo ayen ka duisi ti

wabaatan̄a a basi ase ti nin potim
seba alege kasim a tom wabaata
a cheṅ alege seba ayen ti wom
wensien̄a kama. 27 Alege baai ale
kan siak Naawen noai la, bala be
a limsi ale yogsum, buusa ṅaai ale
ṅa jam la, ale bolim̄ṅiak kaai le
bu de ba la. 28 Nuru waai abe
ale a zeri Moosis Sinsan̄ṅa ale a
weeni dii la, ba dan bo wa buusa
ale seeroba baye a yaase seero
boari ate wa lo, ba deri a ko wa
kama. Ba bola kan ta jiiirim ale
maga dek me la ale wa. 29 Dila
nyin̄ la, waai abe ale potim a zeri
Naawen noai la, ku a sak ase wa
an pa ka Naawen Biika chim ka
nuru la, wa pa Biika ziimu buui
ale duisi nuru wala wabaatan̄a a
basi la chim ka wakayiok, wa a
le ka Naawen Chiika waai ale va
niaun̄ nyin̄ a nyē waman̄sa a te
nuruba la. Nama be poli nya nuru
wala choa waalika le ka soa dii a
magsi wa nya la. 30 Tama dek be
seba ayen Naawen ale weeni nna.
Ti be seba wa ale ka dii la kama,
wa weeni ayen, “Ku ka mi wari
ate m nyē wari tuni baai ale a tom
biem tuima la. M be le nyē kama.”
Ti be seba waai me abe ale weeni
ayen, “Nyon̄owa le bo wa nuruma
buusa la” kama. 31 Ku le pagra
ka nna yegayega ase Naawen waai
ale vua la a nin weeni ayen wa le
te fu waalika.

32 Ni teeri ku ale jam ka dii ni
jigi la. Va ṅala po ate ni tagri
va Naawen la, ni nam ka wie
nna yegayega po alege, ni an jam
te ninammu siuk ate bu бага ni.
33 Da dii dai nuru nyiem ale yik
ni a ta nyini peelim a le ni, a nyē
ate ni a nam. Da dii dai me ni
nyiem goms̄i ka ni dek ayen ni pa
ni dek a gum baai ate nuruba a
nyē ba dila la po. 34 Ni maa jam
ta jiiirim ale nuru baai ate ba yik
lik la kama. Nuruba be ale tuesi
ni jaab buuri meena la, ni diem ta
supeentik kama a dun̄ ni sue. Dii
nyin̄ la, ni jam seba kama ayen ni

ta ḡanta kama ate ba gaam bala nalimnyiini. Ba be kasim boro ka dila taam wuu. ³⁵ Dila nyiḡ la, ni be yik ni dek nalimnyiini wienḡa de po dii nyiḡ la, ku ta ka tiirim kpiem cheena. ³⁶ Ku a fe kama ayen ni ta chichiiba ate ni baga tom Naawen ale a yaali dii la ate ni nya wa ale pe ayen wa le nye dii a te ni la. ³⁷ Boan nyiḡḡa, Naawen Gbanḡa weeni ayen,

“Ku kan beni gaam taam,
ale ge ate waai le wa jam la a jamu,
wa kan beni.

³⁸ Mi wayḡrisima nyamma le ta siaka kama ate ba vuuk.
Alege, ba wanyi a dan nyini mi ḡaanḡ a ḡmani,
m sui kan peenti ale wa.”

³⁹ Alege tama daa baai ale a ḡmani wa ḡaanḡ a yaa cheḡ a be siuku po la. Ti ka baai ale ta siaka ale wa a yaa nya varibasika la.

11

¹ Siaka ka wari dii ate nuru ta yiila ale seba chak me ayen di sum ka wensie a yaase di le sum nye alege, wa an baga a nya wanni deema la. ² Ku jam ka ba siaka nyiḡ ate Naawen jam basi ate dila po dila po demma seba ayen wa sui peenti ale ba kama.

³ Ka siaka ale soa ate ti seba ayen ka Naawen ale biisi a yaa nye wenḡmazuk ale teḡ ale ḡanta baai meena wuu ale bo ba po la. Dila nyiḡ ate ti baga a nya ḡanta baai ale boro nna la. Ti be an baga a nya ḡanta baai ate wa pa nye ḡantaḡa de meena la.

⁴ Ku jam ka siaka nyiḡ ale soa ate Abil jam te Naawen kaab maḡ a gaam Keen ale jam pa jaab buui me a nye kaabka la. Be ka Abil siaka de nyiḡ abe ale soa ate Naawen sui peenti ale wa ayen wa ka wayḡrisima nyḡḡ. Ti seba nyaku de kama dii nyiḡ la, Naawen dek sui jam peenti ka

nalimnyiini ale wa tiirimu. Be ka wa siaka de nyiḡ ale soa me ate ti a wi wa yonni jinla ase wa diem vua kama la.

⁵ Ku jam ka siaka nyiḡ ale soa ate Enok an kpi la. Naawen jam goanti nye kama ate wa yiri jueli wenḡmazuk ayen wa kan kpi. Nuru abe an jam baga a nya wa. Naawen Gbanḡa abe weeni sak ti kama ayen wa nye ate ka Naawen sui peenti ale wa ale ge ate wa yaa pa wa a ta jueli la.

⁶ Nuru waai karo a baga a nye ate Naawen sui a peenti ale wa alege kula nyḡḡwa a ka siaka ale wa. Dii nyiḡ la, waai ale pa wa dek a te Naawen la, ku a fe kama ayen wa ta siaka ayen wa boro kama. Wa be a te baai ale a gisi wa la ka tiirim.

⁷ Ku be jam ka siaka me nyiḡ ale soa ate Nowa baga wom Naawen ale jam kaam wa a magsi chaab ale wie ḡaai le ḡa nye chum diipo la. Wa siaka nyiḡ ale soa ate wa jam lagi tue wom, a yaa nye ḡaarunḡ ayen wa vari wa ale wa dḡkdemma meena a basi. Wa siaka de nyiḡ abe ale soa ate nurubiik teḡzuk de a jam nya chivie, ale ge ate Naawen wi wa ayen wayḡrisima nyḡḡ.

⁸ Ku jam ka siaka nyiḡ ale soa ate Abraham zuli Naawen noai a nyini cheḡ teḡ kaai ate Naawen jam pe ayen wa le pa te wa la. Abraham yaa basi wa teḡka a yaa nyini a cheḡ alege poom ze juijui dek chekki ate wa jam a cheḡ la. ⁹ Siaka de nyiḡ ate wa jam bo teḡ kaai ate Naawen pe ayen wa le pa te wa la. Wa jam bo ka po ase ka nichaano la. Wa ale wa dḡkdemma jam a goa ka viita po ase Aizik ale Jakob ate Naawen jam pe ale ba ate ba me jam bo viita po dii la. ¹⁰ Dii nyiḡ la, Abraham jam a limsi ayen wa jo ka wenḡmazuk yeri ḡaai ate

Naawen se te wa la. Yeenja de kan maari a lo.

¹¹⁻¹² Ku jam ka siaka nyinj ale soa ate Abraham, waai ale jam kpañ nna yegayega a moata kum la, a te wa powa Saara, waai me ale jam kpañ nna yegayega a gaam biam taam la puuk. Dii nyinj la, Abraham jam ta siaka kama ayen Naawen ale jam pe ayen wa le nye dii a te wa la, wa le nye kama. Abraham be jam sum nya ka ñaajibisa a piisi nna yegayega ase chinmarisaña la, ale piisi me nna ase beli tambusunj tintanfila la. Nuru an poom бага a chiini ba.

¹³ Nyaba de meena ate m biisi ba wie la kpi kama ale ba siaka alege ba an tuesi ñanta baai ate Naawen pe ayen wa le te ba la. Alege siaka nyinj ba nya kama ayen ñanta dua ka jigi nna niñniña ate ba jam a nye ase ba jam paari ku jigini kama la. Ba be jam siak kama ayen ba ka nicham tenjuk de. Ba yenni dek abe bo ka jigi yonj. ¹⁴ Nuru baai abe ale a poli ase nna la, bala chaab a sak kama ayen ba kasim a gisi ka ba dek tenj ayen ba kali. ¹⁵ Ba be dan kasim a poli ka tenj kaai ate ba pa basi ñaaj la wie, ba ta siuk kama a pilim a ñmani? ¹⁶ Aawo, wannu ale, ba kasim a yaali ale ka ninmuna tenj kaai ale gaam ba tenka la. Daa jigi yonjña, tenjuk de, ka wenjmazuk ale la. Dila nyinj la, chivie ka Naawen ale ba ale wi wa ayen ba Naawenya. Dii nyinj la, Naawen se ka yeri te ba.

¹⁷⁻¹⁸ Aizik nyiini jam ale Abraham biik. Naawen yaa jam weeni Abraham ayen, “Fi le va ka Aizik nyinj a nya ñaajibisa ate fi yonni kasim boro taam wuu, ase m le poom pe dii ale fu la.” Alege, ku ñaajnyinj ate Naawen yaa weeni Abraham ayen, wa ko wa biika de a nye kaabka a te wa, Naawen. Alege, Naawen ale jam pe dii ale

Abraham ayen wa le nya biik la, ku sum chim wensie. Wa me yaa siak ayen wa ko biika de a te wa. Naawen jam weeni nna, kama ayen wa nye Abraham siaka ale wa a nya. ¹⁹ Abraham be jam ta siaka kama ayen Naawen бага a nak nuruba kama a yiri kum po. Dila nyinj la, daam dan ka ku wensienja jigini, ti бага a weeni kama ayen Abraham ñman tuesi Aizik ka kum nisima po.

²⁰ Ku jam ka siaka nyinj ale soa ate Aizik weeni ayen chum da dii dai, Jakob ale Iiso le nya niaka kama.

²¹ Ku jam ka siaka ale basi ate Jakob te Josefi nidɔabilisaña wanyiwanyi niaka ale ge kpi. Wa jam pa ka wa tacheikka a chogsi wa dek a yiri kali wa gaduoku zuk a yaa puusi Naawen a te ba niaka.

²² Ku jam ka siaka nyinj ale soa ate diipo ate Josefi a jam moata kum la wa biisi magsi chaab ale diipo ate Izirali demma ale jam basi Ejipiti tenka abe ba kuli la. Wa jam maa weeni ba le ba nye wa dii ase wa nin kpi ate Izirali demma basi Ejipiti a kuli la.

²³ Ku jam ka siaka ale basi ate Moosis kowa ale wa mawa ale biak wa la, a pa wa suk ate ku paari chiisa sita. Ba ale jam nya ale biika ka bimañ la, yogsum jam ka ba ate ba zeri Ejipiti Naawa sinsañña.

²⁴ Ku be jam ka siaka ale soa ate biika Moosis ale ga chim nueri la, wa zeri ayen wa daa Ejipiti Naawa le biiga. ²⁵ Wa jam a yaali ayen ka wa dan maa nam ale Naawen nuruma a zunchoñ gaam wa nin de masim ale biem alege ku kan beni. ²⁶ Wa jam poli kama ayen fi dan nya chivie Kirisitawa, waai ate Naawen le tom ate wa jam la nyinj, a zunchoñ ka nna yegayega a gaam Ejipiti jigsika meena. Wa jam a poli dila kama dii nyinj la,

wa nina jam muni ale ka tiirim buui ate wa le nya la.

²⁷ Ku jam ka siaka ale soa ate Moosis basi Ejipiti tenka alege yogsum an jam yik wa ale naawa supuurimu. Wa kasim jam ta popola ale siaka kama ale Naawen, waai ate nurubiik an baga nya wa la. ²⁸ Ku jam ka siaka ale soa ate wa weeni nuruma ayen ba nye Gaambasika Tigini nhandiintanja abe ba pa ziimu a misimisi diinaja noanja ate sabiilo, waai ale a ko nuruba la a dan jam, wa kan ko nidabili sii ate Izirali demma lin biak la.

²⁹ Ku jam ka siaka ale soa ate Izirali demma a baga va beli dii ate ba a wi ayen Nyamonun la a chej taam jueli nna ase ba jam a tabi ka ten kosik zuk alege daa nyiam po la. Ejipiti demma ale jam tomsi ayen ba maa va taam la, nyiamu yaa deri chali jam lim ba a basi du.

³⁰ Ku jam ka siaka ale soa ate Jeriko tenka siaka ate ba se gilim ka la a lo. Izirali demma jam chej gilim ka, ka daa nayo poi ale ge ate ka lo. ³¹ Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Arayab, waai ale jam ka nidja yaalido nna yegayega la, an jam maa kpi ale baai ale jam kan siak a te Naawen noai la. Dii nyin la, wala ale jam vari nuru baai ate Izirali demma jam tom ayen ba ga nak nya ba dachaasana, Jeriko demma la, a basi.

³² M be le nman biisi ka wana ale wana wariya? M te baga a biisi nuruba ba chaab wie kama, ase mbala meena ate m biisi la, alege nin nman karo ate m le nye dila. Alege ba chaab boro kama ase Gidiyon ale Barak ale Samson ale Jepeta ale Deevide ale Samuel ale Naawen biisiteeroma la. ³³ Be ka siaka nyin ate nyaba de meena a nye kpalijsa ale tenja a nak de, a fe ate wensie boro, a nya Naawen ale pe ale ba ayen ba le

nya dii la, a nye ate ghenja a baga ligi nja noa, ³⁴ a kpimsi bolim kpeenta, a chali liisi gebi wonj sii ate ba jam ayen ba pa ko ba la. Ba jam wobsa kama alege tulim nya pagrim. Ba jam ta pagrim ka nna yegayega tugurisa po a yaa nak satensa sojiba de. ³⁵ Nipooba gela baai ale ta siaka la nyin ale soa ate ba mabisa ba gela baai ale kpi la a yaa yiri kum po.

Ba gela me a jam zeri kama ayen nuruba kan basi ba namsika alege siak ayen ba namsi ba a ko, ayen ku basi ate ba yiri kum po a ta nyuvuri man. ³⁶ Nuruba jam nye ba gela me a la, a miiri ba, a pa choarima bobi ba a ta ba ga lik. ³⁷ Ba gela me, ba yuk ba ale tana, a pa gebisa a gebi ba buye, a pa gebi wonja a ko ba gela me. Ba gela me a jam a jo ka piisa ale bua gbanja, ba gela me a jam chim ka njanjagsa nna yegayega, nuruba namsi ba gela a te ba tuom. ³⁸ Ku an poom nman magsi ayen tenzuk de demma a nman ta nuruma de chaab ba sunsunja. Ba kasim jam bo ka sagini po a nyiem chej a basi du, nna ase nicham la. Ba jam maa bo ka guuta zuima, ale pina vie po, ale maari a goa vie po me.

³⁹ Nyaba de meena siaka nyin abe ale soa ate Naawen jam weeni ayen wa sui peenti ale ba kama alege, ba an jam nya Naawen ale jam pe ayen ba le nya jaab buui la. ⁴⁰ Dii nyin la, Naawen daam poom poli ayen wa nye ka wamanj ate di gaam dila a te ti. Wa be poli kama ayen wa kan nye ate nuru bala kan ta kaasunja, ase ka wa nin pa tama me a gum chaab ale bala, ale wa yaa nye dila.

12

¹ Dila nyin la ti baga a weeni kama ayen, nyaba de meena a sak ti kama ayen baai ale ta siaka la, ku a te Naawen ka supeentik. Dila

nyin la, ni basi ate ti chim nuru baai ale a chali chala la. Dila a sak kama ayen ku a fe kama ayen wie n̄aai meena, ase biem dek ale bobi ti tara nna kenken la, ale basi ate ti kan бага a chali nwulinwuli la, ti yuk n̄ala basi abe ti a chali chala n̄aai ate Naawen ayen ti a chali la ale chichiiba, ² a kasim a nya Yeezu waai nyin ate ti siaka kasim boro a ta nyini ku piilimka po a ta a cheŋ taam wuu la. Masim buui ate wa jam a limsi ayen wa nya la ale jam soa ate wa nam jabarimu zuk. Wa an jam poom pa chivie n̄aai ate wa le nya jabarimu zuk la a chim wariya. Yogyogla de wa be kala ka Naawen juga geŋ, zula nyaka jigini.

³ Nama dek abe poli nya dii meena ale nye wa jigi la. Wabaata nyam jam kisi wa ka nna yegayega, a nye gaasa me wa jigi. Alege wa jam ta chichiiba kama nalimnyiini. Ni be poli nyaku de nya ate ku basi ate nama me ta chichiiba ate yogsum kan nye ate nyinworuk yik ni. ⁴ Boan nyin̄a, ni ale diem boro a nye kpalin̄ka ale biem la, ni an diem kpalim paari juijui ate ni le kpi la. ⁵ Nama baŋ Naawen ale biisi dii ayen ku den̄si ni kpa ni ale ka wa bisa nyin la? Wa weeni ayen,

“M biiga, kan pa ku chim gbeera ase fi nin nye wari kaasi ate Nyonowa sak fu yam maga dega.

Yaase fi basi ate fi su kaasi ase wa ale a t̄arin̄ fu.

⁶ Dii nyin la, Nyonowa Naawen a sak waai ate wa ta yaalika ale wa la kama, ale a te wa waalika me waai ate wa a wi wa ayen wa biik la.”

⁷ Ninam dan jam ni jigi, ni yik ni dek a nam ale bu a sak ni ka yam. Ni ninammu a sak kama ayen Naawen a nye ni ase ka wa bisa la. Biik boro ate wa ko kan te wa waalika? ⁸ Ni be dan kan a

nya waalika ase wa bisan̄a meena la, ku a sak ase ni sum daa wa bisa la. Ku a sak ase ni poom ze waai dek ale ka ni ko la. ⁹ Ase ti ale ta ti koma nna, ba a te ti waalika kama alege ti a zuli ba kama. Ti be dan pa ti dek a te ba dila, ti be le pa ti dek a te ti kowa waai ale bo wenȳmazuk la ate ku soa ka se ate ti boro? ¹⁰ Tama koma be ka nurubisa. Ba be a te waalika kama a magsi chaab ale ba dek ale poli dii ayen ku magsi ti kaasun̄ku la. Waalika de a nyiem be kan beni. Alege Naawen a te ti waalika kama ayen ku ta nalim jam ti jigi ate ti maa ta welensa ase wa ale ka dii la. ¹¹ Diipo ate ti nyiem nya waalika la, dila powa ti sue a kaasi kama, n̄a kan peenti. Alege ti dan siak a te wa, ku a nye ase ka tiib ale a yoani yoana la. Ase tiimu ale a yoani yoana la, waalika me a te ti ka yoana. Yoanaŋa de abe ale masim boka ale waȳorisima tuima.

¹² Dila nyin la, mi a weeni ni kama ayen, ni be zak ni nisimaŋa sii ale jiak la wein, abe ni basi ate ni dunan̄a n̄aai ale gbarin̄ la, a ta pagrim. ¹³ Ni yuarisi suitan̄a ate nan̄ kaai ale a dugsi la a kan deri kpi alege ka nya nyinyogsa.

¹⁴ Ni pii nyin ate ni ta nye masak ale waai meena, abe ni welema dii nyin la, waai ale kan welema la, an бага a boro ale Naawenya. ¹⁵ Ni kpesi ni dek ate ni wanyi me la a kan jogi Naawen niaun̄ku abe ni wanyi me la a kan chim tituak a pa bu yaamu chogsi tiib sinsila, ¹⁶ abe ni wanyi me a kan ta nye kaai ale kan nala ase Iiso nyeka choawa la. Wala jam ale wa kowa bikpagi. Iiso yaa pa kpan̄tan̄a deka a da n̄andiinta de bunyi dekki ate ku yaa sak ayen wa n̄man daa bikpagiya. Nyeka de choa abe jam ta ka kaasun̄ a jam ba kisitan̄a wien̄a po. ¹⁷ Alege nama seba kama ayen

ku ŋaanyinyi, wa yaa ŋman jam a yaali ayen wa tuesi ka niak kaai ate wa kowa ayen wa te la, alege wa kowa jam yiak wa ayen wa ga nakpiak. Iiso a kum kama a pii nyinyi a nye ayen wa tagri wa ale nye dii la, alege wa an ŋman jam бага a nye dila.

¹⁸ Mi a weeni nyaŋa de meena kama boan nyiŋŋa, nama an jam ase Izirali demma ale jam jam dii la. Ni an jam daa jaab waai ate nuru бага a tiri wa ase Sinaai Guuku ale ku bolimŋiaka ale a de la, ale legini nna kpito la, ale vapagrika, ¹⁹ ale damuniŋ ale kasim a kum nna yegayega ale lueluku ale a kaari la. Nuruma ale ga wom lueluku la, ba yaa saalim ayen ba kan ŋman a yaali ayen ba wom wari di choa, ²⁰ dii nyinyi la weeni kaai ale jam weeni ayen, “Duŋ a dan poom tiri guuku, ku a fe kama ayen ba pa tana a yuk ka ko.” Weenika de jam pagra kama te ba. ²¹ Moosis ale jam nya nyaŋa de meena la, ku jam pagra ka nna yegayega ate wa weeni ayen, “Yogsum ale ta mu ate m nyinyi a gok.”

²² Alege nama ate mi a weeni ayen ni nya, ni goanti jam ka Zayon Guuku ale Naawen waai ale vua la teŋka wenyimazuk Jerusalem a ase teŋzuk de Jerusalem a la, ale sabiilo baai ale piisi nna yegayega la, ²³ ale Naawen bisii ate wa liŋ biak la tigsika po kaai ale ka supeentik tigsika la jigi. Bisana de yue ale ŋmarisi bo wenyimazuk. Ni jam ka Naawen waai ale a bo nurubiik meena buusa la jigi. Ni chiisaŋa jam gum jaab ale ka nuru baai ale kan ta kaasun la, chiisa. ²⁴ Ni jam ka Yeezu jigi. Ka wala ale zaani tama ale Naawen ale nye noayer paalika la sunsun. Ni be jam ka ziim buui ale a sugri ni biemu a basi la jigi. Ziimu de abe a sak ti ka wamaŋsa yegayega a gaam

Abil dunjka ziimu, ale a sak ti wie ŋaai la.

²⁵ Ni be kpesi ni dek ate ni kan zeri Naawen ale a biisi dii la womka. Tama be ale nye ka se a бага chali be waai ale a biisi ate ku nyini wenyimazuk la jigi ase ti nin zeri wa? ²⁶ Dila powa wa ale biisi la, ku jam choa teŋka meena kama. Alege yogyogla de, wa pe kama ayen, “M le choa ka teŋka a ŋman gum du. Be daa teŋka nyiini ate m le choa, m le choa ka teŋka ale wenyimazuk meena a maa gum du”. ²⁷ Wa ale weeni dii ayen, “M le ŋman la”, a nyini ka peelim a sak ayen choaka de a sak kama ayen jaab buuri meena ate Naawen nye la le choa kama a voori, ate ŋanta baai meena ale a choa alege kan voori la, a zaani.

²⁸ Ni be basi ate ti te Naawen jiam dii nyinyi la, wa te ti ka teŋ kaai ate ti le chim nalima la. Teŋka de abe kan maa choa a voori. Dila nyinyi la, ni be basi ate ti nye wa jiam abe ti a te wa zula ŋaai le ŋa basi ate wa sui peenti la, abe ti a chali yogsum ale wa, ²⁹ dii nyinyi la, ti Naawenni a nye ase ka bolim la, ate bu dan de jaab bu de kaasi dii la.

13

¹ Ni kasim ta yaalika ale chaab ase Kirisita bisa la. ² Ni a teeri ate ni siak a tuesi nicham ni yienja. Nuruba gela jam nye dila kama a yaa maa tuesi Naawen sabiiloba alege ze ayen ba ka Naawen sabiiloba. ³ Ni a teeri baai me ale bo likka diina po la wie, ase nama me maa bo ka likka diinaŋa po ale ba la. Ni a teeri baai me ale a nam la ase nama me maari a nam kama la.

⁴ Ku a fe kama ayen waai a dan yali chora, wa te wa yalika zula. Nidoa me a dan faari nipok, wa te faarika zula. Ku a fe kama ayen choroba ale pooba ta siaka ale chaab wie po. Naawen le wa

bo baai meena nyeboka ale kaasi ate ba a nye kabonſa la kama.

⁵ Ni kan basi ate ni nyeboka ale ni popola meena a kasim bo ligra yaalika po, alege, ku a fe kama ayen ni basi ate ni sue peenti ale ni ale ta nanta baai la. Boan nyinŋa Naawen weeni ayen,

“Mi kan basi ni diipo diipo,
M be kan zeri ni diipo diipo.”

⁶ Dila nyinŋ la, ni be basi ate ti nyini peelim a weeni ale supeen-tik ayen,

“Nyɔnɔwa ka mi maaro,
dila nyinŋ m kan chali
yɔgsumɔa.

Be ka wana le baga mu wari a nye?”

⁷ Ni teeri ni kpanŋa baai ale biisi Naawen wannɔ a sak ni la. Ni poli nya ba nyeboka ale jam ta dii a jam alege ate ba yaa kpi la, ate ni tomsi ba siaka ale jam ka dii la. ⁸ Yeezu Kirisita ka dila a ta nyini diem ale jinla a ta a cheŋ diipo meena wuu. Wa kan maari a tagri diipo diipo. ⁹ Ni kan basi ate sinsak kperikaliisa meena togatoga a nye ate ni basi sumanŋka vaka. Ku nala kama ate ti tuesi Naawen tiirim buui le bu basi ate ti suniimaŋa pagra la. Daa ti nin a va nandiinta kisita ale ti suniimaŋa ta pagrimɔa. Baai ale a va sinsanŋa de chaama la, an diem nya maarika ŋa po.

¹⁰⁻¹³ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem pa ka dunŋa ziim a ta jo Welensa Yegayegaka jigini ayen wa nye kaabka a te wa dek wabaatanŋa ale nuruma wabaatanŋa. Naawen ale te Juuma Sinsanŋa la kan jam a siak ate nuru a nɔbi dunŋ sila lantanŋa. Juuma Puusika Yenni tomteeroma a nyiem goanti pa sila a ta nyini ka nuruma boka jigini nakpiaka a ju si. Siuk kula po, nuruba abe ale jam yik Yeezu namsi ko la, wa kummu jam ka kaabka nuruba wabaata nyinŋ. Dila yaa be

basi kama ate Naawen yaa soa ba. Yeezu nye dila ka nakpiak. Tama be ta siaka ale kaabka de kama. Dila nyinŋ la, ni basi ate ti nyini nuruma boka jigini nakpiaka ase wa ale nye dii la a maa nya chivie wa nyinŋ. ¹⁴ Dii nyinŋ la, teŋzuk de daa teŋ kaai ate ti le boro taam wuu la, ti ta yiila a limsi ka teŋ kaai ate ti le nya chum diipo la. ¹⁵ Dila nyinŋ la, ni basi ate ti kasim pa pimpauk ase tama me kaabka la a ta va Yeezu jigi a te Naawen. Pimpauku de, ti pa ka ti noa a weeni ate ku a nyini peelim ayen wa ka ti Nyɔnɔ. ¹⁶ Ni kan banŋ ate ni a tom wamanŋa a te nuruba abe ni pa nanta baai ate ni ta la a chari chaab, dii nyinŋ la, wienŋa de a nye ase ka kaabka la a te Naawen ate wa sui a peenti.

¹⁷ Ni a zuli ni kpanŋa noa ale di meena wuu ate ba a weeni ni la. Ba kasim a nya ni zuk kama daa meena, dii nyinŋ la, Naawen le bek ba kama ase ba ale a nya ni zuk ate dii ale dii nye la. Ni be dan a te ba zula, ba ba a tom ba tuimaŋa ale ka supeen-tik. Kan daa di, ba ba a tom ale ka sukaasima. Dila be kan maari ni.

¹⁸ Ni kasim a puusi Naawen a te ti. Tama dek seba chak kama ti popola po ayen ti an nye wari kaasiya, dii nyinŋ la, ti a yaali kama ayen ti kasim a tom a va ku siuku diipo meena wuu. ¹⁹ M be a saalim ni ale ka ninmuna ayen, ni puusi Naawen ate wa basi ate m pilim nman jam ni jigi yɔgyɔgla.

²⁰⁻²¹ Ti Nyɔnɔwa Yeezu waai ale ka Naapeenkpagini la kpi kama, a pa wa dek ziimu a nye ate tama ale Naawen ta noayenŋ ale chaab. Noayenŋa de abe kasim boro kama taam wuu ale Naawen waai ale nak wa yiri kum po la. Nyana de meena nyinŋ, ate Naawen a nye ate nuruba a boro ale masim. M be a puusi a te wa kama ayen wa le va Yeezu Kirisita

nyin a te ni jaab buui meena ate ni a yaali ale ninmuna la ate ni baga a tom wa ale a yaali dii la. Mi a puusi kama ayen wa nyɛ ate ti meena chim nuru baai chaab ale a nyɛ ate wa sui a peenti la. Dii nyin la, nyaku de a basi kama ate Yeezu Kirisita a nya zula taam wuu. Ku be nyɛ dila.

²² M suaata, mi a saalim kama ayen ni lagi tue nalimnyiini ale chichiiba a wom tuntomika de ate m weeni a denɛi ni kpa la, dii nyin la, gbanɛa de ate m nmarisi a te ni la, an wona gaam taamya. ²³ Mi a yaali ayen m weeni a sak ni kama ayen ba lagi ti suoku Timoti likka dok po a basi kama. Wa dan jam nwuli, ate m cheena, m le ta wa maa jam kama.

²⁴ Puusi ni kpanɛa meena ale Naawen nuruma meena te ti. Ti suaataɛa baai ale nyini Italiya tenka a maa bo ale ti la, a puusi ni.

²⁵ M be nman a saalim ayen te Naawen niaka a bo ale ni meena.

JEEMSI Gbanƙa

¹ Mi, Jeemsi, waai ale ka Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita tomteero la, a puusi nama baai ale ka Yeezu njanjviiriba a waaj bo tenka meena po la.

² M suaata, ni dan jam nya nyenyaka, ni basi ate ni sue a peenti yegayega. ³ Ni seba ayen ni siaka ale Yeezu a dan baga a zaani nyenyaka de po, ni le baga zaani nyenyaka kama. ⁴ Ni dan baga zaani nyenyaka de po, ku a fe kama ayen ni zaanaa de a basi ate ni kan lo. Nyaku de a basi kama ate ni nyeboka a chim nye welen, a kan nma silim jaabjaaboa. ⁵ Naawen ta niaka yegayega. Wa kasim pa ka nanta nna yegayega a te baai ale a juisi wa la. Dila nyin la, yam a dan posim ni ba gela jigi, ni puusi a te Naawen ale wa le pa yam a te ni. ⁶ Ni dan puusi te wa, ku a fe ate ni ta siaka ale wa abe ni kan ta chichama. Chichama nyonɔ a nye ase ka viok ale a fobi beli kpeeni nyiam ate bu a chen nin ale njanj dii la. ⁷⁻⁸ Ba an baga a lueri wayen wabari po ba tuima jigi ya. Bala chaab kan a poli ayen ba le nya jaab Naawen jigi ya.

⁹ Nama baai ale ka njanjagsa la, ku a fe kama ate ni supeentik, dii nyin la, Naawen pa ni zaani ka nin. ¹⁰ Nama baai me ale ka jigsiroba la, ku a fe kama ayen ni basi ate ni supeentik ale Naawen ale pa ni zaani njanj la. Ku a fe kama ate ni supeentik dii nyin la, ni a nye ase ka puuta ale kan a beni ale a kpi dii la. ¹¹ Wenbinni a dan jueli ate wentuenka a moagi yegayega, puuta a jak kama a yuiri ate ti nalimu me a be. Siuku la po jigsiroba a dan bo ba

tuimaɲa po a tom, ba me a kpi kama.

¹² Supeentik bo ka waai ale baga a zaani nyenyaka la jigi. Naawen be puulim kama ayen wa le te nuru wala choa tiirim. Tiirimu de ale wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la ate wa le pa te baai ale a yaali wa la. ¹³ Ti dan jam nya nyenyaka, ku an magsi ayen ti a weeni ayen ka Naawen ale nye ti a nya. Naawen dek kan nye nuruba a nya. Wabaata me an baga nye wa a nya. ¹⁴ Alege ka ti dek suniimaɲa yaalika ale a dari ti ate ti a tom tuimbaata. ¹⁵ Ti dan siak a te ti suniimaɲa yaalika, ti a tom ka wabaata tuima. Ti wabaata tuimaɲa abe ale a basi ate ti a kpi. ¹⁶ M dek suaata, ni kan a a paasi chaaba. ¹⁷ Jaab buuri meena ate ti ta ate ba nala la, a nyini ka Naawen jigi. Wa nye chinmarisaɲa meena a pa si a nyo wennmazuk ayen si a nyagsi. Wa kan tagri diipo diipo ase yisintaɲa ale a tagri dii la. ¹⁸ Ku ka Naawen dek yaalika ate wa nye ti ayen ti chim wa bisa, ate wa yaa pa ti a zaani jaab buuri meena ate wa nye la nin. Wa a ale nye dii ayen ti chim wa bisa la ale ti ale va wa wensie wienɲa la nyin.

¹⁹ M dek suaata, ni a poli wienɲa de. Ni basi ate ni tuenɲa a lagri nalimnyiini ate ni a wom, abe ni kan basi ate ni noa a valima abe ni kan basi ate ni sue a kpabi a puuri ale nuruba me, ²⁰ dii nyin la, ti dan ta supuurim ale nuruba, ti kan va Naawen ale a yaali dii la. Wa a yaali kama ayen ti a tom tuimmaɲsa a te wa. ²¹ Dila nyin ku a fe ate ni pa ni tuimbaataɲa meena a basi abe ni pa ni dek meena a te Naawen abe ni tuesi wa wamaɲsaɲa njaai ale nja baga vari ni a basi la. Wa poom pa wa wamaɲsaɲa a nyo ni suniima po kama. Dila nyin ku a fe kama ayen ni a va nja.

²² Ni dan a wom ɲa ale kan va ɲa, ni a paasi ka ni dek. ²³ Nuru dan a wom Naawen wienja ale kan va ɲa, wa a nye ase ka nuru waai a nyiem ale a nya wa dek nyaasun po dii la. ²⁴ Wa dan nya wa dek nyaasun ku po a nueri, ale basi dula, wa deri a ban wa le poom a neensi dii la kama. ²⁵ Nuru wala choa a nye se ka waai ale wom Naawen Sinsak manɲa ale deri ban la. Ku be a fe kama ayen ni kan a nye dila, dii nyin la, Naawen Sinsak manɲa a vari ka nuruba a basi. Dila nyin ku a fe kama ayen ni ɲmasi wom ɲa nalimnyiini abe ni a va ɲa. Ni dan a nye dila Naawen le te ni niaka.

²⁶ Nuru waai a dan a poli ayen wa va ka Naawen ale kan yik wa dek wa biik po, wa a paasi ka wa dek. Wa Naawenni vaka ka kinla. ²⁷ Ti Kowa Naawen a yaali kama ayen ti a va wa ale wensie. Dila nyin la ku a magsi ka ti a maari kpin sii ale pukoga ɲaai ale a nam la, abe ti kan basi ate tenka demma tuimbaataɲa a chogsi ti.

2

¹ M suaata, nama baai ale ta siaka ale ti Nyonowa Yeezu Kirisita waai ale ka zula meena nyonɔ la, ni kan luk a yaali nuruba ba gela abe ni a basi ba gela. ² Ni dan tigi chaab ayen ni puusi a te Naawen ate nuruba baye a jam jo ni tigsika jigini, ate ba wanyi a jo jigsiro gatta ale su ligra nifelima ate ɲa a nyagsi, alege nwala me jo garuk tii ale kan nala, ³ ni dan te jigsirowa zula nna yegayega a weeni wa ayen, “Nya kali man jigi ale nna.” alege weeni jajakka ayen wa, “Chen ga zaani denna”, a yaase “Kali tenj”, ⁴ nyaku de a sak kama ayen ni a bo ka nuruba buusa dii nyin la, ni popolaɲa ka popola baata, ku an nala ate ni a luk chaaba.

⁵ M dek suaata, ni wom de. Naawen lueri ka baai ate tenjuk de nuruma a poli ayen ba ka ɲanjagsa la ayen ba jigsu ale ba siaka ale Naawen, abe ba de Naawen naam buui ate wa puulim ayen wa pa a te baai ale a yaali wa la. ⁶ Nama a nye ɲanjagsa ase ba daa nuruba la alege a zuli jigsiroba baai ale a basi ate ni a nya ninam ale a dari ni a ta a chen boteeroba nin la. ⁷ Bala ale biisi a kaasi yoi man kaai ate Naawen a te ni la.

⁸ Ni dan a va Naawen Naamu sinsak ɲaai ate ba ɲmarisi Naawen Gban ka po la nalimnyiini ayen ni a yaali chaab ase ni dek la, dila ale nala. ⁹ Ni dan luk a yaali nuruba ba gela ale kan yaali ba gela, dila an nala. Kula nyonowa a tom ka wa biok. Naawen Sinsanɲa abe le bek wa kama ¹⁰ dii nyin la, waai a dan va wa sinsanɲa meena alege jam kaasi dinyi wa kaasi ka ɲa meena. ¹¹ Naawen a weeni sak ni kama ayen ni kan a nye kabonɲa. Ni dan kan nye kabonɲa alege a ko nuru, ni diem nye Naawen Sinsanɲa kaasi kama. ¹²⁻¹³ Ku a fe kama ayen ti boro abe ti a poli ayen ti ka nuru baai ate Naawen le pa wa sinsak ɲaai ale a vari nuruba a basi la, a bo ti buusa. Tama be dan kan basi ate ti boka a nye se dila la, Naawen kan ta jiiirim ale ti dii nyin la, ti an jam ta jiiirim ale ti vaanchaaba. Jiiirim nyonɔ kan chali yogsum ale Naawen buusa boka.

¹⁴ M suaata, nuru waai a dan weeni ayen wa ta siaka ale Yeezu alege kan tom tuimmanɲa wa siaka nyiini an бага vari wa a basi, ¹⁵⁻¹⁷ ase ni wanyi nin kan ta garuk a jo yaase ɲandiinta a de, ate ni wanyi yaa nya wa a weeni wa ayen, “Naawen ale te fu garuk ale ɲandiinta,” alege kan poom a poli nuruwa ale a yaali fi maarika dii la, fi siaka ale Yeezu nyuenta

ale boa? Dii nyin la waai a dan ta siaka ale Yeezu ale kan tom tuimmanja ku a sak se siak kala choa kpi kama la. Ka, ka kiriya.

¹⁸ Alege waai ale weeni ayen, “Nuru wanyi ale a ta siaka, ale wa choa a tom tuimmanja.” Mi ale weeni wa ayen, “Sagi mu nuru waai ale ta siaka ale Yeezu alege kan tom tuimmanja la. Mi ale tom tuimmanja a sak nuruba ayen mi ta siaka ale Yeezu kama.” ¹⁹ Fi ta siaka ayen Naawen ka dinyi dekki a boro? Kula ka wensie. Chichiribaatanja me a ta siaka kama ayen Naawen ka dinyi dekki a boro. Si a chali wa yogsom me kama. ²⁰ Ni basi ate m weeni sak ni ayen ni ka betta, boan nyinja, waai a dan ta siaka ale Yeezu alege kan tom tuimmanja, wa siaka kiri ale boa? ²¹ Ni basi ate ti teeri ti kokpienka waai ale jam boro ate ba a wi ayen Abraham la wie. Naawen jam wi wa kama ayen wayorisima nyono. Wa yaa jam weeni wa ayen wa yik wa biika Aizik a ta chen juijui ate ba a kaab la a ko te wa. Wa ale weeni wa dila la, kuna beni ya alege ate Abraham siak ayen wa ko wa te wa. ²² Abraham siaka ale wa tuimmanja a jam ka bunyi dekki. Wa ale nye dii la a sak ti kama ayen wa sum ta siaka ale Naawen kama. ²³ Wie nyaate ba nmarisi gbanja po la, ka wensie. Ba nmarisi weeni ayen Abraham ta siaka kama ale Naawen. Ka dila nyin ale soa ate Naawen a wi wa ayen wayorisima nyono ale wa doa la. ²⁴ Yogyogla de ni be basi ate m weeni sak ni ayen ku a fe kama ayen waai ale ta siaka ale Naawen la a tom ka tuimmanja. Be daa wa siaka nyini ale basi ate wa a chim wayorisima nyono, ka wa nyeka.

²⁵ Nipok ale jam boro ate ba a wi wa ayen Arayab. Wa jam ka nidoa yaalik nna yegayega. Nuruba yaa

jam nyini Izirali tenka po a chen ayen ba mak nya ba dachaasana Jeriko demma. Ba ale jam la, Arayab yaa jam maari ba ate ba nya siuk a chali be. Wa nye manka de ale basi ate Naawen basi ate wa nya varibasika ase Abraham nye manka ale basi ate wa nya varibasika dii la.

²⁶ Ni basi ate m nman weeni sak ni ayen, ase nuru chiik a dan kan bo wa jigi ya, wa daa jaab vuuwa. Waai abe dan ta siaka ale Naawen alege kan tom tuimmanja, wa siaka daa siak vuuwa, ka kpi kama.

3

¹ M suaata, ni seba ayen Naawen le jam a bo tama baai ale ka sagroba la buusa a gaam ti sua tintila. Ka dila ale soa ate ku a fe ayen ni kan piisi a chim sagroba. ² Ti meena a kasim a nye wie a kaasi kama. Nuru a dan kan nye wie a kaasi wa biik po, wa ka nuru man nna yegayega ale бага wa dek me a yik nalimnyiini. ³ Nuruba nyiem a pa ka wusuma nobansa a su na noa po ate na бага siak ba noa a va ba a chen juijui meena ate ba a yaali la. ⁴ Ni a poli njarun kpion kuui ale bo nyiam po ate vioku a fobi ku ate ku a chali nyiam zuk nna yegayega la. Njarunku damdoma a бага a pa do fiik kama a nye ate njarunku a chen juijui meena ate ba a yaali ayen ku chen la. ⁵ Ku ka dila ale nuru biik gingelun kuui ale kan soa dii alege a biisi kanjanta wie la.

Ni be nman poli nya ase bolim magdega ale бага de sagi kpeeni dii la. ⁶ Nuru gingelun a nye se ka bolim la. Ku ka bolim buui ale nyini Sitaana jigi a бага ju tenka meena la. Gingelunku de abe le бага kaasi ti nyuvunni ti nyeka meena po ale bolim buui ale a nyini bolim buui ale kan

maara kpimsi la jigini. ⁷ Nuruba a бага балин дунса але нуинса але wiiga ale nyiam po nanta alege ⁸ waai karo a diem бага a балин wa gingelunɔa. Ti gingelunɔa ka njan baata nna yegayega ate ti an бага a yik ti. Ti a nye se ka choɲ pagrik la. ⁹ Ti ta ti a biisi a pak Naawen ale a le ti vaanchaab baai ate Naawen a nye ate ba a neensi wa dek la. ¹⁰ Ti pa ka noa dila a pak Naawen ale nman pa noa dila degadega a le nuruba. M suaata, dii ate ti a nye la an nala. ¹¹ Ni seba ayen vili yeɲ nyiam an бага a masa ale a tua. ¹² M suaata, nama diem nya kinɲan ale ka yoani chaama yaase gaab ale bu yoani kinɲama yaase nya buui ale ta yesa la a бага a chim nya nyuimɔa?

¹³ Nuru wanyi a bo ni po a ta yammɔa? Wa basi ate wa boka ale wa tuimmanɲa a sak nuruba ayen wa ka yam nyɔɔ, alege ka kanjanta me. ¹⁴ Alege ni dan ta nyuri ale popo soblum ale chim butuom nyam, ni kan a nak kuusa a velim ayen ni ka wensie yammɔa. ¹⁵ Yammu de choa an nyini Naawen jigi ya, bu nyini ka nuru biik ale chichirib-aata jigi. ¹⁶ Juijui meena ate nuruba a dan boro ate ba ta nyuri ale butuom ba nyiem kasim ta ka chaab ale a tom wabaata tuima meena nna tɔgatɔga. ¹⁷ Nuru waai ate Naawen a pa wa yam welenka a te wa la, kan nye kpaliɲsa, wa a yik ka wa dek, wa kan zeri nuruba noa, wa ka jiiirim nyɔɔ, wa a tom ka tuimmanɲa, ale kan lugi, ale chim nuru peeluk nalimnyiini. ¹⁸ Nuru waai ale a nye ate nuruba a boro ale suyɔgini ale chaab la, ku a nye ase nuru wala choa a bori ka suyɔgini ale ge a che wayɔrisima yaase wamanɲa la.

4

¹ Ka boa ale soa ate nama kasim

a kpalim chaab ale ta daanika ale chaaba? Ni a kpalim chaab ka ni dek ale a yaali dii la nyin. ² Ni a yaali nanta, alege ni kan nya ba. Ka dila ale soa ate ni a ko nuruba. Ni kasim a yaali ka ni vaanchaab nanta, alege ni an бага a nya ba. Ka dila ale soa ate ni kasim a kpalim chaab la. Ni le kan puusi a bek Naawen ayen wa pa te ni la nyin ale soa ate ni kan nya ba. ³ Ni ka popola yuarisima ale nanta baai ate ni puusi a bek ayen wa pa te ni la. Ka ni dek popola baataɲa yaalika nyin ate ni a bek Naawen. Ka dila ale soa ate wa kan pa a te ni. ⁴ Nama baai ale kan a va wensienɲa la, ni ze ayen nuru waai a dan va tenɲuk masimu siutaɲa, wa ka Naawen dachiaga? Dila nyin la nuru waai a dan va tenɲuk masimu siutaɲa, ku a sak wa ale ka nuru waai choa la kama. ⁵ Ni kan a poli ayen ba le nmarisi dii Naawen Gbanɲa po la, ka kinla. Ba nmarisi weeni ayen, “Chiik kaai ate Naawen a pa nyo ti nyinɲa po la, kasim a yaali ka nanta.” ⁶ Alege niak kaai ate Naawen pa te ti la, a pagra gaam chiik kaai ate wa pa nyo ti po la kama. Ba nman nmarisi Naawen Gbanɲa po a weeni ayen, “Wa a niak baai ale kan ta kanjanta la kama alege kasim ta chaab ale baai ale a nak ba kuusa la.”

⁷ Dila nyin la ni pa ni dek meena a te Naawen abe ni zeri Velinvendika ate wa nyini ni jigi a chali be. ⁸ Ni forisi paari Naawen ate wa me forisi paari ni. Nama baai ale ka tuimbaata nyam la, ni nari ni nisima ale waba tii ate ni a nye la po. Nama baai ale ka popola buye nyam la, ni sugri ni popola tɔgatɔga njaai ale bo ni suniima po la a basi. ⁹ Ni basi ate ni sue kaasi abe ni a kumu. Ni basi ate ni laataɲa me a tagri chim kumsa, abe ni popeantik a chim sukaasun. ¹⁰ Ni yik ni dek

a zuli Naawen ate wa pa ni chim niŋ deeroba.

¹¹ M suaata, ni kan a biisi wabaata wie a te chaaba. Baai ale a biisi wabaata wie a te chaab ale a bo chaab buusa la, bala chaab a biisi ka wabaata wie a te Naawen Sinsanŋa ale a bu ŋa buusa. Nama dan a bu Naawen Sinsanŋa buusa, ku a sak se ni kan va ŋa kama la. ¹² Naawen nyiini ale a te sinsanŋa ale a bu nuruba buusa me. Wala nyiini le бага vari ti a basi, wala nyiini abe le бага a te ti waalika. Ni dan a bu ni suaata buusa, nama a poli ayen ni ka bana?

¹³ Ni ba gela kasim a weeni chaab kama ayen, “Jinla a yaase chum, ti le nyiem a cheŋ teŋ ka choa a ga bo dula ate ku paari ase ben la a gerim ate ti nya ligra.” ¹⁴ Ni be basi ate m weeni sak ni ayen ni ze chum ale ta dii chiem la. Ni a nye se ka pik la, ka dan boro saliuku, ku kan beni ale ge ate ka ŋman a be. ¹⁵ Ku magsi ka ni a weeni ayen, “Ku dan ka Naawen yaalika, ti le бага a tom ti tuimaŋa.” ¹⁶ Yoŋyoŋla de ni ta ka kanjanta ale a nak kuusa. Ni ale a weeni dii la an nala.

¹⁷ Nuru waai ale seba tuim- maŋsa tomka, alege a zeri ŋa tomka la, wa a nye ka wabiok.

5

¹ Jigsiroma, ni wom mi. Ni le jam a namu ka nna yegayega. Dila nyiŋ ku a fe kama ayen ni a yiili abe ni a kum. ² Ni ŋantaŋa yegayega ate ni ta la, a kaasi kama ate ni gattaŋa miari me a boro de ti. ³ Ni ligmoninŋka me a muni kaasi kama. Munika de a sak kama ayen ni nye kaasi kama ate Naawen yaa nya a te ni waalika. Teŋka meena kpeglimka a kan beni ale ge jamu, alege nama kasim kpelisi ni ŋantaŋa yegayega meena a dueni. ⁴ Ni an tuni nuru baai ale a tom ni

tattaŋa po la. Ni be wom ba funfoblaŋa. Baai ale a che ni ŋantaŋa ni tattaŋa po la kumsaŋa a paari Nyonowa Naawen waai ale ta pagrim meena la kama. ⁵ Ni ta ŋanta meena kama a de masim ale naam. Niiga ale a de a biigi ate ba yik ŋa ko dii la, nama me a de kama a biigi a gomsni ni dek a magsi Naawen buusaŋa. ⁶ Nama a bu ka baai ale kan seba wariwari la buusa ale a ko ba me, alege ba an бага zeri.

⁷ M suaata, ni ta chichiiba a limsi ate ti Nyonowa a ŋman pilim jamu. Kpaaro a ta ka chichiiba a limsi borika ŋmoruku ale ŋmoruk kuui ale ŋman pa a saŋ la ate wa yaa nye wa ŋantaŋa a ta jo dok. ⁸ Nama me abe ta chichiiba. Ni basi ate ni popola bo jigi yen, dii nyiŋ la da dii ate ti nyonowa ayen wa ŋman pilim jam la, a moata kama.

⁹ M suaata, ni kan ta funfobla ale chaaba ate Naawen a jam a bu ni buusa. Ku kan beni ale ge ate wa jam bu ni buusa. ¹⁰ M suaata, ni teeri Naawen bi- isiteeroma baai ale jam boro dila po a biisi Naawen wienŋa la. Ni teeri ba le jam ta chichiiba ba ninammu po dii la. Nama me a be ta chichiiba ase bala la. ¹¹ Ba ta supeentik kama yoŋyoŋla, dii nyiŋ la ba nya ba ninammu kama ale chichiiba. Ni teeri nuru wanyi ate ba jam a wi ayen Job, wa me jam nya wa ninammu ale ka chichiiba. Ni be nya Naawen ale jam basi ate wa nya masim ku kpeglimka po dii la. Nyaku de a be a sak kama ayen ti nya Naawen ale ta jirim ale nuruba ninammu po dii la.

¹² M suaata, dii ale gaamu wie meena la ale nna, ku an nala ate ni a pe wenyamazuk nyiŋŋa a yaase teŋzuk meena yaase jaab meena. Waai a dan nye wari ate nuru begi wa, ku magsi ka wa weeni ale wensie ayen, “Mm,” yaase wa weeni ale wensie ayen, “Aaya.”

Waa'i kan a pe ate Naawen a bu mini fu.

¹³ Nuru a bo ni po a nya daanika? Kula nyɔnɔwa puusi a te Naawen. Nuru a nman bo ni po me ate wa sui a peenti? Nuru wala me a yi yiila a pagi Naawen.

¹⁴ Nuru a bo ni po a yuagi? Kula Nyɔnɔwa a wi Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpanŋa ate ba nye kpaam a kpiiri wa zuk ti nyɔnɔwa Yeezu yonni nyin, abe ba a puusi Naawen a te wa. ¹⁵ Ba dan puusi a te Naawen ale siaka ayen Naawen le nye ate yuarowa nya nyinyɔgsa, wa le sum basi ate wa nya nyinyɔgsa kama. Tuim ba tii ate wa tomu la, Naawen le von a te wa. ¹⁶ Nyaŋa de nyin ni a weeni a sak chaab ni waba tii ate ni nye la abe ni a puusi Naawen a te chaab, ate tuom a dan yik ni abe Naawen tebi ni. Wayɔrisima nyɔnɔ a dan a puusi te Naawen, wa puusaŋa a pagra ka nna yegayega. ¹⁷ Dila po dila po Naawen biisiteerɔwa Elaja a jam ka nurubiik ase tama me la. Wa jam puusi kama ale nin muna a te Naawen ayen nmoruk kan ni. Dila nyin la, ku jam paari ka bena nta ale geli, nmoruk an jam a niya. ¹⁸ Bena nta ale geli, ale jam a taam la, wa yaa a nman puusi a te Naawen ayen wa basi ate nmoruku ni. Nmoruku yaa jam ni nna yegayega ate jaab buuri meena a nman a chim.

¹⁹ M suaata, nama wanyi a dan a be wensie siuku po ate ni wanyi a nman a yik wa a ta nyini wa biem siuku po a nman jamu, ²⁰ kula nyɔnɔwa a vari ka tuimbaata nyɔnɔwa a ta nyini kum po a nyini. Wa be nman nye kama ate Naawen le von tuimbaata nyɔnɔwa tuimbaataŋa yegayegaka a te wa.

Gbaŋ Kaai Ate PIITA A LIŊ A ŊMARISI La

¹ Mi Piita, ka waai ale ka Yeezu Kirisita tuimtomdo la. Mi ale a ŋmarisi gbaŋka de a te nama baai ale bo Pontus ale Galatia, ale Kapadosia, ale Asia, ale Bitiniya la. Ni ka nicham a waan bo tenŋa de po, Naawen abe lueri ni a te ka wa dek. ² Ku jam ka ti Kowa Naawen dek yaalika dila po, dila po ate wa lueri ni. Naawen Chiika ale jam poori ni ayen ni chim wa nuru welensa a va Yeezu Kirisita noai. Wa ziimu ale sugri ni tuimbaataŋa a basi. Naawen a le wa maari abe wa te ate ni boro ale suyoŋini nna yegayega.

³ Ni basi ate ti te Naawen waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita Kowa la jiam. Dii nyin la, wa ta jirim ka nna yegayega ale ti, dila nyin a yaa nak Yeezu Kirisita yiti kum po a yaa te ti nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka. Dila nyin ate ti ta yiila, kama ayen ti ale nya nyuvunni de. ⁴ Ayen dai yen ti le nya ŋan maŋ sii ate wa pai zaani wenŋmazuk la. Ba kan kaasi dula dii po, dii po. ⁵ Naawen pa wa pagrimu a nya ka nama baai ale ta siaka ale wa la zuk ayen wa vari ni nalimnyiini ni tuimbaata po a basi. Tenka ale za ka kpeglim dii po la a dan paari, wa ale pa wa varibasika a sak ti.

⁶ Ni basi ate ni supeentik wienŋa de nyin. Alege yogyogla de, ni sue ale kaasi du nyin la ni ale tu nye nyaka togotoga wie po. ⁷ Nyenyaka de a sak kama ayen ni ta ka siak maŋ ale wa. Ba nyiem pa ligmonin kama a nyo bolim po a nye ate ŋa a nala, alege ŋa abe бага a kaasi. Nama siaka abe le gaam ligmonin la, ni ale tu ka

nyenyaka ate ni бага ta chichi-iba, ate Yeezu Kirisita dan ŋman pilim jam abe ni nya pimpauk, ale nalim, ale zula. ⁸ Nama waai an diem nya Yeezu, alege ni ta yaalika ale wa. Yogyogla de ni ta siaka ale wa alege ni an diem nya wa. Dila ale soa ate wa basi ate ni sue peenti nna yegayega, nuru an poom бага magsi supeentik kala ale ka dii la. ⁹ Ni le ta siaka ale wa la nyin, ate wa vari ni nalimnyiini ni tuimbaata po a basi.

¹⁰ Be ka varibasika de nyin ate dila po Naawen biisiteeroma a jam pii nyin a gisi nya a yaa weeni ayen Naawen le wa te ni tiirimu de la. ¹¹ Ba pii ka nyin a limsi ayen ba min dii po ate wa le nye la, ale waai ale wa nye dila la. Kirisita Chiika ale jam bo ba suniima po a basi ate ba a nye dii la ale la, a weeni ninam buui ate Kirisitawa le nam la ale zula ŋaai ate wa le nya me la. ¹² Naawen Chiika me a jam sak wa biisiteeroma a weeni ba ayen ba an jam a tom a te ka ba dega, alege ba jam a tom a te ka nama. Naawen jam tom wa Chiika ate wa nyini wenŋmazuku po a jam ayen wa pai ka wa pagrimu a te baai ale jam a sak ni Naawen wamaŋsaŋa la. Wa biisiteeroma a jam seba wa wamaŋsaŋa wie kama ale jam a yaali ayen nama me seba ŋa. Naawen sabiiloma dek me a jam a yaali ayen ba seba wamaŋsaŋa de kiri kama.

¹³ Dila nyin, ni gomsni ni dek ale ni popola meena a magsi tuima tomka, abe ni kpesi ni dek a ta yiila ale Naawen le a yaali ayen wa maari ni dii la. Wa biika Yeezu Kirisita a dan ŋman pilim jam, Naawen le te ni ka niaka. ¹⁴ Ni le liŋ jam kan seba Naawen la, ni jam va ka ni dek yaalika. Ni be kan ŋman a nye dila, ni a zuli wa nalimnyiini. ¹⁵ Wa ka welensa nyɔnɔ. Dila ale soa ate

wa lueri ni ayen ni ta sunum welensa ale ni tuim ŋaai meena ate ni a tom a te wa la po. ¹⁶ Ba ŋmarisi Naawen gbanjka po dila po, dila po a weeni ayen, “Naawen ka welensa nyɔɔ.” Dila nyinj la nama me a chim nuru welensa.

¹⁷ Ni nyiem dan a puusi Naawen, ni a wi wa ayen ka ni ko. Wala ale a bo waai meena buusa alege kan lugi la. Wa a bu waai meena buusa a ta va ka wa dii meena ate fi nye la. Dila nyinj la, ni pa ni nyeboka meena tenjuk de a te wa zula nalimnyiini. ¹⁸⁻¹⁹ Ni бага a teeri dii po ate ni jam a va ni kokpiensaŋa siuk kayioku la kama. Mi be ŋman seba Naawen ale nye dii a vari ni siuk kula po a basi la kama. Jaab waai ate wa be pa vari ni a basi la an бага a kaasi ase kuta ta a yaase ligmoninj la. Jaab buui ate wa be pa nye kaabka a vari ti siuk kyaataŋa de po a basi la ale Yeezu Kirisita ziimu, ate nuru an бага a da la. Wa jam ka pabiik kaai ale welema nalimnyiini la. ²⁰ Naawen a lin jam lueri Kirisita kama ale ge nye tenjuk ale wenŋmazuk ale jaab buuri meena, ale ge ku ŋaanyinj a yaa basi ate waai meena tenjuk de a nya wa. Wa be nye dila ka nama nyinj. ²¹ Naawen a jam nak Kirisita yiri kum po kama a yaa pa wa zulaŋa ale nalimu yegayega a te wa. Kirisita nyinj me ate ni ta siaka ale yiila Naawen jigi. Ni be va ka wala nyinj a ta siaka ale Naawen.

²² Yogyogla de ate ni wom Naawen wensie wamaŋsaŋa la, ni sugri ni tuimbaataŋa kama ni suniima po a basi alege va wa. Dila nyinj ate ni yaa ta yaalika nalimnyiini ale ni Kirisita be chaama. Dila nyinj la, ni be ŋmasi a yaali chaab dila ale ni suniima meena. ²³ Naawen wanni a kasim boro kama taam wuu. Ŋa kan maa kaasi dii po, dii po. Wanni de nyinj abe ale soa ate ba pilim biak

ni. Biamu de abe da nurubisa biamoa ayen ni ŋman kpi alege ka Naawen. ²⁴ Ba ŋmarisi Naawen gbanjka po dila po, dila po ayen, “Nuru biik meena a nye se ka wuuta la.

Ba be nala ase ka wuutaŋa puutaŋa la.

Wuutaŋa a jak kpi kama. Puutaŋa me a siiri a lo ka ten alege ate wuutaŋa me dek a yaa a ko,

²⁵ Alege Naawen wanni a kasim boro ka dila taam wuu.”

Wanni de ka wa wamaŋsaŋa ŋaai ate ba jam sak ni la.

2

¹ Wienja de nyinj ate mi a weeni ayen ni pa ni tuimbaata meena a basi. Ni kan a velim a te chaaba, abe ni kan a de nyuri ale chaaba, abe ni kan a le chaaba. ² Ni a nye ase biluaata la, a kasim a yaali ni maba biisim. Naawen wanni abe a nye ase ka biisim la, ate ni dan tuesi di ase biluaata la, a nyu ni le chim a pak a nya varibasika. ³ Ase Naawen Gbanjka ale a weeni dii ayen, “Nama dek abe nya Nyɔɔwa jirimu ale soa dii la kama.”

⁴ Ni forisi paari ti Nyɔɔwa Yeezu wa a nye se ka tintain dii ale a te nyuvuri la ate Naawen lueri di ayen di chim tintain maŋ wa puusika yenni po la, alege yenni seeroma a yaa zeri di la.

⁵ Nama abe a nye se ka tintana ŋaai ate Naawen a lueri ayen wa se wa yenni la. Yenni de po, ni a nye se ka baai ale jam ka Naawen yenni kaabdoma la, a pa ni suniimaŋa ale ni popolaŋa Yeezu Kirisita yonni nyinj a nye kaabka a te Naawen. ⁶ Dii nyinj la, ba ŋmarisi Naawen gbanjka po ayen,

“M lueri ka tintain maŋ,

dii ate m pa dueni yenni nyubini gugoruku po a

zaani Zayon guuku zuk.
Kirisitawa abe ale tanni de.
Waaɪ abe ale ta siaka ale wa
la, wa kan basi ate fi a nya
chivie.”

⁷ Wa ka tintain maɲ nna yegayega
a te baai ale ta siaka ale wa la.
Alege baai ale kan ta siaka ale wa
la,

“Tintain dii ate seeroma zeri di
ayen di ka tintain kayiok la,
a tagri chim ka tintain maɲ a
gaam ɲa meena.”

⁸ Ba ɲman pilim ɲmarisi ayen,
“Nuruba ale pa ba naɲsa a nak
tintanni de a lo.” Ba le nak a lo
kama dii nyiɲ la, ba zeri Naawen
wamaɲsaɲa womka kama. Ku
yaa be ka Naawen dek yaalika
ayen ba nak ba naɲsaɲa a lo.

⁹ Alege Naawen lueri ni kama
a ta ni nyini legi po a nyini, a
yaa pa ni nyo juijui ale peenti
a ale a nyagsi nna yegayega la.
Ni a nye se ni ka wa nalima ale
wa kaabteerɔba la. Wa lueri ni
a te ka wa dek ayen ni a weeni
wakperikaliisa tuimaɲa a sak nu-
ruba. ¹⁰ Dila po dila po ni jam
daa wa nuruba, alege yɔgyɔgla ni
ka wa nuruba. Dila po dila po ni
jam ze Naawen jiiɲimu ale ka dii
la, alege yɔgyɔgla de ni yaa nya
jiiɲimu de ale ka dii la kama.

¹¹ M dek dɔaba, ni a nye ase
ka nicham teɲka de zuk la, dila
nyiɲ ate mi a saalim ni ayen, ni
pai ni dek ɲan yaalika a basi. Ti
dek ɲan yaalika ale Naawen ale
a yaali ayen ti a va wa dii la an
moata chaaba. ¹² Ku a fe ate ni
ta yue maɲ ale baai ale kan seba
Naawen la jigi, ate ku sak ba ate
ba kan baga a biisi a gaam ni
ayen ni a tom ka tuimbaata. Ni
basi ate ba a nya ni tuimmaɲsaɲa
nyiini ate Naawen dan jam ayen
wa bo teɲzuk nuruma buusa, wa
nya pimpauk nama nyiɲ.

¹³⁻¹⁴ Ti Nyɔɔwa yonni nyiɲ, ku
a fe kama ayen ni a va baai meena
ale chim kpaga a nya nuruba zuk

la noa. Bala ase kpagi kpeemaɲa
la ale baai meena ale pa saɲ ba
ɲaɲɲ la. Naawen ale bobi ba
naamu ayen ba a te nuru baai
ale a tom tuimbaata la waalika,
abe ba a pak nuru baai ale a
tom tuimmaɲsa la. ¹⁵ Dii nyiɲ la,
Naawen dek a yaali kama ayen ni
basi ate ni tuimmaɲsaɲa a kpimsi
bettaɲa ale a biisi ba betta biisaɲa
la. ¹⁶ Nuru an soa ni, alege ni
teeri ayen ni ka Naawen yom. Ni
be kan a poli ayen nuru ale kan
soa ni la abe ni pa kula a yaa a
tom ni yaalika, alege ni pa ni boka
meena a te Naawen. ¹⁷ Ni a te
waaɪ meena zula. Ni ta yaalika
ale ni Kirisita be chaama. Ni
a chali Naawen abe ni a zuli ni
Nakpionku.

¹⁸ Nama tomteerɔma, ni a zuli
ni nyamma abe ni a va ba noa
nalimnyiini. Daa baai nyiini ale
ta jiiɲim ale popola maɲsa la ale
magsi ni va ba noa, baai me ale
poom ka gaasa nyamma la, ni a
zuli ba abe ni a va ba noa. ¹⁹ Ba
dan a namsi ni kinla nyiɲ alege
ni kan weeni wariya ni ale seba
Naawen yaalika la nyiɲ, wa le te
ni niaka dila nyiɲ. ²⁰ Alege, fi dan
kaasi wari ate ba a nak fu dila
nyiɲ, ka boan nyuenta ale bo ku
po? Alege fi dan chiibi a nam fi
wamaɲsa nyiɲ Naawen ale niak
fu. ²¹ Ku be jam ka ninammu de
nyiɲ ate Naawen wi ni, dii nyiɲ
la, Yeezu Kirisita dek a nam ka
dila a te ni ayen ku sak ni ate ni
tomsɪ wa dek ale nye dii la. ²² Wa
an jam tom tuimbiowa. Nuruba
be an jam wom venta wa noa po.
²³ Ba ale jam le wa la, wa an jam
le ba me a tuni ya. Ba le jam basi
ate wa nam la, wa an jam nyigsi
ba ayen wa me le basi ate ba nam.
Alege wa jam pai ka wa dek a nyo
Naawen waaɪ ale wensie boteerɔ
la nisa po. ²⁴ Kirisita ale jam kpi
jabarimu nyiɲ la, wa pa ka tama
tuimbaataɲa a ji wa dek zuk ayen
ti kan ɲman a tom tuimbaata abe

te boro ale welensa. Wa niraŋa ale basi ate ti nya nyinjoŋsa. ²⁵ Ni jam a nye ase ka piisa ale cheŋ be la. Alege joŋjoŋla de, ni ŋman jam ka Kirisita jigi. Wa a nye se wa ka ni naapeerik la. Wa le wa a nya ni chiisaŋa zuk.

3

¹ Pooba, ku a fe kama ate nama me a va ni choroma noa, ate ba gela a dan kan ta siaka ale Naawen wamaŋsaŋa, ba le tagri ba popola a va ŋa, ni ale a tom dii la nyin. Ni daa nye dila, ku an poom ŋman magsi ayen ni lagi noa a weeni ba wariya, ² dii nyin la, ba le nya ni nyeka ale welema ale nala dii la. ³ Ni kan kasim a a yaali ni zuima bobika, abe ni a su nifelima ŋaai ale a nyagsi ate ŋa diak a pagra la abe ni a jo garuk nalinta ayen ni nala. ⁴ Alege, ku a fe kama ayen ni suniimaŋa a nala gaam ŋantaŋa de, abe ni ta noa yerj. Suniima po nalimu de a ka kpeglimka ale chim nalim maŋ Naawen jigi. ⁵ Boan nyinŋa, dila po, dila po nipok baai ale jam a va Naawen siuku ale ta yiila wa jigi la, bala nalimu jam ale, ba ale siak ba choroma noa nalimnyiini la. ⁶ Bala po wanyi jam ale Abraham powa Saara. Wa jam a va wa chorowa noai ka nalimnyiini a yaa a wi wa ayen wa nyonon. Dila nyin la, nama me abe ka nipowa de leebe ase ni ale a tom wamaŋsa a kan chali joŋsum ale jaabjaaboa.

⁷ Siuk kula po me, choroba, ku a fe kama ayen nama me ale ni pooma a boro ale chaab ale yam. Ni ta pagrim a gaam ba kama. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni a te ba zula. Nama ale ba a poom tuesi Naawen nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la kama. Ni dan kan a nye dila, ni puusaŋa a kan paari Naawen jigi ya.

⁸ Basi ate m pai wienja de meena a sak ni. Ni basi ate ni nyeka a chim bunyi, abe ni ta popola yena. Ni ta yaalika ale chaab ase suaata la. Ni a zuli chaab abe ni ta jiirim ale chaab. ⁹ Nuruba a daa nye ni biem, ni kan pai biem a tuni ba. Ba dan ka te ni, nama me kan ka te ba. Alege, ni weeni ba ayen Naawen le maari ba. Dii nyin la, Naawen ale jam lueri ni la, wa jam puulim kama ayen wa le te ni niaka. ¹⁰ Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po dila po, dila po ayen,

“Waai a dan a yaali ayen wa nya supeentik,

ku a fe kama ayen wa kaa biisi wabulorisa abe wa a velim wie.

¹¹ Abe wa basi wa tuimbaataŋa tomka abe wa a tom tuimmaŋsa,

abe wa pa wa yaalika ale wa sunum meena ayen nuruba boro ale suyoŋini.

¹² Dii nyin la, Naawen a nya baai meena ale a tom tuimmaŋsa la zuk kama ale a wom ba puusa.

Alege pai ŋaŋa a te baai ale a tom tuimbaata la.”

¹³ Ni dan kasim a yaali ayen ni a tom tuimmaŋsa, ka wana dek ale wa nye ni biemoa? ¹⁴ Alege, nuruba dan poom basi ate ni a nam ni tuimmaŋsaŋa nyin, ni basi ate ni sue peenti yegayega. Ni kan basi ate joŋsum yik ni ale waai ya. Ni be kan basi me ate wie a daani ni ate ni a yiili. ¹⁵ Alege ni ta Kirisitawa ni suniima po, abe ni a zuli wa ase Nyonon la. Ni gomsni ni dek ate nuruba a dan bek ni, ni ale ta yiila wa jigi dii la, abe ni weeni a sak ba. ¹⁶ Alege ni kpesi ni dek ate ni tulisika po, ni te ba zula abe ni seba ni dek yikka. Ni ta popola yena ale Naawen, ate nuruba a dan le ni, ni ale chim Kirisitawa ŋaŋviiriba a tom tuimmaŋ sii a te wa la, abe chivie yik nuru bala

chaab. ¹⁷ Boan nyiŋa, ku zun-
 choŋ kama ate nuru nya ninam
 tuimmaŋsaŋa nyiŋ, ase ku nin ka
 Naawen yaaka a gaam nuru ale
 nam tuimbaata nyiŋ. ¹⁸ Kirisita
 dek a jam kpi ka bunyi ni tuim-
 baata nyiŋ, ayen wa pai ni a ta
 cheŋ Naawen jigi. Kirisita jam
 ka waai ale ka tuimmaŋsa nyoŋo
 la. Wa jam zaani ka tama baai
 ale ka tuimbaata nyam la zaana
 jigi. Ba yaa jam ko wa kama, alege
 Naawen Chiika a jam nak wa yiti
 kum po. ¹⁹ A yaa basi wa ate wa
 cheŋ ga biisi a sak baai chiisaŋa
 ate ba yik lik la. ²⁰ Chiisaŋa de
 an jam va Naawen noai ya. Si
 jam boro ka dii po ate Nowa ate
 wa jam boro a nye wa ŋaarunku
 dila po, dila po la. Va ŋala po,
 nuruba naaniŋ nyiini ate Naawen
 a vari ba basi. ²¹ Nyiamu de a
 sak ase ka nya buui ate nuruba
 pa a te ni soka a vari ni a basi
 la. Ba kan sugri ka ni nyiŋsaŋa
 danŋa a basi, alege ku ka ni ale
 a nye pumpuulima ale ni popola
 meena a te Naawen la. Yeezu
 Kirisita ale yiti kum po la nyiŋ
 ale soa ate nyiamu a baga vari ni
 tuimbaata po a basi. ²² Kirisitawa
 de waai ale yiti kum po a yaa jueli
 wenŋmazuk la a kali ka wa juga
 geŋ a yaa nya Naawen sabiiloma
 meena ale pagrɔ baai meena ale
 bo wenŋmazuk la.

4

¹ Yeezu ale jam bo tenzuk la,
 wa nam ka yegayega. Dila ale
 soa ate ku a fe ayen ni goms
 ni dek ni popola po ayen ni le
 nam kama. Dii nyiŋ la, waai ale
 a nam ale wa nyiŋlammu la, a
 kan ŋman a bo biem tuima po.
² A ta nyini jinla a cheŋ, ni a va
 Naawen ale a yaali dii la, alege
 daa nama dek nyiŋsaŋa ale a yaali
 dii la. ³ Dila po wa, nama ale
 baai ale jam kan pa ba dek a te
 Naawen la, ni meena jam boro a

nye ka wie ale chaab. Ni jam a
 tom tuima ale chaab ate ku beni
 ka nna yegayega. Ni jam a tom ka
 danŋa tuima, nipɔkyaalik tuima, a
 bugi daata, a nye ŋandiin kpeenta
 tiga, a nye daata tiga ale a kaab
 bogluta. ⁴ Alege, yogyɔgla de, baai
 ale kan pa ba dek a te Naawen
 la ku cha ba kama dii nyiŋ la,
 yogyɔgla de, nama ale bala a kan
 ŋman a tigiŋ chaab a tom ba tuim-
 baata tuimaŋa. Dila abe ale soa
 ate ba a le ni. ⁵ Alege Naawen a
 dan jam ayen wa bo ŋanvuuta ale
 kpilima buusa, wa le bek ba kama
 ba ale tom dii ale dii la. ⁶ Dila
 ale soa ate kpilima jam maa wom
 Naawen wamaŋsaŋa sinsanŋa la,
 bala baai ate Naawen bo ba buusa
 ale ge ate ba kpi la ale baai me
 ale poom kan diem kpi la. Ba jam
 wom di kama ayen bala baai ale
 kpi la, ba chiisaŋa a ta nyuvuri a
 se Naawen ale vua dii la.

⁷ Tenka kpeglimka a moata
 kama. Ku a fe ayen ni seba ni
 dek yikka be ni goms ni dek a
 puusi Naawen. ⁸ Ku ka wamaŋ
 ayen ni basi ate ni nina muni ale
 chaab yaalika yegayega, dii nyiŋ
 la yaalika ale chaab a basi kama
 ate biem wie kan piisi. ⁹ Ni basi
 ate nuruba a jam ni yienŋa abe ni
 kan a fobli. ¹⁰ Naawen a pai wa
 tiirinta togatɔgaka a te ka baai ale
 va wa la. Ni nya tiirim buui ate wa
 pai a te ni la abe ni pai bu a maari
 ni vaanchaab. Ni meena a daa nye
 dila, Naawen le maari ni ka nna
 yegayega. ¹¹ Waai ale ta Naawen
 tiirimu ayen wa a mooli Naawen
 wie la, ni basi ate wa a mooli wa
 wienŋa ale nin muna. Waai me
 ale ta Naawen tiirimu ayen wa
 a tom tuima a te wa vaanchaab
 la, ni basi ate wa pai Naawen
 pagrimu a tom nalimnyiini a te
 ba. Ti daa nye dila, Naawen le
 nya pimpauk ti tuimaŋa meena po
 Yeezu Kirisita waai ale ta zula ale
 pagrim taam wuu la nyiŋ. Ku be
 nye dila.

¹² M dek suaata, ni kan basi ate ku cha ni ale nye nya kaai ale a jam ate ni a nam nna yegayega la. Ni kan basi ate ku nye ni jigi nna ase wadiirini la. ¹³ Alege ni pa ku ase ka Kirisita le nam dii la ate ni a nam, ate ku te ni masim dii po ate wa a nya wa zulaŋa ale wa nalimu la. ¹⁴ Nuruba a daa le ni, ni ale a va Kirisita la nyin, ni basi ate ni supeentik. Dila a sak kama ayen Naawen pai wa Chiika waai ale ta wa zulaŋa yegayega la a nyo ka ni suniimaŋa po. ¹⁵ Ni wanyi abe daa nam, ku a fe kama ayen ku kan chim nuru ko ka wari yaase zum, yaase fi pa ka fi deka nyo nuruba wie po. ¹⁶ Alege ni dan a nam ni ale ka Kirisita bisa la nyin, ni kan basi ate chivie yik ni dila nyiŋa, alege, ni te Naawen jiam ale ni ale ta Kirisitawa yonni la.

¹⁷ Yogyogla Naawen a gomsika kama ayen wa bo tenzuk nuru meena buusa. Wa dan jam wa le lin bo ka baai ate wa soa la buusa abe wa bo baai ale kan ta siaka ale wa wamaŋsaŋa la. Wa be dan piilim ale tama, ku le chim ka se bala jigi ya? ¹⁸ Ase ba ale ŋmarisi Naawen wamaŋsaŋa gbaŋka po ayen,

“Ku dan pagra ate Naawen vari nuru maŋsa a basi,

ku le chim ka se tuimbaata nyamma jigi ya, baai ale kan seba wa la?”

¹⁹ Dila nyin la, ku ale ka, Naawen yaalika ayen ba a nam la, ba a tom tuimmaŋsa abe ba pa ba deka nyo Naawen waai ale nye ŋanta meena la nisa po. Wa ka wensie nyono.

5

¹ Mi a yaali ayen m saalim nama baai ale ka Yeezu ŋaanviirima kpaŋŋa la ayen, mi me ka kpagi. M be ka Kirisita ninammu seero. Wa dan ŋman pilim jam, mi ale

maa nya wa zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka kama. ² M be a saalim ni kama ayen, baai ale a va Naawen la a nye se ka wa piisa la, ate wa basi ate nama a chim ŋa naapeerisa la. Ni a nya ba zuk nalimnyiini. Ni kan a gisi ayen ni nya nyuenta ni tuimaŋa po, alege ni ta ku ni suniima po ayen ni a tom ka tuima a te ba. ³ Nuruma de ate Naawen pa nyo ni nisa po la, ni kan a nye ba ase ni ta pagrim a gaam ba kama la, alege nama deka tom wa tuimaŋa ate ku sak ba, ba le ba nye dii la. ⁴ Ate Kirisitawa waai deka ale ka naapeerisaŋa kpagi kpian la a dan ŋman pilim jam, wa le pa wa zulaŋa ai ale kan a kaasi la a te ni.

⁵ Siuk kula po, ku a fe kama me ayen, nama bipaaluku a va ŋankpagsaŋa noa. Abe ni seba ni deka yikka. Ku a fe kama me ayen ni a tom a maari chaab. Boan nyiŋa, ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po dila po, dila po ayen, “Naawen a zeri kanjanta nyono kama alege ta jiiirim ale waai ale a yik wa deka la.” ⁶ Dila nyin, ni a yik ni deka abe ni pa ni deka a nyo Naawen nisa po ate wa deka ale a yaali dii po la abe wa zak ni a zaani. ⁷ Wie ŋaai meena ale a daani ate ni ta yiila la, ni pa ŋa meena a te wa, dii nyin la, wa a nya ni zuk kama.

⁸ Ni dachiaka Sitaana a nye se ka gbenli dii ale a kaari a nyeem la. Di a gisi ka nuru ayen di yik a ŋobi. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni gomsika abe ni kpesi ni deka a limsi di. ⁹ Ni zeri Sitaana. Ni ta siaka yegayega ale Naawen abe ni zaani ale sunum pagrisa. Dii nyin la, nama seba ayen ni vaanchaama ale bo jigi meena ate ba ta siaka ale Naawen la, a nam a se ka nama me la. ¹⁰ Ni dan ga nam magla a nueri, Naawen waai ale a maari ni wie meena po la, le te ni pagrim yegayega a

gum du. Wa jam wi ni kama ayen nama ale Kirisitawa ale ka bunyi la a maa chaab a nya wa, Naawen zulaŋa ŋaai ale kan ta kpeglimka la, Naawen dek le te ni welensa, ale nyin pagra, abe wa basi ate ni zaani jigi pagrik. ¹¹ Wa pagrimu ale kasim boro kama taam wuu. Ku be le nyɛ dila.

¹² Nuru waai ate ba a wi ayen Silvanus la sum ka mi suok. Wala ale maa maari mu ate m ŋmarisi gbaŋ fiika de a te ni. Gbaŋka de po, maa yaali kama ayen m sak ni abe m te ni nyinbiiri Naawen ale a maari ni dii la, ku ka wensie. Ni ŋmasi yik nalimnyiini wa ale a maari ni dii la.

¹³ Yeezu ŋaanviirima baai ate wa lueri a te wa dek ate ba bo teŋ kaai ate ba a wi ayen Babilon la, a maa chaab a puusi ni. M suoku ate ba a wi ayen Maak la, a puusi ni me. ¹⁴ Ni a puusi chaab nalimnyiini.

Naawen le basi ate nama baai ate Kirisitawa soa la ni meena boro ale suyogini.

Gbanj Kaai Ate PIITA A N̄MARISI A SAA SIYEWA La

¹ Mi Simon Piita, waai ale ka Yeezu Kirisita tomteerɔ ale tuimtomdɔ la ale a n̄marisi gbanjka de a te baai ate ti Naawenni ale ti varibasidɔwa Yeezu Kirisita ayen ba dek welensa nyinj ate ba te ba siak kaai ale chim siak manj ase tama la.

² Naawen ale te ni niaka ale suyɔgini ni ale seba wa ale Yeezu Kirisita la nyinj.

³ Ti seba waai ale wi ti ayen ti maa nya wa zulaŋa ale wa nalim yegayegaka la kama. Dila abe ale soa ate wa pa wa pagrimu a te ti ayen ti бага chali be ale tenjuk de tuimbaatanja abe ti a tom tuimmanja a te wa. ⁴ Naawen abe ale puulim ayen wa le te ti tiirim tii la, wa sum te ti ka tiirim manja nalimnyiini. Wa be te tiirintanja kama ayen ti бага liisi tuim kaasima ŋaai ale bo tenjuk de la a basi abe ti a neensi wa ale ka dii la. ⁵ Dila nyinj, ni pii nyinj ate ni a tom wamanja a gum ni siaka po, abe ni ta yam a gum ni tuimmanjanja po, ⁶ abe ni pa ni dek yikka a gum ni yammu po. Ni be dan seba ni dek yikka, ni pa chichiiba a gum du, abe ni pa Naawen vaka a gum chichiiba po, ⁷ abe ni pa jiiirim a gum Wein vaka po, abe ni pa yaalika a gum jiiirimu po. ⁸ Ni nina abe dan muni ayen ni ta wienja de meena nalimnyiini, ni le бага va ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita kama nalimnyiini ⁹ Waai nina abe ale kan muni ayen wa nya wienja de meena la, kula nyɔnɔwa a nye ase wa ka yio la, ate wa kan nya a yaa banj Naawen ale vonj wa wabaatanja a te wa la.

¹⁰ M suaata, Naawen a lueri ni kama ayen ni va wa. Ni be pii nyinj ate ni nina muni ate lueri ka de boro ale ni taam wuu. Ni dan бага nye dila, ni kan бага basi ni siaka ale wa. ¹¹ Ni dan nye dila, wa ale te ni siuk ate ni jo ti Nyɔnɔwa ale ti Varibasidɔwa Yeezu Kirisita Naam buui ale kasim boro taam wuu la.

¹² Mi kasim a teeri ni kama wienja de alege m poom seba kama ayen ni poom seba ŋa kama. Ate ni kasim pii nyinj a yik wensie ŋaai ate ni jam wom ale tuesi la. ¹³ Alege mi a poli kama ayen m le diem vua la, ku magsi ka m n̄marisi gbanjka de a te ni, ate ni n̄man teeri ŋa wie. ¹⁴ M seba ayen ku ka beni ale ge ate m kpi a se ti Nyɔnɔwa Yeezu ale jam weeni mu dii la. ¹⁵ M dan kpi, m gbanjka de ale te ni siuk ate ni a teeri wienja de meena.

¹⁶ Ti le jam sak ni dii ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le n̄man pilim jam kama ale wa pagrimu la, ti an jam weeni ka sunsuelim a sak ni. Ti jam weeni sak ni ka dii ate tama a jam nya ale ti dek nina la. Ti jam nya ka wa pagrimu yegayegaka. ¹⁷ Tama ale wa ale jam bo guuk kpionku zuk la, ti Kowa Naawen a jam te wa ka zula ale nalim nna yegayega. Wa yaa basi ate lueluk a jam nyini wa boka jigini ale a nyagsi nna yegayega la a yaa sinj a weeni ayen, “Ka m biika waai ate m marij la ale nna. Wa a nye ate m sui a peenti nna yegayega.” ¹⁸ Tama ale jam bo dula ale wa la, ti jam wom lueluku ale nyini wennmazuk a sinj la kama.

¹⁹ Dila nyinj la, wie ŋaai ate Naawen biisiteeroma a jam biisi dila po, dila po la ka wensie wie. Ku magsi ka ni a wom ŋa nalimnyiini. Dii nyinj la, ba wienja a nye se ka bolim ate ba toati zaani legi po la, ku a nye ka dila a ta cheena

dii po ate Yeezu Kirisita le nman pilim jam ate wa bolimu a yaa nya nna wentalinj ni suniimaŋa po. ²⁰ Wienja de meena po wakpeeni ale, ni teeri ayen biisiteero karo a baga togi a lagri wa ale weeni dii Naawen Gbanƙa po la. ²¹ Dii nyinj la, Naawen biisiteeroma wienja an jam nyini ka nuruba dek noa po. Alege ka Naawen Chiika ale jam pai wa wienja a te ba ayen ba nƙa a sak nuruba.

2

¹ Dila po, dila po Venta biisiteeroba ale jam kan seba Naawen ya, a bo ale Naawen nuruma a paasi ba. Venta sagroba ale ba jam bo ale nama me. Sagroba baai me ale jam kan seba Naawen la, le suk a gum ni po. Ba le ta venta sinsaga a jam sak ni abe ba nyini ba Nyɔnɔwa waai ale vari ba a basi la, njaan a nyini. Dila ale soa ate Naawen le ta kaasun jam ba jigi nna nwuli. ² Alege, nuruba yegayega ale diem va ba kama a tom kabonƙa tuima. Ba be le ba a nye dii la le ku basi ate nuruba nya siuk a kaasi Naawen wensie siuku yue. ³ Sagroma de baai ale ta butuem la, le sak ni ka ba dek sunsuelima ate ba nya nyuenta ni jigi. Alege ku kan beni ate Naawen jam bo ba buusa ate wa nya ba kaasunƙu ate wa yaa basi ba ate ba kan ta kiri ya.

⁴ Naawen sabiilo baai ale tom wabaata la. Naawen an pa ba basi ya, wa yuk ba basi ka ninam jigi, juijui ate wa basi ate ba pa choroma a bo ba a zaani legi po ayen ba bo dula ate ku ga paari dii po ate Naawen le jam bo ba buusa la. ⁵ Tenzuk nuruma baai ale jam boro dila po, dila po a jam a tom tuimbaata yegayega la, wa jam basi ate ka nyiam a sueri tenzuk meena ayen ba kpi. Baai nyiini ate wa jam vari basi la ale nuru wanyi ate ba jam a wi

ayen Nowa ale nuruba bachaab bayopoi. Nowa jam a sak ka wensie sinsaga a magsi chaab ale Naawen. ⁶ Naawen abe jam basi ate ka bolim me a de tenj sii ate ba a wi ayen Sodom ale Gomora la nuruma. Wa jam nye dila kama ayen ku sak wa le wa jam nye baai ale a tom tuimbaata dii la. ⁷ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Loti. Nuruba kabonƙa tuima ale jam a daani wa nna yegayega, dii nyinj la, wa jam ka nuru manj. Dila ale soa ate Naawen a jam vari wa bala chaab po a basi. ⁸ Daa meena wa kasim jam a nya ale a wom nuruma de tuimbaatanja njaai ale jam basi ate wa sui jam a puuri nna yegayega la. ⁹ Dila nyinj la, Naawen seba wa le wa nye dii a vari baai ale a va wa nalimnyiini la ninam po a basi. Wa seba me wa le wa nye dii ate gaasa nyam a kasim bo ninam po ate ku ga paari dii po ate wa le jam bo nuruma buusa la kama. ¹⁰ Baai dek ale a tom tuimbaata tii ate ba nyinsanja a yaali ale ge an pa Naawen pagrimu a chim jaab la.

Venta sagroma de kan chali yogsum, ba ka kanjanta nyam, ba be kan zuli Naawen sabiiloma. Ba goanti a le ba kama. ¹¹ Naawen sabiiloma baai ale poom ta pagrim yegayega a gaam sagroma pagrimu la, ba kan nja a ayen ba kaasiya yaase ba a le ba Nyɔnɔwa niŋa. ¹² Alege nuruma de a nye se ka goadunj kpien sii ale boro ate nuruba a yik si a ko la. Ba kan poli ase ba ka nuru bisa la. Wie njaai ate ba ze nja kiri la, ba a le nja kama. Dila ale soa ate Naawen me a weeni ayen wa le ko ba ase ba ka goadunja la. ¹³ Ba ale nye ate nuruba nam dii la, ba me le nya ninam ate ku tuni ba ba ale nye dila la nyinj. Ba supeentik kama ate ba a zaani nuruba niŋ kantuenj a tom tuimbaata tii ate

ba nyiinsaŋa a yaali la. Nama ale bala a dan tigi chaab ayen ni de nandiinta, ba nyeem kasim a nye ka dila ate chivie a yik ni, ale ge bala a nya masim ba pimpaasima siutaŋa po. ¹⁴ Daa meena ba kan yaali ayen ba nya wayoŋ a gum chaab ale nipok baai ale a tom kabonja tuima la po. Ba kan maari a chagi ale tuimbaata tomka. Ba kasim a nye kama ate baai siaka ale kan zuak la, a tom tuimbaata. Ba suniimaŋa a kasim sueri ale ka butuem. Dila ale soa ate Naawen yaa ka te ba la. ¹⁵ Ba zeri Naawen siuku vaka kama ale ge ze juujui ate ba a cheŋ la. Ba a nye se ka nuru wanyi ate ba a wi ayen Balaam la. (Balaam kowa yue jam ale Biio.) Balaam jam boro ka dila po, dila po a jam a tom tuimbaata a nya ligra ŋa nyiŋ. ¹⁶ Alege dai yeŋ ate boniŋ a yaa jam biisi ale wa ate wa tagri a yaa basi tuimbaata tomka.

¹⁷ Sagraŋa de a nye se ka beli dii nyiam ale kpeeri la, ale chinma ŋaai ale kan ta ŋmoruk la. Naawen tali jigi legini po a te ba kama. ¹⁸ Ba a biisi ka kanjanta ale betta biisa. Ba pa ba nyiinsaŋa a tom ka wa ŋaai ale a dari nuru baai ale a piilim ba nyini tuimbaata po a nyini la. ¹⁹ Sagraŋa de a sak ka nuruba ayen ba dan wom ba sinsaŋa ale va ba, ba le vari ba a basi, alege ba dek ze ayen ba ka tuimbaata tii ale a kaasi ba la yom. Boan nyiŋa, wari dii ale бага nuru la, wa dila dek a basi kama ate nuruwa a chim wannu yomo. ²⁰ Nuruba abe dan seba ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita ate wa vari ba a basi ate ba kan ŋman a va tenzuk de wakaasimaŋa, ale ge ku ŋaanŋyiŋ ba dan ŋman tagri ba popola a maa bo wie ŋala chaab po, ku le pagra ka nna yegayega a te bala chaab a gaam ba ale poom liŋ ka dii la. ²¹ Dila abe dan nye nuru jigi, ku te zunchoŋ kama ate wala

choa daam kan poom maa seba welensa siuku a gaam wa nin seba alege ku ŋaanŋyiŋ ate wa ŋman zeri welensaŋa sinsaŋa ate ba sak wa la. ²² Ba ale nye dii la a sak kama ayen wamagsimaŋa ate ba magsi la ka wensie. Ba magsi ayen, “Biak a dan chiiri, ka ŋman pilim a ŋmani kama a ga a de ka dek chichiitaŋa.” “Ba dan yik deri a sugri di, di nyeem ŋman pilim cheŋ ga a bilim ka fifataŋa po.”

3

¹ M dek doaba, mi ŋmarisi gbaŋka de a saa ka siye a te ni. Gbaŋsa siyewa de po, mi a teeri ni kama ayen ni a poli wa welensa wie. ² Mi a yaali kama ayen ni a teeri wie ŋaai ate Naawen biisiteeroma a jam biisi dila po, dila po la. Ni maara teeri ti Nyɔɔwa ale ti Varibasidoŋa ale pa tuimtomdoŋa a sak ti wie ŋaai la. ³ Dii abe le de niŋ la ale, ku a fe kama ayen yoŋyoŋla de, ni seba ayen tenka a moata ka kpeglimka. Nuru baai nyeboka ale ka kasim va ba dek nyiŋ yaalik nyeka la, le jam kama. Ba dan jam, ba le nye ni a la kama, ⁴ abe ba bek ni ayen, “Ti Nyɔɔwa an jam puulim kama ayen wa le ŋman pilim jamu? Wa bo ka be? Naawen ale nye tenka ale jaab meena la, ti nyamma a kpi kama, alege wariwari an diem tagriya.” ⁵ Ba kan yaali ayen ba seba ayen dila po, dila powa Naawen a jam biisi ka wie a nye wennaŋmazuk ale ten. Wa jam nye kama ate tenka a nyini nyiam po a nyini, ⁶ be ŋman ka nyiam ate wa pa kaasi dila po, dila po tenka. ⁷ Alege yoŋyoŋla de, be ka sinsak ŋala degadega ate Naawen diem pa biisi ate wennaŋmazuk ale tenzuk a diem boro. Alege wa dan bo buusaŋa a ga nueri, wa yaa le pai ka bolim ate bu de wennaŋmazuk

ale teɲ meena. Wenɲmazuk ale teɲ be diem boro a limsi ka da dii dannɪ ate Naawen le bo baai ale kan a va wa la buusa abe wa kaasi ba la.

⁸ Alege m dɔaba, ni kan banji ayen Naawen a nya dai yeɲ ale bena tusidi ase ɲa ka bunyi la. Nyɔnɔ wa jigi ɲa meena ka bunyi. ⁹ Nuru wa gela a poli kama ayen ti Nyɔnɔwa a dan puulim ayen wa le nye wari, wa a beni ka nna yegayega ale ge a nye wannɪ. Aaya, wa kan benni. Wa ti an goanti ta ka chichiiba ale wa ale yaa wa nye wari dii a te fu la. Dii nyiɲ la, wa kan yaali ayen wa kaasi wa ya alege wa a yaali kama ayen ni basi ni tuimbaatanɲa tomka.

¹⁰ Alege da dii dannɪ ate Nyɔnɔwa le bo nuruba buusa la, le jam ase ka zue ale jam nuru yeri dii la. Dai dila a dan paari, wenɲmazuk ale teɲ le nye ka waai nna yegayega ate wenɲmazuk ale ɲanta baai meena ale bo du la a be ale ge ate bolim de teɲka me. Ate jaab buuri meena ale bo teɲzuk la a deri muriɲ be. ¹¹ Wenɲmazuk ale teɲ ale ka kaasi ka dila la, ku a fe ayen nama chim ka boan nuruba? Ku a fe kama ayen ni chim nuru welensa a va Naawen nalimnyiini. ¹² Abe ni a limsi ate ni nya Naawen jamka ale teɲzuk buusanɲa boka, abe ni a yaali ayen ɲa jam nwuli. Dai dila dannɪ bolim le bu de wenɲmazuku ate bolimu tuilimu a nye ate jaab buuri meena a nyalim be. ¹³ Alege Naawen a puulim kama ayen wa le nye wenɲmazuk paalik ale teɲ paalik ate wa welensa nyiini a kasim bo jigi meena. Tama abe kasim a limsi ka dila.

¹⁴ Dila nyiɲ la, m dek dɔaba, ase ni ale a limsi da dila dannɪ la, ni pii nyiɲ ate ni chim nuru welensa, abe ni kan ta wariwari Naawen jigi ya ate ni boro ale

wa ale suyɔgini. ¹⁵ Ni a teeri ti Nyɔnɔwa ale te nuruba siuk yɔgyɔgla dii ayen ba basi ba tuimbaatanɲa abe ba va wa la. Naawen dek ale jam pai wa yammu a te nuru waai ate ba wi ayen Pɔɔl la ayen wa ɲmarisi dila a te ni. ¹⁶ Pɔɔl gbanɲanɲa meena po ate wa ɲmarisi magsi chaab ale Nyɔnɔwa chichiibanɲa ale ka dii ate mi a weeni ni nna la, wa me a weeni ka dila degadega. Ku pagra kama ate nuruba a miɲ Pɔɔl sinsanɲa a chak. Dila ale soa ate baai ale kan seba Naawen ale ge ta popola buye la, ba gela a pai Pɔɔl sinsanɲa kama ale Naawen Gbanɲa wie ɲa chaama a tagri ate ɲa ɲman ka wensie, ate ba yaa pai ɲa a sak nuruba. Bala chaab abe a wi ka kaasunɲ a te ba dek.

¹⁷ Alege m dek dɔaba, nama poom seba wienɲa de kama. Ni kpesi ni dek abe ni kan siak ate sagrɔ baai ale a kaasi Naawen wamanɲanɲa la a jam paasi ni a tagri ni popola ate ni basi Naawen wensie siuku vaka ate ni lo. ¹⁸ Alege, ni basi ate ti Nyɔnɔwa ale ti varibasidɔ wa Yeezu Kirisita a maari ni ate ni seba wa niaka ale wa yammu. Wa zulanɲa ale kasim boro ka dila taam wuu. Ku be le nye dila.

Gbaŋ Kaai Ate JŌŌN A LIŊ A ŊMARISI La

¹ Mi, Joon, a ale a ŋmarisi gbaŋka de ayen m sak ni Nyuvuri Wanni wie. Wa boro kama a nyini ku piilimka po ale chim nyuvuri meena nyɔɔ. Tama wom wa lueluku ale nya wa ale ti nimbie me ale pa ti nisima a tiri wa.

² Naawen ale tom nyuvuri meena nyɔɔwa de ate wa siŋ jam teŋzuk de. Tama a nya wa kama ale chim wa seeroba ayen ti a weeni nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la wie a sak ni. Di kasim a bo ale Naawen kama ate nyuvuri meena nyɔɔwa a yaa pa di a sak ti.

³ Tama a yaali kama ayen ti sak ni wie ŋaai meena ate wa nye la. Dii nyiŋ la tama dek a nya kama ale wom ŋa. Tama ale Naawen ale wa Biika Yeezu Kirisita a ta ka noai yeŋ ale chaab ate tama me a yaali ayen nama a jam gum ti po.

⁴ Tama a yaali kama ayen ni sue a peenti nna yegayega. Ka dila ale soa ate tama ŋmarisi wienja de a te ni la.

⁵ Dii ate Yeezu a sak tama wa dek wie ate tama a pa a sak ni la ale nna. Naawen a nye se ka dannii kantuenka la. Legi maga dek me an бага a moata wa.

⁶ Tama abe dan weeni ayen wa ale tama ta ka noai yeŋ ale chaab ale ge bo legini po, tama ka velinvendisati ti biik po ale ti nyeka po. ⁷ Alege tama dan ka wayɔrisima nyam ase wa ale ka wayɔrisima nyɔɔ dii la, dila a sak kama ayen tama ale te vaanchaab a ta noai yeŋ ale chaab kama ate Naawen Biika Yeezu ziimu a vari ti a basi wabaata meena po.

⁸ Tama a dan weeni ayen ti ka wabiowa, ti a paasi ka ti dek. Wensie ka ti jigi ya. ⁹ Alege ti dan

siak ayen ti ta wabaata, Naawen le voj a te ti abe wa vari ti a basi wabaata meena po. Ti seba ayen wa le nye dila a te ti, kama dii nyiŋ la, wa ka wensie nyɔɔ. Wa tuimaŋa meena po, ka wayɔrisima. ¹⁰ Ti dan weeni ayen tama an diem tom wabiowa, ti a weeni ayen Naawen ka velinvendik. Ti be pa ŋaŋ a te wa wienja.

2

¹ M bisa, mi a ŋmarisi gbaŋka de a te ka nama ayen ni ka a tom wabaata tuima. Alege waai a dan tom wabiok, ti ta ka nuru wanyi waai ale wa saalim ti kowa Naawen a te ti la. Wala ale, Yeezu Kirisita waai ale ka wensie nyɔɔ la. ² Wala a kpi ka ti wabaataŋa nyiŋ ayen Naawen бага vari ti ti wabaataŋa po a basi. Be daa tama wabaataŋa nyiŋ nyiŋa, alege wa kpi ka teŋka meena demma wabaataŋa nyiŋ.

³ A se ti daa va Naawen sinsaŋa meena, ti le sum a seba ayen ti seba wa kama. ⁴ A se nuru waai a dan weeni ayen wa seba Naawen alege a kan va wa sinsaŋa meena, wa velim kama. Wensie a ka wa jigi ya. ⁵ Nuru waai a be daa va wa sinsaŋa, wa sum a yaali wa kama nalimnyini. Ti daa a va dila, ti le seba ayen tama ale wa a sum ka bunyi. ⁶ A se nuru a dan weeni ayen wa bo ale ka Naawen, ku a fe ate wa va wa ase wa biika Yeezu ale va wa dii la.

⁷ M dek doaba, ku daa sinsak paala ate maa ŋmarisi a te ni. Di diem ka sinsak kpagsaŋa ate nama a wom a ta nyini ku piilimka po la. ⁸ Alege ŋa diem ka wapaala yɔgyɔgla, dii nyiŋ la, sinsak paani de a nye ase ka yok ale a tagri dannii kantuenka la. Be ka Yeezu ale jam va di ale ge ate nama me a yaa maa va di.

⁹ Nuru waai abe dan weeni ayen wa bo ka dannii kantuenka po ale

ge kisi wa choa. Ku a nye ase wa diem bo ka legi po la. ¹⁰ Waai a dan ta yaalika ale wa choa, wala a nye ase wa bo ka danni kantuenka po la. Wari a ka wa jigi a бага a nye ate wa a tom tuimbiowa. ¹¹ Nuru waai a dan kisi wa choa, ku a nye ase wa diem a bo ka legini po ale ze juijui ate wa a chen la. Legini a lik ka wa ninanja ate wa nye ase yio la.

¹² M bisa, mi a nmarisi gbanjka de a te ka nama, dii nyinj la Naawen a va ka Yeezu nyinj a vonj nama wabaatanja a te ni. ¹³ Nisomma me, mi a nmarisi gbanjka de a te ka nama, dii nyinj la nama a poom seba waai ale boro a nyini ku piilimka po la kama. Nama bipaaluku mi a nmarisi gbanjka de a te ka nama, dii nyinj la, nama nagi de Velinvendika kama.

¹⁴ M bisa, mi a nmarisi a te ka nama dii nyinj la, nama poom seba waai ale boro a nyini ku piilimka po la kama. Nisomma me nmani, mi a nmarisi gbanjka de a te ka nama, dii nyinj la nama seba Naawen kama waai ale boro a ta nyini ku piilimka po la. Nama bipaaluku me ta pagrim kama ale a diem ta Naawen wienja ni suniimanja po. Ka dila ale soa ate ni бага nagi de Velinvendika la.

¹⁵ Ni kan a yaali ayen ni a va tenjka meena demma ale a va dii la. Nama a daa yaali tenjka meena demma nantanja, ku a sak kama ayen ti kowa Naawen yaalika a ka ni jigi ya. ¹⁶ Nanta baai ate nuruba nyinsa a yaali la ale nanta baai ate ba ninanja a yaali ayen ba a nya la abe ba yik ba a nyo ba nisa po a ta kanjanta ale ba la, nantanja de meena an nyini daa ti Kowa Naawen jigi ya. Bala meena ka tenjuk de nanta. ¹⁷ Tenjka meena ale nanta baai meena ate tenjuk de demma a yaali la, a kan beni, alege waai ale a va Naawen

yaalika la, le jam tuesi ka nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la.

¹⁸ M bisa, tenjka meena kpeglimka danni a moata kama. Ni wom ayen da njala po Yeezu Kirisita dachiaka a le jam. Ti seba ayen tenjka meena kpeglimka danni a moata kama, dii nyinj la wa dachaasana po ba yega poom boro kama. ¹⁹ Nuruma de ba gela a poom jam bo ale te kama, alege ba daa tama po. Ase ba dan jam ka tama po, ba te diem bo ale ti kama, alege ba le basi tama dii la a sak kama ayen ba daa tama po.

²⁰ Alege Yeezu potim lueri ni kama a basi ate Naawen Chiika a bo le ni ayen ni meena seba ku wensie ale ka dii la. ²¹ Mi a kan nmarisi gbanjka de a te nama ayen ka nama ale kan seba wensienja la, alege ka ni ale seba wensienja la nyinj ale soa ate mi a nmarisi a te ni. M be nman seba kama ayen venta kan nyini wensie jigi ya.

²² Be ka wana ale venta nyono? Ka waai ale a weeni ayen daa Yeezu ale waai ate Naawen a tom la. Wala choa ka Kirisita dachiak. Wala a zeri ka Kowa ale wa Biika. ²³ Nuru waai abe ale kan ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, wala me a zeri ka Naawen dila. Nuru waai ale ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, wala me a seba wa Kowa Naawen kama.

²⁴ Nama a be kan bagimu ba le a lij sak ni dii la. Ni dan kasim a ta ku dila ale a teeri ku me, nama ale ti Kowa Naawen ale wa Biika Yeezu le jam a gum chaab. ²⁵ Yeezu Kirisita abe puulim kama ayen wa le te ti nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

²⁶ Mi a nmarisi gbanjka de a kaam ni ayen ni seba baai ale a paasi ni la. ²⁷ Alege nama, Yeezu Kirisita a pa wa Chiika a nyo ka ni suniimanja po. Wa Chiika abe le bo ale ni la, ni kan nma yaali waai ayen wa sak ni. Wa Chiika ale sak ni wari meena. Wa a sak

ka wensie daa venta. Ni be va sinsanŋa de ate ni le Kirisita chim bunyi.

²⁸ M bisa, ni basi ate ti a va Naawen Chiika, ate Yeezu a dan ŋman pilim jam abe ti ta nyinbiiri ti kan chali yogsumo'a ate chivie a yik ti ate ti suk ti dega. ²⁹ Nama seba ayen Yeezu jigi wie meena a yuarisi kama. Kula be a sak ti kama ayen ku a fe kama ayen baai meena ale tom wayorisima tuima la, ka Naawen bisa.

3

¹ Nama a poli ti kowa Naawen ale a yaali ti nna yegayega dii la. Wa yaalika ale ti a zuak ka nna yegayega ate wa yaa a wi ti ayen wa bisa. Ti be sum ka wa bisa. Baai abe ale a va tenjuk de demma siuku la a ze tama, dii nyin la ba ze Naawen dega. ² M dek doaba, yogyogla de tama a yaa ka Naawen bisa. Alege, Naawen an diem a sak ti ti le ti chim nuru baai chaab la. Alege ti seba ayen Yeezu a dan ŋman pilim jam, ti za te a nye ase ka wa dek la. Ti be le nya wa dek ale sum ka dii la ale ti nimbie dai yerj po. ³ Baai meena abe ale ta nyaku de yiila la, bala le chim nuru welensa ase Yeezu ale ka dii la.

⁴ Baai meena ale a tom tuimbaata la, kan va Naawen sinsanŋa. Nyaku de abe nye a kaasi ka sinsanŋa. ⁵ Ni seba ayen Yeezu a sinj jam tenjuk de ayen wa vari ka nuruba ba tuimbaata po a basi. Wabiok abe jam ka wa dek jigi ya. ⁶ Baai meena ale ka bunyi ale Kirisitawa la, bala a kan ŋman a tom tuimbaata. Alege, baai meena ale kasim a tom tuimbaata la, a nye dila kama, dii nyin la ba ze wa.

⁷ M doaba, ni kan basi ate nuru waai a paasi ni. Baai meena ale a tom tuimmanŋa la, bala ka nuru welensa ase Yeezu la. ⁸ Baai meena ale a tom tuimbaata la, bala ka Velinvendika bisa. A nyini

ku piilimka po a ta jam paari jinla, Velinvendika a kasim a tom ka tuimbaata. Ka dila ale soa ate Naawen a tom wa biika ate wa sinj jam tenjuk de meena ayen wa yik Velinvendika tuimanŋa a kaasi.

⁹ Baai meena ale ka Naawen bisa la, a kan tom wabaata dii nyin la, Naawen ale ka dii la a bo ale kula nyonɔ wa kama. Naawen abe ale ka wa ko la nyin ale soa ate ku a fe ayen kula nyonowa a kan a tom tuimbaata. ¹⁰ Siuku de po ni le baga a minj baai ale ka Naawen bisa la ale baai me ale ka Velinvendika bisa la. Baai ale kan a tom tuimmanŋa la ale baai me ale kan a yaali ba chaab la, bala meena a daa Naawen bisa.

¹¹ Naawen sinsanŋa ate nama a linj a wom la ale, ti a yaali ti chaab. ¹² Ku a fe kama ayen ni kan a nye ase Keen la. Wala a jam ka Sitaana biik, dii nyin la wa jam ko ka wa suoku Abil. Nama a seba jaab buui nyin ale soa ate Keen a ko wa la? Wa ko wa kama, dii nyin la wa dek a jam a tom ka tuimbaata alege wa suoku a jam a tom tuimmanŋa.

¹³ M suaata, ase baai ale a va tenjuk meena demma siuku la a dan kisi ni, ni wamanŋa nyin, ni kan basi ate kula cha ni. ¹⁴ Tama seba kama ayen tama basi kum kama ale nya nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la. Tama seba kama dii nyin la, tama ta yaalika ale ti chaab kama. Nuru waai abe ale kan ta yaalika la, a diem bo ka kum po. ¹⁵ Baai ale kisi ba chaab la, a nye ase ka nuru koorisa la. Nama seba ayen nuru bala chaab a ka nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la. ¹⁶ Tama ale seba yaalika ale ka dii la ale nna. Ku kiri ale, Yeezu ale kpi a te ti dii la, a sak ti kama wensie yaalika ale ka dii la. Ku nala kama ayen tama me pa ti nyuvoorja a te ti chaab me ase ku dan poom ka kum wari. ¹⁷ A se nama a dan

poom ka njanta nyam ale ge ate ni nya ni choa ale wa a nam alege ni kan maari wa. Kula a sak kama ayen Naawen yaalika a ka ni jigi ya. ¹⁸ M bisa, ni kan basi ate ti a yaali ti chaab ale ti noa po wie nyiini, alege ni basi ate ti sum a yaali ba abe ti a tom tuimmanja a te ba.

¹⁹ Kude ale ku basi ate ti seba ayen ti va wensienja kama. Ale a basi ate ti seba a chak ayen Naawen a bo le ti. ²⁰ Tama popola abe dan kaasi ate ti jok nyinjbiiri ti seba ayen Naawen a gaam wie meena kama ale seba wie meena. ²¹ Dila nyinj la, m dek doaba tama popola abe dan kan kaasi ya, ti ta nyinjbiiri kama ayen Naawen a bo ale ti. ²² Ti dan juisi jaab wa jigi, wa le te ti, dii nyinj la tama ale a va wa noai ale a tom tuim njai ale a peenti wa poi la. ²³ Siuk kula po, Naawen ale a weeni ti ayen ti nye dii la ale, ti ta siaka ale wa biika Yeezu Kirisita abe ti a yaali chaab ase wa ale poom a weeni ti dii la. ²⁴ Baai meena ale a va Naawen noai la a bo ale wa kama ate wa me a bo ale ba. Ti seba ayen nyaku de ka wensie, dii nyinj la wa pa ka wa Chiika a nyo ti suniimaja po.

4

¹ M dek doaba, nuruba ba gela a dan weeni ayen ba ta Naawen Chiika ni kan deri kpabi siak a te ba. Ni kpesi ni dek ale ba, dii nyinj la ba gela ka velinvendisa a piisi nna yegayega a tagli jigi meena. ² Ku le ku nye dii ate ni bage minj ase bala chaama a sum ta Naawen Chiika yaase ba ka la ale, waai ale ta siaka ayen Yeezu Kirisita a sinj jam tenjuk de meena ase ka nurubiik la kula nyonon ale ta Naawen Chiika. ³ Waai abe ale kan ta siaka ale Yeezu la, Naawen Chiika a ka kula nyonon jigi ya. Kula nyononwa abe ka Kirisitawa dachiak me. Ni be wom ayen Kirisitawa dachiaka

ale jam tenjuk de meena. Wa be sum jam kama.

⁴ M bisa, Naawen ale soa ni ate wa pa wa Chiika a te ni. Ni be nak de ba kama. Pagrim buui ale bo ni po la a pagra kama a gaam Kirisita dachaasana pagrim buui ale bo ba po la. ⁵ Biisiteeroma de, baai ale ka velinvendisa la ale tenka meena demma ka bunyi. Ka dila ale soa ate ba a wom ba wienja la. ⁶ Alege ka Naawen ale soa tama. Dila nyinj baai meena ale seba wa la a wom tama ale a weeni ba dii la kama. Baai me ate Naawen an soa la, bala kan wom tama sinsanja. Dila ale soa ate ti bage a minj baai ale ta wensie ale baai ale a velim la.

⁷ M dek doaba, ni basi ate ti a yaali chaab, dii nyinj la, yaalika a nyini ka Naawen jigi. Waai ale a yaali wa choa la, wala ka Naawen biik ale seba wa me. ⁸ Waai abe ale kan ta yaalika la, a ze Naawen ya dii nyinj la, Naawen ka yaalika nyonon. ⁹ Naawen ale tom wa be yenka ate wa sinj jam tenjuk de meena, ayen tama a bage a nya nyuvuri. Kula a sak ti ka Naawen ale a yaali ti a soa dii la. ¹⁰ Tama an linj yaali Naawen ya, alege ka Naawen dek ale linj yaali tama a yaa tom wa biika ayen wa sinj jam tenjuk de a kpi a vari ti ti wabaata po a basi. Wa le nye dii la a sak ti kama ayen wa sum ta yaalika ale ti kama.

¹¹ M dek doaba, a se Naawen a daa yaali ti nna la, ku be a magsi kama ayen tama me a yaali chaab. ¹² Nuru waai an diem a nya Naawen ya, alege te dan a yaali chaab, wa le bo ale ti abe wa a maari ti, ate tama a yaali wa yegayega.

¹³ Ti seba ayen wa bo ale ti kama ate tama me a bo ale wa, dii nyinj la wa Chiika ate wa pa te ti la a bo ti suniima po kama. ¹⁴ Tama abe nya kama a weeni sak nuruba Naawen ale tom wa Biika ayen

wa jam chim tenka meena demma Varibasido la ¹⁵ Baai meena ale ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, Naawen a bo ale ba kama ate ba me a bo ale wa. ¹⁶ Tama dek abe seba nalimnyiini ayen wa a yaali ti kama ale ta siaka ayen wala ale yaalika nyonowa. Baai meena ale a yaali ba chaab la a bo ale Naawen kama ate wa me dek a bo ale ba.

¹⁷ Siuk kuui ate Naawen Yaalika ale sum chim yaali manj a te ti la ale dai dii danni ate Naawen le jam bo ti buusa ate ku basi ate yogsum ka yik ti la. Dii nyinj la, ti boka tenzuk de a nye ase ka Yeezu Kirisita boka ale jam ka dii tenzuk de la. ¹⁸ Yaalika ale yogsum kan va chaaba. Yaali manj a yak yogsum kama a basi. Dila nyinj waai ale yogsa la a kan бага a ta yaali manja. Yogsum ale namsika ale a va chaab.

¹⁹ Tama a yaali Naawen, dii nyinj la wa lij a sak ti kama ayen wa a yaali ti. ²⁰ Nuru waai a dan weeni ayen wa a yaali Naawen ale kisi wa choa, kula nyonka velinvendik. A se wa dan kan ta yaalika ale wa choawa waai ate wa a nya wa la, kula nyonka a be wa nye ka se a ta yaalika ale Naawen waai ate wa kan nya wa la? ²¹ Kirisitawa a sak ti nyaku de kama ayen ase waai a daa yaali Naawen, ku a fe kama ate wa a yaali wa choa me.

5

¹ Nuru waai ale ta siaka ayen Yeezu ka waai ate Naawen tom ayen wa vari nuruba basi la, kula nyonowa ka Naawen Biik. Ase nama a dan ta yaalika ale nuru waai, ni a yaali ka wa bisa me dila. ² Dila nyinj, tama daa yaali Naawen ale a va wa sinsanja, ti seba kama ayen ti a yaali wa bisanja me. ³ Waai ale a yaali Naawen la a va ka wa noai. Wa ale a yaali ayen tama a va wa

dii la an tua. ⁴ Dii nyinj la, baai meena ale ka Naawen bisa ale ta siaka ale wa nalimnyiini la, a бага nak Yeezu dachaasanja a de kama. ⁵ Waai abe ale ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la nyiini ale ba бага nye dila.

⁶ Yeezu Kirisita ale sinj a jam tenzuk de la, ba an jam a te wa soka ale nyiam nyiini. Ba ale jam ko wa la, wa ziimu a yaa jam nyini gum du kama. Naawen Chiika dek waai ale ka wensie nyonka la, a jam ale wa soka de ale wa kumu meena seero. ⁷⁻⁸ Yogyogla de, nama be nya kama ayen Naawen Chiika ale Yeezu soka wanni ale wa ziimu ale nyini la, nyaņa de butawa meena abe a sak kama ayen wienja de a sum nye kama. ⁹ Ti poom a lij wom nuruba ale a biisi Yeezu wie dii la kama, alege Naawen ale a biisi wa Biika wie dii la a gaam mbala kama nna yegayega. ¹⁰ Waai abe ale ta siaka ale Naawen Biika la, a ta dii ate Naawen a biisi wa wie la kama wa sunum po, ate kula nyonka a бага a seba wa Biika nalimnyiini. Waai me abe ale kan ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, kula nyonowa a weeni kama ayen Naawen ka velinvendik, dii nyinj la wa ka siaka ale dii ate Naawen a biisi wa Biika wie la. ¹¹ Ni wom Naawen ale biisi wa biika wie dii la ale nna. Wa pa ka wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la a nyo wa Biika nisima po ate wa Biika me a pa di a te tama. ¹² Waai ale Naawen Biika abe ale boro ale chaab la, wala a ta nyuvunni de kama. Waai ale Naawen Biika abe ale kan daa bunyi la, wala a maa ka nyuvunni de.

¹³ Mi a nmarisi gbanjka de a te ka nama ayen nama baai ale ta siaka ale Naawen Biika la ayen ni seba ayen ni ta nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la kama. ¹⁴ Yogyogla de ti yaa ta popo pagrim kama ale seba chak me Naawen nimbie po

ayen te dan juisi wa nanta baai ale a basi ate wa sui a peenti la, wa le wom ti. ¹⁵ Ti seba chak kama ayen wa le te ti nanta baai ate tama a juisi wa jigi la kama, dii nyin la wa nyiem a wom ti juisimu kama ale a te ti nanta baai ate ti a juisi wa la.

¹⁶ Ni dan nya ni chaab ale ba boro a tom tuimbaata tii ate Naawen a kan te ba waalika ayen ba kpi la, nama a puusi a te wa ate ba pa ba tuimbaatanja a basi ate wa baga a pa wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la a te ba. Nuruma de chaama nyin ale soa ate nama magsi ni a puusi a te Naawen la. Alege, nuruba a dan boro a tom tuimbaata tii ate Naawen ayen wa te ba waalika ate ba kpi la mi a poli ayen ni kan puusi te ba. ¹⁷ Wie naai meena ate nuru a tom ate na daa wayorisima la, na ka wabaata Naawen jigi. Alege wabaatanja de gela boro a kan ta kum a jam.

¹⁸ Ti seba ayen baai ale ka Naawen bisa la a kan kasim a tom tuimbaata, dii nyin la, Naawen biika ale a nya wa zuk ate Velin-vendika an baga wa wariwari a nye.

¹⁹ Tama seba ayen ti ka Naawen bisa. Baai meena ale kan daa Naawen bisa la, a bo ka Velin-vendika nisima po.

²⁰ Ti be nman seba ayen Naawen Biika Yeezu a sin jam tɛnzuk de ayen wa lagri ka ti ninaɲa, ate ti baga a seba Naawen waai ale ka wensie nyɔɔɔwa la. Tama ale wa biika Yeezu Kirisita boro ka bunyi. Wala me ale Naawen manka dek waai ale pa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la a te ti.

²¹ M bisa, ni yeeri ni dek bogluta po.

Gbaŋ Kaai Ate JŌŌN A NŌMARISI A SAA SIYEWA La

¹ Mi nisomawa nna ale a nmarisi gbaŋka de a te nipok waai ate Naawen a lueri la ale wa bisaŋa baai ate m ta yaalika nna yegayega ale ba la. Daa mi nyiini ale ta yaalika ale ni, alege ka baai meena ale seba Naawen wensie wienja la me ale a yaali ni, ² dii nyin la, wensie nala a bo ti meena suniima po kama a ta a chej dii po meena wuu.

³ Mi a saalim kama ayen ti Kowa Naawen ale wa Biika Yeezu Kirisita le niak ti meena abe ba ta jirim ale ti a te ti suyogini, ate ti baga a va wensie nala nalimnyiini abe ti a yaali chaab.

⁴ Mi sui a peenti ka nna yegayega, dii nyin la, mi nya fi bisaŋa ba gela kama ale ba a va wensienja njaai ate ti Kowa Naawen a weeni ti ayen ti a va la. ⁵ Dila nyin la, mi a saalim fu kama m dek tua ayen, fi a va Naawen sinsak njaai ate ti wom a ta nyini ku piilimka po la. Na po dinyi a weeni ti kama ayen ku nala kama ate ti a yaali chaab. ⁶ Yaalika de ate mi a nmarisi la a sak kama ayen ti a zuli Naawen sinsanja. Sinsak njaai ate ni meena a wom a ta nyiini piilimka po la ale ni meena a boro ale yaalika.

⁷ Daanja de po pimpaasima nna yegayega ale boro. Ba kan siagi ayen Yeezu Kirisita a sin jam tenzuk de kama ase nurubiik la. Nuru baai ale kan a siagi dila la ka pimpaasima ale chim wa dachaasa. ⁸ Dila nyin la, ni kpesi ni dek nalimnyiini ate ni kan nman a basi tama ale sak ni dii la. Ate ni kan jogi tama ale tom dii la ate ni tuesi ni tutunaŋa meena.

⁹ Waai abe ale kan a va dii ate Kirisitawa sak ti la, alege pa wa dek wie a gum du la, nuru wala choa daa Naawen nuru. Alege waai ale va sinsanja dila la, a ta Naawen Kowa ale wa Biika Yeezu kama. ¹⁰ Dila nyin la, nuru waai a dan jam ni jigi a yaali ayen wa pa wa le ta dii la a gum dii ate tama a sak ni la po, ni kan te wa tia, alege ni yak wa ate wa chej. Ni kan poom a ta wa a ga basi siuwa. ¹¹ Baai ale a zuli wa la, bala me a tom ka tuimbaata a se wala dek la.

¹² M ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak ni, alege m kan nman a yaali ayen m nmarisi yogyogla de. Mi a yaali kama ayen m dek jam ni jigi ate ti baga biisi na wie ale chaab. Ti dan nye dila ti meena suniima le peenti nna yegayega.

¹³ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la, a puusi ni.

Gbaŋ Kaai Ate JŌŌN A ņMARISI A SAA SITAWA La

¹ Mi, nisomawa nna, ale a ņmarisi gbaŋka de a te m dek doawa Gayus ate m sum a yaali wa nna yegayega la.

² M dek doa, mi a saalim kama ayen Naawen a te fu nyinyogsa, ate fi a tom fi tuimaŋa nalimnyiini. M seba ayen fi a va Naawen ka nalimnyiini. ³ Yeezu ņaari viirima ba gela ale jam a weeni mi ayen fi sum a va Naawen wensie siuku kama ale fi sunum meena. Mi le ga wom dila la, ku yaa deri peenti m sui nna yegayega. ⁴ Mi nyiem ale wom ayen m bisaŋa a va Naawen wensie siuku kama la, m sunum a nyiem a kasim a yok ka nna yegayega a gaam jaab buui meena.

⁵ M dek doa, ku nala kama ale fi ale a tuesi Yeezu ņaari viirima ale maari ba dii la. Ba ka nicham ate fi ze ba alege, fi deema a tuesi ba. Fi ale a nye dii la, a sak kama ayen fi sum a va Naawen siuku kama nalimnyiini. ⁶ Ba biisi fi wie kama ale Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo dela la, ale pak fu fi ale a yaali ba dii la. Mi a saalim fu kama ayen ba nyiem a dan boro a gomsu ayen ba basi fu abe ba nyiem, te ba maari kaai ale ka peenti Naawen sui la ate ba nyiem. ⁷ Dii nyiŋ la, ba a sak ka nuruba Yeezu wie. Ba be kan tuesi baai ale kan daa Kirisita bisa la jaaboa. ⁸ Dila nyiŋ la, ku nala kama ayen tama Kirisita bisaŋa a maari bala chaab ate ti maa chaab a tom ate ti va wensieŋa.

⁹ Mi ņmarisi ka gbaŋ a te Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo fi teŋka po la, alege Diyotifiz ale a yaali ayen wa chim ba kpagi la, a zeri dii ate mi a ņmarisi m gbaŋka po la vaka kama. ¹⁰ Dila nyiŋ la,

m dan jam ni jigi, ti le kali teŋ a biisi ale chaab ate nuruba wom wie ņaai meena ate wa nye la, ale wa ale kasim a velim a te mi dii la. Wa dii dek ale ņmasi gaam taam ate wa a nye la ale, wa kan tuesi Yeezu ņaari viirima baai ale nyiem a jam wa yenni la. Wa be kan basi me ate wa doama a tuesi ba a ta a jo ba yieŋa po. A se ba dan tuesi ba ayen ba ta jo, wa nyiem a yaali kama ayen wa yiak ba ate ba nyini Yeezu ņaari viirima po a nyini.

¹¹ M dek doa, kan tomsi maara nye wie ņaai ale kan nala la, alege tomsi a tom wie ņaai ale nala la. Waai abe ale tom wamaŋsa la, Naawen soa ka wala. Waai me abe ale a tom wakaasima a yaase wabaata la, Naawen an soa wala choawa.

¹² Waai meena a pak Dimetirus kama. Wa wensieŋa me dek a sak wa nye magsika kama. Tama dek a weeni a gum du ate nama me seba ayen ti ale a weeni dii la ka wensie.

¹³ M ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak fu alege m kan yaali ayen m ņmarisi ņa dueni ¹⁴ Mi a poli ayen ku kan beni alege ate m nya fu. Ti dan tu chaab, ti le biisi wieŋa de meena ale chaab.

Naawen le te fu suyogini.

Fi doama baai meena ale bo dela la, a puusi fu. Be puusi ti doama baai ale bo ale fu la, a te ti.

JUUD Gbanƙa

¹ Mi Juud, ka waai ale ka Yeezu Kirisita tomteerɔ ale Jeemsi suok la.

Mi ale a ηmarisi gbanƙa de a te ni. Ti Kowa Naawen ale lueri ni ale a yaali ni, ate Yeezu Kirisita a nya ni zuk.

² Naawen le ta jirim ale ni abe wa ta yaalika ale ni, abe wa basi ate ni boro ale suyɔgini nna yegayega.

³ M dek dɔaba, m daam poom a yaali ayen m ηmarisi a weeni sak ni ka Naawen ale vari nama ale tama ti tuimbaata po a basi dii ale ayen ti a va wa la. Yɔgyɔgla ku a fe kama ayen m ηmarisi ni a te ni nyinbiiri ayen ni kpalim a ta siaka nalimnyiini ale wamaɲsaɲa ate Naawen a pa ηa te ni bunyi dekki la. ⁴ Ni ta siaka nalimnyiini ale ηa dii nyin la, nuruba gela baai ale kan a va Naawen la, a suk kama a jam gum ti po. Ba tagri Naawen wamaɲsaɲa de ηaai ale a sak ti Naawen wie ale a maari ti me dii la kama. Ba be zeri Yeezu Kirisita waai nyiini ale ka ti Nyɔnɔ la kama me. Ba a nye nna ayen ka ba бага a tom kabɔɲsa tuima. Naawen wienja a poom weeni sak ti kama dila po, dila po ayen Naawen a jam bo ba buusa kama a nya ba kaasunƙu.

⁵ Ni poom seba wienja de ka nalimnyiini. Alege mi a yaali ayen m teeri ni ka diipo ate Naawen jam yeeri Izirali demma a ta nyini Ejipiti tenka po la. Wa le ga nye dila a nueri la, ku ηaɔɲnyin, ate wa yaa ko baai ale jam kan ta siaka ale wa la. ⁶ Ni be ηman a teeri Naawen sabiiloma ale jam pa ba pagrimu a chim paanueka a zeri ba boka jigini la. Naawen a yik ba kama ale wa pagrimu

a bobi ba a zaani legi jigi ayen ba za dula ate da kpian dii ate wa le bo ba buusa la a jam paari ate wa bo mini ba. ⁷ Ni a teeri Sodom ale Gomora tenɲaɲa la ale ten sii me ale jam kali moata si la, ten sila meena a jam nye ase ka Naawen sabiiloma ale jam nye dii la. Si nuruma jam a tom ka kabɔɲsa tuima. Nidɔaba dek me a jam a yaali ayen ba goa ale ba nidɔa chaab. Naawen yaa jam pa ba a nyo bolim buui ale kan ta kpeglimka la po ate bu waali ba nna yegayega. Nna a sak ti kama ayen ku a fe kama ayen ti kan a tom ba le jam a tom dii la.

⁸ Nuruma de me a jam a nya ka wie nna ase goadaasima la. Wienja de abe jam basi kama ate ba pa ba nyinɲaɲa a tom tuimbaata. Ba a nye Naawen pagrimu a la kama ale a le Naawen sabiiloma ale bo wenyɲmazuk la. ⁹ Naawen sabiiloma kpagi kpeeni Maakil dek an nye dila. Wa ale Sitaana ale jam nak nampaɲa ale chaab ayen ba ze ba waai le wa soa Moosis nyinƙa la, Maakil an le Sitaana, wa goanti weeni wa kama ayen, “Naawen le te fu waalika.” ¹⁰ Alege wie ηaai ate nuruma de ze ηa kie la, ba a le ηa kama. Wie ηaai ate ba seba ayen ηa le kaasi ba la, duɲsa seba gaam dila kama, wa ηala chaab degadega le jam kaasi ba kama. ¹¹ Ku le jam tɔa ka nna yegayega te ba. Ba tom ase ka ti kokpienka Keen la. Ligma nyin ate ba pa ba deka a te wakaasima ηaai ate Balaam jam a tom la. Nuru ale jam boro ate ba a wi wa ayen Kooraa. Ba a nye ase ka wa ale jam nye dii la. Ba be ale jam tomsi wa la, Naawen jam ko ba kama. ¹² Nuruma de ka nuru baata a bo nuruma sunsun ase ba a nin boro a de ηandiinta. Ba goanti a nya ka ba dek zuk nyiini. Ba a nye ase ka ηmoruk viok chinma la,

ŋa ka nyiam. Buye po ba a nye se ka tiib sii ale kan a ta yoana la. Ba a nye ase ka tiib sii ate nuruma tu gebi si teŋ nanŋaŋa ale ge ate si kpi la. ¹³ Ba a nye ase ka nya kpiem nyamiisa la. Ase nyamiisaŋa puuku ale kan sugi la, ba tuimbaataŋa me a nyini ka peelim ase nya puutaŋa la. Ba a nye ase ka chinmarisaŋa ate Naawen pa si nyo legi po ate si kasim bo dula taam wuu la.

¹⁴ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Enok. Wa jam ka Adam ŋaŋbisana po wanyi. Wala ale jam saa Adam ŋaŋbisana po buyopoi. Wa jam biisi nuruma de wie dila po, dila po a weeni ayen, “Nyɔŋɔwa ale wa sabiilo boanni a dan jam, ¹⁵ wa le bo ka nuru meena buusa. Baai meena ale a tom tuimbaata ale biisi Naawen a kaasi la, wa le waali ba kama wienja de nyiŋ.”

¹⁶ Nuruma de a kasim a ŋuuni ale a fobli kama ale a toariŋ ba vaanchaab wie nyiŋ. Ba kasim a va ka ba dek wabaata yaalika tuima nyiini ale nak kuusa ba dek nyiŋ, ale a pak nuruba ale ba noa nyiini ayen ba va ba abe ba a te ba ligra.

¹⁷ Alege m dek doaba, ni teeri dii ate ti Nyɔŋɔwa Yeezu Kirisita tomteeroma a liŋ jam sak ni dila po, dila powa la, ¹⁸ ayen dii po ate teŋka a moata kpeglimka la, dan paari, baai ale a va ba dek tuim kaasima yaalika la, le jam a la ni kama, ni ale a va Naawen siuku la nyiŋ. ¹⁹ Nuruma de chaab a nye kama ate nuruba a waan chaab. Bala chaab a va ka ba dek ŋanyaalik wie nyiini. Ba be ka Naawen Chiika ba suniima po. ²⁰ Alege, m dek doaba, ni va Naawen nalimnyiini, ate ni siaka a pagra. Ni basi ate wa chiika a maari ni ate ni a puusi a te Naawen. ²¹ Abe ni basi ate Naawen yaalika lik ase ni ale a limsi ayen ti Nyɔŋɔwa Yeezu

Kirisita a va wa jiirimu nyiŋ a te ni nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

²² Ni ta jiirim ale baai ale ta chichama la, ²³ abe ni vari baai ale bo bolimu po la a basi. Ni ta jiirim abe ni a chali yogsum ale ba gela me, alege, baai me kabonŋa tuimaŋa ale basi ate ba gattaŋa dani la, ni kan tiri gattaŋa.

²⁴ Naawen waai ale baga a yik ni ate ni kan tagri ni popola a pai ŋaŋa a te wa la, ale baga me a nye ate ni a zaani wa zula Nyɔŋɔwa niŋ ale ge ka kaasun alege ta popeantik nyiini la, ²⁵ Naawen waai ale ka wa dek wa nyiini, a chim ti Varibasido Yeezu Kirisita ti Nyɔŋɔwa yonni nyiŋ la, ta ka zula ale pagrim yegayega a gaam jaab buuri meena a ta nyini ku piilimka po a jam paari jinla ale ta dila taam wuu. Ku be nye dila.

Yeezu Wienja Ate Naawen A **PA SAK** Joon La

¹ Mi Joon ale a nmarisi gbanƙa de po wie n̄aai ate Yeezu a pai sak mu la. Naawen ale pai wienja de meena a te wa ayen wa pai sak wa tomteeroma dii ale za ku nye la. Ku kan beni. Yeezu Kirisita abe tom ka sabiilo ayen wa weeni wienja de a sak mu ate m seba. ² Mi be a weeni ka dii meena ate mi a nya la. Be kaai ale nyini Naawen jigi ale wensie n̄aai ate wa pai sak la ale nna ate mi a weeni. ³ Nuru baai ale ba karim gbanƙa de abe ba weeni a sak ba suaata la, ale nuru baai me ale a wom dii le di nye ate ba va m wienja la, ba sue ale peenti ka yegayega. Dii po ate wienja de le nye la a moata kama.

⁴ Mi, Joon, ale a nmarisi gbanƙa de a te Kirisita bisanja ale a tu chaab toƙatoga buyopoi a bo Asia tenka po la.

Naawen boro, ale diem boro, wa le boro kama taam wuu. Wa ale chiisa siyopoiwa ale bo wa niƙ wenna mazuk la, ⁵ ale Yeezu Kirisita waai ale sak ti Naawen wensienja ale liƙ nak wa yiti kum po tama meena niƙ la, ba meena ale ba a maari ni abe ba te ni boro ale suyogini. Yeezu ka Naab waai ale gaam tenzuk meena nalima la.

Wa jam ta yaali ka ale ti kama ale pai wa ziimu a sugri ti tuimbaatanja ti suniima po a basi, ⁶ ale ge a bobi ti nalima ale lueri ti ayen ti chim Naawen yenni tomteeroma ate ti a tom tuima a te wa Kowa Naawen. Yeezu a ta zula ale nalim ale pagrim yegayega taam wuu. Ku be nye dila.

⁷ Ni nmasi a nya. Wa le nyini ka chinmaanja sunsuƙ a nyini ate

baai ale jam chubi wa gaunƙu la, ale nuru meena a nya wa. Wa dan nman pilim jam, nuru meena toƙatoga ale bo tenzuk la, le kum kama a te wa. Ku be nye dila.

⁸ Naawen boro ale diem boro, wa le boro kama taam wuu. Wa ka waai ale ta nanta meena pagrim a weeni ayen, “M ka piilimka, m be ka kpeglimka.”

⁹ Mi, Joon, ka ni suok. Mi ale nama a namu kama Yeezu nyin, alege wa a maari ti ate ti a siak a te ti ninammu ayen dai yeƙ ti le jo wa naamu po. Ba pai mi a basi ka Patmos ate nyiam doa gilim ka la po. Ba ale nye nna dii nyin la, m jam mooli ka Naawen wamaƙsana alege a weeni nuruba Yeezu ale jam sak ti wensie n̄aai la. ¹⁰ Nyonowa dannii ate Naawen Chiika a jam nye ate mi nya nanta nna a se m jam goa a daasim kama la. M jam wom ka lueluk kpion a se damuniƙ la, ¹¹ a weeni mu ayen, “Nmarisi jaab buui ate fi nya la a nyo fi gbanƙa po a pa te Kirisita bisanja ale a tu chaab a bo satenja siyopoiwa a bo Asia po ate ba a wi ayen Efisos, Sumana, Peganum, Tayatira, Sardis, Filadelfia ale Laodisia la.”

¹² Mi yaa virim ayen m nya si ka wana ale a biisi, ate mi yaa nya ale ka kanaasa siyopoi a za, ba pai ka ligmonin a nye si. ¹³ Mi nman nya ale jaab a neensi saalobiik a za kanaasanja sunsuƙ. Wa jam jo ka garuk won ale pa garuk kuui ale a nyagsi nna a se ligmonin la a bobi gilim wa kuusidi. ¹⁴ Wa zukku zuisanja a jam peenti ka nna tektek, ale ge ate wa ninaƙa a muni ase bolim ale a de la. ¹⁵ Wa nantaatanja a jam muni a se ka kuta ate ba pai se bolim po la, ale ge a nyagsi nna yegayega. Wa lueluku a jam a kum ase ka nyiam ale a wuuri dii la. ¹⁶ Wa ta ka chinmarisa siyopoi wa juga po ale gebik kaai noanja meena ale a de

la ate ka nyini wa noai po a nyini. Wa ninaŋa a nyagsi ase wenbiri ale juei wenzuk sunsuŋ a nyagsi dii la.

¹⁷ Mi le nya wa la, mi ya lo teŋ a se m kpi la. Wa yaa tiri mi ale wa juga nisaŋa alege weeni mi ayen, “Kan chali yogsuŋ. M ka piilimka, m be ka kpeglimka me. ¹⁸ Mi ka waai ale vua la. M jam kpi kama, alege yogyogla m boro ka taam wuu. Mi le soa kum ale juujui ate nuruba kpi a cheŋ la.

¹⁹ “Nmarisi wie ŋaai ate fi nya la a dueni. Ŋa gela ka jinla wie. Ŋa gela ale jam nye chum dii po. ²⁰ Chinmarisa siyopoiwa ale bo m juŋŋa po la, ale kanaasa siyopoiwa ale nye nna se ba pai ligmoninŋ a nye si la, kiri a jam suk kama. Yogyogla, ŋa be nyini ka peelim, m le pai ŋa kiri a sak ni. Chinmarisa siyopoiwa ka Naawen sabiiloba bayopoi baai ale a nya Kirisita bisanŋa ale a tu chaab buyopoi a bo Asia po la. Kanaasa siyopoiwa ale za la, ka Kirisita bisanŋa ale a tu chaab buyopoi dula la.

2

¹ “Nmarisi wienŋa de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisanŋa ale a tu chaab Efisos la zuk la.

“Mi ka nuru waai ale ta chinmarisa siyopoiwa m juŋŋa po la. Mi ale cheŋ a gilim kanaasa siyopoiwa ale a nye ase ba pai ligmoninŋ a nye si la, be goori wom m le m weeni fu dii la. ² M seba ni suniima po ale ka dii la kama ale ni ale a yaali ayen ni tom mi tuimaŋa ale chichiiba alege kan jiagi la. M seba ayen ni ka wari ale nuru baai ale a tom tuimbaata la, alege a nye nuru baai ale weeni ayen ba ka Naawen tuimtomdoba alege ba daa wa tuimtomdoba la a nya. Ni be nya

kama ayen ba ka velinvendisa. ³ Ni siak a te ni ninammu ale chichiiba ka mi nyinŋ, alege kan yaali ayen ni basi mi va ka.

⁴ “Alege ni diem tali ka wari dinyi. Ni kan yaali mu ase ni ale linŋ a yaali mu dii la. ⁵ Ni teeri ni ale linŋ jam ka dii la, abe ni pilim jam mi jigi. Ni dan kan pilim jam mi jigiya, m le ŋman pilim jam ni jigi ka nwuli a pa ni kaniaka ka zaanaŋa jigini. ⁶ Ni kisi tuimbaata tii ate Nikolaitan demma a nye la kama, a se mi ale kisi ba dii la.

⁷ “Ni lagi ni tuenŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni a sak Yeezu Kirisita bisanŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

“Baai meena ale kaa basi mi va ka la, m le te ba siuk ate ba de Naawen tiib buui ale a te nyuvuri la yoanni.

⁸ “Nmarisi wienŋa de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisanŋa ale a tu chaab Sumana la zuk la.

“Mi ka piilimka m be ka kpeglimka. Mi jam kpi kama, alege yogyogla m boro kama taam wuu. ⁹ M seba ni ale a tu daani kaai meena la kama. M seba ni ale ka ŋanjagsa la kama, alege ni jigsi kama. M be seba baai me ale a wi ba dek ayen Juuba ate ba biisi a kaasi ni yue la kama. Ba ka nuru baai ate Sitaana a soa ba. ¹⁰ Ni kan chali yogsuŋ ale wari dii ale a te ni ninam la. Sitaana le basi ate ba yik ni ba gela a lik dok po ate wa nye ni nya ate ni ninammu a paari da pi. Ba dan poom ayen ba ko ni, ni ŋmasi ta siaka ale mi ate m te ni nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la.

¹¹ “Ni lagi ni tuenŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni a te Kirisita bisanŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

“Nuru baai ale ŋmasi yik ba siaka ate ku a paari ku kpeglimka po la, Naawen a kan

pa ba a gum chaab ale nuru baai ate wa le te ba waalika la.

¹² “Nmarisi wienja de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisanja ale a tu chaab Pegandum la zuk la.

“Mi ka waai ale ta gebik kaai noanja meena ale a de la, wom m le ta dii ayen m weeni fu la.

¹³ M seba ayen ni ale bo juijui la, Sitaana ale ta m nuruma. Ni ta wensie kama ale kan basi ni siaka me ale mu. Ba ko Antipas waai ale jam ta siaka ale mu a sak m wienja la alege ni an basi mu.

¹⁴ “Alege wienja chaab ate ni tali. Nuruba gela ale bo ni po a va Balaam sinsanja. Wa jam sak ka Belak ayen wa sak Juuma ba le ba nye dii a de bogluta nandiinta a be ba a nye kabonja la. ¹⁵ Nuruba ba gela a bo ni po a va Nikolaitan demma sinsanja. ¹⁶ Ni basi ni wabaatana. Ni dan kan basi ya, m le pilim nman jam ni jigi nwuli a pai gebik kaai ale nyini m noanni po a nyini la a tu ba a nye kpaliŋ.

¹⁷ “Ni lak ni tuerja a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisanja ale a tu chaab a bo Asia la.

“Nuru baai ale nmasi yik ba siaka ate ku a paari kpeglimka la, m le pai nandiin tii ate ba a wi ayen ‘maana’ la ate ti suk la a te ba. M le nmarisi yue paali a dueni tintain peeluk nyinj a te waai meena. Waai a kan seba yonni, ka waai dek ale a tuesi la nyiini.

¹⁸ “Nmarisi wienja de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisanja ale a tu chaab Tayatira la zuk la.

“Mi ka waai ale ka Naawen Biika ate m ninanja a muni a se bolim ale a de la, ate m nantaatana a nye se kutuk ate ba pai se bolim po ate ku a

nyagsi la, ni wom dii ate m ta ayen m weeni ni la. ¹⁹ M seba ni suniima ale ni ale a yaali Naawen ale ni le ta siaka nalimnyiini ale wa dii la. M seba me ayen tuim njaai ate ni a tom ale chichiiba la gaam tuim njaai ate ni lij a tom la kama.

²⁰ “Alege wari dinyi ate ni diem tali. Ni siak kama ate Jezebel nipok waai ale a weeni ayen wa ka Naawen biisiteero la, a sak ayen ni a nye kabonja abe ni a de bogluta nandiinta.

²¹ Mi te wa siuk kama ayen wa basi wa kabonjana nyeka alege wa kan yaali ayen wa basi. ²² Ni wom mi. Wa ale baai ale tigi chaab a nye ba kabonjana ale kan yaali na basika la, m le basi ate tuem a yik ba ate ba duak ten a nam yegayega. ²³ M le basi ate wa bisanja a kpi, ate Kirisita bisanja meena a seba ayen mi ka waai ale seba nuruba suniima po ale ka dii la. M le tuni ni meena ni le tom dii la.

²⁴⁻²⁵ “Nama baai ale bo Tayatira tenka po ale kan wa Sitaana wa susugi njaai ate nipowa a sak nuruba la, maa yaali ayen ka ni nyini a nmasi yik ni wensie sinsanja ate m nman pilim jam. M kan weeni ayen ka ni nman nye wariwari ya.

²⁶ “Ni dan nmasi yik nalimnyiini ate ku peenti m sui ale ge ate ku paari ku kpeglim ka, m le bobi ni m nalima ate ni soa ten ka meena nuruma. ²⁷ M Kowa ale pai wa pagrimu a te mu ayen m soa ba ale pagrim. Ni seba samoninj meerowa a nyeem ale pai wa kukku duoku a nak samoninj sii ale kan nala a mobi la. Nama me ale soa ba ka dila. ²⁸ M zuli njaai ale m nalim buui ate m le pai a te ni la, de kasim a nyagsi a se ka vari chinmarika la.

²⁹ “Ni lak ni tuerja a wom

dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisanja ale a tu chaab a bo Asia la.

3

¹ “Nmarisi wienja de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisanja ale a tu chaab Sardis la zuk la.

“Mi ka waai ale ta chiisa siyopoiwa ale chinmarisa siyopoiwa la. Ni wom m le a yaali ayen weeni ni dii la. M seba ni ale a tom dii ate nuruba a weeni ayen ni a va mu nalimnyiini alege ni kan va mu nalimnyiini la kama. ² Ni yiti zaani ale ninmuna a va mu nalimnyiini, mi nya ayen tuim njaai ate ni tom la an diem magsi Naawen nina po. ³ Ni teeri ba ale sak ni dii ale ni ale wom dii la ate ni basi ni wabaatana abe ni a zuli wa. Ni dan kan yiti a zaani ya m le jam diiri ni ase zue la, ni kan seba diipo ate m le jam la.

⁴ “Ni ba gela ale bo Sardis la an diem tom tuimbaata njaai le na nye ate ni suniima a dani la. M le te ni garuk peelita ate ni jo a be m basi ate nama ale mi a chej ale chaab dii la ni magsi ka dila.

⁵ “M le basi ate nuru baai ale nmasi yik nalimnyiini ate ku ga a paari ku kpeglim ka la a jo garuk peelita m be kan yeeri ba yuenja nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la gbanja po. M le weeni a lagri m kowa ninj ayen m soa ba kama.

⁶ “Ni lagi ni tuenja a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisanja ale a tu chaab a bo Asia la.

⁷ “Nmarisi wienja de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisanja ale a tu chaab Filadelfia la zuk la.

“Mi ka waai ale ka nuru welenj ale wensie nyono ale ge ta Naabca Deevidee saafiika la. M dan pai ka a lagri tuok nuru karo

a baga a ligi ku. M be dan pai ka a kpari, nuru karo a baga a lagri. ⁸ M seba ni ale a tom dii la kama. M be seba ni ale ta pagrim magdek la kama. Ni va m sinsanja kama ale ta siaka ale mu. Mi be lak tuoku kama ni ninj gej. Nuru kan lik ku. ⁹ Ni a wom. Baai ale a velim ayen ba ka Juuba la, Sitaana ale soa ba. M le basi ate ba jam a kpi duna ni ninj a zuli ni, ate ba seba ayen mi a yaali ni kama. ¹⁰ Ni ale va mi sinsanja ale chichiiba la nyinj, mi me ale lik nama me a tara ate ninam buui ale cheena tenjuk ayen ku choa nuruma a nya la a kan paari ni.

¹¹ “M cheena kama, ku kan beni. Ni be chiib ta ni nak dega tiirimu ate waai a kan vari ni jigiya.

¹² “Baai ale baga a yik ku a ta paari ku kpeglim ka la, m le basi ate ba a nye a se ka zanja la Naawen Puusika Yenni po taam wuu. M le nmarisi Naawen yonni ale wa tenj ka yonni a dueni ba nyinj. Wa tenja ka Jerusalem paalik kaai ate Naawen ayen wa basi ate ka jam tenjuk meena chum dii po la. Mi me le nmarisi m yue paani a dueni ba nyinj.

¹³ “Ni lak ni tuenja a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisanja ale a tu chaab a bo Asia la.

¹⁴ “Nmarisi wienja de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisanja ale a tu chaab Laodisia la zuk la.

“Mi ka waai ale basi ate wie a nye la, ale a sak nuruba Naawen wensienja la. Mi ale nya njanta meena a ta nyini ku piilim ka po ate Naawen a nye ba la. ¹⁵ M seba ni ale a tom dii la kama. M seba kama ayen ni an yogsa, ni be an tuila. Mi a yaali ka ni yogsa yaase ni tuila. ¹⁶ Alege ni abe le bo sunsunanja po nna, ni

an tuila, ni abe an yɔgsa la, m le chiiri ni kama m nɔanni po a basi. ¹⁷ Ni a weeni ni dek kama ayen, ‘Tama ka jigsiroba, ti kan yaali jaabjaaba.’ Alege ni ze ayen ni ka niniga nyamma. Ni ka njanjagsa a chen chabola ale chim yeoba. ¹⁸ Ni da ligmonin mi jigi, n̄aai ale chim ligmonin dek la ate ni chim jigsiroba. Ni da garuk peelita me mi jigi a lik ni chivien̄a. Ni be da nina kpaam me m jigi a nyo ni ninan̄a po ate ni a nya.

¹⁹ “Mi a toarin̄ baai meena ate m ta yaalika ale ba la kama, ale n̄man a yaali ayen m dak ni tuimbaatan̄a a sak ni. Ni basi dii ate ni a tom la a be ni va mu nalimnyiini. ²⁰ Ni be wom, mi kasim za ka dokku noai a nak ale ge a wi. Baai ale a wom m lueluku ale ge a lagi tuoku la, m le jo, ate ba ale mi a maari chaab a de n̄andiinta.

²¹ “Baai ale n̄masi yik di nalimnyiini ate di a paari kpeglimka la, m le te ba siuk ate ba kali m ten̄ m naamu jigini. Mi daam n̄masi yik kama a ta di a paari di kpeglimka. Dila ale soa ate m kowa basi ate mi kali dula.

²² “Ni lagi ni tuen̄a a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisan̄a ale a tu chaab a bo Asia la.”

4

¹ Ku n̄aan̄nyin̄ ate mi n̄man pilim wom ale nya jaab a se m goa daasim kama la. Wenn̄mazuk mi yaa nya tuok ale ku lagi, ate lueluk kuui ate m lin̄ wom nna a se damunin̄ la weeni mu ayen, “Jueli jam dela ate m weeni fu dii ale ku jam a nye la.” ² Naawen Chiika a deri de mi nin̄ ate mi jueli ga a jo. Mi yaa nya Wenn̄mazuk naam zukpaglik ale ka za ate nuru a kali ka zuk. ³ Wa ninan̄a a jam a nyagsi a se ka tintain̄ n̄aai

ale muni ale ge a nyagsi la, ate nagotom a nye a se gonungoona la a gilim wa. ⁴ Kalisa jiga pisiye ale sinaansi ale jam gilim wa. Nisom pisiye ale banaansi ale jam kali si zuk. Ba meena a jam jo ka garuk peelita ale vuk ligmonin̄ zutogsa. ⁵ Wenzuku a jam a nyagsi kama ale a na Wenn̄mazuk naamu zukpaglika jigini. Kanaasa siyopoi ale jam toati a za wa nin̄. Si jam ka Naawen chiisa siyopoiwa. ⁶ Mogi fiik ale jam a nyagsi a se nyaasun̄ la ale jam maa za wenn̄mazuk zukpaglika nin̄.

Dun̄sa sinaansi ale jam maa za gilim a gum du. Si ninan̄a a jam piisi kama a kali nin̄ ale n̄aan̄. ⁷ Dun̄san̄a kanyi a jam a nye a se ka gben̄li la, kanyi a jam a nye a se ka lalik la, kanyi zuk a jam a nye a se nuru zuk la, kanyi me zuk a jam a nye nna a se jiruk ale lagi ku kin̄kan̄n̄a a basi la. ⁸ Si meena a jam ta ka kin̄kan̄n̄a n̄ayuebi ale ge ate si ninan̄a a sueri si nyin̄san̄a meena. Si meena a kasim jam a yi ka yiila yok ale kantuen̄ alege kan vuusi. Si jam yi a weeni ayen,

“Ti Nyɔnɔ Naawen waai ale welema ale ge soa n̄anta meena pagrim,
fi ka piilimka, fi boro kama taam wuu.”

⁹ Dun̄san̄a sinaansiwa a jam yi si yiilan̄a a pak ka waai ale jam kali wenn̄mazuk naamu zukpaglika zuk la, dii nyin̄ la wa jam ta ka zula ale nalim ale ge boro taam wuu. ¹⁰ Si le jam a yi si yiilan̄a la, nisomma pisiye ale banaansiwa meena a kasim jam a duak ka ten̄ ale a yiti wenzuk ale a puusi waai ale jam kali wenn̄mazuk naamu zukpaglika zuk ale ge boro ta a wuu la. Ba meena a kasim jam a lagi ba zutogsan̄a a dueni ka wa nin̄ ale ge a weeni ayen,

¹¹ “Ti Nyɔnɔ ale ti Naawen,
fi ale nye n̄anta meena.

Ka fi dek yaalika ate fi basi ate ba boro.
 Dila ale soa ate ku magsi ayen ti a puusi fu,
 dii nyin la fi ta ka zula ale nalim ale pagrim.”

5

¹ Mi ale nya waai ale wa kali wennyamazuk naamu zukpaglika zuk la, wa jam ta ka gbanj wa juga po. Ba jam nyamarisi ka wie a dueni ka ninj ale ka njanj ale ge pai njanta a bobi buyopoi a ligi gbanjka. ² Ate mi yaa nya Sabiilo wanyi ate wa yaa mooli ale lueluk kpionj ayen, “Ka wana ale baga a foli bobika buyopoiwa ale ge a lagi gbanjka nna.” ³ Alege nuru jam ka wennyamazuk wa yaase tenjuk wa yaase kpilima bo ka jigiyi ate wa baga a lagi gbanjka a nya ka po.

⁴ Mi ale nya ale nuru karo a baga a lagi gbanjka a nya ka po la, mi ninyiam yaa deri a nyini. ⁵ Naawen nisomma wanyi a yaa weeni mi ayen, “Kan basi ate fi ninyaata a nyini. Gbenji dii ale nyini Juda demma po la, wa ka Naaboa Deivid njanjbiik. Wala ale nak deero. Wa le foli bobika buyopoiwa a lak gbanjka.”

⁶ Mi yaa nya ale ka pabiik ale za du. Ka jam za moata ka wennyamazuk naamu zukpaglika ate dunjana sinaansiwa ale nisomba pisiye ale banaansiwa a za gilim ka. Ka jam a nye ase ba ko ka kama la. Pabiika a jam ta ka nyiila nyayopoi ale nina nyayopoi. Ka nina nyayopoiwa ale ka nyiila nyayopoiwa ka Naawen chiisa siyopoiwa sii ate Naawen a tom a basi tenjka meena po la. ⁷ Pabiika yaa chenj ga tuesi gbanjka waai ale kali wennyamazuk naamu zukpaglika zuk la juga nisanja po. ⁸ Pabiika ale tuesi gbanjka la, dunja sinaansiwa ale nisomba pisiye ale banaansi wa a yaa yiti a duak tenj wa ninj. Nisomma

meena jam ta ka njanta ate ba a neensi kpanta ale maa ta china, ate nj a nyagsi ase ligmoninj la. Nyum masak ale bo nj po. Nyum de ka Naawen nuruma puusanja. ⁹ Ba yaa jam yi yi paali ayen,

“Fi ka nuru waai ale magsi gbanjka pai ka abe fi foli bobika buyopoiwa.

Ba le ko fu la, fi jam pai ka fi ziimu a tuesi nuru bori a basi Naawen jigi.

Fi ale lueri ba a ta nyini saterjsa meena ale nuruba meena po a nyini ate ba meena a biisi biisa togotoga.

¹⁰ Fi ale bobi ba nalima a lueri ba ayen ba chim Naawen yenni tomteeroma abe ba a tom tuima a te ti Naawenni. Ba ale soa tenjka meena nuruma.”

¹¹ Mi yaa njman pilim nya ale Naawen sabiiloma a bo dula. Ba jam piisi kama nna yegayega a gaam chiinika a yaa za gilim dunja sinaansiwa ale nisomma. ¹² Ate ba yaa a yi yiila nna yegayega a weeni ayen,

“Pabiik kaai ate ba ko la ku magsi ka ti a zuli fu dii nyin la fi soa ka njanta meena ale ta yam ale pagrim ale zula ale nalim ale pimpauk.”

¹³ Ate mi yaa wom njanta baai buuni meena ale bo wennyamazuk ale tenjuk meena ale kpilunj ale nyiam po meena ate ba jam a yi yiila a weeni ayen,

“Ni basi ate ti pak waai ale kali Wennyamazuk naamu zukpaglika zuk la ale pabiika, dii nyin la ba ta ka zula ale nalim ale pagrim yegayega taam wuu.”

¹⁴ Ba le yi yiini a nueri la, dunjana sinaansiwa a yaa weeni ayen, “Ku be nye dila,” ate nisomma yaa yiti a duak tenj a puusi ba.

6

¹ Pabiika ale tuesi gban̄ka la, wa yaa foli bobika bunyi ate duns̄anja sinaansiwa kanyi yaa weeni mi ale lueluk kpion̄ nna se wein kumsa la ayen, “Jam nya.” ² Mi yaa ga nya ale wusum peeluk a za dula. Nuru waai ale jam kali bu zuk la, a jam ta ka tom ale peema ale vuk zutok. Wa yaa nyini tigurik po ayen wa nak yiāk wa dachaas̄anja.

³ Ate Pabiika yaa foli bobi kaai ale saa buyewa la. Dūj kaai ale saa siyewa la yaa weeni mi ayen, “Nya.” ⁴ Mi yaa nya ale ka wusum monūj ale za du. Ba jam pai ka gebik kpier̄j a te nuru waai ale jam kali bu zuk la. Ba jam pai pagrim a te wa ayen wa chen̄ ten̄ka meena nuruma jigi a ga tigi ba a nyo jigi yer̄j ate ba nye tigurik a ko chaab.

⁵ Ate Pabiika yaa n̄man foli bobi kaai ale saa butawa la. Dūj kaai ale saa sitawa la yaa weeni mi ayen, “Nya.” Mi yaa nya ale ka wusum sobluk ale za. Ba jam pai ka n̄anmagsinta a nyo wa nisa po. ⁶ Mi yaa wom lueluk ale ku nyini duns̄anja sinaansiwa sunsūj a weeni mi ayen, “Chen̄ a ga tuni nuru baai ale tom dai yer̄j la ale ‘wiiti’ chin yer̄j yaase ‘baali’ china n̄ata, alege yik fi dek abe fi kan kaasi kpaamu yaase daamu.”

⁷ Ate Pabiika yaa n̄man foli bobi kaai ale saa bunaansiwa. Dūj kaai ale saa sinaansiwa la a yaa weeni mi ayen, “Nya.” ⁸ Mi yaa nya ale ka wusum piak ale za du. Nuru waai ale jam kali bu zuk la yue jam ale “Kum”. Wanyi me yue jam ale “Kpilun̄ter̄j”. Wa jam a vi ka “Kum” n̄aan̄j. Ba yaa poori ten̄ka bunaansi a yaa lueri kauku kunyi ayen ba ko waai meena ale jam bo dula la. Ba noa bayewa yaa chen̄ a ga nye ate kom ale nyin̄tuila a jam dula. Ba jam pai

ka gebik won̄ta ale goadun̄sa a ko ba.

⁹ Ate Pabiika yaa n̄man foli bobi kaai ale saa bunuwa la. Mi yaa nya ale ka jaab ale a nye se kun̄kun̄j la ale za du. Baai meena ate ba jam ko ba ayen ba jam a sak Naawen wamāns̄anja la nyin̄j la a jam za ka jaab buui ale a neensi kun̄kun̄ku la ten̄j. ¹⁰ Ba yaa nuem ale lueli pagrisa ayen, “Ti Nȳon̄o, fi ka welensa ale wensie nȳon̄o ale ge ta n̄anta meena pagrim. Ku le beni a soa ka se ale ge ate fi bo buusa a te ten̄ka meena nuruma abe fi te ba waalika ba ale jam ko tama dii la?” ¹¹ Ba yaa te ba garuk won̄j peeli ta ale weeni ba ayen ba vuusi magla ate ten̄ka meena nuruma a ko ba suaatan̄ja a nueri a se ba le jam ko ba dii la a gum du.

¹² Ate mi yaa nya ale Pabiika n̄man foli bobi kaai ale a saa buyuebiwa la. Ten̄ka meena a yaa deri choa nna yegayega ate wenbinni me a sobri a se garuk la. Chiika me a muni a se ziim la, ¹³ ate chin̄marisan̄ja a lo ten̄ka zuk a se viok ale a fuk ate kin̄kama a lo dii la. ¹⁴ Wen̄n̄mazuk a yaa kpamsi a se gban̄j la a be, ate guuk kpion̄tan̄ja ale ten̄san̄ja meena ate nyiamu a doa gilim si la, a basi ba zaanan̄ja jigan̄ja. ¹⁵ Ten̄ka meena naliman̄ja, nuru kpion̄ta, n̄anta nyamma, sojiba kpage, yomma, ale baai ale soa ba dek fasi yaa la, ba meena jam chali kama a jo pina vie ale guuta sunsūj. ¹⁶ Ba yaa saalim ayen guutan̄ja ale pinan̄ja a lo ba zuk, ate waai ale kali wen̄n̄mazuk naamu zukpaglika zuk la a kan nya ba, abe Pabiika kan nya ba ale ka supuurimu. ¹⁷ Ba yaa weeni chaab ayen, “Naawen supuurimu dann̄i a paari kama. Ka wana ale бага a tu wa?”

7

¹ Ku ɲaanyin, ate mi yaa nya Naawen sabiiloba banaansi a poori za toɗatoɗa tenka gugotta tinaansiwa po. Sabiiloma yaa a yik tenka vaata tinaansiwa a tara ate vaataɲa an jam baga a fuk tenka zuwa yaase nyakpeemu zuwa yaase ku fuk tiisaɲa ate si choa. ² Naawen ale jam te wa sabiiloma pagrim ayen ba kaasi tenka ale nyakpeemu. Ate mi yaa nya Naawen sabiilo wa choa ale wa nyini korinummu po a nyini, a ta jaab wa nisa po. Wa yaa kaari ale lueluk kpion a wi sabiiloba banaansiwa a weeni ba ayen, ³ “Basi ate mi liɲ a ɲmarisi Naawen tomteeroma die nyin, abe fi yaa kaasi tenka ale nyakpeemu ale tiisaɲa.” ⁴ Nuru ale jam weeni mi ayen baai deenɲa nyin ate ba ɲmarisi la ka nuruba tusa kook ale pisinaansi ale banaansi (144,000). Ba jam ka Izirali buuri pi ale buyewa po. ⁵⁻⁸ Tusa pi ale ɲaye ale jam nyini Juda, tusa pi ale ɲaye nyini Aruben, tusa pi ale ɲaye nyini Gad, tusa pi ale ɲaye nyini Ase, tusa pi ale ɲaye nyini Nafitali, tusa pi ale ɲaye nyini Manasa, tusa pi ale ɲaye nyini Simeyon, tusa pi ale ɲaye nyini Livai, tusa pi ale ɲaye nyini Isaka, tusa pi ale ɲaye nyini Zebulun, tusa pi ale ɲaye nyini Josefi, tusa pi ale ɲaye nyini Benjamin.

⁹ Ku ɲaanyin, ate mi yaa nya ale nuru boari a za dula. Nuru an jam baga ba a chiini. Ba jam nyini ka tenka meena sateɲsaɲa ale diinaɲa, ba jam a biisika biisa toɗatoɗa. Ba jam jo ka garuk peeluk wonɲa ale ta kpinkparuk vaata ba nisima po, jam za wennyamazuk naamu zukpaglika ale Pabiika nin. ¹⁰ Ba yaa jam kaari yegayega a weeni ayen, “Varibasika a nyini tama Naawenni ale kali naamu zukpaglika zuk la ale Pabiika jigi.”

¹¹ Dunsa sinaansiwa ale nisomma ale Naawen sabiiloma a maa chaab a duak ten wennyamazuk naamu zukpaglika nin a puusi wa, ¹² ale a weeni ayen, “Ku be nye dila. Ti a pak fu ale a puusi fu dii nyin la, fi ta yam ale zula ale nalim ale pagrim yegayega taam wuu. Ku be nye dila.”

¹³ Nisomma wanyi a yaa virim a bek mi ayen, “Baai ale jo garuk peeluk wonɲa la, ka be demma? Ba nyini ka be?”

¹⁴ Mi yaa weeni wa ayen, “Mi ze ba, weeni a sak mu.”

Wa yaa weeni mi ayen, “Ba nyini ka ninam yegayega po a nyini a pai Pabiika ziimu a sugri ba gataɲa ate ti peenti. ¹⁵ Dila ale soa ate ba za wennyamazuk naamu zukpaglika nin ale a tom wa tumana yok ale kantuen. Naawen dek le wa a nya ba zuk. ¹⁶ Kom ale nyanyuila a kan ɲman yik ba. Wentuen ale tuiluk me kan ɲman nak ba. ¹⁷ Pabiik kaai ale moata wennyamazuk naamu zukpaglika la ale wa chim ba naapeerik abe wa de ba nin a gisi buli sii ale ta nyuvuri nyiam la ate ba a nyu. Naawen dek ale dui si ba ninyaataɲa ba nina po a basi.”

8

¹ Ate Pabiika yaa foli bobi kaai ale saa buyopoiwa la. Wennyamazuk chiok an choa ya a ta dila a ga paari “miita” pisita. ² Dila ale ga taam la, ba yaa pai damunsa siyopoiwa a te Naawen sabiiloba bayopoiwa. Ba jam kasim za ka Naawen nin.

³ Sabiilo wa choa ale jam ta chin ate di a nyagsi ase ligmonin la a yaa jam za kunjunku ten. Nanta ale jam bo chinni po ate ba nyummu masa ate ba yaa pa te wa ayen wa pa gum Naawen nuruma puusaɲa po a ju kunjunku ale dua naamu zukpaglika nin la zuk. ⁴ Jamasika nyuisaɲa ale Naawen

nuruma puusana a jam nyini ka sabiilowa ale za juijui la a jueli.
⁵ Wa le jam ju jaab buui ale jam a nyun nna masikmasik a nueri la, wa yaa jam pai bolim a nyo chin dii ale a nyagsi ase ligmonin la po a yuk ba meena a basi tenzuk. Tenka ya choa nna yegayega ate wenzuk a nyagsi ale a na nna yegayega.

⁶ Ate sabiiloba bayopoiwa a yaa gomsii ayen ba peeri ba damun-sana.

⁷ Sabiiloma wanyi a yaa lin peeri wa damunika. Nmoruk tana ale bolim a gum chaab ale ziim a yaa deri lo tenka zuk. Wa yaa poori tenka a soa se chaab la buta, ate kauku kunyi a ju ale bolim ate tiisana ale wuutana meena ale jam bo ku po la a de.

⁸ Sabiilo waai ale jam pai san la a peeri wa damunika. Ba yaa jam pai jaab a se guuk kpion la ate bolim jam a de ku la a yuk a basi nya kpeemu po. Nyiamu a yaa poori a soa se chaab la buta kauku kunyi a tagri chim ziim,
⁹ ate ntanta ale bo nyiamu po la a kpi ate njarun kpeentana meena ale jam bo nyiamu po la kaasi.

¹⁰ Sabiilo waai ale jam saa batawa la me a yaa peeri wa damunika. Chinmarik kpien kaai ale jam a nyagsi nna yegayega la a yaa nyini wenzuk a lo tenka zuk. Sabiilowa yaa poori belana meena ale bulisana meena a soa se chaab la buta ate kauku kunyi chinmarika a kaasi.
¹¹ Chinmarika yue jam ale "Atca". Bulisana meena nyiamu a jam tca kama ate nuruba yegayega a jam nyu bu a kpi.

¹² Sabiilo waai ale jam saa ba-naansiwa la, a yaa peeri wa damunika. Ba yaa poori wenbinni ale chiika ale chinmarisana a soa se chaab la buta a yaa lueri kauku ale a nyagsi la a basi. Ba jam

poori yokku ale kantuenka, a yaa basi ate ku kan nya.

¹³ Mi yaa nya ale jiiрук a jam bo dula ninin wenzuk a fuk a yiti. Ku yaa weeni ale lueluk kpion ayen, "Sabiiloba batawa baai ale tali an peeri ba damun-sana la, ba dan jam peeri si, nuru baai ale bo tenzuk la le nye ka se?"

9

¹ Sabiilo waai ale a saa banuwa la, a yaa peeri wa damunika. Ate mi yaa nya chinmarik ale ka nyini wenzuk a jam lo tenzuk. Chinmarika jam ta ka vorub buui ale kan ta kpeglimka la saafiika. ² Ka yaa lagi vorumu noanni ate nyuisa yegayega a yaa jam nyini bu po a nyini a se bolim kpiem nyuisa la. Nyuisana a yaa nye ate wenbinni ale vayogsimu a sobri nna birim. ³ Ate tintue yaa nyini nyuisana po a nyini. Tintuenja jam ta pagrim a se ka tenzuk de nuenta ale ta pagrim dii la. ⁴ Ba jam weeni na kama ayen na kan de waata yaa ase wuuta alege na a dom ka baai ate sabiilowa an jam nmarisi ba deena nyin la. ⁵ Tintuenja jam ka siuk a ko ba, alege na le basi kama ate ba nam chiisa sinu. Ba le ba nam dii la a nye se ka nuon ale dom fu ate fi a nam dii la. ⁶ Chiisa sinuwa de po nuruma le gisi yaali kum, alege ba kan бага a nya bu. Ba ba a yaali ayen ba kpi alege kum le chali be kama ba jigi.

⁷ Tintuenja jam a nye se ka wusuma ate ba gomsii magsii ayen ba ta na chen tugurik po la. Na jam vuk ka zuyua tii ale a nye ase ligmonin ba pai nye la. Na ninana jam a neensi ka nurubiik nina.
⁸ Na zuisana me jam a neensi ka nipooba zuisa, na nyinana me a neensi gbenli nyina. ⁹ Na kuusana jam lik ale ka nanta nna ase kuta paglaga la. Na kinjana ale jam a fuk dii la a nye ase ka

wusum bori ale a dari toroko a cheŋ kpaliŋ la. ¹⁰ Nja juitaŋa a jam a neensi ka nuenta juita. Nja le jam pai ŋa juitaŋa a dom nuruma dii la ale jam chim ŋa pagrimu a yaa basi ayen ba nam a paari chiisa sinu. ¹¹ Sabiiloma wanyi ale jam bo dula la, ba jam a wi wa ale Juuma biika ayen ka Abadon. Ba jam a wi wa me ale Giriki demma biika ayen ka Apoliyon. Di kiri ale waai ale ka “tuimkaasima nyɔnɔ”. Wa jam ka nuentaŋa naab ale maara nya vorub buui ale kan ta kpeglimka jigi la.

¹² Ba yaa weeni mi ayen ninam buui le bu liŋ jam nurubiik jigi la, bula taam kama. Bula dan taam ga nueri, ninam buye le pilim jam gum du.

¹³ Sabiilo waai ale jam saa bayuebiwa la a yaa peeri wa damunika ate mi yaa wom lueluk ale ku nyini kuŋkuŋku ale a nye nna ase dubuulim la jam dua Naawen niŋ la gugotta tinaansiwa po. ¹⁴ Lueluku yaa weeni sabiilowa waai ale saa bayuebiwa la ayen, “Cheŋ ga foli sabiiloba banaansiwa ate ba yik bobi Yufiretis benni po la a basi.” ¹⁵ Wa yaa ga foli ba ate ba nyini benni po a nyini sabiiloma de jam gomsa ba deŋ magsi ka diipo ale da dii ale chiik kaai po ale bein dii po, ate Naawen lueri ba. Ba jam yik sabiiloma kama a zaani ayen Naawen weeni dai dii dannu ate ba le tom ba tuimaŋa la. ¹⁶ Soji baai ale jam do wusumaŋa a cheŋ tigurika tuka jigini la, a jam a vi ka sabiiloba banaansiwa ŋaŋ. Ba jam weeni mi ayen ba piisi ka nna yegayega a gaam taam ate nuru an jam бага a chiini ba. ¹⁷ Mi jam nya ba ka a se m goa daasim kama la. Ba jam pai ka kuta paglagsa a ligi ba kuusa. Kuta paglagsaŋa jam muni kama ase bolim la, ale a nye nna me se dubuulim la. Wusumaŋa zuimaŋa a jam a

neensi ka gbeŋma zuima, nyuisa ale jam a nye se dubuulim ale bolim la nyini ba noaŋa po a nyini. ¹⁸ Nyui sii ale jam neensi dubuulim ale bolim la, jam nyini wusumaŋa noaŋa po a nyini la, a jam ko ka teŋka meena gela butawa po bunyi nuruma ate sabiiloma a jam poori a soa se chaab butawa la. ¹⁹ Wusumaŋa juitaŋa a jam ta ka wiiga zuima. Wusumaŋa a jam pai ka ŋa wiiga zuima juitaŋa a nye ate nuruba a nam a gum chaab ale ŋa noaŋa ale jam ko ba dii la.

²⁰ Teŋka nuru baai ate sabiiloma an diem lueri ayen ba ko ba la, an jam basi ba tuimbaataŋa ale va Naawen ya. Ba jam a kaab ka chichiribaata ale pai kuta toŋatoŋa ale tintana ale daata a nye bogluta tii ale kan бага a nya, yaa se ti a wom wie, yaa se ti a cheŋ, ba jam a kaab ti meena kama. ²¹ Ba nyeem kasim jam a ko ka nuruba ale a tom tuimkperikaliisa tuima ale a yaali nipooba bobi goom ale a zu. Tuimbaataŋa de meena ate ba jam a tom la, ba an jam basi ŋa ale tagri ba popola ayen ba va Naawen ya.

10

¹ Ate mi yaa ŋman nya ale sabiilo kpion wa choa a yaa nyini wennaŋmazuk a siŋ a jam za dula. Chinmari ale jam gilim wa. Nagoŋtom me ale jam gilim wa zukku. Wa nimbidiaka a jam a nyagsi a se wenbiri la, wa nanŋaŋa a nye ase bolim ale a de la. ² Wa jam lagri ka gbaŋ fiik a ta wa nisa po. Wa yaa jam pai wa juga nantuoku a tabi nyakpeemu po ale ge pai wa gala nantuoku a tabi kuŋkuŋini. ³ Wa yaa jam kaari a se gbeŋma la, ate nanpansa siyopoiwa, a yaa na a tulisi wa. ⁴ Nja ale na a nueri la, mi jam a yaali ayen m ŋmarisi dii ale nye la kama, alege lueluk

a jam nyini wennyamazuk a sinj jam weeni mi ayen, “Kan nmarisi dii ate nanpansa siyopoiwa a weeni la a dueni. M kan yaali ayen m weeni dii ate si weeni la a sagi nuru.”

⁵ Sabiilo waai juga nantuoku ale jam tabi nya kpeemu po alege ate wa gala nantuoku tabi kunjonini la, wala ale zage wa juga nisanja wenzuk. ⁶ A yaa pe ale Naawen waai ale kasim boro taam wuu la. Wa ka waai ale nye wenzuk ale tenj ale nya kpeemu ale jaab buuri meena ale bo ba po la. Sabiilowa yaa nman kaari a weeni ayen, “Beni ka wari a nman karo. ⁷ Sabiilo waai ale jam saa bayopoiwa la a dan peeri wa damunika, Naawen waai ale linj pai dii ate wa jam sugi la, ale ge nman pilim pai di a sak wa biisiteeroma baai ale jam ka wa tomteeroba la, wa le nye ka dii ate wa jam a yaali ayen wa nye dila po, dila po la.”

⁸ Ate lueluku ale jam poom nyini wennyamazuk a biisi ale mi la, a yaa nman pilim a weeni mi ayen, “Chenj ga pai gbanj fiik kaai ale lagi a bo sabiilo waai nantaatana ale bo nyiamu po ale bu noai la jigi.”

⁹ Mi yaa chenj ga a weeni sabiilowa ayen wa te mu gbanj fiika. Wa yaa weeni mi ayen, “Nɔa nɔbi. Ku le masa a se ka siita fi noai po, alege ku dan ga sinj fi poi po ku le toa kama.”

¹⁰ Mi yaa tuesi gbanjka wa nisa po a nɔbi. Wa le weeni dii la a sum nye kama. Ku jam masa mi noai po a se ka siita la, alege ku le jam sinj m ponni po la, ku jam toa kama. ¹¹ M le jam nɔbi ka a nueri la, wa nman weeni mi ayen, “Maa yaali ayen ka fi chenj ga a sak nuruba dii ate Naawen a weeni a magsi chaab ale tenja yegayega ale ba nalima ale a biisi biisa togatoga la.”

11

¹ Ate ba yaa pai tachek kaai ate ba nyiem kasim pa a magsi nanta la, a te mi ale ge weeni ayen, “Yiti ga magsi Naawen Puusika Yenni ale kunjonku ate ba a kaab ate ku bo Puusika Yenni po la. Fi dan jo fi chiini baai ale boro a puusi wa dula la. ² Kan fi magsi Naawen Puusika Yenni dabiaka, dii nyinj la baai ale kan seba Naawen la le jo ka dula a kaasi tenj welenj kaai ate Naawen lueri a te wa dek la. Nuru bala le pai ka chiisa pisinaansi ale siye a kaasi ka. ³ Dila dannii a dan paari, m le basi ate ka m seeroba baye a jo garuk tii ale a zak nyinj, abe ba a sak nuruba Naawen wienja ate ku ga paari daa tusi ale kobsiye ale pisiyuebi.”

⁴ M seeroba bayewa de ka tiib si siyewa ate ba a wi ayen “olivi” la ale kanaasa siyewa maa chaab za ka Naawen waai ale soa tenjka meena la ninj. ⁵ Baai meena ale a yaali ayen ba kaasi ba la, bolim a le nyini ba noanja po a de ba a ko. Ba ale kasim a nye ka nna a ko ba dachaasana. ⁶ Ba ale a sak Naawen wienja la, ba ta pagrim me kama a nye ate nmoruk kan ni, ale бага a nye me ate bulisana nyiamu a nye se ziim la. Ba be ta pagrim kama a nye ate yuem a jam a yik nuruba a se ba ale a yaali dii la.

⁷ Ba dan sak Naawen wienja a nueri, dunj chichimi ale ta pagrim nna yegayega la, le nyini vorub buui ale kan ta kpeglimka la po a nyini a nye kpalinj ale ba. Wa le yik banɔai bayewa a ko ba. ⁸ A pai ba nyinsana a dueni tenkpienka po, juijuu ate ba yik ba Nyɔnɔwa a kpi jabarimu nyinj la. Ba maara wi tenj kala ayen ka Sodom yaa se Ejipiti. ⁹ Baai ale jam nyini tenja meena ale buura togatoga a biisi biisa togatoga la, a jam nya ba nyinsana ale jam doa dula la ale ge ba an jam basi ate nuru

pai ba a gu. Ba le nye ka dila ate ku ga paari daa n̄ata ale geli. ¹⁰ Duj chichimini a dan jam ko nuru bala bayewa, t̄n̄ka meena nuruma sue a le peenti kama, ba le basi ate ba nye gogta abe ba te chaab tiirinta, dii nyin̄ la, nuru bala banoai bayewa ale jam basi ate ba nya ninam nna yegayega. ¹¹ Daa n̄ata ale geli ale taam la, Naawen yaa tom wa chiika ayen wa jam nak ate ba yiti kum po. Nuruba ale nya ale ba n̄man yiti za kama la, ȳogsum yaa yik ba yegayega. ¹² Ate nuruba bayewa yaa wom ale lueluk pagrik a nyini wen̄mazuk sin̄ a weeni ba ayen, “Ni jueli jam de la.” Ba yaa jueli dula ate chin̄mari yaa lik ba ate ba dachaasana me a yaa za a nya ba. ¹³ T̄n̄ka yaa deri choa nna yegayega a ko nuruba tusa n̄ayopoi ale ge poori t̄n̄ka soa se chaab la pi a yaa lueri kauku kunyi a yik kaasi. Ȳogsum yegayega yaa jam yik baai ale jam tali la ate ba yaa a te zula yegayega Naawen waai ale kasim bo wen̄mazuku po la.

¹⁴ Ninam buui ale a saa buyewa la, a nueri kama, alege ko kan beni ate ninam buui ale pa a san̄ butawa la, le jam ȳogyogla.

¹⁵ Ate Sabiilo waai ale gum du a saa bayopoiwa la a yaa peeri wa damunika. Mi yaa wom ale lueluk kpeenta a nyini wen̄mazuk a weeni ayen, “Ti Nȳon̄wa ale wa ale tom waai la a ta pagrim kama a soa t̄n̄zuk meena. Wa le soa ka kama taam wuu.” ¹⁶ Nisomba pisiye ale banaansiwa baai ale jam kali a moata Naawen la a yaa a duak t̄n̄ ale a yiti wenzuk a puusi Naawen ale a weeni ayen,

¹⁷ “Ti Nȳon̄ Naawen waai ale soa n̄anta meena pagrim la, fi ka piilimka jigiya, fi be kasim boro kama wuu.

Ti a te fi jiam fi le pai fi pagrim kpeemu a nya t̄n̄zuk meena nuruma a soa ka la. ¹⁸ Dii po ate fi sunni ayen di puuri ate fi ayen fi bo buusi a te baai ale kpi la a paari kama. Dila ale soa ate baai ale kan seba fu la, a ta supuurim ale fu.

Dii po me ate fi ayen fi tuni fi biisiteeroma baai ale ka fi tomteeroba la, ale fi nuru baai ale ka pagroba ale niwoba ale a te fu zula la a paari kama.

Di danni a paari kama ayen fi kaasi nuru baai ale kaasi t̄n̄zuk n̄anta la.”

¹⁹ Nisomma ale biisi nueri la, ba yaa lagi Naawen Puusika Yenni dōkku nōanni, yenni de ale bo wa dek wen̄mazuk la. Wa yaa lagi ate ba nya daka dii ale a sak Naawen ale nurubiik noayenka la. Chin̄mari yaa nyagsi ale na ate t̄n̄ka choa nna yegayega ate n̄moruk tana a jam a la.

12

¹ Ate wakperikaliik nna yegayega yaa jam nye wen̄mazuk. Nipok ale jam bo ku jigini. Wa jam jo ka gatta ate ti a nyagsi a se wenbinni la. Wa jam pai wa nantaatana a tabi ka chiika zuk. Wa jam vuk ka zutok ate ka jam ta chin̄marisa pi ale siye ka nyin̄.

² Wa jam boro a yaali ayen wa biak kama, ate wa yaa jam a kaari.

³ Wakperikaliik ka choa a yaa n̄man nye wen̄mazuk a gum du. Jaab kpion̄ ale jam a neensi waab jam bo du. Jaamu jam ta ka zuima n̄ayopoi ale nyiila pi. Wa jam vuk ka nalima zutogsa siyopoiwa zuimana meena zuk. ⁴ Jaamu de jam labi chin̄marisana a soa se ka chaab la buta, a yaa lueri kauku kunyi a yaa pai wa juiku a dari chin̄marisana meena a lonsi t̄n̄. Wa yaa nye dila ale ge za nipok waai ale a yaa wa biak la nin,

ayen wa dan biak nueri abe wa njobi biika. ⁵ Nipowa yaa jam biak nidoabili waai le wa chim a soa tenjka meena nuruma ale pagrim la. Jaab yaa jam chiak biika wa jigi a pa te Naawen waai ale jam kali wennyamazuk wa naamu zukpaglika zuk la. ⁶ Nipowa yaa chali ga jo sagi po. Naawen ale jam gomsu jigi magsi te wa. Wa ale bo ka dula ate Naawen a nya wa nalimnyini ate ku ga paari daa tusidi ale kobsiye ale pisiyuebi.

⁷ Ate Naawen sabiiloma ale ba kpagini Maakil, a yaa tigi chaab ayen ba nye kpaliŋ ale jaab kpionku ale a neensi waamu la ale wa sabiiloma wennyamazuku po. ⁸ Naawen sabiiloma yaa jam nak jaamu ale wa nuruma yiaak, ale zeri ayen ba kan nman bo dula. ⁹ Naawen sabiiloma yaa yiaak ba ayen ba siŋ tenjuk a bo dula. Jaab kpionku de ale a neensi waamu la ale Sitaana ka yue yeŋ. Wa ka waai ate ba a wi ayen waamu la yaase Velinvendika, wa boro kama a nyini dila po, dila po. Wa ka chichiribaataŋa naab. Wala ale jam paasi tenjuk de nuru meena la.

¹⁰ Ate mi yaa wom lueluk kpion ale ku nyini wennyamazuk a weeni ayen, “Yogyogla de Naawen varibasika a jam kama. Yogyogla de Naawen a sak pagrim kama ase naab la. Yogyogla de waai ate wa jam tom la a sak wa pagrimu kama. Dii la waai ale jam zaani Naawen niŋ a toariŋ ti suaataŋa yok ale kantueŋ la, ba yiaak wa a basi kama. ¹¹ Kirisita ka Naawen biika waai ale kpi la. Ka wala ate ti suaataŋa a jam sak nuruba wa wie alege a jam gomsu ba dek me ayen ba kpi wa nyiŋ la. Wienja de meena ale jam soa ate ba nak yiaak Sitaana. ¹² Nama baai meena ale bo wennyamazuk la basi ate ni sue a peenti. Alege ku le toa kama tenjuk demma meena jigi, dii la

Velinvendika a siŋ jam ka nama jigi. Wa abe ta ka supuurim dii nyiŋ la wa daaŋa an soa dii ya.”

¹³ Duŋ kpeenka ale nya ale ba yiaak wa a basi tenjuk la, wa yaa daani nipok waai ale jam biak nidoabinni la nna yegayega. ¹⁴ Ba yaa pai jiiрук kinjani kpeema naye a te nipowa ayen wa yiri cheŋ sagini po, ale ba le nya wa zuk a ga paari bena njata ale chiisa siyuebi ate duŋ kpeenka a kan nye wa wariwariya. ¹⁵ Duŋ kpeenka yaa basi ate nyiam nna yegayega a nyini ka noanni po a nyini a se beli la, ayen nyiamu ji nipowa a ta cheŋ be. ¹⁶ Alege tenka a jam nyu nyiamu meena ate bu an paari nipowa. ¹⁷ Alege duŋ kpeenka ale jam nya dii ale nye la, ate ka sui yaa nman kaasi nna yegayega ale nipowa. Ka yaa nman pilim cheŋ ayen ka tu chaab a nye kpaliŋ ale baai meena ale a siak a te Naawen sinsaŋa ale a weeni nuruba ayen Yeezu ale soa ba la. Bala chaama ka nipowa bisa.

13

¹ Dila powa, duŋ kpeenka a jam za ka nya kpeemu.

Ate mi yaa nman nya duŋ kperikaliik ka choa ale ka nyini nya kpeemu po a nyini. Kala a jam ta ka zuima nayeopoi ale nyiila pi. Ka jam vuk ka nalima zutogsa ka nyiilaŋa meena zuk. Ka zuimaŋa meena nyiŋ yue ale jam doa ŋa nyiŋ a le Naawen. ² Duŋ ka de jam a neensi ka goabiak. Ka nanŋaŋa me jam neensi ka piuk nanŋa. Ka noanni me a neensi gbenli noai. Jaab kpion kuui ale a neensi waab la jam pa ka pagrimu ale ka naamu a te ka duŋ kperikaliika. ³ Mi yaa nman ga a nya la ale, duŋ kperikaliika ale nyini nyiamu po a nyini la, ale ka zukku kunyi zuk laun ale jam boro. Tenjuk meena nuruma ale ga nya launku de la, ku jam chim

ka wakperikaliik ba jigi ate ba yaa deri wa ka. ⁴ Waai meena yaa jam a te jaab kpion kuui ale a neensi waamu la zula nna yegayega dii nyin la, wa jam pa ka pagrimu a te duŋ kperikaliik kaai ale nyini nyiamu po a nyini la. Ba yaa a weeni chaab ayen, “Ka wana ale a nye ase duŋ kperikaliika de a ta pagrim ayen wa nye kpaliŋ ale ka?”

⁵ Ba yaa te duŋ kperikaliik kaai ale nyini nya kpeemu po a nyini la siuk ate ka biisi wie ŋaai ale ka leeta nna yegayega a te Naawen la. Ba jam te ka ka pagrim ayen ka soa teŋzuk meena nuruma ate ku ga paari chiisa pisinaansi ale siye. ⁶ Ka yaa jam a ka a te Naawen ale wa yonni, ale juijui ate wa boro la ale baai meena ale jam bo wenŋmazuku po la. ⁷ Ba yaa ŋman te ka siuk ayen ka tu chaab ale Naawen nuruma a nye kpaliŋ a nak yiak ba. Ba te ka me pagrim ayen ka soa teŋsa meena ale buura meena ale a biisi biisa toŋatoŋa la. ⁸ Naawen liŋ ŋmarisi baai meena ale ba tuesi wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la kama a nyo wa gbanŋka po ale ge yaa nye teŋka. Wa Pabiik kaai, ate ba ko la ale soa gbanŋka. Baai meena yue ale jam kan bo gbanŋka de po la, le puusi a te duŋ kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la.

⁹ Ni Nigali ni tuenja a wom dii ate mi a weeni la nalimnyiini. ¹⁰ Ku ka Naawen dek yaalika ayen ba le jam yik ni ba gela a lik dok po a pai gebi wonŋa a ko ni gela. Nama baai ale ka Naawen nuruba la, ku a fe ayen ni nam ale chichiiba a ŋmasi yik di ate ku ga paari ku kpeglimka. Wienja de ale sum nye kama.

¹¹ Ate mi yaa ŋman nya duŋ kperikaliik ka choa ale nyini teŋka a jueli. Ka jam ta ka nyiila ŋaye ase padiak nyiila la,

alege a biisi ase duŋ kaai ale a neensi waamu la. ¹² Ka jam pa ka duŋ kperikaliika pagrim a tom ka dek nimbie po. Ka jam fe teŋka nuruma kama ayen ba a puusi duŋ kperikaliika ale ta launŋku la. ¹³ Duŋ kaai ale ta nyiila ŋayewa la de a tom ka wakperikaliisa nna yegayega. Ka jam nye kama ate bolim a nyiini wenŋmazuk a siŋ teŋzuk nuru meena niŋ. ¹⁴ Ate ka paasi teŋzuk nuruma meena ale wakperikaliik sii ate ka tom duŋ kperikaliika niŋ la. Ka weeni ayen ba me duŋ kperikaliik kaai ate ba koani ka ale gebi wonŋku alege ate ka diem vua la ate ba a zuli ka. ¹⁵ Ba yaa te ka siuk ayen ka vuusi a basi duŋ kperikaliika ate ba me la nyin ate jaab meemu ta nyuvuri ate wa бага a biisi abe wa a ko baai meena ale kan puusi a te wa la. ¹⁶ Duŋ ka de a yaa fe nuruma meena, baai ale chim nuru kpeenta ale baai ale kan daa nuru kpeenta, baai ale ka jigsiroba ale baai ale kan daa jigsiroba, baai ale ka yom ale baai ale kan daa yomma ate ba ŋmarisi ba juga nisima nyin yaase ba de nyin. ¹⁷ Nuru waai an бага jaab a da ka wa nin ta ŋmarisi ka de. ŋmarisi ka de ale wa yonni yaase dii ale a sak wa yonni la.

¹⁸ Kude abe a sak ka nyam. Nuru waai a dan ta nyam wa ale seba dii ale a sak wa yonni la kiri. Dii abe ale a sak wa yonni la ka kobsiyuebi ale pisiyuebi ale bayuebi (666).

14

¹ Ate mi yaa nya ale Pabiik ale nuruba tusa kook ale pisinaansi ale banaansi (144,000) a za guuk kpion ku Zayon zuk. Ba jam ŋmarisi ka pabiika ale ka kowa yue a dueni nuruma de nyin. ² M jam wom ka lueluk kpion me a se nyiam ale nyini pina zuk a wuuri a siŋ la, yaa a se ŋmoruk ale a na

la. Lueluk kpionku de jam nyini ka wenna mazuk. Lueluk me jam a nye a se nuru boari ale jam a nagi kpanta la. ³ Pabiika ale nuruba tusa kook ale pisinaansi ale banaansiwa (144,000) ale dunsa sinaansiwa ale nisomba pisiye ale banaansiwa a yaa maa chaab a yi yi paali wenna mazuk namu zukpaglika nin. ⁴ Ba jam ka nipooba yaa a se ba jam a yaali nipooba bobi goomaa. Ba jam ka nuru welensa nyiini Pabiika ale jam lueri ba a ta nyini tenzuk meena nuruma po, ayen ba kan nman gaari chaaba. Bala ate pabiika a lin jam lueri a te Naawen. ⁵ Nuru an jam baga a weeni ayen ba velim venta. Ba jam ka kaasun ale kunyi me la.

⁶ Ate mi yaa nman nya sabiilo ale wa bo wenna mazuk ninjina a yaa yiri a chej. Wa ta ka Naawen wamaansa ayen wa ta chej ga a te ten sii ale buuri naai meena ale jam a biisi biisa togatoga a bo tenka po la. ⁷ Wa yaa weeni ba ale lueluk kpion, ayen, “Ni a te Naawen zula abe ni a pak wa, dii nyin la, wa ka pagrim nyono. Diipo ate wa ayen wa bo nuru meena buusa la a paari kama. Wa nye wenna mazuk ale tenka ale nya kpeemu ale bulisa meena. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni a puusi a te wa.”

⁸ Sabiilo wa choa me yaa yiri a vi nin sabiilowa naan ale a weeni ayen, “Tenkpienka Babilon, a lo kama. Kabonja tuima naai ate ka nuruma a jam a tom la, a nye se ka dapagrik ate ka fe ba ate ba nyu la.”

⁹ Sabiilo wa choa a yaa nman yiri a vi nwala naan ale a weeni ale lueluk kpion ayen, “Baai meena ale a puusi a te dun kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la, yaa a se baai meena ale basi ate ka bogluku a nmarisi ba nisa ale ba de nyin la.

¹⁰ Naawen ta ka supuurim ale ba ate wa ayen wa le te ba waalika. Wa supuurimu a nye a se ka da pagrik la. Wa supuurimu a nye a se ka da bula ate wa yaa fe ba ayen ba nyu la. Wa le basi ate ba pai ba a nyo ka bolim po ate ba nam nna yegayega Pabiika ale ka sabiiloma baai ate ka lueri a te ka dek la nin. ¹¹ Bolim buui ate ba le nam bu po la nyuisana a kasim a jueli ka wenna mazuk taam wuu. Baai ale jam puusi a te dun kperikaliika ale ka bogluku ale nman basi ate ku pai ku yonni a nmarisi ba nyin la, bala dek ale ba kasim a nam ale ge kan nya vuusum.”

¹² Dila ale soa ate Naawen nuruma baai ale a siak a te Naawen sinsana ale ge kan zeri Yeezu vaka la, ku a fe ayen ba wa yogyogla ale chichiiba.

¹³ Ate mi yaa nman wom lueluk ale ku nyini wenna mazuk sin jam a yaa weeni ayen, “Nmarisi dii ate m le weeni la a dueni. Baai ale a tom tuima a te ti Nyonowa ale ge a kpi yogyogla la, ba suniima le peenti kama.”

Naawen Chiika me a maa weeni gum du ayen, “Fi biisi ka wensie. Naawen le tuni ba abe wa basi ate ba vuusi ale ba tuim pagrisa yegayegaka abe wa basi ate ba suniima peenti.”

¹⁴ Mi nman gaa nya la ale waai ale a nye ase nurubiik la, ale wa kali chinma peeluk zuk. Wa jam vuk ka zutok kaai ale a nye ase ligmonin ba pa nye la. Wa jam ta ka gotuk kuui ale ta noai la wa nisa po. ¹⁵ Sabiilo a yaa nyini Naawen Puusika Yenni po a nyini a biisi ale lueluk kpion a yaa weeni ayen, “Ku paari tenka nantana narika kama. Pai fi gotuku a nyini.” ¹⁶ Ate waai ale jam kali chinmanni zuk la a yaa misi wa gotuku a nari tenka nantana.

17 Sabiilo wa choa me yaa jam nyini Naawen Puusika Yenni dii ale bo wennyamazuku la. Wa me jam ta ka gotuk kuui ale ta noai la.

18 Sabiilo waai ale a nya bolimu zuk la, yaa nyini kunjunku jigini a weeni sabiilo waai ale ta gotuku la ayen pai fi gotuku a nari tiisanja dii la yoanaja a muni kama. 19 Sabiilowa yaa misi wa gotuku a nari tiisanja yoanaja a lonsi ten a yaa tigi nja a dueni juijui ate ba a nmiak nja nyiamu la. Dula jigini ale Naawen supuurimu ka bunyi. 20 Na nyiamu nmiaka jigini a jam bo ka tenka njanjnyinj. Ba yaa le ga nmiak yoana njaai ate sabiilowa a tigi dueni la, ziim nna yegayega ale jam nyini nja po a nyini. Ziimu meena ale jam nyini la, bu jam chali tenka kama a wonja a se mæla kobsiye la a yaa doa jueli a lim nuru zuk.

15

1 Ate mi njan nya jakperikaliik tanjanjini wennyamazuk ate ku cha mi nna yegayega. Sabiiloba bayopoi ale jam ta ninam togatoga buyopoi a jam bo dula. Ba le jam basi ate ninammu a yik ka tenzuk nuruma a kpeglim. Dii nyinj la, Naawen sui ale jam a puuri ale nuruba dii la ate wa ayen wa te ba waalika la a nueri kama yogla.

2 Mi yaa nya Naawen nuru baai ale jam kan puusi a te dunj kperikaliika yaa a se ka bogluku, yaa a se ka pai ka yonni ale kob-siyuebi ale pisiyuebi ale bayuebi a njarisi ba nyinj. Mi jam, nya ba ale za moata ka nyakpeemu buui ale jam doa nna jalajala ale a nyagsi nna a se nyaasunj la. Bolim ale jam bo nyiamu po. Nuruma a jam ta ka nanta nna a se kpanta la ate Naawen a jam pai a te ba. 3 Ba yaa jam yi Moosis waai ale jam ka Naawen tomteerɔ la ale Pabiika yiili. Ba jam yi yiini ayen,

“Ti Nyɔnɔ Naawen, fi ka waai ale soa nanta meena pagrim la, ku a chim ka wakperikaliik ti jigi, fi tuimana nyinj.

Fi ka waai ale ka tenzuk meena nuruma Naab la.

Tuim njaai meena ate fi a tom la, nja ka wensie. Nja daa wasusuga.

4 Ti Nyɔnɔ, fi nyiini ale nuru welenj.

Dila ale soa ate ku a magsi ayen nuru meena a te fu zula

abe ba a weeni a sak ba suaata fi le ka Wein kpeeni dii la.

Tenzuk nuruma meena le jam za fi ninj a puusi a te fu,

dii nyinj la ba seba ayen fi tuimana meena a daa tuim susuga.”

5 Ba le jam yi yiini a nueri la, mi yaa nya ale Naawen Puusika Yenni noanni a lagi ate pumpu-ulima viuku a boro. 6 Sabiiloba bayopoiwa ale jam ta ninam togatoga buyopoiwa la a yaa nyini dula a nyini. Ba jam jo ka garuk peelita ate ti nala nna yegayega. Ba jam maa ta ka garupali fiik sii ale a nyagsi a neensi ligmoninj la yaa bobi gilim ba kuusa. 7 Ba yaa chej ga za dunsja sinaansiwa kanyi ninj. Dunsja a jam za gilim ka Naawen naamu zukpaglika. Dunj kaai ninj ate ba jam za la, a jam pai Naawen waai ale kasim boro taam wuu la supuurimu ale wa le wa te tenzuk nuruma waalika la, a yaa jam pai Naawen supuurimu a nyo china njanjnyinj po a te sabiiloma wanyi, wanyi. 8 Naawen zula nja ale wa nalimu ale wa pagrimu yegayegaka a jam a nye a se ka nyuisa la a yaa sueri wa Puusika Yenni. A se ka sabiiloma a nin basi ate ninam togatoga buyopoiwa a yik tenzuk nuruma a nueri, nuru an jam бага a jo Naawen Puusika Yenni po.

16

¹ Ate mi yaa wom ale lueluk kpion a nyini Naawen Puusika Yenni a yaa weeni sabiiloba bayopoiwa ayen, “Ni pai Naawen supuurim yegayegaka ale bo chinaŋa po la a cheŋ ga kpiiri basi tenka zuk.”

² Sabiiloma wanyi a yaa de nin nyini ga kpiiri supuurimu wa chinni po a basi tenka zuk, ate niri kperikaliisa a yaa yik nuru baai ate duŋ kperikaliika a ŋmarisi ba nyinŋa ate ba jam a kaab ka bogluku la ate ba jam a nam nna yegayega.

³ Sabiilo waai ale jam saa bayewa la jam kpiiri supuurimu wa chinni po a basi nya kpeemu po. Nyiamu a yaa jam muni nna a se kpio ziim la ate jaab buuri ale jam bo bu po la a yaa kpi.

⁴ Sabiilo waai ale jam saa batawa la me yaa kpiiri supuurimu wa chinni po a basi belana ale bulisana po ate nyaatana a chim ziim. ⁵ Mi yaa wom ale sabiilowa a weeni ayen, “Fi ka waai ale ka welensa nyonɔ la. Fi be ka piilimka jigi, fi boro kama taam wuu. Fi buusana ate fi bo la ka wensie. ⁶ Ba jam ko fi nuruma ale biisiteeroma ate ba ziimu a yaa nyini tenj. Ku magsi kama ale fi ale pa ziimu ayen ba nyu yogyɔgla la.” ⁷ Ate mi yaa wom ale lueluk a nyini kunjukunju jigini a yaa weeni ayen, “Ti Nyonɔ Naawen fi ka waai ale soa ŋanta meena pagrim, ku magsi kama ale ŋman chim wensie me fi ale a bo nuruba buusa dii la.”

⁸ Sabiilo waai ale jam saa bannaansiwa la yaa kpiiri supuurimu wa chinni po a basi wenbinni zuk ate di kantuerka a yaa nya siuk a de nuruma. ⁹ Kantuerka ale jam de ba la, ba yaa ka a te Naawen, dii nyin la, we le basi ate ninammu a yik ba la. Alege ba an jam basi ba tuimbaatana tomka

ale ge tagri ba popola a te Naawen zula.

¹⁰ Sabiilo waai ale jam saa banuwa la a yaa kpiiri supuurimu wa chinni po a basi duŋ kperikaliika naamu jigini. Wa jigini ate wa jam boro la a yaa jam sobri ate wa ŋaariirima sue a jam a puuri ate ba jam a dom ba gingelunŋa. ¹¹ Ba yaa jam ka a te Naawen waai ale bo wa wenmazuku la ba nirana ale ninammu nyin, alege ba an jam basi ba tuimbaatana tomka.

¹² Sabiilo waai ale jam saa bayuebiwa la yaa jam kpiiri supuurimu wa chinni po a basi beli kpeeni Yufiretis po. Nyiamu a yaa jam kpeeri alege ate nalima ŋai ale nyini korinummu po a cheena la a nya siuk a taam jam. ¹³ Ate mi yaa nya chichiribaata tita ale ti a neensi buntua. Chichiribaatana de a jam nyini ka jaab waai ale a neensi waamu a jam yiaak nipowa ale duŋ kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la ale venta biisiteerɔ wa noana po a nyini. ¹⁴ Chichiribaatana a jam ta ka pagrim a tom wakperikaliisa yegayega. Ba jam nyeem kama a yaa tigi tenzuk nuruma meena nalimana ale ba nuruma a nyo jigi yeŋ ayen dai kpeeni dannu ate wa le jam a bo buusa la a dan paari, ba le tu chaab ale wa a nye kpalinj.

¹⁵ Ni wom ti Nyonɔwa ale a weeni dii la. Wa a weeni ayen, “M le pilim ŋman jam nna a se ka zue la. Ni kan seba m jamka noa po. Naawen ale kan ŋman a nya ni kaasunju dii la a nye se ka ni gatanana la. Ni nye nyinbiiri ate ni a jo ti daa meena, ate m dan jam, abe ni kan a gilim ale chabola ate ni nya chivie nuruba ninj.”

¹⁶ Ate chichiribaatana a de nalimana ninj, a ta ba jam jigi ate ba a wi dula ale Juuma biika ayen Amagedon.

17 Ate sabiilo waai ale saa bayopoiwa la a jam kpiiri supuurimu wa chinni po a basi wenjmazuk. Mi yaa wom ale lueluku kpiion nyini wenjmazuk naamu zuk-paglika jigini Puusika Yenni po a sinj a weeni ayen, “M le ayen m bo tenjuk nuruma buusa la a moata ka nueri ka.” 18 Chinjaana a yaa nyagsi ale na ate tenka a choa nna yegayega. Dii po ate Naawen a nye nuruba ate ku ta dila a jam paari jinla, la, tenka an diem choa nna la. 19 Tenkpienka a jam poori ka buta ate tenjuk tenkpiensaana a kaasi meena. Naawen yaa teeri Babilon wari a yaa basi ate ka nuruma a nyu wa supuurimu wa beerika po ase daam la. 20 Guuk kpeentana meena a yaa murinj be ate tensana meena ale nya tii ale jam doa gilim tenj sii meena la me a murinj be. 21 Nmorutana a yaa jam nyini wenjmazuk a lo nuruma zuima. Nmorutana dinyi a jam dobra a se ka cholembena boorik la. Nuruma yaa jam ka a te Naawen dii nyinj la, wa le jam basi ate nmorutana a dobra la.

17

1 Ate sabiiloba bayopoi wanyiwa waai ale jam ta china nayopoi la a yaa jam weeni mi ayen, “Jam ate m sak fu nidɔa yaalika ale wa nya ninam dii la. Wala abe le tenkpienka ale moata beli boanni la. 2 Tenka nuruma ale ba nalima ale wala a maa chaab a tom ka nidɔa yaalik tuima. Nuruma ale wala ale jam nye dii la a nye se ka daam ate ba dan nyu ba bugi la.”

3 Naawen Chiika ale basi ate sabiilowa a pai mi a ta chej sagini po la. Duŋ kpien monuŋ ale jam ta zuima nayopoi ale nyiila pi a jam za du. Ba jam nmarisi ka wie nna yegayega naai ale jam a le Naawen la a dueni ka nyinj ate nidɔa yaalika a yaa jam kali

ka zuk. 4 Wa jam jo ka garuk sobluk ale garuk monuŋ ale maa su ka ligmoninj ale tintana naai ale a nyagsi la nanta. Wa jam ta ka ligmoninj beerik ate nan dantisa a sueri ka, ku de a sak ka wa nidɔa yaalik tuima. 5 Ba jam nmarisi ka yue a dueni wa diri nyinj. Yonni kiri a jam sugi kama. Basi ate m pai di kiri a ta nyini peelim a weeni sak fu. Yonni kiri ale,

6 Mi ka Babilon, tenj kaai ale ka tenkpien ale nidɔa yaalisa ma waai ale maa chaab ale ba a jam a tom danta tuima.

6 Mi yaa jam nya ale nipowa a jam nyu ka Naawen nuruma ale nuru baai ale jam kan basi Yeezu vaka la ziimu.

Mi le jam nya wa la, ku jam ka wakperikaliik yegayega mi jigi.

7 Sabiilowa yaa weeni mi ayen, “Kan boan nyinj ate ku chim wakperikaliik fi jigiya? Nipowa ale duŋ kpien kaai ale ta zuima nayopoiwa ale nyiila piwa ate wa jam do ka la, wala ale duŋka a jam ta kiri kama ate di sugi. M le weeni di kiri ale ka dii la a sak fu. 8 Duŋ kala a jam boro kama alege a nman karo. Ka abe za ka nyini ka vorub buui ale kan ka kpeglimka la po a nyini ate ba a kaasi ka. Nuru baai wie ale kan nmarisi dua nanvuuta gbanja po a nyini diipo ate ba an diem nye tenka la, ku le cha ba ase ba nin nya ka. Ka jam boro kama alege yogyogla de ka nman karo, alege ka le pilim vuri nyini.

9 “Be ka yam ale minjka ate waai a minj wienja de. Zuima nayopoiwa ka guuta tiyopoi ate nipowa a kali ti zuk. Na be ka nalima nayopoi: 10 nalima nanu ale jok ba naamu alege wanyi a de wa naamu deema alege wanyi an diem jam ya, wa dan jam wa ale de wa naamu ka maga. 11 Duŋ kaai ale jam boro alege a nman karo la a yaa saa ka nalima

naaniŋ. Wa abe ka ŋayopoiwa po wanyi a za wa nyini ate ba kaasi wa.

¹² “Nyiiła piwa ate fi nya la, ka nalima pi baai ale kan diem piilim ba naamu de ka, alege ba ale nya ka pagrim a de ba naamu ase miita pisiyuebi la ale duŋka.

¹³ Nalima piwa de meena a ta ka popola yena. Ba abe pai ba pagrimu a te ka duŋka. ¹⁴ Ba ale nye kpaliŋ ale Pabiika alege Pabiika ale baai ate ka lueri ate ba va ka ale siaka la ale nak de ba meena dii nyiŋ la ka ka nyonoma meena Nyonoma ale nalima meena Naab.”

¹⁵ Sabilowa yaa weeni mi ayen, “Nyaataŋa ate fi nya ate nidɔa yaalika a kali du la, ka sateŋ kpienŋa ale si nuruba, buura toɔatoɔa a biisi biisa toɔatoɔa.

¹⁶ Nyiiła piwa ate fi nya la ale duŋka ale kisi nidɔa yaalika kama ate ba yaa yik jaab buuri meena ate wa ta la a tuesi alege basi wa chabola. Ba ale ŋobi wa nyiŋ lammu abe ba kaasi wa ale bolim.

¹⁷ Naawen dek ale te ba siuk ayen ba a tom ale chaab ate wa ale poli ayen dii a nye la, abe di nye. Abe ba pai ba pagrimu a te duŋka ate ka soa naamu a nya ate Naawen wienŋa a chim wensie.

¹⁸ “Nipowa ate fi nya la ale teŋkpienŋ kaai ale soa teŋzuk nali-manŋa a nya la.”

18

¹ Ku ŋaanŋyiŋ mi yaa nya sabilo wa choa ale wa nyini wenŋmazuk a siŋ teŋ. Wa ta ka pagrim nna yegayega ale a nyagsi a nya teŋka meena. ² Wa yaa kaari weeni ale lueluk kpionŋ ayen, “Wa lo ka kama, teŋkpienŋka Babilon a lo kama. Chichiribaata ale bo ka po ale nuim baata ale sii ale kisi nuruba ale sueri ka po.

³ Ka kabonŋa tuimaŋa a nye ase ka daam la, ate teŋsa meena a nyu. Teŋka zuk nalimaŋa a zamsi

kabonŋa tuima ka kala jigi. Teŋka zuk gerindoma a va ka ka koarisa tuimaŋa nyiŋ a jigsi.”

⁴ Mi yaa ŋman wom lueluk ku choa wenŋmazuk a weeni ayen, “Mi nuruma ni nyini ka po a nyini.

Ni kan maara a tom ka tuimbaataŋa,

ni kan maa nam ninam buui ate ba a nam la.

⁵ Ka tuimbaataŋa a piisi ka nna yegayega,

Naawen abe teeri wa nyeka tuemu wie kam.

⁶ Ni nye ka ase ka me ale a nye nama dii la,

ka ale nye ni dii meena la, ni nye dila ku noai buye a tuni ka.

Ka ale sueri beerika ale daamu a te nama la.

Nama me a sueri ku noai buye a te ka.

⁷ Ni te ka ninam yegayega ase ka ale pai nalim ale masim a te ka dek dii la.

Dii la wa kasim a weeni wa dek kama ayen,

‘Mi nipok naawa kali ka dela.

Mi daa pukogi ya.

Mi kan maa seba jaab buui ate ba a weeni ayen ninam la.’

⁸ Wienŋa de nyiŋ, da yeŋ ninam toɔatoɔa ase yuem ale supurim ale kom la ale yik wa.

Ate bolim a de wa dii nyiŋ la Nyonoma Naawen waai ale a bo wa buusa la a zuak kama yegayega.”

⁹ Teŋzuk de nalimaŋa baai ale maa tom ka kabonŋaŋa ale ka koarisa tuimaŋa la ale kum te ka ase ba nin nya bolimu ale a de ka ate nyuisaŋa a yiti la. ¹⁰ Ba za ka nna niŋniŋa a nya dii nyiŋ la ba a chali ka yogsum ale ba ale maa nam. Ba za kama a weeni ayen nya ku ale bie dii nna yegayega. Teŋkpienŋka de ate “miita” pisiyuebi po ka deri nya ninam.

¹¹ Teŋka gerindoma meena a kum a te ka dii la waai a kan da

ba nantaŋa. ¹² Waai a kan nman a da ti ligmoninŋa ale kpanaŋa ale tintana ŋaai ale a nyagsi la, ale nŋan baai ale a nyagsi la, ale ti garuk peelitaŋa, ale ti garuk sobtaŋa, ale garuk saalisana, ale ti garuk montaŋa, ale ti daataŋa toŋatoga ka ale nanta baai meena ate ba pai yauk nyina a nye ba la, ale da tii ligra ale pagra la, ale ti kutana, ale nanta baai ate ba pai nye diina puusa po la, ¹³ ale nanta baai nyum ale masa la, ale ti daamu, ale ti kpaamu, ale zuetaŋa ale “wiiti” wa, ale ti niiga, ale ti piisaŋa, ale ti wusumaŋa ale ŋa torokoma, ale ti yomma ale nurubisa chiisaŋa. ¹⁴ Ate gerindoma yaa weeni wa ayen fi jok nŋan mansana meena kama a jok fi nalimu me. Fi be kan nman nya ba. ¹⁵ Gerindo baai meena ale gerim teŋ kala po a jigsi la ale za ka nna niŋniŋa, dii nyin la ba a chali ka yogsom ale ba ale maa nam ale wa. Ba ale kasim kaari kama, ¹⁶ a weeni ayen, “Ku bie ka nna yegayega tenkpienka de jigi. Ni nyiem kasim a jo ka garuk peeta ale garuk sobta ale garuk monta ale a su nanta baai ate ba pai ligmonin, ale tintain nalinsa ale nanta baai ale a nyagsi a nye ba la. ¹⁷ Ate ba deri jok ba nantaŋa meena ‘miita’ pisiyuebi po.”

Naaruntaŋa kpanaŋa ale baai ale baai ale va naaruntaŋa a nyiem ale baai ale a damu naaruntaŋa ale baai meena ale a tom nya kpeemu po a de la a yaa za niŋniŋa.

¹⁸ A kaari dii nyin la ba ale nya bolimu ale a de ba ate nyuisana a yiti dii la. Teŋ a jam karo a magsi chaab ale tenka de. ¹⁹ Ba jam kasim nari ka tanta a basi ba zuimana po, ale a kaari a weeni ayen dii ale a nye tenka de po la a bie ka yega. Ka ka teŋ kaai ate nuruba a jam ka ale naarunta

a gerim, a va ka nantaŋa nyin a jigsi. Ate ka deri yiri dai yen a jok jaab meena.

²⁰ Baai meena ale bo wenmazuk la, ni basi ate ni sue peenti Naawen ale kaasi ka la nyin. Naawen nuruma ale Yeezu tuimtomdoma ale Naawen biisiteeroma, ni basi ate ni sue peenti. Naawen kaasi ka kama ba ale nye ni dii la nyin.

²¹ Ate sabiilo kpion a yaa pai tintain ate dii soa ase niri la a yuk basi nya kpeemu po, ale weeni ayen, Naawen a za wa yuk tenkpienka Babilon ale pagrim a basi ka dila degadega ate waai a kan nman nya ka. ²² Nuruba a kan nman wom nuruba luelita, yaase kpanta nakka, yaase paampuunta peerika, yaase damunsa peerika. Nuru kan nman tom tuini teŋ kala po, waai abe kan wom niri num ka. ²³ Waai a kan nya zeun toati ka teŋ kala po yaase nipok faarik wari du. Teŋ kala gerindoma ale jam pagra tenka meena zuk ate ka nuruma a tom kperisa tuima a paasi tenka zuk nuruma meena.

²⁴ Babilon a nya ninam yegayega dii nyin la ba ale ko Naawen biisiteeroma ale Naawen nuruma ale nuruba yegayega ate ba ziimu a nyini tenka po la.

19

¹ Kude nŋan nyin mi yaa wom nuemka nna ase nuru boari la wenmazuk a weeni ayen,

“Pak Naawen, varibasika, ale zula, ale pagrim, ka tama Naawen ale soa.

² Wa ka wensie nyonɔ ale a bo wensie buusa. Naawen a bo mini nidɔa yaalika wa ale kaasi tenka ale wa kabonɔa tuimana la kama. Naawen a namsi wa kama dii nyin la wa ale ko wa tomteeroma la.”

³ Ba yaa nman pilim kaari a weeni ayen, “Pak Naawen, bolimu

ale a de teŋkpienka la nyuisaŋa a kasim a jueŋi ka wein taam wuu.”

⁴ Nisomba pisiye ale banaansiwa ale dunsa sinaansiwa ale jam za gilim wenŋmazuk zuk-paglika la, a jam a duak ka teŋ ale a yiti wenzuk a puusi Naawen ale a weeni ayen, “Ku be nye dila. Ni basi ate ti a pak wa.”

⁵ Ate mi yaa wom ale lueluk a ŋman nyini wenŋmazuk zuk-paglika jigini a yaa a weeni ayen, “Ku magsi ka nuru baai ale ka nuru kpeenta ale baai ale kan daa nuru kpeenta ale ge ba chim wa tomteeroba ale a chali wa la, a te wa pimpauk.” ⁶ Mi yaa ŋman wom nuru boari luelita ate ti jam a nye waai nna yegayega a se nyiam ale a chali la. Luelutaŋa me a jam a na a se ka nanpansa ale a na la. Luelutaŋa a jam a weeni ayen,

“Ni basi ate ti a pak Naawen.

Wala ale soa ŋanta meena pagrim.

Wa ka ti Nyɔŋɔ.

⁷ Wa zuak a gaam ŋanta meena kama.

Dila ale soa ate ku a fe ayen ti a pak wa ale supeentik.

Di danni a paari kama ayen Pabiika a faari nipok waai ale gomsu wa deka a limsi wa la.

⁸ Ba te wa powa ka siuk ayen wa a jo garuk tii ale nala ale nyagsi la.”

(Garuk nalintaŋa de a ka tuim nalin tii ate Naawen nuruma a jam nye la.)

⁹ Sabiilo wanyi a yaa jam weeni mi ayen, “Nmarisi dii ate mi a weeni la a dueni. Baai ate ba le wi ba ayen ba jam maa de ŋandiinta Pabiika nipowa faarika la, ba sue ale peenti.” Wa le ga weeni nna a nueri la, wa ŋman pilim weeni magla a gum du ayen “Wienja de ka Naawen wensie wie.”

¹⁰ Mi yaa kpi duna wa niŋ ayen m puusi wa, alege wa jam weeni

mi ayen, “Kan nye dila, dii nyin la mi ale fi ale fi suaataŋa baai ale a weeni nuruba ayen Yeezu ale soa ba la, tama meena ka wa tomteeroba. A puusi a te Naawen nyiini.”

Wensienja ate Yeezu a pa sak la ale a basi ate biisiteeroma a biisi.

¹¹ Ate mi yaa nya ale wenŋmazuk lagi ate wusum peeluk a yaa jam za du. Ba jam a wi waai ale jam do bu la ayen ka, “Wensie nyɔŋɔ.” Wa yue me jam ale, “Waai ale ta siaka la.” Daa meena wa kasim jam a cheŋ ka kpaliŋ po, ale a bo wa dachaasaŋa buusa ŋaai ale jam magsi wa boka la.

¹² Wa ninanja a jam muni a se ka bolim la. Wa me jam vuk ka zutok boari. Ba jam ŋmarisi ka yue dii ate nuru a jam ze di kiri la a dueni wa nyin. Wa deka wa nyiini ale jam seba yonni kiri. ¹³ Wa jam jo ka kasaauk ate ziim a jam muni ku meena. Wa yue jam ale “Naawen Wannu.”

¹⁴ Sojiba yegayega baai ale jam bo wenŋmazuk la a jam jo ka garuk nalinta ale do wusum peeta a yaa jam a vi wa ŋaari.

¹⁵ Waai ale do wusum peeluku la a jam ta ka gebik ate ka ta noa ŋaye a yaa jam nyini wa noai po a nyini. Wa jam weeni ayen wa le pai kama a nye kpaliŋ ale teŋzuk nuruma a nak ba de. Wa le soa ba ale pagrim nalimnyini abe wa ŋmiak yoana ŋa daamu. Dula jigini ale a sak Naawen supuurimu. ¹⁶ Ba jam ŋmarisi ka yue a dueni sojima kpagini kasaauku ale wa nansaŋa kanyi nyin. Yonni jam ale,

*MI KA NALIMA MEENA NAAB,
ALE NYɔŋɔMA MEENA NYɔŋɔ.*

¹⁷ Mi yaa nya sabiilo ale wa za wenbinni zuk. Wa yaa jam kaari ale lueluk pagrik yegayega a weeni nuin sii meena ale jam bo wenŋmazuk a yiri la ayen, “Ni tigi chaab a jam de ŋandiin tii ate Naawen le te ni yegayega la.

18 Wa le pai nalima ale sojiba ale ba kpaɗa, ale wusuma ale baai ale do ŋa la, ale baai ale ka nuru kpeenta ale baai ale kan daa nuru kpeenta, baai ale ka yom, ale baai ale kan daa yom, bala meena ate Naawen ale pai a te ate ni de.”

19 Ate mi yaa nya duɗ kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la ale tenzuk nalimaɗa ale ba sojima ale ba maa chaab a cheɗ ayen ba ga nye kpaliɗ ale nuru waai ale jam do wusum peeluku la ale wa sojima. 20 Wenɗmazuk sojima a yaa jam nak yiaɗ tenzuk nuruma sojima ale ge yaa yik duɗ kperikaliika ale venta biisiteerowa. Biisiteerowa de a kasim jam a nye ka wakperikaliisa duɗ kperikaliika niɗ ayen ka paasi nuru baai ate duɗ kperikaliika a jam ŋmarisi ba nyiɗ ayen ba jam a kaab ka bogluku la. Wenɗmazuk sojima a yaa yik duɗ kperikaliika ale biisiteerowa a ta cheɗ ga yuk basi mogi kpeeni po, juijui ate bolimu a kasim a de la. 21 Wenɗmazuk sojima kpagini waai ale jam do wusum peeluku la, a yaa yeeri gebik woɗ kuui ale jam ta noa ŋayewa la wa noanni po a yaa ko tenzuk sojima baai ale jam tali la. Nuinsaɗa a yaa basi wenɗmazuk ale siɗ a de ba chak ale tali.

20

1 Ate mi yaa nya sabiilo wanyi ale wa basi wenɗmazuk ale ge siɗ tenzuk. Wa jam ta ka choarini doɗɗi wa nisa po. Wa jam maa ta ka vorub buui ale kan ka kpeglimka la noanni saafiika wa nisa po. 2 Sabiilowa a yaa jam yik jaab waai ale a neensi waamu a jam yiaɗ nipowa la, a yaa bobi wa ale choarini doɗɗi ayen ku paari bena tusidi. Jaamu de ka Sitaana yaase velinvendika ate wa boro a ta nyini dila po dila po la. 3 Sabiilowa yaa yik wa a yuk basi

vorub buui ale kan ka kpeglimka la po, a yaa pai wa saafiika a kpari vorumu noanni. Wa nye dila ayen ka wa kan ŋman бага a paasi tenzuk nuruma. Wa le bo ka vorumu po ate bena tusidiwa a ga nueri. Di danni a dan ga paari, ba le lagi vorumu ate wa nyini boro magla.

4 Ate mi yaa ŋman nya ale zukpaglik si chaab a za dula. Ba yaa jam pai pagrim a te baai ale jam kali si zuk la ayen ba bo buusa. Mi yaa jam nya baai ate tenzuk nuruma a jam ko ba ayen dii nyiɗ la ba jam a sak Wensieɗa ate Yeezu a pa sak la ale Naawen wanni. Ba an jam puusi a te duɗ kperikaliika yaa se ba kaabi ka bogluku. Ba an jam basi me ate ka ŋmarisi ka yonni a dueni ba die ale ba nisa nyiɗsa. Yeezu Kirisita a jam yeeri ba kama a ta nyini kum po a nyini ayen ba ale wa a maa chaab a chim nalima a soa tenka ate ku ga paari bena tusidiwa. 5 Bala ate wa liɗ jam nak yiti kum po. Bena tusidiwa a jam nueri kama ale ge ate wa yeeri baai ale jam liɗ kpi la kum po a ta nyini. 6 Baai ate Kirisita a liɗ lueri a nye ate ba yiti kum po la, ba sue ale peenti kama. Ba le chim ka Naawen ale Kirisita yenni kaabteeroba. Baai ale wa ale ba soa tenka ate ku ga paari bena tusidiwa la. Kum buui ale a saa buyewa la a kan nya pagrim ba zuk wa.

7 Bena tusidiwa a dan ga nueri, ba le basi ate Sitaana nyini vorumu po a nyini. 8 Wa le nyeema cheɗ kama a paasi tenzuk nuruma, abe wa a tigi ba a gum chaab ale Gog ale Megog ate ba maa chaab a tu Naawen nuruma a nye kpaliɗ. Sitaana ale wa nuruma de ale piisi kama nna yegayega ase beli tintambusuɗ la ate nuru an бага a le chiini ba. 9 Ba le nyini ka jigi meena a jam

gilim Naawen nuruma baai ale jam bo dula la. Wa mariŋ ba boka jigi ka yegayega. Naawen ale basi ate bolim nyini wennyamazuk a siŋ jam de baai meena ale za gilim di la. ¹⁰ Ba yaa le yik Velinvendika waai ale jam a nyeem a paasi nuruma la a yuk wa a gum duŋ kperikaliik ka ale venta biisiteerowa po ate bolim buui ale kasim jam a de mogini po la a de ba meena. Dula, wala ale duŋ kperikaliika ale venta biisiteerowa ale kasim a nam ka nna yegayega taam wuu.

¹¹ Ate mi yaa ŋman nya zukpaglika wennyamazuk. Ka jam ka zukpaglik kpien peeluk ate nuru a jam kali ka zuk. Tenka ale wennyamazuk a jam ka wa niŋa, jigi me abe jam karo ayen ba sugi.

¹² Mi yaa nya tenzuk nuruma baai ale jam ka nuru kpeenta ale baai ale jam kan daa nuru kpeenta ate Naawen yaa nak ba yiti kum po. Ba jam za ka wa zulaŋa zukpaglika niŋ. Ba yaa jam lagi nyuvuri gbanƙa ale gbanƙa si chaab. Wa jam bo ba buusa a magsi chaab ale ka dii ate ba nye la ale dii ale jam ŋmarisi a nyo gbanƙa po la. ¹³ Baai ale jam kpi ate ba gu ba tenka ale nya kpeenta po la, ale baai ale jam bo kpilun ten la, nuruma de meena a jam za ka dula. Naawen a jam bo ba buusa a magsi chaab ale ka tuim ŋaai ate ba jam tom la. ¹⁴ Ba jam pai ka kum ale kpilun ten a yuk basi mogini po ate bolimu a kasim jam a de la ayen bu de ba a kaasi. Kude ka kum buui ale a saa buye la. ¹⁵ Baai ate ba an ŋmarisi ba yuenƙa a nyo nyuvuri gbanƙa po la, ba jam maa pai ba a yuk basi ka dula.

21

¹ Ate me yaa ŋman nya ale wennyamazuk ale tenzuk ale nya kpeemu a deri be mi nina

po. Naawen yaa ŋman nye wennyamazuk paalik ale tenzuk ten paalik. ² Mi yaa nya Naawen ten kpien kaai ate wa jam lueri a te wa dek la a yaa basi wennyamazuk siŋ tenzuk. Ten kpien kala ale Jerusalem paalika. Ku jam a nye se ka nipok ale kasim jam a gomsi wa dek ayen wa yali wa chora la. ³ Mi yaa wom ale lueluk kpion a nyini wennyamazuk zukpaglika jigini a yaa a weeni ayen, “Wom mi. Yogyogla, Naawen ale nuruba ale boro ale ka chaab. Nuruma ale chim ka wa nuruba, ate Naawen me a chim ba Naawen. ⁴ Wa le duisi ba ninyaata a basi. Kum ale ninam ale nyinomma a kan ŋman boro. Ku le liŋ jam ka dii la, ku kan ŋman nye dila dii po dii po.”

⁵ Waai ale jam kali Naawen zulaŋa zukpaglika zuk la a yaa weeni ayen, “M nye ŋanta meena ka ŋanpaala.” Wa ŋman pilim weeni mi ayen, “Ŋmarisi dii ate m le weeni fu a dueni, dii nyin la m wienƙa ka wensie wie ale magsi me. ⁶ M tuimaŋa a nueri kama. M ka piilimka, m be kasim boro kama taam wuu. M nyuvuri paalika kaai ate m pai a te nuruba la, a nye se ka nyiam la. Nyanyuila ale ta waai meena la, m le basi ate ba nyu bu ka tiirim. ⁷ Waai ale ta pagrim wie meena zuk la ale wa tuesi ŋantaŋa de meena, mi ale chim wa Naawen ate wa me ale chim m biik. ⁸ Alege baai ale yogsa la, bumbobroma, ale baai ale dan ba dek ale wabaata la, ale nuru koorisa, ale kabon nyeerisa, ale baai ale a tom kperisa tuima, ale baai ale a kaab bogluta, ale velinvendisana, a za ba jo ka mogi diipo ate bolim a de taam wuu. Ku la a nye ase ba a kpi a saa ka buye la.”

⁹ Sabiilo baai bayopoiwa ale jam ta china ŋayopoiwa ate ninammu a bo ŋa po la, wanyi a yaa weeni

mi ayen, jam de ate m dak Pabiika powa a sak fu.

¹⁰ Naawen Chiika a yaa sak mi ate mi nya ale sabiilo a ji mi a ta juei guuk zuk. Wa yaa sak mi Jerusalem, teŋ welenka ale ka nyini wennyamazuk Naawen jigi a cheena ale ¹¹ a nyagsi ale Naawen zulaŋa. Teŋka a kasim a nyagsi kama ase tintana ŋaai ale a nyagsi la, a nya nna cheri. ¹² Ka jam ta ka parik kpien nna wonwonɔa ale nansuiŋta pi ale ti yeri, ate sabiiloba pi ale baye a limsi nansuiŋtaŋa. Nansuiŋtaŋa noa ba ŋmarisi ka Izirali bisanŋa pi ale bayewa wie a dueni du. ¹³ Nansuiŋta tita ale jam bo kauk kunyi meena. Tita ale jam bo kori geŋ, tita bo yiseoku geŋ, tita bo wiiluku geŋ, tita me bo yeri niŋ geŋ. ¹⁴ Ba pai ka tintana pi ale ŋaye a dueni nyubini a se parika ale ŋmarisi Pabiika tuimtomdoma pi ale bayewa wie a dueni ŋa nyin. ¹⁵ Sabiilo waai ale biisi ale mi la, a jam ta ka tachek ate ba pai ligmoninŋ a nyeka ayen wa magsi teŋka, ale nansuiŋtaŋa ale parisana. ¹⁶ Teŋka labsimu ale ka woglimu a jam soa ase ka chaab la. Sabiilowa a jam pai ka wa tachekka a magsi. Ka woglimu jam ka “mɛɛla” tusidi ale kobsinu. Ka labsimu ale ka jueлика a jam soa ase ka dila la. ¹⁷ Sabiilo me yaa ŋman magsi pagrika ase wa ale poom a magsi dii la ate ka juei a wonŋa nna yegayega. ¹⁸ Teŋka parika ba jam pai ka tintain peela ŋaai ale a nyagsi a nye ka alege teŋka po dek ligmoninŋ a nye nna ase nyaasunŋ la. ¹⁹ Ba pai ka tintain nalinsa togatoga a ŋmirisi nyubini. Ba ale liŋ pai tintana ŋaai a dueni la a boro a nye ase ka sobluk la, ŋaai ale nye buyewa la me a boro a nye ase ka sobluk la, ŋaai ale nye butawa la a nye ase ka gonungoona la, ŋaai ale

nye bunaansiwa la a nye ase ka gonungoona la ale peela, ²⁰ ŋaai ale nye bunuwa la a nye ase ka monunŋ ale peeluk a gum chaab la, ŋaai ale nye buyuebiwa la a nye ase ka monunŋ la, ŋaai ale nye buyopoiwa la a nye ase ka dubuulim la, ŋaai ale nye naaninŋka la a nye ase sobluk ale a nyagsi la, ŋaai ale nye neoku la a nye ase dubuulim ale gonungoona ale gum chaab la, ŋaai ale nye piwa la a nye ase gonungoona la ale peela, ŋaai ale nye pi ale bunyiwa la a nye ase monunŋ la, ŋaai ale nye pi ale buyewa la a nye ase ka sobluk la. ²¹ Ba yaa jam pai ka ŋanta pi ale baye ate ba a nyagsi ase tintana la, a nye parika nansuiŋta pi ale tiyewa meena. Ba jam maa pai ka ligmoninŋ me a se nyaasunŋ la a piisi siuk kpionŋku.

²² Mi an jam nya Naawen Puusika Yenni teŋka po dii nyinŋ la Puusika Yenni ale Nyonowa Naawen kpeeni dek ale wa Pabiika. ²³ Baai ale jam bo dula la, an jam a yaali wenbiri yaase chiika. Naawen ale wa nalimu ale a nyagsi ate ba a nya. Pabiika me ale ba bolim ate ba nya. ²⁴ Teŋzuk nuruma le ba nya bolimu de a cheŋ. Ba nalimanŋa me le pai ba zulaŋa a jam gum du. ²⁵ Ba kan ligi siaka noanŋa. Ŋa le kasim a lagi kama daa meena. Dii nyinŋ la yok a kan bo du. ²⁶ Teŋzuk nuruma me le ba zula yegayegaka a jam gum teŋka po. ²⁷ Tuimbaata nyamma ale baai ale a nye kabonŋsa ale maara velim la, ba kan бага a maa jo dula. Baai ate ba ŋmarisi ba yuenŋa a nyo Pabiika nyuvuri paalika gbanŋa po la, bala nyiini ale ba jo du.

22

¹ Sabiilowa yaa dagi Naawen nyuvuri paalika benni dii ale jam a nyagsi nna ase nyaasunŋ la. Di jam nyini ka Naawen ale Pabiika

jigi wennyamazuk. ² Benni a jam chali va ka tenka siuk kpienku sunsunj. Naawen nyuvuri paalika tiimu a jam za ka benni kabtaŋa meena a yoana yoana. Bu jam a yoani ka pi ale buye ben yen po. Si vaataŋa ale jam a basi ate tenzuk nuruma a nya nyinyogsa. ³ Nanta baai ate Naawen a ka te ba la, a kan maa bo tenka po.

Naawen ale Pabiika zulaŋa zuk-paglika a bo ka dula ate wa tomteeroma puusi a te ba. ⁴ Ba le nya Naawen nimbidiaka ate wa nmarisi wa yonni a dueni ba die nyinj. ⁵ Abe wa basi ate ba chim nalima taam wuu. Yok a kan bo dula, dii nyinj la ba Nyonowa Naawen a le wa a te ba wentuej. Ba kan ba a yaali wentueja yaa se kanaasa ayen ba a nya.

⁶ Ate sabiilowa a yaa weeni mi ayen, “M le a yaali ayen m weeni fu dii la a magi kama ale nman chim wensie me. Ti Nyonowa Naawen waai ale pai wa Chiika a nyo wa biisiteeroma suniima po la, a tom ka mi wa sabiilowa ayen wa jam sak wa tomteeroma dii ale di nye yogyogla la.”

⁷ Yeezu a weeni ayen, “Wom m wienja de. Ku kan beni ale ge ate m pilim nman jam. Baai meena ale a zuli dii ate m nmarisi nyo gbanka de po la, ba sue ale peenti kama.”

⁸ Mi, Joon, a nya kama ale wom wienja de meena. Mi le ga nya ale wom wienja de meena a nueri la, m jam kpi ka duna tenj ayen m puusi sabiilowa waai ale daji wienja de meena a sak mu la. ⁹ Alege wa weeni mi ayen, “Kan nye dila, dii nyinj la mi ale fi ale fi suaataŋa baai ale ka Naawen biisiteeroba ale a va gbanka de wienja la, tama meena ka Naawen tomteeroba. Puusi a te wala nyini.” ¹⁰ Wa nman pilim weeni mi ayen, “Kan fi pai wie njaai ale bo gbanka de po la a sugi, dii nyinj

la, ku kan beni ale ge ate nja chim wensie. ¹¹ Di danni a dan ga boro a paari, baai ale a tom tuimbaata ale tuim danŋisa la, ba le nmasi a tom nja a gum du kama. Baai ale a tom tuimmanja la, ba me le nmasi a tom nja gum du kama. Baai me ale ka welensa nyam la, sue ale nmasi chim nuru welensa a gum du kama.”

¹² Yeezu a weeni ayen, “Ni wom mi ale a weeni dii la. Ku kan beni ale ge ate m tuni ni dii ate ni nye la. ¹³ Mi ka piilim ka jigi, m be kasim boro kama taam wuu.”

¹⁴ Baai ale a sugri ba gataŋa ayen danŋa a kan tiri ba ate ba nya siuk a jo tenka po a de Naawen nyuvuri paalika tiimu yoani la, ba sue le peenti. ¹⁵ Alege baai ale a tom tuimbaata ale a nye wakperikaliisa, ale a nye kabonja, ale a ko nuruba, ale a kaab bogluta, ale a velim venta ba biik po ale ba tuima po, bala meena le wari ka tenka peelimu po. Ba kan nya siuk a jo ka po.

¹⁶ “Mi, Yeezu, ale tom m sabiilowa ayen wa jam mooli wienja de ate baai meena ale a va mi la wom nja. Mi ka Naaboa Devid dokdemma po wanyi. Mi a nyagsi ka nna yegayega a se vari chinmarika la.”

¹⁷ Naawen Chiika ale Pabiika powa a maa chaab a weeni ni ayen, “Ni jam”.

Baai meena ale a wom ba wienja la, ale maa weeni kama me ayen, “Ni jam”.

Nama meena baai ate nyanyuila a ta ni la, ni jam nyu Naawen nyuvuri paalika nyiamu tiirim.

¹⁸ Mi, Joon, a kaam baai meena ale wom gbanka de wienja la kama. Waai a dan pai wari de choa a gum mi wienja de po, Naawen le pai ninam ate sabiiloba bayopoiwa a jam ta la a gum ku nyonowaaali kaai ate wa le waali wa la po. ¹⁹ Waai me a be dan

yeeri wari gbanƙa de po a basi, Naawen a kan basi ate ku nyɔɔ a jo wa tenka po a maa de wa nyuvuri paalika tiimu yoanaɗa, ɗaai ate m poom weeni ɗa wari gbanƙa de po la.

²⁰ Nuru waai ale za m wienɗa

ɗaan la a weeni ayen, “Wensie, ku kan beni ale ge ate m pilim ɗman jam.”

Basi ate fi le weeni dii la a sum nye. Ti Nyɔɔ, pilim ɗman jam.

²¹ M be ɗman a saalim ayen ti Nyɔɔwa Yeezu niaka a bo ale ni meena. Ku be nye dila.